SBÍRKA PRAMENŮV

KU POZNÁNÍ LITERÁRNÍHO ŽIVOTA

V ČECHÁCH, NA MORAVĚ A V SLEZSKU.

VYDÁVÁ

III. TŘÍDA ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA

PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.

SKUPINA PRVNÍ.

ČÍSLO 10.

EVANGELIUM SV. MATOUŠE S HOMILIEMI.

V PRAZE.
NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.
1913.

EVANGELIUM SV. MATOUŠE

S HOMILIEMI.

K VYDÁNÍ UPRAVIL

DR. JOSEF HOLUB.

V PRAZE.
NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.
1913.

TISKEM ALOISA WIESNERA V PRAZE,
KNIHTISKAŘE ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ
A C. K. ČESKÉ VYSOKÉ ŠKOLY TECHNICKÉ V PRAZE.

Úvod.

I.

Rukopis zde vydávaný obsahuje evangelium sv. Matouše s homiliemi. Evangelium jest rozděleno v jednotlivá čtení a ke každému čtení připojen jest výklad některého z církevních otcův zpravidla touto formulí: Na toto čtenie píše (mluví) sv. Jeronym. Všech homilií jest 88. Z nich jest 86 opatřeno uvozovací formulí a jménem autorovým, jedna jest bezejmenná (II 12—18) a jedna jest sestavena z výkladů tří autorův (III 1—12). Homilie na slova kap. XI 11—24 sahá přes evangelský text až do XII 1—24. Překladatel měl patrně před sebou homilii k jinak upravenému textu evangelskému. Homilie sv. Jeronyma XXIII 34—39 jest nedokončena. Části evangelia následují pravidelně za sebou. Jenom text kap. VI 1—23 jest vynechán i s homilií a kap. XI a XII jsou přehozeny tak, že po XII 30—37 následuje XI 25—30, pak XII 1—8 a XII 9—24.

Výklady pocházejí od těchto církevních otcův a spisovatelův: Bedy Venerabilis, Bernarda, Jeronyma, Jana Zlatoústého, Origena, Augustina, Řehoře, Tomáše Aquinského, Maxima a Karla IV. Nejvíce homilií jest od Tomáše Aquinského (28), Jana Zlatoústého (20), Jeronýma (12) a Řehoře (9).

Obsah je theologický, nevybočuje z obvyklého středověkého symbolismu a mysticismu. Pro netheologa zajímavého tu jest velice málo: několik ukázek ze středověkého fysiologu[1]) a tři příběhy.[2]) Jinak jest památka obsahem literárně bezcenná; má cenu jen jazykovou.

II.

Evangelium sv. Matouše s homiliemi dochováno jest v jediném rukopise, chovaném v univ. knihovně v Praze sign. 17 A 4, má 199 listů pergamenových, formátu 27 × 21 *cm*.

---

[1]) kobylky 33^b; ještěrka 34^b; holúbek 44^b; jed aspidóv 81^a; liška 110^b; orlice 355^b.

[2]) Srv. 292^a, 312^b, 325^a.

První list, nepaginován, jest po délce asi o 8 *cm* ustřižen a obsahuje na vnitřní straně latinský přípis, datovaný v Římě ze dne 20. dubna bez udání letopočtu, jímž generál řádu jesuitského schvaluje obnovení nemocnice jakýmsi soukromníkem ve Freiberku (Friberk in alma urbe). Konec rukopisu (asi 1—2 listy) schází. Desky jsou dřevěné a potaženy koží tu a tam již odtrženou; spony a kování na rozích chybějí. Pergamen jest silný, na některých místech protržen a sešíván, ale dříve, než rukopis byl psán (srv. zvl. str. 60, 119, 164, 188, 195, 197! 213, 395).

Rukopis jest psán černě, velmi zřetelně, tu a tam čerň pustila (zvl. list 190/1); listy 190/196 jsou vodou vyprány.

Omyly opravovány jsou přeškrtnutím, opravnou tečkou aneb obojím zároveň. Rasur jest v rukopise hojně.

Iniciálky jsou psány červeně a skoro každé velké písmeno jest červeně obtaženo. První iniciálka sahá přes 7 řádek, jinde zaujímají iniciálky jen 2 řádky. Na str. 162[a] jest iniciálka naznačena, ale neprovedena. Sloupce jsou linkovány a mají stejně po 34 řádcích.

III.

P r a v o p i s jest spřežkový. Často se užívá znamének diakritických, ale bez ohledu na skutečnou kvantitu. Délka samohlásek někdy se označuje, na př. paas 33[b], malaa 54[a], chleeb 341[b], galilee 51[a], k oomýty 39[b], dyym 80[a] a j.; zpravidla však nikoli, na př. krale 1[b], wíeczneho 2[b], gſſu 174[b] atd. — Znaménka diakritická mají jen litery *ı* a *y*; doklady zydowſkéy 29[a], blıznyemú 44[b] jsou ojedinělé. Vyskytují se i čárky lomené, na př.: z newînŷ 43[a], cîeſtu 30[b], kamenŷe 31[a] atd. —

Psaní jednotlivých hlásek viděti jest z následujícího přehledu. Hláska *iá*: díabel 29[b], dyabla 3[a]; *ě*, *ie*: wıerzí 69[b], ſbyera 91[a], przykazanẏe 8[b] — knyeez 347[b], tudıeez 61[b] — przıeymu 110[b], przıeıbywa 237[a] — geıeſty 321[a] — hneyw 50[b] — dupe 108[b], ke mny 194[b], byſſye 314[a] (způsobem neúplným) — przıſſne 53[b], chte 258[b], chtety 365[b], budete! 358[a] (po *n*, *d*, *t* zvratnou analogií v době klesání jotace); *i*: urodıl 1[b], byti 32[a], czínem 67[a] — urodyl 1[a], Pſſenẏcie 38[a], knýhach 2[a], vczînŷlı 43[a] — gíjſte 71[a], oczíj 136[a] — obratıyty 216[a] — w ýıſrahel 107[a]; *í*: vſrzıſſ 50[a], wolı 249[b], Pıſano 46[b], píſano 46[a], Piſano 46[b], libı 43[a] — czlowíeczý 1[a], pýſmo 2[b], ku pokrztíenŷ 31[a] — magíj 54[b], galılíj 56[b] — ıezyıſſowı 120[a], zdyı 286[a] — buozyy 321[a] — newıidalı 327[b], galılıı 51[a]; *y*: ſkryth 357[b], ſýn 1[a], z newînŷ 43[a] — pokorı 63[a], ſín 1[a], ſkutkí 5[a] — przıſſahíj 78[a], ſluhíȷ 332[a]; *ý*: trıznylı 28[a], powîſſenye 48[a], ſwati 32[b], dobrímí 5[a] — bytý 107[b], czrrnych 129[a], znamenytẏmí 20[a], gyným 152[b] — malíj 87[a], dluhıȷ 332[b] — dyym 80[a]; *u*: budete 24[b] atd. — chuudıch 33[b], ſtrachuu 19[a], bıechuu 20[b], nalezechuu 28[b] — v praeteritech velmi často[1]) — wmyenye 366[b], nawczıenye 44[b] — vczynıl 3[a], zvbuow 234[a],

[1]) V prvé čtvrtině textu způsob tento převládá, od str. 135 rychle mizí i jest doklad poſſmyechowachuu ſıe 136[b] poslední; odtud pravidelně *u* až do konce.

kazdemy 5^a; *ú*: rzkuce 220^a atd. — ſundny 5^a, ſebun 38^b — wzkem 91^a — vrzad 1^a, zamyezene 33^a — ſuy 8^b, ſuvdy 248^a; *c*: cierkew 1^a, odpowiedagiec t — czierkwi 1^a, otecz 82^a atd.; *č*: cyny 75^a, rzeceno 68^b — cztenye 77^a, potlaczen 66^b, zdwihacz 9^a atd. — oczzyſtyty 97^b, wyecczneho 308^b — wieceny 303^b; *d*: narodyl 19^b atd. — roddu 17^b, ddruheho 179^b, ddny 262^b; *ď*: nerodte 8^b, nerod 17^b — weydyete 86^a, andielſke 11^b; *j*: juz 335^b — geſt 1^a, peczyg 17^b — iamie 15^b, ſylnyeiſſy 185^b, dopomahai 68^b — yazykem 1^a, yſte 162^a, nezabıyal 69^a, naylepe 6^a — gıſa 77^a, negıſſem 105^a, myegı 135^a — gymye 13^b, przygymucze 88^a, myegy 120^b — oleıg 359^b — neygſte 160^a — w ygıamu 319^b — w yyamu 201^a, kdey gſſy 323^b, kdeı gſſı 314^a (sic); *k*: yſaak 3^b — kk hoſpodarzowı 307^b — caſtele 152^a, clamaſſ 124^b, horco 307^b — vgkogen 96^b, wlgkowe 157^a; *l*: nequíehlí 176^a — weſellım 19^a, myſll 267^a, mıll 288^b; *n*: nemocz 122^a — cztennîe 1^a, hubenny 33^a; *ň*: k nemu 113^a, oſtante 12^b, ſnal 39^b, pron 29^a, ohen 5^b — o nyey 15^a, newynyal 228^a — nayn 237^a; *p*: ſtupen 69^a — ppſſenycy 221^b, neroſıppal 364^a; *r*: nerod 17^b — trrnye 213^b, zrrno 272^a, bratrr 209^b, petrr 347^b; *ř*: rzeczı 31^a atd. — wnytrzz 136^b — kaczıerzs 119^b — wnytrzſſnye 128^a, materzſſ 166^b — traſſla 393^a (několikrát); *s*: ſına 1^b, ſmyſla 58^b — suud 9^a, hlas 32^a — ſſrubena 36^a, neſſen 26^a, hlaſſ 70^b — zladkıch 379^b, nezkakalı 176^a — zſluſby 7^a, nebezſke 135^b — zſſwatey 68^b, przyezſſ 121^a; *š*: ſſeel 364^b atd. — ſla 8^a, lepſı 79^b, ſlıſ 82^b — symon 42^a, hnyewas 70^b — rozkoz 356^a — nezſlo 23^a — rozkozſſ 306^b — naſſıeho 2^a, chtyeſſye 14^a — ſlıbywſıe 25^a — przıſyel 13^b; *t*: proty 187^b atd. — lıttoſt 118^a, czttwrta 186^b — thehdı 52^a, prothoz 1^a atd.; *ť*: nutme 49^a, nebot 17^a, dyetatko 15^b, dyetete 30^a, krzeſtan 38^b — krzıeſtyanku 1^a, krzſtyen 43^a — nawrathmy 3^a, neboth 349^b; *v*: wıerzy 1^a atd. — velmıe 17^b, dobrovolnye 6^b — uelıku 78^a, ſſueho 30^a — wuelıkym 27^b, wuyſſoſty 173^b, ſwuatoſt 15^a, powuzny 45^a, dolowu 28^a, zgıewıwu ſıe t, (často) — uw azíj 147^b — holubkowv 45^a — vwıeczny 371^a — nade uuſſyemı 272^a — vvzkrzıeſſena 135^a — v několika dokladech *w* = *v u-*, nebo *-vu-*: wſſıe 163^a (*v uše*), wyprawgıe 232^a, kak nam zyw byty 53^a, ſkrzıe mıloſt gezukrıſtow 227^b a j.; *z*: zloſt 209^a atd. — zzlıch 57^b, bezze 159^a — ſlıch 57^b, odſuuſen 114^a — roſſumıe 4^b, naleſſl 102^b, oſtrzıeſſ 190^a — rozſumıe 36^a, nenalezſl 106^a — zſſaſtupom 209^b, knyezſſ 124^b — ſzlemu 93^a, wſzato 366^b — ſſzlee 380^a — prowaſıek 292^b; *ž*: zelety 54^b, wzdı 36^b, nemuoz 25^b atd. — zzenıchowı 130^b, muozz 131^a — neuſıteczno 33^b — gens 5^b — ſnaſſnye 4^b, drſſye 28^a, nemoſſ 55^a — wzſdy 12^a, w nyczyemzs 158^a — powrzſſeny 96^a, kteruzſſ 127^b — zawaſſzye 364^a, znamenaymeſſz 317^a — vkazıe 31^a — dluzyen 293^b — waſıe 89^b, wrſye 38^a, kradeſſıe 302^a, wywrſſyenu 37^b. — Zkratku je málo: ỉtywnykow 269^b — ewâgeliſta 290^a (několikrát), krzıeſtyâſtwu 328^b — Krıſt' 280^a.

IV.

Rukopis jest opis předlohy starší, jež zachována není. Svědčí o tom četné opisovačské chyby: jednak celé stránky jsou přehozením listu před-

lohy opsány a vsunuty na místa nenáležitá (srv. 129/130 a 131/2 nebo 180^{a} 204^{b}); jednak jsou opakována jednotlivá slova neb i celé řady slov, na př.: Zgiewno ge zgiewno geſt 186^{a}, vſtawicz (sic) vſtawicznu 269^{b}, Nebo kdiz ſſwich ſedm ſynow do nebeského královstvie poslala, protož tuto ženu mateří a viece než mateří jsem nazval; nebo kdyz ſſwich ſſedm ſynow . . 211^{a} a j.; jednak jsou zkomolena slova z neporozumění předloze na př.: geſto gſu przedwedeny 289^{b}, geſto negſſu przewiedyeni t., ze gſu przedwiedyeni t. t. j. praesciti, vczſtie mého syna 326^{b} (m. ustydie sě).

Jazykový stav rkpu jest tento: Přehláska *aj* — *ej* jest v počátcích (kral nebeſkey 24^{a}, celkem čtyři doklady); podobně úžení *é, ie* — *í* (pohrzizty 48^{a}, hrzich 73^{b}; z wyſſoſty nebeſki 26^{a}, tyezſſy geſt oſtaty 90^{b}, celkem 30 dokladů — nejvíce v koncovkách); změna *uo* — *ů* doložena jednou: ktož nebude súditi svého bližnieho z hrziechuu, gymizto proti němu shřešil 86^{b}; změna *ú* — *au* — *ou* není doložena. Naproti tomu jest přehláska *a* — *ě* již valně porušena (wzalí (t. j. lidé) 43^{a}, horzal 7^{b} atd.); *jotace* jest silně skleslá (czeſtu 84^{b}, nelze 9^{a}, ſekira 35^{b} atd.); *praeterita jednoduchá* jsou značně na ústupu, rovněž i *duál*. Důležité jest trvání přehlásky *u* — *i* v slovesích VI. třídy (buogygy 185^{a}, naplnygeme 49^{a}, peczyg 17^{b}, przibliziгicz 260^{b} atd.) a samohláskové *r* v slovích *črný, črv* atp. Zajímavé jest *-uo-* v slabikách krátkých, na př.: buozye milost 209^{a}, zaduoſtý 213^{b}, Chuowayte ſſíe 264^{a} atd. velmi často. — Z toho ze všeho jde, že rukopis náleží sice ještě do XIV. století, ale na samý jeho konec. Předloha rkpu vznikla pravděpodobně ještě za života Karla IV.[1])

V.

Text rkpu jest vzdělán z latiny. Svědčí o tom: 1. faktum, že se text český s latinským kryje, na př.: Ale tazaty nam geſt 20^{b} (querendum nobis est), S rychloſty czaſſý hynu 152^{a} (cum velocitate tempora fugiunt); 2. latinská slova v textu, na př.: A onen Centurio bieše poslal 17^{a}, A ona nábožná panna î canticis praví 8^{a}, ješto (znamenie) slove vodné a latině aquaríus 23^{a}; 3. přepsání vysvětlitelné jen vlivem latinské předlohy: Dyle sě mnozí 46^{b} t. j. Myle, srv. Dubitari a quibusdam solet.

Latinský text homilií nalézá se — vyjma homilie Tomáše Aquinského — v Migneově Patrologii (latinské i řecké); srv. poznámky na okraji vydaného textu.

Překlad jest volný a dosti obratný.[2]) Vazeb a obratů nečeských neuvaroval se překladatel, ale jest jich celkem počet nepatrný.[3]) Písař rkpisu neměl po ruce latinského originálu, nýbrž opisoval mechanicky.

---

[1]) Rukopis obsahuje výklad Karla IV. na čtení sv. Matouše IV 44—52 na str. 227^{a}—236^{a}, který jest též obsažen v jeho autobiografii (Emler „Život Karla IV." str. 42 násl.).

[2]) Srv. 147^{b}: Nebo yakz prawí w knyhach apoſtolſkich ſkutkow, Kdyz ſſwaty petr kazal, naýprwe ſie trzy tyſſycz zydow obratylo. A potom pak piet tyſſycz gich wierzylo (Nam in apostolorum actibus praedicante petro legimus prius hebreos tria

Z vnější historie rkpu lze uvésti: Rkp. nalézal se kdysi v Římě v majetku jesuitů (srv. latinský přípis na prvním listě rkpisu) a odtud po neznámých dalších osudech dostal se do jesuitské koleje v Krumlově (srv. nadpis na první stránce textu Colleg. Crumlo. Societ. Jesv.) a pak po zrušení řádu Josefem II. do univ. knihovny pražské.

O rkpise pojednal ve zvláštní rozpravě P. J. Šafařík v Rozboru stč. literatury (Věstník kr. společ. 1843 II. díl str. 71 sl.). Rozebírá stručně rkpis po stránce pravopisné, mluvnické a lexikální a ke konci podává ukázku textu „výjimky" z Mat. X. 16—22 s celou homilií v transkripci.[1])

V celkové úpravě řídil jsem se (někde i doslovně) ve vydání této památky vzorným vydáním „Svatých Otců" prof. E. Smetánky. I slovník jest podobně založen. Lituji jen — v zájmu přesnějšího ocenění překladu — že nebylo mi možno hojnější měrou využíti pro slovník latinského textu; měl jsem totiž slovník již hotov, když se mi latinské prameny staly přístupnými.

Dr. *Josef Holub.*

---

milia et postea quinque milia credisse); drzewe nez ſíe narodyl na tento ſwíet 18[b] ante incarnationem.

[3]) Cena překladu oceňována v starších literaturách různě. Srv. Výbor z lit. čes. II. str. 499: „Výklad na čtení sv. Matouše nachází se také v jiném překladu, avšak méně šťastném (sic) v rkp. univ. XVII. A. 4." Jinak Šafařík v Rozboru 71: „Překlad je docela nový, svobodný, více perifrastický než doslovní." Podobně soudí Šembera (str. 112) a Sabina (str. 390).

[1]) Chybné čtení jsem shledal: 142[a] velikú nedělu (sic) m. nedieku; 34[b] ale také srdcem siež (sic) povědajte m sě zpoviedajte; 385[a] rozeskřivi sě má duše m. rozeskřvi.

Swati[1]) mathiey[2]) byl geſt zydowſkeho pokoleny'.[3]) toho geſt ſín 1a
buozy, naaſſ gezukriſt, pozwal, an bieſſe mýtnym. A on k geho ſſwathemu
pozwaný ten vrzad y ti wſſyeczkí vzytkí opuuſtýw wieru krzieſtanku
plnye przigyal. Ten geſt zydowſkîm yazykem prwý ſſwathe cztenye na-
piſſal. A kdyz chtiel gyty mezi pohanſtwo kazat wíerý krzieſtanſke, tehdi
to gíſte cztennie, geſto byl napſal, oſtawi w zydowſkey zemi krzieſtanſtwu
pro pamatku. Swatha církew piſſe geý w czlowíeczý twarzý proto, nebo
ſſwe cztenîe on poczyna, kterím ge czínem od kterich lidý ſýn buozý geſt
przíſſel na tento ſſwiet a czlowieczſtwie na ſýe przígyal. a prothoz geho
cztenie takto ſie poczína.

K n í h í n a r o z e n í e g e z u k r í ſ t a, ſ ý n a d a w i d o w a,
ſ í n a A b r a h a m o w a. Abŕaham vrodyl yſaaka. Yſaac urodyl yacuba
A yacub urodyl íudaſſye a bratrzy geho, ne toho íudaſſye, geſto buoha
proradýl, ale gíneho. Judas pak urodyl phares a ſara//yaſſie z tey zení, giezto
gmíe thamar bylo. Phares pak urodyl ezroma. Ezrom pak urodyl arama. 1b
Aram pak urodyl Amínadaba. Amminadab[4]) urodyl naazona. Naaſon pak
urodyl ſalmona A ſalmō[5]) pak urodyl booza z tey zení, giezto gmie bieſſe
raab. Booz pak urodil obetha z tey zení, giezto gmíe býlo ruth. A obeth
pak urodyl yeſſe A yeſſe pak urodyl dawida krale. Dawid pak kral urodyl
ſalomuna z te zení, gieſto byla nýekdý zena ſluhí krale dawida, gemuzto
býlo gmie vrias. Salomon pak urody[16]) roboama. A roboam urodil abíama.
Abyas pak urodyl aza. Aza urodyl yoſaphata A yoſaphˈt[6]) pak urodyl
yorama. Yoram pak vrodyl ozya. Ozyas pak urodyl yoatana A yoatan
pak urodyl akaza. Akaz pak urodyl ezechiaſſie A ezechías pak urodýl
manaſſen. Manaſſes pak urodýl amona. Amon pak urodyl yoziaſſie. Yoziaſſ
pak urodyl gekonýaſſie a bratrzí geho, a to blíz toho czaſſu, kdiz gſſuu
byli zydowe wíezeny w babilonîe. Po babilonſkem wíezený, kdiz gſuu
ſíe zydye wratyli do ſwe zemie, yeconías pak urodyl ſalathíela. Salatiel
pak urodyl zorobabela. Zorobabel pak urodyl abýuda. Abíud pak urodyl
elyachý//ma. Elýachym pak urodyl azora. Azor pak urodyl ſadocha. 2a
A ſadoch pak urodyl achýma. Achym pak urodyl elýuda. Elýud pak
urody[17]) eleazara. Eleazar pak urodyl mathana. Mathan pak urodyl

---

[1]) Nadepsáno později *Colleg. Crumlo Societ. Jesv.* [2]) nadeps. *us.* [3]) na konci ř.
[4]) rozděleno Am-minadab. [5]) na konci ř. [6]) t. [7]) t.

yacuba. Yacub pak urodyl yoſepha, mvſye ſſwate marzie, z nyezto ſíe geſt narodyl yezus, gýemuzto dyegi kriſtus. Wſîeczkný narodowe od abrahama az do dawîda narodow cztrnadſte A od Dawída az do gyetye babylonſkeho narodow cztrnadſte I od ýetye babylonſkeho az do naſſieho geſukriſta narodow cztrnadſte.

Beda ſlowuthnî mluwí na toto cztenýe a rzka takto. Beda.[1]) Moyſyeſſ ſwaty muz Kníhi o ſtworzení nebe y zemie, buozý moczi wzem poſſilenie, geſt popiſal,[2]) w níchto knýhach prwníeho
P. L. XCIV col. 413. czlowieka adama, genz geſt byl poczatek naſſeho ſtworzenye ſtraczenie, przifczie na tento ſwíet wýpiſſugie. Ale ſwatí mathiey apoſtol a ewâgeliſta gezukriſtow Knýhí narozenie gezukriſtawa,[3]) w nýemzto geſt poczatek naſſeho ſpaſſenîe a genz geſt ſwrchowaníe naſſye ſwatoſtý, w tíechto knýhach
2b ſlycznie wyprawugie. Nebo yezu[s][4]) tolico rzeczeno geſt yako ſpaſſy//tel. A kriſtus toliko rzieczêo geſt yako mazaní. A to ſlowo geſt welikeho doſtogenſtwíe; Nebo w ſtarem zakonie krale, proroký a kníezý ſwatym olegem mazachu, A naſſeho geſukriſta, yakz prawí ſwate pýſmo, otecz buoh geſt zmazal olegem ſweho weſſele y wſíe radoſty nade wſýeczký gíne ſwate w nebeſkê[5]) kralowſtwí. ten geſt przyſſel na tento ſwyet ſkrze otcze ſwate A[6]) ſamýem bohem zwolene, gychzto gmena ſwatí mathíeý na poczaczcíe tyechto knýh porzad proto wýklada, nebo w nych znamenîe naſſieho wykupenye a wíeczneho ſpaſſenýe ſkrzíe zgýewenýe ducha ſwatého geſt poznal. A ta wſſyeczka[7]) znamenie w naſſem gezukriſtowí gſuu naplnýena; Nebo yakz naſſ yezukriſt ſkrzíe narod tíechto ſwatích patriarchow na tento ſwíet pro na[s]ſíe[8]) ſpaſſíenie geſt[9]) raczil przygity, takez ſkrze wykladaníe duchownye gych ſwatych gmen naſſie ſpaſſenye chcze rozumîetý. A protoz mý ſ geho ſwatu pomoczý, gelikoz muozemý, gych ſwata gmena chczmý
3a duchownie wýlozitý.

Yuz na poczatek tíechto//knyh ſie nawrathmý. Knýhí narozenýe gezukriſta, ſýna dawidowa, ſína abrahamowa. Dauíd toliko geſt rzieczeno yako ſilne ruky, nebo on geſt obra welikeho a pohana pyſneho, gemuzto bieſſe gmíe kolyas, ſam giedýní przíeboýowal a ſwu ruku gieho zabil. Abraham otecz mnohych lidý ſíe wyklada. A to obee znamenawa naſſieho gezukriſta; a protoz on geſt wítíez ſilný, genz geſt dyabla, ſilneho naſſieho neprzietele, ſam podſtupyl a nad ným hrdýnſkí ſwítyezil. A po tom ſwítyezení mnohích lídý otecz ſie vczýnîl, towies wſíech tîech, geſto drzíe wíeru prawu krzíeſtanku. Nebo on wſſyem tyê,[10]) geſto wen wíerzie, przykazugíe, abý gye[i] otczem nazywalí, a rzka takto: Kdyz ſíe buudete modlity, rziekayte: Otcze naſſ, genz gſí na nebeſſiech. A mý na ſſwatem pokrzſſczieny [illegible] ſkutkow dyabelſkích ſíe odpowiedagîce, w neſnadní buoý a u walku duchownú ſ ným gſme wſtupili. A protoz ze on nýkdi neprzieſtane, ale we
3b [illegible] y na wſſiech míeſtech hle//da toho, kak bŷ naſſ mohl przelſtyty[11])

[1]) červeně. [2]) ras. [3]) sic. [4]) na konci ř. [5]) t. [6]) ras. [7]) *ka* přips. později. [8]) rozd. [illegible] ras.

a k hrziechu prziweſty: Protoz ſe wſſím ſnazenſtwím a ſ welikím bdýenýmaz do naſſeho gezukriſta 1) ſkonczíenýe muſſíme ſ ným u walczíe bitý a wſſemohuczeho hoſpodina a geho míloſrdenſtwie proſſitý, abý pro ſſwu weliku dobrotu pomohl nam nad ným ſwityezitý. Abýchom mohlí bez geho przíekazi dobre nrawý a dobre obýczíegie gmíety; Nebo to geſt naſſye duchownye odyenýe proty dyablu. Abrahâ 2) pak urodyl yſaaka. Yſaak tohko rziecezeno geſt yako weſſele nebo radoſt. A welmí dobrzíe otecz wſſieho krzíeſtanſtwa, gezukriſt, geſt radoſt a weſſele wſieho naroda ſidſkeho. Nebo na geho ſwatem narozený andiel paſtýrzom powíedyel a rzka: Zwíeſtugi wam radoſt a weſſele welike, geſto bude wſſiemu lídu, nebo ſíe geſt dnes narodyl ſpaſſitel tohoto ſwíeta. Takez mý hrzieſſný lide ſkrze plod dobbrých 3) ſkutkow a ſkrze uſtawiczienſtwíe we wſſem dobrê 4) radoſt a weſſele nebeſkeho kralowſtwie Swathímí andielý mamý ſobie przi-prawítý, abýchom ſíe muohli tam ſ ným wíecz//nýe radowaty, yakz prawí ſwatý apoſtol: Raduýte ſíe v buoze po wſſie czaſſý uſtawícznýe; A opyet 4a wam prawí, abyſte ſíe radowali. Yakobý rzekl: Sýna buozieho narozeny, geho ſwatemu vmuczieny, z mrtwich wzkrzieſſiený, na nebeſſa wſtupený mate ſíe ſ prawem raddowatý, 5) abyſte mohlí proto ſe wſſiemí ſwatýmí wieczne radoſti u wíecznem zýwotye dogity. Yſaac pak urodyl yacuba. Jacub geſt tohko rzieczeno iyako potlaczitel. A kdyz geſt na^s 6) gezukriſt radoſty ſweho narozeníe tomuto ſwíetu pozíczil a ſkrze ſwe vmuczenye dyabla, neprzíetele naſſieho, zetrziel a potlaczil a wýeſſnye tý, geſto w ſſwey moczý drzieſſe, bez geho dyekí wýwedl z gieho wiezenye a zproſtyl ný po weſeli neb radoſtý naſſeho druheho narozenýe, towíes po naſſem krſſczíený, w nýemzto ſmý ſíe yako druhe duchownýe pak narodýli w czíerkwí ſwatey a u wyerze krzieſtankeý, w nýemzto nam gſuu naſſy wſſíczkný hrzieſſý ſczíedrzíe odpuuſcziený. Po tom druhem mamý bytý potlaczýtelí, towies wſſieczkí zle ſkutkí, abýchon 7) gych neczínylí, potla//czitý A naſſeho 4b tyela rozkoſſy a dyabelſke pokuſſyenýe przíemoczí a geho lſtý ſnaſſnýe ſíe chowatý, gelikoz naywieczíe mozem, ſ pomoczí míloſtý krale nebeſkeho. Jacub pak vrodyl íudaſſíe. Yudaſſ geſt tohko rzíeczíeno iako zpowíed. 8) Skrzie zpowied ſwate píſmo weſſdí roſſumíe ſwate pokanýe, Ale nýekdí take buozy chwalu a z rozlyczních darow ſwemu hoſpodýnu podyekowanýe. Yakozto naaſſ gezukriſt, kdýſto byl wſſieczko dyabelſke pokuſſenye yuz przíemohl, Zpowied, towíes chwalu, ſwemu otczy buohu wzdal. yakozto on prawý w ſſwatê 9) cztený: zpowiedam ſie tobye, otcze, pane nebe y zemíe, towies chwalu tobie wzdawam, nebo od tebe wſíeczko wítyezſtwíe pochodý. A my pak, kdýz ſkrzíe pomocz míloſrdenſtwie naſſíeho ſpaſſitele nýektere zle ſkutkí a naſſeho tyela rozkoſſý przemozemý a od ſebe zapudýme, to wſſyeczko mame geho míloſrdenſtwím przípiſſatý a nýcz naſſemu zaſſluzený a przied geho ſwaty oblicziey ſkrzie ſwatu Zpowied naſſych hrziechow

1) červeně přetrženo. 2) na konci ř. 3) rozd. 1) na konci ř. 5) rozd. 6) na konci ř. 7) sic. 8) ras. 9) na konci ř.

5a duchownýe gytý y we dne y w noczí w gíeho chwale//przíebywatý, abý ſwým míloſrdným obranýením raczyl na[s] [1]) ode lſtý naſſeho ſtareho nepzietele dyabla obranýtı, Abýchom ſie geho ſwatemu gmenu zpowıedalí a radowalı w geho chwale wıekí wıekoma, Amen.

Judaſſ pak vrodyl phares a zarayaſſýe z tey zení, gıezto gmıe bıeſſe thamar. Phares tolıko rzíeczeno yako rozdíelenye A zarayaſſ tolıko rzıeczeno yako wzchod. Dobrzıe ſkrzíe rozdıelenýe naſſ gezukrıſt rozumíen byty, [2]) nebo on geſt ſwatu czíerkew rozdíelıl od towarzıſtwa wſıech newíerných lıdý, Yakozto od zydow, pohano[w] [3]) a kaczíerzow; a den ſuudný rozdyelı wſſıeczkı dobre od hrzıeſſnýkow y da odplatu kazdem[v] [4]) podle geho zaſſluzeníe. A nam welmíe wıeczíe potrzıebíe, abýchom ſíe rozdıelılı ode wſſíech newíerných lıdý a naſſye ſkutkí od gıch towarzíſtwíe odwadılı, Abýchon [5]) w poſlednýem rozdyelení, towıes den ſudný, nedoſſlí ſ hrzıeſſnýkí wíeczneho zatraczenýe, ale ſe wſſemí dobrímí a ſſwatímí bylý doſtoýný wıeczne korunÿ nebeſkeho kralowſtwíe. Dobrzíe take ſkrzıe zarayaſſíe,
5b genz ſe wyk//lada wſzchod ſluneczný, naſſyeho gezukrıſta mozemý rozumíetý, o nyemzto prawí ottecz buoh ſkrze ſwateho proroka: Wzende wam, geſto ſıe meho gmena bogıte, ſlunce ſprawedlnoſtý, towíes muoý ſín k wam przýde. A on ſam ſýn bozý na poczathcze ſweho kazanýe, vzýwagıe ſwíedeczſtwíe ſwatheho proroka ýſayaſſıe, prawí o ſſobíe a rzka takto: Lıd, gens ſedyeſſe we tmíe, wídýel ſwıetloſt welıku A týem, geſto ſedýechuu w ſtýený ſmrtedlnem, ſwíetloſt gým wzeſſla. A gínde prawí on take o ſſobíe: Ya gſſem ſwíetloſt tohoto ſwíeta. Takez nam, kdyz ſíe rozdıelıgem od ſkutkow newíerních lıdy a neplnýme zadoſty naſſıeho tyela, wzende w naſſıch ſrdcích ſwıetloſt wıeczna, Sluncze prawedlnoſtı, gezukrıſt. a tyem czínem on w nas raczı przíebywaty a tak ſıe naplny w nas geho kazanýe; Nebo on prawí: Tak ſwíet waſſıe ſwítloſt[6]) przíed lıdmí, abý wíducze waſſíe dobre ſkutkı chwalılí waſſıeho occíe w nebeſkem kralowſtwí. Phares[7]) pak urodyl eſroma. Ezrom ſtrzıela ſpaſſenýe ſíe wyklada. a gezukrıſt ſkrzíe tu ſtrzelu muoz//
6a roſumíen bytý. Neb ſtrzela gedowata, kdız w ktere zwíerze bude wſtrzelena, ínhed to zwıerze vmorzî. Takez kdız ſín buozŷ ſtrzelu ſweho kazanye w kterîch lıdy ſrdczíe wſtrzıelí, wſſıeczkí zle ſkutkí a hrzıechy w ných vmorzý A rzka: czínte ſwate pokanýe, neb ſıe k wam przíblızý nebeſke kralowſtwıe. A nam pak ſluſſıe ſtrzelu twrdeho ſudu buczyeho przıed naſſýma oczýma polozıtý, Abýchom krzîe ſwate pokaníe mohlí ſwe hrzíechı ſ ſebe ſplakatý a dobýtý ſobíe ſwých hrzıechow odpuſczíenie a tıem przykladem vkazalí gýným lıdem czíeſtu wíeczneho ſpaſſenýe. Eſrom pak vrodyl arama. Aram zwoleny ſíe wyklada. A naſſ gezukrıſt byl geſt zwolenecz buozy, o nyemzto prawí otecz buoh a rzka takto: Tot geſt me dyetye zwolene, geſto ſíem ya ſobýe zwolıl. Nam pak ſluſſıe ſ welıkím ſnazenſtwím wolítý to wſſýeczko, k czemuz geſt wole buozıe dobra, abýchom tu, yakz naylepe mozıem, naplnílý. Nebo my ſme ty, o nychzto prawı ſwaty petr

[illegible] *muoz.* [3]) na konci řádk ı. [4]) t. [5]) sic. [6]) sic. [7]) červ. podtrženo.

apoſtol: Wý ſte narod zwolení a knyeſtwo kralowe. Aram pak vrodyl
aminadaba. Aminadab lid muoý dobrowol'ný ſie wýklada. A naſſ gezukriſt 6b
byl geſt welmi dobrowolný, nebo ſwu dobru wolí za naſſie ſpaſſenýe ſam
ſie offierowal offieru newýnu na ſſwatem krzyzý. A my pak mamý ſwemu
hoſpodynu dobrouolnýe neprzypuzený we wſſiem poſſluſſný býtý. Nebo
dobra wole przid hoſpodynem za ſkutek pocztena buude. A on wſyeczki
ti, geſto geho wuoli plnýe, w ſſwatem czteny nazywa bratrzí, materz
a ſſeſtri A rzka takto: Ktoz, prawí, plny wuoli meho otcze, genz geſt na
nebeſſiech, ten geſt muoŷ bratr, ſeſtra y matýe. Aminadab pak vrodyl
naaſona. Naazon ſilný prorok ſie wýklada. A to dobrzie naſſ gezukriſt ſie
znamenawa; nebo on ſwým apoſtolom ſylníe o ſuudnem dný geſt proro-
kowa[1] [1]) a rzka takto: Kdyz przyde ſín czlowieczŷ na ſſweí ſtolícý, towies
ſín buozý w ſſwem buoſtwi, aby ſuudyl weſken ſwíet podle prawdý, thehdý
odplaty kazdemu podle geho zaſluzenýe. W tom nam dawa nauczienýe,
abýchom mý, wſyech czarow pohanſkich oſtanuce, od ſameho hoſpodyna
wſyeho naſſieho zezieſſczie/czíekali. Naaſon pak vrodyl ſalmona. Salmon 7a
czîgici ſie z[2] [2]) znamenawa. A to byl dobrze na[s] [3]) gezukriſt. Nebo on vczil,
kdiz gedna zena nemoczna ſzaddu ſie dothkla geho podolka a ínhed byla
uſdrawena ode wſſye ſwe nemoczí. tehdí on vczyw to powíedye a rzka
takto: Kto ſíe mne dotekl? Nebo ya gſſem poznal, ze mocz gednoho dywu
ze mne wýſla. A mý take mamý czítý, czo geſt naſſý duſſý ſkodne neb
pomoczne, abýchô [4]) ſíe przydrzielý dobreho a chowali ſýe zleho. Salmon
pak vrodyl booza. Booz ſylna mocz ſíe wyklada. a to byl naſſ gezukriſt,
genz ſwým apoſtolom powiedŷel a rzka takto: Mam mocz, kdyz chczý,
ſwu duſſý puuſtitý a opyet gý przygiety. Takez nam mocznu a ſilnu ſluſſye
býtý k ſluzbýe boziey a ke wſſyelikemu vtrpený ſ pomoczy krale nebeſkeho
yakz prawyeſſíe ſwatý apoſtol o ſſobíe: Wſſieczko mohu trpíetý ſ pomoczý
toho, genz mne poſſylugŷe. Booz ppak [5]) vrodyl obetha. Obeth ſluzebný
ſíe wýklada. a znamenawa dobrzie naſſyeho gezukriſta, genz geſt ſluzyl
na//tomto ſwíetye, abý naſſ zſluſby dyabelſke zproſtyl, w ruſſíe ya [6]) gíný 7b
czlowiek chodyl, pokorzyl ſam ſíe a byl poſſluſſíen az do ſmrtý. A mý pak
ſluzmý wíernýe a ſſnaznye ſwemu hoſpodýnu az do ſſmrtý, aby pak, kdyz
ſíe dokona wſſieczka naſſie ſluzſba, abýchon bylí doſtoýný na onom ſwíetŷe
wîecznye panowaty, abychom take duoſtoyný byli ſliſſíety toho ſlowa,
Kdyz kral nebeſký dŷe kazdemu ſwemu wîernemu ſluzie: nŷehodyek,
ſluho wíerný a dobri, protozeſſ mí byl·na maleý wíeczi wieren, dnes dawam
vrzad nad welyku wîeczí, wendiz w radoſt ſweho pana, towies ſameho
hoſpodyna, w nebeſke kralowſtwîe. Obeth pak vrodyl yeſſe. Yeſſe zayzenŷe
ſîe wyklada. A naſſ gezukriſt prawí ſam o ſſobýe a rzka takto: Przíſſel ſem,
abych ohen puſtyl na tento ſwíeth, a czo chczý gíneho, gedno abý horzal.
Tento ohen nýcz gíneho nenye, gedno mílowanye ſweho hoſpodýna. ten
geſt on zazíehal na tomto ſwíetye ſwým ſwatím kazaním w ſrdcziech

---

[1]) na konci ř. [2]) ras. [3]) na konci ř. [4]) t. [5]) rozd. [6]) sic.

mnohich dobrych a ſſwatych lídy. A my pak mamý gmíetý ſrdczíe wzdý//
8a zayzene k mílowaný krale nebeſkeho, Abý naſſýe modlítwa ſla yakozto
dym z teho zayzenýe prziemo przied ſamoho hoſpodyna. Yakozto proſſieſe
ſwaty dawíd w zaltarzî a rzka takto: Wendy, hoſpodyne, ma modlítba
yakozto zayzenŷe przîed twoy ſwaty oblicziey! Yeſſe pak vrodyl dawida
krale. Dawíd míleho a zadneho obliczıegíe ſe wyklada. A o naſſyem gezu-
kriſtowí prawi ſwatý prorok, ze geſt on byl míleýſſieho a kraſſieho zpoſſo-
benýe mezy wſſyemí lîdmí. A ona nabozna panna î canticis prawi o nýem
a rzkuuczicy [1]) takto: Moy mŷlŷ geſt byely a czrwenŷ, z mnoho tyſſyczo^{w} [2])
wybranî a wſſyeczek przıezadný. A mý pak mamy odpuuſtytý wynný
wſſyeczký ſwým wynnykem pro zaduczieho hoſpodyna, Abychom mohlý
býty mílý a zadny w nebeſſkich korziech mezy ſwatýmí andíelý. Dawid
vrodyl pak Salomona. Salomon pokony [3]) ſie wyklada. A gezukriſt byl geſt
naſſ pokoy, genz geſt dwogî wíecz w gednotu przýwedl, towies z pohanſtwa
a z zydowſtwa gednu ſwatu czierkew vczynyl a ſwatu krwí gý wykkupil [4])
8b A ſ ſwím otczem buohê [5])//yu ſmýrzil. A my pak podle naucziený̂e ſwateho
pawla apoſtola mamy ſe wſſyemy lidmí pokoy mýetý a ſſwe bliznýe, kterziz
wadye ſîe w hromadu, mamy w buozie ſmyrzyty. Nebo prawí ſam ſín
buozy: Blahoſlawený ſuv wſíczkny pokoyný, nebo ſynowe buozy buudu
nazwaný. Salomon pak vrodyl roboama. Roboam ſýrokoſt lidſka ſíe
znamenawa. A naſſ gezukriſt dobrzie gîe lidý rozſirzil; Nebo on prawí
w ſſwatem cztený: Mnozí przidu ode wſſchodu a zapadu ſluneczneho y ſſeduu
ſ abrahamem, yſaakem a yacubem patriarchí w nebeſkem kralowſtwi.
yakoby rziekl: Se wſſiech ſtran wſſieho ſwieta mnu gſuu pozwany lide
rozliczní do nebeſkeho kralowſtwîe. A my pak mamý ſyroke przykazanýe
o mílowaní ſweho hoſpodyna a ſſweho blíznyeho ſnaznŷe plnyty, Abychom
býly duoſtoyný, przíebywaty ſe wſyemí ſwatymí u wíecznem mîlowaný.
Roboam pak vroddyl [6]) Abyaſſe. Abyas ottecz ſie wýklada. A naſſ gezukriſt
dobrze geſt naſſ ottecz; Nebo on prawí w ſwatem cztený: Nerodte ſobie
9a otcze nazywaty na tomto ſſwíetye. geden geſt waſſ otecz, [7])//genz przýebýwa
w nebeſſyech. A mý pak mamý ſ prawem wzdí dobre a ſſwate ſkutký czy-
nítý; neb ſkrzie to buudeme geho ſýnowe y buudem doſtoynye moczy
rziecz ý: Otczíe naſſ, genz gſí na nebeſſyech. Abyas [8]) pak vrodyl azayaſſye.
Azayaſſ ſie zdwíhacz wyklada. A o naſſem gezukriſtowí ſwaty yan, krzſtýtel
buozý, byeſſye powíedyel a rzka: Tot geſt beranek buozý, genz zdwiha
hrzyechí tohoto ſwýeta. A mý pak mamy ſwe ſrdcze od tohoto ſwíeta czaſ-
neho zdwyhnutý k onomu wíecznemu ſwietu a ſwu zadoſt z teto zemýe
ſmrtedlne done zemýe ſwate, w nyzto nykdý nelze vmrzietý. Aza pak
vrodyl yoſephata. Yoſaphat ſuudczie ſíe wýklada. A dobrze naſſyeho
gezukriſta znamenawa; Nebo prawí ſwate cztenye: Ottecz buoh nýkoheho
neſſuudý, ale wſſyetek suud poruczyl geſt ſwemu ſínowí, towíes gezukriſtowí.

[illegible] [3]) sic. [4]) rozd. [5]) na konci ř. [6]) rozd. [7]) *c* přeps. ze *z*.
[8]) ras.

A my pak, kdiz ſwe blyznýe mamy ſuudyty, ſ welikým ſnazenſtwým mamý
zwiedyety, czo geſt prawda a czo krzywda, Abychom prawdu zwyeduczie
Wzdý prawy ſuud vczýnylí. Nebo prawí ſín buozy w ſwatem cztený:
nerod te ſuudyty, towies krzıwie, abýſte ſamí pro krzíwý ſuud nebylı 9b
duoſtoýny wiecznebo odſuuzennýe. Yoſaphat pak vrodyl yorama. Ioram
wyſſoſt ſíe wyklada. A o naſſem gezukrıſtowí prawí ſwate cztenye: Nykte
nepoyde na nebe, gedno ſín czlowíeczy, genz geſt na nebí. A mý pak,
abychom z ſmrty naſſých hrzyechow ſ naſý [1]) gezukrıſtem z mrtwych
wſtalı, hledaymý wyſſokych wíeczı, towıes nebeſkych, ne zemſkych, Abý-
chom mohlí bytý powýſſený a naſſye obczowanýe bylo w nebeſſyech.
Ioram pak vrodyl ozyaſſye. Ozýas ſyla buozye ſe wýklada. A naſſ gezukrıſt
ſílu buoſku ſkrzıe zawolanýe ſweho hlaſſu lazarzíe vmrleho, genz byeſſíe
pohrzíeben cztyrzı dný w hrobíe, z mrtwıch wzkrzıeſſıl. A my pak po-
ſylmy ſıe, yakz prawí ſwatı apoſtol, w hoſpodynu, Abýchom vdatnye mohlı
przıemoczí zadoſt naſſyeho tyela hrzyeſſneho a naſſıeho neprzyetele dyabla.
Ozyas pak vrodyl yoatana. Yoatan ſwrchowaný ſíe wyklada. A dobrze
znamenawa naſſyeho gezukrıſta. Nebo on geſt ſwým apoſtolom powíedyel
a rzka takto: Buudte ſwrchowaný, yako waſſ ottecz nebeſkí ſwrchowan//geſt. 10a
takez wam ſluſſye, ſwrchowane ſkutky czínyecze ſwrchowanu a czelu býtý,
Abýchom zadne czaſtkí ſwych ſkutkow dýabeſkeý wolí nepoddalí. Yoatâ [2])
pak vrodyl akaza. Akaz tolıko geſt rzıeczeno yako drzy, nebo drzíenýe.
A o naſſyem gezukríſtowí prawí ſwate píſmo, ze on na ſſweý dlaný drzy
nebe a na ſſwem prſtu wſſyeczku zemí. Nebo on prawí ſam o ſſobýe w ſwatem
cztení: Wſyeczka wýecz geſt dana w mu mocz otczem bohê. [3]) A my pak
mamý drzyety ſílníe naſſyeho gezukrıſta, abychom gyey mohlı ſwým nabo-
zyenſtwím zawrzıetý w ſſwem ſrdczí a ſ ným obdrzıetı wýeczný przíebytek.
Akaz pak vrodyl ezechyaſſýe. Ezechıaſſ ſílný buozy ſíe wyklada. A naſſ
gezukrıſt poſſylugıe ſwych ſwatych apoſtolow, powíedye gím a rzka takto:
Nerozpaczyegte ſíe, nebo ya ſem ſwu ſılu przıemohl tento ſwíet. A my pak
naſſyeho gezukrıſta, ze za ný tak wyernýe buoýowa[1], [4]) wezdı chwalme,
abý ſwím ſwatym míloſrdenſtwím raczıl naſſ weſſdý poſſılitý, abychom ſíe
mohlı oſtrzieczý ode wſſyeho zleho.

Ezechıaſſ pak vrodyl manaſſen. Manaſſes zapomanuczí ſıe wyk//klada.
A naſſ gezukrıſt welmýe rad naſſych hrzıechow zapomína. Nebo on prawí 10b
ſkrzye proroka ſwateho, gemuzto dyegy ezechıel: W kterzíz kolíwyek czaſſ
hrzyeſſny czlowíek ke mnýe Wzdechne, ýnhed zapomenu geho wſſyech
hrzıechow. A my pak mamý zapomenuty wſſyeho protýwenſtwıe, czoz
ſíe nam dyegíe od naſſych blýſnych. Nebo ſýn buozy vczy naſſ w ſſwatem
cztení a rzka takto: Kdyz ſtogıte na modlıtwíe, wýpuuſte z ſweho ſrdcze,
acz ktere gmate proty komu protywenſtwíe, aby wam waſſ ottecz, genz
geſt na nebeſſyech, wſſyeczko odpuuſtyl, czoz gſte proty nyemu vczínylí.
Manaſſes pak vrodyl amona. Amon wíerny ſıe wyklada. A o naſſyem

---

[1]) na konci ř. [2]) na konci ř. [3]) t. [4]) t.

gezukriſtowí prawí ſwaty Jan w tagyenſtwí buozyem a rzka takto: Geſt ſwýedek wyerný, genz geſt prwý z mrtwich wuſtal, a geſt knyeze nade wſſyemi krali. A my pak mamý gemu yako wyernemu panu weſzdy wíernýe ſluzytý. Nebo prawí on ſwými ſwatymí uſtý: Ktoz me kazanýe plný ſnaznye, ſmrty neokuſſy [1]) az na wieký. Amon pak vrodyl yozyaſſýe. Yozyas ſpaſſenye ſie wykląda. A naſſ gezukriſt geſt naſſye ſpaſ//ſýenýe.
11a Nebo prawí o nyem ſwaty apoſtol: Ktoſſkolywiek naſſledugye geho gmena, ten buude ſpaſſen. A protoz mý naſleduýmy weſſdý geho ſwateho gmena a gemu ſíe weſſdí modlmy, abýchom nebylí odluczieny wgyeczneho ſpaſſenýe. Yozyaſſ pak vrodyl ýeconyaſſie. Ieconyaſſ przíſtye buozie ſie wyklada. A naſſ gezukriſt powiedyel ſwým ſwatý apoſtolom: Poydu-li ya, przyppraw í [2]) wam mýeſto w nebeſkem kralowſtwí, a wratye ſſye k wam opyet, poymu vas k ſobýe, abý, kdez ya gſſem, abýſte wý take bylý. A my pak mamý ſnaznye przýprawowty [3]) ſie k tomu czaſſu, kdyz ſýn buozý na tento ſwýet ſye wratý, abý przíed namí ſ onyemí pannamí nemudrími wrata nebeſka nebyla zawrzyena, ale abýchom ſ onyemí mudrímí pannamí byli vwedený do wíeczneho radowanye. Ieconyaſſ pak vrodyl yoachím. Joachím wzkrzieſſienye ſie wyklada. A naſſ gezukriſt geſt naſſie wzkrzieſſienýe; Nebo on prawí ſwými ſwatymí vſtmý: Ya gſſem, prawí, wzkrzie-
11b ſſienye [4]) a zýwot. Ktoz wierzý [5])//w míe, ſmrty nýkdy neokuſſý. A mý pak wſtanmý z mrtwých naſſych hrzíechow, abýchom den ſuudný duoſtoyný bylí ſtaty mezý dobrymí a ſwatímí, geſto z mrtwych wſtanu. Yoachym pak vrodyl ſalathíela. Salathíel ſie wyklada proſba buozye. A naſſ gezukriſt wezdí za ný proſſý; Nebo on mluwí k ſſwemu occzi, yakz prawí ſwate cztenýe a rzka takto: Otczíe ſwatí, racz oſtrzyehatý tyech wſſiech, geſtos mnýe poruczyl. A my pak za gednu proſbu wzſdí proſſme hoſpodyna, abychom mohli w gyeho domu przíebywatý po wſſye czaſſy. Nebo prawi ſwate cztenýe: ktoz proſſi, ten weſſme, ktoz hleda, ten nalezne, A ktoz tluucze, tomu buude ottewrzíeno. Salathiel pak vrodyl zorobabela. Zorobabel míſtr ſie wyklada. A naſſ gezukriſt geſt míſtr wſſyech tyech, geſto wen wíerzie. Nebo on býeſſie powíedíel ſwím ſwatím apoſtolom a rzka takto: Nenazywate ſye míſtrzý, nebo geden geſt míſtr, gezukriſt. A mý pak buudmý míſtrzý nad ſwým ſwyedomým a nad ſſwým tielem,
12a abýchom ſýe w ſkolu ſyna buozyeho uwedlí, abý weſdý bylo w gyeho poſſluſſenſtwí. Zorobabel pak vrodyl abyuda. [6]) Abý//da. Abýud ſýe wyklada ottecz muoý. A naſſ gezukriſt prawí ſwatem [7]) cztený: Ya a muoý ottecz gſſme wſyeczko gedno. A my pak toho hledayme, abychom byli w gednotýe ſ ſwým hoſpodýnem, czynyeczýe ſkutký podle geho przykazannýe. Abýud pak vrodyl elyachîma. Elýachým wzkrzieſſýtel ſye wýklada. A naſſ gezukriſt naſſ wzkrzieſſugye ze zlych mrawow w dobre obýczegie. Nebo on prawí [8]) w ſwatê cztení: Beze mne nemozte nýcz

[illegible] na konci ř. (*p-p*). [3]) t. [4]) nad *r* červ. tečka. [5]) na *y* červ. čárka. [6]) *u* červ. podtrženo. [7]) sic. [8]) ras.

vczínýti dobreho. Elyachým pak vrodyl azora. Azor toliko geft rzíeczeno
yako pomozeno mí geft. A naff gezukrift prawí w fwatem cztení: Neyfem
fam, ale ottecz muoý, genz míe geft pofflal, ten geft fe mnu, towies wzldí
mi geft na pomocz. A mý pak pomoczí buozý przíemozmý ty moczý,
gefto gfuu v powíetrzý, towies dyablí, Aby kazdí z naff mohl rzieczý f fwatý
dawidem w zaltarzý: Pomocz ma geft od hofpodyna, genz ftworzyl nebe
y zemí. Azor pak vrodyl fadocha. Sadoch prawedlný fíe wýklada. A o naffíem
gezukriftowí prawí fwaty ían w fwatem cztení: Rzíecznyka mamý v buoha
occýe, gezukrifta praweldneho.[1]) A my pak, chczme-lý bezpeczny býtý,
mamý wzfdy prawdu milowaty. Nebo prawi fwate pýfmo: Prawedlný// 12b
czlowiek, Kteraz kolíwýek fmrt a w kerzíz kolywiek czaff gýeí nadftupi,
weffdy buude vtyeffení.[2]) Sadoch pak urodyl achýma. Achŷ bratr muoy
fie wýklada. A naff gezukrift, Kdyz býeffye z mrtwích wftal, powiedye
onýem fwatŷ zenam a rzka: Dýete, powíefte mey bratrzý, towíes krzie-
ftanftwu, zet gfem yuz z mrtwích wftal. A my pak, abýchom geho bratrzie
mohli doftoýnýe býty, oftaty mame wzdi wiernye przíefný a míloftý
chowaty. Nebo on radý w fwatem cztení a rzka: Oftante wzdy wíernê
mílowaný!

Achym pak vrodil elyuda. Elýud buoh moy fie wýklada. A naffiemu
gezukriftowí, kdyz byeffíe z mrtwých wftal, fwaty thomaaff, vzrziew gyeí,
powiedye: Tys muoý buoh a pan muoy. Takez my nemamý wiecze buohow
naffledowaty yako pohaný newierný, gefto rozliczne buohí magý, ale ged-
noho buoha cztýty, genz gieft ftworzyl nebe y zemí. Nebo on prawí o ffobie
w zaltarzy: Wîez to, zet gfem ya fam gedyný a nenye zadneho gyneho
buoha kromíe mne. Elýud pak vrodyl eleazara. Eleazar pomocz fie wy-
klada. A naff gezukrift wzfdi nam pomaha przied fwím ot//czem. Nebo 13a
on prawi w fwatem cztení: Czozkolíwíek buudete proffyty w me gymye
occze meho, we wffyem buudete vffliffany. A my pak twrdye mamy wíerzytý,
ze fweho fpaffenye nemame od nykeheho,[3]) giedyne fkrzie naffieho gezu-
krifta. Nebo o nyê prawí fwate pífmo: Vczýnyl geft fpaffenýe proftrzíed
zemíe. gerufalem geft na proftrziedcze fwýeta a tu gíeft naff gezukríft
Vmrziel pro naffye fpaffíenýe na ffwatem krzyzý. Eleazar pak vrodyl
mathana. Mathan dar fýe wýklada. A naff gezukríft, kdyzto wuftupil
na nebeffa k ffwemu occzy, mnoho darow nam oftawil: ducha fwateho
feffланýe, hrziechow odpuuftýenýe, kralowftwíe nebeffkeho nawraczenye.
A mý pak przýprawmý fwe frdcze, abý bylo wzdy duoftoyno buozieho[4])
daru przygímaty. Nebo prawí fwate pífmo: Przyprawte fwa frdcze hofpo-
dynu a fluzte gemu famemu! Mathan pak urodyl yacuba. Jacub przíe-
mahacz fie wyklada. A nas gezukrift, kdyz przíemohl dyabbla,[5]) dal fwu
apoftolom mocz, abý mohli tlaczity na hadý, na gyefczierkí y na wffieczki
wíe//czí gedowate bez fwe fkodí. A my pak tak mamý dyabla potlaczyty, 14b
yakz bý fíe o ny nemohl[6]) pokuffýty. Nebo prawí fwaty petr: Protywte

---

[1]) sic. [2]) ras. [3]) ras. z nykehoho. [4]) ras. [5]) rozd. [6]) ras.

ſie dyablu a on od was ynhed vteczie przícz. Yacub pak vrodyl yoſepha. Yoſeph roſtenýe ſie wýklada zýwota. A naſſ gezukriſt prawí ſam o ſſobíe w ſwatem cztený: Ya gſem przíſyel na ſwíet, aby lide zywot gmíeli a w zywotýe wzſdí roſtlí. A my pak mamý roſtý z gíednoho ſkutku dobreho wzdí do druheho tak dluho, az bychom byli duoſtoýny wýdiety naſſyeho hoſpodýna w nebeſkem kralowſtwi. Maria tolíko geſt rzîeczeno ŷako oſſwyeczenýe, Yako hwýezda, yako pany. Dobrze oſſwíeczennýe [1]) gieſt nazwana; nebo yakozto ſkrzie ewu byl geſt hrzechem wſſyeczek narod lídſki omraczen, Takez ſkrzíe zaſluzíenýe ſwate marzie a ſkrzye gegie ſwate porozenýe weſſken ſwíet geſt oſſwieczen. Obyczeý take geſt lidy, geſto plowu na morzý, ze ſwíetloſt nyektere hwiezdí ſobie zwuole, po nýzto hwiezdye ſýe oprawgy tak dluho, az do te zemíe przígedu, do nýeſto przy-
14a gety zadagí; takez kolíwíek plawua w kterem//nebezpeczenſtwí tohoto ſwieta, polozy-li ſſwu nadýegi w ſwyetloſty tey hwíeſdi, towies gezukriſtowí, genz geſt poſſyel ŷako ſwíetloſt z ſſwate marzie· ten nykdí [2]) neutone, ale beze wſye przíekazy doýde do zemíe wgýeczneho zywota. Dobrzie take ſwata marzî paný geſt nazwana, Nebo ona geſt vrodyla pana netoliko tohoto ſwíeta, ale take nebeſſkeho kralowſtwie.

Narozenye gezukriſta.[3]) Naſſyeho gezukriſta narozenýe takto ſíe geſt pak ſtalo: Kdyz bíeſſíe w manzelſtwo dana matka naſſyeho gezukrîſta, maría, yoſephowí, drzewe nez ſíe ſnydechuu týeleſtnýe, nalezena bý, ze geſt poczala. a to býlo ſkrzie ducha ſwateho. Tehdí yoſeph, muz giegîe, ze bíeſſíe czlowiek ſprawedlný, nechtye gýe z ſweho domu wýpuuſtyty a zgiewunýe gíe pohanytý, chtyeſſye yu taynýe z ſweho domu puuſtyty. A kdyz to mýſſleſſye, tehdý Andiel buozy zgiewíẅ ſíe gemu we ſſnye a rzka takto: Yoſephe, ſynu dawîdow, towíes rodu dawídowa, nebuoý ſíe przígiety marygíe ſwe zený; Nebo to, czo ſíe w ney narodylo, to gieſt ſkrzie
14b ducha ſwa[4])//teho. vrodý ſyna a przewzdíegeſſ gemu gíeziſſ, towíes ſpaſítel; nebo on ſpaſſi ſwoý líd od gych wſſiech hrziechow. A to ſie wſſieczko ſtalo, aby ſíe naplnýlo ſlowo proroczye yſayevy, genz prawi a rzka takto: Panna, prawi, poczne w ſſwem zywotye y porody ſýna, gemuzto gmíe buude emanuel, to czo ſie wyklada buoh ſ namí. Tehdi yoſeph wſtaw ze ſpaníe, vczíný tak, yakz gemu bieſſe przíkaza[l] andiel buozý. Y wza ſwu zenu y nepozna gie tyeleſtnýe, az ona vrodý ſweho ſína prworodlneho, y przieẃdyechuu gemu gezíſſ.

O r i g e n e s m l u w í n a t o t o c z t e n y e a r z k a t a k t o[5]): Ktera O r i g e n e s geſt byla potrzieba, aby byla w manzelſtwo dana maria yoſephowí? gíedyne proto, aby ta welíka ſwatoſt, geſto bieſſye ſkrzíe duch'[6]) ſwateho w giegýe zywotye, ſkrzye nýzto lidſki narod mýel z diabelſke moczí wyprawen byty, przí(e)dyablem[7]) byla ſkrzíta a vtagiena. A take proto, aby dyabel ſwe[8]) zloſty proty czíſtye manzelcze

[1]) [illegible] [2]) *e* přeps. z *y*. [3]) červeně. [4]) Pod textem stránky naps. jiným písmem *prua capitola*. [5]) ps. červeně. [6]) na konci ř. [7]) *e* ras. z *d*. [8]) sic.

nemohl zadne lſty naleztỳ any wzbudytỳ. Nebo take proto/ byla w man- 15a
zelſtwuo yozephowi dana, abẏ o thom dyetatku, Kdyz by ſíe narodylo,
y o nyey ſamey ſwatey marzy peczy gmyel Yoſeph, ſ nym vtekla do egypta,
Y kdíſto ſie ſ nẏm opiet zaſſie wratyla. proto gemu v manzelſtwo dana,
ale ne pro zadnu zadoſt tyeleſtnu. matka prawua geho, matka czyſta,
matka nepoſkwrnyena, matka nyczym zlẏm nedotczena, matka geho.
Ktereho gieho? matka gedyneho ſẏna, ſyna buozyeho, pana a krale nade
wſſyemí, ſtworzítele wſſyeho ſwieta; toho, genz geſt na nebeſſyech bez
materze a zde na zemí bez ottczẏe; Toho, genz na nebeſſyech podle ſweho
buozſtwye geſt w lonye ſweho occzie, a zde na zemi podle czlowíeczſtwie
ggeſt[1] w lonye ſweẏ matkí. O míloſt welíkeho dẏwa duoſtoyna, O ſladkoſt
k wyprawenẏ nepodobna, O ſſwuatoſt ku wẏmluweuẏ przíeneſnadna,
ze taz, ana gſuucẏ pāna, geſt buozye geſt[2]) matka, geſt buoha rodycye,
geſt geho dẏewuka; geſt geho ſtworzenẏe, a ona gyeẏ vrodyla. Kto taku
wíecz kdẏ ſlychal? Kto to kdẏ wídal? Kto to mohl wẏmyſlíty, aby panna
matku byla,//w czíſtotíe gſuuczẏ; vrodyla ſẏna, vrodyla, awſak pannu 15b
oſtala. Yakozto prawíe kerz moyzeſſow za dawneho czaſſu zdaſye ſíe,
by horzal, ale ohen geho w nẏczem neoziehaſſye. A yakozto trzye mladẏ
gẏnochowe wu peczí nebo wu komínye Horuczíem bẏechuu zawrzyenẏ,
a ohen gích w nyczem neurazyl, anẏ wonẏe dẏmowa chopylla[3]) ſẏe gich.
Nebo íakozto danẏel w giednye íamíe W blatney, w nẏſto lwowe przíe-
bywachuu, byl zawrzien, a dwerzy neotewrzíew, krmíe gemu abakuk
pprorok [4]) tam do nẏe poddal: Takez tato ſwata dywka vrodyla hoſpodyna,
ale w ſweẏ czıſtotye oſtala. Vczinẏena geſt matku, ale czıſtoty neztratyla.
Vrodyla dyetatko, ale pannu geſt oſtala. Matku ſína ſweho ſíe uczinyla,
ale pecziety czıſtoty nezlomíla. Procz to? Nebo netolıko czlowieka, ale
ſína buozíeho, genz naſſíe czlowíecztwíe przẏgal, urodyla. Anyz ſíe ge
urodyl gedno yako gmy czlowiek, ale czyele buozſtwie w naſſiem czlowiecz-
ſtwi ſ nẏmz na tento ſwiet przíſſlo. A protoz on czely a nerozdyelení buoh
w czlowieczıem przíſſyel geſt podobenſtwí. [5]) Nebo narodyl ſíe w tyele,
nebo przíſla geſt gíedna czieſt ſína buozíe//ho w naſſyem tyele. Any ſíe 16a
ge on rozdyelıl tak, abẏ polowíczie geho v otcze a polowícze w ſwatey
dyewcze, ale wſſieczek v ottcze a wſſieczek w ſwatey dyewczíe, Wſſyecek
v ottze na lonẏe, wſſyeczek w czlowieczıem tyele. neoſtawagıe wyeczí
nebeſkey, przẏſſyel take hledaty zemſkey; To, czoz geſt na neby, ſobye
ſchowawagíe, a czoz geſt na zemí, to take ſpaſſugıe, weſſdı gſa wſſíemohuczy,
nerozrzíezení, nerozdyeleny. Nebo kdyz ſlowo czlowíeczıe [6]) a tyeleſtne
z czlowíeczich uſt vẏnda we mnohıch lıdy vſſy, ſıe nerozdyelı, abẏ czieſt
geho byla w giednom vſſye a czieſt byla w druhem, ale w kazdem vſſye
rozlıcznych lıdy ſlowo w nẏczē [7]) czele nerozdyelene· Welmí wiecze ſlowo
buozîe, towîes gedynẏ ſín buozy, na wſſych mẏeſtech [8]) wſſyecek geſt
y na nebí y na zemí y v occze y w ſwey materzı, w nyczem nerozdyelen,

---

[1]) rozd. [2]) sic. [3]) rozd. [4]) rozd. [5]) ras. [6]) na konci ř. [7]) ras., na konci ř. [8]) ras.

wſſieczko naplnygíe, wſſieczko oſſwíeczugie a wſſým mocznye wladne.
teyto wſye wíeczy dana geſt w manzelſtwuo matka geho maria.

Prawí pak piſmo: Nalezena bý, ze bieſſie poczala. ale kým bieſſie
nalezena? Prwe ſwatymí andýely, geſto gieý ſtrziezechuu, branyechuu,
16b chowachuu gegýe ſwate duſſýe na czieſt tomu, genz ſie z nye gmýel naro-
dytý. Nalezena take by yoſephem ſwatym a prawedlnym, genz ſ odpuſczie-
nýin manzelſkym, kakzkolywiek nýkdý ſie gýe ſtydlíwie nedotekl, wſſieczko
gegie tagienſtwie, gyelikoz k tomu ſluſſalo, zwíediel. Yoſeph pak, muz
gegie, yakz prawi piſmo, gſa prawedlný, nerodye gie proneſty nebo ohla-
ſity. Muzem gegie gey nazywa pro zydowuſku zloſt, aby proty ſwatey
pannye lity nebyli; nebo proto byla w mamzelſtw° [1]) dana yoſephowi,
yakz geſt powiedyeno. aby nebyla dana w manzelſtwuo yoſephowi, geſto
nyczemu dobremu newíerzie neprzietele buozý, zydowe byli by gý vka-
menowali, domnyecze ſíe, by byla poczala z cyzolozſtwa; Protoz ewan-
geliſta muzem giey nazywa. genz byeſſe prawedlny y w ſlowie y w ſkutczĕ,
nerodye gŷe prohlaſſyty, ale taýnye gy od ſſebe puuſtyty chtyeſſye, Jako
tychý, míloſtywy, míloſrdny. Ale ſnad by nýekto otazal: Czo gýe yoſeph
mýſſlil, ze yu taynye od ſebe puuſtyty chtýel? Proto yu od ſebe puuſtytý
17a myſſleſye, nebo//mocz welíkeho znamenye a ſwatoſty neſlychane w nýey
znagyeſſie; y ządaſſie ſe gemu, bý byl nedoſtogien blíz gyei prziebýwaty.
Protoz pokorugie ſie przíed tak weliku, przyed tak neſlychanu, hledaſſie,
kak by ſie mohl od nýe wyprawíty a wzdality. Yako ſwaty petr byl po-
wiedyel ſýnu buozíemu a rzka takto: Dý prícz ode mne, hoſpodýne, nebot
gſem hrzieſſny czlowíek, yako bý rziekl: nedoſtogen ſem, by tý ſe mnu
przíebywal. A onen Centurio, yakz prawi ſwate cztenye, bieſſie poſſlal
k naſyemu gezukriſtowi a rzka takto: Neyſſem duoſtogen, hoſpodyne,
by ty wſſyel pod mu ſtrziechuu, A neyſſem duoſtogen take, abych ya k tobýe
przíſel. A ſſwata elzbýeta, kdyz kralowna nebeſka k ný przíſſedczy gy
pozſdrawí, powiedye a rzkuczy: Odkud mnýe to, aby matka meho hoſpo-
dyna ke mnýe przyſla, yakoby rziekla: neyſĕ [2]) duoſtoyna ya toho. Takez
yoſeph ſ prawem ſie pokorugye, chowaſſye ſíe, buogieſſíe ſíe przí tak we-
líkey ſwatoſtí przíebýwatý; protoz taynye chtyeſſie gy od ſebe puuſtyty.
17b Myſleſſe na ſſwem ſrdczí: Puuſtym gý//prícz, wzdalí gŷ od ſebe a od ſweho
roddu. Welike geſt gyegíe duoſtogenſtwie, przíewelika gieſt gegíe ſwatoſt
a ke memu duoſtogenſtwí nepodobna.

A kdíz to mýſleſſie, tehdí andyel buozy, v widýený ſie gemu po-
kazaw, powiedýe a rzka: Czo ſíe mýliſſ, yoſephe, czo nemudrzíe myſlíſſ,
czo neſſmyſlnýe peczígeſſ? buoh geſt, genz ſíe gma narodyty, a panna
geſt, geſto gey ma porodyty. Toho narozenye neyſy pan, ale ſluha; Protoz
ſluz, hleday a peczyg ý o tom, genz ſíe gma narodyty, y tey, geſto ma
porodytý. Yoſephe, ſynu dawídow, nerod ſie baty wſyety marígie ſwe
zení, nebuoy ſíe, nemut ſíe, ale bezpecznie podle przikazanye zakonoweho

wezmi gy k ſſobíe yako ſwu zenu, podle obýczegie ſwatebneho od tebe
velmie wzdalenu. Wezmi gy yako nebeſki poklad tobie poruczieni, abý
geho oſtrziehal. Wezmi gý yako giedyneho ſyna buozieho prziebytek,
yako y pocztywię koſtel, yako dar [1]) buozy, yako ſtworzytele wſſiech
wlaſty, yako krale nebeſſkeho duom nepoſkwrnýený. tak, yoſephe, ſynu
dawídow, nebuoy ſie wzíety gýey iakoſto twey wíerze//a twemu ducho- 18a
wenſtwi porucenýey. choway gy y myey o ný peczy. Vtecz ſ ný przied
kralem, gemuzto dyegi herodes. Wed yu do egypta a opíet zaſſe przíwed
do zemie zydowſkeý, kdiz zwies ſmrt toho krale. Zenu gſem yu proto
twu nazwal, abych przíediablem gegie cziſtotu utagil, abych zydowſku
zloſt protý ný vtlaczil, abich zakonoweho vſtawenye nezkazil, aby giey
nykte podle obyczegie ſwatebneho za twu zenu neýmyel, abý toho, genz
ma ſýe z nye narodyty, twím ſínem nemnyel nykte. Nebo czoz ſie z nye
narody, ſkrzíe ducha ſwateho geſt. Nebo gedýný ſín buozy, genz ſie ge
przied poczatkem tohoto ſwieta narodyl z ſameho otcye, A kdyz [2]) ſie
przibliziło ſkonczienye [3]) tohoto ſwýeta, ſ powolenym ſweho otcíe w naſſiem
czlowíeczienſtwí pokazal ſie mezý lidmí. Tot geſt ten, o nýemzto piſmo
prawí: Dýetye ſíe nam narodylo a ſín nam geſt dan. giedyni ſín buozy
z cýſte panní ſie geſt narodyl, Abý onu drzíewní pannu ewu, geſto gyeſtie
w cziſtotye gſuuczí ſkrzíe powuolenye dyablu//bieſſíe padla, opiet obnowil 18b
a nahoru pozdwihl a tý, geſto ſkrzie zle powuolenýe dyabblowí ſínowe biechu
ſie vczínyli, ſkrzie míloſt ſína buozíeho ſinowe pak buozý býli.

Protoz prawí piſmo: Vrodít ſína a wzdyegieſſ gemu geziſſ, to geſt
ſpaſſitel, nebo on ſpaſſí ſwoý lid od gich hrzíechow wſiech. Dwuogie wíecz
ſlowuthna ſkrzie to ſlowuo znamenawa ſíe. Prwe to, ze gíeſt on prawý
buoh byl, a drzewe nez ſíe narodyl na tento ſwíet, ſlul geziſſem. Druhe
ten lid, genz gmíegieſſie ſpaſſitý, w tom ſlowie ſíe zwieſtowaſſie. Nebo prawí
on: Spaſſi ſſwoy lid od gych wſſiech hrzíechow, yako prawý buoh; nebo
wlaſtnoſt buozie geſt od hrziechow ſpaſſytí a hrziechí odpuſtyty. Protoz
tento ſýn buozy gmagie ſwuoy lid, przíſſiel, abý gýeí zbawil hrziecho[w] [4])
a przýwedl k ſpaſſení. Tot geſt ten, genz ſkrzíe proroka ſam o ſſobíe prawí:
Buoh ottecz ke mnye rzekl: tys mucý ſín, ya gſem týe dnes vrodyl; proſſ
mne a ya tobie dam lid, twu dýedynu, a twue wladanye geſt po wſſiem
ſwíetu. ty ſpaſ//ſiſſ ſwuoý líd od gych wſſiech hrziechow, Nebo ſwu krwí 19a
gey wykupíſſ a ſſwu ſmrty ſmrtedlne moczí gyei wyprawiſſ. A to ſíe wſſieczko
ſtalo, abý ſie naplnylo ſlowuo proroczie, genz prawí a rzka takto: Tot
pâna poczne y vrody ſína a bude gemu gmie emanuel, to ge buoh ſ namí.
Panna, prawí, poczne y vrody ſína, aby ſwazal onoho ſilneho odiencze
dyabla a potlaczil hlawu nemíloſtýweho hada a wyprawil ſwo[ý] [5]) líd z gieho
wîezenîe. Buude gemu gmíe emanuel, to geſt buoh ſ namí. Tyem gmenem
gey naſſwali ſwatí andielowe nayprwe, zpíewagíce a weſſelecze ſíe na geho
narozenýe, buohem prawým a kkralem [6]) pokoynym gey nazýwuagýce.

---

[1]) sic (domum). [2]) *k* přeps. z *d*. [3]) ſ nezřet. [4]) na konci ř. [5]) t. [6]) rozd.

Potom pak ſwatý apoſtolowe ſwým kazaným po wſſiem ſwýetu to ſwate gmíe ohlaſſili. Pak ſwuaty muczedlnykowe ohnýe, meczíe, ſtrzelý beze wuſſieho ſtrachuu, ſ welíkým weſſellím pro to ſwate ggmíe [1]) trpíelli. Pak wſſieczko krzieſtanſtwo chwali to ſwate gmíe a chwality buude az do ſuud-
19b neho dne. A to ſwate gmíe drzewe ſwatým otczem//w znamený a w proroczſtwi býlo zwieſtowano. Ale nam pokazano oblíczyegiem k obliczieg, Nebo ſyn buozy trzí a trzidcety leth na tomto ſwíetye ſye pokazal a mezy lidmí przíebywal. Protoz uſſagice muozem rzíeczí: Buoh ſ nami, buoh ſ nami ſkrze ſwatich ewangeliſt a apoſtolow kazanye; Buoh ſ nami ſkrzie ſweho ſwateho tyela a ſwe ſwate krwe na ſſwatem oltarzí przíebywanye; Buoh ſ namí ſkrzie ſwateho krzíze [2]) poziehnanýe. [3]) týemíto wſſyemí czíný po wſſie czaſſy buoh ſ namí przíebýwa. A protoz on ſwatym apoſtolom bieſſie powíediel a rzka takto: S wamí gſem po wſſieczkí czaſſí az prawie do ſkonczenye ſwíeta. Genz geſt zyw a kralugie ſ ſwím otczem a ſ duchem ſwatym wíeki wyekoına. Amen.

KDiz ſíe narodyl geziſſ v bethlemíe w zydowſſkeý zemí w tyech czaſſiech, w nychzto herodes kralem bieſſíe, Tehdi vczeny, geſto bíechu take krali wu arabſkei zemí, przigidechu ode wzſchodu ſlûcze[1]) do geruſalema a rzkucze: Kde geſt ten, genz ſie ge narodyl, kral zydowuſkeí?
20a Nebo gſme wídyeli hwíezſduu geho na wzchod ſluncze Y gedemý z dari, abychom ſíe gemu modlili. Tehdí herodes kral vſſlýſaw to ſmuty ſie a wſſyczkný lide w gieruſalemie ſ ným. Tehdí ſebraw wſſieczki ſtaroſty knýeſſke a zakowſſke a míſtrí neb píſſarze obeczne, ge ſie gych tazaty, Kde by ſie gmíel kriſtus narodyty. Tehdí ſtaroſti nad knyezý a miſtrzí gemu odpowiediechu: u bethlemie v míeſtie zydowſkem; nebo tak piſano ſkrzie proroka: A tý, bethlememe, míeſto zydowſke, nýkake neyſſí menſie mezy znamenytýmí myeſty zyddowſkímí;[5]) Nebo z tebe wynde knyezie, geſto bude oprawiety muoy líd. Tehdy herodes taynýe pozwaw tiech kralow Vczených, ſnazníe poczie gych tazaty, wu kterí czaſſ vdalo ſie gim hwieſſdu krale noweho wídiety. Tehdi poſſlaw tý krale do bethlema, gym powíedie: Gdyete a ſſnaznýe ſie tyezte na to dyettye[6]). A kdíz ſie geho doptate, ynhhed[7]) mí to wíediety dayte, at ýa take k nyemu przigedu a przied nym ſíe modlity buudu. Tehdý oný, kdiz zwíediechu kralowu wolí, gy-
20b dechuu przicz wſſieczkni ſpolu. Tehdý hwíeſſda, gíjſto biechuu widielí na wuſſchod ſluncze, opiet ſie gym pokaſzawſſi, poczie przied nýmí gytý, az przíſſiedſſý nad duom, w nyemzto bieſſíe dietatko, tu ſta, nerodíeczi nykam ſie hnuty. Tehdy oný, kdiz hwíezdu vzrziechuu, welmí tiem weſſeli bychuu. A wſſiedcze w dom, nalezechuu dyetatko ſwatu marzí, ſſ geho matku. Tehdý padſſíe przied ním giechuu ſie modliti gemu. A othewurzewſſíe ſſwe poklady, offierowachuu gemu darí: Zlato, kadydlo a mýrru. Tehdí tý trzíe krali wzemſſie przikazanye buozie we ſſnye, aby ſie newraczo-

———

[illegible] t. [4]) rozd. [5]) t. [6]) t. [7]) t.

wali krali, genuzto gmie bieffie herodes, gynu czie tu fie wratychuu do
ſwich zemi.

Natoto cztenie mluwi ſwati Krziehorz. Swati[1]) P. L. LXXVI. col. 1110.
Rzehorz[2]) Yakz ſte w ſwatem cztený, bratrzie, ſlifſieli, Kdiz ſie kral
nebeſki narodyl, kral zemſkí ſíe ſmutŷl; Nebo pýcha zemſka ínhed buude
pohanyena, yakz nebeſka wyſſoſt otewrzena buude. Ale tazaty nam geſt,
czo ge to, ze, kdiz ſie naſſ ſpaſítel narodyl, paſtyrzom andiel w zýdowuſkey
zemí ſie zgíewil//a krale vczene ode wzſchodu ſluneczneho, abý ſie gemu 21a
modlilí, ne andíel, ale hwíezda príwedla? Nebo zagiſte zýdom, geſto podle
ſmýſla zywí byechuu, ſmyſlne zwíerzie, towíes andiel, mýel kazatý; Ale
pohaný, geſto protý ſmýſſlu modlam ſlepym a nyemý[3]) rozliczným ſie
modlechu, Abý buoha poznalí, ſkrzie znamenýe, geſto ſmyſla neýma,
towies hwíeſduu, przywedení gſuu. Geſt nam tuto znamenaty, ze, kdiz
naſſ gezukriſt byl gyz w prawem ſwem ſtawie, tak ze mohl gýs mluwíty
y wſſyeczkí gýne ſkutkí ýako gyní czlowiek czyníty, tehdí gſuu ſwatý
apoſtolowe ſwým ſwatym kazaním pohanom giey ohlaſſili. A donýz byl
mlad a mluwíty nemoh[1,4]) tymſſ pohanom hwíeſda gíey vkazala. A to
dobrze ſmyſlným porzadem ſie ſtalo, Abý, Kdyz naſſ gezukriſt giz moh[5])
mluwíty, ſwyety kazateli take ſwu rzieczi giey ohlaſſili, A donyz byl tak
mlad, ze mluwity nemohl, nyemia twarz giey vkazala. Ale w tyech zna-
mených, geſto gſuu ſie na buozym narozený y take na geho//ſmrtý vka-
zala, muozemy znamenaty, kak gſuu byla kamenna, zapeklena nyekterích 21b
zyduow ſrdcze, ze gſuu any ſkrzye prorocztwie any ſkrzie dywy geho
poznaty chtyeli. Nebo wſielike twarzi nyeme, ze geſt gích ſtworzýtel
przíſſel, to gſuu ſwíedczyli. Nebe, ze geſt prawi buoh, geſt poznalo a protoz
na znamenye tomu hwíezdu od ſebe poſſlalo. Morze poznalo a protoz
pod gieho ſwatîmí nohamí beze wſſieho nebezpeczenſtwie tlaczyty ſíe
dalo. Zemíe poznala; protoz na geho ſwaty ſmrtý ſie trzaſſla. Sluncze
poznalo; protoz tehoz czaſſu ſtalo we thmíe a ſwu ſwyetloſt bylo ſcho-
walo. Skaly poznaly; nebo kdýſto on vmíeral, mnehe [6]) z nych welmie
ſie ſedalý. Peklo poznalo; nebo kdíz on byl vmrziel, mrtwue, geſto v przied-
pekli drzieſſye, proſty puuſtylo. A wſſakz toho, geſto gyehozto wſſielyke
nyeme ſtworzenye yako praweho buoha geſt poznalo, geſtýe newíernych
zydow ſrdcze ſuu nepoznala. Nebo gſuu twrdſſye nezli kamenie y ſkaly,
Aby ſobíe wieczneho ztraczenýe przíczínyli. Toho, genz ſie ge narodyl,
nenawídye, wiedyewſſye//to dawno drzwe y ſkrze prorocztwie y ſkrze 22a
ſwate piſmo, ze ſie ma narodyty. A [7]) netoliko to, ale y míeſto wíedieli, [8])
kde ſie ma narodyty. A protoz, kdiz gich heodes [9]) otaza, w kterem mýeſtye
by ſíe myel kriſtus narodyty, nauczený ſwíedeczſtwím ſwateho piſma,
odpowiediechu a rzkucze: Bethleem mýeſto w zyduowſkey zemi ma byty
poczteno narozeným noweho knyezete, aby gich vmíenýe, ſwate piſmo,

---

[1]) ps. červeně. [2]) t. [3]) na konci ř. [4]) t. [5]) t. [6]) sic. [7]) . . . [8]) ras. [9]) sic, s oprav. tečkou.

gým bylo na ſſwiedecztſwie wiecžneho ztraczenye A nam na pomocz naſſýe wíerí. A dobrzie ge yzaak patrîarcha, kdýzto ſwemu ſýnu yaubowí pozehnanye dawal, znamenawa; Nebo on pro mldlobu ſwu ocý ſweho ſyna tehdy newídiel, kdízto gemu pozehnanýe dawal, Awſſak mnohu wiecz dobru, geſto ſíe gmýela przy nyê [1]) ſtaty, gemu prorokowal. Takez prawîe zydowſkí narod newierny, pln ſwateho piſma vmýenie, pln prorocztwie, Awuſſak toho, o nyemzto gſuu mnoho dobreho prorokovali, kdiz ſie narody na tento ſwíet, geho poznatý nerodyli.

Herodes pak, poznawu naſſieho krale narozenýe, da ſie na welike
22b chýtroſty, buogie ſíe, by ſkrzye//nýeho ſweho kralowſtwíe neztratyl. Poczie proſſyti onýech trzî vczených kralow, abý, kdíz bý to míeſto, w nyemzto ſie kriſtus narodyl, nalezli, gemu wíedyety dali, yako by ſie chtíel gemu modlity; Ale proto neſmýeſſie, ale kdiz by giey nalezl, rad gey zahubity chtieſſie. Ale czot muoz lidſka zloſt protý buozý raddýe. [2]) Nebo piſano geſt: Nenýe mudroſt, nenýe chítroſt, nenýe rady proty buohu. Nebo vkazaným teý hwiezdi, geſto ſie byla trzem kralom vczienim zgiewíla, krale, genz ſie byeſſíe narodyl, nalezechuu, darí gemu offierowachuu, Aby ſie zaſſíe newraczowalí k tomu kralí, gemuzto bieſſie gmíe herodes, we ſſnye wzechuu przykazaníe. Skrzíe toho heroda lidy pokríte muozemý znamenaty, geſto buoha uſtý, a ne ſrdczem hledagy, Protoz geho nykdí nenaleznu. Mezí tyem geſt nam znamenaty, ze kaczíerzý, genzto ſlowu priſtylianowe, Prawíe, bý kaſdý czlowiek pod wladaným nýektere hwíezſdí ſíe narodyl. a tíem ſweho bludu potwrzugy, ze nowa hwiezſda, kdýz ſie gezukríſt narodyl, vkazala ſie, mnyegicze, by ta hwiezda byla geho oſſuud
23a a rzkuuce, bý kazdemu czlowíe//ku nelze ſíe bylo nýcz gýneho ſtatý, gedyne czoz ta hwiezda, pod ny ſíe ge narodyl, oſſudy. Ale chczme-li ſlowua ſwateho cztenýe prawíe znamenatý, geſto o tey hwiezdie prawí a rzkuce takto: Przyſſiedſſi y ſta nad tíem duomem, w nyemzto bieſſie dyetatko; Tak ze dyetýe nezſlo k wíezdye, ale hwiezda k nyemu bíezala, Ale hwiezda, geſt-lí lze [3]) rzeczí, hwiezda nebyla oſuud tohoto dyetatka, ale dyetatko to bylo oſuud teý hwiezdi. Ale buoh toho nedaý, bychom mý w kterí oſuud wierzili; Nebo o czlowíecziem zywotye ſam hoſpodyn, genz geſt gey ſtworzil, ma peczí. A czlowiek ne pro hwiezdí, ale hwiezdi pro czlowieka gſuu ſtworzieny. Prawie take hwiezdarzí, Ze, kdíz kterí czlowíek pod gedným znamením nebeſkím, geſto ſlowe wodne a latynýe aquaríus, ſie narodý, ten ribarzem byty muſſy. Ale geſt gedna zemíe, geſto ſlowe getulia, w teý zadneho rýbarze nenýe; A kak to muozíe bytý, bý ſie pod tiem znamenym w tey zemí nýkterey czlowiek nenarodil? Prawíe take czarodieyníczí,
23b ze kterziz ſíe czlowiek pod gednu hwíezdu, geſto ſlowe waha//a latyníe libra, ktoz ſíe narody pod ní, ten kupczem, genz penýeze promýenyge rozliczne, byty muſſý. Ale mnohe gſu zemíe, geſto o týechto kupczich nycz newiedie, nebo gich w uobyczegi neygmagi; A protoz tý czarodyey-

---

1) [illegible] 2) rozd. 3) ras.

niezi anebo muffiegi rzeczí, ze tiech hwiezd ty zemíe neymagí, anebo ze
ten offuud, o nyemzto mluwíe, [1]) nýeze nenýe. A czo kralow w kralowftwi
ýfrahelfkem fie narozugie a mnoho chudych w temz czaffu, pod týmiz
hwiezdamí w tey zemí fie vrozugie, awffak kralı wzdí dobre býdlo gmagý
a chudy pak gefto fie tehoz czaffu narodyli, w chudobíe a w huorzí gfuu
az do ffwe fmrtý. Toto ffmý o hwiezdach powiedieli, abý czarodýeynyczi
a hwiezdarzi nemnýeli, býchom gich blaznowuftwí neumieli odpowiedietý.

Oný pak kralı vczený offierowachu tommu [2]) díetatku zlato, ka-
dydlo a mýrru. Zlato w fwatem pífmíe mudroft znamenawa; Neb prawí
mudrí salomun a rzka takto: Poklad przıedrahí buude przıebywaty
w uftech mudreho czlowíeka. Skrzíe kadýdlo modlytwa fíe znamenawa;
Nebo prawí fwatí dawíd w zaltarzı: Wzendý ma modlýtwa yako ka/dydlo 24a
nahoru przıed twoy oblıczey, hofpodýne! Mírra vmorzíeny[c] [3]) zaduofty
tyeleftne w naffiem zywuotýe znamenawa. Protoz fwata cıerkew o kazdem
o tom, gıefto zaduofty tıeleftne vmorzıgıe w fwem zywotıe pro krale nebe-
fkeho az do ffweho fkonczenýe mluwí a rzkucz tatkto: Rucze geho, towíes
fkutkcí geho, tapalı gfuu mírru cziftu. A mý pak tomuto kralı, genz fíe
ge narodyl, zlato offíerugem, kdíz mudrofty ne tohoto fwíeta, ale nebefku
yako zlato przıed ným fie ftkwíe. [4]) Kadydlo offıerugem gemu, kdíz fwe
mýflenye fkrzıe fwatu modlytwu na oltarzí fweho frdcze zayzeníe, [5]) abychom
yako nyeczo draheho fkrzıe zadoft nebefku wuonýelı przıed fwím hofpo-
dýnem. Mırru gemu offıerugem, kdız zaduoft tıeleftnu fkrzíe fwate vtrpenye
wu ffwem zywotíe vmorzıgem. Neb mírra geft te moczı, tyela vmırla, abý
nehnyla, ma fchowatí.

Nyeczo pak welıke wieczy tyto trzıe kralı nam znamenaty dawagı,
ze gfuu, wzemffıe napomanutíe, gynu cıeftu do ffwe zemíe fıe wratylı.
Zemíe naffye przýrozena geft/raý nebefkey. Do nyefto zemíe fkrzíe na- 24b
pomanutíe fyna buožıeho thuff cıeftu wratytí fíe nemozeme; nebo z ffwe
zemíe fkrze pýchu, nepofflusfenftwíe, lakomftwıe wen fmý wýfflı, Ale
zaffe gynu czeftu, fwatu pokoru, pofflusfenftwím, vtrpeným mamy fıe
pak wratytı. Czýnmýz pokaníe f placzıem za ffwe hrzíechı! A yakz prawí
fwatí Dawıd: Podme fkrze fwatu zpowıed przıed geho fwatí oblıczıey!
Nedaymý fıe oklamaty zadnemu lakomstwí, zadnemu fmylftwú, zadnemu
fwíetfkemu wesseli! Nebo prawí fam kral nebefkí: Horze wam, gefto
fıe nenye fmýegete; nebo potom budete w zalofti a budete plakatý. A mudrí
salomun prawí a rzka takto: Smýech fem míel .za obluzenýe. Czo fam
febu clamaff. A opıet tyff prawí: Srdcze mudrıch lıdý tu, kdez geft zaloft,
A frdcze blaznowe tu, kdez geft wesfele. Nebo hrzıeffy drzewný na ffwatem
krzıeffczıeny gfuu nam odpuufczıený, Ale potom mnohıch gyných gfmý
fıe duopuuftylí. Ale ze geft nelze zadnemu czlowıeku druhe fíe krzffczitý,
protoz fwe fwíedomíe fflzamí a pokaným muffymý fmýty a tak gynu cıeftu 25a

[1]) ras. [2]) rozd. [3]) na konci ř. [4]) sic. [5]) sic.

nawratymý//ſſe [1]) do ſwe przírozene zemíe, gehozto mnýe y wam dopomahay ottecz, ſyn, ſwatı duch. Am̃.

A Kdyz gíz prícz odgıdechu, tehdı andıel buozy pokaza ſíe yoſephowí we ſſnýe a tak gemu powıedıe: Wſtan, wezmí dýetye a matku geho a utecz do egıpta a buud tam tak dluho, az ya tobıe powıe;[2]) Nebo przíde ten czaſſ, ze Herodes buude[3]) ſíe ſnazıty, kak by mohl to dyetye zabitý. Tehdí on wuſtaw wza dyetatko a matku geho w noczí y gıde ſ nýmí do egıpta a by tam tak dluho, az kral herodes y umrzıe, aby ſíe naplnylo ſlowo buozıe, genz prawí ſkrzıe proroka: Z eegıpta ſem pozwal ſyna ſweho. Tehdı herodes wídyew, ze gſuu gym. oný kralı vczıený ſklamalí, ze ſlıbywſıe k nyemu ſíe newratylı, rozhnyewa ſye velmíe. Tehdí poſſlaw ſwe poſſlý kaza wſſyeczkí dyety zbíty, geſto bíechuu v bethleemíe y we wſſıem tom okolı, kterez bıechuu we dwu letu; Pak-lı ktere m[l]azſýe,[4]) proto gím nýcz neodpuuſty. to kaza proto vczínýtı, ze podle rzıeczı onýech kralow
25b nadýegıeſe ſíe, bý mohl gezıſſ tak ſtar//bytý. Tehdí ſıe naplný proroczſtwıe proroka ıeremíaſſye, genz prawí: Hlas, prawí, w rama ſlíſſala geſt, placz a kwíelenýe welíke; rachel placzıe ſwích ſýnow a nechtıela ſíe vtíeſſytý, nebo gych nenýe.

P. L. XCIV. col. 50. O[5]) ſmrtý drahych muczenýkow a newínnych dýetek Swate cztenýe, bratrzıcze míla, geſt nam czteno, w nyemzto cztený netolıko tıechto mladenczow, ale wſſıech gyních lídy ſwatích ſmrt geſt znamenana. Nebo ze gſuu tyto dyetkí, maly gſuuce, zbıtý, znamenawa, ze k duoſtogenſtwí ſwateho vmuczenýe nykte nemoz przígyty, gedyne ktoz chcze malý a pokorný bytý. A ktoz ſíe neobraty od ſwıch hrzıechow k ſſwatemu pokaný a nebude czıſt yako dyetye, nemuoz ſweho zywota pro gezukrıſta datý. To ze gſuu v bethleemíe y we wſſıech tíech kragynach dyetkí zbıtý, znamenawa, ze netolıko w zydowſſkí zemí, ale we wſſíech gynıch kragıch neprzíetele koſtelný gmíelı gſuu wuſtatý A pokora ſwatıch muczıenykow mýela weſſde koronowana byty. A to, ze gſuu dyetkí zbítý a gezukrıſt,
26a gehozto hledachu, oſtal zy[w]//a uſſyel, znamenawa, ze neprzíetele wıerí krzıeſtankey muczenykí ſwate pro wıeru muohu dobrze zywota zbawíty, Ale gezukrıſta, pro nyehozto ſmrt trpíe, nykdí gym odgıety nemohu. Nebo ſwatý lyde mluwıe w ſwatem cztený y w pıſmýe a rzkuce takto: Leczme zywí, lecz gſme mrtwí, wzdy ſme buozý. To geſto prawí wzýwagıe ſlowa proroka ſwateho Jeremíaſſıe: Hlaſſ w rama geſt ſlýſſan, placz a kwıelenye welike; rachel placze ſwích ſynow. Rama tolıko geſt rzeczeno yako wýſſoſt. Skrzıe rachel rozumýe mýeſto bethleem, nebo tu rachel, zena yakubowa patríarchı, geſt pohrzebena. Protoz ſwaty mathíey chcze takto rzeczí: Taký geſt placz y take kwıelenýe toho czaſſu od mater tıech dyetek w rachel, towíes w bethleemíe y w tom okolí, ze by ſíe mohlo

1) [illegible] ſíe. 2) na konci ř. 3) b ras. 4) l nadepsáno později. 5) Neudána homilie (BedaVenerabilis).

buohu a sswatým andielom ý wýssofty nebefki ziehty. A to pak, ze gest
nass gesukrist sswými przately do egypta nessen, abý geho herodes ne-
zahubil, znamenawa, ze dobrzí a sswatý lide od wrahow swate czierkwe
czasto z swich býdl magy wyhnanŷ bytý. A przyklad take dan gest wsyemu 26b
krziestanstwu, abý przied zlosty neprzatel wierí krziestanske z giednoho
miesta do druheho bezpeecznýe vtekli. Nebo sýn búozy potom swatým
apostolô[1]) powiedel a rzka: Kdyz wam buudu new̃ierzitý a wass nena-
widvetý v gyednom mýestie, vteczte do druheho. Sam syn buozy naprwe
to vczyníl, potom pak gyním tezz czínyty kazal. A to pak, kdiz pro krale
nebefkeho dyetki bíechuu zbitý, ze herodes sam potom skoro vmrziel
a yoseph, wzaw napomenutye od andiela, gezukrista s gieho matku do
zemíe zydowske opiet przíwede, Znamenawa sie, ze wsſiczkny wrahowe
swate czíerkwe a wieri krziestanske buozym przíepustyeným w kratkem
czassie mussili vmrzietý a sswata czierkew opiet wu pokogy przíebywaty
buude a krziestanstwuo, gesto rozpuzeno bylo, s wessełím a s raduosty na
swua bydla sie nawratye. To take, ze, kdýz herodes vmrziel, gezukrist
do zydowuske zemíe sie wratyl, znamenawa, ze na konczí swieta, kdíz
helyas a enoch buduu kazaty, zydowe nyekterzy. sswu zlost a zawist za-
wrhuuce zasse, przygmu//wíeru krziestanku. To pak, ze, kdyz herodes 27a
byl vmrziel, gyestíe yoseph buogyesse sie geho syna, gemuzto biessie gmíe
archelaus, nessmýe gyty do zýdowske zemie, nebo on tu obecznye prze-
bywassie, Wzem napomanutye andielske, bra sie na gynu stranu do gednoho
míesta, gemuzto gmíe biessíe nazareth, w galyleyskey zemí: Znamenawa
posslednye czassy swate czierkwe, Kdíz míesto tey obeczney zlosty a neprzie-
sný, gesto wssyczkný zydowe magy protý krziestanstwu w gyedney stranye,
z nych, gessto sie k anczykrzistowí przichile, welmíe buude wieczsie zlost
a neprzíezen proty krziestanstwu, nezli nýnye gest obecznýe we wssiech.
Nebo kazaním helyassowím a Enochowím mnozý z ných sie na wieru krie-
stanku obratye, A ty pak, gesto s anczýkristem ostanu, proty kriestâstwu[2])
nassilnýe hnyewíwí a líty buudu. Protoz strana zydowsske zemíe, w nyezto
kralowasíe archelaus a gezukrist tam nebý nessen, Znamenawa zyduowstwuo,
gesto s anczíkristem ostane. Ale nazareth w galileyskeý zemi, yamzto
gezukrist byl nessen, znamena//wa zydí, gesto toho czassu przygmu wieru 27b
krziestâsku.[3]) Nebo galilea toliko gest rzieczeno yako przienessenye, Ale
nazareth zkwetlý síe wyklada. Nebo czym kteri czlowíek sweho swiedomíe
od tyech lydy, gesto tento swíeth przielliss[4]) mílugy, wiecze wzdaligie, krasse
buude kwisty mezy swatímí andiely w nebefkem kralowstwím.[5])

Protoz, bratrzie mýla, kdiz swatich muczênykow den dnessný cztenie, [6])
o tiech hodech, gesto ony dnessní den magy w nebefkem kralowstwí, nyeczo
pomýslme A gych vtrpênye, [7]) gelikoz muozemy, nassledduýmý, [8]) abychom
nebefkich hod muohli s nymí uczastný bytý. Nebo prawi swatí apostol:
Gelíkoz buudete towarzissy utrpenye, tolikez buudete towarzissy wessele

---

[1]) na konci ř. [2]) rozd. [3]) t. [4]) t. [5]) sic. [6]) sic. [7]) rozd. [8]) t.

a vtyeſſienýe. A netoliko gich ſmrty zeleymý, gelikoz ſie raduýmy, ze gſuu
na [1]) tiemto ſwietem zſwityezilí. Nebo kdiz gſuu dneſſný den ſkrzie welike
muky ſ tohoto ſwieta zapuzený, Rachel, towies cíerkew, ſ welikým ſmutkem,
ſ wuelikým placzem gich zzelela, Ale wrchnye ona geruſalem, matka naſſíe,
28a towíes nebeſke towarziſtwuo, weſſele proty gím//wyſlo, dawagíce gym
koroný przezdrahucie vw neby, w raduoſty wieczneho weſſele. Nebo
prawi ſwati Jan wu tagenſtwí buoziem: Stogíe przíed buozý ſtolíczi przied
obliczіegem berankowím wu ſſwíetlem ruſſie a palmý drſſye w ſſwu ruku.
Stogie nenýe przied buozym oblicyegem korowany, [2]) geſto nyekdí gſuu
lezalý przied nohamí nemíloſtywých ſuudczý tohoto ſwíeta rozlicznymí
mukamí vmorzeny. Stogie przied obliczegem berankowîm a zadna wíecz
nemuoz gich te raduoſty zbawíty, Nebo zadne muki nemuohly gich od
geho mílowanye rozdielitý. Swietle rucho gmagi na znameny tomu, ze
ſuu gíz w towarziſtwi wſſyech ſwatych andielow. Palmy w ruku drzie
na znamenye tomu, ze ſuu wſſiecz [3]) muki tohoto ſwíeta przіemuohlí. Nebo
ſwiety muczíenycý nýekdi ſuu w uohen wrzenný, nyekdí przied zwierzata
lita, aby ge roztrhali, metali, nyekdi ſſkal dolowu wýſſokich ſtrkowalí,
nyekdí ge ſtrzielamí ſtrzeleli a rozlicznýmí mukamí nad nýmí triznyli.
28b Y prawí ſwati Jan w tagenſtwi buozíem,//ze ſwaty tyto muczeñyczí wuo-
lachuu welikím hlaſſem a rzkucze: Chwuala naſſiemu Hoſpodýnu, genz ſedý
na ſtolíci, y berrankowí [4]) welikim hlaſſem chwualu buozy zpíewagy, [5])
Nebo ſ welikím díekowanym zpomínagi, ze ne ſſwím zaſſluzeným, ale geho
ſwatu pomuoczí przemuohlí gſu rozliczne mukí a nepr^{z}ately [6]) wíerí krzie-
ſtankey. Prawí opyet o nych tyzz ſwati yan: Tot gſuu ty, geſto gſuu
przіſſli z welikeho vtrpennýe a zmýli gſuu ſwue [7]) rucho a zbíelili we krwí
berankowie. Rucho [8]) gſuu ſwee ſwaty muczenyczi [9]) w krwi berankowie
zmyli, Kdíz ſuu ſwee ſwate vdí, geſto ſie zdachu nemuddrim[10]) lidem tohoto
ſwíeta, ſkrzie mukí rozliczne by byli zkaleny a poſſkwrnyeny, Ano bylí
ſkrzie gich krweprolitye pro geſukriſta oczіſſcziený ode wuſſyeho poſſkwr-
n^{i}enye. a wíecz potom gím nelze[11]) vmrziety, nebo gſuu gíz w towarzíſtwí
ſwatich andielow A ſluzye ſ nymí przied hoſpodýnem y we dne y w noczí.
A nenye to tieſka ſluzba, ale welmí míla a zadna, krale nebeſkeho wiecznye
29a chwalíty. Nebo tam noczí ne//buude a lepſſi geſt geden den tam bydlity
nez tyſſícz tyſſiczow na tomto ſwíetye. Nebo tâ [12]) rachel ſwich ſynow
giz neplacze, ale wſſieczek ſmutek y placz od gich oczí kral nebeſkí odeyme;
y buduu zpíewaty weſſela wu angelſkich przíebytcziech. Gyehozto mnýe
ý wan dopomahay otecz, ſyn y ſſwati duch. Amen.

A Kdíz vmrzie herodes, tehdí andiel buozy zgíewíwu ſíe yoſephowí
w egiptye powiedýe gemu: Wſtan, prawí, a wezmí dyetíe a matku geho,
ydíz do zemýe zýdduowſkey,[13]) nebo gſuu zemrzieli ty, geſto gſuu hledalí

---

[1]) sic. [2]) sic. [3]) na konci ř. [4]) rozd. (*rr*). [5]) ras. (-gy). [6]) *z* nadepsáno později.
[illegible] [10]) rozd. [11]) *l* přeps. ze *z*. [12]) nakonci ř. [13]) rozd.

ſmrtý toho díetatka. Tehdí yoſeph wſtaw, wzem dyettye¹) a matku gieho,
y gide ſ nýma do zemie zydowſkeý. A kdíz ſíe przíblízý k tey giſtey zemí,
vſſlíſſaw, ze archelaus kralugie w zýduowſkey zemí míeſto otcze ſweho
Herodeſa, neſmie pron w lepſi ſtranu zydowſkey zemie gity, to geſt do ge-
ruſalema a blýz ocolo do te wſſye wlaſtı. Tehdı wzem przıkazanýe we
ſſnye od andiela, bra ſye ſſuu czeladku²) do gedne wlaſty, gíjſto bieſſíe 29b
gmíe galılea, A ſſed do gednoho míeſta tey wlaſty, gemuzto bíeſſıe gmíe
nazareth, y poczıe tu przíebywaty, aby ſıe naplnylo ſlowuo proroczıe,
geſto prawí: Nazareuas, prawí, buude gíemu gmíe.

Na toto cztenye mluwí ſwatı Jeroným:

A Kdíz vmrzíe herodes, towíes wíera zyduoſka w ſrdczí zydouſkem,
Przıed ſudným dnem na konczí ſwíeta dyabel mezí nýmí take yako vmrzíe.
Nebo doným zydowue przıebywagí w ſwey wıerzíe bluudneý, díabel mezı
nymí take kralugıe, A ſyn buozý mezy krzıeſtaný przıebywa; Ale kdız
ſwee bludne wıerí oſtanu a krzıeſtanku przýgmu, tehdı ſín buozý k nym
ſíe nawraty. A andıel buozy íoſephowí we ſſnýe ſíe pokaza; nebo ktoz
wıerzí, ze gezukrıſt geſt prawý ſýn buozý a gíeı ſkrzíe ſwate pokanye w ſwem
ſrdczí noſſy, tomu dobrzíe andıel yako ſíe pokaw³) rzıekl a nauczenye dal
a rzka: Wſtan, wezmí dyetye a matku geho. Ten od zemíe nahoru wſtawa,
genz rozkoſſý zemſſke, towíes tohoto ſwíeta, pro krale nebeſkeho oſtawa. 30a
A nayprwe dyetýe, potom matku andıel welí wzety, Towíes Prwe ſweho
hoſpodyna ſſe wſſíeho ſweho ſrdczìe, ſſe wſſıe ſwe ſylý A potom ſweho blíz-
nýeho yako ſameho ſıe mílowatý. A tak welí do zemíe yſraheſſke gítý.
Nıkte nemuoz do zemíe iſraheſſke, towíes do nebeſkeho kralowſtwıe, przı-
gıty, gedyne ktoz gezukrıſta w ſrdczí noſſí a ſſueho hoſpodýna a ſſueho
blıſſnyeho míluge. Vmrzıelı gſuu, prawí, tý, geſto hledachu dyetete zba-
wíty zywota. Dıablı, ty naſſıeho dıetete, towíes naſſıe duſſíe, hledagy,
kak bý gy muohlı wıecznehо zywota zbawíty; Ale kdız poczne czlowíek
ſweho hoſpodýna ſnaznýe a ſweho blíznyeho wıernye mílowaty, na tom
mýeſtýe wſıeczky chítroſty, wſıeczkı zloſty díabelſke w ſrdczı czlowıeczıem
yako zemru. Procz geſt yoſeph ſſel do galıleyſke zemíe? procz ſıe radyegí
nebral do geruſalema, do zyduoſke zemìe nebo do bethleema? Ktoz kolíwıek
gde z eegıpta, towíes muſſy wýnýty z ſmrtedlných hrzıechow, nemuoz
gıtý do zyduoſke zemíe, towıes vczínyty ſwatu zpowíed, Aný do bethleema,
towíes duoſtoyníe wſtupıtý do ſwate//ho koſtela, Aný do geruſalema, 30b
towıes do nebeſkeho kralowſtwıe: Muſſı drzewe ſtawíty ſíe w galıleyſkey
zemı, towıes obyczıey dobrych ſkutkow na ſſe przygıety. A protoz ſwatí
Andıel napomanul yoſepha, abý nechodyl do geruſalema, az by ſıe drzwe
w galıleyſkéy zemí ſtawıl. Archelaus tolıko rzeczeno yako lew. A zname-
nawa dobrze Ancýkrıſta, genz przed ſuudnym dnem buude kralowaty
mezy zydı míeſto ſweho otcze lucıfera dıabbla.⁴) Nebo nenye mezý zydy

---

¹) t. ²) ras. ³) sic. ⁴) rozd.

dyabel kraluge, a mezí namí geſukriſt, Giehozto kralowſtwie geſt y buude wieki wiekoma. Amen.

TEhdi w uoniech dnech przigide ſwati krſtyttel[1]) kazie na puuſty zydduowſkey[2]) a rzka: Czynte pokaníe, nebo ſie wâ[3]) przyblízí nebeſke králowſtwie. Tot geſt ten, o nyemzto prawí yſayaſſ prorok a rzka: Tot geſt hlas wolagycî na puſczi: prziprawugite cîeſtu buozi a zprawte geho ſtezkí. A gnieſſie ſwati ian rucho z ſſyrſti kamelowych A paas kozeny v ſſwich
31a bedr. krmíe geho bieſſie owuoce,//gemuzto dýegi locuſte, a med leſní. Tehdí wychodieſſe k nýemu weſkem geruzalem y wſyecziek zaſtup y wſſieczka kragína podle yordana v przígimachuu od nyeho krzieſt w ýyordanŷe[4]) zpowiedagice ſie ſwich hrziechow. Tehdi wídýew mnoho zaſtupuuow zýdduowſkich[5]) duchownikow, ze gdíechuu ku pokrſtíenŷ, powídye gím a rzka takto: Narode gieſſcziercy, kto wam vkazie, abyſte vtekli hnýewu buozíeho buuduczieho? A protoz czínte plod duoſtoyný pokanye a nerodte rzeczi ſamí w ſſobíe: Otcze mamý abrahama. Zagiſte prawí wam to, ze geſt buoh tak muoczen, ze muoz z tohoto kamenŷe ſýní abrahamowy wzkrzieſſyty. gíz geſt ſekyra k korzeny drzewa przylozena. Kazde drzewo, geſto dobreho owuoce neneſſe, buude porubeno a w uohen wrzeno. Jaz was krſtým wuodye ku pokaný, ale genz po mnye przide, ſylnye(y)ſſy[6]) mne geſt, gehozto ya neyſſem duoſtogen trziewi noſſytí; ten was buude
31b krſtyty w duſſye ſwatem a w uohní. Gíehozto wietrnyk geſt w ruce geho// A zciſty ſtodolu ſſwu a ſſberze pſſenyczi w ſwu ſtodolu, ale plewy ſeyzzie w uohný, genzto nykdí nezhaſſne.

P. G. LVI. col. 646. Slunce[7]) kdiz ſie przyblizyge na ſſwîet, drzewe nez ſie pokaze, puuſty przied ſebuu poprſlki a oſſwíeczugie nebe, aby zorze, naprzied gduce, vkazaly, ze ſie den giz prziblizugie: Takez ſyn buozy, genz ſie na tento ſwíet narodyl, drzewe nez ſie vkazal, ſkrzie nauczenýe ſwateho ducha oſſwietil ſwateho yana, aby on drzewe przíedſſed na tento ſwíet vkazal przíſczie ſyna buozíeho. O nyemzto prawí ſwaty mathiey: W tiech, prawí, dnech przíſſel ſwaty yan, krſtýtel buozy, kazie na puuſczi. Ale czo gie toho býlo potrziebie, aby ſwatí yan krſtýtel przíedſſel[8]) naſſieho gezukriſta? Prwe proto, abý ſie duoſtogenſtwie naſſeho gezukriſta vkazalo, aby, yakz ge ottecz buoh míel ſwe proroki w ſtarem zakonýe, Aby takez ſyn buozí míel ſwe poſſlý, z nychto byl geden ſwati Jan. Druhe, aby zy-
32a duowe neſſtydliwí y zadne omluwi neymíelý. yakz prawí o nych ſín buozi we cztený: Przíſſel ſwatí//Jan aný geda aný píe, Any prawie o nýem, bý gníel dyabbla[9]) w ſſobíe. Przíſſel ſín buozí geda a pie, any prawíe: tot czlowiek obziercze a opýlecz vína. Trzietýe, abý zydowe nemuohli ſpraweldnye ſynu buziemu[10]) rzieczí: Ti ſam ſobye ſwiedeczſtwie dawaſſ, Swieddeczſtwie[11]) twe nenye prawe. Protoz ſwatí ian przied nym gda

[1]) rozd. [2]) t. [3]) na konci ř. [4]) rozd. (ýy). [5]) t. [6]) y přeps. z ſ. [7]) Schází označení homilie (Chrysostom). [8]) ras. [9]) rozd. [10]) rozd. bu-ziemu. [11]) rozd.

ſwate pokanye kazaſſye a rzka: Czýnte ſwate pokanie. Criſoſtomus.[1]) Tuto
ſwati ian vkazugie, ze geſt poſſel naſſtywelio krale, nebo hrzieſſnym lidem
v zadne hrdoſty nezwieſtugie, Ale hrziechow odpuuſczienie a nebeſke
kralowuſtwie gim ſlibugie. A pprotoz[2]) prawí o nyem yſaiaſſ prorok,
vakz prawi ſwate czttenye:[3]) Ya gſem hlas wolagýci na puuſczi. Wieme
to, ze ſin buozý ſlowo otcze buoha ſlowe, yakz prawi ſwati Jan w ſſwem
cztení o nyem: Slowuo bylo na poczatcze, A ſamí tomu rozumíemy, ze
proto wýpuuſtygiem hlas z ſwich uſt, aby ſlowuo ſkrzie naſſ hlaſſ muohlo
ſlyſſano a rozumíeno bytı. A protoz ſwatı ıan naſwan geſt hlaſſem, nebo
ſkrzie geho kazanie líde ſlowuo buozíe ſuu vſlhſſieh a ſyna buozieho ſuu 32b
poznalı. O nýemzto prawı ſwatı ıan w tom cztení: Przıprawugıte buozí
cıeſtu. Nebo yakozto przıed welıkím kralem, kdız do ktereho míeſta gede,
poſſlowe przıed ním gedduczıe,[4]) czo geſt neſſl:czneho, kazy wſſie zczí-
dıty, a czoz geſt ſmrduteho, to kazy wen wywrczí: Takez przıed naſſym
kralem gezukrıſtem przíedſſel ſwatı ıan, aby ſkrzıe pometlo ſwateho cztenýe
pokanye z ſrdcye lidſkeho ſmrad hrziechow ſmrtedlných wen wýmetl.
Ten czlowíek czıeſtu k ſſwemu hoſpodynu ſobíe przıprawuge, genz wuolı
ſweho tıela k ſſmîlſtwu przıemahagye, ſwu duſſý ſwatu czıſtotu opaſſugıe.
Slechetnu cıeſtu czíní ſwemu hoſpodynu, genz ſwe lakomſtwıe tomuto
ſwıetu ſam w ſſobıe vhaſſugıe.[5]) Cıeſtu hoſpodynu przıprawugıe, genz
modly dıabelſke zamıeta y wſſıeczkı czarı pohanſke, gıedyneho buoha
zyweho a wıerı krzıeſtanſke naſſleduugıe. A protoz ktoz kolıwıek lakomſtwím
tohoto ſwíeta geſt ſíe zapıl a zawıſty proty ſwemu//blıznýemu horzý a ku 33a
potopıe ſweho hoſpodyna krzıwými a bludnými a kacyerzkymí ſtezkamí
yako bludný poczíeſtnyk chodí, ten ſwemu hoſpodynu cıeſtí neprzıprawugıe,
ale ſwemu neprzıetelı dyablu hubenný czlowıek ſılnu cíeſtu k ſobıe otwíera.
A protoz geſt, ze zaczkolıwıek ſweho hoſpodyna proſſyme, czczeho-lı ſſıe
gemu muodlímý, w tom naas neuſſlıſſy, nebo vſtawícznye w zley a ne-
ſſlechetney zaduoſty przıebywagıce, cıeſt(ı)[6]) ſwemu hoſpodynu podle
nauczıenýe proroczıeho neprzıprawugıemý. Protoz nawratıech ſıe ku
przıkazaný ſwateho ıana, przíprawme cıeſtu buozí a przıprawímý geho
ſtezk(ı),[7]) abý on, wıda naſſı dobru wuolı, owczíczkí ſwe, gíz mnohým
nebezpeczenſtwím zamvczene, yako mıloſtywý paſttyrz[8]) obranyl ode
wuſſıeho zleho.

A gmíegıeſſıe ſwatı ıan rucho z ſſrſty kamelowích. Crıſoſtomus.[9])
Sluham buozym neſluſſıe mýety rucha k wídıený lıdſkemu any k rozkoſſy
zywotu ſwemu, ale gıedno ku przıkrıtý ſwe nahotı. I gmíegıeſſıe ſwaty 33b
ıan rucho//ne mýekke aný rozkoſſne, ale twrde a oſtre z zynye vczynýene,
geſto wíecze geho tíelo obtyetowaſſíe, nezlı kteru rozkoſſ dawaſſíe, a ſſwıe-
deczſtwíe o gíeho ſwatoſtı wydawaſſe. A paas kozeny gmíegıeſſıe okolo
ſwích bedr. Obýczıeý byeſſıe w zýduowſtwí toho czaſſu, ze paſſy wlnyene

[1]) červeně podtrženo. [2]) rozd. [3]) t. [4]) t. [5]) *v* přeps. z *h*. [6]) ras. z *u*. [7]) t.
[8]) rozd. [9]) červeně podtrženo.

myekke noſſiechuu; Protoz ſwatí ian[1]) chtie nyeczo twrzſieho vczínity, paaſſ kozený v bedr noſſieſſe. A geho krmíe biechuu kobilkí A med leſſný. Prawí Arnolfus, [2]) býſſkup wlaſkí, ze na puuſty byly gſuu kobylki zýdwoufkey male, geſto w uolegi peczeny, biechuu krmíe chuudich lídý. Paaſſ ſwateho yana a geho rucho nam nauczenye dawa, abychô [3]) ſie pokoru odyeli a ke wſſielíkey ſluſbíe buozí hotowie yſſe opaſſali. Kobylki take býezie przícz od lidy a ſem y tam letíecze yako bluudýe: Znamenawa naſſ ſtaw krzieſtanki, geſtoſ me nyekdí wſſiech dobríc[h] [4]) przikladow ſwatich otczow biehali, ſwu mýſli yako bludyli, ſkutkí neuſiteczne ſweý duſſý czínylí.
34a Abýchom tak gíz ſwoy zywot zpoſſobili, yakz bychom muohli nakrmýty, naſſytítý, naplnýty chori andielſke a wſſieczkí ſwate w nebeſkem kralowſtwi.

Tehdí wýchodýeſſie k nyemu wſſeczken geruzalem y wſſieczek zaſtup y przigímachuu od nýeho krzieſt w yordanýe. Ten krzieſt hrziechow neſhlazowaſſye, ale k nýenýeyſſyemu krzſtu prziprawenye a obýczíey dawaſſie. A zpowíedachuu ſíe ſwích hrziechow. Zpowíed hrziechow geſt yako ſwiedek ſwíedomie czlowieka, Ze ſie buoha buogy. Nebo prawa bazíen buozie wſſieczíek ſtud wen wypuzugie. A ten czlowíek prawu zpowíed ſwich hrziechow czíný, genz ſíe muk ſuudneho dne buogy. A proto ze ſtud na zpowiedy geſt welika muka, Protoz weli ſíe nam kral nebeſki naſſych hrziechow zpowíedaty, abý ten ſtud byl nam míeſto muki, gíjſto bychom gmíeli na onom ſwíetye trpíetý. Tehdí wídyew ſwatí ian mnohe duchownýki gduuce ku pokrzſſczíený, powíedýe a rzka: Narode geſſczierczý, kto
34b wam vkazie, abiſſte mohli vteczí hnyewu buozíeho buuduczieho? Narodem geſ//ſczierczým gíe nazýwa, nebo przírozenye geſſczierczie geſt toto, ze, kdíz czlowieka uſſtne, bíezý k wodye, a kdíz te nenalezne, ýnhed umrze. Protoz tyto duuchownykí zydowſke narodem geſſczierczím nazywaſſíe, Nebo hrziechi ſmrtedlne czyníeczie, bieziechuu k ſſwatemu pokrzſſczíeny, abý yako geſſczierka ſkrze wuodu giedíne nebezpeczíenſtwíe ſmrtedlneho zbyli. Tyto duuchowníczi bachuu ſíe, bý gich obecz nekamenowala; Nebo obeczný lide welmíe mnozy k ſſwatemu ianu na pokrzſſczienye bieziechuu. Protoz ty duuchowníczí ne pro nabuozenſtwíe, ale pro ſtrach lidſki krzieſt przygimachuu. A protoz, chczete-li vteczý hnýewu buozieho, czýnte plod duoſtoýny pokanýe, towies ſwých hrzíechow netoliko uſtý, ale take ſrdczem ſíe zpowiedayte! Prawí ſwati Rzehorz: [5]) kazdeho ſwiedomíe tuto napomína, aby kazdy tíem wíeczieho zyſku dobrímí dyeli hledal ſkrzíe ſwate pokanye, czým wiece vczínyl ſkodi ſwey duſſý ſkrzie
35a ſwe ſhrzíeſſíeníe. Ale zydye ſweho przý//rozenýe ſlechetnoſtý ſíe chwaleczie, Protoz ſie hrzieſſnýkí nazywaty nechtiechuu, nebo od Abrahamowa pokolenýe poſſly biechuu. A protoz gím dobrze prawi we cztený: Nerodte rzíeczi ſamí w ſſobie: otcze mamý abrahama. Criſoſtomus.[26]) Czo pomuoz

---

1) [illegible] z m. 2) červeně podtrženo. 3) na konci ř. 4) na konci ř. 5) červeně podtrženo. 6) [illegible]

tomu, gichozto poſkwrnýgý zlı nrawí, vrozenye wýſloke? Nebo czo ſkody
vrozenye ſproſtne tomu, gehozto nrawí dobrzý okraſſugi? Nebo lepe geſt
kazdemu, aby geho przíetele muohlı ſie gým chwalíty a rzkucze: Takeho
ſlechethneho ſyna mamý, nezlí bý ſíe on chwalıl ſlechetnoſty ſwích przatel
a ſam byl neſſlechetný. Takez wý, zydowe, nerodte ſíe chwalíty a rzkucze:
Otcze mamý abrahama, Ale wiecze ſie ſtydte, ze ſte geho ſynowe a geho
ſwatoſty a ſſlechetnoſty nenaſledugete! Nebo moczen geſt hoſpodýn z to-
hoto kamenye ſyný abrahamowý wzkrzıeſſyczy. Swaty Rzehorz ſkrzıe
kamenye rozumíe pohanſtwuo. Nebo kamen geſt welmíe twrd, kdız ma
ktera wíec z nýeho vdýelana bytý; Ale yakz buude ktera wíecz z nýeho
vczínyena, pak ta wiecz//welmíe dluho trwa: Takez pohanſtwuo welmı 35b
twrdýe, welmí neſſnadnýe geſt na wıeru krzıeſtanku obraceno, Ale yakz
ſuu wíeru krzıeſtanſku przygelí, tak wıecznye w ný oſtanuu. Dobrzíe z ka-
menye ſýnowe abrahamowí gſuu wzkrzíeſſeny; Nebo kdíz gſuu zydowe
wu abrahamowuo ſyemíe, to geſt w geſukrıſta, wíerzılı, geho ſynowe tıem
ſuu ſíe vczínílí.

Gýz geſt ſekıra k drzıewu korzený przylozena. Sekyra geſt ſuud
buozý. Drzıewuo geſt wíera zydowſka. Protoz prawí ſwaty ıan, ze ſuud
buuozy geſt gíz przılozıen k wıe[r]zıe zyduowſkey, abý zydowe byly na
wıeczný ohen odſuuzeny, acz bý ſıe nepolepſılı. Nebo kazde drzewuo,
geſto neneſſe dobreho owuoce, buude porubeno a w uohen wrzeno. Nebo
kazdí czlowıek ſkoro ſobíe wıeczný nalezne ohen, genz zde owuocze dobrıch
ſkuutkow czínyty netba. Sekyra, prawı, geſt polozena ne k wıetwí, ale
korzenu [1]) drzewa. nebo, kdyz zlym lıdem ſyný zahladye, wıetwıe plane
yablany buudu ſruubený; Ale kdíz//wſſyecek plod ý ſ ſtaroſtamî buude 36a
zahlazen, tehdí plana yablan y ſſ wıetwím y ſ korzíenym gíz ſſrubena geſt,
abý nycz neoſtalo, z nýehozto bý zly narod muohl zplozen byty.

Ja was, prawí, krſtym v wuodye ku pokany. Swatý Rzehorz. [2])
Swatí ıan ne w ſſwatem duſſıe, ale wuodye krzſczıeſſıe, nebo hrzıechow
odpuſczıtý nemozıeſſe. Tyelo wuodye obmywaſſıe, ale duuſſıe hrzıechow
nezbawowaſſıe. Ale genz po mnýe przîde, ſılnýeýſſy mne geſt. Rabanus. [3])
Jako rzıekl [4]) ſwatý ıan: Ya gſem ſíllem [5]) waſſ pozwaty ku pokany, ale
on ſılen geſt k hrziechom odpuuſſczıený; ya nebeſke kralowſtwıe kazy,
ale on muoz ge daty; Ja krzſtym wuodye, ale on w ſſwatem duſſíe. Crı-
ſoſtomus. Kdýz ſlıſſıſſ, ze ſılnyeyſſy mne geſt, nerod mnýety, by ma ſıla
mohla ktere przyrownanýe k geho ſıle gmíety; Nebo neýſſem duoſtogen
mezý geho ſluhamí poczten bytý aný ktere naymenſye ſluſbí gemu vczí-
nítı. Nebo neygſem duoſtogen geho trzewı noſſytý. Crıſoſtomus. [6]) Skrzıe
nohı gezukrıſtowí rozſumíe wſſıeczkí krzıeſtaný//a naýwíece ſwate apoſtoly 36b
a gýne kazatele, mezý nymízto byl geden ſwatı ıan krzſtytel. Ale ſkrzıe
trzıewıe, geſto ſıe wzdí o zemí y o kamenye tru, rozumíe rozlıczne vtrpenýe,

---

[1]) *u* přeps. z ý. [2]) červeně podtrženo. [3]) t. [4]) sic. [5]) rozd., sic. [6]) červeně podtrženo.

geſto gſuu ſwaty lide pro krale nebeſkeho na tomto ſwietye trpieli. y chce rzieci ſwati yan z ſſwe velike pokori: Me vtrpenye, geſto trpym na tomto ſwietye, nenye duoſtoyno to odplatý, gíjſto mí da za to hoſpodyn w nebeſkem kralowſtwí. Ten was pokrzſty w duſſie ſwatem a w uohný. Criſoſtomus. [1]) Swaty ian byl geſt tyeleſtný a protoz tyeleſtny krzieſt dawal, Ale duchowneho Krzſczíenye daty nemuohl; Ale naſſ gezukriſt, gelikoz k buoſtwí byl geſt duchowní, Protoz naſſy duſſy duchowný muoz duchowníe pokrzſtyti. A pokrzſczienye duchowne to gieſt welmi proſſpieſſno, Nebo wenda w naſſi duuſſy, yakozto zdíj welmíe twrduu gy obkliczí a neda tieleſtnemu pokuſſiený gie przíemoczi; Ne tak, aby tielo pokuſſienye neb zadoſtý [2]) netrpiello, ale drzý duſſy, aby zadoſty nepowolila. A w uohný
37a prawí proto, Nebo ſwatí apoſtolowe na letníce duchem ſwatym w uohnowey twarzí//gſuu pokrzſtyený.

Gýehozto wietrnyk geſt w geho ruczie. Rabanus. [2a]) Skrzie wíetrnyk rozumíe prawedlnoſt ſuudu, genz ma naſſ gezukriſt w ſſwey moczi nebo w ruce. Nebo ottecz [3]) buoh wſſiecek ſuud dal geſt ſwemu ſynu y zcziſſczý ſíe mýeſczíſczie. Criſoſtomus. [4]) Mýeſtyſtíe geſt ſwata cierkew, Stodola geſt nebeſke kralowſtwie, Pole gieſt tento ſwíeth. Poſſlal ſyn buozy ſwe apoſtoli a gyne kazatele yakozto zencze poſſlal; pozal rozliczne lidý ſ tohoto ſwîeta y ſſebral ge do ſweho míeſtyſtye. tu mame býty mlaczeny, tu mame bytý opalany. Nebo wſſieczkný lidde [5]) na tomto ſwietýe rozkoſſ tyeleſtnu mílugy; Ale ktoz geſt wierný a dobreho ſrdcze, ynhed, yakz malo buude pomlacen nyekterím protywenſtwím, Opuuſtye rozkoſſ tyeleſtnu nawraty ſíe k ſſwemu hoſpodynu. Ale ktoz geſt male wíerí, ledwa ſ welikím protywenſtwím k ſſwemu hoſpodynu ſíe nawraty; A ktoz pak geſt owuſſiem newierny a ſſweho wſſíeho dobreho prazdný, kakzkolíwiek
37b welike protywenſtwie nan hoſpodyn prze//puuſtý, wſſak ſie k nýemu nýkdí nenawraty. Pſſenýce take, kdyz nayprwe buude zmlaczena, lezý ſ plewamí na gednom míeſtye ſpolu, Potom pak gy opalagŷ, abý pſſenýce od plew byla odluczena. Takez w ſſuatey czierkwí dobrzi ſe zlymí gſuu ſmyeſſený A protoz potrzíebie geſt, abý przíſlo protywenſtwíe yako wíetr, aby wíetrnykem buozým zlí od dobrich byli rozluczený. Prwe protywenſtwíe ſwatey czierkwí vczínyli zydowe gſuu; Druhe pohanowe A trzietye kacierzí A cztwrte a poſlednýe vczienný pak antikriſt. A yakoſto prawie, kdiz geſt iako maly wietr, nemuoz wſſieczka pſſenycze ſíe zcziſtyty, ale gedno menſíe plewi buduu wen wýwrſſyení a wieczie tu oſtanu, Takez prawie, yakz male protywenſtwíe ſwatey czierkwí prziде, ynhed hanebný lide newierný u wíerzie krzieſtankey zabludye; Pak-li przíde wieczſie protywêſtwie, [6]) Tehdi ty, geſto ſie zdachuu vſtawíczný, take poczuu bludytí. Swaty Rzehorz. [7]) Po mlaceny nenýeſſyeho zywota, w nýemzto pſſenycze ſ plewamí
38b ſpolu przíebýwa,//den ſuudný wietrnýkem, wýezto Towies ſuudem buozím,

---

[1]) d přeps. z l. [2]) sic. [2a]) červeně podtrženo. [3]) rozd. [4]) červeně podtrženo. [5]) rozd. [6]) t. [7]) červeně podtrženo.

Pſſenýcie, wſſeczkny dobrzi, od plewi, towies ode wſſech zlich, buduu
odluczeni. Aby plewi ſe [1]) pſſenyczi w ſtodolu buozy nebily neſſeny A zadne
zrno pſſenýczne ſ plewami w uohen wieczny nebylo wrzeno. Nebo prawí
ſwate cztenýe: Sberze pſſenýczy w ſſwu ſtodolu a plewi wrſye w uohen,
genzto nýkdí nezhaſſne. Ohen ten geſt ohen pekelní. Ktoz w ten gedýnu
wrzen buude, wiecz odtuud newýnde, Ale muki neſlichane, newídane na
wieki trpiety buude. Giehzto naſſ racz oſtrziey otecz, ſín, ſwaty duch. Amē.

Tehdí przigide gezus z galilee k yordanu k ſſwatemu íanowí a bý
od nyeho krzſten. Ale ſwatí ian branyeſſe gemu toho a rzka: Ya mam
od tebe krzſten byty, a ty pak gydeſſ ke mnye. Odpowiedyew gezyſſ y wecze
gemu: Przepuſt to nenýe, nebo tak nam ſluſſíe naplnytý wſſieczku prawdu.
Tehdý dopuuſtý toho. A kdiz bý gezyſſ krzſten, ynhed wynyde z wuodí.
Tehdi nebe//ſſa ſíe otewrzíechu ý uzrzíe ducha buozieho letiecze ſ nebbeſſ[2]) 38b
iako holubka, an gdíeſſe na nýeho. A hlas ſ nebeſſ, genz powiedíe: Tot
geſt muoy ſyn milý, genz mí ſíe[3]) welmí ſlibil.[4])

Beda ſlowutní mluwí na toto cztenýe: P. L. XCIV. col. 58.

LEkcý ſwateho cztenýe, gíjſto gſte nenýe, bratrzie, ſliſſielí, weliki
nam y na panu y na ſluzie ſwrchowaneý pokori przikla[d5]) vkaſugie. Na panu:
Nebo on gſa pan, netoliko od czlowíeka a ſluhí ſweho raczyl krzeſtan bytý,
ale take raczil pokorníe ſam k nýemu przygity. W ſluzie take: Nebo on,
wieda ze przíedchodczi a krzſtytelem[6]) ſweho ſpaſſitele a ze ge na to poſlan
na tento ſwíet, wſak zpomanuw na ſſwu krziehkoſt, z urzada ſobíe porucze-
neho pokornye ſie omluwa a rzka: Ya mam od tebe krzſten byty, a ty
pak gdeſſ ke mnýe. Ale protoze kazdí, genz ſíe ſam wyſſy, buude po-
nyzen, A hoſpodyn, genz geſt pro czlowieczie nauczenýe pokornye ſíe vka-
zal, ynhed od otczie buoha, kak o nade wſſielczki[7]) lidy nenýe, nade wſſieczki
andyely y nade wſſieczko ſtworzienye naywíſ//ſy geſt, znamenye dano 39a
ſkrzie hlas, genz powiedíel: Tot ggeſt[8]) muoy ſyn milý, genz mí ſie ge
welmi ſlibil. A prziewíerní a przepokorní Sluha tento ian, genz zadal
od hoſpodyna krzſten byty radſy nez hoſpodyna krzſtyty, y hoſpodyna
krzſtyl y take ottwuorzeníma oczyma ſweho ſmyſla gduuce ducha ſwateho
nan nade wuſſieczki ſmrtedlne zaſluzil.

Podle prawdí tuto gſme tuto wiecz na kratczie przíemluwili, ale
ſſýrzie chtyece wylozitı, poczatek wzme ſwateho cztenie. Tehdí, prawi,
Przigide geziſſ k yordanu k yanowi a bý od nyeho krzſten. Przíſſel ſyn
buozy, aby byl krzſten od czlowieka, nemage y zadne potrziebý omýwaty
kterich ſwich hrziechow; Nebo on geſt hrziecha y zadneho neuczinil A leſt
nenalezena w geho vſtech, Ale aby omyl naſſíe wſíe poſſkwrnýeníe y naſſie
wſſyeczkný hrziechí; nebo ſme rozliczne ſhrzyeſſili, A dyeme-li, ze hrziechuu
neymamý, ſamí ſebuu obluzugem a prawudi w nas nenýe. Przíſſel, abý byl
krzſten u wuodach ten, genz wſſíeczkí wuody ſtwuorzil, abý nam, geſto 39b

[1]) ras. [2]) rozd. [3]) ras. [4]) t. [5]) na konci ř. [6]) ras. [7]) sic. [8]) rozd.

gſme ſie w hrzieſ//ſiech poczielí y w zloſtech ſe narodylí, Stolicie naſſieho narozenye, geſto ſíe u wuodye a w ſſwatem duſſíe poſſwíeczugíe, zaduoſt a znamenye pokazal. Raczil ſie omýtý wuodamí w ýordanýe, genz geſt byl czyſt ode wſſíeho poſkwrnýenýe, abý k oomýty naſſich wſſiech hrziechom[1]) wſſiem wuodam dal muocz a gich poſſwíetyl. Ale ze ſme pokoru buozy ſkrzie lekczí ſwateho cztenye ſlyſſeli, podle te pokorí geho poſſluſenſtwíe ſnaznýmí zmýſly znamenayme. Protoz prawi: Ale yan branýeſie gemu a rzka: Ya man[2]) od tebe krzſten bytý, a ty pak gdeſſ ke mnýe. Lekl ſíe, ze ten gdieſſie k nýemu, abý od nyeho byl krzſten v wuodye, genz nemyegíeſſie w ſobíe, geſto by míelo [3]) ſwatym krzſtem pokrito [4]) byty, y zadne wyní, Ale genz ſkrzie míloſt ſwateho ducha. [5]) Protoz byeſſýe o nýem rziekl ſwaty ian: Tot geſt beranek buozy, tot geſt ten, geſtot ſnýma hrziechí tohoto ſwíeta. Od toho mamy wſſíczkny krzſczieny byty, genz ge przíſſel proto na tento ſwîet, aby ſ tohoto ſwíeta ſnal hrziechi. Od toho míel ſwaty ian krzſten bytý, towies hrziechuu przýrozeneho omýt byty:
40a Nebo kakz//kolíwíek mezý wſſyemí, geſto gluu ſíe z zeny narodylí, y zadní wíeczíeſy [6]) newſtawal, wſſakz ze kazdí, genz ſíe z zení narodý, nenye bez poſſkwrnýenýe przyrozeneho, Yakz prawí piſmo: Kteri ge czlowiek bez poſſkwrnýenye? yakobý rziekl: y zadný. Protoz ſwati ian hrziechuu przírozeneho zadaſſe zbawen bytý ſkrzie ſwati krzieſt od toho, genz ſíe ne z zení narodyl, ale z cýſte panní; ale ze prawa pokora geſt ta, geſto prawe poſſluſêſtwi [7e]) nykdí neoſtawa, Protoz to, gehozto drzewe vczinýty neſmíel, potom pokanýe naplnyl. Protoz prawí cztenýe: Odpowíediew geziſſ wecze gemu: Przíepuuſt to nenýe, nebo tak nam ſluſſye naplnýtí wſſi^e^czku prawdu. Tehdí to dopuuſty. Tehdí powuolí, abý ſyn buozy od nýeho byl krzſten, Kdíz vſlyſſie, ze tyem rzadem ma ſie wſſíeczka prawda naplnytý. Przíepuſty, prawí, to nenýe, yakz ſem rziekl, At ya przýgmu krzieſt od tebe v wuodye a ty potom, yakz zadaſſ, przigmeſſ krzieſt ode mne w ſſwatem duſſíe. Nebo tak nam ſluſſíe daty przíklad k naplnýení
40b wſſíe prawdi, aby wſſiczkní wierny nauczenye wzeli, ze y zadní czlowí//ek bez pokrzſſczenŷe u wuodýe nemuoze praw bytý A ze kazdemu czlowieku, kakz by kolíwíek na tomto ſwietye newínnýe a prawíe przíebywal, geſt potrziebíe v wuodie ſwateho pokrzſtýeníe, kdiz znamena, genz ya, ze gſem ſie poczal y narodyl ſkrzie ducha ſwateho, wſſak gſem chtiel przigiety obmýtíe wuodie ſkrzie ſwaty krzieſt. Zadní czlowiek, kakz kolywiek welikí, nepotupí od mých naymenſych przígietý pokrzſczenye, kdyz zpomane, ze gſem ya naywýſſy, genz odpuuſczienye [8]) hrziechi lydem ſkrzíe ducha ſwateho, Naklonyl ſwu hlawu k rukama ſweho ſluhi, abý míe v wuodye krzſtyl.

Potom prawí cztenŷe: A kdí bý ſýn buozy gíz krzſten, na tom míeſtýe wýníde z wuodí. tehdí nebeſſa ſíe otworzechu a vzrze ducha ſwateho, an gde dolow yako holubek k nyemu. A to ſluſſie k naplnyeny wſſíe prawdý,

[1]) sic. [2]) sic. [3]) o přeps. z a. [4]) t. [5]) sic. [6]) sic. [7]) na konci ř. [8]) sic.

Aby, kdiz ſin buozy byl krzſten, nebeſſa ſie ottewrzela a duch ſwatı przſſel
k nyemu, aby tiem naſſie wiera dywnye byla potwrzena, ze ſkrzíe ſwatı
krzeſt nebeſſa nam buudu otewrzena a míloſt ducha ſwateho buude da//na. 41a
Ne tak ſluſſie wíerzítí, bŷ teprw toho czaſſu ſynu buozıemu tagenſtwıe
nebeſſke otewrzíeno bylo; Wſak wíera naſſ tomu vczí, ze geſt ſýn buozy
netolıko toho czaſſu, kdızto przígyal naſſıe czlowíczſtwıe, Ale przıed tıem
bez poczatka przıebywal w lonye ſweho otcze a gmíel ſedyenýe w nebeſkem
kralowſtwí. Nebo zda teprwu toho leta, kdyz geſt krzſten, Przígıal rady
ducha ſwateho? wſſak gıe on od poczatka [1]) ſweho narozenýe byl prawıe
naplnyen ducha ſwateho. A protoz, mıla bratrzıcc, tato ſwata znamenye
nam gſuu na przíklad dana; Nebo ſkrzıe do'czıenye wuodí geho ſwatım
tyelê [2]) ſwatı krzeſt geſt poſwíecen, A ze krzıe ſwate krzſczıenye nebeſſa
nam buudu otewurzîena a míloſt ducha ſwateho dana, to nam vkazugíe,
A to welmí ſlıczním rzadem. Nebo prwný adam, obluzen zlym duchem
ſkrzıe hada, ztratyl radoſt nebeſkeho [3]) kralowſtwíe A druhí adam, duchem [4])
ſwatím ſkrzıe holubka oſwıecen, tehoz kralowſtwíe ſwíetloſt otewrzıel
A plamen, genz geſt andıel poſtawıl przıed ra//gem, kdýz adama odtud 41b
wýppudyl, [5]) krzıe wuodu ſwateho krzſczenýe vhaſſıl a odtud [6]) a odkud
ze on ſwu zenu przıemuozen, neprzıetelem dyablem wen wýpuzen, Tamoz
pak ſýn buozí ſwu mílu, towíes ſwatu církw[i] [7]) przıemohl [8]) dıabla, geſt
uweden a welmí wıeczſſye darí tıem wſſıem, geſto gıe zbawıl hrzıechuu,
knyezıe pokoyne a ottecz buuduczıeho ſwıeta geſt dal, nez otecz nenyey-
ſſıeho ſwıeta a knyezıe nepokoge, prodan ſkrzıe hrzıech ſwým narodem,
byl geſt ztratyl. Nebo zagıſte zywot onýen [9]) ſwatí, genz geſt prwý adam
ztratyl, byl geſt u wýſſokey w ſwîetloſtý a u welıkem pokogî beze wuſſíe
peczıe, gmíel czaſte buozye wídyenýe, andıelſke nawſſczewowanýe; Ale
na tomto ſwıetýe, kakzkolíwıek beze wſſíe praczíe, beze wſſıeho uſſıle
pokrm gmíegıeſſıe owuoce neſſlıchane, wýbuorne. Ale tento zywot, genzto
druhı adam, ſýn buozy, dawa, geſt na nebeſſıech, netolıko czaſte, ale vſta-
wíczne gma buozíe wídyenýe, Andıelſke towarzıſtwıe. Prwný zýwot
czlowíeczí byl geſt tak blahoſlawení y tak neſmrtedlní, ze bý czlowıek byl
mohl nykdí neumrzetý, kdíz by ſie byl//ſmýſlnýe wýſtrzíehal, aby tomu 42a
pokuſſíení nepowolowal, ſkrzıe nyezto by byl w hrzıech upadl; Ale druhı
zywot tak bude neſmrtedlny, ze czlowıeku nelzıe buude nykdí vmrzıety,
anŷ ktereho pokuſſıenýe kteremuz kolıwıek hrzıechuu gmíetý. A welmí
dobrzıe duch ſwatí ſmýrzıtel buozy a czlowıeczî w holubkowíe twarzí
geſt ſıe pokazal, Nebo holubek geſt ptaczıek tychí, pokoyní a ſproſtní,
aby zſweho przírozeníe ſproſtenſtwıe vkazal ſkrzıe toho ptaczka. Nebo
duch ſwaty byeha kazdeho [10]) czlowıeka pokorneho A k komuz przíde
vczíný gey tychím, pokorním a ſproſtným a míloſrdním. Nebo prawı
ſwate pıſmo: Mıeýte myſl k buohhu, [11]) w dobrotye a ſproſtnym ſrdcem

---

[1]) ras. [2]) na konci ř. [3]) ras. [4]) t. [5]) rozd. [6]) sic. [7]) na konci ř. [8]) sic.
[9]) ras. z *onýem*. [10]) ras. [11]) rozd.

hledaýte geho; Nebo w duſſý zadagící zleho newende duch mudroſtý, Any
buude przebywatý w tiele, geſto geſt poddano hrzichuu. A protoz onen
Sýmon, genz w zluczi horzkoſty a w uobwazaný zloſty przebywaty po-
wuolil, Wu tomto duchuu ſwatem cieſtí gmíety nemohl; Nebo onoho
duchuu gedowateho, genz ſie w hadowie twarzí lidem pokazal, bieſſie
42b napl//nýen.

Ale kdíz ſwati duch ſpade na ſýna buozieho, wízme, czo potom prawí
cztenýe ſwate: ynhed, prawí, hlaſſ przigide ſ nebeſſ a rzka: Tot geſt ſyn
muoý milý, genz mí ſie ge welmi ſlibil. Sín buozí pokrzſten w czlowieczſtwí, [1])
duch ſwati ſtupil dolow w holubícziem podobenſtwí A otecz buoh vſſliſſan
geſt w ſſwem hlaſſe. Swateý a nerozdielne trogice we krzſtie wyprawge
ſie znamenie. A welmí prawie, abý ten, genz geſt przikazal ſwým apoſtolom
y gich namíeſtkom a rzka: Dyete, vczte wſſieczkí lidý A krzſtiete gíe we
ymíe otczie y ſyna y ſwateho ducha, Amen! Nayprwe pokazal na ſſobie,
ze na geho krzſſczený byla wſieczka ſwata trogice. kdiz geſt rziekl hlas
otczow: Toto geſt ſín muoý míly, genzto mí ſie welmí ſlibil, Podle przi-
rownanie czlowieka ſmrtedlneho mluwí, ze k nýemu gmiel weliku nelibuoſt,
kdíz ſhrzieſſyl. Protoz bieſſie powiediel: Zelim, ze gſem czlowieka ſtwuorzyl
na ſſwiet. Zelenýe zadne w buoh nepada, Ale mluwí podle obýczíegíe
naſſieho; Neb kdiz ſie ktera wiecz protý naſſy wolí ſtane, tehdí toho ze-
43a le//me. Zeleſſe, ze czlowíeka ſtwuorzil, neb widyeſſe, ze padl z te pra-
wedlnoſty a z newînŷ, z nýezto byl ſtwuorzen, u weliku neprawdu a u we-
liku wýnu. Ale o ſwem mílem ſynŷe m̄luwíeſſíe, ze ſe gemu welmí libi;
Neb czlowieczſtwie, geſto byl na ſſe przígal, ode wſſie wíny y ode wſſeho
hrzíechuu ſchowal. A w tom giſtem hlaſſie otcíe buoha vkaſugie ſie wſye
prawudy naplnýenye, aby lide nauczienýe wzalí, ze, ſkrzie ducha ſwateho
gíjſto przígimagí na ſſwatem krzſczený, z ſynow dyabelnych budu vczy-
nyeny ſynowe buozý, yakz vczý ſwaty apoſtol mluwie ke wuſſiem wiernym
lidê [2]) a rzka: Przígali ſme ducha ſwateho, pro nyezto muozem hlaſſem
wuolagýczym rzíeczi buohu: Otcie naſſ. A ſſwaty yan ewangeliſta take
prawý: Ty wſſyczkný, geſto gſuu geho przýgali, dal gym muocz, abý
ſynowe buozý byty muohlí.

Tuto ſme, bratrzíce mila, o krzſczený ſýna buozíeho, yakozto ſte
ſlyſſali, ſ geho pomoczí vczînŷli. Protoz ſamí k ſſobíe ſíe nawratŷme, a ze
ſſme o pokorzie, o poſſluſſenſtwí y krzſtytele y genz ge krzſtyen, ſliſſeli,
43b Takez krzieſt, genz ſme//przígali, ſkrzíe pokorne [3]) poſſluſſenſtwie duo-
ſtoynýe chowaýme, Oczíſczíecze ſíe ode wſſieho poſſkwrnyníe y tyela
y duſſie, Potwrzený w ſſwatoſty a w ſſtrachuu buozîe. [4]) A czoz naſſ geſt,
geſto ſme k ſwatemu knýezſtwí pozwaný, abýchom te ſwatoſty lidem po-
dawali, Vczme ſíe, abychom vrzad nâ [5]) poruczeny pokornýe plnyly. Vczme
ſie welmí ſnaznýe, abychom wrat kralowuſtwie nebeſkeho, geſto gſuu nam
buozy míloſty otewrzíena, ſkrzie krzíehkoſt ſweho czlowíczſtwie ſobíe

---

[1]) na konci r. [2]) t. [3]) ras. [4]) na konci r. [5]) t.

nezawrzeli. Nebo ne darmo ſwati Lucaſſ piſſýe, Ze ſyn buozý po ſſwem krzſczieny ſwemu ſie otczi muodlil A potom duch ſwati k nyemu przíſſel a hlaſſ buozý vſſlíſſan. A trzie ewangeliſty ſgiednawagicze ſie prawie, ze vnhed po ſſwem krzſczeny poczal ſie poſtytý na puuſſczí cztírzidczety dný a cztírdcjety noczí. Tiem nam przikklad [1] dal, abychom przigmucze rozhrzieſſenýe ſwich hrziechow na ſwatem krzſt'ený, poſtem ý modlitbu y ginymi dobrími ſkutkí ſie obwazali, Aby pro naſſy lenoſt zlý duch, genz geſt na ſſwatem krzſtyený od naſſ zapuzen, opíet ſie k nam nenawratyl A nalezna naſſ prazdný a puuſty ode wſſie//ho duuchowneho buohatſtwíe, 44a
by nepogyal ſebbu ſedm dyablo^w [2]) horſſich ſeb·. muohla by naſſíe wíecz býty horſſye poſſlednye nezli prwnye. Chowaymy ſíe, abychō [3]) ſobie ſami ohnýe nezahnýetyli! Nebo ohen, genz geſt przed ragem poſtawen, genz braný, abý czlowiek tam nemohl wnytý, ten genz na ſſwaten krzſczený wſſiem wiernym geſt vhaſſen, abý mohli opiet ſie tam nawratyty, Ale wſſiem newyerním, a geſto ſíe k ſſwym hrziechom nawraczugy, opiet buude zayzen; Nebo rozdwogeným ſrdcem a rozdíeleným okem, ne holubkovím ſproſſtenſtwîm, hledagy ſweho ſpaſſenye. Nebo oko holubkowe a vpprzieme [4]) hoſpodyn w knýhach o míloſty welmí chwalí a rzka o kazdeý dobri duſſy: Kraſſna gſí, ma míla, kraſſna gſu oczy twuogý holubkowe.

A protoze holubkowie oczí hoſpodyn welmí chwali, Wizme, ktere holubek ma wlaſtnoſtý. Prwa wlaſtnoſt, ze zluczi neyma. Takez mý y zadne horzkoſty y zadne zloſty neymíemy na ſwem ſwiedomí. Vſtí ſwýmí nebo nehtí neurazuýme! Swich dyetek czrwukamí yako gýný ptaczi nekrmí. Takez mý zlu//rzeczí ſwích vſt y zadneho neurazuyme, Swuogy rucze 44b
wſdalme od lupezíe, Yakz prawi Apoſto^l: [5]) Ktoz gíe kradl drzewe, ten ýuz nekrady, ale radſſy dyelaý ſwýma rukama dielo dobre, abý mohl pomoczí w nuzí ſwemu bliznyemú. Czizýe dyetki yako ſſwe czaſto krmí. Takez nam ſluſſie vczínytí; Nebo prawí apoſtol ſwatý Petr: Dawaymý ſwím blíznym prziklad dobrych nrawow a wu dobrich nrawíech nawczienye A w nauczený vtrpenýe a w trpený míloſrdenſtwie A míloſrdenſtwí ſweho bliznýeho mílowanýe. Mýeſto pienýe ma ſtonanýe. A mý ſtonme a placzme przied ſwím hoſpodynem, genz naſſ ſtworzil, abý naſſ ſmýech ſe w placz ſie neobratyl a naſſe weſſele w zaloſt. Nebo prawí cztenýe: Blahoſlaweny gſuu, geſto zelegý a placzí, nebo buduu vtyeſſyený. Nad wodu ſíe rad hnýeſſdy, abý mohl ſtýen íeſtrzaba, ſweho neprzietele, wídietý a tak ſíe geho vkrytý. Takez nam ſluſſie wzdí nad wuodu ſwateho píſma ſedyetý, abýchom tu yako w zrczadle oſſidla diabla, neprzietele naſſieho, wídíeli a tak ſe gich//warowali. Nebo hoſpodýn chwali oczí tacie kazde dobre 45a
duſſíe a rzka: Oczy giegie iako holubkowíe, geſto gſuu mlekem zmýtye a ſedíe nad weliku wuodu. Níckdy w dierach wýſſokych w ſkale ſie hnyezdý. Skala znamenawa gezukriſta, w giehozto buocze w ſwatem, w ruku a w nohu dyeri byli proklaný. Kterzíz kolíwiek czlowiek o geho ſwatich

---

[1]) rozd. [2]) na konci ř. [3]) t. [4]) rozd. [5]) na konci ř.

ranach nabuoznye pomýſlı, ten ſıe ıako holubek wyſſokıch dyerach w ſkale hnyezdí. Takıch holubkowu haſſmy[1]) hoſpodyn zadda chwalen bytý. Protoz mluwí w knýl ach o míloſtı kazdey takey duſſy a rzka: Wſtan, prawí, ma míla, ma kraſſna, a przıd, holubıczko ma! w dyerach ſkalſkıch a zedných ukaz mí ſwoý oblıczıey; powuzný twoy hlaſſ w mu vſſy, nebo twoy hlaſſ geſt ſladkí a oblıcíey kraſſný. To ſme o holubkowem przyrozeny ſedmer przıklad wam powíedielı genz znamenawa ſedm darow ducha ſwateho.

Gíeſtýe wam chczmý geden przíklad powıedyety o nyemzto prawí
45b ſwate píſmo ſtareho zakona. Kdız hoſpoddyn[2]) bıeſſíe potopíl weſken//
ſwîet wuodu pro lıdſke hrzíechí na znamenýe tomu, ze omytíe naſſıch
hrzıechow nemuoz bytý, gedno ſkrzıe ſwate krzſczenye v wuodye: Tehdí
kdyz ta potopa przıeſla, Noe z ſweho korabu výpuuſty wrana chtıe wíe-
dyetý, ktere geſt zpoſſobenýe na zemí. Ale on ſíe k nýemu wîecz wratyty
nerodý. Znamenawa ty wſſıeczkí, geſto przígemſe ſwatí krzeſt, czrne
barwý ſkrzíe polepſenye ſweho zywota s ſebe ſlozıty nerodye, A okogywſſe
ſíe rozkoſſy tohoto ſwíeta, k gıednotye a k míloſty ſwaty czıerkwí wratytý
ſıe netbagy. Tehdý po nýem výpuuſty holubka, an ſıe k nýemu wraty
k weczeru, neſſa w uſtech rozdku olýwnu. Znamenayte! Rozdka olywna
zelena znamenawa míloſt ducha ſwateho, geſto ge gezukrıſt byl naplnýen,
yakz prawí w zaltarzí: Mazal tye buoh twoý olegem radoſty nade wſſıeczkı
bliznýe. A welmí kraſſným przígednanym tyem ſıe przırowunawa ku
prawudýe. Rozdku olywnu holubek, obmýt tyeleſtnu wuodu, wneſl w korab,
46a A duch ſwatí w huolubýczí twarzí, kdíz ſín buozý tıeleſtnye//krzſtýen byl
w yordanýe, k nyemu przıſſel. A mý pak gezukríſtowı a ſſwate cıerekwe
vdowe, geſto netolıko lıde, geſto gſuu bylı w korabıe ſ noe, Ale y zwıerzata
y drzıewíe, z nyehozto byl korab dyelan, znamenaw[a], [3]) Po ſſwatem po-
krzſtyenî ſkrzzıe[4]) znamenye ſwateh krzızma míloſty ducha ſwateho
ſme naznamenany, gíjſto w nas racz ſchowaty bez poſkrwrnýenye ten, geſto
yu dal, gezukrıſt, nas hoſpodŷn. Genz geſt zyw a kraluge az na wíekı.
Amen.

Tehdı yezîſſ bý weden duchem na puuſczý, abý geho dyabel tam pokuſſıl. A kdız ſıe poſty cztırzıdczety dny a cztírzıdczetý noczí, Potom ſıe gemu wzchotye gıeſty. Tehdí dyabel przıſtupýw, ynhed geho pokuſſý a rzka: Gſſı-lı ſyn buozy, rczí, aby toto kamenýe w cheb[5]) ſıe obratylo. Syn buozy gemu odpowıedye a rzka: Pıſano, prawí, geſt: Czlowıek nenye gedno chlebem zýw, ale ſlowem wſíelıkım, geſto pochody z uuſt buozıch. Tehdı neſſe gıey dıabel do ſwateho míeſta do geruſalem[a][6]) y poſtawı geý na koſtelnyem wrchu y powíedye a rzka takto: Gſſı-lı ſyn buozý, puuſt
46b ſıe dolow ſ teyto wyſſoſty; Nebo geſt pí//ſano, ze ſwým andıelom przıkazal
o tobýe, abý tye wzelı mezý ſwogí rucze, aby ty nykdy ſwych noh ne-

---

[1]) sic. [2]) rozd. [3]) na konci ř. [4]) rozd. [5]) sic. [6]) na konci ř.

ultrezıl o kamenýe. Gezıſſ gemu opíet odpowıedye a rzka: Pıſano, prawí,
geſt: Nebudeſſ pokuſſowaty ſweho hoſpodyna. Tehdí opíet dyabel neſſe
gey na welmí welıku horu y ukaza gemu wſſıeczka kralowuſtwıe tohoto
ſwíeta y powıedye gemu a rzka takto: Toto wſſıeczko tobíe dam, acz padna
buudeſſ mí ſıe modlıty. Tehdı gezukrıſt gemu powıedye: Gdy, prawı,
príez, protýwnyeıe! Pıſano geſt: Swemu hoſpodynu buudeſſ ſíe modlıtý
a gemu ſamemu ſluzyty. Tehdı dyabel geho oſta a ſſwaty andıelowe przı-
ſtupíwſſe poczechuu gemu ſluzytý.

Na toto cztenýe pıſſe ſwaty Rzehorzz Papezz: P.L.LXXVI.

Dyle[1]) ſíe mnozy, kterým gıe duchem gezıſſ weden na puuſt, Protoze col. 1135.
prawí cztenýe: Tehdí wzem dıabel gey neſſe geý do ſſwateho míeſta;
A opıet prawí: Wzem neſſe geho na horu wýſſoku welmí. Ale gyſtíe a beze
wſſíeho omylene muozem rzeczí, ze geſt duchem ſwatim weden, abý gey
duch geho tam wedl, kdez bý gey w pokuſſyený nalezl dyabel. Ale kdíz
prawı, ze buoh czlowíek//neſſen geſt na horu welıku nebo do ſſwateho 47a
myeſta, Smýſl czlowıeczí toho byeha a vſſy ſíe lekagí, Ale wſſak nenye to
welmí nepodobne k wíerzıe; Neb nýektere wíeczı podobne k tyem ſuu,
ze gſuu ſıe nad gezıſſem ſtalí. Nalezame zagıſte, ze wſſıech zlıch dýabel
geſt hlawa A wſſıczkny zlí gſuu geho vdowe. Zda vd geho nenýe pylat?
Zda vdowe geho neyſu zydowe, geſto gſuu gıey krzızowalı? Czoz ge tak
dywneho, ze ſíe ge dal dıablu neſtý, kdíz ſıe gíe dal geho udom krzızowatí?
Nenye to nedoſtoynye naſſemu wýkupıtelowí, ze ſebe dal pokuſſyty, an
proto przıſſel, ze za hrzıeſſne chtıel vmrzıetý. S prawem ge to, abý naſſıe
pokuſſıenýe ſwým pokuſſıením przıemuohl; nebo on ſwu ſmrty nad naſſy
geſt ſwítıezıl. I geſt tuto znamenaty, ze pokuſſıenye trogým czínem ſíe
ſtawa: Razením, kochaním a powolením. A kdîz na ný pokuſſenye przíde,
naýwıecz kochaným a powolením padame, Nebo z hrzıeſſneho tíela ſıe
narodywſıe, ſamí w ſſobíe mame, pro nyezto w pokuſſıenye wpadame.
Ale ſyn buozy narodyw ſíe z cıſte panní, przíſſed na tento ſwíet beze wſſeho// 47b
hrzíecha, nýcz w ſſobíe toho neýmyel, pro nyezto bý k pokuſſeny powo-
lenye gmíel A protoz radu mohl pokuſſen bytý. Ale ſkrzıe y zadne ko-
chanye myſl geho nebyla poſkwrnýena; Protoz to wſſıeczko pokuſſıenye
zde wnye býlo, Ale wnýtrz w nýem nýcz nebylo. Ale chczme-lí rzad geho
pokuſſíenýe wíedíety, muozem znamenaty, kaku muoczy od naſſıeho po-
kuſſıenye gſme wykupený. Starí neprzıetel prcty prwnyemu czlowıeku,
naſſemu occzí, trogím pokuſſenym ſíe zdwıhl, nebo geho obzyerſtwím,
pychu a lakomſtwem pokuſſıl A w tō[2]) pokuſſeny nad ným ſwîtýezıl, Nebo
ſkrzıe powolenýe ſobye gey poddana vczínyl. W uobzerſtwí geho pokuſſıl,
kdız yabko zapowıedyeneho drzewa vkazal a radyl, abý gedl a rzka: okuſte!
y w pýſſıe geho pokuſſıl, kdýz rzekl: Buudete ıako buohowe. Z lakomſtwıe
geho pokuſſıl, kdyz rzekl: Buudete wıedyety y zle y dobre; Nebo po-
kuſſenýe netolıko geſt ku penyezom, ale take k nyekterey wyſſoſtı. Prawíe

[1]) sic. (*Myle*, asi vlivem lat. *Dubitari* a quibusdam solet). [2]) na konci ř.

lakomſtwie to geſt, kdiz czlowiek ńyektere wyſſoke wieczy zada; Nebo bý zaduoſt ku powíſſený lakomſtwí neſluſala, nýkake bý apoſtol o giedýnem ſynu buozíem nerzekl: ne bezprzícinnye gmiel do ſſebe domnýenye,
48a ze geſt rowen ottczí buohu. A tyemzt diabel naſſeho otcze ku pýſſie y przitahl, kdíz gey k ſadoſty welikeho powîſſenye zwzbudyl. Ale tymz[1]) czíný, kterímíz pokuſſýw prwnyeho czlowieka, gey ſobýe porobil, tymíz czíný, kdiz pokuſſil druheho czlowieka, ten czlowiek nad nym ſwítyezyl. Obzierſtwím geho pokuſſugie, kdiz prawi: Rczý, at toto kamenié w chleb ſie obratí! Ku pyſſie geho pokuſſugie, kdíz prawí: Gſſi-li ſyn buozý, puuſczt ſie dolow! Y v wyſſokem lakomſtwí geho pokuſſugie, kdiz gemu kralowſtwíe ſwieta wſſieho pokazal a rzka: Toto wſſieczko ya tobie dam, acz mí ſie buudeſſ modlití, padna na zemi k mym noham. Ale týmíz czyny od druheho czlowiekka[2]) geſt przemuozen, kterímíz czíný ze prwnyeho czlowîeka przemuohl, ſíe chlubieſſe.

Ale gyne geſt, bratrzíce mýla, geſſto v pokuſſeny buoziem znamenati mame: ze geſt ſyn buozy ku pokuſſený dyabelſkemu ſkrzie piſmo ſwate odpowiedal, an ge gedyným ſlowem ſam ſweho pokuſſitele do pekla mohl
48b pohrzizty. Procz ge tu ſwee moczi neukazal, gedno ſkrzíe//piſmo odpowiedal, a tak dyabbla[3]) zawazal? Giedno proto, abý nam dal przíklad ſwey pokorí, ze, kdiz ktere protywenſtwie od zlich lidy trpíme, abychom wîecze k nauczeny nezli ku pomſtie wzbuzeny byli. Znamenayme, kak tie pokora buozie A kak tie naſſie nepokora! Mý kdiz kteru krziwdu nebo kterím vrazê[4]) buudeme rozhnýewaný, gelikoz muozeme, ſamí ſebe mſtýme; Pak-li nemozeme mſtyty, ale hrozíme. Protywenſtwie dyabelſke ſyn buozý trpiel, nebo gemu gedno ſlowý pokornýmí odpowiedal. Trpiel toho, gehoz ynhed mohl przemomoczí, Aby tyem geho czieſt roſtla, czýmz bý ſweho neprzîetele na czas trpíel, potom nad ný[5]) ſwítyezil. Y geſt znamenaty tuto, geſto potom prawí cztenye: Yakz geho dyabel oſta, tak andiele przíſtupywſſie poczechu gemu ſluzity. Z nyezto wíeczi czo gyneho nez gedne oſſoby dwuogie przírozenye ſie vkazuge, ze y czlowiek geſt, gehozto dyabel pokuſſugie, y buoh geſt, gemuzto andiele ſluzie. Poznaymez proto w ným naſſie przirozenye. Nebo bý díabel geho czlo-
49a wiekem newídiel, také bý geho nepokuſſal.//Czſtýeme w nyem geho buozſtwie. Nebo bý nebyl buohem nade wſſym, take by gemu andíele neſluzylí.

Ale ze tyemto dnom tato lekczi gie, dobrze ſíe przihody. Nebo mý, geſto ſme cztirzídczety dný puoſtu naſſieho ſpaſſitele ſliſſeli, a take puoſt cztirzídczety dný poczyname. Wyprawíty geſt nam ſ prauem, procz ten puoſt w poczet cztírídczety dny ſíe poſtyme. Moyzieſſ, abý zakon przigal, druhe cztírzídcziety dny ſe puoſtyl A elyas na puuſczí cztirzidcziety dny tez vczýníl; Ale ſtwuorzitel lidſkí przíſſed k lydem cztirzidczety dný v zadne krmíe neokuſſyl. A my pak tohoto czaſſu leta ku puoſtu, gelikoz muozeme, tyelo nutme! Procz ze w tomto puoſtu cztírzidczety dny oſtrzie-

---

[1]) sic. [2]) rozd. [3]) t. [4]) na konci ř. [5]) na konci ř.

hame? Gedno proto, ze deſſatero buozie przikanye [1]) ſkrzie nauczenye cztirz ewangeliſt naplnýgeme. Nebo deſſet pocztow rozplodyecze na cztwero, buude cztírzidczety. Nebo tehdi deſſatero buozie przikazanye naplnugeme, Kdiz raczí cztwer knýh ſwateho cztenýe oſtrzichame. Z nyeyzto wieczí y gýne mozem rozumyety; Nebo w tomto ſmrtedlnem tyele ze cztwerí wi ecý ſtwuorzený gſme, pro nýezto ſkrzie naſſie obzerſtwie kazaný buo- 49b
ziemu ſie protywugeme. A buozie kazanýe geſt deſſatero. A protoz ze ſkrzie zadoſt naſſieho tyela deſſatera buozie kazanye gſmy potupili, Duoſtoyno geſt, abychom temuz tielu ſkrzie cztírzi deſſiety vtrpenye vczínyli. kdizkoliwiek w tomto ſwatem puoſtu gieſtýe nýeczo gyneho mozie [2]) rozumiety; Nebo od dneſſnyeho dne az do weliki noczí ſſyeſt nedyel geſt, z nychzto cztyrzidczetí dny a dua gſuu w cziſſle. z nýchzto kdyz ſſýet [3]) dný nedýelſkich, gichzto ſíe nepuoſtýme, oteymeme, nýcz wiecze nez trzidcety a ſſeſt dný nam ſíe puoſtyty oſtane; A kdyz w czelem rocze nenýe wíece nez trzi ſta a ſſeſtdeſſat dny A mý ſie ſſeſt a trzidczety dny puoſtýme, tyem yako deſſatek cieleho leta buohu dawame, Aby, iakz gſme czele leto ſamí ſobie zywi byli, naſſiemu ſtworzítelí geho deſſatku ſkrzíe ſwaty puoſt hladem ſíe mozrzme. [4]) Nebo, bratrzíce míla, yako przikazaným ſtareho zakona z ſweho ſbuozíe deſſatek mate wýdaty, takez deſſatek ſweho leta vczte ſíe offierowaty! Kazdí z was gielikoz muoz, ſwemu tyelu czýn vtrpe nýe 50a
a gieho zaduoſty tlacz, Abý podle nauczienýe ſwateho paula offiera mohla zywa bytý. Offiera tehdi geſt zywa, kdiz czlowíek zyw gſa, ſwe tyelo od zaduoſtý tieleſtne mrtwí. Tyelo weſſele przíwede naſſ k hrziechuu, Ale puoſtem zmuczene przíwede naſſ ku pokaný. Nebo ſtwuorzítel naſſie ſmrtý ſkrzie gedyne owuoce zapowiedyeneho kazanye zýwota wieczneho przeſtupil. A protoz mý, geſto ſme raduoſt rayſku ſkrzíe krmí ztratyli, ſkrzíe vtrpenýe, yakz naýlepe muozme, tam ſie nawratme. Ale zadný nemný, by na gednom poſtu doſti bylo; Nebo hoſpodýn prawí ſkrzie proroka: Tototye puoſt, genz ya welmí wiecze wuolím: Vlom lacznemu ſweho chleba a chude bludne uwed w ſſwoý dom! Kdíz vſrziſſ naheho, przíodyey gemu! A k ſſwemu tyelu neýmíeý nenawiſty; Nebo ten puoſt chwalí hoſpodýn, genz przied geho oczí ruka almuznu dawagící przínoſſy. A protoz to, czoz ſobíe odeymeſſ, day gýnemu, A w nýemz twe tielo gma vtrpenýe, tyemz chuudeho tweho bliznýeho tielo mýeí poſſillenýe. Nebo ſkrzie proroka hoſpodyn prawí: Kdíz ſte ſie puoſtyli a zaloſtyli, zda ſte ſíe/ mnýe 50b
puoſtýli, A kdyz giete a píete, zda ne ſamí ſobie piete a giete? Nebo ten ſam ſobie píe a gie, genz krmíe tyeleſtne, geſto gſuu obeczný dar buozý, bez chuudych lidy gíe. A kazdy ten ſam ſie ſobie puoſty, genz krmíe, geſto ſobie na czaſſ odgýma, chuudým nerozdyelí, Ale ſwemu brzychuu chowagie, abý gie potom ſnýedl, gích ſie chowaty ſnazý. Nebo prawí ſwati yan: Oſſwiette ſwoý puoſt! Oſſwietyty puoſt nýcz gyneho nenýe, gedyne dobre ſkutki czynýecze ſwemu tielu vczynýtý vtrpenye. Przieſtanz hneyw,

---

[1]) sic. [2]) na konci ř. [3]) sic. [4]) sic.

przıeſtante ſwarowe! Nebo darmo týelo gma vtrpenye, kdız míſl od ſwích zloſty nema przeſtanye. Nebo ſkrzıe proroka prawí hoſpodýn: Toho dne, kdız ſıe puoſtyte, nalezena býwa waſſıe wole; Nebo k ſwarom a k hanýeny ſıe puoſtyte a tepete píeſty nemíloſtywıe a ſſwıch dluznýkow napomínate. Anýz ten, genz od ſweho dluznyka to, czoz gemu geſt dluzen, potrzebugıe, neczyný prawíe, Ale duoſtoýno geſt, Aby ten, genz geſt w trpený, to, czoz k nyemu ſ prawem ſluſſye, by potrzıebowal. Takez mý kdız czynímy pokanýe, hoſpodýn odpuſty to, czoz gſme neprawıe vczýnylı, kdız pro geho
51a míloſt to, czoz //geſt ſ prawem naſſıe, ſwím dluſnykom odpuſtyme.

A kdíz vſlıſſıe gezîſſ, ze geſt yan zrazen, gıde do galılee A nechaw míeſta nazareth, gıde y bydlı w kafarnaum Podle morze w kragıch zabulon a neptalym, Aby ſıe naplnylo ſlowuo proroka yſayaſſowo, genz prawı: Zemıe zabulon a zemıe neptalym, cıeſta morzſka za yordanem w galılıj pohanſkı; lıd, genz bıeſſıe we tmíe, vzrzıe ſwíetloſt welıku; Tyem, geſto przıebywach[v][1]) w zemý ſtyenýe ſmrtedlneho, ſwıetloſt ſıe gým pokaza. Tehdýz poczıe gezíſſ kazatí a rzka: Czýnte pokanýe, nebo ſıe przıblızy k wam nebeſke kralowuſtwíe.

Na toto cztenýe mluwí ſwatý Thommaſſ z aquína.

NAzareth geſt w galılıj w zýdowſkeý vlıcí. Cafarnaum geſt míeſtcze w kalılíj pohanſkey podle gezera genezareth. nebo dwýe ſta galılıj, Gedna w zemí zydowſkey, Druha w zemí pohanſkeý. a proto praví, ze geſt podle morze Podle obyczıegıe zydowſkeho; nebo zydowe kazde gezero nazýwagy morzem. A prawı W kragıch zabulō[2]) a neptalím. Zabulon a neptalī[3]) bylı
51b ſuu ſynowe ıacuba patríarchı, gýmzto ſıe byla doſtala zemíe//blíz mezí pohanſkeí galılíj.

líd, genz przıebywaſſıe w ſtyný ſmrtedlnem. Mezí ſmrty a gıegıe ſtyneyem geſt toto rozdyelenye: Nebo w ſmrtý gſuu ty, geſto gſuu ſwímí zlymí ſkutkı a ſſmrtedlnýmí hrzıechí padlí do horucıeho pekla, Ale w ſtyený ſmrtedlnem gſuu ty, geſto kakzkolíwıek w ſmrtedlnych hrzeſſıech bydle, wſſak gſuu geſczíe zywí na tomto ſwíetíe a mohu, acz chtıe, ſwate pokanýe czínyty. Chcze takto rzeczí ſwate cztenye: Lıd ten, genz w galıleyſkey zemí w ſwem bluudye yako we tmíe a w ſſwıch hrzıeſſıech ıako w ſtyeny ſmrtedlnem przebywaſſıe, vſrzıe ſwíetloſt welıku, Towıes gezukrıſta, genz o ſſobıe prawí we cztený: Ja gſem ſwıetloſt tohoto ſwıeta. Podle ſmýſla duchownýcho Jan geſt hlaſſ, genz geſt przıedſel ſlowuo yako y gíný proroczí; Ale kdız proroczſtwıe przeſtalo, tehdí przıſſlo ſlowuo, aby naplnylo to, czoz hlas kazal, Towıes ſwyety proroczí. Y poſtupıl do galılíj, yako znamenye do prawdí; Do galıljí, Towıes do ſwate czıerkwe, yako z ſkutkow zlıch do nrawow ſlechetnych. Nazareth tolıko rzeceno yako kwıet.
52a Cafarnaum míeſto przekraſſne. Oſtaw ſyn buozy kwıetye wſyeho proro//czıeho znamenýe, w nýemzto býeſſıe zawrzıeno owuoce ſwateho cztenýe, y przıſſel

---

[1]) na konci ř. [2]) t. [3]) t.

do ſſwate cierekwe, geſto gie nrawı gezukrııtowími welmí okraſſena. A podle
morze ſedy; nebo rozliczna zawiſt a protýwenſtwie od zlıch lidy yako
byſtra wuoda vſtawıcznye gí tluucze. A mezy zabulon a mezı neptalím
ſedy, Towıes mezí zydowſtwem a mezí pohanſtwem. Zabulon przıebytek
ſılný ſe znamenawa. A ſſwaty apoſtolowe, geſto gſuu z zydowuſtwa poſſlí,
ſılne gſuu protywenſtwie trpîelí pro krale nebeſkeho. Neptalím ſyrokoſt
ſie znamenawa. A ſwata cíerekwe, geſto geſt z pohanow na wieru obracených
poſſla, welmí yuz ſíe rozſyrzıla.

Tehdí gezıſſ poczıe kazaty. Ten muoz duoſtoynye prawdu kazaty,
genz ſwemu brzíchuu nepowuolí, genz rozkoſſ tohoto ſſwıeta tupí, gieſſıthne
chwalı nenawídí. A protoz prawı: Tehdı poczıe gezıſſ kazaty, towies thehdı,
kdíz w pokuſſeny dyablowem hlad przemuohl na puuſty, lakomſtwíe
wzhrdyel na wyſſokey horzıe, geſſytnu chwalu od ſebe odrazıl w geruza-
lemíe na koſtele. Geſt tuto znamenaty, ze ſyn buozy teprw poczal kazatý,
kdyzto ſwa[?]ty ıan wſſazen w zalarz, a to proto, aby nebylo mezí lıdmí roz- 52b
dıelenee.[1]) Nebo proto ſwatí ıan zadneho dywu neuczynyl, abý potom, kdız
by ſyn buozy dywy czínyl, wſſıczkny ſe k nyemu obratýlı. Gest take zna-
menaty, ze ſyn buozy ynhed ſprwu neuczınyl kazanye o prawdye, nebo
ta bıeſſıe wſyem znama, Ale o ſſwatem pokaný, nebo toho bıeſſíe wſıem
potrzıebíe. Ktoz yuz ſſmíe rzeczí: rad bıch dobrı byl, ale nemohu? nebo
ſwate pokanye geſt zle wuole polepſſenye, A nedawa-lı wam hrozí zle, geſto
byſte mýelı na onom ſwıetye trpıety, abyſte czínylı pokanýe ſwate, Ale
wſſak mnoho dobreho czýný wam rozkoſſ w ſwatem pokaný. Nebo prawí
ſwate cztenye: Przıblızy ſıe k wam nebeſke kralowſtwıe. yako bý rzıekl:
Przyprawte ſſe ſwatím pokaním, nebo tak ſıe k wam przıblızý odplata
wıeczna. Gıezto mnye y wam dopomahay gezukrıſtus. Amen.

TOho czaſſu chodyeſſıe gezıſſ podle morze galılee. Vzrzıe dwa bratrı,
Symona, gemuzto bıeſſıe gmíe petr, a ondrzegıe, gıeho bratra, Any puu
ſtýechuu ſwe ſyety w morze; Nebo bíechuu rıbarzí. y powıedye gym a rzka:
Podte//po mnye, vczínym was rıbarze lıdſke! Tehdí ony na tom míeſtye 53a
oſtawíwſſıe tu ſwe ſyety, gıdechuu po nyem. A kdız odtud gıde dale, í vſſrzıe
druha dwa bratrí Jacuba, ſyna zebedowa, a yana, bratra geho, w lodí
z ſeebedem, ſ otczem gích, aný ſkladachuu ſwe ſıety. y pozwa gıch. Tehdí
oný ínhed oſtawíwſſıe ſwe ſıetý a otcze ſweho, gídechu za nym.

N a t o t o c z t e n ý e M l u w ı ſ w a t í R z e h o r z z P a p e z z : P. L. LXXVI col. 1092.

Slıſſalı ſte, bratrzîce mîla, ze pozwaný gednýem ſlowem, Petr a ondrzey,
oſtawîwſſe ſwe ſıety, gıdechuu za wykupıtelem. zadných dywow gey czy-
nyecz geſtıe bylı newídyeli, O nebeſkey odplatye gíeſtíe od nyeho nycz
nebylı ſſlıſſeli, Awſſak k gıedynemu geho przikazaný to wſſıe, czoz mýeli,
toho zapomenulı. A czo mý geho dywow wídymí, czo ran od nýeho trpíme,
awſſak geho, an naſſ zowe, netbame naſſledovatı. na nebí gyz ſedý, genz

---

[1]) sic.

napomína, kak nam zyw byty, Yuz hrdla pohanſka wierzie krzieſtankey
poddal, yuz chwalu tohoto ſwieta potupil, A ze ſíe ſwíet ma oborzity a ſuudny
53b den byty a ſie blizýtí, to vkazugie, Awſſak na//ſſíe mýſl hrda nechcze toho
dobrowolnye oſtaty, geſto wſſielikakí[5]) bezdieki na wſaki den potraczugíe.
Czoz dyeme, bratrzîce mýla, den ſuudný, ze od milowanye tohoto ſwýeta
Aný buozym przikazanym aný geho ranamí ſíe nepolepſímý? Ale ſnad
nŷetko ſam na ſſwey myſli muoz rzeczí: Ku przikazany buozemu z tuto dwu
ribarzi[6]) kazdy czo ge opuuſtyl, Ano kazdi z ný yako nýcz neýmíel? Ale
w teyto wieczí, bratrzice míla, gmamy wazyty dobru wolí wiecze nezli
ſbuozîe. Mnoho geſt ten opuuſtyl, genz ſobíe nýcz neoſtawil. Mnoho opuuſtyl,
ggenz,[7]) kak kolýwiek malo, wſak ſobie nŷcz neoſtawil. Ted my to,[8]) czoz
mame, ſnaznýe chowame, A czoz nemame, abychom mohli myety, przíſſne
toho hleddame.[9]) A protoz Petr a ondrziey mnoho opuuſtyl, kdyz kazdý
z nych to, czoz mohl pozadaty, mímo ſie puuſtyl; Mnoho geſt opuuſtyl,
genz ſbuozym, geſto gmíegieſſie, y zaduoſt take opuuſtyl. A protoz tyto,
kdíz ſuu ſlí po gezukriſtowí, tolíko gſuu opuuſtylí, gelikoz pozadaty mohli.
54a A protoz kdiz kto wídy nýektere lídý, geſto welike ſpuozîe//pro buoh opuuſ-
czygy, nema ſam w ſſobíe mýſlity: Rad bých teez yako tito vczínýl, Ale
ſbuozie tak welikeho neýmam, geſto bých pro buoh mímo ſie puuſtyl. Mnoho,
bratrzicze, opuuſtyte, kdíz zaduoſty tohoto ſwíeta ſíe protywite. Nebo ſbuozie
naſſie, kakzkoliwiek malee, wſſak geſt buohu wzaczno. Srdcet on wazy, ne
ſbuozie. Anýt wazy, mnoholí, Ale kterím vmýſſlem kto czo offierugie. Nebo
chczeme-li ſbuozie ſwietſke znamenaty, Ay, tot naſſy ſwaty rziemeſſlnycí,
wieczný zywot andielſkí dawſſie, gedynu lody a ſiet ſobie obdrzeli y kupíli.
Siet za weliku wiecz neſtogy, Ale kralowſtwîe nebeſke za tolíco ſtogî, gelikoz ty
gmíety muozeſſ. Nebo ſtalo zacheowi za polowíczi ſbuczíe; Neb z druhey
polowicze za to, czoz byl neprawíe dobyl, chtíel cztwero to nawratyty.
Stalo petrowí a Ondrzieyowí za ſíet y za lodý. Stalo chuudeý wduowîe za
dwa malaa penýeſki. Stalo onomu za czeſſy wuodý ſtudene. A protoz kra-
lowſtwie nebeſke, yakz gſme rzieklí, za tolíko ſtogíj, gielikoz muozeſſ gmíety.
54b Znamenaytez, bratrzice,//czoz geſt laczínýeyſſíe, kdiz kupuugieſſ, a czo
draſſíe, kdiz yuz gmaſſ. A bý byl tak chuud, ze bý nemohl pro buoh czieſſye
wuodý ſwemu bliznyemu daty, Gieſſcze gedynu dobru woli magíe, kra-
lowſtwie nebeſkeho muozeſſ ſobie dobytý. Nebo proto na buozíem narozeny
ſwatý andielowe gſuu zpíewali: Chwala hoſpodynu na nebí a mír a pokoý
lidem na zemí, geſto magíj dobru wuoli. Nebo przied buozým obliczíegíem
ruka nykdey nenye prazdna od daru, Kdíz twe ſrdcze gma dobru wuolí.
A protoz prawí w zaltarzí: We mnye gſuu, hoſpodyne, twogí ſlibowe,
z nychzto ya chwalu wzdam tobie. Yakoby zgiewnýe rziekl: Acz ſbuozie
nemam daty, wſſak w ſwē[10]) ſrdczí mam to, czoz muohu offierowatý. Draſſie
offierí nenýe przied buohem nezli dobra wuole. Dobra wuole gieſt: ſweho

---

[1]) *Ia* červené přetrženo. [2]) *i* přeps. ze *z*. [3]) rozd. (g-g). [4]) ras. [5]) rozd.
[6]) na konci ř.

blıznýeho protýwenftwie yako fam fweho zeletý A profpieffenftwíe fwemu blıznyemu [1]) iako fam fwemu fie raduowaty; Ztraty czízíe iako fam fwe zeletý A czízıemu zyfku yako fa [2]) fwemu fie weffelıty. Przıetele ne pro tento fwíet, ale pro buoh mi lowati A neprzıetele mílugıcze trpiety; Zadnemu 55a
toho, czoz by chtıel, bý fie tobíe neftalo, neczínýty, A czoz bý chtıel, bý fie tobíe ftalo, toho druzey neodpowıedíety; Potrzıebu fwemu blıznyemu netolıkoz, gıelıkoz muozeff, ale y nad moczı czynytý. Zadna offıera teto draffye nenýe; Nebo tu kazda duffie fama fie hofpodynu offıerugıe. Ale tato flawna offıera nykdy nemoff duoftoynye offıerowana byty, donýz człowíek lakomftwie tohoto fwíeta nechcze w ffobie [3]) vhaffıty. Nebo, kterehoz kolíwıek fbuozíe, gehozto nemame, lakomíe zadame, w tom k fwemu blıznýemu zawıft mame; Neb fie nam wídy, bý to byl naff nedoftatek, W nyemzff naſı bliffny ma fwoý ftatek. A protoze zawıft wffdy fíe dobrı wuolı protywugıe A ýnhed, yakz zawıft naffy mýfl nadftuupı, dobra wuole gıe odftupí: A protoz fwaty kazateli, abý muohlı fweho blıznyeho bez przıekazý mílowaty, y zadneho fbuozíe tohoto fwıeta nechtıelı chowaty. O nýchzto prawí yfayaff prorok: Kterzí fuu toto, gefto yakzto oblaczí leczí a yako holubí w ffwích oken. [4]) Wız, kak gfuu oný fwıetfke wíeczı netbalí, mýfl fwu k nebefkey zaduofty zdví//hlí! Słowa gıch yako deffczt bylí, fwími 55b
dywy yako hrom bılı. A tý, gefto od zaduofty fwıetfkey kazanye fwate a ffwatí zýwot bıeffíe powıeffıl, yzaíaff oblakí letagícíe nazwaty muffıl. Holubek geft ptaczek fproftný a zluczí w ffobíe nema. Okna gfuu naffy oczy, [5]) nebo naffıe duffıe na to hleda gímí, gehoz rozlıcznye pozada. Yako holubkowe v fwích oken przıebýwagý, yuz zadne fwıetfke wíeczí nezadagy Ty, gefto wffıeczko gednoftaynym okem wídye, A czoz wıdýe, vkrafty any wyprz'etý [6]) fwemu blıznyemu chtıe. Ale yako lunak, ne yako holubek v ffwıch oken przıebywagy ty, genz, czoz [7]) wıdye, fwemu blıznýemu wýdrzıety zadagý.

A protoz, bratrzıe míla, ze fwateho ondrzege apoftola hodý flawíme, geho fwatofty fwým wffým frdczem nafflednýme! Nenawıdme tohoto fwíeta, fbuozıe fwıetfke opuuftyecze, nebefke kralowftwıe kupme! Pak-lı geffcze fweho fbuozıe wlaftnyeho opuuftyty nemuozme, Ale wffak czízıeho zadaty nedrznyeme! A nemuoz-lí naffıe mýfl w uohny Zayzena býty a w ffwatem duchu, Azda w ffweí zaduofty mýeý vzdu, abý, kdyzbý w zaduofty czízým wıecẽ [8]) wzftazena byla, nýekdý pak//y ffwe wlaftnye zbuozíe pro buoh 56a
opuuftyla.

A kdız gıde odtud dale, vfrzıe druha dwa bratrı, yakx prawí cztenye. Muohlı bychom fie domnýety, ze prwa dwa bratrı byla fta ruczıeyffıe flowuo buozıe kazatý, Neb prawí cztenye, ze Puuftyechu fwe fıetý v morze, A druha dwa byla lenyeýffıe, [9]) Nebo prawí cztenye, ze drzewe fkladdachu[10]) fwe fıetý; Ale wffak w to fie nam nefflufıe wazaty, ale buohu, gemuzto znamo,

---

[1]) na konci ř. [2]) t. [3]) rozd. [4]) sic., srv. przıebýwagý 55b. [5]) ras. [6]) sic, srv. dále wýdrzıety. [7]) ras. [8]) na konci ř. [9]) ras. [10]) rozd.

tomu poruczity. Neb ſnad pro ſwateho petra Prawí o prwnych, ze puuſtyechu ſwe ſietý v morze, Neb ſwatí petr ſwate cztenye kazal, ale ſwateho cztenye neſkladal; A pro ſwateho yana prawí o druhich, Ze ſkladachuu ſwe ſietý, Neb ſwaty Jan netolíco ſwate cztenýe kazal,[1]) Ale take cztenye ſkladal. y prawí pak cztenie: Pozwa, prawí, gich. nýcz gými neſlibil yako prwym, Nebo o nýem by^echuu mnoho ſlýchali a byechu gemu przybuzný a proto take wiecze letny. Tehdí ony, yakz prawi cztenye, Oſtawiwſſie ſwe ſietý A otcze, gydechuu za ným. Nebo trogy wiecz kazdy ten ma opuſtyty, genz chcze za gezukriſtem gyty: Smíſſtwuo, geſto ſíe ſkrzie ſiet znamenawa;
56b Buohatſtwie, geſto//ſkrzie lodý rozumíeme, A przately, ſkrzie otcie. Y opuuſtyli gſu lodý, aby byli ſwate cierekwe przíbuznýcy; Opuuſtyli ſietý, aby yuz nenoſſili rib do kterehozkolíwiek míeſta, Ale lidy do nebeſkeho kralowſtwie; Opuuſtyli ggſuu[2]) otcie, Aby otczowe duchowný wſſiech dobrich byli. Amen.

Y Chodyeſſe geziſſ po wſſieý galilij, vczýe w gich ſkolach a kazíe cztenye nebeſkeho kralowſtwíe a uzdrawugie wſieczkí neduuhí a wſſieczkí nemoczne mezý lidmí. Tehdí pogíde o nyem rzecz po wſſy ſyrſkey zemí y neſſiechuu przeden ty wſſieczkí, geſto ſíe zle gmíegiechuu a geſto rozlicznymi neduhí a mukamí obwazany býechuu, A ty, gesto w ſobie gmiegiechuu diably, a namíeſſiecznyki, A ty, geſto dna lamaſſíe. Y uzdrawí wſſieczkí. Y gídiechuu po nyem zaſtupowe weliczi z galilíj a z deſſiety míeſt a z yeruzalema a z zydowuſke zemi[e3]) A ſ one ſtraný yordana.

Na toto cztenie mluwí ſwatí Thomaſſ z aquína:
P. G. LVI. col. 676. KAzdi kral kdíz chcze buoyowaty proty ſwemu neprzieteli, nayprwe ſberzie zaſtup a tak ſíe pak berze k bogí: Takez ſyn buozy chtie buoyowaty
57a ſ díablem, nayprwe ſebral ſwe apoſtolý A pak ſie//yal kazaty ſwateho cztenye chodíe po ſſwietu. Nebo zagiſte oný, yakoſto geſtye mdlí wuýerze, ne moziechu przígytí k lekarzowí; Protoz on yako ſnazny lekarz ſíem ý tam chucdyeſſie nemocznych nauuſtyewugie. Sýn buozy chodieſſie po rozliczných wlaſtech na przíklad knyezy, geſto gſuu duchowný lekarzí, Abý ony znamenagice ſnazenſtwie ſyna buozieho Nemocznýych w ſſmrtedlnych hrzieſſíech ſnaznýe nawſtyewoualí, Abý gym nýektere lekarzſtwie daty muohli, A aby bluudu a baſny nekali,[4]) ale napomínanye k ſpaſſený lidem czínýlí. Dawa znamenaty w tom, Kdiz prawí: kazaſſie cztenye kralowuſtwie nebeſkeho. Kazaſſie prawedlnoſty przírozene, geſto y smýſl przirozený vczí, yakoſto cziſtotu a pokoru. Neb to kazdí ſam od ſebe wíe, ze gie to dobre, o nychzto geſt potrziebie nauczenye ne pro gych zgiewenýe, ale pro naſſeho[5]) ſrdcze wzbuozenye. Neb kdyz zadoſty tieleſtne czlowieka przemohu, Ynhed wmýetedlnoſt ſprawedlnoſty przírozene yako zapomenuta vſne; A protoz, kdýz
7b kterí vczenyk ze zzlch zaduoſty//tyeleſtných treſkcze, neuwodí tiem noweho nauczeníe; ale przirozene vmíenýe, gehozto zapomíname, w nas

[1]) ras. [2]) rozd. [3]) na konci ř. [4]) sic. [5]) ras.

wzbuuzugie. Y geſt tuto znamenaty, ze, kdiz buoh chtiel czlowieku kterí zakon daty, wzdí drzewe ſwe dywý czýnye raczil ſwu mocz vkazaty. Czlowieka nayprwe ſtwuorzil, ſwiet z nýczehoz. A to geſt dýw welmí weliki z nýczehoz wſſíeczko ſtwuorzítý. A kdíz zydom chtiel zakon datý, dywý welike drzewe vkazal. Takez kdíz zakon poſſledný a naywýſſy, towíes wieru krzieſtanſku, chtiel zgiewíty, yal ſie drzwe dýwow welîkich czínytí. Nebo kralowſtwie to, genzto on o nýem kazaſſie, znamo nebyeſſe; Protoz ſkrzie dýwý chtiel gíe znamo vczínytí. Ale ze kazdy kazatel ma myety dobre ſwiedeczſtwíe od tiech, gýmzto kazie, Nebo kdyz by geho ſlich ſkutkow nenawídieli, ſnad by y gieho kazanye ſlyſſiety nechtielí; Protoz y prawí cztenye, ze gdyechuu o nyem nowíny dobre powieſtý w ſſyrſkey zemí. Syria geſt zemíe welika od potoka, gemuzto dyegy euffrateſſ, az do welikeho morze A z kapa//docie az do egipta, w nýemzto geſt wlaſt, gyzto dyegi 58a
paleſtína, w nyzto zydowe przebywachu.

Znamenayme rzecz ſwateho cztenye, ze neprawi o kazdem oblaſtíe, kterziz byl od ſwe nemoczi vzdrawen, Ale kratkymi ſlowý dawa rozumíety, ze nade wſſyemí ſpolkem buozy dyw ſie ſtal. Protoz prawí cztennye:[1]) neſſyechuu przieden wſſieczkí tý, geſto ſie zle míegiechuu. Skrzie nyzto chce rozumíety rozliczne nemoczí, ale lehczieyſſie. Ale kdyz prawí: Rozlicznýmí neduhi a boleſtmí biechuu obwazaný, ty chtiece rozumýety, o nychzto prawy: Ty, geſto gmyegiechuu w ſobíe dyablý. Neduha nemocz ſlowe, nemocz dluha, yakoſto prawa nemocz neb klanye w buocze; Ale ſkrzie ty, geſto gmyegiechuu dyablý, rozumíetí, z nychzto diabel z nych y gich tiela y gích ſmyſla ſwe[2]) klanye gmîegieſſíe. Ale ſkrzie namyeſſecznyki rozumýe tí, geſto podle myeſſieczoweho býehu, yakz myeſſýecze przíbýwalo neb vbýwalo, podle toho dyabel gým przickazieſſie; Neb dyablowe v pprziekazeny czlowíecziem býechchuu[3]) ſtwuorzienye mýeſſyeczoweho oſtrziehagice, zle dom//nynye po ſtworzíteli mezi lídmí zadachuu wzbuudýty. Tehdi, yakz 58b
prawi cztenye, Gide za ným mnoho zaſtupow. Tyto zaſtupowe pro cztweru wíecz za nym dyechuu: Giedny pro nebeſke kralowſtwíe, yakozto apoſtolí; Druzi, aby od nemoczí vzdraweny bylí; Trziety, abý dywy, gieſto czinyeſſie, widyelî; Cztwrty pro zawiſt, zda by od nyeho czo wídyeli aneb ſlýſſielí, z nýehozto bý nan zalowaty mohlí. Podle ſmyſla duchownyeho Syria toliko rzieceno yakozto pýſſna. Galilea toczizto kolo ſie wyklada. A to gieſt diabel zawíſtywý a pýſſný, genz ſie wzdí dolow iako kolo toczí, tomu dobre gmíe ſýna buozieho ſkrzie kazanýe geſt zgieweno. Diabla w ſſobbie[4]) magyeý gſuu wſſíczkný ty, geſto ſie modlam pohanſkým modle. Namýeſſiecznyczi gſu wſſiczkny newſtawíczny.[5]) Ti, geſto dna lama, gſuu wſſiczkny k dobremu lený a nekazany. Zaſtupuowe, geſto dyechuu po ſynu buozíem, gſuu ſwata cierkew, geſto geſt duchownye galilea. Galilea toliko geſt rzeczieno yakozto przeneſſena. A dobrzíe ſwata cierkew geſt//przíeneſſena z ſtavu hrziſſneho do 59a
ſtawu ſwateho. Rzíeczena geſt take deſſiet myeſt, Nebo ſwata cierkew deſſa-

[1]) rozp [2]) ras. [3]) rozd. [4]) t. [5]) ras.

tero buozíe kazanýe naplnýgíe. Rzíeczena ge take geruzalem a zýdowſka zemie. Gieruzalê widyenye ſie pokoyne wyklada. Zydowſka zemie zpuowíed[1]) ſe znamenawa. A to obee ſwatu cierkew oſwieczugie. A ob onu ſtranu yordana: Nebo ſwata cierkew, kdíz przíeyde yordan, towíes ſwaty krzeſt, buude pak na oney ſtranýe, towîes w nebeſkem kralowſtwí. Giehozto mnye y wam dopomahhay [2]) ſýn buozy. Amen.

WIdýew geziſſ zaſtupý wznyde na horu na gednu, A kdýz tam wznyde, przibliżychuu ſíe k nyemu gieho mlazſſý. Tehdí on otewrzew ſwa vſta poczíe gíe vczity a rzka: Blahoſlawený gſuu chuudý duchownýe, nebo gich geſt nebeſke kralowſtwíe. Blahoſlaweny gſuu tyſſy, nebo oný buudu wlaſtý zemí. Blahoſlawený gſuu, geſto gſuu w zaloſtý, nebo buudu vtýeſſiený. Blahoſlawený geſto[3]) gſuu, geſto zadagi prawdi, nebo buudu naſſyczený.
59b Bla//hoſlaweny gſuu míloſrdný, nebo miloſrdenſtwíe ſíe nad nymí ſtane. Blahoſlawny gſuu ty, geſto gmagy cziſte ſrdcze, nebo oný vzrzíe hoſpodyna. Blahoſlawen[4]) gſuu pokoýný, nebo ſynowe buozy buudu nazwaný. Blahoſlawený gſuu ty, geſto trpýe protywêſtwie[5]) pro prawdu, nebo gich geſt nebeſke kralowſtwie. Blahoſlawený budete, kdíz wam buduu líde latý a protywenſtwîe wam czínýti a wſſieczko zle na wý mluwíty, lzýczíe, pro míe. Raduýte a weſſelte ſie, nebo odplata waſſie geſt welika w nebeſkem kralowſtwí; Nebo takez gſuu prorokow nenawídyelí, geſto gſuu przed wamí byli.

Na toto cztenye mluwí ſwaty Auguſtyn.

P. L. XXXIV. col. 1231. By kto otazal, czo znamenawa huora? Dobrzie muoz rozumieno býtý, ze znamenawa wieczſſie przykazanye prawedlnoſty; Nebo menſſie przikazanye, geſto býeſſie zyduom dano. A welmí dobrze buoh ſkrzíe ſwate proroki a ſſwe ſluhí podle welikeho zgiednanye rozdyeleních czaſſow Dal menſíe przíkazanye lidu, genz ge geſtýe bazny a ſtrachem byl ſwazan, A ſkrzíe ſweho
60a ſyna wieczſſie przí//kazanýe dal lidu, genz ſkrzíe mýlowanýe míel bytý rozwazan. A kdiz wieczſſíe przikazanye wieczſſym A menſſye menſſym Od toho zagiſte geſt dano, genz ſam wie hodne lekarzítwíe lidſkem[v 6]) narodu datý ſwýmí czaſſý. Annýz[7]) gíe dyw, ze wieczſſie przikazanye dano geſt pro nebeſſke kralowſtwie A menſſie pro zemske kralowſtwîe od tehoz a od gednoho buoha, genz gie ſtworzil y nebe y zemí. Od tey prawedlnoſty, geſto wieczſſie geſt, prawí prorok: Prawedlnoſt twa yako huorí buozie. Ale ſedye vczi; neb przíſluſſie to k duoſtogienſtwí míſtrſtwie. Tehdí przýblizichuu ſíe k nýemu geho mlazſſy, abý k ſlíſſiený geho ſlow bliſſy byli ſwým zywotem ty, geſto k gieho przykazany naplnyeny ſwym ſrdczem ſie przyblízowachuu. Tehdí ottewrziew[8]) ſwa uſta poczie gie vczity. Toto giſte okolomluwenye, geſto prawí: otewrziew ſwa uſta, ſnad dawa znamenaty, ze chtiel dluhe ka-

[1]) ras. [2]) rozd. [3]) s oprav. tečkami. [4]) na konci ř. [5]) rozd. [6]) na konci ř. [7]) rozd. [8]) t.

zanye vczinyti. Aneb fnad to dawa znamenaty, ze yuz toho czaffu ten fwa ufta otwiraffie, genz w ftarem zakonye otwieral ufta proroczie.

Czoz kto[1]) chce rzecý: Blahoflawený gfuu chudy duchownýe, nebo gich geft nebefke kralowftwie? Czteme, ze geft píffano o raduofty fwíetfkich wíeczech. Wffeczko geft gieffytenftwie a tefknoft myfli. Tefknoft mýflí vdatftwi[2]) a pychuu znamenawa; Nebo geft obeczne przifflowie, ze weliku myfl pýffny lide gmagy. A welmí prawíe duch take wíetr nyekdí nazwan geft; Nebo piffano geft: ohen, krupý, fnyeh, led, duch, powietrzíe. A kto toho newie, ze pýffny gfuu yako naduty a yako wíetrem rozfýrzíený. A protoz prawi apoftol: Vmíenye nadyma, ale miloft polepfiewa. A protoz welmí dobrzie fkrzie chuude duchownye rozumíe pokorne a, giefto fie buogie, towíes gefto nemagy duchu naduteho. A odgynud odnykudyz nemýel geft f prawem poczíety o blahoflawenftwí. Nebo blahoflaweny kazdi doyde naywyffie mudrofty A poczatek wffie mudrofty geft ftrach buozy. Nebo proty tomu poczatek hrziecha[3]) geft[4]) pycha. A protoz pýffný zadagy a mílugy kralowftwie fwíetfke, Ale blahoflaweny gfuu chudy duchownye, nebo gich geft nebefke kralowftwíe. 60b

Blahoflaweny//gfuu tyffy, nebo oný buudu ddrzíety[5]) zemî. Ja mným, 61a
ze tu zemî, o nyzto prawí w zaltarzy: Nadiegíe ma fy ty a cieft ma buud w zemî wíeczneho zywota. Znamenawa nyektere vftawíczenftwíe fbuozie wieczneho, kdyzto duffie fkrzie dobru zaduoft yako na ffwem wlaftnyem míeftye odpoczywa tak yako tíelo na zemí a tam fwe krmie pozýua yako tielo na zemí. A tot geft odpoczíwadlo a żywot wffíech fwatich. Ale tyffy gfuu tý, gefto fie neprotywie zloftý, ale przíemahagy dobrotu zloft. A protoz ty, gefto neyfuu tyffy, wadye fie a ffwarzíe o zemfke a o czafne zbuozie. Ale blahoflawený gfuu tyffý, nebo ony buduu drzíety zemí, tu zagifte zemi, genzto na wieki neztratye.

Blahoflaweny gfuu, gefto zelegy, nebo buduu vtýeffiený. Zaloft geft fmutek pro ztraczenýe mílych wíeczí. Ale ty, gefto gfuu fie k buohu prawíe obratyli, to gefto gfuu na fwietíe welmí mílowali, to ztratýe; Nebo fie neradugý w tyech wieczíech, w nýchzto fie drzewe radowachuu. A donydz nenýe w ných mílowanýe wiecznych wieczí, Negiednu tefknofty gfuu ranýený. A protoz buduu vtieffieny du//chem fwatým; Nebo on naywîecz 61b
proto geft vtyeffytel nazwan, abý oný ztratiecze raduoft czaffnu, gmyeli raduoft wíecznu. Blahoflaweny gfuu ty, gefto zadagi prawdý. Yuz prawí o tiechto, ze gfuu mílownyczí praweho a wieczneho fbuozíe; nebo ony buduu naffycený tey krmíe, o nyzto fam hofpodyn prawi: Ma krmie geft, abych czyníl wuoli meho occie, A to geft prawda. A ta wuoda, giezto kto fie napíe, yakz tudíeez prawí: Buude w nyem ftudnycze wuody tekucie do wíeczneho zywota.

Blahoflawný gfuu mílofrdny, nebo fíe nad nýmí fmílugîe. Blahoflawený, prawí, ty, gefto pomahagý hubenym; nebo gym ta odplata buude dana,

---

[1]) sic. [2]) na konci ř. [3]) ras. [4]) t. [5]) rozd.

ze z huubenſtwie buduu wypraweny. Blahoſlaweny gſu cziſteho ſrdcze,
nebo ony buoha vzrzie. A protoz welmí nemudrzi gſuu ty, geſto hledagy
tyemato tyeleſtnyma oczyma buoha wídyety, Ano gedno ſrdcem muoz gey
widiety. yakz geſt gynde piſſano: W zproſtenſtwi ſweho ſrdce hledayte geho.
Nebo to geſt ſrdce cziſte, geſto geſt ſproſtne a gednoſtayne. A yakz prawíe
62a ſwíetloſt nemuoz wídyena bytý gedno cziſtyma oczý//ma, Takez buoh
nemuoz widýen bytý giedno tu wieczí, geſto gíe cziſta.

Blahoſlaweny gſuu pokoyný, nebo ſynowe buozý buduu nazwany.
V puokogy geſt ſwrchowanye, kdeſto nenye y zadneho protywenſtwie.
A protoz ſynowe buozy gſuu wſyczkny pokoyny, nebo ſie w nycziem buohu
neprotywie; A zagiſte ſynowe k uotci gmagy podobenſtwie mietý. Ale po-
koyny ſami w ſſobíe gſuu, geſto wſſieczki zaduoſty ſwe myſli przıemohuce,
poddadye ſmyslu gie a duchowenſtwí, a tyeleſtne zadoſty opitomíecze, by-
wagy w nebeſkem kralowſtwi, w nýemzto wſſieczko geſt tak ſgiednane, aby
to, czoz ge w czlowiecze naywieczſſie [1]) a naylepſſie, [2]) panowalo nad tyem,
geſto geſt obeczno nam a ſſkotu, A to, czoz geſt naywyſſie a naylepſíe w czlo-
wiecze, to geſt ſmyſl a rozum, abý to bylo poddano muocznyeſſyemu, genzto
geſt prawda a giedyny ſyn buozy. Nebo nýkte nemuoz nad nyzſſímí ſebe
wlaſty, donyzdz ſe nepodda ſebe wyſſiemu. A tot geſt ten pokoy, genz geſt
dan na zemi lidem dobre wuole. Tot geſt zywot doſpieleho a ſſwrchovaneho
62b mudrcze. Z toho kralowſtwie welmi zgiednaneho, wel//mí pokoýneho
Wywrzen geſt knyezie tohoto ſwieta wen, genz nad nepokoynymí, nezgied-
nanymí kralugie. Ten pokoy, genz w czlowiece wnytrz buude zpoſſoben
a vtwrzen, kterezkoliwíe[k] [3]) protywenſtwie ten, geſto geſt wen wýwrzen,
proty czlowieku zbuudy, tiem czlowieku wieczſſy plody odplatu od buoha.
Nycz w onom dyele neruſſie, ale zhýnu geho prakowe, Da rozumyety, kaka
twrdoſt geſt vczynyena wnytrz od buoha. Blahoſſlaweny gſuu ty, geſto
trpie protywenſtwie pro praudu. I geſto yuz oſſm rozumow.

Ale to, czoz potom mluwí, mluwí k týem, geſto gen przied nýın
byechuu tehdí, a rzka: Blahoſlaweny buudete, kdiz wam buudu laty a was
nenawidyety. Ale drziewnye rozumíety geſt, zey mluwil ke wſſem obecznye;
Nebo nerziekl: blahoſlaweny gſuu chuudy duchownýe, nebo waſſie geſt
nebeſke kralowſtwíe, Ale rzekl: nebo gych geſt nebeſke kralowſtwîe. Any
rzekl: Blahoſlawený gſuu cziſty, nebo wy obdrzyte zemí, ale rzekl: ony buduu
drziety zemí. A tak o wſſiech gyných az do oſſmeho rozumu. kdyz prawi:
63a Blahoſlaweny gſuu ty, geſto trpie proty//wenſtwíe pro prawdu, nebo gich
geſt nebeſke kralowſtwie, Yuz tuto poczína mluwýty tyem, geſto tehdí
przed ným byechuu, kakzkolywiek y to, geſt drzewe mluweno, take k nym
muoze przíſluſſietý; A to, geſto buude potom mluwíty, y tiem, geſto tehdi
przíed ný [4]) nebiechuu, muoz take vzíteczno byty. A protoz cziſlo tyechto
rozumow mame ſnaznýe znamenaty. Nebo poczýna ſie blahoſlawenſtwíe od
pokori. Blahoſlaweny [5]) gſuu chuudý duchownye, towies ne naduty. Nebo

---

[1]) r.. [2]) t [3]) na konci r. [4]) na konci ř. [5]) přeps. z Blahoſlawny.

kdiz ſie buozieẏ moczi podda duſſe, buogieczi ſie, abẏ na onom ſwietẏe neſſla na wieczne muki, kakzkolẏwiek ſnad ſie gẏ zdí, bẏ na tomto ſwíetẏe bẏla ſwata; z toho przide k znamoſtẏ ſwateho píſſma, o nẏemzto bunde nauczena, kak gý bẏty tychuu A myloſtywu, Abý to, czoz ſie neumielým wídý nepodobno, neſſmíela hanyetẏ a tẏemí neſſlicznẏmí ſwarí vczinýla ſie nezpoſſobna k nauczeny. Tu poczne vmíetý, kterímí chýtroſtmí tohoto ſwíeta, obyczeymí tieleſtnýmí drzana geſt w hryeſſiech. A protoz W tomto trzíetyem rzadu, w nyemzto geſt ſmutek, geſt zelenŷe naywyſſieho dobreho. Ale we cztwrtem rzad' vſſile geſt; a tu welmí ſluſſye ſnaznu bẏtý, aby ſíe mýſl odtahhla [1]) 63b
od toho, k nyemuzto ſmrtedlnye przywazana byla. A protoz na tomto ſwietie geſt zaduoſt ku praudye. A welmí geſt potrziebna ſila, nebo nemuoz bez zaloſtý opuuſczeno bytý to, czoz czlowíek radoſtnýe drzal. W patem pak rzadu tyem wſſiem, geſto praczugy, kak bý zbyli, dawa radu. Nebo ktoz nema pomoczí od wyſſieho ſebe, nykakz ſíe nemuoz wypprawíty [2]) od obwaſanye tak mnoheho zleho. ý geſto prawa rada, abý, ktoz chce pomuocz gmíeti od wyſſieho, pomohl take ſebe mdleyſſiemu. A protoz blahoſlawenẏ gſuu míloſrdnẏ, nebo buoh ſie nad nýmí ſmẏlugie. W ſſieſtem rzadu geſt cziſtota ſrdcze z dobreho ſwiedomíe dobrich ſkutkow, geſto czlowieka uczíný zpoſſobna, abŷ mohl wiedyety naywyſſie dobre, geſto nemoz wýdieno býty gedyne cziſtym ſrdcem ſmyſlem a [3]) ſwyetlým. Potom pak geſt mudroſt, towies wídyenýe prawdi, geſto ſweho czlowieka pokoýna czínẏ a podobna k buohu. A tak ſie to zawíera: Blahoſlawenẏ gſuu pokoýnẏ, nebo ſẏnowe buozẏ nazwanẏ buduu. Oſ' ma ýako k 'hawíe [4]) ſie nawraczugie, 64a
Nebo dokonane a ſwrchowane dobre vkazugie a doſwiedczugie. Take prwa a oſma gmenugie nebeſke kralowſtwíe, yakozto blahoſlawený gſuu duchownye, [5]) nebo gich geſt nebeſke kralowſtwíe, A blahoſlaweny gſuu ty, geſto trpíe protywenſtwie pro prawdu, nebo gich geſt nebeſke kralowſtwie. A protoz y prawí apoſtol: Kto naſſ rozluczí od míloſty buozîe, zaloſt nebo teſknoſt nebo protywenſtwíe nebo hlad nebo nahota nebo nebezpeczenſtwie nebo mecz? Sedm gich ý geſt, geſto czlowieka ſwrchowana czynye, A oſma pak oſwieczugie, [6]) A czoz gie ſwrchowano, [7]) to ukazugie, aby tyemíto rzadý byli ſwrchowany wſſiczkný, íako od hlawí opíet poczínage.

Nebo widý mí ſie, ze ſedm darow ducha ſwateho, o nychzto mluwí yſayas prorok, k tyemto rzadom przigednanẏ býtẏ; Nebo tam poczẏna od naywyſſich, Nebo tam poczýna od mudroſtẏ buozíe a dokonawa w ſtrachuu buozíem. Ale poczatek buozíe mudroſtẏ geſt ſtrach buozý. A protoz chczm-li rzadê /yako nahuoru gduce cziſtẏ, naleznemŷ, ze prwe geſt ſtrach buozy, 64b
Druhe míloſrdenſtwie, Trzietye vmýenŷe, Cztwrte ſila, Pate rada, Seſte rozum, Sedme mudroſt. Strach buozẏ ten ſie hodẏ pokornym, O nýchzto prawí: Blahhoſlaweny [8]) gſuu chuudy duchownye, towies ne naduty, ne pyſſny, gymz prawí apoſtol: Nerodte wyſſocze rozumíetẏ, Ale buoyte ſie,

[1]) rozd. [2]) t. [3]) sic. [4]) sic. (hlavě) [5]) na konci ř. [6]) . . . [7]) ras. [8]) rozd.

towies newýſte ſamî ſebe. Míloſrdenſtwie to ſie hody tychým, Nebo kdíz
míloſtywie hleda prawdu wiedyety, ten czty ſwate piſmo a nehanyey toho,
gehozto geſcze nerozumýeſſ, a to geſt tychuu bytý; Protoz prawí tuto:
Blahoſlaweny gſuu tyſſy, nebo ony budduu [1]) drziety zemí. Vmýenýe to ſie
hody tiem, geſto zelegy, gíjzto gýuz poznali w píſmíe, kterímí gſuu zlýmí
ſkutkí ſwazany byli, gychzto gſuu, yako dobrych a uzytecznich newíéduce,
pozadali, O nychzto tuto prawi: Blahoſlaweny gſuu, geſto zelegý. Sila ta ſíe
hody tiem, geſto praudy zadagy, nebo vſſilugy, zadagyce prawe raduoſty
65a a ſwe milo//wanye od ſwieczke a tyeleſtne zaduoſty odwratyli, [2]) O nychzto
prawi tuto: Blahoſlaweny gſu ty, geſto zadagy praudý. Radda ta ſie hody
míloſrdným, Nebo to geſt gedno lekarzſtwíe, gymzto tak mnoho zleho [3])
muozeme zbytý. A czo odpuuſtymý, yakz chczemy, by nam odpuſczeno
bylo, A pomozemý, yakz chczemý, by nam pomozeno bylo, O nychzto prawí
tuto: Blahoſlaweny ſuu míloſrdny, Nebo míloſrdenſtwie ſíe nad nymí ſtane.
Rozû [4]) ten ſíe hody cziſtemu ſrdczí yako ztizenemu [5]) oku, gymzto mooz [6])
widyeno bytý to, giehozto oko tieleſtne newidalo, any vch° ſlychalo, aný
na ſrdce czlowieczie wſtupowalo, O nýchto prawi tuto: Blahoſlaweny gſuu
čziſteho ſrdcze, nebo gich geſt nebeſke kralowſtwie. Mudroſt ta ſíe hodý
pokoýnym, w nychzto wſſieczko geſt zgíednano A zadne wieczí nenye w nych,
geſto by ſie ſmýſlu protywila, ale wſſieczko geſt poſſluſſno duſſý, neb duſſie
geſt poſſluſſna buohu, O nychzto prawí tuto: Blahoſlaweny gſuu pokoyný,
nebo ſynowe buozy nazwany buduu. Giedna odplata, to geſt nebeſke kra-
65b lowſtwíe, w tí//echto rzadýech rozlicznýe geſt gmenowana. W prwem, yakz
geſt duoſtoyno, poſtaweno gieſt nebeſke kralowſtwie a takto geſt rzeceno:
Blahoſlaweny ſuu chuudý duchownŷe, nebo gich geſt nebeſke kralowſtwie.
Yakobý rzekl: Poczatek mudroſty geſt ſtrach buozí. Tychym zemie yako
otcem geſt odkazana, nebo toho mýloſtywie hledagy. Blahoſlaweny gſuu
tyſſy, neb ony obdrzie zemi.

W Onyech czaſſyech Powiedye geziſſ ſwym mlazſſým: wy ſte ſuol
zemſka. Geſt-li to, ze ſuol zhýne, czym buudu ſuolity? k nýczemu ſie wiecz
nehody, gedno abý byla wen wywrzena a od lidy potlaczena. Wy ſte ſwietloſt
ſwíeta. Nemoz míeſto ſkrito bytý, geſto geſt na horze poſtaweno. Aný take
zayzhuuce ſwieczí, poſtawíe yu pod myeru, Ale na ſwiecen, abý ſwietyla
wſſiem, geſto gſuu w domu. Takez ſwíet waſſie ſwíetloſt przed lidmí, abý
wídyeli waſſie dobre ſkutkí y chwalili otcíe waſſieho, genz geſt na nebeſ-
ſiech. Nerodte mnýety, bych byl przíſſel, abých ziuſſil zakon nebo pro-
roki. Neprziſſel ſem zruſſyty, ale naplnyty. Zagiſte prawí wam to, donydz
66a nebe a zemie//nemîne, naymenſſie ſlowcze aný poczatek geho nezhýne od
zakona, az wſieczko buude naplnyeno. A protoz ktoz przieſtupy zakon
nebe geho naymenſíe przikazanŷe A tak buude vczity lidy, naymenſſym
buude nazwan w nebeſkem kralowſtwí; Ale ktoz buude czínýty a k tomu
vczíty, ten buude nazwan welikím w nebeſkem kralowſtwi.

[1]) t. [2]) ie. [3]) ras. [4]) na konci ř. [5]) ras. [6]) rozd.)

Na toto cztenye mluwí ſwaty Augguſtýn. P. L. XXXIV. col. 1231.

Tuto ukazugie hoſpodyn, ze ſ prawem blaſzny magý ſuuzený bytý
wſſíczkny tý, geſto czaſſneho ſbuozie mnoſtwie zadagiece nebo chudobý ſie
buogíece, ztratye proto wieczne ſbuozîe, Giehozto lidýe aný muohu daty,
any take muohu odgiety. Geſt-li to, ze ſuol zhýne, czým buudu ſuolíti?
Towies geſt-li to, ze wý, ſkrze nyezto ma lid yako oſſolen bytý, Pro ſtrach
protywenſtwie czaſſneho ztratyte nebeſkeho kralowſtwie: kterziz buduu
ty lide, geſto buduu mocz' was od toho bluduu odweſty, kdíz was buoh
wolil k tomu, abýſte wý od bluduu odwedli lidý wſſielike? A protoz k ny-
czemu ſie nehody ſuol zhýnula,[1]) giedyne aby byla wýwrzena a od lidy
potlaczena. Nenye ten/od lidy potlacen, ktoz trpí protýwenſtwie, Ale ten, 66b
ktoz buogie ſíe protywenſtwie y zahyne; Nebo potlaczen nemuoze býty
gedyne nýzſſý. Ale nyzſſy nenye, genz, kakkolywiek na ſſwem tyele mnoho
protywenſtwíe trpi na zemí, wſak ſwym ſrdcem geſt vtwrzen na nebí.
Wŷ ſte ſwietloſt tohoto ſwíeta. Tak yakz geſt drzewe rzekl ſuol zemſka,
takez nenye prawí swietloſt tohoto ſwieta. Nebo ſkrzie zemí drzewe rzecenu
nerozumíety geſt zemíe teyto, gíjſto nohamí tlaczymý, ale lidy hrzieſſne,
geſto na zemí przebywagy; Nebo aby gych ſmrad byl oſſolen a vhaſſen,
Apoſtolſku ſuol hoſpodyn poſlal. A ſkrzie ten ſwíet ne zemye anebo nebe,
ale lidý, geſto gſuu na ſſwietýe Nebo milugy ſwíet, muſſímy rozumíety.
k gichzto ſwyecení poſſlaní gſuu apoſtolíj.[2])

Nemuoz mieſto ſkrýto byty, geſto geſt poſtaweno na huorze, towíes
zalozeno na welykey prawdýe, gíjſto prawdu znamenawa huora, na nyzto
kazie kriſtus. Any zazhuuce ſwieczí poſtawíe gy pod míeru. Tak-li mnýmý,
bý rzeczeno bylo pod mýeru, aby giedno utagenýe ſwiecze powíedyena
byla,[3]) yakobý rzekl: nykte nazazieha ſwiecze proto, aby gy ſkril//; Czy-li 67a
take míera znamenawa nyeczo, aby ſkrzie polozienýe ſwíece pod myeru
mílowanye, howíenye zywota wiece nez praudý ſwateho kazanye, Aby
proto ny^e^kto prawdy neſſmiel kazaty, kdyz ſie buogy, by pro kazanye
w ſbuozy tohoto ſwieta protywenſtwie nemuſil trpiety? Dobrze míera geſt
nazwana ſnad pro odplatu: Nebo takuz míeru kazdy wezme, yakz c^z^ynyl
geſt na tomto ſwietye; Nebo prawí apoſtol: kteruz míeru buudete míerzyty,
tuuz wam buude odmíerzeno. Nebo take ſnad ſbuozie tohoto ſwieta, ge-
hozto zada naſſie tyelo, gíjſtym czaſſem y giſtu míeru ſie poczína y ſkonawa.
Snad to míera y znamenawa; Nebo ſbuozie nebeſke a duchownye zadným
czaſſem takím ſíe neſkonaw^a^.[4]) Nebo buoh nedawa ſweho duchu zadney
míerze. A protoz ten pod míeru ſwíecy poklada, genz ſwietloſt ſwateho
kazanye pro pokoý czaſſneho ſbuozie vtagygie a przikríwa.

Nerodte mnýety, bich byl przíſſel zahladyti zakon nebo prorokí.
Kdíz geſt dal nauczienye tyem, geſto geho poſſluchachuu, aby wſieczko
míle//pro prawdu trpieli, Aby vczíenye, geſto od nyeho ſlıſſiechuu, nekrili, 67b

[1]) ras. [2]) *íj* přeps. z *y*. [3]) sic. [4]) na konci *ř*.

Ale proto ſíe vczılı, Abý gyne vczıty vmíelı. A yako by geho mlazſſy geho tazalı: Czo geſt to, gehozto welıſſ nekrıty a pro nyezto welıſſ wſſıeczko trpıety, zda chceſſ czo proty zakonu mluwíty? K tomu on gym odpowíeda a rzka: Nerodte mnýety, bıch byl przıſſel zakon zruſſyty nebo prorokí. Neprzıſſel gſem zruſſytý, ale naplnyty wſſıeczko, czo býlo w ſtarem zakonye pıſano nebo prorokı prorokowano. To wſſıeczko bylo o ſynu buozıem, o wıerze krzıeſtankey yako znamenye dano. A protoz, kdyz buozy ſyn ſíe narodyl a wıeru krzeſtanſku vſtawıl, wſſıeczka ona znamenye ſtareho zakona naplnyl. A protoz prawí: Nepprzıſſel[1]) ſem zruſſyty, ale naplnyty. Ale proto ze wſıeczko od poczatka ſwıeta az do ſkonczenýe gmíelo ſíe ſtaty, to geſt wſieczko w ſtarem zakonýe nýekterímí znamenymí bylo prorokowano. A protoz by nykte nemnýel, by buoh kazde wíeczí, drzewe nez ſíe ſtane,
68a newıedyel, Protoz prawí: Nemoz to býty, bý zemie a nebíe zhýnula,//az wſſıeczko to, czo geſt w zakony[e2]) yako w znameny prorokowano, ſkutkem naplnyeno buude. Zemıe a nebe w ſſwem przyrozený nykdy nezhyne, Ale den ſuudný obee zcıſczeno a yako obnoweno buude. Skrzıe to obnoweny[e3]) rozumíe gıch poruſſıenye.[4]) y chce takto rzecý: Drzewe nez den ſuudny przíde, az to wſıeczko, czoz geſt v prorocíech a w ſtarem zakonye pıſano, naplnyeno buude. Kdyz czlowıek kterı znamenytý w naymenſſý zly[5]) nalezen buude, welmí ſıe toho ſtydý A czlowıek mudrí ſlowa ſweho, kterez z uuſt wýpuuſty, w krzíwdye neoſtawí. Kak tehdı buozıe ſlowa muohu w krzíwdıe oſtaty, geſto on ſwýmí ſwatymí vſty mluwí a rzka: Ktoz przıeſtupí gıedno [6]) z tıechto [7]) naymenſſıch Kazany a tak buude lıdy vczıty, naymenſſy buude nazwan w nebeſkem kralowſtwí. Skrzıe toto naymêſſıe [8]) kazanýe rozumíe ſwe nowe kazanye, geſto on dal w nowem zakonŷe; A nazywa gîe naymenſſýe pro pokoru, Nebo on ſam o ſſobıe wzdí pokornŷe mluwıl. Ale ſkrzıe nebeſke kralowſtwıe rozumíe ſwatu cîerkew. I chcze takto
68b rzeczî: Ktozkolıwıek przeſ//ſtuupí ktere buozíe kazanýe a przıeſtupíe vczí gŷne, aby neprzıeſtupowalı, naymenſſy buude nazwan w zſſwatey cîerkwí; Nebo gıelıkoz kazaným polepſſygîe, tolıkoz ſkutkí pohorſſugıe. Ale ktoz nayprwe ſam dobrzıe czíný a potom gýne czínýty vczí, ten gma ſ prawem welıkím nazwan byty w ſſwatey cıerkwí y take w nebeſkem kralowſtwí. Gıehozto nam dopomahaí buoh y ſſwata marzý. Amen.

Nebuude-lı waſſíe prawda wıeczſſıe nezlí vczenykow a duchownykow, newêdete[9]) w nebeſke kralowſtwíe. Slıſſalı ſte, ze geſt rzeceno ſtarím: Nezabíeſſ, A ktoz zabíe, powínen buude odſuuzenýe. Ale ya wam to prawí, Ze kazdí, ktoz ſıe hnyewa na ſweho bratra, wínen buude odſuuzenye. Ale ktoz dye bratru ſwemu racha wínen buude radí. Ale ktoz dye blazne, wínen buude ohnyem pekelním. A protoz, offıerugeſ-lı ſwoý dar na oſtarz,[10]) a tu zpomaneſſ, ze bratr twoý ma nyeczo proty tobíe, oſtaw tu dar a gídy, ſmır ſſíe ſwym bratrem A tuz przída, offıeruyz ſwoy dar.

---

[1]) rozd. [2]) na konci r. [3]) t. [4]) ras. [5]) sic. [6]) *e* přeps. z *d*. [7]) ras. [8]) rozd. [9]) rozd. [10]) sic.

Na toto cztenýe / mluví ſlowutny Beda. 69a
Nenaplnyte-li netoliko onyech naymenſſych kazany ſtareho zakona,
gýmízto ſie czlowiek poczina, Ale take tyechto, geſ tu gſuu nenýe przí-
dana — Nebo gſem neprzíſſe[1]) zruſſity zakona, ale naplnýti — newendete
w nebeſke kralowſtwie. Prawedlnoſt duchownykow geſt, abý nezabigeli.
Prawedlnoſt tiech, geſto magy gity do nebeſkeho kralowſtwie, abý ſie
nehnyewali bez przíczínku. A protoz naymenſſíe geſt nezabigietý. A ktoz to
przeſtupí, naýmenſſy buude nazwan w nebeſkem kralowſtwí; Ale ktoz to
naplnŷ, abý nezabíya[1,2]) ne ynhed buude welikím Aný duoſtogíen ne-
beſkeho kralowſtwíe, Ale wſſak yako nýekteri ſtupen ſtupí. Ale ſwrchowaný
buude, nebuude-li ſie y hnyewaty bez przíczynku; A vczýny-lí to, welmi
wiece buude wzdalen od zabígenŷe. A protoz gen vczý, abychon ſie ne-
hnýewali, nezruſſugie zakonu, abýchom nezabŷgieli, Ale radſſy naplnygie,
Abychom y zgiewnýe, kdyz nezabigíemý, Y wnytrz w ſrdczy ſwe newínný
oſtrziehali.

Slíſſali ſte, ze geſt rzeceno ſtarím: Ne zabigieŷ, A ktoz zabíe, powínen 69b
buude ſuudu. Nebo w ſtarem zakonye ſuudyechuu, ze, ktoz bý zabil, Aby
take ſam byl zabít. Ale ya wam prawi, towies nowý czlowiek wuam nowým
nowu wiecz mluwím: Nebo kazdy, ktoz ſie hnyewa na ſſweho bratra, wínen
buude ſuudu. Wízmý, ktere geſt rozgednanye mezí prawdu duchownykow
a krzieſtanku, geſto wuody do nebeſkeho kralowſtwíe. Nebo tam zabigienye
czyný wínna ſuudu, Ale tuto take y hnyew czyný wínna ſuudu. Ale ktoz
dye bratru ſwemu racha, wínnen buude radý. To ſlowuo wlaſtnýe geſt
zydowſke, Nebo racha toliko geſt rzieceno towies prazdny, gehozto mý
obecznu rzeczi muozemy nazwaty bezmuozhí. A geſt-li to, ze y ſ prazdneho
ſlowua mamý wydaty poczíet, welmí wíecze z hanyenye. A welmy zname-
nytíe przíczínýeno geſt: ktoz dye bratru ſwemu racha. Nebo bratr zadny
gyny nenýe, giedno ten, ktoz gma ſ namí giedyneho otcíe. Y kdiz takez
iako ý mý wierzí w buoh A gezukriſta buozy mudroſt zna, kterím ſmýſlem
bý gmiel w blaznowſtwí znamenan bytý? Ktere geſt roz dyelenýe mezí 70a
powínným ſuudu a powynnym radi a powínym[3]) ohny pekelnemu? Nebo
to poſlednye welmíe tiezce wzný a napomína, ze gſuu yako ſtupnowe vczî-
nyeny, az bylo doydeno ohnye pekelneho. A protoz lehczieyſſie geſt powynu
bytý ſuudu nezli radi, A powinnu byty radí nezli ohny pekelnemu. Muſſy
lehcziegie bytý hnýewaty ſie na bratra bez przicýnka nezli rzecy racha,
A opiet lehczegie geſt rzecý racha nezlí blazne. Nebo wína nemýela bý
ſtupnow, bý take hrzieſſy yako ſtupnyemy nebyli. Pamatowamý: Nebo
racha ſkríte ſlowuo geſt, nebo any geſt rzeczke, any geſt latynſke, Ale
wſſielikz mnozi gſuu chtieli rzeczkeho yazyka rozum gieho wziety, mnýegice,
by to bylo rzeceno toliko yako ſukenný; Nebo rzeczkím hlaholem racha
ſukno ſie znamenawa. Ale welmí lepe geſt rzieceno, ze racha nýcz gyneho
nenýe nezli hlas, genz hnýew naſſie mýſli znamenawa, yako gſuu w la-

[1]) na konci ř. [2]) t. [3]) rozd.

tynſkich znamenye, Kdyz dyemý k nemocznemu naſtoyte! A k tomu, genz
70b ſie hnyewa he! A ty hlaſſowe, kterichſſkolıwiek yakoſſ gſuu wlaſtny, ne-
ſſnadnye muohu w gí//ne yazıkı promýenyeny bytý. A ta geſt wiecz przı-
pudyla y rzeczkeho wýkladacze y latynſkeho, aby ten hlas tak, yakz wzný,
polozıl; Neb kak by gey gynak wylozyl, naleſty nemuohl. A protoz ſtup-
nyewe gſuu w tyechto hrzıeſſıech, Tak ze kazdy drzw ſſıe hnýewa, A kdyz
hnyew tagy na ſrdczý a potupu na myſlı, wýpuſtý-lí hlas nelıbuoſty, genz
nycz neznamenawa gedyne hnyew, genz geſt na myſlı, gymz geſt vrazen
ten, geſto na nyeho ſie hnyewas, welmı geſto wiece, nezlı by vſtawnye
hnyew ſwoy ſam w ſobıe tagyl. Pak-lı netolıko hlaſſ nelıbuoſty vſſlıſſan
buude, Ale take ſlowuo, geſto yuz gyſte ukazanye, protý kommu geſt powıe-
dyeno, znamenaty dawa, Kto ſie tyem mýlí, ze geſt to wíece, nez-lı bý
gıedyne wzwuk nelıboſty uſlıſſal býl? A protoz u prwem gedno gıedyne
geſt, towíes gıedyny[1]) hnýew, Ale w druhem geſt dwuogıe wíecz, towıes
hnýew a hlaſſ, genz hnýew znamenawa, A w trzıetyem geſt trogıe wíecz,
Towıes hnyew a hlas, genz hnýew znamenawa, a w hlaſſe vhanýenýe zgıe-
71a wenýe. A protoz trogıe wıecz geſt y na ſuudu radý a ohnye pekelneho.
Ne//bo na ſuudíe geſtýe obrana muoz dana bytý, Ale yuz w radye nýcz
gínelıo nenye, gıedno ze[2]) gſuu ſie radylı, kteru by ſmrt gmíel czlowıek yuz od-
ſuuzeny ſnýtı. Ale ohen pekelní w uodſuuzeny neyma y zadneho omýla
yakozto ſſuud, Any ma omýla, kteru ſmrt ma trpıety odſuuzený, yako
w radye; Nebo ohen pekkelní[3]) ma gíjſte odſuuzenýe a gíſte vtrpenye.

Protoz, offíerugeſ-lı ſwoý dar na oltarzí a tu wzpomaneſſ, ze twoy
bratr gma nyeczo proty tobíe, oſtaw tu ſwoy dar przıed oltarzem a gydí,
ſmírz ſſe drzewe ſwým bratrem a tak przyda buudeſſ offıerowaty ſwoy dar.
Nerzekl: maaſ-lı ty czo proty ſwemu bratru, ale ma-lı bratr twoy czo proty
tobıe, At bý duoſtoynyeſſıeho míru ukazal potrzıebu. A protoz vczý, ze
kazdí, ktoz proty ſwemu bratru geſt nepokogen, daru ſweho nemuoz duo-
ſtoynýe offıerowaty buohu, Kdyz[4]) pomene [5]), ze bratr ma nyeczo proty
nyemu, [6]) Towıes aczme [7]) mý bratra w nýeczem vrazylı; Nebo tehdí on
71b gma nyeczo proty nam. Ale tehdí mý mamý nýeczo proty nye//mu, kdíz
on naſſ w nyeczem vrazy. A tehdı nenye potrzıebíe gytı k nýemu a míru
hledaty; Nebo to, genz proty tobıe zawınyl, atby odpuuſtıl, nemaſſ gıeho
proſſyty, ale gıedno mas gemu odpuuſtytý, yako zadaſſ, aby tobíe buoh
odpuuſtýl to, czo gſı protý nyemu zawínyl. A protoz gmame gyty k ſſmý-
rzený, kdyz zpomanem, ze gſme bratra na nyeczem urazylı. gíty mamy
ne tyeleſtnymí nohamí, ale myſlı, Aby pokornu zaduoſty padl przıed
ſſwým bratrem proſſe, at by odpuuſtyl, drzewe nez offıerugıeſſ ſwoy dar.
Duchownýmſmyſlem koſtel naſſ geſt wnýtrzníczlowıek. Oltarz naſſıe wıera.
Dar nauczenýe proroczíe, modlıtwa, ymný a zalmí a gíný dar, kterzız
kolíwiek duchowny ſíe nahody. Nebo tak, acz bý y tehdí tu nebyl, muozeſſ
ſe y upokogity a k ſſwei przıezný przıwabıtý, atby odpuuſtyl, Acz to drzewe

---

[1]) ras. [2]) t. [3]) rozd. [4]) ras. [5]) sic. (na počátku ř.). [6]) *y* přeps. z *e*. [7]) sic.

vezinýff[1]) przied buohem gda przed buoh ne lenýın hnutým fweho tyela,
Ale ruczí milofty fweý zaduolty a tak odtuud przýda, towies fwoý vmyfl
odzowa, to geftoff byl drzewe poczal, buudeff offierowaty fwoý dar. Nebo
kazdí dar, genz u praweý wierze a u prawe[2]) milofty od kterehoz koliwiek 72a
czlowieka buohu offierowan buude, wiecznýe od nyeho buude przígiat,
A da czlowieku od toho y za to odplatu wiecznu w nebefkê[3]) kralowftwí.
Genz geft zyw a kralugie w gednotie a w trogiey w ffwrchowaney buoh
wieki wiekoma. Amen.

W Onyech czaffyech powiedie geziff fwým mlazffym. Buud powuolen
fwemu protywnýku rucze, duonydz gfi f ným na cieftye. Nebo fnad twoy
protywnyk da týe fuudcý A fuudcze da tye fluze y buudeff wlozen w zalarz.
Zawíerne prawi wam: newyndeff odtuud, az nawratyff poffledny cztwrten.
Slıffieli fte, ze geft powiedyeno ftarím: Nebuudeff czizoloznykem; Ale ya
wam prawí: Ktoz vzrzí zenu, aby gîey pozadal, yuz gy zcízolozil w fwem
frdcí. Pak-li oko twe prawe pohorffugie tebe, wýwrzff ge a wrz od febe;
Nebo hodno geft tobie, abý gieden z twich udow zhýnul, nez bý twe wfieczko
týelo uwrzeno bylo w uohen w pekelny. Pak-li twa ruka prawa pohorffugie
tebe, urziez yu a wrz od febe; Hodno geft tobie, abý geden z twich ud//dow 72b
zhynul, nez bý wfieczko twe tielo bylo puufczeno do pekla.

Na toto cztenye mluwi fwati Thomaff. z aquina.

NEbo y zadneho czaffu hofpodýn nam prazdneho neprzepuufczie zadagie, abýchom w gieho milofty wzdí bylí. Protoz fkuoro na czieftie naffieho
zywota Weli fie nam fmírzity f protywnykê,[4]) neb býchom fnad na naffy
fmrty gínak ku pokogy przigíty nemohli. Protoz prawi: Buud dobrowolen
fwemu protywnyku. To, gefto my mamý w latynfkich knyhach Buud
powuolen, to w rzeczkich knýhach pífano geft Cynokon. To fie wýklada
Dobrowolný nebo dobrotywý. Chcheme-lí[5]) wíedyety, kteri geft toto
protýwnýk, gemuzto weli nam dobrowolnu býtý, Anebo gie diabel, anebo
gie czlowiek, anebo gie naffie tielo, anebo ge buoh, aneb gieho przikazanye.
Ale dyablu newízi, by nam býlo przikazano, býchom gíemu byli powolny
a dobrowuolní nebo mírný. Nebo kdiz geft dobrowuolenftwie, tu geft
take przıezen. A nýkto toho muoz rzecý, by bylo f dyablem//przíezen 73a
gmíety, Aný geft hodno f nym fíe mírzity, Nebo giedynu gemu odpowiedyewffie, w urcení boý f ným gfmý wftupili; Anyz geft hodno gemu powolowaty: Nebo bychom býli gemu nykdí nepowuolilí, nebyli bychom w rozliczne horze a w hubenftwie upadlí. Protoz fnad przikafano nam, abychom
hofpodynu powuolili byli, od nyehozto fme fie hrzieffyece wzdalili, tak ze
naff protýwunyk muoz rzeczen byty, Nebo fie nam protywí; Nebo buoh
wffíem pyffnym fie protywi. Protoz, ktoz kolywiek w tomto zywotie neffmírzi fie f buohem fkrzie fmrt geho fyna, Da gey fuudcy, towies fynowí.
A welmí dobrze muoz czlowiek na cieftye rziecen byty f buohem; nebo

---

[1]) ras. [2]) na konci ř. [3]) t. [4]) na konci ř. [5]) sic.

buoh wezde geſt. Pak-lí bý ſıe komu nelıbılo rzecy, by hrzıeſſnyk byl ſpolu
ı buohem, yako mý rzıekamŷ, ze ſwıetloſt geſt ſpolu ſlepým czlowıekem,
Ale on gıe newıdy: Ale muozemy rzeczı, ze protywnýk naſſ geſt przıka-
zanye buozye; Neb ſıe protywugíe tyem, geſto chtıe hrzeſſyty, A dano
74a geſt nâ[1]) w tomto zýwuotye, abý ſ namí na cıeſtye bylo,[2]) gemuzto ma//mŷ
powuolîty rucze, cztucze, ſlıſſíece, wýznawagıce geho muocz. Pak-lí kto
nyeczo nerozumíe, nema proto nenawídyety, ze ſıe protywugıe geho hrzıe-
chom, Ale ma gıe mílowaty pro ſwe polepſıenye; Pak-lı czo geſt neſſnad-
neho, modl ſıe hoſpodynu, abý mohl urozumíety. Dobrze ſuudczí rozumíem
gezukrıſta. Sluhu rozumíem Andıela, lecz dobreho, lecz zleho; Nebo
prawí pıſmo: Andıelowe ſluzıechu gemu. A tak wíerzímý, ze s ſwýmí
andıely gma przígyty na ſuud. A protoz prawı: A ſuudce da tye ſluze
y buudeſſ wſſazen w zalarz. Skrzıe zalarz rozumíme mukı pekelne. A aby
nýkte tohoto zalarze v potupıe neýmíel, Prawí potom: Zawíerne tobıe
prawí, Ze odtuud newyndeſſ, az nawratyſſ poſſledny cztwrten. Cztwrten
geſt penyez, genz drzy w ſobıe dwa mala penyezkí. y chce takto rzecý:
Newýndeſſ z zalarze, az za naymenſý hrzıch doſty uczýníſſ.

Potom prawí cztenýe: Slıſſıelı ſte, ze geſt rzeceno ſtarím: Ne-
buudeſſ cyzoloznýkem; Ale ya wam prawı: ktoz vzrzı zenu proto, aby
74b gıey pozadal, yuz ſ ny vczínyl czízolozſtwuo w ſwem ſrdcy. I chce//takto
rzeczî: Nebuudeſſ czîzoloznykem, towıes nepoydeſſ-lı k nyzadney gyney,
gıedno k ſſwey zenŷe wlaſtney. Nebo geſt-lı to, ze toho potrzıebugıeſſ
od ſwey zeny, Procz gıey take tymz nechceſſ powínen bytŷ, wſak ty w ſle-
chetnoſty maſſ gıey prwe przıklad daty. A welmí geſt to neſlıczno, bý to
muz rzekl: Czoz zena czıný, muz nemuoz vczînŷty, a ygyaſſa[3]) ſmyeleyſy
a ſſmyſlnyeſſy nez ona. A nerod rzecy neymam zenŷ ſwe, poyduu k zlee
dcerzí, neb proto kazanye buozıeho neprzıeſtupym. Myſſlıſ-lı to, ſam
ſebu ludyſſ. Nebo duchownycy zydowſty mnýechuu, by gıdno to bylo
czızolozſtwuo, kdız by kto poznal czızy zenu. Ale ſlıſſ, czot prawı ſyn
buozî we czteny: Ja wam to prawí, ze ktoz uzrzı zenu proto, aby gıey
pozadal, towıes gde z umýſla na nyektere míeſto, aby mohl zenu wídıety
A wıda gıey pozadaty, yuz ſ ný wczínýl w ſſwê[4]) ſrdcý czızolowſtwuo.[5])
Protoz, chceſſ-lı ſwyma oczyma na kraſne oblıczegıe czaſto hledatý, buudeſſ
gıjſtıe popaden; Nebo acz ſıe dwuakrat aneb trzykrat muozeſſ wzdrzety,
75a Cztwr//te ſnad padneſſ, nebo negſı bez czlowıeczſtwıe. A ktoz gedynu
zayzıe w ſſobıe ohen tyem czynem, Kdız gýz y zení newıdy, wſak w ſobıe
tworzí rozlıcznu zaduoſt a myſlenye, z nyehozto czaſto przıchody k ſkutku.
Pak-lı ktera zena ſíe lîczí prota,[6]) aby oczi lîdſke k ſobíe przıtahla, Acz bý
ſıe y neſlıbyla y zadnem^{v},[7]) wſak proto buude w pekle, Nebo gıed geſt
ſwarzíla, kakzkolíwıek nykte geho pytý nechtíel. Protoz czoz mluwí
muzom, tez o zenach rozumíe. Nebo mluwıe hlawıe, tyelo take mýeny.

---

[1]) na konci ř. [2]) sic. [3]) sic. [4]) na konci ř. [5]) sic. [6]) sic. [7]) na konci ř.

Prawí potom cztenye: Geſt-lı to, ze twe oko prawe pohorſſugie tebe,
wýlup gie a wrz od ſebe; A geſt-lı to, ze twa ruka prawa pohorſſugie tebe,
vtný gí a wrz od ſebe przícz. Sýn buozı chce takto rzecy, Abychom ne-
tolıco nebezpeczenſtwí ſwıch hrzíechow tbalı, Ale take abý ty, geſto k nam
przıſluſſyegy, nýcz zleho neczynílí. Nebo gmaſ-lı ktereho przíetele, geſto
k twemu ſbuozı tak ſnaznye przyhleda ya [1]) k ſwemu oku wlaſtnyemu,
Nebo twe ſbuozye oprawugıe yako twa wlaſtna ruka, zwıeſ-lí to, ze cz´ıný
ktere zle ſkutkí, zapud gyeí od ſebe,//nebo tebe pohorſſugıe. Nebo netolıko 75a
z naſſıch hrzıchow, ale take z naſſıch blıſſnych, geſto gſu w naſſy kazny,
muſſymý odpowıedaty. I geſt takto rozumíety: Gıeſt-lı to, ze twoy przıetel,
gehozto ty ıako ſwe prawe oko nebo ſwu prawu ruku mılugíeſſ, a tebe
pohorſſugıe, zapud gıey daleko od ſebe; Nebo lepe geſt tobíe ſwýma wlaſt-
nýma oczyma ſweho ſbuozıe przıehledagíce gytý do nebeſkeho kralowſtwıe
nezlı pomocz ſweho przıetele gmagıe gıty y ſ nym do horucıeho pekla.
Gehozto mne y was racz oſtrzıecy ſyn buozí. Amen.

POwıedyeno geſt take: Ktoz kolıwıek puuſty od ſebe ſwu zenu, Day
gıey knyzkí odpuuſczenŷe; Ale ya wam prawí: ktoz kolîwíek puuſty
ſwu zenu bez wýny ſkutku tıeleſtneho, ten gî cyny czýzoloznycy. A ktoz
tak puuſtyenu poyme, ten czíný czızolowſtwuo.[2]) Opíet ſlıſſalı ſte, ze
geſt rzeceno ſtarım: Nebuudeſſ krzywým przíſſeznýkem, ale naplnyſſ
hoſpodynu ſwe przíſſahı. Ale ya wam prawı: Neprzıſſahaty owſſıem Any
na nebí, neb ſtol buozy geſt, any na zemí, nebo podnoz geho//noh geſt, 75b
Aný na geruzalemíe, nebo míeſto welıkeho krale geſt, Any na ſſwey hlawîe,
nebo y gíednoho wlaſſa nemuozeſſ byela neb czrna vczínýty; Ale buud
waſſıe rzecz: Geſt geſt, Nenýe nenýe, A to, czoz bý wíecze mýmo to bylo,
to zle geſt. Slıſſalı ſte, ze geſt rzeceno: Oko za hoko, zub za zub; Ale
ya wam prawí, abyſte ſıe nebranylı zlemu. ale vderzı-lı tye kto w prawe
lıcze, obrat gemu y druhe. A tomu, genz ſıe chcze ſ tebuu ſuudyty, chtıe
wzıety twu ſukný, przyday gemu y plaſſczt. A ktozkolíwıek tye nuty,
aby ſſıel tyſſıcz kroczîegy, gdy ſ ným druhıch dwa; A ktoz tebe zacz proſſí,
day gemu; A ktoz chce, aby gemu pozıczıl, neodwraczvý ſıe od nyeho.
Slıſſalı ſte, ze geſt rzıeceno: Buudeſſ mílowaty ſweho blıznyeho a nena-
wídıety ſweho neprzıetele; Ale ya wam prawí: Mîluýte ſwe neprzataly A
czynte dobrze tyem, geſto was nenawídye, A modlte ſıe za ſſwe protywnykı,
a geſto was hanyegy, abıſte bylı ſýnowe ſwe^ho^ occıe, genz geſt na nebe-
ſſıech, Genz ſwemu ſlunczí welı wzchodyty y nad zle y nad dobre y deſſty
nad prawe y nad krzíwe. Nebo mílugıete-lı ty, geſto was mílugy, kteru
odplatu//buudete gmíetý, Nebo zgıewny hrzıeſſnycy tez czínye. A budete-lı 76a
pozdrawuowatý gıedno bratrzı, czo wíece vczınýte, ano pohany to czínŷe.
A protoz budte wy ſwrchowany, yako was ottecz nebeſkı ſwrchowan geſt.
Znamenayte, abyſte ſwe prawdí neuyzylı przıed lıdmı, abyſte od nych

---

[1]) sic. [2]) sic.

wídieny byli, gynak odplaty nebuudete gmiety od waſſieho otcie, genz geſt na nebeſſiech.

Na toto cztenye mluwi ſwati Thomaſſ z aq^{i}na:

Drzewe uczil[1]) ſyn buozí, aby nykte czizie zeny nepozadal. Tuto pak vczý, abý nykte ſwe zený neodpuuzoval od ſebe, kdyz prawi: Powíeddyeno[2]) geſt, ktoz kolîwíek luczí ſwu zenu od ſebe, day gy knýzki rozluczenýe. knyzkí, towies liſt, na nýemzto gmíegiechuu býtý piſſany winý, pro kterez gî od ſebe luczil. Toto míeſtò piſma hoſpodýn a ſpaſſitel potom plnyegie wŷkladda[3]) a rzka: Moyzieſſ knyzkí rozluczenye daty przîkazal pro twrdoſt ſrdcze muzſkeho. nepoziczil rozlucziením, Ale chtiel warowaty
76b zenſkeho zabitye. Nebo zydowe kdíz bíechuu wýwe//dený z egípta, biechuu przíwykli tam obýczieyom pohanſkím. A protoz ze gich zený z egipta praczíj a horkê[4]) biechuu welmíe zczrnalý a ohubenyelý, pro nyzto zydowe k nym nemíloſt gmîegîechuu A podle obýcziege pohanſkeho, abý gýne mohli pogîmatý, zabítý gie hotowí bíechuu. Protoz kazal knyzkí rozluczenýe datŷ. Ne proto, abý to dobre bylo, ale abý tíem wieczſſie zle ſtaweno bylo. A geſt-li to, ze czízích lidý nedoſtatkí mamý neſty a trpiety, yako prawi apoſtol: Gieden druheho brziemíe neſte, welmi pak wiecze mamý kazdy neſty a trpíety nedoſtatkí ſwe zenŷ. A kdiz pak krzieſtan netoliko ſam ſebe nema w zadney wieczî poſkwrnýty, Ale take gyným ku poſkwrnyeny y zadneho przîczínku nedaty, Nebo ktoz to vczînŷ, ten by bez welikeho hrziechuu nebyl, Ale wſſíemí hrziechí byl bý wínen, kterîmz bý prziczínu dal: A protoz, ktoz puuſtye od ſebe zenu ſwu, da gî przíczínek
77a k czízolozſtwu, Abý y ona czizolozſtwuo czyníla y gíný//byl ſ nŷ czyzoloznýkem, Pro take czyzolowſtwuo[5]) buude ztracen. A protoz prawí cztennŷe:[6]) Ktoz puuſty ſwu zenu, czýny gí czyzoloznycý. A take prawi, ze ten geſt czyzoloznykem, ktoz tu poyme, geſto geſt puuſſczena, geſt take czyzoloznŷkê.[7]). Nebo ſ prawdu nemuoz nykte rzecy: muohu gi pogiety, proto ze gy gíegye muzſſ puuſtíl; Nebo kakzkolywíek geſt puuſſczena, wſſak wzdi geſt ſweho prwnyeho muzíe zena. A prawí cztenye, ze gíe nema od ſebe puuſtytý, giedyne proto, bý byla wieru manzelſku przieſtupila. A nycz pak nenye horſſieho, nez kdyz muz zenu od ſebe puuſty pro przieſtupenýe manzelſtwa, a gíſa ſam w temz wínen. Nebo w nŷemz gýneho poſſuſſugie, w temz ſíe pak ſam odſſuzugie.

Prawí pak cztenye: Slíſſali ſte, ze ge rzeceno ſtarím: Nebuudes krzíwím przíſſeznykem, Ale naplnýſſ buohu ſwe przíſſahí; Ale ya wuam prawí, abyſte neprzíſſahali owſſem. Towies ne pro kazdu wíecz; nebo
77b týem czínem mohl bý czlowíek przígitý w uobŷczieý A z obyczíegye// mohl bý nýekdy krzýwíe przíſſieczî. Yako czlowiek, genz mnoho mluwí, rziedko muoz bez toho bytý, by nyekdí krzywdí nepromluwil. Ale pro welike[8]) a znamenyte wieczî a pro prawdu muoz czlowiek przíſſieczí beze wſſîeho

[1]) ras. [2]) rozd. [3]) t. [4]) na konci ř. [5]) sic. [6]) rozd. [7]) na konci ř., sic. [8]) přeps. [illegible]

hrziechuu; Nebo ſýn buozı nezapowieda przıſſahatý, ale obyczegie ku przıſſazie. Nebo chcel-lı prawie znamenaty: Sýn buozı nezapowieda, abýchom neprzıſſahalı na buozie, Ale zapowieda, aby nýkte neprzıſſahal na nebý any na zemí any y na zadnem ſtwuorziený. Nebo ktoz na cziem przıſſaha, ten to w naywieczſſy czty gma. A protoz ktoz przıſſaha na ſtworzený, cziest naywieczſſy, geſto geſt wlaſtnoſt ſameho buoha, tu ſtwuorzeny dawa. A ten, genz geſt przıſſahaty zapowiedıel, ten take vczy, kak nam geſt mluwíty w uobecznych wiecech a rzka: Buud waſſıe mluwenye Geſt geſt, Nenye nenýe. Yakoby rzekl: W uobeczních wiecech, kdız tebe twoý blıžný tiezie o nyekterey wiecý, geſt-lı ta wiecz tak czy gýnak, yakz gie tobie znamo podle prawdí, tak gemu odpowıes a rzka Geſt geſt, Nebo Nenye nenýe. Dwa//krat to ſlowuo opaczugie dawagie 78a
nam nauczenye, Aby to, czoz uſty mluwímy, ſrdcem bychom tez myenylı. A protoz ktoz prawie rozumie, nezapowieda przıſſahı kazde wieczı dobrey a potrziebneŷ, Ale abý czlowiek neprzıſſahal bez potrziebý, giedyne tehdy, kdyz wídŷ, ze nyekterzì lıde gſuu leny bez przıſſahı wierzıtý tyem wieczem, geſto gſuu vzýteczný k gıch ſpaſſeny. Protoz prawı: Buud waſſıe rzecz geſt geſt, nenýe nenýe, A to, czoz wiece nad to, geſt od zleho. Y chcze takto rzecy: Kdyz ktere prawdí wyſſym potrwrzeným potwrzugiete nezlı tyemı ſlowí geſt geſt, nenýe nenye, to nenŷe waſſy wînu, ale geſt od zleho, towıes od zleho przírozenye tyech lıdy, geſto wam bez przıſſahíj wıerzıty nerodýe.

Potom pak prawı cztenye: Slıſſalı ſte, ze ggeſt[1]) rzeceno: Oko za oko, zub za zub. Zakon ſtarı ſlowe zakon ſtrachuu, Nebo hrdoſty ſwe pýchı zydowe neoſtawachuu giedyne pro ſtrach, gymzto hoſpodyn w pıſſmıe y w[2]) gínymí rozlıcznymí cziny gym hrozieſſıe. Ale zakon nowy ſlowe zakon míloſty, nebo pro uelıku mîloſt, gıjſto k czlowıeku gmíel // ſyn buozı, 78b
pokorzıl ſíe az do ſmrty, dawagie nam przıklad, abychom ſıe ſwemu hoſpodynu a ſſwemu blıznýemu z prawe míloſty pokorzılı. A ty przıklady, geſto gſuu pıſany w ſtarem y w nouem zakonýe, welmí gſuu nam vzíteczny ſwateho pıſma. A mezí wſſıemí przıkladí naywiecz naſſ przıwodí ku pokorzıe przıkla[d][3]) ſyna buozieho; Neb kdız gemu w gieho lıcze bieſſíe dan polıczek, Nepodal druheho lıcze, ale rzekl: Mluwıl-lı ſem zle, laý mí; pak-lı dobrze, procz míe tepeſſ? Tıem ſyn buozı ukazugîe, ze obracenye druheho lıcze nema czlowıek uczınîty tieleſtným ſkutkem, Ale dobru wuolı a ſkutkem. Nebo ſyn buozí netolıko byl hotow w druhe lıcze uderzenye trpíety, ale wſıeczko ſwe tyelo hotow pro naſſıe hrziech[i][4]) na krzízí daty rozpıety. Nebo acz by ty od ſebe uderzıl, zda proto ukazeſſ toho, genz tie tepe? Wak[5]) hnyewem hnyewu nemuozeſſ ukogýty, ale muozeſſ hnyew wiecze wzbuudyty. A protoz hoſpodyn vczí blıznyeho nemocz z míloſrdenſtwie trpiety, nezlí onoho utrpeným ſwu nemocz okogıtý. Anyz take tuto zapowie//da tey pomſty, geſto ſluſſıe k kazny a ku polepſſıený; Nebo to 79a

---

[1]) rozd. [2]) sic. [3]) na konci r. [4]) t. [5]) sic.

ſluſſie k míloſrdenſtwí. Anyz take przekazíe tomu vmýſſlu, gímz by kterí czlowiek chtiel ktere protywenſtwie trpiety od toho, gemuz bý to chtiel pro polepſſienýe nyekteru kazen daty; Ale wſſak te pomſty nema nykte cyníty, gedyne ten, ktoz geſt na to wuolen, a od obcze gemu poruceno. A tiem umýſlem tu pomſtu czýn, yako ottecz nad ſwym dyetetem, gehozto nenawidiety nemuozŷe. Ale ſwaty lide mnohich hrziechow ſmrtý gſuu pomſtowalí, Aby ſkrzie to zgiewný a uzýteczny ſtrach dan byl, A onyem, nad nymízto ſmrty pomſtu czynyechuu, ta ſmrt neſkodyla, Ale ty hrzieſſy, geſto bý ſnad wieczſſy býli, acz bý ony oſtali zywí, tiem na nych ſhlazený bylí. A tyem czýnem Elyas prorok nad mnohýmí ſmrtý pomſtu vczînŷl; A kdyz ſwatý apoſtolowe ten przíklad przied ſynem buozym powiedyechuu, Syn buozy treſkta gie z toho. netreſkta gich pro przíklad proroczy, Ale proto, ze oný ne pro polepſſienýe, ale z nenawiſty pomſtý hledachuu.
79b Ale//kdýz gie nauczil ſweho blíznýeho mílowatý [1]) A dal gym ducha ſwateho, nebylo mezí nymí bez te pomſty; Ale to yuz czynylí dobrim vmyſlem pro polepſſenye. Nebo pro rzecz ſwateho petra Ananyaſſ a gieho zena zaphyra rucze vmrzeli a bez duſſie na zemí padli; Swaty take pawel gednoho dyablu poruczîl, aby gey dyabel muczie zywuota zbawíl. A protoz nyekterzi proty tieleſtnym pomſtam, geſto gſuu byli w ſtarem zakonye, newiedye, kterím oſlepený, [2]) gſuu tak lity newieduce, kterím vmýſlem gſuu czínyený. A kteri ſtrziezew gſa, lecz buud duchowný, lecz buud ſwietſkí, ſmye kralom a knýezatom rzieczí: Neſluſſie taka pomſta, bý gy w ſſwem kralowſtwí czínýlí? Nebo lide lepe mohu przípuzeny byty nauczenym a dobrotu, abý buoha cztili, nezli kterímí mukamí a hrozu; Nebo ſmý toho pokuſſilí, ze mnohým bylo to proſpieſſno, Aby drzewe ſtrachem a buoleſty byli przipuzeny, potō [3]) mohli nauczienye przigiety, A czoz ſie ſlowy nauczyli, aby to ſkutki plnylí. Nebo yakoz welmí gſuu lepſi ty, gíjzto ſlechetnoſty muozem
80a przíweſty k dobremu,//Tak welmí wiece tiech, geſto nemuozemy przíweſty ku poſluſſenſtwí giedyne mukamí a hrozu, Przíklad o ſſwatem pawlu, gehozto buoh naýprwe ſlepotu porazil, Potom pak giey nauczil a przíwedl ku poſluſſenſtwi. Nedoſtoyna take wíecz geſt, abý kterí czlowíek wierný ſtal na ſuudye przied tyem, geſto krzieſtan nenýe; Pak-li geſt krzeſtan, ale geſt ſwietſkí, A ten, genz tye gmíel cztýty pro twe duoſtogenſtwíe ze gezukriſtowuo pro potrzebu tohoto ſwieta. A take kazdy ſuud roznyeczugie na ſrdcy hnýew a rozliczne zle mýſlenye; Neb uzriſſ-lí, ze twa przie gma lſty neb penyezi przemozena byty, k temuz ti chowaſſ, aby mohl tymz czínem ſwey prz͡í pomoczí, kakz kolywiek ſprwu nebyls toho mýſlil. Ale wſak nyektere, geſto nam ſbuozie ſwietſke naſſilím odgymagí, mamý trpiety, acz znamenamy, ze ony, widuce naſſy pokoru, muohu ſie tyem polepſyty; Ale do kterichs toho neznamename, mamý ſie gym z míloſty branyty, buogiece ſíe, aby ony proto ſami ſebe a ſſwich duſſy neztratyli.
80b Wiece mamý to pro gich ſpaſſenye vczynyty//nezlí proto, abýchom mohlí

[1]) [illegible] [2]) na konci ř. [3]) na konci ř.

ſwe ſbuozie obdrzíety; Nebo kdyz pro ſbuozie gedno ſ bliznym mír buude
zruſſen, tehdi, ze ſbuozie wiece nezli bliznyeho mílugiem, to ukazugiem.
Vezi take buoh, abý ſrdeze krízeſtanſke [1]) bylo pokorne. A k roz-
lîcznemu utrpeny hotowe. A protoz prawi cztenýe: A ktoz tie nuty k tyſſícz
kroeziegi, gdy ſ ným druhich dwa tyſſyecz. Nueyennýe nýcz gyneho nenýe,
gedýne k nyekterey pracy bez prawa przipuzienye. Y chce takto rzecy:
Puudy-li tye kto, abý ſ ným neſl nyektere brziemíe za mílí, gdy ſ ným
druzie dwíe mílí, Nebo tiem wieczſſy odplatu budeſſ míety. Ale ze neto-
liko maſſ bliznyemu neſkodyty, Ale y ſſweho ſbuozie gmaſſ gemu pomahaty
take, Protoz prawí cztenye: Kdiz tebe zacz proſſy, day gemu; nebo ſbuozie
nenýe naſſie, ale buozie, A buoh chce, abychom toho ſbuozie ſtroyce byli,
ne pany. Ale toho obecznye rozumíety nemuozem; Nebo chuudí toho,
czoz ma, od ſebe nemuoz daty, Nebo mohl by ſam hladem vmrzietý. A buo-
haty take nemuoz wzdí dawaty, nebo take muohl bý chuud byty. Protoz
takto geſt tomu/rozumíety: ktoz tebe zacz proſſy, towies podobneho, day 81a
gemu. Muoz take rozumíeno býty o ſſbuozy duchownýe, Abý ſweho blyz-
nýeho wezdi k dobbremu [2]) vczil; Nebo czym wiece druſſcze vczyſſ, tyem
ſie wíece ſam nauczíſſ. Weli nam take ſyn buozí, abychon ſwemu bliznyemu
hotowi byli pozyczíty. Protoz prawí cztenŷe: kdíz chce u tebe czo zagiety,
neodwraczuŷ ſſe od nyeho, towies neodpowieday gemu, ale dobrowuolnye
bez lichwí pozícz. Nebo ktoz na lichwu pozyczie, ten ſweho nedawa, ale
czizie z giednoho oſſidla wypuſſczegie a mnohym pak oſſidluge; Ten ne-
pozicziе pro buozy prawdu, ale pro ſwoý wlaſtny ziſk. Nebo lichwa po-
dobna geſt k gíedu aſpidowemu: Nebo yakozto gied aſpidow wſſieczkí
vdi czlowieczie taýnye zemdlí, Takez lichwa wſieczko ſbuozie w dluh
obraty.

Slyſſali ſte, ze geſt rzeczeno: Buudeſſ mílowaty ſweho bliznyeho a
nenawídyety ſweho neprzietele; Ale ya wam prawí: míluyte ſwe neprza-
tely a czínte dobrzie tyem, geſto waſſ nenawídye, A proſte buoha za ty,
geſto was nenawidíe//a waſſ hanýegy, abýſte byli ſynowe waſſieho otcîe, 81b
genz geſt na nebeſſiech. Tyezmy od manýcheow, procz chtie tomu, by to
byla wlaſtnoſt zakona moyzieſſíewa, kdyz rzieceno ſtarim: Buudeſſ nemí-
lowaty ſweho neprzietele; wſak apoſtol w nowê [3]) zakonýe take prawí,
ze nyekterzy lide gſuu y buohuu nemili, A tiech, gîjchzto buoh nemílugie,
lide nemagy mílowaty. kdíz w hromadu ſgiednamy, abychô [4]) y zlich nemí-
lowali y buozie kazanye naplnyli, genz ſwím ſluncem ſwiety takez na zle
k zyana dobre, protoz w nemílowany neprzietele toto nauczienye dano
geſt, gimzto bychom y neprzietele nenawidieli, to czoz w nyem zleho
geſt, towies hrziechu, y to, czoz dobre geſt, mílowali, towíes przirozenýe
rozumíe. A protoz lide ſliſſawſſe a nerozumiewſſe, ze geſt rzeceno ſtarim:
budeſſ nenawidiety neprzietele, Nenawídyechuu líde lídy, magicz gedno
zloſty a hrziechuu nenawídyety. Protoz ſyn buozy oprawugie a rzka:

---

[1]) konc. *e* přeps. z *a*. [2]) rozd. [3]) na konci ř. [4]) t.

Ale ya wam prawí: Mıluýte ſwe neprzately, Abý ten, genz geſt rzekl:
82a Neprzıſſel gſem zakona przıeſtupıty, ale naplnyty. Przıkazugıe//zagıſte, abýchom neprzately mílowaly, dawagıe nam nauczeny[e],[1]) abychom tehoz giednoho czlowıeka y nenawıdyelı pro hrzıechı y mílowaly pro przyrozeny.[2])

NEmuoz nykte panoma dwıema ſluzyty; Anebo gıednoho buude nenawídyety a druhe[3]) mílowaty, Anebo gıednoho buude trpíety a druhem[v][4]) ſíe protywıty. Nemozete ſluzýty buohu a buohatſtwí nebo dyablu. Protoz wam prawı, abıſte nemîelı pecze o ſſwem zywotye, czo wam gíeſty, A ſſwem tyele, czím gıe odyewaty; Wſak wíete, ze duſſıe geſt ſlechetnyeſſıe wíecz nezlı krmíe A tyelo drazſſıe nezlí rucho. Znamenayte ptakí, geſtot leczí w ucblaczıech nebeſkıch, ze any ſıegí, any zny, any w ſtodolach czo chowagy, Awſak otecz waſſ nebeſſkı ten gíe paſſe. wſak wıete, ze ſte wý draſſy nezlí oný, Nebo ſte wý buozıe ſtworzıenye podobenſtwíe a k gıeho obrazu ſtworzıeny; A kto z waſſ ſwym ſmyſlem muoz k ſſweŷ welykoſty przyczínıty[5]) gıedyný loket? A o ruſſıe czo peczugıete? Znamenayte kwıetýe, geſto roſte na polı: Nedyela, any przıede. Prawí wam to zagıſte, ze kral
82b Salomon, kdız byl we wſſıe ſweý//chwale, nebyl nýkdı tak kraſſnye odyen yako gıedno z ných. A kdíz ſíeno polſke, geſto dneſſ gıeſt a zaytra buude w pecz wrzeno, buoh tak odyewa, Welmí wíece waſſ male wıerí.[6]) A protoz nerodte pecze gmíety a rzkuce: Czo buudem gıeſty aneb czo bytý[7]) anebo czym ſıe odyegem, Nebo o tom o wſſyem y pohany peczı gmagy. Nebo wıe otecz waſſ, ze wam toho geſt potrzıebye. A protoz nayprwe hledayte kralowſtwıe nebeſkeho a geho prawedlnoſty a to wſıeczko buude wam przıdano k tomu. Nerodte peczowaty o zaytrzıeyſſıem dny, nebo zaytrzıeſſy den ſam o ſobíe peczy gmíety buude. A duoſty gma den na ſweý zloſtŷ.

Beda ſlowutný mluwí na toto cztenŷe.

P. L. XCV. col. 1403. KTera ſta dwa paný, ukazugíe, kdyz prawí: Nemuozete buohu ſluzýty a mamonye. Mamona zydowſkím nebo ſírſkym yazıkem buohatſtwıe znamenawa. Slıſſý to, lakomy, ſlıſ to krzíeſtan, ze nemoz buohatſtwí a gezukrıſtowı ſpolu ſluzŷty. Awſak ze nerzekl ktoz gma buohatſtwíe, ale ktoz
83a ſluzy buohatſtwí? ktoz gıe ſluha buohatſtwíe, ten buohat//ſtwíe ſtrzıezıe yako ſluha; Ale ktoz brzıemíe ſluzebnoſty ſwrze s ſebe, ten gıe buude rozbıeraty yakc pan. Anebo gıedyneho bude nenawıdyety a druhe[8]) mílowuatý, Gıednoho buude trpıety a druheho tupıty. Trpıety bude uſſılneho a protywneho pana, kdız ten, genz ſluzý buohatſtwí neb ſwím lakomſtwím ſam ſíe obwazaw, poddawa ſe dyablu. Ale wſakz gıednoho buude trpıety. Nerzekl nenawıdyety; nebo yako nykte duobrım ſwiedomym ſweho pana nemuoz nenawídyety, bude tupıty, Towíes nebude ſíe baty.

---

[1]) [illegible] [2]) [illegible] t. [3]) sic. [4]) na konci ř. [5]) ras. [6]) ras. [7]) sic. [8]) sic.

Protoz prawı: Nerodte peczíe gmety o ſwey duſſy a rzkkucze,[1])
czo buudemy gieſty, aný o ſſwem tiele a rzkucze, czým odíegem ſie? Roz-
umíeymy tomu, ze ten, geſto nam dal duſſy, ſnadnyegie da take krmý,
A ten, ktoz nam dal tielo, ſnadnyegie nam da take rucho. Tuto muoz
nýekto otazaty: K duſſy-lı tato krmye ſluſſie? proto, nebo duſſie nenýe
tieleſtna, ale krmíe tato tıeſtna,[2]) gielikoz k duſſy ſluſſie, na tomto myeſtye
nenyeyſſieho zywota polozena gieſt, giezto zadrzienye w tiele geſt krmíe
toto tieleſt na. Podle toho rozumu rzíeceno geſt ono ſlowuo: Ktoz ſwu 83b
u ılugie duſſy, ten gy ztraty; Paſtırz dobrí duſſy ſwu polozý. Giezto ſlowa,
kdızbýchom gych o tomto zywuotye nerozumíelı, buude ſíe protywíty
onomu pıſmu, geſto prawí: Czo pomuoz czlowıeku, by weſſ ſwíet ſobíe
zyſkal, a na ſſweý duſſy trpıel nedoſtatkí? Wſak duſſíe wíece geſt nezlí
krmíe a tyelo wíece nezlí rucho.[3]) Yakobý rzekl: ktoz nam dal wíeczſſıe,
zagıſte da nam take y menſſıe.

Znamenaýte ptaczſtwuo nebeſke, ze any ſıegy, any zný, any w ſto-
doly hromaſſdýe, awſak gie buoh paſſe. Takez geſt rozumîety, ze, kdîz
ptaczſtwuo beze wſſıe pecze od buozíe mocŷ gmagy paſtwu, geſto dnes
gſuu a zaytra nebuduu, gıjchzto duſſye ſmrtedlna geſt, A yakz gednu
zahýnu, tak wıecz nebuduu: Welmı wıecze lîde, gymzto geſt wıecznoſt
ſlíbena, buozy wuolı gmagy nakrmeny býty. Wſak ſte wy drazſſy nezlı
onŷ. A za wıece ſtogyte, nebo ſte rozumný. A kterzy z waſſ ſwým mŷ-
ſſlenym muoz k ſſwey welıkoſty przŷczínyty gıeden loketh? A o ruſſye
czo pe//czugyete? yakoby rzekl: Gıehozto muoczy ſtalo ſıe geſt, ze waſſıe 84a
tyelo przıſſlo k ſſwey welıkoſty, Tehoz take muocy waſſıe tıelo buude
muoczı odyeno býty. Znamenayte lılıa na polı, kakt roſtu, any dyelagy,
aný przaduu. S prawem gmŷelo dano byty nauczıenýe A o ruſſıe yako
y o krmí. Ale tato nauczenye neduchownye gmagý rozumíena býtý. Neb
nemamy tazaty, czo ptaczy nebeſſczí nebo lılıa na polı znamenawagy,
nebo proto gſuu polozena, aby ſkrzîe menſſye rozumíeno bylo wıeczſſıe.
Ale prawí wâ [4]) to, ze Salomon we wſſıe ſwey chwale nebyl tak odýen yako
gıedno z nych. we wſſıe ſweý chwale, towıes we wſſem rozlıcenſtwı ſweho
rucha y buohatſtwí Nebo u welıkoſty ſweho kralowſtwıe. yako gıedno
z nych rozumıety geſt o lılıch; Neb zagıjſte hedwabýe, gıjmzto pawlaka
kralowa tkana gıeſt, muoz kwıety przýrownana byty. Czo ſıe czrwenye
tak yako rozíe a fıoly? zadna mudroſt kraſſıe nenýe. A geſt-lı t`, ze ſíeno [5])
dnes geſt a zaytra buude w pecz wrzeno, buoh tak odyewa, welmí wıecze
waſſ ma//le wıerî. Tu ſíe rozumíe, ze ſkrzıe lılıa nerozumíe gıednoho kwıetu, 84b
ale rozlıczne kwıetýe. kdyz prawí welmí wıece wy male wıerí. Ten geſt
naýmenſſıe wıerı, ktoz nenýe ſwrchowwan [6]) w buozí míloſty. Mıloſt wſſıeczko
wíerzí. Wıera od míloſty ſie poczína, ale roſtucy ſwrchowaný [7]) ſıe doko-
nawa. A pprotoz [8]) apoſtolowe rzeklı hoſpodynu: Hoſpodyne, przíczyn

---

1) rozd. 2) sic. 3) ras. 4) na konci ř. 5) sic. (seno, ježto). 61) rozd. 7) sic.
8) rozd.

nam wıerı. Gıȷzto wıeru tak ſwrchowanu pawel apoſtol nazýwa wſſıeczko
a rzka: Bıch gmíel wſſıczku wıeru.

Protoz nerodte peczowaty a rzkucze: Czo budem gıeſty nebo pyty
nebo czým ſıe odyegem, A o tom o wſſıem lıdye peczugy; Nebuot wıe
waſſ otecz, ze wam toho wſıeho geſt po rzıebîe. vſſılowa y a dyelaty mamý,
abychom mohlí míety potrzebu; Ale przıelıſſnu peczí zapowíeda, za nyzto
by czlowıek zameſkal ſluzbu buozy A zapomnyel ſweho nabuozenſtwîe.
Ale o tıeleſtney krmı a o tyeleſtnem ruſſıe gmamý rozumíetý; nebo o du-
chowney krmí a o duchownem ruſſıe weſdí mamý peczı welıku míety.
85a Hledaytez nayprwe kralowſtwıe nebeſkeho, nebo gî//ne wſıeczko lehce
wuam k tomu przıdano buude. Skrzıe zaytrzıe ſwate pıſmo buuduczı
czaſſ znamenawa. Protoz yacub byeſſıe rzekl: Vſſlıſſy mıe zaytra ma
prawda. A ſamuel mezî czarı obludnymí rzekl k ſaulowí: Ty a ſýnowe
twogı zaytra ſe mnu buudete. Syn buozy odpuuſſczıe peczı gmíetý o nahleŷ
potrzebíe, yakozto o tom, gıehozto geſt ínhed potrzıebıe dnes; Ale o potrzıebíe
buuducıeho czaſſu przıelıſſnu peczí gmíetŷ zapowıeda. Nebo newíemý,
buude-lŷ-me zaytra zŷwı, A ty lıde, geſto po naſſ zaytra oſtanu, bez naſſıe
pracze o ſſweŷ potrzebye ſamı peczí gmíety buudu. A protoz prawı cztenŷe:
Zaytrzıeyſſi den ſam o ſobıe peczí gmíety buude, Towıes lıde, geſto zaytra
zywí buduu, Dobrzîet o ſſwey potrzebıe peczý buduu gmíetý. A doſty
gma den na ſſueý zloſty. Skrzıe zloſt nerozumîe tey zloſty, geſto ſıe ſle-
chetnoſty protywugıe, Ale ſkrzıe zloſt rozumíe praczí a uſıle a peczý, geſto
czlowıek gma o ſſwey potrzıebîe. Nebo w to wſſıeczko hubenſtwıe wupadlı
85b ſſme pro naſſy zloſt//a pro naſſıe hrzîechí. I chce takto rzeczý: Doſty ma
den, towíes lıde, geſto gſuu toho dne zŷwí, na ſweŷ zloſtý, towîes na ſweŷ
peczî a na ſwem vſılı, gıȷzto magy o potrzıebıe tohoto dne, zywí gſuucz.
Nebo o potrzıebýe zaytrzíeyſſıeho dne neſluſſıe welıke peczıe gmıetý.

NErodte ſuudyty, abyſte nebylı ſuuzeny; Nebo kterîmz ſuudem
ſuudyty buudete, tymz buudete ſuuzenŷ, A kteru míeru buudete míerzíty,
tuuz wam buude odmíerzeno. A protoz wídıſſ draſtu w uoce ſweho bratra,
a brzewna w ſſwem ocze newídíſſ. A kak tŷ muozeſſ rzeczí bratru ſwemu:
Nechat wynmu draſtu z tweho oka, ano tram geſt w twem ocze? Po-
krıtczîe, wywrz nayprwe tram zweho oka a potom buudeſſ moczý draſtu
z oka ſweho bratra wýwrczî. Nerodte dawaty ſwatoſty pſom a draheho
kamenye nekladte pızıed ſſwínye; nebo ſnad gıe potlaczıe ſſwímí nohamí
a opruuce ſıe vrazıe waſſ. Proſte a buude wam dano. Hledayte a nalez-
nete. Tluuczte a buude wâ[1]) otewrzıeno. A kterı geſt z was czlowıek,
86a v nyehozto by ſýn, kdíz//by geho proſſıl cheba,[2]) zda gemu poda kamene;
Pak-lı by proſſıl rıby, zda haddu podda gemu? A protoz kdyz wy, gſuucze
zlý, vmıete dobre ſwím ſynom dawatŷ, welmı wíece waſſ ottecz,[3]) genz
geſt na nebeſſıech, da dobre proſſígýcým ſebe. A protoz to wſıeczko, czoz

[1]) na konci ř. [2]) sic. [3]) rozd.

chcete, abý wam lide czinýlí, tez wý takez lidem czínte, nebo tot geſt zakon y proroctwie. Weydyete ſkrzie uzka wrata a welika, geſto wedun na ztraczenŷe; A mnoho gich geſt, geſto ſkrzie nýe gduu. Ale tak gſuu pak vzka wrata a vzka cieſta, geſto wede do zywota. A malo gich, geſto ſkrzîe nye gduu.

N a t o t o c z t e n y e m l u w í ſ w a t ý T h o m a^{s}[1]) z a q u í n a.

Tuto zapowieda hoſpodyn, Abychom neſuudyli. Procz Geſt tehdí
proty tomu przíkazaný? swatí pawel ſuudil w korintyech giednoho czlo-
wieka z ſſmílſtwa. A ſwaty petr Ananýaſſie a zaſiru treſktal ze zlí.[2], Tuto
n m hoſpodýn nezapowíeda ſuudyty toho, genz geſt ſhrzieſſil protý buohu
neb proty obczi, Ale zapowieda ſuudyty toho, genz geſt ſhrzieſſil proty
tobie ſamemu. Nebo ktoz ne buude ſuudýtý ſweho bliznýeho z hrziechuu, 86b
gymizto protý nyemu ſhrzieſſil, toho take buoh nebuude ſuudyty z gieho
hrziechow, Ale odpuuſty gem^{v},[3]) iakozto geſt on odpuuſtyl ſwemu bliz-
nyemu. Nezapowíedda[4]) take obecznye wſſiem, abý neſuudylí, Ale tiem,
geſto, gſucz ſamí welíkich zloſtech a hrziechow plný, gyne z menſich hrziechow
ſuudye. Swaty pavel take nezapowíeda ſuudu obecznýe, Ale zapowieda
mlazſſym, abý ſwích míſtrow neſuudyli. Treſkce take ſwatý pawel vczîe,
abýchom tiech, geſto ſuu nad namí, neſuudyli. Mnozy gſuu tý, geſto to
czínýe, kdyz vzrzie mnýcha w dobrem ruſſie nebo dobre krmíe geducze,
ynhed zloſtnye gieŷ poſſuudye, ſamí na kazdy den kraducze a netcztnýe
ſie obîeragŷce. kakz dyeſſ ſwemu bratru: nechat wýnmu draſtu z tweho
oka, ano w twem ocze tram geſt? Protoz naýprwe mamý vmýſlítý, kdyz
koho chcem ſuudýtý, geſt-lí tízz hrzíech na naſſyem ſwíedomý [ne][5]) nebo
taz wína; Pak-li giz nenýe, ale ſnad nyekdý byla, A pomnýem ſíe, ze
ſſmý lide, ze tez//Anebo horſſie czínýmy, anebo ſſme nýekdi czinyli. Roz- 87a
pomanmy ſie na krzehkoſt toho, gehozto mamy ſuudytŷ, abychô[6]) drzewe
myeli míloſrdenſtwîe k nyemu nez nenawîſt. I geſt znamenatý, ze kdez
czlowiek mluwí o kterem hrzieſſie, wzdí poczína od treſktanye, Jakozto
prawí tam we cztenî: Sluho neſlechetní, weſſkent gſem dluh odpuuſtyl,
nebos mne proſſil; Takez ty gmiel ſie ſmilowaty nad ſwím bliznúm. Kakz
muoz pokritecz duoſtoyny^{e}[7]) koho treſktaty, a gſa ſam w temz nebo
wieczem wínen? A protoz prawí: Pokritcze, wywrz nayprwe tram z ſweho
oka. Nebo to, czo kto ſam czînŷ, lepe muoz to znatŷ nez-li to, geſto czíny
nyekto gŷny; A to czoz geſt wíeczſſíe, lepe zna nez to, czoz geſt menſie;
A ſam ſie wiece mílugíe nez-li bliznyeho. Protoz weli, abý ten, genz geſt
wínen mnohímí hrziechí, abý nebyl horlíwý ſuudcze nad hrziechi ſweho
bliznyeho, a naywiece, gſuu-li malíj; Nebo kazdý, ktoz to czînî, ze o ſſwích
hrzieſſiech netbagie gyneho hrziechí znamena, ten ſam ſebuu klama.
A protoz muſſyzz nay//prwe ſnaznye znamenaty ſwe wlaſtnye hrzíechí 87b

1) na konci ř. 2) sic. 3) na konci ř. 4) rozd. 5) přetrženo; *n* ras. z *m*. 6) na konci ř. 7) t.

A potom ſie na czizie ptaty. A protoz prawí cztenýe: Tak buudes mocý wýwrczi draſtu z oka ſweho bratra.

Nerodte ſwatoſtý dawaty pſom a draho kamenye nemeczte przed ſſwinýe, nebo ſnad bý ge ztlaczíli ſwímí nohamí a obrtnuc ſie waſſ bý vrazili. Drzewe geſt byl hoſpodyn przikazal nepr^z^ately mílowatŷ a dobrzie czínyty tíem, geſto waſſ nenawidŷe. Protoz mohlí bý mnyetý knyezie, bŷ neprzatelon wieri krzieſtanke gmieli ſbuozíe duchownye dawaty. to zapowíeda ſyn buozí a rzka: Nedawaýte ſwatoſty pſom. yakobý rzekl: Przikazal gſem wam, abyſte neprzatelom dobrze czynílí z ſweho ſbuozie tieleſtneho, ale ne obecznye z meho ſbuozie duchownyeho; nebo, acz ſie ſ wamí ſgiednawagy przírozením, ale wierze ſie neſgiednawagy. Skrzie ſwatoſt rozumíe ſwati krzeſt a ſſwate tielo buozîe, Ale ſkrzie drahe kamenýe rozumíe duchowny ſmýſl, genz geſt w teŷ ſwatoſtý zawrzíen, [1]) yako drahe kamenye w ſſwem lozý lezy w hlubokoſty morſkey. Pſi gſuu ty wſſiczknŷ, geſto proty
88a wierze krzie//ſtankeŷ yako ſſczekagyce mluwie. Ale ſwínye gſuu wſſiczkný ty, geſto wieru krzeſtanſku yako tlacziece tupie. A protoz prawi cztenye: Nerodte ſwatoſty dawaty pſom, Nebo gelikoz geſt w nych, rady by mohli wieru krzieſtanſku zahubili;) Ale ſwínye, kakzkolíwiek nezadagy wierí krzieſtanſke zahladyty, wſak kdyz uſſliſſie tupiece, nerodye gye zaſſie przigiety. A protoz ſwatoſty nedawate giedyne tiem, geſto gie zadagy! Nebo ſwînye netoliko tyeleſtnymí hrziechí ſwatoſt tlaczie, Ale take nyekdí na czaſſ wieru przygymucze, ſkoro ſie rozpacziece yako zaſſe ſíe obrtnu, A protý tiem, geſto gie wierze krzieſtankey nauczilí, neprziezen pocznuce, vrazyty gie zadagy. A protoz mamý ſíe warowaty, abýchom neotewrzelí ſmýſlu duchowneho tomu, genz nechce rozumíety; Nebo welmí geſt lepe zawrzieno gmíety to, o nyemzto on tyeze, nez-li otewrzieno, nebo on ſíe tomu protywí ſkrzie nenawíſt yako pes, Aneb netba ſkrzie potupu yako ſwínye. Ale wſak, kdiz ſie prawda tagŷ, nemamý proto krziwdi mlu-
88b wítý.//Nebo ſýn buozi, kak kolíwiek geſt krzíwdy nýkdí nepowiedíel, wſak geſt nýekteru wíecz tagil; Protoz ſwím mlazſſým bieſſie rzekl: Geſcze mnoho gîneho mam wam prawíty, ale nemuozte nenŷe ſneſtý. Ale geſt-lí kto, genz nemuoz rozumíety pro rozlíczne poſkwrnyenye, oczíſtyty gey nebo ſlowem nebo ſkutkem, acz ſie moze ſtatŷ, gelikoz geſt na nas. Ale ze nalezamy to, ze geſt ſyn buozi mnohe rzeczí przied mnohímí lídmí mluwil, gijchzto rzieczý ty lide gſuu neprzygali, ale rzieczy potupili a gym ſie protywili: Nemamý proto mnyetŷ, bý on býl ſwatoſt pſom dawal nebo drahe kamenye przied ſwínye metal. Nebo geſt ſyn buozi mluwil tiem, geſto gſuu geho rzieczy rady przygîali; Ale ze gſuu newierný a zapekelný ſſ wîernýmí ſmýeſſieny byli, Protoz wiernych pro newierne nechtiel zameſkaty.

Potom prawí cztenye: Proſte a bude wam dano. Hledayte y naleznete. Tluczte y bude wam otewrzíeno. Nebo kazdí, ktoz proſſý, ten berze,

---

[1]) *n* ras. z *m*. [2]) sic.

A ktoz hleda, ten nalezne, A ktoz tlucze, tomu buude otewrzieno. Byl
geſt ſyn buozý nyektera dal przýkazanye, z nychzto bylo toto giedno, 89a
kdiz rzekl: Nero[d]te [1]) ſuudyty, abýſte nebyli ſuuzený. Protoz ſlyecznym
porzadẽ [2]) prziczínyl k tomu a rzka: Proſte a buude wam dano. Jako
by rzekl: Buudete-li to míloſrdenſtwie ſwîm neprzatalô [3]) czînîty, czoz
ſie wam widy, bý bylo ottewrzieno, tluczte, tot wam buude otewrzieno.
Protoz tluczte modlitwu y we dne y w nocý, proſte, hledaýte vcziece ſie
a uſſiluyte. Nebo praczugyce, vmí:nye ſwateho piſma bez buozie míloſty
nemozemý dobytý, Anýz miloſty buozie mozemý dobyty, gedyne ſkrze
vczenye; Nebo dar buozi lenym dan nebude. Tluczte modlitwu, poſtem
ý almuznu; Nebo yakozto ten, geſto tlucze na dwerzí, netoliko wuola
hlaſſem, ale take y ruku, Takez ktoz dobre ſkutkí czíní, dobrimí ſkutki
tluuce. Bîechu take przikazanye ſýna buozíeho tak welika a tak wyſſoka,
ze krzehkoſt czlowíeczie gym bý nemohla odolaty; Protoz radý, abý ſíe
vteklí k hoſpodynu proſſiecz geho ſwate pomoczy. Protoz prawí: Proſte
a bude wam dano, Abŷ to, czoz naſ//ſie czlowíeczſtwîe nemuoz przemoczí, 89b
abý buozi pomocy bylo naplnyeno. Nebo kdíz geſt buo[h] [4]) gyna zwíerzata,
rozlicznye ohradyl, Nyektera ríchlym byehẽ, [5]) nyektera oſtrímí nehtý,
nyektera welikímí zubý, nyektera [hr] [6]) hroznymi rohí, Czlowieka pak
tak geſt zpoſſobîl, abý geho mocz a obrana on ſam byl, Aby czlowiek zpomí-
nagie na ſſwu nemocz przipuzen byl wzdí pomoczí potrziebowaty od ſweho
hoſpodýna. A kterí geſt ten czlowiek, gehozto kdiz bý ſýn geho proſſil,
aby gemu dal chleba, zda gemu poda kamene; Pak-li proſſy, aby gemu
dal ribu, zda-lí gemu poda hadu? A kdíz wý, gſuce zlí, vmíete dobre [7])
dari ſwym ſynom dawaty, Welmí wíece otecz was, genz na nebeſſiech geſt,
da dobre tiem, geſto geho proſſie. Yakoz geſt dobre mluwîl o ptacziech
nebeſkich a o lilíjch polſkích, Aby nadyegye od menſích wíeczi mohla
býty k wíecſſym take — Nebo nyekterí czlowiek znamenage, kak geſt
welike rozgednanŷe mezy buohem a mezí czlowiekem, waſie take ſam
ſwe hrzíechí, rozpaczil bŷ ſíe a rzka: Neuſliſſy buoh me proſbý, a pro//to 90a
bý neſmíel proſſyty poczíety — Protoz ſyn buozi prziwodý podobenſtwíe
otczowe a ſynowe; Abý, acz býchom pro naſſie hrzechí ſie rozpaczili, pro
otczowu dobrotu buozí bychom ſie nerozpaczowali.

To wſſieczko, czoz chcete, aby wâ [8]) lide wczínyli, tez wi take gým
czynte; nebo tot geſt zakon ý proroczſtwie dobre tiem, geſto geho proſíe.
A protoz abý on poznal ſwe zebraki, Poznaymý my take ſwe; Nebo,
giedyne ſbuozie wýnmuce, taczíz ſuu ty prawíe, geſto zebrzy, yako ty,
v nýchzto zebrzý. Kak ty ſmyes proſſýtí hoſpodyna zacz, a nechtye znaty
ſobie rowneho? A protoz prawi mudri Salomon: Ktoz zatyka ſwogî uſſi,
abý neſſliſſal chuudeho, Kdyz buude ſam wuolaty, take nebuude uſliſſan.

---

[1]) rozd. [2]) na konci ř. [3]) t. [4]) t. [5]) t. [6]) přetrženo na konci ř. [7]) ras.
[8]) na konci ř.

A protoz, czo mamy proty ſwemu bliznyemu vczynyty, abýchom ſami od hoſpodyna bylí uſliſſaný, uczy naſſ tuto, kdýz prawí: To wſſieczko, czoz chcete, abý wam lide czynylí, tez wý take gym czínte. Nebo to wſſieczko,
90b czoz geſt píſano w zakonye y w prorocziech, to ſie//wſieczko w tomto kratkem ſlowczy zawiera: Gdiete ſkrzíe tyeſſna wrata, nebo ſyroka gſuu wrata a proſtrana, geſto wedu na zatracenýe, a mnoho gich geſt, geſto ſkrzie nýe gduu. Ale kat gſuu tieſſna wrata a uzka cieſta, geſto wede do zywota, A malo gich geſt, geſto gy nalezugý. Tento porzad ku puoſtu ſluſſíe, abý bylo take to zpoſſobenye. Ty kdyz ſíe poſtyſſ, zceſſ ſwu hlawu a vmyg ſwoý oblícziey a tak wendy ſkrzie tyeſna wrata. Nebo trzí gſuu wlaſtnoſty przírozene a wnýtrznýe naſſiemu tielu: Prwe giedenye a pýtye, Druhe míloſt muzſka k zenýe A trzetye ſpanye, a tyezſſy geſt gich naſſemu tielu oſtaty nezlí ktere gyne wieczí; Nebo zadne utrpenýe czlowieka tak neoſſwieczugíe yako to, aby czlowiek w czíſtotie przebýwal, Poſtyl ſie a bdyel na modlitwie. A protoz pro týto wſieczkí prawedlnoſty prawí: wendiete ſkrzie tieſſna wrata. Ztracenýe geſt diabel, ſkrzie nyehozto geſt wchod do pekla. Wrata zywuota geſt gezukriſt, ſkrzie nyehozto geſt wchod
91a do nebeſkeho kralo//wſtwíe. Syroka wrata geſt diabel nazwan ne pro ſyrokoſt gieho mocý, ale pro ſyrokoſt geho pýchi. Ale wrata uſzka nazwan geſt gezukriſt ne pro uſzkoſt geho mocý, ale pro geho weliku pokoru; Nebo on gſa tak welike moczí, ze geho moczí weſſ ſſwíet nemohl obſahnutý, raczil ſíe zawrzietý wzkem zywuotýe ſwate marzie. Ale cieſta zatracenye geſt hrziech ſmrtedlný A ſlowe ſyroka, Nebo nenye kazny ohrazena A lide, geſto po ný chodýe, czínye wſſieczko to, w nyemz ſíe zada kochaty naſſie tyelo. Ale cieſta zywuota geſt welika prawedlnoſt a ſlowe uſzka, nebo ty, geſto po ný chodýe, czínye ſkutki prawedlne. A tieſſno a uzko ſie zda czinyty ſkutki prawedlne, Tieſko ſie zda puoſtyty, tieſno ſie zda w cziſtotîe przíebýwaty, Vzko ſie zdý na modlitwach dluho bdýety, Awſſak geſto cieſta, gijzto mamý gity do nebeſkeho kralowuſtwie. Giehozto mnýe y wam dopomahaý otecz, ſin, ſwaty duch. Amen.

Chowaýte ſſie od krzîwich prorokow, genzto przichodie k wam w ruſſie
91b owcziem, Ale wnytrz gſuu//wlcíe lakomí. Po gich owuocý poznate gie. Zda kto ſbýera ſ trnýe hrozný anebo pak ſ hlozíe ſiký? Kazde drzewuo dobre neſſe dobre owuoce, Ale drzewo zle neſſe zle owoce. Nemuoz drzewo dobre neſty zleho owocze, Anýz drziewo zle neſty dobreho owoce. Kazde drziewo, geſto neneſſie dobreho owoce, buude wýrubeno a w uohen wrzeno. A protoz po gich owuocý poznate gie. Ne kazdý, ktoz mí rzieka pane, pane, wende do nebeſkeho kralowſtwie, Ale ktoz czíní wuolí otcze meho, genz gieſt na nebeſſiech, ten wende do nebeſkeho kralowſtwie. Mnozi mí diegíj w uonen den: Pane, pane, wſakz mý w twe gmíe prorokowali A w twe gmíe ſmý dyably wypuzowalý A w twe gmíe ſmy mnoho dywow czínylí. A tehdí wýznam gym a rzka: Nikdý gſem waſſ neznal; Gdiete ode mne wſiczkny, geſto czínýte zle ſkutki.

Na toto cztenýe mluwí ſwaty Ieroný.[1])

O wſſech toto muoz rozumieno bytý, gizto gýne ruchem a ſlowem P. L. XXVI. col. 48.
ſlibugy a gyne pak ſkutkí vkazugy. Ale wſak wlaſczie o kaczierzich geſt
rozumiety, o nychz to ſie zda, bý ſie cziſtotu, almuznu, modlitwu yako 92a
ruchem nabuoznym odyel', Ale wnytrz gmagice mýſl giedowatu, ſproſtney
bratrziey ſrdce oklamawagij. A protoz z owuoce duchowneho, gýmzto
newynne tahnu ku padeny, k wlkom gſuu przírownany. Nemoz drzewo
dobre neſty zleho owuoce, Aný take drziewuo zle neſtý dobreho owuoce.
Tíezmý kacierzow, geſto prawie, bý dwuogie przírozenye bylo ſobíe pro-
tywne. Nebo geſt-lí to podle gich rozumu, ze drzewuo dobre muoz kdy
neſtý zle owuoce, kak geſt moyzieſſ, gſa drziewuo dobre, ſhrzieſſil v wuodý,
geſto ſlowe protywna, A dawíd, kdyz to byl vríaſſíe zabil a ſ berſabee
ſmílſtwuo uczínyl? Petr take na buoziem vmucziený zaprziel a rzka:
Nikdy gſem neznal tohoto czlowieka. A kterí[2]) porzadem yetro, teſt mOý-
zieſſow, drzewuo zle, genz w buoha yſrahelitſkeho newíerzieſſie, dal mOý-
ſieſſowí dobru radu, A achíor holofeínowí nýeczo dobreho mluwíl a po-
wíedíel? Nebo prawí apoſtol Kazie dobre nrawí rzieczí ſkarzíede. A kdyz
nenaleznu, czo bý odpowiedyelí, mý gým powíemý, ze geſt Judaſſ nýekdi 92b
byl dobre drzewuo, awſak neſſl zle owuoce tehdy, kdíſto proradyl ſpa-
ſitele; A ſſwaty pawel, genz byl drzewuo zle toho czaſſu, kdyz byl protyw-
nyk gezukríſtow a koſtelný, Potom neſſl dobre owuoce, kdyzto w ſud
wywoleny z protywnýka przeneſſen bil. Dotawad drzewuo dobre neneſſie
zleho owuoce, donyawadz geſt uſtawiczno w dobrich ſkutczíech; Ale
zle drzewo dotawad neſſe owoce hrzieſſne, donyawadz ſie neobratý ku po-
kaný. Nebo zadní gſa uſtawíczen w tom, czoz geſt, nemoz bytý to, czoz
geſt nepoczal.[3]) Kazde drziewuo, geſto neneſſie dobreho owuoce, buude
wýrubeno a w uohen wrzeno; nebo kazdi zlí hrozným buozím ſuudem
z zemíe wykopan bude a wrzen w pekelny ohen; Nebo nebuude nale-
zen, bý neſſl ktere dobre owuoce, donýzd býdlil na tomto ſwíetye.
A pprotoz[4]) po gych owuoczí poznate gye. Ale ktere geſt owuoce, gyez
naleznuczie, muoziem poznaty zle drziewuo, kraſnýe apoſtol vkazugíe a
rzka: Zgiewna gſuu dyela naſſieho tíe//la, geſto gſuu ſmylſtwo, neczíſtota, 93a
swarowe, nenawiſty, vdatſtwie k ſzlemu, rozdyelenye kaczierſtwuo, zawiſty
opilſtwuo, lakomſtwuo I gíne wiecý k tomu podobne, o nýchzto nam
prawí: Jakz gſem wuam drzewe prawil, ze wſſiczkny tý, geſto ty ſkutkí
czynnye, kralowſtwie nebeſkeho nebuduu gmíety. A ktere geſt to owuoce,
ſkrzie nýezto muozem dobre drzewuo poznaty, tyz apoſtol porzadnýe
wyprawugie: Owuoce, prawí, duchowneho geſt Míloſt, raduoſt, mír,
vſtawícenſtwie, mîloſrdenſtwie, dobrota, wiera, týchoſt, cyſtota.

Ne kazdi, genz mí rzieka pane, pane, wende do nebeſkeho kralowſtwie,
Ale ktoz czíný wuoli meho ottcze, genz geſt na nebeſſiech, ten pOýde do

---

[1]) na konci ř. [2]) t. [3]) sic, srv. lat.: incipit id esse, it quod necdum coeperit.
[4]) rozd.

nebeſkeho kralowſtwíe. Nemuoz obdrzano býty nebeſke kralowſtwíe giedno kraſnymí ſlowí, anyz ten, geſto rzieka pane, pane, buude geho dyedycem. Neb ktera odplata geſt panu rziekaty pane? Zda buoh nebuude buohem, giedyne tehdy, kdyz mý gemu buudemy rziekaty pane? A kak
93b ten //vrzad muoze ſwat býty, gýmzto gmeno menugem? Nebo cieſta nebeſkeho kralowſtwie ſpieſſie poſluſenſtwîm wuoli buoziey nezli geho menowaným muozie nalezena býty. A protoz yakz byl drziewe rzekl, abýchom neprzígímali tiech, gieſto gmagy rucho podobne k ſwatoſty, pro gich vczíenye przíewracenye, Takez y nenŷe ſwíedczý, Abýchom tíem newierzilí, geſto gmagice cielu wieru wedu zywot hanebný A prawdu ſweho uczienýe zlymí ſkutkí kazy. Nebo ſluham buozym obeho geſt potrziebîe, abý y ſkutkí ſlowem y ſlowa ſkutkí byla potwrzena. Teyto rzieczi muoz ſie zdaty protywno ono ſlowuo: Nytkteý nemoz rzieczi pan giezíſſ giedyne ſkrze ducha ſwateho. Ale obyczey geſt ſwateho piſma Slowa za ſkutkí przigimaty, yakz ynhed potom doſwíedczugie, kdyz zamíeta tý, geſto ſie chlubîechuu bez dobrích ſkutkow buozým vmíeným; Nebo y ſſſlíſſie[1]) buozie odſuzíenye, kdiz gým dŷe: Dyete ode mne, dyelnycý
94a ſlich ſkutkow, nebo ſem was nykdí neznal. A k temuz//ſmýſlu mluwí apoſtol a rzka: Chlubíe ſie ſlowí, by znali buoha, ale ſkutki geho przíe. Nebo podle promluwenýe buozieho, Ktoz przykazanye buozye, gmage prawu wieru, plný dobrímí ſkutki a tak plnyty lidý vczy, ten buude welikím nazwan w nebeſkem kralowſtwí. Mnozy mí dyegy w uonen den: pane, pane, wſak my w twe gmie prorokowalí a w twe gmíe gſme dyabli wýpuzowali A w twe gmie ſmý dywow mnoho vczínyli. Tehdi ya gým to wyznam, ze gſem was nykdy neznal. Dýete ode mne wy wſſiczkny, geſto czinýte zle ſkutki. Kdyz przide ſyn buozi w chwale ſweho otcze, Kdyzto nykte chytru rziecý a lzýwu nebuude ſie moczy branyty aný prawdye ſie protywity, Kdyzto ſkutcy kazdeho buudu mluwíty a uſta buudu mlczety, Any druh za druha buude moczy proſſyty, ale wſiczkný ſtrachi buudu ſie trzieſty, To buude den ſuudny, na nyemzto ſuudye ſwiedcŷ nebuudu pochlebnyczí, Ale prawedlný andyeli a ſuudczíe ſam hoſpodyn. Protoz welmý wlaſtnye hlas tiechto lidý, geſto gſuu w bazný a w teſknoſty a w buo-
94b leſ//tý, wypíſſugie a rzka: Pane, pane; Nebo nema doſty na tomto, bý rziekl giedýnu pane ten, ktoz geſt w ſtraſſie nebo w teſknoſtý. Y geſt tuto znamenatŷ, ze prawi^e[2]) w twe gmíe, ale neprawie twým duchem; Nebo prorokugy we ýmíe gezukriſtowo, ale ſkrzye ducha dyabelſkeho. To czínýe czarodyegynýczí; Ale tyemto mohu rozeznany býtý, ze dyabel czaſto krzíwdu mluwi, Ale duch ſwaty nykdý. Pozyczeno geſt dyablu nyekdi prawudu mluwíty, aby rzíedku prawdu ſwíedkí potwrzowal; Ale diabli wýmíetagy we ymíe gezukriſtowuo gmagycze duch geho neprzietele: Ale podobnyeſſie geſt k tomu, ze wymíetagy, ale, bý wýmíetali, tak ſie zdagy, Nebo gym diabli k tomu yako przihrawagý; A czínye take dywy, ale

[1]) t. [2]) na konci ř.

neuzýteczne a k nyczemuz dobremu nehodne. Geft take, wiedye, ze hrzieffnykow buoh nezna, ne tak, bý gych neznal, Nebo on podle fweho przírozenýe wffeczko wie a zna, ale czíný, yako bý gych neznal, Proto ze gich nemilugie, Yakozto zdy fie, bý ty lide buoha neznali, gefto gieho duoftoynye necztye.

Protoz kazdı, ktoz flıffy ma flow[a]//a czíní ge, przírownan buude 95a
k mudremu muzí, genz geft fwoý duom udyelal na fkale. I ffli gfuu dfczowe a przífly gfuu woddý, wíelí gfuu wietrowe na ten duom, wfak nepadl, nebo byl zalozen na fkale. A kazdı, ktoz flıffy tato ma flowa a neczýní gıch, podoben buude k blaznywemu muzý, genz geft fwoy udyelal duom na píefku. I gıde deffczt, przıgıdechuu wuody, wiechu wíetrowe A na ten duom fie oborzíchuu y pade y bý obuorzıenye welıke toho domu. Tehdy fta fie, kdíz dokona gezıff ta flowa, Dywıechuu fíe zaftupowe geho vczený, Nebo vczıeffıe gıe yako mocz mage.

N a t o t o c z t e n ý e m l u w í f w a t y T h o m a f f z a q u ı n a.

Nyekterzý, flıffíecze flowa gezukrıftowa, dywíechuu fıe, ale fkutkí gıch nenaplnyewachuu. Protoz fyn buozı hrozí gym a rzka: Kazdy ten, ktoz tato flowa flıffy, bude przyrownan mudremu muzý. Nerzıekl geft buudu geý míety za mudreho muze, Ale rzıekl buude przyrownan K mudremu muzý. A protoz ten, genz przírownawa, geft czlowí//ek, Ale ten, komuz 95b
fíe przýrownawa, geft gezukrıft. Nebo gefukrıft geft muz mudrí, genz fwoý duom, Towıes fwatu cíerekew, vdyelal na fkale, Towíes na twrdey wıerze; Ale muz blaznowý geft dıabel, genz geft fwuoy duom hrzıeffnym vdıelal na pıefku, towıes na lıdech na fmılných, Nebo yakozto píeffek plodu dobreho neneffe, Takez lıde fmílný neygfuu k nyczemuz dobremu hodný; Ale deffczt geft uczenýe, gefto czlowıeka rozwlazugıe; Ale oblaczy, z nychzto deffczt gde, nyekterzy od fwateho ducha gfuu wzbuzený, yakofto apoftolí a proroczy, Nýekterzy od zleho ducha, yakozto newıerny kacíerzý; Ale wietrowe dobrzy gfuu andyelowe, gíjzto newıedomíe w ffmyflech czlowıeczıch dyelagíj, przywuodýece ge k dobremu; Ale wıetrowe zlí gfuu zlý duchowe; Wuoda dobra gfuu ewangl'ıfty a uczenýcí, gefto lıdý k dobremu vczıe; Wuoda zla gfuu líde zleho ducha plny, gefto praffdnych rzıeczí mnoho mluwýty vmıegý, Z gıchzto brzıcha plowu wuodí vmrle.
A protoz domu, genzto gezukrıft udyelal geft, Any deffczt lzý//weho vmíenýe 96a
zkazî, aný dyabelfkí wıetr muoz pochılıtý, aný byftre wuodî bıezece mohu gym hnutý. Anyz geft tomuto protywno, ze nyekterzy z fwate cıerekwe padagy; Nebo ne wffıczkny, gefto gfuu krzıeftyene, gfuu yezukrıftowı, nebo wíe fyn buozı, kterzý gfuu geho. Ale proty domu, genz geft udyelal dyabel, ffel geft deffczt prawedlneho vczenye, Wıetrowe, towíes fwaty andıelowe, Rzıekí, towıes fwate cztenýe, A tıem czýnem padl geft duom. towıes pohanftwuo. A wftal gezukrıft y ftalo fıe oborzenýe welıke toho domu tehdı, kdyz bludowe zkazeny y przıemozeny A modly pohanfke po wffıem fwıetu zruffıený a powrzffený.

A protoz podoben geſt k gezukriſtowí ten, geſto geho ſlow poſluch[1] a poſluchagie ſkutki gie plný. Ten zagiſte dyela duom na ſkale, to geſt na gezukriſtowí, genz geſt wſieczko dobre. Nebo czozkoliwiek dobreho czlowiek cziny, wizíz ſíe, abý na gezukriſtowi dyelal. A yakz duom, genz geſt gezukriſtem vdyelan, nemoz padnutý, Takez kazdí krzieſtan, genz
96b geſt na gezukriſtowí vſtawil; i zadne protywenſtwi^e//nemuoz geho oborzýtý. Yakz mluwieſſie apoſtol a rzka: kto nas odluczí od mílowanye buozieho, zda hlad nebo mecz nebo neprziezen nebo protywenſtwie? Giſt ſem toho, ze aný ſmrt any zywot. Ale k dyablu geſt podoben, genz ſlowa buozye ſliſſy, ale ſkutki gich neplný. Nebo ſlowa, kterazkoliwiek ſliſſy a gich neplný, rozdyelena gſuu A ſiem y tam roztruſſyena A protoz gſuu podobna ku píeſku; Y yakoz geſt duom dyablow zkazen, takez ty wſieczkný, geſto gſuu vdyelaný na píeſku, buudu oborziený y buude gych oborzienye welike. To bude den ſuudný, kdyz ſyn buozy dye wſiem tiem, geſto ſlowa buozie ſliſſie, a gých ſkutki neplnye: Dyetye, proklety, do wíeczneho ohnye, genz geſt przíprawen dyablu a geho andielom. A to ſie wſſieczko ſtane ynhed we mzýení oka.

Y ſta ſie pak tak, kdyz geziſſ bieſſie dokonal tato ſlowa, Dýwiechuu ſie zaſtupowe gieho vcziený, Nebo vczieſſie gie yako mocz magie, ne yako vczenyczí a yako duchownycý. Smyſl czlowíeczy, kdyz geſt kteru wiecy
97a vgkogen, tehdí chwali; Ale kdiz geſt przemo//zen, tehdí ſíe dywý: Nebo kdíz duoſtoynye chualitý nemozem, dywímý ſíe. Ale gich dywanýe wiece geſt ſluſſalo ku buozy chwale nez-li k gich wíerze; Nebo bý bylí wíerzylí, nebyli bý ſie dywilí: yako mý krzieſtyene, to wſieczko, czoz geſt ſyn buozy czínýl nebo mluwil, tomu ſie nedywíme, nebo wierzímý, ze ſyn buozý geſt wſſieho mocen. Ale procz ſíe dywiechuu, vkazugíe cztenye, kdyz prawi: Nebo vczieſſie gie yako mocz gmagie, ne yako vczennýcy a duchownycy. Vczienycy zyddowſty[2]) a duchownýcy kdyz lidy vcziechuu, wzdí to vczíenýe gynym przipiſſowachu: Muoyzieſſ wam toto przíkazal A prorocy takto mluwíe; Ale ſyn buozy ſam z ſſwe wlaſtnye mocy mluwieſſie a rzka: Ale ya wam toto prawi. Nerziekl moýſzieſſ toto prawi a mluwí neb proroczy toto piſſy, Ale ſam od ſebe mluwieſſie a od ſweho otcze, genz geſt w nebeſkem kralowſtwí. A protoz ſíe y dywiechuu, nerozumíegýce ſwatemu cztený A wîecznemu ſpaſſený; Nebo ktoz w nýe wierzi, ten geho take
97b dochodý, Giehozto mnýe ý w//am dopomahí ottecz, ſýn y ſwaty duch. Amen.

A kdyz geziſſ ſnýde s horí, gide po nýem mnoho zaſtupow. Tehdý malomoczný przíſſed modleſſe ſie gemu a rzka: Pane, chceſ-lí, muozeſſ míe oczíſtyty. Tehdí gieziſſ wzſtah ſwu ruku, dotczýe geho a rzka: Chcý occzýſtyty. Tehdi na tom myeſtye by oczíſtiena geho trudowatyna. I wecze

[1]) na konci ř. [2]) rozd. —

gemu gezal: wiz, abý nýkomemu neprawil, Ale gdy, vkaſſie[1]) knýezy a offieruy dar, genz moyzieſſ przýkazal na ſwiedeczwie gym.

Na toto cztenye mluwí Origenes.

KDíz ſyn buozy vczieſſíe na horzie, Przigidechuu k nyemu geho mlazſſý Yakozto letný, iakozto domacý, yakozto blízný, yakozto przietele, yakozto bratrzie. Protoz k ným y wece ſyn buozý: Wy ſte ſuol zemſka A wý ſte ſwíetloſt ſwietſka. Ale kdiz ſſel ſ huorí, zaſtupowe dyechuu po nyem, genzto na horu wnýtý nemoziechuu, Yakozto lený lid a zameſkalí a neſſwrchowaný. Takez ſýnowe yſrahel wprwe na huoru wznity nemoziechuu wſtrziecý ſwemu hoſpodynu pro ſwe neduchowenſtwie a nemíloſrdenſtwie,//Ale moyzieſſ ſam wſiel a malo lidu ſ nym z ſynow iſrahel. 98a
Takez y ſ hoſpodynem geho mlazſy na huoru wzieſſli a lenýeyſſy dole oſtali. Takez y nenye bdygíczie a letne a wierne duſſye, geſto ſie buoha buogie a buoha milugy, zadagice nebeſkeho kralowſtwie, Hoſpodyna naſſledugice po ſynu buoziem gdu na onu nebeſku huoru, poſſluchagíce apoſtola, genz prawí a rzka: wýſoke wieczy hledaýte, wyſſoku wiecz wuonyeyte, kdeſſto kriſt[2]) ſedy na prawíczý buozy. A kdíz giezíſſ gdieſſie dolow, yako nachylíw ſie naſſieý nemocy a nad nedoſtatkí rozliczných lídý gmagie ſmílowanýe, Gide po nyem zaſtupow mnoho. Nyekterzý pro milowanýe, Nyekterzy pro nauczenye, nyekterzy pro dywanye A nyekterzý pro uſdrawenye.

Tehdy malomoczni czlowiek, geden z tiech, geſto vzſdrawenye hledachuu, geſto polepſienye zadachuu, przíſſíed modleſſe ſie gemu a rzka: Pane, chceſ-li, muozeſſ míe oczíſtyty. Dolow býeze, czlowiece, modliſſ ſie, ale nahoru nycz nemýſliſſ, aný mluwyſſ. Procz geſt to? Nebo kazda wiecz pod nebē[3]) gma ſwoy czaſſ. Czaſſ gieſt//vczenýe a czaſſ vzdrawenye. 98b
Na huorze vczyl, oſſwietyl, napomanul, duſſie a ſrdcze vzdrawil: Protoz gſem ya oney wíeczſſie wiecy pokuſſity nechtiel, Onu wýſſoſt lenýwie ſem zameſkal. A protoz kdíz yuz bíeſſie dokonal, kdyz dolow gdíeſſie na uzdrawenye, Przígide k nýemu czlowiek malomoczný modle ſíe gemu. drzewe nez-li proſil, naſſledowanye vkazal, modlil ſie gemu. Proto on buohem a panem gie nazýwagie modleſſie ſie gemu, yako oný ſwatý trzie krali padaſſie drzewe ſie gemu modlichuu, potom dari offierowachuu. Tímz czinem tento pad na zemí modleſſe ſie gemu A tak ſnaznu wzdal[4]) modlitwu hoſpoddynu[5]) a rzka: Tis, gemuzto ſie doſtoynýe modle, gemuzto ſie doſtoynye klanýegy; protoz tobíe ſie yako panu klanyem a protoz tye y panem nazywam — Drzewe wýznawagie tak, pak y ſſlowa mluwie — Tebu geſt wſſieczko ſtwuorzeno, protoz ty, pane, chceſſ-li, muozeſſ mie oczíſtyty. Wuole twa byla, abý tato neczíſta trudowatyna na mie przíſſla, ſnad pro me hrziechí, Abich przygma kazen vczínyl poka//nye; Neb ſnad 99a
pro twu chwalu, abý, kdiz bý míe dywnye oczíſtyl, duoſtoynye bych tye chwalil y gíní chwalili. Wſſieczko mudrzie czyníſſ a ſſpaſſenýe ſczíedrzie

P. L. XCV. col. 1159.

[1]) sic. [2]) na konci ř. [3]) t. [4]) *l* přepsáno z *w*. [5]) rozd.

dawas. Protoz, lecz pro ſwe hrziechi tuto trudowatynu noſſym na ſobíe,
Odpuuſtye me wínní oczíſtý mie, lecz pro twu chwalu dŷwnŷe vzddrawenýe
mee, abý tie lide chwalili. Pane, chceſ-li, muozeſſ mie vzdrawity nebo
oczíſtytí. wuole twua geſt ſkutek, nebo ſkutkowe twogî wuole gſuu po-
ſſluſſný; A protoz, chceſ-lí, mozieſſ míe oczíſtyty. Nemýlîm ſe, nebludým,
nerzku, yako onen byl k tobie rzekl, zadage uzdrawenŷe ſwemu ſýnu: Muo-
zeſ-li czo, pomuoz naam, Ale wiem, ze wſſieczko mozeſſ; protoz nehledam
ſylý, nezadam moczy, nebo wiem, ze to obee maſſ bez czîſla, Ale giedyne
twe wuole proſſý, neb kdyz tu przýdaſſ, ynhed ma zaduoſt ſie naplny.
Pane, chceſ-li muozeſſ míe oczíſtyty, mnýe na uzytek a tobîe na chwalu
a tyem, geſto vzrzie, na dyw a k naucziený. Pane, chceſ-li, mozeſſ míe
oczíſtyty. Tís drzewe naamana, knýezie ſyrzſke, Elyzea[1]) w yordanye
99b zmýl A trudowa//tynu oczíſtyl; Takez ý nenýe, chceſ-lí, muozeſſ míe
oczíſtyty.

Giemuzto odpowiedyew ſýn buozy wece: Znaſſ-lí to, ze ya muohuu?
Protoze to znaſſ, ze, czoz ya chczy, to ſie ſtane, Proto tye chcy oczíſtíty.
Slowutnýe wierzyſſ a ſſlowutnýe buudeſſ oczíſtyen; y plny^e[2]) znaſſ y plnye
buudeſſ utyeſſien. Cchcý tie oczíſtyty. Nemýlil gſí ſíe wierzytý, A ya
nemeſkagie chcy tie vzdrawýtý; Neprowlaczyl ſí prawdí wyznaty, a ya
neprowlaczîe chcy tie vzdrawýtí, At bich weliku míloſt vkazal, ruku chcy
k tobie ztahnuty. Tehdi ztah ſwu ruku giezyſſ dotczie ſie gieho a rzka:
Cchcy ocyſczítý. Ale procz ſie gîe ſyn buozy geho dotekl, wſak geſt zakô[3])
ſtarý zapuowiediel, abý ſie malomoczneho nykteý nedotykal? Proto ſíe
dotekl, abý vkazal, ze geſt wſieczko czíſto czíſtým a ze poſſkwrnýenýe
y giednoho neprzygína. Ale geſtie procz ſie ge dotekl? Abý pokoru vkazal
An naſſ nauczyl, abychom nykím nehrdali, nykoheho w mrzkoſty nemyelí,
nykoheho w potupie neymíeli pro vraz geho tiela nebo pro neczíſtotu,
100a gijzto geſt hoſpodyn nan przíepuuſtyl. Protoz ztah ruku gezyſſ dot czîe
ſíe gieho. Lekarz, wecze, gſem nebeſki, tielo y duſſy mohu vzdrawitý, proto
ſie wſſiech dotykam, ne proto, abý ſie mne nemocz przigyala, Ale proto,
abich gy od nych odpuudyl. Slunce gſem, wecze, nezhynugyczîe a míeſſiecz
prawedlnoſty, protoz ke wuſſem ſie przyblyzygy A wſieczkí ſwýmí poprzſlkí
k uzſdraweny oſſwíeczugy, Ale ſam w ſobie, yakoz ſem drzewe byl, tak
wzſdý oſtanu wlaſtney[4]) ſwatoſty me kraſſý. Ztah ruku dotczie ſſie geho:
Nehrdam zakonem, ale vzdrauvgy ranu, neprzeſtupam kazany^e, [5]) ale za-
puzugy a czíſczugý trudowatynu; A protoz yakz ztahnu ruku, buud czíſto,
A ruku k dotczeny ztahnu, ynhed zhýne trudowatyna. Y nalezena bý ruka
buozie, ze ſie geſt nedotkla trudowatyny, ale czíſteho tiela.

Znamenaymez y mý, bratrzíce míla, Aby zadný z naſſ hrziechuu
trudowateho neýmiel na ſweý duſſý a zadneho poſſkwrnýenýe nezadrzal
na ſſwem ſrdcý. Pak-lí gie kto ma, modl ſie hoſpodynu a rzka: Hoſpodyne,
chceſ-li, muozeſſ mie oczíſtyty, Nebſ ty onoho manaſſen oczíſtyl, geſto byl

---

[1]) [illegible], srv. lat. per Eliseum. [2]) na konci ř. [3]) t. [4]) *l* přeps. z *u*. [5]) na konci ř.

mnohymi hrziechí ſhrzieſſil a bez czíſla gíe tiech hrzieſſný kow od poczatka 100b
ſwieta, nad nýmiz gſí ſwe miloſrdenſtwie ukazal; Protoz chceſſ-li, mozeſſ
mie oczíſtyty. A hoſpodýn mhed ztahna ruku ſweho míloſrdenſtwie, odpowie
a rzka: Cchcý oczyſtyty y vzdrawity. A gezyſſ wece onomu, gehozto zczíſtyl
od trudowatyny a nad nymzto ſie ſmílowal, k tomu, genz gmiel nadyegy
k gieho muocy, Tomuz y rzekl yezíſſ: wierzil ſý y gſy uzdrawen; gmiel gſí
nadiegy y gſí oczíſtíen. Nerod zapomínatý, kakýſſ byl a kakis vczínyen.
Neprzeſtaway vſtawicznye dyekowaty, nemlcz wzdi ſíe znaty. Teez mý,
bratrzice mila, mamý vczynítý, kdiz naſſ hoſpodyn z ktereho nebezpeczenſtwie
wyprawí, nebo z ktere buoleſtý vzdrawí: Lecz buud nemocz, lecz
buud rana, lecz ktera kolíwíek potrzieba, Nebuudmý newdieczný, neoſtawaymý
ſweho wyprawitele, ale weſſele gemu dyekuymy. Nebo tezt geſt
y onomu przíklad hoſpodyn dal. Dy, wecze, knyezy a offieruy ſwoý dar.

Y powiedye gemu giezyſſ: wíz, abý nýkomemu neprawil. Ale procz,
O ſſladkí hoſpodyne, zadnemu//neprawity? pro nu [1]) wiecye pokoru, pro 101a
nu [2]) ſladkoſt, Abyſte wy ſie vczyli, kdiz czo dobreho vczínyte, týem ſie
nechlubili, tíem ſie newyſſili, abyſte gieſſitnye lidem ſie ſlibity w tom nehledali,
yakz geſt obýcziey nyekterich lidý, kdiz czo dobreho uczyníe, lecz ſie
puoſtýe, lecz chudym almuznu dadye, lecz czo na oltarz nebo na ſſwate
puolozye. z toho chtie przied lidmí chwalu míety a lidem ſie w tô [3]) ſlibity,
ztraczugice odplatu przied hoſpodýnem. Wiz, abý nykomemu neprawil;
nebo kdiz buudes mlczíetý, twe mlczienye buude dywnye wuolatý. Nebo
kdyz ty uſt neotewreſſ, wſſieczek ſtatek tweho tiela buude dywnye zpiewaty:
wcziera neczíſt a dneſſ czíſt, przied malym czaſſem ohawen a dneſſ welmi
kraſſen. Protoz hledayz, abý nýkomemu neprawil, Ale gdý, vkaz ſie knýezy.
Kdiz poýdeſſ do koſtela, ty, geſto tye vzrzíe, buudu dywíty ſie, knyez vzrze,
lekne ſíe, Nebo podle zakona gíednu a druhe vmýw tye, kdiz gſi ſie gemu
vkazal, nemuohl gſi oczíſczen býty. Protoz gdy, ukaz ſie knýezí, Abý on
wida//poznal, ze neýgſi oczieſſczíen podle obýcziegie zakonoweho, ale mí- 101b
loſty buozí; Ne ſkrzie zemſkich knyezí obraz, ale ſkrzie naywýſſieho knyezie
ſwyetloſt. Knyezy ſie vkaz, knýezem naywyſſím poſlan; knýezy ſie vkaz,
od naywyſſieho knýeze buoha otcze occzíſſczen. Ale nepokazuý ſie przied
bohem ſ prazdnu ruku. Newchod do koſtela yako neuzyteczný, ale offieruy
dar ſwoy. Nebo to, czoz geſt k onomu rzekl, tíem naſſ napomína A k onomu
mluwie, k nam ke wſſiem mluwí, abýchom darow u ſſebe nedrzali, ale
hoſpodynu wratyli, Naywiece kdíz buudemý z ktereho protywenſtwíe wyprawený.
A protoz prawi: Offieruý ſwuoý dar. Procz? Abý wſiczkný ty,
ktoz tye vzrzíe, a tý neſſeſſ a offíerugeſſ, vzdali chwalu hoſpodýnu, genz
ſie nad tebu ſmílowal, A ſkrzie to býlo treſktanye a ſſwiedecztwíe hrdoſty
newierných lidy. Takez ý onoho, genzto trzí a trzídcziety let lezal w nemoczí,
zbawíw gieý nemocy, kaza gemu neſty ſwe lozíe a gity do ſweho domu.
A to gíſte lozíe neſſa przieſ proſſtrziedek míe ſta, wuolaſſíe, ze geſt uzdrawen, 102a

---

[1]) sic, srv. lat. propter meam. [2]) t. [3]) na konci ř.

chwale toho, genz gemu dal zdrawíe. Takez ý onoho ſlepce poſlal k wuodýe do ſíloee, abý wíduce gieý, an yuz chody wídomíe A opiet ſie zaſſie wraczugie, dywíece ſie wierzili tomu, genz geſt [1]) tak welike dywy czýný, To geſt gezukriſtowí, genz geſt zyw a kralugie wiekí wiekoma. Amen.

A kdyz wnýde yezýſſ do kafarnaum, Prziſtupí k nyemu Centurio proſſie geho a rzka: Pane, dýetie me lezý w domu, neb gie dna lama a weliku buoleſt trpí. Tehdí wecze gemu geziſſ: ya przíduu a vſzdrawím gîe. A odpowíedyew Centurio wece gemu: Pane, neýſem duoſtogen, bý ty wſſiel pod mu ſtrzechuu, Ale gedno rczý ſlowem y buude uzdraweno me dyetie. Nebo ya gſem take czlowiek, genz mam muocz a mam pod ſebuu rítyer^{z}ſtwuo,[2]) A rzku onomu: gdý, a ynhed poyde, A druhemu: przíd, a ýnhed przíde, A ſſluzie ſſwemu: vczín toto, an ynhed vczyní. Tehdy vſſliſſaw to geziſſ
102b podywi ſe y wece k tiem, geſto za nym dyechuu: Zawierne wam pra//wí, nenaleſſl gſem take wierí w yzrahel. Ale prawi wam to, ze mnozy kralí od wſchodu ſlunce a od zapaduu przíduu y budu ſedyetý ſ abrahemem, S yzakem a ſ ýakubem w nebeſkem kralowſtwí, A ſýnowe pak tohoto kralowſtwie buduu wywrzení do nawieczíe tmý; tu buude placz a ſkrzehtanye zubow. y powiedye Centurionowi: Gdy, yakz gſi wierzil, tak ſie ſtane. y bý uſzdraweno dyetie w ten ſamý czaſſ.

Na toto cztenye mluwí Origenes.

P. L. XCV. col. 1192. Tomuto míeſtu bieſſie gmíe Cafarnaum, w nyemzto ſyn buozý czaſto dywy ſweý muoczí ukazoval. A kdiz wnýde do kafarnaum, Priziſtupi k nyemu Centurío wiernye, ne rozdielenu wíeru, ale ſ czelu, Netoliko ſ tyelem, ale y duſſy, netolik ſ obliczıegem, ale y ſ cziſtým ſrdczem. Prziſtupil centurio iako czýzozemec rodem, Ale yako zemýenýn ſrdcem, Czizí rodem, ale ſwuoy wieru, knýezie nad ritýerzí, ale wieczſſie raduoſt andielom. Priſtupil k nyemu Centurio. Duoſtoyny gſuu treſktanye oný, geſto bíechuu wzeſſli
103a na horu car/melſku k eeliaſſowi, Kazdy z nych gmagie pod ſebuu paddeſſat ritierzow, A ynhed pro ſwu newieru ohnyem gſuu ſhuorzali; Ale tento pro ſwu wíeru ynhed od[3]) lona abrahamowa zpoſſoben. Priziſtupil k nyemu Centurio proſſie gíeho a rzka: Pane, dyetie me lezý w duomu, neb gie dna lama a zle ſie ma. Mnozí toho czaſſu za rozliczne proſſiechuu nemoczi: Onen za ſyna, onen za gyneho, ale zadný za ſſueho pacholka, giedýní tento; A to bylo prziplozenýe geho ſwatoſty k korunye nebeſkey. Neb czo myſleſſie tento ſwatý, ktere domnyenye gmíegieſſie, pln wſſieho buohatſtwye, tento Centurío? Tento prawíeſſie: Muoy ſluha geſt, a ya gſem ſluha ſweho ſtwuorzítele, Tento míe ma za pana na zemí, a ya mam onoho za welikeho pana na nebí: A protoz kdyz ſíe ya nad tyemto neſſmílugy, kak ſíe onen nade mnu ſmílugie? Nebuudu-li ya tomuto na pomocz, kak mnýe oneno buude pomocen? Takez gmagy wſiczkný, geſto gmagy ſwe ſluhí a ſwe dyewkí,
103b mýſlitý, tak ſie nad//nýmí ſmílowatý, tak gich zelety, tak ſie nad nymí

---

[1]) [illegible] přetrženo. [2]) *i* přeps. ze *z*. [3]) sic.

ſmilowaty,[1]) tak za nye proſſity, tak peczi gmiety o ſſwich ſluhach a o ſſwich
dyewkach, iako geſt vczínil tento ſwaty centurio, kdíz rzekl: Dyetie me
lezí w domu, ne pro giednu wiecz gedyne huben, towíes pro tu, ze lezi,
ale y pro druhuu, ze gie dna lama, y pro trzioty, ze weliku buoleſt trpí.
A tyto wſſieczkí wieczi wýprawugý, ze y lezy y dna ge lama y zle ſie ma,
Protoz, abý teſknoſt ſwe duſſie ukazal a ſyna buozieho nachilil, abý y onoho
buoleſt zgiewil y ſyna buozieho k dobrowolenſtwí przipravi[1].[2]) Dyetie me
lezi w domu. Proczſſ geho ſem neprzineſſl, iako gſuu oný onoho przineſli
na lozí, gehozto dna lamaſſie? Proto, wecze, ze nenýe potrziebíe ukazaty
tomu, genz wſſieczko widy, nenýe trzieba neſty przied geho oczý, gehozto
mocz koncze neyma a nykdye zawrzena nenye. lezi w domu, dna gieý
lama a zle ſíe gma. Czoz proto chceſſ, czoz hledaſſ, czo proſyſſ, czo zadas?
Nemnoho wíece chcý mluwity, nebo wiedye, czo k tomu mlu//wím, genz 104a
wíe wſſieczko, drzewe nez ſie ſtane.

Protoz ten, geſto wie mýſſlenye kazdeho ſrdcze, odpowiedye a rzka:
Ya przidu a uzdrawim geŷ. Ya gſem k aabrahamowi giedynu przíſſed
ſarzýno brzycho vzdrawil a w ſtaroſty dal gſem gy yzaka ſyna. Takez ya
nenýe przída k tobíe y uzdrawím geý. Ale kak ſlibugeſſ, hoſpodyne, przigitý
k tomu, genz any toho proſſy, aný toho zada, Wieda, ze nenýe gemu w dyek,
aby przíſſel w geho duom? Proto gſem to vczinýl, abyſte ſie geho wierze
przírownali a take poznali, kakí geſt tento, kaki-lí poklad wierý tayne
ma w ſobíe. Takez gſem ya abrahama drzewe pokuſſil, ne proto, abých
zwiediel, neb ya wſſieczko wiem, drzewe nez ſíe ſtane, Ale proto, abiſte
wy k nýemu ſie przírownawagice, w kazdem pokuſſeny ſilný a uſtawiczný
byli nalezený. A ioba take gſem pokuſſil, ne proto, abich zwiediel, Neb
gſem ya dobrze wíediel, ze geſt prawedlný, Ale abich wam nadíegy dal
a uſanye. Takez y tomuto rzku: Ja przidu y uzdrawím//geý, Abý on wieru
ſwu weliku vkazíe y rzekl: Pane, przieſtraſſils míe tiemto ſlibem, ſmutyls 104b
mie tiemto promlvwaným, zabil gſí ſilu me duſſíe tiemto ſlowem; Neygſem
duoſtogen tweho obliczegie, Neygſem duoſtogen tweho przibliženýe, Neygſem
duoſtogen tweho przíſtýe. Moyzieſſ, onen twuoy welmí letný, onen dywný
wyprawítel twich dyel, ten wíerný w twem domu, przíeliſſ ſíe pokorzil
a rzka: Neygſem duoſtogen przied wczerayſſým a przied trzietým dnem;
welmíe wiecze ya mam rzecy: Hoſpodyne, neygſem duoſtogen, abý ty
wſſel pod mu ſtrzechuu. Cyzozemecz gſem, pohan gſem, rítyerz[4]) gſem
meczem opaſſaný, krew prolewâ[5]) k buogý hotow; Protoz neygſem duo-
ſtogen, aby wſſiel pod mu ſtrzechuu, Ale gedno rzcý ſlowem. Slowuo twe
gieſt wzezrzíenýe, Slowuo twe geſt ſkutek ſwrchowaný; protoz rzcy ſlowem,
vkaz to, ze gynde gſa tielem a gynde duchem muozeſſ dokonaty, czoz
raczíſſ. wſſezde twa mocz neprzieſtawagicíe, weſzde twe wídyeny[e];//Protoz
gſem ýa przíſtupil A neygſem duoſtogen tweho przíſtye. A tomuto nemocz-
nemu potrziebie gieſt tweho ſlowua nawſtyewenye; A protoz rzcý ſlowem

[1]) sic. [2]) na konci ř. [3]) ras. z *onem.* [4]) přepsáno z *rztyerz.* [5]) na konci ř.

a buude uzdraweno me dyetıe. Toho take zadní naſſynecz nemnyeý, ıako nýekterzí malee wıerı, to geſto geſt rzekl tento ſwatý: Pane, neygſem duoſtogen, aby tý wſſıel pod mu ſtrzechuu. Wchodý y nenye hoſpodyn pod ſtrzıechuu wſſıech wıerních dwogym znamenym. Nebo kdýz ſwatý a duchowny a buohu mílí nyekterıch koſtelow bıſkupı wendu pod twu ſtrzechu, Tehdı ty dyeſſ: ſkrzíe nye hoſpodyn wchodý; A ty take mný, ıako bý ſameho hoſpodyna przıgıal. Take kdíz przígýmaſſ krmí ſwatu a gíeſſ a pıeſſ tıelo ſyna buozıeho, Tehdı hoſpodyn wchodí pod twu ſtrzıechuu; A protoz ty, pokornýe[1]) ſam ſíe, naſleduyz onoho centuríona a rzka: Hoſpodyne, negıſſem[2]) duoſtogen, abý tý wſſıel pod mu ſtrzıch^{v}. [3]) Nebo kdíz neduoſtoynýe wende, tu na ſſuud wende tomu, genz gey przıgıma.

105b Ale czo potom prawí tento ſwatý we cz//tený? Ja, prawı, gſem czlowıe^{k}, [4]) geſto mam muocz a mam pod ſebu rıtyerzſtwuo A rzku onomu: gdý, an gde, A druhemu: przıd, an przıde; Sluzıe ſwem^{v}: [5]) vczyn to, an vczýný. O mudroſty, o ſmyſl duſſıe, o czíſtota ſrdcye! On gıeſt prwy zgıewıl prawdu a noweho zakona znamenýe yako oſſwíetyl a ſſwate círekwe podobenſtwíe w ſobíe ukazal; prwy z pohanſtwa u [6]) ſýna buozıeho vıerzıl. Ja, prawý, czlowıek gſem pod moczí krale neb knýezıete; ya neduoſtoyní gmam pod ſwu moczí rıtıerzſtwuo a ſluhí, A ty maſſ pod ſſwu mocý andyelí, rıtýerzıe a wſſıeczky ſwate ſluhí. Ya przıkazý kazdemu y ſtane ſíe podle meho przıkazanýe, a ty przıkazeſſ a ynned buude naplnyeno; przıkazıeſſ a bez meſkanye ýnhed ſíe ſtane, Nebo wſſıeczko ſtworzıenýe tobıe ſluzý. A protoz rzcý ſlowem a ſtane ſíe y buude vzdraueno me dyetýe. O wíero czlowıeka, o duchowenſtwíe rítyerzıe, kak tye gıeſt chwalıtı. O przıeſladkí przıetelı prawdı, tobıe ſıe dywí hoſpodyn a twu uſtawıcznu wıeru chwalí.
106a tak//gıeſt ze tmy pohanſke taka wíera a ſſwíetloſt wyſſla, kak geſt z bludu tıech, geſto buoha neznagy taka prawda ſíe zgıewıla, kak z uuſt blaznowıch, geſto ſíe modlam modle, taka wıera ſíe ſthkwıela.

Protoz vſſlıſſaw hoſpodyn dywıeſſe ſíe. Ze ſíe ſam hoſpodyn dywí, kak geſt to wıecz welıka a wyſoka, hlubokym znamenay ſmýſlem. O mılý, ze buohu nýcz nenýe dywno any zlato aný buohatſtwıe aný kralowſtw^{o} [7]) any knyezſtwuo, to geſt wſıeczko przıed nym yako ſtyen a yako nýcz a yako kwıet uwadlý; Protoz nycz nenýe dywno przıed buozym oblíczıegem, nycz welıko, nycz draho, gıedyna wıera, Tey [8]) ſıe dywí, tu cztý, ta gemu geſt wzaczna. Protoz obratyw ſıe k zaſtupom, geſto po nyem gdıechuu, y powyedye: zawıerne, to wam praw^{i}, [9]) nenalezſl gſem take wıerı w yzrahel. Onen prawý ýzrahel, ſwatý ıakub, netolıko wıerzıl w ſýna buozıeho, ale
106b take prorokowal o nýem a zgıewnye mluwíl o gıeh^{o}[10]) przıſty w naſſıem týele; Nebo by nebyl wíerzíl wen, kak bý byl o nyem prorokowal?//Takez ý tyto, geſto gſuu od ýzrahel poſſlí; Nebo oný yzrael gſuu nazwaní,

1) sic. 2) g přeps. z *d*. 3) na konci ř. 4) t. 5) t. 6) přeps. z *w*. 7) na konci ř.
8) ras. 9) na konci ř. 10) t.

Yakofto ſwatý proroczí Dawid, yſayas, Jeremias. Tý wſſiczkny ſuu ſwietle a zgiewnýe o gieho przſſty mluwilí, Nebo gſuu gmielí wieru krzieſtanſku, gmelí gſuu take y proroczſtwye: A tento ſwaty Centurio gmiel wieru, Ale proroczſtwie neymiel; Protoz hoſpodyn dýwí ſie, chwalı gcho wieru nade wſſıeczkí nad tý, geſto tehdí bıechuu w ýzrahel, Ale ne nad onoho yzrahel Jacuba, ale geſto byl prawy íſrahel, Anýz take nad ony, geſto gſuu potom byli proroczí a lide w ýiſrahel. [1]) Zawıerne wam prawí, nenalezll gſem take wıerı w ýızrahel yako mezí pohaní, yako mezí cízozemczí. Pohaní míe ſynem buozym nazywagí wſſıemohuczym, gednorozenym a panem mıe wzýwagy a yako pana míe mílugy a yako toho, genz wſſíeczko dobrzıe poſſobí, naſſledugy: A yzrahel mne nepoznal a lıd mne muoy nerozumíel; Protoz míe beelzebubem a ſamarıtanem nazywa a za hrzıeſnýka míe gma. Jayrus, knye//zíe yzraheľſke, za ſſwu dczerz mne proſſıe nerzıekl rczy 107a
ſlowem, ale rzekl pod ruczıe, drzewe nez vmrze ma dczý. Nıcodem, míſtr yſraheľſkı, vſſlıſaw o ſſwatoſty wíerí krzıeſtanſkey rzekl: Kak ſıe to muozıe ſtatý? Marıa a martha przıelíſſ míe mílugıce, gſuu rzıeklı: Hoſpodyne, by ty byl zde, nebyl bý vmrzıel naſſ bratr, yako chıbuugíce ſíe, yako nemnyegíce, bý ma mocz mohla wezſde ruczıe byty. A protoz nenalezſl gſem take wıerı w yíſrahel yako w tomto czızozemczý. Ale prawı wam to, ze mnozý od wſchodu ſluneczneho a od zapaduu przıdu y buduu ſedıety ſ [2]) abrahamem, ſ yzaakkem y ſ yakubem w nebeſkē [3]) kralowſtwí. Mnozy przıdu, o nýchzto prorok mluwí a rzka: Przıde lıd welıkí a rzkuce: Podmy, wlezmý na huoru buozı A wendyem w duom buoha yakubowa A on nam vkazíe ſwu czıeſtu, abychom po ny chuodylí. Odkud przıdduu? [4]) Od wſchodu ſluneczneho a od zapaduu, Towıes ze wſſıech lıdy, geſto gſuu pod nebem od wſchodu ſluneczneho//az do zapada, Nebo yakz wſſıē [5]) lıdem ſwate cztenye ma 107b
kazano bytý, tak ze wſſıech lıdý magı nyekterzí do nebeſkeho kralowſtwıe gyty. Mnozí przıdu od wſchodu ſluneczneho a od zapadu y ſedu ne tyeleſtnye lezıece, ale duchownýe odpoczywagýce, Ne czaſſnye, Ale wgıecznye hodugıce ſedu w kralowſtwı nebeſkem y buozıem, kdezto gıe ſwıetloſt, nadyege, raduoſt y weſſele, Kdezto geſt chwala a wıeczny zywot, kdezto ſíe wſſıczkny radugy, kdezto ſıe wſſıczkný weſſelíe, kdezto wſſıczkný ſtarzı oczí ſedye, Kdezto proroczy odpoczywagý, Kdezto apoſtolı a ewangelıſty ſedye na ſlowuthných ſtolíczíech, Kdezto mnoſtwíe muczıenykow wgıeczney chwale ſíe radugý, Kdezto mnohe panný na wíekí ſıe radugıce noſſye koronu ſſwe czıſtotí. O przeſladka bratrzíce, tento ſgıednaný ſbor, weſſela obecz, ſtwucye towarzıſtwo, o nyemzto gıeſt od poczatka ſwıeta kazano, A ſgıewena gıeſt ta raduoſt, od poczatka ſwıeta praweno gıeſt o ný, Do nýez poſpíechagy wſſıczkný ty, geſto//mílugy hoſpodýna: do nýe buduu pobrany Pod mezmý 108a
wſſyczkní tam. O duchowný ſynowe buozí, do nýe poſpíechaymy wnyty wſſy ſwu ſylu. nycz naſſ odzywaý, nycz naſſ nemeſkay, nycz nā [6]) neprzıekazey od tıech zaducıch naam przípraweních huod.

---

[1]) -*iý* rozd. [2]) přeps. ze *z*. [3]) na konci ř. [4]) rozd. [5]) na konci ř. [6]) t.

Gdý, a yakz gſı [1]) wıerzyl, ſtan ſıe tobıe. Zawíerne, [2]) tak ſıe ſtane kazdemu [3]) czlowıeku, yakz wíerzí, w tuuz míeru buude gemu odmıerzıeno. Protoz rzıekl ſyn buozý k onomu: Yakz ſy wıerzıl, ſtan ſıe tobıe. Wıerzıl gſı, ze ya wſíe mohu, wıerzıl gſı, ze gſem ya pan nade wſſıemí, a yakz gſí wıerzıl, tak ſtan ſıe tobíe. Wıerzmez my, bratrzíce míla, ze gezukrıſt, naaſſ buoh a naſſ pan, wſſıeczko muoze, wezde geſt a ze naſſy wſſıczknı hrzıeſſy gıeho muoczí buudu nam odpuſſczení, [4]) acz buudem geho kazanye plnytý, Abý kazdí z nas ſ tyemto Centuríonem duoſtogen byl ſlıſſıety: Gdý, yakz gſı wıerzıl, ſtan ſíe tobı[e]. [5]) S pomoczí gezukrıſtow, genz geſt ſ buohem
108b occzem a ſſwatym duchem zyw a kraluge//wıekı wıekoma. Amen.

A Kdyz przygıde yezyſſ do domu petrowa, vzrzíe ſwıeſt geho lezıece w ſtudeney nemocý. y dotczıe ſíe gegýe ruký y oſta gye ſtudenýce. y wſta y pocıe gym ſluzyty. A kdyz bý weczíer, offıerowachuu gemu mnoho tıech, geſto myechuu dyabblı,[6]) y wymíetaſſıe duchy ſlowē.[7]) A wſſıeczkí, geſto ſíe zle gmıegíechuu, vzdrawı, Aby ſíe naplnylo to, czoz gıeſt ýzayaſſem prorokem rzıeceno: On geſt naſſíe nemoczí wzal a naſſye nemoczy noſſyl. Tehdy wídyew yezyſſ mnoho zaſtupow okolo ſebe, kaza ſwým mlazſym, aby ſıe przıeweſſlí. Tehdı przıſtupyw gıeden vczıenýk wecze gemu: Mıſtrzıe, pоýdu za tebu, kamz ſıe kolywıek obratyſſ. Y wecze gemu yezıſſ: Lıſſkí gmagí dupe a ptacý nebeſſczí hnýezda, Ale ſýn czlowıeczí nema, kde bý mohl ſwu hlawu ſklonyty. Gıný pak mlazſy wecze[8]) gemu: Pane, przıepuſſczt mí prwe gytý, at pohrzıebu ſſweho otcze. Ale gıezyſſ wecze gemu: Pod za mnu! A nechat vmrlí ſwe vmrle pohrzıebugy.

109a N a t o t o c z t e n y e m l u w ı//ſ w a t y T h o m a ſ ſ z a q u ı n a.
PRocz geſt wſſel w duom Petrow? Mnye ſíe zdy, ze proto, abý pokrm wzal. Neb prawı cztenye: Wſtawſſy y pocze gym ſluzytı. K ſſwím mlazſſym wzchaſſıeſſíe, w tom gym czıeſt czynyeſſıe a k ſobíe gye przýwnazugîe. Znamenay petrowuo k gezukrıſtowí pocztyenye, Ze, magye w ſſwem domu ſwıeſt ſwu nemocznu, nethahl geho w ſſwoy duom, Aný geho vwedl, Ale gezyſſ ſam od ſebe wſſel. Kdyzto byl rzekl Centurıo: Neyſem duoſtogen, abý wſel pod mu ſtrzechuu, Abý vkazal wıeczſſy míloſt ſwemu mlazſſıemu, nehrdal do hubenych chalupek rıbarzowıch wnyty, vczye naſſ, Abychom ne wſſıelıke wıecý pychuu tlaczílí. A nyekdy uſdrawuowal gıedyne ſlowem A nýekdy pa[k][9]) ruku przíczynowal, yakoſto y tuto prawı: Dotekl ſıe gıegıe ruky y oſta gýe ſtudenýce. Nebo nechtıel wezſdy przıelıs zgıewnye dýwow czynýty, Ale nýekdy take chtıel yako tagycí. A dotek ſıe tyela, netolıko
109b ſtudenýczı vhaſſıl, Ale take ynhed tyele[10]) a ſſwrchow//ane zdrawíe nawratyl, gehozto lekarzſke míſtrowuſtwıe vczynyty nemuoz, bý kterí lekarz ynhed ſpolkem y nemoczí zbawıl y na tom míeſtýe plnye zdrawíe nawratıl. Protoz ſwate czteny[e][11]) o tom czyný pamíet, kdyz prawı: Wſtawſſy y poczye gym

[1]) g přeps. z ſ. [2]) ras. [3]) ras. [4]) *i* ras. z *y*. [5]) na konci ř. [6]) rozd. [7]) na konci ř. [8]) ras. [9]) na konci ř. [10]) sic. [11]) na konci ř.

ſluzyty. Ale duchowny[1]) ſmýſlem kazda duſſye, w nyzto zaduoſt tieleſtna
kralugie, yako w ſtudenýe nemoczý horzí; Ale kdyz ruku míloſrdenſtwie
krale nebeſkeho buude dotczena, ynhed buude uzdrawena a vzdu ſwate
cziſtoty buýnoſt ſweho tiela ſkroty A tiemí, gymîzto ſluzýla neczíſtotíe,
buude ſluzitý prawedlnoſty.

A kdyz bý weczier, oſſierowachuu gemu mnoho tiech, geſto gmíe-
gíechuu dyabli. Ale kriſtus, ſýn buozy, zplodytel lidſkeho ſpaſſenye a po-
czatek wſſieho míloſrdenſtwie, nebeſke lekarſtwie wſſiem dawaſſie; Protoz
prawí: Wymíetaſſie duchy ſlowem a uzdrawí wſſieczkí, geſto ſíe zle gmíe-
giechuu. Diably a nemoczý giedyném ſlowem zapuzowaſſie, Abý tiemí
zname//nymí vkazal, ze geſt przíſſel na tento ſwiet na zdrawíe wſſiemu 110a
ſwietu. I geſt znamenaty, ze wſſieczki ne z gytra, w polodne, ale k weczeru
uzdrawil, kdyzto ſlunce gyſſ chce zagity. Nebo zachod ſluneczný vmuczienye
a ſmrt toho znamenawa, genz geſt rzekl: Donyzd gſem na ſſwietie, ſwietloſt
gſem ſwietſka. Genz donyzd byl zyw na ſſwíetie, malo zydowſki narod
vczil, Ale kdyz ſwítiezyl nad ſmrtý, tehdí wſſiemu lidu dary wíeri krzie-
ſtanſke ſlibil.

Widyew pak zaſtupy mnohe gýezyſſ okolo ſebe, kaza ſſwim mlazſſym,
abý ſíe przewezlí. Vczyny to yeziſſ chtie zaſtupow zbytý, Nebo przielíſſ
ſie k nýemu dawiechuu, Dywíece ſie gemu a widiety gieho zadagice. Nebo
kto chtiel odgyty od nyeho, genz take dywy czynyeſſye, Kto by obli-
cziegie geho nezadal wídyety a gieho uſt, gieſto taka ſlowa mluwiechuu?
Nebo kdyz geſt moýzyeſſ gmíel oblicziei tak ſwíetlí A ſſwatý ſtýepan gmíel
obliczíey andyelſk í,Welmí wiece pak ten, gieſto wſſieczkí obliczegíe ſtwuorzil.
Ale hledaý, kak tíe zaſtupow neuprzíemo zbyl, abý gích neſmutyl. Nebo 110b
nerzekl dyete prícz,[2]) Ale kazal ſwym mlaſſým dale gity, Dawagie nadyegí
tiem zaſtupom, yako bý on take chtiel tam. Tehdí mezy tiem przíſtupyw
geden vczíennýk wecze gemu: Míſtrze, poydu za tebu, kam ſie koliwýek
obratyſſ. Tento vczíenyk nemluwieſſie z nabuozenſtwíe, ale abý dywy od
giezywſſie wídyel a dywom ſie czynyty nauczil; Protoz chtieſſe za nym
gyty, Yako onen Symon czarodyeynik u ſſwateho petra chtieſſie míloſt
ducha ſwateho kupítý. Ale geziſſ odpowiedýe gemu ne k gieho ſlowom,
ale k gieho myſleny a rzka: Líſſkí gmagi dupe A ptaczí nebeſſczy hnýezda,
Ale ſyn czlowíeczi nema, kde by ſwu hlawu ſklonyl. yakobý rzekl: Czo chceſſ
po nnýe gíty pro ſbuozîe nebo[3]) pro zyſk ſwietſki, a ya gſem tak chuud,
ze ſweho domku nemam, any vzywam ſwe ſtrzechí. liſſkí gſuu zwierzatka
welmíe newierna a w gíeſſkýnyech ſie krigy ,A kdyz ſíe vkazý, nýkdy
przieymu cieſtu neydu, ale y ſſem y tam klicẑkí me//czý; A ptacý pak 111a
wýſſoko lecý. Protoz ſkrzie liſkí newierne a ptaky wyſſoko letagíce zname-
nawa dyabli lſtywe a pyſſne. Yako bý rzekl: Dyablowe lſtíwí a pyſſný
w twem ſrdcy przíebytek nalezagý, A ma pokora w pyſſny mýſlí przíebytka
nemozie gmíety. Tehdí gyny z gieho mlazſſich wecze gyemu: Pane, od-

---

[1]) t. [2]) *í* přeps. ze *r*. [3]) *n* ras. z *m*.

puuſſczt mí, at gdu drzewe a pohrzebu ſweho otcíe. Ale yezíſſ wecze gemu: Pod za mnu, nechat vmrlı ſwe vmrle pohrzıebagy. To geſt rzıekl ſyn buozý ne proto, abý nedal cztí przatelom czínýtý, ale vkazugıe, ze nícz nam nenye tak potrzıebneho yako naſſıe ſpaſſenýe hledatý. Skrzıe to take ſyn buozy z mnoheho zleho gıey wýprawıl, Yako od placzıe, od zaloſtý y od gyních wíeczý, geſto k tomu ſluſſıegy; Nebo po pohrzıebu otczowuo odkazanye byl bý muſſıl poſſobítý, Díedynu rozdyelıty a hoſpodarzſtwıe zpoſobnýe zgıednatý, ſkrzıe nyezto by byl od brzehu prawedlnoſty a od ſweho ſpaſſenye
111b welmí wzdalen. Pak-lí proty tomu gıeſtýe kto chce mluwítý//znamenaŷ, ze mnozí líde nemocznym a mdlým ſwym przatelom nedadýe na pohrzıebu bytý, kdyz gym ottecz nebo matıe nebo ſyn vmrzıe, w nýzto wıeczí zle czyníe. Ale welmí bý horzıe vczyníl ten, genz bý ktereho czlowıeka odwedl od duchowenſtwíe pro taku wıecz, geſto muoz gynými naplnýena bytý, Yakozto tuto duoſtý býlo gynych, gıeſto mohlı toho umrleho pohrzeſty. Tento geſt byl, geſto vmrzıel, byl geſt pohan A pohany gmíelí gſuu gıey pohrzıeſtý, geſto ſwate píſmo gma za mrtwe. Protoz prawí ſyn buozý: Nechat umrlí ſwue vmrle pohrzıebagy. Ale ten mlazſſy byl geſt bludu pohanſkeho oſtal A przígıem wıeru kríeſtanku, wſſíeho gýneho zapomanuw, naſſledowal ſyna buozıeho. Gıehozto naſſledowaty mnye y wam dopomahay ottecz, ſýn, ſwaty duch. Amen.

A kdyz wſſıede na lodyczku, gydechuu ſ ným mlazſſy geho przıeſ
112a przıewoz. Tehdy burzıe welıka wznyde a wzdwıze ſíe na morzý tak,//ze lodýczku przýkríwachu wlný. Ale on tehdý ſpaſſıe. Thehdy przıſtupywſſıe k nýmu[1]) geho mlazſſy y ubudychuu[2]) gıey a rzkucze: Pane, ſpaſſ naſſ, hynemt. Y wecze k nym yezyſſ: Czo ſte ſtraſſıwí, male wíery? Tehdy wſtaw, ukaza wıetrý a morze y uczyny ſíe tychoſt welıka. Tehdí lıde dywıechuu ſıe a rzkuce: Kakı geſt toto, ze wíetrowe a a morzıe poſſluſſný gſuu gıeho?

N a a t o t o c z t e n ý e m l u w í O r ı g e n e s.

P. L. XCV. col. 1196. A kdyz wſſel ſyn buozý w lodyczku, gydechuu za nym geho mlazſſy, ne yako mldlí, ale yako ſılný a uſtawıczny a u wıerzıe tyſſý a mıloſrdný, hrdagıce ſwýetem ne rozdwuogenym ſrdcem, ale ſgıednaným. Ty ſuu ſlí po nýem netoko[3]) gıeho ſtupíegý, ale wıece geho ſwatoſty naſledugıce. Tehdí burze welıka ſta ſíe na morzí, tak ze lodýczku przíkríwachuu wlný. Kdyz býeſſıe mnoho dýwuow vkazal na zemí, gyde na morzıe, abý tam wıeczſſıe dywy ukazal, Abý to wſſıczkny wídyelı, ze geſt on pan y zemíe y morzıe. A protoz kdíz//wſſel w lodýczku, zamuty morzıe a wzbuudy wıetrí a wlny.
112b Procz to? Aby ſwým mlazſſým hrozu dal, Abý oný zadalí geho pomoczý a k gích proſbıe abý gym ſwu on muocz vkazal. Ta burzíe ne ſama od ſebe wſtala, ale poſluſſna byla tomu, genz wýwuody wıetrı zwıch pokladdwow[4]) a genz geſt morzí ſtaw uczyníl píeſſek; Nebo on rzekl gemu: Dotawad to poydeſſ, a dale nekroczyſſ, Ale w tobíe w ſſamem buudu ſíe bítý twe wlný.

[1]) rozd. [2]) u (na poš.) preps. z b. [3]) sic. [4]) rozd.

Protoz toho kazanym wzbuudyla ſie burzie na morzí. I bý burzie welika.
Ne mala, aby ne malu, Ale weliku wiecz ukazal; neb czym wieczie wlný
nad lodyczku tepíechuu, tyem wieczſſy ſtrach geho mlazſſie mutieſſye, Aby
tiem wiece zadalí zproſſezený býtý dywem ſweho ſpaſſitele. Ale ſyn buozy
ſpaſſye. O wiecz dywna a hrozna. Ten, geſto nykdý neuſippal genz nebe
y zemí zprawugie, ten ſpý. Ten, genzto nykdy neſpí, aný drzieme, o tom
prawie, by ſpal. Prawda geſt, ze ſpaſſie tíelem, yakozto y v ſtudnyce uſtaw// 113a
ſ cyeſtý ſedýeſſie.[1]) Prawda geſt, ze ſpaſſíe tyelem, Ale bdýeſſie buozſtwím,
Yakozto y u ſtudníce uſtaw ſ cíeſty ſedyeſſie, Vkazuge, ze prawe czlowíeczye
tyelo ma a trpieliwe. tíem tyelem ſpaſye, Ale buozſtwi[2]) morzie zbuudil
a opiet gie vtyſſil. Protoz ſpaſſye tielē,[3]) aby apoſtolý wzbuudyl. bdyety
gym kazal, A naywiecz naſſ wſſiech wzbuuzugie, Abýchom nykdi myſli
neſpalí any ſmýſlem aný mudroſti, Ale abýchom po wſſye czaſſy bdyeli
A hoſpodyna chwalili a ſſweho ſpaſſenye od nyeho ſie uczili potrziebowatý.
Nebo ten, geſto ſpaſſe tielem, ono ſwate ſlowuo rzekl: Ya ſpým, ale me
ſrdce bdý.

K nyemuzto prziſtupíwſſye geho mlazſſy, buudýechu gíeý a rzkuce:
Pane, ſpaſſ naſſ, hynemt. Takym ſtrachem byli ſíe leklí, ze bylí yako z uma
wyſtupilí, ze ſkoczywſſie k nemu, ne pocztywie aný z lechkí, Ale ſ hluckem
a ſ krzíkem giey ubudychuu a rzkuce: Pane, ſpaſſ naſſ, hynemt. O ſſwatý
a wíerný buozý mlazſſy. gednoho ſpaſſitele,//giednoho mate a bogyte ſíe 113b
nebezpeczienſtwie; zywuot dobri ſ wamí gieſt, a wy na ſmrt peczí mate,
Burzie morzſke ſie buogite, ſtworzítele giegie tak buudýte, yako bý on
ſpíe tielem nemuohl tiech wln ſtawítý Aný morze utýſſyty. Ale czo odpo-
wiedagy tyto przíemílí mlazſſy? Mdli ſme, weczechuu, Geſtye ſmý nemoczný,
neyſſn e ſilný, proto ſíe buogymý, protoz ſie ſtrachuugemý; Gieſtye ſme
newidyelí krzyzye, gieſtye naaſſ nepotwrdyly muky buozye Any gieho
z mrtwich wſtanýe aný ducha ſwateho utyeſſitele poſſlanýe. Protoz krzieh-
koſt vkazugyemý, protoz take ſlyſſymý od nyeho ziehranye z malee wierí,
yako y nýnýe nam rziekl: Czo mutyte ſie, malee wíeri, Procz neýſte ſilny,
procz negymate nadyegíe v ſebe? abý ſmrt na wý vderzíla, wſak gſte gmielí
vſtawicznye trpiety, Nebo we wſſiech przihodach ſyla potrziebna geſt, we
wſſiem nebezpeczienſtwi, w kazdem protywenſtwí az do wýſſíe duſſie.//
Takez y proty rozkoſſy y proty buohatſtwí y proty czty ſwietſkey ſyla 114a
myſli drzena ma bytý, Abý nepychal, czlowíece, aný hrdoſty ſie podzdwíhal,
Abý nenawídyel neprzatel a pokornýmí nehrdal[4]), Abý nezapominal ho-
ſpodyn[a],[5]) abý neoſtawal ſweho ſtwuorzitele, abý nebyl newdýeczen.
A protoz kdyz v potrzebach a w nebezpeczienſtwi ſyla potrziebna geſt,
abyſte neupadlí w paſty dyabelſke. A protoz Proczte ſmutny, malee wierí
wý, A kdyz ſte míe moczna poznali na zemí, procz take newierzíte, ze gſem
mocen na morzí? Gieſt-lí to, ze ſte míe za praweho buoha a za ſtwuorzítele
wſſiech wíeczí przigielí, Procz tehdy newierzite, ze nad tyem, czozt geſt

[1]) sic. [2]) na konci ř. [3]) t. [4]) t. [5]) t.

ode mne ſtwuorzeno, ze ya mam nad tyem mocz? A protoz Procz ſte ſıe
chıbılı, malee wıery? Ktoz malo wıerzí, buude treſktan, A ktoz nycz ne-
114b wıerzí. buude odſuuſen. Tacyz gſuu bylí zydíe a pohany A protoz w ſſwey
zlo//ſty gſuu zhynulí; Tacý gſuu kacyerzı a protoz den ſuudny buudu
odſuuzený.

Tehdí wſtaw vkaza wyetrí a morze y bí tícho welıke. Píſano bylo:
Wſtal geſt yako ze ſſna hoſpodyn, yako ſylný a opıw ſıe wynem y uderzıl
ſwe neprzatelı w zadek; hanbu wíecznu gým vczýnyl. A nýnye wſtaw vkaza
wıetrí a morzıe, Aby gıeho mlazſſy ſlyſſıece, potwrzeny bylı wíerzıe. Protoz
ten, geſto drzewe byl ſwu moczí zamutıl morze, takez y nenye vkazugıe
ſwu mocz, vkazugıe, welıke tycho abý bylo. tak yakz gſuu ſwatý apoſtolowe
welmí ſmutny bylı, Takez pak welmí utyeſſıený bylı. Dal nam hoſpodyn
znamenye a obraz nauczenýe, Abýchô [1]) my we wſſıech ſmutczıech, we
wſſyem protywenſtwí pokoru drzelı, vſtawıczní bylı a wıerı neoſtawalí.
aby wſſıczek tento ſwıet yako morzıe uzrzıel a wſſıeczkí hnýewy na ny
115a rozbuudýl, abý wſſıczcy wıetrowe, Towíes dyablı proty nam//lıty bylı. Aby
wſſyeczka burzıe morzſka, Towıes knyezata a kralowe tohoto ſwıeta wzbbu-
zení [2]) bylı, A ſſwoy hnyew proty kteremuz kolıwıek nas az do nebe puuſtıl:
Nerodte ſíe baty, nerodte ſíe ſmuczowaty. Nebo wſſıczkní wy, geſto w lody
wıerı krzıeſtankey ſ ſýnem buozym plawate, wſſıczkny wy, geſto dywnye
w lody ſwate cıerekwe po tomto ſwíetu, genz gıe pln burzıe, ſ ſynem buozym
plawate, [3]) Acz ſyn bozy ſpý míloſtywym ſnem, waſſye pokorı, waſſıeho [4])
utrpenýe [5]) czakagıe. Anebo hrzıeſſnykow pokanýe Nebo obraczıenye za-
dagıe, weſſıele Przíſtupte k nýemu ſſwu modlıtwu proſſıece a ſ prorokem
rzkuce: Wſtan, procz ſpıſſ, hoſpodýne, wſtan a nezapomínay naſſ. konecznye
A opíet wſtan, hoſpodyne, pomuoz nam a wypraw naſſ pro ſwe ſwate gmíe.
A on wſtaw ukaza wıetry a morze, Towıes Dyablı powıetrne, zle duchí;
115b Nebo ony burzí morzſku wzbuzugý, Towıes horzku a pyſſnu myſl knyezat
tohoto ſwıeta, Abý ony pro//tywenſtwıe wıernym lídê [6]) czynylı. wſſıem
ſyn buozy muoz kazaty, wſſyem hrozy wſſıeczkí, kdyz chce, utyſſí A cyní
welıku tychuoſt, welıkı y tyelu y duſſy pokoy w ſwateý cıerekwí. Nebo
czaſto rada newíerních lıdý byla wzbuzena protý ſwaty a vſtawıczný
cıerekwí, nyekdí od pohanow, nyekdí od kaczıerzow, ze gſuu na ný yako
burzıe morzſka bılı hrozyece, potrzıety chtıece a owſſıem zahladyty zadagıce,
mnýece, bý mohlı owſſem ſyny ſwate cerekwí zahladyty; Ale wſtaw geziſſ
vkaza [7]) dyabelſke wıetrí a kaza zhynutý wſſıem neprzatelom wıerí krze-
ſtanſke y dal pokoy welıky a tychoſt w ſſwatey cıerekwí.

Ale lıde oný, geſto w lody bíechuu, dywıechuu ſíe. ktery lıde? ty,
geſto bıeſſıe gıch lodý ta. Nebo nemný, by ſkrzíe nýe ſwate apoſtoly rozumíel,
nebo ony nykdí bez potrzıenye [8]) neygſuu menowaný; Ale wſzdı anebo gıe
116a apoſtoly nebo mlazſſymí nazywaý. [9]) Protoz dywıechuu ſıe ty lí//de, geſto

---

[1]) na konci ř. [2]) rozd. [3]) sic. [4]) ras. [5]) ras. [6]) na konci ř. [7]) v přeps. z *w*.
[8]) sic, srv. lat. praeter honorem. [9]) nominantur.

I nym plowiechuu, gýchzto ta lodyczka bieffie, gýzto gy fie take zywiechuu.
A doftoyno bylo k dyw, Morzie, gefto bieffie zamieziено od fwe hlubokoftý,
vtyffity a geho welike wlny vkogýty A filne wietrí vkazaty. Protoz fie
dywiechuu a rzkuuce: Kaký gie toto, giehozto wietrowe a morze geft po-
ffluffno? Ne yako tiezyce prawíe kaky geft toto, Ale fwiedcziece, ze geft
taky, giemuzto wietrowe a morzie gfuu poffluffný, yako bý rziekli: tak [1])
weliky ge, kak gie moczný, kak gie filny. Silnyeyffi gfy nez moyzieff, mocz-
nyeyffy gfy nez Elyas· Gieden z nych drzewem uderzil w morzie y rozdielil
gie. Druhý uderzyl plaffczíem w ýordan y rozdyelil giey; Ale tento giedynym
flowem przikazal tiem, giefto mluwity neumi^e gy, any vffy gmagy any
fmyfla, y bili poffluffny geho. Przykazal morzy a gieho kazanye neprzie-
ftupilo Krzekl wietrom [2]) a burzý a ynhed fie vtyffilo; Przí kazugie wffiemu 116b
ftworzieny y neffmíe geho przikazanye przikazanye przieftupitý: Giedyný
narod lidfkí, genz geft k fwemu podobenftwí buoh vczynyl, gemuz gie
y rziekl [3]) y fmífl dan, Ty giedyne lide fie protywugieff, [4]) ty giedyne gfuu
nepoffluffni; Protoz giedyne tý den fuudny buudu odfuuzení a podle prawdy
ztracziení, Yako horffy nýemých zwierzat A yako horffy tiech wiecy, gefto
any duchuu any duffie gmagy. Protoz dywiechuu fíe tomu, genz morzie
ukazal a wíettrí [5]) utyffil. Dywmez mý fie take, kdyz ffwe mílofrdenftwie
a fwu dobrotu nam vkazie hofpodýn, Kdyz nas z nebezpeczenftwie a z ne-
przatelfku ruku wyprawugie. Dywme fie a dywíecz fie dyekuýmý geho
mílofty, poffluffny buudmý, Poffluffny gfuuce buoymy fíe gieho A buogíece
fíe miluymy geho, Abýchom wíeczne milofty od nyeho duoftoyní byli.
Dywiecz fie a rzkuce: Kakí gie toto? Vkazuge fie yako//czlowiek, ale mocz 117a
fwu yako buoh vkazugie; Jako fmrtedlny fie widy, Ale nade wffieczkí
fmrtedlne dywy vkazuge; Spíj yako czlowíek, Ale yako buoh wietrí a morze
vkazuge; W lodyczcze fedy A wffieczko ftworzienye k ffwemu przýkazany
nachylugie, Kdyz chce gezukrift, fyn buozý, genz gieft zyw a kralugíe wieky
wiekoma. Amen.

A kdiz przegide ýezyff przef przievoz w zemi gerezanfku, vftrziezefta[6])
gey dwa, gefto myegiefta w fobie dyably. Ta biefta wyfla z hrobow lita
przieliff tak, ze zadny nemozieffie tuu cieftu gitý. Tehdi zwolafta a rzkuce:
Czo nam a tobie, yeziffy, fynu bozy? przifful gfy przied czaffem,[7]) abý ny
muczil. Y bíeffye nedaleko od nych ftado wepprzow[8]) welyke, giefto pa-
ffyechuu. Tehdi dyablowe proffyechuu gieho a rzkucz: wypudyff-lí naff,
puuft ný w ftado weprzow. I wece gým: Gdyete. Tehdi ony wyffedffie
wnydechuu weprze. Tehdí welikým hlukem gyde wffieczko ftado meczice 117b
fýe//v morzíe ý vmrzíechuu wuodye, Ale paftyrzi utecziechuu. Tehdi
wffiedffie do míefta powiedíechuu to wffieczko y o týech, gefto dyably
míegyechu. Tehdy wffieczko míefto wýnyde proty gezyffowí A vzrzewffie
gey proffiechuu gieho, abý wyffel z gich krayow.

[1]) sic. [2]) ras. [3]) sic. [4]) resistunt. [5]) rozd. [6]) sic. [7]) *e* přeps. z *y*; za slovem přetrženo *m*. [8]) rozd.

Na toto cztenýe mluwi ſwaty Thomaſſ z aquína.

SEraza[1]) mýeſto geſt w arabí ob onu ſtranu yordana podle hory,
gíjſto dyegi Galaad. Gijzto horu drzal narod manaſſe nedaleko od giezera
tyberiadis,[2]) w nyemzto gſuu weprzowe ztonuli. Ale ſkrze to, geſto prawi
cztenye, ze gſuu byly wyſſli z hrobuow, bludne nauczienye chtiechuu
dyabli lidem daty, Towies, by duſſe vmrlych lidý obraczowaly ſie w dyably.
protoz mnozy czarodyenyczí zabygiegy dyetki, Abý gych duſſie býlí na
pomocz k gich czarom, A protoz nyekterzy, gieſto míegíechuu w ſobie
dyably, wolachuu a rzkuce: Ya gſem duſſie takehoto czlowieka. Ale nenýe
118a to duſſie czlowie//ka vmrleho, genzto wola, Ale dyabel tak zamyſle, abý
przíwedl k bluduu ty, geſto ſliſſe; Nebo bŷ bylo zlye[3]) duſſy czlowieka
vmrleho w gyne tíelo wſtupity, welmí bý radíeſſy mohla wſtupity w ſwe
wlaſtnye tielo. Anyz ge to podobne, bý duſſie, kdyz ſie rozluczy ſ tyelem,
y ſſem y tam bludyla; Nebo duſſye dobrich lidy gſuu w buozy ruku A ty,
geſto gſuu zle a hrzieſſne, ynhed gie wedu na mukí. A o tom mamý przíklad
o lazarowi A onom buohatczi: Nebo kdyz lazarz vmrze, neſechuu gey
andyeli do lona abrahamowa; A kdyz vmrzíe onen buohatecz, Ynhed bý
pohrzieben w pekle. Ale proto ty, geſto míegiechuu w ſſobye dyablý, nykte
neſſmíegieſſie gích weſty k gíeziſſowí pro weliku littoſt; Protoz ýezyſſ gide
k nými. A gich welikka[4]) littoſt znamenawa ſſie w tom, Kdyzto prawí cztenie:
Lity, prawi, welmí, tak ze nýkteý neſſmiegieſſie po tey cieſtíe gitý. A kdyz
iezyſſie vzrzechuu, ynhed dyabli weliku muku, wieczſſy nezlý drzewe,
118b pocziechuu trpiety. Protoz//wolachuu: Czo nam gieſt a tobie iezíſſy, ſynu
buozý, neb ſy przíſſel, aby ny muczîl przíed czaſſem, Yako bý rzekli: Czo
mý tobíe przekazemy, ze naſſ muczyſſ? Nebo kolikoz kolíwiekkrat gieho
wídyechuu, wieczſſie muki trpiechuu: A kdyz gey dýwý czynýecze wí-
dyechuu, gmýegiechuu domnyenye, by byl ſyn buozý; Ale kdyz wiedyechuu,
ze geſt lacen a ze ſíe chce gemu gieſty a píty, Tehdy ſíe mylechuu nemnýe-
gice, bý byl buoh, Ale bý byl gedno czlowiek. A nemoziechu rzieczí, by
byli neſhrzieſſilli, nebo ſyn buozy bieſſie ge nalezl, ze welike zloſtý czy-
nyechu, nebo buoziemu ſtworzieny przíekazechu; Protoz y mnýegyechu,
by ta naywieczie muka, gijzto magy trpíety den ſuudny pro gich zloſt,
yuz przied czaſſem trpieli.

Ale bieſſie nedaleko od ných ſtado welike weprzow na paſtwie. Tehdí
dyablowe proſſiechuu geho a rzkucze: Wýpudyſſ-li nas odſuud, odpuuſt nam,
at wſtupímý wueprze. Wie dyabel, ze zadne wieczí ſam od ſebe nenye
119a vczynyty duoſtogen y doſtateczen, Nebo ſam bý ſíe//ynhed w nýwecz
obratyl. Ale proto neproſili, abý gym odpuuſtyl wnýty w gyne lidŷ, nebo
wiedyechu, ze ten, gehozto moczy muki trpiechu, myegyeſſie na ſſobie
czlowieczi twarz. Neproſílí take, bý mohlí wnyty w gyna howada, Nebo
gyna howada buozym przykazanym gſuu cyſta, Protoz w koſtele gíe offie-
rowachu, Ale ze ſſwynye geſt nenayczíſtſſie zwíerzie a w ſſmrdutem blatye

[1]) [illegible] S poznamenáno g. [2]) na konci ř. [3]) sic. [4]) rozd.

rada lezý. Protoz dyablh[1]) proffiechu, aby mohli wnyty w ffwínye na znamenye tomu, ze w ffmrdutych hrziechiech nayradyeyffie fe kochagy. Neproffiechu take, aby mohli wnyty w powietrzie pro przielíffnu zaduoft, gyjfto magy fkodyty lidem.

Tehdí on gym powiedýe: Díete! Neuczýníl toho ýezíff pro profbu dyabelfku, ale rozlicznu wiecz dawagíe znamenaty: Gedno to, kak weliku fkodu czynyechu dyabli tiem lídem, gijchzto lakachu; Druhe to, abý lide znamenawali, ze dyabli y ffwínyem nemohu fkodítý, kdyz gym buoh nepozyczý; Trzietie, abý vkazal, ze by wieczffy fkodu//byli tyem lídem 119b vczínyli nezlí ffwýnýem, bý fyn buozy fwu mílofty gym nepomohl, Nebo wieczie nenawidye lidý nezli neffmyflnych zwierzat. A fkrzíe to zgiewno geft, ze kazdi buozye pomoczí vzywa. A netoliko ma peczy o ffwich obecznýe, ale o kazdem oblaftnýe, yakz mamy przyklad o tiechto, genz myegiechuu w fobíe dyably, Nebo tý byli bý dawno vdaweny, by nad febu buozíe pomoczy byli nemíely. A kaza gým gytý w ffwínye, aby ty lide, gefto prziebiwachu w tey wlafty, fkrzie ty dywi poznalí geho buoftwie. Ale ne proto fyn buozy, aby profbu dyabelfku uflíffal, rziekl Dyete, Ale abý fkrzie vtonutýe tiech weprzow dal lídem przýczynu k gých fpaffení.

Potom pak prawi cztenýe: Tehdy ony wyffedfíe wnídechuu weprzie. Tehdí wffieczko ftado wrzíe febu w morze y zemrziechuu wuodye. Styd ffie manícheus kaczierzs, genz prawi, by z te wieczí duffie czlowíeczie yako y koczka byla ftworziena. Znamenayz, ze pro dwa czlowieky, pro gich 120a vzdrawenýe, fnad dwa//tyffícz weprzow utonulo. Ale proto fuu dyablowe ty weprze ztopili, neb po wffie czaffy zadagy lidfkeho fmutka a gich fkodye fíe radugi. Skoda take gích welika pro naffie fkutkí a dywý iezukriftowy; Nebo od mnohich fie pronaffiefie, towies od tiech, gefto byechuu uzdraweny, I od tiech take, gychzto gfuu tý weprzie bylí, y od paftyrzow. Protoz prawi cztenie:[2]) Ale paftyrzy uteczíech[v] [3]) y przígidechu do míefta y powiedyechu wffieczko, czo fie byeffie ftalo, y o tiech, gefto w zfobíe mýechuu dyabli. Tehdi wffieczko miefto wýnyde proty iezyiffowí. Ale duoftoynie míegiechu fie dywítý A dywiecz gmíegíechu fíe modlitý geho moczí, Any pak zadachu, aby fie od ních wzdalil, yakz prawí cztenye: Tehdy ony uzrzewfie giey proffiechu gieho, aby ffel przicz z [4]) gich wlafty. Znamenay pokoru fýna buozieho, ze ony przygemfie od nyeho dobre dýenýe, proffiechu geho, abý od nych ffel przicz, A on fie gým neprotywil, Ale ynhed fíe od ných wzdalil 120b oftawi[w] [5]) gym míftry a uczíennykí ty, z nychzto byl dyably wypudyl, A paftyrzie onýech weprzow, od nychzto flíffieczie dýwy giezukriftowy mohli fie obratyty A w ffyna buozieho vwierzity, Genz geft prawda a cíefta, gefto wede do nebefkeho kralowftwíe. Gehozto mnye y wam dopomahaý otecz, fyn, fwatý duch. Amen.

TEhdy wffied na lodyczku przyweze fie y przygide do ffweho míefta. Tehdí przywezechu przeden czlowieka, gehozto dna lamaffie, an lezyefie

[1]) t. [2]) ras. [3]) na konci ř. [4]) přeps. z *c*. [5]) t.

na lozý. Tehdy iezíſſ vzrziew gých wieru wecze k tomu, gehozto dna lamaſſie: Myegy vffanye, ſynu, odpuſczieny ſuu tobie twogy hrzieſſy. Tehdy nyekterzy z ucennykow weczechuu ſamí w ſobíe: Tuto krzywdu mluwí. A kdyz uzrzie yezíſſ gych myſlenye, Powiedye: Procz mýſlite zloſt na waſſem ſrdczý? Czo gie ſnadnyegie rzecý: Odpuſcziení gſuu tobíe twogy hrzieſſy, czy-lí rzeczý: Wſtan a chod? Ale abyſte wiedyeli, ze ſyn czlowieczí[1]) ma mocz
121a na zemí hrzéechí//hrzîechy[2]) odpuuſſczíety, Tehdy wece tomu, giehozto dna lamaſſye: Wſtan, wezmí ſſwe lozýe a gdy do ſſweho domu. I wſta y gide do ſſweho domu. Wídyewſſie to zaſtupowe bachuu ſíe a chw[a]lechu[3]) buoha, genz dal taku mocz lídem.

Na toto cztenye mluwí ſwatý Auguſtý.[4])

MOrze, przyeſſ nyezto ſyn buozy przieplul, ſſwiet tento znamenawa; Ale lody, w nyzto wſſiedl, nýekdy geho tyelo, nyekdy ſſwaty krzýz, nyekdy nabuoznu duſſy, nyekdí wſſieczku ſſwatu cierekew znamenawa; Ale mýeſto gieho, gemuzto dyegy nazareth, do nyehozto on míloſrdnye przíſſiel, take ſwatu cierekew znamenawa; Ale vzdrawenye toho, giehozto dna lamaſſye, znamenawa kazdu duſſy, kteraz geſt obwazana pokuſſyený[5]) tyeleſtnym a wzdycha k hoſpodynu zadagicy gieho pomoczy, gyeýz geſt to potrzíebíe ſluh, geſto bý gy pozdwihlí a przied gezukriſta neſſlí, Towies dobrich
121b uczynkow, geſto bý gŷ nadýegí k uvſſdraweny dalí a ſſwu modlit//wu buoha za nye proſſili. Protoze cztweri kryhi ſwateho cztenye — O nychzto ſwaty Marek prawí, Ze ſſuu cztyrzie býli — protoze ſkrzie cztwerí knýhy ſwateho cztenye wſiech kazatelow a uczyenykow kazanýe gieſt potrzýeno;[6]) Nebo proto ze geſt cztwera wiecz, ſkrzíe nyzto duſſie czlowieczi[e7]) k dobrey nadyegy muoz wzdwizena bytý, To gieſt mudroſt, ſyla, ſkrowenſtwie a prawda. — Tehdy uzrziew iezíſſ gich wíeru, wecze tomu, gehozto dna lamaſſie: Synu, odpuſſczieny gſuu tobíe twogŷ hrzieſſy. Znamenaty to nâ[8]) geſt, kak geſt wzaczna przíed buohem kazdeho czlowíeka gieho uſtawna wiera, Kdyz gieſt czyzie wiera przied ným tak wzaczna býla. Nebo geſt weſken czlowiek rucze y wnytrzſſ y zgiewnye uzdrawen, Nahoru wſtaw a ſkrzie gyních zaſſluzenýe odpuuſſczení gemu gieho hrzieſſy; Nebo neprawi cztenye: Widyew iezyſſ gieho wieru, Ale: widyew wieru tiech, geſto giey neſſiechuu, magicz nadyegy.

122a Synu, odpuuſſczení ſſuu tobye twogy hrzieſſy.//O dywna pokora mrzuteho, mdleho, giehozto wſſiczkny vdy gſuu zlamany! ſýnem nazywa, Giehozto knýzie zydwowſka pro mrzkoſt dotknuty ſie nerodiechu. Ne[b9]) zawierne ſnad giey proto ſynem nazywa, ze gemu odpuuſtyl geho hrziechí. Podle ſmyſla duchownyeho nyekdy duſſye lezieczy w tiele, gehozto tiela wſſiczczy vdowe gſuu nemoczny, Skrzie ſſwrchowaneho vczienýka bude ſwatu modlitwu buohu offierowana, A geſt-li to, ze geho miloſrdenſtwím buude vzdrawena, take poſſilenýe przygme, ze ynhed poneſſie ſſwe lozie. Cchtie uzdrawitý hoſpodyn czlowieka ode dný, hrziechi gemu naýprwe

[1]) ras. [2]) sic. [3]) rozd. [4]) na konci ř. [5]) t. [6]) sic. [7]) na konci ř. [8]) t. [9]) t.

odpuuſtil, abý vkazal, ze pro ſwe hrziechí byl wpadl w tu dnýowu nemocz.
A ze, bý gemu byli hrzieſſy neodpuuſſczieny, nebyl by mohl k zdrawí
przygyti.

Tehdí nýekterzy z uczyennýkow zydowſſkich weczechuu ſamí wſſobýe:
Tuto krziwdu mluwí. weczechu take, yakz ſwiedczy ſwaty marek: Kto
muoz hrziechí odpuuſtyty, gie//dno ſam buoh? Prawdu mluwie vczîenýcy, 122b
ze nykte nemoz hrziechow odpuuſtyty, giedyne ſam buoh A ſkrzie ty
odpuſtygie, gymzto dawa ſwu mocz; A protoz gezukriſt prawym buohem
ſie ukazugie, ze geſt mohl hrzîechi yako buoh odpuuſtyty. A kdyz uzrzîe
ieziſſ myſſlenye gich, powiedye: Procz myſlite zloſt na ſſwich ſrdczich?
W tom ukaza, ze geſt prawy buoh, ze geſt mohl tagenſtwîe ſrdcze czlowie-
czieho wiedyety a yako mlcze mluwi a rzka: Tuuz moczy, gíjz mohu my-
ſlenye waſſích ſrdecz wíedyety, tuuz take mohu y hrzíechi odpuuſtytý.
Saní w ſobíe rozumíegite, czo ſie ſtalo tomu, geſto gieý dna lamaſſie. Czo
geſt ſnadnyegíe rzecy: Odpuuſſczieny gſuu tobie twogy hrzieſſy, czýli rzecy:
Wſtan a chod! mezy rzieczenym a vczynyenym uelike geſt rozdielenye.
Býli ſuu hrzieſſy tomu, gieſto giey dna lamaſſíe, odpuuſczieny? giedyny
ge ten wíeddyel, [1]) geſto odpuuſtil A ty, geſto ſuu wídieli nemoczneho
wſtawagicze, ty ſuu toho potwrdyty mohli. y ſta ſíe tiele//ſtnye znamenýe, 123a
aby ſie týem doſſwiedczylo duchowne. A dano nam rozumiety, ze pro
hrzíechi rozliczne nemocy na naſſye tyela przichazegy. Nebo patera geſt
wiecz, pro nyzto na tomto ſwietye tieleſtne nemocy trpímy: Nyekdy, aby
naſſye odplata tyẽ [2]) wieczſſie byla, A kdyz prawedlny czlowiek na ſſwem
tíele nemoczy gſſa obtyezen, pokornye to trpí Jako ſwaty Job a ſſwaty
dobeſſ; Nebo k oſtrziehaní naſſie dobroty, abý ſkrzie pýchu nezhynula
yako apoſtol ſwaty pawel, Aby z welikoſty zgyeweneho tagenſtwie buozieho
nezpychal, prziepuſſcziena nemocz na gieho tyelo byla; Nebo aby czlowiek
rozumíel, ze gie ſhrzieſſyl a ſſwich ſie hrzíechow pokal, yakozto ſtalo ſie
tomuto, gehozto dna lamaſſie, Genz geſt nemohl od nemoczy uzdrawen bytý,
az by byli gemu drziewe odpuſſczeny geho hreſſy; Nebo, prawí, pro buozy
chwalu, genz ge vzdrawowal, nebo ſkrzie ſſwe ſluhy, yakozto onen ſlepecz,
geſto ſie bieſſie ſlep narodyl, o nýemzto mluwí//ſwate cztenýe, A take yako 123b
lazar, gehozto nemocz nebýla do ſmrtý, ale pro buozy chwalu, aby ſyn
buozí byl gy pochwalen; Anebo pro poczatek wieczneho ztracenye, yakozto
antioch a herodeſſ, gíjzto, gelikoz muk w pekle wiecznye míeli trpiety,
zdeyſſym hubenſtwím a nemocy wſſyem ukazowachu. Protoz dobrze o nych
muoz rozumíeno bytý ono ſlowuo, geſto prawi prorok: Dwuogym potrzienym
potrze gie hoſpodyn. Protoz potrziebíe geſt, abychom v kazdem proty-
wenſtwí, kterez czaſſnye trpímý, [3]) ſ pokoru hoſpodynu dyekowali A znagice
ſwe nemocy a z daru vzdrawenye ſie radowali.

Abyſte wíedyelí, ze ſyn czlowieczí ma mocz na zemí hrziechí odpuu-
ſſczety. Tyz on buoh y ſyn czlowiecy geſt, abý ſkrze mocz ſweho buoſtwíe

---

[1]) rozd. [2]) na konci ř. [3]) *m* přepsáno z *n*.

mohl hrziechí odpuuſſcziety A ſkrzie krziehkoſt ſſweho czlowieczſtwie mohł za hrzieſſnyky vmrziety. Tehdi wece tomu, gehozto dna lamaſſye: Wſtan,
124a wezmýz ſſwe lozíe, gdyz do ſſweho domu. Podle ſmyſla duchownýe//ho Z lozíe wſtatý gieſt duſſy z tieleſtnych zadoſty, w nýchzto yako nemoczna lezyeſſye. Ale lozye wziety geſt naſſíe tělo vzdu ſwate czyſtoty treſkcýczie [1]) pro nadyegy nebeſké odplatý od hrziechow zemſkích odtrhnutý A wezmuce lozíe domow gytý, To geſt do ragie ſie nawratyty; Nebo to gieſt naſſ prawý dom, genz geſt czlowieka nayprwe przygyal. Ten geſt ne prawem, ale lſtý ztracen, Ten geſt pak potom nawracen ſkrzie toho, genz geſt lſtywe neprzíeteli nýczymz dluzen nebyl. Take ten, genzto byl nemocen a uzdrawen, domow ſwe loze neſſye, kdyz duſſie przygmuczy odpuuſſczienye hrziechow ſebe y ſweho tyela ſnaznye oſtrzieha, Aby nycz toho neuczynýla, pro nyez bý by [2]) duoſtoynye opíet w tieleſtnu nemocz wpadla. Tehdy wídyewſſie zaſtupowe bachuu ſíe a chwalechu buoha, genz ge dal taku muocz lidem. Kak geſt dýwna bozie mocz, ze beze wſſieho pomeſkanye przýkazanym
124b ſyna buozyeho zdrawie rucze//przíſſpíeſſylo. A protoz ty doſtoynye, geſto ſuu bylí przi tyech, geſto ſkutek ſyna buozieho hyzdiechuu, ſwa ſŕdce k chwale buozy obraczugý. chwale gezukriſta, Genz geſt ſ otczem a ſſwatým duchem zyw a kralugíe wieky wiekoma. Amen.

A kdyz dyeſſye[3]) odtuud yezyſſ, vzrzie czlowieka ſedyece na mytye, gemuzto byeſſie gmye mathyeí. Y wece gemu: Pod za mnu. Tehdy wſtaw gyde za ným. I ſta ſie, kdyz on ſedieſſie w domu, nalyt mnoho zgyewnykow a hrzyeſnykow przyſſyedſſye giedyechu ſ gyezukriſtem a ſ gyeho mlazſymí. Tehdy wíducz to duchownyczy mluwíechu k gieho mlazſſym: Procz ſgyewnymi hrzieſſnyki gye a pye waſſ míſtr? Tehdy gyezyſſ uſſliſſaw to powiedye gŷ:[4]) Nenye potrziebie dobrze ſie magyczím lekarzie, ale zle ſíe magyczým. Ale ſedſſe vczte ſýe, czo geſt: Miloſrdenſtwie chczi a ne obýety; Nebot ſſem neprziſſel zwaty prawedlných, ale hrzieſſnych.

125a Na toto cztenye mluwí Beda ſlowutný knyezſſ.//
P. L. XCIV. col. 249. //W cztený, yakz prawi apoſtol, ze gſſu wſſyczczý a gſſuu potrziební míloſty buozýe z prawem darmo gieho míloſty. Genz opíet neſlichanu welikoſt Teez míloſty chwale prawi: Tu kdez przielyſſil hrziech, tu geſt przieliſſyla y míloſt. Neb zagiſte Czýmz geſt tyezſſyu hoſpodyn wſſiech wolenych nemocz hrziechow uzdrawíl, týem geſt wieczczy míloſt ſwe moczý tiem wſſiem, geſto uzdrawil, ukazal. Protoz yakz mý w ſſwatem cztenı ſliſſali, ze ſedyecze na mytye ſwateho matîege, genz bíeſſie peczemí czaſnýmí obwazan, ruczie ſmílowaw ſie pozwal A y zgyewníka prawedlneho a z mýtneho ſweho mlazſſieho uczynil, Gehozto take z ſſwe míloſty z ſſwích apoſtolow gednoho uczyníl A netoliko kazatý, ale y piſſaty ſwate cztenýe gemu poruczyl, aby ten, genz byl zemſku peczí opuuſtyl, nad nebeſkím ſbuozym byl wladarziem. A to geſt zagiſte wieczna mudroſt proto zpoſſobila, aby

[1]) přeps. z *troſkcýczie*. [2]) rozd. [3]) ras. [4]) na konci ř.

nýkte pro ſſwu nelepotu any pro welikoſt ſſwých hrziechow od buozi[c][1])
miloſty ſie nerozpaczil, Kdiz bý tohoto, genz byl tak ſwiete[2]) ſſwazan, tak
nebeſkym vzrzyel, ze on andyelſke gmeno na ſſie przygial, ewangeliſtu
nazwan y gmenem y ſkutkem. Vzrzie, prawi, człowieka ſediece na mýtie
matyegie gmene[3]) y wece gemu: Puod za mnu. Wzrzie gey netoliko tieleit-
nyma oczyma, ale wnýtrznyeho míloſrdenſtwíe wídyenym, gymzto y petra,
kdyz geho zapprziel, abý ſſwu winu poznatty[4]) a vkazaty mohl, raczyl
widyety. Gymzto take lid ſwoy egipſku ſluzbu obtiezen, aby wyprawil,
uzrziel a rzka k moyzeyſſowí: widyel ſſem utrpeny[c][5]) meho lidu, genz geſt
w eegyptie, A wzdychanye gîch ſſem ſlíſſal y ſſtupil ſem, abich gey wý-
prawil. Protoz vzrziew czlowieka y ſſmilowa ſſie nad nym, genz bíeſſie
gedno ſwietſku wieczí obwazan a gieſtie nebíeſſye duoſtogen gmena andiel-
ſkeho. Giemuzto bieſſie mathyey gmýe. Gemu ſíe dobrze przýgednawa:
Mathiey zyduowſki latyny[c][6]) ſie wyklada dany, gyezto zagiſte gmíe gemu 126a
ſie dobrze przigednawa, Genz geſt tak weliki dar od buoha przigíal. Ne-
opuuſſcziety take to//ho, czo geſt on myel dwye gmenýe; Nebo bylo gemu
gmye take lewi. Lewi przidany ſie wýklada. A to gmíe gemu ſie dobrzie
take przyhodý, nebo on gie ku pocztu apoſtolſkemu przidan a zgyewnykem
geſt nazwan, aby zgiewným hrzieſſnýkom nadyegy dal k buoziemu ſmílo-
waní. Yakz prawi take ſwaty pawel a rzka: Gezukriſt przíſſel na tento ſſwiet,
aby hrzieſſnyky ſpaſſyl, z nýchzto ya gſſem geden; Ale proto gſſem przíſſel
k myloſty, abý we mnýe vkazal gezukriſt ſwe pokoyne czakanýe týem
wſſiem, geſto ſſuu mýeli wen wíerzýty, wiecný zywot. Protoz vzryew
zgyewnýka. Ale protoz míloſrdnye chtie geý zwolity, uzrziel. Protoz gemu
y rzekl: Puod za mnu. Jakoby rziekl: Naſſleduý mých cýeſt, Puod za mnu
Netoliko nohamí, ale take ſkutkí. Nebo ktoz praví, by przíebywal w giezu-
kriſtowí, ma takez chuodyty, jako ge on chuodyl, To geſt nemílowaty zem-
ſkic[h][7]) wieczy, Zyſſkow ſſwietſkych nehledaty, Cczty ſſwietſke biehaty,
potupu wſſieczku pro nebeſke kralowſtwie míle trpiety; Kazdeho dle rad 126b
v//czyníty; Nykomemu naſſile neczyníty, A ktoz tobye naſſyle czyny, po-
kornye trpiety A za ſſwe naſſylnyki, aby gym buoh odpuſſczil, proſſyty;
Nykdy ſwe chwaly, ale ſweho ſtwuorzytele hledaty, A kohoz muoz, k mílo-
waný nebeſkeho kralowſtwíe ſebbu przytahnuty: Tyemt czynem gezukriſta
geſt naſſledowaty. Tehdí, praví, wſtaw gyde za nym. Nenye ſie dywíty, ze
zgiewník k giedynemu pozwaný ſyna buozieho zzyſku, gehozto hledaſſie,
opuuſtyl a ſbuozie oſtaw przitowarzyl ſie k tomu, od nyehozto o potupie
buohatſtwie geſtie byl nycz neſſlíſſal; Nebo ten, genz gieho zgiewnye ſlowem
pozwal, ten wnýtrzym [8]) nadczienym, abý za nym ſſiel, gemu przykazal.
Dawa na gieho myſl dar míloſtý duchowne, ſkrzie nýez bý rozumiel, ze ten,
geſto geho wola od czaſſneho ſbuozie, mocen geſt daty gemu poklady wieczne
nebeſkeho kralowſtwie. Protoz wſtaw gide za [9]) ným. Opuuſtyl czaſſnu
wiecz, aby mohl przygiety wiecznu, k nyzto giey prawda zwaſſie. Podobnye 127a

---

[1]) na konci ř. [2]) t. [3]) t. [4]) t. [5]) t. [6]) t. [7]) t. [8]) sic. [9]) před slovem ras.

k tomu mluwí yzayas proro[k]//a rzka: Wſtan, geſto ſpyſſ, a wſtan z mrtwich a oſſwiety tie gezukriſt.

Y ſta ſſie, kdyz ſſedieſſie v domu, Mnozy zgiewnyczi a hrzieſſnyczi ſedyechu ſ giezyſſem a ſ gieho mlazſſymí. Gednoho zgie[v]níka obracenye mnohym przyklad ſwateho pokanye a nadyegy hrziechow odpuuſczenye mnohym zgyewnykom a hrzieſſnykom geſt dal. A nykte ſie nema w tom mýlíty, zie zgiewnýci a hrzieſſnyczi ty yuz byli oſtali a ſ gezyſſem a ſ gieho mlaſſymí ſedyechu; Neb bý chtíeli w hrzieſſich uſtawiczní býty, neſſmíeli by ſ tyem, genz geſt beze wſſieho hrziecha, ſedyety. A gieſtye zgiewnýczy ſlowu ty, geſto gſſuu zgiewnýmí hrziechi obwazany, Obecznymí vrzady wladnu, w nychzto bez hrziecha anebo letba Anebo nykakz ſluzyty nemohu. A zagiſte kraſſným znameným, ze apoſtol a uczienyk lidſkí byl buuduczý; Proto na prawem ſſwem obraczeným ynhed zaſtup hrzieſſnykow za ſſiebu
127b tahl k ſpaſſieny. Vrzad take ſwateho cztenye, w nyemzto y potom mýel bytý, od poczatka ſwe//wierí ynhed poczal plnytý; Nebo negiedno ten, genz ſweho blíznyeho ſlowem vczy, ale take genz dobrim przykladem k lepſſiemu giey obraczigie, vrzad uczyenykowy naplunygie. Ty take zgiewnyczí netoliko tehdi ſ ſyně 1) buozym ſuu ſedyeli, Ale take y potom zawrſſye 2) ſwietſka dyela, naſſledugyce ſſwateho mathiegye ſ weſſyelym za nym ſuu chuodyli, Jakz ſwiedczi ſwaty marek a rzka: Mnozy zgiewnyczi a hrzieſſnyczi ſedyechu ſ gieziſſem a ſ gieho mlaſſymi, Nebo gich byeſſie mnoho, geſto po nyě 3) chodiechu. Y geſt toto znamenaty, ze ſwaty lucaſſ o temz prawí, ze ſyn buozi w duomu tehoz ſwateho mathíegie ſ ſgýewnyki a ſ hrzieſſnyki ſſedyel A on gemu byl hody welike przyprawil A proty nebeſki odplatie odplatu ſynu buozíemu, kteruzſſ on mohl, tuuz dawal, Aby tomu wiecznemu, od nýehoz ſbuozy ſie nadal, ſweho czaſſneho pozyczil a toho krmí tieleſtnu
128a poſſilil, ſkrzye nyezto míel wuonye duchownye ſladkoſty okuſſyty. A le chczemy-li wyſſym ſmyſlem to, czoz ſie ſtalo, ſpytaty, Netoliko w ſſwem duomu na zemí hody ſynu buozemu tieleſtnye uczynyl, Ale welmíe míleyſie hodý w domu ſweho ſrdcze ſkrzie wieru a ſſmílowanye gemu gieſt przyprawil, yakz ſyn buozy ſam ſwiedczy a rzka: Ya ſtogym v dwerzí a tluku; ktoz uſſliſſy moy hlaſſ a otwurzie mí dwerzie, wendu k nyemu i buudu ſſ nym weczierziety a on ſe mnu. Stogy zagiſte v dwerzi hoſpodýn a tluczie, kdyz ſſwu wuolí ſkrzie uſta vczieneho czlowíeka nebo ſkrzie wnytrzſſnye nadczyenýe naſſiemu ſrdczi zgiewugie. Ale uſſliſſiecze geho hlaſſ, dwerzy, abý wſſiel, otewrziemý, kdyz geho taynem[v] 4) nebo otewrzemy zgyewunemu napominaní A powuolugem radý, A to, czymz my pozwany, ſkutki naplnugiemý. Ale wchuody, aby on ſ namí a my ſ nym weczierzeli; Nebo w ſſrdczich wſiech zwuolených ſkrzie ſſwu míloſt prziebýwa, Aby wezſdy ſwíetloſty ſweho przíebytka gych poſſilowal A k zaduoſty nebeſkeý wiece
129b giey wzbuzowal A za//duoſtý gich nebeſkich, yako przielibych krmí, pozýwal.

1) [illegible] 2) s c. 3) na kon i ř. 4) na konci ř.

Prawí potom cztenye: Tehdí vzrzíewffie duchownícy wecechu k gíehe mlazffym: Procz fgiewnyki a f hrzíeffnykí gie miftr waff? Y biechu ty duchownícy dwogym bludem obwazaní. Prwe ze o míftru prawedlnemu wytrach^v, [1]) protoze hrzieffnyki przigýmaffie; Druhe ze fie famu za prawedlne gmiechu, daleko fie od prawdy ffwu pychu wzdalugíce. Od hrziechow nedaleko ku prawdye fye przíblizýlí. Nebo zawifty bratrfkeho fpaffyenýe ofílepení, Pomnýechu to, ze ffwaty mathieý byl zgyewníkem a ze byli zgyewníczý a hrzieffnyczí mnozý gyny, gefto f giezywffem fedyechu, Ale pomnyety nerodyechu, ze tyz fwaty mathyeí ofta wffiech urzadow, gymizto wladnyeffie, y ffel po giezíffowí A giný take hrzieffnýcy a zgiewníci tiem vmýflem f nými fedyechu, ze f ným wiecz oftaty chtíechu. Protoz bludyechu duchownýcy, ze any czyzich frdecz any take fwích wlaftnych znachu; Ale ten, gemuzt tagenftwie wffieczko [2]) fkutky czýnyli. [3]) Napomína, zowe 129a
hrzieffnykí, aby fíe fkrzie ffwate pokanýe polepfili, Zowe prawednych, Aby wieczez, wieczíez prawi byli. kakzkoliwiek y tiemto czynem muoz rozumíeno býtý to flowuo, gefto prawí: Neprziffel fem pozwaty prawedných, ale hrzíeffnyc^h [4]): Nebo geft nepozwal tiech, gefto vffagice do ffwe prawdy, Prawdye buozy poddaný nechtie byty, Ale zawierne tiech, gefto wieducze ffwu krziehkoft neztydye fie w tom znaty, ze ffmý wfficzkny rozlicznýe fhrzieffyli. Ale fluffye nam pomnýety, bratrzíce mila, k kakemu gie ffwrchowany przywedl fyn buozy fwateho mathyegye, genz byl z obeczneho vrzada k fobie pozwal, abý nam wieczffy nadyegy dal ku pokaný. Nebo kakí geft byl vczynyen fbuor fwatich apoftolow, w nychzto czyfflo geft wffazen! Dobrze vkazugie take to lyd murzenfkí, genz geft on f koncze ffwieta ffwym kazaným k wierzie krzieftankey przywedl A zmyw gie wuodu fwateho krztyenye z czrrných vczýnýl welmí kraffne; Nebo ffnýem ff nych czrrnoft gich hrziechow cblekl gie w kraffu dobrich fkutkow. Wkazugie take fwate//czte- 129b
nýe, w nyemzto on piffýe, poczatek noweho zakona ofwietyl, gemuz gie dano wlaftým darem, aby o buozíem narození on prwy pífal a wffyem wiernným, abý cztlí, pofflal; A to cztenye pífal na potwrzenýe fwate cerekwe zydowfkym yazykem, Nebo fwata cierekew f prwu poczatka fhromazdyena geft naywiecz z zydowfkeho naroda. Swíedczy take Ezechiel prorok, kako fwaty mathyei mezy wffiemí vdý ffwate cierekwe fwíety, kdyz pod podobenftwym cztyrz zwierzat wffyech ewangelift fwrchowany^e [5]) plnym fmýflem popiffal. Mnoho o nych Ezechíel prorok pifal, Mnoho take fwaty yan w tagenftwi buozziem o nych mluwi. Ale nenye gedno gieho fwíedeczftwíe powiezmý, kdyz prawí: wzdachu cztyrzí zwierzata chwalu a czíeft a poziehnanýe tomu, gefto fedyeffie na ftoliczí a zyw geft na wieky; Pogydechu cztírzimezidcietma ftarffych przied nym, genz fedyeffie na ftoliczý y poklonychu fíe tomu, genz geft zyw na wieky, A poklonychu fwe koruny przied ftolicy. Protoz potrziebye geft//nam toho, kdyz kolíwiek duoftogenftwie krale 130a

[1]) t. [2]) srv. dále list 131a, b, a 132a, b. [3]) srv. konec sloupce 132b. [4]) na konci ř. [5]) na konci ř.

wiecznebo w ſſwatem czteny ſlyſſymy, Abýchom ſſie gemu pokornye poklonyli a geho ſmílowanye ſſwu modlytwu zadalí, A czoz kolywiek dobreho mamy, znaýmý to, ze toho nemame od ſebe, Ale od toho, Genz ſſwĩ[1]) otczem a ſſwatym duchem ſedye na ſtoliczy zyw geſt a kralugie wieki wiekoma. Amẽ.[2])

Tehdý prziſtupíchu k nyemu mlazſſy yanowi a rzkuce: Procz mý a duchownýcy poſtýmy ſie czaſto, Ale twogy mlazſſy ſie nepoſtíe? Odpowiedye gym gýezyſſ: Zda mohu ſmutny bytý ſynowe mladeho zenýcha, donyzd geſt mlady zených ſ nymí? Ale przydu dnowe, w nýchzto zených buude od ných odgyat; tehdy ſíe buudu poſtyty. Nykte take newſywa ſukna hrubeho w rucho w ſtare, Nebo odgyma cieloſt gieho od rucha a horſſie rozdrzienýe buude. Anyz nalewagy wína noweho w lahwíce wethche, gynak bý ſie rozpukli lahwice A víno bý wýteklo a lahwíce bý zhynula; Ale wíno nowe w lahwíce no//we legý a tak obeho zachowawagi.

130b N a t o t o c z t e n y e m l u w i ſ w a t y T h o m a ſ ſ z a q u í n a. Swaty yan wína a y gednoho pítye opíleho nepil, nebo utrpenye przycynígie odplaty tomu, genz zadne mocý nema nad przyrozenŷ[3]); Ale ſyn buozy, genz muoz hrzíechi odpuuſſczíety, procz by od hrzieſſnykow, gijzto ſie nepoſtyechu, ſ gieho praczowal,[4]) An mohl przyweda gie k utrpený uczynyty prawedlnyeýſſíe? Protoz poſty ſíe ſyn buozy, aby tý kazanye neprzieſtupil; ale gie ſ hrzieſſnykí, abý ty geho mocz a geho míloſt rozumíel. Protoz ſyn buozy odpowíedýel: Nemohu ſynowe zzeníchowí zaloſtyty, donyawadzz zených ſ nýmí geſt. Zenych geſt gezukriſt; Mlada newíeſta geſt ſwata cierekew. Z toho duchowneho manzelſtwa narození gſuu apoſtoli, gijzto zaloſtyty nemohu, donyewadzz zenycha ſ mladu newieſtu widye A wídye[5]) przíebawagice[6]) w giednõ[7]) przíebýtcze; Ale kdyz míne ſwatba a przyde czaſſ vmucienýe a z mrtwich wſtanye, Tehdy ſynowe
131a zenýchowí//ſrdcy[8]) geſt znamo, A genz geſt przyſſel hledaty a ſpaſſytí to, czoz bylo zahynulo, Ten ty, geſto ku pokaní byl gyz przígial, wiecz u wierzíe potwrzuge, A tiech, geſto geſtye w hrzieſſe pyſſne a hrzieſſne trpieſſye, ku pokorzie a k míloſty gie wzbuzugie.

Nebo prawi cztenye: Tehdy gezyſſ uſliſſaw wecze: Nenye trzieba zdrawym lekarzie, ale tiem, geſto ſíe zle gmagy. W tom, kdiz prawi nazywagie ſie lekarziem tiech, geſto ſie zle magy, przíczynígie nadyegye k uobdrzienní zdrawie a zýwota Tyem, geſto nemocy ſwich hrziechow zelegice po ſſwem ſpaſſiteli a míſtru gyz biechu poczali gyty; Ale w tõ,[9]) kdiz prawí: Nenye trzieba lekarzie tyem, geſto ſie dobrze magy, tiech hrdoſt trzeſkce, geſto duo ſſwe prawudy vffagice pomocy nebeſke a míloſtý hledaty netbagyechu. Nebo ktoz muozz tak prawedlnýwi[10]) byty, by gemu bozie pomoczy nebylo trzieba, kdyz ten, giehoz mezý narozennym[11]) zen zadny wieczſſy

---

[1]) t. [2]) t. [3]) na konci ř. [4]) sic. [5]) sic. [6]) sic. [7]) nakonci ř. [8]) srv. začátek 129a. [9]) na konci ř. [10]) sic. [11]) sic, rozd. prawedlný-wi.

nenýe, fam o fobie prawí zgewnýe: Nemuoz czlowiek fam od febe nýcz 131b
nezwzíty, gedýne czoz gemu z nebe dano bude. Ale kdyz potom prawi: Sledczie vczte fie, czo geft: Milofrdenftwie chczí a ne obiety, Tymzff duchownikom, gefto krzywu prawdu pyffny biechu, take radu ku polepfíený ukazuge: Nebo napomína gie, aby fkrzie fkutkí mílofrdne mílofrdenftwie wieczne odplaty fobíe dobylí, Aby nezamefkawagice chuudych lidy potrzebý, fkrzie ffwu obiet mílofty v buozie fobie neuffalí dobytý. y powiedyel gym przyklad z fwyedeczftwie proroczieho a przíkazal, abý ffedffcze tomu fie nauczyli: Dyete, wece, Towies Z waffieho blaznyweho wrtranýe do ffnaznyeffieho fwateho píffma vczienýe, Aby, gefto proty ffwatemu pifmu o nyem wrtrachu, protoze hrzieffnyki przygymaffye, famí fie radieffie znali, ze [1])
fuu nerozumíeli buoziemu kazany, Neb pak rozumíegíce neczynili. Nebo kdyz ony na kazdy den ffwe obietý w chramie offierugice, zadneho milofrdenftwie potrziebnym lidem fuu neukazowali, Tehdy zgiewno geft, ze gfuu
pro//ty flowu proroczíemu wiece obietý nezli mílofrdenftwie hledagy. [2]) Ale 132a
fyn buozy, yakz prawi pífmo, Chodyeffie dobrzie czynye a uzdrawugie ty, gefto bíechu obtyezeny dyablý, A kolikozkrat wffiel w chram, wiece geft tbal Tu nemoczne uzdrawowaty aneb míle nauczyty fobíe wolne, trefktaty nebo wen wípuzowaty, Wiece nezli tbal obiet offierowaty; Protoz gyfto geft, ze buozý woli przykazanye podle napomínanye proroczieho geft naplníl, kdyz geft na obiet netbagie fkutkí milofrdne czínýl. Tyem take, gijzto o nýem wrtrachu, gefto zgyewnyký protoze a f hrzieffnýkí giedyeffie, Procz take odpowiedyety nehrdal? Aby azda tak od nemudreho wrtranýe gie ukazal A aby gie fwich milofrdnych fkutkow k nazfledowany wzbuudyl.

Neprziffel ffê, [3]) wecze, pozwaty prawedných, ale hrzieffných. Nebo proto fyn buozy na hody hrzieffných lidy chuodieffie, aby gie uczie pozwal gich na hody nebefkeho kralowftwie. Ale mohl by nyekto rzecy: Procz fyn
buozy prawi: Neprziffel gfem pozwaty prawedlných, ale hrzieffných?// 132b
Wffak to wfficzcy, gefto podle moyzieffowua zakona prawe nalezl, k wierzie fwateho cztenye pozwal; Nebo by giedyne hrzieffnykow pozwal a prawedních zwaty netbal, Nykake bý natanael w fbuor gieho mlazffich przygyat nebyl, Giehozto geft, yakz naýprwe k nyemu prziffel, tak welmí chwalil a rzka: Tot geft prawý ifrahelita, w nyemzto lftý nenýe; By take prawednych nezwal, petra a ondrzieye w apoftolfkem bý fbuorze neymíel, gijzto ffuu v mílofty prawedlnofty yako horzieli, Kdyz gfuu k fwiedeczftwi fwateho yana krztytele fyna buozieho y wídiety y fliffiety raduoftníe zadali. Kak ze tehdí neprziffel pozwaty prawednych, giedno hrzieffnîch? Gyedno tyem czynê, [4]) yako prawi fwaty lucaff, plnyegie o tom piffie, a rzka: Neprziffel pozwaty prawednych, ale hrzieffnych v pokanye. Nebo wffiech wolenych fyn buozy zowe do nebefkeho kralowftwie, ale giedno tíech zowe ku pokany, gefto fuu tíefkymý hrziechí obwazaný; A kterzyff pak dobre fkutkí czynýece nalezne, tiech nezowe ku pokany pro drzewnye fkutki, Ale aby

---

[1]) ras. [2]) sic. [3]) na konci ř. [4]) na konci ř.

133a geſſczie lepſſie a ſſwrchowanyeſſie [1])//buudu ſie poſtytý. A protoz prawi
potom cztenye: Ale prźýde potom czaſſ, w nýemzto zenych buude odyat
od nych; tehdy ſíe buudu poſtyty. Yako by rziek: Nenye mogy mlazſſý,
donyzd mýe ſſebu magy, nemagy ſie poſtyty, Nebo puoſt przywuody
czlowieka k ſmutku a k zaloſty ty lidy, geſto geſczie ſſuu mldý A krziehcý,
A ya, donýzd gſſem ſſ nymí, gym odpuuſtyem, aby giedli; Ale kdiz ya na
krzizy vmru, tehdi gym prźide czaſſ poſtyty ſíe a zaloſtytý. Pro to ſſowuo
montan a pryſka a maxímíla po letnyciech cztírídcziety dný ſíe [2]) poſtyechu
a rzkuce: Gyz gieſt zenych, Towies ſyn buozý, rozlucen, towies ſwatu
cierekwí, A protoz ſýnowe gieho magy ſíe poſtyty.

A te rzeczy obecznymí przykladí potwrzugie. Protoz prawí: Nikte
newſſywa zaplaty ſukna hrubeho w nowe [3]) rucho, nebo odgyma cíeloſt
gieho od rucha y buude wieczſſye rozdrzienye. Yako bý rziekl: Gyeſtíe
133b neygſuu ſylní wuýerzie mogy mlaſſy A proto gým geſt potrziebýe mno//hu
wíecz przieззryety: gieſſczie neygſuu duchem ſſwatym obnowenì a tyem
czýnem zpoſſobenym neſſluſſye tiezſke wiecy przykazowaty. A w tom dawa
przyklad ſſwym mlazſſym, abý ony po gieho ſmrtŷ kdy ſe wſſieho ſſwieta
k wierzíe krzieſtankey dobrotywie bez obtiezenye przygymali. Protoz ſkrze
rucho ſtare ſſwe mlazſſye chcze rozumíety, Nebo gieſſczie nebýechu owſſyem
obnouení. Sukno hrube, [4]) Towies nowe, nazywa nowu míloſt, gieſt uczienye
ſſwateho cztenye, Gehozto giedna czaſtka geſt ſſwaty puoſt. A protoz
neſſluſſalo, aby tyezſſie przykazanye puoſtu gym bylo przikazano, Nebo
ſnad by pro tyezſkoſt puoſtu ſíe rozdrzieli a wieru ztratyli, gíjzto gmíe-
giechu. Protoz prawi cztenýe: Odgyma cieloſt gieho rucha a horſſye roz-
drzienye buude, yako bý rziekl: Protoz hrube ſukno nema bytý wlozeno
w ſtare rucho, Nebo czaſto odgyma geho cieloſt y buude horſſye roz-
drzienye; Nebo kdyz tyezka wiecz czlowieku hrubemu buude przykazana,
134a czaſto to dobre, geſto w nyem bylo, buude zkazieno. Dwuoy przyklad//
polozyl, O ſſwatbye a o ruſſye ſtarem. Gyz pak klade trziety O lahwícziech
a o vínýe a rzka: Nykte nepuuſczie vína w ſtare lahwice. Stare lahwicze
nazywa ſwe mlazſſie, nebo [5]) gieſtie nebyechu owſſem obnowený. Vino nowe
nazywa plnoſt ducha ſſwateho a hlubokoſt tagenſtwie nebeſkeho, Giehozto
ſſwatý apoſtoli tehdy nemohí [6]) neſtý, Ale po buozíem wzkrzieſſenym
lahwýce nowe byly gſſu uczinyení. A nowe víno gſſu przyyali, kdyzto duch
ſwaty naplnyl gych ſrdce; Protoz nýekterzy nemudrzí o nych mluwiechu
a rzkucze: Tyto lide mſtu gſuu plný. Proto take, ze geſt zenych od naſſ
odlucē, [7]) mamý ſ prawem zaloſtyty A dobrze tehdí zelemí, kdyz po nyem
tuzymý. Blahoſlaweny gſuu wſſiczcy ty, gymz to bylo gie lzye [8]) przied
geho vmuczeným ſſwyma ocyma gey widyety. O [9]) temz bylo otazaty,
a yakz ſluſſalo, ſliſſietý. Tyech dný zadali gſuu ſtarzý otczí przied geho
134b przíſtým gey wídiety, Ale nemohlí ſſuu toho míety; Nebo k gyney wíe//czý

¹) srv. začátek 129a. ²) ras. ³) sic. ⁴) ras. ⁵) za slovem ras. ⁶) sic. ⁷) na ko[illegible] ⁸) před l ras. z. ⁹) ras.

byli zpoſſobený, Abý oný geho przyſtie zwíeſtowalí, ne k tomu, aby giey widyeli a mluwiece ſlilſelí. Ale w naſſ geſt naplnyeno one, geſto ſyn buozý prawí: Przydu czaſſy, w nýchzto buudete zadaty geden den z [1]) tiechto dny widyety, A nebuudete mocy. A protoz ktoz muoz bez toho byty, bý nezielel, kto nemuoz rzecy: Byli gſuu mý me ſſlzý chleb y we dne y w noczy, kdyz mí rzku na kazdy den, kde geſt twoy buoh? Protoz duoſtoynýe zadaſſie ſſwaty apoſtol, Aby geho duſſie byla ſ tyelê [2]) rozdyelena a ſ gezukriſtem przıebywala. Giehozto przıebytka mnye y wam dopomahhay [3]) ottecz, ſyn, ſſwaty duch Amen.

A kdyzto mluwieſſye k nym, Tehdy knyezie gedno przıſtupyw y modleſſe ſíe k nyemu a rzka: Hoſpodyne, ma dczy nynye geſt umrziela, Ale pod, poloz ruku na ny y buude zywa. Tehdí wſtaw gieziſſ gdyeſſie po nyem a geho mlazſſy. Tehdi zena, geſto gmýegieſſie czirwenu nemocz dwanadczte let, przıſtupí ſ zaddu y dotezíe ſſie koneczie geho rucha, Nebo myſſleſſye[4]) 135a
ſama[5]) w ſſobie: Dotknu ſſye[6]) gedyne geho rucha y buudu vzdrawena. Tehdy gezyſſ obraty ſíe a vzrzyew gy wece: Myegí nadyegy, dczý. wíera twa ta tye vzdrawila. y bý zdrawa zena od toho czaſſu.

Na toto cztenye mluwi ſwaty Thomaſſ z aquina.

Na oſſmem míeſtye, na nýemzto knyezie proſſý, abý geho dczý z mrtwich byla vvzkrzieſſena, Przıedbyze zena, geſto czrwenu nemocz gmýegieſſye, A na oſſmem myeſtye bý uzdrawena, Abý dczy knyezete z toho czíſla byla wyſſazena A pak k dewatemu przıſſla Podle proroczſtwie, geſto prawí ſwatý dawíd w zaltarzy: Murzynſky lid przıedeyde ruka geho buohu, A[7]) kdyz wende plnoſt pohanſtwa, tehdy wſſyczek yſrahel buude ſpaſſen. Tehdý zena, geſto czrwenu nemocz gmyegieſſýe dwanadſczte let, przıſtupy zſaddu y dotcze ſie tkanyce geho rucha. Swatý lucaſſ piſſie, ze dczy knyeziete dwanadczte let býla ſtara. Y geſt tuto znamenaty, ze toho czaſſu tato zena, Towies lýd pohanſký, poczal nemahaty,//kdyſto lid zy- 135b
dowſſki poczal wíerzyty; Nebo dobrzý nrawí naýwiecze gſuu znamenýtý podle zlých. A tato zena, geſto cýrwenu nemocz gmyegýeſíe, ne w domu any w myeſſczie przıſtupí k ſynu buozyemu, ale na cieſtye, Aby, kdyz ſyn bozy gdyeſſye k gíedney, druha byla vzdrawena. Proto ſwaty apoſtoli mluwiechu zyddom[8]) a rzkuce: wuam ſſmy ſ prawem naýprwe kazalí nebezſke kralowſtwíe; ale proto ze ſte ſíe neduoſtoyný vkazali ſpaſſenye,tehdy ſye obraczugem ku pohanſtwu. Prawíeſſye ſama w ſſobye: Dotknu-ly ſíe gíedno kragyní gyeho rucha, zdrawa budu. Podle zakona ktoz bý ſíe byl dotekl zený, geſto czýrwenu nemocz gmýegyeſíe, neczıſt býeſſye. A protoz tato zena ſyna buozyeho ſye dotkla, a tyey nadýegy, dcý, wíera twa ta tye vzdrawila. Nerzekl: wiera twa ma tye vzdrawíty, Ale tye geſt vzdrawila; Nebo proto ze gſí wíerzila, ſtan ſíe. A ynhed bý vzdrawena.

---

[1]) ras. [2]) na konci ř. [3]) rozd. [4]) ras. [5]) ras. [6]) ras. [7]) ras. [8]) rozd.

136a A kdyz prẏgide do domu knyezete a vzrzíe trubacie a zaſtup hlu-
cziece, powiedye//a rzka: Nevrmziela geſt dyewka, ale ſpý. y poſſmye-
wacchu[1]) ſýe gemu. A kdyz bý wen zaſtup wýpuzen, wnyde y ugie dyewku
za ruku. y wſta dyewka. y rozneſſe ſye ta wiecz po wſſiey tey zemí. A kdyz
gdýeſſie odtuud gezýſſ, Gydeſta po nýem dwa ſlepce wolagýce a rzkuce:
Smilugý ſie nad namí, ſynu dawidow. A kdíz wnyde w duom, Przyblizích[v2])
ſie k nyemu ſlepcy. y wece gŷ[3]) yezyſſ: Wierzite-li tomu, ze ya wam to mohu
uczíníty? Odpowiedyechu gemu: owſſem, pane. Tehdý dotcze ſie gich oczíj.
y zaprzíety gym yezyſſ kaza a rzka: Podle waſſie wíery ſtan ſíe wam. y ote-
wrziechuu ſie gym gich ocy. y zapowíedye gym yeziſſ a rzka: Wízte, abý
toho nykte nezwiedyel. Ale oný wyſiedczeſſe ohlaſſychu gey po wſſy tey
zemí.

N a t o t o c z t e n y e m l u w i ſ w a t y T h o m a ſ ſ z a q u í n a.

Znamenaty nam geſt tuto, ze geſt ſyn bozzý proto tyem znenahlegie
ſſel a rozliczniu rziecz mluwil tey zenŷe, abý prowlekl tak dluho, az by
136b dyewka vmrziela, aby giegíe wzkrzieſſieny tý//em zgiewnýegie bylo. Jakoz
y o lazarzowí, kdyz wzwiedye, oſta tu pol trzietyeho dne. Bieſſye obyczey
w ſtarem zakonye, ze przied tyem domem, w nyemz nyekteri czlowíek
byl vmrziel, tuby trubýechuu, aby ſkrzíe to lidy k zaloſty wzbudyli. Ale
ſyn buozy y trubacze y zaſſtup wen wyhnal, Ale przatelý tey dyewki wnytrzz
uwedl, aby byly ſwiedczy tomu, ze gíe zadnymí czarí newzkrieſſyl; ale
drziewe nez gy wzkrzyeſſil,[4]) dal gým dobru nadyegy a rzka: Nenyet
vmrziela dyewka, ale ſpý, Jakobý rzekl: wamt geſt vmrzela, Ale buohu,
genzt muoz rozkrzieſſyty, tomu ſpý y na tiele y na duſſy. Skrzie to gych
myſl oblehczyl, genzto przý tom byechuu, a ukazal, kak gemu geſt ſnadno
mrtwe krzíeſſytý. A tezz prawíe vczyníl, kdýzto lazarzie wzkrzieſſyl a rzka:
Lazarz, przíetel naſſ, ſpy. A take dawal nauczienýe ſſwym mlazſſym, abý
ſie ſmrty nebalý, ale muznýe ſmrt trpyelí. A kkdyz[5]) on to mluwieſſye,
137a poſſmýechowachuu ſye gemu, yakz prawi cztenye. Netreſktal ſyn buozy
gich z poſſmyewanye,[6]) abý gych poſſmíewanye bylo//ſwyedek praweho
vmrzienye.[7]) Nebo czaſto kdyz dyw bude vczynýen, newierzie líde; protoz
gie przíemaha gych wlaſtným odpowiedyeným. A tez bil nad lazarem
vczínýl, kdyz rzekl: Kdez ſte gey polozyli? A ony odpowíedyechu:[8]) Puod
a vzrzyſſ; A gyzt ſmrdy, nebt cztirzy dný w hrobíe lezy. Protoz ty lide
nemohu yuz newierzýtý, by byl mrtweho newzkrzieſſyl. Nebyechu take
duoſtoynî, aby byli tehdí przy tom, kdyzto dyewku z mrtwych wzkrzieſſyl,
ty, geſto ſie gemu poſſmíewachu. A protoz prawi potom cztenýe: A kdyz
bý wýpuzen zaſtup z domu, wnyde y ugie dyewku za ruku, y wſta z mrtwych.
Nedal giey gyne duſſye, kdyz gy rozkrzieſſil, ale tuuz, geſto byla wýſſla, zaſſie
nawratyl. A netolik dyewku z mrtwich wzkrzieſſil, Ale take kazal gy daty
geſty, Yakz prawí gyný ewangliſta, Aby nemnyeno bylo, by byla obludda.[9])

[1]) rozd. [2]) na konci ř. [3]) t. [4]) z (-krz-) přeps. z r. [5]) rozd. [6]) na konci ř. [7]) t. [8]) ras. [9]) rozd.

Podle fmýfla duchowneho Dyewka vmrla w duomu geft duffye kazda,
zlym myflenym neb zaduofty vmrziena. Ale prawí, ze fpý dyewka; Nebo
kazdy czlowiek, donyzd ge na tomto fwietýe, kterymyz ge kolywiek 137b
hrziechu yako vmrziel, wfak muoz geffeze wzkrziellen byty. Trubbacy [1])
gluu pochlebnýcy, gefto chwale czlowieka w gieho hrzíeffyech. Ale zaftup
ten by z domu wen wyhnan, aby dyewka byla z mrtwich wzkrzieffýena;
Nebo nebuude-li drzewe peczie a fnazenftwie o tomto fwietu z frdeze czlo-
wieczieho wypuuzena, duffie take z mrtwich newftane. Ale przy malem
lidu [2]) dyewka bý w domu wzkrzíeffena A onen gynoch przied branu
a lazarz przied mnoho lydmí; Nebo zgiewna wýna zgiewne gma míety po-
kanýe A lehka lehczeyffie A taýným pokanym moz fhlazena bytý.

Prawi potom cztenye: A kdyz gyde odtuud yezyff, gydefta po nýem
dwa flepce wolagice a rzkuce: Smíluy fie nad namy, fynu dawidow. Nemalu
wínu gmagy zydowe na fye, kdyz tyto, zraku nemagyce, gedynym fly-
ffienym w ffyna buozzyeho gfuu wierzilí: Ale zýdowe ffwyma oczyma
wíducze dywí, gefto czynyeffie, wfak wen wíerzyty nechtiechu. Znamenay
take gych weliku zaddoft; nebo neprzíftupyli gfuu fproftníe, Ale s welikym 138a
wolanym nycz gyneho, ale mýlofrdenftwie zadagice a fynem dawidowym
gey nazywagyce, Nebo to gmye toho czaffu bíefie welmí pocztywe. Dobrze
take gey fynem dawídowym nazywagi, nebo kralowna nebefka fwata marzy
byla roduu dawidowa. Slyfftez, Marchíon a Manycheus y gíný kacierzý,
gefto pifma ftareho zakona deru, a wezmýete nauczienýe, kak gey tuto
fynem dawídowym nazywagí; Nebo geft-li to, ze by byl naffieho czlo-
wieczftwie na ffe neprzygyal, yakz prawie tyto kacierzy, kak by gey tehdí
fynem dawidowym nazywaty mohli? Geft take tuto znamenaty, ze geft
fyn buozy chtiel drzewe czafto proffen byty a tak teprw vzdrawity, abý
nykte nemnyel, by on bez potrziebý a bez przyczynka chtiel czty hledaty.
A ten, genz ge mohl flepým zrak nawratyty, wyedyel dobre, wierzie-li,
czyli newierzi[e]; [3]) Ale proto gych tazafíe, aby wíera gych, gefto w gych
frdczy tayna byeffe, vfti byla zgiewena, tyem wietffy odplatu mýela, yakz
prawi apoftol: zgíe//wenye uft bywa fpaffený. A netoliko proto, ale abý 138b
take vkazal, ze gfuu doftoyny uzdrawenýe, A aby nyekto nemoh[l] [4]) rzecy,
Kdyz geft tyto gedýne pro ffwe mílofrdenftwie uzdrawil, f prawem mýel
take wfieczky gyne uzdrawity. A protoz take gych tyeze, Myeli-li by wíeru,
aby k wyffy wieczy ge przýwedl; Neb proto ze giey byechu fynem dawí-
dowym nazwali, y uczy ge, ze gmagy o nyem nýeczo wieczffieho wierzyty.
Protoz nerzekl gym: wierzite-lí, ze mohu ffweho [5]) otcýe proffyty, Ale
wierzite-li, ze to mohu uczýnyty. A ony odpowiedyechu: Owffyem, pane.
Gyz geho fynem dawidowym nenazywagy, ale wyffie wftupugíce panftwuo
gieho wýznawagy. Tehdy dotcze fye gích oczíj a rzka: Podle waffye wierî
ftan fye wam. I wece to, wíerí potwrzugie a ukazugíe, ze flowa ta, gefto
byl rziekl, nebyla pochlebna; nebo ynhed gie uzdrawí, yakz prawí cztenýe:

---

[1]) t. [2]) t. [3]) na konci ř. [4]) t. [5]) ras.

Y otewrzechu ſie gich oczy. A po uzdrawený przýkaza, Abý nykomeṅ u
139a neprawili. A to przykazanýe uczyní ſ welikym ſnazenſtwym, yakz//prawí cztenye: y zaprzietý gým [1]) a rzka: Wyzte, atbý nykte toho newidyel. Syn bozy pro ſſwu pokoru byehagye gyeſſytne chwaly, byeſſye to przýkazanýe uczynyl, ale ony, yako wdyeczný nemoziechu daru bozieho vtagitý. A to, geſto byl ſyn buozy gýnemu rzekl a rzka: Gdy a zgiew chwalu buozy, Nenýe proty tomuto, Nebo nam dawa nauczíenye, abychom ſamí pro ſwe dobre nedalí ſebe chwality; Pak-li bý naſſye chwala ſſla na buozy cieſt, nemamý toho branýty, ale przykazaty, abý ſie to ſtalo. podle ſſmýſſla duchowneho Skrzíe dwa ſlepcze Dwuoy ſie lid znamenawa, [2]) Lid zydowſky a pohanſký; Nebo z obogieho lidu ſyn buozzy nyektere oſſwietyl. w duomu, to gieſt w ſſwatey cierekwí; nebo bez ſſwate cierekwí zaden ý nemuoz ſpaſſen býtý, A ty, geſto gſu z zydowſtwa wíeru ſwateý cierekwi przygyali, ſyna buozieho po wſſyem ſwíetu gſuu ohlaſſylí. Ale duom knyezete gieſt zakon ſtari, poddan moyzieſſowí; Ale duom geſukriſtow geſt nebeſka ieruzalem. A protoz kdýz ſyn buozzy przieſ tento ſwíet gdýeſſie, wracyge
139b ſíe do ſſweho domu, dwa ſlepce gdyeſta//za ným: Nebo kdyz ſſwate cztenye ſkrzie ſwate apoſtoli po wſſyem ſſwietu býlo ohlaſſýeno, Tehdy mnozy z zydowſtwa a z pohanſtwua pociechu gyty po nyem; Ale kdyz wſtupy na nebeſſa, Tehdy oný wnýdechu do ſſwate cierekwe a tu byechu ſſwieceny.

A kdyz oný odgydechu, przíneſſyechu przeden czlowíeka nýemeho; Ten gmýegyeſſye w ſſobye dyabla. A kdyz dyabla wypudý, nýemý poczíe mluwíty. y dýwiechu ſie zaſtupowe a rzkuczie: Nykdý ſíe tak zgíewilo w zýdowſtwí. Ale duchownyczi prawíechu: Muocy knyezete dyabelſkeho dyablý wypuzugie. y chodyeſſye iezíſſ po wſſyech myeſtech y po koſtelech, vczie w gich ſkolach a kazye cztenye kralowſtwie nebeſkeho A uzdrawugie wſſyeczkí neduhý y wſſieczky nemoczí. Widyew pak zaſtupí ſlitowa ſſie nad nymí, nebo byechu vſtalí a lezyechu yako owucie nemagycie paſtyrzie. Tehdy wece ſſwym mlazſſým: Zen geſt welika, ale dyelnykow malo. Protoz proſte pana nad zný, at poſſle dyelnykí w ſſwu zen.

140a Na toto cztenýe mluwí ſwaty Thomaſſ z aquina.

//Kdyz zrak da ſlepym, potom nyememu rzecz nawraty a toho, w nýemzto bieſſye dyabel, vzdrawí, w nyzto wieczi vkaza, ze ma muocz a ze geſt lekarz nebeſki; Nebo ſſwaty yſayas prorok byl rzekl o nyem: Tehdí buudu otewrziený ocy ſlepych a uſſy hluchych vſſlyſſie a yazyk nýemych buude proſt. Tato nemocz nebieſſye od przýrozenýe, ale od dyabla A protoz bylo potrziebye, aby gey gyny przywedly, nebo ſam za ſſie proſſyty nemozieſſie, neb rzecz gemu odyata bieſſie. A protoz netazal geho yako onyech ſlepczow, wierzil-li bý, nebo mluwity nemozieſſye, ale ynhed gey vzdrawi, yakz prawi cztenýe: A yakz by dyabel wypuuzen, ynhed promluwi nyemý. y pocziechu ſie dywítý zaſtupowe a rzkuce: Nykdy ſie tak nezgie-

---

[1]) sic, na konci ř. [2]) sic.

wylo w zydowſtwı. nade wſſeczkı gey wykladachu a chwalechu, netolık
proto, ze vzdrawowaſſíe, Ale ze wſſiezckı neduhy y wſſieczki nemocy roz-
paczyle rucye zapuzowaſſie. A to nawıecz mutýeſſye duchownykı, ze gey
nade wſſieczkí chwalechu, Ne tolık nad tý, geſto tehdí bíechu, ale take 140b
y nad ty, geſto gſſu ſye kdy narodylı w zydowuſtwı. A protoz duchownycí
proty tomu mluwíecze prawíechu: Muocy knýezete dyabelſkeho dyably
wýpuzugîe. Uczıenícy a duchownyczı zydowſſty ſkutkí ſyna buozýeho
tagechu a tlaczıechu, kdez mohly, A kterych nemohlı vtagyty, ale na
gyný ſmyſl krzıwıe obraczowalı, yakz byl prorokowal ſwaty dawyd w zal-
tarzy, mluwye k ſynu buozıemu a rzka: Pro welıkoſt twe moczy buudu
lhaty na tye twogy neprzıetele. A gıch rzecz nycz nenye nemudrzıeyſſieho;
Nebo nenye to podobne, bý dyabel dyabla wypuzowal, ale radyeſſı bý
gemu pomohl a we wſſy zloſtı potwrdyl. A ſyn buozy netolıko dyably
wypuzowal, Ale y malomoczne zczıſczowal a vmrle z mrtwıch wzkrzıeſſyl,
hrzíechı odpuuſtyewal,[1]) kralowſtwıe nebeſke kazal A k otczy nebeſkemu
lıdý przywozowal, Gıehozto bý dyabel vczyníty nemohl, Any take chtıel.
Prawı potom cztenýe: I chodíeſſie yezıſſ po wſſıech//myeſtech. Muohl 141a
ſyn buozý ýnhed zloſt duchownykow treſktaty, ze mluwyechu a rzkuce:
Mocy knyezete dyabelſkeho dýably wýpuzuge. Dyabel, kdyz ſie gemu
protywenſtwıe ſtane, dobrym toho neodplacýgıe, ale ſkody tıem, geſto geho
necztye. Ale ſyn buozy protywnýe tomu czýný;[2]) Nebo kdyz duchownyczy
zydowſty gey hanyechu, netolıco gym toho zlym neodplatyl, ale take any
treſktal, Ale radyeſſy proty tomu dobrzıe czynyl, yakz prawı cztenye:
I chodyeſſie yezyſſ po myeſtech. W nýemzto nam dawa nauczıenýe, abýchom
ſſwym wynnykom zlŷ[3]) ſie neodplacelı, ale dobrym; Neb ktoz pro czyzy
zloſt dobrze czynyty przıeſtane, vkazugıe to na ſſıe, ze geſt pro lıdſku
chwalu dobrzıe czŷníl: Ale ktoz pro buoh dobrzıe czýný ſwým blıznym,
kak kolíwıek oný proty nyemu zle cynýe, Proto on neprzíeſtane dobrzíe
czýnyty, aby byla geho wıeczſſıe odplata tıem przıed buohem. Znamenayme
take obecznýe: y w mýeſtech y w koſtelech y w lılyczíech kazye, Towîes
y malým y welykym y ſtrzıedným, newýbye//ragýe any znamenagîe mocy 141b
buohatıch, Ale hledagıe ſpaſſıenýe wſſıech, geſto myegıechu wíerzıtý. Protoz
vczíeſſie w gych ſkolach, abý to ukazal, ze nýcz gyneho nezada, gedno
wuolý ſweho otcze naplnýty, a abý ſwým vczıeným newíerne lýdy przywedl
k wıerzıe. Gyeſt take znamenatý, kak bý kolywıek nyektere pýſmo vczýlo
o bohathſtwí tohoto ſwíeta, wſſakz bý proto nemohlo cztenye nazwano
býtý; A protoz pıſmo ſtareho zakona nebylo nazwano cztenýe, Nebo ne-
ſlıbowaſſíe poſſluſſným ſebe ſbuozýe nebeſkeho, Ale gedno ſbuozıe zemſkeho.
Po kazany pak a po nauczıený vzdrawuowaſſye wſſıeczkı neduhí
y wſſıeczkı nemocy, Abý, kterýchz bý gıeho kazanye k wıerzıe neprzywedlo,
Aby geho dywowe k wıerzıe gíe przyprawılý. I geſt tuto znamenatý, ze
wſſyeczkı ty, kterez ſyn bozy vzdrawowal na tıele, vzdrawowal gıe take

---

[1]) *e* ras. z *l*. [2]) přeps. v *cziný*. [3]) na konci ř.

wnýtrzz y na duſſy; Ale gyní ſſu toho vczynyty nemohlı ſſwu wlaſtný mocý, giedyne buozzý míloſty. A netolıko ſyn buozý ſwu dobrotu a ſſwe mılo-
142a ſrdê//ſtwîe gym vkazal, Ale take y gýne, yakx prawı potom cztenye: Vzrziew giezyſſ zaſtupí ſlytowa ſíe nad nymí. Skrze nyezto vrzad dobreho paſtyrze wíecıe nez nagemnýka to w ſſobíe ukazugíe. Nebo procz ſıe gıe ſlıtowal, ynhed vkazugıe, kdyz prawı: Nebo býechu trudny a lezıechu yako owczıe nemagyce paſtyrze. Trudny byechu zloſty dyabelſku a rozlıcznu nemoczy. Bıechu take trudny nemoczý duchownu, Towıes rozlıcznymí bludy przıemození, w nychzto lenýwıe lezıechu nemuohucz z nych wſtatý. Welıku nedyeku tuto gmagy míſtrzý zydowſty na ſſýe, ze, gſuuce paſtyrzy, obyczey wlcſkí na ſſobbye[1]) vkazowachu. Nebo netolık zaſtupow nepolepſowachu, ale take pohorſowachu; neb kdyz ony ſıe dywıechu a rzkuce: Nykdy ſıe tak nezgyewalo w zydowuſtwí, Proty tomu duchownyczı zydowſſczí mluwıechu a rzkuczıe: Mocý knýezete dyabelſkeho dyablý wypuzugıe. Ale kdyz ſyn bozzy ſ nebe ſhlede na zemí, aby vſlıſſal ſtonanýe yatıch wıeznow,
142b tehdy ínhed//zen yala ſíe rozplozowatý; Ale zaſtupowe lydſty k wıerze ſſwateho cztenye nykdy by ſe bylızylı, by ſyn buozzy ſ nebeſſ nebyl ſhledl na zemí.

A protoz potom prawí cztenýe: Zen geſt welıka, ale dyelnykow malo. Skrzıe zen rozumíe, lıdý, gíjzto mohu zyety; býty od ſſwatıch kazatelow a rozdyeleny od ztraczenych, buduu polozený w ſtodolu krale nebeſkeho. A protoz mnoſtwıe zny znamenawa mnoſtwíe lıda, A maloſt dyelnykow znamenawa nedoſtatek kazatelow. Nebo male byeſſıe czıſlo ſwatıch apoſtolow proty tolıko lıdu; Protoz radý ſyn buozzy ſſwatym apoſtolom, abý toho ſnazný bylı, Abý po wſſıe czaſſy ſwatıch kazatelow przybywalo. Protoz prawí we cztený: Proſte pana nad zný, abý poſlal díelnykí w ſſwu zen! Taynye ſam ſıe panem ukazugıe, neb on geſt ten, genz geſt pan nad zný; Nebo kdyz on poſſlal ſwe apoſtolý, abý ony zzelý to, geſto gſſu nebýlı wſſelí, nýcz gyneho gym zyetý nekazal nez to, geſto on byl dawno ſſyel
143a ſkrzıe ſſwe ſſwate proroký. Podle ſmýſla duchownýeho kdíz//gýz pohanſtwu ſpaſſıenýe býlo dano, tehdı míeſta a kaſtelowe moczy a przıſtým ſyna bozyeho býechu oſſwıecena a wſſıe ſtare nemocý gſu[2]) zbawena. Ale zlı duchowe ſſwu moczí ſılnye przıekazıechu lıdu w ſtarem zakoníe nemocznemu; nebo gıeſtye nebýeſſye gym dan ſtrazıe ducha ſwateho, gehozto geſt plod welmí vzýtteczní.[3]) A czymz wıecze tíech,[4]) geſto ten plod ſıegý, tıem wíeczıe plodu ducha ſwateho przíbywa; A protoz welı proſſyty pana nad zný, abý k przıgety darow ducha ſſwateho dal buoh dyelnýkow doſty. A toho nemozem na bozíe gedn°[5]) modlítwu obdrzıety. Gehozto nam wſſıem pomahaí otecz, ſyn, ſwaty duch. Amen.

TEhdı ſſezwaw dwannadſte[6]) ſſwıch apoſtolow, da gym mocz nad neczıſtymí duchí, abý ge wypuzowalí a uzdrawuowalí wſſıeczkı neduhí

---

[1]) rozd. [2]) ras. [3]) rozd. [4]) ras. [5]) na konci ř. [6]) rozd.

y wſſeczký nemoczy. Ale dwanadſte apoſtolow gmena gſſu tato: Prwi Symon, gemuzto dyegí petr, a ondrzieý, bratr geho. Jacub zebedeow a yan, bratr geho, Phılıp a bartholomyeí, Thomaſſ a//Mathıeý zgıewnýk 143b a Jacub alpheow a Tatheus ſſymon kananyanki a Judaſſ ſkaríoth, genzto gey proradyl.

Na toto cztenye mluwi ſſwatý Thomaſſ Z aquína:

Drzewe prawil ſſwatý ewangeliſta, ze ge ſýn buozy zbuzowal ſſwe mlazſſı^e,[1]) abý profılı pana nad zný, abý poſlal dıelnýký w ſſwu zen. A to, k czemuz drzewe wzbuzowal, to yuz nynyc naplnyge. Nebo czıſlo dwanadſt, geſto ſıe ſklada ze troýce a ze cztwernýce, Znamenawa, ze gſſu oný gmyelı na cztírzıech ſtranach wſſıeho ſſwıeta wıeru ſſwate trogyce kazatý. Toto take czıſlo mnohýmí znamenymí w ſtarem zakonye bylo znamenano: Skrzıe dwanadſte ſynow ıacubowích; Skrzíe dwanadczſte knýezat ſynow zyduowſkıch; Skrzıe dwanadczſte ſtudnýcz w celým nalezených; Skrzıe dwanadczſte kamenow w racıonale aaronowıe; Skrzıe dwanaczſte chlebow, geſto uſtawıcznýe lezíechu w templí na ſtole; Skrzıe dwuanadczſte ſpytaczow poſſlanych od moyzıeſſye;//Skrzıe dwanadczſte kamennow,[2]) 144a z nýchzto byl oltarz vczínyen; Skrzíe dwanadczſte kamenow, geſto gſuu bylı wzíety z yordana; Skrzıe dwanadczte wolow, na nychzto ſtaſſye morze mýedyene. A w nowem pak zakoníe Skrzıe dwanadczſte[3]) hwýezd, geſto ſuu y byechu v korunye mlade newıeſty; Skrzıe dwanadczte zakladow geruſalena, geſto wıdıel ſwaty Jan, A ſkrzıe dwanadczſte wrat. Míloſtywý pak a mílosrdny pan a mıſtr nezawídý ſwym ſluham aný ſwý[4]) mlazſſym, Ale ſſwu mocz gý[5]) dawa, Aby, yakz ge on wſſıeczkı neduhíj y wſſıeczkı nemoczí uzdrawowal, Takez ſſwym apoſtolom teez mocy pozyczıl, Aby ony take wſſıeczkí neduhí y wſſıeczkí nemoczí vzdrawoualí. Pak potom poklada czıſlo ſwatych apoſtolow a gych gmena wypýſſugíe, aby bylı rozeznany od gyných, geſto ſıe nazywachu apoſtolmí a neyſſucze. A protoz prawí potom cztenye: Dwanadſte apoſtolow gſſu gmena tato. Prwı geſt napıſſâ[6])//Sſymon, gemuzto gíe przýgmíe petr, Aby byl rozeſnan od onoho druheho ſſymona, 144b genz ſlowıeſſye kananynſkı z ulıce myeſta, gemuzto gmye chana, wlaſty galıleyſke, kdezto ſyn buozı obratyl wuodu u wíno. Sſymon tolıko geſt rzeceno yako poſſluſſny, Nebo geſt bıl poſſluſſen kazanye buozıeho a k gíedynemu pozwany ſyna bozıeho oſtawyw to wſſıeczko, czoz gmyel, bra ſe po nyem. Symon, yakz take gyny prawıe, tolıko rzeceno yako ſlozyw zloſt y ſſlıſſal ſmutek; Nebo kdyz ſyn buozy z mrtwích wſtal, tehdı on ſlozıl tu zloſt, gıjzto gmýel pro geho vmuczenye, a vſſlíſſal zaloſt. Nebo ſyn buozy gemu powíedye a rzka: Donyzdſſ byl mladſſy, chodyl gſſy, kudý tobye lıbo, Ale kdyz ſıe ſtaraſſ, gyný tıe opaſſıe y powede, kamz ty nechceſſ. A ondrzıey, bratr gıeho. Ondrzıey tolıko ge rzeceno yako vdatny. A dobrzıe gíe nazwan vdatnym, nebo wſſıeczko. czoz míel,[7]) oſtawyw y bral ſıe po ſynu bozıemu A udatnýe ſtal w ge//ho przıkazaný. Pak potom yakub 145a

[1]) na konci ř. [2]) rozd. [3]) ras. [4]) na konci ř. [5]) t. [6]) t. [7]) ras.

zebedeow a Jan, bratr geho, Genzto gſſu, oſtawſſie ſweho otcze tıeleſtneho,
vilı za otczem nebeſkŷm. A proto gıey nazywa zebedeowým, aby bıl rozeſſnan
od druheho yacuba, genz ſlowıeſſye alpheow. Jacub potupcıe ſıe wyklada;
nebo netolıko wſſıelıke tıeleſtne poſkwrnyenýe potupıl, Ale take y ſſwe
tıelo, Kdyz od krale herodeſſa ſmrt dobrowolnye trpıel pro krale nebeſkeho.
Jan míloſt bozzıe ſýe wyklada: Nebo ſyn buozy nade wſſıeczkí gey mílowwal[1])
A protoz na znamenýe naywıeczſſıe mıloſty na poſledny weczıerzý na
prſſıech ſyna buozıeho on lezal. Potom pak phılıpp Bartholomyey. Phılıpp
tolıkoy rzeczeno yako vſta ſwıetla; Nebo on týem oſſwıecenym, gymzto gey
bıeſſıe ſyn buozı oſſwıetyl, kazanym ſwıch vſt mnohe lydy dowedl ſwíetloſty
kralowſtwıe nebeſkeho. Bartholomýey geſt gmye ſyrſke, ne zýdowſke,
A wyklada ſıe ſyn toho, genz powyſſugıe wuodu, Towıeſſ gezukrıſtow, genz
145b ſrdcze ſwích ka//zatelow pozdwıha od zadoſtý ſſwıetſke y powýſſyge w ne-
beſſyech, Aby, czymz wíece ſſwu zadoſty przıebywagy w nebeſſıech, tyem
wıece ſrdce tíech, geſto gıch poſluchagy, wlhkoſty ſſweho kazanye zapogíly
a obmýekczylí. Potom pak Thomaſſ a Mathyey zgíewnýk. Thomaſſ hlubo-
koſt ſıe wyklada; Nebo czymz wíece nedowíerzıl, tıem hlubýegıe poznal
buoſtwıe ſyna buozıeho, A protoz rzekl: pan moý a buoh moý. Matheý
tolıko rzeceno yako dany; Nebo on darem buozym z zgıewnyka vczynen
geſt ewangelıſtu. Potom pak Jacub alpheow a Thatýey. Tot ge ten ıacub,
gehozto ſwate cztenýe bratrem ſyna bozıeho nazywa y take w eepíſtole, geſto
geſt pıſſana Gaalathkym. Nebo maría zena alpheowa matky bozıe ſeſtra
byla, gıȷzto ſwaty yan ewangelíſta marígy Cleophowu nazýwa, Snad proto,
ze ten gıȷſty Cleofaſſ take alphey byl nazwan, Aneb proto,ze ſnad marıa, kdyz
146a byl alpheý vmrzıel, po Jacubowıe narozený poya//la pak Cleophaſſýe.
A dobrze ſyn alpheow geſt nazwan; Nebo Alphey tolıko geſt rzeceno yako
prawedlný a vcyený. A kake ge on byl dobrotý neb duoſtogenſtwíe,
ſwıedczıe ſſwaty apoſtolowe, geſto gſſu gıey bıſkupem gerozolymıkym vczý-
nýlı. A koſtelnye kronyka mezý gynu wıeczy prawí o nyem, ze ge maſſa
nykdy negedl, wína y gıednoho pytíe opyleho nepıl, wlaznýe ſıe neḿyl, [2])
Platenneho rucha nenoſſıl, y we dne y w noczy klekagıe na ſſwu kolenu
ſſwemu hoſpodynu ſíe modlıl A tak byl welıkeho v buoha zaſluzıenýe, ze
geý wſſıczkný prawedlnym nazíwachu. Thateý pak geſt ten, gehozto ſſwaty
lúcaſſ Judaſſem ȷacubowym, towıes bratrem yacubowym, nazywa, gehozto
epyſtolu cztuu w koſtelech, w nýzto on ſam ſıe bratrem yacubowym nazywa.
Judaſſ pak poznawagyczí ſıe wyklada; Nebo on geſt ſyna buozıeho ſſwym
ſrczıem [3]) a ſſwu wıeru poznal. Thatey oracz ſrdce ſıe wyklada; Nebo on
geſt ſſwym kazanym rozwolal [4]) rozlícznych lídy ſrdce, Aby neſlí plod
146b duoſ//toný nebeſkeho kralowſtwıe. Potom pak ſſymon kananytſkı a Judaſſ
ſcarıotſkı. Sſymon kananynſkı to ge ten, gıehozto gyny ewangelıſta mıloſty
nazywa; Nebo kana tolıko rzeceno yako míloſt. Judaſſ pak ſcarıothſkı
ſlul Proto, neb ta ulíce, w nyzto ſıe narodyl, ſlowıeſſye ſcaríoth. Judaſſ
zadawenye ſſıe wýklada; Nebo on ſıe ſam obíeſſyl a prowazem zadawıl.

[1]) rozd. [2]) sic. [3]) rozd. (ſr-czıem). [4]) sic.

Y geft znamenaty, ze dwa apoftoli tiemto gmenem[1]) gfta nazwana, fkrzie nyezto wfieczko krzieftanftwo fie znamenawa: Skrzie Judaffye yacubowa znamenawagy fie wffiezkný ty, gefto wieru krzieftanfku vftawicznýe poznawagi az do ffweho fkonczenye, Ale fkrzie Judafie fkariotfkeho znamenawagi fie tý, gefto przígmucze wieru krzíeftanku potom pak od nýe zabludýe, Gehozto naff racz oftrziecy Otteez, fýn, ffwaty duch. Am.[2])

Tyechto dwanadczfte poffial iezifi przykazaw gym a rzka: Cieftu, gefto gduu k pohanftwu, nechodte, A w myefta samaritanfka newchazeyte, Ale radyeyffye gdyete k uowciem, gefto gffu zhynulý duom yfrahelow. 147a
Sfedcze pak kaztezff a rzkuce, ze fie przyblizigie kralowftwi[e3]) nebefke. Nemoczne uzdrawugite, mrtwe vvzkrieffuyte,[4]) malomoczne oczyftugite, Dyably wypuzuýte. Darmo fte wzalý, darmo dayte.

Na toto cztenye mluwí fwatý Rzehorzz. P. L. LXXVI col. 1089.

Gyz geft wffem znamo, o bratrzíce mila, ze geft naff wýkupitel pro lidfke wýkupenye na ffwiet przyffiel, A take flyffymý yako na kazdy den, ze fwate piffmo pohanftwa k wierze kríeftyanfkí pozýwa. Czoz ge to, ze poffielagye fwe mlazffye na kazanýe, gym przykazugie a rzka: Na cieftu, gefto gde do pohan, nechodte a do míeft Samaritanfkich newchazeyte,[5]) Ale radffy gdiete k uowciem, gefto gffu zhynulý duom yfrael? Giedyne to, yakz muzemý z gieho konecznych fkutkow znamenaty, zíe geft chtiel, aby nayprwe zydowftwu a potom pak wffiem[v6]) liddu fwate cztenýe kazano bylo, Aby, kdyz by ony, pozwany gffuce, obratyty fíe wzhrdalí, Swatý kazatelí ku pozwaní pohanftwua prawym rza dem przíffli, Abý kazanye 147b
naffyeho wykupitele, geho wlazftnýmî potupeno, lidu pohanfkeho, yako czyzieho, hledal,[7]) A to, czoz zydowftwu fíe dyegyeffye na ffwiedeczftwie gich twrdoftý, to pohanftwu przíczynek byl k buozey mýlofty. Byechu take tehdy ty, gefto gmyegiechu z zyduowftwa pozwaní byty k wierzie krzieftanfkey, Ale mezy pohanftwem toho czaffu gych nebyeffíe: Nebo yakz prawí w knyhach apoftolfkich fkutkow, Kdyz ffwaty petr kazal, náyprwe fie trzy tyffycz zydow obratylo A potom pak piet tyffycz gich wierzylo; A kdyz fwaty apoftolowe chtiechu uw azíj pohanftwu kazaty, fwaty duch gym zapowiedye, abý toho neczynyli. Awffak týzz fwaty duch, genz drziewe byl zapowíedíel, aby nekazalí, ten uw afichfkich frdce Potom ffwu míloft nalil; nebo Dawný czaffowe gffu, yakx ge wffieczka Afya wieru krzieftanfku przygyala. A proto ge byl drziewe zapowíedyel A potom pak przikazal, Nebo tehdi biechu uw azíj ty, gefto neygmiegiechu fpaffení bytý. 148a
Biechu w ny tehdí//tý, gefto nebiechu zaffluzyli geffcze, abý gym byla dana míloft k oobracziený, Abý nebylí tíem tyezie fuzení pro potupeny[e8]) fwateho kazanye. A protoz chítrym a taýnym fuudem buozým z nýekterích lidy vffý kazanye flowa buozieho geft vtageno, gijzto gffu nezaffluzyli, aby mílofty ducha ffwateho býli wzbuzení. Protoz potrziebie geft, bratrzice

[1]) ras. [2]) na konci ř. [3]) na konci ř. [4]) *vv-* přeps. z *vz-*. [5]) *w* přeps. z *u*. [6]) na konci ř. [7]) sic. [8]) na konci ř.

mîla, abýchom w tom we wſſiem, czo czynymí, wſſiemohucieho hoſpodyna tayne radí ſíe na naſſ baly, Abý, kdyz bý ſie naſſye myſl, wzbludíeczi, od ſſwe zle wuole ſie nenawratyla, by protywný ſuudczie hroznich wíeczy nezpoſſobil. Geſto zaltarznýk dobrze znamenagye prawí: Podte a wízte ſkutkí buozie, neb tie hrozny w radach na lidſke ſyný; Nebot geſt wídyel, ze nýekterzy míloſrdnye gſſu pozwany A nyekterzi pak podle prawdí wyhnaný, A protoz ze nýektere odpuſſczege a nýktere, hnýewagie ſie, hoſpodyn zpoſobugie; Protoz lekl ſie toho, gehozto rozumíety nemohl,
148b A gehozto znamenal, ze wſſie mýſlí nemuoz netolí//ko rozumen bytý, Ale ze ſíe gemu take nelzie[1]) promíenyti: to wída y naſſwal gey hrozný[2]) w gieho radach nad ſyný czlowiecíe.

A kdyz biechu kazatelí poſlaní, czo gym przikazano, to uſſliſſymý. Diete, kazte a rzkucze, ze ſie przyblizy nebeſke kralowſtwie. To yuz take, bratrzíce míla, acz by cztenye mlczalo, ale ſſwiet wuola; Nebo rozliczna geho pokazanye hlaſſowe[3]) geho gſſu. Nebo genz geſt, rozliczným zetrzien protywenſtwým, od ſſwe chwaly ſpadl, gyne kralowſtwíe budu cie nam po ſſobye yako ukazugie, A tiem, geſto gey nyekdí milowali, yuz geſt horziek; ſamí geho ponyzenye kazy, ze nenye duoſtogen mílowanýe. Nebo bý kteri duom trzaſl ſíe, yako by ſíe chtiel oborzytý, ktoz by w nýem przíebywal, ten by wen vtekl, A genz giey drziewe mílowal, yakz bý naywiecze mohl, tak by chwatal, abý ſie od nyeho wzalil. A protoz, Kdyz ſſwiet letý, aný ſie ſ nym drzíece gey milugiê, [4]) vdawený chczme býty ſpieſſie nezly przie-
149a bywaty; Nebo zadny ſmýſl od geho padenýe naſſ nerozluczugíe, k nýem muzto naſſ naſſye krziehkoſt przywazuge. A protoz ſnadno geſt, kdyz wydymý, ze ſſwíet letŷ, myſl naſſy od geho mílowanye odwadyty, Ale to býlo toho czaſſu przieliſſ neſſnadno, kterehoz byeſſie przykazano apoſtolom, Aby kralowſtwíe tayne, Towies nebeſke, kazaly, Nebo wſſyczknŷ na wſſye ſtrany to wiedyechu, ze kralowſtwîe tohoto ſwieta yako ktwiechu.

A protoz ſwatŷ [5]) apoſtolom przydana byla mocz, abý dywi czynyli, Aby mocz ſſwatich dywow rzeczí potwrzowalo a aby nowe ſkutki czynyli; nebo ſſuu nowu wieru kazali, yakz prawí toto ſſwate cztenýe: Nemoczne vzdrawuýte, mrtwe wzkrzieſſuyte, malomoczne oczíſczuýte a dyabli wýpuzuyte! Kdyz ktwieſſye ſſwiet a narod ſſye lydſky rozplozowaſſye a bohatſtwie wſſielike na ſſwietie przielis byeſſie, kto bý byl tomu wierzil, by byl který gyny ſſwieth, kto by byl ten, geſto by chtiel mílowaty radſſy to, geſto newídy, nezli to, geſto wydý? Ale kdyz nemoczný przýgymachu vzdrawenye
149b A vmrlí z mrtwich wzſtawachu, oczíſſ//czenýe malomoczný przygŷmachu A dyablowe wýpuzenýe trpíechu, Tolik wídomích dywow znamenagie, kto bý newierzyl tomu, czoz bý o newídomey wieczí ſliſſal? Nebo proto widomí dywowe ſſwiedczíe, abý ſrdce widomich k wierze k newídomy wieczi przy tahlí, Aby ſkrze to, czoz ſie dywnýe zgiewnýe dýege, vkazano bylo, ze to geſt, czoz taýnye a ſkrytíe, welmí geſt dýwneyſſie. A protoz kdyz ſíe ýuz

[1]) [illegible] [2]) na konci ř. [3]) ras. [4]) na konci ř. [5]) t

krzieſtanſtwuo rozplodýlo ſſwateý cierekwí, mnozy gim, geſto zywot ſſwaty wedu, awſſak dywow czynýtý nemohu; Nebo darmo bý dýwowe zgiewnye ukazaný byli, kdyby wnytrzz w ſrdczi zadneho vzytka neuczýnyli. Nebo yakz prawi miſtr pohanſki ſwaty pawel: Na znamenye ſte lidem newíernym, ale wiernym waſſich dywow any znamenye potrziebie nenye. A protoz týzz kazatel wýborný giednoho, genz bieſſie ſpadl ſ uokna ſedye na geho kazanî a do ſſmrty ſíe zabil, przíede wſſým pohanſtwem ſſwu modlitwu 150a
z mrtwych gey wzkrz//íeſſyl. Pak potom przíſſied do mílotyna, a ten oſtrow pln pohanſtwa newierneho nalezl, otcze gednoho czlowieka, gíemuz bylo gmíe publýus, od ſtudene nemoczi ſſwu modlitwu vzdrawil. Ale Thímothea wíerneho krzieſtyana, genz gemu wiery krzieſtyanſke kazaty pomahaſſie, ne ſlowem any dywem, Ale lekarzſtwím geho nemoczy gey zbawil a rzka: Pozywaí malo wína pro mdlobu zaludka tweho a pro twe czaſte nemocy. Ten genz geſt pohana nemoczneho giedno ſlowem a modlitwu uzdrawil, Procz gie ſſweho towarziſſye wierneho krzieſtyañ[1]) tymz czynem nemoczí nezbawil? Nebo zagiſte ten gmíel zgiewníe vzdrawen bytý ſkrzie dyw, genz wnytrzz zyw nebyl, Aby ſkrze to, czoz bý nemocz zgieuma vkazala, mocz wnýtrznye w zywotu gey poſſilila; Ale nemocznemu towarzíſſy, krzíeſtyanu, nebylo trzieba nad ným dýwow zgiewnye czýnýty, nebo wnýtrzz zyw bieſſie. Ale kdyz gym pogyczil ſyn buozzý moczí, abý kazalí a dýwí czy// 150b
nyli, czo gým potom przykazal, vſſliſſmý. Darmo ſte, prawí, wzieli, darmo dawayte. Wiedyeſſie ſyn buozy nektere budu cie, ze bý, przigmuce mocz ſſwateho kazanye a dýwuow czynienýe, k uzytku lakomemu to chylili, Yakoz to ſſymon czarodyenyk chtiel míloſt ducha ſſwateho, gijz mohl dywy czínítý, v ſſwatich apoſtolow za penyezie kupity, Abý to, czoz bý byl zle kupyl, potom opiet drazýe prodal. Proto take naſſ wýkupitel vczýnyw bíczyk z prowaſkow, z koſtela zaſtuppý [2]) wen wýpudyl A ſtoliczie tyech, geſto holubý prodawachu, przíewratyl. Holubý prodawaty nýcz gyneho nenýe, giedyne míloſt ducha ſſwateho ne pro wiecznu odplatu, ale pro czaſſny zyſk dawatý. Ale gſſu nýekterzy, geſto za ſſwieczenye penyezs nechtie braty, ale wſſak ſſwate ſſwiecenye pro lidſku libboſt [3]) chtie czyníty A z te ſſcziedroſty nýcz gyneho giedno ſſwíetſke chwali chtíe hledatý. Tý zagiſte to, czoz gſſu darmo wzali, darmo nedawagí; Nebo przygemſſye vrzad// 151a
ſſwatoſty, penyez chwalý lidſkeho [4]) zan przigymagý. A protoz dobrze, kdyz czlowieka prawedlneho ſſwaty prorok wypyſſuge, prawi: Genz ſſwogý ruce ocziſtyl od ſſwſſelikeho daru. Nebo nyekteri dar pochody od ruky. [5]) Nerziekl: ktoz ſſwogy ruce oczyſtil od daru, ale przicynyl od wſſielikeho daru. Nebo nyektery dar pochody od ruky, nýektery od yazýka. Dar od rukí penyeze; Dar od yazyka przíezen. A protoz ktoz ſſwiecienýe ſſwate dawa, tehdi ſſwogy ruce ode wſſieho daru oczyſſczuge, Kdyz w duchownych wiecech netoliko penýez, ale y przíezní lydſke hleda.

Ale wy, bratrzie míla, geſto ſſwietſke rucho noſſyte, kdyz ſliſſyte, co mý mamý w duchowny wíeczý czynytý, czo pak k wam ſluſſie, take zna-

[1]) na konci ř. [2]) rozd. [3]) t. [4]) sic. [5]) sic.

menayte. Takez wý geden pro druheho wſſieliku wiecz darmo czynte. Nerodte za waſſye ſkutkí tohoto ſſwieta odplaty hledaty, neb wíete, ze ma ſkoro zhynutý. Wizte, abyſte any zleho aný dobreho pro ſſwietſku odplatu
151b neczýnylí. Toho berzte na ſſwiedeczſtwie ſſwich ſkutk//kow, gehozto mate za ſuudcý, Ten wiz waſſye dobre ſkutky, abý on, kdyz czaſſ odplaty przýde, wſſieczkí wam gie zgiewnye vkazal. Jakz waſſiemu tíelu, abý nezhynulo, na kazdý den pokrm dawate, Takezſſ waſſý duſſy vſtawiczny pokrm waſſy dobrzy ſkutcy buudte. Krmí tielo ſíe paſſíe, Miloſrdnýmí ſkutkí duſſye ſie paſſie a krmí. To czoz ſſmrtedlnemu tielu czynyte, toho ſſwey duſſy wiecznýe zyweý neodgymayte. Nebo kdyz bý nahhly [1]) ohen nyekteri duom obklicził, ktoz kolíwiek w nyem prziebýwa, popadna, czoz muoz, uteczie, za zyſkane to gma, czoz muoz wen z ohnýe wýneſty. A to rozliczneho protywenſtwíe plamen ten ſſwíet ozieha, A to, czoz ſſíe kraſſneho w nyem zadſſie, [2]) to wſſieczko konecz geho, genz ſſe yuz przibIýzyge, wſſieczko pohubí. Protoz za weliky zyſk, bratrzice mila, gmíetye, Kdyz czo z nýeho wyneſty ſſebu mozete, Acz czo yako byeziece popadnete, Acz to, coz by oſtana mohlo zhýnutý, k odplatie waſſy wiecznýe chowate; Nebo wſſieliku wiecz ſſwietſku
152a chowagice tratyte//A ſſcziedrzie dawagíce zachowate. S rychloſty czaſſý hynu. k bdiený naſſieho ſuudce, genz gma wſkorzíe przygyty, Dobrímí ſíe ſkutki przyprawmý, abýchom geý duoſtoynýe przygietý mohlí A ſſ ným do nebeſſkeho kralowſtwíe gytý. Gehozto mnýe y wam dopomahaý ottecz, ſyn, ſſwaty duch. Am̃.[3])

NErodte gmýetý zlata Any ſtrziebra Aný penyez u waſſych[4]) paſſiech Any tobolkí na cieſtýe Aný dwu ſukní Any obuwí any holí. Duoſtogen geſt dyelnyk ſſweho pokrmu. A do kterehoz kolýwiek míeſta nebo caſtelle wendete, otyezte, kto tie w nýem duoſtoyný; a tu budte, az y wýndete. A wchazegice w dom pozdrawite geho a rzkuczie: Mír tomuto duomowí. A geſt-li to, ze duom buude duoſtoýný ten, przyde waſſ mír nan; Pakli nebude duoſtogen, mír waſſ k wam ſíe nawraty. A ktoſſ kolywiek waſſ neprzýgme, aný uſſliſſy waſſye rzíeczy, Wýnduce wen z domu nebo mýeſta ſetrzete prach ſſwich noh. Zagiſte prawí wam: Lehcziegie buude zemí
152b ſodomítſkych A komor//reýſkich den ſuudný nezli tomu míeſtu.

S w a t y T h o m a ſ ſ z a q u í n a m l u w i n a t o t o ſ w a t e c z t e n y e.

PRzýkazal gym ſyn buozy, Abý aný zlata any ſtrziebra any penyez ſſebu noſſyli, Ne proto, by toho zywotu czlowieczíemu potrziebie nebylo, Ale proto, ze gie tak poſſielaſſie, abý gým potrzíeba býla dana od tiech, geſto gym cztenye a wíeru krzieſtanku kazachu. Dobrzíe muoz rozumeno bytý, ze ſýn buozy tohoto neprzykazal proto, abý kazateli ſlowa buozieho gyným czýnem potrzieby nemohli gmyety nezli tiem, geſto bý ony gym dalí, gymzto by ſlowo buozie kazali; Nebo gynak by byl proty tomu ſſwaty

[1]) rozd. [2]) sic. [3]) na konci ř. [4]) *u* přeps. z *//*.

pawel vczynyl,[1]) genz ruku dyelaſſíe, potrzieby ſobíe dobýwaſſie. I geſt
tuto znamenano, ze geſt ſýn buozy dal mocz apoſtolom, pro nyzto gſſu
przywazaný potrziebu gym daty ty, gymzto ſlowuo buozie kazý. A kdyz
czo hoſpodyn przywazugie, Kto toho neczyný, ten w hrziechyech w nepo-
ſſluſſenſtwie wpadugie; Ale kdyz muocz dawa, Izíe gie kazdemu tey muocy 153a
nepozywaty a yako potupyty ſweho prawa. Protoz to vgiednawagie ſyn
buozý, aby, ktoz cztenye zwíeſtugie, od cztenye take zyw byl, To apoſtolom
mluwieſſye, abý bezpecznýe any drzieli, aný noſſyli potrzíebý tohoto zy-
wuota[2]) ny male ný welike. Protoz rzekl ſyn buozý: Any holí, vkazugie
tiem, ze krzieſtiene wierny tiem wſſíem gſſu powynní ſluham bozým, A oný
przieliſſenſtwie nemagý potrzíebowaty. Protoz tu mocz ſkrzie metlu zna-
menawal, kdyz rziek, yakz piſſe ſſwaty marek: Aby nycz nenoſſily na
cieſtye gedyne huol. Ale podle ſſmyſla duchownyeho Nenye lzye[3]) kazatelő[4])
ſſwateho cztenye any ſtrzíebra any zlata any penyez drzety. Skrzie zlato
w ſſwatem piſſmíe czaſto ſie ſſmyſl znamenawa A ſkrzie ſtrziebro[5]) rzecz,
Skrzie penyezie hlaſſ. Toho nam nelze wziety odgynud, any od zydow any
od kacierzow any od pohannow,[6]) giedýne ſamemu hoſpodynu z tiech
darow dyekowaty. Ale ze paſſ k zſſluzbye przíſſluſſye, Ktoz chce komu
hotowíe ſluzýty, aby gemu//rucho neprzekazalo, ma ſíe opaſſaty, Skrzie 153b
nyezto ſíe znamenawa, aby ſluhi bozie zadne ſſwatoſty neprodawalí, Ale
abý gich duſſy neprziekazalo, ſſtyedroſty ſie opaſſalí. Napomína naſſ take,
abýchom tobolkí nenoſſilí, Towíes ſnazenſtwie o bohatſtwí tohoto ſſwieta
nemýeli; Neb kde geſt poklad twoý, tu geſt take ſrdce twe. Prawi take,
Abychom dwu ſukný nemíelí, nebo duoſty gmamy gmiety na tom, ze ſſmý
ſie w giednu ſukny buozy, Towíes wieru krzieſtyanſku, obleklí; w druhuu,
Towíes wieru kacierſku neb zýdowſku, nykakez ſie neoblaczmy. Obuwu
take zapowieda. Obuw z kozíj vmrlich zwíerzat geſt vczynyena; Protoz
zapowieda, abý naſſie nohy, Towies naſſie zadoſty, zadnu obuwí vmrlu,
Towies hrzíechi ſmrtedlnymí, obklícena nebyla. Holí take neymame noſſytý,
Towies zadneho vſſanye do tohoto ſſwieta neýgmíelí, nebo tento ſſwiet
geſt yako hol ze trzſty vczýnyen[a7]), na nyz ktoz ſíe podeprzie, lehce ſie
pod ným zlama A ſſnad gemu ruku zlama nebo prokole. A od krzieſtyanſtwa 154a
ſwíetý apoſtole potrziebu mýetí gmíegiechu, gymzto ſſwate cztenye kazachu.
Nebo ſnad bý ſwaty apoſtoli ſynu buoziemu býli mohli rziecý: Welyſſ nam
zebraným zyw býtý, a tyem by ſie ſnad ſtydyeli; Protoz ſyn buozy vka-
zugíe, ze ty, gymzto kazíj, powynní ſſuu gym potrziebu daty. A protoz gie
dýelnyki nazywa, yakz prawi cztenýe: Duoſtogen geſt dyelnyk ſweho
pokrmu. Sczaſtnu take gym vczínil promíenu; neb za zlato a za ſtrziebro
a za gynu wiecz wzalí gſſu mocz nemocy uzdrawuowaty, mrtwe wzkrye-
ſſowaty A gyne rozliczne dywy czynytý. S prwa poczatka, ne ynhed gym
rziekl: Nerodte gmíety zlata any ſtrzíebra, Ale potom, kdyz gym dal mocz
dywý czýnyty a rzka: Malomoczne oczyſſczuýte a dyabli wen wýpuzuýte.

---

[1]) ras. [2]) ras. [3]) ras. [4]) na konci ř. [5]) ras. [6]) rozd. [7]) na konci ř.

Skrzie nyezto muozem dobrze znamenaty, ze geſt z lidíj, geſto rziekagij,
yako andýely vczynyl, kdyz wſſieczku peczý od ných odgyal, Aby o giedyney
wiecy ſnazný bylí, Towies Aby ſwate cztenýe lydem mluwílý. A potom
154b y[1])//te peczíe gých zbawili, [2]) kdyz gym rzekl: nerodte peczíe mýetí, czo
wam mluwýty, Nebo w ten czaſſ buude wam dano, Towies duchem ſwatým
zgieweno, czo wam buude potrziebye mluwýty. Ale proto ze bíeſie yako
nahý, apoſtoly, wſſíeho gié zbawyw, na kazanye poſſlal. Aby ſie gym to
przykazanye twrdo nezdalo, oblepſſy to a rzka: Duoſtogen geſt dyelnyk
ſſweho pokrmu, yako bý rziekl: Gielikoz wam potrziebie k giedeny a k cho-
zeny, toliko wezmiete. Jako prawí apoſtol: Gmagyce pokrm a odyew, na
tom doſty gmíemí. A opiet gynde prawí a rzka: ktoz od koho nauczienye
przygyma, vdíel gemu ſſweho ſtatka. Acz yuz mlazſſy przygymagy du-
chowne nauczienye [3]) od koho, gmagy giey uczynýty vczaſtna ſſweho
ſbuozie ne k lakomſtwí, ale ku potrziebíe. Proto ze bieſſie drzewe rzekl:
Duoſtogen geſt dýelnyk ſweho pokrmu, Snad by mnýeli, by do kazdeho
domu mohlí bezpecznye wnyty; Protoz gíe vczý, abý w kazdem mýeſtýe
155a na doſtoynýeyſſieho, Towies cztneho//a dobreho, hoſpodarze ſie ptaly,
Necztnych domow pro zly przyklad ſie chowalý. Ale procz gie thehdy ſyn
buozý v zgiewneho hrzieſſnýka gedl a prziebywal? Zagiſte proto, ze geſt
yuz ſkrze ſſwe obracenye doſtoyna ſie vczynyl. I geſt tuto znamenaty,
ze geſt gieſtie wſſeho nepozyczil; Nebo gym nedal toho, abý mohlý wiedìety,
kto geſt duoſtogen, Ale aby ſie na doſtoyneho ptali A netoliko wely duo-
ſtoyneho hledaty, ale z domu do domu ſie netulaty a rzka: A tu oſtante,
az przícz poydete, Aby ony hoſpodarzowí hanbý neczýnili A take do-
mnyenye lehkoſty na ſſie nedali.

Prawi potom cztenýe: A wchodyecze w dom, pozdrawugite geho
a rzkuce: Mir tomuto dom^v^wí. [4]) Pokogie hoſpodarzíe zadayte, Abý to
wſſieczko, czoz ſie praudye protywugie, minulo. A bude-ly w tô [5]) domu
kteri, genz ma ſpaſſê [6]) byty, Pokoy waſſ, Towíeſſ waſſye kazanýe, geſto
155b dowody wieczneho pokogie, na nýem oſtane, Nebo ten gie pokornye uſſlyſſý
A radyegy przygme; Pakli nebude,//k wam ſíe przibliзie nawratý. Nebo
kazdi kazatel, kterziz ſlowo buozie kaze, Acz geho nyktéý netba ſlyſſiety,
wſſak on za ſſwe uſſyle od buoha odplatu bude gmyetý. A ktoz, prawi,
neprzigme waſſ, any uſſliſſy waſſieho kazanýe, wynduce z domu nebo
z mieſta oſtrzieſte prach z ſſwich noh. Prach wely z gích noh ſeſtrzety
na znamenye tomu, ze gſuu ſwaty apoſtole w tom míeſtýe byly a ze ty
lide ſlowa buozieho, geſto oný kazali, przygíetý netbalí. A take na zna-
meny^e^[7]) tomu, ze gſuu y pokrmu neprzygiali od tyech, geſto ſuu wzhr-
dali ſſwatym cztenŷ.[8]) Za wíerne prawi wam, ze Sodomýtſkym a Go-
morrítſkym lehcziegie buude den ſuudny nezly tomu mýeſtu. Nebo
zagiſte Sodomýtſkým gomorríthſkym ſſwate cztenýe kazano nebylo
A proto ze gſſu w ſyna buozieho newierzyli, gelikoz proto budu

[1]) ras. z *w*. [2]) sic. [3]) *y* ras. z *e*. [4]) rozd. [5]) na konci ř. [6]) t. [7]) na konci ř. [8]) t.

welikú muku trpietý, nelly ono míefto, gefto kazanye a o wíerzie
krziefťanki flyffalo, awffak wierzýti nechtielo. Ale podle fmýfla
duchowneho vczý naff fýn bozy, abýchom newchazeli w tiech domý, 156a
Any f nymí mluwili neb obczowanýe [1]) mýeli, gefto newierzie w fyna
buozieho. A w kterez koli míefto wende,[2]) abychom tazali, gefťli ktery
duom doftoyný a hofpodarz prawedlný. Gyezto prawdí mnýe y wam
dopomahay ottecz, fyn, fwatý duch. Amen.

TEd ya waff poffyelā[3]) yako owczie mezy wlký. Buudtezz proto
mudrzy yako hadowe A fproftny yako holubkowe. Ale chowayte fie lidý;
nebo zradýe waff w ffwich fborziech a w ffwích fkolach buudu waff býczo-
waty. A k bifkupom a kralom budete wozený na ffwíedeczftwie gym a po-
hanftwu. A kdyz waff zradýe, nerodte míflity, kterým czynem, czo-li wam
mluwíty; Nebo w ten czaff buude dano, czo wam mluwity. Nebo wy neýfte,
gefto mluwýte, ale duch waffieho otczíe, gefto wuas mluwí. Zradý take
bratr bratra na ffmrt A otecz fyna A wftanu fynowe protý ffwemu rodu
a ffmrty gie zahubíe. Budete w nenawift wffiemu lýdu pro me gmíe.//A ktoz 156b
uftawiczen bude do koncze, ten fpaffen buude.

Na toto cztenýe mluwí ffwaty Thomaff z aquína.

Drzewe fýn buozý apoftolý vczyl, abý peczie o potrziebye ffwietfkey
nemíeli a rozliczne dywí czynytý mohlí; Tuto pak gým przýpowieda proro-
kugie, ze gefto gffu mýeli trpiety. Nayprwe proto, abý ony vznamenalí,
ze on wffieczko wíe drzewe, nezli fie ftane; Druhe, aby oný fliffiece nemutýli
fie w ty czaffy, kdyz by gíe ktere protywêftwie[4]) zafflo. A nepoffiela gich
k wlkom, ale mezy wlkí, abý w tom ffwu muocz wíeczffý vkazal, kdyzbý
owuce nad wlky fwítiezylí A mezý wlki gfuce, rozliczne nebezpeczne
chwacenye od ných trpíeczie netoliko nezhynulí, ale y wlký po ffobíe obratyli.
A welmí gie wieczý dýw twrdoft gych myffý obmýekczyti nezlí gíe zýwota
zbawíty. Ale mezý wlky uczy gíe pokornu byty. Nebo ktoz vrzad ffwateho
kazanye przygýma, nema nykomemu protywenftwíe czynítý, Ale y fam
gie ma pokornye trpíe//tý, Abý ffwu pokoru litoft hnyewagyciech lydy 157a
vkrotyli[5]) A rany hrziechow fmrtedlných w gynych lidech, ranyen roz-
liczným protywenftwym, gie vzdrawil. A ffwym mlazffym zgiewnu kazen
vkaz A wnytrzz otczowu míloftý mýluy tý, gefto zgiewnye trzefkce a kazie.
Ale mnozy gffu, kdyzto gijzto[6]) kdyz wladarzftwie nad gynýmí przygmu,
abý fobye poddane zedraty mohli, zadofty w tom yako horzie, ftrach
ffwe moczý nad nymí vkazugi, a ze gffu gych ottczí, toho nezpomínagy
A myefto pokory pychu a hrdoft ukazugý. Pakli nyekdy ffwymí poddanýmí
míle promluwie, Ale wnytrzz zlofty proty nym yako rzewu, O nychzto
prawí ffwate cztenye: Przydu k wam w ruffye owuciem, ale wnytrz fuu
wlgkowe lity. Syn buozzý fkrzie wlký duchownyky a uczienyki zydowfke

[1]) ras. [2]) na konci ř. [3]) na konci ř. [4]) rozd. [5]) sic. [6]) ij přeps. z y.

rozumíe wſſieczki ty, geſto gſuu bílý protywnýcí ſſwatich apoſtolow. Ale
mezy tiem wſſyem bylo gich nawietſſye vtíeſſyenye mocz toho, genz gie
157b poſſielaſſie. A protoz prze//dewſſym gym powiedyel a rzka: Ted ya waſſ
poſſielam yako owuce mezy wlki. Jako by rzekl: Nerodte ſie mutyty tyem,
ze waſſ poſſielam mezy wlki; nebo bých chtiel, mohl bych uczíníty, ze bý
wam nemohli nycz uſkodyty, A netoliko ze biſte wlkom poddaný nebílí,
Ale ze byſte yako lwuowe proty ným ſylní byli. Ale ſluſſye, aby tak bylo,
nebo tyem wý ſſwíetleyſſy budete a ma mocz ſie wiece ohaſſy.[1])

Budtezſſ mudrzy, prawi, yako hadowe a ſproſtný yako holubowe, Aby
ſkrzie chytroſt hadowu zradí ſíe oſtrziecý mohlí A pro ſſwe ſproſtenſtwie
níkomemu neſkodylí. Hada na przíklad przywodi; nebo had wſſym ſſwym
zywuotem hlawu przykríwa a raný na zywotie trpý, abý mohl hlawu za-
chowaty, nebo w ný ſtogy geho zywot: Takez mý wſſieczko nebezpe-
czienſtwie na naſſyem zywotie trpme pro naſſy hlawu, Towies pro gezu-
kríſta, abychom wíeru krzieſtyanku bez poſkwrnýeníe ſchowalí, w nyzto
158a ſtogy zýwot nebeſkeho kralowſtwie.//Had take ſkrzie vzku dyeru lazy
a tak ſtare kozie zbywa a tudy ſíe obnowugie: Takezz kazatel ſlowa buo-
zieho, wezma na ſſie twrdoſt ſſwateho zywota, wſſieczkí ſtare obycegíe ma
ſ ſebe ſwleczý. Kraſſnye take ſyn buozzy kazatele ſlowa buozieho napomína,
aby gmyeli chýtroſt hadoweho plodu; Nebo prwí czlowiek ſkrzie hadda
byl oklaman. Jako bý rzekl: Stary neprzietel byl geſt chítr k uoklamaní,
a wy budte mudrzy k ſſwemu wyplaczeny; Onen gie chwalil owoce drzewa,
a wý chwalte mocz ſwateho krzyzie; Onen geſt nayprwe ſrdcze mdleyſſieho
wieku pokuſſyl, ſlibuge wieczne lzýwe zdrawíe: A to, czoz gie onen lzywie
ſlibowal, To mý ſlibmy podle prawdy, Nebo ſam hoſpodyn geſt to ſlibýl,
ze buudu rowny andyelom wſſiczkny ty, geſtot gmagy prawu wieru. A yakz
nam potrziebíe geſt chytroſt hadowu gmýety, abychô[2]) wierzie krzie-
ſtyankeý nemohli vrazení bytý, Takez nâ[3]) potrziebíe ſproſtenſtwíe holu-
158b bowe míety: Neb holubek//zluczy nema a take vſtý nekuſſa: Takez mý
Abychom zloſty w ſſobye negmýelí a ſſweho bliznyeho w nyczyemzs neura-
zyli. Ale proto gie ſyn bozy tuto dwuogíj wiecz yako w hromadu ſſwazaw,
Nebo ktoz gma ſproſtenſtwíe bez mudroſty, lehce muoz oklaman býty.
Chytroſt take geſt nebezpeczna k urazu tweho blíznyeho, acz nebuude
ſproſtenſtwym oblepſiena. A czo geſt twrdſſye tohoto przykazanýe? Nebo
nenýe doſty na tom, aby czlowiek protywenſtwie pro buoh trpiel, Ale
abý w tom protywenſtwí yako holubek bez zluczy any ſie mutyl, any ſie
hnyewal; Nebo hnyew hnyewem nemuoz vhaſſen byty, Ale pokoru
a dobrotu.

Ale ſkrzie wlkí, o nýchzto drzewe mluwil, rozumíe lidý; Dawa roz-
umíety ſkrze to, kdyz prawí: Ale chowayte ſſie lýdy. A proto take potrziebye
wam geſt, abýſte byli yako hadawe[4]) Towíes chytrzy; Nebo podle ſſweho
obyczíegie oný waſſ zradye, nayprwe przíed ſſudem zapowiedagýce wam,

[1]) [illegible] na konci ř. [3]) t. [4]) sic.

abýſte nekazalí we ygmíe bo zíe, A potom, kdyz toho neoſtanete, budu 159a
waſſ byczowaty A potom przied krale a przied byſkupy buudu was wodýty.
Dywne welmí geſt, ze gſſuu, vſlyſſawſſe tyto rzieczy, ynhed ſie nerozpaczylí
ty líde, genzto od gezera, w nýemzto lowíechu, nykdy ſíe nebýli rozdalili.[1])
Zagiſte neczýnnyla toho gych mocz, ale mudroſt toho, genz gíe vczíeſſye;
Neb polehczenye toho utrpenýe przyczyní, kdyz powiedye: To wſſieczko
budete trpiety pro mýe. Nemale vtieſſyenye geſt trpíety pro gezukriſta.
Ne yako nekazany anebo chodlíwí to trpiety gmyegiechu. A opiet potom
przíczýnýgíe a rzka: Na ſſwiedeczſtwie gym, Towies týem, geſto z nenawiſty
a z neprziezny gŷ[2]) ſmrt vczynychu, Anebo pak tíem, widuce a ſlyſſiece
praudu, nerodyli ſíe obratyty. Smrt zagiſte ſſwatíc^{h}[3]) lidy geſt dobrym
na przyklad, Ale zlým geſt na ſſwiedeczſtwíe, Aby, pronyez zli bezze wſſíe
omluwý muſſyegy zhynutý, Protoz pak dobrzý wezmuce przyklad mohlý 159b
wiecznýe zywí bytý. A tiem gie tieſſyeſſye; ne proto, abý ony czyzieho
zadali ztraczenye, ale proto, abý oný gmýeli nadyegy, ze ſyn buozý wezde
geſt a wie wſſieczko, prwe nezli ſie ſtane. A netoliko tiê[4]) ſſwiedeczſtwym
wſſieczka omluwa geſt odyata tiem, geſto dobrzíe tiem geſto w ſyna bozyeho
nechtie wierzyty, ſſwatich apoſtolow nenawydielí: Ale take pohanſtwu
cíeſta otewrzíena, abý wíerzyli w gezukriſta. A protoz przyczýníge o pohanſtwu:
A kdyz waſſ zradýe, nerodte myſlity, kterym czynem, czo-lí
budete mluwíty. Podle drziewnýeho wtyeſſienýe nemale gým geſtye y gyne
przyczynígie, aby zagiſte nerzieklí: kak buudem moczy mluwity k tíem
lídem, geſto naſſ tak ſilnye budu nenawidyety. Protoz gym weli o mluweny
nadýegy gmyety a rzka: Kdyz waſſ zradie, nerodte mýſlitý, Kterym czynem,
czo-lý mate mluwitý; nebo wam bude dano w ten czaſſ, czo budete mluwítý. 160a
Jako by rzekl: Kdyz waſſ powedu pro gmíe//bozye przied ſuudcze, wuoli
waſſy gedyne offieruyte hoſpodynu; nebt gezukryſt ſâ[5]) bude uwas mluwitý
A míloſt ducha ſſwateho da, abýſte vmyeli odpowiedaty, nebo waſſie wiera
znam a wſſielikemu buoziemu przykazany bude nauczena, czo ge odpowíedaty.
Wezmýete na przyklad abrahama, Gemuzto kdýz byeſſie przýkazano,
abý ſyna ſſweho yzaaka w uohny vzehl a bohu offierowal, Kdyz w tom
chtiel poſſluſſen bytý, ynhed vzrziel berana za ſſebu, gehozto buozým przykazaným
mýeſto ſyna offíerow^{a}.[6]) A protoz prawi ynhed cztennye:[7]) Neygſte
wý, geſto mluwite, ale duch waſſyeho otcze, genz uwaſſ mluwi. Jako bý rzekl:
Wy przyſtupte k bogý, ale ya buudu boýowaty. Wý wypuuſte ſlowa, ale ya
buudu mluwítý, yakz ſſwaty pawel apoſtol o ſobie prawi: Zda, prawi,
chcete poznaty toho, genz wem nynye mluwí? gezukryſt ſkrze to k duoſtogenſtwi
prorociemu gie przýwedl, gijzto gſſu ſkrze ducha ſſwateho mluwílí.

Potom prawí czte//nýe: Zrady bratr bratra na ſmrt A otecz ſyna. 160b
Dawa gŷ[8]) vtieſſyenye przyczynyge wíece nebezpeczenſtwíe. Nebo menſſy
buoleſt trpyme z toho protywenſtwie, geſto mame od czyzych, nezly z toho,
geſto trpyme od tiech, do gychzto ſſme wíery vſſali; Nebo ſkuodu na

---

[1]) ras. [2]) na konci ř. [3]) t. [4]) t. [5]) t. [6]) t. [7]) t. [8]) t.

zywuotye trpyece zelemy, ze ſſme take y wíeru ztratylı. Potom pak welmı
hroznýeſſye przyczynýgıe, kdyz prawı: A budu was nenawídyety wſſıczkny
lıde. A potom pak opíet przyczýnygíe utyeſſyenýe a rzka: Pro me gmye;
A opıet gyne, kdyz prawí: A ktoz bude vſtawıczen az do konczıe, ten
ſpaſſen buude. Nebo mnozý na poczynczıe gſuu vdatny, a na koncy ſıe
pak wſtraſſye; protoz prawí, ze koncze zada. Nebo ktery geſt vzytek ſemene,
geſto na poczatczıe wzektwe, a naypoſſledý pak zſſwadne? A protoz vſtawí-
czenſtwıe od nych potrzíebuugıe, nebo ne poczatek, ale ſkonczıennye [1])
duoſtoyno geſt chwalí A chwala nenýe dana tyem, geſto poczynagý, ale
161a týem, geſto ſkonawagy. Ale abý//nýkte nerzek[1]: Syn buozí wſſyeczko, czo
gſſu ſſwaty apoſtolowe bylı, to geſt on vczyníl; Proto nenye dyw, ze gſſu
oný tak dobrzy bylı, nebo nýcz tıezkehò neczınílı, any trpıelı. Protoz prawı,
ze gym geſt vſtawıczıenſtwıe potrzıeba; nebo acz gym geſt z prwnýeho
nebezpeczıenſtwıe pomozeno, Ale welmí twrdſſye gŷ [2]) potom ſchowano
bylo A nelze gym bez toho byty, donýzz gſſu zywı, by wzdy nyeczo ne-
trpıelı. A to taynye vkazugıe, kdyz prawí: A ktoz buude uſtawıczen az do
konce, ten ſpaſſen buude, Towıes kto przykazanye wıery krzıeſtyanſke
chowaty buude a we wſſıelıkem protywenſtwı ſıe nerozpaczy, ten za proty-
wenſtwıe tohoto ſſwıeta prygme [3]) odplatu kralowſtw[e] [4]) nebeſkeho. I geſt
znamenaty, ze konecz ne wzdý znamenawa zhynutýe, Ale nyekdy ſſwrcho-
wanýe, yakz prawí gýnde pıſmo: Konecz zakona geſt gezukrıſt. A protoz
muoz takto rozumíeno býtý: Ktoz buude uſtawıczen az do konce, Towıes
161b do gezukryſta. W gıezukryſtowí az do koncze//vſtawíczenu bytý nýcz
gyneho nenye nez wuyerzıe krzíeſtyanky az do ſmrty oſtaty. Gıehozto
mnye y wam dopomahay otecz, ſyn, ſwatý duch. Amen.

A Kdyz waſſ buudu nenawydyety w tomto mýeſtye, uteczte do
gyneho. Zawıerne wam prawı, nedokonate mýeſt yſrahelſkích, az ſyn
czlowıeczý przyde. Nenye mlazſſy nad ſſwým myſtrem Any ſluha nad
ſſwým panem. Doſty ma mlazſſy, abý byl yako geho míſtr, A ſluha yako
geho pan. Budu-ly otcze celednyeho beelzebuba nazywaty, Welmí wíece
domacıeho.[5]) Protoz neboýte ſſye gých. Nenye tak pokríto, by nebylo
zgıeweno, A nýcz tak tayno, by nebylo zgıeweno. Czoz wam prawı we
tmýe, to prawte na ſſwıetle, A to, czoz ſlıſſyte w uſſıe, kazte na ſtrzıechach.
A nerodte ſıe baty tıech, geſto zabŷgegy tıelo, ale duſſıe zabíty nemohu;
Ale radſſy buoyte ſíe toho, gen muoz tıelo y duſſy poſſlaty w gíehēnu.
162a wſſak dwa wrabcze za penýezek prodawagy a geden z ných//nepadne na
zemí bez wuole otcze meho, genz geſt na nebeſſıech. Waſſy pak y wlaſſy
waſſye hlawí zecztený gſuu. A protoz nerodte ſıe baty; mnohıch wrabczow
lepſıe yſte wy. Protoz kazdý, genz mye wyzna[6]) przıed lıdmí, wyznam ya
gey take przıed mŷ[7]) otczem, genz geſt na nebeſſyech. Ale ktoz mne zaprzý

[1]) rozd. [2]) na konci ř. [3]) rozd. *pr-ygme*. [4]) na konci ř. [5]) sic. [6]) ras. [7]) na konci ř.

przed lidmi, zaprzym ya geho take przed ſwým otczem, genz geſt na nebeſſyech.

N a t o t o c z t e n ý e p i ſ ſ y e ſ w a t y J e r o n y m P. L. XXVI c. 65.

Toto[1] geſt o onom czaſſu rozumýety, w nyemzto ſwaty apoſtolowe na kazanye poſlany bíechu, gymz geſt vlaſtnye rzeceno: Na cíeſtu pohanſku nechodte A w mýeſta ſamaritanſkich newchodte. A tuto prawi, aby ſie neprzıezny nebalí, ale odtud gynam ſie hnulí. To gſſu zagíſte na poczatcze wıerny krzıeſtyane vczínílí. Kdyzto w gıeruſalemye nenawıſt hrozna poczala ſíe byla, rozprchlý ſíe po wſſy zydowſky zemí, Abý ta nenawıſt byla przyczýnek k rozplozený ſſwateho czte//nýe. Ale podle ſmýſla duchoneho[2]) 162b muozıeme rzecy: kdyz was buudu nenawıdyety w gednom mýeſtye, Towıes kdyz ſíe wam[3]) buudu protywıty nýekterym ſſwıedeczſtwím nýekterych knyh ſſwateho pıſma, Mý ſıe vteczmy do gynych míeſt, Towíes k gyným ſſwateho pyſſma knyham. Geſt-lı to ze hoſpodarze beelzebuba nazywagy, welmí wıece y czıeled geho. Beelzebub modla geſt vw akaron, geſto w knyhach kralowıch nazwana geſt modla muſſye. Beel to geſt bel nebo baal. Ale zebbub[4]) mucha ſıe wyklada; A protoz knyezıe dyabelſke przıeneczíſte modly gmenem nazywa, geſto mucha ſlowe, gıez ſladkoſt oleýowu zahubugıe. Nıcz neny[c5]) tak ſkryto, by nebylo zgıeweno, A nýcz tak taýno, bý nebýlo zwíedýeno. Ale kak gıe to, ze mnohıch zloſty na tomto ſſwıetye wíeczy gſſu taýní? Protoz o buduczíem czaſſu geſt to rozumíety, kdyzto tagenſtwıe lıdſka hoſpodyn bude ſudýty a oſſwíetý ſkrítoſty tem//ne 163a A zgíewní vczýní rady kazdeho ſrdce. I geſt tento rozum: Nerodte ſıe baty ſſwích nenawíſtnykow lýtoſtý Aný tıech, geſto o was zle mluwîe; Nebo przyde den ſuudný, w nýemzto y gıch zloſt y waſſıe ſlechetnoſt bude zgıewena.

Czoz wam prawî we tmíe, to prawte na ſſwíetle, A czoz ſlyſſýte wſſíe, to kazte na ſtrzıechach. To, czoz, ſte ſlyſſıelı yako w zawrzíení, kazte otworzıtye, A to, czoz ſte ſye nauczylí, zgyewnýe mluwte. To, czoz gſſem waſſ nauczyl w malem zydowſſkẽ[6]) míeſtye, po wſſyech míeſtech a po wſſyem ſſwíetu vdatnýe prawte. Nerodte ſíe baty tıech, geſto zabýgegý tıelo, ale duſſye zabıty nemohu. Gſſuu-lí kterzý, geſto zabígegí tıelo, ale duſſıe zabıty nemohu, To geſt znamenye, ze duſſye nenye tıeleſtna, any muoz wídyena bytý; podle hrubíeyſſıe ſtraný naſſıeho czlowıeczſtwıe mluwím, Nebo toho zagıſte czaſſu bude muky trpíety, kdyz drz//yewníe tıelo naſſíe przygme, 163b Abý ſ týem, z nýmzto hrzyeſſılo, ſ tyemz take y mukí trpıelo. Toho ſíe buoýte, genz muoz y tıelo y duſſy poſſlatý w gıehennu. Toto ſlowuo gehenna w ſtarem píſmýe nýkdeſſ nenýe pıſſano, Ale ſyn buozzí ten gıe nayprwe to powıedyel. Protoz wyzmý, ktery geſt przyczynek toho promluwenýe. Modla baal ze geſt byla blız ygeruzalema pod horu, gıȷzto dyegí morya, z nyezto teczıe wuoda ſyloe, To ſſme czaſto cztlí. Tu take bıeſſýe pole welmí kraſſne a wſſye rozkoſſy plne, geſto od te wuody wlahy duoſty gmíegyeſſye. Bíeſſýe

[1]) inic. opomenuta. [2]) rozd. [3]) sic. [4]) rozd. [5]) na konci ř. [6]) t.

take tu leſſ, genz bíeſſie teý modle przíſſwiecen. A w taku nemudroſt byeſſíe líd zýdowſky wpadl, ze, zapomanuwſſye ſſweho chramu, tu ſſwe obyetý offierowachu. A rozkozſſ ta, geſto tu byeſſye, przíemahaſſye gych duchowenſtwíe, tak ze ſſwe ſýný tey modle na cieſt tu rzíezachu a w uohný
164a vzyehachu. A to gijzte gmýe ſlowieſſye gehen//non, Towieſſ zlab ſynow Enuon. To knyhy kralowe a Jeremýaſſ prorok plnye pyſſy. Y hroſſy hoſpodyn, ze chce to gyſte mýeſto naplnýty mrchu tiel mrtwich lidý, Abý nýkde nykake nebylo nazywano to míeſto Tofet any baal, ale Políandrum, To geſt hrob mrtwich lídý; A protoz buducîe mukí, gýmýſto hrzieſſnycý gmagy muczíeny byty, ty ſkrzye toto míeſto ſie wypíſſugy. Ale dwuogy gehennu, to geſt przyelíſſneho ohnye a przielíſſne ſtudenoſty, w knyhach ſſwateho yoba wplnye píſano nalezamý.

Wſſak dwa wrabcze za penýeziek prodawagy a geden z ných nepadne na zemí bez meho ottcze. A waſſye pak wlaſſy waſſyey hlawi gſſu zetcztení. A protoz nerodte ſie baty; mnohich wrabczow lepſſy ſte wý. Wiezie ſíe rzecz bozzíe a poſlednye przíedný zprawugie. Tak kazdy mudry, Czoz czteſſ, chowaŷ ſſýe rozlíczneho rozumu, abý k zſſwemu ſmýſlu piſma ne-
164b przygednawal, Ale radý//eſſy ſſwoý ſmýſl abý przigednawal ku piſſmu. A rozumíey, czot prawí potom. drziewe byl rzekl: Nerodte ſſye batý tiech, geſto zabígiegy tíelo, ale duſſye zabýty nemohu. Yuz nýnýe mluwí porzadnýe: Wſak dwa wrabczie prodawagy za penyezek a geden z ných nepadne na zemí bez waſſieho[1]) otczîe. ychcze takto rzecy: kdyz mala zwierzatka a laczyna bez buoha ſtwuorzitele nemohu zhynuty A we wſſyech wieczíech geſto[2]) buozie zpoſſobenýe A zadna wiecz nemoz zhynuty bez bozie wuole, Protoz wy, geſto ſte wieczní, nerodte ſie baty, býſte byli zywí bez buozieho zpoſſobenye. Tento ſmyſl y drzewe ge nahorzie rzecen: Znamenayte ptaki nebeſſke, zet any ſiegí, any zny, aný hromaſſdye w ſſtodolí, a otecz waſſ nebeſki paſſie ge; wſſak ſte wý draſſý nezlí oný. A potom opiet prawí: Znamenayte lilia na poli, kakt roſtu. Y geſto potom prawi: A kdyz ge to
165a tak, ze ſieno, geſto dneſſ geſt a//zaýtra buude w ohen wízeno, Buoh tak odyewa, Welmý wiecze waſſ male wîery. Ale nyekterzy ſkrzie dwa wrabczie rozumíegy duſſy a tielo, Ale ſkrzie piet wrabczow, o nychzto piſſe ſwaty Lucaſſ, geſto prodawagy za dwa penýeſkí, piet ſmýſlow rozumíegy; Ale kak ten rozum wſſíemu cztení muoz przigednan býtý, nemale nezſnadenſtwíe geſt. Ale waſſý wlaſſý waſſýe hlawí wſſiczkní gſſu zeczttení; Protoz nerodte ſíe batý; wý mnohich wrabczow drazſſe[3]) ſte wy. Lepſſy roſum geſt drzewní, aby ſie nebali tiech, geſto zabigegy tíelo, ale duſſye zabyty nemohu; nebo kdyz bez buozyeho wíedyenýe mala zwíerzatka nemohu zhynuty, welmí wíeczie ty, geſto gſſu apoſtolſkŷ[4]) okraſſiení duoſtogenſtwím. Ale to geſto prawí: Waſſy pak wlaſſy waſſieý hlawý wſſiczkní gſſu zetczteny, Welike ſnazenſtwie buozye przy lidech vkazugie
165b A weliku znamenawa míloſt, ze nycz naſſych wíecy przied hoſpo//dýnem taýno nenýe, kdýz male wieczý a nevzyteczne geho wídyenye nemohu

[1]) ras. [2]) sic. [3]) -*ſſe* přeps. z *ſte*. [4]) na konci ř.

vteczí. Poſmýewaýte ſye koſtelnyemu rozumu na tomto míeſtye ty, geſto newierzíe, by líde vmrlý z mrtwích wſtawalí, yako býchom mŷ mnýeli, bý y ty wlaſſý, geſto lazebný[k] [1]) na naſſ oſtrzſiſýe, mýeli take z mrtwich wſtaty. Ale ſyn buozý nerziekl geſt: waſſye wlaſſý waſſie hlawý wſſiczczi gmagy ſpaſſieny býtý, Ale rzekl: wſſyczcy gſſu zecztený; wiedyenye czíſla vkazuge, ale ne toho cziſſla ſpaſſíenýe. Ale podle ſmyſla duchowneho Hlawa geſt gezukryſt, Ale wlaſſy gſſu ſſwaty apoſtolowe, gijzto ſſu kraſſnye wſſíczkny zecztenŷ,[2]) nebo gmena gych gſſu napſana w nebeſſyech.

Prawi potom pak cztenye. Kazdí ten, ktoz mne nezaprzŷ przied lýdmí, nezaprzym gieho ya take przied ſſwym otczem. Wieda ſyn bozy ten ſtrach, genz býſſye na ſrdczich apoſtolſkych Pro tu rziecz, geſto gým bieſſíe mluwil, Ale protoz opiet gých poſſilugíe, netoliko ſtrach od ných// 166a
odgýmagíe, ale nadyegŷ k wieczney odplatie gym dawa. Poznanye tuto rozumýetý geſt, o nyemzto prawi apoſtol: Srdczem wierzýe k prawdye, ale uſty ſie zpowied ſtawa k ſſpaſſiený; Ale aby zadný nemnýel, bý bez ſſpowíedy ſſwych uſt mohl ſpaſſen bytý, netoliko prawí: ktozſſ mye pozna, Towies mne nezaprzý, Ale take przyczynýgie: przied lidmí. I geſt znamenatŷ, Ze y pohaný nemohu toho zaprziety, bý buoh nebyl; Ale, bý nebyl buoh otecz a ſyn, toho pohaní mohu zaprzietý. Protoz wýzna kazdeho ſýn przied ſſwým otczem, genz ſkrzie ſýna bude gmýety przýſtup k uotczý, Nebo ſyn gdye: Podte pozehnaní mým otczem, przygmíete kralowuſtwie nebezſke. Ale zaprzý kazdeho toho, genz geho zaprzý; Nebo ſkrze nýen nebuude gmíety k uotczy przyſtupenýe, Od widyenýe geho buozſtwíe [3]) y gieho otcze bude zapuzen. Gehozto naſſ racz oſtrziecý otecz, ſyn, ſwatý duch. Amen.

NErodte mnýety, bych//byl przyſſiel poſſlatý mír w zemy. Neprziſſel 166b
ſſem mír poſſlaty, ale mecz. Nebo przíſſel gſſem rozdyelitý czlowiekka[4]) proty geho otczŷ A dczeru proty materzy giegýe a newieſtu proty cztty gegye. A neprzietele czlowieczý domownýcy geho. ktoz mílugie otcze nebo materzſſ wiece nez mýe, nenýe mne duoſtogen. A ktoz mýlugie ſýna nebo dczeru nad my[e5]), nenye mne duoſtogen. A ktoz newezme ſſweho krzyzie ý gde po mnye, nenye mne duoſtogen. ktoz nalezne ſſwu duſſŷ, ztraty gy, A ktoz ztraty ſſwu duſſy pro mýe, nalezne gý. ktoz waſſ przygyma, mye przygyma, A ktoz mye przýgyma, przýgyma toho, genz mýegy poſſlal. Ktoz przygyma proroka we ýmýe proroka, odplatu proroka przýgme. A ktoz przygyma praweho we ýmíe praweho, odplatu praweho przygme. A ktoz kolywiek da ſie napitý giednomu z tiechto naýmenſych cziſſy wuoddy ſtudene giedyne we ymíe mlazſſieho, Zawierne prawi wam, nez//tratý ſſwe mzdy. 167a
I ſta ſíe, kdyz dokona gezyſſ kazanye ſſwý[6]) dwanadczſte apoſtolom, gýde odtud, abý uczýl a kazal w gych mýeſtech.

---

[1]) t. [2]) ras. [3]) t. [4]) rozd. [5]) na konci ř. [6]) na konci ř.

Na toto cztenye pıſſıe ſſwaty Jeroným.

P. L. XXVI. col. 67. Drzewe byl rzekl ſyn buozý: To, czoz wam prawí we tmýe, prawte na ſſwıetle, A to, czoz w ucho ſlyſſíte, kazte na ſtrzıechach. Nynye pak prawí, czo po kazany míelo bytý. k wıerzıe gezukrıſtowîe Weſken ſſwıet proty ſobıe rozdýelen geſt, kazdy duom ma y newıerzyece y wıerzyczıe A protoz poſſlan geſt boy dobrý, aby byl zruſſen mír zlí. Takez w knýhach ſtareho zakona proty nepoſſluſſnym lýdem, geſto bıechu przıſſlı od wzſchodu ſluneczneho A wíezý vczynyty chwatachu, gıȷzto bý nebeſſa doſſahalí, Pıſſíe ſıe, ze buoh uczýnyl, abý rozdíelıl gych yazykí, yakz proſſý dawíd w zaltarzý: Rozzýen, hoſpodyne, líd, genz chcze bogý. Nebo gſſem przyſſel rozdyelıty czlowıeka proty otcý geho A dczeru proty materzý gegıe a ne-
167b wıeſtu proty czty gegıe. A neprzıetele czlowıe//czý domowníc!ij geho. A bezmale týmýz ſlowy wu mýcheaſſowích prorokowích knýhach teez pıſſano geſt. A geſt znamenaty, kdez kolywıek ſtareho zakona ſſwíedeczſtwíe ſıe klade, ſgıednawa-lı ſıe gíedno ſmyſl, czy-lı ſlowa take, ſluſſye to plnye wıedyety. Ktoz mílugıe otcze a materz wíece nez mýe, nenýe mne doſtogen. Nebo drzewe byl rzekl: Neprzıſſel gſſem poſſlaty pokogíe, ale mecz; A rozdyelıtý lıdy proty otcy a materzy, Abý nykte míloſrdenſtwím neprzıedczyl przıed zakonem. Protoz prawı ynhed potom: ktoz myluge otcze a materz wıece nez mye, nenye mne duoſtogen. A ona nabuozna panna w knyhach o mýloſty prawí: Zgıednaýte, prawí, we mnye míloſt. Toto zgıednanye w kadey[1]) zadoſty potrzıebno geſt. Míluý po bozıe otczıe, míluý materz, míluy dyety; Pak-lí potrzıeba ta przyde, ze by mýel míloſt ſſwıch przatel a ſſwıch dýety k míloſty buozzý przýgednatý a nemohl bý obeho zacho-
168a watý, gmýeý nenawíſt k pratelom a míluý hoſpodyna. Nezapowíe//da mylowatý otcze a materz[e2]), Ale znamenytıe przyczynyl a rzka: Ktoz mílugıe otcze a materz wıece nezlı míe, nenýe mne doſtogen; A ktoz neberzíe ſſweho krzızíe y gde po mnýe, nenýe mne doſtoggen.[3]) A w gýnem cztený pıſano geſt: ktoz neberzıe ſſweho krzýzíe na kazdy den. Nemným toho, by bylo doſty na tom, Ze czlowíek gednu vkazıe ſſwe uſtawíczıenſtwıe wıerzıe krzıeſtyanký; Wezdý krzyz ma noſſen býtý, abýchom nauczıenye przygyalı, ze wezdy gezukrıſta mılowatý mamy.

Ktoz waſſ przýgyma, mye przygyma, a ktoz mýe przygyma, przygyma toho, genz mýe poſſlal. Przıekraſſne gıe zgíednanýe. Na kazanye gıe poſſlal, vczy, aby ſıe nebezpeczıenſtwıe nebalý, Zadoſt poddal duchowenſtwí, Zlato zapowıedyel a penyeze. Neſſnadna wíecz ſſwatıch apoſtolow, Odkud ztrawa, czym ſíe zywíty? Twrdoſt przykazanýe obmyekczygıe nadagıe[4])
168b odplaty a rzka: Ktoz was przýgyma, ten mýe przýgí//ma, A ktoz mýe przýgýma, przygyma toho, genz mýe poſſlal. W przygymaní ſwatych apoſtolow kazdı wíerny krzıeſtýan gmyey za to, ze przygyma gezukríſta. Ktoz przýgyma proroka we ýmíe proroka, odplatu prorocıj przygme. Ktoz przýgyma proroka yako proroka a rozumye gemu, ze mluwî o buducy

[1]) sic. [2]) na konci ř. [3]) rozd. [4]) sic (srv. *spe*).

wíeczy, ten odplatu prorocy przygme. A protoz zydowe tyeleſtnye rozumíegyce prorokom odplaty newezmu proroczie, Nebo gynak we wſſielikey wieczy kukol ſſmyeſſena ſe pſſyeniczý. Drzewe byl rzekl: ktoz was przýgme, mýe przygyma, A ktoz mýe przýgyma, przygyma toho, genz mýe poſſlal. Mohlı by krzıeſtyene tayne odpowıedıety: Tehdy y krzywe prorokı y ýudaſſıe zradczy mamý przýgymaty a potrzıebu gým dawaty. To hoſpodyn drzewe zpoſſobuge, aby duchownye lıdý przygymalí. Zpoſſobıl take, aby gmena a odplaty neztratylí toho, genz przýgymagy, kakz by kolýwıek byl ne- 169a
duoſtoýný ten, geſto gıe przygyat. A ktozkolíwıek da czıeſſy wuoddı ſtudene gıedno we ymye apoſtolſke, neztraty ſſwe odplaty. Cztem to w proroczſtwí dawıdowye: Omluwagycze omluwagy hrzıechı. Nebo mnozy líde omluwagý ſſwe hrzíechí, A to, czoz dobrowolnye hrzıeſſıe, prawıe, bý bezdyeky vczynylí; Ale hoſpodyn, gemuz geſt wſſıeczko znamo, ten wíe, ktoz czo kterým vmyſſlem vczyný. Byl rzekl drzıewe: Ktoz waſſ przygym[a1]), mye przýgyma. Ale ze gſſuu mnozy krzywí prorocy a krzywí apoſtolý muohlí tomu przıekazíety, protoz myſlıl geſt, kak by to mohl ohradýty a rzka: ktoz przýgyma prawedlneho we ymýe prawedlneho, odplatu prawedlneho przygme. A opıet nýekto gyny mohl bý ſıe omluwíty a rzka: Chudoba mýe tyſkne, nedoſtatkı trpym, nemohu hoſtý przygýmaty. To take ſyn buozí ohrazugıe welmí lehkym przykazaným a rzka, Abychom czıeſſy wuoddy ſtudene ſ prawu wíeru//podalí. Studene, prawı, poday, ne horke, Abý 169b
nemohl mýety omluwý chudobu a rzka: Nemohu drew mýety. Teez yakxz mý drzıewe rzeklí, Przýkazugıe apoſtol kalatſkym a rzka: vdyel ten, genzto ſıe vczy, wſſıeho ſſweho tomu ſbozıe, od nyehozto ſíe vczý, A mlazſſye napomínage, aby ſſwím myſtrom pomahalí. Nebo mohl bý kazdý chudobu ſye branyty, a tak przykazanye tohoto yako klamem zbýty. Drzıewe nez on propowıe, az on gemu odpowıeda a rzka: Nerodte bludyty. buoh nema byty w poſſmíechu; Nebo czlowıek, czo buude ſyety, teez take buude zyetý, yako bý rzekl: Darmo ſıe chudobu branýſſ, neb twe ſſwıedomíe wíe, ze geſt gýnak, Any muozeſſ obludýtý; Ale to wíeſſ, Ze, gelıkoz budeſſ ſyety, tolıkeſſ buudeſſ zyety.

Prawı pak potom cztennye[2]): I ſta ſıe, kdyz dokona gíezyſſ to mluwenýe, prawí, ze ſſyel odtud, aby oný míelı míeſto k kazaný a czaſſ; Nebo donyzd bý on byl tu a dýwý czynyl, nýkte bý ſſwatıch apoſtolow netbal poſſlucha//tý. A welmý kraſſnye z wlaſczeho navczıenye, geſto geſt dawal 170a
ſſwym apoſtolom, ſſıel pak do mýeſt, abý obecznýe kazal wſſıemu lıdu; nebo proto bıl przıſſıel ſſ nebeſſ na zemí, aby oſſwıetyl weſken lıd. Tyz przyklad gmagy przygıety kazatelı, Aby ſıe vczylı, abý mohlí wſſıem proſſpıeſſny bytí a ſſwym proſſpıeſſenſtwým mohlı ge doweſty do nebeſkeho kralowſtwíe. Gehozto mnýe y wam dopomahay otecz, ſyn, ſſwaty duch. Amen.

---

[1]) na konci ř. [2]) rozd.

Yan pak kdyz vſſlıſſýe u wıezení ſkutkí gezukrıſtowý, poſſlaw dwa z ſſwích mlazſſích wecze gemu: Tý-lı ſſy, genz maſſ przygyty, czylí gyneho czakamý? A odpowíedyew geziſſ wece gym: Sſedſſye odpowyeſſte yanowí, geſto ſte ſlyſſelí a wídyelı: Sſlepí wídye, chromí chodye, malomoczny oczíſſczıenye przygymagí, hluſſy ſluſſye,[1]) mrtwí wſtawagy, chuudy cztenye przygymagy. A blahoſlawný, genz nebbude[2]) pohorſſen we mnýe. A kdyz ony odgydechu, poczíe gezyſſ k zaſtupom mluwıty o ýanowí: Czoz ſte
170b wyſſlı na puuſty wídyety? treſt wíetrem//potrzıeſſıenu? Ale czo ſte wídíelí?[3]) czlowıeka myekce odýeneho? Ay, tot ty, geſto ſıe myekcze odyewagy, w duomýech kralowych gſſuu. ale czo ſte wyſlı wídyety? proroka? Take wam prawı, wíece nez proroka. Nebo tentot geſt, o nýemzto geſt pıſſano: Ted ya poſſıelam andyela meho przıed twym oblıczıegem, genz przyprawı cíeſtu twu przıed tebu.

Na toto cztenýe mluwí ſſwaty Rrzehorzz Papezz.

P. L. LXXVI col. 1095. TAzaty nam geſt, bratrzıce míla, procz ýan prorok, a wíece nez prorok, genz bıeſſıe ſyna buozıeho, kdyz gdyeſſıe k yordanſkemu krzıeſſczeny, vkazal a rzka: Tot geſt beranek buozy, tot geſt, genz ſbyera hrzıechí tohoto ſſwıeta, Genz y pokoru geho y buoſtwıe geho mocy znamenagıe prawı: Genz z zemye geſt, z zemýe mluwı; ale genz geſt z nebe przyſſel, nade wſſyemý geſt: Procz w zalarzy gſſa yan, poſſlaw mlazſſye ſſwe, tyeze a rzka: Ty-lıſſ, geſto maſſ przygyty, czylí gyneho czakamy? yako by ne-
171a wíedyel, Koho byl//vkazal, A ýako newıeda, bý on byl, gehozto on prorokuge a krzſſczıe, vkazugıe, byl prorokowal? Ale k tomu otazaný lehcze muoz odpowíedyeno byty, kdyz te wıeczy czaſſ a porzad chczme znamenatý. nebo v yordana rzeky gſſa, Ze geſt on wykupıtel ſſwíeta, to o nýem tohoto ſſwıedczyl; Ale gſſa w zalarzy, On ma przygytý tyezíe, Ne proto, by ſíe w tom mylıl, ze geſt on wykupítel tohoto ſſwıeta, Ale tyezíe, aby wıedyel, tak yakz gíe ſam przyſſıel na tento ſſwíet, takez-lı ſſam mýſlı do pekla ſtupıtý; Nebo gehozſſ, zyw gſſa, byl na tento ſſwíet przyſſıel,[4]) toho take, vmýeragıe, przıedſſyel do pekla: Protoz prawí: Tylıſſ, genzto maſſ przygyty, czylı gyneho czakamý, Jako bý zgıewnýe rzekl: yakoz ſſy ſıe pro lıdy raczyl narody,[5]) raczylſ-lí[6]) takezſſ pro lıdý do pekla ſſtupýty, to mí racz powıedyety, abých ya, genz gſſem byl príedchuodce tweho narozenýe,
171b abych byl take przıedchuodcze tweho ſſtupenýe, Abıch//peklu zwíeſtowal, ze maſſ przygytý, genz ſſem, kdyz gſſı przyſſel, tomuto ſſwıetu wıedıety dal.

A protoz kdýz bý otazan hoſpodýn, Poczet dywý ſſwe moczý, o pokorzıe ſſwe ſſmrtý odpowıedye a rzka: Slepý wídye, chromí chodye, malomoczní oczıſſczenye przýgímagy, hluſſy ſlıſſıe, mrtwı wſtawagý, chuudy wíerzıe w ſſwate cztenýe. A blahoſlawený, genz nebuude pohorſſen we mnýe. Wıdyewſſıe tolıko dywow y tolıko ſlechetnoſtý, nemíelı ſſu ſíe ſ prawem pohorſſyty, ale dywıty. Ale mýſl newıernýclı lıdý welmye ſýe tıem pohorſſyla, kdyz po takıch dywíech vmýeraczye[7]) geý wídyela; A protoz apoſtol

---

[1]) sic. [2]) rozd. [3]) sic. [4]) sic. [5]) sic. [6]) ras. [7]) sic.

pawel prawí: Mý kazemý gezukriſta vkrzyzowaneho zydom, zagiſte wam
pohorſſenýe, ale pohanſtwu blazſnowſtwie. Nebo blaznowſtwuo welike ſie
lidem zdalo, bý ten vmrziel za lidy, genzto lidem zywot dawa, A odtud
pohorſſyenye czlowiek przygyal, odnyzdzto miel dýekowaty; Nebo tiem
wiecze gmagy lýde buoha cztyty, týem gie wiece trpiel protýwenſtwie. 172a
Czoz ge to rzeceno: Blahoſlawny, genz nebude pohorſſen we mnye? Gedýne
yako ottworzýtyem hlaſſem pokoru ſſwey ſmrtý dawa znamenaty, yako
bý ottwuorzytie rzekl: Dywy czyným, ale wſſak protywenſtwie trpiety
newzhrdã;[1]) A protoz, ze vmýeragie, za tebu gdu. Warowaty ſíe gmagy
welmíe líde, aby ſmrty we mnye nenawídyelí ty, geſto me dywý chwale.

Ale opuſczie yanowy mlazſſye, czo geſt mluwíl k zaſtupó[2]) o ſamemu
yanu, ſlyſſmý. Czo ſte, prawi, wyſli na puuſty widyety? treſt wietrem
potrzeſſenu? To powiedye, ne yako potwrzugie, ale yako zapierage. Treſt
zagiſte ynhed, yakz gie wietr dotkne, ynhed ſie na gýnu ſtranu obraty.
A czo ſkrzie treſt giedyne krziehka mýſl ſie znamenawa, giez kdýz chwalu
nebo wrtranyem dotczena buude, ynhed na ſtranu ſie obraty. Nebo kdyz
od czlowieczich vſt wietr chwali powíene, radugy [3]) ſye pycha a yako
wſſieczka ſie k mýloſty obratý: Ale kdyz odtud wietr wytranýe ſíe zdwihne,
odkudzſſ wietr chwali pochazie, ſſie ynhed yako na gynu//ſtranu obratýe 172b
k hnyewu. Ale treſt wietrem dotczena yan nebieſſie, Nebo geho aný po-
chlebowanye míloſtywa, Aný czyzkolywiek hnyew czynyeſſye oſtra, Any
zczieſſczym pychaſſie, any protywenſtwym ſie ſmuczowaſſýe. A protoz
treſt wietrem dotczena nebieſſye, gehozto od geho praweho ſtawu zadna
wiecz promíenýty nemozieſſie. Vczme ſíe proto, bratrzice míla, abychom
treſt wietrem dotczena nebylí. Potwrdme myſlí, mezy burzy yazykow
polozmy ſwoý vſtawíczný mýſlí ſtaw. Zadne wytranye[4]) k nýewu[5]) ne-
przywuod a take k neſtateczney míloſty zadne pochlebowanye naſſ nena-
chíluý. Sczieſtye naſſ zadne nepowyſſuý, Any protywenſtwie zamuczuý,
Abychom mý, geſto gſſme w prawí wíerzie potwrzeny, nykake proty teýto
wiecy neuſtawicznye ſíe nepromíenowalí. A geſtýe o Janowí wíece prawí:
Ale czo ſte wyſli na puſtý widiety? czlowieka myekkym odyeneho? Ted ty,
geſto ſie w mýekke odiewagy, w duomyech kralowich gſſu. Kame//lowu 173a
ſrſtý̋, yakz wíete, Jan bieſſye odyen, Tak píſſmo ſſwiedczy. A czo ge to
rzecy: Ted tý, geſto ſíe míekkym odyewagy, w duomíech kralowich gſſu,
Gedyne ze zgíewnye vkazugie, ze ne nebeſkeho, ale zemſkeho kralowſtwie
zadagí ty, geſto pro buoh protywenſtwie trpíety bíehagy, A gedyne na
tohoto ſſwieta wiecz tbagice nýnýeſſyeho zywota rozkoſſy hledagý. Protoz
nykte nemný, bý w chozený draheho rucha hrziechuu nebylo. Nebo bý
wýnna nebyla, nýkake bý hoſpodyn yana z twrdoſty rucha nechwalil.
Bý to wýnna nebyla, nýkakkez [6]) bý apoſtol petr w [7]) ſſwich knyhach zen
nenapomínal, aby w drahem ruſſye nechodyly, a rzka: Ne w drahem ruſſýe.

---

[1]) *z* přeps. z *r*; na konci ř. [2]) na konci ř. [3]) sic. [4]) na konci ř. [5]) sic.
[6]) rozd. [7]) ras.

Protoz znamenayte, kaka tye wýnna muzom toho zaddaty, gehozto pa-
ſtyrzz ſſwate cierekwe zenam zapowieda. Muzom [1]) take to, zze geſt yan
w mýckkem ruſie nechodyl, y duchownye rozumeno bytý. myekkym ruchem
173b ſie neodyewal, nebo hrzieſſnýkom nepochle//bowal, Ale twrdymí ſlowý
zehral a rzka: Narode gieſſcziercy, kto wam kazal utecy buuduczieho
hnyewu ſudcze? A Salomon take prawí: Slowa mudrich yako oſtnowe a
yako hrzebíczí wuýſſoſtý bitý. Hrziebikom zagiſte a oſtnom ſlowa mudrych
ſíe przygednawagy; nebo wýnnam hrzieſſnych lidy neumíegy pochlebowaty,
ale boſtý. Ale czo ſte wyſſli na puſſczí wídiety? proroka? taket wā [2]) to
prawí, ze wiece nez proroka. Neb proroczie wlaſtnoſt geſt buuducy wiecz
prawity, ne prſtem ukazowaty. A protoz yan byl geſt wiecze nez prorok,
Nebo toho, o nyemzto prorokowal, prſtē [3]) vkazal. Ale ze prawi o nyem,
ze nenýe treſt wietrem hýbana a ze w mýekkem ruſſie nechodil A ze gmýe
proroczie geſt gemu nerowno, Protoz czo o nyem duoſtoýnýe muoz rzíeceno
býtý, to vſſlíſſmý.

Prawí potom cztenye: Tot geſt ten, o nýemt geſt piſſano: Ted ya
poſſielam andyela meho przied twým obliczıegem, genz przyprawi cieſtu
174a twu przied tebu.//Nebo czoz rzeczky andyel, to latynye ſlowe poſel. A protoz
welmy prawíe ten, genz geſt wrchnyeho ſuudczy zwieſtowaty poſſlan,
andielem geſt nazwan, Abý duoſtogenſtwi^e [4]) ſchowal na ymenýe. To, czoz
ſkutkem naplnyl, wyſſoke zagiſte gmeno geſt, ale zywot gmena nyzſſy
nenýe. By tomu buoh chtiel, bratrzíce mila, býchom toho na naſſíe odſu-
zenýe nerzekli, Nebo wſſyknÿ, geſto gmeno knyezſke na ſſobíe magy,
andyelowue gſſu nazwany, yakz ſſwiedczy prorok a rzka: Rty kazdeho
knyezie oſtrziehay; vmýenýe A zakona z gieho uſt buudu potrziebowaty,
nebo andyel zaſtupow buozich geſt. Ale wyſſoſty toho gmena y wý, chczete-li,
muoziete zaſſluzytý; Nebo kazdy naſſynecz gelikoz moze, gelikoz wrchnye
míloſty geſt nadſſen, geſtli to, ze od miloſty ſſweho blíznyeho odzýwa
a gemu rady, abý dobrzie czynyl, a wieczne kralowſtwie a wíeczne peklo
tomu, genz bludý, wýprawuge, kdyz ſlowo buozie zwíeſtuge, zagiſte ýuz
174b geſt prawým andýelem. A nykte nerzczy: napo//mýnaty neſſmýem a
neýgſſem doſpieſſen, a wzzbudyety k dobremu neýgſſem klýczen. Gelikoz
muozeſſ, kazdemu buud hotow, abý w mukach nemuſſyl za to trpíetý
a doſty vczyníty, czoz gſſý yako ukradna ſchowal, neboſſ wiece nezli gednu
mýeru przygyal, a te hledas wíece ſkrytý nezli blyzným na uzytek daty.
A wiemy to, ze w ſtanýe moyzieſſowíe [5]) netoliko konwe, ale y cieſſký
buozym przykazanym bylý gſſu vczyenyený. Skrzie konwe zagiſte vczienye
wieczſſíe, Ale ſkrzie cieſky menſſye vmyenýe ſíe znamenawa. Nyekterí
pln vczienýe prawedlnoſtý myſl tiech ſlyſſye [6]) zapogygie a tiem, czoz
mluwi, yako konwe podawa; A druhy nemuoz wýprawíty toho, czoz
myſli, awſſak to, yakz muoz, zwieſtugie, protoz yako cieſſku na pitye

[illegible] konci ř. 3) t. 4) na konci ř. 5) ras. 6) sic, srv. lat. *audientium mentes inebriat.*

podawa. Protoz w boziem ftawýe, Towíes w ffwate cierekwí poftawený, nemozete-lı ffwu mudrofty ya[1]) konwemý ffwym blíznýmı pítye podaty, Gelıkoz buozy mílofty mozete, ffwím blyznýmı buozie flowo yako// 175a
w czíefkach offierugíe, [2]) A gelıkoz fte wý w dobrem profpíelı, k temuz ffwe blyznye tıehnyete a na bozý cıeftye towarzıftwa míety zadayte. Geft-lı kterí z waff, bratrzıce míla, genz na trhý nebo ffnad do lazny gde, kterehoz prazdna vzrzy, aby ff ným ffiel. f febbu zowe. Protoz przyklad tohoto ffwıeta waff naucz, abý, kdyz k buohu gytý mýflıte, peczygte, abyfte famí neffli, neb zagıfte pıfano geft: ktoz flıffy, rzcý puod, A ktoz yuz w ffrdczy hlaff wýffíe[3]) mılofty przıgıal zgıewnýe, take ffwym blıznym hlaff napomanutye wydawaí. A fnad nýekto negma chleba, aby almuzný podal chuudemu; Ale welmí wíeczffie geft, Ktoz gma yazýk, nebo wıeczffıe geft flowem wıecznu duffy naffytyty nezlí brzıch mrucıeho tıela zemfkym chlebē[4]) naplnyty. Nerodtez proto, bratrzíce míla, blıznýmı ffwím almuzný buozıeho flowa odgymaty. Sam ffebu was napomynam: Prazdneho mluwenýe fie chowaýmý; neuzýteczneho fíe mluwenye waruymý, A gelıkoz yazyku//odolatý muozmý, 175b
u wıetr flow nemluwmý. Nebo prawí fudczıe a rzka: Kazde flowuo prazdne, kterez mluwíe lıde, wýdaddye[5]) z nýeho poczıet den fuudný. Prazdne zagıfte flowo geft, gefto aný uzýtka any prawdy aný fmýfla aný potrzıebý gma w ffobíe. A protoz prazdne rzecy radyeyffıe w dobry przýklad obratte. A kak ruczıe býezý czaff tohoto ffwíeta, znamenaýte, a kak hrozný fuudcıe gma przygyty, pamatuýte, to przıed oczyma ffweho frdcze polozte, Toho na frdcych ffwých blyznych zwıeftuýte, aby, gelíkoz waffıe fyla muoz ftatczytý, abıfte geho nezamefkalı zwíeftowaty, Abyfte andyelowe ffwatym yanem w nebefkem kralowftwí mohlı nazwaní bytý. Gehozto mnýe y wam dopomahaŷ otecz, fyn, ffwatý duch. Amen.

ZAwıerne prawí wam, newftal wíeczffy mezý narozenymí z zen Jana krztytele; Ale genz menffy geft w nebefkem kralowuftwí, wíeczý geft geho. A ode dnow yana krztytele az dofud kralowftwye nebefke naffıle trpý
a nafylnýczý przygymagy ge. Ne//bo wffyczkní proroczý y zakon az 176a
do yana gffu prorokowalí. A chcete-lí wıedyety, on geft Elıaff, genz ma przygytý. Ktoz ma vffý k flıffıeny, flíff. Ale k komu podoben budu myetý narod tento? Podoben geft dyetem fedyegyczym na trhu, gefto wolagíce k ffobýe rowný[6]) prawíe: Zpıewaly ffme wam, a wy fte nezkakalı. Zaloftylí ffme wam, a wy fte nequíelılí. Nebo przıffel yan any geda any píe, A prawíe: gma dyabla. Przıffel ffyn czlowıeczy geda a pye, A prawıe: tot czlowıek obzerczıe a opywcze wýna, zgıewnykow a hrzıeffnýkow przıetel. I zprawena ge mudroft od ffwıch fynow. Tehdy poczıe zehraty míefta, w nychzto geho dýwow mnoho fıe ftalo, ze gffu neczýnylí pokanýe: Horzıe tobye, korrozaým,[7]) horzıe tobye, bethfaýda; nebo by bylı w tyrze a w fydonye ty dywowe vczýnyení, gıȷzto gffu v waff vczínyení, nyekdy bý w zyní

---

[1]) sic. [2]) sic. [3]) *e* ras. z *o*. [4]) na konci ř. [5]) rozd. [6]) na konci ř. [7]) rozd.

a w popele byli by pokanye czynýli. Ale zawierne wam prawí: Tyrowí a Sýdonowí lehcziegie bude den ſudny nez wam. A ty, kaffarnaum,[1]) zda
176b az do nebe bu//deſſ powýſſena, az do pekla ſſendeſſ. Nebo by w ſſodomíe vczynýený byli dywowe, geſto gſſu bylí vczynyení w tobíe, ſnad bý byli oſtali az do dneſſnýeho dne. Ale zawierne wam prawí, ze zemí ſodomſkeý lehcziegie buude den ſuudny nez tobýe.

Na toto cztenye mluwi ſſwaty Thomaſſ z aquína.

Chwalýw drzewe yana ſwíedeczſtwym proroczym, yuz gey pak chwali ſſwym ſſwiedeczſtwím wlaſtnym, Jakoby rzekl: Czo bých wam wyprawowal oblaſtnye kazdu chwalu yanow, Ale tot wam prawi ſpolkem Mezý narozenýmí z zen. Mezy narozenymí zagiſte z zen, ne z panen; Nebo zený ſlowu, geſto gſſu muzie poznalý, gehozto gie maria nebýla. Protoz mezy ý tyemí lidmí geſt naywieczſſy, geſto gſſu ſie narodyli z zen a z poznanye muzieho, Ale nenye wieczſſy nez ten, genz ſie narodyl z panní ſkrzie ducha ſſwateho. A kakz gie kolíwiek o nyem rzekl: Mezy narozenýmí z zen newſtal wíeczſſí
177a yana krzſtytele. Ne proto nade wſſieczkí prorokí y patri//archí y nade wſſýeczkí gyne lidý geho powyſſyl, Ale gemu wſſieczkí gyne rowný vczýnyl; Nebo acz gyní geho wýſſy negſſu, ne proto on wſſiech wyſſich nawyſſy geſt, Ale abý blud zydowſky nebyl potwrzen, gymz oný yana nad gyeziſſie chwalechu. Protoz ýnhed powiedye: Ale ktoz geſt menſſy w nebeſkem kralowſtwí, wieczſſy geſt geho. Pro toto ſlowo mluwí kacíerz a rzka, Bý yan neſſluſſal k nebeſkemu kralewſtwí, a welmy menye gyný proroczí zydowſty, geſto gſſu byli menſí geho.[2]) Ale tato ſlowa ſyna buozieho muohu dwogym czynem rozumina býty. neb anebo ſkrze kralowſtwo nebeſke ono buducíe, o nyemzto den ſudný dye ſyn buozy a rzka: Podte pozehnaní meho otcie; w tom kralowſtwí gſſu ſſwiety andielowe, z nýchzto naymenſſy wieczſſy geſt kazdeho prawedlneho, donyzd geſt w ſſmrtedlnem tiele a przicbýwa na tomto ſwietye. Pak-li ſkrzie kralowſtwí[e3]) nebeſke rozumýe
177b ſſwatu cierekew, giezto ſýnowe od poczatka ſſwieta//az doſud gſſu wſſíczkný prawedlný, Tehdy ſyn buozý ſam ſie mýeny, genz na ſſwem narození, gelikoz k czlowieczſtwi.[4]) Ale my ſproſtnye rozumýemý, ze kazdy ſſwaty, genz geſt yuz ſ hoſpodýnem, wieczſſy geſt toho, genzto na tomto ſſwíetie geſt yako w buogí; Nebo gyne geſt korunu wityezſtwie yuz mýetí nezlí na tomto ſſwietie geſtýe o ní buoyowaty.

Prawí potô[5]) cztenýe: Ode dnu yana krzſtytele az doſud kralowſtwie nebeſke trpy naſýle a naſſilnycí ge przýgymagí; nebo chwala yzrae od otczowu gym przýrozena. Swe apoſtolý ſyn bo[6]) byl poſſlal owucziem yzrael, geſto bylí zahynuly, Ale kazaný ſſwatich apoſtolow proſpíelo na zgíewnýciech a na hrzíeſſnýciech; A protoz kralowſtw[e7]) nebeſke trpy naſſyle a naſylnýczi ge przygymagí. Nebo chwala yzrael od otczowu gý [8]) przyrozena A od prorokow zwieſtowana, od gezukriſta offierowana, wieru

[1]) rozd. [2]) ras. [3]) *e* přips. jiným písmem. [4]) sic. [5]) na konci ř. [6]) sic, na konci ř. [7]) na konci ř. [8]) na konci ř.

krzieftyanku, gijzto gffu pohaní przigelí, geft odyata. A wffiezkny proroczí y zakon az do yana gfuu prorokowalí. A chcete-li przygiety, ont geft Elyas, genzt ma przýgyti. Prawi hofpodýn fkrzie proroka Malachyaffie: Poffli 178a wam Elyaffie Tefbithfkeho. Jan Elyaffem nazwan geft, ne podle domnýenye mudrych philozophow aný kterých kacierzow, gefto prawie, bý duffie z gednoho tiela wýftupieczy w gyne pak tielo wftupila. Ale podle fwiedeczftwie ffwateho cztenýe Prziffel geft w duchu a w mocy Eliaffowie. Nebo geft tuuz mýloft ducha ffwateho míel a tuuz míeru a tuuz twrdoft zywota ý myfl myela fta oba, kdyz kazdý z nŷ na pufty oba paffem kozenym fie opaffowala. Onen, ze ge krale Achaba a Jezabel z gych neflechetnofty trefktal a zehral, proto muffil býtý zbiehem, A tento, ze herodeffa a herodyadu z netcztne ffwatbý zehral, hlawa gemu ftata. A dobrzie rzek: Chcete-li wierzýty. Dobrowolenftwíe w tom ukazugie, abýchom ne bezdiekí, ale dobrowolnýe wierzili, ze ý tento y oneno oba fta przíedbiezce buozie byla. A to, gefto ge rzeceno, ze geft on heliaff, ze geft duchownye [1]) rozumíetý flowa buozie, gefto ge potom rzekl, to vkazugie. Neb potom rzekl: ktoz//ma vffý k ffliffení, fliff. Jakobý rzekl: ktoz ma vffy frdcze 178b ffweho k ffliffení, Towies k rozumíení, fflyff, Towies rozumyegy, ze geft nerzekl, by yan byl Elyaff tieleftnye, Ale duchownýe.

Ale k komu podoben buudu mnýety narod tento? Wffieczka tato rzecz geft zehranye gých newiery, ze rozliczne kazanýe flyffiewffie nechtielí nauczienýe przigiety. A protoz, yako otazuge, dawa znamenatý, ze geft nycz toho neopuffczeno, fkrzie nyezto bý oný mohli k ffwemu fpaffieni przygyty a rka: k komu podoben buudu mnýety narod tento? Yako bý rzekl: Tak ge ffwrchowaní yan, Ale wý aný mnýe any gemu chtieli fte wíerzyty. A protoz k komu narod tento przyrownawam? Skrzie narod obecznýe znamenawa zydy. A fam fíe ff ýanem fgednawa A ynhed fam fobie odpowíeda a rzka: Podoben geft k dýetem, gefto fedye na trhu. Skrzie dyety rozumíe proroki, gijzto gffuu yako dyety nerozumnýe kazalí. Ale yako na trhu, Towies zgíewníe we ffko//lach, zyduoftwo trefktali z toho, 179a ze gffuu k gich zpyewany, towies k gych kazaní neffkakali, Towies ffwymí fkutkí fie neprzyrownalí; Nebo yakz pieffen w tanczí zpíewagî, takez fie lide k tomu ffwymí ffkokì przyrownawagí. Takez pýeffný zpiewagý moyfyeff, yzayaff a dawíd. Prottoz [2]) prawíechu: Zpyewali fmy wam, a wy fte nezfkakaly, Towieff zbuzowalí ffmy waff naffym pýenym, abyfte dobre fkutki czynýli, a wy fte nerodylí. Zaloftyly ffmý wam, Towíes ku pokany waff my [3]) nutylí, a wý fte y toho uczynytý netbali wzhrdagyce obogym kazaným y tiem, gymzto ffmy waff k dobrym fkutkom wabylí, y tiem, gymzto ffme wam k ffwatemu pokaný radylí. Ale czo tiem rozumye, kdyz prawí: k ffobýe rownýým? Zda gffu nerowný zydowe? Rowný byli k ffwatym prorokom. Ale zagifte proto gie rowny fobýe nazywa, nebo gffuu obogy od giednoho knene poffli, yako bý chtiel rzieczí take fyn buozy: ya a mogy

---

[1]) *e* přeps. z *o*. [2]) rozd. [3]) sic.

179b apoſtolowe giedlí ſſme a pýlí weſſele ſ zgiewnykí a ſſ hrzíeſſnyki, Ale yan
ſſwymí mlazſſymí zaloſtníe ſie na puſſczy poſtyli. A protoz libi-li ſie wam
puoſt, procz ſie tehdy yan nelibí? Pak-li ſie wam libý ſytoſt, procz ſie wam
ſyn buozy leby [1]) nelíbí? Nebo o gednom prauíyte, bý gmíel w ſobíe dyabla,
A ddruheho obzierczíem a opylczem nazýwate. A protoz kteru omluwu
budte [2]) gmyety? Protoz prawí potom cztenye: I poſſwiedczylí gſſu ſynowe,
Towíes ſſwaty apoſtolowe, ze geſt mudroſt, prawa mudroſt, towies ſýn
buozy we wſſiem prawie mluwíl.

Tehdy poczíe zehratý mýeſta. Drziewe ſyn buozy Zyduowſtwo
obecznye treſktal, Ale gýz nýnye poczýna obecznýe zehraty mýeſta, gymz
byl oblaſtnýe kazal, awſſak ſſe obratyty nechtyeli. A protoz wlaſtnye na
nye zehrzíe a rzka: Horzie tobye, Gorrozaým, horzie tobye, Bethſaýda.
Nebo gſſu tam bylí ſlowutnyeſý apoſtolí, to geſt Phýlipp, Petr A ondrzeý,
Jacub, Jan. Korrozaym toliko geſt rzecieno yako me duchowenſtwie
180a A beth//ſayda duom lowcý ſie wýklada. Myeſta gſſu w galileyſky wlaſty
a lezye na brzieze galileyſkem morzy. y zaloſty hoſpodyn tiech myeſt,
neb gſſu nyekdy duchowna ſlowa a duchownýe ſkutkí ſyna bozieho y ſſli-
ſſali y wídyeli.[3])

A protoz ſie gym ſ prawem býlo geſt rzeceno ſkrzie yzaýaſſie pro-
roka, genz prawí: Ted, prawi, me dyete, geſto gſſem zwuolil, moy míly,
w nyemzto ſie ge dobrze ſlibylo meý duſſý. Polozým ſſwoý duch na nyem
a ſuud zwíeſtuge lydem. Nebude ſye ſwarzytý aný wolatý, Any kto vſliſſy
w ulýcziech hlaſſu geho. Treſt potrzeſſenu nezlomý a ſſwícze, z nyezto dýym
gde, nezhaſſy, az poſſle u wítiezſtwie ſuud ſſwoý. A w gieho gmye buudu
lide nadyegy gmýety. Týchoſt geho a ſlechetnoſt neſlýchanu chwalý A wrata
lýdem welíka a wyborna ottwarzygíe, A czo zleho zyde gmagy trpiety, to
gym prorokugie a vkazugíe geho ſgiednawanýe, geſto ma ſ otczem. Tot,
180b prawí, me dyetie, geſto ſem zwuolil, mílý muoý, w nyemzto ſíe ſlibilo//
dobrze meý duſſy. Tak zagyſte zwuolil, ne tak, yako bý ſíe protýwil zakonu,
any tak yako bý byl neprzietel toho, genz ge byl dal zakon, ale yako ſgied-
nawagie ſie ſ ným a teez yako y on czýnýe. Pak geho pokoru zgíewuge
prawí: Nebude ſíe ſſwarzytý any wuolaty, any vſſliſſy kto w ulícziech hlas
geho; nebo on [4]) yako owcze na zabítie weden geſt a neotewrziel ſſwích
uſt: Nebo on geſt nebil przíſſel, abý ſie ſſwarzil ſſ nymí, Ale abý gie od
gích bludu vzdrawil, a ony pak tyem wzhrdachu; Awſſak gý [5]) proto
zadneho protywenſtwie neukazal. a vkazugie y ſſwu ſlechetnoſt y gích
hrdoſt prawí: Treſt potrzeſſenu nezlomí, nebo gemu bylo welmý ſnadne
wſſieczki [6]) ge [7]) yako treſt zetrzety; [8]) A ſſwíecze, z nyezto dým gde, zna-
menawa zydowſtwuo, [9]) neuhaſſy. Swiecze, z nyezto dym gde, znamenawa
zydowſtwuo pyſſne, gychzto pýcha yako dým ſie ſſyrzieſſie; Tu on mohl

[1]) sic. [2]) sic. [3]) Pokrač. viz na str. 203^{a}. Text další náleží k homilii XII9—24 na str. 203^{a} za slova: *ſkrzie zgiewenye* . . . [4]) ras. [5]) na konci ř. [6]) ras. [7]) ras.

lehcze zhaffýty yako y treft zlomíty. Ale zgegy toho neuczynyl, w tom
fíe geho tychoft//wypíffuge. Ale zda to wezdy tak buude, a bez koncze 181a
bude trpiety gíe, gefto fie gemu protywugý a proty gemu fíe wztyekagý? ne,
nebude tak, ale kdyz ffwe ukazýe, tehdy y nad onýemý pomfty. to fkrzíe
tato flowa rozumýe: donyz nepoffle u wityeftwí [1]) ffwoy fuud. A w gieho
gmye buudu líde nadyegy mýety, yakz take ffwaty pawel prawí: Hotowí
buudu pomftyty wffieho nepoffluffenftwie, kdyz fie waffie nepoflufenftwie
naplny. Ale czo tyê [2]) mýený, kdyz prawí: kdyz wypuufty na wityeftwie
fuud, a w gieho gmye buudu lide nadyegy mýetý? Zagyfte to buude den
fuudny, kdyz on to zgyewnýe vkazýe, ze geft on ffwítyezil nad dyablem
y nade wffiemí zlymí. Ale w tom nebude dofty, ze budu odfuzení wffieczkní
ty, gefto gffu nechtielí wierzytí, ale take wffieczki wierne potahne do nebe-
fkeho kralowftwíe; A protoz prawí: W gieho gmýe budu líde nadíegy
gmíety.

Tehdy przyneffiechu [3]) gemu czlowieka, genz//gmýegieffíe dyabla 181b
w ffobie; [4]) Ten byeffie y fflep ý nyem. y ýzdrawi gîe, tak ze flepý a nyemí
y widieffie y mluwieffie. O zloft dyabelfka! Oba fmyflý byl zahradyl, gymafto
myel wieru przygietý y oczi take y uffy; Ale gezukrift oba ottewrziel, tak
ze zaftupowe fylnye fie pocziechu dywíty a rzkucze. Zda ge tento fyn
dawidow? Ale duchownýcí mluwiechu: Tento newymyeta dyablow gedýne
w beelzebubýe, knyeziety dyabelfkem. kakz kolywíek gym mnoho dobreho
mluwil, wfak geho nemohli trpýety, Nebo yakz gffem drzewe rzekl, wezdy
pro dobre ffwích blíznych fíe fmuczowachu A nýcz gých tak nemutyeffie
yako zdrawie czlowieczíe.

Ale gezyff wieda mýflenye gych, Powiedíe gym: Kazde kralowftwie
w ffobie rozdieleno bude zamuczeno A kazde mýefto nebo duom proty
ffobie rozdieleny neftane. A geft li to, ze dýabel dyabla wymýeta, proty
fobie rozdielen geft. kakz tehdy ftane kralowftwie geho? A gieft-li to, ze ya 182a
we bellzebubýe wymýetam dyablý, fynowe waffy w czem wymíetagy?
a protoz ony buudu waffy fuudczie. Pak-lí ya duchem ffwatŷ wymíetam
dyabli; zagyfte przifflo geft wuý kralowftwie nebefke. Nebo kak muoz kto
wnyty w duom fylneho a geho naczníe [5]) pobraty, drzewe nez by ffwazal
fylneho, a thehdy geho duom popleny? ktoz nenye fe mnu, proty mnye
geft, A ktoz nehromazdy fe mnu, rozmíeta. Protoz wam prawí: wffieliky
hrziech a wýtranye odpuffczeno buude lýdem, Ale duch wytranye nebuude
odpuuffczen. A ktoz kolywiek dye flowo proty fynu czlowieczýemu, buude
gemu odpuuffczeno; Ale ktoz dye proty duchu ffwatemu flowuo, nebude
giemu odpuuffczeno any na tomto ffwietye any na onô. [6]) Anebo czynte
owocze dobre, Drzewuo dobre a owoce geho dobre; Anebo czynte drziewuo
zle awoce [7]) geho zle. Nebo po owocy drziewo poznano bywa. Narode
geffczer//czy, kak muoziete dobrze mluwyty, a gffuce zlý? Nebo z plnofty 182b

[1]) na konci ř. [2]) t. [3]) ras. [4]) na konci ř. [5]) sic. [6]) na konci ř. [7]) sic.

ſrdce uſta mluwie. Dobry czlowiek z dobreho pokladu wynoſſy dobre,
A zlý czlowiek zleho poklada wynoſſy zle. Ale prawí wam, ze kazde ſlowuo
prazdne, geſto buudu lyde mluwyty, wýdadye z nýeho poczet den ſudný.
Nebo z twich ſlow budeſſ zprawen A zſ twich ſlow buudeſſ ſuzen.

Na toto cztenye mluwí ſwaty Jan Cryſoſtom.

P. G. LVII. col. 445. Drzewe take z tehoz na gezukriſta zalowali, by w beelzebíe[1]) wy-
míetal dýablí; Ale zagiſte tehdi na nýe zehral Pozyczygie gym, abý roz-
licznymí dywy poznaly geho mocz. A geho nauczenym zwiedyeli geho
welikoſt: Ale ze w tom vſtawiczní byechu A opyet teez opakowachu, Proto
yuz tuto na nye zehrze, kakz kolywiek gych zaloba byeſſie neſſmyſlna.
Ale zawiſt zagiſte nehleda, czo bý rzekla, krzywudu-lý, prawudu-ly, ale
183a giedyne, abý rziekla. Ale wſſakz gezukriſt gych nepotupil, ale z duoſ//toynu
tychoſty gým odpowíedye, dawagie nam nauczenye,[2]) abychom tyſſy byli
proty nepprzatalom[3]) A abýchom ſie nemutylí, acz by na nye nyekaku
wiecz mluwily, gezto mý w ſſobie nemamý, a geſto bý owſſem bez ſmýſla
byla. w nyemzto ukazugie, ze geſt lez to, geſto gſſu ony mluwílí; Nebo
nenye to podobne, by ten, geſto bý mýel dyabla w ſſobbye,[4]) mohl tak
tyſſie odpowiedaty A take myſlenye czlowíeczíe wiedyety: A protoz zze
welmy neſmyſlne býeſſie gých domnýenye a ze ſie obcze buogiechu a ne-
ſſmýegiechu zgiewýty tiech zalob, Ale na ſſwem ſrdczý tak mýſlechu.
Ale on vkazowa to, ze myſlenýe wýe; Ale wſſielik gych myſlenye obczy
nezgyewil, Ale gym k gych myſlenym odpowiedyel, zehranýe oſtawugie
k gych ſwiedomí. Nebo on neprzyſſel na to, aby hrzieſſnýki zgyewil, ale
abý gych polepſil. Ale zagiſte, by chtiel, mohl dobre gých myſlenye gym
zgyewíty a lydſkemu ſmýechu tudy gie wyprawíty a geſtye k tomu pomſtu
183b nad nýmí vczynyty poſſledný;//neb by nykte nebyl, kto bý gemu mohl
zabranytý: Ale to wſſieczko opuſtyw, k gyedyney wiecy gedno vſſylowaſſye,
Abý gie mohl przyprawity k tomu, aby ſie prawdíe neprotywili, ale tyſſie
wolilí, a tyem czýnem ku polepſeny klícznyeyſſe ge vczynyl. Ale z piſma
gym nýcz neodpowieda, nebo bý ony mohli píſmo krzíwie na ſſwu ſtranu
wylozytý, a tudy ſſwu zloſt nýeczo pokrytý; Protoz gym gynýmczynem
odpowieda, przíwodye przíklad obeczný, yakz prawí cztenýe: wſſielyke,
prawý, kralowſtwíe ſamo w ſobie rozdyeleno, buude zkazeno A myeſto
nebo duom, ſam w ſobye rozdyelen, neſtane. Nebo zagiſte zgyewní buoyowe
ne tak ſkodnye zkazye zemí yakzto wnytrzzný. A teez take geſt w zýwottye[5])
czlowieczem y w kazdem gynem; Nebo yakzto ſgiednanym maley wieczý
welmý roſtu, Takez rozdielený[6]) welike wieczý zahynagy. Od znamýeyſſich
wieczi przykiady przýwozugie, nebo zagiſte czo gie wieczſſie na ſſwietye
184a nez kralowſtwie?//Awſſak to, w ſſobýe rozdýeleno, zhýne: welmi pak wiece
mýeſto nebo duom ſpieſſýe nezli kralowſtwíe zahyne. A wſſielika wíecz,
lecz budud [7]) mala, lecz welika, ſama w ſobíe rozdielena, muſſy zahynuty.
A protoz, geſt-li to, ze ya mam dyabla a gieho moczy gyne dyably wypuzugý,

[1]) sic. [2]) na konci ř. [3]) rozd. [4]) t. [5]) rozd. [6]) na konci ř. [7]) sic.

tehdy mezy dyably rozdyelenýe geft a proty fobye ftogye; A kdyz proty
fobye ftogie, hyne gych mocz a zkazena geft, a kdyz ge zkazena, kakz
tehdy muoz geden druheho wen wywrczy? widyfl, kaky geft poffmiech
z teto zalobi, kaky neffmýfl, kaka zloft. A tyem czýnem naýprwe gý[1])
odpowieda. Druha odpowied geft geho o gieho apoftolech; nebo ne wzdí
gynym[2]) czynem, ale y druhym y trzetým gych zalofty[3]) zkuffowal, Chtie
przief prawa wzdy gych neftud przemoczy. yakz geft byl teez uczynil
o fobotie, Dawida přýwodye na przyklad A knyezy zydowfkku,[4]) tez
y nýnye tuto czyny, Po prwem odpowiedyeny przýblyzyge ffye k druhemu,
gefto geft zgyewnýeffie nefzlí[5])//prwe. Geft-lí to, ze ýa w belzebbubýe[6]) 184b
wýmýetam dýably, fynowe waffy w czem wymyetagy? Znamenaý y tuto
welıku geho týchoft! nerzekl mogy mlazffy any muoy apoftolí, ale fynowe
waffy w czem wymíetagý. Nebo zagyfte apoftolı byli gffu poffly z narodu
zzydowfkeho A wzemffye mocz od fyna buozieho, take dyabli wypuzo-
wachu. Awffak duchownyczi a míftrzí zydowffczí na nye nezalowachu,
Nebo zagifte ne fkutkom, ale fynu buozemu gedyne fíe protywiechu;
Protoz chce ukazaty, ze zawífty a zzlofty proty nyemu czynyechu. przywodí
apoftolí na przíklad, yako bý rzekl, Geftli ze ya w beelzebubbíe[7]) wy-
míetam dyablí, Welmí wiece oný, nebo gffu ode mne tu mocz przygyali:
Awffak fte nýcz takeho proty nym nemluwílí; procz tehdy mluwíte proty
mnýe? wffak ya gým dal mocz a mu moczí gffu czynýlí; Na mie zalugete,
Ale o nych mlczíte, awffakz proto muky nezbudete, ale twrzie odfuzeny.
Protoz y wece fyn buozy: Oný waffy fuudce budu. Pakli duchem ffwatym
wýmíetam dyablí, zagifte przyflo v wý kralowie[8]) buozíe, gefto kralowftwíe 185a
wam ma przygyty fkrzie mýe. Hleday, kak gye opíet tahne a vzdrawugie
a k zffwey znamofty przyprawuge a vkazuge, ze famı proty ffwemu dobremu
ftogie a protywíe fie ffwemu dobremu fpaffeny. Sluffalo bý fíe gym weffelitý
a radowaty, nebo geft przíffel ony welike a nefliichane dary gym daty,
o nychzto fuu prorokowe prorokowalí: A fczaftny czaffowe wam fie przy-
blizugy — Ale wý protywnye proty tomu czyníte netolíko neprzygymagice
tiech darow, ale take wytrziete a lzý fkladate, nemagice zadneho przy-
cynka k tomu. I chce fyn buozi takto rzecý: Gieftli to, ze ya duchem
ffwatym wýmíetam dyablí, zagifte fyn buozy gyff geft przíffel. Ale nechce
toho rzecy owffem zgiewnye, aby nerziekli, by fíe fâ[9]) chwalil; protoz
gynymí flowí omluwa yako okolkem a rzka: Zagifte przíflo geft wuý kra-
lowftwie bozie. Znamenay geho przieweliku mudroft! Skrzie to, z nýehozto
oný nan zalowachu, fkrzie to on vkazugye czaff ffweho przýff//czíe, A abý 185b
ge k ffobíe przytahl, przýczynuge a rzka: Zagifte przifflóy wuý kralowftwie
bozzye. yako by rzekl: Procz fte k ffwemu dobremu tak netbalíwie zpoffo-
bený? Procz buogygete proty ffwemu fpaffiený? Wed to tye ten czaff,
o nýemzt gffu pororocy dawno prorokowalí A to fuu znamenýe dawali

---

[1]) na konci ř. [2]) sic. [3]) sic. [4]) rozd. [5]) *e* přeps. ze *z*. [6]) rozd. [7]) t. [8]) sic.
[9]) na konci ř.

o tom czaſſu, kterehoz ma ſyn buozy na ſſwíet przygyty, ze dywowe welıczy
buozı moczí tehdí gmagy ſıe ſtatý — a ze ſıe to yuz dyegye, to ſamí wýdyte,
a ze ſıe buozy moczí dyegy, Samí ſkutkowe to wolagy. A zagıſte nenýe
lzíe, aby dyabel toho czaſſu ſylnyeıſſy bíl, Ale owſſıem potrzıebye toho,
aby byl mdleyſſy. Protoz vczynyw druhu odpowıed, przyblızyge ſíe k trzıety
a rzka: kak muoz kto wnýty w duom kterého ſýlneho a geho naczynýe
pobraty? Drzewe nez ſſwıezıe ſýlneho a tehdy naczynye geho poberzıe. A ze
dyabel dyabla nemozye wýwrczy, zgıewno muoz býtý z toho, geſto drzewe
powíedyeno. y chce ſyn buozy takto rzecý: kak to muoz byty, bích ya
vzywal muocy dyablowí a geho pomoczy potrzıebowal, wſſak ya ſſ nym
186a buogygy a gey ſſwa//zugy a na znamenýe tomu gıeho naczynie wymýetam.
Wíz, kath proty mnye vkazzvgíe[1]) protý onyech zawíſtných rzecý. Nebo
ony chtıechu vkazaty, ze on ne ſſwu wlaſtny mocy dyablı wymíeta, Ale on
vkazuzugıe,[2]) ze netolı^{k}[3]) dyablý, ale ſamo gych knyezıe ſe wſſy geho
mocy ma ſſwazana, A to knyezıe drzwe nezlı gyne dyablı drzal w ſſwey[4])
moczí; A to gıe zgıewno tıemy ſkutkí, geſto ſuu ſıe ſtalí. Nebo kdyz geſt
belzebub knýezye, tehdy gyny dyablı gſſu pod nym; Nebo kak bý to mohlo
byty, bý gyny dyablı bŷlı wymíetany, drzıewe nez bý gıch knyezıe przıe-
mozıeno bylo? A zagıſte netolıko dyablowe gſſu naczynýe toho knyezete,
ale take y lıde, geſto geho lıboſt czynye; A protoz zgıewno ge[5]) zgıewno
geſt, ze netolıko dyable, ale take blud wſſıeczek, genz ge na tomto ſſwíetye,
zapudý a geho zloſty wſſıeczkí zamece A to wſſıeczko, czoz ge gyeho, ne-
vzíteczno vczyný. Sylnym take dyabla nazywa Ne proto, bý on bíl ſylny
186b od ſſweho przyrozenýe,//ale drzíewný geho ſılu wzpomyna, gıezto ge neymıel
ſſwym przyrozeným, ale buozym przıepuſſczıeným pro naſſye prohrzíe-
ſſyenye.

A ktoz, prawí, nenye ſe mnu, protý mnye geſt. A ktoz ſe mnu nehro-
mazdy, rozmíeta. Tot yuz czttwrta odpowíed. yako bý rzekl ſyn buozý:
Czo ya proty buohu czynym? Vczym nrawí dobre a zwíeſtugy kralowſtwıe
nebeſke. Ale czo czyný beelzebub a dyablowe, geſto gſſu pod ným? zagıſte
wſſıeczko protywenſtwıe tomuto, czo ya czynym: kakz tehdy muoz to byty,
by ten, genz ſe mnu nehromazdy, any ſe mnu drzý, by ten mohl moý
pomocznyk bytý? A wſſıeczkný czyný mnýe protywne czyní a zada zru-
ſſyty a rozmetaty to wſſıeczko, czo meho geſt. A protoz ten, genz netolıko
mnye nepomaha, ale to wſſıeczko, czoz ge me, ruſſy a rozmíeta, kak ten
muoz myety tak welıke ſgıednanye ke mnye, abý ſe mnu dyablı wýmíetal?
A protoz Ktoz ſe mnu nehromazdy, any ſe mnu geſt, nebude mnýe na pomocz,
187 abý ſe mnu dyablý wýmíe//tal, Ale welmí wíece zada, abý mohl Zruſſyty
a rozmíetaty to, czoz me geſt. Ale mohl by nyekto rzeczí: Bý my bylo
ſ nýekterym walku podgytŷ, zda bý ten, genz bý nechtıel mnye naan
pomoczy, ynhed bý proto proty mnýe byl? wſſak ſín buozy na gynem
míeſtye prawí: Ktoz nenye proty nam, ſ namí geſt. Ale ta rzecz nenýe

[1]) rozd. [2]) sic. [3]) na konci ř. [4]) ras. [5]) sic.

teyto protywna, nebo tuto mluwí o dyablu, genz gest owſſem protywny
buoziem[1] ſkutku we wſſelikí wieczý: Ale tam mluwí czlowieku, genz
z nyektery wieczi ſ nym bieſſie, O nyemzto geho mlazſſy biechu gemu
powiedyeli a rzkuce: Pane, widiely ſſme gednoho, an w twe gmie wýmieta
dyably. wídymý, ze take ſie y zydowſtwuo taynie tuto myený, ſ dyablem
gie w hromadu poſtawuge; nebo oný proty nyemu byechu a zruſſyty
a rozmetaty zadachu to, czczoz on ſbíeraſſie. A protoz ze gie taynye mýe-
nyeſſye, protoz y powiedye a rzka: Proto wam prawí, ze wſſielikí hrziech
a krzywe wytranýe proty ſſwatemu duchu nebude odpuſſczieno.//A ktoz 187b
kolywiek dýe ſlowo proty ſynu czlowieczíemu, bude gemu odpuuſſczieno;
Ale ktoz dye ſlowuo proty duchu ſſwatemu, nebude gemu odpuſſczeno
any na tomto ſſwíetýe aný na onom. yako bý ſyn buozy rziekl: Mnoho ſte
protý mnye mluwilí a rzkuce, bych ya byl bludný, bych ya byl buohu pro-
tywný. To wſſie odpuuſſcziem tyem wſſiem, geſto buudu pokanye czynýty
a nebudu ſie nad nymí mſſtyty, Ale wýtranýe ktere krziwe proty duchu
ſſwatemu nebude odpuſſczeno tyem, geſto by ſie toho kalý. Ale kterym
czýnem muoz ta rziecz ſmyſl prawý gmýety? Wſſak gie mnohym ta wynna
odpuſſczena, geſto gſſuu pokanýe czynyli; Nebo mnozy, geſto gſſuu proty
ſynu buoziemu byly, potom gſſuu wieru krzieſtyanſku przygyalí I bylo
gym to wſſyeczko odpuuſſczeno. Czoz gie tehdy, ze prawi, ze nade wſſieczko
ten hrziech nebuude odpuuſczen? Zagiſte O ſynu buoziemu gſſu newiedyeli,
kto bý//byl, Ale o duchu ſſwatem dobrzie gſſu myelí poznanýe; Nebo 188a
zagyſte prorocy ſkrzie ducha ſſwateho gſſu mluwílí to wſſye, czoz gſſu
mluwylí, A wſſiczkny ſtarzy ottczí, geſto gſſu w ſtarem zakonýe býlí, przie-
weliky gſſu rozum o nyem gmyeli. Y chce ſýn buozy takto rzieczý: aczte
mnye protywny bylí pro me czlowieczſtwíe, gymzto me buozſtwíe ſkryto
bylo, Zda o duchu ſſwatem moziete rzeczy, neznamy, neznamy geho?
Protoz wam odpuuſſczeno nebude to krzywe wytranye, ale y zdę y tã [2])
budete za to trpiety. Mnozy zagiſte gedno na tomto ſſwietýe gſſu trpielý,
yakozto ty, geſto gſſuu w koryntſkey zemí nedoſtoynye przygymali ſſwatoſt,
ale wy y zde y tam budete trpiety. A wſſyczkný wý, geſto ſte protý mnýe
krziwie wytralý przied mym vkrzýzowanym, odpuuſtyem wam, y to, ze
ſte mye ſſmyelí vkrzyzowaty; pro gedyne waſſíe newierzienye buudete
ztraczeny. Nebo zagyſte ty, geſto//gſſuu przied vkrzyzowaným geho wieru 188b
przygyalí, plney wiery gſſuu nemýeli. A czaſto mluwil ſyn buozy, ze nad
nykym ſie nechczie ſmylowaty a ze ſkrzie krzyz hrzieſſy gmagy odpuſſczienı́
býty. A protoz prawí ſyn buozy: Netolik mye hanyete, ale y ducha ſſwa-
teho; A protoz ta wynna wam odpuuſſczena nebuude any zde aný tam.
Nebo gſſu nyekterzy lide, geſto trpye y zde y tam, A nyekterzy, geſto zde
nýcz netrpíe, gedno tam, A nyekterzý, geſto netrpie any zde any tam.
Ty, geſto trpíe y zde y tam, To gſſu newierny zydowe; nebo po ſſmrty
ſýna buozyeho, kdyz myeſto geruſalem bylo dobýto, naſylnye gſſu mnoho

[1]) na konci ř. [2]) na konci ř.

zleho trpyelí y trpıe do dneſſnyeho dne A na onom ſſwıetye teprwu buudu
trpıety mnoho zleho yako Sydoníſſczy a Gomorreyſſczí. Ale z tıech, geſto
na tomto ſſwíetye netrpıe, gedno na omom, [1]) byl geſt onen buohatecz,
geſto w pekle gſſa, nemozıeſſye gmyety kropký wuody, Abý mohl ſſwoý
189a yazyk ſſzwazyty. [2]) Ale ty, geſto any zde any tam trpıe, [3]) to gſſu//ſwaty
apoſtolowe; Nebo acz gſſuu zde czo trpıelí, to ge nebyla muka, ale przy-
prawenye k wyeczney řadoſtý. ale ty nakratcíe rozumyeý tomu ſlowu,
geſto praví, ze hrzych proty duchu ſſwatemu nebude odpuuſſczen any na
tomto ſſwíetye aný na onom: Towıes, ne tak ſnadnye buude odpuſczıeno
yako hrzıech proty duchu ſſwatemu; Nebo onen z prawe zloſtý, ale tento
mohl pogýtý z newıedyenýe.

Praví potom cztenye: Anebo czýnte drzıewo dobre! Po drzıewným
zehrany [4]) opıet ge gynym czýnem vhanyge. Jako by chtıel ſyn buozy
takto rzıeczy: Geſtlí to, ze dyabel geſt zlý, dobrych ſkutkow nemozıete
czynyty; A gſſu-lı toto dobrzý ſkutkowe, geſto ya gye czynym dyably
wymyetagıe, lydy z gych zloſty zbawugıe, Tehdy zagyſte nenye ten dyabel,
genz ty ſkutkí czynî: Nebo nemoz to býtý, by od zleho dobre, aný z dobreho
zle [5]) muoz pochodýty. Nebo zagıſte poznanye dobrotý Nebo zloſtý drzıewua
pochody od owoce; Ale wý ſkutkí, geſto ode mne pochodíe ıako owocıe
189b od drzıewa, ty//zagıſte chwalíte, ze dyably z lydy wýmíetam, toho nehý-
zdýte: Ale mye hyzdyte mluwıece, bých ya dyabelſku moczy to czyníl,
a w tom nerownýe a neſſmýſſlnye mluwíte. Myelı byſte anebo mýe chwalıtý
a me ſkutkı take chwalıty, Anebo mýe hyzdýty a me ſkutkı take hyſzdyty:
Ale wy neſmýſlnýe mluwíte, ze míe hyzdyte, a me ſkutkí chwalıte; wſſak
wıete, ze po owoczy geſt drzıewuo poznaty. A protoz kdýz dyete, ze mogy
ſkutkowe gſſu dobrzy, gmate take rzecy, ze ya gſſem dobrí.

Potom praví cztenýe: Narode geſſczerczy. Jako bý chtıel ſyn buozy
rzecý: Ted wý, ze ſte yako zle drzıewîe, nemozete dobreho owoce neſtý,
Protoz ſıe tomu nedýwí, ze to mluwíte, nebo zagıſte od zleho ſte narodu
poſſlı a mýſl mate zlu. A protoz kakz muozete mluwýty dobrzıe, a gſſuce
zlý? Nebo z plnoſty ſrdczıe uſta mluwíe. A czlowıek dobry z dobreho po-
klada wynoſſy dobre, Jako bý rzekl: Takez ktoz czo [6]) dobreho myſſlı na
ſrdczy, teez vſty mluwı. Praví potom cztenýe: Ale praví wam to, Ze
190a z kaz//deho ſlowa prazdneho. I chcze takto rzeczy: Gıeſtlı to, zze prazdne
ſlowuo ze w nýczem nepolepſugıe, to geſt tyech, geſto gıe ſlyſſıe, nenye bez
nebezpeczıenſtwíe toho, genz gıe mluwí. A den ſuudný muſſý kazdý poczıet
wydaty z ſſwe rzecy. Welmý wıece geſto [7]) wy, geſto ſkutkı ducha ſſwateho
hyzdyte a rzkucze, bych ya w belzıebubye výmíetal dyablı, Muſſyte poczıet
wydaty den ſſudný. Nebo z twıch ſlow budeſſ zprawen a z twıch ſlow budeſſ
odſuzen. Hledayz, ze toto nebude lehký ſuud. Nebo ne z tıech ſlow, geſto
gyný na tye mluwíe, ale z tıech geſto ty ſam mluwyſſ, ſuudczıe den ſuudny

[illegible] -ie. [3]) ras. [4]) ps. *zehranym*, *m* přeps. v *o* násl. slova. [5]) ras. [6]) ras.

bude tye ſuudýtý. A protoz tý, ktoz czo zleho na nye zmluwie, nemagý
ſie baty; Geſto mluwye na koho czo zleho, ty ſie magy baty. Nebo zagıſte,
czo gſſy o gynem zleho ſlyſſal nebo wídıel, z toho ſuzen ſam nebuudeſſ,
Ale czoz gſý zleho ſam mluwil, z toho ſuzen budeſſ, z toho ſie boy odſuzenýe.
Gyehozto naſſ oſtrzıeſſ ottecz, ſýn y ſſwaty duch.[1])

//W onyech czaſſıech odpowıedyw[2]) gıezyſſ wecze: Poznawam ſye 190b
tobye, otczıe, pane nebe y zemíe, Nebo gſſí ſkryl to przıed mudrýmı a ſſmy-
ſſlnymí, a zgıewıl to malıczkym. Tak, otczıe, nebo tak lıbo býlo przıed
tebu. Wſſıezko mý geſt dano od meho otce, A nýkte nezna ſýna, gıedyne
otecz, Anyz otcze kto zna, gedýne ſyn, a komuz ſyn chce zgıewíty. Podte
ke mnye wſſyckny, geſto vſſylugete a gyſte obtyezený, a ya waſſ poſſylým.
wezmíete brzıemıe me na ſſe a vczte ſſıe ode mne, nebot gſſem tychý a po-
korny ſrdcem, y naleſſnete odpoczywanye ſſwym duſſyem. Nebo me gyho
ſladke geſt a brzıemı^e[3]) me lehke.

Na toto cztenye mluwı Swaty Rzıehorzz Papezz.

NA poczatczıe cztenye tohoto ynhed otazanye ſie zgıewugıe. Nebo
nepyſſıe ſie any drzewe any potom, bý geho kto byl otazal. Na gynych
myeſtech nyekolıkrat czteme, ze, kdyz geho otazalý gıeho mlazſſy, tehdy
gym odpowıedyel; Ale tuto nycz takeho nenale//zamy, gedyne ze beze 191a
wſſıeho otazanye prawí: Odpowíedyew gıezyſſ. Sgıednanye ſwateho lucaſſıe
wezmyeme, geızzto[4]) ottworzytıe ukazugıe, kdyz prawí: Poſſlal geſt ho-
ſpodyn y gynych dwa a ſedmdeſſat y poſſlal gıe po dwu przıed ſſwym oblı-
czegem do kazdeho mýeſta, do kterehoz myel przygyty, a dal gym mocz
tlaczyty nạd hady a na geſſczerkí a nade wſſıeczku mocz neprzateľſku,
a to gym nycz nevſkody; A abŷ nemoczne vſzdrawoualy a rozlıczne dywy
czynylı. a to potom lepe wylıczygıe, kdyz prawí: Tehdy ony ſedſſe vczy-
nychu, yakz gym byl przykazal hoſpodýn y uczynyechu mnoho dywowu,
Mezy nymyzto take dyablı wymíetachu. Tehdy wratywſſe ſie ſ weſſellym
powıedyechu hoſpodynu: Hoſpodyne, y dyablowe ſie nam poddawagy
w twe gmye. Odpowıedyew gezyſſ gym wecze: wídyech dywuow dyabla
yakozto blyſkanye ſ nebe letıece; Ale zawıerne w tom ſie nerodte radowaty,
ze wam duchowe poddany gſſu, Ale raduý te ſie, ze waſſıe gmena napýſana 191b
gſſu w nebý. Prawı pak potom ſſwaty lucaſſ: w ten czaſſ vzdrawowaſſye
gıezîſſ y powıedye: Poznawam ſie tobıe, hoſpodyne. I gıeſt wıedyety, ze
w gıednom czlowıece dwa czlowıeky gſta, Geden wnýtrzný a druhí zgıeny[5]).
A nyekdy wnytrzný zgıewnemu odpowıeda A zgıeny[6]) wnýtrznyemu,
Jakozto cztem o Nabuchodonozorowı, geſto, kdyz chodyeſſıe po kralowí
ſyený w babylonýe, dma ſſıe pychuu Odpowıedye: wſſak ge toto Babılon,
geſto ſſem ya vdyelal w ſſweí moczy a w ſſıle ſſwey ruky. Ale ne tak gıe ſyn
buozy odpowıedyel yako nabuchodonozor, Ale odpowıedyelo czlowıeczſtwıe
buozſtwı a ſyn otczy; Nebo wídyeſſıe, ze modly dyabelſke ſie kazıechuu

---

[1]) sic, chybí *Amen.* [2]) sic. [3]) na konci ř. [4]) sic. [5]) rozd. [6]) ſt.

A knyezie tohoto ſſwíeta wen wypuzowachu A czíſſlo krzíeſtyanſtwa ro-
ſtýeſſie. Protoz vradowaw ſie y weczie: Poznawam ſie tobie, hoſpodyne.
Nebo trogym czynem geſt poznanye: Geſt poznanye v wierzie, geſt po-
192a znanye w hrzieſſýech A geſt pozna//nýe wu chwale. Wuýerzie, yakozto
poznawa wſſieczka ſſwata cíerekew, kdyz prawí: Wierzy w giednoho buoha,
Towies znam to, ze geſt buoh. Geſt poznanye w hrzieſſiech. A o tom prawí
apoſtol: Zpowieday ſie geden druhemu ſſwich hrziechow. Geſt poznanýe
w chwale, o nyemzto prawí prorok: Zpowiedayte ſíe hoſpodynu, neb tie
dobrí, Towíes znayte to, zet geſt doſtogen chwalí, neb ge dobrý. Ale ſyn
buozý ne v wierzie any w hrzieſſiech, ale gedyne w chwale rzekl: Poznawam
ſie tobíe, pane, Towíes znam ſie to, ze gſſi duoſtogen chwálí. Protý tomu
wſtawſſie kacierzí, gſſu mluwili, by gezukriſt nebyl prawi ſýn buozy a rzkuce:
By byl ſyn buozy prawí, nykake by geho panem nenazywal, Neznaме-
nagyce toho, ze on podle czlowíeczſtwie menſſy geſt ſweho otcze, yakz on
prawí: Otecz wietſſy mne geſt. Nebo v buoſtwí rowen geſt otczy, yakz prawí
192b on: Ya a o//tecz gſſme wſſie gedno. Nebo podle czlowieczſtwie panem gyey
nazywa A protoz otecz k nyemu mluwí ſkrzie proroka: Nerod ſie baty,
ſluho moy. A ſſwata marzý dyewku ſýe geho nazywa, Nebo on na nebe
gda rzekl: Gdu k zſſwemu otczý. Protoz podle toho ſmýſla geſt rozumýety,
nebo on podle buoſtwie rowen geſt otczí: Otcze nebýe, Towies andíelow,
Zemýe, Towies lydý; Neb gynym czynem otczye nebe, Towies ſſwatich
duſſy — Nebo píſſano geſt: Nebeſſa zwieſtugy chwalu buozy[1]) — Ale zemye,
Towies lydy, geſto geſtye míloſty teyto zemýe obwazaný, A geſtye nemohu
wýdyety nebeſſ okem ſſweho ſrdcze, Any mohu rzeczy ſ apoſtolem: Naſſíe
obczowanye geſt na nebý. A prawie otecz nebýe a zemýe geſt nazwan;
Nebo on geſt wſſieczko ſtworzil z nýcziehoz y wídome y newidome, yakz
geſt piſſano: Na poczatczie ſtworzyl geſt buoh nebe a zemí a ten, genz bude
193a na wieky, ſtwo//rzil wſſieczko ſſpolu. A protoz my na kazdy den na mod-
litwye: Otczie naſſ.

Genz gſſy ſkryl przied mudrímí a chyttrymí,[2]) a zgyewylſ to ma-
licztkym. Tuto mozemí otazatý: czo geſt ſkryl przied mudrymí a chytrímí,
zda geſt ſſkryl czlowieczenſtwîe przíed mýſtrí a duchownyki zýdowſkymí?
Wſſak Symeon prawí: Wídyeli gſſu mogy oczi twe ſpaſſienye. A na gynem
mýeſtye prawí: Y vzrzí gey wſſyelike oko. A protoz ne czlowieczenſtwie,
ale buohſtwie vtageno w czlowieczſtwí. nebo myſtrzí a duchownycy buoz-
ſtwie gſſu neznalí; Nebo by bylí poznalí, nykdy býlí[3]) buoha nechwalíl[4])
neukrzyzowali. Mudrzy take a chytrzy byli gſſu ſſwaty apoſtolowe, o nychzto
ge ſyn buozy byl powiedyel ý rzekl zydom: Ted ya poſſielam k wam prorokí
a mudre a míſtry. A opiet apoſtol prawí: Budtez proto mudrzy yako
hadowe; A apostol petr prawi: Budte mudrzy a bdyetye na ſſwich
modlitwach. Ale zda tyemto buozſtwie ſkrito bylo, ne ale onyem,
193b O nychzto hoſpo//dyn ſkrzíe proroka prawí: Horzie wam, geſto mudrzy
a chýtrzy przied ſſwymí oczyma a ſamí pred ſebu chitrzy gſte. A opiet:

[1]) ras. [2]) rozd. [3]) sic, rozd. [4]) ras.

Mudrzy gffu, aby zle czynyli. A protoz ze nemohl ffwiet fkrzie mudroft buoha poznaty, lybo bylo buohu fkrzie blaznowftwie fpaffyty wýerzegycze; nebo blaznowftwie tohoto ffwíeta zwolil hofpodyn, abý vhanyl fílne a zgiewyl fie gie malıczkým. kterzy gffu tyto malıtczy? Zawıerne ffwaty apoftolowe; Nebo maff we czteny, ze gye gıezyff, pozwaw[1]) malıtkeho, poftawıl gıey w proftrzıedku y rzekl: Neobratyte-lı fie tak, yakz býfte bylí yako tento malıtky, newendete do nebefkeho kralowuftwıe. A opıet: Dayte malıtkym gyty ke mnye, nebo takycht gıe nebefke kralowuftwıe. Malıtke zagıfte ne pro maloft tıela nebo ne pro mudroft nazwal, ale ne [2]) pro newýnu. A protoz apoftol ffwym mlazffym rzekl: Nerodte bytý dyety fmyfflem, ale zloft malıtkeho buudte. Zgıewıl hofpodyn fyna ffweho ffwatým apoftolom, yakoz 194a
//to ffwatemu tomýe, Genz geft rzekl: Pan muoy ə buoh moy, genz na nebý geft. Ale ze to wffíeczko poffl o geft od mocy buozfke, protoz to znagıe prawí we czteny: Tak, otcze, nebo to líbo býlo przıed tebu, Towíes tobıe.

Wffıeczko mí geft dano od meho ottczıe. Byl geft rzıek drzewe: Chwalu wzdawam tobíe, otcze, ze gffy vtagyl to przıed mudrýmí. Abý ty nemnýel, bý on tak dyekowal otczí, yako bý fam te moczy byl zbawen, Protoz ynhed przýczynýgıe: Wffıekczko mí geft dano od meho otcze. A tak tıem, gefto mluwıechu a rzkuce: Hofpodyne, y dıablowe fie nam poddawagy w twe gmíe, Teez mluwı a rzka: Czo fie dywîte, ze fie wam dyablowe poddawagy? met gıe wffıeczko a wffıeczko mí geft dano od meho ottcze a ze nade wuffym panugıe. A nýkte nezna fyna, gedyne otecz, any otcze ktoz zna, gedyne fyn. Jako bý rzekl: Czo fie tomu dywíte, ze mí geft wffıeczko dano od meho otczıe a ze nade wffym panugy, a ya geffczıe y gyne wíeczffye mam, Towıes ze wyem a znam otczıe a tehoz gffem ff nym przýrozenye.
A//to vkazugıe, kdyz prawí: Aný kto zna otcze, gıedyne fýn, a komuz 194b
fýn chce zgyewîty; A kdyz gey zgıewugıe, tehdý y fam fye. A fkrzıe to dawa nauczenye, ze fie nafylnye ffgıednawa f otczem, tak ze ge nelze zadnemu przygyty k uotczy, gıedyne fkrzıe fyna. Nebo to nawıecz pohorffowaffıe, ze fíe zda zydom, by byl buohu protywen; a protoz naywıeczffe na to fnazyl, abý to domnýenýe zruffyl.

Podte ke mny wffıczkny, gefto uffılugete. Nerzekl: podte ke mnýe tento nebo oneno, ale wffyczkný, gefto uffylugete a w hrzyeffyech przıebywate. Ne proto, abych pomftyl waffych hrzıechow, ale proto, abych wam gıe odpuuftyl. protoz podte po mnye. ne proto, bý mnýe bylo potrzıebye waffıe chwalí, ale proto, ze chczy waffıemu fpaffeny. A geho flıb ynhed hotow geft, pronz geft pozwal tıech, gefto vffylugíj. Nebo mohlı bý otazaty a rzkuce: kteru odplatu da tyem, geft gych pozwal? protoz prawı: A ya, prawí, poffylym waff. Netolıko rzekl: fpaffym waff, Ale welmí wıece
nad to: Ja waff poffıl//lým, Towıes we wffıem pokogy uftawym. 195a

Prawí pak potom: Wezmyete me brzıemýe na ffye. Brzıemíe gezukriftowuo geft ffwate cztenye, gefto zydowuftwu a pohanftwu [3]) w gıedney

[1]) přeps. z *pozwal.* [2]) sic. [3]) sic.

wíerzíe ſgiednawa, to przykazugie, abychom na ſſie przygialí, Towies abychom gie we czty gmíeli A abychom neczyſtymi nohamí naſſych hrziechow geho netlaczyli. A vczte ſíe, prawi, odde [1]) mne. Neprawi, abychom ſie od nýeho vczyli ſſwiet ſtworzytý a na ſſwietie rozliczne dywy czýnyty a mrtwe krzieſſytý, Ale ze gſſem tychy, prawi, a pokorneho ſrdcze. A protoz vczyty ſie nam od naſſyeho ſpaſſitele, abychom bý [2]) tychich nrawow a pokorne myſli, Nykoheho nevrazelí, nykoheho nepotupyli a nrawy dobre, geſto zgiewnye vkazugiem, abychom wnytrzz dobrymí ſkutkí na ſrdczy plnnýlí.[3]) Od pokory zagiſte poczýna, a welyku odplatu ſlibuge a rzka: A naleznete odpoczywanýe waſſym duſſyem; a to geſt welmí welika odplata.
195b A aby ſie nebalí gyha a brzemene, proto ynhed prawí//Me gyho geſt ſladke a me brzyemíe lehke. A czo geſt geho brziemene lehcieyſſie, Hrziechow ſie chowaty, dobreho zaddaty, zlemu nechtiety, mýlowaty wſſieczkí, zadneho nenawidyety, za wiecznu wíecz proſſyty, Na zdeyſſy wiecz netbaty, neczynyty toho gynemu, giehozto bý ſam nerad trpiel.[4])

W Onom czaſſu gdyeſſie gezyſſ w ſſobotu po oſſený. Tehdy mlazſſy geho, ze ſie gym chtieſſye geýſſty, pocziechu wymínaty klaſſý a gieſtý. Ale duchownýczí wíducze weczechu gemu: Tot mlazſſý twogy czyníe to, geſtot gym nenye lzye czynítý w ſſobotu. Tehdy on gym wece: Necztlý ſte, czo gie vczynyl dawid, geſto ſie gemu chtielo geſty. a ty, geſto ſ ným byechuu, giedyne ſamy knyezy. Nebo zagiſte necztli w zakonýe, ze w ſſobotu knýezye w chramíe w ſſobotu[5]) przyſtupugy[6]) a bez poſſkwrnyenye gſſu? Ale prawí wam, zze chramu wieczſſy geſt tuto. Abyſte wídyeli, czo geſt:
196a Miloſſrdenſtwie chczy a ne obyetý, nykdy byſte nebylý ſuudylí newýnych. Nebo pan geſt ſyn czlowiecý//take nad ſobotu.

Na toto cztenye mluwí ſſwaty Jan Críſoſtom zlatovſtý.

P. G. LVII. col. 434. PRocz ge przieſſ oſſenýe wedl w ſſobotu, wiedda[7]) wſſieczko drzwe, nez ſie ſtane? Gedyne ze chtiel przieſtupity ſobotu. Chtiel zagiſte, ale ne owſſiem. A protoz ne darmo przieſtupil, ale dal przíczynek ſſmyſlný, aby zakonu ſtaremu yuz przieſtatý kazal y zakona neprzieſtuppil.[8])A protoz aby zydý vkogil, potrziebu przýrozenye ukazugie, a toz geſt, geſto prawí cztenie. Ale mlaſſy geho, kdíz ſie gym chtieſſie gieſty, kakzkoliwiek w hrzieſſiech, geſto gſſu zgiewený,[9]) zadna nemoz býtý omluwa. Nebo kdyz kto koho zabíe, nemuoz ſie omluwíty a rzka: w hnýewíech gſſem uczynyl, A ktoz ſhrzieſſy czyzoloztwem, nemoz ſie omluwyty a rzka: Zadoſt mye przemohla, any zadne gyne omluwy míety: Ale tuto ſyn buozy hlad wyprawugie, wſſie zalobý ſſwe mlazſſie zbawugíe, A ýakz w gýnem ewange-
196b liſtye cztê,[10]) Pro przielíſſnu neprazden; nebo zaſtupowe vſtawiczny[e11])//ſie po ných trzíechu, w czas ý myeſta k giedeny gmýety nemoziechu A protoz

---

[1]) rozd. [2]) sic. [3]) rozd. [4]) na konci ř. [5]) sic. [6]) sic. [7]) rozd. [8]) t. [9]) *w* přeps. [illegible] [10]) na konci ř. [11]) t.

yako y lide hlad trpiechu. Ale ze klaſſy rukama trucze giedyechu a tiem tyſſiechu ſſwe przírozenye, twrdoſty zýwota znamenye geſt, ne przyprawenych krmí hleddaty,[1]) ale ſproſtnych krmi hledagyczich.[2]) Ale tý dyw ſie ſſwatym apoſtolom, ze gſſu taku zadawu trpích, zadne peczíe o ſſwem zywotie neymích. Ale wzhrdachu przyprawenym ſtolem a hlad trpiechu; awſſak nerodiechu oſtaty gezukriſta. Nebo bý gich przieliſſny hlad neprzypudil, nykake bý bylí toho neuczýnyli. Ale czo gſſu duchownyczi zydowſty, wíduce, rzieklı? Tehdy, prawí, wíducz to duchownýczí, weczechu gemu. z przieſtupenýe ſobotý na ſſwate apoſtolý zydowe zalowachu radyeyſſy nezli zlodýeſtwa. Nebo ſynom yzrahelſkŷ [3]) w zakonye bieſſie przykazano, abý na ſſwích polich zadneho zlodyege negymali, giedýne toho, ktoz bý chtiel nyeczo prícz neſty; Nebo toho, genz bý nycz ſie nedotekl, giedyne toho, czoz by byl giedl, proſta beze wuſſie pokuty mýegiechu giey prícz// 197a
puuſtyty.

Potom pak k gich omluwie prawi cztenýe: Tehdy on gym odpowiedie a rzka: Necztli ſte, czoy vczynyl dawid, kdyz ſie gemu chtielo gieſty? Abý vhanyl neſlechetnoſt duchownykow zydowſkých, ſtareho zakona píſſmo przýwodý, kak gie dawid, biezie przied ſaulem, przíſſiel do Nobý a przygyat Achýmelechem knýezem, y proſſil geho, abý gemu dal geſty. A on negmage chlebow obecných dal gemu cheb [4]) poſſwaczený, gehozto nebieſſie zlzíe gieſty y zadnemu, giedyne ſamý knyezý a ſſluham chramowym, Nadyege ſie, ze bý lepe bylo z nebezpeczienſtwîe hladu lidý wyprawítý nez buohu obiet offierowaty; Nebo obiet liba hoſpodynu geſt zywot czlowieczí. A protoz mluwí proty ným hoſpodyn a rzka: Kdyz ge to, ze dawid gie ſwatý a achymelech byl byſkup, a wý gym za zle nemate, a kazdy z ný przieſtupil zakon, Hlad lydſký ſprawnýe gmagycze za omluwu: Procz tehoz hladu neznamenate na mych mlazſſych, gehozto w gynych potwrzugiete a nehyzdyte?// 197b
Kakz kolywíek mezý tuto wieczý a onu welike geſt rozgiednanye: Nebo tyto w ſſobotu tu ruku klaſſy wýmýnachu, Ale onýno gedlí cheb [5]) ſſwíeczený a knyezſkí; A k ſſobotye biechu ſie take przíczynylí hody, geſto w ſtarem zakonye ſlowíechu trubkí, gehozto czaſſu dawid vtekl z przíebitku kraloweho. A geſtye opíet gynak gým odpowieda a rzka: A zda ſte necztlí take w zakonye, ze w ſſobotu knyezie w chramíe ſobotu przieſtupugy, a bez poſſkwrný gſſu. yako bý rzekl: Przymmluwate [6]) mym mlazſſym, procz bý w ſſobotu klaſſý trzielý, any gſſu to vczynylí proto, ze gie hlad k tomu przypuzal — A wy pak ſamy ſobotu przieſtupugete w chramye offierugice obietý, Zabígegyce byky, obiet na drziewie przyprawugice a potom hohnyem to zſzehagýce,[7]) A yakz ſſwiedczy gyny ewangeliſta, Obrzezugete dyetký w ſobotu; A kdyz chcete giedno przykazanye zachowaty, ſobotu przieſtupugete,//A nykde zakonowe buozy ſobie protywny neygſu. a welmý 198a
mudrzie ſyn buozy to czyny, Ze, kdyz geho mlazſſy[e] [8]) treſkczy, przýklad o przieſtupeny dawydow a Achýmelechow przywozugie, wýmýnanye do-

[1]) rozd. [2]) sic. [3]) na konci ř. [4]) rozd. [5]) t. [6]) rozd. [7]) *g* přeps. z *h*. [8]) na konci ř.

ſſwiedczugie, gijzto geho mlazſſie wynýechu. I geſt tuto znamenatý, ze
gieden przyklad dan geſt o kralewey moczý, to geſt o dawídowí, A druhý
o knyezki, o týech, geſto gſſu pro ſluſbu chramowu ſobotu przieſtuppowali. [1])
Vkazugíe to, ze gíe welmí wiece to k gieho moczy przíſſluſalo, ze gſſu geho
mlazſſý klaſſý mezy rukama trzielí, nebo geſt prawý kral a prawý knyez.
Ale proto ze ſie zdaſſie to nýeczo tyezſko tyem, geſto ſlıſſiechu, protoz
k míloſrdenſtwí ſſwe omluwenye obraczygie, kdyz prawí: Ale byſte wíedyeli,
czo geſt to: Míloſrdenſtwie chczý, a ne obýety. O ſſwatich apoſtolech geſt
rozumíety. I chce tyemto ſmýſlem rzieczi: kdyz ſte míloſrdenſtwíe Achý-
198b melechowa//potwrdylí w tom, ze geſt dawida, genz hynýeſſye hladē, [2])
chlebem poſſwíeceným poſſýlil, procz me mlazſſie odſuzugiete? A opiet
gynym czýnem gie omluwa, zie gſſuu newynní, a rzka: Pan gieſt ſyn czlo-
wieczí take nad ſſobuotu. yako bý rziekl: Ten, giehozto wý giedyne czlo-
wíekem mnýte, buoht geſt a pan nade wſſym ſtworzíený [3]) y take nad
ſobotu A protoz zakon ſobotný muoz promyeníty, yakz gemu libo; nebo
on gy vczynyl.

Ale podle ſmyſla duchownyeho tomuto cztený takto rozumíety.
w uonyech czaſſyech, Towies w nýchzto gie ſyn buozý ſſwemu otcy chwalu
wzdawal, protoze geſt pohanſtwo k ſſpaſſiení pozwal. Pole geſt tento ſſwiet.
Sobota geſt prazdnoſt. Oſſeníe gſſu wſſíczkny wuyerzigyczy. A protoz
w ſſobotu na pole, Towies na tento ſſwiet przíſſel geſt ſyn buozy, ze zy-
duowſkí zakon prazden bieſſye, neb gieho neplnyechu. Lacznoſt geſt zadoſt
199a lydſkeho ſpaſſienýe. Klaſſy tru, kdyz rozliczne lidý od mílowanye tohoto//
ſſwîeta tahnu. Zrna giedye, kdyzto, geſto ſíe polepſſugy, ty w tyelo ſſwate
cierekwe wgiednawagy. Nebo nykte nemuoz w tyele gezukriſtowie bytý,
gíedyne ten, ktoz ſwlecze ſſebe tíeleſtne odyenýe, yakz prawí apoſtol:
Sſwleczte ſſebe ſtareho czlowieka a obleczte ſie w noweho, genz ge podle
tebe ſtworzien buoha. [4]) A to w ſſobotu geſt vczínýty, To geſt pro nadyegy
wiecznego odpoczywaníe. Gehozto mnye y wam dopomahay ottecz, ſyn,
ſſwaty duch. Amen.

A kdyz gyde odtud, wnyde do gych ſkolý. nalyt czlowiek, genz
mýegieſſe ruku vſſchlu. y tazachu gieho a rzkuce: Geſtly lzie w ſſobotu
vzdrawowaty, abý gieý mohlí obzalowaty. Ale on powiedye gým: ktery
bude czlowíek z waſſ, genzſſ by mýel giednu owcý, A padla-li bý ta w ſſobotu
w gýamu, wſſak wýnme a pozdwyhne gye. A czym ge welmí lepſſy czlowiek
199b owce? A protoz lzye geſt w ſſobotu dobrze czynýti.//Tehdy wece k czlo-
wieku: Ztíehny ſſwu ruku. y bí nawracena k zdrawí yako y druha. Tehdy
wyſſedſſe duchownýcy raduu czýnyechu proty nyemu, kak bý giey zatra-
tyli. Ale gezyſſ wieda, poſtupý odtud. y gidechuu za ným mnozy y uzdrawí
gie wſſieczký. ý przykaza gym, abý gieho nezgiewalí, Aby ſie naplnylo to,
czoz gie rzeceno ſkrzie yzayaſſíe. proroka, genz gie rziekl: Tot me dyetye,

[1]) rozd. [2]) na konci ř. [3]) t. [4]) sic.

geſto ſſem gie zwuolil, mily muoý, w nyem ſie gie ſlibilo dobrzie mey duſſy.
Polozym duch ſſwuogy naan[1]) a ſuud lidem zwieſtugie. nebuude ſíe ſſwar-
zyty any wolaty, any kto vſliſſy na vlíczíech hlas gieho. Trzſty potrzeſſiene
nezlomí a ſſwiece, z nyez dŷm gde, nezhaſſy, az y wýwrzie na wítyezſtwie
ſuud. A w gieho gmýe lide buudu nadyegy gmíety. Tehdy by gemu offie-
rowan, genz gmýegyſſie dyabla, ſſlepy a nyemý. Y vzdrawí gey, tak ze
muozie ý wídyety y mluwýty. Y dywiechu ſíe wſſyczkní zaſtupowe a rzkuce:
Zda gie toto ſyn dawidow? Ale duchownýcý ſlyſſſewſſie[2]) weczíechu: Tentot// 200a
newýmíeta dyablow, gedýne w belzebubýe, knyezıety dyabelſkem.

Na toto cztenýe mluwí ſſwaty Jan Crıſoſt ô.[3])

OPyet w ſobotu vzdrawugie. To, geſto byech^v[4]) geho mlazſſy vczynylí, P. G. LVII. col. 439.
omluwagie odpowieda. Ale gyne ewangeliſty prawíe, Ze geſt poſtawil czlo-
wieka w proſttredku[5]) y otazal gych, geſtlý lzye w ſſobotu dobrzie czynytý.
Znamenayte geho wnýtrzznye miloſrdenſtwie. Poſtawil gýegy w pro-
ſtrziedku, abý ge widyeným prolomyl A abý przy^elomeny[6]) wídyenym,
ſſwey zloſty oſtalí a wyduce czlowyeka praczneho przied ſebu, Anebo pro
ſtud anebo pro míloſrdenſtwie ſſwe lítoſty zapomanulí. Ale oný neſſlechetny
a zawyſtywí wiece gſſuu wuolili gezukriſtowíe ſkodyty nez toho czlowieka
zdrawíe wídyety, Se wſſyech ſtran zloſt vkazugyce A yako bogigyczie
ſ gezukriſtem a take protywenſtwie ukazugyce, ze by y gynŷ[7]) przıekazelý
na gych dobrem, geſto gezukriſt z ſſweho míloſrdenſtwie gym czynyeſſye.
Ale gyne ewangeliſty prawíe, Ze geſt on gych otazal; Ale ten//to prawíe, 200b
ze oný[8]) gſſu geho otazali, [9]) a rzka: Y otazachuu geho a rzkucze: Geſtli
lzye[10]) w ſſobotu vzdrawowaty? Toho tazachu, abý gey mohlý obzalowaty.
Ale podobne geſt k tomu, ze ſe gie obee ſtalo; Nebo neſſlechetný zydowe
widuce, ze czlowíek buude vzdrawen, otazanym hledachu gieho przied-
býehnuty A protoz tazachu, geſtlí lzye w ſſobotu vzdrawowaty. Netazachu
proto, abý nauczienýe przygielí, ale abý obzalowali; a kakz kolywiek doſty
myeli przyczyny k ſſalobye, ze by w ſſobotu uzdrawowal, Awſſak geſſcze
hleddachu,[11]) zda bý nyektere ſlowo mohli od nýeho ſlyſſiety, z nyehozto
bý mohlí giey obzalowaty. Ale phylantrop, to geſt mílownyk czlowieczý,
teez vczynyl a gym odpowiedyel vkazugie ſſwe míloſŕdenſtwíe y poſtawi
czlowieka w proſtrziedku, nýcz ſíe gich nebogíe, Abý czlowieka praczneho
widyelí, a wíduce, ſrdce k míloſrdenſtwi przýchylilí. A kdyz gých any tak
mohl k miloſrdenſtwi przichility, tehdy yako rozhnyewaw ſie//pro twrdoſt 201a
gých ſrdce y powíedye: Který geſt czlowiek mezy wamí, genz bŷ myel
gednu owczy, geſt-li to, ze bý ta w ſſobotu padla w yyamu, wſſak gy wŷnme
a zdwýhne nahoru. A czym czlowiek geſt drazſſý nez owcze? Procz nenye
lzye w ſſobotu dobrzíe czynytý? aby ſe myelí czym ſtydiety A o przeſtu-
peny ſoboty nemíeli przýcynka gey obzalowatý, protoz ten przýklad proty
ným przywedl. Tuto kazdý znamenay, kak o przieſtupený ſobotý mluwie,

---

[1]) rozd. [2]) t. [3]) na konci ř. [4]) t. [5]) rozd. [6]) *e* nadeps. později. [7]) na konci ř.
[8])—[9]) ras. [10]) *l* přeps. ze *z*. [11]) rozd.

przywody. Ale kdyzto ſlepemu zrak dal, pomazowa blatem geho ocíj,
nycz gym neodpowiedıel, kakz kolywiek y tehdy nan zalowachu, nebo
vczynek vzdrawenye doſty vkazowa^{1}, ze geſt on pan nad zakonem; Ale
kdyzto czlowieka, gehozto byeſſye dna zlamala, byeſſye vzdrawıl, kak,
wzem [1] ſſwe lozie, gdyeſſie, Tu take nan zalowachu: Ale on nyekdy yako
buch, mýekkí [2] yako czlowiek odpowiedal. Jako czlowiek zagiſte, kdyz
201b rzekl: kdyz obrziezanye czlowiek przygyma w ſſobotu, a týem//zakona
neprzeſtupugíete, procz ſie na mye hnyewate, ze gſſem wſſieho [3] czlowieka
zdrawa vczynýl w ſſobotu? Ale yako boh odpowiedıel, kdyz rziekl: Otecz
moy az do tohoto czaſſu dýelal a ya dyelam. Ale za ſſwe mlazíe, kdyz na
nýe zalowachu, odpowiedyew [4] a rzka: Necztlí ſte, czo ge vczyníl dawid
a ty, geſto gſſu ſ nym byli, kakt geſt wſſíel w duom buozý a gedl chleb
poſſwieczený? A tu knyezy przýwody na przyklad. A nenye opiet prawí:
Wſſak geſt lzýe w ſſobotu dobrzie czynyty, przywodye gym przyklad a rzka:
kto z was, gmagíe gednu owczý. netba zagiſte na gich lakomſtwie, nebo
zagiſte wiece lakomſtwíe nezlí lídy mílowachu. kakzkolywiek gyny ewan-
gelíſta prawı, ze pohledyew po ných y otaza gych, Abý ſſwym rozhledanym
míloſtywym mohl ge od zloſty odweſty; Ale anýz tak ſie polepſylý. Tuto
zagiſte giedyne mluwenýe czlowieka vzdraw; [5] ale na gynych na mnohich
mýeſtech y ruku wzlozie na czlowíeka vzdrawuowaſſie. Ale to wſſeczko
202a nýcz nepomohlo, bý chtieli proto dobrzý byty. Tuto zagiſte czlowiek bý
vzdra//wen, Ale oný ſkrzíe to vzdrawenýe tyem horſſy byechu. Syn bozy
zagiſte chtieſſye gie rad drziewe nezlí toho nemocznelo uzdrawity A deſſiet
tyſſyczow czynow vmyel lekarzſtwie y ſkrzie to, czoz geſt czlynyl, [6]
y ſkrzie to, czoz geſt mluwil; Ale ze rozpaczywie nemoczný biech^{v}, [7]
protoz ſýn buozý vczyný ſſwe dyelo. Tehdí, prawí, wecíe czlowieku:
Ztyehny ſſwu ruku. y zztyezie [8] y bý nawraczena k ſſdrawí yako
y druha. Czoz oný vczýnýchu? Wynýdechu zagiſte y pocziechu ſíe
radyty, abý gey zabyty mohlí; neb yakz prawí cztenýe: Duchownýcý
wídiewſſye, radu wziechu proty nyemu, abý gey zabyty mohli. nýcz zleho
netrpiece, zabity geho hledachu. Tak ge welike zle zawiſt, ze netoliko
czyzym, ale y ſſwým wlaſtným ſíe protywí. Swaty marek prawí, Ze gſſuu
ſ gíednýemí lydmí, geſto ſlowu herodyanowe, radu wzielí. Ale znamenay,
czo geſt pokornyeyſſieho a tyſſieyſſieho nez naſſ gezukriſt. nebo yakz prawi
202b cztenýe: Gíezyſſ wi^{e}da gich myſſlenye, poſtupý odtud.//Kdez gſſu ty, geſto
prawíe, Ze geſt potrziebýe, abŷ dywowe býlí czynýenŷ; Nebo tuto ſie
vkazugie, ze newudyeczna duſſie any tiem ſíe polepſſygie. Vkazal take ſyn
buozý, ze gſſu geho mlazſſíe newynnýe omluwwíli.[9] a naywiecz toho gieſt
znamenaty, ze neſſlechetny zydowe pro dobrodyenye, geſto ſie na [10] gich
bliznyemí dyegieſſie, zlobiwie ſie wztiekachu, A kdyz wídiechu, ze kto
z ktere nemocy nebo z ktereho zleho byl zbawen, tehdí ynhed zaloby czy-

[illegible] sic. [3] sic. [4] přeps. z *odpowiedyel.* [5] sic. [6] sic. [7] na konci ř.
[8] rozd. [9] t. [10] sic.

nyechu a vako wztekli ſie zabywachu: Nebo zagiſte kdyz marigy magdalenye giegie hrzieſſy odpuuſtyený biechu, Tehdy o nyem wýtrachu; A kdyz z ſgiewnymi hrzieſnyký giedl a pyl, opiet o nyem zle mluwiechu; A kdyz ruku zdraw opíet czlowieku nawratyl, tehdý opiet ſíe wztiekachu. Ale tý znamenay, kak tye ſyn buozy vzdrawenye nemocznych neoſtal a take gých zawiſt utyſſyl. Nebo prawi cztenýe: Gydechu za nym mnozy y vzdrawi ge wſſieczký. Y zaprzicty tiem, geſto byechu vzdraweny, aby nýkome mu 203a
nezgiewowali. Nebo zaſtupowe zagiſte wezde ſíe dýwiechu a za ným chodiechu. Ale duchownýcí a mýſtrzi zyduowſty nykdy ſſwe zloſty neoſtawachu. A hleday, czo wíece, dyw ſie tomu gych neſlechetnemu zabiſſtwu. Wiedyeli gſſu, ze y prorocy to prokowali[1]; nebo take geſt bylo ſnazenſtwie proroczie, ze gſſu y toho neopuuſtylí, Ale zagiſte y geho cieſty y gieho ſkutky prorokowalí, A kteru ge to moczy czynyl, to gſſu wſſie wypiſſalí, aby ty wſſal nauczienye, ze gſſu ony wſſieczko mluwilí ſkrzie zgiewenye ducha ſſwateho. Nebo geſtlí to, ze tagenſtwie czlowieczîe nenye lzýe wídyety, welmy wiece vmyſla gezukriſtowa nebylo lzye rozumiety, giedyne ſkrzie zgiewenýe ducha ſſwateho.[2] Protoz ſyn buozy rziecz prorokowu uwedl a rzka: Aby ſie naplnylo to, czoz obratyty a duchowne ſkutkí czynyty.[3]

Nebo[4] gſſu k nym duchowny lowczí poſſlany bylí. A chwalí nad nýe Tyra a Sydona, myeſta pohanſka a hrziechô[5] obýczieyna. Tyrus a Sydon gſſu myeſta Fenyczſke zemíe. A týrus toliko geſt rzieceno ýako 203b
teſknoſt A Sydon loweczſtwie A znamenawa líd, genz ge byl dyabel, lowecz teſknoſty gich hrziechow, yal a vlowil; Ale ſyn buozy ſkrzíe ſſwate cztenye gie zproſtyl. Mohl bý nyekto otazaty: Kde ge to piſſano, bý w korozaym a w betſaydye ſyn buozy dywy czynýl? Drzewe ſme cztli, ze chodyeſſie gezyſſ po wſſiech mýeſtech a po wſſiech kragynach vzdrawugie wſſieczkí neduhí a wſſieczkí nemoczne; protoz rozumíety mozem, ze mezy gynýmí mieſty w korozaým a w bethſaydýe ſýn buozy take geſt dywy czýnýl. Znamenayz to, ze ſyn buozy prawí, ze bý tyrſty a Sydonſty weliku pokoru na znamenye ſſweho pokanýe bylí vkazali, bý w nych dywna buozie znamenye byla ſie ſtala; awſſakz den ſuudný budu muki trpiety, ale lehcziegie nezli ty, geſto gſſu, ſlyſſewſſie a wídyewſſie, nechtielí kazany buozemu poſſluſſny byty. Nebo zagiſte Tír a Sydon giedyne zakon przýrozeny gſſu przieſtupili, Ale ona míeſta y przýrozeny zakon y piſſany przieſtupîwſſie y dywí buozýe widuce, wſſak gſſu ſie neobratylí. Korozaym a Bethſayda 204a
ſlyſſiece kazanye[6] ſyna buozieho a geho dywý wyduce, obratity ſíe nerodyli, Ale Tyr a Sydon potom, kdyz w ných ſſwaty apoſtolowe kazalí, wieru krzieſtyanku gſſu przigelí.

Câfarnaum bieſſîe naywieczſſie míeſto a ſſlowutne a byeſſſie[7] za hlawu kalileyſkey zemí A protoz ſyn buozy wlaſty pamatku czynŷ o nyem a rzka: A tý, Cafarnaum, zda do nebe budes powyſſena; Zawiernet to prawi, ze

---

[1]) sic. [2]) Pokrač. homilie str. 180ᵃ.: „*A protoz ſie gym . . .*" [3]) Věta nehodí se do kontextu ani té ani oné homilie. [4]) Srv. str. 180ᵃ. [5]) na konci ř. [6]) t. [7]) rozd.

ſtupyſſ dolow az do pekla. To ſyn buozy mluwı proto, ze gſſu [1]) gıeho kazanýe pyſſnye a hrdye ſıe protywılı. Netolıko Tyr a Sydon, ale y ſodoma y Gomorra lehczıeſſy gſſu hrzıechí vczynýlı nezlí ony. A protoz prawı cztenýe: By w ſſodomíe bylı vczínyení dywı ty, geſto gſſu w tobıe uczynyeny, ſſnad by bılı az do dneſſnyeho dne oſtalí; Ale zawıerne wam to prawí, ze lehczıegye bude zemí ſodomſkey den ſuudny nezlı tobíe. I geſt tuto znamenaty, ze ſyn buozy tuto netreſkce w tom myeſtye nebo w tey wlaſty domow any ſtyen any kamenýe, Ale lıdý, gıeſto ſuu w tom myeſtye, nebo
204b w zemí ty kterzýz przıebywachu. Ale//ſkrzıe to, geſto prawı: Lehczıegıe buude den ſuudný, dawa znamenaty, ze w pekle gſſu rozlıczne muky, Gıedny wıeczſſıe, Druhe menſıe, Jako w nebeſkem kralowſtwı gſſu rozlýczny przıebytkowe. Mohl bý nyekto mudrý otazaty a rzka: kdyz gıe Tyr a Sydon a Sodoma mohlı gſſu pokanye czyníty, by bylı kazaníe ſyna buozıeho ſlyſſalı a geho dywy wídıelı, tehdy nenýe gych wýna, ze gſſu newıerzýlı w ſyna [2]) buozyeho, ze geſt tíem, geſto by bylı mohlí pokanye czynyty, neraczyl kazatý. k tomu lehczıegıe muoz odpowíedyno býtý, Ze my nemozemy ſuudu buozıeho a rozlıczneho geho tagenſtwıe wıedyety, Ale on, yakz raczy, poſſoby wſſıeczko. Amen.

W Onyech czaſſıech przyſtupíchu myſtrzy a duchownýcy a rzkucz: Myſtrzıe, chcem od tebe znamenye wídyety. Tehdy on odpowıedyew gym wece: Narod zlý a czyzolozny znamenye hleda, a znamenye nebude gemu dano, gıedyne znamenye yonowo proroka. Nebo yakz gıe byl yonaſſ w brzyſſıe
205a czyetowíe//trzy dný a trzy noczy, tak bude ſyn czlowıecy w ſſrdcy zemy[e] trzy dny a trzý noczy. Muzye Nínywıttſſczy wſtanu w ſſudye ſ tyemto narodem a odſuudye gıe, neb ſuu czynýlı pokanye pro Jonowo kazanye, A tot wıece nez yonaſſ tuto. Kralowá ſ poledne ſtrany wſtane na ſuudye ſſ narodem ſ týemto o odſudy gey; Nebo ge przıſſla od konce zemíe vſſlıſſıety mudroſt ſalomunowu, a tot wıeczſſy nezlı Salomun tuto. Kdyz neczıſty duch wýnde od czlowíeka, chody po míeſtech ſuchıch, hledagıe odpoczywanye, y nenalezne. Tehdy dye: wraczy ſıe do ſſweho domu, odnydz gſem wyſſel. Tehdy wratıe ſıe, nalezne gey prazden, pometlamí vczıſtyen a okraſſen. Tehdy gde y wezme ſedm gynych duchow horſych ſebe, A wenduce przıebýwagy tam. I buudu poſſledny czaſſowe toho czlowıeka horſſy prwych. Tak buude tomu narodu przıezzlemu.

Na toto cztenýe mluwí ſſwaty Jan Cryſoſtom.
P. G. LVII. col. 455. Hubeny zydowe tolıko dywow wýdyewſſýe, yako bý ſıe zadny dyw
205b byl neſ//ſtal przıed nýmí, wolagy a rzkucze: Chcem od tebe znamenye wídyety, Jakobý to, czoz gſſu drzwe wídyelí, znamenye a dywowe nebylı. Ale gyny ewangelíſta yako lepe wýprawugıe, kakeho znamenye zadachu: Znamenye ſſ nebe zadachu, aby yako proroka, gemuzto byeſſíe gmye Elýaſſ, Ohen ſ nebe dolow ſpadl, nebo yakozto za Samuele proroka bylo

---

[1]) ras. [2]) ras. [3]) na konci ř.

fie ftalo, ze zymnýeho czaffu proty przyrozený fhffieny byly hromowe. Aby to byl fyn buozý vczynyl, byh by rzekh, bý to nebýlo dywem, ale zpoffobenym przŷrozenye a powietrzie. Ale fyn buozy gym odpowiedyel, yakz prawy cztenye: Narod zlý a czyzolozny hleda znamenye. Jako bý rzekl: Ne dobrym vmýflem, ale zlym to czynye A nenye to dyw, ze mnye to czynye, neb ffem gym pro ffwe czlowieczftwie neznam, any gffu to y otczy memu czynylí, taku znamoft magyce geho, wffak oftawagychu geho. A bye[2]) k modlam pohanfkym a k dyabelfkym przıftupyh a gym fie modlechu, Pro nyezto Ezechiel prorok w ffwich knyhach vftawicznye zehrzíe na nye. A to fyn buozý rzka vkazal, ze fie ffwym otczem we wffiem fgiednawa.//A take tyemí flowý gych tagêftwie[3]) zgiewil, ze toho y ne- 206a
dobbrým vmyflem, ale yako pokrítczý a neprzietele proffyechu. Procz gie nazýwa narodem zlym a czyzoloznym? Zlym proto, ze gffu wzdy byh newdyeczný ffwym dobrodyeyczom, A cým gym wiece dobreho czynyeno, tyem ony wzdy horffy byh; a to geft fkoncziený wffye zlofty. Czyzoloznŷm nazywa proto, ze oftawuffie ffweho buoha praweho, k czyzym buohom, Towies k modlam dyabelfký[4]) fie obraczowachu.

Pak zehrzie na nye prawí a rzka: A znamenye, prawí, nebude gym dano. Gyz ffwu rziecz k ffwemu z mrtwich wftany obraczugie. Nebo zagifte znamenýe fíe gym[5]) ftalo Tehdy, kdyzto gffu mnoho zleho trpiegýcze, po gieho wffkrzieffieny teprwu gieho mocz poznaly. To gym dawa yako w znameny rozumyety. Jako by chtiel fyn buozy takto rzeczy: Tyffícz dobrych fkutkow ffem wam vkazal, a nycz was to ke mnye neprzytahlo, Aný fte mnýe pro to wierzytý chtíelí. Ale poznate mu mocz fkrzie protywenftwie, kdyz vzrzite myefto geruzalem powrzeno//na zemí A zdy okolo nyeho 206b
wffíeczki zkazeny A chram buozy zruffyen, A kdyz drziewny pokoy a dobrowo enftwie ztratite a yako przychozy a zbyezy femo tam bludyty budete. A to fie ge wffieczko naplnylo po wzkrzieffyeny fyna buozieho. Tot zagifte wam znamenye buude. Zagifte welmy wehke znamenye geft, ze gich hubêftwie[6]) a gych zle vftawicznye tra beze wffye promýeny; Ale toho gym zgyewnye nemluví, ale jako pod znamenym, abý w buduczich czaffiech gym to bylo zgieweno. A za tyem pak o ffwem wzkrzieffieny gym czyný kazanye, gefto ony gmíegiechu poznaty ffwu wehku fkodu fkrzie hrozne utrpenye. Jakz byl gie, prawí, yonaff w brziffíe Cetowíe trzy dny a trzy noczy. Zgiewnye nerziekl: z mrtwich wftanu, nebo by fíe bylí poffmíewalý, Ale pod znamenym gym powieda, aby tomu potom wierzylí, ze on to wffieczko przíewiedyel.[7]) A protoz ty, gymz toto znamo býlo, powiedyechu k pílatowí po gieho ffmrty a rzkuce: Pane, zpomanuly ffmy, ze onen ludacz, donyzd gyeftye zyw byl, rzekl: Po trziech dnech z mrtwich wftanu. Protoz y v//kazugîe fyn buozý, 207a
ze mnoho zleho magy trpiety po gieho wzkrzieffieny a to wffieczko fprawednye budu trpiety A gych wehke trpenýe w tom przykladye vkazugie, Ale za tyem dawa wiedyety, ze to wffieczko fprawnye trpíe. A teez geft czýnýl

[1]) na konci ř. [2]) sic, na konci ř. [3]) rozd. [4]) na konci ř. [5]) ras. [6]) rozd. [7]) sic, rozd.

w ſtarem zakonye; Nebo zagiſte kdyz chtiel Sodomu a Komorru zkazyty,
drzewe wypravil abrahamowi zloſty gích a wynny, A ze giedynne[1]) deſſiet
czlowiekow dobrzích bylo w tolik míeſtÿech; Teez take Lotowí vkazowa
gich neſſlechetenſtwie a neſſlechetne nrawí: Teprw ohen na nye ſpuſtyl.
Wzdy to chce vkazaty, ze to ſ prawem trpíe pro ſſwe hrziechí a pro ſſwe
zloſtý. A teez vczyníl, kdyzto obecznu potopu na ſſwiet przíepuſtyl. Take
powíediel byl k noee, ze to czyny pro lídſke zloſty. Teez uczynýl k gíere-
myaſſowi, vkazaw gemu hrziechí a zloſty, geſto ſíe w gieruzalemye dýe-
giechu, powíedye k nyemu a rzka: Neproſſ za tento líd; wydyſſ, kaket zloſty
czýnýe. A tiech przykladow mnoho w piſſmíe nalezneſſ.
207b Prawí potom cztenye: Muzíe//Nýnýwítczytí ſtanu na ſudye a od-
ſuudíe[2]) narod tento; nebo gſſu czynyli pokanýe k kazaný yonaſſowu,
a tot wiece nez yonaſſ tuto. Nebo on ſluha, a ya pan; on wyſſiel z ceta, a ya
z mrtwich z mrtwich; [3]) On kazal przíewracziényé mýeſta, A ya kazal kra-
lowuſtwie nebeſke; Oný gſſu beznamenye [4]) ýonaſſowí wíerzyli, ale ya gſſem
gym mnoho znamený vkazal; Yonaſſ kazal hrozíe, ale ya kazal hrziechí [5])
odpuuſſczegíe; Onyno gſſu býlí wſſchowaný mezy pohaný, ale wy mezy
proroký; A o yonaſſowy zadny neprorokowal, ale o mnýe wſſiczkný proro-
kowalí a mogy ſkutkowe ſ gych proroczſtwym ſíe ſgiednawachu; Jonaſſ ten
geſt vtekl, abý ſie gemu poſmíewalí, ale ya wíeda, ze mí vkrzyzowanu byty
a poſſmíewanu, przyblizyl ſſem ſíe; Yonaſſ zagiſte gmyel za zle, ze Nýny-
wytſſczy nezahlazený, ale ya y ſſmrt hanebnu ſſem trpíel, aby dobrzý bylí
ſpaſſiený; Jonaſſ byl neznamý a przychozy, ale ya rodícz a tehoz naroda.
To wſſie ſyn buozy przywodý proto, chtie ukazaty, ze, czozkolywíek zleho
208a zydowe gſſu trpiely nebo trpíe, to wſſie trpýe ſ prawem//a buozým przýe-
puſſczienym netolik na onom ſſwietye, ale y na tomto.
Potom opiet gyný przyklad przywody k tomu a rzka: Kralewua
ſ poledne ſtrany ſtane na ſudye ſ tÿemto narodem a odſudy giey; Nebo gie
przíſſla od konce zemie ſlýſſietý mudroſt Salomunowu, A tot wiece nez
Salomon tuto. Yonaſſ geſt k uonyem ſſiel, Ale kralewa ſ polednye ſtrany
neczakala, aby Salomun k ný przíſſel, ale ona k nyemu przyſſla, gſſuczy
zena a pohanka a z tak dalekych býdl, neſtrachchugycy [6]) ſie any cieſty
any ſſmrty, zadagiczy ſliſſiety gieddyne [7]) mudrich ſlowu Salomonowich,
a ted gye wiece nez salomun tuto. Nebo tato kralewa k nyemu ſ konce zemíe
pryſſla, A ya pak chodym po wſſiech mýeſtech; Salomon zagiſte o drziewí
a o gynem ſtworzieny mudrzie mluwîl, geſto ge newelikeho vzytka mohlo
teý kralowie przyneſty, Ale ya o welikich wiecziech a o ſpaſſieny lídſkyem
mluwym, gehozto nycz vzytecznyeſſieho nenye. a tîemî wſſiemí przyklady
208b gie odſuzugíe, vkazugie to, ze gſſu pro ſwe welike hrziechí duoſtoyný//trpiety
mnoho zleho, yakzto y dneſſny den trpie.
A k tomu przywozugie przyklad, yakz prawí cztenye, kdyz prawí:
Kdyz duch neczyſty wynde od czlowieka, chody po ſſuchích myeſtåch

1) rozd. 2) ras. 3) sic. 4) sic. 6) *í* ras. z *u*. 6) rozd. 7) t.

hledagie prziebýtka, A nenalezna dye: Wraczy ſie duo ſſweho domu, z nye-
bozto ſſem wýſſel. A przyda nalezne giey prazdenyece, pometlamý oczíſſezen
a okraſſen. Tehdy gde y weſſme ſedm duchow horſſich ſſebe ſſebu a wſſyedce,
przíebýwagy w nýem. Y budu poſſledczy toho człowieka horſſy nezlí
przíedczy. Takez ſie ſtane tomuto narodu przíezlemu. Wyprawyw gích
newdyeczſtwíe, wyprawgíe pak gích hubenſtwíe. Czoz prawí? Zagíſte,
prawí, yako lide, gieſto w ſſobíe magy dyabla, kdyz by bylí tey buoleſty
a te nemocy zbawený, bylo-li by to, ze bý ſie nepolepſilí, ale pohorſily,
wuýeczſſye zle a wyeczſſy nemocz a w mocz dyabelſku bý wpadlí: Teez
ſie y wam ſtane, Nebo zagíſte drzíewe ſte bylí uwíezený a w moczy día-
belſkeý a ſſwe ſynýſte zabygiegicz offierowalí dyablom, welíke zabilſt//wo 209a
w tom vkazugycz; Ale wſſa^{k} [1]) waſſ neoſtal, Ale toho dyabla ſkrzíe ſſwe
proroký od waſſ ſſê [2]) wypudyl. A opîet ſſem przyſſel k wam chtíe waſſ lepe
oczýſſczyty, ale ze nechcete poſſluchaty a wyeczí ſte zloſt uwpadly — nebo
drzíewe ſte proroky zbílí a potom ſyna buozíeho gſte zabílí — A protoz take
welmý wíeczſſye zle budete trpíety, nezlí ſte trpíelí w eegyptíe a w babílonî̦.
Nebo zagíſte po ſſyna bozíeho ſſmrty od Tyta ad [3]) veſpeſyana nerownye
gſſu wíeczſíe zle trpíelí. A protoz y rzíekl: Bude wam tak welíke horzíe,
yakez ſie nykdý neſtalo, aný ſtane. A netolíko tento przyklad to ſamo uka-
zugíe, Ale take vkazugíe, ze wſſyey utyechy obecznye buudu zbawený
A ze dyabel lehczíe gíe obwazye nezlí drzyewe. Nebo acz gſſu tehdy ſhrzíe-
ſſylí, wzdy gſſu myelí nyektere mezy ſebu, geſto gíe treſktalí a toho nad
nymí poprawowalí, A buozye míloſt nad to, gíeſto doplnyewaſſíe to, czoz
ony duoſtaty nemozyechu. Ale nýnye tohoto wſſyeho gſſu zbawenŷ;
A protoz menýe mezý nymí ſlechetnoſty a wíece hrzíechow a zloſty
A wíeczſſíe mocz dyabelſka nad nymí.//Gýezto racz naſſ zbawýty ottecz, 209b
ſyn, ſſwaty duch. Amen.

A Kdyz gíeſſczíe mluwíeſſíe k zſſaſtupom, nalít matye geho a bratrzye ſtachu zgíewnýe, hledagíce gemu mluwíty. Tehdy powíedye gemu geden: Tot, matye twa a bratrzíe twa ſtogye zgyewnýe hledagícz tebe. Tehdy on odpowíedyew gemu wece: Kto geſt matye ma a kto gſſu bratrzíe ma? A ztah ruku ſſwu na ſſwe mlazſſíe wece: Tot, ma matye a bratrzíe. Ktoz kolýwíek vczyny wuolí otcze meho, genz geſt na nebeſſíech, ten geſt moy bratrr y ſſeſtra y matye.

Na toto cztenye mluwí ſſwaty Rzehorzz Papezſſ.

Swateho cztenye, bratrzíce míla, kratke pyſmo geſt powíedyeno, Ale P. L. LXXVI col. 1086.
zagíſte rozlíczneho znamenye a rozumu geſt naplnyeno. Nebo gezyſſ ſtwo-
rzýtel naſſ a ſſpaſſytel czynyſſe materzíe naznagîe, a kto gíe gíeho matye nebo
gíeho przybuzný, ne ſkrzíe narod tíeleſtný, ale ſkrzíe ſgíednanye duchowne
vkazugíe a rzka: Ktoz kolýwíek vczyny wuolí otcze meho, genz geſt na
nebeſſíech, ten geſt muoý bratrr, ſeſtra y matye. Gymyzto ſlowy czo nam

---

[1]) na konci ř. [2]) t. [3]) sic.

210a gyneho vkagie,[1]) gedyne ze mnohe z pohanſtwua,//geſto gſſu gieho po-
ſſluſſny bylí, k ſſwey przıezny przygyma, Ale zydowſtwo, z gıchzto naroda
geſt poſſyel, toho znaty netba. A pprotoz[2]) matye geho, yakz prawí pyſſmo,
zgıewnye ſtaſſye A proto od ſſweho ſtworzytele nepoznana; Nebo zagyſte
w píſſmye ſtareho zakona ſſmyſl duchowny Ztratyla, tyeleſtneho ſíe ſſmyſla
drzıety nemudrzıe zabludyla. Ale kdyz kazdy ten, genz czyný wuolý
otczow, ſeſtra a bratr ſyna buozıeho nazwan geſt, Pro oboý narod zenſky
y muzſkí, genz k wıerzıe krzıeſtyanky oboy pozwan geſt. Protoz to dywno
neyma byty; Ale welmí dywno geſt, kak takí kazdy muoz materzy ſluty?
A protoz wıerne ſſwe mlazſſye bratrí nazywaty hoſpodyn raczyl geſt, Jakz
prawí w pyſſmíe: Dyete, prawí, a zwíeſtuyte mey bratrzy. A protoz kazdy,
ktoz wıeru krzyeſtyanku przygme, ſkrzıe to muoz bratrê[3]) ſyna buozyeho
nazwan byty. Ale duoſtoyno geho otazanye, kak muozye take materzy
ſlutý? Ale wıedyety nam geſt, ktoz kolíwyek ſkrzıe prawu wıeru bratrr
a ſſeſtra ſyna buozyeho muoz býtý, Ten pak ſkrzıe ſſwate kazanýe y ma-
210b terzy muo//zye ſlutý; Nebo yakzto vrody ſyna buozyeho, kdyz w ſrdczıe
ktereho czlowıeka ſſwym kazanym gyey zwuolí, materzy geho ynhed
buude, kdyz ſkrzıe hlas gıeho mílowanye buozýe na mýſlı geho blyznyeho
ſıe narody.

k nyezto wıeczy potwrzenýe przıſſpyeſſyla k nam ſſwata felıcıtas,
gyezto dneſſny den pamatka gıeſt, geſto wıerzıecy vczynyla ſıe geſt ſeſtru
buozy a kazyczy vczynyla ſıe geſt materzy gıeho. Neb kdyz býeſſye w nay-
wıeczſſych mukach, ſedm ſſwych przyrozenych ſýnow w mylowany kralo-
wuſtwıe nebeſkeho gych ſrdcıe ſſwým kazaným potwrdyla. Tyem czynem
duchownye ge porodyla. Porodyla gıey[4]) drzewe ſſwym kazanym buohu,
porodywſſy gıey[5]) drzewe ſſwym zywotem ſſwıetu. Znamenayte, bratryce
míla, w zenſkem tyele muzſke ſrce. Do ſſmrty ſtala bez ſtrachu a bala ſıe,
bý neztratyla wıerý ſſwıetloſty ſſwym ſynom, by gymy byla neoſſyrzyela;
Protoz za[6]) tuto zenu materzý mame nazywaty. Zagıſte hoˢſpodyn[7])
kdyz gıe mluwıl o ſſwatem yanu, rzek geſt a rzka: Czoz ſte wyſſlí wídyety
211a na puuſ//ſczy? proroka? Zagıſte prawí wam y wıece nez proroka. A on ſam
ſſwaty Jan, kdyz geho tazalí, odpowıedyel a rzka: Neygſſem prorok. Protoze
wíedyeſſıe do ſebe, eez gîe wıece nez prorok, proto zaprzıel ſebe o ſobîe, by
nebıl prorok. Nebo vrzad proroczı geſt buduczí wıecz zwıeſtowaty, ale
prſtem gıey neukazowaty: Protoz ſſwaty Jan byl wıecze nez prorok; Nebo to,
czoz ſlowem zwıeſtowal, to take przſtem vkazowal. Nebo kdyz ſſwıch ſedm
ſynow do nebeſkeho kralewſtwıe poſlala.[8]) Protoz tuto zenu materzy a wıece
nez materzy gſſê[9]) nazwal; nebo kdyz ſſwıch ſſedm ſynow do nebeſkeho
kralowſtwıe geſt poſſlala, kolykoz gych przıed ný vmrzıelo, tolıko krat ona
ſama w ſſobıe yako vmýerala:[10]) Prwa przıſſla byla na muký a naypoſſlee
wſſıech vmrzıela. Hledala matye zaloſtywíe, ale bez ſtrachu na ſmrt ſſwıch

[1]) sic. [2]) rozd. [3]) na konci ř. [4]) sic. [5]) t. [6]) sic. [7]) *s* nadeps. při rozd. [8]) sic.
[9]) na konci ř. [10]) ras.

ſynow A nadyegye, geſto gmyegieſſie k gich ſpaſeny, gegie zaloſt obmieczowalſye. Zadalſye, aby zadny po ny neoſtal, bo [illegible] ſſie, bý toho, genz 211b
by oſttal, ¹) nemohla miety ſſebu w nebeſkem kralewſtwí. A protoz zadny z naſſ, bratrzice míla, nemný, bý, kdyz gegie ſýnnowe ²) vmíeralí, gegie przyrozenŷe nachylenye take vmrzielo bylo. Nebo nelze ge toho, bý ona, ſſwe ſyný przyrozene kdyz mrzýety widiela, mohla bez welike buoleſty byty; Ale mocz miloſty wnýtrznýe przyemahaſſie boleſt tieleſtnu. A protoz podobnye k tomu bylo powiedyeno ſſwatemu petru: Kdyz ſſe oſtaraſſ, ztyehneſſ ſſwogy rucze a gyny tie opaſſye a powede, kamz tŷ nechceſſ. Nebo zagiſte bý ſſwaty petr owſſiem byl nechtiel, nebyl bý ſſmrty pro gezukriſta trpíel. Ale zagiſte ſſmrty, giezto krziehkoſty tieleſtnu nechtíel, tey pak míloſty duchownu zadal; A kdyz pro krziehkoſt tieleſtnu na muký gyty ſie ſtrachowal, ſkrzie mílowanye duchowne na ſmrt gyty ſíe radowal: I ſtalo ſíe tak, ze vmuczienye nechtye, wſſak chtiel. Jakozto mý, kdyz zdrawie zadamý, horzke lekarzſtwíe przýgymamý. Krziehkoſt ta nam geſt pro- 212a
týwna, Ale zdrawie, geſto ſie ma ſkrzie horzkoſt ³) nawratyty, to ſie nam lybý. A protoz mylowala geſt podle tieleſſenſtwie ſſwata felicitas ſſwe ſyný, Ale pro míloſt nebeſkeho kralowſtwie chtiela, abý przied ny vmrzielí A ona ſkrzie to w nebeſkem kralowſtwí roſtla. A protoz tuto zenu wiece nez materzy gſſem nazwal, geſto gíe kolykrat ſſwymí ſyny zaloſtywie vmíerala, A kdyz rozlíczne vmuczenýe trpiela, nade wſſym vmuczienym naypoſſledy ſſwítiezyla. Prawie to, ze za ſtareho dawna byl ten obýcziey, Ze, ktoz bý konſelem byl, podle toho, koliko by krat byl, takez podle toho wieczſſy czieſt gmíel, Welmý wieczſſy byl; A protoz kterzyz byl duakrat neb trzykrat nebo cztýrkrat, gmiel welmí wieczſſy czieſt nezli ty, geſto gedynu bywali. Protoz príemohla ſſwata felicitas vmuczienýe, geſto gie toliko krat pro gezukriſta vmyerala, koliko krat ſſwe ſyný przied ſebu vmíeragycz wýdiela.

Znamenaýmez, bratrzyce, tuto zenu. Znamenaíne ⁴) take ſamý//ſie, 212b
ze ſſme muzýe, a czoz ſmy proty ney, to wyzmí. Czaſto zagiſte nyeczo dobreho vczyníty vmyſlíme, ale geſt-ly to, ze proty nam rziecz nyekakeho poſſmíecha z uſt nyektereho czlowieka wynde, ynhed od ſſweho vmýſla yako ſ hanbu odſtupymý. Hledayz, tot naſſ czaſto od dobreho vmýſla rzecz odwraczygie; Ale ſſwatey felicitatí od ſſwateho vmýſla y muki nemohlí rozpaczyty. Mý podle przýkazanye buozieho naſſieho ſbuozie, geſto czaſto mýmo potrziebu mame, pro buoh daty nechczme; Ale tato netoliko ſſwe ſbuozye, ale ſſwe tielo dala pro krale nebeſkeho. My, kdyz ſſwe dyety buozy wuolí ztratymý, beze wſſýe wtiechý gich gich ⁵) zeleme; Ale tato byla bý ſſwich dyety yako vmrlich zelela, bý gich byla ſkrzie ſſmrt buohu neoffierówala. A protoz kdyz na onen przehrozný ſuud ſuudcze ſýn buozy przýde, czo mý muzíe dyemý, kdyz chwalu tey zeny vzrzýmý? Mdloba naſie myſli, geſt ⁶) nam muzom tehdy buude za omluwu, k czemu nam buude pomoczna, kdýz tato zena bude vkazana, geſto ý tento ſſwiet y naſſye//muzſtwie 213a

¹) rozd. ²) t. ³) ras. ⁴) sic. ⁵) sic. ⁶) sic.

przιemohla? Naſſleduyſſmez, bratrzιce míla, neſſnadne a oſtre cιeſty naſſιeho
ſpaſſιtele; Nebo mnohιch vſtawícenſtwí tak geſt obeczna vczynýena, ze ſιe
ý zenam po ny chtιelo chuodyty. Nenawídmez wſſιelíke wíeczy nenyeyſſιe
A za nycz neymíeymý toho, geſt [1]) muoz mínuty. Mrzko buud nam mílowaty
to, czoz wιemý, ze ma ſkuoro mýnutŷ. Neprzyemahay naſſ mílowanye
czaſſnych wιeczy. Pycha naſſ nenadymay, hnyew naaſſ neroztrhay, ſmylſtwuo
nepoſſkwrnýey, zawιſt nezahubuý. Pro naſſye mílowanye, bratrzιce míla,
ſpaſſιtel naſſ vmrzιel, a mý pro gehó mílowanye ſamý ſíe przιem a haymý.
Nebo geſt-lι to, ze to plnye vczynýmý, netolιko buduczιch muk zbudemý,
ale obecznye ſſwatymí muczιenýký raduoſty buudemí obdrzaný. Neb kakz
kolýwιek pohanow neprzatel neymamý, geſto bý naſſ vmuczylí, wſſak naſſ
pokoy ma take ſſwe vmuczιenye: Nebo, acz naſſιeho hrdla tιeleſtný mecz
213b neſtýna, Ale duchowný//mecz zaduoſtý naſſye krzιehkoſty w naſſ pro ſyna
buozιeho zabýgιe.

TOho czaſſu w^{y}ſſιed gíezyſſ z domu, ſιedyeſſye podle morzιe. y ſſebrachu
ſſιe k nýemu zaſtupowe mnozý, tak ze on wſſed na lodyczku y ſſyede.
A wſſιeczek zaſtup ſtaſſιe na bbrzeze.[2]) y mluwíl gym mnoho w powιeſtech
a rzka: Tot wýſſel, gιenz[3]) ſegιe, abý ſſaal ſſwe ſſyemýe. A kdyz ſegyeſſιe,
nyektera padachu podle cιeſty, y pprzygydechu[4]) ptaczy y ſſnyechu gιe.
Gyna padechu mezy ſkale, geſto neygmyechu mnoho zemíe a ynhed wzný-
dechu; nebo neýmíegyechu wyſſoſtý zemíe. A kdyz ſluncze wznýde, roz-
horczιchu ſíe, a ze neygmíegechu korzιene, poſſwadechu.[5]) Gyna pak pa-
dechu mezy trrnýe y wzroſte trrnýe ý zaduſſy gιe. Gyna pak padechu
w zemí dobru y dawachu owoce, Gιedno ſtokrat wιece, Druhe ſſeſtdeſſatkrat,
Trzιetye trzιdcetykrat. kto ma vſſý k ſſlιſſeny, ſlιſſ. I przιſtupywſſιe mlaſſy
214a gιeho weczιechu: Procz gym w po//wíeſtech mluwιſſ? Genz odpowιedyew
wece gym: Wam dano gιeſt wíedyety tagenſtwιe kralowſtwιe nebeſkeho,
ale onýem nenye dano. Neb ktoz ma, bude gemu dano y bude doſty gmιety;
Ale ktoz nema, y to, czoz ma, bude gemu odgyato. proto w powιeſtech
gym mluwým, neb wyducze newιdye a ſſlιſſιece neſlιſſιe, any rozumíegy,
abý ſιe naplnylo w ních proroczſtwíe yſayaſſowo, genz prawí: Slyſſιenym
vſſlíſſιte a nebudete rozumιety; A wíduce uzrzyte a neuzrιte. nadulo ſíe geſt
ſrdce waſſιe lydu tohoto a uſſyma tιezzcιe gſſu ſlιſſιelι a ſſwogy oczy za-
wrzιelι, aby nykdy newídyelι oczyma, ale ſlyſſιelí uſſyma a ſſrdcem roz-
umíelí, aby ſíe obratylι y uzdrawíl bych. Ale waſſy blahoſlawenýe oczy,[6])
geſto wídye, a uſſy waſſy, geſto ſlyſſιe. A zawιerne prawι wam, ze mnozy
proroczy a prawedlný zadalι gſſu wídyety, geſto wídyte, a newydιelι,
A ſlιſſιety, geſto wy ſlιſſýte, a neſlιſſelι gſſu. A protoz wy ſlιſte//powιeſt toho,
214b genz ſíegιeſſye. kazdy, ktoz ſlιſſy ſlowo kralowſtwíe nebeſkeho a nerozumýe,
przyde zlý y wezme to, czoz geſt ſιeto w gιeho ſrdczy. Ten geſt, genz geſt ſat
podle czιeſty. Ale ktoz geſt na ſkale ſat, to tye, ten, genz ſlowuo ſlyſſy a

---

[1]) t. [2]) rozd. [3]) ras. [4]) rozd. [5]) // přeps. ze *z*/. [6]) ras.

ynhed ſ radoſty przýgme gie. Nema w ſobie korzene, ale geſt czaſſný, A kdyz ſie ſtane protywenſtwie nebo ktere utrpenye pro ſlowuo, ynhed ſie pohorſſy. Ale ktoz gieſt ſiet mezy trrným, Ten geſt, genz ſlowuo ſlіſſy, a peczie tohoto ſſwieta a obluda[1]) buohatſtwie zaduſſy ſlowo y bude bez owoce. Ale geſto w zemí dobre ſiet gieſt, ten geſt, genz ſliſſy ſlowo a rozumíe a owoce neſſe y vczyný, gedno zagiſte ſtokrat wice A druhe paddeſſatkrat A trzietye trzídcztetykrat.

Na toto czteny[e][2]) mluwi ſſwaty Jan Cryſoſtom. Znamenaty nam geſt, ze zaſtupowe nemozíechu wnyty w duom, any bytý tu, kdeſto apoſtolowe ſliſſiech[v][3]) tagenſtwíe. Protoz miloſrdny hoſpodyn wiſſiel z domu y ſſiediel podle morzíe tohoto ſſwieta, aby ſie k nyemu ſebbralo[4]) zaſtupow mnoho a ſſ/lyſſali to zaſtupowe na brzieze, geſto wnytrrz 215a
domu ſliſſiety duoſtoyny nebiechu. Y mluwil gym w powieſtech. Ale prwu powieſt powiedye gym, ſkrzie nyſto ſſnaznyeyſſie k ſſliſſieny vczyní. Nebo zagiſte pod pokritem a pod tagenſtwym mluwyeſſie. Proto pozdwyhugie gych ſluch powiedye gym prwu powieſt a rzk[a]: [5]) Tot wyſſiel, genz ſſiegie, abý ſaal ſſwe ſyemíe. Tento, genz ſiegie, geſt ſyn buozy A ſlowo otcze ſſweho ſiegie mezy lidmí. Ale odkud gie wyſſiel ten, geſto wezde geſt? Ale kak wyſſiel? zagiſte ne míeſtem, ale naſſym czlowieczſtwím k nam ſie przyblizyl, nebo zagiſte mý ſme nemohlí wnyty k nyemu pro naſſie hrziechí neb ty nâ [6]) toho branyechu; protoz on k nam wyſſiel. Ale k czemu gie wyſſiel? zda proto, abý zahubyl zemí, geſto bieſſíe trnye plna a zahladyl oraczie? Níkake, Ale abý oral a zſnazenſtwie ukazal a ſal ſiemýe ſſweho ſlowa. Nebo ſyemýe zagiſte geſt vczienye; Ale pole duſſie lidſka; A ten, genz ſiegie, geſt ſyn buozy. A kdyz vſſliſſiſ to, geſto praví: wſſel geſt,//genz ſſyegie, abý ſaal, Rozumíey tomu, 215b
ze ſyn buozý, yako y kazdy rozſſiewacz, wychody take y pro gynu potrziebu, Niekdy zagiſte, abý oral, nyekdi, aby zlu zelînu ſbieral, nyekdy, aby trrnye wykopal; Ale tuto geſt wýſſiel, aby ſaal. Procz gie to, powíes mí, ze geſt wieczſſye czieſt ſemena zhynula; nebo trzy czieſty zhýnulý, a cztwrta owoce neſla? Zagiſte ne od toho, geſto ſiegie, ale od zemíe, genzto przygima, Towieſſ od duſſye, geſto nerodyla ſliſſiety. Ale procz toho zaſtupom rozumnye nepowiedyel? Zagiſte proto, nebo gſſu mnozy geho ſlowa netbalywie a lenywi[e] przygymali a proto weſken vzytek ztratyli; Protoz nechtiel gych przieliſſ dotknuty, abý gŷ [7]) nedal przyczynka k rozpacziený. Ale ſſwym mlazſſym wyprawi[l] [8]) tuto powieſt, chtie gym daty nauczienye, abý ſie nerozpaczowalí, any proto przieſtawali, acz bý kdy gich kazanye mnozy lide netbawie a lehnywíe przygyali, Widucze przyklad ſyna buozieho; Neb on proto nepzrieſtal, bý ſlowa ſſweho ſſwateho y ſnaznym y neſnazným y zlým y dobrym neſaal. Ale newydyeſſye toho ſmýſla powieſt. Neb//ktery bý roſſiewacz byl 216a
tak nemudry, bý chtiel ſiemena rozſiewatŷ mezy trnym neb mezí ſkalym aneb na cieſtye? O ſſiemenech zagiſte a o zemí mluwiece, nebylo by ſmyſlne,

[1]) *o* přeps. z *b*. [2]) na konci ř. [3]) t. [4]) rozd. [5]) na konci ř. [6]) t. [7]) na konci ř. [8]) t.

Ale o duſſiech a o ſlowu buozyem weliku muozete gmíety chwalu. Nebo
roſſiewacz zagiſte, ktery bý tak nemudrzye roſſyewal, byl bý duoſtogen
lanye; Nebo nenye lzye, [1]) bý ſkala mohla bytý zemíe, Any geſt lzye, [2])
by cieſta cieſtu nebyla A trnye trnym: Ale w rozumnych wieczíech nenye
tak, neb ſkala muoz ſie promyenyty a obratíýty ſie w tucznu zemí A cieſta
muoz wiecz netlacena bytý a w dobru rolý ſie obratyty A trnye muoz za-
hynuty a myeſto nyeho ſiemie dobre roſty; Nebo by toho lze nebylo, zagiſte
on by nebyl ſaal. Pakli ſie gie neſtala promíena w lydech, nenye to od toho,
genz ſiegye, ale od tiech, geſto ſie nerodye promyenyty, nebo on ge to wſſýe
vczynyl, czoz gie vczynyty míel. Pakli gſſu ony ztratyli to, czoz od nyeho
przýgyali, on gie tiem newynen, genz gie weliku míloſt lýdem vkazal. Ale
216b znamenaymy welmý dobrzíe, ze gye//to prwa powieſt, gieſto geſt ſſwym
wykladanym polozena. a welmy ſie warowaty geſt, kdez koliwiek ſyn buozy
ſſwu rziecz wyklada, Abychom nýcz gyneho, any menye any wieczíe, przy-
lozyli, any rozumíelí gynak, nezli on wylozyl geſt. Ale to, czoz gie mlczíe
naſſiemu ſmyſlu oſtawîl, to kratku rzieczy przíebyehnyem. Czíeſta geſt
zlým [3]) myſl zlým myſlenym czaſto zetrziena; Skala gieſt twrdoſt w ſſobby
wuolnye myſli; Ale zemie dobra geſt duſſie nauczieny nebeſkemu obykla;
Vſſý k zſliſſiený gſſu vſſý naſſye duſſye, gymyzto mame ſlíſſietý, czoz ſyn
buozy naam przykazugie.

Prawi potô [4]) cztenye: Tehdy przíſtupywſſye gieho mlazſſy weciechu.
Znamenay ſſwatich apoſtolow ſſnazenſtwîe a míloſrddenſtwíe,[5]) katht
o gynych weliku gmagy peczy A drziewe o gynych tiezŷ nez ſamí o ſobíe.
Nebo gſſu nerzekli, procz nam w powieſtech mluwýſſ, Ale procz gym
w powyeſtech mluwýſſ? Jako bý rziekly: Pohorſſyli gſſu ſíe ſlyſſyew [6]) to.
217a Ale czo ſyn buozy k tomu//odpowiedyel? Wam, prawí, dano geſt wiedyety
tagenſtwie kralowie [7]) nebeſkeho, Ale onyem nenye dano. Ale to ge rzekl ne
proto, by to tak muſylo bytŷ, Any proto, by to nykake gynak nemohlo ſe
ſtaty; ale ukazugie, ze gſſu ony ſamí wynný ſſwym zlým, geſto poſſluchaty
nechtyegy, A take znamenaty dawagîe, ze to geſt dar buozzí. Ale wſſak ze
to geſt dar bozy, ne proto zhyne naſſye dobrowolenſtwie. a to wyprawugie
nebo doſſwiedczîĵgie ynhed potom. I chce ſŷ [8]) buozy, aby any tyto ſie ne-
rozpaczyly, any onyno ſie lehnyewalí [9]) ſlyſſiece to, ze geſt to dar buozy,
A vkazugie, ze poczatek toho wſſye[10]) od naſſ pochody. Protoz prawí we
czteny: Ktozkolywiek ma, bude gemu dano y bude gmyety doſty; Ale ktoz
kolýwiek neyma, y to, czoz ma, bude gemu odyato. A weke[11]) neſnadenſtwie
zda ſie w teyto rziecy, geſto gie rziecena, Ale weliku prawdu vkazugie.
217b Jako bý chtiel takto rziecy: kdyz kto ma zadoſt a ſſnazenſtwie, bude ge//mu
dano od buoha; ale kdyz toho nema, gelikoz gie w nyem, nechce ſie ſnazyty:
take to, czo ge od boha, nebude gemu dano, Ale to, czoz ma, bude gemu
odyato; Buoh gemu neodeyme, ale on ſam vczyny ſie neduoſtoyna. Nebo

[1]) *l* přeps. ze *z*. [2]) t. [3]) sic. [4]) na konci ř. [5]) rozd. [6]) sic. [7]) sic. [8]) na konci
[9]) sic. [10]) sic. [11]) sic.

my teez czýnymý,[1]) kdyz uzrzymý nyekterelio, an netbalywie a neſſnaznye
vczyenýe poſſlucha, a my gemu radyme proſſyece, abý ſnaznye vczyenye
poſſluchal a pylnye, an toho wezdy netbba: [2]) ynhed naam ſluſſye od vczye-
nye przieſtaty, Neb czym bychom gie wiece vczyli, tye[m] [3]) wiece w nýem
netbanýe by a neſnazenſtwie roſtlo; Ale ktoz ſnaznye poſſlucha, toho
ſluſſye ſnaznye vczity, Neb czym giey wiece vczyſſ, tyem wiece w nyem
ſnazenſtwie roſte. Potom pak zgiewnyegie to wýprawugie a vkazugie
prawí: ktoz ma, tomu dano bude. ktoz ma, towíes ſnazenſtwie, tomu dano
bude, towies rozu[m] [4]) píſſma a tagenſtwie; Ale ktoz nema, towies ſnazen-
ſtwíe, y to, czoz ma, towies klicznoſt przyrozenye, y ta gemu bude odyata,
Nebo zloſt geho ta gye oſſlepí. Proto prawí: W po wieſtech gým mluwým,[5]) 218a
ze wídyece newidye a ſſliſſiece neſſliſſie, any rozumíegy. S prawem by býlo
ottewrzety gich oczŷ,[6]) kdyz newidye, by to ſlepota byla od przyrozenye,
S prawem by bylo otewrzetí gich oczy; Ale ze gich wuolí a zloſty geſto to
oſlepeno, protoz nerzekl ſproſtnýe newidye, Ale wíduce newidye. A protoz
gich zloſtíj ſtala ſie ſlepota. Neb wídielí gſſu zagiſte, ze ſyn buozy dyabli wy-
puzowaſſie, a ynhed rzekli: W beelzebubye, knyezety dyabelſkkem,[7])
wýmîeta dyabli; Sliſſali gſſu mýe, ze ſſem gie buohu offierowal a k buohu
gie tahl a mnohu dobru wuolí gŷ [8]) vkazal, Aný gſſu pak rzekli: Nenye to
czlowiek od boha. A protoz, ze wſſie proty tomu mluwiechu, czoz ſliſſiechu
a wídyechu, Protoz prawi: y wídyenye y ſliſſienye gym odeýmu. Sprwu gym
mluwil welmí rozumnye a ſſwietle, Ale ze gſſu byli newdyeczný a protýwný,
protoz gym yuz w powíeſtech mluwí, aby nemohly rzeczy: Neprzietel naſſ
geſt a protoz o naſſ zle mluwí. A protoz ſyn buozy proroka ſobye//na pomocz 218b
przywozugie A na ſſwiedeczſtwie protý ny[m]. [9]) naplnygie ſíe, prawi, w nych
proroczſtwie, geſto prawi: Sliſſienym vſſliſſite, a nebudete rozumyety,
a wyduce vzrzite, a nebudete widyety; Nebo rozdulo ſie geſt ſrdce lydu
tohoto a ſſwyma vſſyma týeſce ſlyſſalý a oczy ſſwogy zawrzielí, Aby nyekdi
vſſyma tiezcze ſliſſieli, A oczy ſſwogy zawrzieli, aby nyekdy vſſyma ne-
ſſlyſſali a oczyma newydyeli a ſrdcem nerozumíeli a obratyli ſíe, abých ge
vzdrawil. Znamenay to, ze prorok ſ tymz ſnazenſtwým zalugie na nye A ne-
rzekl geſt wídyte, Ale wídyety buudete a nevzrzyte, a nerzek: ſliſſiety, ale
vſſliſſyte[10]) a neurozumiete. A protoz ony ſamí o[11]) ſobie gſſu nayprwe
odyali vſſy a oczy a ſrdce rozduli a to ſuu vczynyli proto, abý ſie nýekdy
neobratyli a ya bych gye vzdrawil. Vkazugie gých przieliroznu zloſt a od-
wraczenýe, geſto geſt z praweho vmýſla, A to, prawí, y gyni mluwí; chtie
gie przytahnuty, vkazugie, aby ſie obratýli, ze bý gie vzdrawil. Jako//bý 219a
rzekl: Ja mam míloſt hotowu a ynhed bých gy dal, býſte mne za ny proſſyli.
A ze to wſſieczko ne k gieho chwale, ale pro gych ſpaſſienye czynŷ, protoz
tato ſlowa mluwi zgyewnye, zda bý leknuce obratyli ſie; Nebo buoh nechczie
ſmrtý hrzieſſneho czlowieka, Ale chce, aby ſie obratye y byl zyw. A hrzieſſy

---

[1]) *cz* přeps. z *cy*. [2]) rozd. [3]) na konci ř. [4]) t. [5]) *m-* přeps. z *p*. [6]) sic. [7]) rozd.
[8]) na konci ř. [9]) na konci ř. [10]) přeps. ze *vz/-*. [11]) ras.

neygſſu odpuſczienŷ nykterym przypuzienym. Aby to prawda byla, ſlíſſ,
czo prawi k ſſwatym apoſtolom: Ale waſſy blahoſlawenŷe oczŷ, nebo wídye,
a uſſý, nebo ſlıſſíe. Ne tyeto uſſy any tieto oczy, ale ty, geſto gſſu od duſſie.
Nebo zagiſte apoſtolowe take gſſu zŷdowe bylí a w teemz zakonye wſſcho-
waný, Awſſakz to proroczſtwie nycz gych nedotyka; nebo gmyelí dobrŷ
korzien a zaklad dobrze zpoſſobeny, Towies dobru wolý a od ſſwe duſſye
dobru raddu.[1]) Hledayz, ze to ſlowo, geſto prawí: wam dano geſt, neczýny
zadneho przýpuzenye aný bezdyeczſtwie, any bý ony ſſwaty bylí, bý ſie
byli drzewe wnytrz ſamí k tomu nezpoſſobyli. Mohlí gſſu zydowe takez
219b przýſtupytý k ſſynu bozŷemu//a gyeho otazaty yako y apoſtolowe, Ale
nechtieli pro ſſwu lenoſt a pro ſſwe netbanye a we wſſyem ſie protywnye
myeli; Nebo netoliko gſſu newierzyli a neſſliſſieli, Ale proty tomu ý mluwili
a welmíe nelibýe ſie myeli k tomu, czoz widyechu a ſſlyſſiechu. Teez y prorok
zalugie a rzka, Ze gſſu tyezce ſlyſſieli. Ale apoſtolowe nebylí taczy; protoz
ſyn buozy blahoſlawenymí gíe nazywa. A gieſtye gyným czynem gie vgy-
ſtygie a rzka, ze Zawierne [2]) prawí wam, ze [3]) mnozy proroczy a ſprawedlny
zadali wídyety, geſto wy widyte, y newidyelí A ſſlýſſyety, czo wy ſliſſite,
y neſſliſſielí, Towieſſ, abý míe widieli a me dywý a me vczyenýe ſliſſieli.
A w tom netoliko przied zlymí, ale y przíed dobrymí gie przieklada [4])
a rzka, ze gſſu ſſwietyeyſſy nezlí ony ſtarzy proroczŷ. Nebo ſſwaty apoſtolowe
netoliko gſſu wídyeli, geſto gſſu zydowe newídyelí, Ale y to, geſto gſſu pro-
roczy a ſprawedlnŷ lide za ſtareho dawna zadali widyety, awſſak nemohli
widyety; Nebo ony giedyne wieru gſſu wídyeli, ale tyto y wieru y oczyma
220a a welmíe ſſwietlegie. Hle//day, kak ſie ſtary zakon ſgiednawa ſſ nowym.
vkazugie, ze gſſu w ſtarem zakonýe netolíko widyelí buuduczy wiecz, Ale
welmí zadali gie; abý prorocy nyektereho protywneho boha bylí ſluhí,
gezukriſta wídyety [5]) nebili bí zadali widyety.

Prawi pak cztenye: Protoz wy poſſluchayte powieſty. I wykladda [6])
apoſtolom tu powieſt a rzka: kazdy, genz ſlyſſy ſlowo kralowſtwie a ne-
rozumíe. Chce takto rzieczý: Kazdy, ktoz ſliſſy ſlowo kralowſtwíe, Towíes
meho kazanye, gieſto gieſt welmi hodno k dobytý nebeſkeho kralowſtwie,
a nerozumye. Ale kterým czynem nerozumy[e],[7]) to ynhed wýprawugie:
Przyde, prawi, zly, Towies dyabel, wytrrhne to, czo geſt ſíeto w gich ſrdczych.
A wſſieliký, genz taký geſt, tot geſt ten, genz gieſt ſiet podle cieſty. Neb gſſu
nýekterzy, geſto beze wſſieho nabozenſtwie ſſweho [8]) ſrdce poſſluchagy ſſlowa
bozieho; A protoz ſymíe ſlowa, geſto gie ſýeto w gich ſrdczich, dyablowe
yako ſ cyety [9]) trziene ruczíe zdwyhnu. Ale ktoz gíe ſiet na ſkale, gieſto geſt
220b w ſſrdczy twrdem a nepýtomem//ſieto, owoce neſty nemuozýe, nebo gieſt
welika gieho twrdoſt a mala zadoſt k nebeſkemu kralowſtwy; A protoz
pro weliku twrdoſt nema w ſobye korzene A protoz pro male protywenſtwíe
ynhed ſíe pohorſſy. Rozdýelenye geſt mezy tyem, genz mnohym vtrpenym
a [illegible]ymí mukamí przypuzen buude zaprzyety ſyna buozieho, A mezy

[1]) rozd. [2])—[3]) ras. [4]) ras. [5]) sic. [6]) rozd. [7]) na konci ř. [8]) ras. [9]) sic.

tiem, genz ynhed po[1]) prwe protywenſtwie pohorſyen bude a wierý krzieſtyanſke zaprzy, O nyemzto tuto mluwí: Ale genz ſiet mezý trrným. welmie dobrzie nazwal bohathſtwie trrnym; Nebo ſrdce czlowieczie roz-lieznym mýſlenym budu obwazana a roztrhana. A welmí dobrzie przy-czynyl a rzka: Obluda bohatſtwie zaduſſygie ſlowo; Nebo bohatſtwie welmí geſt newíerne — yako liſka gynak ſlibugie a gynak czynŷ — A welmý geſt neuſtawiczne — y ſem y tam ſie toczŷ A czaſto ſſweho pana oſtana y berze ſie pak k gynemu. A protoz hoſpodyn prawí, ze welmí ge neſſnadne bohatemu wnyty do nebeſkeho kralowſtwie; Nebo buohatſtwie zaduſſygie ſlowuo
buozîe [2])//a mocz ſlechetnoſty zemdly. Ale ktoz w zemí dobrey ſiet geſt. 221a
Zemie dobra geſt wíerne ſwiedomíe wybraných. Nebo mýſl lidý ſſwatych, geſto ſlowo buozîe ſ radoſty a ſ zadoſty a ſrdecznym nabozenſtwym przy-gyma a mezy ſczieſtym y mezy protywenſtwím muzſkí a vdatnye geho chowa a z nyeho owoce y wyneſſe, yakz prawí cztenŷe: I vczyni owoce, giedno ſtokrat wíece, Druhe ſeſtdeſſatkrat A trzyetie trzydczietykrat. Stokrat wíece owoce neſſu ſſwaty muczenýci a czíſte dyewíce; Seſtdeſſatkrat wiecze ſſwate neſſu [3]) wdowî a [4]) wdowczowe, geſto w ſſwem wduoſtwym duchownýe a nabuoznye przíebýwagy; Ale trzidczetykrat wiece owoczie neſſu ty, geſto neſſu ſſwe manzelſtwo, duoſtoyníe gie drziecz a chowagîcz. W giednom z tiechto trzy ſtawow kazdy na ſſwý ſmrtý ma nalezyen byty, ktoz chce bezpecznýe ſ tohoto ſwieta na onen gyty. Gehozto mnýe y wam dopomahay otecz, ſýn, ſſwaty duch. Am̃.[5])

Gynu powieſt powiedye gym a rzka: Podobno vczynýeno geſt nebeſke 221b
kra//lowſtwíe k czlowieku, gienz geſt ſaal ſiemíe dobre na ſſwem poly. A kdyz ſpachu lide, przyſſel neprzietel gieho y naſſaal ſtoklaſſy w proſtrzied pſſenyce y ſſiel prycz. A kdyz wzroſte zelyna a vczyný owoce, Tehdí zgiewi ſie ſtoklaſſa. Ale przyſtupíwſſie ſluhi hoſpodarzowy weczechu gemu: Pane, wſakz dobre ſiemíe ſaal na ſſwem polí; odkudz tehdí ma ſtoklaſſu? I wecze gým: Neprzietel czlowíek to vczynyl. Ale ſluhí weczechu gemu: Chceſſ-li, poýdemt a ſſberem gý. I wece: Ne, ſnad ſbieragíce ſtoklaſſu, wýtrhali byſte ſſ ný y ppſſenycy. Nechaýte, at obee roſte az do zný. a czaſſu zennýeho I rzku zenczom: Sberzte nayprwe ſtoklaſſu a ſſwiezte gý w ſſnopky k ſſie-zeny, Ale pſſenýcy ſhromazdyte w mu ſtodolu.

Na toto cztenýe mluwí ſſwaty Jan Criſoſtom, towies zlatouſtý.

W drziewny powieſty mluwil geſt ſyn buozy byl o tiech, geſto ſlowa P. G. LVIII. col. 475.
bozieho neprzygymagy; Ale tuto mluwí o tiech, geſto przygymagy bludné a krzywe ziecy. Nebo dyabel mezy praudu wezdí blud raad roſiewa,
zle//pod podobenſtwym dobreho vkkazugie, abý mohl ſnadnyegie vkraſty ty, 222a
geſto gſſu klyczný k oklamaný; protoz gyneho ſemene nemenugie nezli ſto-

[1]) sic. [2]) dole stranou pozn. *a mocz* (počátek listu dalšího). [3]) až [4]) ras. [5]) na konci ř.

klaſſu, nebo nyeczo podobno geſt ku pſſienýcy. Potom pak czyn oklamanye wyprawugie. kdyz prawí: Spíe lide, Nemale nebezpeczienſtwíe tyem, geſto wladnu nad gynýmí, vkazugie, gymzto naywiece oſtrziehanye pole geſt poruczieno; A netoliko tiem, geſto wladnu, Ale y tiem, geſto gſſu pod wladarzy. I vkazugie blud po prawdye. a o tom y w gýných wiecziech przýklad mame: Nebo po prorociech prawich zagiſte byli gſſu krzíwí proroczy A po apoſtolech byli gſſu krzywí apoſtole A po gezukriſtowí Antykriſt. Nebo dyabel, kdyz newidy klýcenſtwíe a zpoſobenſtwie, aný pokuſſy, any vmíe. A zagiſte ze geſt wídyel, ze geſt oneno przyneſl owoce ſtokrat wíece A gyný pak ſeſtdeſſatkrat wiece A nyekterý pak trzídczietykrat wiece. protoz gynu opiet pak gde cieſtu. Nebo zagiſte ze nemohl wytrhnuty toho, geſto ſíe
222b dobrze[1]) korzenem przygýa//lo, Any zaduſſytý, protoz hleda, zda by mohl nýekteru lſtý zahladyty: Neb zagiſte ono ſiemíe, geſto padlo podle cíeſty, to ynhed ſnadnye bez przíekazý zdwihl, Ale tuto nenýe ſſnadno tak, neb ma dobrý korzien; Protoz wieczſſy praczý a wieczſſy leſt k tomu przyklada, abý gey mohl wýtrhnutý. Toto ſyn buozy prawí proto, vcy[e] naſſ, abychom wzdý bdyeli, towies wzdý ſie oſtrziehalí, nykdy bezpeczny nebylí; Nebo yakz tam ſkrzie cyeſtu a ſkrzie ſkalu a ſkrzie trnye, Tak pak tuto ſkrzie ſpanye ſtawa ſie ſkoda. A protoz potrziebie nam geſt, abýchom ſie vſtawicznye oſtrziehali. A protoz piſmo prawi: Ktoz buude vſtawicen az do koncze, ten bude ſpaſſen. To ſie geſt czaſto ſtawalo y na poczatſſye. mnozy zagiſte prelatý bludne lydý uwodyece w ſſwatu cierkew, geſto byechu taynýe kacierzý, weliku ſſnadnoſt k uoklamany gým dawachu; Nebo gýz dyablu nenye potrziebýe praczowaty, kdyz gſſu oný yuz w proſtrziedek ſtypowaný.[2]) Ale kak muoz czlowiek bez ſpanye bytý? Bez ſſpanýe przy-
223a rozeneho nelze//geſt byty; Ale tuto mluwí o duchownem, Jakz prawi ſſwaty pawel: Bdyete, prawí, a ſtoyte w wierzie. Vkazugie take, ze ſetýe ſtoklaſſy netoliko geſt bylo ſkodne, ale take nepotrziebne; Nebo kdyzto ýuz býlo wzorano y poſſieto, teprw on pak yal ſie ſiety. Takez y kaczierzy czynye, nebo pro nycz pro gyne, gyedyne pro gieſytnu chwalu ſſwoy gied wpuſſcziegy. A netoliko tyem, ale y gýnym czynem ſſ welykym ſnazenſtwym wſſiczku, gich zloſt wýprawgie; Nebo prawi: kdyz gíz wzroſte a owoczie poneſſye tehdy ſie zgyewí y ſtoklaſſa. Takez y kacierzý czynýe; nebo ſprwu ſie tagye, Ale kdyz yuz magy mocz a dobrowolenſtwíe, ze yuz dobrowolnye ſſmyegy mluwyty, ktozkoliwiek ſ nymí mluwí, ynhed giemu ſſwoy gied ukazý. Wíz take y gynym czynem dyabelſku i zloſt; nebo drziewe neſaal, az gieliſſ wſſieczko poſieto bylo. A to wſſieczko proto, aby neprziezen vkazal oraczowí.

Znamenay take y ſſnazenſtwie ſluh, ze chtiechu ynhed ſtoklaſſu wytrhaty, ale wſſak ſie drzewe dolozychu ſſweho pana. Ale pan gym zapo-
224b wedye a rzka: Nechayte, Snad byſte ſpolu//wytrhalí ý pſſenýcy. Ale to geſt rzekl proto, zapowiedagie bogye, zabytíe a krweprolytíe. Nebo nenye trzieba zabyty kacierzie, nebo bý buoy neſlichany uweden býl w zemí. Protoz pro

[1]) [illegible] z c. [2]) sic.

dwogy wiecz gym toho braný: Giedno proto, aby pſſenyce nezhynula; Druhe proto, ze naypoſledy ſtane ſíe nad nymı pomılta wieczſſie. Protoz chceſ-lı nad nymı pomſtu vczínyty bez ſkody, pſſenyczie abý nezhynula, czakayz podobneho czaſſu. Ale czo chce rzıecy ſkrzıe to, Abýſte ſpolu newytrhalı y pſſıenyce? Jako by rzıekl: Bude-lı to, ze byſte odyenye wzalí proty kacıerzom, mnohe byſte ſſwate lıdý k bezpeczıenſtwı zywota przŷprawílí. A ſnad take mnozy ty, geſto gſſu ſtoklaſſa, obratıece ſíe y bbudu[1]) pſſıenýcze; I zbylı byſte ty, geſto bý ſıe potom ſnad mohlí polepſſity A ſſweho bludu oſtaty. Nezapowıeda kacıerzow gymaty, Any zapowıeda gych hanýety, Any take zapowıeda gıch ſborow a gych ſkol ruſſyty, Ale gıedyne zapowıeda gych zabyty. ale chce czakaty az do konczıe A rzeczy ſſwym zenczom: Sberzte nayprwe ſtoklaſſu a ſſwıez//te w ſſnopky ku ýzíený. 224a

Gyne podobenſtwıe polozy gym a rzka: Podobno geſt kralowſtwıe nebeſke zrnu horcyczneniu, geſto wſzem czlowıek ſeel na ſwem polí. Geſto geſt naymenſýe mezy wſſıemí ſemený. Ale kdy wzroſte, wıeczſſıe geſt nez ktera zelýna, y bude drzıewo, tak ze ptaczy nebeſczy przyducze y przıebýwagy w gıeho wıetwı. Gyne podobenſtwıe mluwıl gým: Podobno geſt kralowſtwıe nebeſke kwaſſu, geſto wzenſſy zena, ſkryla we trzıech mýerach mukı, az zkyſſalo wſſıeczko. To wſſıeczko mluwıl geſt gyezyſſ w podobenſtwıch k zaſtuppom[2]) A bez podobenſtwıch nemluwıeſſye gym, abý ſıe naplnýlo to, czoz geſt rzıeceno yzayaſſem prorokem, genz prawı: Otewru w podobenſtwıch uſta ſſwa, wyprawym ſkrytoſty od poczatka ſſwıeta. Tehdy nechaw zaſtupow przygıde w duom. I przygydechu k nyemu mlazſſy gıeho a rzkuce: wypraw naam podobenſtwıe o ſtoklaſſıe na polı. Genz odpowıedyew weczıe: genz ſíegıe dobre ſıemíe, geſt ſyn czlowıeczý. Pole geſt ſſwıet. Ale dobre ſıemýe to gſſu ſynowe//kralowſtwıe. Ale ſtoklaſſa ſynowe 224b gſſu zlı. Ale neprzıetel, genz gy ſaal, geſt dyabel. Ale zen geſt ſkonanye ſſwíeta. Ale zenczy gſſu andyelí. A protoz yakz ſtoklaſſu ſbyeragy a ohnýem ſſzıehagý, tak bude na ſkonczeny ſwıeta. Poſle ſyn czlowıeczy andyely ſſwe y wýberu z kralowſtwíe gıeho wſſıeczko zle, Ty, geſto czynye zloſt. y puuſtye gıe w komyn ohnowý. Tu bude placz y ſkrzıehtanye zubuow. Tehdy ſprawedlny buudu ſıe ſtkwıety yako ſluncze w kralowſtwí otczıe meho. ktoz ma uſſy k ſſlıſſıeny, ſlıſſ.

Na toto cztenye mluwı ſſwaty Jan Crıſoſtom.

Byl gıe drzewe ſyn buozý rzekl, ze z ſıemene, geſto ſíeto, trzıetý P. G. LVIII col. 481. czıeſty zhynulý, a gedyne gıedna oſtala ſpaſena. A ta, geſto oſtala ſpaſena, welıke myela trpıety protywenſtwı[e3]) — Jakz ſıe dobrzıe vkazalo na ſſwatıch apoſtolech a na ſſwatích muczıenycıech — tak ze wıerny krzíeſtyene pro welıke protywenſtwıe mohlı by ſıe batŷ, bý ſſwate cztenýe a wíera krzıeſtıanka nezahynula. Protoz ſyn buozy, chtıe ten ſtrach od nıch odgıety, przywody podobbenſtwıe[4]) o zrnu horczıcznem, //potwrzugîe gıch v wıerzíe. 225a

---

[1]) rozď. [2]) rozď. [3]) na konci ř. [4]) rozď.

Jakobý rzekl: Kak ſte kolıwıek wý mogy Apoſtolowe nenye welmí zawrzıení a za naymenſıe waſſ magy mezy lıdmí, wſak kdyz gſſem ya waſſ ſaal na ſſwem polí, Towıes w ſſwateý cıerekwí, wzroſtete naſſılnýe a krzıeſtyanſtwo rozplodyte po wſſıem ſſwıetu. Nebo zagıſte vczıenye míſtruow a duchownýkow zydowſkıch roſtlo geſt yako zle ſíemıe w zelynu ſmrdutu, k nycıemuz nehodnu, geſto geſt ruczîe poſſwadla a zahynula. Ale kazanýe ſſwateho cztenye, geſto ſıe male zdaſſıe na poczatczıe, Ale kdyz ſıeto býlo na polí, w kazdey dobríe duſſy, neroſtlo w zelynýe, ale w drzewo welıke, ze ptaczy nebeſſczy, Towıeſſ kralı a knyezata, w gíeho wıetwí przýebywagý. Toto wıetwıe tohoto apoſtolſkeho drzıewa, geſto z zrna horczíczneho wzroſtlo, nycz gyneho nenye, gıedyne rozlıczný rozu^{m} [1]) a rozlıczne ſſwateho pıſſma wýkladanye, na nyemzto wıetwí yuz kralí y knyezata radý odpoczywagy, towíes rady ſlyſſıe a rady poſſluchagy. Wezmyemz y my, bratrzıce míla, krzydle holubkowıe, Abychom wýſoko letıecze mohlí przye-
225b bywa//ty v wıetwí tohoto drzewa, Abýchom zawrhuce mílowanye tohoto ſſwıeta zadalí nebeſkeho kralowuſtwíe.

A k temuz ſſmýſlu przywody y druhe podobenſſtwıe a rzka: Podobno geſt kralowſtwıe nebeſke kwaſſu. Yako bý rzekl: Yakozto prawıe kwas mnoho mukí w ſſıe[2]) obraty przýrozenye, Takez y wı weſken ſſwıet obratıte w mudroſt gezukrıſtow. Przıklad w[3]) przyrozeny przywody, dawagıe znamenaty, ze, yakz ſíe ono mozıe ſtaty, takez y toto. Swaty apoſtolowe bylı bý mohlí rzıecy: Kak to muoz býty, bý naſſ gedno dwanadczte gſuce, býchom mohlı tolıko lıda przıemoczy a na wıeru gıe obratyty, any nam tak neprzıegy a ſmrtedlnye nenawıdye? k tomu gym ſyn buozy yako odpowıeda: ſkrzıe to naywıecz waſſıe mocz bude ſıe ſtkwıety, kdyz ſıe buudete mezy mnoſtwıe lída myeſſyty. Nebo yakozto kwaſſ, kdyz buude ſmýeſſen ſ muku, tehdy wſſıczku w ſſwe przýrozenye obraty: Takez y wy, kdyz ſıe przyblýzıgete k ſſwym protywnykom a ſſwým neprzatalom, tehdy gıe przıemozıete. A protoz neſtrachuyte ſıe toho, ze gſſem wam rzıekl, ze mate
226a mnoho protywenſtwıe trpıetý ;//neb ſkrzıe to buudete ſıe ſtkwıety a wſſıeczko przıemozete.

Prawí potom cztenye: To wſſıeczko mluwıl geſt gezıſſ w podobenſtwı k zaſtupuom. Po tıechto powıeſtech, aby nýkte nemnyel, bý ſyn buozy nowy czyn vczyenye nalezl, protoz proroka przywody na przyklad, genz tyz czyn vczyenye nyekdy mýel. mluwıl geſt ſyn buozy zaſtupuom w podobenſtwí, aby gıe przíprawıl k tomu, aby gıeho otazalı, czo bý tıem míenyl; Ale kakz kolywıek mnoho gym mluwıl w podobenſtwı, wſak geho y zadný neotazal, czo by tıem myenyl. A protoz nechaw gıch, yakz prawí cztenŷe, wnyde w dom. Zadný z duchownykow za ny^{m} [4]) negyde; Nebo za nym nechodýechu, gedyne proto, aby gey mohlı w rzıecy popaſty. A protoz ze nerozumíechu tey rzıecy, geſto on mluwıeſſıe, protoz necha gych.

---

[1]) na konci ř. [2]) sic. [3]) sic. [4]) na konci ř.

I przíſtupichu k nýemu geho mlazſſy a rzkuce: wyprawu nam powieſt o ſtoklaſſie. Slîſſalí gſſu bylí od ſyna buozieho, ze gym byl rzekl: Wam geſt dano wiedyety tagêſtwie[1]) kralowſtwie nebeſkeho; protoz vſilowie przy-
ſtupichu a gieho otazachu. A on gym pak odpowiedye: Ten, genz ſyegie 226b
ſiemye dobree, ſyn czlowieczy geſt. A kdyz gie on ſiegíe, genz az do ſſweho kralowſtwie ſbýera, tehdy gie to geſt,[2]) ze tento ſſwiet geho geſt. Znamenayz welike míloſrdenſtwie ſyna buozieho k lydem, ze, kdyz czo ma dobbreho [3]) lidém vczynyty, ynhed ſam geſt k tomu hotow; Ale kdyz ma pomſtu vczínyty, tehdy to gyným porucziê. Nebo kdyz ſiegie, tehdy ſam ſiegie; ale kdyz chce pomſty czynyty, Tehdy ſkrzie gyne. Tehdy, prawi, poſſle ſyn czlowíeczy [4]) ſſwe andyelý y ſberu z gyeho kralowſtwie wſſieczky nehody y wpuſtye gye w komýn. Tehdy ſprawedlny buudu ſye ſtkwíety iako ſlunce w nebeſkem kralowſtwí. Gehozto mnye y wam dopomahay ottecz, ſyn, ſſwaty duch. Amen.[5])

POdobno geſt kralowſtwie nebeſke ku pokladu ſkrítemu na polí, genz ktery czlowiek nalezne, ſkrygie a radugie ſíe tomu, Proda wſſieczko, czoz ma, y kupí to pole. Opiet podobno geſt kralowſtwie nebeſke czlowieku kupczowí, genz hleda dobreho kamenye. A kdyz nalezne geden drahi kamen,
gde y proda wſſieczko, czoz ma, y kupí gey. Opíet podobno geſt kralowſtwie 227a
nebeſke newodu puuſſczenu v morze, wenz ſie welikí narod rib ſebbral.[6]) A kdyz bý naplnyen, wytahſie gey a na brzieze ſedyecze, wybrachu dobre wſſwa oſſudye, Ale zle wen wipuſſczychu. Tak buude na ſkonczieny ſſwieta. Wyndu andiele y rozdiele zle z proſtrziedka dobrich y puuſtye gie w komŷn ohnowý. Tu buude placz a ſkrziehtanye zubuow. Rozumíeli ſte tomu wſſiemu? wecechu gemu: A. Wece gým: Protoz kazdy míſtr vczieny w nebeſkem kralowſtwí Podoben geſt k czlowieku hoſpodarzý,[7]) genz wynoſí z ſſweho pokladu y nowe y ſtare.

Na toto cztenye mluwí ſlowutný Karel cztwrty' ciesarz Rzymſky A kral czíeſkí.[8])

Bratrzíce, rzecy ſſwateho cztenye nýkte nemuoz ſſwrchowanye wýlozyty; Nebo rozum geho geſt take hlubokoſty, ze nykte nemuoz k gich wyſſokoſty wplnye doſſyeczy, Any gych ſſmyſl owſſiem wypprawity.[9]) A to ſſwaty pawel dawagie znamenaty prawí: O, wyſoſt mudroſty a vmyenye buozieho, kak geſt neſſnadno popadnuty ſſuduow geho a poſtyhnutŷ cieſt
geho. A opiet týzz: Kto geſt poznal ſſmyſl bozy, nebo kto radcze gieho byl? 227b
wſak gielikoz gieſt mí dano ſſwrchu od bozíe míloſty, od nyezto wſſieczko danýe naylepſie a wſſielikí dar ſſwrchowany ſſwrcha ſchodŷ — yakz píſſie ſſwaty yacub w ſſwey kanonyce — K rozumu tohoto ſſwateho ztenye mathíeyowa wam nýeczo wypiſſaty zadam A proſſy was, mílí, abýſte to bratrzkí przygiali a cyſtŷ[10]) ſrdcem wiernye znamenalí.

---

[1]) rozd. [2]) sic. [3]) rozd. [4]) ras. [5]) přips. červeně *mathm.* [6]) rozd. [7]) ý přeps. z *o.* [8]) Věta červeně podtržena. [9]) rozd. [10]) na konci ř.

Slyſſala geſt waſſye míloſt, ze ſſwaty mathıey w drzıewnyeý powıeſty kralowſtwıe nebeſke ku pokladu ſkrýtemu na polı przygednawa, ſkrzıe nenzto poklad wlaſtnýe duch ſſwaty ſíe znamenawa, genz czlowıek nalezne ſkrzıe mılowanye a míloſt gezukrıſtow, genz gy geſt ſlıbıl ſſwym wıerným we cztený ſſwateho yana a rzka: Budu proſſyty ſſweho otczıe y da wam gyneho utyeſſytele, abý oſtal ſſ wamí na wıekí, ducha ſprawedlnoſty. Ale ſkrzıe puole nebo zemí, w nýzto bý poklad onen nalezen byl, znamenawa ſıe ſrdcze czlowıece, Kdezto ſíegıe y dobre y zzle ſſwe ſkutkí, gıȷzto neſu owocze geho duſſy naypoſledy, tak yakz gíe ſobýe ſaal — yakz otworzytye
228a vkazugıe ſſwaty lucaſſ w ſſwem czteny a rzka: Ale//to, geſto padlo w dobru zemí, to gſſu ty, geſto ſrdce mdobrým a naylepſſym Slıſſıece ſlowo buozye y obdrzîe a owoce neſu w utrpený. Ale poklad ten geſtye ſkryt geſt przıed hrzıeſſnykí a nedoſtoynymí, gíȷzto nechtıe ſkruſſıenýe myetý, any pokanye czynyty, a tak ztraczygy oczŷ mıloſty buozıe, ze pokladu onoho nalezſty nemohu, gſſuce oſſlepeny — O nychzto prawı prorok: Oczy gmagy a nebudu wídyety. Ale czlowıek, genz ma wſſkruſſıenye, ten nalezne ten poklad ſkrzıe míloſt gezukríſtowu, Jakz gıe drzıewe rzeceno — Nebo podle ſlowa zaltarzowa: Srdcze ſkruſſyeneho a pokorneho buoh nebude nenawídyety — Ale ſſwym welykym míloſrdým tyeſſy geý wezdy — Jakz ſıe czte w zaltarzy: Kochay ſıe w hoſpodynye a on tobíe da proſby twe[6]) ſrdcze. Ale poklad ten kdyz czlowıek ſkruſſıeny nalezne, ſchowa gey w ſſwē[7]) ſrdcy buogıe ſye a ſtrzıeha gíeho, abý dyabel protywnyk naaſſ — genz, yakz prawı ſſwaty petr w ſſwey kanonýcze, Tula ſıe hledagıe, koho bý ſezzral — aby geho newynyal z gıeho ſrdczıe, yakz muoz rozumýeno byty to, geſto
228b ſıe czte we czteny ſſwateho matyegye: Newıezz, pra//wí, twa lewícze, czo czyny twa prawıce. Ale welmí geſt znamenaty, ze pro welıku raduoſt toho poklada gde. to znamenawa chwatanye; nebo k dobrým ſkutkom mamy chwataty, Neb czte ſíe we czteny ſſwateho Lucaſſıe: Wyndy ruczıe w ulyczye a w kuty myeſta a chuude a mdle, ſlepe a chrome uwed ſſyem. Ale prawí w týzz powıeſty, ze czlowıek ten, nalez poklad, ſſel y prodal wſſıeczko, czoz míel, Towıes ſſwe hrzıechı, odpowıeddagıe[8]) ſíe zlıch ſkutkow. Na ſſwıedeczſtwıe tomu czte ſſıe we czteny ſſwateho lucaſſıe: Donýzd ſıe kto neodpowie toho wſſıeho, czoz ma, nemuoz mym mlazſſym byty. A to gıſtıe prodanye a odpowıedyníe ma bytý na trhu; A ne na kazdem trhu, Ale na trhu ſſwıedomíe, To geſt zagıſte ſkrzıe prawu zpowıed a wnytrzſſnýe wſſkruſſyenýe a przed knýezem, buohem na to zwoleným — podle nauczenye we czteny ſſwateho lucaſſye: Gdyete, prawí, a ukazte ſıe knýezy. K temuz take ſſwaty yacub rady nam a rzka: Zpowíeday ſıe geden druhemu ſſwıch hrzechow.
229a A za ty zle ſkutkí, geſto gſuu tak prodaný, a tak ſíe odpo//wıedyel, ma wſſıetý dobree ſkutkı A dyedynu onoho pole, geſto ma obdrzıety ſkrzıe míloſt ducha ſſwateho a ſkrzıe vtrpenye, A w nyem poklad drzewerzecý[9]) ſobye ſchowaty. genz poklad w nebeſkem kralowſtwí, bude-lı vſtawíczen,

[1]) sic. [2]) na konci ř. [3]) rozd. [4]) sic.

buude gmyéty az na wieki yakz ſie czte we czteny ſſwateho matiegie:
Czynte ſobie, prawí, poklady w nebeſſiech, kdezto any reez any molowe
pokazye.

Prawi potom cztenye: Podobno geſt kralowſtwie nebeſke k czlowieku
kupczowi hledagyciemu dobreho kamenye. W nyzto powieſty naprwe zna-
menaty geſt, ze geſt geden drahí kamen przieczıſty a ſſwietle barwí a bezye
wſie poſſkwrny; A protoz w teyto powieſty duchownym ſmýſlem k zakonu
buoziemu, w nyemzto mnoho dobreho, czıſteho a ſſwietleho, nepoſſkwrnýe-
neho geſt zawrzieno, Dobrzie muoz przyrownano bytý. Ale tento czlowiek
kupecz, o nyemzto prawi cztenýe, wlaſtnym ſmýſlem czlowieka znamenawa,
genz na tomto ſſwíetie geſt yako na welikeý wuodye y ſſem y tam ſie toczie-
ſſie, genz rozlicznym vſilým a mnohym hubenſtwým a rozlicznymí wíeczmí
geſt obwazan. A yakz prawí Job. Nykdí w giednom ſtawie neſtogie A protoz 229b
wlaſtnye kupecz ſlowe. A czlowieku kupczowí ſie przyrownawa, genz ma
wezdy hledagie chodyty, abý mohl naleztý ten drahi kamen, Towies zakon
buozy, w nyemzto — yako drziewe rzieceno — geſt mnoho dobreho, czıſteho,
ſſwietleho, nepokaleneho. protoz duoſtoynye muoz przyrownan bytý
k uonomu drahemu kamený, genz czlowiek onen nalezl y ſſiel y prodal
wſſieczko, czoz myel y kupyl geý. genz dobrzie drahí geſt rziecen; nebo nycz
draſſieho any wieczſſieho geſt na tomto ſſwietye nez podle vſtawenýe buo-
zyeho gieho przykazanýe, geſto gíeſt pyſano w tom zakonýe, ſnaznye plnyty.
A to on nam przykazugie we cztený ſſwateho yana a rzka: Mílugiete-li mye,
chowayte meho kazanýe. Neb ſkrzie chowanye buozyeho przykazanye
buude buohu ſluzyty a ſ nym ſpolu kralowaty. A tak bý mohlo rozumíeno
byty to, geſto prawí ſſwaty Auguſtyn: Buohu, prawí, ſluzyty geſt kralo-
waty. A[1]) opiet prawi: ktoz chowa zakona[2]) a przykazanye buozieho, ten
buohu ſluzy A take ſ ným kralugie. Ale to, geſto prawi drzewe w powieſty,
ze czlowiek onen ſſeel a prodal wſſieczko, czoz//gmíel, y kupil ten kamen, 230a
znamenawa tento zywot neuſtawiczny, w nyemzto nenye gſme a kupczyme,
w nyemzto czlowíek den ode dne wzdy gde a wíeczieſſ wieczıezz k ſſwey
ſmrty ſie przyblyzygie. A protoz w tom zywotye ma wſſieczko prodaty,
czoz ma hrziechow, y wſſeczky zemſke zadoſty a tíeleſtne ſkrzíe ſſwate
utrpenye a ſkrze gíne dobree ſkutki ma od ſebe odwadyty a za nye ma ku-
pyty zakon buozy. genz geſt onen drahi kamen, genz bude-li dobbrze [3])
oſtrziehaty, tak gda w tomto zywotie, zagiſte bude blahoſlawen — Jakz ſie
czte w zaltarzy: Blahoſlawený gſſu nepokaleny na cieſtye, gento chodye
w zakonye buoziem. A blahoſlawený nepokaleny, cyſty wende wrata
nebeſkeho kralowſtwye, W ta zagiſte wrata, geſto gſſu giedno z draheho
kamenye; ynhed gemu budu otewrziena. A tehdy uzrzy mocz toho draheho
kamenye, genz geſt geden z wrat nebo z bran ſwateho myeſta geruzalema,
Kdyz ſkrzie nyen wende do tehoz ſwateho míeſta, o nýemzto a o gieho
branach ſſwaty Jan w tagenſtwí buoziem prawí a rz//ka: Dwanadczte, 230b

---

[1]—[2]) ras. [3]) rozd.

prawı, bran myeſta Dwanadſte drahích kamenow geſt A kazda brana z draheho kamenye geſt.

Prawı potom cztenýe: Podobno geſt kralowſtwıe nebeſke k newodu puuſſczenemu w morze. Skrzıe newod tuto rozumıety muozıem ſlowo buozıe, [1]) geſto gıe bylo puſſczıeno ſkr⸤zıe [2]) apoſtoly, kdyz to gym bylo przykazano we czteny ſſwateho Marka: Gdyete po wſſıem ſſwıetu a kazte cztenye wſſıemu ſſwıetu. Ale byl geſt ſkrzıe nýe puuſſczen w morzíe, Towíes w tento ſſwíet; Protoz znamenytıe bylo gym rzıeceno: gdyete po wſſıem ſſwıetu. Genz ſſwıet zagıſte ſkrzıe morze tuto ſıe znamenawa; Nebo yakz morzíe nykdy neodpoczyne, ale wzdý ſıe tepe y ſſem y tam ſıe toczîe a ty, geſto na nyem plawagy, ſſwymí wlnamí muty: Takez tento ſſwıet rozlıcznym toczıenym wzdy ſıe toczy A ty, geſto gſſu na nyem, ſſwu lſtý a ſſwým nebezpeczıenſtwym wezdy muty. Gíjzto [3]) nebezpeczıenſtwym na tomto nebezpecznem morzý ſtek [4]) ſobíe prorok zawolal k hoſpodynu a rzka: Spaſſ míe,
231a pane, hoſpodyne, nebo gſſu//weſly wuodý az do me duſſíe, A abý mýe neutopíla burzîe morzſka, Towíes nebezpeczıenſtwıe tohoto ſſwıeta. Nebo zagıſte ſkrzıe burzý nebezpeczenſtwíe A ſkrzıe morze tento ſſwıet prorok tuto chce rozumíety. Ale ſkrzıe ríby lıde na tomto míeſtye ſıe znamenawagy. Protoz prawı we cztený ſſwateho matyegye: Podte, prawı, po mnýe, vczynym waſſ rıbarze lıdſke. A gynde we cztený ſſwateho Lucaſſíe rzekl hoſpodyn petrowí: Nerod ſıe baty, nebo ſ tohoto buudes lıdý lowıty yuz. Protoz nahorzıe rzıeceno: wſſıeho narodu rıbıeho, Towıes czlowıeczıeho, wen ſıe ſebralo. nebo wſſíeczkí lıdý kterehoz kolíwıek narodu, ſtawu nebo wyſſoſty Neb kterehoz kolíwıek obyczîegye, y ſzle y dobree tento newod, Towıeſſ ſlowuo buozýe, ſbíera a vlowugıe: Nebo netolıko k zyduom, Ale ku pohanom a obecznye Ke wſſıem geſt poſſlano, yakz ſíe czte w knyhach o ſkutczıech apoſtolſkıch. A geſt poſlano ſkrzıe apoſtolý, O nychzto prawı w zaltarzy: W kazdu zemí wſſel geſt zwuk na konecz tohoto ſſwíeta ſlowa gıch;
231b A ſk//krzíe ducha ſſwateho, genz geſt — yakz prawí mudrí — naplnyl tento ſſwíet; A take ſkrzıe naſſıeho ſpaſſıtele, genz geſt to gıſte ſlowo ſam ſpaſſıenye na tomto ſſwıetye Kazal, ſaal a rozmetal — A protoz we cztený ſſwateho yana prawí: Bých byl k ným neprzyſſıel a gym nepowíedyel, nemíelı bý hrzıechu, Ale yuz neygmagy omluwí o ſſwem hrzıeſſıe. A to gıſte ſlowuo muſſı ſıe naplnyty. A protoz prawí nahuorze, Kdyz prawı: bý naplnyen. Naplnyen bude tento gyſty newod; Nebo ſlowo, kdyz to wſſıeczko, geſto gıe tíem ſlowem ſkrzıe uſta buozîe a ſſwatıch powıedyeno, ſkutkem naplnyeno buude. Nebo we czteny ſſwateho matıegıe ſıe czte: Naýmenſſıe ſlowuce tohoto wſſíeho nezhyne, anyz mýne narod tento, az ſíe wſſıeczko ſtane; Nebo nebe a zemíe mýnu, Ale ſlowa ma nemýnu. Tak ſíe czte we cztený ſſwateho Lucaſſıe, Kdyz ten newuod, Towıes ſlowo buozıe buude naplnyeno w ſlowıe buozıem. A pro ſlowo buozye. yakz w tagenſtwı buozıem
232a [illegible] ſwaty yan w znamený a rzka: Wıdíel gſſem pod oltarzıem buozym

---

[1]) na konci ř. [2]) rozd. [3]) sic. [4]) sc.

duſ ſýe zabítich pro ſlowo buozie, geſto mýegiechu, a wolachu hlaſſem we- 232a
likym a rzkucz: Dokawad, hoſpodyne ſſwaty a ſſprawedlny, neſudyſſ a ne-
pomſtyſſ naſſye krwe nad tyemí, geſto prziebýwagy na zemí? A dano gym
bý kazdemu dwogie rucho byele A rzieczeno gym bý, Abý odpoczynuli
czaſſ gieſſcze maly, abý ſie naplnylo czíſſlo gych towarzyſſow a gich bratrzy,
geſto magy zbyty bytý yako y oný. O naplnyení newoda nebo ſlowa bo-
zieho a[1]) czíſla drziewerzieczenych przyblizy ſie den ſuudný, yakz dawa
znamenatý ewangeliſta w ſlowiech drziewerzeczených, kdíz prawí: Tak
buude na ſkonany ſſwieta. Tehdy na tom ſuudye buude wytazen ten newod
naplnyen — Protoz prawí: wytahugycze. A týzz wytahnu, geſto gſu gie[2])
wpuuſtylí, Towies ſſwaty apoſtolí; neb oný wytahnu newod, Towies ſlowo,
geſto gſſu w naſſ wſſieli y ſ polem y ſſiemenem[3]) owocem. A pln wytahnu;
Nebo naplnye[4]) dobrzch[5]) y zlich zagiſte, bude, Towies tyech, w nychzto
ſlowo buozie dobri plod vczynylo,[6]) A tiech w nychzto zlý plod vczynylo —
yakz ſie czte we cztený ſſwateho lu caſſíe: To, czoz czlowiek ſiegýe, to take 232b
y ziety buude; A take prawí w zaltarzy: Ty, geſto ſiegy, placzte, w radoſty
pak buudete zyety — A proto ze gſſu oný w naſſ ſyelí, take z naſſ buudu
z'ety a wytahnu. Ale wytahnu naſſ cztírmí powrazy, geſto gſſu w tom ne-
wodíe podobný k newodu tieleſtnemu, genz take cztírmí prowaſý tahnu.
Nebo yakz w kazdem newodye gſſu cztyrzie prowazy, dwa na wodu ſie
drziece A dwa wezpod pod wodu plawagice, A dwa doleyſſíe odpowiedata
dwyema ſwrchnyma, Tak ze ten, genz geſt wdole na prawie ſtranye
A ten, genz geſt wdole na lewie ſtraníe, odpowieda onomu, genz
geſt nahorzie na lewy ſtranye: Takez geſt w tomto newodye du-
chownem, w nyemzto gſſu tymz czynem cztýrzie prowazy, gymzto[7])
wſſiech naſſ tahnu, Dwa nahorzie plawagycz, a ty gſſu z ſtrany buozie
— A to geſt míloſt a ſyla — A dwa wezpod plawagyce, A ty pak
gſſu ſſ naſſye ſtrany — To geſt prziezen a nenawiſt. Prwemu prowrazu
wrchnyemu — to geſt míloſty buozy — odpowieda prwný doleyſſiemu —
to geſt przýezen; A tyema dwyema//tahnu dobree. O prwem prawí ſyn 233a
buozy we czteny ſſwateho yana: Nykte nemuoz ke mnye przygyty, gedno
acz bý gey ottecz[8]) moy przytahl, Towies ſkrzie mýloſt. O druhem takez
we cztení ſſwateho yana: Ktoz míe mílugie, otecz moy take buude gey mí-
lowaty. A przydem k nyemu, Towies przitazený przyezní nebo mílowaný[9])
przyebytek v nyeho vczynymí. A o tuto dwu prowazu muoz rozumíeno
byty to, geſt prawi zaltarznyk: Prowazy, prawí, padli gſſu u przieczíſty[10]).
Druhemu pak prowazu wrchnyemu, to geſt ſyle, odpowíeda druhy doleyſſy,
to geſt nenawiſt, a tyema tahnu wſſieczki zle. Neb kazdy, ktoz zle czyny,
nenawidy ſſwietloſty — Jakz ſie czte we cztení ſſwateho yana — A gielikoz
k tíem wiecze geſt potrziebna ſyla buozye wiecze[12]) nez k prwym; Neb prawí:
Dobrowolnye[11]) przydu na ſuud nadyegice ſie odplaty, Ale tyto pobyehnu
ſuudu bogiece ſie pekelne muki a ſſkrygy ſie w gieſkynýech, geſto gſſu

[1]) nedopsáno. [2]) sic. [3]) sic, (Emler *s tohoto semena plodem*). [4]) sic. [5]) sic. [6]) ras. [7]) sic. [8]) rozd. [9]) na konci ř. [10]) sic (Emler *v přejasných*). [11]) sic. [12]) na konci ř.

233b w [illegible] a w huo//rach, a dyegy horam a ſſkalam: Padnyete na ny a ſkryte naas od oblicziegie toho, genz ſedý na ſtolici a od hnyewu berankowa. Nebo geſt przyſſiel den weliki gych hnyewu. A kto buude moczy ſtaty, yakz ſie czte w tagenſtwi buozyem? A protoz gelikoz k tyem potrziebna geſt ſyla, abý tuu tazený bylí nerady, O prawem — to geſt o ſyle — muoz rozumíeno byty to, geſto prawi apoſtol: Wſſyczkny, prawí, budem popadený, Towies ſylu bozý, abychom abychom [1]) ſtrzietlý gezukriſta. Prawí take ſpaſſitel we cztení ſſwateho yana: Kdyz buudu powyſſen od zemíe, wſſieczko przytahnu k ſobíe ſſwu wiezto ſylu. O druhen [2]) pak, geſto ſie czte w knýhac^{h} [3]) kralowích: Wztahlí gſſu na geruſalem prowaſzek ſamarytſkí A tyezſkoſt domu Achabuowa. A o oku prawi zaltarznyk w podobenſtwí tiech hrzíeſſnych: Prowazy hrziechow gſſu míe obtoczyli. A tak wſſiczkný buudu wýtazeny w tom newodye ſkrzie ſſwate apoſtolý, kdyz buude naplnyen, Jakz gie powiedyeno, dobrzý Towieſſ y zzlí — Neb yakz prawi Apoſtol: Wſſyczkný
234a ſtaneme przed ſtolícy//buozý, Abychom wſſalí towies odplatu za to, czoz ſme w tyele czýnyli. Wytahnu pak naſſ na brzieh, Towies przied ſtoliczy wſſiemohuczieho hoſpodyna, geſto wlaſtnye k brziehu geſt przyrownana: Nebo yakzto geſt brzyeh konecz plawagycich, Takez ta ſtolíce geſt konecz tiech wſſíech, geſto na tomto ſſwietye yako plowu. Tehdy ſiedu ſſwiety apoſtolowe podle brziehu, Towies podle ſtolice, yakz prawí naſſ ſpaſſitel we czteny, Kdyz prawi: ſiede ſyn czlowieczy [4]) na ſtolicí ſſwe welikoſty, ſiedete y wý na dwanadczte ſtoliciech ſuudiece dwanadczſte naroduow iſrahelſkich. I wyberu ſuudem bozym dobre w ſſwa oſſudye, Towies przypiſſy gie k nebeſkemu kralowſtwi, Tu kdez geſt mýr a radoſt, podle geho praweho ſuudu. Ale zlee wen wypuſſczye, Towies do wieczneho pekla odſuudye, tu kdez buude placz a ſkrzíehtanye zvbuow. A to ſie ſtane ſlowem buozym, kdyz dye ke wſſem dobrym: Podte pozehnaný meho otcze, przygmiete kralowſtwie, geſto geſt przyprraweno od poczatka ſſwieta. Ale k ſſlym dye: Gdiete
234b proklety u wieczni ohen, Yakz ſie czte we czteny ſſwateho matiegie. A yakz// ſie ten ſuud dokona, ynhed andieli yakozto ſluhi, geſto gmagy wſſiczku popraw uczynyty, tak yakz gie odſuuzena, rozdyele zle z proſtrziedka dobrich y puuſtye gye w komyn ohnowí, yakz ſie piſſíe we czteny. Nebo ony gſſu ſluhi buozieho przykazanye, yakz o nych prawi zaltarznyk: Chwalte, prawí, hoſpodyna wſſiczkní andyelí geho, geſto mate weliku mocz, czyňýece geho przykazanye, aby ſliſſan byl hlaſſ geho promluwenye. Chwalte geho buoha wſſieczky geho moczy, ſluhíj geho, geſto czynyte wuoli geho.

Prawí potom cztenye: Rozumíeli-li ſte tomu wſſemu? Wecziechu gemu: Take. Otazaliwa gſſu toto ſlowa. A kdyz ſyn buozy bieſſýe powiediel ſſwim mlazſſym trzy powíeſty drziewe rzeczene, tazaſſie gych tymyſſ ſlowí a rzka: Rozumíelí-li ſte tomuto wſſiemu? Ale tazaſſie gych ne proto, by, rozumíegi-li, ſie mylil — nebo on wſſieczko wie, drzewe nez ſie ſtane —

[illegible] 3) na konci ř. 4) ras.

Ale aby tiezie gich ſmyſl k ſſwemu poznany pozdwihl. A o tom mamý 235a
przyklad zgiewny o ſſwatem petrzie, yakz ſie piſſe we czteny ſſwateho matyegýe, Giehozto, kdyz by otazan, Kym by rziekli lide ſyna czlowieczieho, A on odpowiedye: Tys kriſtus ſym [1]) buoha zýweho. Inhed od buoha bý gemu rzieczeno: Maſo a krew nezgiewilo tobíe, Ale otecz moy, genz geſt na nebeſſíech. Hledayz, kakt k otazany ſymonowu otecz ſ nebes rozum petrow [2]) ku poznany tehoz ſyna ſkrzıe ſíe zgıewenye ducha ſſwateho rucze pozdwyhl: Takez zagıſte k tomuto otazaní gezukrıſtowu ſſwatych apoſtolow rozum ynhed byl pozdwízen, Tak ze ynhed odpowıedıeli a rzkuce: Take, hoſpodíne, Towıes tomu rozumíemí. Protoz hoſpodyn wıda gych ſmýſla pozdwízenye a znamenagıe gıch zadoſt K naplnýení geho ſſwateho nauczeníe, chtíe gıe geſtye wıecze k teyſſ zadoſty przytahnutý, radoſt nebeſku gym ſlıbugıe za odplatu a rzka: Protoz kazdŷ míſtr vczıený w nebeſkem kralowſtwí podoben geſt k czlowıeku hoſpodarzy, genz wýnoſſy z ſſweho pokladu y nowe y wetche. A dobrzíe prawí míſtr vczıený,//genz towíes ſlowem 235b
ſſweho vczyenye a przykladem dobreho zywota gyne vczy; Neb kterzyz gyne uczíe a ſamí neczynı^{e},[3]) ſlowu dobrze míſtrzý, ale neuczený — Jakz prawı we cztenŷ ſſwateho matıegıe: Na ſtolıcy moyſıſſowıe ſıedu mıſtrzý a dduchownyczı;[4]) podle gych nauczenye czynte, Ale podle gıch ſkutkow nerodte czynyty. Hleddayz,[5]) ze ſlowu míſtrzy, ale neuczıený. A protoz ne kazdí míſtr, ale mıſtr vczıenye podoben geſt cz ku czlowıeku k hoſpodarzowí, genz z ſſweho pokladu wýnoſſy y nowe y wetche. Poklad zagıſte geſt ſbuozıe, geſt ſıe gıedno po druhem przyklada. A yakozto prawý hoſpodarz w potrzıebu pro ſſwu czeſt wýnoſſıe nowee, geſto nedawno wnowíe polozyl A take wethche, geſto dawno zachowal: Takez míſtr uczeny z ſſweho poklada, gens ſkrzıe nadſſenye ducha ſwateho w ſſwem ſrdcy polozyl, pro czıeſt, geſto ma gmíety w nebeſkem kralowſtwí, k nauczıeny a ku polepſıený gynych ſſwıch, ſſwym ſſwatým kazanym a nauczıenym noweho y ſtareho zakona znamenye ſpaſſytedlnye wynoſı//a wýklada. A prawıe taczyſſ gſſu 236a
mıſtrý vczıeny, o nychzto prawí Danyel prorok: Ty, geſto budu vczíeny, budu ſıe ſtkwıety yako ſſwıetloſt nebeſka a ty, gıeſto prawdıe uczıe mnohe, yakozto hwıezdy wıekı wıekoma. Amen.

I ſta ſıe, kdyz dokona gezyſſ tý powıeſty, gyde odtud. a przígıde do ſſwe wlaſty, vczıeſſıe gıe w gıch ſkolach, Tak ze ſıe dywıechu a rzkucze: Odkud tomuto mudroſt tato a dywowe? wſak gıe toto kowarzow ſýn; wſſak materzy geho dyegy maría a bratrzy geho Jacub a Jan A ſſymon a Judaſſ; A ſſeſtrí geho wſſak wſſıeczkı gſſu v naſſ. A protoz odkud to wſſıeczko tomuto? a tak ſíe pohorſſowach^{v} [6]) w nýem. Ale gezyſſ wecze gym: Nenye prorok beze czty, gedyne w ſſwey wlaſty a w ſſwem domu. I nevczynyl tu mnoho dywow pro gıch newíerzeny^{e}.[7])

---

[1]) sic. [2]) ras -*i*. [3]) na konci ř. [4]) rozd. [5]) t. [6]) na konci ř. [7]) na konci ř.

N a t o t o c z t e n y e m l u w í ſ ſ w a t y J a n C r y ſ o ſ t o m.[1])
P. G. LVIII., col. 457. Sleel odtud ſyn buozŷ chtıe take gynde ſıetý ſlowo buozıe. A przıſſıed
236b do ſſwe wlaſty vczıeſſıe ge w gıch ſkolach. Ale ktera gıe to geho wla//ſt?
Wídy mí ſıe, ze nazareth, neb gıe tu nevczynyl mnoho dywow. Ale w ka-
farnavmíe czynyl dywy. Protoz bıeſſıe ſyn buozý rzıekl: A ty, kafarnaum,
geſtoſſ az do nebe pozdwyzena, az do pekla ſendes; Nebo by w ſodomíe
bylı ty dywı vczynyení, geſto gſſu uczynyení w tobye, bylı bí az do dne-
ſſnyeho dne oſtalı. Ale przıſſıed gezyſſ dywow tu neczýnyl, aby gıch k wıeczý
zawyſtý neroznyetyl, Aby wıeczſſıeho odſuuzıeníe nebılı duoſtoyní pro gıch
wıeczſſy newıeru. Ale ſſwe kazanýe a vczıenye zproſtrzıel, geſto gym nelıbo
nenýe vzyteczno nezlí dywowe. Ale ony owſſýem nemudrzý, magıce ſıe
ſ prawem dywíty gıeho ſlechetnemu vczıeny, trpíechu gıeý pro toho, gıehoz
mnyechu gıeho otczem a rzkuce: Wſſak gıe toto kowarzow ſyn. A magıce
mnoho przykladow podobnych k tomu, geſto gſſu bylí za drzıewnych
czaſſow, w nychzto gſſu bylí ſlechetní a dobrzy y mudrzy ſynowe z hlupych
a ſſproſtných otczow — Neb zagıſte dawıd ſproſtneho gıednoho oraczıe byl
237a ſyn, gıemuzto bylo gmíe yeſſe; a Amoſſ otczıe míel, genz kozý//paſl; A Moy-
zıeſſ, genz ſ bohem mluwıl, gmíel otczıe nerownye ſprothnyeyſſyeho[2]) ſebe —
A ony zagıſte gmíelı gſſu proto wıeczıe gey cztıty a wıecze ſıe dywıty, ze on
od tak ſproſtnych przatal poſſedl, tak wyſſoku a mudru rzecz mluwıece;[3])
A ſkrzıe to mohlı znamenaty, ze toho vczıenýe neýma od lıdý, ale od buozıe
mıloſtý: Ale oný zagıſte odkud ſıe gmíelí dywíty, odtud gıey pak tupıechu.
Ale vſtawnye w gıch ſkolach ſbor czynyeſſıe, abý nemohlı naýn zalowaty
a rzkuce: wezdy na puſſczy ıako zwıerzıe przıeıbýwa a ſ lıdmí býtedlnye
nevmýe býdlıty. A proto yako mýlecz ſıe prawıechu: Odkud tomuto
mudroſt a dywowe? Wſſak gıe toto kowarzow ſyn, Gmenugıcze materz
gıeho, bratrzy y ſſeſtrí. Hledayz, kak geſt welıka zloſt zawıſt, ze ſama czaſto
proty ſobíe vczyný[4]) y mluwí. Neb to, geſto gıe mýelo przytahnuty k wíerzıe,
tyem pak z prawe zawíſty pohorſſowachu.[5]) Protoz ſýn bozzý k nym rzekl:
237b Nenye prorok beze czſtí, gíedyne w ſſweí wlaſty a w ſſwē[6])//domu. I ne-
vczýnyl tu gıezyſſ mnoho dywow. Jako by rzekl:[7]) Malo dywow uczynıl.
Ale procz mnoho dywow tu neuczynyl? Zagıſte proto, nebo dywow neczý-
nyeſſıe pro ſſwe vkazanye, ale pro lıdſký vzýtek. A protoz dywow tu mnoho
nechtıel vczınýty, Aby gıch k wíeczſſy zawíſty nerozhnyetyl a k horſſyem[8])
odſuzený. Ale wſſak nýektere dywý tu vczynyl, Aby ony nerzeklı: Pro-
tywnık naſſ geſt, a ne przıetel a ſſwıch nenawídí; A take Aby nerzıeklı:
By przed namí bylı dywı czynýeny, býlı bychom wíerzılı. A protoz malo
dywow vczynyl, Ale mnoho czynyty nerodyl. Malo proto uczynıl, aby
omluwy nemohlı gmíety; mnoho vczyníty nerodyl, Aby gym przyczynka
nedal k wıeczıemu odſuzeny. Znamenayz gych welıku nemudroſt, ze we-
lıku zawyſty oſlepeny gſſuce, wſſak ſıe gıeho mudroſty dywíechu. Ale
yakozto prawıe gıeho dywow, gıeſto czynyeſſye, nehyzdıechu, Ale lzywe

[1]) červeně podtrženo. [2]) sic. [3]) sic. [4]) sic. [5]) sic. [6]) na konci ř. [7]) t. [8]) t.

rzieczy nan nalezachu a rzkuce: W beelzebubýe knyezyety dyabelſkem
wymíeta dyably: Takez y tuto mu/droſty a vczýenŷe geho nyczymzſſ 238a
newynye, Ale ſproſtenſtwym radu gieho hanyegy. Ale ty znamenagy geho
weliku tychoſt. Tak gym nycz twrdye neodpowiedyel, ale ſſ weliku týchoſty
rziekl: Nenye prorok beze czſty, gyedyne w ſſwey wlaſty. Ale we czteny
ſſwateho lucaſſie pokláda przyklad a rzka: A yuz gie Helias k ſſwy[1]) przyſſiel.
Ale kalotilſkey wdowíe any Elyzeus vzdrawil kterého gyneho malomocneho,
giedyne Aloſirſkeho naamana; Ale yſzrahelſſczy anyz giu dobreho trpieli,
anyz ſamí dobrzie czlynyli.[1]) To proto mluwí wzdy vkazugie gych neſle-
chetny obycziey, A ze on, nycz noweho neczyny.[2])

Ww uonom czaſſie vſſliſſal herodeſſ thetrarca ſlowutnoſt gezukriſtow[u].
y wecze k ſſwym ſluham: Tot geſt Jan krztytel, ten tye wſtal z mrtwich
A protoz dywowe ſie dyegy ſkrzie nyen. Herodeſſ drzal yana a ſſwazal giey
a wlozyl w zalarz pro herodyadu, bratra gieho zenu. Nebo prawieſſie gemu
yan: nelzíe tobie gíe míetý. A chtie giey zabytý baſye ſe lidu; nebo yako
proro ka gíe[3]) gmíegiechu. Ale w den narozenye Herodyſſowa ſkakala 238b
dczy Herodyadyna w proſtrziedku. I libilo ſie herodeſſowí. A protoz pod
przyſſahu ſlibyl geſt gy daty to wſſíe, zacz bý byla proſſila. Tehdi ona, wý-
ſtrziezena materzy: Day mi, wecze, tuto na okrzynýe hlawu Janowu
krztytelowu. I ſſmutyl ſe geſt kral pro przyſſahu przyed tiemí, geſto ſpolu
ſiediechu. Y kaza daty. A poſſlaw y ſtye Jana w zalarzý. I przýneſſena by
hlawa gieho w uokrzynye y dana by dyeweczce y neſſie ſſweí materzí.
A przíſtupywſſie geho malazſſy[4]) wzechu gieho tielo y pohrziebechu gie.

Na toto cztenýe mluwi ſlowutný Beda knyezz.[5])

HOdý, bratrzíce míla, ſſwateho Jana ſſwietiece, potrziebýe geſt, P. L. XCIV. col. 237.
abychom netoliko vſtawícenſtwie a gieho vtrpenýe wzpomínalí, Ale y tíech,
od nychzto geſt trpiel zloſt ſſwemu ſpaſſený, wzpomínaymý. Nebo tehdy
zagiſte w ſſwatem píſſmíe vzytecznye ſſe obwazugem, Kdyz netoliko ſle-
chetnoſt dobrych, Ale take y neſſlechetnoſt zlých na ſſwe polepſienye wzpo-
mynamý. A o tom naſſ vczý przyklad ſyna buozieho, genz, aby naſſy pychu 239a
zlomíl A ku pokorzie naſſ przýprawil, netoliko ſſwu pokoru nam na przyklad
przywody a rzka: Vczte ſíe ode mne, neb gſſem tychý a pokornym ſrdczem.
Ale y andyelſke dolow ſſ nebeſſ ſſwrzenye, Abychom ſíe tehoz chowalí, na
pamíet nam przywozuge a rzka: Widyel gſſem protywnýka, an yako bleſk
dolow pada, Aby netoliko dobrotu naas ſſweho buoſtwie, ale y zloſty
dýabelſku naſſ k dobrym ſkutkô[6]) przyprawil. Protoz y prawi cztenye:
Vſliſſal geſt herodeſſ tethrarcha ſlowutnoſt gezukríſtow. y wece k ſſwym
ſluham: Tot geſt yan krzſtytel, tent geſt wſtal z mrtwích a protoz dywowe
ſie dyegy ſkrzie nyen. Dobrzie geſt zagiſte tomu rozumíel, ze czlowiek
z mrtwích muoz wzkrzieſſen bytý, Ale to, czoz o puhem czlowieku wierzyl,
toho o czlowieku bohu, netolik gmagie ſſwiedeczſtwie y dywy, y kazanym

1) t. u) sic. 2) nedokončeno. 3) sic. 4) sic. 5) červeně podtrženo. 6) na konci ř.

nýkake wierzyty nerodyl. Protoz mý, bratrzice míla, doſty mame buohu
239b dyekowaty, ze, zahnaw temnoſt naſſieho ſrdcze, dal nam ſſwietloſt//prawe
wierí poznatŷ.

Herodeſſ zagiſte yan[a] gyal a ſſwaza[1]) gey y wlozyl w zalarz pro herodyadu, bratra geho zenu. Nebo prawieſſie gemu Jan: Nelzíe tobíe gie gmiety. Ale mohl bý nyekto otazaty, ktery toto herodeſſ, kteri-li byl geho bratr, ktera-li gieho ta herodyada, o nychzto gie rzecz? Herodeſſ tento, geſto gie ſtal ſſwateho yana a k umuczieny ſyna buozyeho powolil pylatowí, Syn geſt onoho herodeſſa, pod nymzto ſie naaſſ ſpaſſitel narodyl, genz po buozyem narození malo kralowal, genz ſſwiedczy ſſwate cztenye. Ale Archelaus, ſyn geho, po nyem kralowaty poczal; A kdyz ledwa deſſet let kralowal, pro zalobý zydowſſke z gieho neſlechetnoſty cieſarz gíe[2]) z kralowſtwie wypudyl a poſlal na wíeczne wiezenye. A pak cieſarz, chtie kralowſtwi[e][3]) zydowſke vmdlity, rozdyelyl gie we cztyrzy kragyny. A kazda kragýna ſlula tethrarcha; A pak cztyrzý bratrí Archelaowy w tyech cztyrziech tetrarchach poſſadyl. Y ſlul kazdy po ſſwey kraginye tetrarcha, z nýchzto geden gmenem Philipp
240a herodyadu, dczeru Arka, krale//arabſkeho, pogyal za zenu. Potom pak Arka, otecz gyegie, wzal gy od nyeho y dal gy bratru geho herodeſſowi, protoze byeſſye mocznyeſſy a ſlowutnyeſſy. I ſta ſie czyzolozſtwo zgiewnýe. Protoz y prawieſſie gemu ſſwaty Jan: Nelze tobíe gie gmíety. Y chtiel giey zabity, ale bal ſie liddu,[4]) nebo yako proroka gieho míegyechu. A netoliko lide, Ale y on ſam herodes za proroka gey míegeſſye, Jakz prawí ſwaty marek: Herodeſſ, praví, baſie ſie yana, wíeda gey muzem ſprawedlným a ſſwatym A poſluchagie geho mnoho czynyeſſe a rad geho poſſluchaſſie. Ale prziemohla míloſt zenſka, ze na toho, gehozto wiedyel, ze geſt ſſwaty a prawí, aby ſſwu ruku ztahl, gey przypudyla. Ale w den narozenye Herodyaſſowa, ſkakala, dczý Herodyadyna w proſtrziedku. y libilo ſie herodowí. Protoz pod przyſſahu ſlibbil[5]) gy daty to wſſie, za nyezto bý proſila. Troy ſſmý zlich lidy ſliſſalí:[6]) Hody narozenye pyſſne, Skakanye dyewczie ſmílne A przyſſahí kralowy leſtne, Gymzto wſſiem, abýchom tehoz neczynylí, mamý nauczenye
240b przygiety. Nebo neymame//ſſweho narozenye hodlýwie pamatowaty, Ale radyeyſſie den naſſieho ſkoncziенye mame ſ placzem a ſ modlitbu a ſſwatym poſtem przíedbýehnuty. A k tomu nas napomína mudri muzz a rzka: We wſſiech ſſwých ſkutcziech zpomínay na ſſwe ſſkonczenye A na wiekí neſſhrzieſſiſſ. A naſſich take vdow, geſto gſſu yuz bohu poſſwieczený, ke yhrzie neſlicznye a k ſſkokom nemamy pogyczety; Nebo prawi Apoſtol: Newiete wý, ze tiela waſſie vdowe gſſu gezukriſtowý? Protoz wezma vdy gezukriſtowý, vczyn vdy zle dczerzie. Buoh toho nedaý. A gynde opiet proſſy pro míloſrdenſtwie bozie, abychom chowali ſſwa tiela k obiety zyweý, ſſwaty a buohu libey. A kak naſſilny[e][7]) mamŷ biehaty przýſſahaty, ſam ſyn buozy we czteny a ſſwaty Jacub w ſſwey epyſtole vczy naſſ a rzka:

[1]) t. [2]) sic. [3]) na konci ř. [4]) rozd. [5]) t. [6]) na straně připsáno *hrziech.* [7]) na konci ř.

Prziede wſtym, bratrice ma, nerodte przýſahaty Any na nebý Any na zemí
Any na kterеykolywiek wieczí przíſſahayte; Ale bud waſſie ſlowuo: Geſt
geſt, Nenye nenye, Abyſte na ſuudye nepadli, Na tom zagiſte ſuu dýe, na 241a
nýemzto ge herodes padl, Abychom ſnad krzywı przyſeſſnýcı nebýlí Anebo
ſnad, chtıece krzywí przýſeſſnycı nebyty, nyeczo horſieho vczynylí. Zgıewnye
naam [1]) radu dawa abychom w potrzıebu radyeyſſie przýſahu przieſtupylí,
nez bychom, [2]) nechtıece krzywı przyſſaſníczy byty, w nyeczo horſſieho
newpadlí. Nebo przýſahl geſt byl dawıd na ſamem bozıe, aby zabıl nabala,
czlowıeka nemudreho a nemíloſtyweho; Ale ku prwey proſbıe, Aby gaıl [3])
zeny mudre, ynhed ten vmyſl mímo ſíe puuſtyl a te przyſſahí nenaplnyl.
Prawí potom cztenıe: Tehdı ona wyſtrzıezena ſſwu materzy: Day mí, wecze,
w uokrzynye hlawu yana krztıtele. I ſſmuty ſıe kral herodeſſ. vkazowaſíe
na oblíczıegy ſſmutek, gymz ſam ſıe vkazowa[4]) odſuzowaſſıe, wſſıem
zgıewnye ukazugıe, ze toho, gehozto wıdíel newîneho [5]) a ſſwatcho, na ſmrt
chce daty. Ale býchom ſrdczıe newıerne wícdíelí, wıedýelı bychom, ze ſíe
taynýe radowal tomu, ze proſſıechu//za to, geſto on wſſıelıky y drzewe 241b
vczyníty myſlıl. Nebo bý byla hlava herodyadýna [6]) proſıena, zagıſte ſſ we-
lıkym ſmutkem byl bý gy odpowíedyel. Ale pro przyſahu a pro ty, geſto
ſpolu ſedyechu, kaza datý. A poſlaw ſtýe yana w zalarzý y by przyneſſena
geho hlawa w okrzynye. A kdyz bý ſſwaty Jan ſtat a hlawa geho przýneſſena
w okrzynye, prawí potom cztenýe: y dana bý dýewcıe. A ona neſſıe ſſweı
materzy.

Tehdy przıſtupywſıe gıeho mlazſſy wzechu geho tıelo a pohrzıebechu
gıe. A to zagıſte k chwale ſſwateho yana ſluſſye, ze tıelo gıeho bez hlawy
geſt pohrzyebeno; Nebo yakz ſıe czte w koſtelnych knyhach, Tyelo gıeho
w míeſtıe samarıtanſkem, geſto nýnye ſlowe Sebaſten, Ale hlawa gıeho
w gıeruſalemîe pohrzıebena byla. Ale ſtat geſt w míeſſczý w gıednom Arab-
ſkem, geſto Matermýta ſlowe. W tyech takez kronykach nalezame, Ze gıeho
hlawa przeſſwata po dluhých czaſſıech po [7]) ſtyety gym zgıewena byla
dwıema mnýchoma od wſſchodu ſluneczneho,//geſto pro nabozenſtwíe 242a
bıeſta przyſla do geruzalema, A odtud pak do Dyſſıe, geſto geſt míeſto Fe-
nyczke zemíe, geſt neſſena. A tu lıdy dobrıch nabozenſtwym a putmí geſt
nawſtyewowana. Potom pak koſty gıeho z Samarzıe do íeruſalema gſſu
przyneſſený A ynhed do allexandrzıe poſlanŷ; Tuz nenye y odpoczywagy
w koſtele, genz w gıeho gmíe geſt poſſwıecen. Mezy tıem nam geſt znamenaty
a na pamıety plnye gmîety, kak geſt wſemohucy hoſpodyn ſſwým mílym
ſluham, geſto gıe k zywotu a kralowſtwí przypſal wıecznemu, od zlıch lıdy
na tomto ſſwıetıe tak mnoho protywenſtwıe dal trpıety, Abíchom, wíduce
ſſwatıch lıdý vtrpenýe a vmuczıenýe, menye zelelı, kdyz ſıe nam czo pro-
tywneho dyegıe, A vczylı ſıe radowaty a weſelıtý, kdyz w rozlıczne wpadnem
w pokuſſıenye, na pamíety gmagıce, ze, kohoz buoh mílugıe, toho kazıe
A byczugıe kazdeho ſyna, gıehoz przýgíma. A to dobrzíe wıemy, ze ſme

[1]) rozd. [2]) na konci ř. [3]) sic. [4]) sic. [5]) rozd. [6]) ras. [7]) ras.

wſſiczkny mnohymí hrziechí wýnní; Ale kto ſmíe rzecý, by ſſwaty yan
242b ſlo/ſwem, ſkutkem, ruchem nebo gedynym kdy byl hrzieſſyl? Awſſak tak
ſſwaty czlowiek w mnohem wtrpeny krweprolitie a ſkonczienye ſſweho zy-
wota przygyal ohawne ſſwietu. Protoz kdyz tak welike lidy a dyedycze kra-
lowſtwie nebeſkeho toliko na tomto ſſwíetie trpiety wýdymý, czo nam gie
vczynyty, bratrzice míla, giedyne abychom ſíe wiece pokorzyli przied
naſſym ſtworzýtelem. Czym wiecze znamenamý, ze gich naſſledowaty ne-
mozemý Any zywotem any ſmrty, Pokornye ſíe pod ruku ſylneho buoha
pokorzme, aby naſſ powyſil w czaſſ nawſſiewenýe, [1]) to geſt den ſudný.
Gehozto mnýe y wam dopomahay otecz, ſyn, ſſwaty duch. Amen.

Y Przyſſiedſſie powiedýechu gezyſſowí. To kdyz vſſliſſye gezyſſ, gyde
odtud na lodyczye na puuſczy ſukromíe. A kdyz to vſliſſiechu zaſtupowe,
gydechu po nyem pyeſſkamí z míeſt. A wyſſed vzrzíe zaſtup weliký. Y ſſmí-
lowa ſſie nad nym y vzdrawí gich nemoczne. A kdyz bý k weczeru, przy-
243a ſtupichu k nyemu mąlazſſy ge//ho a rzkucze: Puſte tye mýeſto a czaſſ yuz
mynul; puſt zaſtupy, at ſiedſſie do myeſtcziet kupyc ſobie krmíe. Ale geziſſ
wece gým: Negmagy potrziebý gyty, dayte wy gym gieſty. Odpowiedyechu
ony: Neyma[2]) zde giedyne patero chleba a dwíe ribíe. Genz wece gym:
Przyneſte gie mí ſſem. A kdyz kaza zaſtupowi ſieſty na ſſienye, wzem patero
chleba a dwie ribíe, wzhled na nebe pozehna a zlomí y da mlazſſym chleb,
Mlazſſy pak zaſtupuom. y giechu wſſiczkný y bychu naſſycený. I wzdwi-
zechu oſtatek dwanadczte koſſow plnych oſtruſkow. A tiech, geſto byli gedli,
byl geſt poczieṫ piet tyſſíczow muzow kromíe zen a dyetek.[3])

Na toto cztenye piſſie ſſwaty Jan Cryſoſtom,
Towies zlatouſtý.[4])

P. G. LVIII. col. 495. HLeday, zet wezdy ſſeel prícz, y kdyzto ſſwaty Jan byl yat y kdyzto
byl zahuben y kdyzto ſliſſali zydowe, ze mlazſſích ſſwich mnoho czyní,
mnoho howiegie krziehkoſty czlowieczy, nechtie geſſczie bez czaſſu ohhlaſty[5])
243b ſſweho buozſtwie; protoz//ſſwým mlazſſym rzekl, abý nykomemu newy-
prawowali, ze on geſt kriſtus, Nebo po ſſwem wzkrzieſſieny chtiel to zgieno[6])
gmíety. Protoz zydduom,[7]) geſto tehdy newierzilí, nebyl welmí tiezek, ale
mnoho gym przíezrziel. Ale ſſed odtud neſſiel do míeſta, ale na puuſty
A na lody giel, aby zadny za nym neſſiel. ale zaſtupowe aný tak oſtachu,
ſiel do míeſta, ale na puuſtynym neſſiel. ale zaſtupowe aný tak oſtachu,
Neb taku miloſt k nyemu gmyegíechu, ze any ten ſkutek, geſto ſie byeſſíe
o ſſwatem Janu ſtal, giey przieſtraſſy: Neb prawa míloſt wſſieczku týezkoſt
przíemaha. A protoz ynhed ruczíe odplatu przygechu. Neb kdyz wynyde,
vzrze zaſtup weliki A ynhed ſſwue míloſrdenſtwie vkaza, neb vzdrawil
gich nemoczne. A kakz kolíwiek ony za to welmí proſſiechu, wſſakz geho
miloſrdenſtwíe bylo wieczſſíe nez gych proſba. A zagiſte welike miloſr-

[1]) [illegible] [2]) sic, na konci ř. [3]) přeps. z *dyetí*. [4]) červeně podtrženo. [5]) rozd.
[6]) sic. [7]) rozd.

denſtwie, ze wſſieczky vzdrawil A wierí od ných drzewe nepotrzebowal.
Ale zaſtupowe ſſwu wieru vkazalí, ze y hlad trpíece ſyna buozieho az do
weczera czakachu.

A pro//toz prawí potom cztenŷe: Kdyz by wueczer, przíſtupychu 244b
k nyemu gieho mlazſſy a rzkuce: Puſte tye míeſto. Cchtie ſyn buozy gie
nakrmity, czakal, az bý gieho proſſili, nechtie ſſwymí dywy prziedczyty
drziewe, nez by byl proſſen. Ale proto k nýemu zadny z zaſtupu neprzy-
ſtupil, abý gieho za to proſyl; nebo giey naſſilnye cztyechu a take hladu
neczygiechu pro zadoſt proſbý, proſſyece uſtawnýe, aby nemoczne vzdra-
wowal. Anyz take mlazſſy gieho przíſtupywſie rzekli: Nakrm gie, nebo
gieſtie nebyli ſſwrchowany; protoz y na dywý nepomnýelí, Ze, yakz tu
mnohe nemoczne uzdrawil, takez ge mohl nakrmíty. Ale ty znamenay
mudroſt míſtrowu, kakz gich zgiewnŷe pozywa k wierzie. Nebo wece gym
gezyſſ: netrzieba gym przicz gyty. dayte wy gym gieſty. Ale oný geſtie
iako czlowieka poſſluchachu; Protoz gemu odpowiedyechu a rzkuczie:
Nemamý zde, giedyne patero chleba a dwíe ribie. A protoz ze gich ſrdcze
geſſezie kamenne býeſſie, protoz ſyn buozy vtecze ſíe k ſſwey moczý y po-
wiedye gym a rzka: Przy//neſte mí gie ſſem. yako by rzekl: Acz geſt tuto 245a
puuſt, wſſak ten, geſto wſſym ſſwietem wladne, geſt zde; Acz yuz geſt
czaſſ mínul, wſſak ten, geſto pod zadnym czaſſîem nenye, ſſ wamí mluwí.
Ale ſſwaty yan prawi we czteny, ze gie ten chleb byl gieczní; Ne darmo
toho piſſíe, ale dawagie znamenatý, abýchom dobrich krmí nehledali,
Znamenagice, kaky gie byl chleb ſſwatich prorokow. A kaza, prawí, za-
ſtupom ſieſtý na ſſienye. A wzem piet chlebow a dwíe ribie wzhlede na nebe
y pozehna. Procz gieſt wzhled na nebe y pozehnal? Zagiſte mamý wierzity
ſ prawem o nýem, ze geſt od otcze poſſiel. a ze geſt rowen otczi, w tom
vkazowaſſie, kdyz rozliczne dywy czynnýe,[1]) otczi ſie nemodlil; Ale ze gie
od otcze poſſiel, to wkazowaſſye, kdyz nyektere dywy czynýe otczy ſie
modlil: A protoz abý obee vkazal, nyekdy ſ modlitbu, nyekdy bez modlitbý
dywy czynyeſſie. Geſt nam take znamenatý, Ze, kdyz menſie dywy czynýl,
tehdý na nebe hledal a otczi ſie modlil; Ale kdyz wieczſſie dywy czýnýl,// 245a
tehdí anŷ na nebe hledal, anŷ ſie otczi modlil: Neb kdyz hrziechi odpuuſtil,
mrtwe krzieſil, morzie utyſſil A tagenſtwie ſrdcze czlowieczieho treſktal,
tehdi zagiſte otcy ſie nemodlil; Ale kdyſto chleb rozmnozyl, geſto geſt
naymenſie z toho ze wſieho, tehdi na nebe hlediel, dawagie znamenatý,
ze y w menſich wieczwiech neýma mocy odgynud, giedýne od otczîe, Da-
wagie nam nauczienye take, Abychom k ſtolu neſſedlí, az býchom drzewe
podyekowalí tomu, od nyehozto mamý wſſieczek pokrm. Mamy take zna-
menaty czyny ſſwatich apoſtolow. neb dwanadczte gich byeſſíe, wſſak
giedyne patero chleba gmýegyechu a dwíe ribye. Mamy tuto nauczienye
przigiety, Abý, kdyz naſſ nýekterzý blízny chudy zacz proſſý, kak kolýwiek
malo mamý, abýchom gemu neodpowiedalí: Nebo ſſwaty apoſtolowe, kdíz

[1]) rozd.

gym rzeceno, abý chleb przyneſlí, nerzeklí, czo mý budem gieſty, Any
rzekli, czym ſſwoý hlad zapudýme, Ale ynhed poſluſny bylí. I kaza gym
245b ſieſtí na ſſíenye. Netoliko chtiel tíe//lo nakrmytý, Ale take chtíel duſſy
nauczyty; Protoz wſſieczki ſpolu nauczil a naſſityl. Nedal onomuno wíece
a onomuno menýe, Ale wſſiem zagiedno, Nam dawagie nauczienýe, aby
druh przied druhem neprziedczyl, Any geden druhym pychal, Ale wſſieczko
mezy ſebu gmíelí obeczno. A zlomyw chleb y da apoſtolom A apoſtolowe
zaſtupom. Piet chlebow rozlomýwu dal a tiech piet w ruku ſſwatich apo-
ſtolow ſie rozplodylo. A gieſtye y tu ten dyw neprzíeſtal, Ale gieſtye wiece
roſty kazal; Nebo zagiſte kor nebo ottrubſſkow dwanadcziſte koſſow ſe-
bbralí,[1] A ty korí a otruſkí bylí z tiech piety chlebow. Mohl geſt zagiſte
ſyn buozy beze wſye krmie hlad vhaſſýtý, yako ſie Eliaſſowí prorokowí
ſtalo, Ale nechtiel toho uczynyty proto, neb tiem czynem ſwaty apoſto-
lowe nebýli bý gieho moczy poznali. Tak ſie tomu zydowe naſílnye dý-
wíechu, ze giey chtiechu kralem vczýnyty, Kakz kolíwíek kdyz gyne dywí
246a czynýl.[2] Ktoz bý mohl tento dyw wýprawytý, kak ſie gye chleb rozplo//
dyl, kak ſie gie to na puuſſczý ſtalo, kak toliko lida gymí naſſyczeno bylo?
Nebo zagiſte piet tyſſicz gych bylo kromíe zen a kromíe dýetek. Kak
gie toliko kor a toliko otruſkow oſtalo, ten dyw nyczym menſſy nebyl nez
prwý; A toliko oſtalo, ze dwanadczte koſſow ſie naplnylo, A zadny z nych
neýmiel aný menýe aný wíecze nezli druhi.

A kdyz to vczyní, kaza apoſtolom ſieſtí w lody A giety prícz tak
dluho, az bý on zaſtupý rozpuuſtýl. [3]) Vczmez ſie mý take, abychom byli
przy gezukriſtowí, ale ne pro tieleſtne darí, Abychom nebyli zehraný
yako zydowe. Nebo gym ſyn buozý powiedyel a rzka: Hledate mne ne
proto, ze ſte dywi wídieli, ale proto, ze ſte chleb giedlí a giſte naſyczený.
A protoz toho dywu mnoho neczyníl, ale giedyne dwakrat, dawagie na-
uczienýe, ze neſluſſye brzýchu ſluzytý, Ale wieczí duchowných hledatý.
Tehoz my ſie, bratrzice, przygmíemý. hledaymezz chleba nebeſkeho A przy-
gmuce giey, wſſieczko ſnazenſtwie tohoto ſſwíeta od ſebe zawrzme. Nebo
246b oný, kdyz gſſu ý domow y míeſt y pratel y wſſieho oſta//lí A na puuſczý
przіebýwalí A hlad trpiece wſak odtud neſlí, Welmí wiece my, kdyz przi-
ſtupymy k duchownyemu ſtolu a gíeme chleb nebeſký, wieczſſy mamy
ſ prawem vkazaty míloſt. Nayprwe abýchom wieczich duchownych zadalí
A potom pak teprwu tieleſtných hledali; Nebo oný zehrany byli ne proto,
ze geho pro chleb hledali, Ale proto, ze giedyne pro chleb geho hledachu
A pro nýcz pro gyne, giedyne proto. Nebo by kteri czlowiek wíeczſſie dary
trpie a na nye netbagie, menſich hledal — a moha dobrze wieczſie gmíety —
blaznowí by ſkuttek [4]) uczynyl: Takez y my, budem-li giedno tiechto
wieczy tieleſtnych hledatý, buudeme yako zemie neplodna a trnym po-
roſtla. Pocznýemz, bratrzice mila, ynhed zmladu obykatý, Abychom
puuſtylí ohen, Towieſſ dobili ſobíe miloſty ducha ſſwateho, gymzto bychom

---

[1]) rozd. [2]) sic. [3]) není již v evang. části. [4]) rozd.

mohli zſſeczí toto trnýe, Towieſſ zadoſty tohoto ſſwieta, A wzuorzme ſſwe
pole, Towies ſſwu duſſy, Abý byla zpoſſobena przygiety ſiemíe duchowne,
Towies zadoſtý ſſwate. Nebo w dyw geſt to, kdyz kto zmladu duchowny 247a
zywot wede a tieleſtne zadoſty tupy. Nebo nenye welmí weliki dyw, kdyz
kto, ſtar gſſa, poczne teprwu dobbrí [1]) bytý: Ale yakozto bý dyw byl, by
ſlama w uohný nehorzala, Takez dyw geſt, kdyz kto zmladu tieleſtnu
zadoſt zawrha duchownye wiecý przygme. Takez my, bratrzŷce míla,
vczynme, wezmuce na przyklad onoho ſſwateho yoſepha, genz gie yako
kwíet ynhed zmladu kwetl w cziſtotie a w duchowenſtwi, Abychom mohli
ſ nym míetý odplatu w nebeſkem kralewſtwí. Giehozto mnýe y wam
dopomahay otecz, ſyn, ſſwaty duch. Amen.

A ynhed przypudy gezýſſ ſſwe mlazſſye, abý wſſiedli na lodyczku
a przedeſlý gey przeſ przyewoz, az bý y puſtyl zaſtupy. A puuſtyw zaſtupy
wznyde na horu ſam modlity ſie. A kdyz bý k weczieru, ſam bíeſſie tu.
Ale lodyczka proſtrzied morze metaſſe ſie wlnamí; nebo bíeſíe wietr pro-
tywní. Ale cztwrtu hodynu noczy przygide k ným chodýe na morzy.
A widucze gey na morzy chodyecze ſmutychu ſíe a rzkucze,//Ze oblud geſt, 247b
A ſrachí zwolachu. A ynhed giezyſſ promluwí k ným a rzka: Myeíte vſſanye,
yat gſſem, nerodte ſie baty. Ale Petr odpowiedyew wece: Hoſpodyne,
gſi-li tý, kaz mí k ſſobíe przygíty na wodach. A on wece: Przid! Wyſtupyw
petr z lodýczkí chodyeſſie na wodach, abý przyſſiel k giezyſſowí. Widyew
pak wietr weliki gduce, baſíe ſie. A kdyz pocze tonuty, Zawola a rzka:
Hoſpodyne, ſpaſſ mye! A ynhed giezyſſ ztah ruku vgie gey y wece gemu:
Male wíeri, proczſie mýlil? A kdyz przýgide k lodyczce, przieſta wietr.
Ale tyto, geſto w lodýczcze býechu, przygidechu y modlichu ſie gemu a
rzkuce: Wíeru, ſyn bozý gſſi ty. A kdyz ſie prziewezechu do zemíe Gene-
zarethſke A kdyz poznachu gey muzie toho mieſta, poſſlachu po wſſy ty
wlaſtý y oſierowachu gemu wſſieczký tŷ, geſto ſie zle gmíegiechu. A pro-
ſſiechu geho, Abý azda podolka geho rucha ſíe dotklí. A kterzyz kolíwiek
ſie dotknyechu, ſpaſſený gſſu bylí.

Na toto cztenye mluwí ſſwaty Auguſtyn biſkup
a rzka takto: 248a

Kdyz ſſwate cztenýe czteno, ſliſſali ſſme lodyczku ta//pagice a gezu- P. L. XXXIX. col. 1884.
kriſta tapagyczym ſpomahagice A petra k gezukriſtowi gduce, w nyemzto
we wſſem dywu gſſme czakali. Ale czo ſie to znamenawa, hledamý! Nebo
kdyz muozê[2]) z buozſkich ſkutkowu, o nychzto cztem, ſmýſl nýektery du-
chowný wýríty — yako z tyeſſnych komorek plaſtow ſtred wid wywuodyme
Aneb gezukriſtowich mlazſich naſſledugice, klaſſy ſſwýma rukama trzeme,
Abýchom klaſſô,[3]) geſto ſie gich w nych tagie, priſſli — Protoz wiſſiel geſt
naſſ gezukriſt ſam na horu, aby ſie modlil. Hora wyſoſt geſt; a czoz geſt na
tomto ſſwietye wyſſieho nebe? Ale kto gie wſtupil na nebe, welmíe dobrze

---

[1]) rozd. [2]) na konci ř. [3]) t.

wie waſſie wiera. Ale procz gie ſam wſtupil na horu? nebo nýkte newſtupil
na nebe, gedyne ten, genz ſ nebe ſtupil, ſyn bo[1]) czlowíeczy, genz geſt na
nebý, kakz kolywiek y naypoſledý kdyz przide, a naſſ ſſwiech[2]) w ſſwe
vdy ſberzie a pozdwihne do nebeſſ y take tehdy ſam wſtupi; Nebo hlawa
248b ſ uvdý geſt geden gezukriſt. Nenye geſt hlawa ſama wſtupyla, nebo on geſt
ſam wſtupyl k ſſwemu ocz//cy, aby za ny proſil.

Ale, bratrzice mila, kdyz on ſie modli na horzie, lodyczka trpy ſmutek
od wuod zde wdole. Protoz ze burze ſie wztrhugie, muoz lodyczka ſmutek
trpiety; Ale ze gezukriſtus ſie za ny modlí, protoz nemuoz vtonuty. Skrze
tuto lodyczku, bratrzice mila, ſſwatu cierekew rozumíeyte, Skrzíe morzie
zabyle tento ſſwiet. Kdyz nyektery czlowíek zle wuole, weliku mocz gmagíe,
protywí ſie ſſwatey cierekwí, krzieſtyanſke gmye zadagie zahladyty, Tehdy
welika wlna tepe na lodyczku. Ale w tom pokuſſiení mame zdwihnuty
nahoru drzyewo wietrnýkowe, Towies ſſwaty krzízz znamena. Na to kazdy
krzieſtyan hleday a nerozpaczyg ſíe. Nebo yakz prawí ſſwaty petr apoſtol:
Kriſtus geſt za ny trpiel nam oſtawugie przyklad, abychom geho ſtezek
naſſledowalí. A ſſwaty Jan take prawí: Jakozto gie kriſtus ſſwu duſſy za
ny polozyl, takez mý mamy za ſſwu bratrzí ſſwu duſſy polozyty. K tomu
249a zagiſte drzewu, Towies k ſſwatemu krzyzy, naſſie dobre ſkutkí a ſſwatu
zpo//wied mamý yako koruhew przywazaty a roztahnuty, abý beze wſſieho
zkalenýe, bezze[3]) wſſiech wraſk naſſie koruhew nalezena byla; Kakz ſie
kolíwiek morzie zabýwa a wíetr tepe a mezy wodamí lodyczka ſie muty,
wſſak nevtone, ale wzdy plowe. A kdyz tato lody byla vdyelana v geru-
zalemie A odtud pak v morzíe lite a w zabyle poſſazena, wietrowe welicij
a hnyewíwí tepuce, kdyz yu y ſſem y tam wahachu, k brzehuom wſſiech
lidíj neznamých przypluty przypudylí, tu kupíe nezname przywezla, kterez
kolíwiek nalezla. Nebo czo geſt tak nezname w naſſij zemí yako ſkrzíe
pokanye odpuſſczienye hrziechow a dobýtie kralowſtwie nebeſkeho?

Awſſakz myſlil[4]) geſt kriſtus trpiety a wſtaty z mrtwich trziety den.
A bý kazano w gíeho gmíe pokanye a ddpuuſſczienye[5]) hrzíechow po wſſiech
lidech, Pocznuce od geruzalema. Protoz przyſſiel hoſpodyn, abý nawſſcziewíl
249b ſſwich apoſtolow ſmutek, geſto ſie mutyechu na morzy//w cztwrtu hodýnu
noczí. Cztwrta hodyna nocy geſt poſſlednye czieſt nocy A od toho czaſſu
yuz ſſie yako nocz dokonawa. Tak przíde na koncy ſwíeta, kdyzto ſíe
yuz nocz w ſſweí zloſty dokona, Aby ſuudyl y zywe y mrtwe. Nebo gie
przýſſel nenýe, yakzte ſliſſalí, welmíe dywnye chuodye na wodach. Wzdwi-
hachu ſie wlny, ale tlaczieſſie gie; A rzewczi hlubokoſt pod gieho nohamí
hlucziеſſie, Awſſak y woli y newolíj na ſſobie gie noſſieſie: Nebo kakz koly-
wiek mocz a zloſt tohoto ſſwieta zdwiha ſie nyekdy proty lodyczce, wſſak
gich hlaw wzdy potlaczy naſſie hlawa. A kdyz ſie przyblizy k lodyczcze,
ſmutychu ſie ſtrachí apoſtolowe y wolachu, mnýece oblud. Gymzto ho-
ſpodyn powiedye: Gmíete uffanýe, yat ſſem, nerodte ſíe baty. Czo geſt

[1]) sic. [2]) sic. [3]) rozd. [4]) přeps. částečně v *muſſil*. [5]) sic. [6]) na konci ř.

to ya gſſem? Towıes negſſem oblu[d],[1]) yako wý mnýte; Poznaýte toho,
gehozto wídýte, rzecz. Petr wýſtupyw y wece: Hoſpodyne, gſí-lı ty, kaz
mnye przıgıty k ſobı[e] [2]) na wodach. Gſy-lı ty, nedywím ſıe, ze[3]) ſſwe tıelo
nad plowuczıemi wuodamí powıeſſıgeſſ; neb/ kaký gıe to dýw, ze ſſwemu 250a
ſtworzytelı ſtworzıenye poſſluſno geſt? Tomu ſıe ya nedywí. Vczyn, abych
ſıe ya dýwıl, nechat chody petr na wuodach; Tehdy ſıe budu dywyty.
Kaz mí przygıty k ſſobíe na wuodach. wıem to, ze tıelo czlowıeczıe podle
prawa nemozıe na plowucych wuodach chodyty; Ale przíſtup dar twe
míloſty nadprzyrozıenye, a tak ynhed, gſſı-ly ty, kaz mnýe przygyty
k ſſobye na wodach. Tyſſ buoh, a ya gſſem czlowıek; [4]) chtıel gſſy gmıety
na ſobıe me czlowıeczſtwıe, vdaýz mí nyeczo ſſwe moczı, abý míe wuoda
ſſwrchu na ſſobıe neſla. Hoſpodyne, kaz mnýe przygyty k ſſobíe na wuodach;
nebo kak mnye nebuude cıeſta na morzy, kdyz ty kazıeſſ, a tyſſ ſıe pro
ny vczynyl cıeſtu? Tehdı hoſpodýn Pod! prawí. Nemeſkal petr. Slıſſal
ſlowuo buozíe a ýnhed býezal k ſſlowu; Skoro uczynyl, nebo wıerny czlowíek
byl. Ale kdyz ſıe wıetr wztrzıe welıky, rozpaczy ſıe, nebo czlowıek byeſſíe.
Rozpaczıenye toto, bratrzyce míla, yako ſmrt wıerı byla; Ale yakz za-
wuolal, tak wıera opíet wtala. [5]) Nebyl by chodyl na wuo//dach, by nebyl 250b
wíerzıl; Any bý byl tapal, by ſíe nerozpaczıl. A protoz ynhed wece: Ho-
ſpodyne, ſpaſſ mye. A ynhed ztah ruku vgıe gyeí. W petrowı zagıſte
wſſıech naſſ obecznŷe nauczıenye ma byty, aby, kdyz naſſ ktereho poku-
ſſıenye wıetr chcze przıewratyty anebo wlna vtopíty, Wolayme k gıezu-
krıſtowı. Czo wolayme? Zagıſte modlme ſıe. Poda nam ruký y wywede
z hubokoſty; [6]) Nebo geho ruka naſſ wywede a bude nas drzıety gıeho
prawíce, az naſſ do ſſwıch ſlıbow dowede.

A kddyz [7]) przy[e]pluchu, przygıdechu do zemıe genezaretke.[8]) A kdyz
gıey poznachu lıde te wlaſty, poſlachu po wſſy ty wlaſty. I Offıerowachu
gemu wſſıeczkí, geſto ſıe zle [9]) gmíegechu y proſſyechu geho, aby ſıe azda
koncıe geho rucha dotklı. A kterzy ſıe kolıwıek dotknyechu, ſpaſſıeny
buudeyechu. Ale my netolıko konecz nebo rucho gezukrıſtowuo mame,
ale wſſıeczko tıelo geho, abýchom geho pozywalı.[10]) A kdyz ty, geſto gſu
koncze geho rucha dotklı, tak gſſu velıku míloſt przıgyalı, welmıe wıece ty,
geſto gſu//geho wſſyeho przygyalı. 251a

TEhdy przıſtupıchu k nýemu myſtrzy od geruzalema A duchownycy
a rzkucze: Procz mlazſſy twogy przıeſtuppugy[11]) przykazanye ſtarſſıch?
Nebo neumywagy ruku, kdyz chleb gıedye. Ale on odpowıedyew wece gym:
Procz wy take przıeſtupugıete kazanye bozíe pro waſíe kazanýe? Nebo
boh geſt rzekl: Czſty otcze a materz, A ktoz buude laty otczŷ nebo ma-
terzy, ſmrty vmrze. Ale wy prawíte: Ktoz kolywıek dye otczí nebo ma-
terzy: Dar, kteryz kolıwıek ode mpne geſt, tobıe proſpıegıe; y nepoczty
otcze ſſweho nebo ſſwe materze. y przıeſtupílı ſte kazanye buozîe pro waſſıe

---

[1]) t. [2]) ras. [3]) ras. [4]) rozd. [5]) sic. [6]) rozd. [7]) sic. [8]) nadeps. [9]) ras. [10]) rozd.

kazanye. Pokrıtczy, dobríe prorokowal o was yſayaſſ prorok: Lıd tento vſty míe czty, Ale ſrdcze gıch daleko geſt ode mpne. Bez pryczynka naſledugy mne, vczıece vczıenye a przykazanye czlowıeczıe. A ſſezwaw k ſbobíe[1]) zaſtupí wecze gym: Slıſte a rozumíeyte ne to, czoz wchody w uſta, poſkwrnygıe czlowıeka, Ale to, czoz pochody z uuſt, to poſkwrnygıe czlo-
251b wıeka. Tehdı przıſtupywſıe mlazſſy geho weczechu ge//mu. Wıeſ-lí, ze duchowníci ſlíſſyewſıe to ſlowuo pohorſılı ſe? Tehdy on odpowıedyew wece: Wſſıelıke ſadýcıe, gehozto neſadyl otecz moy nebeſky, buude wykopano. Nechayte gych, ſlepít gſſu a wuodczı ſlepczowí. A powede-lí ſlepecz ſlepcze, oba w duol wpadneta. Ale petr odpowıedyew wecze gemu: Wyloz nam tuto powıeſt. Tehdy on wece: Geſt zıe y wý gſte bez rozumu? Nerozumíete, ze wſſıeczko, czoz w uſta wchody, w brzýcho gde a w zzachod puuſſczıeno bude? Ale to, geſto wychody z uuſt, wychaſıe z ſrdcze, a to poſkwrnygıe czlowıeka; Nebo z ſrdcze pochodye myſlenye zla, muzoboyſtwa, czyzolozſtwa, ſſmílſtwa, zlodyeyſtwa, krzywa ſſwıedeczſtwıe, lanýe: Tot gſſu, geſtot poſkwrnygy czlowíeka. Ale nevmygıcze ruku geſty, nepoſkwrnyge czlowıeka.

Na toto cztenye píjſſıe ſſwaty Jeroným knýezz.[2])

P. L. XXVI. col. 105. Dywna míſtrow a duchownykow zydwowſkıch nemudroſt. Syna buozıeho treſkczy, procz geho mlazſſy przykazanye ſtarſſıch przeſtupugy.
252a Hleday, kakt ſamı w ſſwem otazany ſamí[3]) ſıe zawazugy.//Nebo muoyzyeſſ ſ welıkym ſnazenſtwym byl gym przykazal, Abý zadnych nowyn w zakony[c4]) nenalezalí a rzka: Neprzyczynýeyte, prawí, nycz k ſlowom, geſto[t5]) ya wam dawam, any take czo vmenſuýte. Ale ony geſſczıe przıeſto wzdy nowíny nalezachu, yakozto bıeſſye gedna z tıech nowyn, geſto bıechu nalezlı, negıeſty chleba, az by ſıe gelız vmýlí. Ale on gym odpowıedyew wece: Procz y wı przıeſtupugıete kazanye buozye pro waſſye przýkazanye? I geſt tuto znamenaty, ze buoh byeſſíe gym przýkazal, yak prawı cztenye, aby otczıe a materz cztylı, netolıko zagıſte ſlowí, ale take ſkutkí, Aby, kdyz by otecz nebo matýe w chudobu wpadlı, aby gym gıch dyety z ſſweho ſbuozıe potrzıebu dawalı; Ale míſtrzy a ſtaroſty zydowuſſczy bıechu nalezlı newıernu nowynu a nowe zle nauczıenýe a rzkuce: Ktozkolíwıek ſſwe ſbuozîe ſlíby buohu offıerowaty, ten nenye z toho ſbuozye powínen otczıe a materz cztyty. A protoz kdyz otecz nebo matye w chudobye gſſuce pro-
252b ſſıechu ſſweho ſyna a rzkuce: Synu, day nâ[6]) tuto owczí nebo toto tele,// Tehdy on odpowıedyeſſıe a rzka: Slıbıl ſſem to buohu offıerowaty; a protoz zda ten dar muoz na waſſ vzytek obracen byty? Jakoby rzekl: Nemuoz. A pak otecz a matye radyeyſſıe hlad a chudobu trpıechu, nezlı by bylı gedlı z toho, geſto bohu offıerowaty[7]) ſlybeno. A oný pak any buohu offıerowalí, aný otczı a materzy czo dalí. A protoz prawí ſyn buozy we cztenŷ: vczynylı ſte, ze kazanye buozıe przıeſtupeno geſt pro waſſıe kazanye.

[1]) sic. [2]) připsáno červeně: *omlia ionimi* (sic). [3]) sic. [4]) na konci ř. [5]) t. [6]) t. [7]) ras.

Potom prawí cztenye: Pokrytcy, dobrze o waſſ prorokowal yzayaſſ prorok a rzka takto: Lid tento vſtí mýe cztij, ale ſrdezie gich daleko geſt ode mne. Nebo zagiſte zgýewnu[1]) cziſtotu — yakozto ymywaným ruku — ſſweho tiela buoha cztiechu, Ale cziſtoty wnytrznye na ſſwei duſſy nemiegiechu; A protoz ſrdezie gych od nýeho daleko bieſſe A taka czieſt gým nebieſſie vzyteczna. Protoz prawı u [2]) we cztení: Darmo mne naſledugý, towıes darmo mýe cztye tuto czty; nebo gym vzýteczna nenye, Nebo neygmiegiechu odplatý ſ prawymí naſſledownykí, vczıece vczíe//nye 253a
a przykazanye lídſke a tupıecze przykazanye buozye. A kdyz yuz trzeſktal ſyn buozy duchownykí zydowſke ſkrzıe ſwiedecztwıe proroczıe, a ony ſie nepolepſilí, Protoz yuz gým nemluwí, ale zaſtupucm, yakz prawí cztenye. Tehdy prawí: Sezwaw k ſobye zaſtupy etc. Po wſkrzıeſſíeny(ch) [3]) mrtwich a po ſſwityezeny nad míſtrí a duchownykı zyduoſkýmí nowy zakon zwıeſtugıe, aby gey tıem ſnaznýegíe przygyalı. A netolıko zaſtupow pozwal, ale rady gym, aby ſnaznye poſluchalı a rzka: Slíſte a rozumíete. Nerzekl zagıſte, bý Moyzıeſſ byl gym zle dal przykazanýe — zapowíedagíe gym nyektere krmîe, Ale ſproſtnye powíedyel a rzka: Ne to, czoz wchuody w uſta, poſkwrnygıe czlowıeka, Ale to, czoz pochody z uuſt, to poſkwrnygıe czlowıeka. Ale mohl bý nýekterı vczeny rzecy proty tomu a rzka: Geſtlı to, ze to, czoz w uſta wchody, poſkwrnyge [4]) czlowıeka, Procz tehdí tıech krmí, geſto offıerowachu krzıeſtýanom, nebíeſſye lzye gıeſty? Nebo apoſtol pıſſe a rzka: Ne//muozete píty z cıeſſıe buozíe a z cıeſſye dyabelſke. Protoz 253b
zagıſte wıedyety nam geſt, ze wſſıeczkı krmıe — neb gſſu ſtwuorzıenye buozíe — ſamy od ſebe czıſty gſſu, Ale proto ze gſſu dyablom offıerowaný, protoz gſſu oneczıſczıelı.

Tehdy przíſtupywſſıe geho mlazſſy weczechu gemu: Wıeſ-lı, ze duchownýczı ſlıſſawſıe to ſlowuo, pohorſılı gſſu ſıe? To, geſto ſıe rozumno wídy w ſſwatem píſmíe, plno geſt neſſnadenſtwıe. Nebo ſyn buozy odpowıedye a rzka: Kazde ſadyczîe, gehozto neſady otecz muoy nebeſky, bude wykopano. Mohlı by nyekto rzıecy a rzka: Tehdy wykopano bude y ono ſadíczıe, o nyemzto prawı apoſtol: Ja gſſem ſadyl A Apollo zwąlazıl, ale buoh rozplozenye dal? Ale to omluwa tyem ſlowem, geſto prawı potom: Ale buoh rozplozenye dal. Prawı take k nym apoſtol: Buozıe rolí, bozıe dyelo gſte. A na gynem mýeſtye: Pomocznyczy buozy gſte. A kdyz gſſu pomocznýcî, tehdí czoz ge ſſwaty pawel ſadyl A apollo rozwlazıl, buoh ſſwymí pomocznykí y ſadyl y ſwlazıl. Ale nyekterzy gſſu, geſto p//rawîe: 254a
kdyz kazde ſadýczıe, geſto geſt buoh neſadyl, wykopano bude, Tehdy kazde ſadycze, geſto geſt buoh ſadyl, nykdy wykopano nebude. Tak bý czlowıek, aby gedýnu mıloſtý buozıe dobuda, wıecz by pak ſhrzıeſſyty nemohl. Slýſſ, czot prawı hoſpodýn ſkrzıe Jeremıaſſye proroka: Ya gſſem waſſ ſadyl u wynnýcy prawu a dobru; kak ſte ſıe pak obratylí w horzkoſt czyzıeho [5]) wynnycze? Protoz buoh zagıſte ſady a nyktuo nemuoz wykopaty geho

---

[1]) ras. [2]) ras. [3]) červeně přetrženo. [4]) sic. [5]) sic.

ſadliwe. Ale ze to giſte ſadycze geſt ſazeno wuolı naſſieho dobrowolenſtwıe, A protoz nýkte geho nemoz wykopaty, gıedyne kdyz naſſıe dobrowolenſtwıe k tomu powuolí. Nechayte, prawı, gych, ſlepıt gſſu a wodyczı ſlepczow. Tot geſt, geſto apoſtol przykazugıe: Czlowıeka kacıerzıe po prwem a po druhem treſktaný bıehay gıeho, wıeda, ze ge yuz przıewracen a ſam ſobu ztracen. Y k temuz ſmýſſlu y naſſ ſpaſſıtel przykazal vczyenykom ſkarzıedych nechaty przy gıch dobrowolenſtwí, wíeda, ze neſſnadnye ku
254b prawdıe mohu przytazeny bytý a ze gſſu ſlepí a ſlepy lıd ku bludu ta//hnu.

Tehdý odpowıedyew petr wece gemu: Wypraw nam tuto powıeſt. Tehdy on wecze: geſtye y wý gſte bez rozumu? to czoz býeſſıe otworzytıe powıedyeno a rozumnýe, to apoſtol petr mnyel, by w powıeſtech bylo powıedyeno, a w zgíewný wıeczí duchownyeho ſmýſlu hleda; A protoz treſktan od hoſpodyna, ze to geſt rozumnye powıedyeno, mnýe, by w powıeſtech powıedyeno bylo. Protoz ſyn buozy powíedye: Nerozumýete, ze to wſſíeczko, czoz w uſta wchodý, w brzýcho gde a w zachod puſczıeno bude? Pro to ſlowuo nyekterzy kacıerzy prawıechu, by ſyn buozy lekarzſtwıe nevmyel a rzkuce: Kdyz czlowíek krmí gıe nebo píe, ynhed tu krmy a to pýtye przýrozenye rozle po vdyech a po zylach; A protoz to w zachod puuſſczıeno nebuude. Tomu ſſnadno odpowıedyety to, geſto geſt potrzíebye k uzytku przyrozenýe, to oſtane; Ale to, czoz mymo potrzıebu geſto geſt, w zachod puuſſczeno buude.

Prawı potom cztenye: Z ſrdce wychodye mýſlenye zla, muzoboyſtwa,
255a czyzolozſtwa. A protoz krzywí gſſu tý, ge//ſto prawíe, bý dyabel wzbuzowal myſlenye w czlowíece A bý aby [1]) mýſlenye nepochodylo od wlaſtnýe czlowıeczíe wuole. Dyabel pomocznyk muoz byty naſſıemu zlemu mýſlený, ale mýſlenye nemuozıe wzbudyty, nebo naſſıeho myſlenýe dyabel wíedıety nemoz, nez ſkrzıe zgıewenye znamenye muoz ſıe wtypíty: Jakozto kdyz kto na zenu kraſſnu pylnye a czaſto hledy, domny ſıe, ze geho ſrdce míloſty geſt ranyeno, A tu pak ſſwu chytroſty geſſczıe wıece zayzıe ſíe geho ſrdce. vczmez ſíe, czo geſt, geſto czlowíeka poſkwrnygıe, a toho ſıe chowayme. Wídyme, ze na mnohích lıdech tento geſt obyczıey, Ze, kdyz gym do koſtela gyty, welmí gſſu toho ſnazny, abý ſíe w rucho czıſte a kraſſne obleklí, Oblıczıey a rucze zmylí; Ale kak bý duſſy ſýru czíſtíe przıed buohem pokazalí, o tom zadne negmagí peczıe. A to rzku nezapowıedagý, abý ruku neumýwalí nebo vſt, Ale aby tak vmýwalı, yakz ſluſſye, ne wuodu gıedyne, Ale mýeſto wuodý dobbrymí [2]) ſkutkı. Nebo welıka neczyſtota
255b geſt ruku Lupezz, zlodyeyſtwuo, muzoboyſtwo,//czýzolozſtwuo; Ale neczıſtota vſt Poklýnanye, lanýe, hanyenie, hnyew, ſlowa necztna, poſſmíewanye a ſlowa lehka. A protoz maſſ-lý ſſwıedomíe z to [3]) wſſıeho newýnníe a zadnu tuto wıeczí nezkalenye, wendí w koſtel bezpecznye; Paklı czo z tohoto maſſ na ſſwem ſſwıedomí, Darmo wuodu ſſwa vſta vmýwaſſ. Powıeſſ mí to, by tý myel w ruku layno ſmrdute a neczıſte, ſmýel-lí bý ſíe tak

---

[1]) sic. [2]) rozd. [3]) sic.

buohu modlítý? A to wiedye, ze bý toho nykakz neuczýnyl. A ya tobíe
zagiſte prawí, ze bý ty ſíe tyem czynem buohu modlil, gehkoz gie; Protoz
aný bý ſhrzieſſyl, any bý odplaty gmíel, gedyne hleday, abý zadne ne-
czyſtoty drziewe rziecene na ſſwem ſſwiedomí neymíel. Ale ſnad abý rzekl:
Kak mí ſſwe ſſwiedomíe oczıſtyty? K tomu odpowiedam: Placz na ſſwe
hrziechí, wzdychay, daway almuzný, komuz gſſy krzywdu vczynýl, odczyn,
Smyrz ſie ſſwym blíznym; tyem czynem oczyſtyſſ ſſwoy wnytrzny yazyk,
abý nehnyewal wiece buoha. Nebo zagiſte by kto ſſwogy rucze naplnyl
lagen ſmrdutych a tak chtiel tye drziety za twe nohý a tak tebe chtiel 256a
za nýeczo proſſyty, netolıko bý gieho ſliſſiety nechtiel, ale nohamí bý gie
od ſebe ſtrkal: Kakz ty tehdy ſmyeſſ k buohu przyſtupítŷ gmagie yazyk
pln lagen a neczıſtoty duchownee, Gymz, kdy ge czyſt a bez poſkwrnyenye,
boha zakonye drzyme? Protoz razyt, abý gieho nepoſkwrnyewal, aby buoh
k tobye nerziekl: Kdyz budeſſ mnozyty ſſwe modlitbý, neuſſliſſym tebe,
neb w rukku [1]) tweho yazyka geſt zýwot y ſmrt, A z twe rziecy budeſſ
zprawen a z twe rzeczy budeſſ odſuuzen. Nebo yazık zagiſte geſt yako
kon kralowy. Nebo wloziſſ-lı na kon vſſdu a navczýſſ geho lehky gyty
mímochody, buude na nyem kraal ſedyety; Paklı giey puſtíjſſ bez vzdí,
daſſ ſie gemu zabýwaty a ſkakaty, buude na nyem dyabel giezdyty. A protoz
neuhanýſſ ſam ſſweho yazyka; Nebo kak on bude za tye buoha proſſytý
a ygſſa ſam pln neczıſtoty? A protoz okraſſ giey tychoſty, pokoru a almuznu
a odpowieſſ chudemu míloſtywie. A tak ſamí ſie okraſſiece podınez przied 256b
ſſweho krale a padnyemz przied ným netolıko na ſſwu tieleſtnu kolenu,
Ale take ſſwu nabuoznu a czýſtu myſlí. Znamenayme, procz gdem przieden;
zagiſte proto, abýchom bylí pekla zbaweny a buudu nam naſſy hrzieſſy
odpuuſſczeny, Abychom neſſlichanych muk zbylí a kralowſtwie nebeſkeho
dogŷtı mohlí. Gıehozto mnye y wam dopomahay otecz, ſyn, ſſwaty duch.
Amen.

TEhdy wyſſíed gezyſſ odtud, gýde do ſtran Tyrſkich a Sýdonſkích.
Tehdy zena kananeyſka wyſſiedſſy z tiech kragyn, wolaſſíe rzkucy gemu:
Smíluy ſſie nade mnu, pane, ſýnu dawidow. dczy ma trpı zle mukí od
dyabla. Genz neodpowíedye gŷ ſlowa. A przíſtupywſie mlazſſy geho pro-
ſſyechu geho a rzkuce: Puuſt gý, nebuot wola po naſſ. Ale on odpowiedye
gym: Neygſſem poſſlan gíedyne k uowcziem, geſto gſſu zhynulý duom
yzrahel. Tehdy ona przygide y modlı ſíe gemu a rzkuczy: Pane, pomuoz 257a
mí. Genz odpowíedyew wece: Nenye dobro wziety chleb ſynow y daty
giey pſſuom. Tehdy ona wece gemu: Prawda geſt, pane, ano y pſſykowe
giedye z otruſkow, geſto padagy ſtoluow panow gích. Tehdy odpowiedyew
gieziſſ wece gy: O zeno, welika gieſt wiera twa; ſtan ſie tobýe, yakz chceſſ.
A bý vzdrawena gegie dczy od toho czaſſu. A kdyz gide odtud giezyſſ,
przýgyde k morzy kalýleyſkemu. A wſſied na horu ſedyeſſie tam. Tehdy

[1]) rozd.

pr[illegible]chu k nýemu zaſtupowe mnozy gmagıce ſſebu nyeme, ſlepe, chrome, mdle y gínee mnohe. Y wrſzechu gıe k gıeho noham. Y vzdrawı ge, tak zıe zaſtupowe dywıechu ſíe wıduce nyeme mluwıece, Chrome chodyece, ſlepe wídyece; chwalechu buoha yzrahel.

N a t o t o c z t e n y e m l u w í ſ ſ w a t y C r ı ſ ſ o ſ t o m[1]) y a n z l a t o v ſ t y, b y ſ k u p.

P. G. LVIII. col. 518. KDyz naſſ gezukrıſt treſktal zydí a zgıewıl wnytrznye zloſty gıch ſrdczıe, wyſſıed odtud przıſſel do ſtran tyrſkych a Sydonſkıch. Budme
257b ſnazný, abý naſſ nycz ta//yno nebylo, czo ſıe tuto znamenawa. Nebo kdyz naſſ hoſſpodyn wyſſıel geſt od zyduow, przýſſıel geſt do ſtran tyrſkych a ſydonſkıch. Oſtal zydow, przıſſıel ku pohanom. Ty, gıȷchzto oſtal, oſtalı w zatraczeny, Ale k nyemzto przýſſıel, doſty gſſu ſpaſſıeny. Ale zena kananeyſka wyſſla z kragyn drzyewe rzıecenych, abý wuolagıczî ſſwey dczerzí wyproſſıla zdrawıe. Ale czo ge wolala, ſlyſſme. Smýluy ſſıe, prawı, nade mnu, pane, ſynu dawıdow. Odkud gıe to wíedyela nazwaty gey ſynem dawıduowym? Nebo zagıſte z ſſwích kragyn yuz byeſſíe wyſſla a bludu tyrſſkých a ſydonſkých a gıch zlıch obýczıeyow gyſſ bıeſſıe oſtala. O welıke znamenýe: Hoſpodyn wýſſel geſt ſſwıch kragyn, onen oſtal zydow; A ona zena oſtala modl dyabelſkıch a obczowanye ſkarzıedeho, to, geſto oný ztratylı — Towıeſſ lıd zyduowſkí — to tato nalezla; To, geſto ony gmagıce pıſano zaprzıelı, To tato ſſwu wıeru wyznala. Zena tato geſt matıe pohhanſkeho[2]) lıdu, geſto geſt ſkrze ſſwu wıeru gezukrıſta poznala. Za ſſwu dczer,
258a Towıes za//líd pohanſkí hoſpodyna proſſy, genz bludye w modlach a w rozlıczných hrzıeſſíech, zlı nepokoý od dyabla trpıeſſye; Protoz tato zena za dczeru, Towıes za cıerkew pohanſkeho lıdu proſſý. Ja mný, ze dczy ſſwate cıerekwe gſſu wſſıeczkı ty duſſıe, geſto gſſu míelí wıeru krzıeſtyanku przıgıety, geſto zlý nepokoy trpíechu od dyabla neznagıce ſtworzytele a modlece ſıe kamený. Genz neodpowıedýe gŷ y ſſlowa. Ne proto gy neodpowıedyel, by gıe nechtıel vzdrawíty, ale abý wıeczſſí wıeru a pokoru gıey vkazal. Pokorny zagıſte a míloſtywy hoſpodŷ,[3]) genz pro wýkupenye lıdſkeho narodu na ſſwaty krzízz kdyz weden, vſt ſſwıch neotewrzıel, ne pro pýchu duchownykow any pro hrdoſt míſtrow zydowſkıch mlczal, Ale abý nykte nerzıekl, bý on ſſwey rzecy byl protywen, yuz byeſſıe rzekl y przykazal ſſwym apoſtolom a rzka: Cıeſtu, geſto wede do pohan, nechodte a do míeſt ſamarıtanſkıch newchodte. Nechtıeſſy wzdý przıczynka ſſwým hanyegyczyem daty a ſſwrchowane ſpaſſıenye pohanſtwu czaſſu ſſweho vmuczıenýe
258b a wz//krzıcſſíenye chowaſſıe.

Tehdí przıſtupywſſıe geho mlazſſy geho proſſıechu a rzkuce: Pane, puuſt gy, Towıes vſlıſſ gy, nebt wuola po naſſ. Apoſtolowe z ſſweho mıloſrdenſtwíe proſıechu za zenu Cananeyſku, geſto gyný ewangelıſta ſýrofenyſu nazywa. Neb ſnad chte[4]) take gıegye wolanye zbyty, Nebo w gıednu dobu na ſyna buozıeho wuolaſſıe zadagıczí ſſmylowannye.[5]) Tehdý odpowıedyew

[1]) v uvozovkách. [2]) rozd. [3]) na konci ř. [4]) sic. [5]) rozd.

geziſſ ſſwym mlazſſym wece: Neygſſem poſſlan, gedyne k oowciem ztraczenym domu yſrahelſkeho. Ne tak geſt tomu rozumíetý, by ſyn buozy nebyl poſſlan ku pohanſtwu, Ale ze geſt nayprwe bil poſſlan k zydowſtwu, Abý, kdyz by ony cztenye neprzygyeli, ſ prawem bý ſyn buozy ku pohanſtwu ſie obratyl. Yuz zydowe den ſuudny nemohu zadne omluwy gmíety a rzkucze: Przıſſıel geſt ſyn bozý radſſy ku pohanom nezly k nam; Ay, tot zydowe geho przygıety nechtıelı.

Ale zena pohanſka proſſıȷ zdrawı[e]1) ſſwey dczerzy, ale hoſpodyn
odmluwa. Tehdy ona przíſ ſſiedczy modlı ſie gemu a rzkucy: Hoſpodyne, 259[a]
pomoz mí. Dywnye tato zena Cananneyſka2) znamenawa ſſwate cıerekwe wıeru, vtrpeny[e]3) a pokoru. Wıeru, ze geſt wıerzyla, ze gegıe dczy muoz vzdrawena byty; vtrpenye, ze tolıko krat potupena, awſak wzdy vſtawıczna byla; Pokoru, ze ſie ne ku pſſom, ale k ſſczenczuom przyrownawala. A dobrzıe pohany ku pſſuom gſſu przyrownany; Nebo yako pſſy wzteklí modlam na czıeſt ſamí ſie ranýechu a ſſwu krew prolewachu. Znamenay, ze tato zena Cananeyſka vſtawıcznye gey ſýnem dawıdowym a potom panem nazywa A poto[m]4) pak yako buohu ſie gemu modlí. Gyeyz hoſpodyn opíet wece: Nenye dobro wzíety chleb ſýnow a daty pſſuom. Czo dyegy zydowe k tomu, tot gıe ſyny nazywa a pohanſtwuo pſſy? Tehdy zena opıet powolýwſſy ſpaſıtelowı wece: Take, pane. yako by rzekla: Wıedye, pane, ze lıd pohanſký gſſu pſſý, modlam ſie modlecıe a ſluzıecıe a proty
buohu ſtýe//kagíce; Wıedíe wíece, hoſpodýne, ze gſſem nezaſluzyla chleba 259[b]
ſýnow, any mohu przygıety czelych krmí any ſıeſtý za ſtuol ſ uotczem, ale rada przygmu otruſkí, geſto ſczíenczı gıedye. Abý ſkrzıe tu pokoru mohla dogíty celeho chleba. O dywne obracenýe. yſrahel nyekdí ſyn, Ale my pſſy. Ale podle rozlıczıenſtwı[e]5) wıerí gmena gſſu promyenyena; Nebo o zydıech poto[m]6) rzıeceno: Obklíczylı gſſu míe pſſy mnozy, Ale mý pohany ſlıſſıelı ſſme, ze nam rzıeceno: wıera twa ta tye ſpaſſıla, ſtan ſıe tobıe, yakz chceſſ. Hledayz, ze tato zena Cananeyſka nerozpaczıla ſıe, Ale vſtawıczna gſſucí w ſſweí proſbıe, ſ placzıem wecze: Take, pane, Ano ý ſſczıenatka gıedye z otruſkuow, geſto padagy ſtolu gıch pana. Jako bý rzıekla: Przíſſıel gſſı k zýduom a ſam gſſı ſıe gým offıerowal, any tebe przygıety nechtıelı; Zagıſte azda naſſ tıem podarz, gehozto gſſu ony przıgıety nechtıelí. Tehdy ſyn buozí wída gıegıe welıku wíeru, wece: O zeno, welıka geſt twa
wıera, ſtan ſıe tobıe, yakz chcý.7) Przygıe to ſkr//zıe wíeru, gıehozto 260[a]
ſkutkem nemohla zaſluzýty. A protoz ſkrzıe wıeru pohanſtwuo ze pſſuow ſynowe ſıe vczynylı, Jakz prawı hoſpodyn ſkrzıe proroka: Buudu nazywaty lıd muoy ne muoy lıd, a moy nemíly; muoy míly a 8) buudu nazwaný ſynowe buoha zyweho. Proty tom[v]9) pak, neprzygemſıe wıerí krzíeſtyanſke, zydowe z ſynow pſſy gſſu ſıe vczynylí, yakz hoſpodyn prawı mluwıe o ſſwem vmuczıeny ſkrzıe proroka a rzka: Obklıczylı míe pſſy mnozy, telczy tluſty

---

1) na konci ř. 2) rozd. 3) na konci ř. 4) na konci ř. 5) t. 6) t. 7) sic. 8) sic. 9) na konci ř.

oblehly mie. Protoz, bratrzice mila, znamenaymý, odkud ſſme poſſlí a czeho gſſme doſſlí, ze bywſie pſſy yuz ſſme ſynowe; Protoz wezdy vſtawícznýe bymý ſie hoſpodyna a chowamy ſie hrziechow. Nebo ſhrzieſſymy-lí, kdyz on geſt ſſwym przýrozenym neodpuuſtyl, ſnad[15]) nam take neodpuuſſczi, Jakz hoſpodyn ſam prawí: Ted gſſi, prawí, yuz vzdrawen; nerod yuz hrzieſſity, at bý ſie nyeczo horſſyeho neprzyhodylo. Nebo wſſiczkny muſſyme ſýe vkazaty przíed ſuudem gezukriſtowým, abý kazdy przygial odplatu tak, yakz gie czynýl, Lecz buud zle, lecz dobree. Protoz ſe wſſym ſnazen-
260b ſtwým, bratrzice míla, vczmy ſíe naſſíemu ſpaſſiteli dobrzíe czyníecze ſluzyty, abychom byli duoſtoyny geho ſynowe byty.

Potom prawi cztenye: Kdyz gíde odtud gezyſſ, gide k morzy galileyſkemu a wſſied na horu ſíedyeſſíe tam. Morzíe toto, na nyemzto bywa burzie, znamenawa tento ſſwíet, genz geſt pln burzie a rozliczneho nepokogíe; Ale galilea toliko gie rzieceno yakozto przieneſſyenýe. A protoz nauczenye gmamy z toho przygiety, abýchom z burzie a ſz rozliczných hrziechow tohoto ſſwieta przieneſſieny bylí do dobrich a ſſwatich nrawuow. Ale wſſel geſt na horu, abý yako ptak ſſwa mlada ptaczatka wzbuudyl k letany, Abý zagiſte wíerne krzieſtyanſtwuo nauczil, abý rady mýſlílí o wyſſoſty nebeſkeho kralowſtwie. I ſſedyeſſye tam, aby vkazal, ze nykdye neýmamy odpoczywaníe hledaty, gedyne na horzie nebeſkeho kralowſtwíe. A kdyz tam ſiedyeſſie na horzíe, Towíeſſ w nebeſkem kralowſtwí, przíſtupugy zaſtupowe wíerných lidy, nabuoſſnu myſli k nýemu ſie przyblyzigicz,
261a weducze ſſebu nyeme a ſlepe a meczí gie k noham gezyſſo//wym; Nebo zpowiedagice ſýe ſſwích hrziechow, ze gym gich nemuoz nýkte odpuuſſczyty, gíedyny gezukriſt, w tom ſie giemu poddawagi. Genzto on tak vzdrawugie, ze ſie zaſtupuowe dywie a chwale buoha yzrahel. Nebo wierný krzieſtyene kdyz widye ty, geſto gſſu Duchuonýe nemoczní byli a rozliczným̄í dobrímí a ſſwatymí nrawi okraſſiení, hoſpodynu chwalu wzdawagí. Nyemí gſſu tý, geſto buoha nechwale. Slepi, geſto nerozumíegi cieſty k nebeſkemu kralowſtwí. Hluſſy, geſto nechtie poſluchaty a poſſluſſní bytý. Chromí, geſto bludye u wierzíe krzieſtyanſkeí, yakozto gſſu kacierzí. Mdlí, geſto gſſu nemoczní ke wſſiem dobrym a ſſwatym ſkutkuom. A kdyz ty miloſty krale nebeſkeho buudu ode wſſiech ſſwich nemuoczí vzdraweny, tehdy netoliko dobrzí lide, ale ſſwiety andiele tomu ſie radugi w nebeſkem kralowſtwi. Giehozto mnýe y wam dopomahhay[16]) otecz, ſyn, ſſwaty duch. Amen.

GEzyſſ pak ſſezwaw ſſwe mlazſſie wece: Lito mí zaſtupa, Nebo gyſſ
261b trzi dny vſtawicznie gſſu ſe mnu a nemagí, czo bý giedlí; A puuſſczity gich poſtieczie ſie nechczí, abý neomdleli na cieſſczie. I wecechu gemv[1]) mlazſſy: A odkud nam na puuſſczí toliko chleba, abýchom naſityli zaſtup tolikí? I wece gym gezyſſ: Koliko mate chlebuow? Tehdí ony wecechu: ſedm

[1]) na konci ř. [2]) rozd.

a malo rib. I przikaza zaftupu, abý fedeli na zemi. A wzem fedm chlebuow a riby, podyekowaw, y da ffwym mlazffym. A mlazffy dachu lidu. I giechu wffichni y bychu fyty. A to, czoz zbý z otrufkow, wziechu ffedm koffow plnych. A ty, gefto biechu giedlí, cztyrzy tyffiecz czlowiekow kromie (zen[2]) dyety A kromie zeen.

Na toto cztenye mluwí ffwaty Jan Crifoftom A rzka.

ZAftupuowe proto zie býechu przifli pro vzdrawenýe nemuocznych, P. G. LVIII col. 525. neffmýegiechu chleba proffyty od nyeho. Ale on mílugie lidfkí narod, genz wffieczki vzdrawugie y neproffygyczym da, protoz wece ffwí[m3]) mlazffym: Lito mí zaftupuow a nechczý gich puuftity lacznych. A proto, abý nykte nemuoh rzieczy Przýnefli byli ffebu geftoýfku, Protoz fyn buozy y wece: yuz trzy dný czakagy a nemagi czo giefty. Jako bý rziekl fyn bozý://Acz 262a
gffu czo ffebu przýnefli, to gffu yuz w tiech trziech dnech ztrawili. A proto on prweho a ddruheho[4]) dne dywu nerodyl vczínyty, Ale kdyz to yuz wffieczko býlo ztraweno, Aby ony nayprwe w potrziebu wpadli A proto pak f tyem wieczffy zaduofty przygiali dar buozy. Protoz y wece fyn buozy Aby neomdleli na cziestýe, vkazugie, ze gffu býli z daleka przyfflí a ze gffu byli yuz wffieczkko[5]) ztrawilí. Ale, mily gezukrifte, kdyz yuz nechceff puuftyty gich lacznych, procz ynhed neuczynyl dywu? Zagifte proto, abý fkrzie otazanye a odpowiedyenye ffwe apoftoli k ffnazenftwi przyprawil, abý ffwu wieru vkazalí a przyduce k nyemu rzieklí: Vczýn chleb. Ale anyz take vrozumíeli, kakz kolywiek fýn buozy byl mnoho dywow przied nymí vczynil A drziewný dýw o chlebýe byl fie ftal — ten take pomnýechu, kak gffu piet chlebow mezý mnoho tyffyczow lida rozdyelilí A kak gffu dwanadczfte koffow otrufkuow febrali — Awffakz gefczie nebyli tak ffwrchowaní, by tomu rozumíeli. A to fíe znamenawa fkrzie to, gefto prawí cztenýe. Weczechu gemu, prawi, mlazffy: Odkudz nam toliko chleba na puuffczy, Abýchme naffytili ta//ky zaftup? Oný gffu to pro ffwu krziehkoft rziekli, 262b
Ale wffak fkrzie to dyw buuduczi beze wffieho domnýenýe vczynyli; aby fie nykte nedomnýel, bý z nyektereho blyznyeho myeftcze chlebowe býlí przyneffieni, protoz tento dyw ftal fie na puuffczi, gefto byla daleko od míeft wzdalena. Ale fyn buozí, abý ffwich mlazffich mýfl pozdwihl, gich otazugíe, Aby fkrzie otazanýe zpomenulí na ten dyw, gefto fíe byl drziewe ftal. protoz ý wece gym gezyff: Koliko gmate chlebow? A ony wecechu: Sedm a malo ríbek. Ale neprzyczýnichu a rzkuce: Ale czo ge to mezý toliko lida — Jakozto biechu drzewe rziekli — nebo yuz pomalu profpiewachu, kakz kolywiek ne wffiemu rozumíechu. Ale dyw ffie ffwatich apoftolow flechetnofty, kak oný, piffyce famí na ffie, ffwich welíkich neduoftatkuow nezamlczíelí. Nebo zagifte nenye malý nedoftatek, taky dyw wídyewffye drziewe, Ynhed zapomanuli[6]) Dýw fie take gyneý gych mudrofty, kak gffu na ffwoý brzich netbalí A o giedení newelike peczie gmíeli; nebo na

[1]) na konci ř. [2]) červeně přetrženo. [3]) na konci ř. [4]) rozd. [5]) t. [6]) sic.

[illegible] gſſuecze a trzi ddny tam przyebýwagice, wſſak gedyne ſedmero chleba
ſſiebu gmíelí.

263a A opiet ſyn buozí//teez yako y w drzyewnyem dywie czyny: kazal
zaſtupuom ſieſty na zemí a wzem ſedm chlebuow a ríby, kdyz podýekowa,
rozlomí y da ſwým mlazſſym a mlazſſy pak zaſtupuom. y giechu, prawí,
y biechu naſſyczieny. Y puozdwýzechu ſedm koſſow otruſkuow, geſto
býechu oſtali, A ty, gieſto bíechu gedlí, bieſſye cztyrzi tyſſycz muzow
beez zen a beez dyetek. Ale podle ſmyſla duchowneho cztyrzy tyſſicz
lida bieſſie: nebo lide hrzieſſný ſkrzie ſwate pokanýe, ſkrzíe dobree myſlenye,
ſkrzie dobree mluwenye a ſkrzie dobre ſkutkí polepczyſygyce ſie nawraczigi
ſie k ſſwemu buohu. Tyech zaſtupuow nechcze hoſpodyn puuſtyty lacznych,
abý neomdlelí na cieſtye: nebo hrzíeſſny lide, geſto ſíe ſkrzie pokanýe
obratyli, pro krziehkoſt tohoto ſwieta zhynu a omdlegŷ, acz bez pokrmu
ſwateho píſſma budu puuſſczieny. Sedm chlebow geſt ſſwate piſmo noweho
zakona, w nyemzto ſedm darow ducha ſwateho geſt zgieweno; a neygſſu
gyeczny iako drzewný, Nebo w nowem zakonýe krmie ſedmí darow ducha
263b ſwateho nenye plewamí, towies rozliczn‍ymí, znamenýmí, yako//w ſtarem
zakonye, pokrít.[1]) Anyz tuto gſta dwye ribýe, yako w ſtarem zakonye
giedyne krale a knyezata mazachu. Ale malo rýbícz ty znamenawagy
rozliczne lidi ſwate noweho zakona, gíjzto z wuody tohoto ſwíeta wypra-
weny a trpíece burzý morzſku, ſſwým przykladem naſſ poſſilugí Abichom
na cieſtye neomdlelí, ale od nych wezmucze przýklad, abýchom proty-
wenſtwie na cieſtie tohoto ſwieta uſtawícznye trpieli, Az bychom y doſlí
nebeſkeho kralowſtwie. Gehozto mnýe y wam dopomahai otecz, ſyn,
ſwaty duch. Amen.

A puuſtyw zaſtupy wſiede na lodyczku y przygiede do kragyow
magedanſkych. I przýſtupichu k nyemu duchowníci a kacierzý, poku-
ſſugycze a proſiecze geho, abý znamenye z nebeſſ gym ukazal. A on odpo-
wíedyew gým wece: Kdyz bude wuecziier, rziekate: Jaſſno bude, nebo
nebe geſt czírweno. A rano: dneſſ bude burzie, nebo bliſka ſie ſmutnýe
nebe. A protoz obliczíey nebe ſudyty vmŷete, ale znamenye czaſſow ne-
muoziete? Narod zlý a czyzolozny znamenye hleda, a znamenýe gemu
264a nebude dano, giedýne znamenye yo//nowo prorokuowo. A oſtawy[w][2]) gych
gyde przíc(h)z.[3]) A kdyz przýegydechu[4]) mlazſſy[5]) gieho przieſſ morzie,
zapomanuli bylí chleba wziety. genz gym wecze: Hledayte a chowayte
ſie od kwaſſu duchownykow a kacierzow. Tehdy onŷ pomyſlichu w ſſobíe[6])
a rzkucze: Nebo ſſme chleba newzeli. Ale wíeda geziſſ wecze gym: Czo
myſlite mezy ſebu o chlebu, male wiery, ze chleba negmate? geſſczie ne-
rozumíete, any ponnyte[7]) piety chlebuow mezy piet tyſſyczo[w][8]) czlowiekow,
a koliko ſte koſſow pozdwíhli? Procz nerozumýete, ze ne o chlebíe gſſem

1) sic. 2) na konci ř. 3) *h* červeně podtrženo. 4) *g* přeps. z *d*. 5) *l* přeps. z *a*.
6) ras. 7) sic. 8) na konci ř.

wam rzekl: Chuowayte ſſíe od kwaſſu duchuownykuow a kacíerzow? Tehdy vrozumiechu, ze ge nerzekl chuowaty ſíe od kwaſu chleba, Ale od vczenye duchowynykuow a kacierzow, geſto vczie w ſſwych ſkolach.

Na toto cztenýe mluwí ſſwaty Jan Cryſoſtom.

Y drzewe y nenýe oſtaw zaſtupuow gyede przicz na przìewozie; Nebo zagiſte mnozy, kdyz bieſſye prwy dyw z chlebu vczynyl, chtiechu giey kralem vczynyty: proto gych blaſnowſtwie biehagie, giede prícz.//A neſſel 264b
pyeſſ, ale na lodý, abý nemohlí za nym gyty. Ale duchuownyczí a kacierzy pokuſſugice geho zadachu znamenye ſſ nebeſſ. Dywne oſlepenýe gich; proſſiechu znamenye ſſ nebeſſ, yako by to, geſto czynyeſſie, znamenye nebyla. Ale kakeho znamenye zadachu, ſſwaty yan vkazuge. Nebo prawí, ze po nakrmený z piety chlebuow zaſtup przíſtupil k hoſpodynu y rzekl: Kterí dyw czynyſſ, abýchom widyelí a wyerzili tobíe? Otczowe naſſi gedli gſſu mannu na puſſczi, yakz gie piſano: Chleb ſſ nebe dal gym gieſtý. A protoz tyto teez chtie rzieczí: Pokaz nam znamenýe ſ nebe, towíeſſ vczyn, aby gednoho dne nebo dwu ſla manna ſſ nebe, aby weſken lid gy giedl, yako ſie gie mnoho czaſſow ſtalo na puuſſczí. Ale on wida gich mýſlenye iako buoh a wíeda, zie, bý gym y ſſ[1]) nebe znamenie vkazal, wſſak by newíerzili, nerody gym daty znamenye, za nyezto proſſiechu. A protoz prawi cztenýe Ale on odpowiedyew gym wecze: Kdyz buude uweczer, rziekate iaſſno bude. yako bý rzekl: Podle byehu a zpoſſobeny[2]) nebe muozíete yaſſne ý mraczne 265a
dny przìedwiedyety. Ale mýſtrzý a duchuownyci zyduowſczý, o nychzto bíeſſie domnyenye, by píſmu rozumíeli, Awſak ony wíeduce, czo gſſu ſwaty proroczy o ſynu buozíem prorokowali, wſak przíſtýe geho ſkrzie ta proroczſtwie poznaty nemohli. A yakoſſ to na nebý gyne geſt znamenye yaſſne a gyne a gyne[3]) mraczna,[4]) Takez y nenye mamý gmyety; nebo nynye, towíes w prwem przíty ſýna buozieho, tiechto znamený, geſto gſſu na zemi, potrziebíe geſt, to geſt nemoczne uzdrawuowaty, ſlepym zrak dawatŷ a mrtwe krzieſſytí: Ale ta znamenye, geſto gſſu na nebý, ta gſſu ſſchowana k druhemu przíſſczí ſyna buozíeho, to buude den ſuudný. I chcze rzeczi ſyn buozí: Nyníe gſſem yako lekarz przíſſel, ale tehdí przidu yako ſuudcze. Proto gſſem nynye przyſſiel pod tagenſtwým, Ale tehdí przídu ſſ welikym ohlaſſienym; nebo tehdi hnu ſie wſſieczkí nebeſke mocý, Ale nynýe nenýe czaſſu tyem znamenym. Przíſſel gſſem, abých vmrziel a abých rozliczne protywenſtwie trpíel. A protoz prawí potom cztenŷe·//Narod 265b
zlý a czizolozný znamenye hleda. Toto ſlowuo ſyn buozy yuz druhe rzekl A drzewe geſt rozum gieho powiedyen, protoz yuz netrzieba druhe wýkladaty. A protoz tomu narodu, geſto ſýna buozyeho pokuſſieſie, znamenye nebeſke nebylo dano, gemuzto mnoha znamenýe dana gſſu na zemí; Ale narodu hledagíciemu buoha, to geſt ſſwatím apoſtolom, nebo przied gich oczýma wſtupil na nebe a ſſ nebe gym poſſlal ducha ſſwateho. A kdyz gſſu to ſlowuo duchownýczí zydowſczí po druhe ſliſſali, ſ prawem míelí

[1]) ras. [2]) na konci ř. [3]) sic. [4]) sic.

otazaty, czo ſie to znamenawa. Ale ony gſſu netazalí zadagicz ſíe nauczíty, ale chtiecz geho pokuſſitý. A protoz ſyn buozy oſtal gych, yakz prawi cztenýe: A oſtaw gich gíede przeſſ wuodu, Towies oſtaw narodu zydowſkeho, y ſſiel pricz A lid pohanſkí gide za nym.

A kdýz prziegledechu mlazſſy gieho przieſ wuodu, Jakozto ſyn bozy duchownýkow pro gich newieru oſtal, Takez y gich uczienýe ſſwym mlazſſym welí ſíe warowatý. Tak naſſilnye ſſweho míſtra ſſwaty apoſtoli mílowachu, zie za malý czaſſek gieho oſtaty nerodyechu. Znamenatý nam gieſt, kak
266a gſſu malu//peczy ſwaty apoſtoli [1]) gmíeli o rozkoſſy, kdyz tak gſſu malo tbalí o potrziebney wieczí; nebo chleba zapomanulí wziety, bez nyehozto czlowiecē przirozenye nemuoz trwaty. A ſyn buozy gym wece: wízte a chowaite ſie od kwaſu duchownýkow a kacierzow. W nýemzto ſlowie dawa nauczenýe ſſwatym apoſtolom, aby ſie neprzímíeſſowali k uczení duchownýkow a kacierzow, abý vczienye kacierzſke, geſto gezukriſta wídiety nechtielo, vczienye cztenye ſſwateho nezruſſilo. Nebo zagiſte ktoz ſie chowa uczienýe, towieſſ kwaſſu duchownykow a kacierzow, ten plny przíkazanye ſtareho zakona, any tba przýkazanye [2]) lidſkeho, giedno przikazanye bucz·e plny. Tot geſt ten kwaſſ o nyemzto mluwi ſwati apoſtol: Maly, prawi, kwaſſ wſſieczku wiecz kazý. Tohoto kwaſſu chowatý ſie wſſiemí czyný, genzto gie gmíel Marchíon a Valentyn y wſſiczkny kacierzí. Nebo kwaſſ gma tu mocz, ze, kdyz gey k mucze przymyeſſiſſ, to, czoz ſie
266b gmalo zdalo, roſte uwíece A k ſſwey moczy wſſiczku muku przytahne://
Takez y uczienýe kacierzſke, bý malu gyſkru uwrhl gieho kacierz w twe ſrdce, w krathkem czaſſie wſſroſte weliký plamen a wſſiczku wieru czlowieczí k ſſobie przytahne. Ale procz nerziekl zgiewnýe: Chowate ſie od vczíenye duchownykow a kacierzow? Zagiſte proto, aby gie upamatowali,[3]) aby ponnyelí [4]) znamenýe, geſto ſie byla ſtala, ze z mala chleba mnoho tyſſicz lída byl nakrmil; Nebo toho býechu zapomnyelí. protoz ſyn buozy zehrze na nye, wece gym: Czo myſlite o chlebu? Jako bý rzekl: Czo myſlite mnyece, bych ya o tyeleſtnem chlebu rzekl, o nýemzto nemíeli by ſie mýlíty, wieducze, ze tak z mala chleba toliko kuoſſow otruſkuow kazal gſſem oſtaty? a to proto czyní, aby przieliſſne ſnazenſtwie k giedený od nych odwedl. Ale procz gych nezebral thehdí, kdyzto gſſu rzeklí: odkud naā [5]) toliko chleba na puſczí? Zagiſte nechtie gych przied zaſtupy treſktaty. A to take poduobne ge bylo, aby gie treſktal tehdí, kdyzto widyewſie
267a dwuoý dyw o rozplození chleba, wſak geſſczie vtanýe negmíeli. Zna//menay, kakt geſt treſktanye [6]) ſyna buozieho ſſwatym apoſtolom vzyteczno bylo, a kak geſt gich myſll ſpanlywu nahoru wzbudyl. Sliſſ, czot prawi ewāgeliſta. Tehdi, prawí, vrozumíechu, ze nemýení, aby ſíe chowali kwaſſu chlebneho, ale vczienye duchownykow a kacierzow. Treſktanye ſyna buozieho od obliczieyow zyduowſkich gie odwedlo, lenoſty zbawyw, ſnazný gie uczýnylo, Z male wíery gie wýwedlo, Abý ſie nebalý, kdyz bý malo

[1]) ras. [2]) na konci ř. [3]) sic. [4]) s. [5]) na konci ř. [6]) t.

chleba myeli, Aby ſie nerozpaczowali, ale wezdi w buozie míloſty nadyegy gmieli. Genozto mnye y wam dopomahay otecz, ſyn, ſſwaty duch. Amen.

Przygide pak gezyſſ do kragie ceſaree philypowy y tazaſſye ſſwich mlazſſich a rzka: Kym mye prawie lide ſyna czlowieczieho? Tehdy oný wecechu: Gedný yanem krzſtytelem, Ale gyny Elyaſſem A nyekterzý Jeremíaſſem nebo giednoho z prorokuow. Wece gym giezýſſ: A wy pak kym mye prawite? Odpowiedyew ſſymon petr wecze: Tys kríſtus, ſyn buoha zyweho. Tehdy odpowiedyew gieziſſ wece//gemu: Blahoſlawený gſſy, 267b
Sýmone Baryona; nebo tyelo a krew nezgiewili tobíe, ale otecz muoy, genz geſt na nebeſſiech. A ya prawi tobie, ze ty petr a na tu ſkalu udyelam ſſwu cierekkew[1]) a wrata pekelna neſſwýtyezie proty ný. A tobýe dam klycze kralowſtwie nebeſkeho. A czoz kolywiek ſſwýezeſſ na zemí, bude ſſwazano y na nebý; A czoz kolywiek rozwíezeſſ na ziemí, bude rozwazano y na nebý. Tehdy przikaza ſſwym mlazſſym, aby nykomemu neprawili, ze on geſt kriſtus. A odtud poczie giezyſſ ſſwym mlazſſym vkazowaty, Zie muſſy gyty do geruzalema a mnoho trpiety od ſtaroſt a od míſtruow zyduowſkich a od knyezat popowich a zabít byty a tríety den z mrtwích wſtaty. A pogem giey petr poczie gie[2]) treſktaty a rzka: Neſluſſye to na tye, buozie, neſtane ſíe tobye to. Genz obratyw ſíe petrowí wece: Puod po mnye, protywnýcze, pohorſſyení gſſy mi̋; nebo newonyeſſ to, czoz gie buozie, Ale czoz gie lídſſke.

Na toto cztenye mluwí ſſwaty Jan Criſoſtom.

Procz geſt gmenowal phylippa, geſto geſt míeſto//Ceſarea? Zagiſte P. G. LVII. col. 531.
proto, nebo gſta dwie míeſtye, gymaſſto obiema dyegy ceſarea: Gedna 268a
byeſſie philippowa a druh[3]) bieſſie Strakonowa; Protoz gmenugie philippa, abý wýedyeno bylo, w kterem ſe gie míeſtye ſtalo. A w tý a ne w oný gych otazal, daleko od zydow ze[4]) odwedl, abý beze wſſieho ſtrachu powiedyeli to, czoz bieſſie na gich mýſlí. Ale procz gich ynhed neotazal, kym bý oný gey mnyeli? A potom gich ſamíech otazaty,[5]) chtye gich myſl tyem k wiecziemu ſnazenſtwí k ſſobie zayzety. protoz take ne ynhed na poczatcze ſſweho kazanýe gich otazal, Ale kdyzto mnoho dywow uczynyl przied nymí a wyſſoke gý[6]) dal nauczienye A o ſſwem buoſtwi y o ſſwem ſgiednaným ſſwym otczem rozlicznye gym vczynyl dowedenýe, Tehdi gym teprwu toto uczynyl otazanýe. A nerzek Kym mýe prawie duchuownycí a kacierzí, Ale kym míe prawie lide; Nebo duchownýci a kacierzi nycz dobreho o nyê[7]) nemluwiechu, Ale lide obecznye[8]) rozliczne dobre domnyenye o nýem gmíechu. A vkazugie, kak welmí zada, aby to bylo zgieweno a lidmí wierzeno, Zie[9]) geſt ſyn buozy prźígyal czlowíeczt'wie 268b
na ſſie. protoz rzekl: kym prawie lide ſyna czlowieczieho? Buoſtwie zagiſte tyem myenye, nebo gynde teez gie czynyl. Nykte, prawi, newſtupil geſt na nebe nezli ten, geſto geſt ſſtupil ſſ nebe, ſyn buozy czlowieczy, genz geſt na neby. A protoz ze ony odpowiedyechu a rzkuce: Gíedný Eliaſſem

---

[1]) rozd. [2]) sic. [3]) sic. [4]) sic. [5]) sic. [6]) na konci ř. [7]) t. [8]) t. [9]) ras.

a druzy Jeremiaſſem nebo giednoho z prorokow, gích bludne domnyenýe
gemu prawiece. Tehdí yuz on gym powiedye: Ale wy kym mye prawite?
yako od lidy gie rozgiednawagie a gym buozie zwolenýe ge [1]) ukazugie,
yakz prawi ſſwaty daiud w zaltarzy: Ja gſſem rziek, zie gſte buohowe
a ſynowe wýſſieho wſſiczkný. Odpowiedyew Symon petr wece: Ty gſſy
kriſtus, ſyn boha zyweho. Zyweho buoha ſynem giey nazywa proty onyem
buohom pohanſkym kamenným, nyemym, ſlepý [2]) a hluchym, o nychzto
prawi ſſwaty dawid w zaltarzý: Vſta magíj, a nebudu mluwity; oczy magij,
a nebudu widyety. Tehdy giezíſſ odpowiedyew wece: Blahoſlaweny gſſi,
269a ſſymone baríona. Ale znamenayme ſnaznye, kake geſt to gmýe,//gymzto
ſweho poznawagycze obdarzygie, Abychom my gey prawym ſrdcem pozna-
gice, mohli take toho gmena vczaſtný byty. Baryona ſyrzſkym yazýkem
tolik o geſt rzieceno yako ſyn holubyczíj. A welmí dobrzie ſſwaty petr
nazwan geſt ſyn holubyczy. Zagiſte holubek geſt welmi ſproſtny ptaczek;
A on zagiſte mudrym ſproſtenſtwi[m][3]) ſyna buozieho naſſledowaſſie wzpo-
mínagie na przykazany[e][4]) ſyna buozieho, geſto bieſſie ſſwym mlazſſym
rzekl: Budte mudrzy yako hadowe a ſproſtný yako holubkowe. Neb
ſna[d][5]) proto, ze gye duch ſſwaty w holubiczyei twarzy na ſyna buozyeho
ſſtupil; Protoz dobrze ſyn holubyczi geſt nazwan, ze wlaſtye milоſty pln
byl vkazan. a doſty prawu chwalu ſſweho míloſtnyka a ſſweho poznawaczie
ſyn buozy geſt obdarzil, kdyz giey ſynem ducha ſſwateho poſſwiedczil,
od nyehozto on ſynem buoha zyweho byl nazwan: kakz kolywiek to geſt
welmí nerowno: Neb gezukriſt geſt ſyn buozy ſſwym przýrozeným, Ale
petr geſt ſyn ducha ſſwateho giedyne ſkrzíe míloſt; Kriſtus geſt ſyn buozy
269b przíede wſſíemí czaſſy a geſt buozie mudroſt — Protoz on//o ſobie prawi:
Buoh míe geſt gmiel na poczatczie ſſwích czeſtach, drziewe nez byl czo
ſtworzil na poczatcze — Ale petr geſt ſyn duch[u][6]) ſſwateho od toho czaſſu,
yakz geſt — oſſwiecen gſſa ſynem buozym — míloſt przygial buozieho
poznanýe.

Prawi potom cztenye: A ya tobie prawi, zeſſ ty petr, a na tu ſkalu
vdyelam ſſwuoy koſtel. Petr, genz drziewe Symon ſlowíeſie, pro weliku
gieho wieru a pro geho uſtawiczenſtwie od ſyna buozyeho to gmíe petr
przygal; Nebo zagiſte k nyemu vſtawicz [7]) vſtawicznu myſli ſie przyczynyl,
o nyemzto geſt piſana.[8]) Ale ſkala byeſſie gezukriſt; a na tu ſkalu, towíes
na ſpaſitelowi — gens ſſwemu wiernemu poznawaczí dal uczaſtek ſſweho
gmena, aby od ſkalí zagiſte ſkala byl nazwan — na nyezto ſkale ſſwaty
koſtel udyelan. Nebo giedyne ſkrzie wieru a ſkrzie mílowanye gezukriſtowo
a plnyenýe kazanye buozyeho przichodyme do nebeſkeho kralowſtwie, yakz
ſwiedczy ſſwaty apoſtol a rzka: Zakladu gíneho nykte nemuoz polozyty
kromíe toho, genz geſt polozien, geſto geſt gezukriſt. A wrata pekelna
270a neſſwityezíe proty nyemu. Wrata pekelna gſſu muky a pochlebowanye
plywnykow [9]) ſyna buozieho, gymyzto[10])//mdle a krziehke lidý, pochlebu-

[1]) sic. [2]) na konci ř. [3]) na konci ř. [4]) t. [5]) t. [6]) t. [7]) sic. [8]) sic. [9]) zkratka.
[10]) ras.

gice nebo hrozíece, ſwodye ſ prawe wierí otwieragíce gym cieſtu do wiecz-neho ztracenye. Zli take ſkutczy newiernych lidy a neſliczne rzieczí gſu wrata pekelna, Nebo wiera bez ſkutkow vmrzela geſt ſama w ſobie. Nebo zie dobre prawi klewety neſſliczne a protoz rozliczna gſu wrata pekelna. Ale zadna z tiech wrat nenye ſſwata cierkew, nebo geſt zalozena na huorzie, protoz wſieczko przemaha; Nebo ktoz wieru gezukriſtow wiernym ſrdcem pozna, wſieczko nebezpeczienſtwie, geſto gyei muozie lehcze potkaty, przieinuoze.

Potom prawi cztenie: A tobíe dam klícze kralowſtwie nebeſkeho. Skrzie klicze kralowſtwie nebeſkeho mocz a vmýenýe k rozeznany mezy zlym a mezŷ dobrym rozumie, gymyzto w kralowſtwie ma przygytí duoſtoynye, z kralewſtwie wypudyty. Protoz prawí ynhed potom: A czoz kolìwiek ſwiezeſſ na zemí, bude ſſwazano y na neby; A czoz kolíwiek roz-wiezeſſ na zemí, bude rozwazano y na nebí. A ta mocz ſſwazaty y roz-wazaty, kakz ſie kolywiek wídy, by ſamemu//petrowi dana byla, wſſak 270b
kazdy to ma wiedyety, ze geſt wſſiem apoſtolom byla dana, yakz ſwiedczy ſam ſyn buozy; Nebo on po ſſwem vmuczeny a wzkrzieſſieny zgiewyw ſie gŷ [1]) a poduw w gich oblicziey, rzekl gym wſſiem: wezmíete ducha ſſwateho; Kterímz odpuſtyte hrziechi, odpuſſczeny buudu, a kterym zadrzite, za-drzený buudu. A takez wſſiem byſkupuom a knyezy taaz mocz geſt dana, Abý ony, poznagice lidſke hrziechi, kterez bý nalezli pokorne a prawie wzſkruſſene, aby ty od wiezenye wieczne ſmrty miloſrdnye rozwazali; A ktereez bý pak nalezli, ze bý w ſſwich hrzíeſſiech uſtawicznye byli, abý gŷ [2]) to przikazali, ze gſſu k wiecznym mukam pozwany. A protoz nam geſt potrziebíe, bratrzice mila, abychom ſnaznym bdyenym rozliczních wrat pekelnych ſie chowaty [3]) A abychom to wíedyelí, ze tuhdy doydem nebeſkeho kralowſtwie a ſſweho ſpaſſienye, kdyz k wyernym a k ucenym lidem ſſwu wieru przítowarziſſie: [4]) Ale kdyz kterzy bludnych lidy przyklad przíed naſſý oczý bude przyweden, abýchom ynhed oczy naſſieho ſrdcze odtud odwratyli,//aby newídyeli lehkoſty, Ale abychom ſſwym ſrdczem 271a
ſnaznye znamenalí, czo geſt prawda a czo krzywda, a prawdý ſe przydrzeli naſledugyce przýkladu ſſwateho petra, genz wzhrdyew wſſiemí bludý, prawe wiery ſie przydrzal, vſtawicznymí uſty ſſwiedczil a ſprawedlnym ſrdcem drzal — Nebo kdyz nyekterzy mlazſſy rozpaczywſſe ſie gydechu od gezukríſta A on dwiemanadczte apoſtolom wece: Zda wy take chcete odgyty? Odpowiedyew petr wece gemu: Hoſpodyne, kuomu poydem? Slowa wieczneho zywuota gmaſſ a mý wierzíme ý poznali ſme, zeſſ tý ſyn buozý.

Prawi potom cztenye: Tehdí gym przikaza, abý nykomemu nepra-wilí, zie geſt on kríſtus. To zagiſte vczyni proto, zie chtiel czakaty po ſſwem vmuczienί a po ſſwem wzkrzíeſſiený, az by wiera gezukriſtowa byla mno-hymí dywy potwrzena, ta [5]) zie by ſíe yuz podle prawa nýkte nemohl

[1]) na konci ř. [2]) t. [3]) sic. [4]) sic. [5]) sic.

protywíty; nebo przied tyem byli bý ſie poſſmíewali. A thehdy poczie gým ukazowaty, zie muſſy gyty do geruzalema a tam mnoho trpíety. Tiem ſie
271b ſwa//ty apoſtolowe welmíe ſmutychu, A kakzkolywíek byli od nyeho ſlyſſalí, ze trziety den ma z mrtwich wſtaty, wſak ſie gym zdaſſie lepe, bý byl nykdy neumyeral. A rozum toho ſlowa bieſſie przied nymí ſkrít. A protoz kdyz gyny tiem ſie mutiechu, giedyný petr iako ſnazny odwed gieho od gyných pocze geho treſktaty a rzka: Neſluſie to na tye, hoſpodyne, neſtane ſie tobie to. Czo gie to dwuorneho? petr nedawno blahoſlawenym nazwan a zgiewᵉnye od otcze buoha przygial, tak ſkuoro padl a tak ruczie neuſtawíczen ſie uczýníl. Zagiſte nedyw ſíe tomu; nebo gemu gieſtye nebylo to zgieweno. dobrze gemu bylo zgieweno, ze geſt on ſyn bozy, Ale geſtie gemu nebylo zgieweno, kak ma na krzyzy vmrzíety a lidſkí narod wykupyty a trziety den z mrtwich wſtaty. Znamenayz, kak geſt ſ prawẽ [1] kazal toho gynym neprawity; Nebo kdyz ſſwaty apoſtolowe ſlyſſawſíe to, tak ſie pohorſilí, czo by byli gyný neuczynílí? Tehdy on obratyw
272a ſie wece k petrowi: Gdy po mníe, protywnícze. Jako bý rzekl: Ma wole geſt a meho otcze, abich za lidſke//ſpaſſienýe vmrziel, Ale ty naſledugieſſ ſſwe wole A nechczeſſ, aby zrrno pſſienýczne padlo w zemí, abý mnoho owuoce przyneſſlo; A protoz zie gſſi mey wuoli protywen, protoz duoſtogenſſ naſſwan byty protywnykem. Protoz pod po mnýe, Towieſſ míeý tuuz wuoli iako ya. Znamenaýmez, bratrzice míla, kakt geſt petr, gſſa hlawu nade uuſſyemí apoſtolí, tak twrde zehranye od ſyna buozieho trpiel, proto ze nemyel praweho domnýenye o geho vmuczіení. Chowaymez ſe tehoz, abychom w ſſwatey wierzie nebludyli, Ale prawu wieru drziece doſſlí k giezukriſtowí do nebeſkeho kralowſtwie. Giehozto mnye y wuam dopomahaý otecz, ſyn, ſwaty duch. A͡.[2]

Tehdí gezyſſ wecze ſſwym mlazſſyim: Chce-lí kto po mnýe gyty, odpowiez ſie ſam ſebe a wezmí ſſwuoy krzyz a puod za mnu. Neb ktoz chcze ſſwu duſſy ſpaſſenu uczynyty, ztraty gy; Ale ktoz ztraty ſſwu duſſy pro míe, nalezne gy. A czo to pomuoz czlowieku, bý weſſ ſſwíet zyſſkal,
272b a ſſwey duſſy neduoſtatkí trpiel? Neb kteru da//czlowiek promíenu za ſſwu duſſy? A ſyn czlowieczy ma przygity w chwale otczie ſſweho ſſvými andieli, A tehdy odplaty kazdemu podle geho ſkutkow. Zawierne prawi wam: gſſu nyekterzy z tiech, geſto tu ſtogie, geſto neokuſſie ſmrty, az vzrzíe ſyna czlowíeczieho gduce w ſſwem kralowſtwi.

Na toto cztenye mluwí ſſwati Thomaſſ z aquína.

Kdyz petr bieſſie rzekl: neſluſſye tak na[3]) tye, buozíe, neſtane ſie tobie tak, ynhed uſſliſſal: Pod za mnu, protywnycze. Nemíel duoſtý ſyn buozy na ton[4]) treſktany, Ale ſcziedre chtiel ukazatý nepodobenſtwie petrowich ſlow a vzýtek ſſweho vmuczienye. protoz y rziek: Chcze-li kto po mnye gyty. Jakobý rzek: Ty mnye prawyſſ Neſluſſie to na tie, buozîe,

[1]) [illegible] r. [2]) t. [3]) ras. [4]) sic.

A ya pak tobie prawi, ze netolik to nenye dobre, ze mi branyll vmuczienye,
Ale ze y ffpaffen nemoczi[1]) muozeff bytý, kdyz nebudeff fam chtiety muki
trpiety. Dziewe bieffie rzekl fyn buozy tyem, gefto za ny[2]) gdiechu: Ktoz
fie odpowie toho wffeho, czoz gma, nemuoz mym mlazffym fluty; Ale 273a
tuto prawi. Chce-li kto pony̆e[3]) gyty, odpowieff fie fam febe. Tam prawi,
Abychom fie odpowiedieli toho, czoz mame; ale tuto prawi, abychom fíe
odpowiedyeli fami febe. Nenýe geft tyezko odpowiedyety fíe toho, czoz
gmaff, Ale welmíe geft tieffczegie odpowiedyety fie fameho febe. Protoz
fyn bozí tyem, geftot k nyemu chtiegi przigyty, przikazugie, aby fie odpo-
wiedyeli toho wffieho, czoz magý. Nebo ktoz k hofpodynu fie przyblizugiei,
ff dyablem magy buoýowaty. A zagifte dyabel na tomto ffwietye wlaft-
nyeho nycz neyma; A protoz nazy ff nahym bogýgme. Nebo geftli to, ze
odyeny f nahym buogíge, fpyeffíe bude k zemí przytrzien, nebo ma zacz
vgyat byty. A czo gffu týto wffieczky wiecy zemfke, gedyne yako nýektere
rucho naffieho tiela? Protoz ktoz chcze proty dyablu buoyowaty, flozz
ffiebe rucho, aby nebyl przíemuozen. Anyz gie dofty na tom, abychom
fye toho, czoz mame, odpowiedí//eli, kdyz fie famí febe neodpowíeme. Ale 273b
czo gie to rzieczeno, abychom fíe famí febe odpowiedieli? Geftli to, ze fye
famí febe odpowieme a fami febe oftanem, czo z naff bude? Ale gyne sme
fkrzie hrziech a gyne ffme fkrzie ffwe przyrozenye. Oftanmeez febe tak, yakz
fme fkrzie hrziech vczynylí, A budme tak, yakzme ftwuorzieny̆ podle przy-
rozenye. Geftli to, ze geft kto z naff pyffien, a obraty fie k gíezukríftowi
y bŭde pokoren, ten geft yuz fam febe oftal; Smíluy[4]) obraty-li fe k drzewny
czíftotye, odpowiediel fie geft toho, czoz byl; Gieft-li to, ze ktery lakomý
obraty fie k ffcziedrofty, A ten, gefto nafilym czyzíe braal, yuz pak ffwe
pro buoh rozdawa, ten yuz fam febe oftal: Týzz geft podle przirozenye, Ale
nenye tyzz podle zlofty a ffhrzieffienye. Protoz y geft piffano: Obbrat[5])
hrzieffnyky, y nebudu; Ne tak, bý nebyli podle przyrozienýe ffweho, Ale
nebudu yuz hrzieffnýczi podle zlẹho vczynyenye. Tehdy zagifte famí febe
oftanem, kdyz oftannucze[6]) ftarich hrziechow, y po//cznem noue czýnýty 274a
dobree fkutkí. Slyff, kak tie ffwaty pawel byl fam febe oftal, kdyz rzekl:
Zyw gffem ya, ale ýuz ne ya; Nebo byeffie uhaffien w nýem lítý buozy
protywník A poczal bíeffie bytý kazatel míloftíwý. Zyw geft, prawí, we mnye
gezukrift. Jako bý rziekl: ya gffem od febe, ffem yuz vhaffen, nebo neýgffem
zyw w drziewných hrzieffiech; Ale wffakz podle przyrozenye neygffem
vmrzel, nebo w giezukriftowí wlafczie gffem zýw. Ale zagifte ktoz gíz zlich
fkutkuow odpowiedyel fie, Hledayz, aby wu dobrich nrawiech a w dobrich
fkutczíech roftl a profpiel. Nebo fyn buozy kdyzto rzekl: Ktoz chcze za
mnu gyty, odpowieff fie fam febe, ynhed przyczínýl: A wezmi[a 7]) ffwoy krzizz,
puoydyz za mnu. Dwuogym czynem zagifte krzyzz muoz wzat byty: kdyz
nýektere vtrpenye naffiemu tyelu czyným̆e, Nebo kdyz magice flytowanye
k ffwemu bliznyemu, Zaloft na ffweý duffy trpíme. Znamenaymez, kakt

---

[1]) sic. [2]) na konci ř. [3]) sic. [4]) sic. [5]) rozd. [6]) t. [7]) na konci ř.

geſt ſſwatý pawel obogým czynem krzyz noſſil. O prwem prawı a rzka takto:
274b Muczým ſſwe týelo a w ſſluzbu gıe puod//dawam, Abý ſnad, kdýzbých gynym kazal, ſam pak zlým nebyl. Hleday, yuz wıdyme, kakt geſt krzyſſ na ſſwem zywuotýe noſſyl; wýzmez pak, kakt gıeſt noſıl y na duſſy. Nebo on prawı a rzka takto: Ktoz geſt nemoczen, ale ya neygſſem? Jako bý rzekl: Nıkte toho nemuoz rzecý; neb kdyz ya ſſweho blıznýeho wízý nemahagıce, ynhed mam k nyemu ſlítowanye a nemocen gſſem ſſ ným na ſſwey duſſy.

Prawí potom cztenýe: Ktoz chce ſſwu duſſy ſpaſſenu uczynyty, ztraty gy; Ale ktoz ztraty ſſwu duſſý pro míe, vczyný gy ſpaſſenu. Yako by rzekl k uoraczowı: Obıle chuowaſ-lı, ztratyſſ; paklı gıe wſſıegyeſſ, obnowıſſ. A kto toho newýe, kdyz obıle w zemí ſſıeto bude, ynhed tam hýne [1]) a ſkrıto geſt od naſſıch oczy; Ale odkudſſ hnýe w zemí, odtudzſſ zelenye a obnowugıe. Ale ze ſſwata cıerekew gma dwuoý czaſſ, Gıeden, kdyz gıe w protywenſtwı, A druhí, kdyz gıe w puokogy. Kdyz geſt w protywenſtwí, tehdı ſyn buozy
275a welı, abý czlowıek pro wıeru krzıeſtyanku dal ſſwu duſſy, towíez//ſſwe tıelo neb ſſwoý zywot; a ktoz tak zywuot ztraty, nalezne gıeı na onom ſſwıetye: Ale ktoz pro wıeru krzıeſtyanku neſſmíe ſſweho zywuota wazyty, ſpaſſy gıey na tomto ſſwietye, Ale na onom gey ztraty. Ale w czaſſ pokogıe gma odlozyty od ſebe to, czoz nad ným nawıecz muoz panowaty a geho duſſý k ſſtraczeny przyprawyty. Protoz ma od ſebe odlozyty wſſeczky zadoſty tıeleſtne tohoto ſſwíeta; Neb czo to pomuoz czlowıeku, bý weſſ ſſwıet zyſkal a ſſwe duſſy nedoſtatky trpıel. Roznyetyw ſſwe mlazſſıe ſyn buozy, abý ſíe ſamí ſebe odpowıedíely A krzyzz ſſwuoy wzeli, Ale ony to vſſlyſſawſíe, welmýe ſíe tyem leczechu. Protoz ſyn buozy po ſſmutney rzeczí prawí gym pak weſſelu a rzka: Sýn czlowıeczı ma przıgıty w chwale otcze ſſweho ſſwymí andyelí. yako by rzekl: Nynýe tye ſyn czlowıeczý przıſſıel, ale ne w chwale, nebo neſluſalo gemu, w chwale gſſucz, hrzıechí naſıe noſſyty; Ale tehdy przýdu w chwale. Nebo drzewe przyprawıl ſſwe mlazſſíe, vczínyw ſıe k ným podoben, aby gıe mohl k ſſobıe podobny vczy-
275b nyty w ſſweí chwale a w ſſwem// kralowſtwí. Prawí potom [2]) cztenye: Ale prawı wam, gſſu nýekterzý z tyech, geſto tuto ſtogıe, geſto neokuſſıe ſmrtý, az vzrzıe ſyna czlowıeczıeho gduce w ſſwem [3]) kralowſtwí. Kralowſtwíe nebeſke, bratrzıce míla, ne wzdí w ſſwatem píſſmíe kralowſtwıe, buducıe rozumíeno geſt, Ale czaſto ſſwate pıſſmo ſſwatu cıerekew kralowſtwuo nazywa. Protoz pıſano geſt: Poſſle ſyn czlowıeczy andıelý ſſwe y wyberzıe z gıeho kralowſtwıe wſſıeczka pohorſſıenye. [4]) w buducıe [5]) w kralowſtwı zadneho hrzıeſſnyka nenye, anyz bude A protoz take zadneho pohorſıenye nebude; A protoz ſkrzıe kralowſtwıe rozumıe ſſwatu cierkew, w nyzto gſſu zlí mezý dobrymı ſſmíeſſıený. A proto ze nýekterzí ſſwatych apoſtolow tak dluho míelı na tomto ſſwıetye zywı býty, az bý wıdıelı ſſwatu cıerkew a chwalu ſýna buozıeho na tomto ſſwıetye rozplozenu. Protoz

---

[1]) sic. [2]) na konci ř. [3]) t. [4]) t. [5]) sic.

ſyn buozy chtie ſwe mlazſſie vtieſſitý powiedye gy[1]) ta ſlowa a rzka: Gſſu nyekterzy z tiech, geſto tuto ſtogie, gyzto neokuſſie ſmrty, az vzrzie ſyna bozieho gduce w ſſwem kralowſtwi. Towies den ode dne, czym dale tiem wiece w buozi chwale a we wſſiem dobrem[2]) proſpie wzgiece. Gehozto mnye 276a
y wam dopomahay otecz, ſyn, ſwaty duch. Amen[3])

A po ſieſtý dnech wzie gezyſſ petra a iacuba a yana, bratra geho, y wede gie na huoru wyſſoku ſſukromie y promíení ſie przied nýmí. y zeſtkwie ſſe obliczíey geho yako ſlunce a rucho gieho uczyný ſie byelo yako ſnyeh. Tehdy vkazachu ſie gym moyſyeſſ a Heliaſ ſſ ný[4]) mluwiece. Tehdy odpowiedíew petr wece k giezyſſowi: Hoſpodyne, dobro geſt nam tuto byty. Chczeſſ-li, uczynyme tuto trzy ſtany, Tobie giedén, moyzieſſowi geden A heliaſſowi geden. A kdyz geſſczie on mluwieſſíe, nalit oblak ſſwietly obklíczyl gie A hlaſſ z oblaka a rzka: Tot geſt ſyn muoy mily, w nyemz mi ſie dobrzie ſlibilo, gieho poſſluchayte. A vſliſſewſſie to apoſtolowe padechu na ſſwoy obliczíey a bachu ſie welmíe. y przíſtupi geziſſ i dotczie ſie gych a weczie gym: Nerodte ſie batý, wſtante. Puozdwíwſſie[5]) pak ſſwogi[6]) oczy nykohebo neuzrzechu, gedyne ſameho giezyſſe. A kdyz gydechu duolow ſ huorí, przykaza gezyſſ a rzka: Neprawte nykomemu wydyenye,// 276b
azz ſyn czlowieczy z mrtwich wſtane.

Na toto cztenýe mluwi ſſwaty Thomaſſ z aq[1]na.

Procz geſt ſyn buozy tyto trzy apoſtolý ſſebu poyal? Zagiſte nebo tyto trzie biechu znamenýtieſſy mezi gynymi: Swaty petr proto, ze ſyna buozieho welmie milowal, A protoz gemu ſſwu chwalu chtiel vkazaty; Ale ſſwateho yana proto, ze giey ſyn buozy welmie milowal; Ale ſſwateho yakubba[7]) proto, ze gieſt byl welmie vſilen a protywen zyduom, Take ze Herodeſſ za weliky dar zýduom to dal, ze geho kazal zabity. A procz gie ynhed toho neuczínyl, Ale po ſſeſty dnech? geliſſ Proto, aby gyný apoſtolowe nezwiedieli, aby to przied nýmí tayno bylo; Nebo by byl ynhed wedl na huoru, byli by gyní welmí zadali take za nym gyty, Abý byli muohli wídiety ſyna buozieho w gieho chwale, o nyeyzto byl gym drzewe rzekl: Gſſu nýekterzí z tiechto, geſto tuto ſtogíe, gijzto neokuſſie ſmrtý, az vzrzîe ſyna czlowieczeho gduce w ſſwem kralowſtwi. Tu ſſweho kralowſtwie chwalu gym na tey huorzie ukazal. Ale procz geſt moyzieſſ ſie a Helyas tu przywedl? Zagiſte nayprwe//proto, neb nýekterzi z[z]aſtu- 277a
puowe[8]) prawíechu giey heliaſſiem: Protoz on pokaza ſſwím apoſtolom Eliaſſíe, abý ſſwiedczí byli tomu, ze on nenye Eliaſſ. A protoz ze zýde prawiechu, bý on byl protywen zakonu, przeſtupugie ſobotu, A ze bý, gſſa czlowiekem, czyníl ſíe buohem: protoz on moyzieſſie przywedl na ſſwiedecztwie, ze zakona nezzruſſigie,[9]) Ale zakon doplnýgie; Proto take, neb kdyz rzekl ſſwatym apoſtolom: Chce-lí kto po mnye gyty, odpowieſſ

---

[1]) na konci ř. [2]) opraveno červeně z *dobrím.* [3]) na konci ř. [4]) rozd. [5]) sic. [6]) *g* přeps. z *ý.* [7]) rozd. [8]) sic. [9]) rozd.

ſe ſam ſebe a wezma krzyz ſſwoy podyz za mnu. Protoz týto dwa przywedl na przyklad, nebo kazdy z ny wazyl ſſwoy zywot pro miloſt krale nebeſkeho, Kazdi z ny przied lítymí knyezaty bezz ſtrachu prawdu mluwil — Moyzieſſ weegiptíe przied faraonem A Elyaſſ przied kralem, gemuzto gmi[e] [1]) býeſſie Achab. A ze gſſu proto tak zywot pro krale nebeſkeho wazyli, Proto take od krale nebeſkeho tu míloſt míelí, ze gſſu dywý czyníli — Moýzieſſ w eegiptie A Helias w zemí yzrahelſkeý mrtweho wzkrzieſſil. Yako by
277b ſyn buozy chtiel gym rzecy: Budete-li wý//pro míe ſſwoy zywot wazyty, teez miloſty yako y tyto budete gmíety. Piſſie take ſyn buozy: Aby tyto trzie apoſtolowe bylí hlawa nad gynymí, protoz uczyl gie tomu, Aby byli litoſtywí yako moyzieſſ A miloſtywi yako Elyaſſ. Neb kdyz byeſie ſe kral nebeſkí rozhnyewal na zýduowſtwo pro gich weliki hrziech, tak zie gye chtieſſie wſſieczky zahladyty, Tehdí moyzieſſ ſlitowaw ſie nad nymí, wzwola k hoſpodynu a rzka: Hoſpodyne, odpuuſt gym ten hrzíech; paklí toho nechczeſſ vczýnyty, Ale ſſhlad mie ſ knyh, geſtoſſ míe napiſſal; A Elias trzy leta trpiel hlad pro naro[d] [2]) zydwouſkí.

Czoz pak petr wecie prawi: Hoſpodyne, dobroý nam zde bytý. Bieſſie ſliſſal od ſyna buozieho, ze ma do geruzalema gyty A tam mnoho zleho od zyduow trpiety a naypoſledy vmuczen byty. Jako by rzekl: Oſtanem-lí zde, tehdy neumrzieſſ, any czo trpiety buudeſſ; Mame ſſebu Elýaſſie, genz ohen ſſ nebe puſtyl, A moyzieſſie, genz byl wſſiel na huoru we mlhu a tam
278a ſ buohem mluwil, Jako by rzekl: Nikte naſſ nezwíe, kto y//ſme. Hleday, kakt gie ſilnye mílowal ſyna buozieho; nebo tohoto nemluwieſſye ſam pro ſe, ale pro ſyna buozieho. Tu take míloſt ſſwaty petr pokazal k giezukriſtowí, kdyzto yuz blíz przied geho vmuczenym k nyemu powiedıel a rzka: By mí bilo ſ tebu vmrziety, nezaprzý [3]) tebe; A potom mezy tak welikkym [4]) zaſtupem lida, kdyz chtiechu ſyna buozieho zydowe giety, netolik nebyezal, Ale wytrhl ſwoy mecz y vtal pachuolk[v] [5]) knyezete zyduowſkeho vcho. Hleday, kakt gie o ſobie netbal, [6]) ale za ſſweho míſtra ſie bal.

Prawi potom cztenýe, ze hlaſſ by ſliſſan z oblaka a rzka: Tot gieſt muoy ſyn milý, w nyemz to mí ſie welmí ſlibilo geho poſluchayte. Kdyz hoſpodyn wſſiemohuczí chtiel lidem hrozity, aby ſie geho bali, tehdi oblak pokazal temný, yakozto na horzie ſyna [7]) Wſiel, prawi, Moyzíeſſ k hoſpodynu w uoblak w temný; Ale zie tuto nechtiel hrozyty, ale uczyty, protoz oblak ſſwietlý ſie pokazal. A aby wiedyeno bylo, zie hlaſſ otcze buoha o zadnem gynem ſſwiedeczſtwym nedawa, gedyne
278b o gezukriſtowí, protoz onu dwu neby wídyety, giedýny gezukriſt ſam [z]oſta. Ale czoz ten hlaſſ geſt rzekl? To geſt, prawi, muoy ſyn mily. A kdyz geſt milý, neboý ſie petrze. yuz muozieſſ dobrzye gieho mocz widyety a wierzyty, ez z mrtwich wſtane; Nechceſ-li gynak wierzyty, Ale wſak wierz ſſwíedeczſtwi otcie buoha. A to tobie protywno nebuud, acz on chce na krzyzy vmrziety. A kdyz uſſliſſiechu, padechu na ſſwuoy obliczıey

[1]) na konci ř. [2]) t. [3]) na konci ř. [4]) rozd. [5]) na konci ř. [6]) ras. [7]) sic.

a bachu ſie welmie. A zagiſte netoliko giſu pro bazen na ſſwoý obliczieí padli. Ale abý, widucze taku ſſwietloſt, hoſpodynu ſie modlili. I przykaza gym, aby nykomemu toho neprawili, az bý geliz ſyn czlowieczi z mrtwich wſtal. A to vczyný proto, aby z toho poſſmiech nebyl; Nebo nebyli tomu gieſtye wierzilí: Ale kdyz potom mnohymí dywy a napoſledy ſſwu ſmrtý toho potwrdyl, Tehdy kazal wſſieczko zgyewity, aby giedno druheho potwrzowalo. Ale my, bratrzice mila, cheeme-li, vzrzíme take giezukriſta, ne tak yako gſſu ony na huorzie widieli, ale welmí wieczſſy [1]) ſſwietloſty. Nebo thehdy odpuuſtygie ſſwym apoſtolom, vkazal gym gie//dýne tu 279a
ſſwietloſt, gijzto gſſu ony mohli dobrzie trṗiety. Ale potom przide ſſe wſſy ſſwietloſty ſſweho buoſtwie A netoliko S moyzieſſiem a ſ elyaſſem, Ale bez czíſla rztyerzſtwa ſſwatich andielow a gynych ſſwatich ſſiebu przywede; A tu giey wſſiczkny uzrzie. A ſam ſſe wſſiemí bude mluwity. A dobrym dye: Podte pozehnany mcho otcze, neb kdyz gſſem byl laczen, dali ſte mi gieſty; A nyekteremu z nych dye: Nehodyek, ſluho dobry a wierny. neb gſſý nad malu wieczy byl wieren nad welíku tye wieczí puoſtawým: wendy w radoſt ſſweho pana. A zly[m] [2]) take pak dye: Dýete, proklctý, do ohnye wieczneho, genz gie przyprawen dyablu a gieho andielo[m] [3]) ; A ſſwiezicze gich nohij a rucze y wurhu gie wue tmu neſlichanu. Tehdy dobrzy buudu ſie ſſkwiety yako ſlunce, nebo budu przicbywaty wieczney ſſwíetloſtý. Gyezto mníe y wam dopomahaý otecz, ſyn, ſſwaty duch. Amen.

Tehdy otazachu gieho geho mlazſſy a rzkuce: Czoz tehdy míſtrzi prawie, zie Eliaſſ muſſy drzewe przygyty? Tehdy on odpowiedyew wece gym: Elyaſſ, to gieſt prawda, zie ma przygyty a nawratity wſſieczko. Ale prawí//wam, zie gye Elyaſſ yuz przíſſiel, a nepoznali geho, ale vczynyli 279b
nad nym to wſſie, czoz chtielí. Takezz y ſyn czlowieczy ma od nych trpiety. Tehdy vrozumiechu mla'zſſy, zie y o yanu krzſtytelowi gym rzekl. A kdyz przygide k zaſtupuowý, Przíſtupi k nyemu czlowiek, klek na kolenu przied ný,[4]) wecze a rzka: Hoſpodyne, ſmýluy ſie nad mym ſynem; nebot geſt namíeſſieczuyk a zle trpy, Nebot czaſto pada w uohen. A offierowal gſſem gieí twym mlazſſy[m] [5]) a nemohli gieho uzdrawyty. Odpowiedyew giezyſſ wece: O narode newierzígicy a przewraczeny, dokawad buudu ſſ wamí? dokawad waſſ buudu trpiety? Przyneſte gieí ke mnye ſſem. I treſkta gie gezyſſ y wýnyde od nyeho dýabel y by vzdraweno dyetye od toho czaſſu. Tehdy przíſtupywſíe geho mlazſſy k giezywſowi tayny[e] [6]) a rzkucze: Procz ſme my nemohlí wywrczy gieho? Wecze gym giezyſſ: Pro waſſie newierzienye. Ale zawierne prawi wam: Budete-li míety wieru yako zrno horczíczne, dyete teyto huorzie: gdy tamto, a poyde A nycz wam nebude nelzie. Ale tento narod nemuoz wywrzien byty, gedyne modlítbu a puoſtem.

Na toto cztenye mluwi ſſwaty Thomaſſ z aquína.

[D]uchuonycí[7]) zydow//ſſczí prawíechu podle proroeztwie Malachiaſſie 280a
proroka, by Elyaſſ gmíel przygyty przied przýſtym ſyna buozieho a na-

[1]) // přeps. z y. [2]) na konci ř. [3]) t. [4]) na konci ř. [5]) t. [6]) t. [7]) provedena inic. M.

wratýty ſſrdce otczowuo k ſſynom A ſrdcze ſynow k úotczom A wratyty wſſıeczko w ſtan ſtaw. I mnyechu apoſtolowe, by to bylo przíſtýe yuz ſyna buozıeho, kdyz ſıe byl przıed nymí promíenyl na horzıe. A protoz wecechu gemu a rzkuce: Czoz tehdy prawıe míſtrzí, zıe Elyaſſ muſſy przıgıty drzewe? Jakoby rzeklı: Kdyz ſſy yuz przıſſel w ſſweý chwale, kak gıe to, ze twoy przıedchuodczıe Elyaſſ neprzıſſıel przıed tebu? Swaty apoſtolowe przıſtye Elıaſſowa newıedıelı gſſu z pıſſma, Ale míſtrzy zydowſty tı to mluwıechu a to domnyenýe bıeſſıe mezy obecznymí lıdmí. I mluwıechu míſtrzı a rzkuce: By toto byl krıſt,[1]) byl by Elıaſſ drzıewe przıed ným przıſſıel. Ale geſt znamenaty, zıe geſt dwuogıe przıſtıe ſyna buozıeho, Gıedno prwe, kdýzto ſıe narodyl, Druhe pak buude den ſuudný. Przıed prwym gıeho przıſtym przıedſſel geſt gyeı ſſwatí yan krzſtytel, genz geſt byl podobný k eelıaſſowí ſkutkí, nrawı a moczı; Ale przıed druhym przıſczím przıedeyde gıeı E//lıaſſ
280b prawý. Tehdí ſyn buozý odpowıedyew gym wece: prawda geſt, ze Elıaſſ ma przígítý a nawratyty wſſıeczko. Ale prawı wam, zet tye Elıaſſ yuz pryſſıel. Nykte ſıe nedomní, bý ſyn buozy bludnýe mluwıl, zıe nýekdy prawí, zıe Elıaſſ yuz przıſſel A nyekdy prawı, zıe gma przygıty. Nebo kdýz prawı, zıe Elyaſſ ma przıgıtı, míený Elıaſſıe praweho, genz przedde[2]) dnem ſuudnym ma przygıty a ſſwym kazanym nawratıtý wſ ıeczko; Nebo wſſıeczko zyduowſtwuo nawratý k wyerzıe krzıeſtıankey A nawraty ſrdcze otczow k ſſynom. To ſıe tyem czynem ſtane, ze zyduowe przygmu wıeru ſſwatıch apoſtolow, nebo ſſwaty apoſtolowe poſſlı gſſu od zydow yako ſynowe od otczow. Ale kdyz prawí, ze Elıaſſ yuz przıſſıel, míný Elıaſſıe podobenſtwím, to gıeſt ſſwateho yana krzſtytele. Ale kdyz prawí ſyn buozy: A nepoznalı gſſu gıeho, Ale uczínylı z nyeho to wſſıe, czoz chtıelı, a czoz gym lıbo býlo, To míený, ze gſſu gemu hlaw[u][3]) ſtıelí, Abý, yakz gıeſt przıedſſıel ſyna
281a buozıeho narozıenym, abý gıey takez przıed /ſſel ý vmuczıeným. A protoz prawı we cztený: Takez y ſyn czlowıeczí gma od ných trpıety.

Prawı potom cztenye: A kdyz przygíde k zaſtupu, przıſtupı k nyemu czlowıek, klek na kolenu nayprwe przıed ným. Wyzme, czo to geſt, geſto prawı: Namíeſſıecznyk a zle trpíj. Lekarzy mluwıe, to czo gym lıbo, neb mluwıe, by to byla nemocz tıeleſtna, a rzku, by wlhkoſt ſıe hýbala w hlawıe podle ſſwıetloſty mîeſſyeczowe, geſto geſt wlhkeho przyrozenye. Ale mý, geſto ſſwatemu cztený wíerzyme, prawyme, ze tu nemocz zly duch w czlowıecze czyní. Neb zly duch hleda nyekterıch czaſſow mýeſſıeczowıch a w ty czaſſy dyela tu nemocz w czlowıecze, a w druhe czaſſy nýcz, chtıe lıdý przyweſty k bludu, Abý mnýelı, bý to bylo byehem míeſſíeczowŷ.[4]) Znamenaty nam geſt take, zıe dyabel toho gıſteho mladczıe, kdyz gey geſt metal y w ohen y wuodu, byl bý gey take owſſıem y zahubıl, ale buoh toho nedopuſtıl. Ale kdyz potom prawı: A offıerowal ſſem gey twym mlazſſym,
281b a nemohlı geho vzdrawíty, Taynye zalugıe na apuoſtolý; ano czaſto /nyekto vzdrawen nebude, nenýe to pro nedoſtatek toho, genz ma vzdrawıty, Ale

[1]) sic. (zkratka). [2]) rozd. [3]) na konci ř. [4]) t.

pro newierzienye toho, genz ma vzdrawen byty. Znamenay take gieho nemudroſt, kakſ przed zaſtupem zgiewnye proſſy otczyſſie, omluwagie geho apoſtoly. Ale ſyn buozý wyprawugie gie z toho omluwanýe, vkazugie, zie geſt wynna¹) toho, genz na nye zalowaſſe; Nebo rozliczny geſt znamenatý, ze geſt neýmyel prawe wierý. Ale wſſakz ſyn buozy nezíehrzie giey ſameho, abý gieho neſmutyl, ale zehrzie na wſſiezko zyduowſtwo; Neb podobno geſt k tomu, zie gſſu mnozý z zydduow,²) geſto gſſu tu býlí, o ſſwatich apoſtolech, zie dyabla wýwrczy nemohlı, nyeczo wrtralı. A protoz y prawı cztenýe: Odpowıedyew giezyſſ weczíe: O, prawı, narode zyduowſſký newierní a przıewraczıený, dokawad buudu ſſ wamí a dokawad waſſ buudu trpíety? Skrzıe to, geſto prawı, dokawad budu ſſ wamí, vkazugıe, zıe zada ſmrty a zıe bý rad ſſyel ſ tohoto ſſwyeta. Prawí potom cztenýe: Przýneſte gıey ke mnye ſſıem. Kdyz byl ſſwe mlazſſıe yuz zprawıl, przywody otczıe toho mladen//czíe k dobrey nadýegy, abý wıerzıl, ze ſyn geho buude 282a
zbawen toho zleho. proto weczıe: przyneſte gey ke mnye ſyem. Y poczıe trzeſktaty dyabla a take toho mladczıe; Nebo ſıe to gemu byeſſıe pro geho hrzıechı przýhodylo. Y wynýde od nycho dyabel a by vzdraweno dyetye od toho czaſſu.

Tehdy przyſtupychu k nyemu geho mlazſſy taynye a weczıechu gemu. Byechu przygyalí apoſtolowe od ſyna buozyeho mocz wýmýetaty dyablý. A proto zıe nemohlı toho dyabla wypudyty, bachu ſıe, bý nebylı te moczí ztratylı, geſto gym byeſſıe dana. Ale ſyn buozý gym odpowıedye: Pro waſſýe, prawı, newıerzenýe. Wıerzılí gſſu zagıſte ſſwaty apoſtolowe, Ale wſak geſtye u wıerzıe potwrzený nebýlí; Nebo kdyz ſyn buozy byl na huorzıe ſ petrem, ſ yanem a ſ ýakubem, zatýem bylı gyní oſtalı wdole mezy zaſtupem A nýekterzy z ných nyeczo ſıe u wıerzıe rozpaczowalı. Prawı potom cztenıe: Zawıerne prawı wam, Budete-lı gmety wıeru yako zrno horczıczne. Zrno zagıſte horczyczne, drzyewe nezlı buude rozyetrzyeno, nýkto nemuoz poznaty gıeho muoczy; Ale kdyz rozýetrzıeno buude, tak muocz gıeho welmí czyty: Takez czlowıek ſſwaty kdýz ktere protýwenſtwıe 282b
pro wíeru trpıı krzyeſtyanſku, tu geho wyeru poznaty, a gyeſt-lı vſtawıczen, tehdy wſſyeczko to w ſlechetnoſt obraty, O nyemzto drzıewe mohlo domnyenye býty. I chczıe ſyn buozy ſſwym apoſtolom takto rzecy: Budete-lı myety taku wıeru, zye, kdyz waaſſ bude trzıety protywenſtwıe, u wıerzıe ſıe nerozpaczyte, ale vſtawıczny budete, Tehdy dyete teyto huorze: gdy tamto a ynhed poyde A nycz wam nebude nelzíe. Ale ſnad by nýekto rzekl: kdyz gſſu apoſtolowe z gednoho mıeſta huoru na druhe przıewraczowalı? K tomu ya odpowıedam, ze gſſu ſſwatý apoſtolowe welmıe wıeczſſye czynylı, neb gſſu mrtwich mnoho wzkrzıeſſowalı. Prawıe take gſſu nyekterzy ſſwaty menſſy ſſwatıch apoſtolow, ze gſſu w puotrzıebu huory przíewraczowalí. A to, ze gſſu ſſwaty apoſtolowe huor neprzıewraczowalı, to gıe nebylo proto, bý nemohlí, ale proto, ze gym toho nebylo potrzıebye.

---

¹) rozd. ²) t.

A ſſnad gſſu huorí przíeſtawowalı, ale to pıſſano nenýe; nebo ne wſſyczkní
dywowe gſſu popıſaní.
Prawı potom cztenýe: Ale tento narod nemuoz wýwrzıen bytý, gıe-
283a dyne modlıtbu//a ſkrzıe puoſt. To mluwı netolıko o narodu namyeſſıecznem,
ale o kazdem narodu dyabelſkē.[1]) Puoſt zagıſte k welýkey mudroſty czlo-
wıeka przywody A andýela nebeſkeho z czlowıeka czyní a nad muoczmí
dyabelſkymı ſſwıtyezygıe, Ale ne ſam o ſobýe, Ale potrzıebíe geſt k tomu
take modlıtbý, yako prwnýeyſſıe a duoſtoynyeyſſye. Znamenaymez, czo
ſıe dobreho z tohoto obeho ſtawa. Neb ktoz ſıe modlí, yakz ſluſſye a puſtý,[2])
ten zagıſte nenye lakō[3]) A k almuznýe hotow geſt; ktoz ſıe puoſty, w zy-
wotye lehek ge, obedlíwíe ſıe muoz modlıtý a ſnadnýe pokuſſyenye tyeleſtne
vhaſſyty, Buoha czyní míloſtýwa, duſſy pyſſnu k pokorze przíwodý: Protoz
ſſwaty apoſtolowe yako by ſıe wzdy poſtylı býechu. Ktoz ſíe modlı a puoſty,
dwuogy ma krzydle a geſt lehczyeyſſy nez wıetr, rucziıeyſy nez ohen, wyſſy
nezly zemíe. A protoz taky kazdy welmí geſt protywen dyablom; Nebo
nenýe nycz mocznyeyſſıeho czlowıeka, genz ſıe rad modlí. Ale geſtlı ze
twe tıelo wzdy ſıe puoſty, tak ſe puoſt, zıe bý muohl ſmyſl zachowaty.
283b A to zagıſte ne welmí ſýe od poſtu rozgıednawa, Nebo//nenýe nycz mocz-
nýeyſıeho czlowíeka, genz ſíe rad modlí.[4]) Nebo nýcz nenye dyablu tak
mílo yakozto opylſtwuo a ſmílſtwo; nebo ta dwuogıe wıecz geſt yako matye
wſſyeho[5]) zleho. Nebo ſkrzıe to dyabel przyprawıl zydy, ze gſſu ſye modlam
pohanſkym modlılı; Skrzıe to przyprawıl ſodomítſke lýdý, ze gſſu hrzıechý
proty przyrození czynýlı a moho[6]) gynych k ſſtraczıeny przýprawıl a do
pekla poſſlal. A czo zleho neczyní ſmílſtwo? Czyní czlowıeka ſſwíní, a hor-
ſıeho nez ſſwýný; Nebo ſſwynye w blatye ſye wale, Ale tento geſt podoben
k tomu, genz ma w ſobye dyabla. Nebo prawıe yako ten nykoheho ſíe
neſtydý, ale wezdy ſíe zabywa: Takez czlowıek ſmílný any ſıe buoha bogý,
any ſıe kdy ſtýdý, ale w ſſwem ſe wezdy ſmílſtwı zabýwa. A pak, kdybý
gıeho duſſy tam wnýtrz wídyel, vzrzıel bý gy, ana yako zynye na ledu
zmrzla A y zadne teploty w ný nenýe any mıloſty ducha ſſwateho. Hanba
geſt mluwíty, czo zleho trpíe y muzíe ý zeny pro ſſwe ſmílſtwo; Ale ka-
zdeho przy geho ſwıedomí oſtawme. Czo geſt take horſſye nez opylſtwuo?
284a nebo mnohe ſlıſſy, kdyz ſıe opogy, ze mluwıe a rzkuce://O, bý wýna na
ſſwyetye nebylo! ý budu latý buozyemu ſtworzıený. Wyno nam geſt dano,
abýchom ſıe weſſelılı, ne proto, abýchom ſíe ſamí gým ohyzdní czynylí;
abychom ſıe ſmalı, Ne proto, abý ſíe nam gyny poſſmíewalí; Abychom
zdrawı bylí, ne proto, abýchom[7]) onemocznyelí. Wezmíete przyklad od
oſla, ode pſa y od kazde nyeme twarzy: Nebo kazde y w gíedený y w pyty
ma ſſwu mýeru, A przíeſto, by ty gıe ſtokrat nutyl, abý any gedlí, any pylı
przıeſſwu[8]) myeru; A protoz wſſıczkny taczy opılíj horſſy gſſu a necztnyeyſſy
nezlý pſſy aneb oſſlý nebo ktera nyema twaarz. A protoz abýchom my
taczy neſluſı, wyprawme ſıe z te burzíe, nebo nemuoz w opılſtwí kralewſtwıe

[1]) na konci ř. [2]) sic. [3]) na konci ř. [4]) sic. [5]) ras. [6]) sic. [7]) ras. [8]) sic.

nebeſkeho wydyety; nebo opyly den w nocz obraczuge a ſſwietloſt w temnoſt; Otewrzeli oczy newidye toho, geſto przied gych nohamí lezy. A k tomu geſtye gyne trpie neſnadenſtwie. Neſtayſtnye ſie zabywagy, nemahagy, chudobu trpíe a gyny ſie gym poſſmíewagy. Chowaymez ſie te hanebne nemoczy, abychom ſpieſſye mohli dogyty wgieczneho zdrawíe w nebeſkem kralowſtwi. Gýehozto mnye y wam dopomahay otecz, ſyn, ſſwaty duch. Amen.

//A kdyz przyebýwachu w galilíj, weczie gym giezyſſ: Syn czlowieczij 284b
ma zrazen bytý w lídſkey rucze, a zabygy gyeí a trzyety den z mrtwich wſtane. Y ſmutychu ſye naſylnýe. A kdyz przygydechu do kafarnaum, przíſtupychu k petrowi ty, geſto brachu dan, y weciechu gemu: Míſtr waas zda neplaty dany wiecze? A kdyz wnyde w duom, przíedgyde gey giezyſſ a rzka: Czo ſye tobýe wydy, ſſymone? Krali zemſſczy od koho beru dan nebo plat, od ſſwých ſynow, czyli od czyzich? A on wecze: Od czyzych. Weczie gemu gezyſſ: Tehdy prazdny gſſu ſynowe. Ale abychom nepohorſyli, gdy k morzy a puſt vdyczy a tu ribu, geſtot nayprwe uwiezne, wezmí, a otewra uſta gegie naleznеſſ penyeſſ; ten wezmeſſ, dayz Za mie a za ſſe.

Na toto cztenýe piſſye[2]) ſſwaty Jan Criſoſtom. P. G. LV I col. 565.

Mohli by byli rzeczí ſſwatý apoſtolowe k giezukriſtowi. Procz tuto bydlíme, procz neygdeme do geruſalema? Proto gym powíedye opiet o ſſwem vmuczyení, A ony to uſlyſſawſye, nechtyechu geruſalema y wídyety. Dywna viecz, ze petr drzewe byl trpiel proto treſktanye, a wídyewſſíe, kak byl promíenyl na huorzie przied nymí ſie, A wýdýew//ſſye 285a
take moyzyeſſye a Eliaſſye ſſ ný[3]) mluwiecze a hlas buozy ſ nebe ſſwíedczíecze, awſſak ſie ſmutyli, a ne ſkrownye, ale naſilnye; a to bylo proto, ze gſſu newiedyeli, czo gſſíe dobreho ma z toho ſtaty. A ſſwaty lucaſſ a ſſwaty marek prawie, ze ta ſlowa byechu przied nymi ſkrita, a czo bý míenyla, nerozumíechu a bachu ſie otazaty gieho. Ale geſtli zie gſſu tyem ſlowom nerozumíeli, procz gſſu tehdy tak welmíe ſye balí? Zagíſte ne wſſyeho gſſu newiedyeli: ze gma vmrzíety, to dobrzye wiedyechu, nebo to od nyeho czaſto ſlichachu; Ale kaka to gma byty ſmrt a kak ſkoro myne A ze tak mnoho dobreho ſkrzíe ny przyde, toho gieſczíe newiedyechu; A kterym take czynê[4]) ma z mrtwich wſtaty, to gym take znamo nebýeſſye. A protoz ſíe ſylnye mutyechu, nebo miſtra ſſweho welmí mílowachu.

A kdyz przygydechu do kapharnaum, Ale kaka gie toto byla dan, giezto od ſyna buozyeho potrziebowachu? Zagiſte od czaſſu cieſſarzye ottawiana byla geſt zydowſka wſazena zemye w dan, Tak zie kazdý czlowiek platyeſſíe od ſebe dwa penyezkí — Jakozto take yoſeff a marya od ſſebe platyli dan. protoz wgieho wlaſty chtiechu od nyeho dan gmíety, A geho wlaſt by//ſíe kapharnaum. A pro ty dywý, geſto czynyeſſye ſyn buozy, 288b

[1]) sic. [2]) ras. [3]) na konci ř. [4]) na konci ř.

neſmíegechu k nyemu ſamemu przyſtupyty, Ale prziſtupichu k petrowí a ne twrdie toho od nyeho potrziebowachu, ale tyſſye, yako tyezíce. Y chcze gemu to petr powiedyety, Ale on prztied[1]) przíedczŷw giey, wecze gemu. Czo ſie tobýe wydy, ſſýmone, Krali zemſſczí od koho beru dan? A petr odpowiedye: od czýzich. A ſyn buozy k nyemu wecze: Tehdy ſynowe proſty gſſu. yako by rziekl: Kdyz krali zemſſczý neberu dany od ſſwich ſynow, Ale od ſſwich poddanych, tehdy ya gſſem prazden te danye; nebo ya neygſſem ſyn krale zemſkeho, ale gſſem ſyn krale nebeſkeho, genz gieſt kral nade wſſyemí kralí. Ale wſakz abýchom gich nepohorſili, gdy k morzy, puſt tam vdyczy. Wyz mudroſty ſýna bozyeho, kakt gieſt nehrdal daty dan, anyz ynhed kazal daty, Ale nayprwe ukazal, zie nenye powynen daty a potom pak dal. Ale wſſakz gie yudaſſ noſſyl penyezie; procz gie z tyech penýezz nekazal daty? Zagiſte proto, nebo ty penyezy na chude lidý ſſluſſiechu. protoz nechtieſſie chudym vtrhaty a ſam za ſſie zaplatyty
286a Naam na przyklad, abycho^m[2]) my teez czynyli. Anebo ſnad pro//to, zíe chtiel vkazatý, zie geſt on panem nad morzem y nade wſſy wíeczy. Vkazal to take drzýewe, kdyz morze treſktal a petrowi na nyê[3]) chodyty kazal; Teez nýnye ukazugye, ale gynym czynem. Welíky dyw take y w tom ukazugie, nebo nebyl gie to maly dyw, ze on wídyel, ze w hlubokem morzy prwa ryba, geſto uwýezne, bude gmyetý penýeſſ w uſtech. Mocz ſſweho buoſtwie na tom vkazal dawagie to znamenaty, zye wſſieczko ſtworzienye gieſt geho poſſluſſno. Ale yakz ſe dywyſſ moczý gezukriſtowie, tak ſie take dyw wierze petrowie, ze gie tak neſnadne wieczí byl poſſluſſen. Nebo podle przyrozenýe byla to welmí neſnadna wiecz; A protoz te wyery g[myety][4]) gemu odplaczugie kaza y za ſſie y zan gednu dan daty.

W ten czaſſ przyſtupychu k gíezyſſowi geho mlaſſy rzkucze: Ktot ſie zdyí, by byl wieczſſy w nebeſkem kralowſtwí? A przywolaw giezyſſ dyetatko, poſtawyw gie proſtrzied nych y wece: Zawierne prawi wam: neobratyte-li ſſye, abýſte bylí dyetky, newendete do nebeſkeho kralowſtwîe.
286b Protoz ktoz ſíe pokorzy yako toto dyetatko, ten geſt wieczſſy//w nebeſkem kralewſtwí. A ktoz przygme giedno dyetatko, take w me gmie przygyma. A ktoz pohorſſy giednoho z tyech maliczkych, geſto w mye wierzye, ſluſſye gemu, abý powieſſyen byl oſſlyczý kaamen na geho hrdle a vtoppen[5]) byl w hlubuokem morzy. Horze ſſwietu od pohorſſyenye. nebo potrzyebíe geſt, abý przyſſlo pohorſienýe; Ale wſſak horzie czlowieku tomu, ſkrzenz to przyde pohorſſyenye. Paklít twa ruka neb twa noha tebe pohorſſugie, vtny gy a wrzſſ od ſebe; Dobro tye tobýe do zywota wnyty mdlym a chromym nezlý nez dwye nozye a dwye rucze gmagye uwrzenu bytý wgieczny ohen. Pakli twe oko tebe pohorſſugie, wýdrzy gie a wywrzz od ſebe; Lepe gye tobíe giedno oko gmagice wnýty w zywot nez dwîe oczy gmagicze wrzenu býty w pekelny ohen. Wyzte, abyſte nepotupyli y gied-

[1]) sic. [2]) na konci ř. [3]) t. [4]) přetrženo černě. [5]) rozd.

noho z tyechto malitzkych. Nebo prawi wam, ze andyelowe gych wezdy wydye oblíczýey otcze meho, genz geſt na nebeſſíech. Neb gieſt przýſſiel ſyn czlowieczy, abý ſpaſſyl to, czoz geſt bylo zahýnulo. Czo ſíe wam wýdy? By kto gmiel ſto owecz, a gedna z nych zabludyla, wſſak oſtawi dewiet 287a
a dewaddeſſat a gde hledat te, geſto gye zabludyla. A uda-li ſſie, ze gŷ nalezne, zawierne prawi wam, ze ſie bude wieczíe gy radowaty nezlí dewíety a dewwýety[2]) dczat, geſto gſſu nezabludyli. Tak nenýe wuole przied waſſym otczem, genz geſt na nebeſſiech, aby zhynul geden z tiechto malitkých.

Na toto cztenye píſſye ſſwaty Maxým biſſkup.

Byli gſſu ſliſſeli apoſtolowe, zie gie ſyn buozy petra nad gyne pocztyl. P. L. LVII. col. 445.
Byl gemu rzekl: tobye dam klicze kralewuſtwíe nebeſkeho A opyet potom za ſſie a zaan kazal gednu daan daty. Protoz gieſtýe yako krziehczy, iako mdli, yako gieſſczie neſſwrchowaný to mu zawidyelí. Ale wſſak tey zawíſtí, toho nedoſtatku ſſwemu míſtru na ſſíe zgyewíty neſmyelí; protoz nerzickly wprzyemo: Procz gſý petra nad ny pocztyl? Ale obeczny[e3]) otazalí, kto bý z nych byl wieczſý w nebeſkem kralewſtwí. Chcete-li ſnaznýe znamenatý ſſwate cztenýe, rozumíety muozyete, zye ſluham buozym a knyezym pocztyenye ſluſſye. Nebo ſnad zie zakowuſtwo ſkrze pokoru ma powyſſeno bytý; nebo prawy ſyn buozŷ: Ktoz, prawi, pokorzý//ſíe yako to dýetye, 287b
ten geſt wyeczſſy w nebeſkem kralowſtwi. Dobrzíe welmí gie tudý ku pokorzie przyprawugie a z zawiſty wywodygye, odpowiedagye k gych mýſſleny. Jako bý rzekl: Dyetatko zawiſty w ſſobye neýgma aný pychý, any zaddaa pocztyenye nad gymí, Ale geſt ſproſtne a pokorne, a lage-li gemu kto nebo tepe aneb chwalí nebo poczty, any ſíe proto pomſczýty zada, anyz take proto pýchaa. Protoz ktoz z waſſ bude yako toto dyetatko, ten bude wieczſſy w nebeſkem kralewſtwi. A ktoz kolýwiek przýgme takeho to malitkeho w me gm[1]e, ten mýe przygme. Jakobý rzekl: Netoliko budete-li yako dyetky, tak budete weliku odplatu gmîety, Ale buudete-li takez yako toto dyetye pro míe a pro me gmýe cztyty, take wam proto bude dano kralewſtwie nebeſke. Jako bý rzekl: Tak mí ſíe pokora a ſſproſtenſtwie welmí libíj,[4]) ze ktoz kolywiek tak pokorneho a ſſproſtneho w me gmíe przygme, tuuzz odplatu gmíety buude, yako bý míe ſameho przygyal. Potom prawi cztenýe: A ktoz kolywiek pohorſſy giednoho z tyechto malicżkich, duoſtogen geſt etc. yako drzyewe byl rzekl: ktoz, prawi, przygme, Towieſſ//pocztíj gyednoho takehoto malitkeho w me gmie, bude wieczſſy 288a
mezy gynymí w nebeſkem kralowſtwi — Takez pak nynye prawi: ktoz vczyny proty tomu, ze pohorſſy, towies nepocztíj ktereho kolýwiek maleho, pokorneho, ſproſtneh,[5]) genz w mýe wierzy, ten welmi tyezcze ſhrzieſſy, tak ze ta tyeſkoſt toho hrziecha hlubuoczie gyey w peklo pohruzíj, Jakobý czlowiek, na nyehozto by hrdle tyezki kamen byl przywazan, hlubuocze bý w morzy utonul.

---

[1]) *ý* přepsáno z *a*. [2]) na konci ř. [3]) sic. [4]) *íj* přeps. z *ý*. [5]) sic.

Prawı potom cztenye: Horze, ſſwyetu od pohorſıenýe. Byl geſt drzewe ſyn buozy rzekl, ze ſluſſye tomu, ktoz pohorſugıe, abý byl kamen oſſlıczíj k gıeho hrdlu przywıeſſyen. procz bý toho byl duoſtogē,[1]) to ukazugıe, kdyz prawı: Horze ſſwıetu od pohorſſyenye. Skrzıe ſſwıet rozumye lídy, geſto gſſu na tomto ſſwıetýe; A protoz ze ſſwaty apoſtolowe neygſſu z tohoto ſſwıeta, protoz neṇye gym horze od pohorſyenýe. Skrzıe pohorſſıenye rozumíe rozlıczne hrzıechi, gymízto ſíe pohorſygıe ſtaw naſſye duſſye. nebo potrzıebıe geſt, aby przyſlo pohorſſýenye. Ale kdý prawí, potrzíebye geſt, Skrze to nezkazıgıe naſſıeho dobrowolenſtwíe; Anyz take
288b przıedpowıedyeníe ſyna buo//zyeho przywodý pohorſſıenýe: ne proto, ze on przıedpowıedyel, proto ſíe tak ſtanẹ, Ale proto ze ſıe ma tak ſtatý, Protoz on y przydpowíedyel. Ale ſnad bý nyekto rzekl: Az bý ſıe wſſıczkny pohorſılí, nýkte bý nebyl, kto bý vczynýl pohorſſyeníe, a tak bý tato rzíecz we lzý oſtala. nykake. Nebo on to gıe drzewe wíedyel, zıe ſíe lıde nepolepſıe; protoz y rzekl: potrzíebye geſt, abý przıſſlo pohorſſıenye, Yakoby rzekl: owſſyem przydu. Ale bý byl wíedýel, ze bý ſıe mohly polepſyty aneb gmíelı ſıe polepſyty, nebyl bý toho rzekl. Ale welmí buude horzıe tomu, genz gyneho pohorſſugıe, nezlí tomu, genz ſíe od nyeho pohorſygıe. A protoz prawı cztenye: Zagıſte prawí: horzıe czlowıeku tomu, ſkrzıe nyehozto pohorſıenye przıchody. Paklı twa ruka nebo twa noha pohorſygıe tebe. Dawa ſyn buozy nauczıenýe, kudy bychom mohlí zbyty pohorſıenye. Ale ſkrzıe ruku, ſkrzıe nohu ſkrzıe nohu[2]) nerozumíe naſſych vduow, Ale naſſıe przately. Y chcze takto rzıeczy: Geſtlí kterı przıetel twoý, genz tobýe geſt tak míll yako twa ruka nebo twa noha nebo twe oko, a dawa tobýe przyczynek ku pohorſſıený, to geſt k nyekteremu hrzyechu, zapud
289a gıey przícz od ſebe, necho//waý geho v ſebe; Nebo zagıſte bý ktery z twych vduow — ıako ruka nebo noha — byl nemocen, tak ze bý hnyl a ze by gyny vdowe od nýeho kazylı ſíe, lepe bý bylo ten vdud[3]) od nýeho przıcz utyety, nezlı by gyní vdowe y ſ ným zahynulı: A welmí wıece pak to vczynyty o przíetelech.

Prawí potom czteny^{e}:[4]) Wızte, abýſte nepotupılı gıednoho z tıechto malıczkıch. Skrzıe malıczke nerozumye gıedno maleho dyetakka,[5]) Ale rozumíe lydy chude, duchowne, zawrzene, geſto gſſu welmí malý przıed oczyma buohathczow tohoto ſſwıeta. yako bý rzekl: yakz geſt welmı nebezpeczno przyeziıen gmíety ſ tyemí, geſto dawagy przýczynek ku pohorſſıení, Takez gıeſt welmí nebezpeczno tupıty lıddy pokorne, duchowne a chude. a toho potwrzygíe dwogym czynem. Nayprwe, ze prawı: Nebo andıelowe gych wezdy wídye oblıczıey otcze meho, genz geſt na nebeſſyech. Wſſyczkny lıdde dobrzý, geſto gſſu przıedwedeny [6]) do nebeſkeho kralewſtwıe, yakz ſíe ktery z nych narody, tak ynhed gma andıela ſtrazy ſſweho; Ale týem lıdem, geſto neygſſu przıewıedyení [7]) do nebeſkeho kralowſtwıe — yako gſſu pohaní, zydowe a gýny hrzıeſſnyczí — ta míloſt nenye

[1]) na konci ř. [2]) sic. [3]) sic. [4]) na konci ř. [5]) sic. [6]) sic. [7]) sic.

pozyczena. A kteziz gſu lide pokorni, duchowni, bohobojni, dobra 289b
czakagiſt, ze gſu przedwiedženy do nebeſkeho kralewſtwie; A protoz
neſluſye gych tupyty. Nebo wſſech tych, geſto gmagy ſpaſſeny byty,
modlıtby gych na kazdy den andyelowe neſſu przıed bozíj oblıczyeı; A protoz welmí gíe nebezpeczno potupíty toho, gıehozto* geſto gmagy ſpaſſeny byty* [1]) modlytba na kazdy den geſt przıed oblıcziegem nebeſkým. Pak druhým czynem toho potwrzygıe, procz neſluſſye lídý chudych, duchowních, pokornych tupyty a rzka: Przyſſıel, prawí, ſyn czlowıeczy ſpaſſyty toho, czoz bylo zahynulo. yako by rzıekl: Netupte chudych a pokornych; nebo ya czlowıek za lıdy raczyl ſſem ſe vczynyty. Nebo kdyz prawı: to, czoz bylo zahynulo, narod zagıſte lıdſký rozumíe; nebo wſſıelıke ſtworzenye ſſweho ſtawu chuowa, Ale czlowıek, ze byl zabludyl, protoz byl ſſwoy ſtaw ztratyl. Pak k tomu potwrzeny przywuozugıe powíeſt, ſkrzıe nyzto ukazugıe, zıe ý octzıe buoha wuole byla czlowíeczıe ſpaſſenye a rzka: Czo ſıe wam zdy, by kto gmíel ſto owecz. To k ſſamemu ſtwuorzytelı lıdſkemu przyſſluſſye, nebo ſto geſt czyſſlo plne a ſſwrchowane. On geſt ſto owecz gmíel, Kdyz geſt przyrozenýe andyelſke y lıdſke ſtwuorzıl. Ale gıedna owcze czlowıek zagı//ſte geſt A ſkrzíe gıednoho czlowíeka wſſıeczky 290a
gyne rozumíety; Nebo w gıednoho adama rzabluzenýe [2]) wſſıeczek narod lıdſky byl zabluddyl.[3]) Protoz ten, genz hledal czlowıeka, geſt gıezukrıſt. Ale ſkrzıe dewıet a dewatdeſſat, geſto gſſu oſtaly mnoſtwıe, kralewſtwıe nebeſke rozumíety geſt. Nebo prawí ewâgelıſta, ze gſſu bylı oſtaweny na horach, abý rozumíel w nebeſkem kralowſtwı; Nebo zagıſte owczıe, geſto gſſu nebyly zhynulý, na wýſſoſty ſtachu. A protoz owczy hoſpodyn nalezl, kdyz czlowıeka wykuppyl.[4]) A kdyz gy nalezl, wıeczſſy[e] geſt radoſt nad ny w nebeſkem kralewſtwí nezly nadewıety[5]) a dewatdeſſat; Nebo wıeczſſye gıeſt przyczyna ku buozy chwale u wykupenı lıdſkem nezlı w ſtworzıeny andyelſkem: nebo dýwnye gıe andyelı ſtworzýl, Ale dywnyegye czlowıeka wykupıl. Ale znamenaty naam tuto geſt, Procz hoſpodyn wıecze ſıe radugıe nad hrzıeſſnykı, kdyz ſíe obratye, nezlı nad ſprawedlnýmí, geſto wſſdy ſtogıe. Zagıſte proto, Neb ſprawedlný uffagıce do toho, zye gſſu nycz zleho neuczynylí, y gſſu leny a neſſnazní k dobrym ſkutkuom; Ale hrzıeſſny, kdyz ſıe obratye, zpomínagıce, zıe gſſu mnoho zleho uczýnýlı a ſſueho hoſpodyna rozhnyewalí, y gſſuu ſſnazny//a ruczy k dobrym ſkutkom a 290b
huorzye w mílowaní krale nebeſkeho. Yakozto bý nyektere Knýezıe bylo, geſto by gmíelo nyektereho rytíerzíe, genz bý byl nyekdy z bogıe pobýehl, Ale nawratyw ſíe udatnye neprzatelom ſkuodyl: wıece by gıey knyezıe mılowalo nezlí onoho, genz bý byl nykdý z buoýe nepobyehl a take y zadneho udatneho ſkutku neukazal. Prawí potom cztenýe: Tak nenye wuole przıed waſſym otczem. Yakoby rzıekl: Kolykoz kolywıetkrat zhyne kterzyz kolywıek naymenſſy, to nenye wuole ottcze meho; Nebo gıelıkoz gıe na nyem, on by chtıel, abý wſſıczkny líde bylı ſpaſſení. Gıehozto mnýe y wam dopomahay otecz, ſyn, ſſwaty duch. Amen.

[1]) sic. [2]) sic. [3]) rozd. [4]) t. [5]) sic.

Paklí ſhrzieſſy proty tobye bratr twoy, gdy a treſkczy giey mezy tebu a mezy ným ſamýem. Bude-li tebe poſſluſſyen, zyſſkal ſy bratra tweho. Nebude-lí tebe poſſluſſyen, przyczyn ſſebu gednoho nebo dwa, aby w uſtech dwu nebo trzy ſſwiedkow ſtalo wſſieczko ſlowuo. Pak-li gych nebude poſſluſſyen, powieſſ Koſtelu. Pak-lí bý y koſtela poſſluſſyen nebyl, ale buud tobíe yako pohā[1]) a yako zgiewny hrzyeſſnyk. Zawíerne prawi wam: czoz
291a kolıwíek//ſſwieziete na zemí, bude ſſwazano y na nebý. A opyet wam prawí: geſtli to, zie dwa z waſſ powuolita na ziemí, kazda wiecz, za kteruzz buudu proſſyty, ſtane ſie gȳ[2]) od meho otczie, genz geſt na nebeſſyech. Nebo kdez ſie ſberu dwa nebo trzye w me gmíe, tu gſſem proſſtrzyed ných. Tehdy przıſtupí k nyemu petr a rka: Hoſpodyne, kolikokrat ſhrzyeſſy proty mnye bratr muoy a odpuſſczy gieṁu? az do ſſedmíkrat? Wecze gemu giezýſſ: Nerzku tobie az do ſedmíkrat, ale az do ſedmídczat krat ſedmkrat.

Na toto czteny[e3]) mluwí ſſwaty Jeronym a rzka.

P. L. XXVI. col. 131. Shrzieſſy-li proty nam bratr naaſſ nebo kterymz kolywiek czynem naas bratr,[4]) mame mocz gemu odpuſczytý. Naypotrziebnye nam geſt toho; nebo przykazano geſt, abychom odpuſtyelli vynný naſſym wynnykuom. Ale ſhrzieſſy-li kto proty buohu, to gyz nenye w naſſy moczi. Nebo prawi ſſwate piſmo: Shrzieſſy-lí czlowíek proty czlowieku, buude zan proſſyty knyez; Pak-li ſhrzyeſſy proty buohu, kto zan buude proſſyty?
291b Ale my proty tomu czynyme. Neb kdyz ſhrzyeſſy proty bohu,//gſſme gemu míloſtywí; Ale ktoz proty nam ſhrzyeſſy, tomu nenawiſt vkazugyem. A protoz treſktan gma byty blizny ſukromíe; Neb ſnad bý giednu mymo ſye ſtud puſtye, byl bý uſtawiczien w hrzyeſſye. A geſt-li to, zíe bude poſſluſſyen, zyſcziemý duſſy gyeho a ſkrzie gíeneho ſpaſſienýe ſobíe ſpaſſenye dobywame. Pak-li poſluchaty nechczie, przywed k tomu ſſweho bliznyeho; Pak-li any tak chce puoſſluſſyen bytý, Ale przywed trzyetyeho — Anebo proto, zda by ſie tak uſtýdyel, Anebo proto, abý tak nan ſſwíedecztwie gmíel; Pak-li any tak chce poſſluchatý, ale powieſſ mnohým, aby geho byehali a nenawidyeli, aby wſſak pro lídſke zehranýe mohl przygyty k ſſpaſſený, Genz pro ſtud netbal ſie polepſyty. A kdyz prawi cztenýe: Budt yako pohan a yako zgiewnýk, Vkazugie, zie geſt wieczſie duoſtogen nenawiſty, genz pod gmenem krzieſtyankým czyný ſkutkí nekrzyeſtyanke, nezli tý, geſto zgyewnye gſſu pohany. Ale zgiewnyczy ſlowu ty, gieſto newiernye ſbuozye dobywagy, yakozto gſſu mytny, zlodyegy, lichewnýcí a krzýwi przýſſeznyczí. Zawierne prawi wam: Czoz kolywiek ſſwieziete na ziemí,
292a buude ſwaza//no y na nebí. Protozie geſt byl rzekl: Pak-li koſtela nechce poſſluchaty, budt yako pohan a yako zgiewnyk, Muohl by blizny, genz bý treſktan byl, pomyſlity nebo rzeczy: kdyz ty mne nenawidyſſ yako pohana, a ya tebe take. Protoz dawagie mocz ſſwatym apoſtolom, vkazugie, ze, kohoz ſſwata czyerekew odſudý, toho odſuzienye bude ſamyem

[1]) na konci ř. [2]) t. [3]) t. [4]) sic (*laeserit*).

budem na neby potwrzeno. A czoz kolywiek bude ſſwazano na zemi, bude take ſſwazano na neby.

Prawı potom cztenye: Opıet wam prawí, ze, kdez dwa z waſſ. Wſſıeczka rzecz drzewe mluwenaa przypprawugye[1]) naſſ ku pokogıȷ, protoz y ſſlıbugıe odplatu, abychô[2]) ſſnaznyegye chwatalı ku puokogıȷ. Protoz prawí: kdez dwa nebo trzye ſberu ſye w me gmýe, proſtrzyed gych gſſem. Yakz prawí onen przyklad, ze byl gıeden naſılnyk, ten byl gyal dwa przıetele. Tehdı geden proſſy a rzka: Míly pane, puſt míe, at poydu, vzrzím ſſwu materz, a zaſtawugıth tohoto druheho przyetele. Tehdí kdyſſ ſíe k tomu roku ý opíet na wíezenye nawraty, chtíe ſſweho przyetele tuhdı proſta vczynyty, Ten gıſty naſſılnyk poczye ſıe tey wıeczı dywıty y//puſſczy geý[3]) proſta oba 292b a proſý gıch, abý trzıetyeho meſý ſe k ſſwey przyeſſzný przygıalí. Muozem to take y duchownye rozumıety, ze, kdez duſſye a tyelo powuolugıȷ ſobíe, Tak ze tıelo zadne zaduoſty nechcze czynyty pıoty duſſý: za kazdu wıecz, za kteru buudu proſſyty otcze nebeſkeho, w tey buudu vſſlıſſany.

Tehdy przyſtupyw k nýemu petr weczıe: Hoſpodyne, kolıkrat ſhrzyeſſy proty mnýe muoý bratr a odpuſtym gıemu? Wıezye ſıe rzecz buozye a yako prowaſıek truoynaſſob nemuozz ſıe roztrhnuty. drzewe byl rzıekl: Wızte, abyſte nepotupylı y gıednoho z tyechto malıczkych; A pak przyczynyl: Shrzyeſſy-lı proty tobye bratr twoy, gdy a trzeſkczý gey mezý tebu a mezy nym ſamyem; a odplatu ſlıbıl a rzka: Kdez dwa z waſſ powuolıta ſobıe, Za kazdu wıecz, za kteruz budeta proſſyty, obdrzyta. Protoz Petr apoſtol y otaza geho: Kolıkrat ſhrzıeſſy bratr muogy proty mnye a ya odpuſty gıemu? A ſam ſobye odpowıedagıe prawí a rzka: Seddmkrat?[4]) Ale syn buozy odpowıeda gıemu a rzka: Nerzku tobıe ſedmkrat, Ale ſedmdeſ//ſatkrat ſſedmkrat. To geſt cztyrzy ſta a dewatdeſſatkrat, 293a Aby ty tolykkrat ſſwemu blıznyemu odpuſtyl, Gıehozto bý krat on nemuol[5]) tolıkrat ſhrzyeſſyty proty tobye. Gyna gloza prawí, tolıkokrat abý odpuuſczyl, kolıkokrat by ſhrzıeſſyl a ku puokorze przyſſıel proſſe odpuſczıenye.

Protoz przyrownano geſt kralowſtwıe nebeſke ku czlowıeku kralı, genz chtıel uczynyty ſſwymí ſluhamí poczıet. A kdyz poczet poczıe klaſty, Offíerowan bý gemu gıeden, genz býeſſye dluzen deſſıet tyſſıczow zawazy. A kdyz neygmıeſſıe, czym bý zaplatıtý, kaza gey pan prodaty y zenu geho y ſſyní y wſſıeczko, czoz gmíel, a wratıty. Tehdı pad ten gyſty ſluha proſſıeſıe gıeho a rzka: Myeý vtrpennye[6]) ke mnye a wſſıeczko tobıe nawraczy. Tehdy ſmılowa ſıe pan nad tyem ſluhu, puſczy geí a dluh gemu odpuſty. Tehdí wyſſıed ten gıſty ſluha, naleze gıednoho z ſſwích towarzýſſow, genz gemu bıeſſye dluzen ſto penyezz. A drzıe hrdleſſıe gey a rzka: wrat, czo gſſy dluzyen. A pad towarzyſſ proſſıeſıe gıeho a rzka: Myeí vtrpenye ke mnye a wſſyeczkot nawraczy. A on nerody, ale ſſed wſſady geý w zalarz,

[1]) rozd. [2]) na konci ř. [3]) sic. [4]) rozd. [5]) sic. [6]) rozd.

293b az bý wſſíeczıek na//wratıl dluh. Tehdy uzrzewſſíe gyne ſluhíj, czo ſıe dyegıeſſıe, ſmutychu ſıe welmíe y przygıdechu y rozprawıchu panu ſſwemu wſſíeczko, czo ſıe býſſıe ſtalo. Tehdy pozwa gyeho pan y wecze gemu: Sluho, zlý wſſeczek dluh[1]) odpuſtyl gſſem tobíe, neboſſ mne proſſıl; Protoz ty takez gmıelſſ ſıe ſmílowaty nad twym towarzıſſıem, yako gſſem ya ſıe nad tebu ſmílowal. A rozhynewaw ſıe pan da gıey muczytí, az by wratyl weſſken dluh. Takez otecz muoy nebeſkí vczyní wam, neodpuſtyte-lı kazdý z was ſſwemu bratru z waſſích ſrdecz.

Na toto cztenie pıſſıe ſſwaty Jeronym.

P. L. XXVI. col. 132. Obýczıey geſt, bratrzýce míla, ſyrſkym a paleſtynſký[2]) lydem k kazdy rzeczí przywodyty podobenſtwıe, Aby ſkrzıe podobenſtwıe ſſwu rzecz rozumyeyſy vczynýlí. Takez geſt przyklad petrowı pod podobenſtwím krale a pana a ſluhý, genz geſt byl odpuſſczíenye wſſıech ſſwıch dluhow od ſſweho pana proſſbu obdrzal, Ale aby on take odpuſtyl ſſwym blyznym wýnný, gymzto by proty nyemu zawynylı. Neb kdyz gıe ten pan a kral ſluzye dluznykowí deſſíet tyſſyczow zawaſſzy tak ſnadnye odpuuſſczıl, welmı

294a wıecze ſluhíj//ſobýe rownym ſluham menſye dluhy gmagy odpuſſczyty. A aby to rozumnyeyſſıe bylo, powıezme to pod przykladem. By kto z naſſ vczyníl czyzoloztwo, muzoboyſtwo, ſſwatokradſtwo, wıeczſſıe wynny, to geſt deſſıet tyſſyczow zawazíj tyem, geſto gſſu proſſılí, gſſu odpuſſczıení: Takez mý odpuuſtme menſye wýnı tıem, geſto naſſ za to proſſıe. Pak-lı kdy kto nam czo przeſkody a toho nykdi nechcem odpuſtyty A pro ſlowo protywne chceme wıecznu neprzıezen neſty, zdalı neygſſme duoſtoyní, Abychom bylí w zalarz wſſazený, a przykladem naſſích ſkutkow vczyn'me,[3]) zıe nam ý wıeczſſe wyní nebudu odpuſſczeny? Ale podle ſmyſla duchowneho ſkrze tato dwa dluzníkı muozıem dwoy lıd rozumýety A ſkrzıe tohoto krale, genz chtıel ſſwýmí ſluhamí poczıet polozyty, Kto muoz lepe nez naſſ ſpaſſıtel rozumýen byty, O nyemzto prawı ſſwaty dawíd w zaltarzı: Hoſpodyne, ſſwoy ſuud day kralowı a prawdu ſſwu kralowu ſýnu? Genz ſſwýmí ſluhamí poczet czyný, kazdeho, kdyz zaſſluzenye ſnaznye pokuſſugıe, znamena; Nebo o nyē[4]) pıſſano geſt: Bude ſuudyty ſſwoí ſſwıet w prawdye a lıdy

294b w ſſ//wey ſprawedlnoſtý. A kdyz pocze poczet klaſty, offıerowan bý gemu gıeden, genz byeſſíe dluzen deſſıet tyſſıczow zawaſſíȷ. [Lıd zyduoſkı][5]) Sluha tento, genz geſt byl dluzen deſſıet tyſſıczow zawazíj, lıd zydowſkı geſt, genz k deſſateru buozyemu przykazany przŷwazan, czaſtokrat gye przíeſtupugıe rozlıczrymí wýnnamí hoſpodynu byl geſt dluzen, gehozto pan gıeho kazal prodaty a y zenu gîeho y ſyní y wſſıeczko, czoz gmyel a ten dluh nawratyty. Nebo netolıko lydý, ale y ſkolu zyduowſku y knýezata gıch y obeczní lýd y wſſıeczko gıch ſbuozíe pro gıch welıke hrzıechí poddal w mocz czyzych lıdíj, Aby to, czoz gſſu ſlíbíwſſıe plnyty nerodylı, przypuzen[6]) pak mukamí, plnýtý muſſılı. Ale pad ſluha onen proſſıeſıe pana

[1]) na konci ř. [2]) na konci ř. [3]) sic. [4]) na konci ř. [5]) červeně přetrženo. [6]) sic.

ſſweho a rzka: Vtrpenmye[1]) gmiey ke mnye a wſſeczkot nawraty. Takez y onen lid zydowſki, kdyz widyel, ze gſſu gi y nepzietele oblehli a ſſe wſſyech ſtran gſſa w teſknoſty, yal ſye pokanye czynyti A utekl ſie na mod litwu A toho, czoz drzewe dobrowolnye nechtiel vczynyty, to pak, przy-puzen, uczynity ſlibil. Tehdy ſlitowaw ſie pan nad tyem ſluhu, puuſty gey a weſken dluh gemu odpuuſty. Nebo yakz ge//o nýem píſano: Míloſtywy 295a
a milofrdny geſt a trpielywí a welmí míloſtywi, ſmutnych profbu uſſlıſſal, Netoliko lid zyduowſky wiezenie zbawil, ale take odpuſtyenye wſſiech hrziechow. Kdyz byl gezukriſt na tento ſſwiet przyſſiel, gym daty ſlibil, aez bý w tom, geſto gſſu byli poczali, vſtawiczní bytý,[2]) a czoz gſſu ſlibili, bý w tom neſmentilí. A protoz hoſpodyn zie proroka yzayaſſie ſkrzie napomínage gíe z ſlibbu[3]) prawi a rzka takto: Pomný, prawi, na to, yakube, zie gſſy ſluha muoy, a ty, iſzrahel, nezapomýnaí mne. Shladyl ſſem yako oblak twe zloſty a yako mlhu twe hrziechí; obrat ſye ke mnýe, nebt gſſem tye wykupil.

Ale czo gie ſluha tento zarýtý a newdyeczny Potom czoy vczyníl, to vſſlíſſyme! Wyſſied, prawi, ſluha ten naleze giednoho ſluhu take pana ſſweho, genz gemu byeſſie dluzen ſto penyezz a drzie hrdleſſie giey a rzka: Nawrat, czoy gſſy dluzen. wyprawen z wiezennýe lid zydduowſky[4]) netoliko ſſwemu wýprawiteli nedyekowal, ale ale[5]) k ſtarym hrziechom y nowe hrziechy przycyníl A na potupu ſſvveho pana druheho ſluziebnýka — to 295b
geſt lid pohanſky — yako//bý gemu dluzen byl, hrdlity neprzieſtal: A protoz giey yako ſwy^m[6]) dluznýkem obrziezanye a obýczıegie ſtareho zakona od nýeho potrziebowaſſie a míloſty gezukriſtow, rzka, by k ſſpaſſieny gý[7]) hodna nebyla, rozlicznye hanyegie zawrhl. A protoz — yakz geſt piſſano w knyhach ſkutkow apoſtolſkich — Nyekterzy z kacyerzow zydwowſkych przyekaza^egyce[8]) kazaný ſſwateho pawla a ſſwateho Barnabaſſye prawiechu, by tý, geſto z pohanſtwa wíeru krzýeſtyanku bylí przygyali, gmielí ſie obrziezowaty a drziety zakon muoyzieſſow. A netoliko to radyechu, ale y mukamí rozlicznymí lyddy k tomu przýpuzíechu, yakz y prawi ſſwaty pawel Teſſalonýczſkím: Wy ſte, prawí, bratrzýce míla, naſſledownícy ſie vczynylí koſtelow bozích, geſto gſſu w zydowſſkich zemiech, geſto wierzie w giezukriſta; nebo ſte wý od ſſwich zeman teez trpieli yakozto y ony od zyduow, geſto gſſu y ſyna buozíeho zabylí a naſſ nenawídye a wſſiech, geſto ſie libye hoſpodynu, a wſſyem ſie lidem dobrym protýwie branyece gym, aby nemluwilí pohanſtwu, ehti^ece gych ſſpaſſiený przıekazyety, aby býli 296a
naplnylí ſſwe hrzíechí; neb gíe przýſ//ſiel na nýe hnyew buozý az do kôcze.[9])

Tehdy vzrziewſſie gýne ſluhí to, czoz ſie dyegieſſie, ſmutychu ſie welmie y przygydechu y rozprawiechu panu ſſwemu wſieczko to, czoz ſíe býeſſie ſtalo. Ale ktere gſſu totȯ ſluhí, geſto neſlechetnoſt zleho ſluhí panu ſſwemu dalý wyedyety? Zagiſte ſſwaty apoſtolí a ſſwateho cztenye kazately, giȷzto na kazdy den za ſſpaſſenye wierneho krzieſtyanſtwa proty gych proty-

[1]) rozd. [2]) sic. [3]) rozd. [4]) t. [5]) sic. [6]) na konci ř. [7]) t. [8]) sic. [9]) rozd.

wnykuom hoſpodyna proſſiece. [1]) Tak ſie czte w knyhach ſkutkuow apoſtolſkých, zie gſſu ſſwaty apoſtolowe tak vczynylí, Kdyzto knyezíe a mýſtizý zydowſty zelegice, zie vcziechu hddý a zwyeſtowachu wzkrzieſſyenye mrtwích w giezukriſtowí, bíczowawſſye zapowiedyechu, abý wiece tey rzeczy nemluwilí k zadnemu czlowieku. Tehdy ony wratýwſſye ſíe k ſſwým, wzdwizechu ſſwoy hlaſſ k hoſpodynu y weczechu: ty hoſpodyne, genz gſſy vczynil nebe y zemí, morzíe y to wſſieczko, czoz w nych geſt, Genz gſſy duchem ſſwatym ſkizye vſta otcze naſſieho dawida, dyetete tweho, rzekl: Procz gſſuu wrczelí narodowe a hde mýſlíli gſſuu prazdnoſt? Byli gſſuu przý
296b tom kralí zemſſczi a knye//zata ſſeſſlí [2]) gſſu w giednotu proty hoſpodynu a proty gieho gezukriſtowí; Seſſli gſſu ſie zagiſte w tomto míeſtye proty twemu ſſwatemu dyetiety gezukriſtowí giehoztoſſ tý zmazal. Herodes a poncius Pylat ſ pohanſtwem a ſſ lidmí yzrahelſkymí vczynýti to, czoz gſſu twogy ruce wymyſlile. A yuz, hoſpodyne, wzezryzz na gich hrozu a day ſluham twým ſe wſſym vſſanym mluwýty ſlowuo twe tyem czynem, kdyz ſſwu ruku ztyehneſſ k uzdrawený a k znamený a k dýwuom, aby ſie ſtali ſkrzie gmie ſſwateho tweho dyetete gezukriſta.

Prawi potom cztenye. Tehdy pozwa geho pan gieho y wece gemu: zlý ſluho, wſſieczek dluh odpuuſtyl gſſem tobye, neboſſ mne proſſil; protoz y nýnye gmíeſſ ty ſíe ſſmílowaty nad druhým ſluzebnykem, nad ſſwym rownym, Jako ya ſſem ſie nad tebu ſmílowal. Odpuſtil geſt zagiſte hoſpodyn lidu zydowſkemu czaſto gich wynný, kdyz w horzy a w nebezpeczienſtwí byli, czynýece pokanýe zadali gieho ſmílowanye; Ale kdyz byli wyprawený z horzie, zadneho ſmilowanye any míloſrdenſtwie k ſſwym blýſſnym chudſſym
297a neýmíegie//chu, Ale ode wſſiech ſſwich dluznýkow, yakz geſt píſano, nemíloſtíwie dluhow potrziebowachu. A nad to nade wſſie y proroki y apoſtoli, geſto gym ſlowuo buozye a wuolí krale nebeſkeho zwieſtowalí, newdyecznye wzhrdagice, nemíloſtywie gſſu muczyli A protoz zaſſluzyli gſſu, aby to vczíli, geſto prawi potom cztenye: Tehdí, prawi, rozhnýewaw ſie pan. Zly a newierny lid zydowſky pro gich newieru da w mocz rzymſkich, geſto nyektere z nych hladem zmorzyli, nyektere mecziem zbili a nyekte [3]) u wyezenie wuedli, tak ze wſſieczku gich zemi zkazyli, tak az gych naylepſie míeſto geruzalem z korzen przievratyli a chram gich ſſeýzhlí a wſſiczku przyprawu ſluzby buozye wzebrali. I naplnilo ſie tehdí to, czoz geſt gym ſyn buozy prorokowal a rzka, zie wſſieczek przíebytek geruſalemſki tak zkazen bude, zie neoſtane kamen na kamení; A podle proroctwie danyelowa proroka to giſte proroctwie bude traty az na wieký. Ale to, geſto prawí potom cztenye: Takez ý otecz waſſ nebeſſkí vczyní wam, acz neodpuuſtyte kazdy waſſynecz bratru ſſwemu z waſſich ſrdczí — welmí
297b ſtraſſywa rzecz geſt to;//Nebo neodpuuſtýme-lí mý ſſwý bratrzy malych wieczy, welykkych [4]) wýn hoſpodyn nam neodpuuſczy. Ale muoz kaſzdy naſſýnecz rzeci: Neymam nicz protý ſſwemu bratru. on dobrzie wíe, ma

[1]) sic. [2]) sic. [3]) sic. [4]) rozd.

buoha fundczy mnye o tem nycz peczie nenye, czo on czyny; ya gffem gemu odpuftyl. Skrzie to potwrzugie na fle fuudu buozieho; Nebo prawi fyn buozy: neodpuuftyte-li kazdý waffynecz ffwemu bratru z waffich frdecz toho, czo gie proty nam [1]) zawinyeno, take z toho muffyme buohu dofty v czynýti, gefto nã [2]) bilo drzewe fkrze pokanye odpuffczieno. Obmiekcziemz, bratrzyce mila, ffwe frdczie k ffwŷ [3]) bliznýin, aby fyn buozy den fudny nam take nebyl twrd datý ffebu przicbitek w nebefkem kralewftwi. Gehozto mnye ý wam dopomahaí otecz, fyn, ffwaty duch. Amen.

Y fta fie, kdyz dokona gezyff rzeczy ty, gyde z kalilee ý przygide do kragyn zydowfkich za yordan. y gidechu za ným zaftupuowe mnozý y uzdrawí gie tam. y przyftupychu k nyemu duchownýczy zyduowfczy pokuffygicze gieho a rzkucze: Geftlí lzye[4]) czlowieku zenu ffwu od febe puuftyty pro kteruzko[5]) wiecz? Genz odpo//wiedýew wecze gým: Neczlí[6]) 298a
fte, ze od poczatka ffwieta ftwuorzyl buoh muze a zenu? y rzekl: Proto oftane czlowiek otcze a materze a bude ffwu zenu y budeta dwa w giednom tiele. A proto to, czoz buoh fluczyl, czlowiek nerozlucziegy; Nebo gyff neygfta dwa, ale gieden zýwot. Weczechu gemu: Czo gie thehdy muoyzíeff przykazal daty knyzkí odpuftyenye a puftyty? Wecie gym: Nebo gie muoyfyeff pro twrdoft waffieho frdcze przlepuftyl wam puuftyety waffie zení, ale f prwa poczatka tak gie nebylo. Ale ya wam prawi, zie ktoz kolíwiek puuffczi ffwu zenu — giedyne acz bý pro fmílftwo — a gynu poyme, czyný czyzolozftwuo; A ktoz puufczienu poyme, czyny czyfozolowftwo.[7]) Wecechu mlazffy gieho gemu: Kdyz gie taka wiecz mezy muzýem a mezy zenu, nefflufſye[8]) fie zeníty. Tehdy on gym wece: Ne wfficzkny muohu popadnuty toho flowa, Ale kterymz geft dano. Nebo gffu kleftyenczy, gefto gffu fie z zywota materzie tak vrodyli, A gyffu kleftyenczy, gefto gffu lidmí vczýnyený, A gffu kleftyenczy, gefto gffu fie famí kleftýlí pro kralowftwie nebefke. Ktoz muoz popadnuty, popadný.

Na toto cztenye piiffie ffwaty//Thomaff z aquína. 298b
Wffieczka zemíe, w nyzto przebýwachu zydowe, obecznye flowieffie zemíe zydowfka. Ale wffak ta ftrana, gefto bieffie na polodne, w nyzto przíebywaffie narod Judyn a benyamínow, oblaftnye flowieffye kragyna zydowfka proty gynym kragynam, gefto biechu v zemí zydowfkei, yakozto byeffie famaria, gallilea, Dekapolis a gyne kragíný. I gide za nym zaftupuow mnoho. Prowaziechu giey iakozto dyety ffweho oczcze, genz gdieffie na daleku puut. Nebo yuz ffie przyblizowaffie geho vmuczienie. Ale on yakozto wierny a míloftywi otecz, chtie gyty na daleku puut, oftawyl gym znamenye prawe wiery a prawe míloftý, zie gie uzdrawí ode wffiech nemoczy y neduhow y ode wffie nemoczy. Nebo prawí cztenýe: y uzdrawi gie tu. Skrze to vzdrawenye mnozy lide geho buozftwi poznachu a ffwa frdcze przychilowachu k gieno mílowany. Ale ne tak duchownyci zyddowufty.

---

[1]) sic. [2]) na konci ř. [3]) t. [4]) ras. [5]) sic. [6]) sic. [7]) sic. [8]) *neſſ-* přeps. z *nez/.*

Nebo ony, czym wieczie dywuow od nyeho widyechu, tyem horſſie a twrſſie ſrdcze k nyemu myegiechu. Protoz prawí cztenye: I przíſtupychu k nyemu duchownyczi zydowſczi pokuſſygice gieho a rzkuce: Gieſtli lzíe czlowieku
299a puuſtyty ſſwu zenu pro kte//ruz kolywíek wiecz, Aby giey yako ſſe wſſiech ſtran rzeczy zwazal.[1]) Neb rzek-li,[2]) by bylo lzye puuſtyty zenu pro kteruzkoli wiecz, Rrzekli bý ynhed, by on proty cziſtoty[e 3]) mluwyl Pakli; bý rzekl, ze geſt lzye pro kazdu wiecz zenu od ſebe puuſtyty, ynhed by rzeklí, bý mluwil proty buoziemu a muoyzieſſow[v] przykazany. Ale ſyn buozy tak gym mudrzye odpowiedyel, ze geho nemohli w nýczyemz popaſty. Nebo ſſwate piſſmo przíewiedl na ſſwiedeczſtwie A zakon przyrozený a prwe buozye przykazanýe. Protoz y prawi cztenye. Genz odpowíedyew y wece gym: Necztli ſte, czo geſt vczynyl buoh od poczatka ſſwieta, ze geſt muze a zenu ſtwuorzyl? A to geſt w prwich knyhach moyzyeſſowich piſſano. Ale to kdyz prawi, ze gieſt muze a zenu ſtwuorzyl, vkazugie, ze druha ſſwatba nema býty, donyzd geſt prwnye zena zywa; Nebo neprawi muze a zeny ſtworzil, Ale muze a zenu, aby giednyem manzyelſtwím ſſwazany byli. A welmí dobru radu hoſpodyn to vczynýl, zie geſt z koſty wýnate z adamowa zywota zenu ſtwuorzil, abý muz wiedyel, ze zena od nýeho roz-
299b luczena bytý nema, nebo//geſt z gieho zywuota ſtworzena. A netoliko toho ſyn buozy vkazugie prwnym ſtwuorzeným, Ale take prwnym vſtaweným, ze nema zena pro kazdu wiecz puſſczena byty. Protoz y prawí cztenye: Protoz opuuſczy czlowiek otcze a materz a bude ſie ſſwe zeny przydrzety. Neprawi, bude ſe ſſwich zen przidrzety, Ale ſſwe zení. Toho ynhed potwrzuge a rzka: A buudeta dwa w giednom tiele, Towies y w dietatku, geſto ſie y przýrozenye z tu dwu narody. Podle ſmíſla duchuowneho Syn buozy, naſſ gezukriſt, oſtal geſt yako ſſwý materzy, kdyz geſt oſtal ſtareho zakona pro gich newieru, A przycynil ſe k ſſwey zenye, Towies k ſſwaty cierkwi. I gſſu dwa w giednom tiele, Towies gezukriſt a ſſwata cierekew w giednom zywotye. A kdyz geſt ſyn buozy ſtareho zakona y ſſlowa y ſkutkíj przíewedl[4]) ſobye na ſſwíedeczſtwi[e], [5]) potom pak ſam take ſſwu moczí to wyklada a rzka: Protoz yuz neygſta dwa, ale geden zywot. Nebo yakozto kdyz ſie kterzy duchowníe mílugíj, giedna duſſie mezy ſebu ſlowu — yakz ſſwíedczye píſma: Wſſiem, prawi, tyem, geſto
300a wierziechu, towies w ſyna buozieho, bieſſie gym ged//no ſrdcze a gedna duſſíe — Takez muz a zena geſto ſie tieleſtnye y duchownýe mílugíj, geden zywot ſlowu. A yakozto vd nyektery tweho tiela z tebe wyrziezan byl, ſtaal bý ſie tobíe weliki nedoſtatek: Takez zenu od ſebe odluczyty geſt weliki hrziech a welikke [6]) zle. y naypoſſledi pak y buoha na ſſwiedeczſtwie przywedl a rzka: A proto to, czoz geſt buoh w hromadu ſluczil, czlowiek nerozlucziegí, Vkazugíe, zie gie y proty przyrozeny y proty zakonu zenu od ſebe puuſtity. Proty przírozeny zagiſte, nebo geden zywot ſie rozdielige. Proty zakonu, nebo to geſt proty buozy zapuowiedy zenu od ſebe puuſtýti.

[1]) sic. [2]) sic. [3]) na konci ř. [4]) sic. [5]) na konci ř. [6]) rozd.

buoh geft fgiednal w hromadu, giedén zywot z muzie a z zený czynye, a protoz czlowiek nemuoz toho rozdieliti, gedyne buoh. Czlowiek rozdyeligie, kdyz pro zadoft druhe zeny prwu od febe f czíj; Ale buoh rozdieligie, kdyz pro fluzbu buozy gmagice zený bydlíme tak, yakobychom gich nemieli.

A kdyz duchownieczi zydowfczi proty prawdye protywity fie nemuoziechu, fíe ku pomoczí moyzieffowie ¹) yakozto lide, kdyz krzywu przy
gmagii, vtiekagi fie k mocznym lide,²) Abý to, gehozto nemohu prawdu 300b
przemoczí, moczíj przemohli. A protoz y prawi cztenie. Wecechu ony: Czo tehdi moyzîeff przykazal daty knyzkí zapuzienýe? By fyn buozy byl czyzij od ftareho zakona, nebyl bý odpowiedal za muoyzieffie, Anyz bý byl vkazowal gieho zakon, Starym fie ffgiednawagie. Ale neffichana mudroft gezukriftowa. omluwugie moyzieffie y ftary zakon odpowieda, yakz prawi potom cztenýe. y wecze gym: Nebo moyzieff pro twrdoft waffieho frdcze przíepuuftyl wam puufczyty waffie zení. Dobrze prawi, ze muoyzieff przíepuftyl, ale neprzikazal; Nebo to, czoz przykazugem, to wzdi chceme, Ale to, czoz przíepuftygeme, nechtice przichledame. Nebo zle wuole lidfkýe wplnye vkazatý nemuozem. Protoz przepuftyl vam czyníty zle, abyfte horffieho neuczynylí; Nebo zydowe chtice pogiety mlazffy nebo kraffy nebo buohatffy, zabygechu ffwe zeny. A protoz muoyzieff przíepuufty gym, aby
gie radieffie od febe puuftyli, Daducze gym knyzkí A na nych napiffyce
gych wynný, pro nyez gye od febe puufcziechu. Ale f pr//wa poczatka tak 301a
nebylo. Ale prawí vam, ze, ktoz kolywiek puufty ffwu zenu, kromíe acz pro wylftwo czyny, czyní czyzolozftwo. A ktoz kolywiek puuffczienu poygme, czyny czyzolozftwo. Tyezka wiecz geft zena, zze gie nelzie zbyty any od febe puuffczyty, giedyne acz by manzelftwuo przíeftupyla; Ale geftli opyla nebo hnýewywa nebo manzelftwuo przíeftupila nebo zlych protywnych obyczieyow, wffak gy muffyff drziety. Protoz vzrziewffie apoftolowe, zie geft tiezkee brziemie zena, powiedyechu a rzkuce: Kdyz geft taka wiecz mezy muzem a mezi zenu, neffluffye fie zenytý. Lehcziegie gieft proty kazdemu pokuffyeny y proty kazdy zadofty boyowaty nezlí proty zleý zenye. A protoz fyn buozy nerzekl apoftolom, by fie by fie ³) fluffalo zenytý, ale powuolugîe k tomu, ze fluffye. Ale znamenagie krziehkoft naffieho tiela, protoz y rziekl: Ne wfficzkny mohu popafty toho flowua, Towies ne wfficzkny muohu toho vczynýtý, gedyne ty, gymz geft dana.⁴) Skrze to
vkazugie, zie nýkte nemuoz czyftoty drze//zýety ⁵) bez pomoczí mílofty 301b
buozie, A ta nykomemu odpowiedyena nebude, ktoz giey f prawu wieru zada. Ale proto zie nyekterzy lide bezdyeky czíftotu drzie, z nyehozto zadne odplaty neygmagí, yakozto gffu ty, gefto od ffweho przýrozenye zadne zadduofty ⁶) k zenam neygmagí, Anebo gefto gffuu pro lekarzftwie neb pro nyekteru wynu kleftieny; Ale giedno ty gmagy odplatu kralowftwíe nebefkeho, gefto podle ffweho przyrozenye dobrze muohuce, wffak

---

¹) sic, srv. později *utiekají.* ²) na konci ř. ³) sic. ⁴) sic. ⁵) sic. ⁶) rozd.

pro krale nebeſkeho ſſwu dobruu wolíj drzie czyſtotu. A protoz y prawi
cztenye: Gſſuu kleſczenczy, geſto gſſuu ſíe tak narodyli, A gſſu kleſſtyenczí,
geſto gſſu lydmí vczynyený a gſſu kleſſczenczí, geſto gſſu ſie ſamí kleſtyli
pro nebeſke kralowſtwie, Towies ſſwu dobru wuolý drzie cziſtotu, yako
bý býli kleſtyený. Ktozz, prawi, muoz popadnuty, popadny. Yako by
rzekl: kazdy znamenay ſſwu ſylu; muoze-li przemocy ſſwu zadoſt ſſweho
tiela, A tak day ſie na drzenye ſſwate czíſtoty, Aby do konce gſſa vſtawiczen,
302a duoſtogen byl odplaty kralewſtwie nebeſkeho. Gehozto mnye y//wam
dopomahay otecz, ſyn, ſſwaty duch. Amen.

TEhdy przyneſſiechu przieden robatka, abý ruce na nye polozyl
a modlil ſie. Ale apoſtole zehrachu na nye. Ale gezyſſ wece gym: Nechayte
robatek a nerodte gich branytý przygyty ke mnye, nebo takicht geſt ne-
beſke kralowſtwie. A kdyz polozy ruce na nye, gyde odtud. Tehdy geden
przyſtupyw wece gem^v:[1]) Míſtrze dobrý, czo dobreho vczynym, abych
gmíel wgieczný zywuot? Giezyſſ wece gemu: Czo mne tyezeſſ o dobrem?
Gíeden tye dobry buoh. Pakli chceſſ wnyty do zywuota, choway przí-
kazanye. Wece onen: Ktereho? Tehdi giezyſſ wece: Neuczynýſſ muzo-
boyſtwa, nebudeſſ czyzoloznykem, neuczynyſſ kradeſſie, nepropowieſſ krzy-
weho ſſwiedeczſtwie. Cztij otcze a materz ſſwu a budeſſ milowaty ſſweho
blíznyeho yako ſam ſye. wece gemu gynoch: Toho gſſem wſſieho oſtrziehal
od me mladoſty, czo mí geſſczie ſie nedoſtawa? Wecze gemu giezyſſ: Chceſſ-li
ſſwrchowan byty, gdy, prodayz wſſieczko, czoz maſſ, a day chudym y budeſſ
302b gmíetý poklad na nebí a puod, naſſleduy mne. A kdyz vſſliſſie gýnoch//ta
ſlowa, gyde prícz ſmuten, nebo bíeſſie gmagie mnoho diedyn. Ale giezyſſ
wece ſſwym mlazſſym: Zawierne prawi wam, ze buohaty neſſnadnye wende
w kralewſtwie nebeſke. A opyet prawí wam: Snadnyegie geſt kamelowí
ſkrzie dyeru giehelnu progíty, nezli buohatemu wnytý do nebeſkeho kra-
lowſtwie. Tehdy uſſliſſawſie to mlazſſý dywiechu ſie welmí a rzkuce: Ktoz
tehdy muoz ſpaſſen byty? Giezyſſ wecze gym: V lidíj to nelze geſt, ale
v buoha wſſieczko geſt lze.

Na toto cztenye piſſye ſſwaty Thomaſſ z aquína.

Syn buozíj o czýſtotye bíeſſie kazanye vczynil. protoz nyekterzí to
ſliſſiece neſſiechu k nyemu dyetki przieczíſte; Nebo mnýechu, bý on chwalil
giedyne ty, geſto biechu czyſty zywotem, nerozumíegice tomu, ze on chwalil
ty, gieſto drziechu czyſtotu ſſwu dobru wolý. Bieſſie take obýcziey za ſta-
reho dawna, ze mlade dyetkí noſſyechu przied ſtaroſty, aby gich rukama
nebo uſty pozehnaní bylí. Tymz vmyſſlem take y pprzied[2]) gezukiiſta
dyetkí noſſiechu. Ale apoſtolowe na nye zehhrachu[3]) ne proto, aby nechtieli,
302c aby on ruku na dyetký polozil,//Ale proto, ze geſſczie nebýechu wuyerze
ſſwrchowaní; protoz mnýechu, bý czaſte wzkladanye[4]) ſſwu ruku na dyetkí
yako gyny czlowiek uſtal. Mnyegiechu take, by dyetki nebyly duoſtoyní,

[1]) na konci ř. [2]) rozd. [3]) t. [4]) sic.

abý ſyn buozy ſſwu ruku na nye polozyl. Ale gezukriſt vczie gie pýchu tlaczy¹) a pokoru milowaty, wzye dyetki na ſſwoeı rucze y drzieſſe gie. A takým ſſibil kralewſtwie nebeſke. Protoz prawı cztenye. Ale giezyſſ wece gym: Nechayte robatek, at gduu ke mnýe, nebo takıcht geſt kralewſtwie nebeſke. Tuto mame nauczení bytý a odtudto mamý nauczıenye, Aby wſſıczkny ottczowe a materí ſſwe dyetkı offíerowalı knyezý; Neb na nye knyezz newklada ſſwu ruku, ale gıezukriſt, w gıehozto gmíe ruce pokladagy. Nebo geſtlı to, kdyz kto ſſwu krmí ſkrzıe ſſwatu modlıtwu offıerugıe hoſpodynu, poſſwıeczenu gy buude gıeſczí — nebo poſſwıeczena buude ſlowem buozym a modlıtwu, yakz prawı apoſtol — A welmíe pak wıece mame dyetkí offíerowaty, abý bylı poſſwıeceny. Ale proto zagıſte mamy ſſwe krmíe poſſwıetyty; nebo weſkeren ſſwıet w zloſty geſt polozzen.²) A proto ze wſſıeczkí tyto wıeczý tıeleſtne, geſto gſſu welı//ka czíeſt tohoto ſſwıeta, w zloſtý gſſu polozený: A protoz tak dyetkí, kdyz ſſe narody:, podle ſſweho tıela w zloſty gſſuu polozený. 303b

Prawı potom cztenye. Tehdy przyſtupyw geden wece gemu. Slıſſa¹³) bıeſſíe tento czlowıek od hoſpodyna, ze gıedyne ty gſſu duoſtoyny nebeſkeho kralowſtwíe, geſto chtıe rowny bytý robatkom; protoz tazaſıe, chtıe gıſt býtý, czym by mohl zaſluzyty nebeſkeho kralowſtwíe. Ale ſyn buozy gemu odpowíedye: Czo mne tyezeſſ o dobrem? Ten gynoch wıeczneho zywuota hledaſſıe, Ale zywuot wıeccný ten geſt w uonom wıdyeny, w nyemzto buoh wídyen buude, K ne mukam, ale k wıeczny radoſtı; a nerozumíel, ſ kym mluwıeſſye, nebo gedyne ſynē⁴) czlowıeczym geý mnýeſſıe. Protoz prawı: Czo mne tıezeſſ o dobrem A nazywaſſ mye podle toho, yakoz wıdyſſ, míſtrem dobrȳ⁵) a nemnyſſ mne ſynem buozym? To podobenſtwıe ſyna czlowıeczıeho zgıewí ſıe den ſuudný netolıko dobrym, ale take y wſſıem hrzıeſſnym, A to wıdıenye bude hrzıeſſnym welmíe ſmutne a welmı zaloſtne; Ale gyne geſt wydyenye meho podobenſtwıe, gymzto gſſem rowen buohu. A protoz ten geden hoſpodýn otecz, ſyn, ſſwaty duch, ten geſt gedynı do//brí; nebo nýkte geho newídý k zaloſty a k ſſmutku, ale k ſſpaſſený 304a
a k wıeczney radoſtı. A protoz ze ten gıſty gynoch nebyeſſıe zpoſſoben k tomu dobremu wídyeny, protoz gemu ſyn buozy wece: Czo mne tyezeſſ o dobrem, a ty geſtye neygſſı k tomu zpoſſoben, ale chceſſ-lı wnyty w zywot, choway przykazanye. Tehdy on wece: Ktereho. Mnýeſſıe ten gynoch, bý byla nyektera gyna przykazannýe nad przykazanye ſtareho zakona, genzto by býla hodnyeyſſye k ſpaſſeny nezlí ona; Ale ſyn buozy welmí míloſtywíe przykazanye ſtareho zakona gemu wýlozy A tyem pak zawrzıe a rzka: A míluy ſſweho blıznyeho yako ſam ſıe. Nebo prawı apoſtol: Ktoz mílugıe blıznyeho, naplnyl geſt zakon. Ale proto ze ſyn buozy bıeſſíe pamatowal ta przykazanye, geſto býechu w ſtarem zakonýe, Protoz wece gemu gynoch: To gſſem wſſıeho oſtrzıehal od ſſwe mladuoſty. A geſtye tu neprzeſta, ale dale otaza a rzka: Czo mí ſıe geſſcze neďoſtawa? A to býeſſıe znamenye welıke zadoſty a tyem, geſto v míloſty buozıj chtıe ſſwrchowany byty, vkazuge, kak gym gıe

¹) sic. ²) rozd. ³) na konci ř. ⁴) t. ⁵) t.

k ſſwrchowanný [1]) przygity, Jakz prawi cztennye.[2]) Wece gemu gezyſſ.
304b Chceſ//li ſſwrchowan byty, gdí a proday wſſieczko, czoz maſſ, dayz chudym. Znamenaty nam geſt tohoto ſlowa. Nebo neprawi ſyn buozij: Gdi a ztraw wſſieczko, czoſſ gmaſſ, Ale gdy a proday; A neprawi nýektere, ale wſſieczko. A kraſſnye prawí: To, czoz gmaſſ. Nebo to gmame, geſto ſ prawdu a ſ prawem drzíme; A protoz gma prodano bytý, geſto ſ prawem mame, Ale to, czoz bez prawa drzyme, to gmame nawratyty tiem, gymz ſſme odgieli. A negmas daty buohatym, geſto bý ſſnad tolikez oddalí, Ale day chuddym,[3]) od nychzto odplaty neczekaſſ, gedyne od ſameho hoſpodyna. A protoz ze o penyezich a o pokladyech rzecz bieſſíe, gychzto weleſíe ſyn buozy zbyty, Protoz vkazugie, ze welmi wiece da za to, Jako geſt wieczſſie nebe nezli zemíe. Protoz prawi: Buudeſſ gmiety poklad na nebŷ, a puod, naſſleduý mne. Syn buozíj na tomto ſſwietye buohatſtwie nemýel, ale chuudobu mílowal. Prawi potom cztenye: Kdyz vſſliſſye gynoch ta ſlowa, gyde pricz ſmuten. Tot geſt ſmutek, genz k ſſmrtý przywuody. Ale procz
305a bieſſie ſmuten, to ynhed vka//zugíe: Neb gmýegieſſie, prawi, mnoho diedyn, to geſt trrnýe a hlozie, geſto ſiemýe ſlowa buozieho zaduſſilo. Gínoch tento duoſtoyný chwalý bieſſíe w tom,[4]) ze neuczyníl byl czyzolozſtwa Aný muzoboyſtwa; Ale w tom duoſtogen bieſſie pohanýenýe, ze ſie ſmuty pro rzecz gezukriſtowu. Protoz dobrzíe prawi, ze bieſſie gynoch, nebo bieſſie mlad na duſſy.

Prawi potom cztenýe. Tehdi gezyíſ wece ſſwym mlazſſym: Zawierne prawí wam. To wece ſyn bozy ne proto, abý bohatſtwie zle bylo, ale ze ty zly gſſu, geſto buohatſtwie wiece mílugíj nezli ſſwe ſpaſſenye. Nebo welike rozdíelenye gieſt mezý tiemí, geſto peníeze gmagíj a mílugij, Ale wſſak pezpecznyegie[5]) geſt aný gich gmyety any gich mílowaty; Nebo welmí neſſnadno geſt dogity kralewſtwie nebeſkeho tiem, geſto uffagij do ſſweho buohatſtwíe. A ty zagiſte do ſſweho buohatſtwie vffagíj, geſto wſſiczku ſſwu nadyegîj w ſſwem buohatſtwi pokladagí. A o kazdem takem prawi ſyn buozîj we czteny, Ze geſt ſnadnyegíe welbluduu ſkrzie dyeru gehelnu
305b progity nezli buohatemu wnyty do nebeſkeho kralowſtwie. Geſt tuto// znamenati, ze gſſu w rzýmíe byla giedna wrata mala a vzka, ſkrzie nýezto welbludowe, neſſuce na ſobye brziemena, nemuoziechu progity; Ale kdyz brzemana[6]) ſloziechu, tehdí proygdiechu a progity moziechu: Takez kazdy buohatecz, kdyz ſlozy ſſebe brziemíe, towies milowanye przieliſſne ſbuozie y gíních wſſiech hrziechow, tehdi bude moczí po uzkeý cieſtye, geſto wede do zywota, wnytí do nebeſkeho kralewſtwie. Tehdí geho mlazſſîj vſſliſſyewſſie dywiechu ſie welmí. Swaty apoſtolowe w chudobye prziebywachu; Ale proto ze mnohe lidý wídyechu, ze przieliſſ buohatſtwíe tohoto ſſwíeta mílowachu, magice peczy za nye y powiedyechu: Ktoz tehdí muoz ſpaſſen býti? Ale ſyn buozij wzhled na nýe. Syn buozy wieda, ze z miloſrdenſtwie to biechu rzekli, Protoz take miloſtywým okem wzhlede na nye. Nerozu-

[1]) t. [2]) t. [3]) rozd. [4]) na konci ř. [5]) sic. [6]) sic.

mety tomu tak, by to bylo lzíe [1]) u buoha. Ale buohatecz fkupy, pyffny, lakomy mohl wnyty do nebefkeho kralowftwie. Ale to geft lzie u buoha, ze f buozy pomoczy muoz fíe obratıty a tak, fbuozıe flozıe ffebe a brzíemíe ffwıch hrzıechow, muoz dogytý kralowuftwıe nebefkeho. Gehozto y mnye y wam dopomahaí otecz, fyn, ffwatı duch. Am̂.[2])

1

//Tehdý odpowíedyew petr wece gemu: Ted ffme my wfıeczko opuftyl 306a
y flı ffme po tobíe; czo naam pro to buude? Ale gıezyff wece gym: Zawıerne prawı wam, ze wy, gefto fte fly po mnye, w druhhem[3]) narozeny, kdyz fede fyn czlowıeczy na ftolıcy ffwey welıkofty, ffıedete y wí na dwanadczte ftolıcıech fuudıece dwanadczte naroddwow[4]) ıfrahelfkych. A kazdy, ktoz oftawı duom nebo bratrzy nebo feftry nebo ottcze nebo materz nebo zenu nebo fyný nebo rolí pro me gmíe, ftokrat wıece wezme a wıeczny zywot buude gmíety. Ale mnozy buudu prwní poflední a pofledny prwı.

N a t o t o c z t e n y e m l u w í f f w a t y J e r o n y m.

WElıke ffmyenyeníe[5]) Petr rybarz byeffíe; bohat nebıeffíe, pokrmu P. L. XXVI col. 138.
ffwu ruku a rzemeflem hledaffıe; Awffak tak vffalywíe mluwí a rzka: To fme wffıeho oftalı. Mnohehoy oftal, genz geft fam febe oftal; Mnoho geft oftal, genz fobíe nycz neoftawıl: Netolıkoy geft toho oftal, czoz gıe gmíel, ale toho wffıeho, czoz gıe pozadaty mohl. Ale zıe nenye dofty na tom, aby wffıeho oftal, przyczynygıe k tomu to, czoz k ffwrchowany fluffıe, a rzka: y flı ffme po tobıe, Towıeff vczynylı ffme, czoz gffy kazal. Czoz nam za to daff od//platy? Ale gıezyff gym wece: Zawıerne prawı wam, ze wy, gefto 306b
fte po mnye fly, w druhem narozeny, kdyz fede fyn czlowıecy. Nerzıek wy, gefto fte wffıeho oftalı — Nebo to gıe focrates y gyní mudrczı tohoto ffwıeta gffuu uczynílí, zıe gffu fbuozıe potupílı — Ale rzekl, gefto fte za mnu flı, gefto fte wlaftnoft apoftolow a wffıech wıerzygyczıch. w druhem narozeny, kdyz fede fyn czlowıeczí na ftolıcý ffwey welıkofty; To buude, kdyz mrtwí wftanu z ffweho hnytíe neb hnylofty a wıecz hnyty nemoczy buudu. Sedete y wy na waffıch ftolıcıech odfuuzugıce dwanadfte roduow ıfrahelfkıch; Nebo kdyz fte wy fynu buozyemu wıerzıly, oný wıerzíty nerodylı. Prawı potom cztenıe: A wffıelıký, genz oftane duomu nebo bratrzy. Pıffmo toto ff onyem pıffmem fıe sgıednawa, w nyemzto fpaffıtel prawı a rzka: Neprzyffel gffem poffIaty míru, ale mecz; neb ffem przíffıel rozdıelıtý czlowıeka od gıeho otcze a materz od dczerze a newıeftu odde czfte. A neprzıetele czlowíeczy domownyczí gıeho. Protoz ktoz pro wıeru gefukrıftowu a pro ffwate cztenye wffıeczky zaduofty gffuu opuftılı y potupılı y buohatftwıe y rozkozff tohoto//ffwıeta, tý ftokrat wıece wezmu a zywot 307a
wıeczní gmıety buudu. Geft tento fmýfl: Ktoz tıeleftne wıecy pro fpafıtele opuufty, duchownu odplatu przygme, gefto przyrownawa[6]) k uoney, tak bude, yako bý welmí male czyflo k fıenní[7]) przyrownano bylo.

---

[1]) *l* přeps. ze *z*. [2]) na konci ř. [3]) rozd. [4]) t. [5]) sic (fiducia). [6]) sic. [7]) sic.

14

Podobno geſt kralowſtwie[1]) nebeſke k czlowieku k hoſpodarzowí, genz wiſſiel w prwu hodynu nagymat dyelnykow do ſſwe wynníce. A kdyz uczyní nagiem ſ dyelnýky z pennyezie dennyeho, poſla gie do ſſwe vynnýce. A wyſſed w trzety hodynu vzrzie gyne ſtogiecze na trziſty prazdný. y wece gym: Gdyete y wy do mee wýnníce, a czoz bude prawe, to wam dam. A ony gydechu. Opiet pak wynyde w ſieſtu a w dewatu hodynu a tez vczyní. w giedenadcztu pak hodynu wyníde y naleze gyne ſtogiece. y wece gym: Czo zde ſtogite czely den prazdný? Wecechuu gemu: Nebo nykte naas nenagŷal. wece gym: Gdyete y wy do me wynníce. A kdyz bý wuecer, wecze pan wynnice ſſwemu ſtroyczy: Pozowu dyelnykow a wrat gym gich mzdu, Poczna od poſſlednych az do prwich. A kdyz przygidechu, geſto w giede-
307b nadſtu hodynu býechu przilſi, wzachu kazdy po penyezy. Tehdy p//rziſſedſſe prwi nadýegiechu ſíe, by mielý wiece wziety; Ale wzechu y ony kazdi po penyezy. A wzēſſie[2]) wrtrachu proty hoſpodarzýowí a rzkuce: Tyto poſſledny giedynu gſſu hodynu dyelalí, a rownyſſ nam gie vczínýl, geſto ſſme noſſili brziemîe cielý den a w horco. Tehdy odpowiedyew giednomu z nych wece: Przietelí, neczýnýt kzrywdy, wſſak gſſi ſie z penyezie ugednal ſſe mnu? wezmí, czozt gie twe, berzyſſ ſíe. A yat chczý tomuto poſlednyemu daty yako y tobíe. Zda mí nenýe lzýe vczynyty to, czoz chczy? zda oko twue zloſtne geſt proto, ze gſſem ya dobrý? Tak buudu prwî poſledný A poſlední prwí; Nebo mnoho gieſt pozwanich, Ale malo wýbranych.

Na toto cztenie mluwi ſſwaty rziehorzz Papezz.

P.L.LXXVI. col. 1153. K ſſwemu wylozený ſſwate cztenye mnoho rzecy potrzebugie, geſto wſſielik, muohu-li, kratcze chczý wyprawity, Abý wam dluhe wykladanýe teſknoſty neuczynýlo. Kralewſtwíe nebeſke hoſpodarzowi przyrownano geſt, genz k zdyelany ſſweí wynníce nagyal geſt dyelnykí. Ktoz kk hoſpodarzowi prawiegie muoz podoben bytý nezli naaſſ ſtworzytel, genz oprawuge ty,
308a geſto gie ſtwuorzyl, y ſſwe wolene tak na tomto ſſwietye mocz//nye drzý Jako pan ſſwe zwolene. Genz gma winníczí, Towies ſſwatu cierekew, geſto geſt od Abele ſprawedlneho az do poſledníeho zwuoleneho, gens ma ſíe narodyty na ſkonceny ſſwieta, gielikoz ſſwatich lidy w ný wſtalo toliko, yako wýnneho korzenýe w ný ſie ge narodylo? Ten zagiſte hoſpodarz k udyelany ſſwe wînýce[3]) w prwu, w trzety, w ſſieſtu, w dewatu, w giedenadſtu hodynu dyelnyki nagyma; nebo od poczatka tohoto ſſwieta az do koncie nauczenye wierneho lidda poſlaty neprzieſtawa. Prwa hodyna tohoto ſſwieta zagiſte byla geſt od adama az do noe. Ale trzietie hodyna od noe az do abrahamma.[4]) Sieſſta pak od Abrahama az do Moyzieſſye. Dewata od Moyzieſſye az do príſſczíe ſyna buozieho. A giedenadſta od przyſtie ſyna buozyeho az do konce ſſwieta, w nyzto kazatelowe ſſwiety apoſtolowe gſſu puoſlany, gijzto plnu mzdu — pozdýe przyſſedſſie — gſſuu wzali. A protoz hoſpodyn k nauczený lidu ſſweho yako k wzdíelany ſſwy wynníczy nykdy

[1]) na konci ř. [2]) rozd. [3]) t. [4]) t.

geft neprzeftal dyelnykow poffielaty. Nebo nayprwe fkrzie ffwate otcze, Potom fkrzie uczienyki zakonowe, Potom pak fkrzie proroký A naypofledy fkrzie ff//we apoftoly, kdyz geft lidu ffweho nrawi zpoffobowal, yako 308b
fkrzie dyelnyki ffwe wynnicze dyelal. Nebo ktoz kolywiek geft w prawy wierzie a f prawu wieru kazatel geft byl, ten geft w teyto wynníczy byl dyelnykẽ:[1]) Protoz dyelnyk w trziety, w ffietu[2]) hodynu ftary zydowfkí lyd fie znamenawa, genz wffiech ffwrchowanyeyfích od poczatka ffwieta, kdyz w prawy wierzie buoha vczyl cztyty, yako wynnyczi neprzeftal vffilowaty. Ale k giedennatftey hodynýe pohanftwuo geft pozwano, gĩjmzto ý rzeceno geft: Czo zde ftogyte czieli den prazdný? Gijzto kdyz zamefkawffie tak dluhy[2]) tohoto ffwieta, za ffwoy wieczny zywot vffylowaty zamefkali, yako cielý den prazdny ftalí. Ale znamenayte, mila bratrzice, kdyz gich otazano, procz nedyelagy, Czo gffu odpowiedyeli? Nebo, prawy, nykte naaff nenayal, Giedyne ze nykte nam ciefty wyecczneho zywota neukazal. Czymz pak, k dobrym fkutkuom lený gffuce, fie buudeme mocy omluwíty, gijzto ffme yako od narozenye ffwe materze k wierze przyffli A flowuo zywuota wyeczneho od naffich kolebek fliffymí?

Muozemy ta//ke rozdyelenye tiech hodyn po wieku kazdeho czlowieka 309a
rozgednaty. Neb prwa hodyna rozu[m4]) naffieho dyetynftwie geft A trzyetie hodyna gynoftwie rozumíeno muoz byty; Nebo gíjz yako flunce nahoru gde, kdyz horkoft przyrozena wíecziezz wieceezz yako rofte. Ale ffyefta hodyna geft mladoft; nebo yuz yako w proftrziedce flunce ftogy, kdyz w tom wieku fyla czlowieczeý geft ffwrchowana. Skrze dewatu hodynu ftaroft fye rozumie; nebo yuz flunciе yako od ffwe wýffofty fie chyli a w tom wieku horkoft mladoftý yako yuz hyne. Skrzie giedenatftu hodynu muozyem knyezftwuo[5]) rozumíety, gefto yuz podcziepye flowe. A protoz ze dobry zywuot nyekterzy w dyetynftwie, nyekterzy w gynoftwi, nyekterzy w mladofty, nyekterzy w ftaroftý, nyekterzy w kmetftwi poczynagí, Protoz yako w rozliczních hodynach dyelnýcy gffu do wínníce pozwaný. Protoz, bratrzíce mila, na ffue nrawý wezrzete, A geftli ýus, ze fte yuz dyelnyci buozij, znamenayte. Znamenaý kazdy, czo czyní, a rozumíeý, dyela-ly w buozí wýnniczí. Nebo ktoz na tomto ffwietie giedno fam ff//wietíe giedno fam [6])
ffwe wieczí hleda, geftye gie do buozye winnýce newffel. Nebo ty buohu 309b
dyelagíj, gijzto ne o ffwem, ale o buoziem zyfku hledagîj, genzto fkutkí milofrdne czýnye, A kak bý muohlí ffwich blýznich duffíe y famí ffwe do nebefkeho kralowftwie dowefty, o tom ffnaznu peczíj gmagij; Ale kterzy w zadoftech ffweho tiela fie paffu, duoftoyný gffu trefktanýe, nebo owoce w buozfkich fkutcziech nehledagi. A ktoz az do pofledny ftarofty buohu fluzytý zamefkawa, yako do gedennadfte hodýní prazden ftogí A protoz fprawedlnye tiem, gefto do gedenadfte hodyny w lenofty przebywachu, rzeceno geft: Czo zde ftogíte czely den prazdny? Jakobý ottworzítie rzekl:

---

[1]) na konci ř. [2]) sic, rozd. [3]) sic (čas). [4]) na konci ř. [5]) sic. srv. dále *w kmetftwi*. [6]) sic.

Acz ſte nechtielý w ſſwem dyetynſtwí a w ſſwei mladoſty buohu ſluzyty, azzda na poſledny czaſſ wezrzete na cieſty wieczneho zywuota, w nýemzto yuz negmate dluho putowaty. azzda yuz wueczier przydete? y ty od otcze hoſpodarzoweho czaſto drzewe nezly gyny odplatu przygymagŷ; Nebo drzýewe, przygmucz rozluczenye ſ tyemto ſſwietem, do kralowſtwie wzcha-
310a ziegŷ nezli ty, geſto gſſu y ſſweho dyetynſtwie pozwanŷ//bylí. Zda gie w giedennadſtu hodynu neprziſſiel lotr, genz gieſt na krzyzy w giezukriſta wuyerzyl a yako w tuuzz hodynu duſſy puuſſczyl, A [1]) w kteruuzz byl w giezukriſta wierzyty poczal? Ad [2]) poſſlednyeho pak hoſpodarz penyez platyty poczal; nebo do rayſkeho prziebytka drzewe lotra nezlí petra uwedl. Czoz gie ſtarych otczow przied ſtarym zakonem ŷ puod ſtarym zakonem bylo, awſſak ty, geſto gſſu toho czaſſu býli, kdyz ſyn buozy na tento ſſwíet przyſſiel, do wynníce gſſu pozwaný, beze wſſieho meſkanye do nebeſkeho kralowſtwie gſſu przyſli. Ale tyzz penyez beru, geſto gſſu vſſilowalí w giedennadſtu hodynu; Nebo tuuzz wyecznu odplatu beru tý, geſto gſſu na ſſkonczený ſſwieta k hoſpodynu przíſſlí, yako tý, geſto gſſu ſ prwa poczatka pozwany bylí.

A proto ty, geſto gſſu drzewe uſſylowalí, wrtrziece prawíe: Týto poſſledný giedynu hodynu gſſu vſſilowali, a rownýſſ gie naam vczýnýl, geſto ſſme noſſílý brzyemíe czelý den A w horko. Brziemíe gſſu czieli den a w horko noſſily ty, geſto gſſu od poczatka ſſwieta welmí dele nezlí nenyevgſſy
310b lide zywí bylí, A protoz//gſſu take delſſy czaſſ w rozlîcznem pokuſſieny vſſillowali. Ale muohl by nyekto otazaty: Procz prawi, zie gſſu wrtrali proty tyem, geſto gſſu pozdie do nebeſkeho kralowſtwie [pozwany]? [3]) neb nebeſkeho kralowſtwie y zadny wrtrzie nemuoz dogyty. A zadny, kto geſt w nyem, nemuozie wrtraty. Starzy ottczy kakzkoliwîek zagiſte dluho zywi gſuce mnoho dobreho gſſu czynîlí, Awſſak do nebeſkeho kralowſtwie ynhed przygyty nemohlí, ale wolnye ſ abrahamem przyebywali tak dluho, az ſyn buozy w giedennadcztu hodynu przyſſied na tento ſſwiet y otewrziel gym rayſſka wrata; Ale mý, geſto ſſme w giedennadſtey hodynye, ynhed yakz vmrzem, gdem do nebeſkeho kralowſtwi^{e}.[4]) A protoz ſtarzy ottczy dobru przyczynu ku wrtrany gmielí. A protoz prawi otecz hoſpodarz: Chczy tomu poſſlednyemu daty yako y tobýe. Ale ze kralewſtwie nebeſkeho duoſtoynye nykteez nemuoz zaſluzyty, Ale hoſpodyn z ſſwe welike dobroty gie dawa, Protoz y prawi: zda mí nelzye uczynyty to, czoz chczv?
311a Nemudre wrtranye geſt czlowieczie proty dobrotye buozy.//Neb muohl by dobrzie wrtraty, by gemu geho nedal [5]) toho, czoz by gemu dluzen byl; Ale nycz dluzen nenye, gedno z ſſwe dobroty dawa. Protoz y prawí: Zda twe oko zloſtne geſt, proto zie ya dobry gſſem? Nykte take [6]) ſe ſkutky ſwymí aneb dluhoſty czaſſa nechwal; nebo hoſpodyn zgiewnye wuola a rzka: Budu poſſledny prwi a prwi poſſledny. Nebo zagiſte acz wíemy, ktere a kak mnoho ſkutkuow czynymí, wſſak newiemŷ, kterŷ [7]) czynem hoſpodyn gie

[1]) sic. [2]) sic. [3]) připsáno na straně. [4]) na konci ř. [5]) ras. [6]) ras. [7]) na konci ř.

w ſwem tagenſtwi ſſuudy; Ale ma ſye kazdý radowaty, by mohl aczda poſſlednym w nebeſkem kralowſtwi byty.

Ale potom prawı welmı hroznýe: Mnoho geſt pozwanych, ale malo wybranych, wywolenych. Nebo gſu k wierzie mnozy przyſſli, Ale malo gych buude wuedenno [1]) do nebeſſkeho kralowſtwie; neb rzieczy buoha znagíj, ale ſkutky gieho neznagîj. Porotoz ſſwaty Jacub prawı: Wiera bez ſkutkuow vmrzela geſt. Tento owuczynecz ſſwate cierekwe kozlata ſ beranky w hromaddu [2]) ſbiera, Ale — yakz prawı ſſwate cztenye — Kdyz przyde ſuudcze, yako paſtirz kozlatka od berankow, takez on zle od dobrych rozdieli. Krale- 311b
wuſtwie nebeſkeho nemohu przygiety ty, geſto nebeſku wíeru gmagíce, wſſy ſſwu ſylu zadagy rozkoſſy tohoto ſſwieta. Mnoho takych, bratrzyce mílí, w ſſwatey cierekwi wydiety, Ale wý gych any naſſledowaty any take od nych ſie rozpaczowaty gmame. [3]) Nebo kakı kto dneſſ geſt, to dobrzie wiete, a czaſto ten, gehozto wýdymy, ze po naſſ gde, ſkrzie ruczeſt dobrých ſkuotkuow naaſſ pıziedeyde, A ledwa wzaýtra giey poſtyhnem, O nyemz ſſie nam zdaſſie, býchom gey byli przıedſtyhli. Neb kdyz ſſwateho Sczyepana kamenowachu, ſſwaty pawel oſtrzíehaſſye rucha tiech, geſto giey kamenowachu, Awſſak duoſtogenſtwie [4]) y odplatu pro ſſwe uſſyle w ſſwatey cierekwi geſt gey przıedſſiel. Protoz dwuogy wiecz, bratrzyce míla, geſt nam ſſnaznye znamenaty — Neb mnoho geſt pozwanych, ale malo wybranych — Prwe geſt, aby y zadny do ſſebe neuffal; Nebo acz gie k wierzie pozwan, wſſak [5]) newie, geſtli duoſtogien nebeſkeho kralowſtwi. Ale druhe geſt, abý, kdyz ſſweho blıznyeho widy w hrzieſſiech //lezyece, do nyeho ſie 312a
nerozpaczowal, nebo newie, czo buozye míloſrdenſtwie z nyeho uczynî.

A abyſte buozye miloſrdenſtwíe lepe poznali, chczý wam powíedyety przyklad. Stalo ſíe w mem klaſterzie, genz lezy podle koſtela ſſwatich muczienykow ſſwateho yana a ſſwateho paula. Byl gieden bratrr nabuozní a zywuot wedieſſie welmí ſſwaty. Ten gmíegieſſie bratra ſſwietſkeho mlazſſieho, genz w tom klaſterze hoſtem przebywaſſie. Ten bieſſie welmı necazaný a necztný zywot a buohu welmí protywní wedyeſſie, Awſſak giey bratrzie pro gieho dobreho bratra trpiechu. Tehdi ſta ſie, ze ſie roznemuozîe ſmrtedlnye. A kdyz yuz k ſſmrty tiehnyeſſye, bratrzie pro míloſrdenſtwie geho nawſtyewuowachu. Tehdí on vzrzie draka welikeho, genz giey chtieſſie pohltyty. y poczie wuolaty a rzka: Tot drak weliky, chce mye pohltıty, ale pro wý nemuozie; Gdyete pricz, at dokona to, czo gie poczal. Tehdy bratrzie wecechu k nyemu: Vczyn na ſſobie znamenye ſſwateho krzyzie. Tehdy on ledwa ſeb//braw wſſiczku ſylu gym odpowiedye: Rad bych, 312b
y nemohu; nebo tento drak zahradyl mí vſta a ſſtyſkl mí rucie y prſſy y hrdlo. Tehdí bratrzie dachu ſie ſnaznye na modlitbu. Tehdy on poczýe wuolaty a rzka: Chwala hoſpodynu, tot yuz ten drak przied waſſy modlitwu prycz zabiehl. A ynhed ſlibý bohu ſluzyty a mnýchem w tom klaſterze bytý. A dneſſny den geſtie tye zyw, ale dluhu nemoczy obtiezen; nebo

[1]) rozd. [2]) t. [3]) sic (*debetis*). [4]) sic. [5]) psáno *wſſab*.

dluho w hrzyeſſiech przıebywal. A protoz kterí[1]) yazık muozye mıloſr-
ddenſtwıe[2]) buozıe wyprawıty, ktery ſſmyſl, znamenagıe buohatſtwıe
takeho ſmílowanye, muoze ſıe nedywıty? toho buohatſtwıe buozıeho mílo-
ſrdıe byeſſıe znamenal zaltarznyk, kdyz rzekl: Pomuocznyczıe muoy, tye
budu chwalıty, neboſ ty przygemcze muoy, Buoh muoy a míloſrdenſtwıe
me. Wzpomanzmez, bratrzyce míla, na naſſıe hrzıechı, gymyſſ me ſhrzıeſſıly,
a znamenaymy, kakt tye welıke gıeho mıloſrdenſtwıe, ze netolıko nam
odpuſſczyge naſſıe wynní, ale y nebeſke kralowſtwıe ſlıbugıe tyem wſſyem,
313a gıeſto ſıe chtıe//ſſwıch hrzíechow katy. A kazdy naſſynecz ıczy ſ nabuoznym
ſrcem: Buoh moý a míloſrdenſtwıe me.

A gda do geruzalema pogíem ſſwıch dwanadſte mlazſıch taynye
y wece gým: Tot gdem do geruzalema a ſyn zlowıeczy buude zrazen
knyezatô[1]) popowym a míſtruom a odſuudye gíey na ſmrt. Dadye gey
pohanſtwu, aby gym klamalı a býczowalı a vkrzyzowalí, a trzıetı den
z mrtwıch wſtane. Tehdí przyſtupı k nýemu matıe ſynow zebedowich
z ſſwymí ſyny, modlecı ſıe a proſſeczy geho[3]) nyeczo od nyeho. Genz wece
gým: Czo chceſſ? Wece gemu: Rczy, ať tato ma dwa ſyny ſıedeta, geden na
twey prawıcý a druheí na lewícy w twem kralewſtwî. Ale gıezyſſ odpo-
wıedyeẅ wece: Newíete, czo proſſyte. Muozıete-lı pyty kalıch ten, geſto
ya mam pıty? Wecechu gemu: Muozem. Wece gym: Kalıch muoy budete
pyty, Ale ſıedıety na mey prawıczy nebo na lewícy nenye me daty wuam,
ale gymz gıe przypraweno od meho otcze. Tehdy vſſlıſſawſſıe deſſíet míechu
nelíboſt proty dwíema bratroma. Ale gyezyſſ pozwaw gıch k ſſobýe y wece:
313b Wıe//te-lı, zıe knyezata pohanſka panugy nad nymí, vkazugy. ne tak
bude mezy wamí. Ale ktozkolıwıek chce mezy wamı wıeczſſy byty, buud
waſſy ſluhu. A ktozkolıwıek mezy wamí chce prwı byty, buude waſſ pa-
noſſye. Yakozto ſyn czlowıeczy neprzyſſıel, aby gemu ſluzıeno bylo, ale
aby ſluzyl, A aby ſſwu duſſy dal za mnohıch wykupenye.

Na toto cztenye pıſſıe ſſwaty Jeronm.[4])

P. L. XXVI. col. 142. Czaſto to byl drzewe ſſwym mlazſſym prawıl, Ale ze gſſuu mezy tıem
mnoho gyneho ſlıſſalı, mohlı by ſnad býlı zapomanuty toho, czoz gſſuu
bylı ſlıſſalı; Protoz gda do geruzalema a ſſwe mlazſſıe ſſebu weda, ku puoku-
ſſıeny gıe przyprawugıe, aby, kdyz by przyſlo protywenſtwıe a gıeho vkrzy-
zowanye, ſıe nepohorſılı. Tehdy przyſtupı k nyemu matıe ſynow zebe-
duowıch. Odkud gıe gmıela domnýenyͤ tato zena o geho kralewſtwí? on
ſſwym mlazſym prawıeſſıe, ze ſyn czlowıeczy buude zrazen knyezatom
popowym a míſtrom a zye gıey odſuudye na ſmrt, A tato pak zena kra-
lowſtwıe ſſwym ſynom[5]) geho proſſıeſıe. Zdy mí ſíe, zıe proto, ze geſt po
wſyey ty rzecý napoſleddí ſyn buozy byl rzekl: A trzety den z mrtwıch
314a wſtanu, y mnýela tato zena, abý ynhed, ıakozby z mrtwıch wſtal, tak bý
na tomto ſſwıetıe kralowal, A to, czoz bıeſſıe ſlıbeno w druhhem[6]) przyſty

[1]) *í* přeps. ze *z*. [2]) rozd. [3]) červeně přetrženo. [4]) na konci ř. [5]) t. [6]) rozd.

ſyna buozyeho, to mnyeſtſſe, by ſie naplnylo w prawem. A zemſkym la-komſtwym nynyeyſich wieczech zadaſſe, zapominawſſe budueczych. Ale to, geſto gie ſyn buozy tazal a rzka: Czo chceſſ, Nebylo proto, bý on newiedyel wſſieho, czoz gma byty, Ale od ſſweho czlowiecztwie mluwí; Nebo on w ſſwem buozſtwi wſſeczko wiedel. Ale tyem ukazuge, ze geſt czlowiek, yakozto take ony zenye, geſto dotcze ſſe koncze gieho rucha y by zdrawa, byſſye rzekl: Kto ſie mne doteklł? A o lazarzowí: Kde ſte giey polozylı? A w ſtarem zakonye: Adame, kdeí gſſí? A ſſtupie vzrzym, tak-lí podle wuolanýe, geſto ke mnýe gde, oný czyníe, Paklı tak nenye, abych wiedyel. Proſſieſſye matie ſynow zebedeowich bludê[5]) zemſkym, omýlowanym materzýnym newiedıczy, czo by proſſyla. Anyz gie dyw, ze tato zena treſktana geſt z newiedyenye, kdyz o petrowi geſt rzeceno, Kdyzto chtiel na ho//rze 314b
trzy ſtanky vczynytí, newíeda, czo bý rzekl. Odpowiedyew pak gezyſſ wece: Czo proſſıte? Matye proſſy, ale hoſpodyn k gegie ſynom mluwi rozumíegie, ze proſba giegie z gich wuole pochodyeſſie. Mozete-lı, prawi, pyty kalıch, genz ya pytı mam? Ale kazdy z nych muoze rzecy: Kalıch ſpaſſenye przygmu A gmie buozye budu nazywaty. A ynhed wypprawugie,[6]) ktery gie to kalıch, Draha przied hoſpodynem ſmrt gieho ſſwatich. Y wece gym: Kalıch muoy budete pyty. Muohl by nyekto otazaty: Kak gſſuu kalich vmuczienye ſynowe zebedeowi, Jacub towies a yan, píli? Neb pıſſmo prawi, ze geſt giedno Jacubowí apoſtolowi herodeſſ hlawu ſtal, Ale Jan ſſwu wlaſtny ſmrty zſſiel. Ale buudem-lı czíſty koſtelnye knyzkı, w nychzto geſt pıſano, ze gieſt y on pro mucienye bıl wſſazen w kad horucieho olegie, Ale on yako witíeſſz gezukrıſtow bez vraza odtud wyſſiel A ynhed yako pſanecz poſſlan do oſtrowa, gemuzto bieſſíe gmíe Pathmos: Tak vzrzíſſ,//zie gie 315a
zywuot geho nebyl bez vmucienye, A zie geſt yan pyl kalıch buozieho poznanye, genz gſſu y tree dyetek pılý w uohný kuomýnowem, kakzkolíwiek nepzyetel gich krwe neprolıl. Ale to, geſto prawi: Sedıety na mey prawiczy nebo lewicı nenye me daty wâ,[7]) Tomu takto geſt rozumíety· Kralowſtwie nebeſke nenýe dawagicieho, ale przygímagicieho. Nebo netba buoh na duoſtogenſtwie czlowieczie, Ale ktoz kolíwiek taký zywuot wede, pronz by bıl doſtogen nebeſkeho kralowſtwie, ten vezme ne to, geſto gieho duoſtogenſtwie, Ale gieho dobremu zywuotu przyprawenο gieſt. A protoz, gſte-lí wy taczí, abyſte bylí duoſtoyní przygiety kralewſtwie nebeſke, gieſto gieſt otecz muoy wítiezuom a przıemuohhaczuom przíprawil, y wy take gíe przigmete.

Tehdí vſlıſſawſie deſſiet gmiegiechu nelíbuoſt do dwu bratru. Deſſiet apoſtolow neygmíelı gſſu nelıbuoſty k materzí ſynow zebedeowích a z teý proſby nedawagy wyný ma//terzí, Ale ſynom, ze newíeduce ſſwe míery, 315b
W lakomſtwi býlı gſſuu ſie zayzhlí. Protoz gym ſyn buozy y rzekl: newiete, czo proſſıte. I geſt rozumíety z odpowiedíenye ſyna buozieho a z nelıbuoſtŷ apoſtolſke, ze gſſu materz ſynowe k teyto proſbíe przyprawılı bylı. Ale giezukrıſt puozwaw gich k ſſobie y wece: Wiete-lı, ze knyezata pohanſka

---

[1]) na konci ř. [2]) rozd. [3]) na konci ř.

panugij nad nymí, Towieſſ nad ſſwymí poddanymí? Pokorný míſtrr a tychí tu dwu apoſtolu netreſktal z neſſmierneho lakomſtwie, Anyz onyech deſſiet treſktal z zawiſty, Ale taky polozil przyklad, ze tomu ſluſſie wiecznemu býty, genz bý byl menſſy, A tomu byty panem, genz bý býl wſſiech ſluhu. A protoz darmo y tyto gſſu neſſmyerne wieczi zadalí y tyto darmo zawidiechu gích zadaný, kdyz ku prowyſſeny przywuody[1]) muocz, ale pokora welika. Potom pak ſam o ſobíe przyklad poklada, aby, acz bý na ſſlowa netbalí, azda-li by ſie ſkutkow ſtydielí. Protoz prawi ſyn buozy, ziey
316a neprziſſiel, abý gemu ſlu//zeno bylo, Ale abý ſluzyl a ſſwu duſſy dal za mnohich wykupenye. A to ſie naplnylo, kdyzto podobenſtwie ſluhy na ſſye przygyal, ſſwu krew na tento ſſwíet prolyl. A neprawí, aby ſſwu duſſy dal za wſſiech wykupennye,[2]) Ale za mnohich wykupennye, Towieſſ tiech, geſto gſſu prawu wieru chtieli gmyety.

A kdyz wychaziechu z gíerycho, gdyeſſie po nyem zaſtup weliky. Tehdy dwua ſlepcie ſedyece podle cieſty vſſliſſachu, ze giezyſſ gde y wzwuolachu rzkuce: Hoſpodyne, ſmíluy ſie [3]) nad namí, ſynu dawíduow. Ale zaſtup zehraſſye na nye, abý mlczieli. Ale ony wiecze wuolachu a rzkuce: Hoſpodyne, ſmíluy ſſie nad namí, ſýnu dawiduow. I ſta giezyſſ a pozwa gich y wece: Czo chcete, abých wam vczyníl? Wecechu gemu: Hoſpodyne, abý ſie otewrzeli oczy naſſíe. Tehdy giezyſſ ſmílowaw ſſie nad nymí dotcze ſſie gich oczy a ynhed vzrziechu y gidechu za nym.[4])

P. G. LVIII. col. 625. Na toto cztenye piſſie ſſwaty Yan Criſoſtom.

Widyſſ, odkud gie ſſel do geruzalema A kde gie drzewe prziebywal?
316b A wídy mí ſie, ze geſt to duoſtoyno otaza/nýe, procz geſt drzewe tam neſſell; Ale to tyem, geſto ſie ſſnazny[e5]) vczye, poruczieymy. A ktoz chce ſnaznye wiedyety, nalezne, zie ſſwaty Jan w ſſwem czteny, procz ſie ge to ſtalo, wyprawugie. Ale my nenýeyſſy wiecz wýlozme a ſſepcze[6]) tyto vſſliſſmý. Nebo gſſu welmí wíeczſſy wieru gmieli nezli ty, geſto gſſu zrak mieli; Nebo any wuodycze gmagice any ſyna buozieho wíduce, wſſak k nyemu przygytý zadachu A welikym hlaſſem poczieehu k nyemu wuolaty. A kdyz na nye zehrali, Any pak wiece wuolachuu. Takez ma byty kazda nabozna duſſye, ze, czym ſie gy kte[7]) wiecz wiece protywi, tyem ma wiece w nabozenſtwí zayzena býtý. Ale ſyn buozy przíepuuſczy na nye zehraty, aby gich zadoſt wiece zgiewna byla A aby znamenal,[8]) zie pro ſſwu proſbu duoſtoyny gſſu byli vzdrawenye. A protoz Any gich otazal Wierzite-li, geſto ge wſſielik mnohým czyníl, Nebo wuolanye gich a przybliizowanýe zgiewnu czynyeſſye wſſem gich wieru. Znamenaymeſſz, bratrzice míla, zie, kakz kolywiek buudemý hubeny a zawrzeny, awſſak kdyz ſſnaznu modlitwu
317a k hoſpo//dynu przíſtupíme, ſamí ſkrzie ſie to, za nyez buudeme proſſyty, obdrzyme. Nebo znamenaí, kakt gſſu tyto zadneho apoſtola rzieczmyka neygmíelí, ale mnozy byli, geſto gym przíekazeli zapowiedagicz, aby ne-

[1]) sic. [2]) rozd. [3]) ras. [4]) na konci ř. [5]) t. [6]) sic. [7]) sic. [8]) sic.

wolalý. A kakz k nyemu ſſwym zywotem przyytý nemohlí: wſſak ſyn buozy gich zaduoſt przygíal za ſkutek. Takeez y gynych naſſleduyme, Acz kdyz hoſpodý[1]) naſſy proſbu vſſlyſſiety odwlecze, Acz gſſu mnozy, geſto naſſ rozpaczygŷ: wſſak mý neprzieſtawaymy proſſytý, nebo tak naywiece k ſſwemu ſmýlowany hoſpodyna przytahneme. Znamenayme tiechto weliku zaduoſt, ze any chuudoba any ſlepota aný zehranye od zaſtupuow anyz kteraz kolywiek gyna wiecz gych mohla rozpaczyty; Takaz ma byty kazda duſſye roznyecena w buozyem mílowany. Tehdí giezyſſ pozwaw gich wece gym: Czo chcete, abych wam vczyníl? Procz gich otazal? Aby nykte nemnŷel, aby on gy^{m}[2]) nyeczo gyneho nedal, nezlí gſu ony proſſyli; Neb obyciey bieſſye, ze wzdy drzewe zgiewnu vczyníl wieru a ſſlechetnoſt tyech, geſto chtieſſie uzdrawity, lidê[3]) a tak gym pak zdrawie daty.//Protoz 317b
vczynýl to, abý y gíne ſkrze to k wierzie přýprawil; A take proto, aby gie ku ſlyſſiený doſtoyny vkazal. A teez geſt kananyeyſkei zenye vczynyl, Teez y Centurionowi, Teez y oney zenye, geſto cyrwenu nemuocz gmíegi^{e}ſſie. Ale dywna byla to zena, neb przíedbyehla geho otazanye; Ale awſſak y proto neodpuuſtyl, ale po vzdrawený giegie wieru zgiewil. A tak wezdi byl wamý ſuuzen, abý wieru zgiewil tiech, geſto od nyeho zadachu vzdrawenye. A teez y tuto uczýnýl.

A kdyz powíedyechu to, czo on ſſlyſſiety chtíeſſie, ſmílowaw ſie nad nymí dotczie ſie gich. Nebo giedno proto gich tazal, abý gie uzdrawil; neb proto y na ſſwíet przyſſiel. awſſak byli[4]) by duoſtoyny ſſmílowanye, proto gich tazaſſie; a ze gſſu duoſtoyny býlí, ſkrze to geſt znamenaty, zie gie vzdrawil. A ſkrzie to, zie przygemſie wiernye vzdrawennye,[5]) nerozpaczyli gſſu ſíe — yako mnozy czynye, Ze przygmuce dobrodyeyſtwie neygſſuu wdyeczny — Ale tyto gſſu nebýli taczy, ale drzewe potom v wierzile vſtawiezní bylí; A protoz ne yako newdieczny gydechu po nyem, prawi. 318a
Gehozto//mnýe y wam dopomahay otecz, ſyn, ſſwaty duch. Amen.

A Kdyz ſie przyblizychuu k gieruzalemu a przygídechu do betphagie k huorze olýwetſkey, Tehdi giezyſſ poſſla dwua mlazſſíe a rzka gyma: Gdíete do myeſteczka, geſtot proty wam geſt, a ynhed naleznete oſſliczy przywazanu a dýetye ſſ ný. Odwiezte a przywedte mnye. A dye-li wam kto czo, rzciete, ze hoſpodynu geſt toho potrziebíe, A ynhed wam puſczie. A to ſie wſſieczko ſtalo, aby ſie naplnylo to, czoz geſt rzeczeno ſkrzie proroka, genz prawí: Rrczete dczerzy ſyon: Ay, tot kral twoy gięde tobie tychíj ſſiedye na oſſlîczy a na oſlatku giegie. Tehdy ſſedſſye mlazſſy vczynychu, yakz gym byl przykazal giezyſſ. I przywedechchu[6]) oſſliczy a oſſlatko y polozýchu nan rucho gieho a giey naan.[7]) A weliki pak zaſſtup proſtlachu ſſwe rucho na cieſtye. A druzy pak rubachu rozdýe z drzyewíe y ſtlachu na cieſti^{e}.[8]) Ale zaſtupuowe, geſto gdiechu y nazad y naprzied,

---

[1]) na konci ř. [2]) na konci ř. [3]) t. [4]) sic. [5]) rozd. [6]) rozd. [7]) t. [8]) na konci ř.

wuolach[1]) a rzkuce: Spaſſ naſſ, proſſyme, ſynu dawiduow. Pozehnany, genz
318b geſt przilſiel//we gmíe buozye.

Na toto cztenye mluwi ſſwaty Thomaſſ z aquína.

Betphagíe byeſſie mýeſteczko knyezke. to lezyeſie na ſtraný huory olýuetſkey. A bieſſie do geruzalema wzddal[2]) giednu mílí — Nebo knyezie, geſto na kazdy den ſluzyech[v 3]) w chramýe, kdyz ſſwu trziedu wyplnyechu, w tom pak míeſteczku przyebywachu; Neb byeſſie w ſtarem zakonye przykazano, Abý w ſobotu nykte neſſmýel dale gyty, giedno mílí. Tehdy giezyſſ poſla ſſwa dwa mlazſſye. Nerzekl ſſwym mlazſſym Pan twoy nebo pan naſſ toho potrziebugie, A ſproſtnye pan, vkazugie to, ze gieſt on pan nade wſſym ſtwuorzenym y nade wſſiemí lidmí; Neb y hrzíeſſnyczy podle ſſweho przyrozenye gſſu gieho, ale ſſwu wuolíj czynye ſie dyablowí. A to, geſto prawí: A ynhed puuſtýe gie, Towies ten, geſto geho gſſu, Aby to kazdy znamenal, ze geſt ſyn buozij naplnyl to wſſieczko, czoz geſt bylo o nyem piſſano a prorokowano. Ale zawiſty oſlepený míſtrzy a duchowníczy
319a zydowſſczí to,//czoz ſíe o nyem czte, nerodyli rozumíety; A protoz prawi cztennye:[4]) To ſie wſſieczko ſtalo, abý ſie naplnylo to, czoz geſt rzeczeno ſkrzie proroka zachariaſſie. wieda prorok zloſt zyduowſku, ze by ſíe protywili gezukriſtowi, kdyz bý ſſieel do chramu[v,5]) wyſtrziehl ge, aby ſkrzie to znamenye poznali ſſweho krale a rzka: Rczete dczerzy ſyon — Aby vkazal, ze ten, o nyemzto mluwie, drzewe nez ſie narodyl, az[6]) býl gich kralem. A protoz wy zyde, kdyz giey uzrzite, nerodte rzeczy: nemamy krale, giedno cyeſſarze. Przyſſel tie tobie, vrozumíeſ-li, aby tie ſpaſſil; Pak-li neurozumýeſſ, przydet proty tobíe. A przyſſel tychîj, aby ſie gieho mocy nykte nebaal, Ale aby pro gieho tychoſt giey mílowali; Protoz neſſiediel geſt na zlatem wuozie, any ſie ſtkwiel w zlatohlawie, any ſſiedyel na buýnem koní a ſſwadlywem, ale na oſliczy tychey, geſto pokoy mliugíe.[7]) Protoz prawi cztenye: Sſiedye na oſſliczy a na oſlatku, na ſſynu giegie. Muoz bytý, ze geſt ſyn buozíj na obē[8]) ſſiedyel. Nayprwe ſſiedyel na oſſliku
319b na mladem, Al ze//zwierzatko nebilo gieſtye tomu obyklo, protoz ſie toczylo ý ſſem y tam A okolo ſſebe bylo; Protoz ſyn buozy wſſiedl potem na oſliczí tychuu a poſſluſſnu y giel tak do geruzalema. Podle ſmyſla duchownyeho Tento oſſlik toczyliwy, nepoſluſſný znamenawa ſtary zakon, na nyemzto hoſpodyn ſſwu míloſty nayprwe ſíe byl vſadyl; Ale ze gſſu byli neuſtawiczní a nepoſluſſny ſynu buoziemu, protoz oſtaw gích y wſſiedl na oſliczy pokornu a poſluſſnu, to geſt na ſſwatu cierekew, A tak na ný ſſwu míloſty odpoczywagie, dowede gy do geruzalema, to geſt do nebeſkeho kralowſtwie.

Ale zaſtupuowe, gieſto biechu wyſſli z gierycho a byechu ſly po gezukriſtowi, puoſtlachu ſſwe rucho na cieſtye. A druzy pak rubachu rozdíe ſſ olywíe a kladyechu po czieſtye, aby oſſlik ſie neuſtrczyl, any ſie zaklal w nohu, any take vpadl w ygiamu. A zazſtupowe, gieſto gdiechuu y naprzed

[1]) sic. [2]) rozd. [3]) na konci ř. [4]) rozd. [5]) na konci ř. [6]) sic. [7]) sic. [8]) na konci ř.

y nazad, wuolachu a rzkuce: Spaffyz naff, proffyme, fynu dawidow. A dawachu znamenye, ze przifftye gezukriftowuo geft fpaffenye tohoto ffwieta. A protoz prawiechu: Pozehnany, genz gieft przifffell we gmene buozye. 220a
Jako by rziekli: Pozehnany, towieff flowuth,[1] genz geft przyffiel, towies w naffem czlowieczftwi we igmie bozie, towies w chwale otcze ffweho. A opiet prawie: Spaffy naaff,[2]) proffyme, A kde zadagy fpaffený byty, to ynhed wyprawugi a rzkuce na wyffofty, Towieff w nebefkem kralowftwi. Podle fmyfla duchownyeho przyrownany gffuu líde ku howaduom Ty, gefto ffuu nechtieli fyna bozyeho poznaty, A to pro nyektere poddobenftwie. Nebo to zwierrze [3]) oflicze geft neczyfte a yako nade wffieczka zwierzata neffmýflne a nemudree [4]) a brziemíe tyeffke na ffobíe noffy: Tak gffuu byli lidde drzewe, nezli byl fyn buozîj na tento ffwíet przyffel, rozlicznymi nedoftatký okliczený, biechu neczifty, nemudrzi, blaznywí, proto zie buoha neznagiechu; biechu chlapný, nebo ffweho rodu nebefkeho bíechu zapomenulí A brziemíe dyabelfke rozliczních bludow na fobíe noffiechu. A protoz ffwazana byeffie offlice, towies dyabelfkym bludem, abý neygmíela dobrowolenftwie gyty, kam gy libo: Neb drzewe nez fhrzieffy//me, mamy 320b
dobrowolenftwie vczynyty wuolí dyabelfku nebo nechaty; Pakli ffhrzieffyme giedynu, przywiezemy fie k geho fkutkuom, yuz naffy fylu nemuozieme zbytý. Ale yakozto lody, kdyz fie zlama wefflo, tam gde, yam gy powietrzye wede: takez y czlowiek, kdyz fkrzie hrziech ztraty pomocz mílofty buozye, neczyný yuz, czoz chcze, ale czoz dyablu libo, A neodwieze-li gieho hofpodyn fylnu ruku ffweho mílofrdenftwie, az do ffwe ffmrty wuýezeny ffwich hrzyechow buude prziebywaty. A protoz fyn bozy rzekl ffwym mlazffym: Rozwiezte, towies ffwym vczienym a ffwymí dywí, Nebo wfficzkný lide y zydowe y pohaní z dyabeelfke moczy gffuu rozwazany; A przywedte, prawi, mnýe, Towieff to wffieczko k mey chwale czynte. Ale fyn buozy na ofliku wgiel geft do geruzalema; nebo fyn buozy prziebywagie ffwu milofty w ffwatey cierkwi Nebo w nabuozney duffy na tomto ffwietíe gy oprawugíe, wede gy do geruzalema, Towies do widyenye kralowftwie nebefkeho. Gehozto mnye y wam//dopomahaŷ otecz, fyn, ffwaty 321a
duch. Amen.

A kdyz wnýde do gieruzalema, zbrogi fíe wffyeczko míefto a rzka: Kto gie toto? A lidee pak prawiechu: Tot geft gezýff, prorok od nazareth kalyleeyfkee. y wnyde gezyff w chram buozýý, wýmetaffye wffíeczko, gefto prodawachu a kupowachu w chramíe, a ftolý penyeznýkuow a ftolycze, gefto prodawachuu holubý, przyewraty. y wece gym: Pifano geft: Duom muoy duom modlitebný nazwan buude, ale wý fte gey vczynili peleff lotrowu. Y przyftupíchu k nyemu flepí a chromí a[5]) w chramie y vzdrawí ge. Tehdy wyducze knyezata popowa a míftrzí dywý, gefto vczýnyl, a dyetkí wuolagîce w chramíe a rzkucze: Spaffý naaff, proffyme,

[1]) na konci ř. [2]) rozd. [3]) t. [4]) ras. [5]) sic.

ſynu dawidow, nelíbo gym bieſſye. y weczechu: Slyſſyſ-lí, czo tyto prawíe? Ale gezyſſ wecze gym: Owſſiem. Nykdy ſte necztly: Z uuſt dyetek, a geſto geſtye ſuu, dokonal gſſí chwalu? A oſtaw gych, gyde wen z míeſta do bethanye a tuzz y oſta a vczieſſie gie o kralowſtwí nebeſkem. Rano pak wraczygíe ſíe do míeſta, wzechtýe ſíe gemu geieſty. A vzrzew gedno drziewuo
321b fikowe podle czieſtý, gýde k nyemu y nenaleze na nŷem//owoce, gedyne líſtýc toliko. ý wece gemu: Nykdy ſíe owoce nenarazeí z tebe azz na wieki. y uſchnu ynhed drzewo fikowe. A wydyewſſie to mlazſſy dywíechu ſíe a rzkuce: Kakt geſt ynhed vſchlo. Ale giezyſſ odpowiedyew wecze gym: Zawíerne prawí wam: budete-li mýety wieru nemylece ſíe, netoliko o ffi-kowem drziewu uczynyty, Ale byſte teyto horzie rzeklí: wzdwyhný ſíe a wrz ſſebuu w morze, a ſtane ſíe. A wſſeczko, czoz buudete proſſytý na modlitbye, wierziece, wezmete. A kdyz przygyde do[1]) chramu, przyſtupichu k nyemu a weczechu, an vczieſſíe, knyezata popowa a ſtarſſý z lídu a rzkuce: Kteru muoczy to czynyſſ, a kto gie tobíe dal tuto muocz? Odpowiedyew gezýſſ wece: Tyezí ya waſſ take gedne rzeczy, k nyzto odpowíete-li mí, ya wam take powíem, kteru moczý to czyny. Krzieſt yanow odkud geſt byl, ſſ nebe-lí, czyli z lídíj? Tehdy ony myſſlechu mezy ſebu a rzkuce: Dyeme-li ſſ nebe, dye naam: Procz ſte tehdy newierzylí gemu? Pakli dyeme z lidíj, buogymý ſíe zaſtupu, nebo wſſiczkný gmíegiechu yana yako proroka. A odpowiedyewſſie gezucriſtowí wecechu: Newieme. Wecze gym
322a on take: Anyz ya wam powiem,//kteru muoczí czyný. Ale czo ſie wam wídíj? Geden czlowiek gmyegeſſie dwa ſyny. A przíſtupyw k prwnýemu wece: Synu, gdy dneſſ, dyelaí w mey wynnyczí. Tehdy on odpowíedyew wece: Nechczí. Potom pak bý gemu toho zzel y gide. A przíſtupyw k dru-hemu wece takeez. A on odpowiedyew wece: Poydu, pane. Y neſſel. Ktery ge z tu dwu vczynyl wuoli oczowu? Weczechu gemu: Prwý. Wece gým geziſſ: Zawierne prawí wam, ze zgiewnýczí a zzle zený prziedeydu waas do nebeſkeho kralowſtwíe. Nebo przíſſel k wam yan w czieſtye ſprawedlnoſty, a newíerzyli ſte gemu, Ale zgiewnyci a zzle zeny wierzilí gſſuú gemu. Ale wy widuce, anyz gſte y potom pokanye vczynýlí, abyſte wíerzylí gemu.

N a t o t o c z t e n y e m l u w í ſ ſ w a t y J a n C r i ſ o ſ t o m.

.G. LVIII. col. 631. Teez ſſwaty yan w ſſwem czteny takez piſſíe, Ale on na poczatczie ſſweho cztenýe, A tento pak na konczý ſſweho cztenye; A protoz podobno geſt, ze ſie to dwakrat ſtalo a w rozliczne czaſſý. a to muoz zgiewno bytý y czaſſy y take odpowiedy; Nebo ono ſtalo ſíe na weliku nocz, ale toto dluho przíed tiem. Tam gſſu take rzekli zydowe, Ktere nam znamenýe vkazeſſ,
322b //ze to czynyſſ; ale tuto mlczýe, kakzkoliwiek obzehraný, nebo yuz geho dywowe býechu zgiewili. a z toho gſſuu nawieczy zalobu nan czynylí zydowe, A kdyſſ to gednu a druhe byeſſie vczynyl, prawiechu, by on byl buohu protywen; Awſſak gſſu myeli to wiedýety, ze on w to[m2]) vkazugie, kak ſíe ſluſſie buoha cztyty. A geho wlaſtný muocz w tom mohli poznaty;

---

[1]) ras. [2]) na konci ř.

nebo dýwy, geſto czynyeſſe, widyechu, a ze geho vczienýe ſſ dywy ſe ſgiednawaſſe.[1]) Ale anyz take chtiechu wierzyty, ale wzdy ſe protýwiechu, Slyſſiece dyetky, geſto geſtie prawie ſſmyſla negmiegechu, ze gemu chwalu wzdawagechu. Protoz ſyn buozy proroka yſayaſſie ſobye na pomocz przywody a rzka: Duom muoy duom modlitebny nazwan bude. a netoliko ſkirze to mohlí gſſu geho muocz poznaty, ale y ſkrzie to, ze geſt rozliczne nemoczy vzdrawowal; Nebo przyſtupuowachu k nyemu chromí a ſſlepí a on gie vzdrawowaſſie, ſkrzie to ſſwu muocz vkazugie. Ale ony any tak chtíechu wierzyty, Ale wyduce rozliczne dywí a ſliſſiece dyetki chwalece, zloſty chtiechu ſie zadchnuty. protoz y wecechu k nyemu: Neſliſ//ſyſſ, czo 323a
tyto prawíe? yako bý rzeklí: procz gym nezabranyſſ? Ale zagiſte on gie myel to k nym ſprawnyegi[e2]) rzeczy: Neſſliſſite, czo tyto prawie? nebo giey iako buoha chwalechu. Ale ze ony zgiewným wiecziem ſíe protywiechu, Protoz on tyem wiece na nye zehraſſie a rzka: Zda ſte necztlí: Z uuſt dyetynych a mlecznych dokonal gſſy chwalu? A dobrzie rzekl z uuſt dyetynych; nebo z umýſla to nemluwiechu toho, Ale mocz buozye gich yazykem hybaſſie. To geſt bylo ſſwatým apoſtolom nemale vtyeſſienýe — nebo acz bý ony byli rzeklí: my ſſme lide neucziený; kak my mozem kazaty — protoz widuce, ze dyetkí neſſmýſſlne taku chwalu buohu wzdawachu, tiem gſſu byli potwrzeny, ze ten, genz gie nauczyl dyetky buoha chwalítý, ten gie take nauczy y kazatý. a netoliko to, ale take ten dyw ukazowaſſie, ze geſt ſtworzýtel moczný kazdeho ſtwuorzenye, neb dyetkí geſtie neſſmyſlne tak dywnu wiecz mluwiechu nebeſku a wyſoku. Ale ony hubený lide nemudrzy wyduce, zie mu zaſtupuowe czieſt bylí vczynyli, a dyetky, geſto chwalilí, a ze byeſſie kupcze wypudyl z chramu, wiecze ſie w zſwiey[3]) zloſty zayzhli.

Pro//toz gezyſſ odtud gyde do bethanýe. na zaytrzíe Pak wraczygie 323b
ſie do míeſta, wzechtye ſſe gemu gieſczy a to geſt drziewuo fýkowe ýnhed vſchlo. A ze ſyn buozý geho pokle, to ſíe ſtalo pro gieho mlazſſie; Nebo ſyn buozy wezdy dobrzie czynýl a nykomemu ſkutkem protywenſtwie neukazal: Protoz tuto y ukazal ſſwu mocz, abý geho mlazſſy rozumýeli, ze by ſie on mohl zydom dobrzie protywytý a wſſiczku gich muocz, kdyz bý chtiel, przíemoczy, A to wſſieczko, czoz trpy, nebo trpíety buude, to dobrowolnýe.[4]) A znamenay, ze to pro ſſwe mlazſſie vczyníl, nebo ynhed gym rzekl: Wy geſtie wieczſſi buudete muoczý vczynytí, acz buudete wierzíty a do modlitwi uffaty. Hledayz, kakt ſíe to wſſieczko pro míe[5]) ſtalo, abý ſie nebalí, any take ſtrachowali; nebo gým rzekl: Budete-li, prawí, gmíety wíeru, nycz ſie nechybugíce, dyete teyto huorzíe: zdwyhný ſie a wrz ſſebu w morzie, y ſtane ſíe. Ale pyſſný zyddowe[6]) a hrdý chtiece geho uczienýe naprznýtý, Otazachu geho: kteru moczy to czynyſſ? Dywuom geho nemoziechu ſie protywíty, protoz azda geho uczienye chtiechu naprznyty, Yako bý rzeklí: kde ygſſy míſtrowu ſtoliczý przygial, kto tye

---

[1]) ſ- přeps. ze z-. [2]) na konci ř. [3]) zſ přeps. z ſſ. [4]) sic. [5]) sic. [6]) rozd.

324a knýezem ſſwietyl, ze taku mocz vkazu//gieſſ? Ale on gym odpowíeda ukazugie, ze bý dobrzye mohli wídyety gieho muocz, kdyz bý chtielí. Krzieſt, prawi, yanow odkud byeſſíe, ſſ nebe-li, czy-li z lidíj? A kake gie to bylo otazzanýe? [1]) Prziewelike zagiſte. Nebo bý bylí rzekli: Sſ nebe, Byl bý gým rzekl ynhed: Procz tehdy newierzíte gemu? Nebo by bylí wierzylí, nebylí bý otazali, kteru bý moczí to czynyl; Nebo yan byl geſt rzekl o nyem: neygſſem duoſtogen rozwazaty rzemene gieho trziewi; A take rzekl: Tot geſt beranek buozíj, genz ſnýma hrzyechi tohoto ſſwieta, a ze geſt on ſyn buozy A ze przyſſed ſhuorý nade wſſiemí geſt A ze geho wietrnyk geſt w gieho ruce a zcziſty ſſwe míeſtyſtye: Protoz by byli yanowí wierzyli, býli bý dobrzie mohli wiedyety, kteru muoczy on to czyny. Ale że zloſty wecechu: newieme. Protoz ſyn buozý newece Ya take newíem, Ale anýz ya wam powiem; nebo bý newíedyeli ſ prawem, byl by gie nauczyl, Ale ze zloſty mluwiechu, protoz gym nycz nepocztywie neodpowiedyel. Ale procz gſſu nerzeklí: z lidý geſt yanow krzeſt? Bachu ſie zaſtupuow, prawi: Hledayz gich przyewraczeneho ſrdce. wezde buoha tupíe a wſſieczko gedýne
324b pro lidíj czynýe; Nebo y yana//ſíe pro lidý bachu, necztyece geho ſameho pro ſſie, ale pro zaſtupy lidſke.

Potom pak wece gym: Geden czlowiek gmíegieſſie dwa ſýny. Opiet ſkrzie podobenſtwie gie treſkcze. a ze welmie byechu ſíe rozpaczylí, Skrzie otazanye vkazugie; nebo tato dwua ſyný vkazugieta, czo ſie ge ſtalo mezý zydy a mezy pohany: Nebo pohaný neſlibowawſie poſſluſenſtwie any zakona przygymawſie, ſkutkí vkazugíj poſſluſienſtwie; Ale zydowe ſlibiwſſie byli rzeklí: Czo kolîwiek nam buoh przykazal, uczynyme a budem poſſluſſný. Protoz vkazugie, ze zakon nycz gym nenýe proſſpieſſen bez ſkutkuow. A teez ſſwaty pawel prawí: Poſluchaczý zakona negſſuu prawi przed buohem, ale geſto ſkutki plnýe zakon, ty budu opraweny. Protoz otazugie ſkrzie tayne othazanye, ze gſſu duoſtoyny odſuuzenýe; A kdyz ony newieducze tagenſtwie toho, geſto bieſſíe ſkryto w uotazany, odpowiediechu, tehdyz gym zgiewywí [2]) a rzka, Ze zgiewnyczy a zle zeny przíedeydu waſſ w nebeſkê [3]) kralowſtwí. Nebo gie przyſſiel yan k wam w czieſtye prawe-
325a dlnoſty a newierzyli ſte gemu, Ale zgieunýcý gemu wierzilí; Ale//wý wýduce a vczenýe gmagícze, wſſak ſte pokanye neczynylí, abýſte gemu wierzylí. Azda potom yan geſt kazal o gezukriſtowí, drzewe nez ſie gezukriſt lídem zgiewil, awſak gſſu mnozŷ líde gemu wierzylí a pokanye czynílí: Ale knyezata popowa gemu wíerzyty nerodyli, A potom kdyz gezukriſta poznali a wíedyelí, ze on ſſwym kazanym y ſſwymí dýwy kazanye yanowa [4]) potwrzuge, wſſak wierżyty nerodylí any pokanye czynyty chtíelí. Ale zgiewnycí a zle zeny ty gſſu wierzylí; Protoz y rzekl: zgiewnyczí a zle zený przíedeydu was w nebeſkê [5]) kralowſtwí.

A protoz do zadneho czlowieka, Kakzkolíwiek geſt zgiewny hrzieſſnyk, neſluſſie ſie rozpaczyty, nebo ſkrzie ſſwe dobbrowolenſtwie [6]) ſnad ſſie muoz

---

[1]) t. [2]) sic. [3]) na konci ř. [4]) přeps. z *yanowo*. [5]) na konci ř. [6]) rozd.

obratity a dobrym czlowiekem byty. Zda ſte neſlyſſali o ony zenye zley, geſto ſſwym neſtudem wſſýeczkí zle zený byla przıemohla? nerzku o tey, o nyzto cztenye prawı, ale o tey, geſto gıe w naſſíem narodye byla, geſto w myeſtye eſſenýcı przíebywala. neb ta zena nyekdy w naſſıem míeſtíe byla nayſlowutnyeyſſie mezi zlymi zenami A bieſſe ſlowutna na wſíe ſtrany netolyko w naſſıem mýeſtîe, ale y do ſíczílíe y do ka//padoczíe. 325b
A mnohe ozebraczyla a mnohe ſyrotkı zczynyla a mnozy gy z czarow wynu dawagy, tak ze netolıko kraſſu, ale czary lıdy oſydlowala, az y bratra kralowe k ſſobıe przytahla byla, ale ruczıe newıedye, kterym czynem. Ale wıedye ſnad; Nebo buozy mýloſty przytazena byla, ze to wſſıeczko potupýla a dyabelſkey zloſty oſtawſy, obratŷ ſıe k hoſpodynu a wzemſſy na ſſıe duchownye rucho, wnyde w kaſter [1]) a tam yako w zalarzý ſſwatŷ zywoth weducý do ſſwe ſmrty przebywala. Protoz nykte ſſıe nerozpaczug pro ſſwe hrzıechí, Anyz kto take przıelıſſ vſſagy do ſſwe dobroty. Slıſſ, czot prawı hoſpodyn k gıeruzalemu: Plodylaſſ, prawí, wılſtwuo ſſ mnohýmí ſſwymí mílownykí, awſſak obrat ſıe ke mnye a ya tıe przygmu. Nenyet buoh yako czlowıek, nezpomínat drzıewních hrzıechow, anyt dye: procz tolıko czaſſow zameſkal kdyz pokanye vczýnymý; Ale mílugıe, kterzyſſ kolíwıek czaſſ k nyemu przýſtupíme, kdyz gedyne tak, yakz ſluſſıe, przíſtupíme. A o tom mame przyklad netolíko w ſtarem zakoníe, ale y w nowem. Nebo kto byl horſſy nez manaſſes, awſſak ſıe buoh nad ným ſmílowal? Kto byl ſſwíetyeyſſí nez ſalomon, awſſak po//tom w hrzıechí wpadl? Czo gíe bylo 326a
ſſwıetyegſſıeho nyekdý nezlı Judaſſ, awſſak potom proradcze ſıe vczynyl? czo bylo horſſıe nez ſſwaty pawel, wſſak potom byl appoſtolem? [2]) A protoz rzku, abý any ten, genz geſt w řzıeſſıech, [3]) ſıe nerozpaczowal, Any ten, genz gıe w míloſty buozy, przıelıſſ vſſal. Nebo prawı ſſwaty Pawel: Ktoz ſıe mný, bý ſtal, by nepadl, to wíz. A k nyekteremu prawí: Zda ten, geſto padne, wyecz newſtane A nozıe zlamanye nahoru zdwyhníeczte? [4]) A k gynemu opıet prawı: Wſtan, geſt ſſpyſſ, a wſtan z mrthwích y oſſwıety tıe gezukríſt; Nemaſſ czlowıeka, ale buoha, genz tıe puſty w ſſwoý rıbnyk, y budeſſ wıecznye vzdrawen. Gehozto mnye [5]) ý wam dopomahay otecz, ſyn, ſſwaty duch. Amen.

Gynu powıeſt ſſlıſte. Czlowıek byeſſíe hoſpodarzz, genz bíeſſıe naſſadyl wínyczí a kamenym gy ohradyl a wkoppal[6]) bıeſſıe lyſſıcze a vdyelal wíezy y dal gí tyezarom y ſſıel na pput.[7]) A kdyz ſıe przyblízý czaaſſ owuoczí, poſſla ſluhý ſſwe k tíezarom, aby ſebralí owuoce gıegıe. Tehdí tıezıerzí popadſıe ſluhý geho gednoho zbýchu, druheho kamenowachu A trzetıeho 326b
kamený zabíchu. Tehdí on poſſla gyne ſluhý wıecze nez drzewnych. y vczynychu gym takeſſ. Naypoſſledy pak poſſla ſſweho ſyna a rzka: vczſtıe ſıe[8]) meho ſyna. Ale tyezıerzy vzrzewſíe ſyna geho weczechu ſamí w ſſobye: Totot gıe dyedıcz, podme, zabýmý gey y budem míety gıeho

---

[1]) sic. [2]) rozd. [3]) sic. [4]) sic. [5]) na konci ř. [6]) rozd. [7]) t. [8]) červeně přetrženo.

dyedynu. A wywrhſſıe gıey z wŷnyce[1]) zabíchu gíey. Protoz kdyz przyde pan wynnícze, czo vczyný tıem tyezerzom? Wecechu: Zlee hanebnye zatraty a ſſwu wŷnyczı[2]) da gynym tyezarom, geſto gemu wratıe owuoce ſſwymí czaſſy. wecze gym gıezyſſ: zda ſte necztlí w pyſſmíe: Kamen, gymzto gſſu wzhrdyelı dyelnyczí, ten geſt wlozen na prwe míeſto vhla? Od buoha ſtalo ſıe to geſt a geſt dywne w naſſy ocíj. Proto prawı wam: Buude odyato od was kralowſtwîe buozıe a bude dano lıdu, genz vczyny owocze geho. A ktoz padne na ten kamen, zetrzıe ſıe; A na kohoz padne, zetrzıe gıey. y ſlıſſıechu knýezata popowa a duchownycí powıeſty geho, poznachu to, ze o nych mluwíeſſıe. y hledachu gıeho drzıety, Ale bachu ſıe zaſtupow; nebo yako proroka geho gmíegíechu.

327a Na toto czte//nýe pıſſıe ſwaty ıan Cryſoſto[m].[3])

P. G. LVIII. col. 639. Tato powıeſt znamenawa welıku buozy przıezen, gıjzto ge hoſpodyn ſ prwa poczatka vkazal zydowſtwu, A kak gſſu ony ynhed na poczatcze zadalı geho ſmrty, A ze gſſu pro ſſwe zcwrne[4]) ſkutkí nebylı duoſtoyní buozıeho ſmílowanye. Nebo to wſſıe, czoz geſt gmíel dobrý wŷnarz[5]) ſ prawem uczyníty, to geſt hoſpodyn uczyníl: zdíj obdıelal, wınníczí naſſadíl a yako wſſy[m][6]) doſpıel a gıedyne gym poruczyl, aby oſtrzıehalı a ſtrazny bylı. anyz tak czo od nych a na nych zyſkal uczynyw gym tolık dobreho. neb kdyz gſſu wyſlı z eegıpta, dal gym zakon, zemí ſlechetnu a míeſto geruzalem, to gy[m][7]) dal chram a oltarz gym vdıellal.[8]) y ſſıel na put, towîes dluhe meſkaníe uczynyl. Nebo ne ýnhned [9]) gych zloſty a gıch hrzıechow pomſtyl, Ale dluho meſkal czakagıe, zda bý ſıe polepſılý a pokanye uczynylı: yakozto czlowîe[k],[10]) genz geſt na dalekeı puty, dluhu chwılı tam meſka, drzewe nez ſıe do ſſwe zemíe wraty. I poſla, prawí, ſwe ſluhíj, aby wzebr̄lí[11]) owuoce, Towıeſſ ku poſluſſenſtwí buozıemu aby gıe

327b ſkrzıe dobre ſkutkí przŷwedl; a to ſıe naplnylo, kdyz hoſpodyn ſſwe// prorokí poſıal napomínagıe ge, abý býlı poſſluſſny, yakz gſſuu bylı ſlybılí. Ale ony yako zloſtný a newıerný netolıko gſſu owoce newíídalı, Towıes buohu poſluſní nebylı, ale y nenawıſt gmíelí k tyem, geſto gſſu bylı poſſlaný; a netolıko k nym nenawıſt gmíelı, ale y ſſwogı rucze gıch krwe naplnylí a ſamí gſſuce duoſtoyný pomſty, pak ſſwu pomſtu nad nýmí vkazalı. Protoz y druhe poſlý y trzetye k nym poſſlal, vkazuge gıch uelıku zloſt a ſſwe welıke míloſrdenſtwıe; Ale ony y druhy[m][12]) y trzetym teez vczynílí yako y prwym. Naypoſſledy k nym poſſlal ſſweho ſyna a rzka: Snad ſıe vſtydıe meho ſyna; nebo zagıſte acz gſſu ſſwu zloſt nad ſluhamí vkazalı, azda-lı ſyna poczſtyty mýelı. Ale czo gſſu ony vczynílí? kdyz gmıelı k nyemu bıezety a geho proſſyty, aby ſıe nad nymí ſſmılowal a odpuſtyl gym gıch wýnný, ale ony poſſledníe ſſwu zloſt przyczínylı k prwým, geſto ſyn buozy vkazugıe: y rzekl gym: Naplnýlı ſte myeru ſſwıch ottczow — neb za ſtareho dawna ſſwaty proroczy z tehoz na nye zalowachu a rzkucze:

---

[1]) rozd. [2]) t. [3]) na konci ř. [4]) sic. [5]) rozd. [6]) na konci ř. [7]) t. [8]) rozd. [9]) sic. [10]) na konci ř. [11]) rozd. [12]) na konci ř.

Ruce waſſy plnye gſſu krwe — ale wſſakz ony z ſſwe zloſti nykdy neztrziez- 328a
wieli, a gmagice w deſſaterzie buoziem przykazany przykazano, Aby
nykoheho nezabigeli, wſſak ony ſſweho ſkazedeho obýczegie nerodyli
oſtaty. Al czo gſſu rzekli vzrziewſſie gey? Podný prawi, zabímý gey.
Ale procz, zydowe, chcete giey zabity, negmagice proty nyemu y zadne
winy [1]) any malee any welike? On wa [2]) weliku czieſſ vczynýl, a gyſſa
buohem, vczynyl ſie pro wý czlowieke [3]) a mnoho dywuow przied wamí
vczynil, Hrziechy odpuuſſczowal, do kralewſtwie nebeſkeho waaſſ zwal.
Ale ony weczechu: zabýme gey, y buude naſſye dyedyna. Bachu ſie zydowe,
bý rzymane neprzigelí wierý krzieſtyanſke, gijzto ſyn buozy kazaſſye a
vczieſſie, A abý pak wiery zydowſke y ſſamyech zydow pro wieru krzie-
ſtyanku z gieruſalema newypudyli. Protoz prawiechu: zabiemy giey,
y bude naſſie dyedyna, Towieſſ oſtane naam naſſie dyedyna. Ale kde chtie
zabity? przied wýnniczy prawie. Hledayz, kakt y o tom mieſtie prorokugie,
na nyemzto gmiel zabith byty; Nebo zydowe wywedſſie gey z gieruzalema —
yako z wýnycze [4]) — przied mieſtem gey zahubbily. [5]) Ale wſſielicy zydowe,
pro nyenz gſſu mnyeli, bý wýnycí [6]) obdrzeli, pro teez gſſu pak wynniczí
ztratylí; [7]) Nebo po ſſmrtý ſyna buozyeho przyſſedſe rzymene, mýeſ//to 328b
gich geruzalem y chram y wſſieczko zkazyli a zezhli. Toz gym ſyn buozy
prorokowal a rzka: Kdyz przyde pan wynnýce, czo vczyny tiem tyezarom?
towieſſ kdyz kral nebeſky przyde ſkrzie ſſwu pomſtu, czo vczyny tiezarzuom
tyem, towieſſ zydom, geſto gſſu mnýeli tyezety v wynniczy, towieſſ w ſſwaty
cyerekwí, poſſluſſenſtwym a dobrymí ſkuthki. Zlee, prawie, zle zatratý
a ſſwu wynnyczy da gýným tiezieruom, geſto gemu wratye owoce ſſwym
czaſſem. a tak ſie ſtalo, Zíe przíſiedſy pomſta buozye zydowſtwuo hanebnye
zatratyla a gýne po ſſwietu ſſem y tam hanebny[e] [8]) rozpudyla a ſſwu wý-
nnyczy — towieſſ ſſwatu cierekew — gyným tiezaruom poruczyl — towieſſ
krzieſtyâſtwu, gijzto ſſwym poſſluſſenſtwym a dobrýmí ſkutkí czynye owoce
a czieſt krali nebeſkemu.

Prawi potom cztenye: Kamen, genz gſſu zawrhlí dyelnyczí, ten geſt
vczynýen w poczatek vhelny. Od buoha ſie ſtalo to geſt a geſt dywno w naſſy
oczíj. Wſſiemí czyný vkazugie a prorokuge, ze zydowe buudu wypuzený
a gyny míeſto gych wuedeny. Nebo zagiſte yakozto kamen vhelnŷ dwie
ſtyenye whromadu ſſtawuge, Takeez ſyn buozý dwuoý lid w giedney wierze
krzíeſtyankeŷ//whromadu ſſwazal; Nebo zyddowe [9]) nyekterzy na wieru 329a
krzieſtyanſku ſie obratily a mnozy z pohanſtwa ygſſuu ſſgiednany u wyerzíe
krzieſtyanſkí. A to ſíe wſſieczko ſtalo buozým zpoſſobeným, gemuzto ſie
zydowe, geſto gſſu w ſſweí newierzie oſtali, dywíe y dneſſny den. Protoz
y prawí: Od buoha geſt ſie to ſtalo a geſt dywno w naſſý oczîj. Skrzíe kamen
ſyn buozy ſam ſie rozumíe. Ale ſkrzie dyelnýký rozumie míſtry zyduowſke,
geſto gſſuu gym wzhrdali a gey zawrhlí. Ale kterím czynem gey zawrhli?

[1]) rozd. [2]) na konci ř. [3]) t. [4]) rozd. [5]) t. [6]) t. [7]) ras. mezi řádky. [8]) na konci ř. [9]) rozd.

zagiſte kdyz gſſuu rzekli: Nenye toto czlowiek od buoha. a take rzekli: Swuody zaſtupy, towies ſ prawe wierî; A kdyz geí naſſwali Samaritanem a rzkuce, by gmiel dyabla w ſſobie. A kdyz gym prorokowal gich zloſtí, Prorokugie take gich pokuty a rzka: ktoz kolíwiek padne na te^{n}[1]) kamen, bude zetrzien, A na kohoz padne, zetrze giey. Padli gſſuu zagiſte zydowe na tento kamen, kdyz gſſuu ſſwu zloſty a ſſwu lzywu rzeczy a ſſwu moczy padli na ſyna buozieho a yali giey ý byczowalí, na krzyzz wzbili y vmorzyli: A protoz gſſuu hanebnye zetrzienı; Neb tento kame^{n}[2]) padl na nye, kdyz
329b pomſta buo//zîe przyſſedſſí zetrziela gie a ý ſem y tam po ſſwietu yako zbyehíj rozpudyla, A to duoſtoynie, nebo pro geho mnohe dobree dýenie zlym ſie gemu oplatyli. A protoz ſyn bozíj ſkrzie ſſwateho proroká mluwî a rzka: Czo gſſem gmiel ſ prawem ſſwey wínnici vczínýty, geſto gſſem neuczynil? O opiet prawi a rzka: kteru gſſu výnu we nnye [3]) waſſy otczîj nalezli? A opiet prawi: Lide muoy, czo ſſem tobie vczynyl, nebo w czem gſſem tye ſmutyl, odpowies mí. A hubeny zydowe acz gſſu ne napomínanym przieteſſkym ſýna buozieho polepſity ſie nerodyli, azda leknucie ſie pokuty, geſto na nye przepuſty^{e}nym bozym przygyty gmiela, gmíeli ſíe polepſity. Ale czot gſſuu vczynyli, yakz prawi cztenye: kdyz uſliſſiechu, poznachu, zie o nych mluwí. Tak gîe ge býlo okliczylo mílowanŷe buozie a duoſtogenſtwie tohoto ſſwieta, ze gſſu y prawdí y wierí y czty zapomenuli a poznaty nerodili; A protoz kralewuſtwie nebeſke odyato od nych y dano krzieſtyanſtwu. Gehozto mnýe y wam dopomahay otecz, ſyn, ſſwaty duch. Amen.

A kdyz odpowiedye gezýſſ, wece opyet w powieſtech: Podobno vczí-
330a nyeno geſt k^{r}alewſtwie nebeſke czlowieku krali, genz geſt vczynil ſſwatbu ſſwemu ſynu.//I poſſlal ſſwe ſluhí, abý pozwali týech, geſto býli zwaný na ſſwatbu, Aný ne^{r}odyli przygyty. Opiet poſſlal gyne ſluhij a rzka: Rczete tyem, geſto gſſuu pozwaný: obyed moý gſſem przyprawil, bykowe mogý a ptacztwo me zbýto geeſt a wſſieczko geſt przypraweno. podte na ſſwatbu. Ale ony zameſkawſie gydechu, Tento na ſſwe wlaſtnye pole A oneno na ſſwe wlaſtní^{e}[5]) dyelo a gyní pak kdyz popadechu ſluhíj geho, vhanyechu gie. Tehdí kral kdyz vſſl^{i}ſſie, rozhníewa ſie. a poſſlaw zaſtupý zatraty ty vbýwcie a mieſto gych ſſeýze ohnyem. Tehdí wecze ſſwym ſluham: Swatba przyprawena geſt, Ale ty, geſto byli zwaný, nebyli duoſtoyní. Gdyete na czieſtý, A ktereez kolíwiek naleznete, zowte na ſſwatb^{v}.[6]) A kdiz wynídechu ſluhí na cieſtu, ſſebrachu wſſieczký, geſto nalezechu, y dobree y ſſzlee, y bý plna ſſwatba tiech, geſto byechu pozwani. A kdyz wnyde kral, abý widiel ty, geſto ſediechu, y vzríe tam czlowieka, an negmíegieſſie rucha ſſwatebneho. y wece gemu: Przieteli, kak ſy ſſem wſſiel nemage rucha ſſwatebneho? Tehdi on onýemíe. Tehdi wece kral ſluham: Swiezyce rucze gicho a nohí wrzteſſ giey we tmu naywieczſſy. Tam buude placz a ſkrzeh-
330b tanýe//zubow. Neb mnoho geſt pozwanych, Ale malo wywolenych.

[1]) na konci ř. [2]) t. [3]) sic. [4]) ras. [5]) na konci ř. [6]) t.

Na toto cztenye mluwi ſſwaty Jan Criſoſtoom. P. G. LVIII. col. 647.
Znamenay y w teyto y w drziewny powieſty rozliczne ſſgienanye[1])
a rozliczne rozgednanye. Nebo w teyto powieſty take vkazugie dluhe bozíe
czakanye a welike míloſrdenſtwie a zyduowſku weliku nemudroſt a bla-
znowſtwie, Ale wſſakz tato wiece wyprawugie nezli ona. nebo tato wypra-
wugie y zydowſke wypuzenye y pohanſke poznawanye. Vkazuge take, kak
welika pokuta bude dana tyem, geſto ſie ſami w ſſwem dobreem zameſſka-
wagi. A dobrze tuto powieſt po drzewný poklada; neb w drziewný byl
rzekl: Odyato buude od waſſ kralewſtwie y bbude[2]) dano lidu, genz vczyni
owocze geho. Protoz tuto vkazugie, kteremu lidu buude dano. A netoliko
to, ale veliku przieʒen bozíj k zydowſtwu wyprawugie. Neb drziewe geſtye
przied ſſwy^{m}[3]) vkrzýzowaným zwal gie, Ale tuto, y kdyz gie byli zahubili,
geſſczie ſíe ſnazy, abý gie muohl przytahnuty. A kdyzto ſ prawem weliku
pomſtu gmíel na nye prziepuſtity, Tehdi gie pak na ſſwatbu zowe a zna-
menýtu gym czyeſt/czyni. Ale yakozto drzewe, kdyzto gſſuu geho nerodyli 331a
przigiety — Ale kdyz ſie k ným przyblízyl, tehdy gey zabili — Tehdyz
gym wynníczi odgyal a gynym dal: Takez y nenye, kdyz zwaný gſſuce
nerodyli przygyty na ſſwatbu, tehdyzz gyních y ppozwal. Protoz czoz gie
nemudrzieýſſieho nezli ony, ze, zwaný gſſuuce na ſſwatbu, nerodyli przy-
gytí? Nebo kto bý mudry nechtiel rad przigity na ſſwatbu a nawíecze na
ſſwatbu kralowu, geſto bý czyníl ſſwatbu ſſwemu ſynu? Na teyto ſſwatbye
zených byl giezu Kriſt, ſyn krale nebeſkeho, A mlada newieſta byla geſt
ſſwata cierkew. A protoz dobrzie o tom piſſie ſſwaty pawel a rzka: Zpoſſobil
ſſem was tam, kdezto gednomu muzowi dana geſt cyſta panna gezukriſtowi.
Ale hanebny zydowe tak míloſtywie na ſſwatbu zwany nýcz ſſie tyem
nepolepſili, ale wezdy horſſy byli. I geſt tuto trzietie zaloba na nye. Prwa,
ze gſſu proroký zbili; Druha, ze gſſu y ſyna zahubili; Trzietye, ze zwany na
ſwatbu tyem, gehozto býechu zahubyli, przygyty nerodyli, Ale poſſlý, geſto
byli przíſſli zwath gích, ty gſſu vhanyewſſie y zabílí. A tyto gſſuu welmie
wieczie zawínýlí nezli oný w drzewný/powieſty; Nebo oný zbilí gſſu tý 331b
poſſli, geſto od nich potrziebowachu owoce a vzytkow: Ale tyto zbili ty,
geſto gie na hody a na ſſwatbu przieteIſkí zwachu. Czoz by mohlo wieczſſie
zabilſtwuo byty nez to? Protoz ſſwaty pawel zalugie na nýe a rzekl: Ty,
prawí, geſto ſſweho wlaſtnyeho pana zahubilí a ſſwe wlaſtnye proroky zbili,
ty take y naſſ nenawidie. Pakli by zydowe rzekli: Proto nechczeme na
geho ſſwatbu gyty, ze geſt protywen buohu, Ale w tom bý krzywdu mluwilí;
Neb otecz buoh ſſwatbu czyní A ſſwemu ſynu gedynemu czyný, A ten ge
na ſſwatbu zowe. Ale oný netoliko przygyty nerodyli, ale y poſſlý, geſto
bíechu przyſli zwaty gích, ty byli zbili. A protoz rozhnyewaw ſie kral
poſla ſſwe zaſtupy na nye, aby gie zbili A mieſto gych ohnyem ſezbli. A to
ſie naplnilo, kdyzto po ſmrty giezukriſtowie Tyt a veſpezyan ſſ welikymí
zaſtupy przíſſiedſſie, buozym prziepuſſczienym zydowſtwuo zbili A nyektere

---

[1]) sic. [2]) rozd. [3]) na konci ř.

z·y·nalı a po ſſwıetu ſemo tam hanebrie ıozpudylı a míeſto gıch y chram ohnyem ſezhlı. Ale ne ynhed po ſſmrty gezukrıſtowıe ſtalo ſıe geſt toto gıch zbýtýe a zahubenýe, Ale potom po cztírzıdczety letech, Aby znamenalı,
332a kak geſt kral nebeſky dluho trpıel a czekal, zda bý ſıe ob//ratılı a polepſılı; Ale kdyzto ſwate apoſtolı hanyelı — kdyzto byechu poſlaný, aby gıe na ſſwatbu zwalı — Swateho Sczepana kamenowachu a ſſwateho Jacuba zabılı. tehdy teprwu pomſtá buozîe gıch nawſtıewıla A geſſczıe toho czaſſu ſſwaty yan a mnozŷ gyný zŷwı bıly, geſto gſſu od gezucrıſta o tom prorokugıce bylı ſlıchalí.

Znamenayz welıku ſlechetnoſt krale nebeſkeho. Vdıelal wínnıcý a wſıeczko w ný dokonal a doſpıel. A kdyz gemu gední ſluhí zbılı, an druhe poſlal; A kdyz ty zahubylı, poſlal pak ſſweho ſyna; A kdyz toho zabılı, pozwal gıch na ſſwatbu, any przygyty nerodylı. Potom pak poſſlal gyne ſluhíj, abý gıe zwalí, any ge pak take zbílí. Tuz pak tepprwu[1]) ſſwu pomſtu na nye przıepuſtıl, ze gſſu pak zbytý bylı a hanebnye rozehnany; nebo gſſu y gednyem czynem ſıe polepſıtı nerodylı. A netolıko tıem czynem gſſu ſſwu zloſt vkazalí, ale y gínym czynem. Ale kdyz zlee zení a zgıewny hrzıeſſnıczy ſynu buozýemu wíerzylı, ony wıerzíty nerodílı. Ale ſſnad bý zyde rzeklı, zıe geſt po ſſweí ſmrtı ſyn buozíj zıdwow newzwal, ale pohanow na ſſwatbu? K tomu odpowıedam, ze geſt ſyn buozy y przıed ſſwu ſmrty
332b y ppo ſſweí ſmrtı wzdı gıe zwal. Nebo przıed ſſwu ſſmrty byl rzekl ſſ wým apoſtolom: Gdıete, prawı, k uowczıem, geſto gſſu zahýnulý duom yzrahel. A po ſſweı ſmrty nezapowıedıel, ale kazal gym mluwıty. Nebo kakz kolıwıek byl rzekl ſſwym apoſtolom po ſſwey ſmrty: Dyete, kazte wſſıemu lıdu, wſſak Kdyz chtıel na nebeſſa wſtupıty, vkazal to, ze gſſuu zydowſtwu nayprwe mluwıty gmíelı; nebo ſſwym apoſtoluom tehdı rzekl: Przıgmíete, prawı, ducha ſſwateho muocz, genz na wy przıgıde, y buudete mí ſſwıedczyty w geruzalemıe a w zyduowſkey zemí a w ſamarzkeı zemí a az na konecz ſſwıeta. Protoz ſſwaty apoſtolowe po ſſmrty ſyna buozıeho nayprwe gſſu ſly do geruzalema a dluhıj czaaſſ tam przıebyw[a]lı. A kdyz gıe zydowe newıerny rozpudŷlı ſſwu zloſtı, tehdı gſſu teprwu ſıe ku pohanſtwu bralı. znamenayteez, bratrzıce mıla, czot prawı we cztení: Kterezkolıwıek naleznete, prawı, zowte gıe na ſſwatbu. Nebo przıed tıem kazalı gſſu zydowſtwu, mezy nymı przıebywagıce; Ale ze gſſu ſıe gym zydowſtwo ſſwu zloſtı protywılí, Protoz ſſlıſſ, kakt ſſwaty pawel tato ſlowa ſſwateho cztenye
333a wyklȧda a rzka: Wam geſt ſ prawem bylo//nayprwe mluwýty ſlowo bozı[e],[2]) Ale ze ſte ſıe neduoſtoyny vczynylı, tehdı ſıe obrazcugıeme ku pohanſtwu. Teez we czteny tuto prawı: Swatba przyprawena geſt, ale tý, geſto gſſu bylı zwaní, nebılı gſſuu duoſtoyní. A gdyete, prawí na rozcıeſtıe, a kterez kolıwıek naleznete, tıech pozowte. Byl take ſyn buozy drzewe k zydowſtwu rzekl: zlee zeny a zgıewný hrzıeſſnyczı przıedeydu was do nebeſkeho kralewſtwıe; A take byl rzekl: Buudu prwı poſlední a poſſlední prwı.

[1]) rozd. [2]) na konci ř.

Nebo kdyz gſu zydowe wprwe na ſſwatbu ſyna buozieho a ſſwate cierekwe, zwani gſuce, przigiti wzhrdali, pohanſtwo, naypoſſledi pozwano, ſ raduoſti a ſ weſelim prziſſli. Jakz prawi ſſwaty pawel: vſliſſawſe to pohany, vradowachu ſie.

Ale aby czlowiek neduoſtal ſobie a newinil do ſebe a rzka: Przigial ſſem vieru krzieſtyanſku, nenýe mí wiece potrziebie, gijſſ ſſem duoſtogen na teito ſſwatbie byty, protoz prawí cztenye: Wnyde, prawi, kral, abý widiel ty, geſto ſediechu na ſſwatbíe. Kral nebeſkí na kazdeho krzieſtyana[1]) ſkoncziený chczie widiety, znamenatí, kak geſt na teyto//ſſwatbie ſedîel, 333b
Towies kak gie w ſſwatey cierekwi prziebywal, Gmyel-li geſt na ſobie rucho ſſwatebne, towies czynîl-lí geſt ſkutkí dobree, ſkonczal-lí geſt w míloſty ducha ſſwateho; Neb to geſt rucho naſſie duſſie, w nyemzto duoſtoynye gmame na teyto ſſwatbîe ſediety. A neuzrzy-li toho ruch[a 2]) na nyem, rozhnyewa ſie welmíe; Nebo wiera bez ſkutkow vmrzela geſt. A protoz dye ſſwým ſluhâ: [3]) swiezte geho nohíj a gieho ruce, towies znamenayte gieho zlee zaduoſti a gieho zlee ſkutkí — geſto ſie ſkrzíe nohíj a ſkrzie rucze w ſſwatem piſſmie znamenawa — wrzteez gie, prawí, do tmý naywíeczſſie, to geſt do horucieho pekla. Znamenaytez, bratrzice míla, przíezen a miloſt krale nebeſkeho, ze was mímo gyne mnohe lidy pozwal na ſſwu ſſwatbu, A wizte, abý waſſie duſſie míela na ſſobie ſſwatebne rucho. Sliſte zeny, ſliſte muzíe, nenye wam potrziebíe zlatohlawuoweho rucha, Ale wnytrzz tam ſwu duſſy okraſſity dobrymí ſkutký. Neýgmate ſpolu tyela y duſſie okraſlowaty, Anyz take ſbuozíj tohoto ſſwieta a gezukriſtowi ſpolu ſluzyty. Slozmez to blaznowſtwie ſ ſebbe. nebo bý kto twoý//duom velmí okraſil 334a
a oponamí zlatímí obwieſſil A tobie pa[k 4]) ſamemu w puopele a w blatie ſſmrdutem dal ſſediety, zagiſte nebylo by tobye to nycz libo. Ale hledayz, ze ty ſobie to ſſam czynyſſ. Neb duom twoy duſſye twe tielo ya nazywam; a to hubene tielo, yakz naywiece muozeſſ, líczíſſ a tak ge okraſſugeſſ, A ſſwey duſſy daſſ w ſſmrdutem blatíe — Towies w brzieſſiech ſſmrtedlných — daſſ[5]) hanebnye ſediety. zda newies toho, ze kazdeho míeſta [6]) ma wiece cztí, wiece okraſſienye gmiety nezli mieſto? Nebo kral gma míety na ſſobie korunu zlatu a drahu; Takez y ty ſſwe tielo ſproſtnyeyſſym ruchem odyey, ale ſſwu duſſy odiey w zlatohlaw A wſtaw na ny korunu drahu A poſſad gí na ſtolici na wiſſokeí a drahey. Ale ty proty ny czŷnîſſ, míeſto drazie okraſſugeſſ, Ale krale, rozlicznu zadoſty tohoto ſſwieta ſſwazana, daſſ hanebnŷe po blatu ſſmrdutem wlaczity. zda newîeſſ, zeſſ na buozi ſſwatbu pozwan a ze twa duſſie w rozlicznem ruſie zlatohlawowem ma na tu ſſwathbu wníty? Cchceſſ, at vkazy ty lídy, geſto w take rucho ſſwatebne gſſuu obleczieny? Tot gſſuu ty, geſtot w zyní chodíe, na puſty przie// 334b
bywagí; tít naywiecze toto rucho ſſwatebne na ſſobie gmagi. Nebo zagiſte bý ty gym dal rucho zlatohlawoue, wzhrdyeli by gym, Jako by kral wzhrdal ruchem, geſto by býlo z zynye a z plachtý vczyníeno. A to pro nýcz pro

---

[1]) *k* přeps. z *h*. [2]) na konci ř. [3]) t. [4]) t. [5]) sic. [6]) sic (*král*).

gyneho nenie gedyne proto, ze znagi krasſu ſſwe duſſie; Protoz nad wſſieczky zlatohlawí yako na blato netbagi, Nebo kraſſa gich duſſie geſt welmi wieczſſie nezli wſſiech zlatohlawow, czo gich geſt na wſſye[m 1]) ſſwietie. Aby tobíe mohli otewrzeni bytẏ dwerzi k gich duſſy ta[k 2]) az bẏ gi mohli widiety, ynhed bý padl na zemí, nemoha trpiety kraſſy gegie rucha a welike ſſwietloſti. Nebo zpiewa ſſwata cîerkew o wſſiech o takich a rzkuczí: Budu ſie ſtkwiety ſprawedlný iakozto ſlunce przied hoſpodynem. Gehozto mnye y wam dopomahai otecz, ſyn, ſſwaty duch. Amen.

TEhdi odſiedſſe duchownîcẏ wzechu radu, kak bẏ giezyſſe chopili w rzecí. I poſſlachu ſſwe mlazſſie ſſ erodianý k geziſſowí a rzkuce: Miſtrzíe, wieme, zeſſ ſprawedlný a cieſtu buozy w pprawdie [3]) vczyſſ a na nykeho neymaſſ pecze; nebo ty nehledyſſ na czlowieczie duoſtogenſtwie. Protoz
335a powieſſ nam, czo ſie tobie wí//dy: Gieſtlí lze daty dan czíeſſarzowi, czy nenye? Tehdi gezyſſ poznaw gich zloſt powiedye: Czo mne pokuſſugiete pokritczí? Pokazte mí penyezz daný. Tehdí ony offierowachu gemu penyez. Tehdi on wece: Czẏ ge toto obraz a napiſſanie? Odpawiedíechu: Czíeſſarzow. Odpawiedyew geziſſ: A proto wratte, czo geſt czieſſarzowuo, czieſſarzowí, a czoz ge buozie, buohu. Tehdi ony vſſliſſyewſie to dywiechu ſie. Nechawſſie geho gidechu prícz. [4]) Tehdi toho dne priſtupichu k nýemu Saduceowe a rzkuce: Míſtrzie, Muoyzyeſſ geſt rzekl: vmrze-li kto neýgmagie ſynow, bratr geho poygme geho zenu, abẏ wzbudyl ſiemíe bratru ſſwemu. I býeſſie v naſſ ſedm bratrow. Prwý, kdyz pogie zenu, vmrziel geſt negmage ſemene, Oſtawil gy bratru ſſwemu. Takezſſ y druhíj y trziety az do ſedmeho. Protoz kdyz z mrtwich wſtanu, czie buude zena z tiechto ſedmí, nebo wſſiczkní gſſu gi gmieli? Tehdi on gym odpowiedie: Bludyte newieducze piſma aný muoczi buozie. Nebo kdyz z mrtwich wſtanu, nebudu
335b ſie pogymaty, Ale buudu yako andiele buozij, geſto gſſu na ne//beſſiech. O wzkrzieſſený necztli ſte, geſto gie rzeceno: Ja gſſem buoh abrahamuow, buoh yzakow A buoh iacubuow? Nenýe buoh mrtwich, ale zywích. Tehdi ſliſſewſíe to zaſtupuowe dýwíechu ſíe vczení geho.

Na toto cztenie piſſie ſſwaty Jan Criſoſtom.

P. G. LVIII. col. 655. TEhdí geſto nawiecz gmieli wzkruſſienie gmieti a míloſrdenſtwie chwality, buuducich wieczie ſie baty — neb zlee zený a zgíewniczi Juz w ſſyna buozieho uwíerzili A ſſwaty proroczi yuz od ních zbíty byli, a protoz ſſnaſíe yus gmieli ſie polepſity a ztrzeezwiety od te zloſtí — Ale ony y proto ſſwey zloſti oſtaty nerodyli, Ale geſſczie wiece gie przyczyníli. A protoz ze geho giety neſſmíeli buogiecze ſie zaſtupuow, protoz gynu cieſtu ſobie nalezlí, zda bý w [5]) zgiewny wínníe giei popaſti muohlí. Neb poſſlachu ſſwe mlazſſie ſſ erodyaný, to geſt ſſluhamí herodeſſowýmí, a rzkuce: Miſtrze, wiemý, zeſſ ſprawedlný a cieſtu buozy w prawdie vczyſſ a nebogiſſie[20]) nykoheho, nebo nezrzyſſ na doſtogenſtwie czlowieczie. Protoz powiez nam,

[1]) na konci ř. [2]) t. [3]) rozd. [4]) *í* přeps. ze *z*. [5]) přeps. ze *z*.

czo ſie tobie widy, Geſtli lzie daty dan cziefſarzowi czy nenye? Domnyenie to biezieſſie obecznye mezy wſſiemí zydy, by zydowſkí narod neý//gmíel 336a ſ prawem dany platytý, proto ze gſſu poſſly od Abrahama z ſſari, geho dobrowolne zeny. Protoz poſſlachu ſſwe mlazſſie ſluhamí, herodeſſowŷmí, genz zſbýeraſſie dan cieſſarzow. Odpowiediel-li bi gezyſſ, ze nenye lzye cieſſarzowi dany daty, ynhed by ſluhíj herodeſſowy przied cieſſarzem gey obzalowali; Pakli bý rzekl, ze ſluſſie cieſſarzowi daan dawatŷ, ynhed bý mlazſſy tiech duchownykow obecz zydowſku proty nyemu wzbudyli. A znamenay gích pochlebowanye a gich leeſt taynu. Nebo prawiechu: wiemí, zeſſ ſpraweldny, [1]) Ale malo przied tiem prawiechu, bý byl ludarz abý ſſwuodil zaſtupy ſſ wieri a bŷ gmíel w ſſobye dyabla a aby nebyl od buoha Kakt malo przied tiem radyechu ſie, aby gey mohli zabity A take malo przi^e^d tye^m^ [2]) tazachu geho, kteru by moczý czynyl dywí. Ale ze tehdí od nyeho nemohli zadne odpowiedy gmíety, protoz ſie pokuſſili, zda by pochlebovanym mohlí giey lſtywie obtecí. protoz y weczechu: Míſtrzíe, ty ſíe y zadneho nebogŷſſ, any zrzyſſ na doſtogenſtwie czlowieczie, Cieſſarzie a Herodeſſa taynye mýenyece. To wſſie czynyechu proto, zda by on nyeczo protý vſtawení czieſſarzowemu byl powîediel a tudy w gieho nep// 336b przíezen wpadl. Ale ſyn buozy gy^m^ [3]) odpowiedie: Czo mne pokuſſiete, pokritczí? Pokazte mí penýezz dany. A kdyz pokazachu, Otaza gich: Czý ge toto obraz a napiſſanye? A ony powiediechu: cieſarzow. Protoz on y wecze: wrattez, czoſt geſt czieſſarzowo, cieſſarzowí, a czoſt geſt buozie, buohu. Tehdí ony to vſſliſſawſie dywíechu ſíe mudroſty geho. Ale zda gſſu proto gemu vwierzili? ne, ale nechawſſie geho, gydechu przícz.

A po nych ynhed gyny przyſtupíchu, geſto ſlowiechu Saduczeý. ty biechuu mnohem hrubieyſſy nezli duchownyczi; neb ty z mrtwich wzkrzieſſenye newierziechu, Any andíela [4]) any duſſie by byla, mnyechu — nebo rozliczny kacierzy mezy zyddy biechu. A protoz ty hledagice, zda bý neſnadnym otazanym mohli ſyna buozieho k tomu przyprawítý, aby gich kacierzſtwa potwrdyl a rzka, bý vmrlí wiecz z mrtwich newſtalí. protoz y vczyníchu gemu otazanye a rzkuce: Sedm bratrow v naſſ bieſſi.[5]) A prwí pogem zenu y vmrzíe bez plodu y oſtawí zenu bratru ſſwemu. A ten take vmrzie bez plodu a teez ſie trzetyemu a cztwrtemu ſtalo az do ſedmeho. naypoſſledy pak vmrzie y zena. Kdyz z mrtwich wſtanu, czíe z tiechto ſedmí buude zena, nebo wſſiczkny gſſu gy gmielí? Znamenay gich zloſt, 337a kakt gſſu chithrze tu leez ſkladli. neb kdyz by byli gyny widíelí, ze bý prwy a druhij y trziety bratrr plodu ſ tu zenu bilí neygmieli, nykake by gie byli nepogiali; Ale nemohli bý byli gynak vczynity, bili by gy podlee zloſty zydowſke nýekterimí czarí k ſſmrti przyprawilí — Neb mezy nýmí zlorziecený ſlowieſſe, ktoz by byl plodu po ſſobie neoſtawil. A protoz ſyn buozý odpowiedie gym vkazugie, ze ony bludíe, A take, ze wzkrieſſenie z mrtwich buude. Protoz gym y rzekl: Bludyte newieduce píſſma aný

[1]) sic. [2]) na konci ř. [3]) t. [4]) sic. [5]) sic.

moczy buozíe. A proto ze ony moyzieſſie a zakon, yakoby vcziený byli,
k ſſobíe na ſſwiedecztwie przywodiechu, Protoz on gym vkazugie, ze gych
otazanye pochody z welikeho neumíenye; protoz y rzekl: Bludyte ne-
vmíegice piſma. A protoz ze oný biechu moyzieſſye ſobie na ſſwiedecztwie
prywedli, Protoz on take o moyzieſowi czyni pamíet a rzka: Necztli ſte
toho, ze geſt hoſpodyn rzekl k moyzeſſowí: Ja gſſem buoh Abrahamow
a buoh iacubow a buoh yſákuow? Nenye buoh mrtwich, ale zywich, Jako
337b bý rzekl: Acz gſſuu oný vmrzielí, wſſak proto z mrtwich wſtanu.//A kdyz
vſſliſſiechu zaſtupowe, podýwíchu ſíe vczyení geho, neb o buducíem zywotie,
genz buude w nebeſſkem kralowſtwi, tak vmîele mluwieſſie. Gehozto mnye
y wam dopomahaí Otecz, ſyn, ſſwati duch. Amen.

Tehdi duchownîcý zydowſczy ſliſſawſſie, ze byl k mlczeny Saducege
przyprawil, ſſnýdechu ſie v r^h^omadu.[1]) y otaza geho geden z ných, vczienný k
zakona, pokuſſuge geho a rzka: Miſtrze, ktere geſt[2]) przíkazanye welike
w zakonye? Wece gemu gíezyſſ: Budeſſ milowatí hoſpodyna buoha ſſweho
ſſe wſſieho ſrdce ſſweho a ze wſſie duſſie ſſwe a ze wſſie myſlî ſſwe. Tot
geſt prrwe a naywieczſſie przikazanye. A druhe k tomu podobno geſt:
Budeſſ mílowatí ſſweho bliznyeho yako ſſam ſie. w tom dwem przikazaní
wſſiecek zakon wiſſy a proroczi. A kdiz ſſebrachu ſie duchownîczí zyduow-
ſſczi, otaza gích giezyſſ a rzka: Czo ſíe wam wídy o kriſtowi, czi ge ſyn?
wecechu gemu: Dawidow. Wece gym: kakz tehdí dawid w duchu nazýwa
gey panem a rzka: Rzekl geſt buoh panu memu: ſied na meí prawiczí,
az polozym twe neprzatali w puodnooz twich noh. A kdíz dawid nazywa
338a gey panem, kakz gie geho ſynem? A zadny nemuoze//gemu odpowíedyetí
y ſlowa, Anyz kto ſſmíel od toho dne wiece tazaty.

Na toto cztenye mluwi ſſwaty Thomaſſ z aquína.

Nadyegiechu ſíe, bý ſyn buozíj przykazanye nyekak gynak chtiel
przielozyty, proto ze ſie gym zdaſſie, by ſie buohem czynníl.[3]) Ale ſyn
buozy tak gym wprziemo odpowiedie, ze geho w nycze^m^[4]) popaſty nemo-
ziechu, a rzka: Budeſſ mílowaty hoſpodyna buoha ſſweho ſſe wſſieho ſrdcze
ſſweho a ſſe wſſie duſſie ſſwe a ſſe wſſie miſlí ſſwe. Czo gie mílowatí buoha
ſſe wſſieho ſrdcze? zagiſte, aby twe ſrdce nebilo odchileno, ale nachíleno
k buhu,[5]) A aby twe ſrdcze nebylo nachileno k mílowaný zadne wieczí
wiece nez ku boziemu mílowaní; Aby any zlata any ſtrziebra any diedyn
aný wynnycz any dobitka any dworow any rucha any ſynow aný przatal,
Ale aby nad to nade wſſieczko mílowal ſſweho buoha. Paklí ktere z tyechto
wiecy milowanym tweho ſrdce[6]) geſt obwazano, yuz nemílugeſſ ſſe wſſieho
ſrdcze ſſweho buoha; Nebo kteruzkoliwiek czaſtku milowany^m^[7]) ſſweho
ſrdce gſſi przy kterey wiecí, yuz tuu czaſtku oddaliſſ ſie od mílowanye ſſweho
338b buoha. Neb//znamenay, kdýz muzz kterzy ma ſſwu manzelku zenu, kterym
czynem muoz poznano byty gegie plne mîlowanye k ſſwemu muzí? Zena

[1]) sic. [2]) *g* přeps. ze *lz.* [3]) rozd. [4]) na konci ř. [5]) sic. [6]) sic. [7]) na konci ř.

neyma zadnyeyſſeho mudrzeyſſeho mnyety nez ſſweho muzie; acz y gyny mudrzeygſſy geſt, wſſak¹) ona nema tomu rozumiety. Zena zadneho ſilnýey-ſſeho neygma mnyety nez ſſweho muzye; acz y gyni ſylnyeyſſí geſt, wſſak ona neygma rozumíety, by kto ſilnyeyſſy bil nez muz giegie. Zena zadneho kraſſieho neygma míeyety²) nez ſſweho muzie; acz y gyny kraſſy geſt, wſſak w giegie oczíj zadny ſie neygma kraſſíj zdaty nez muz gegie. Neb ſſwrchowana nenawiſt a ſſwrchowane milowaníe praweho rozeznanýe nemuze gmyety. Yako kdyz by ty koho ſſwrchowanye nenawídiel, czoz czlowiek ten czyny, wſſieczko ſie tobie neliby; Lecz czo mluwí, lecz czo czyni, acz by y dobree bylo, wſſak ſie tobie wſſie zle widy: Takeez kazdy, kdyz koho ſſwrchowanye míluge, to wſſie, czoz od nyeho pochody, to ſie wſſieczko tomu libij; Lecz czo mluwi, lecz czo czyny, acz by y zlee bylo, wſſak ſie tomu do//bree wídý. Takeez y zena, ze vzrzeczi nýektereho dye: 339a
kak ge toto mudry czlowiek, buoh day, by mí moy muzz taky byl, yuz nyeczo menýe ma ſſwrchowaneho mílowanye; A geſtli ze vzrzecz nýektereho gdye: Kak ge toto wýteczný muzz, buoh day, by mí muoy muzz tak wyteczny byl, yuz nyeczo ma menýe ſſwrchowaneho mílowanýe; A gelikoz nyekterû wieczí wíece chwali w gínem muzy nezli w ſſwem, tolikoz gegie mílowanye menſſie geſt k ſſwemu wſtnemu³) muzy. Takez y kazda duſſie Krzieſtyanka, geſto geſt chot gezukriſtowa, tak ma milowaty buoha, yakz bý nýcz nebylo na ſſwiety geſto bý wiece milowala nezli gey; Neb gelikoz kteru wiecz wice tolikez⁴) milugie, menýe buoha míluge. Czo geſt wſſij duſſij buoha mílowaty? To geſt wzdy ſie prawdy drzety a u wierzie uſtawicznu byty. Poznali ſte, ze geſt gedeⁿ⁵) buoh, od nyehozto wſſieczko, a gednoho hoſpodyna, ſkrzie nyehozto wſſieczko. Geſtli to, ze opiet ſſmyſl twoý ſſ wedenye nyektereho nauczienye vrazen, poczne ſíe mýlity w nyekterey wieczí, geſto ku buohu ſluſſie, yuz ſſe wſſiᵉ⁶) duſſie buoha nemíluge; a take ktozkolîwiek wierzy w czary//a w kuzla, 339b
ten wſſij duſſij buoha nemílugie: Ale ktoz wierzy, ze buoh wſſieliku wiecz czyný A bez nyeho nycz ſíe nemuoz ſtaty, ten ſſwu wſſij mýſli buoha mîlugie. Czo geſt wſſij miſſli buoha mílowaty? to geſt aby wſſiczkny ſſmíſſlowe twogij, geſto k myſſli ſluſſiegij, k buohu byli obracený. gehozto rozum buohu ſluzý, Gehozto mudroſt ſ buohem geſt, gehozto myſlenye o bozie geſt, Gehozto pamíet to, czoz dobree geſt, zwzpomína, ten wſſy ſſwu myſli buoha milugie, yakz prawi apuoſtol: Budu chwality duſſij, buudu chwality mýſli. Ale giehozto rozum nerozumie toho, czoz ſluſſie k buohu, A giehozto mudroſt nenýe ſ bohem anebo nepamatugie toho czoz ge dobree, ten ne wſſij myſli miluge buoha. Tot geſt prwe a naywieczſſie przykazanýe.

Druhe poduobne geſt k nyemu: Buudeſſ milowaty ſſweho bliznyeho yako ſſam ſie. Znamenay, kto geſt naſſ blizný? Zagiſte gezukriſt, genz przýgem naſſie czlowiecztwiᵉ⁷) na ſſe, vczynyl ſie naſſym blíznyᵐ,⁸) yakozto ſyn buozy ukazal, kdyzto powiedíel duchownykom zydowſkím: Kto bý

¹) sic. ²) sic. ³) sic. ⁴) sic. ⁵) na konci ř. ⁶) t. ⁷) t. ⁸) t.

byl naſſ blizny, przýwedl onu powieſt o czlowieku, giehozto biechu lotrzý
340a ranylí. A knyez widyew gey mýnul, Ale ſamarí//tan, ten giey wzal a mílo-
ſrdenſtwi[e] [1]) nad nym vkazal; A to geſt ſyn buozy, gezucriſt. A protoz
prwe przykazanye a welike geſt. Druhe podobne k tomu, mílowati geho
ſyna a geí poznaty. Ale abychom ſproſtnýe rozumíeli, kazdi czlowiek
wierný geſt naſſ blyzny; A protoz ktoz czlowieka wierneho mílugie, podobne
geſt k tomu, yako bý buoha mílowal, nebo obraz buozí geſt czlowiek.
A yakozto kral w ſſwem obrazie pocztien muoz byty nebo potupen, Takeez
buoh w czlowíece; nebo bude mílowan nebo nenawidyen. Nemuoz czlo-
wieka nenawidyety, ktoz buoha mílugie, Anyz muoz buoha mílowaty,
ktoz czlowieka nenawidy. Neb tak prawí ſſwaty Jan apoſtol: Ktoz prawí,
by mílowal buoha a bratra ſſweho nenawidy, leez geſt a prawdy w nýe[m] [2])
nenýe. neb kdyz bratra, gehozto widyſſ, nemilugeſſ, buoha, gehozto ne-
widyſſ, kak milowaty muozeſſ? Kto ge ten, geſto by krale cztil, a obraz
geho potupil Nebo kto bý obraz kralow cztyl, a ſameho potupil?
Tito duchowniczí zydowſſczy wiedíechu dobrzie, ktere geſt przy-
kazanýe naywiczſſie w zakonye, Ale pokuſſugice tazachu geho. Protoz ſyn
buozy chtie gym vkazaty, ze nenye doſty na tom k ſpaſſený, ktoz bý otcze
340b buoha poznal, Protoz ne//toliko rzekl: Buudeſſ mílowatý ſſweho buoha
ze wſſieho ſrdcze a ze wſſie duſſie, Ale przyczínyl: budeſſ milowaty ſſweho
bliznyeho yako ſam ſíe. Skrzie bliznýeho ſam ſíe mýenye, Jakz y gínde
prawi piſſmo: Tot zywot geſt wgieczny, aby poznali tie ſameho praweho
buoha, a gehoz gſſy poſſlal, gezukriſta. A znamenay, zet geſt nerzek:
poznaſſ hoſpodýna buoha ſſweho, Ale: buudeſſ milowaty; Nebo poznaty
buoha geſt przyrozeno yako kazdemu czlowieku A mílowaty geſt gedno
duchowneho a ſprawedlneho ſrdce. A ktozkolywiek míluge buoha z ſrdce,
nenye lzye, by nedoſſiel znamoſty geho ſyna, genz geſt naſſ blizny; neb
mílowanye buozie, geſto geſt w nyem, oſſwiety giey a bude geho wuodce,
aby poznage otcze poznal tak ſyna. w tomto dwem przykazany weſken [3])
zakon wyſſíj y proroczí. Neb ktoz míluge ſſweho bliznyeho, ten any zabíe,
any ſelzie tomu, gehozto míluge, any pozada kterezto geho wieczí anyz
take geho zení. Nebo yakozto nenawiſt ke wſſiemu zlemu rady, takeez
mílowanye ke wſſiemu dobremu.
Praui potom cztenýe: Kdyz ſie bíechu ſebralí duchownýczí zy-
341a duowſſczí, otaza gich gezyſſ a rzka: Czo ſie wam wídý//do kriſta, czy geſt
ſýn? Zydowue mnyece gezucriſta, by byl gedyne czlowíek, pokuſſiechu
geho. Anyz by byli geho pokuſſili, bý gey byli ſynem buozym mnyeli.
Protoz chtie gym ſyn buozíj ukazaty, ze zna lſtý gich ſrdce, A proto ze
bieſſie buoh, nechtiel powiedíety gym zgiewnye prawdí, abý zydowe ne-
przygmuce przíczynka ſnad ſe wiece zabywalí. A take owſſyem prawdi
mlczeti nechtiel, Neb proto byl przyſſiel, aby prawdu zwieſtowal; A protoz
take otazanye gym propowiedíel, aby to otazanýe gym vkazalo, kto bý

[1]) t. [2]) na konci ř. [3]) ras.

on byl. protoz gich otazal a rzka: Czo ſie wam wídy do kriſta, czy gie ſyn? A ony odpowiedieli: Dawiduow. A do dneſſnyeho dne toto ottazanye [1]) nam geſt proſpieſſno proty zyduowſtwu. Nebo oný gſſu to poznalí, Ze kriſtus byl geſt gedyne czlowiek a ſſwatý muzz z pokolenye dawídowa. Protoz ottyezme [2]) gich wzewſſie nauczenye od gezukriſta ſyna buozieho, kdyz geſt on gedyne czlowiek a gedyne ſyn dawiduow, procz tehdi dawi^d [3]) nazywa geý ſſwym panem? Ale zydowe chtiece ſſwu chitroſty zbyti tohoto otazanýe, prawie, bý ten zaalm byl vczynýen o ſluze abrahamowí, a rzkuce: kdyz Abraham byl pobil píet kral//low, bý byl hoſpodyn rzekl geho panu, 341b towieſſ abrahamowí, a rzka: Seed na meý prawíczí, azt ya polozým twe neprzatelý podnoz twym noham. Ale mý gich muozem otazaty: kak chtie to k aabrahamowí przygednaty, geſtot w teemz zalmíe prawí: Ja gſſem tye przied luciferem vrodyl? kak ge to, bý abraham byl przied lucíferem narozen? A opiet w teemz zalmíe prawi: Ty gſſi pod [4]) podlee zakona melchíſedechowa, kdyz abraham offierowal cheeb [5]) a víno. tato rzecz nenye prawa, bý abrahamowí offierowal melchiſedech chleb a víno — yako zyde prawíe branyece ſſwe zloſti — Ale brzz melchiſedech za abrahama offierowal chleeb a vîno a deſſatek z plenu melchíſedech od nyeho przygial. A protoz zydowe wíduce, ze gym tak prawie odpowíedíel, od toho dne zadny neſſmíel geho o nýczyemz wiece otazaty.

TEhdí mluwil geſt giezyſſ k zaſtupuom a k ſſwym mlazſſym a rzka: Na ſtolici moyzſieſſowíe ſedu míſtrzí a duchowníci. to wſſie, czot wam dyegi, chowayte a czynte, ale podle gych ſkutkow nerodte czynyty; Nebot prawie a neczýnýe. A przywazugi brzemena tiezka a k noſſení nepodob[illegible]na 342a a wzkladagi ge na ramena lídſka, ale ſamí ſſwym przſtem nerodye ſie dotknuty. A wſſieczki ſſwe ſki[6]) czynye, aby wídyeny byli od lídy, neb rozſſyrzie ſſwe philakterz^e [7]) a czynye welike tkanyce. Mílugij prwe ſedyenye na weczierz'ech A prwe ſtolice we ſkolach a pozdrawenie na trziſtý A aby gie lide nazywali rabíj toczíſſ mýſtrí. Ale wy nerodte nazwany byty rabij; nebo geden geſt waſſ míſtr, nebo wy wſſiczkny[8]) bratrzie gſte. A otcze nerodte ſobíe nazywaty na zemí; nebo gedent geſt otecz was, genz geſt na nebeſſiech. Anyz rodte nazwaní byty míſtrzí; nebo geden geſt waſſ miſtr kriſtus. Ktoz mezy wamí wieczſſí geſt, bude waſſ ſluhha.[9]) A ktoz ſie powyſſuge, bude ponyzen. A ktoz ſie ponyzí, bude powíſſen. Ale horzie wam, míſtrzí a duchownyczi, pokrytcí, geſto zawierate kralowſtwie nebeſke przied lidmí, nebo wy newchodyte a tyem, geſto bý chtieli wnyty, nedate. Horzie wam, míſtrzí a duchowniczí, pokritczí, geſto giete domý wdowie a modlitbamí dluhymí ſie modlite. Protoz wyeczſſy ſuud przygmete. Horzie wam, míſtrzy a duchownyci, pokritczí, geſto obchodyte morze y zemí, abýſte//gednoho noweho obratcze na wíeru vczynílí, A kdyz buude 342b

---

[1]) rozd. [2]) t. [3]) na konci ř. [4]) sic. [5]) sic. [6]) si-, rozd. [7]) na konci ř. [8]) *k* přeps. z *n*. [9]) rozd.

vczýnýen, vczynyte gey ſyna pekelneho dwakrat wiece nez ſam ſíe. Horzie wam, wodyczowe ſlepí, geſto prawite: ktoz kolíwiek przíſſeze na chramu, nycz to nenýe. Ale ktoz przíſſeze na zlatye[1]) chramowîe, powínen geſt. Blazny a ſlepczí, czo geſt wieczſſie, zlato-li, czý chram, geſto ſſwato czyny y zlato? A ktozkoliwiek przíſſeze na oltarzí, to nycz nenýe; ale ktozkolywiek przíſſezie na daru, genz geſt na nyem, powynnen[2]) geſt. Slepci, czo geſt wieczſſie, darli, czy oltarz, genzto dar ſſwat czíny? A protoz ktoz przíſſaha na oltarzí, przyſſaha na nyem a na wſſiem na tom, czo na nyem geſt. A ktoz kolíwiek przíſſaha na chramíe, przíſaha na nyem y na tom, geſto w nýem przíebywa. A ktoz przíſſaha na nebý, przíſſaha na ſtolici buozy a na tom, genz ſedij na ný. Horzie wam, míſtrzy a duchownyczí, pokrítczí, geſto berzete deſſatek z maty a z anýzie a z kmyna, A czoz geſt tiezſſie w zakonye, toho neplnyte, Suudu, míloſrdenſtwie a wíeri; nebo zagiſte onono ſluſſalo vczynyty a tohoto neopuſczetý. wodyczowe ſlepí, wymíetagíce komara
343a a pohlczigíce welbluda. Horzie wam, míſtrzi a du//chownícý, ſkrítczí, geſto cziſtyte to, czoz geſt zgiewnye czyſto, Cziefíe nebo miſſy, Ale wnytrzz plny gſte lupezíe a neczíſtoty. Slepcze, wycziſt drzewe to, czot geſt wnytrzz cieſſie a míſſý, aby bylo cziſto to, czoz geſt w ný zgiewnýe geſt. Horzie wam, míſtrzy duchowniczi, pokritczí, gíeſto ſte podobny k hrobuom zbielenýma, geſto ſie zdye lydem zgiewnye kraſſný, ale wnýtrzz gſſu plný koſty vmrlich a wſſie neczíſtoty. Takeez y wy zgiewnýe zdyte ſſie lîdem ſprawedlný, Ale wnytrzz plny ſte pokrîtſtwie a zoloſty.[3]) Horzie wam, míſtrzy a duchowníczí, pokritczy, geſto dyelate hroby proroczie, okraſſygete pohrzebý a[4]) ſprawedlných a mluwíte: Bichom byli we dnech naſſich otczow, nebýli bychuom towarziſſy gich we krwí prorocîj. A take zagiſte ſſwiedczy gſte ſami ſobíe, ze ſte ſynowe tiech, geſto gſſuu proroki zbilí. A wy naplnte[5]) mýeru waſſích otczow. Narode geſtyerzíczí, kak vtecziete odſuzenye pekelneho?

Na toto cztenye mluwí ſſwaty Jeronym knyez a rzka:

P. L. XXVI. col. 167. Czo ge tyſſieho, czo ge ſlechetnýeyſſieho ſyna buozieho, Pokuſſyli gſſuu duchowníczí zydwowſſczí. Ale yakz praw͡í ſſwaty dawid w zaltarzy:
343b Strziely//malitkych vczynylý ſu ſíe raný gich. Ale wſak pro gích popowe duoſtogenſtwie radíj lidem abý gym poddany bylí, ne ſkutkow, ale gich vczienye znamenagice. Przywazugy, prawi, brziemena tiezka a k neſſieny nepodobna y wzlozygy gie na pleczy lidſka, Ale ſſwymí przſtý nerodye gymí hnutý. Tato rzecz obecznye geſt proty wſſiem míſtruom, geſto welike wieczy czynytí gynym wele, a malich wieczi ſamí czynyty nerodye. A wſſieczki ſſwe ſkutkí czynye, abý widyeny bylí od lídij. Ten geſt míſtr a duchownyk zyduowſki. Horzie wam hubenczom, k nýmzto zloſti duchuownykow Zyduowſkich[6]) gſſu przíſlý. Hoſpodyn kdyz gie byl dal deſatero kazanye zakonowe moyzieſſowí, naypoſledi pak byl gemu rzek: vwíezeſſ

[1]) ras. [2]) rozd. [3]) sic. [4]) sic. [5]) ras. [6]) na konci ř.

ge w ſſwe ruce a budu na napomínanye przied twyma oczyma. Hoſpodyn tomu takto rozumiel. Kazanye me bud w twei ruce, towies abý ge ſkutkem naplnyl, A buud przied twyma oczyma, towíes aby y we dne y w noczy wzdí o tom míſſlil. Ale duchownyci zyduowſczi tomu nerozumíegice pſachu deſatero buozie kazanye na lyſtie A z toho liſta ſobie czynyechu yako kuoruny na hlaw a w tey chodiechu. Aby tako napomanutie gmie[u] /przied 344a
ſſwyma oczyma a tak plnýlí deſſatero buozie kazaníe. A ktoz to na hlawie gmyegieſſie, toho lide míegiechu za duchownýeho. A ty giſte korunky ſlowiechu filaterzi[e]. [1]) Przikazal take byl moyzíeſſ, Abý zydowe na cztirzech vhlech ſſwich plaſſczow czynyli tkanýceki [2]) malee modree, Abý ſkrzie to rozeznaní byli od gynich lidy, Jakozto obrziezanym na zywotie, Takeſſ tiemí tkaníczkamí na ruſſie. Ale gich pokryty míſtrzy hledagice chwalý lídſke czyniechu ſobíe tkanyce ſyroke a na nye nawazowachu oſtreho trnye, abý ſſwym bodenym napomênali [3]) ge k ſſluzbie buozíj, nechtiece tomu rozumíetý, ze buoh na ſrdce hleda a wie vmyſll kazdeho czlowieka. Ale ony wſſieczki ſſwe ſkutkí czyníechu pro chwalu lîdſku, aby ge lide cztili A nazywali ge rabíj, to geſt latynye rzeczeno míſtrzi. Prawi potom cztenye: Ale wy nerodte ſíe nazywaty rabíj, nebo geden geſt míſtr waſſ. A otcze nerodte ſobie nazywaty na zemí, nebo geden geſt otecz waſſ na nebý. Anyz rodte ſíe nazywaty míſtrzy, nebo geden geſt míſtr waſſ kriſtus. Zapowi[e]da [4]) tuto ſyn buozij, Aby nykte nebyl naſſwan míſtrem a otczem prwnym a nawieczſſym; Nebo prwny a nawiſſý míſtrr a otecz geſt ſam hoſpodyn. Protoz tiem czynem,//czýnem [5]) nykte neygma míſtiem a otczem nazwan 344b
bytý.

Horze wam, míſtrzí a duchownyczí, geſto zawierate kralewſtwie nebeſke przied lidmí; wy ſamí newchodyte a gynym wnytí nedate. Myegiechu míſtrzy a duchowníczi zakona a prorokow rozum a vmienye. wiediechu, ze gezucriſt ge ſyn buozíj, anyz bíeſſie przied nymí taýno, ze ſie ge narodyl z ciſte pãný; Ale pro ſſwe lakomſtwie, Aby mohlí lidy obeczných vzywaty, tagiechu toho przied obczij. Nebo w nowe[m] [6]) zakonýe, genzto ſyn buozíj vczîeſſe, nebyli by gich tak gmíelí za mîſtrí iako w uonom, nebo bý gym tak znam nebyl; protoz toho y tagiechu. A protoz hoſpodyn ſkrzie proroka, gemuzto dyegij Ozeaſſ, zaluge a rzka takto: Popowe ſkrili giſu cieſtu a nepowiedieli, kde geſt hoſpodyn.

Horzie wam, miſtrzi a duchowníci, pokrîtci, geſto zerzete domý wdowie. Nebo ty giſty duchowniczí czynyechu modlitbí dluhe przied lidmí A toho neczynýechu pro buoh, Ale abý nabuozne wdowí, widuce gych dluhu modlitbu, ſſwu almuznu gym dawalí a tiem wieczſſi ſuud buozij na ſſie przíprawuowachu. Nebo netoliko pokrzýtczý biechu, Ale y od chudych wduow gich ſſbuoziczko wyklamowachu.

Horzie wam,//míſtrzý a duchowníci, geſto obchodyte morzie a zemi, 345a
abyſte vczynyli gednoho [na wieru obraczenye] [7]) noweho, A kdyz buude

---

[1]) t. [2]) sic. [3]) sic. [4]) rozd. [5]) sic. [6]) na konci ř. [7]) v uvozovkách.

vczynyen, vczynyte gіey ſynem pekelnym dwakrat wiecze nez ſamí ſíe. Miſtrzy a duchuowníczy zyduoſczy[1]) tulachu ſie ſem y tam po ſſwietu kupcziece a ſſwým pokrytſtwem rozlicznymí czyny zyſſku hledagice, aby ſkrzie ſſwe pokrytie nabuozenſtwie nýektereho pohana na wieru zyduowſku obratili. A genz drzewe, geſto byl pohanem, gednyem czynem bludyl a gednu byl geſt ſyn pekelní, A kdíz pak wídiel, ze geho míſtrzí to, czoz geí nauczilí, toho pak ſamí ſkutki neczynylí, A protoz on pohorſſyw ſie gymí opiet ſie ku pohanſkemu bludu nawratyl. A genz bíl drzewe gedno pohanem, ten pak yuz geſt y pohanem y kacierziem. A tak buude dwakrat ſyn pekelný.

Horzie wam, wuodyczowe ſlepí, geſto prawíte, ktozkolíwiek przýſſezie na chramíe, to nycz nenýe, Ale ktoz przíſſieze na zlatie chramowem, powínen geſt. Tyto míſtrzí a duchowníczí byechu naſylnye lakomí. Protoz pro ſſwe lakomſtwie biechu to nalezlí, ze, ktoz by kolíwiek pro nýekteru potrzebu przyſſahl na chramíe nebo na oltarzy, prawiechu, by ta przyſſaha
345b nycz nedrzala; Ale ktoz by przyſſ//ahl na zlatíe nebo na kteryz kolíwiek wieczí, geſto bý mohla na oltarzy offierowana byty, tee ynhed welmie pilnye potrziebowachu a rzkuce, ze to ſluſſie na ſſluhí buozzie.[2])

Horzie wam, miſtrzi a duchowníczi, geſto berzete deſſatek z maty a z anýze a z kmína. Tyto duchowníczi welmí twrdie od chudýc[h][3]) lidý deſſatek wydierarachu,[4]) tak ze beze wſſieho míloſrdenſtwíe chude wdowiczkí z naymenſſie a z nayhubenyeyſſie wieczi muſſiech[v][5]) plny deſſatek daty. A míegiechu[6]) ty duchowniczi taku omluwu a rzkuce: Przykazanye zakona geſt, abý plny deſatek byl dawa[n];[7]) protoz nechcem pro wy hrzieſſíty aný zakona przeſtupyty. Ale welmíe wýeczſſie a twrſſie przykazanye zakonowe bylo geſt, miloſrdnu ſſwemu bliznyemu byty a wíeru gemu w gieho potrziebu vkazaty A prawi ſuud vczyníty. na to míſtrzi a duchuowníczí nýcz netbagíechu, Ale o deſſatku pro ſſwe lakomſtwíe welmí ſnazny byechu. Protoz ſyn buozí y rzekl gým: Wodyczowe ſlepí, wymietagicz komara a pozíeragícz welbbluda.[8]) Jakoby rzekl: Menſſie przykazanýe od zakona, geſto geſt o deſſatku, tyto malee hubene wieczy — iakoſto geſt
346a mata A anyz — welmí ſſnaznýe pro ſſwe lakomſtwie//wýdierate, Ale czoz gie wieczſſieho a twrzſieho — yakozto geſt míloſrdenſtwie o wierzie a o prawem ſudu — o tom nícz netbate.

Horzie wam, míſtrzi a duchowniczi, pokrítcí, geſto cziſtite to, czoz geſt zgiewnye cziſte, czieſſie nebo miſſíj, Ale wnytrz plny gſte lupezie a neczíſtoty. Rozliczny[e][9]) zehrzie duchowníkí zyduowſke z toho, ze biechu pokritczi a lzywí. Neb przied lidmí vkazowachu welika znamenýe ſſwatoſtí, noſſiechu na hlawíe deſſatero buozie kazanýe, tkanýce ſyroke ſ trny[m][10]) okolo plaſczuow, czynýechu dluhe modlitbi przied lidmi, Ale wnytrz biechu plny hrziechow a wſſye neprawedlnoſti. A to ynhed wyprawugie a rzka: Nebo

---

[1]) sic. [2]) rozd. [3]) na konci ř. [4]) sic. [5]) na konci ř. [6]) *mie-* přeps. z *mig-*. [7]) na konci ř. [8]) rozd. [9]) na konci ř. [10]) t.

wy ſte podobný k hrobuom, geſto ſie zgiewnýe lide[1]) zdie kraſſný, Ale wnýtrz zgiewny[2]) plny gſſuu koſty vmrlich. Takeez prawie y wý zgiewnye vkazugete ſie lidem ſprawedny, Ale wnytrzz plny ſte pokrıtſtwíe a zloſty.

Horze wam, mıſtrzy a duchuoníczı, pokrıtczı, geſto dıelate hroby proroczıe. Mıſtrzý a duchowniczı zydowſſczí dyelachu hrobý kraſſne nad prorokí, geſto gich otczı bylı pro prawdu zbylı, A mluwıechu a rzkuczıe: Bychom bylı w ty czaſſy zywí, nebılı bychom powuolılí naſſym otczuom. Ale w tom krzýwdu mluwíechu, nebo ony pak gſſu welmíe huorzıe vczynílí. nebo gich otczi zbýlí gſſu ſluhí, A ony pak zabili ſameho pana; Otczowe 346b
gıch zbılı prorokí, Ale ony pak zabılí toho, o nyemz gſſu prorokowe prorokowalı. A protoz ſyn buozy y rzekl gym: Naplnte míeru waſſıch otczuow. Jako by rzekl: Otczowe waſſy poczalı gſſuu ſſwu zloſt na mych ſluhach proroczech, Ale wy pak na mnýe na ſſamem doplnte. Hadowe a narode geſſczıerzıczí, kak vtecete odſuuzenye pekelnyeho? yako bý rzıekl: Jakozto z gıeſtíerow geſtyerowe ſıe narozugıȷ, takeez ſte wý ſıe z uotczow, geſto gſſu bylí vbywce, narodylí vbywcıe.

Protoz ay, ya wam[3]) k wam poſſıelam proroky a mudree a vczene.[4]) a z tıech zabíete a vkrzyzugıete a z nych budete byczowaty w ſſwích ſkolach a budete nenawıdyety míeſto od míeſta, abý przıſſla na wy wſſıeczka krew ſprawedlna, geſto geſt prolıta na zemí od krwe Abele ſprawedlneho az do krwe zacharzîaſſowý, ſyna Barachŷowa, gehoz ſte zabılı mezí chramem a oltarzem. zawıerne prawí wam: Przíde to wſſıeczko na tento narod. Jeruzaleme, ıeruzaleme, geſto zabýgıeſſ prorokí a kamenugeſſ ty, geſto gſſuu k tobíe poſlanŷ, Kolıko ſſem krat chtıel ſhromaſdyty twe ſýný, yakozto ſlepıcze ſhromaſſdugıe ſſwa kurzatka pod//krzydle, a tyſſ nechtıel. Ted 347a
wam oſtawen buude duom waaſſ puuſt. Ale prawı wam: neuzrzıte mne wıece, az dyete: Pozehnany, genz gıeſt przyſſıel we ymíe buozíe. A wyſſıed gezıſſ z chramu, gdıeſſe. I przıſtupıchu k nyemu mlazſſy gıeho, Aby gemu vkazalı dyelo chramowe. Ale on odpowıedyew wecze gym: Wîdyte-lı toto wſſıeczko? Zawíerne prawı wam: Neoſtane kamen na kamení, genz bý byl nezruſſen a nezſkazen.

N a t o t o c z t e n y e p ı ſ ſ ı e ſ ſ w a t y J e r o n y m k n y e z z a r z k a.

TO, geſt bylo k nym drzíewe rzeczeno, Naplnte mýeru waſſıch otczow, P. L. XXVI. col. 172.
To k ſſamemu gezukrıſtowı przyſſluſſye, nebo od ných gmíel zabyt býtý. Ale toto, geſt nenye geſto prawı, to przıſſluſſıe k geho mlazſſym, o nychzto tuto prawı: Ted ya k wa[m5]) poſſıelam prorokí a mudrce a vczene. Nebo rozlıczny darowe býlı gſſuu dany ſſwatym apoſtolom, yakoz prawí ſſwaty pawel mluwıe kuoríntuom a rzka: Rozlıczny gſſuu darowe ſſwatıch apoſtolow. nebo nyektere geſt dal prorokí, geſto gſſuu buuducıe wıeczı prorokowalí; Nyektere geſt dal tak mudree, geſto gſſu wıedıelý, Kdy kteru rzecz

---

[1]) t. [2]) t. [3]) červeně přetrženo. [4]) ras. [5]) na konci ř.

347b mluwity; A nyektere geſt dal vczene, tak//ze gſſu bylí welmíe vmíelíj w zakonye, z nychzto vkamenowan ſſwaty Scziepan bíl, Zabıt ſſwatí Pawel, vkrzızowan ſſ\ aty petrr. A byczowany gſſu apoſtolowe a ppudylı[1]) gıe z mıeſta do míeſta zıenuce gıe z zydowſke zemíe, aby ſly mezý pohanýſtwo, Abý przıſſla na nýe wſſıeczka newynna krwe, geſto geſt prolıta na zemí od abele az ſprawedlneho az do krwe zacharzıaſſowı, ſyna Barachyaſſowa, genz geſt zabıt mezí chramem a oltarzem. O abelowı zadneho omyla nenýe, ze geſt byl ten, gehozto geſt kayn, bratr geho, zabıl. Ale o zacharzıaſſowí, ktery geſt byl, o tom geſt rozlıczne domnýenýe. Nebo nýekterzı prawı, by ten byl zacharyaſſ, ſſwateho yana otecz, neb prawıe tak, ze geſt w Jeruzalemıe w chramıe w zıdowſkem bylo gıedno wlaſſczıe míeſto, na nýemzto podle vſtawenye zakona nykomemu nebylo lzıe ſtaty na modlıtwıe, gıedyny[m2]) czıſtym pannam. A ſſwata marzy, kdyz yuz byla ſſweho ſyna porodyla, chtıela na teemz míeſtye ſtaty; ale zydowe wıeduce, ze geſt byla ſyna porodyla, chtıechu gy toho branyty. Tehdy Zacharıaſſ knyeez branyl toho a rzka, Ze geſt duoſtoyna na tom myeſtıe mezy cıſtymí pannamí ſtaty.
348a A zydowe pak proto mezy chramem a oltarzem gey Zabılı a rzku//ce, bý proty zakonu mluwıl.

Prawí potom cztenye: Jeruzaleme, ıeruzaleme. Nemíeny kamenýe any duomow, Ale bydlcíe gegıe, gychzto yako otecz zzele, Jakozto y na gyne[m3]) míeſczıe prawı, Ze vzrzew míeſto ıeruzaleem y pocıe placaty. Kolıko gſſem, prawı, chtıel twe ſyny ſhromazdyty, towıes v wıeru krzıeſtíanſku, abych ya ſhromazſdye wý y byl waſſ obrancıe, Jakozto ſlepıce ſhromazdugıe kurzatka y obranýgıe ge ſſwyma krzıdloma od zýmy. Tot buude wam duom waſſ opuſſczen. A to ſíe wſſıeczko naplnylo po ſſmrty ſyna buozıeho ſkrzıe tyta a weſpeſyana. Zawíerne prawı wam, ze mne yuz neuzrzıte, az dıete: Pozehnaný, genz gde we ymíe buozíe. Jakobý rzekl: Neobratyte-lı ſıe a newyznate mí toho, ze ſem ya ten, o nyemzto gſſu proroczy prorokowalı, nykdy meho buozſtwıe a meho otcze neuzrzıte.

A kdyz ſyn bozíj wſſıeczko prorokowa, czo ſíe ma ſtaty ıeruzalemu a bydlczuom geho, wynyde z chramu. Kazdy czlowıek na tomto ſſwíetıe, genz geſt chram a przıebytek ſyna buozıeho, ma ſıe ſnaznye oſtrzıehatî, abý ſyn buozíj newyſſıel z gıeho przyebytka. Prawí potom cztenye: Tehdí
348b przıſtupíchu k nyemu mlazſſy geho, abý gemu vkazalı dyelo chramowe.// Mohly[4]) by nýekto otazatý, procz gſſu gemu dyelo chramowe ukazowalı; wſſak geſt on ge drzewe czaſto wídal. Byl geſt ſyn buozıj ſſwym apoſtolom drzewe powıedıel, ze pro zyduowſſke zloſty a hrzıechîj chram buude i zruſſen a zz korzen przewracen; protoz apoſtolowe vkazowachu gemu kraſſu a drahoto[5]) toho dîela, zda by ſıe ſſmılugıe neprzıepuſczıl toho zleho, geſto ſıe gmíegıeſſıe nad nym ſtaty. Ale on odpowıedyew wece gym: Zawıerne prawí wa[m]:[6]) Nebude oſtaven kamen na kameny, genz bý byl nezſruſſen. A to ſıe wſſıeczko naplnyelo po ſmrty ſyna buozıeho.[7])

[1]) rozd. [2]) na konci ř. [3]) t. [4]) sic. [5]) sic. [6]) na konci ř. [7]) Homilie neukončena.

Kdyz ſedieſſe na hmorzie Olýwetſkey, przistupyechu k nyemu geho mlazſſîj taynye a rzkuce: Powies nam, kdyz to bude, A ktere ge znamenye tweho prziſtye a ſkonanye ſſwieta? Odpowiedyew rzeſſ wecze gym: Wízte, aby nykte waſſ neſſwedl; nebo mnozy przydu w mee gmye a rzkuce: Ja gſſem kriſtus a mnohe ſſweduu. Vſlıſſıety mate bogîe a domnyenye ku bogyom. Wızte, abýſte ſıe neſſmuczowalı; neboť ſıe to muſſy ſtaty, ale ne ynhed buude konecz. Wſtane lıd proty lıdu a kralewſtwıe proty kra lewſtwí A buduu morowe a hladowe a ze//mýe trzıeſſenýe po míeſtech. 349a
A to wſſıeczko poczatek buude boleſty. Tehdy zradye was w protywenſtwıe a zaby was a budete w nenawıſt wſſıem lıdem pro mee gmíe. A tehdy ſıe pohorſſıe mnozí a zrady geden druheho A buudu ſebe vhromadu nenawıdyety. A mnozy krzíwí proroczy vſtanu a mnohe ſſwedu. A proto ze buude przyelıſſna zloſt, zſtýdne mílowanýe mnohîch. A ktoz buude vſtawîczen az do konce ſmrty, ten ſpaſſen buude. I bude kazano kralewſtwıe cztenýe po wſſyem ſſwıetu na ſſwíedeczſtwıe wſſıemu lıdu. tehdy przyde ſkonczenýe.

Na toto cztenye píſſıe ſſwaty Thomaſſ z aquína.

Protoz gſſu wlaſczıe mlazſſy gıeho k nyemu przıſtupıly, nebo welmí zadachu den geho pızyſſczıe, To geſt, kdyzto przyde den ſuudný na tento ſſwíet, A take zadachu welmí ſylnýe gey wydıety w gıeho chwale. a protoz o tom dwem gıeho otazachu, kdy ſıe to ſtane, towıeſſ chramu zruſſıenýe, a take ktere ge znamenye tweho przıſtıe. Mnyechu apoſtolowe, bý ynhhed toho czaſſu, kdyz by ıeruzalem byl zruſſıen,[1]) Aby take ynhed ſudny den przıſſıel. Ale on gym ynhed nycz k tomu otazaný neodpowıedyel, Ale drzewe gym pıorokowal a[2]) tey wıecy, geſto ſıe ma drzewue//ſtatŷ. Nebo 349b
anŷ o zkazenŷ ıeruzalema any o ſſwem przıſty den ſuudný na tento ſſwıet tehdy nycz gym neodpowıedyel, Ale o zleem, geſto ſíe ma ſtaty wzſkorzıe, o tom gym powıedyel.

Protoz gym y prawı: Wízte, aby nykte waſſ neſſwedl; nebo mnozy przydu w mee gmíe a rzkuce: Ja gſſem crıſtus. A z tıech byl geden Sſymon czarogıednŷk[3]), genz geſt w ſſwıch knyhach oſtawıl píſano a rzka: Ya gſſem mocz buozıe. A mnoho gyných, prawı, ſſwedu, towıes ſ prawe wıerî na bludnu wzſſwedu. Druhe gym take znamenye prorokugıe, geſto ma przygıty drzıewe, nezlí ıeruzaleem bude zruſſıen, A drzewe nez ſyn buozı den ſuudny przyde a rzka: Vſlıſſıety mate buogıe a domnyenye o bogıch. wyzte, abıſte ſıe neſſmuczowalı; neboth ſıe to prwe muſſy ſtaty. Mnoho buoyow, mnoho walek wztrrhlo ſıe bylo w zydowſkey zemí, drzewe nez geruzalem y ſ chramem byl zruſſıen a zkazen. Ale ze mnýechu apoſtole, bý ynhed po tıech buogích byl konecz ıeruzalema, Protoz gym ſyn buozy prawí we czteny: Wſtane líd proty lıdu A kralewſtwıe proty kralewſtwí a buduu morowe a hladowe a trzíeſſıenye zemye na myeſtech. Ale to wſſıeczko poczatek geſt buoleſty. A ta wſſıeczka znamenye byla gſu w zýduow//ſky 350a
zemí na míeſtech[4]). Ale to wſſıeczko poczatek geſt boleſty. A ta wſſıeczka

[1]) *n* ras. z *m*. [2]) sic. [3]) sic. [4]) sic.

znamenye byla gſſu w zydowſſky zemí drzewe, nez geruſalem zruſſen ſ k^ch^ramem[1]). A to hoſpodyn na nye przıepuſtyl gedno po druhem napominage gıe, zda bý ſkrzıe kazanye ſſwatıch apoſtolow leknucze ſıe pokanye vczynylí A na prawu wıeru ſıe obratylı; ale ony yako zapekelny, yako rozpaczylí netolıko pokanye neuczynylı, any ſıe na wıeru obratılı, Ale y proty ſſwatym apoſtolom ſmrtedlnu zloſt a neprzıezen poczalı.

A protoz prawı we czteny: Tehdy zradye was w protywenſtwıe A zabygy was a buudete w nenawıſt wſſiem lıdem pro me gmíe. A mnozí ſıe pohorſſıe a geden druheho zradí a geden druheho bude nenawídiety. Nebo toho czaſſu kdyzto zydowe tak welıku zloſt, tak welıku nenawíſt nad ſſwatymí apoſtolí vkazowalı, tehdy mnozí krzíeſtyene pro welıku hrozu a pro welıky ſtrach od wıerí krzıeſtyanſke ſıe rozpaczylı. A geden druheho zrazowal k zýdowſtwu pro wıeru krzıeſtyanſku A geden druheho nenawıdyeſſıe. Mnozy take czynyechu ſıe apoſtolmí a neýſuce, A tyem czynem mnohe ſproſtne krzıeſtyany ſſ wıery ſſwodıechu. A protoz prawí cztenye:
350b A m//nozy krzywí proroczi wſtanu a ſſwedu mnohe, protoze bude przíelıſſna zloſt; zſtıdne míloſt mnohıch, Towıes míloſt ducha ſſwateho we mnohıch krzıeſtyanech zhyne. ale ktoz buude vſtawíczen az do koncze, ten bude ſpaſſen. Ale ze by ſſwaty apoſtolowe mohlı bylí rzeczy ſynu buozıemu a rzkuce: kak mý budeme muoczí mezi tolıko zlymí zywı bytý, Protoz ſyn buozy y prawí gym: A bude kazano cztenye kralewſtwíe, towıes nebeſkeho, po wſſem ſſwıetu. yakobý rzekl: Mnozíj z waſſ zywı buuduu tak dluho, az wıera krzıeſtyanſka bude ohaſſena[2]) po wſſıem ſſwıetu. A to bylo przıewelıke znamenye moczy gezukrıſtowý, ze we trzıdcetech leteech nebo malem wıecze kazanye ſſwateho cztenye wſſyetek ſſwıet naplnylo. A kdyz ſſwate cztenye yuz po wſſyem ſſwyetu bylo oznameno, tehdy ıeruzalem zhynul. A protoz prawı cztenye: Tehdy przyde ſkonanýe, Towıeſſ konczyna ıeruzalema. Nebo kdyz gſſu zydowe mocz gezukrıſtowu po wſſyem ſſwıetu ſſktwıece ſíe wídyelı a w kratkem czaſſıe tak po wſſyem ſſwıetu ohlaſſıenŷ, ktereho gſſu ſſmílowanye duoſtoyný býly, tak w ſſwem w newdyeczıenſtwı vſtawıcznye gſſuce[3]).

351a Protoz kdyz vzrzıte mrzkoſt//zamutka, geſto geſt rzecena od Danyele pıoroka, ſtogıece na ſſwatem míeſtye — ktoz czte, rozumyeí — Tehdy, kterzy gſſu w zíduoſkeí zemí, vteczte na huory. A ktoz geſt na ſtrzyeſſye, neſlaz wzıety nyeczo z ſſweho domu. A ktoz na polı, newraczíg ſıe wzyety ſſwe ſuknye. Ale huorzıe tyeezkym zenam a doykam w tıech dnech. A modlte ſıe, aby waſſye vtıekanýe nebylo w zymíe nebo w ſſobotu. Nebo bude tehdy take horze welıke, yakez nykdý nebywalo od poczatka ſſwıeta az doſud, any bude. Aby nebylı vkratczeny tý[4]) dnowe, nebylo bý ſpaſſıeno wſſyeczko maſſo. Ale pro zwuolene budu vkraczeny tý dnowe. Tehdy rzekl-ly by wam kto: ay, tutot geſt krîſtus nebo tāto[5]), nerodte wıerzıty.

---

1) [illegible] 2) sic. 3) nedok. 4) preps. z *to*. 5) rozd.

Nebo wstanu krzywi krystowe (a rzkuczej)[1] a krzywi proroczi a dadye znamenye welika a dywy, tak ze w blud[2]) wuedeny budu, moz li se staty, y tak y wzwoleny. Ted ssem wam przedpowiedyel. A protoz dye li wam kto: tot, w taynem míeſtye geſt, nerodte wierzyty. Nebo yakozto ſſwietloſt wychody od wſſehodu ſluneczneho a zgiewí ſíe od zapadu, tak buude przíſtye ſyna czlowieczieho[3]). Kdezkolýwiek buude tyelo, tu ſíe ſberu ý orlíce. Ale ynhed po horzý tiech//dnech ſſluncze otemnýe a mýeſſýecz neda ſſwe 351b
ſſwietloſty a hwiezdy padnu ſſ nebe a moczí nebeſke hnu ſie. A tehdy zgiewi ſie znamenye ſyna czlowieczieho na zemí A tehdy buduuu zaloſtyty wſſiczkny narodowe zemſſczy y uzrzie ſyna czlowieczieho gduce w uoblaczicch nebeſſkich ſſ mnohu moczí a ſſ weliczenſtwým. y poſſle andyelý ſſwe ſ trubu a ſſ welykym hlaſſem y ſſhromazdíe zwuolene gebo ode cztíiz wíetrow, od wyſſoſty nebeſke az do meze gich. Ale od drzewa fíkoweho vczte ſie podobenſtwí. Kdyz yuz wietew geho mýekka buude a liſtye ſie narodylo, wiete, ze gie yuz blizko leto. Takez y wý kdyz vzrzite toto wſſieczko, wiezte, zet blyz geſt a we dwerziech. zawierne prawí wam, ze nemíne narod tento, az ſie wſſieczko to ſtane. Nebe a zemíe mynu, ale ſlowa ma nemínu. Ale o tomto dny a czaſſu nytkte[4]) newie, aný andyele nebeſſczí, gedyne ſám otecz. Nebo yakoz geſt bylo we dnech noe, tak buude przíſſczie ſyna czlowieczieho. Nebo yakoz ſſuu byli przied potopu we dnech, geduce a píce a ſſwatbiece ſie az do toho dne, kterehoz geſt noe wſſiel w korab, a nepoznali gſſu, az przíſſla potopa y pobrala wſſieczkí: Tak buude y przíſtye 352a
ſyna czlo//wíeczieho. Tehdi dwa budeta na poli, geden bude wzat, A druhi oſtawen. Dwye meliczc w zrnowiech, gedna bude wzata, a druha oſtawena. Dwa na lozy buudeta, geden buude(oſta)[5]) wzat, a druhíj oſtawe^n.[6])

N a t o t o c z t e n ý e m l u w i ſ ſ w a t y T h o m a ſ ſ z a q u i n a.

Drzewe geſt ſyn buozý zruſſyenye ieruzalema byl yako taynye powiedyel, ale tuto yuz zgiewnye wyprawugie przywuozugie na ſſwiedeczſtwie danýelowuo proroczſtwie. Neb danyel prorok ten byl takto prorokowal: Bude, prawi, odyata obyet a ſſluzba a w chramie zamutka ſtane mrzkoſt. To ſie geſt naplnýlo, kdyzto Tyt a weſpezyan, zruſſýwſie ieruzalem a chram y ſluzbu bozí, poſtawili byli obraz ſſwe modly na tom míeſtye, geſto byl chram, A w zakonye bylo zydom przykazano, aby wſſiech modl pohanſkich nenawídyelí a mrzkoſt gich gmielí. Protoz ſyn bozý Dawa znamenye, kterehо czaſſu bude ieruzalem[7]) a chram zruſſyen a rzka: Kdyz vzrzyte mrzkoſt zamutka ſtogiece na ſſwem ſſwatem mieſtye, towies modlu zydo^m [8]) mrzatu, pro nyzto weliki zamutek gmiegiechu widuce gy ſtaty na tom ſſwatem míeſtye, geſto chram ſtal. Tehdy, prawí, geſto//gſſu w zyduowſký 352b
zemí, vteczte na horíj. To ſie naplnylo to [9]) czaſſu, kdyzto ieruzalem y ſ chramem byl zruſſien. nebo kdyzto ſie k gieruzalemu przyblyzowal rzymſki zaſtup, wſſiczkny krzieſtyene, geſto byechu w tey wlaſty — yakz

[1]) červeně přetrženo. [2]) ras. *l z b*. [3]) ras. *b*, písař chtěl psáti *božieho*. [4]) sic. [5]) přetrženo. [6]) na konci ř. [7]) -i přeps. z *ul*. [8]) na konci ř. [9]) sic.

prawí kronyka koſtelnye — buozym napomenutym odtud ſie wzdalili A przieſſedſſe yordan, przíſſli do gednoho míeſta, gemuzto bieſſie gmíe [1]) pella, A tu pod obrany [2]) krale agrippy nyekterí czaſſ przíebŷwalí. Nebo kral Agrippa y ſſ nýekterímí zydy, geſto ſie byechu gemu poruczyli, bieſſíe pod rzymſkym kralewſtwym; A protoz ty, geſto pod gieho obranu vtekli bylí, ne tak welmí ſíe bachu, any tak welike peczie na rzymſky zaſtup gmyegechu. A potom pak wyprawugie zlee bez konce, geſto ſie ma zydom ſtaty. a protoz prawí: A ktoz geſt na ſtrzieſſie, neſlazz, abý czo wzal z ſſweho domu; Nebo lepe geſt gemu zachowaty nahy zywuot, nezlí do domu wenda nyekteru potrziebu ſſwemu zywotu chtiel wziety a tak ſſwoy zywot ztratyty. A protoz take prawí: A ten, geſto geſt na polí, newraczug ſe duomow wziety ſſwu ſukny. Nebo kdyz ty, geſto gſſu wnytrz w míeſtye, býezie, welmí
353a wiece ty, geſto gſſu zewnye, nemagy ſie pocz//domow wratity. Ale huorze tye[m],[3]) geſto gſſu tiezſky, A tiem, geſto gſſu doyký. [4]) Nebo tito lenyeyſſie gſſu a ſſnadny vteczí nemohu, obtiezený poczietym dietyete A onyem pak huorzíe, nebo mílowanym k ſſwym dyetkam ſſuu zawazany. A pro welike mílowannye [5]) nemohu gich oſtaty a od ných vteczí. Penyezy zagiſte wzhirſſyety ſnadno geſt A take rucha ſobíe dobity nenýe welmí neſnadno; Ale to, czoz komu geſt przyrozeno, kak toho muoz vteczí? Nebo kak muoze obtiezena poczietym k biehu lehka bytý? Nebo y ta, genzto gieſſcze v nye dyetatko gy ſe a ona gie vrodyla, od nýeho vteczi? A opiet vkazuge welikoſt gich horze, kdyz prawi: Modlte ſie, abý waſſie býehany[e] [6]) nebylo zymíe nebo w ſſobotu.

Znamenayz, kak proty zydom tato rzecz geſt, a ze o tom zleem mluwí, geſto gie ma potkaty. Nebo apoſtolowe gſu neſmŷelí ſſoboty ſſwietyty, gedno zydowe. A proto prawí, Aby ſie modlili, aby gich biehanŷe zymie nebylo, nebo pro neczaſſ, pro zymu a pro blato neſſnadno geſt bŷezêty. Ale w ſſobotu proto, Nebo zydo[m] [7]) podle zakona nebylo lzýe [8]) w ſſobuotu
353b gyty gedyne gednu mílí. A bude, prawí, take huorze, yakez//geſt nykdyz nebýwalo od poczatka ſſwieta az doſud, anyz bude poto[m]. [9]) Nebo Joſeff, geſto geſt kronyku zydowſku píſal, Ze ge toliko [z]ſleho tomu lidu ſíe ſtalo, prawí, ze geſt gedwa yako k uwierzie podobno, ze gſſu, prawí, materi ſſwe dyety gedlý; Pakli w kterey dietatko vmrzielo, brzycho gy rozrzezali, aby mohli dyetatko ſſnyeſty. A to, geſto prawi we czteny, ze take huorze nykdy nebylo, anýz bude, rozumíety geſt nad zyduowſkym narodem. Nebo kdyz Anczikriſt przíde, bude tak welike huorzie, iako tehdy bylo nebo wieczſſie, Ale to nebude nad zyduowſkym narodem, ale nad gýnýmí lidmí; Nebo zydowe w anczykriſta buudu wierzity a gey buudu za buoha gmíety. Ale otýezemý zyduow, procz geſt tak welika rana na nye przíepuſſczena, wieczſſie, nez kdý drzewe na nych bŷwala? Zagiſte pro nycz pro gyne nez proto, ze gſſu ſyna buozieho newynne[10]) vkrzyzowali a geſtíe

---

[1]) na konci ř. [2]) sic. [3]) na konci ř. [4]) *ý* přepsáno. [5]) rozd. [6]) na konci ř. [7]) t.
[8]) *l* přeps. ze *z*. [9]) na konci ř. [10]) sic.

gſſuu wieczſſieho duoſtoyny býli. Jakozto prawi we czteny: Abý nebyli vkraceny [1] dnowe ty, nebylo bý ſpaſſeno wſſyczko maſſo. Jako bý rzekl: By byla dele trwala wuoyna rzyman proty míeſtu, wſſyczkny zydowe byli 354a by zhynulî. A toz y prawí: wſſieczko maſ//ſo, Towies zyduowſke, nebylo bŷ ſpaſſeno, y tyech zyduow, geſto gſſu w tom míeſtye bydlili, y tiech, geſto gſſu byli gynde y ſſem y tam byli ſie rozbiehli. Nebo rzymane netoliko hledachu zydow zbyty, geſto gſſu byli w zidowſkey zemí, Ale y gyných wſſiech, geſto gſſu byli vtekſie zyemíe y zzde y onde byli ſe rozkryli. Ale abŷ zydowe nerzekli, pro apoſtoly gezukriſtowý a pro geho mlazſſie, ze gſſu kazalí proty zakonu zyduowſkemu, proto geſt buoh tu ranu y na míeſto y na zemí przyepuſtyl. Vkazuge to we czteny, ze nebylo [2] bý krzieſtyanſtwa, byli bý wſſiczkny zydowe zhýnulí: Ale prawí, Ze pro zwuolene vkraczeny gſſu ty dnŷ; Nebo kdyz by ieruzalem zruſſen, mezŷ zydowſtwem byli take nyekterzi krzíeſtyene, geſto gſſuu z zydowuſtwa na wíeru krzíeſtyanſku obratyli býlí ſie; protoz abý ty giſczí ſ [3] zydowſſkym narodem nezhynuli, protoz hoſpodýn vkratyl tiech dny a tiech czaſſow.

Protoz Dye-lí wam kto: ay, tutot geſt íezucriſt nebo tanto. [4] Kdíz ſyn buozy dokonal, wýprawugie ſſwým mlazſſym, czo ſíe ma geruzalemu ſtatŷ, yuz poczyna wyprawuowaty, kak on ſam ma den ſuudný na tento ſſwyet przygyty. Kdyzto ſyn buozy nayprwe na tento ſſwiet przíſſiel, geſto 354b ſie narodyl, geho przîſtýe//bylo ſtayno [5]; nebo ſie narodyl w bethlehemíe, w tom malem míeſtczí [6] a w maleý kragynye a tak, iako by nykte o gieho przyſſczy newyedyel. Ale w druhem przyſty ſſwem, den ſuudny, kdyz przyde, neprzide tak taynye, ale zgiewnye, ze weſſ ſſwíet gey uzrzy a pozna. A protoz y prawi, Dye-li wam kto: Tutot ge gezukriſt nebo tamto, nerodte wierzity. Jako bý rzekl: Kdyz on przyde, tak bude zgiewno gieho przíſtye, ze nebude nikomemu trzieba gieho przíſſtie ukazowaty any take zwieſtowaty. w drzewnýem pizíſtý prziſſeel geſt taynie a ſſ weliku pokoru, Ale w tomto przíſczy w poſſlednyem przyde zgiewnýe a ſſ weliku chwalu. Ale drzewe nez ſyn buozy den ſudný przygde, Drzewe przyde na ſſwiet anczykriſt ſſwymí krzywymí apoſtolý A ſſwymi krzywymí proroky. A ty buudu czynyty dyabelſku moczy [7] A buozym przíepuſſczeny[m] [8] tak welyke dywy, ze w blud buudu uwedeny, muoz-li ſie ſtaty, take y zwuolený. Skrze zwuolenee na tomto míeſtíe rozumýe pokrítce, geſto ſie przied lidmí zdagy wzwuoleny, ale przied buohem neýgſſu. A ty wſſiczkny buudu w bllud [9] wuedený, nebo dobreho zaklada gmíety nebuudu. A taczí krzywi proroczi apoſtolowe mnozíj ſſuu býlí za toho czaſſu, geſto//gſſu ſſwaty apoſtolowe 355a geſſcze na ſſwietie byli. Ale przíede dnem ſuudnym welmí wiece tiech ludarzow buude, geſto buudu lidý ſſwuodyty ſ prawe wiery. A ty giſty krzywi proroczy buudu mluwity a rzkuce: Tâtotye [10] na puuſſczí krîſtus, A nýekterzy dyegi: Tamto geſt na taynem míeſtye, yamzto neſſnadno

---

[1] v uvozovkách. [2] t. [3] přeps. ze *z*. [4] sic. [5] sic. [6] *c* přepsáno z *o*. [7] *cz* přeps. z *o*. [8] na konci ř. [9] rozd. [10] t.

geho dogytî. A to wſſieczko vczínye proto, Abý k wierze ancicriſtowie rozliczne lidý przywefty mohlí. Ale ſyn buozy ynhed proty tomu w tomto czteny ukazuge, ze on neprzyde na tento ſſwiet taynýe, anyz na kterem míeſtie taynem bude, Ale tak zgiewnye przigde, ze to wſſiemu ſſwietu [1]) zgyewno buude. A protoz prawí we czteny: Jakozto bliſkánie wýchodŷ ze wſſchuodu ſluneczneho a zgiewuge ſſye y na zapad ſlunce, takeez buude przíſſczie ſyna bozieho: Jakoz geſt drzewe byl powíedyel, kterym czynem ma antycriſtus przygyty, Takeez pak tuto wyprawugie, kterym czynem ma ſyn buozij na tento ſſwiet den ſuudny przigity. Nebo iakozto bliſkanýe nenye potrziebye, bý kto przedeyda gie y zwieſtowal, ze ma przygíty; nebo we mzený oka po wſſe^m [2]) ſſwietu ſíe vkazíe, y tiem, geſto w domiech
355b zawrzeny gſſuu: Takez przíſſczie ſyna buozieho den ſuud ný ruczie znamo bude. Potom pak ynhed gyne znamení przíſtye ſyna buozieho wýpíſſugie a rzka: Kdeez kolíwíek buude tielo, tu ſie ſberu ý orlîce. Skrzie orlice rozumíe mnoſtwie ſſwatich andyelow; Ale ſkrzie tielo rozumíe czlowieczſtwíe ſyna buozieho. przykladem przyrozenym naſſ przywozuge, abychom ſíe tak przyprawilí, iakz býchom duoſtoyny bylí a mohlí byty podle ſyna buozieho den ſudný. Nebo orlíce za morzem czýgíj [3]) mrch^v [4]) a k tey mrſſie ſie ſbýeragij. A kdyz neſſmyſlny ptaczí przírozenym czichem, tak dalekýmí [5]) zemîemí rozluczený,[6]) malu mrchu czygý, kdez lezý: welmí wecze wſſieczko wierne krzieſtyanſtwuo ma chwatati k ſynu buoziemu, gehozto bliſkanýe wichody od wſſchodu ſlunce az do zapada.

A kdyz ſyn bozij wyſtrziehl ſſwe wierne krzieſtyanſtwuo, aby geho krzywi proroczí anczicriſtowí nemohlí ſſwefty a przeludyty, yuz tuto pak vkazugie, kterím rzadem na tento ſſwiet chcze przygity a rzka: ynhed po tiech dnech Slunce otemnýe. welmýe welike huorze buude tehdy; Nebo welmí mnoho klamaczow a ludarzow buude, Ale wſſakz duhy [7])
356a czaſſ to tratý nebuude. Nebo kdyz geſt huorze zydowſke v gieru//zalemie Pro wzwuolene bylo vkraceno, welmie wiece pro nye toto bude vkratczeno. A protoz nerzekl potom horzîe, Ale rzekl ynhed: Po tom huorzy. A yakozto prawie toho czaſſu, Kdyz ſyn buozy vkrzyzowan, ſlunce y míeſſyecz y wſſieczky hwiezdí byli ztratylý ſſwu ſſwietloſt, Takez prawíe prziede dnem ſuudným, Jakz prawí Johel prorok: Slunce ſye obraty we tmu A míeſſyecz ſie obraty w krew, Drziewe nez przide den buozy weliky a zgiewný. A hwíezdy, prawí, ſpadnu ſſ nebe, Towíes ſſwu ſſwietloſt tak ztratŷe, yako by bylý ſpadlý, A moczi nebeſke ty ſie hnu, tak ze buude hrzymanye tak welike a tak hrozne, yakeez nebywalo od poczatka ſſwýeta. A tehdy ſie ukazie znamenye ſyna czlowíeczieho na nebí, yakozto kdyzto na ſſwatem krzizy ſyn buozíj wíſſaal. Proty geho welikey ſſwietloſty ſluncze a míeſſiecz we tmíe ſtanu, Yakozto kdyzbý kto zazehl ſſwieczy proty ſſluncý, zadne bý ſſwíetloſty nedalo [8]). Tehdy wſſiczkný narodowe zemſſczí buudu zalo-

---

[1]) ras. [2]) na konci ř. [3]) *íj* přeps. v *ie*. [4]) na konci ř. [5]) *ŷ* přeps. z *o*. [6]) *ý* přeps. z *u*. [7]) sic. [8]) sic.

tyty Towieſſ wſſeczkny narodowe, geſto gſſuu rozkoz zemſku wiece milo-
wali nezli ſyna buozieho a ſwu duſſy; nebo tehdy vrozumiegi tomu, ze ýuz ſyn buozí na ſſuud przyde pomſtyty nad nymí gych hrziechow. Jakz prawi [illegible] cztenye: Tehdy vzzíety [illegible] czlowieczeho [illegible] w uoblaciech 356b nebeſkich ſ weliku chwalu a ſſ weliku moczy. Nebo wſſychny andyelowe a wſſichny ſſwaty przygidu ſſ ným a chwalu weliku a wlaſczy budu gemu tehdí wzdawaty; nebo ſie tehdy przyblizý czaſſ, w nýemzto cziſlo towa-rziſtwa gich bude naplnyeno w nebeſkem kralewſtwý. A yakz ſíe czte w knyhach Apoſtolſkich ķ ſkutkuow, Ze na geho wſtupeny oblak gey przygial z oczíj apoſtolowich A andyel rzekl ſſwatym apoſtolom: Tak przyde, Towies Den ſuudny, yakz ſte gey wýdieli gduce do nebeſſ. A protoz wierzíty tomu mamý, ze przyde netoliko w naſſiem czlowieczſtwí, Ale y take w uoblacziech A poſſle ſſwe andyeli ſ trubu a ſ hlaſſem welikym, Towies ſ hlaſſem tak[1]) zwucznym, yako bý byla nyekaka welika a nykdy neſlichana truba. A hlaſſ ten bude k giezukriſtowý, gymzto tak hroznye zawuola, ze weſſ ſſwiet vſliſſy giey a rzka: Wſtante mrtwí, podte na ſuud. A ſkrzye muocz toho hlaſſ[2]) wſſiczkny mrtwí y dobrzy y zlíj z mrtwich wſtanu. A to gie dobrzie podobne. Nebo kdyz gie ſyn buozy dal tu mocz proty ſlowuom, ze ſkrzie nye chleb ſie obraty w gieho w ſſwate tielo, tehdy take nenye dyw, ze ſkrzie mocz geho hlaſſu vmrlí z mrtwych wſſ//tanu. 357a
A tu pak ſſwaty andyelowe ſſhromazdye[3]) wſſieczkí zwolene od cztyrz wietrow[4]), Towíes od cztyrz ſtran ſſwieta, ſſgiednawagice gych duſſye, geſto gſſuu byli w nebeſky wyſſoſty ſſ gích tielý, geſto gſſuu lezali w zemi. A proto y prawi we cztení: Od wýſoſty nebeſke az do konce geho. A ty giſte zwzwuolene[5]) ſſwaty andyelowe pozdrawíe w puowietrzy wzſtrziecy gezu-kriſtowi. A hrzieſſny pak lehu na zemí yako howada geden druheho tlaczeczíe.

Prawi potom cztenýe: Ale od drzewa fíkoweho vczte ſíe podobenſtwí. Mohli by rzeczí geho mlazſſy: Míſtrze, ſkoro-lí po Anczikriſtowí bude den ſudný? Protoz on gym odpowie a rzka: Jakozto kdyz wynde fik, ze yuz wietew gieho miekka geſt a liſt geho zelen, wiete, ze yuz bliz geſt leto; Takez y wy, kdyz vzrzite, ano ſie yuz toto dyegie — Towies ze to wſſieczko, czoz gie tuto píſſana,[6]) yuz ſie naplnýgie — tehdy wiezte, ez ſíe bliz, Towíez den ſuudny, a yuz we dwerzech geſt. Zawierne prawi wam, ze nemíne tento narod lidſkí, az ſe toto wſſieczko naplný. Nebe a zemíe mínu, ale ſlowa ma nemýnu. Skrzie nebe rozumye oblakí tyto kalne A ſkrze zemí//huorý 357b
a ſſkalý. I chcze takto rzeczí: Oblaczí nebeſſczí mýnu, ſkale a huorí zetrzeny buduu, Ale ſlowa ma bez prawdy a bez naplnyenye nemynu. Nebo po dný ſuudnem oblaczý wſſiczkný mínu a zemíe ta yako yablko zrownana buude.

Prawí potom cztenye: Ale o dný o tom a o tey hodýnýe nykte newíe, Anýʼ Andyelowe nebeſſczí, gedyne otecz ſam. Powiedyew ſyn buozíj wſſieczka znamenye, geſto magij den ſuudny przedbiehnutý, ten den y ten czaſſ, w nyemzto ma den ſuudny przigity, chtiel tagen a ſkryth gmýety, Aby

[1]) na konci ř. [2]) sic. [3]) ras. [4]) ras. [5]) sic. [6]) sic.

lıde wzdí ſtrach na ſſe gmagıce dobrími ſkutkı a czıſtým ſrdcem po wſſıe czaſſy hotowı bylí. Nebo yakz prawí ſſwaty pawel: Kdyz díegy mýr a bezpeczenſtwıe, tehdy ruce przyde gym zahynutıe. A protoz prawı cztenye: Jakz geſt bylo w ten czaſſ w tıech dnech, geſto gıe byl noe, przıed potopu gedlí a pílı a ſwadbılı ſıe a nezwíedıelı, az prziſſeczſſy potopa pobra [1]) wſſıeczkı; Tak buude przıſſczıe ſyna czlowı^e^czeho. [2]) Tehdı prawí: Dwa budeta na polı, geden buudě wzat, a druhŷ oſtawen; A dwíe budeta mlety w zrnowíe, buude gedna wzata, a druha oſtawena; Dwa na gednom lozý,
358a geden buude wzat,//a druhy oſtawen. Tolıko chce rzeczy, ze kazdeho ſtawu, kterzy budu dobrzy, ty ſſwaty andıelowe wezmucze poſtawíe w puowıetrzí, aby ſlý wſtrzıecı gezucrıſtowı; Ale ty, geſto buudu zlý, ty buduu oſtawení na zemí, aby ſly do huorucıeho pekla. ˙Gehozto mýe y was racz oſtrzıeczy Otecz, ſyn, ſſwaty duch. Amen.

A protoz bdyete, nebo newíete, w ktery czaſſ hoſpodyn wa^s^ ma przygıtý. Ale to wíezte, bý wíddyel[4]) otecz czeledný, w kterı bý czaſſ mýel zlodýeý przygıty, bdıel by zagıſte a nedal bý podkopaty ſſweho duomu. A protoz y budete hotowí, nebo newıete, Kterî czaſſ ma przygyty ſyn czlowıeczí. nebo kazdı ſluha mudrı a wıerny, gıehozto vſtawıl geho pan nad ſſwu czıeledy, abý gym dawal pokrm ſſwym czaſſem; Blahoſlawený geſt ten ſluha, gehozto, kdyz pan geho przyde, nalezne tak czynyece. Zawıerne prawı wam, ze nade wſſıeczko ſſwe ſbuozŷe vſtawı gey. Paklı dye ten zly ſluha na ſſwem ſrdczí: meſkanýe czyny pan muogí przygıty a poczne bıtý gyne ſluzebnykí a geſty a pyty ſ opılczı. Przıde pan toho ſluhíj w ten den, kdyzto ſıe on nenadyegıe, a w ten czaſſ, geſto on newıe, y rozdıelí gey a czyeſt geho polozí ſſ pokrıtczy. Tu bude plaacz a ķſkrzehtanye zubbwow.[5])

358b N a t o t o c z t e n y e m l u w ı // ſ ſ w a t y J e r o n y m k n y e z k a r d ŷ n a l.

N. L. XXVI. col. 182. Tuto zgıewnye vkazuge, procz nechce powıedyety, ktery den, w kterí czaſſ den ſuudny przygde. Proto zagıſte, aby kazdy ſluzebnyk geho byl tak hotow a tak bedlíw, yako bý ynhed nazaytrzıe myel ſſwym panem nazaytrzıe[6]) na ſuud wſtupıty a puocziet gemu wydaty, Jakz naſſ napomína ſſwaty petrr a rzka: Bratrzıce, budte ſtrzyezwí a bdyete, nebo protywnyk waaſſ dyabel yako lew rzewa tula ſſye, hledagıe, koho by pohltyl; gemuzto ſıe protywte ſılný v wîerze. Ale otecz czelední geſt naſſye duſſıe, genz tıelo y wſſıeczkí naſſıe vdý yako otecz czelední zprawugıe. Ale zlodyey geſt ſſmrt nahla. zlodıeý duom podkopa, kdyz ſſmrt wnahle a beze wuſıeho domnýeníe przíde. A protoz bý wıedyel otecz czeledný, w ktery czaſſ zlodyey przıde, bdyel bý a nedal bý podkopaty ſſweho duomu: Nebo bý wıedyela naſſye duſſıe, w kterí den ſſmrt przıde, owſſyem by ſíe zadoſtyem ſſweho tyela obranýla.

---

[1]) o prep. z p. [2]) rozd. [3]) na konci ř. [4]) rozd. [5]) t. [6]) sic.

Ale kazdy wierny a mudry fluha geft ten, gehozto geft nad ffwatu czierkwi pan buoh vftawil, aby dawal pokrm f owa buozieho ffwym czaffem. Towieff kazdemu tak, yakz bý mohl popadnuty a vrozumyety. A blahoflaweny geft wffechka taky, ge ,hozto, kdyz pan geho fyn bozý — 359a
den fuudny przide, nalezne tak czynyecze. Zawierne kazdeho takeho vczíny panem nad ffwím wffym fbozym w nebefkem kralowftwí. A yakoz ten, gemuzto ge fbuozíe ffwate czierekwe poruceno, nema toho f prawem propychaty Aný kterym czynem prowihtý, ale na potrzebu chudych lidy obratity: Takez y kazdy gyny czlowiek, genz geft wftupil w dyedynu ffweho otcze, wffieczko od buoha ma; Nebo buoh mohl bý byl otczi twemu y tobie odgiety a gynemu datý. A protoz wffieczko bozie geft a od buoha wffieczko maff. A yakz by ty chtíel, abý twoy ftarofta twe zbuozie wiernýe a vzitecznye zprawowal, Takezt hofpodyn chce, Abý geho ftaroftu gffa geho fbuozie wíernye a vziteczne zprawowal; nebot ge proto dal, aby gym dawal pokrm ffwym zcaffem. Kterym rzekl byty chudym? zagifte praczným, nemocznym a potrziebným. A ty pak wzem to od hofpodyna netoliko nedaff, ale fnad nýekdy z welike z ffwe pychy, z ffweho lakomftwíe vderzyff zlym flowem nebo take ruku. Dotyka fie take tiech, gefto przygemfie od buoha fbuozie netoliko chudym nedadye, Ale zffe fflým towarziftwem a ffe zlymí zenamí ge ztrawîe gmagice nadyegy, bý dluho zywi bylí A rzkucze: Dluho neprzyde paan hofpodyn fuudyt mne na mem fkon//czieny; Protoz 359b
mam geffczie doffczí czaffu, nechat vzywam tohoto czaffu a tohoto ffwieta: Az budu ftar, az budu nemocen, tuzz fie polepffým. A kdyz fie naymenye nadyege, przyde paan hofpodyn geho na fuud y rozdyeli gey, Towies duffy geho f gieho tielem, y polozy geho ftranu f puokritczy; w tey ffranye, gefto gffu pokryty, to geft w pekle. Tu bude plaacz a fkrziehtanye zubuow. Gezto mne y waff racz vchowaty otecz, fyn, ffwaty duch. Amen.

TEhdy podobno geft kralowftwie nebefke Deffety pannaam, genzto wzemffe fwee fklenýce wynydechu proty zenychowí a mlady newieftye. Ale piet z ných byeffíe mudrych. a piet nemudrich wzemffye fklenyce nenabrachu olegie ffobu; Ale mudree wzechu oleig w ffwich fuudczich y fftklenycemý. A kdyz mefkanye czynyeffye zenych, wzdrziemachu fie wffieczky y zeffnuchu. Ale w puol noczy vczyny[1]) wolanye: Tot, zenych gde, wyndyete proty nyemu. Tehdy wftach^v[2]) wffyeczky ty panny y przyprawíchu ffwe fftklenycie. Tehdy wecechu nemudree k mudrym: Vdaýte nam waffieho olegie, nebo naffie fftklenyce haffnu. Odpowiedyechu mudree a rzkucze: Snad fie nedoftane y nam y wam. Gdyete radieffýe k tyem, gefto prodawagij, a kupte fobíe. A kdyz gídechu kupo//wat, przygide zenych A ty, gefto 360a
bŷechu hotowy, vnýdechu ff nym na ffwatbu y zawrziena býchu wrata. Naypofledy przygidechu ý druhe panny a rzkuce: Pane, pane, othewrzy nam. Tehdy on odpowiedyew wecze gym: Zawierne, prawí wam, neznam waff. A protoz bdýete, nebo newiete dne any czaffu.

---

[1]) sic. [2]) na konci ř.

Na toto cztenye mluwí ſſwaty auguſtyn[1]) biſkup.

F. L. XXXVIII. col. 274. MEzi puowieſtmí od hoſpodyna powiedyenými welíke neſſnadenſtwie
ma tuto, geſto ge o deſſyety pannach powiedyena.[2]) A mnozy gſſu to roz-
licznye wykladalí, gíjchzto wykladanye mnýe ſie ne owſſyem dobrze libí,
znamenage wſſíeczkí ſtrany tee powieſtý. A protoz to, czoz muoy ſmýſl
o tom rozumíe, o to^m^to[3]) wam chcí ſſnaznye a kratczie powíedyety. Deſſet
zagiſte panen, z nychzto piet geſt przygyato A piet neprzíyato, Zlych
a dobrych rozdyelenye ſie znamenawa. A kdyz gmy^e^[4]) panenſtwíe pocztywe
geſt, procz przygiatym y neprzygíatym obeczno geſt? Czo take to czyſſlo
znamenawa, ze ſſ uobu ſtranu gich píet a piet geſt? Czo take oley zname-
nawa? dywno ſye wydý, ze mudre tyem, geſto proſſiechu, nepogicili;
Gymzto zawídyety lzíe nenye, neb gſſu tak ſſwrchowane, ze gſſu zenýchem
360b przíyaty. Skrzie nyezto gmíe beze wſſieho omyla pan naſſ ge//zukriſt ſíe
znamenawa. A míloſrdnu ſluſſye kazdemu býty z toho, czoz gma, yakz
prawi piſſmo tehoz pana gezucriſta a rzka: Kazdemu, ktoz tebe czo proſſy,
tomu daý. Czo ſe take to znamenawa, ze, kdýby gedny druhym pogiczilý,
ze bý ſie obuogym nedoſtalo, to naywieczſſie czyny neſſnadenſtwie. Widy
mí ſie, ze piet panen patero utrpennye tieleſtne znamenawa. Nebo mamí
ſſwey duſſy uczynity vtrpeníe od rozkoſſy, geſto muoz mýety ſkrze wídyeníe,
ſkrze ſliſſienye, ſkrze wonyenye, ſkrzíe wuonyenye[5]) a ſkrze dotczenye.
Ale ſkrzie toto utrpeníe cíeſt ſie dyegie pro buoh, abý ſie gedyne gemu ſlibil
wnytrzným weſielím ſſweho ſſwiedomíe, A czeſt gedyne przyed lidmí, aby
chwalu lidſku mohl gmíety. Protoz piet geſt mudrych a píet nemudrich;
Ale oboge panny gſſu, nebo oboge cziſtotu drzie, kakzkolýwiek rozlícznym
vmyſlem. Ale ſſtklenycze, gieſtot w ruku drſſzíecz noſſíe, znamenawagí
ſkutký, geſto w tey czíſtotie gſſuce czynye, yakoz geſt piſſano: Swiet ſie
ſſwietloſt waſſie przied lidmí, Aby widyelý waſſie dobre ſkutký y chwalilí
waſſieho ottczíe, genz geſt na nebeſſîech. Ale wſſieczky gſſuu wzalý ſſwe
ſſtklenyce y ſſly gſſu proty zenýchuowi, Skrzie nyehozto gezu//criſta roz-
361a umíeme.[6]) Neb tý, geſto krzyeſczene neígſſuu, proty ieſukriſtowí duoſtoynye
wnyty nemuohu. Ale piet nemudrích wzemſie ſſwe ſtklenyce nenabrachu
ſſebu olegie. Nebo mnozy, kakz kolíwiek w dobrotie iezukriſtowie weliku
gmagîj nadyegŷ, wſſak radoſty wnytrz w ſſwem ſſwiedomí neýmagîj; Neez
kdyz w cziſtotíe przyebywagí, lidſke chwaly w tom hledagi A protoz ney-
gmagy olegie ſſebu. Neb zagiſte weſſele ſie znamenawa ſkrzie olegi, iakozto
prawi ſſwaty dawid w zaltarzy, mluwie kazdemu tomu, genz gieſt doſſel
pro ſſwe dobre ſkutky nebeſke raduoſty a rzka: Proto zmazal tie buh twoy
olegem radoſty mímo gyne twe rownye. Ale mudree wzalí gſſu oleý ſſebu
w ſſwich ſuudczích ſſkleenyczemí, Towies weſſele ſſwîch ſkutkuow w ſſwem
ſrdczí a w ſſwem ſſwiedomî polozyli. Neb tak rady ſſwaty apoſtol a rzka:
Puokuſſ czlowiek ſam ſebe a tak bude weſſele ſam w ſſobie gmíety. A kdyz

[1]) *n*- preps. z *Ian*, ras. *I* s oprav. *l*. [2]) sic. [3]) rozd. [4]) na konci ř. [5]) sic. [6]) ras. *r*.

mefka zenich, ufnuchu wffeczki, nebo ff nebu ftanu tiech, gefto w czyftotie przebywagi, y tiech, gefto od buoha za to odplaty czekagi, y tiech, gefto lidfke chwalý od toho hledagi, drze we nez zených [illegible] towiez iezukrift [illegible] den ftrudny przygde, wffiezkný ufnu, towie ymnu az do toho czaffu, kdýzto 361b
obeczne wffiezkný z mrtwich wftanu.

Tehdy o puol noczi ffta fe wuolanye. Towieft gefto nykte newíe a nykte fíe nenadyegie. nebo fam fýn buozy prawí: O tom dný a to[1]) tom czaffu nýkte newíe; A apoftol take prawı: Den buozy ıakozto zlodyey w noczı przide. Tehdý prawí, Sta fie wuolanye: Tot zenych gde, wyndyete proty nýemu. Nebo yakz prawı fyn buozy: y poffle ffwe andyely, towıes otecz buoh f trubuu a ff welıkym hlaffem a tehdy wfficzkny wue mzeny oka z mrtwıch wftaneme. Protoz tehdy wftalý wffieczkí ty pannı y przyprawılý ffwe ftklenyce, towıez ffwe fkutkí, abý z nych poczıet wydalı; Nebo yakz prawı apoftol, wfficzkny muffyme wftaty przıed fuudem buozým, Aby kazdy przýgal odplatu za zwe fkutkı, lecz za zlee, lecz za dobree. y wececchu nemudre k mudrym: Dayte nam ffweho olegıe, nebot ftklenyce naffye haffnu. Tıto nemudre pâný bylý gffu obýklý chwalí ffwıetfke hledaty w ffwıch fkutczíech; protoz y proffıechu druhych panen, abý gým chwalu przıed zenýchem wzdaly, towıes przıed gezukríftem.//nebo wnýtrz w ffwem 362a
frdczy a w ffwem ffwıedomy nícz nebýechu zachowalı, pro nýezto bý od fameho fyna buozıeho chwalý duoftoyný bylý. A protoz prawıe: naffye ftklenýce zhaffnu, Towıez naffıe frdce a naffıe ffwíedomíe nýcz w ffobýe neýgma, gymzto býchom fie mohlí ftkwıety przed buohem; [2]) Protoz od was yako od lıdíj chwalý a ffwíedeczftwıe zadamy. A od buoha, genz wnrtrzz [3]) frdce wıdy, zadneho ffwıedeczftwıe gmíety nemozıechu; Protoz od lîdíj, gefto wnýtrz frdce znaty nemohu, ffwıedeczftwıe [4]) potrzıebowachu. Ale czo odpowíedyechu mudre? Snad bý fıe nedoftalo y nam y wam. Nebo kazdí fam za ffıe muffy poczıet wydaty A czyzıe ffwíedeczftwıe nykomemu nemuoz platno byty przıed buohem. nebo wffıelıkeho frdczíe tagenftwıe geft gemu znamo, A kdyz gıedwa na tom muoz duofty gmıety, abý gemu geho ffwíedomíe ffwıedeczftwíe dalo. nebo kto muoz fíe pochwalíty a rzka: Ja mam cıfte frdce? A protoz aapoftol y [5]) prawıe: To mnýe geft naymenfıe, abıch od was fuzen byl A take fam febe neffudyím. A protoz kdyz kazdy gedwa fam fıe muoz poffudyty, kakz tehdý muoz gyneho poffudytí, gehozto ffwıedomíe gemu nenýe//znamo? Dyete radyeffıe k tíem, geftot prodawagıj 362b
a kupte fobýe. Z daleka gym namíetagîj gych nedoftatky. nebo pochlebowanye [6]) lıdfke rady bylí flychalí; Nebo pochlebnyczı oley prodawagʃı naywıecz tyem, gefto nechtıe rozumíety onomu flowu: Ty, gefto was ffwatymí prawîe, ty was [7]) obluzugíȷ. Nebo lepe geft zehranye trpıety od dobreh [8]) nez od zleho chwalu flyffıety. Nebo prawí ffwaty dawíd w zaltarzy: Polepfý mne prawedlny w mýlofrdenftwí a bude mýe zehraty, ale oley hrzıeffneho

---

[1]) sic. [2]) na konci ř. [3]) sic. [4]) rozd. [5]) psáno dohromady *yprawıe* a rozděleno. [6]) na konci ř. [7]) t. [8]) scı.

neotuczny me hlawý. Dyete, prawí, k tiem, gesto[t1]) prodawagi, kupte sobíe. yako bý rzeklí: znamenayteez nýnye, czo wam mohu pomoczy ty, gesto gssu wam nyekdy pochlebowalí, chtice wass tuhdy vzyty a nyektere dary od wass za to wziety a tak wam chwalu yako prodawalí a w blud wass vwedlî, abyste ne od buoha, ale od lidsi odplatý chwaly hledalí.

A kdyz gydechu kupuowat — Towies nachilenye k tomu gmyegiechu zadagice, zda by mohlí nyektere pochlebnykí nalezty, gesto by gich przed buohem krzywýe [2]) pochwalilí-zatie[m 3]) przygide zenych, genz wie zpossobenye srcze wnytrz a sswiedomíe. A protoz ty, gesto byechu wnytrz w sswem
363a sswiedomy dobrze przí//prawienŷ, chwalý lidske zgiewnye nehledagicie, gedno odplatý od buoha ciekagicie, wnydechu s nym na sswatbu, Towiez tam, kdezto czista dussye yako wieczne[m.4]) manzelstwsi s buozym slowem gest sswazana. Y zawrziena býchu wrata. Nebo kdyz gyz cyslo zwuolenych w nebeskem kralestwí buude naplnyeno, tehdý przisscziе buude zawrzieno k nebeskemu kralewstwí. Naypossledy pak przigidechu y druhe panny a rzkuce: Pane, pane, otewrzí nam. Neprawi cztenye, by býlý kupyly olegie; nebo yuz toho czassu nykoheho na sswietye nebude, gesto bý gym chwalu prodal. A protoz yuz od gynud pomoczy newiducze, vtiekagi sie k bohu, zda bý sie nad nymí raczyl ssmílowaty. Ale welmý bude tehdy nemílostyw ten, genz gest przed ssudnym dnem pln mílosty byl a velikeho mílosrdenstwie. a protoz gym odpowîe: Zawierne prawam,[5]) neznam wass. Jako bý rzekl: nýcz wassiem sswiedomí nemohu poznaty, pro nýezto býli byste duostoyný wnýty na mu sswatbu do nebeskeho kralewstwie Tu, kdesto ya ss m[l]adu newiestu — towies sswatu cierekwí — budu prziebýwaty
363b w vieczný raduosty. Powiedye pak syn//buozŷ naýposledý we cztení: Bdíetezz proto, nebo newîete dne aný hodyny. Yakobý rzekl: Nespŷete lezyece w hhrziessiech, ale wezdy bdyete, Towies bez ssmrteldlnych hrziechow budte, nebo newiete, kterí den, kterí-li czass den sudný przíde. A poyme wssieczký, gesto buduu hotowí, ssebu do nebeskeho kralewstwíe. Gehozto mnýe y wam racz dopomahaty otecz, syn, sswaty duch. Amen.

Druhu take powíest gym powiedýe: Czlowiek geden gda na put pozwa sswich sluh y da gym sswe sbuozie. A gednomu dal piet zawazý A druhemu dwíe A trzietyemu gedno, kassdemu podle geho rozsafenstwíe, y bra sie ynhed. Tehdý ten, gesto býesse wzal piet zawazý, y tiezie gymí y býessie zyskal druhich piet. Takeez y ten, gesto býessye wzal dwye, zyska druzye dwie. Ale ten, gesto býessie wzal gedno, syed y wkopa gie w zemí y skrí penyeze pana ssweho. Tehdý po dluhem czassu wraty sie pan tiech sluh y polozy s nýmí poczíet. Tehdy przystupyw ten, gesto piet zawazy przygyal, y offierowa druhích pîet a rzka: Pane, píet smí zawazíj dal, tot gssem druhich piet nad to zyskal. Y wece gemu geho pan: Myeý dyek, sluho dobry a wíerny. proto zess vv maley wiecí wieren byl, nad

[1]) na konci ř. [2]) *ý* přeps. z *e*. [3]) na konci ř. [4]) t. [5]) sic.

mnohu tie vſtawim; wendy w raduoſt ſweho pana. Pryſtupi pak ten, 364a
geſto byeſſye dwee zawazy wzal, y wece: Pane, dwieſſ mi zawazy dal, tot druzie dwye vtyezal ſſem. Wece gemu pan geho: Myei dyek, ſluho dobry a wierny, neboſſ na maley wieczy wieren byl, nad weliku wieczy tie vſtawým; wendý w raduoſt ſſweho pana. Tehdí przyſtupy y ten, geſto býeſſíe gedno zawazye wzal, y wece: Pane, wie[m],[1]) zeſſ czlowiek twrdy, zneſſ tu, geſſtozſſ neſſal, a ſbyeraſſ tu, geſtoſſ neroſſieppal.[2]) A buogie ſie ſeel[3]) gſſem y ſkryl gſſem twee zawaſſzye w zemi. Ted gmaſſ to, czozt ge twe. Tehdí odpowiedyew pan geho wece: Zly ſluho a lený, wiedyels, ze ya zný tu, kdez gſſem neſſal, a ſſbíeram tu, kdez gſſem neroſípal. gmíel gſſı ſ prawem daty mee ſtrziebro penyeznykuom, A kdyz bých ya ſe wratyl, byl bych ſſwe ý ſſ lichwu zaſſie vratyl[4]) wzal. Tehdy wecze k ſſwym ſluham: Wezmíete od nyeho zawazíe a dayte tomu, geſtot ma deſſet zawazíj. Nebo ktoz gma, tomu bude dano y bude doſtí gmiety; Ale tomu, ktoz neigma, y to, czoz ma, bude gemu odyato. A neuzytecزneho ſluhu wurzte w naywieczy tmu. tu bude plaacz a ſkrziehtanye zubuow.

Na toto cztenye pyſſie ſſwaty Rzehorzz Papezz, Rzýmanyn.

//Swate cztenýe, bratrzyce míla, Abychom ſſnaznýe znamenali, naſſ P.L.LXXVI col. 1105.
napomýna, abýcho[m 5]) my, geſto gſſme nad gyne lidý nýektere dary na tomto 364b
ſſwietîe przygialí od ſtwuorzytele ſſwieta, tyeze proto ſuuzený nebyli. Nebo czy[m 6]) ge kto wiecze darow przygyal, tie[m 7]) muſſy wieczſſy poczet wýdaty. A pprotoz[8]) kazdy gma byty tiem wiece pokoren a hotowieýſſý ku buozíj ſluzbie, czym ſíe wiece wídy przywazana ku wýdaný poczta.

Ted czlowiek, genz geſt na put ſel, ſſwích ſluh pozwal a gym zawazie, abý dyelali, rozdyelíw dal, A po dluhem czaſſu pak aby ſ nymí poczíet wzal. y vczynil wratyw ſe. Ty, geſto bylí dobrze dyelali a zýſk vtiezeli, obdrazîl; Ale ſluhu, geſto byl leny k tyezeny, na wiezenye odſuudyl. Ktoz geſt tento giſty czlowiek, genz geſt na put ſſel? gedyne naſſ wykupitel, genz w tom czlowieczſtwí, geſto byl przygial, ſſeel do nebeſſ. Nebo wlaſtne mieſto czlowieczſtwie geſt zemíe; A tehdy geſt iako na puſt[9]) ſlo, Kdyz ſſ naſſym ſpaſſitelem na nebe geſt poſſlano y poſazeno. Ale tento czlowiek na put gda ſſwým ſluham ſſwe ſbuozye poruczyl, Kdyz wiernemu krzieſtyanſtwu wlaſtich darow geſt pozýczil. A nyekteremu geſt dal pîet zawazy, nyekteremu
dwie. A nýekte,,remu gedno. Piet zagiſte geſt ſmýſlow naſſyeho tyela. To 365a
geſt wídyenye, ſlyſſienye, okuſſyenye, wonyeni[e],[10]) dotczienye; Protoz ſkrzîe piet zawazîj dar piety ſſmýſlow ſie znamenawa. Ale ſkrzie dwye zawazy rozum a dobry vczýnek ſie znamenawa. Ale ſkrzie gedno zawazye gedno ſam rozum mamý rozumíety. Ale ten, geſto byl piet zawazy,[11]) zyſkal druhich piet. Nebo gſſuu mnozy na tomto ſſwietye, geſto, acz piſſmu ſſwatemu hluboczie rozumiety nemohu, Awſſak[12]) czoz z ſſweho ſproſteſtwie[13])

---

[1]) na konci ř. [2]) *ep* červeně přetrženo. [3]) *ſ* přeps. ze *z*. [4]) červeně přetrženo. [5]) na konci ř. [6]) t. [7]) t. [8]) rozd. [9]) sic. [10]) na konci ř. [11]) sic. [12]) *w* přeps. z *ſb*. [13]) sic, rozd.

mohu vznamenaty, to gyne, gelikoz muohu, vczie. Nebo kterez wieczy na
tomto ſſwietye piety ſſmýſſly ſſwŷmí poznawagíj, w tyech ſie nekochagíj,
ale pro buoh te rozkuoſſy oſtawagí, Abý gynŷ teez czynylí, radu gym da-
wagĵi. A gſſu nyekterzý, geſto ſſwym rozumem v píſſmie hlubuoce rozu-
míegy, A yakz rozumíegrĵ, podle toho y ſkutkem czynýe, A rozumýegicze
a czynyecze teez gynym nauczienýe dawagí. A protoz dwuoy zyſk — towieſſ
dwuogí odplatu — za to gmagĵi. Ale ten, geſto byl gedno zawazye wzal,
ſſyed y wkopal ſtrzîebr° [1]) pana ſſweho w zemí. Ten zawierne w zemí wkuo-
pawa, genz wzem od buoha dobrý rozum, gedyne na uſzýtek a na rozkoſſ
365b tohoto//ſſwíeta gey ztrawí a obraczyge, zyſku duchuownyeho nehleda
a od rozkuoſſy tohoto ſſwieta nykdy nepozdwíha ſrdce ſſweho. Nebo mnozy
gſſu, geſto ſſuu dar dobreho rozumu od buoha przýgiali, Ale ſkírzie ten dar
nycz gyneho, gedyne rozkoſſy ſſweho tyela hledagî, O nýchzto ſſwaty prorok
prawi: Mudrzy gſſu, abý zle czynýli, a dobrzie czynýty neumíegí. Ale pan,
genz gie zawazie mezy ſluhy rozdyelil, abý od nych pocziet przygial, ſie
wraczyge. Nebo ten [2]) nynye míloſtywie darý ſſwe rozdyelige, ten pak den
ſuudný, Kak geſt kto ty dary gmagie zazſluzyl, wiedyety chtety bude.
Sluha, genz geſt dwuogie zawazíe wzal, zaſſie nawratyl, od pana pochwalen
geſt a do wieczſſie odplatý geſt puuſtyen, Kdyz uſſlíſſal od ſſweho pana:
Myeí dyek, ſluho dobbri [3]) a wierný, neboſſ w maleý wíeczy wieren byl,
nad weliku tie wieczy vſtawym; wendy w raduoſt ſſweho pana. Nebo
malaa geſt wiecz wſſieczko ſbuozíe tohoto ſſwieta, kak ſíe koliwiek welika
wídy; Ale tehdy wierný ſluha nad weliku wieczí vſtawen buude, kdyzto
zbuuda wſſie zaloſty wgieczny radoſty w nebeſkem prziebycze ſie bude
366a radowaty. Ale ſluha zlý, genz geſt zawazým tíezety//nerodyl, k ſſwemu
panu omluwugie ſe przíſſiel a rzka: Ale wy^em, [4]) ze gſſi czlowiek twrdy,
znyeſſ tu, geſtoſſ neſſal. [5]) I geſt znamenaty tuto, ze nevzyteczny ſluha
panem twrdym giey nazywa, awſſak gemu tíezety netbal. A prawí, ze ſie
bal tiem zawazym tiezety A myew ſíe ſ prawem gedno toho batý, abý ſſweho
zawazye k ſſwemu panu bez zyſku nenawratyl. Gſſu mnozy w ſſwatey
cierekwí, geſto podobenſtwie tohoto ſluhîj na ſſobye noſíe. Tý dobrych
ſkutkuow czýnýtý ſie ſtrachugi a w hrzieſſiech ſſmrtedlných leziety ſie ne-
buogie, A kdyz ſie hrzieſſnyki znagý, po ſſwatich cieſtach pocziety ſie chuo-
dyty vbawagy. Gychzto dobrzie ſſwaty petrr, donyzd geſſcze ſſwrchowan
nebyl, podobenſtwie na ſſobie noſſyl, genz vzrzew dyw w ríbnem lowíený,
k ſýnu buozemu wecze: Gdý ode mne, hoſpodyne, nebuot gſſem czlowíek
hrzieſſný. Kdyz ſie, petize, hrzieſſnykem znaſſ, potrziebíe bý bylo, abý
od ſebe hoſpodyna nezapuzowal. A protoz tomuto ſluzie ynhed takeez od-
powiedyeno: Sluho zlý, wiedyelſſ dobrzie, ze yaz zny tu, kdez gſſem neſſal;
gmíel gſſy daty me ſtrziebro penyeznýkuom. z ſſwých ſlow wlaſtnych tento
366b ſluha geſt odſuuzen, Kdyz pane [6]) wecze: Zný, kdez gſſem neſſal, A ſbye//ram,
Kdezto gſſem neroſſypal. yakobý zgiewnye rzek: Kdyz ya potrzebugi toho

[1]) na konci ř. [2]) sic. [3]) rozd. [4]) *e* nadepsáno později. [5]) *-e/-* přeps. z *a*. [6]) sic.

nebozto gssem nedal za zysk, yakz ty sam prawisse, welmie wiece potrzebugi tohe, gesto gssem byl dal na zysk trezrety. Protoz gmiel gsy s prawem nestrzebro daty penyeznykuom, A ya przýda byl bých sse lichwu sswého zasse potrzebowal. Strziebro zagiste penyeznykuom daty gest wmýenye sswateho pissma naveczyty ty, gesto bý rady y slowem y skutkem geho pozywalí. Ale lenyeho sluhu, kterzym suudem giey odsuuzugie, to vsslyssme. Wezmíete, prawí, od nyeho zawasíe, dayteez tomu, gestot ma desset zawazý. Welmý by podobne bylo, kdyz od lenyeyssieho sluhý gedno zawazye wszato, abý bylo dano radyessie tomu, gestoy míel dwíe zawazjî, nezlí tomu, gesto gich gmiel píet. Nebo tomu s prawem gmyelo dano býty, gestoy gmíel menýe, nezli tomu, gestoy gmíel wíece. Ale yakz gie drziewe rzeczeno, skrzie píet zawazij piet ssmyslow, Towîess poznanye [zgiewnych hrziechow a] [1]) zgiewnych wieczi sie znamenawa; Ale skrzie dwie zawazy rozum a vczynek podle toho rozumu muoz znamenan byty. A wiece gmíel ten gest, gesto míel dwye zawazij, nez ten, gesto piet gich byl//wzal. Neb ten, gesto skrzie píet zawazy poznanye 367a
zgiewnych wíeczí gmíel, ten gesscze rozumu wnytrznýeho a hlubuokosty sswateho pyssma newiedyel; A protoz gedno zawazie — skrze nyezto rozum se znamenawa — tomu mýelo dano bytý, genz Zgyewných wieczi píety ssmýslí poznanych buohoboýnýe gest vzywal. A to na kazdy den w sswatey cierekwí wídyme, ze ty, gesto zgiewnych wieczi buohoboynie pozŷwagi, skrzîe míloſt ducha sswateho hlubokemu rozumu duchownýých wieczí przýchazegi.

Obecznýe pak odsuuzenye [2]) prawí a rzka: Kazdemu, ktoz ma, bude gemu dano y bude dosty gmieti; [3]) Ale tomu, genz neygma, y to, czoz ma, bude gemu odyato. Nebo ktoz ma míloſt ducha sswateho, ma ten take gyne dary y bude gmiety; Ale ktoz mílosty ducha sswateho nema, take ty dary, gesto sie zdalo, bý gmiel, wssieczky ztraty. A protoz potrziebie gest, bratrzice mila, abýchuom przy wssiech nassich skutczyech milosty ducha sswateho ostrziehalí. A míloſt prawa gest, abýchom mílowalí sie w buozie a neprzietele pro buo.[4]) A ktoz kolywiek te nema, wssieczko dobree, czoz ma, to ztraty; Zawazie, gesto byl wzal, toho bude zba//wen A podle suudu bozieho w nay- 367b
wieczssý tmu bude wrzen. A gest nam [5]) to wiedyety, ze zadny leny bezpeczen nenye, bý sie gemu teez neprzyhodylo. Neb nykte nemuoz rzeczy: Zawazye gssem y zadneho neprzygial, protoz neyssem powýnen z nyczíehuoz pocztu wydaty. Nebo skrzie zawazîe naymenssye wiecz z nych,[6]) gijzto kterykolywiek czlowiek od buoha przygial, ma rozumíena býtŷ. nebuo nýektery gest rozum sswateho pisma przygial, A to gma gynym pro buoh wykladaty; Níektery gest sbuozie tohoto sswyeta przygal, a toho ma chudym scziedrzie udyelety; A nýekteri pak any rozumu w sswatem pýssmíe any sbuozie sswietskeho przygal, Ale wssak nyekteremu sie rzemesslu nauczyl, gymzto síe zywi, a to gemu zawazie bude poczteno; A nyekterzí pak any

---

[1]) s oprav. tečkami a v uvozovkách. [2]) na konci ř. [3]) rozd. [4]) sic, na konci ř. [5]) na konci ř. [6]) sic s oprav. tečkami.

ſeho any onoho przygıal, ale wſſak ma znamoſt a ochotenſtwîe v buohateho,
A to gemu bude poczteno za zawazýe. A protoz ktoz ma rozum, bud ſſnazen,
abý nemlczal; Ktoz ma ſbozıe, wyz, abý mılоſrdne ſkutkí czynyl; Ktoz vmýe
rzemeſlo, wízz, aby vzytka geho ſſwemu blyznyemu geho [1]) vdyelyl;
Ktoz ma ochotenſtwı[e] [2]) v buohateho, neradylı gemu, abý mılоſrdenſtwíe
368a ſkutky czynyl, zle ſſwe zawazye wzywa, nebude bezpe//czen na kazdý den
na ſſwen ſrdczy. poczytaý, czo ge przygıal. A ýuz zagıſte ten czaſſ ſıe blızý,
Aby ten, genz ſſyel na put, ýuz ſıe wratyl. Na put zagıſte ſſel, nebo z teyto
zemíe, na nyzz ſíe narodyl, daleko a wyſſoko na nebeſſa wſtupyl. Ale zagıſte
ſkuoro ſıe wratŷ. A nebude-lý-mý ſſwym zawazym ſſnaznye tîezetŷ, budem
od nýeho proto tıezky ſud trzpıety. Leny zagıſte ſluha, kdýzto pan ýuz chce
poczıet gmíety, tepruw ſıe [3]) zawazıe z ſſwe [4]) zzemíe pozdwyha; Nebo
mnozy lıde, geſto tepruw rozkoſſy a tohoto ſſwíeta oſtawagı, kdyzto yuz
panem buohem na wıeczne ztracenye odſuzený budu. Protoz budmez
ſſnazny o ſſwem zawazy, abycho[m] [5]) gym tak tıezelı, yako býchom bylı za
tu [6]) duoſtoyní ſ wíernímí ſluhamı wnyty w radoſt naſſıeho pana hoſpodyna
do nebeſkeho kralowſtwíe. Gehózto mnýe y wam dopomahaí otecz, ſýn,
ſſwaty duch. Amen.

A Kdyz pak przyde ſyn czlowıeczy w ſſwem oſſlawený a wſſıchny
andıelowe ſ nym, Tehdy ſede na ſtolıczí ſſweho oſſlawenye anebo welıkuoſty.
A ſberu ſıe przíeden wſſıczkný líde y rozdıelı gıe rozno, Jako paſtyrz roz-
368b dyelugıe owcze od kozelczuow. A//poſtawı owcze na ſſwey prawîczý A ko-
zlatka na lewıczí. Tehdy dye kral tyem, geſto na prawıcy geho buduu:
Podte, pozehnany meho otczíe, przygmýete przyprawene wam kralewſtwıe
od poczatka ſſwıeta. nebo byl ſſem laczen a dalı ſte mí gıeſty; Byl ſſem
zyezlýw a dálí ſte mí pıty; Byl ſſem hoſtem a przıgelı ſte mye; Nah gſſem
byl a przykrılı ſte mye; Byl gſſem nemuocen a w zalarzý a nawſtyewílı
ſte mye. Tehdy odpowıedye gemu prawedlny a rzkuce: Hoſpodyne, kdy
ſſmy tıe wídyelí laczna a nakrmílı ſſme tîe, zıezlíwa a dalı ſſmý tobíe pyty?
Ad kdy ſſmý[7]) tıe wıdyelı hoſtem a przígely ſſmý tíe, Nebo naha a przýkrılı
tıe, A nebo nemoczna a nawſtıe[u] [8]) tıe a nebo nem[9]) w zalarzy a nawſtíewılı[10])
tye? A odpowíeda pak kral dye gym: zawıerne prawı wam, ponyawad ſte
gednomu z tıech mých bratrzycı naymenſıemu vczýnílı, mnye ſte vczynylí.
Tehdy dye y tíem, geſto na geho lewíczí buudu: Dyete ode mne, proklety,
wıeczny ohen, genz geſt przyprawen dyablu a geho andıeluom. Laczen
gſſem byl a nedalı ſte gıeſty; zıezlyw gſſem byl a nedalı ſte mí pyty; Hoſtem
369a ſſem byl a neprzygıalı ſte mne; Nah a nep//przykrylı ſte mne; Nemuoczen
a w zalarzy a nenawzſtyewılı ſte mne. Tehdy odpowıedye y ony a rzkuce:
Hoſpodyne, kdyz ſſme tíe wydyelı laczna nebo zıezlíw[a] [11]) nebo hoſtem anebo
naha nebo nemoczna nebo w zalarzý a neſſluzylı tobíe? Tehdy odpowıe

---

[1]) sic. [2]) na konci ř. [3]) sic. [4]) // přeps. ze *z/*. [5]) na konci ř. [6]) sic. [7]) /- přeps. ze *z*. [8]) sic, ras. [9]) červeně přetrženo. [10]) ras. [11]) na konci ř.

y tiem[1]) a rzka: ragite prawi wam: Puonyawad ste neuczýnyli giednomu z teechto mych menſych, mnýe ſte neuczynyli. Tehdy puoygdu ty na wieczne muky, A prawedlny wieczny zywuot.

Na toto cztenye mluwi ſſwaty Thomaſſ z aquina.

O poweſtech ſkonczienye ſſwieta vuz ſyn buozij wypprawugye[2]) czyn ſuudneho dne. welikoſt geho nazywa geho buozſtwie, w nyemzto on przyde na ſſuud tak welıky, ze y zlíj y dobrzý tıeleſtnyma oczyma nevzrzıe gedyne czlowıeczſtwıe. Nebo w teemz podobenſtwı na ſſudye ſie vkazíe, w nyemzto gſſuu gıey zydee ſuudylı A ſtolıce geho welıkoſty buudu ſſwaty andyelowe a tu ſie ſberu przyeden wſſıczkny lıde. A to ſíe ſebranye ſtane ſkrzıe ſſwate andyᵉlý[3]) y rozdıelı gıe rozno, yakozto paſtyrz rozdıelugıe owcze od kozlenecz. A to rozdıelenye buude tıem czynem, Ze hrzıeſſny ynhed poznagy, wſſıeczkí ſſwe wýný y wſſıeczkı ſſwe hrzyechí, gymýſto 369b
gſſu ſſweho buoha rozhnyewalı. A dobrzý pak poznagı wſſıeczkí ſſwe dobre ſkutkí, gymyzto gſſu ſíe hoſpodynu ſlıbılı. A dobrzıe ſkırzıe owcze rozumíe wſſıeczký dobree a ſprawedlne; nebo gıch pluod welmí geſt vzyteczny od wlný, od mleka a od gıehnatek, geſto rody. Toho kozelczy nycz nemagı A protoz ſkrzıe nye rozumíegí ſíe hrzıeſſny, nebo y zadneho plodu ſſwey duſſy vzyteczneho gſſu neneſſlı. Tehdy poſtawí owce na ſſweí prawıczí A kozlence na ſſweı lewí.[4]) Swaty, geſto gſſu prawe ſkutkí czynylí, ſtanu na prawy rucze kralowıe, w nyzto geſt odpoczywanye a nebeſka raduoſt. Ale zlíj, geſto gſſuu krzíwe ſkutkí czynylí, ty padnu na lewu ſtranu, w nyzto geſt ſſmutek a muký pekelne.

Tehdí dye kral tyem, geſto na prawíczí geho buudu: Puodte, pozıehnany meho otcze, gmyeyte kralewſtwıe, geſto wam przyprawenọ od poczatka ſſwıeta. Ale muohll bý nyekto rzeczí: Ja nechcı kralowaty, gmam duoſty na tomto ſſwíetye zadaty, bý mohl gıedno ſſpaſſen byty. Kazdí, genz tak mluwí, ten ſam ſebu klama a ludý a zadneho ſſpaſſenye ten nebude mýety, genz geſt vſtawıczen w ſweí zloſtí. Nebo kakz kolíwıek geſt roz- 370a
dyelenye mezy tıemí, geſto nekralugŷ, wſſak muſſyegı wſſıczkny w gıednom kralewſtwı byty, aby mezy neprzatelý a zlodyeyczemí pocztený nebylí, a ponyz bý gyny kralowalı, abý ony nezhynulí. wſſak wſſıchny rzymene kralowſtwıe rzymſke drzıe, kakzkolíwıek w nyem ne wſıczkny kralugî. Ale procz ſſwaty kralewſtwıe nebeſke przygymagî, to vkazugıe, kdyz prawí: Laczen ſſem byl a wy ſte mí dalí gıeſty. Geſt nam znamenaty, ze tuto krak[5]) nebeſký ſſedm ſkutkuow mılosrdenſtwıe pamatugîe. A ktozkolywıek to buude plnýty, ten kralewſtwıe, geſto geſt wſſyem ſſwatym przyprawenọ od poczatka ſſwíeta, duoſtogıen buude. Tehdy odpowíedye gemᵛ[6]) ſprawedlny a rzkuce: Hoſpodyne, kdyz mý tıe wıdıelí laczna a dalí ſſme gıeſty? To mluwíe ne proto, by ſıe w ſlowıech ſyna buozıeho mylılı, Ale dywıecze ſıe geho ſlawıe a geho welıkoſty, A take ze ſe gym zdaſſıe welmí mala wıecz to, czo gſſuu bylı vczynŷlı, proty takey welýkey wıeczı, geſto gmagí

---

[1]) t. [2]) rozd. [3]) t. [4]) sic, na konci ř. [5]) sic. [6]) na konci ř.

przigety — Jakz prawí ſſwaty apoſtol: Nenýe duoſtoyno utrrpenye tohoto
370b czaſſu k buduczí//chwale, geſto buude w naſſ zgiewena. Tehdý odpowie gym kral a rzka: Zawierne prawí wam, ponýawad ſte giednomu z tiechto my [1]) bratríczy naymenſſiemu vczynili, mnye ſte vczynílí. To yuz zgienye [2]) muozem rozumíety, ze, czoz dobreho naymenſſiemu chudemu muoziem pro buoh vczynyty, to ſamemu giezukriſtowí[3]) vczynýmý. Ale kdyz gſſu gieho bratrzie, procz gie naymenſiemí nazyva? Proto zagiſte, ze gſſuu pokorný, ze gſſu chudy, ze gſſuu zawrzeny. Skrzie tuto bratrzý nerozumie gedno mnýchow, geſto na puſſczi nebo w klaſterziech przebywagîį, Ale rozumíe y kazdeho krzieſtyana, genz geſt v puotrziebye, genz nad tiem mame míloſrdenſtwie vkazaty, acz bý y ſſwieczki byl; nebo bratra kaſſdeho ſſwate pokrzſtyenýe czyný.

Tehdí dye y tiem, geſto na lewiczí geho budu: Dyete ode mne, proklety, v wieczny oheen, genz geſt przyprawen dyablu a andieluom geho. I geſt tuto znamenaty, ze dye ſſwatym a ſprawednym: Podte pozehnaný meho otcze; Ale tyemto nepraví: podte prokletý meho otcze. Nebo pozehnanýe pochody od ſameho buoha; Ale prokletye
371a kazdí ſam ſobíe czyný, genz ſkutkí prokletye duoſtoyny czynýl//geſt. A wſſieczkí ty, geſto odchazíegíį od gezukriſta, wpadugiį v wíeczny oheen, genz gie welmí gynacziege zpoſſoben nezli tento, genzto mamy w uobycziegi. Nebo zadny ohhen [4]) mezy lidmí nenye vwieczný Anyz take dluho tralíwy, Ale onen ohen wíekí wiekoma nykdy nezhhaſſne.[5]) Prawi potom cztenye: Byl ſſem laczen, A wy ſte mí nedali gieſty. Tyto, gymz geſt toto rzeczeno, gſſu newíerny krzieſtyane, geſto odſuuzeny buudu a wyecznye zahynu. Ale ty, geſto negſſu krzieſtíene, nebudu ſuuzený; awſſak zahynu, Nebo przied obliczíegiem hrozneho ſudce ſ uodſuzenymí ſſwe newierî przíſtupíegy. Ale kterzyz wíeru krzieſtyanku magíį a ſkutkow krzieſtyankich nemagíį, ty vſſliſſie treſktanye A tak pak zahynu. Tyto wſſak azda ſlowa hrozneho ſuudcze vſliſſie, nebo geho wiery azda ſlowa gſſu drzieli; Ale onyno aný ſlow hrozneho ſuudczie uſſliſſie, nebo gſſu geho azda ſlowí pocztyty netbali. Jakozto kral zemſkí gyným czynem czyny nad ſſwym zemenynem a gynym czynem nad ſſwe zzemíe neprzatelem: nebo nad ſſwym mýeſtyenynem tyezíe, ktere by giey prawuo odſuudilo, Ale proty neprzieteli wuoynu
371b ſtrogiį A o geho puokutye, ktere bý//prawo býlo, nepotba tazatŷ. Tehdy odpowiedye y oný a rzkuce: Hoſſpodyne, kdy ſſme tie widyeli laczna a nenakrmílo[6]) ſſme tebe? Znamenay, ze zlíj a hrzieſſnyczy ſſwe wyný okraſſygîį, yako bý gich malo bylo nebo owſſiem nycz nebylo. Ale ſyn buozy odpowie gym a rzka: Ponýawad ſte mych mlazſſich, toczíſſ menſſich, neuczynylí, mnye ſte neuczynílí. I puoydu tyto na muky wieczne a ſſprawedlný v wieczny zywuot. Gehozto mnye ý wam dopomahaí otecz, ſyn, ſſwaty duch. Amen.

Totot geſt yuz paſſygîe.

Y ſta ſie, kdyz dokona gyezýſſ tyto wſſieczky rzeczí, wece ſſwym mlazſſym: Wíete-li, ze po dwu dný welika nocz bude a ſyn czlowieczí zrazen

[1]) sic. [2]) sic. [3]) nakonci ř. [4]) rozd. [5]) t. [6]) sic.

bude, aby byl vkrzizowan? Tehdý ſſebrachu ſie knyezata popowa a ſtaroſty lidſke do pokogie k knyezety popuowemu, gemuzto byeſſy gmýe Cayſſas y vczynýchu radu, aby gieziſſe lſſtýwie yalí a zabili. Ale prawiechu: ne w ſſwateczny den, nebo bý ſſnad hluk ſie ſtal mezi lidemý.[1]) A kdyz byeſſie geziſſ w betaníj w domu Sſymona trudowateho, prziſtupí k nýemu zena gmagicý Alabaſtrr maſty drahe y wylí na geho hlawu, an ſedyeſſe. Tehdy vzrziewſſie geho mlazſſy nelibo gym bieſſíe a rzkuce: Czíemu gie tato ztrata? nebo mohlo to bytý//prodano za mnoho a chudým dano. Tehdý gieziſſ 372a wieda wece gy[m]:[2]) Czo mate nelibosty k teyto zenýe? Skutek dobrí vczynyla geſt we mníe. neb chude wezdí mate ſſebu, ale mne ne wzdy budete míety. Neb puſtywſſy tuto maſt na me tíelo k memu puohrzíebu vczynyla. Zawierne prawí wam: kdeezkolywiek bude kazano toto cztenie na wſſýem ſſwietíe, rzeceno bude, ze geſt to vczínýla k meý pamýety. Tehdy gyde geden z dwanadczte, gemuzto bíeſſíe gmíe Judaſſ ſcaríot, knyezatuom popuowym y wece gym: Czo mí chcete daty a ya wa[m3]) giei zradym? Tehdí oný vlozíchu gemu trzidcety ſſtrziebrních. A od toho míeſta hledaſſie ſliczenſtwie, abý gey zradyl. Prwý pak den przeſſnycz prziſtupichu k nýemu geho mlazſſy a rzkuce: kde chceſſ, abýchuom tobie vczynylí gieſty weliku nocz? Tehdy gieziſſ wece: Gdyete duo mýeſta k gednomu a rzcete gemu: Miſtrr ty prawí: Czaſſ muoý blízz geſt, v tebe vczynym welikunocz ſſwýmí mlazſſymí. I vczynychu mlazſſy, yakz gym byl rzekl gieziſſ y pprzýprawichu[4]) welikunocz. A kdýz bý vweczer, ſſedyeſſie ſe dwiemanadczſte ſſwýmí mlazſſiemí. A kdýz gediechu, wece gým: Zawierne prawí wam, ze geden z waſſ ma mýe zradyty. Tehdy ſſmutny gſu//ce welmî, poczie kazdí z ních 372b rzecy: Zda gſſem ya, hoſpodyne? Tehdý on odpowiedyew wece: Ktozz tyka ſſe mnu w mu míſſu, ten mye zrady. A ſyn clowieczi gde tak, yakz gîe piſſano o nyem. Ale huorzie czlowieku tomu, ſkrzie nyehozto ſyn czlowieczy bude zrazen; Dobro by bylo gemu, bý ſie byl nenarazel ten czlowíek. Tehdy odpuowiedyew Judaſſ, genz giey zradyl, wece: Zda-li ſſem ga, míſtrzie? Wece gemu: Tyſſ rzek. A kdyz weczerzechu, wzie geziſſ chleb y poziehnal a rozlomýw y da ſſwym mlazſſym y wecze: wezmyete a gieſte, tot geſt me tyelo. A wzem kalich podyekowa y da gym a rzka: Píte wſſiczkny, tot geſt krew ma noweho zakona, geſtot za mnohe bude prolíta k uodpuſczeny hrziechchow.[5]) Ale prawí wam, yuz nebudu pyty z tohoto naroda wynnyczieho az do toho dne, kdyz ge budu píty ſſ wamí w nowem kralewſtwi otcze meho. A rzekſſe chwalu wynydechu na[6]) huoru olýwetſſku. Tehdy wece geziſſ: Wſſiczkný wi pohorſſienie na mnýe trpiety budete w teíto noczi. nebo piſano geſt: Zabiem paſtyrze a rozprchnu ſie owce z ſtada. Ale kdyz wſtanu, przíedeydu wý do kalilee. Ale odpowiedyew petrr wece gemu: acz by wſſiczkný pohorſili ſie w tobîe,//ya ſíe nýkdy nepohorſſym. wecze gemu 373a gezyſſ: Zawierne prawí tobíe, ze teto nocí, drzewe neez kokot zapiegie, trzykrat mne zaprzyſſ. y wece gemu petr: By mí bylo ſ tebu vmrzety, ne-

[1]) sic. [2]) na konci ř. [3]) na konci ř. [4]) rozd. [5]) t. [6]) ras.

zaprzím tebe. Takezz y wſſıchní wecechu. Tehdy[1]) przygıde gezyſſ ſſ nymí
do wſſý, gyzto bıeſſıe gmye Getſſemaný y wece ſſwym mlazſſym: Sedte tuto,
azt ya doýdu tamto a pomodlým ſíe. A wzem petra a dwa ſyný zebedeowa
pocze ſıe mutyty a truchel býty. Tehdy wece k ným: Smuthnaý geſt duſſıe
ma az do ſſmrty. poczıekayte tuto a bdyete ſſe nmu.[2]) A odſſed malo pade
na ſſwuoy oblıczeí modle ſıe a rzka: Muoy otcze. Gıeſt-lí lzıe, odeydíȷ ode
mpne kalıch tento; Ale wſſak ne yako ya chcí, ale yako ty. I przıgıde
k ſſwym mlazſſým y naleze ge ſpíece. Tehdí wece petrowí: Tak ſte nemohlı
gednoho czaſſu bdíety ſſe mnu? Bdıete a modlte ſſıe, abyſte newupadlı
w puokuſſîenye. Duſſîe zagıſte hotowa geſt, ale tíelo nemoczno. Opıet druhe
ſſel y modlıl ſıe a rzka: Otczıe muoy, nemuoz-lı tento kalıch mínuty, nezlí
bých ya pıl, ſtan ſıe twa wuole. I przígíde opıet y naleze ge ſpıece, nebo
byechu oczíȷ gıch ſſnem obtıezeny. A oſtawyw ge tu opıet gyde y modlí ſe
373b trzıetye tuuz rzeczı mluwıe a rzka. Tehdí przıgıde k ſſwym mlazſſym//y
wece gym: Spıete yuz a odpoczýnte. Ted ſıe przıblıżıl czaſſ, eez ſyn czlowýeczí
bude zrazen w ruce hrzıeſſnych. wſſtante, podme.[3]) ted ſıe przyblızýl, genz
mye ma zradýty. Geſſcze on mluwıeſſıe, Tehdí Judaſſ, geden z dwanadſte,
przıgıde A ſſ ným zaſtup welıký ſſ meczí a ſ kygı poſſlany od knyezat po-
powıch a od ſtarſſych z lídu. A genz gıe zradyl, dal gym znamenye a rzka:
Kuohot kolywıek ya polıbym, tent geſt, drzte gey. ynhed przıſtupyw k gıezu-
krıſtowí wece: Zdraw, míſtrzıe. y polıbý gey. Wece gemu gezıſſ: Przıeteli,
nacz ſſy przıſſel? Tehdy przıſtupıchu a ruce przıſcynychu k gezukrıſtowí
y gechu gey. Tehdı geden z tıech, geſto býechu ſſ[4]) gıezyſſem, ztah ruku
wýtrzıe mecz ſſwuoy a vderzyw ſluhu knyezete popoweho vtıe gemu vcho
prawe. Tehdı wece gemu gezyſſ: Nawrat ſſwuoy mecz na geho míeſto, nebo
wſſıchní, kterzyz meczem ſeku, ty meczıem ſendu. Zda mnŷſſ, bych ya ne-
mohl proſſıty otcze meho y dal bý my nynye wıece nez[5]) dwanaczte tyſſıcz
andıelſkıch zuſtupuow? Ale tak ſıe naplný píſſmo, nebo tak ſıe muſſılo ſtaty.
W tu hodynu wecze gezyſſ zaſtupuom: Jako na lotra wyſſlı ſte ſſ meczı
a ſ kıgı, abyſte mye yalí. na kazdí den u waſſ byl gſſem w chramıe vczíe
374a a nedrzalı ſte mne. Ale to ſıe wſſıeczko ſtalo, abý ſíe naplnylo pıſmo pro-
roczıe. Tehdy mlazſſy geho wſſıchny oſtawywſſıe gey ſameho vteczechu.
Tehdy ony drzıecze gezyſſe wedechu gey k kayſſaſſowí, knyezety popowemu,
kdezto míſtrzý a ſtarſſíȷ bıechu ſıe ſebralí. Ale petrr gdyeſſye po nyem zda-
leka az do domu knyezącete popoweho. A wſſıed wnýtrrz ſedyeſſıe ſluhamí,
abý vzrzel konecz. Ale knyezıe popowe a wſſıeczka rada hledach^{v}[6]) krzýweho
ſſwıedeczıtwıe proty gezukrıſtowí, abý na ſſmrt gey daly y nemuozıechu
nalezty, Kakzkolíwıek mnozı krzywí ſſwıedczí proty nyemu wıſtupuowachu.
Naýpoſledý przygıdeſta dwa krzywa ſſwıedky y weczeſta: Tento ge rzekl:
mohu zkazyty chram buozy a po trzıech dnech gey vdıelatý. Tehdy wſtaw
knyezíe popowe wece gemu: Nýcz neodpowíedaſſ k tomuto, geſto tyto proty
tobye ſſwıedczíe? Ale gezıſſ mlczıe. Tehdí knyeze wece gemu: Zaklynam

[1]) ras. [2]) sic. [3]) ras. [4]) přeps. ze *z/*. [5]) *n* přepsáno ze *z*. [6]) na konci ř.

ne zywým buohem, abý nam powiedyel, gsli ty kristu syn buozij? wece gemu gieziff: Tyff rzekl. Ale zawíerne prawí wam: Od tohoto míefta vzrzíte syna buozie hotedhce na prawiczi moci buozie a gduce w oblaciech nebeskich. Tehdy knyeze popowe rozdrze ffwe rucho A rzka: Proty buohu promluwil. Czoz nam wiece swiedkuow trzeba? Ted ste nynye slyfieli rzecz proty bohu czo fie wam widy? Tehdi oný//odpowiedyechu: wýnen geft fmrty. Tehdy 374b
plwachu na geho oblicze[y 1)] a policzký gey tepíechu. A druzý pak polyczky w gieho obliczíey dawachu a rzkuce: Prorokuy nam, krifte, ktot geft, kto tie vrazyl neb vderzil? Ale petrr fedyeffie naprzíed w domu fluhamí. I przistupy k nýemu gedna dyeuka a rzkuczy: a tyff z giezyffem galileyfkym byl. Tehdy on zaprzîe przede wffiemí a rzka: Newyem, czo prawyff. A kdyz wýchuodyeffie ze dwerzy, vzrzie gey gyna dyewa y wecze k tiem, gefto tu biechu: Tento take byl f geziffem nazaretfkým. Tehdy opiet zaprze f przffahu, ze gffem neznal czowieka [3)]. A puo male chwílí przistupich[v,4)] gefto ftachu y wecechu petrowi: Wíeru, ty ffy take z nych; nebo y twa rzecz tye znama czyny. Tehdy ge fie przyffahaty, ze by byl neznal czlowieka. A ynhed kokot zazpíewa. I wzpomanu petrr flowuo geziffowo, gefto byl rzekl: Drzewe nez kokot zapiegie, tr[z]ýkrat mne zaprzý[ff.5)] A wyffed wen zplaka horzce. A kdyff by rano, radu vczynychu knyezata wffieczka popowa a ftarffy z lidu proty geziffowí, abý gey na ffmrt daly. A ffwazana przíwedechu y dachu gey ponczowí pylatowí wladarzowi. Tehdy widyew Judaff, genz gey zradil, ze geft odfuzen, zelegíe Przyneffie trzidczety ftrziebrnych knyezatom popowym a ftar//ffym a rzka: Shrzieffyl ffem zrady[w 6)] krew newýnnu. Tehdy ony 375a
wecechu: Czo nam do toho, ty toho hleday. A powrh ftrzebrne gyde pricz. Tehdy knýezata wzenffye radu kupich[v 7)] za nye pole hrnczierzowe ku pohrzebu putnýczemu. Proto puole nazwano geft Acheldemach, Towíez puole krwe, az do dneffnyeho dne. Tehdy fie naplnylo flowo, gefto prawí Jeremiaff prorok a rzka: y wzali gffuu trzidceté ftrziebrných, mzdu nagyateho [8)], genz geft byl nayat od fynow yzrahelfkích y dalí ge za puole hrnczyerzowo [9)], yakz mí ge vftawil hofpodýn. Tehdy gezyff ftaffie przíed wladarzem. y otaza geho wladarz a[10)] rzka: Ty-lí gffy kral zyduowfký? wecze íezyff: Ty prawiff. A kdyz zawolachu nan knyezafa popowa a ftarffy, nycz neodpowiedye. Tehdy gemu wece pýlat: Neflifiiff, czo ffwiedeczftwie prawie proty tobye? A on neodpowiedye gemu k zadnemu flowu, tak ze fíe wladarz welmí podywí. A w den flowutný obýczey gmyegieffie wladarz puftyty lidu gednoho wieznye, kterehoz bý chtielí. y gmyegeffye tehdy gednoho welmí znamenyteho wieznýe, gemuzto gmýe bieffie Barrabaff. Tehdy k tiem, gefto fie byechu ffebralí, wecze pylat: Kuoho chcete, abych wam puftil, barrabaffye, czy gezîffe, gemuzto//dyegî krîftus? Nebo wiedýeffie, ze pro zawift biech gey gemu dali. A kdyz fedyeffie na fuudie, poffla k níemu zena 375b
geho a rzkuczí: Nýcz tobíe a tomu fprawedlnemu; neb gffem mnoho trpiela

---

1) t. 2) sic. 3) sic. 4) na konci ř. 5) t. 6) na konci ř. 7) t. 8) *o* přeps. z *u*. 9) -*o* nezřetelné (*e*?). 10) ras.

dneſſ ſkrze wýdienýe pron. Ale knyezata popowa a ſtarſſy naradychu lidy, abý proſſyli barrabana a geziſſe zatratylí. Tehdy odpowiedyew wladarz wece gym: Koho chcete, aby wam byl puſtyen? Tehdy ony wecechu: Barrabana. Protoz wecze gym pylat: A czoz pak vczynym z gieziſſie, gemuzto dyegi kriſtus? Wecechu wſſichny: Vkrzyzyg geí. Wece gym wladarz: Czo gie zleho vczynyl? Oný pak wiece wuolachu a rzkuce: Vkrzyzyg geí. Tehdy widyew pylat, ze nycz neproſſpiegie, ale wieczez hluczno byeſſe, wzem wuodu vmy rucze przede wſſym lidem a rzka: Newynnen gſſem ya od krwe tohoto praweho. Tehdy odpowiedyew weſken lid wece: Krew geho na ny a na naſſíe ſyný. Tehdy puſty gym barrabana a geziſſie pak wyda gym, abý byl vkrzýzowan. Tehdy rytierzí wladarzowí, przygemſſe geziſſie w konſelſkí duom, ſebrachu k nyemu weſken lid a ſſwlekſie gey plaſſczem czírwenným gey oblecziechu. A ſſpletſíe korunu z trnye wſadychu na geho hlawu a treſt
376a w geho prawu ruku dawſſie a kleka//gice przied ným puoſſmyewachu ſíe gemu a rzkuce: Zdraw, kralí zydowſký. A plígice nan wziechu treeſt y tepiechu hlavu geho. A kdyz ſie gem^v [1]) poſſmýewachu, ſſwleczechu ſ nyeho plaſt y oblecziechu geý w geho rucho y wedechu gey, abý vkrzyzowalí A wichodiece pak nalezechu czlowîeka cyrenſkeho zgduce [2]) ze wſý proty nyemu, gmenem Sſymona; toho przypudychu, abý wzal krzízz geho y przígidechu na míeſto, gemuzto díegy golgata, geſto geſt myeſto ſtynanych hlaw, y ukrzýzowachu geho. I dachu gemu výno píty ſſe zluczí ſſmíeſſyene. A kdyzz okuſſy, nerody pyty. A kdyz pak ge^ý [3]) vkrzyzowachu, rozdyelichu mezy ſſobu rucho geho, meczice loſſy, abý ſie naplnylo, geſto geſt ſkrzie proroka rzeczeno: Dyelili gſſuu mezy ſſobu me rucho a na me rucho metali gſſu loſſý. A ſedyece ſtrzí^e zyechu [4]) geho. I polozychu nad gíeho hlawu geho wynu piſſanu: Tot geſt gezyſſ kral zydowſſki. Tehdy dwa lotrí byſta ſſ nym vkrzýzowana, gieden na prawíczy a druhíj na lewící. A ty, geſto gdyechuu mýmon, hanyechu gey hýbagíce ſſwymí hlawamí a rzkuczie: Wach, genz zkazygeſſ chram bozy a we trziech dnech gey vdielawaſſ. Spaſſyz ſam ſie,
376b gſy-lí ſýn//buozy, ſendyz ſ krzízýe. A takeez knýezata popowa poſſmýewagicz ſie prawiechu: Gyne geſt ſſpaſſyl [5]) a ſam ſſebe ſſpaſſyty nemozz. Geſt-lí kral yzrahelſký, ſendy ſ krzye [6]) a vwierzýme gemu. Vſſa w buoh, wyprawíz giey nynye, chce-li; nebo rzekl geſt: Syn ſem buozij. A teez take y lotrzy, geſto ſſ ným bîechu vkrzyzowany, przymluwachu gemu. A od ſieſte hodyny tma ſie vczýnýla po wſſyem ſſwietu az do dewate hodyný. A k dewatey hodynye wolal geſt gezyſſ welikym hlaſſem a rzka: Ely, Ely, lama zabatany. To geſt: buozye, buozie muoy, procz gſſí mne oſtal? Nyekterzy pak tu ſtogiece a ſliſſiece prawiechu: Eliaſſie wuola tento. Tehdy ynhed byezaw gieden z nych, wzam hubu naplny gy oczta y wlozy na treeſt y dawaſſie gemu pyti. Ale gyný prawí^e chu: [7]) nechay, wyzme, przydelit helías wyprawugie gey. A gezyſſ pak opíet wuolage welikym hlaſſem puſty duſſy. Tehdy opona chramowa rozdrzie ſſe na dwe od wrchu az dolow. A zemíe ſſe

[1]) na konci ř. [2]) sic, *g* přeps. z *d*. [3]) na konci ř. [4]) rozd. [5]) sic. [6]) sic. [7]) rozd.

ſtrzelu a ſkaly ſie ztiedachu[1]) a hrobowe[2]) ſie otewrziechu A mnoha tiela wſtachu tiech, geſto ſpali, ſwatych. A wyſſedſſe z hrobow po geho wzkrzieſſyený przygidechu do ſſwateho myeſta A vkazach[v]//ſie mnohým. 377a
Centurio pak a ty, geſto ſſ ným biechu ſtrzehuce gezýſſe, wýduce zemie trzeſſenye a to, czoz ſie dyegieſſe, bachu ſie welmy rzkuce: Wiern ſyn buozy toto byl. A byechu take zeny tu, geſto biechu ſly po gezukriſtowí z daleka do kalylee ſluzece gemu, Mezí nyemízto bîeſſie maria magdalena a maria iacubowa a yozefowa matie a matie ſynow zebedeowich. A kdyz bý wueczer, przygide geden czlowiek buohaty z arymatigie, gemuzto byeſſie gmýe yoſeff, genz bieſſie take mlazſſy gezyſſow. Ten przíſtupy k pílatowí y proſſy tiela gezyſſowa. Tehdy pylat kaza wratyty tielo. A on wzem tielo geziſſowuo obýnu ge w cziſte platno y polozy ge w ſſwem hrobie w nowem, genz byeſſie wyteſſal z ſſkalý a przýwalí kamenem[3]) weliký ke dwerczom hrobuowym y odgyde. A bíechu przý tom maria magdalena a druha maria ſedyece proty hrobbu.[4])

Na toto cztenýe mluwí ſſwatý Bernart. P.L.

JEziſſe nazarethſkeho, gehozto gſſu zydowe newynnye odſuudylí, CLXXXIV. col. 955—966
a pohany vkrzyzowalí, mý krzieſtyene duchowny[m5]) nabozenſtwym mamý cztytý. Spaſſitele naſſeho mukí mý, geſtoz me[6]) gezukriſtowí, mamý pocz/tí- 377b
wíe ſlawíty, míloſtywíe obgýmaty, ſylnye naſſledowaty. Duoſtoyno geſt, ſpaſſeno geſt a pocztywuo, nebo tye to naſſ czynýe ſylne, gymzto naywieczſſie mocz a neſlichana mudroſt oprawenýe ſſwíeta ſilnye a dýwnye geſt vczynyla y do tohoto czaſſu czyný. hoſpodyn gezukriſt Ponyzil ſie pod andíelý, abý nas andyelom rowný muohl vczýnytí. A ktoz by ſie pro gezukriſta neponyzyl nebo nepokorzyl? nebo hoſſpodyn gezukriſt pro naſſie hrziechý vkrzyzowan geſt A horzkoſt vkkrzyzowanýe[7]) ſſwým mílownyko[m8]) geſt oſſladyl. Vmrzel geſt a ſmrt vmorzil, abýchuom mý mohlý ſkrzie nyeho zywí bytý. A protoz kto bý nemílowal toho pana, kto bý netrpiel pro gezukriſta?

Gezukriſt ſkrzie vkrzyzowanye do nebeſke ſſwíetloſty a chwalý ſſel. A dana gemu pro geho czeſt wſſieczka muocz y na zemí y na nebí od buoha otcze, abý ſie gemu modlílí wſſiczkny andíelí[9]) a w gieho gmíe wſſielike koleno klekalo nebeſkích a zemſkych y pekelnych. Kde geſt twa chwala, krzieſtyene? gedyne we ígmenye vkrzyzowaneho hoſpodyna tweho gezukriſta a we ygmíe, geſto geſt nade wſſiemí gmený, w nyezto ktoz geſt puozehnan, bude pozehnaan y na nebi y na zemí. Welicztе ſie//w geho ſſwatem 378a
gmenýe, ſynowe wykupeny. Dayte chwalu waſſiemu wykupitelowi, geſto ge weliku wiecz pro wý vczynyl, a welicztе geho gmye ſſe mnu a rzkuce: Klanyemý ſie tobie krali yzrahelſkí, ſſwietloſty lidſka, knyezie nad zemí, krali, pane nad zaſtupý angyelſkymí, moczy wſſiemohucieho[10]) buoha przieſilna. Klanyeme ſſie tobie, draha mzdo naſſieho wykupenye a obyety

---

[1]) *h* přeps. z *y*. [2]) rozd. [3]) sic. [4]) rozd. [5]) na konci ř. [6]) sic. [7]) rozd. [8]) na konci ř. [9]) *í* přeps. z *e*. [10]) *m* přeps. z *h*.

pokoyna, geſtoz ſama ſſwe wuonye neſlíchanyeí, otcze, genz na wyſſoſty przyebywaſſ, abý wzhledl na po[n]yzene[1]) wieczy, naklonyl ſý ſe, a ſynom w hnyewie przíebywagyczym míloſt gym nawratyl. Twe míloſrdenſtwíe, hoſpodýne, kazemý; twe ſladkoſty pamýet obloznye mluwýme; tobye, gezukriſte, obyet chwaly wzdawamy pro welıku twu dobrotu, kteruſſ vkazal naam, ſſemeny zleemu a ſynom hrzıeſſnym a zatraczenym. Nebo kdyz ſſme byly protywnyczy twuogî, hoſpodyne, a ſtara ſmrt nad wſſým czlowıeczſtwym neprawıc ppanſtwie[2]) vkazowaſſie, geyſſto wſſıeczko ſyemie
378b adamowo pro prwný hrzıech býeſſıe poddano, zpomanul ſſy na ſſwe ſſczîeddree míloſrdenſtwıe a wzhledl gſſí ſſweho wyſſokeho przyebytka na//tento zleb pln placzíe a hubenſtwıe; wydyel gſſí ſuuzenýe tweho lıddu A dotczen ſladkoſty ſſweho mıloſrdenſtwıe wnýtrrz ſam w ſſobíe, Przýczynyl gſſy mýſlíty o naſſ mýſlenye pokogıe a wýkupenye. A zagıſte gſſa ſyn buozíj, buoh prawý ſ buohem otczem a ſſwatym duchem wyeczný. A tehoz buozſtwíe w ſſwíetloſty przyebýwage w nedochuodýcý,[3]) negmîel gſſy mrzkoſty w tento w naſſ ſſmrtedlny przıebytek ſſwe ſſwíetloſtý nachylıtý, kdeez to bý naaſſíe pokuſſıl y zahladyl hubenſtwıe a nawratyl naaſſ k ſſpaſſıený. Malo ſe zdalo twemu míloſrdenſtwı k dokonaný naſſıeho ſpaſſıenýe, bý byl cherubýna nebo ſeraphýna aneb nyektereho z aandyelow poſſlal: Ale ſam gſſí raczyl k nam przýgyty kazanym ſſweho otcze, gehozto welíke míloſrdenſtwıe w tobíe ſme poznalí. Przíſſeel gſſy zagıſte nepromýenygıe míeſta, Ale ſamſſ ſıe nam ſkrzıe naſſıe czlowıeczſtwı[e] [4]) vkazal. Stupyl gſſy ſ kralowe ſtolíce ſſ wyſſoſty twe chwalý w puokornu a w zawrzenu — gelíkoz w gıegıe oczíj — pannu, geſto geſt prwa byla wſlıb[e]m [5]) czyſtoty panenſke zapecze-
379a tıena. Gıegıemzto w ſſwatem zywuotye gedyna ſſwate//ho ducha muocz neſſlıchana tye geſt y poczala y narodyla w prawem w czlowıeczem podobenſtwí, Tak ze any welíkoſty buozſtwıe w tobye aný czyſtoty panenſke w materzy nezlomíl przyczynek narozenŷe.

O míloſtywe, O przıedywne zraceny[e]. [6]) Buoh neſlychane chwalí, czrwke[m] [7]) hubeným newzhrdal gſſı býtý; pan wſſech gſſa ſluhu a panoſſíj chtıel ſſy ſıe uczynıty. Malot ſıe zdalo, abý byl naſſym otcem, Ale raczyl gſſy y naſſym bratrem bytý. Ty take, hoſpodyne, gemuzto y zadne wieczí potrzıeba nenye, w puoczatcze tweho narozenye neſtrachowal gſy ſíe zawrzıety, chudobý, nepokoge pokuſſyty. Nebo yakz prawí píſmo, kdyz gſſy ſıe narodyl, nemohl gſy míety pokuogıe any hoſpuody w mıeſtýe Any kolebky, geſto by byla twe dyetenſtwıe vpokogyla, Ale mrzute gıeſlíczkí ſmrdutcho chewa.[8]) Ty, geſto zemý pyedy obklıczygeſſ, obýnut w ruſký byl gſſy tu polozen, a ty ſame geſſlıczkí od nýemých howa[d9]) matka twa yako w puogıczkach wzala. Raduýte ſſıe, raduýte ſıe, wý, geſto w zmrdutey chudobye krmíte ſíe, neboſſ wamí booh[10]). ne w rozkuoſſy kraſſny przıebywa, Any nalezen muoz byty mezí tyemí any ſ tíemý, geſtot rozkoſſný zywot wedu.

---

[1]) sic. [2]) rozd. [3]) *c* ras. z *t*. [4]) na konci ř. [5]) sc. [6]) na konci ř. [7]) t. [8]) sic. [9]) na konci ř. [10]) rozd., přeps. z *buoh*.

Czo ſye wiece chlubiſſ, O bohatcze, blatna wiecz w uodpoczywany tweho 379b
loze piſſaneho a rozkoſſneho, Kdyſſ kral nad kralmi ſſwym [1]) odpoczy-
wany [2]) poſteli chudych raczil lidy pocztyty. O buohatcze [3]), procz twde
poſtele negmaſſ a nenawidyſſ, Kdyz rozkoſſne dyetatko, w gehozto rucze
geſt wſſieczko, Mýmo hedwabne, Mymo praſſne twe lozîe twrdu ſlamíczku, geſto dobýtek geſt ſobbye [4]) zwuolil? A twa przielıſſna mladoſt, míly gezukriſte, od meczuow neprzatelſkich nykdy beezpeczna nebyla. nebo geſtye gſſy v zladkích prſſy ſſwe matkí wiſſal, Kdyz ſıe andyel zgíewil yozefowí we ſſnye a rzka: Wſtan, wezmí dyetıe a matku geho y vtecz do egıpta; nebuot ſíe blyzy ten czaſſ, ze herodeſſ bude hledaty dyetete, abý ge zatratyl. Od toho míeſta, zadný gezukriſte, poczal gſſy trpiety a netolik w twem dyetenſtwí ten gſſy nepokuoy trpiel, Ale y ſſmrt w malıch dyetkach, gıjchzto mnoho tyſſyczow, any geſſcze ſſaachu, Herodoſſowe nemíloſrdenſtwie zahubylo. A kdyz twe menſſye dyetynſtwuo mínulo, k navczieny nam pokorný przyklad oſtawil gſſí. Nebo ſſy neſſyedl w radye mezy pyſſnými lidmí, Ale w proſtrzed vczienykuow, tiezie gich a poſſluchage, a gyſſa panem ſſwſſieho vczyenye//a mudroſt ſameho [5]) otcze buoha. Take gſſy nam 380a
przyklad poſluſſenſtwîe dal, Kdyz gſſy ſſwei matczíe — gſſa cieſſarz wſſyeho ſſwieta — byl poſſluſſen. A kdyz gſſy ıuz [6]) y ſtarſſieho wieku byl, wyſſeel gſſy ku ſſpaſſieny ſweho liddu [7]) yako ſylny obr, aby byezal po cieſtye wſſyeho naſſieho hubenſtwíe. A nayprwe, abý ſie ſſwey bratrzy we wſſiem rowen wczynyl, kdyz ſluha twuoy hrzieſſnykí krzſtyl ku pokaný, yako gſſy hrzíeſſnyk k nýemu przyſtupyl A krzieſt ſſwaty raczil gſſy przygety, newínný beranku buozy, Gehozto nykdy y zadna gıſkra kterehoz kolýwiek hrziechv [8]) nepoſkwinyla. Pokrſſtyen gſſy, ale ne ty ſſ wodamí; wuody ſkrze tye gſſu poſſwieczeny, aby ſkrzíe nye naſſ pak poſſwietyl. A pokrzſtyeny, wedeny ſſwatym duchem, ſſeel gſſí na puuſt, Aby puuſtenýkowí zywuot nam dal przyklad; na puſczy przíebytek A puoſt cztýrzydcety dny, twrdoſt hladu, pokuſſienye od zleho ducha, toſſ wſſyeczko pokornye trpiel, Abý naſſ k temuz przywnadyl.

Potom gſſy przyſſel k uowcziem, geſto gſſu bylý zahynuly duom yzrahelow, Aby buozieho ſlowa zgiewnye ſſwiettloſt [9]) vkazal k uoſſwieczeny wſſieho ſſwieta. A nebeſke kralewſtwie zwieſtugie tyem wſſyem, geſtot tweho ſlowa chtiely poſluchatý,, A ſſweho gſſy kazanye dýwý potwrdyl A mocz 380b
ſſweho buozſtwie gſſy vkazal nade wſſiemí nad tyemy, geſto ſíe zle gmýegiechu, wſſyem wſſyeczko darmo dawagie, czoz gym k zdrawí ſluſſalo, aby wſſieczki ſobýe zyſſkal. Ale otemnyelo geſt gich ſrdeze, hoſpodyne, A zwrhly gſſu twa ſlowa za ſſíe, Any gſſu znamenaty chtieli tyech wſſiech dywuow, czoz gſſy mezy nýmý czýnyl Kromíe gedyných tiech przeſlechetnych wítyezow, gıjchzto ge malo bylo, geſtoſſ gie ty ſ tohoto ſſwieta wýbral, Aby ſkrzie nye wyſſoke a ſylne dywnye przebuogyowal. A netolik gſſu twemu

---

[1]) ras. *ı*. [2]) na konci ř. [3]) *c* přepsáno ze *z*. [4]) rozd. [5]) *ſ* přeps. ze *z*. [6]) *j* přeps. ze *z*. [7]) rozd. [8]) na konci ř. [9]) rozd.

dobremu dyeny newdyeczny nebylı [1]), Ale y hanyelí tye, pana nade wſſiemí paný, a czynylı gſſu nad tebu to wſſıe, czoz gſſu chtıelí. Nebo kdyz ty czynyl mezy nymí ty dywy, gychzto zadny gyny drzewe neczynyl, Czo gſſu ony rzeklí? Nenye toto czlowıek od buoha, ale mocíj knyezete dyabelſkeho dyablý wymyeta. Dyabla ma w ſſobye, Swuody zaſtupy, Obzyerce geſt a opywce wína A przıetel zgíewných hrzıeſſnykuow. Czo placzyeſſ, czo wzdychaſſ, czlowıece, kdyz ſlowa trpyſſ protywna newŷnye? Neſſlyſſyſſ, czozt geſt pro tye newíñych [2]) protywnych newynye ſlow ſſlıſſal twuoy
381a hoſpodyn? A kdyz//gſſu hoſpodarze belzebubem nazywalí, welmíe wıece czeled geho. y to y mnohe gyne hanby, A gez gſſu nýekolıkokrat tye chtíelı kamenowaty, dobrý gezucrıſte, to gſſı wſſıeczko míle trpıel A vczŷnyl ſy ſíe przıed nýmí ıako czlowıek, genzto neſlıſſy a geſto nema w ſſwych vſtech zadneho odmluwenye.

Naýpoſſledı pak twu newínnu krew od tweho mlazſſıeho — ſyna wıeczneho ztracenýe [3]) — za trzídczety penyeez gſſu kupılı, aby ſſwu duſſy ſſmrtedlnŷe ztratylı beze wſſıeho przýczynka. A zrada newıerneho tweho zradcze tebe taŷna nebyla; Awſſak gſſý na ſſwí poſſledný weczerzí klekal przıed nym na ſſwu kolenu, Geho proklete nohý ſſwýma ſſwatyma rukama raczıl ſý vmýwaty y zetrzıetŷ. O czlowıecze, geſſcze puozzdwıh hrdla chodyſſ nahoru? o hlíno, o popele, czo pychaſſ? geſſcze tebuu twa nepokora toczŷ? hleday na zrczadlo wſſye pokorŷ a wſſye tychuoſty. Hleday na hoſpodyna, na gezucrıſta, ſtwuorzıtele ſſweho y wſſíeho ſtwuorzenye, hrozneho ſuudczí y zywıch y mrtwıch, kakt przıed nohamí czlowıeczymí ſſweho proradcze raczıl kleknuty na ſſwu kolenu. Znamenaŷ, kakt gıe pokorneho
381b ſrdcze, a ſtíd ſıe twu pýchuu, ſtıd ſıe twu nepokoru. To//geſt twua býla welıka týchoſt hoſpodyne, zeſſ toho newıerneho nechtıel przıed apoſtolſkym ſbuorem proneſty any vhanyty, Ale lehce geı napomenuw kazalſſ gemu poſſpıeſſytŷ tıem, czoz bıeſſıe zamýſſlıl; awſſak pro to pro wſſıeczko geh zlý vmyſſl ſıe nerozpaczıl, ale wyſſıed wen poczıe ſíe peczowaty, abý ten zlý wmyſſl dokonal a ſſwu myſſl doplnyl. Kak gſſí ſſpadl ſſ nebe, lucıferze, genzto gſſí rano wzchuodŷl w rozkuoſſy raýſſkí, ſlowutnye gſſy wıdan myſſczan nebeſkých towarzyſſ a ſlowa buozıeho kwaſſıenýn. Kak gſſý pak, poczten mezy ſyný temnoſty, przygýmaw ten ſladky pokrm, procz ſſy pozýwal lagen. Tehdí oſſwíecena geſt czeled twa, hoſpodyne gezukrıſte, ıakoſto towarzyſtwuo andyelſke. Tehdí tepruw ſlowa buozıeho przeſſczedrze tekucıeho ſſczaſtny ten ſbor z twıch vſt napogen geſt, hoſpodyne; nebo yuz ten ſſmrduczy ſuudecz byl wen wywrrzen, genzto nebyl duoſtogen toho przeczyſteho pytıe w' ſſıe [4]) przygıety.

A daw gym przykazanye o mílowaný a o pokorzıe a przyprawýw bratrzy kralewſtwıe otce tweho na to mýeſto, geſto bylo znamo twemu zradczý, Seel gſſy ſſ nýmí wıeda wſıeczko to, czoz ma na tye przygíty. Tu
382b zamutek twe duſſye, geſto myela pro buduczy muku, yuz ſſý//ty wſſıelık

[1]) sic. [2]) ras. [3]) ras. [4]) ras.

dobrowuolnye przeal. W ſlyſſeny ſwei bratrzy neſtydyel gſſy ſe powiedyty a rzka: Smutna geſt ma duſſye az do ſmrty. A pokleek na ſwu kolenu na zemi padl gſy na ſwuoy obliczieg modle ſie a rzka: Swiny ¹), otcze muog, geſtlí to lzie, odwed tyto muký ode mne. a teſknoſt twucho ſrdcze dobrze vkazowalo²) ten krwawy pot, genzto toho czaſſu, kdyz gſſi ſie modlil, z tveho tiela na zemí kropíemí kapall. Pane buozye gezukriſte, odkud twey duſſy tak weliký ſſmutek, odkud tak weliky pot, odkud tak teſklywa modlitba? Wſſak gſſy owſſyem dobrowuolnu³) obyet ſſwemu otcí offierowal a nycz gſſy beezdyeky trpiel. Owſſem, hoſpodyne, a nadyegem ſíe take, ze ſſy to k utíeſſyený ſſwych nemocznych vdowu przygial, abý nykte ſie nerozpaczil tu, kdeez tielo krziehke ſie rozpaczígie y protywí, wída, ze duch huottow⁴) geſt k trpený. A take abýchom tye wiece mílowalí a wiece tobýe vdyeczny byli, Przyrozenu nemocz tiela tyemí znamenýmí dal gſſy znaty, ſkrzie nýezto býchom nauczienye wzeli, eſſ ty giſtie naſſye nemoczí na ſſobíe noſſyl a beez welike nemoczy muk gſí netrpíel. Nebo hlaſſ onen od tiela pochodyl, ne od duſſye, Kdyzto gſſí rzekl: Duch zagiſte hotow geſt, ale tielo nemoczno.

Kak gieſt byl hotow//k umuczýený, Dwuoý duch zgiewnye ſie vkazugie. Nebo kdyz gſſu twuogí neprzietele y ſ twym proradczi ſ lucernamí 382b
y ſ pochodnýemí a ſſ odyenym w noczi tebe hledalí, tyſſ dobrowuolnye proty nym ſſel, gy^m ⁵) ſy ſie pokazal. A znamenym, geſto gſſu twuogi neprzetele mezi ſebu vlozyli, tyem gſſi ſie gym zgiewíll. Nebo kdyz geſt przyſtupyl ku polibený twich vſt ſſwatích to gedowate zwierzîe, neprotywil gſſy ſe gemu, Ale vſta, w nychzto zadna leeſt nenye nalezena, k gieho vſtuom plným zloſty ſladce gſſi przýczynnyl ⁶). newynný beranku buozy, czo tobye a tomu wlkowí? Ale to ge twa ſlechetnoſt byla, pane gezucriſte, ze gſſy to wſſieczko vkazal, ſkrzie nyezto twrdoſt zleho ſrdcze mohla obmýekcena byty. Nebo y ſtaru prziezný gſſy gey napomýnal a rzka: Przietelí, k czemu ſſy prziſſel? a geho nemíloſrdne ſrdce chtiel gſy odhrozyty a rzka: Judaſſy, polibennym ⁷) ſyna czlowíeczieho zraſſugeſſ. Ay, tot ſiliſteowe na tíe, ſamſone. Anyz gych to od tebe odhrozilo, ze gſu w ten czaſſ, kdyz ſſu tie gety chtielí, moczí tweho buoſtwie wſſiczkny zaſſie na zemí padlí, ne proto, bý ſe chtiel branýtý, Ale abý poznala czlowieczie nemudroſt, ze nýcz nemuoz proty tobýe, gedyne tolik, gelikoz ty prziepuſſtyſſ. A ktoz ſſmíe to beez wzdychanye a beez zaloſty//wzpomanutý, kak gſſu tie w ty czaſſy nemíloſtywie geli? A twuogi 383a
newynnýe ruce, míly gezucriſte, hanebnye ſſwazawſſye, tye, beranka przetycheho, a ty gym nýcz neodmluwaſſ, yako lotra hanebnye gſſu na ſſmrt tahlí. A y tehdý geſtyeſſ nenechal, bý ſſweho myloſrdenſtwie ſſwym neprzateluom neukazal. Nebo kdyz twuoy mlazſſy bieſſie twemu neprzietelí vtal vchuo, ty ſſwym dotczenym gey uzdrawi. A tomu, genz tebe branyeſſie, przykaza, aby zadneho z twich nepratal neurazowal. Prokleta gich zloſt, ze any widyenym dywa aný míloſrdnym ſkutkem mohla vpokogiena bytý. Przied radu zloſtnych knýezat gſſy weden A prawu duſſy, yakz gie ſluſſalo, poznal, a yako bý byl czo krzyweho mluwil, tak gſſi na ſſmrt odſuuzen.

¹) sic. ²) sic. ³) *-u* přeps. z *-y*. ⁴) rozd. ⁵) na konci ř. ⁶) rozd. ⁷) t.

O przIemíly hoſpodyne, czoy gſſy tu neduoſtoyneho a hanebneho od ſſweho wlaſtnyeho lidu trpiel. Oblicziey twuoy pocztywí, naanz zadagy andyele hledaty, genz wſſieczka nebeſſa radoſty naplnygýe, gemuz ſíe modle wſſichny y chudy y buohaty, neczíſta vſta ſſwymí ſlúhamí gſſuu zkalená [1]. Hrzieſſnyma rukama býlý ruchu oblicziey na poſſmyech zawazalí A panu wſſyeho[2]) ſtworzienye iako zawrzenemu robietyezowí policzkí dawalí. A geſtye
383b y twu duſſy neobrzezanemu pſſu, /abý gy pohltyl, dali. Neb ſſwazawſſie tye przied pylatuow oblícziey wedlí proſſiece, aby tie vmorzyl na krzyzí, genzto gſſí hrzíecha neznal. A czlowieka vbýwczí proſſílí, abý gym dan byl, Wlka míeſto beranka a blato míeſto zlata wolece. O neduoſtoyna a neſſczaſtna promíᵉno. A zagiſte wiedyel dobre to nemíloſtywe knyezie, ze tobye to wſſieczko z zawiſty czynýe; wſak ſſwu ruku newzdalil od tebe a naplnyl ſſwu duſſy horzkoſty beez przýczynka. Na poſſmyech tye herodeſſowí poſſlal A przeboleſtnými ranamí twe tyelo kazal byty, rany k ranam, buoleſt ku buoleſty przyczynygie. O wyborne dyetie pana meho hoſpodyna, czoz gſſi vczýnyl, pro nyez bí taku hanbu, taku muku, taku horzkoſt duoſtogen byl mýety a trpiety? Zagiſte nýce. Ja, czlowiek ztraceny, tweho wſſýeho zetrzíenye, twe ſſ wſſye hanbý byl ſſem przýczínek. Ya gſſem, hoſpodyne, gedl hrozen kyſſely a twogy zubowe trpíe laſkomíný.

We wſſem w tomto nebyla naſſycena nemíloſt newiernych zydow. Naypoſſledí pak w ruce neobrzezowanych rýtierzow gſſy ſie doſtal, Abý tye hanebnu ſſmrty zahubilí. Malo ſie zdalo tyem hanebnym ſſwatokradczom tye vkrzýzowatý, az drzewe poſſmýechí naplnyli twu duſſy. Nebo czo o nych
384a prawi piſmo?//Y ſſebrachu k nýemu wſſichnu obecz w konſelſky duom A ſſwleczechu ſſ nyeho geho rucho a obleczechu gey w ſſukny z pawlaku vczynyenu a plaſkem czrwenym odyechu gey a ſpletſſye korunu z trnýe wſadychᵛ [3]) na geho hlawu A treeſt w prawu ruku dachu gemu A klekagice na kolenu, poſſmíewagicz ſſie gemu poſſmewachu [4]) a rzkuce: Zdraw, kraly zyduowſky. y dawachu gemu policzkí A plýgice naan, wzemſſe treeſt y tepiechu hlawu geho. A kdyz ſſe gemu poſſmíewachu, obbleczechu [5]) giey w gieho rucho y wedechu giey, abý gey vkrzyzowalý. An neſſieſie ſſwuoy krzyſſ. y przywedechu giey na to míeſto, gemuzto dyegi gmye kolgata, y dawachu gemu vyno ſſ myrru a ſſluczy ſmýeſſene. A kdyz okuſſy, nerody pytý. Tehdy gey vkrzyzowachu, a ſſ ným dwa lotry ſſ uobu ſtranu a v proſtrzedku gezyſſie. A gezyſſ pak wecze: Otce, odpuuſt gym, nebot newyedye, czo czynye. Potom wíeda, ze geſt wſſiczko dokonano, abý ſie pyſſmo naplnylo, wece: Cchce mí ſie pyty. Tehdy geden byezew z nych wze hubu y naplný gý occzta A wlozyw yu na treeſt dawaſſie gemu pýty. A kdyz przyge ocet wece: Dokonalo ſíe geſt. A wolage welikym hlaſſem wece: Otcze muoy, w race [6]) twogí porucíem duſſy mu. A ſklonyw
384b hlawu puſſczy//duſſy. Tehdý geden z rítierzow koppym [7]) otewrze buok geho.

---

[1]) sic. [2]) *w* ras. z *ſ*. [3]) nakonci ř. [4]) sic. [5]) rozd. [6]) sic. [7]) rozd.

O proczytyzz, ma duffye, gýz a otrzeff prach ffebe, znamenayz znamenagie muzye tohoto. Hledayz nan yako w zrezadlo ffwateho cztenye, yako by przied tebu ftal. znamenayzz, ma duffye, kto geft tento, gmage obrazz yako kralow, Ale wffak od fluh[1] zawrzeneho a potupeneho hanbý a puotupy naplnyen w korunýe gde. a ta gifta koruna geft geho muka A tyffycem bodeným przyekraffnu gieho hlawu ranyla. W kralowu pawlaku oblecen, ale wiece ge w ny vhanyen nezlý pocztyen. zezl kralowy w ruce neffieffie, A týem pak geho pocztywa hlawa byta. Klanyegíj fie przied nym klekagice na zemí a kralem giey nazywagý A na gieho przemíly obliczeý plygyce plwagij A w geho líce ffwate policzky dawalí. Wyz, ma duffie, kakt wffemí czyny czlowiek tento byl zfuuzen a wzhrdan. Pod krzyzem muffyl ffwuoy chrzbeth naklonyty a fam fobýe ffwu hanbu nefty. A kdyz przyweden na myefto ffweho vkrzýzowanye, mýrru a zlucz gemu pyty dawalí. A kdyz na krzy ¹) býeffye pozzdwyzen, an rzekl: otcze, odpuuft gym, nebuot newiedye, czot czynye. kaký ge to, genz we wffyem ffwem horzý nykdy vft neotewrzel, abý nebo nepozalowal nebo fie omluwil nebo//pohrozyl nebo giedýne zle flowuce proty tíem prokletym pffuom byl rzekl: 385a
Ale brrz flowuo pozehnanye, iakeff od poczatka ffwieta nebilo flýchano, ffwym neprzatalom dal. Czo geft pokornyeyffieho toho muzye, Czoy tyffieho ma duffie widala? Geftye wiecze znamenay a wiece fíe podywyff. wízz gey nahaa, bíczowana. proftrzied lotrow na krzýzy hanebnye zeleeznymi hrziebykí byl probýt w nohach a w rukach, Oc²tem napuogen A po ffmrty kopym w bocze ranýen, A ffczedree potoky krwe z ffwym ²) piety ran geft wypuftil. Placzte, muogy oczij, a rozeffkrzwí fíe, ma duffie, ohnýem flytowanye pro zahubenye tohoto przieműleho muzîe, gehozto w tak weliký pokorzíe, w tak weliky buolefty wídyff.

Juz gffy nemoczy geho czlowiczftwíe, ma duffye, wîdyela a fflítowanyeff gmýela. znamenayff yuz take muocz geho buozftwíe y budes fíe dywíty. Nebo flyff, czot prawí pifmo. Od ffefte hodyny tma fie vczynyla puo wffem ffwíetu az do dewate hodyný. Slunce we tmíe ftalo. A opona chramowa rozdrziela fie od wrchu az dolow do konce. A zemíe fie trzaffla a ffkalý fie zzfiedalý. A hrobuowe fie otewrzeli. A mnoho tiel ffwatich, gefto gffuu byla vmrla, ff ným z mrtwich wftala. Kaky ge toto, gehozto zelee y nebe y zemíe A gehoz//to ffmrt mrtwe krzieffý? Znamenay, ma 385b
duffye, znamenay. totot geft hofpodyn gezukryft, ffpaffitel twuoy, Prawý buoh a prawy czlowiek, genz gedyny fam pod nebem beez pofkwrnyenye geft nalezen. A kak tie pak mezý zlodyegy nalezen a yako trudowaty a yako zawrzeny a iako dyete ynhed vmrle z brzycha ffwe materzie z zyduowfkeho fboru byl zawrzen. Tento naykraffy nade wufiemí lidmí y kat ³) geft naymrzutieyffy byl vczynyen mezy wffiemí lidmí. Ranyen geft zagifte pro naffie nemoczy A zetrzien geft pro naffie hrziechý a obyet wuonye przechutne przed tebu vczynyen, otcze wieczne chwalí, aby odwratyl twu

¹) sic. ²) sic. ³) sic.

nehbbolt [1]) od naſſ a vwedl naſſ w nebeſku dyedynu. Wezrzyz, otcze buoze,
z [2]) ſſweho ſſwateho míeſta a z ſſweho wyſſokeho nebeſkehó przíebitka
a racz nawſtýewyty teyto przieſſwaty obyetý, geſto tobíe offierugie weliky
naſſ knýez ſſwate ſ twe dyetye, hoſpodyn gezukriſt, za hrziechí twey [3])
bratrzíe, a bud míloſtwi [4]) nad naſſy weliku zloſty. Nebot hlaſſ bratra na-
ſſieho gezukriſta wuola k tobýe ſkrzie poznanye. Poznay, otcze, ſkrzie
ſukný ſyna tweho prawe [5]) yoſepha; nebot gey zwierzz ſkarzeda ſleptala
386a a ztlaczyla w ſſwe^{m} [6]) hnyewie rucho geho. wſſiczku //geho kraſſu krwí zkalel
zwýerz a pýet dyer w ny rozdrzel. To geſt, hoſpodyne, rucho, geſto gie on
w rruku [7]) zlee zeny egypſke oſtawil. Radſſy chtiel plaſt ztratyty nezli ſſwe
cziſtoty zbýtý A radſſy chtiel w zalarz w ſſalarz [8]) wſazen býty neżlí pro
ſſwietſku chwalu czýzolozſtwu powuolítý — Tomu zagiſte hlaſſu, gijmzto
gemu rzeceno: Toto wſſieczko tobye dam, acz padna budeſſ ſie mnye kla-
nyety — A to bý zagiſte bylo ſpaty ſſ czyzy zenu. A yuz wíeme, otcze buozie,
ze geſt zyw ſyn twoy a on panuge we wſſy zemí egypſky nynye na wſſiech
míeſtech, kdez ty panuge^{ff}.[9]) Nebo wyweden geſt z ſalarze, abý byl cieſſarzem.
A promyenyw rucho tieleſtne zkwetl geſt wieczný kraſſíe a tys gey ſſ weliku
chwalu przigial. Oblupyl geſt czieſſarzowuſtwo nemíloſtyweho faraona
a ſſ welikym wytieſtwi^{m}[10]) ſſwu wlaſtny mocy wſtupyl geſt na nebeſſa
a yuz chwalu a czty korunowan. Gedyna prawice twue welikoſty, aby ſtal
za ny przied twym oblicziegem; nebo bratr naſſ a naſſie maſſo geſt. Hledy
w uoblicz eyg tweho gezucriſta, genz ge tebe byl poſſluſſen az do ſſmrty,
A newychodte z twe pamíety geho rany az na wieky. wzpomínay, kak
386b gſſy welíke doſty vczynyenye od nyeho za//naſſie hrzyech[11]) przýgial.
Bý, hoſpodyne, naſſie hrziechî na wazye polozyl, gijmyzto ſſme tweho hnyewu
zaſſluzylí, a vtrpenye, geſto ge za ny trpiel newynný twoy ſyn, To zagiſte
vtrpenýe waznyeſſie bude a vzytecznyeyſſie a duoſtoynyeyſſie, abý ſíe pro
nye nad namí ſmílowal. Dyekuy tobye, otcze, kazdy krzieſtyanſkí czlowiecz[12])
z tweho welykeho míloſrdenſtwie, ze gſſy ſynu ſſwemu neodpuuſczil, ale za
nyſſ gey na ſſmrt dal, Abýchom tak welikeho a tak wierneho rzecznyka
przied tebu gmíelí na nebeſſyech.

A czym ſíe tobíe mohuu oplatyty, ſylny buozye gezukriſte, czymt
podyekugij ya, prach a popel a hubene ſtwuorzenye? Nebo ty, czoz gſſy
gmíel za me ſpaſſenye vczynyty, tohoſſ neuczynyl[13]). Od noh az do hlawy
v wuodye welíkey muky gſſi ſie pohruzyl, abý mye wſſyeho odtud wywlekl,
y weſſly ſſu wuoddy az do twe duſſíe. Nebo ſſwu duſſy dal gſſy na ſſmrt, aby
mu ztraczenu nawratyl, a tehdy gſſy ný dwuogym dluhem k ſſobye zawazal;
neb y za to, czoz gſſy dal, y za to, czoz gſſy ztratyl, ſſwymſſ gſſy mye dluz-
nyke^{m}[14]) vczynyl. Ma duſſye dwakrat mí geſt tebu dana, Gednu, kdíz gſſy
gy ſtwuorzyl, Druhe, kdyz ſy gy wykupyl. A nycz toho nemam, czym bych
387a toho myel ſ prawem od//platyty, tak yako ſſwu duſſy. Ale za twu drahu

[1]) rozd. [2]) ras. [3]) *t* přepsáno z *ſ*. [4]) sic. [5]) sic, na konci ř. [6]) na konci ř. [7]) rozd. [8]) sic. [9]) na konci ř. [10]) t. [11]) sic. [12]) sic. [13]) sic. [14]) na konci ř.

duſſy, tak pro twe zamuczenu, kterut bý mohl czlowiek odplatu daty, tey naleztý nemohu. Nebo bych nebe y zemý y wſſiezku gych kraſſu za ny muohl daty, zagiſte aný tak mýerý prawe odplaty doſſieczy bych mohll; ale tak, yakz mý ge lzýe, tobie ſe opplatyl [1]). Twuoy dar geſt to, hoſpodýne. mýlowaty tye mam ſ prawem ze wſſieho ſrdcze, ze wſſie duſſye, wſſy ſſwu myſlí, wſſy ſſwu ſilou. A ſ prawem mam tebe wſſyemi czyný naſſledowaty, neboſſ za mie raczyl vmrziety. A kak ya to muhu [2]) vczynýtý [3])? gedyne ſkrzie twu pomocz. Przyczyn ſie k tobye, ma duſſye, nebo wſſieczka gegy muocz wýſſy w tobíe. A yuz, hoſpodyne wýkupítelí muoý, tobie ſe klanyem yako prawemu buohu, w týe wíerzym, w tye vſſam, A kteruz mohu zaduoſty, k tobye wzdycham. Pomoz mý krzyehkoſty k tweho vmuczeny ſlowutnemu znamený, na nyemz gſſy vczínyl me ſpaſſenye. Weſſken ſie naklonygy a tweho wýtyezſtwie krzýz, kralowu koruhew, w twe gmye, gezukriſte, naſſledugy, Twu trnowu korunu a hrziebýký twu krwí czrwene A kopie w twem buocze pohruzene, Twe raný, twu krew, twu ſmrt, twuoy pohrzeb, twe przewítyezzne z ſmrty wzkrzieſſye//nye, gezukriſte, modle ſíe naſſleddugy [4]) 387b
a chwale. Nebo wuonye meho zywuota w tom we wſſyem ty gſſy mnýe. Tuu zywu wuoný duſſy mu, hoſpodyne, z ſſmrtedlneho tiela y hrziecha racz wzkrieſſýty. Tuu moczi od dyabelſke chýtroſty racz mie oſtrzieci A poſyl mne, abý tiezkoſt tweho przýkazanýe mnye ſladka byla A brziemie ſſwateho krzyzíe, geſto welyſſ na plecý mý duſſy noſſyty, mnye lehko bylo. Nebo ktera ge ma ſyla, abych ya podle tweho przykazanye protywenſtwie tohoto ſſwíeta tak rozliczne míle a pokornye trpíel? Zda gſſu me nohý yako gelenye, abých mohl po trny a po hhlozý [5]) twich muk býezety?

Ale proſſy twey míloſty, racz mogý hlaſſ ſſlyſſety a naklon na ſſweho ſluhu ten przieſſladky hlaſſ, towiez ſſwaty krzyzz, genz geſt drzewuo zywota tyem wſſyem, geſto gey przygymagy, ze pobýehnu weſele a poneſſu bez vſtanye krzyz twoy Po tobýe. ten zagiſte przicbuozy krzyz wloz na mogy pleczý, gehozto ſſyrokoſt geſt míloſt, gehozto wyſſoſt geſt przieſſylna mocz, gehozto hlubokoſt geſt przeſylna y przeneſlychana mudroſt, gehozto dluhoſt geſt wiecznoſt, Gehozto zagiſte ſýroſt geſt míloſt nade wſſieczko ſtwuorzenye ſie rozſyrzygícz.//wzzbý nan mogí rucze ý mogî noze y wſſieczko podobenſtwie 388a
twych muk oblecz na ſſweho ſluhu. Day mí, hoſpodyne, abych ſie mohl vchowaty ſkutkuow tieleſtných, gichzto nenawydyſſ, a czynýty prawdu, geſto ty mílugeſſ, A w tom obeem gedno twe chwalý hledaty. A lewícy mu przybí hrzebýkem ſſmýernoſty A prawíczi hrziebykem prawedlnoſty. Day mey myſlí, at bý wzdy myſlila o twem przykazany a aby wzdy o tobýe mýſlila. A pprawu[6]) mu nohu przybíj k temuz ſſwatemu ſwatemu [7]) drzewu hrzyebykem ſſwate pokorý. Day, abý ma lewice, towieſſ meho tieleſſenſtwie, abý neprzemohlo gie neſſczaſtne ſſczieſtye tohoto ſſwîeta, aný rozpaczylo buduczieho zywota przielyſſne ſſczieſczie neſſczeſty[8]) ; a tak ma lewa noha hrziebykem ſylnym bude na krzyzy przybyta. a abý trnye, geſto na twy

---

[1]) rozd., sic. [2]) sic. [3]) *v* ras. z *w*. [4]) rozd. [5]) t.) [6]) t. [7]) sic. [8]) na konci ř.

hlawýe býlo, nýekterím podobenſtwym na my bylo wídyeno, Racz daty
meý myſli buodlýwe wzkruſſyenye za mee hrzyechý, A abých gmyel ſlýto-
wanye nad mým blíznyẹm, abych nenawidyel tiech, geſto zle czynye.
Zadam take, abý hubbý na trzſtý mým vſtuom podal a horzkoſt ocztowu
przyczynýl k ným [1]) vſtuom. A take zadam, aby ſſwateho piſſma k memu
388b ſſmyſlu dal okuſſyty a tak wídyety, ze tento ſſwiet tak pro//kwetlý geſt
yako huba, kýſſeleyſſy nezlí oczet. Takz y proſſy, abý tento kalich baby
lonſky, genz zapogyge weſſken ſſwîet, Abý mne krzywu chwalu neſſwedl
a obludnu ſladkoſty nezapogyl Jako^{z}ſto oný, geſto tmu ſwytloſty [2]) a
ſſwietloſt tmu a horzkoſt ſladkoſty a ſſladkoſt horzkoſty mnyegy. Do wína
ſſ mýrru a ſ zluczy ſſmyeſſeneho neígmam dobreho domnyenye, próto zeſſ
ty nerodýl geho píty — ſſnad proto, ze przielyſſnu zloſt a zawyſt twich
neprzatal znamenawa. k twemu zywemu krzyzý ſſweho ſluhu podobna
vczyn, hoſpodyne, vczyn we mnýe, abých vmrzel hrziecha [3]) podle tiele-
ſſenſtwie a zyw byl prawedlnoſty podlee duchowenſtwye a abých vkrzý-
zowaneho czely obraz w ſſobye noſſye tyem ſie mohl chlubytý. To take,
geſto po twey ſſmrty neſyta zloſt twych neprzatal tobýe vczynyla, we mnýe [4])
to podobbenſtwie [5]) napíſſ. Ran me ſrdce zywe a ſylne twe ſlowuo, geſtot
hlube wchody nez-lý ktere oſtre kopye, a doſſahagie az do wnytrznye mey
duſſie, Wýwed z nyeho yako z praweho meho boku zywota dawagyczie krwe a
389a wuody mílowanye tweho, hoſpodyne, a mych bliznych. Naypoſſledy pak czyſtu
ruchu, Towieſſ cziſtotu, mu duſſy obyn, w nŷezto//bých odpoczýwal przy-
blizyge ſie k tobye do mýeſta ſtanu dywneho, a zkry mýe, az y míne twuoy
hnyew. Trziety pak den po vſſylí w prwu hodynu wieczne ſoboty mezy
ſſwymí ſyny mýe nedoſtoyneho racz wzkrzieſſyty, a abých w ſſwe^{m}[6]) zy-
wuotye wydiel twu ſſwíetloſt a naplnyen byl radoſty tweho oblicegie.
O ſpaſſyteli muoý, o bozie muoy, przid, proſſymt twe míloſty, w ten czaſſ,
abych to, czoz nynye wieru doſſaham, pak ſſwyma oczyma wýdiel; to, czoz
ſíe nynye nadyegy a z daleka pozdrawugy, abych to popadl; to, coz mu
wſſy ſylu zadam Rukama, ſſwu duſſy abých to obyal a polibyl, abých w hlu-
bokoſty tweho mílowanye wſſyeczek potonul, O ſpaſſitely muoy, O bozíe
muoý.

Ale nynye zatyem chwal, ma duſſie, hoſpodyna, ſpaſſytele ſſweho.
Chwal geho gmýe, nebot geſt ſſwato a pprzieſſwatich [7]) rozkoſſy plno.
O kak gſſy dobrí [8]) a przieḍſladký, hoſpodyne gezukriſte, duſſy hledagiczi
tebe, gezukriſte wykupíteli, ztracenych ſpaſſyteli, nadyegie zṣbýehow
hledagicich, Sylo duſſy placztywie a po tobíe biehagíczy w potu. Sladke
389b vtyeſſienýe a rozkoſſne odpoczywanŷe, Koruno wítiezowa, gedyna odplato
A weſſele wſſiech nebeſkich mýeſtyan. Przieſſcziedra ſtud//nýcze wſſiech
miloſty podle naýwyſſieho buoha, naywyſſy bozie. Tye ſ prawem chwali to,
czoz gie nawyſſie na nebý, y to wſſie, czoz ge wyſſoko na nebý, y to wſſieczko,

———

[illegible] [2]) *w* přeps. z *l*. [3]) *a* přeps. z *u*. [4]) *n* přeps. z *ý*. [5]) rozd. [6]) na konci ř.
[7]) rozd. [8]) *í* přeps. ze *z*.

czoz gte na zemi zde wdole. Welky[ti] 1) ty a weike ge twe gmye. O neprzieſtawagicí kraſſo wyſſokeho boha A przieczilta czyſtoto wiecznieho buoha, wieczna ſſwietloſty, zywote, genz wſſyelike wieczy zywot dawaſſ. Swietloſty, geſto wſſyczku ſſwietloſt oſſwieczugeſſ a zachowawaſſ wiecznev ſſwietloſty, tyſſiez tyſſyczow ſſwietloſty, geſtot ſſwietye przied ſſoliczy tweho bozſtwie od poczatka ſſwíeta. O wieczny a nykdy neprzieſtawagíczí a ſſadky potoczku ſtudnyce ſkrite od oczíj wſſíech ſſmrtedlnych, gegyezto wuoda oḍ 2) bez poczatka, gegyezto hlubokoſt beze dna, giegiezto wýſſoſt bez doſſyezenye, gegyezto ſyrokoſt beez obſiezenýe, giegieſto czyſtota bez zakalenýe. wypuſtylo tie ſrdczie wiſſokeho buoha z ſſwe welike hlubokoſtý a z twe plnoſtý wſſychný ſſme nabralí; Neboſ ty przeſtyedra ſtudnyce wſſieho dobreho. ſedmerych darowu ducha ſſwateho Drahíj potok z ſſwých pokladow wypuſſczieſſ, gehozto ſladkoſty tohoto naſſieho morze, na nýemzto plawamý, horzkoſt naſſye nemoczy racz oſſladyty. Potuoczku olege, weſſele 3) a wína// 390a
przieczîſteho, genz gſſi moczí plamenne. Duch ſſwatý od tebe a od otce pochody, wſſyeczko naplnýegye, wſſwieczko 4) w ſſwie moczy drzye. Tot geſt potok rozkoſſy, gymzto ty ono rozkoſſne mýeſto a ſlawne íeruzalem, geſto na nebeſſiech geſt w ſtarẹm 5) vſtawicznye napogyge[ſſ] 6), Abý tobíe chwalu wzdawalý bez przieſtanye Swietle ony a plameñe 7) warhany. tu przied zaducziemí twými kropíemí zyezlíwich 8) twoy 9) lid zada napogen býtý. O zadny otczie, prziepuuſt, abý ſſczenatka mohla ſie napýty kropiek, geſto padagy ſ tweho ſtola. O zadny hoſpodyne, tyemí ohennýmí kropiemí oſſwiet, obuow, 10) oſſwiet, rozeyzy, obweſſiel a potwrd a ſſgiednay ſrdce, geſtot w tíe wíerzie, aby gedno byli, gedno wonyelí 11), gednoho widielí, tie boha naywyſſieho w nebeſkem kralowſtwí. Gehozto mnye y wam dopommahay 12) otecz, ſyn, ſſwaty duch. Ame[n].

Druhy pak den, geſto býeſſye po welikem patku, ſebrachu ſie knyezata popowa a duchownyci ku pylatowi a rzkuce: Pane, zpuomanulyſſ me 13), ze onen ſſwuodycz rzekl geſſcze zyw gſſa: Po trzech dnech z mrtwich wſtanu. protoz kazz ſtrzieczy hrobu az do trzietyeho dne; Neb ſnad przygducz mlazſſy geho a vkradnu gey a rzku lí//du, ze geſt wſtal z mrtwých. y bude 390b
poſſledny blud wieczſſy nez prwny. Wecze gym pýlat: Gmate ſtrazy, gdyete, ſtrzieztezz, yakz vmíete. Ony odſſedſſe ohradychu hrob, znamenawſſíe kamen, y ſtrazemí.

N a t o t o c z t e n ý e m l u w[i] 14) ſ ſ w a t y T h o m a ſ ſ z a q u í n a a r z k a.

Nemyelí duoſty na tom knyezata popowa, ze gſſu ſpaſſitele vkrzýzowalí, ale y hrobu ſtrzieczy kazali. A gelikoz bý na ných bylo, byli bý rady ſſwyma rukama, aby newſtal, gey drzalí. A take geſſczye y po geho ſſmrty, wíeduce gey ſſprawedlneho, ſſwuodyczem gey nazywali. Ale yakozto

1) na konci ř. 2) červeně přetrženo. 3) přeps. z *weſſelý*. 4) sic. 5) červeně přetrženo. 6) na konci ř. 7) rozd. 8) sic. 9) ras. 10) sic. 11) ras. *-lí*. 12) rozd. 13) sic. 14) na konci ř.

Cayffaſſ newieda drziewe byl prorokowal a rzka: Hodno wam geſt, abý geden czlowiek vmrziel, nez bý weſſken lid zahynu[1],[1] Takeez y tyto. Nebo zagiſt gezukriſt byl geſt ſſwuodycz ne ſ prawdí w blud, ale z bludu w prawdu, ſſe zleho do dobreho, z ſſmrty do zywuota. A protoz gſſu pak mluwilí, by on byl rzekl: Po trzech dnech z mrtwich wſtanu. Nebo on rzekl byeſſíe: Jakz geſt byl yonaſſ w brzyſſye czetowie — towie[s] w teý rybie, genz ſlowe welryb — trzy dny a trzy noczý takeſſ bude ſyn czlowieczy w ſrdczy zemíe
391a trzi dny a trzy noczy. A mluwiechu: ſnad geho mlazſſíj geho//vkradnu. Swatý apoſtolowe byli gſſu duchowny zlodyegy; Nebo gſſu prawý ſſmyſſl pyſma ſtareho zakona yako vkradſſye zydowſtwu wneſli w ſſwatu krzíeſtyanſku cierekew. Syna take bozyeho, kdyzto gſſu zydowe w ſſwei néwierzíe yako ſpali, od nych gſu wyneſlý a mezy pohanſtwo neſſli; Neb gſſu pohaný ſſwu wíeruu radý gey przygyalí.[2]

V weczer pak ſoboty, geſto ſie brziezdy w prwu ſobotu, przýgíde maria magdalena a gyna maria wídyety hrob. nalit zemíe trzieſſienye vczyný ſie welike. Andyel zagiſte buozy ſſtupil ſſ nebe. A przíſtupyw odwali kamen y ſſiedyeſſye na nyem. Býeſſye pak wzezſſrzenye obliczíey geho yako bleſſk, Rucho yako ſſnyeh geho. Pro bazyen pak geho wſtraſſychu ſye ſtrazny a vczynychu ſíe yako mrtwí. Odpowíedyew pak andyel wece zenam: Neboyte ſſe wy; wiemt zagiſte, ze geziſſe, geſto geſt vkrzyzowan, hledate. nenyet zde, wſtal geſt zagiſte, yakot geſt rzekl. Puodte a wyzte mieſto, kdet geſt byl polozen hoſpodyn. A brzo gdyete, powíezte mlazſſym geho, zet geſt wſtal. A ted przedey[3] waſſ do galilee; tu geho vzrzíte, yakot
391b gſſem wa[m][4] powiedyel. y wynydechu z hrobu//ſtrachem a ſ radoſty weliku bieziecz, abý geho mlazſſym zwíeſtowalí. Tehdy gezyſſ potka gie a rzka: Zdrawí. Ale ony przíſtupíchu, abý drzely geho nohý a poklonylí ſie gemu. Tehdy wece gym gezyſſ: Nerodte ſe batý. gdyete, zwieſtuyte mey bratrzý, zet gdu do galilee[5] a tu mýe vzrzíte. A kdyz gydech[6], Tehdy nýekterzy z ſtraznych przýgydechu do myeſta A zwieſtowachu knyezatom popowým wſſieczko, czoz ſie byeſſie ſtalo. I ſſebrachu ſie ſſtarſýmí, wzemſſie radu, penyeze welike dachu rytyerzuom a rzkuce: Rrzcete, ze mlaſſy geho w noczi przýſſli a vkradlí gey, a mý ſpímý. A budelit to vſſlíſſano od wladarze, mýt gemu buudemý radyty a bezpeczny wy vczynymí. Tehdy ony wzemſſye penyeze vczýnychu, yakz gſſu býlí nauczeny. y ppromeſſeno[7] geſt to ſlowuo mezy zýdy az do dnyeſſn[y]eho dne. Dwanadczte[8] pak apoſtolowu gydechu do galilee na huoru, na nyzto gym by[l][9] przykazal gezyſſ A widyewſſe gey pomodlýchu ſie gemu. Ale nyekterzy ſie mýlechu. A przyſtupyw mluwí ſ nými a rzka: Dana mí geſt wſſieczka mocz y na nebí y na zemí. Protoz ſſedſſe vcztez wſſeczkí lídy krzſtiecze ge we ygmíe bozye, otcze [y] ſyna y ſſwateho ducha, vcziecze ge, abý oſtrziehalí toho wſſieho, czo gſſem wam

[1] t. [2] sic, hom. nedokončena. [3] sic. [4] na konci ř. [5] *g* přeps. z *k*. [6] sic. [7] rozd. [8] sic. (srv.Br. *jedenácte*). [9] na konci ř.

przykazal. Ay, tot ya ff wami gffem pro wffeczký dný az do fkonczenye 392a
ffwíeta. Amen.

Na toto cztenye piffe ffwaty Thomaff z aquína aızka.

PO poffmyewaný a po biczowany a po ocztowem a zluczowem napuogený, Po vmuczeny na ffwatem krzyzi naypoffedy pak wftal[1] z mrtwich. tielo nowe wratyl[2] fie z fzabýtie w tayný zywot a w ffmrty fpaffenye fkrzíe fíe zgiewilo a kraffie nez drzewe wftalo. Ale w kteri czaff ffuu tyto ffwate zeny przyffli k hrobu, o tom geft nyektere neffnadenftwie. Nebo ffwaty marek prawí, ze gffuu welmíe rano w ffobotu przifflý k hrobu A ffwaty mathyey prauı pak tuto, ze wueczer w ffobotu. Protoz geft tomu takto rozumíety, ze tyto ffwate zeny w patek wueczer wratywffie fie domuow od hrobu ynhed fie yalí dyelaty drahich mafty tak dluho, donydz gym lzie bylo dyelaty. A w ffobotu pak podle przykazanye zakonoweho nycz nedyelali. A kdyz Sobota mínula a weczer fie przybblyzil[3] a czaff, w nyemzto bylo lzye dyelatý, fie nawratyl, Inhed ty ffwate zeny to, czoz bylý w patek wueczer nedokonalý, tiem gffu pak tehdy dofpíelŷ. A protoz ze w ffobotu nelzye gym bylo dyelatý, czoz by kolywiek gym libo bilo, Protoz od toho 392b
czaffu mínu ge nocz, od kterehoz czaffu//tey noczi gym lzie bylo dyelatý, czo by kolywiek gym libo bylo. Prottoz[4] kdyz prawi cztenýe Wueczier w fobotu, yako rzekl w ffobotu noczí, Towies w noczí, gefto geft ynhed po ffobotye. A to flowa geho dobrze vkazygŷ. Nebo prawi, gefto fie ffwíety w prwný hodynu foboty, A to nemuozie býty, kdyz bychuom prwu czaftku nocí, towies gedyne poczatek nocý, fkrzie ten rzeceny weczer chtieli rozumíety. Nebo poczatek noczy neffwietý fie w prwni hodynu foboty, ale fama nocz, gefto fie ffwíetlofty dokonawa; a tak ffwaty matyey berzíe podle obyczege ffwateho pifma gednu czaftku noczí[5].

Prawí potom cztenýe: Przifla maria magdalena a druha maria, abý vzrzelí hrob. weczer zagifte zena byezíj ku pokany, gefto rano bila byezala k hrzechu; A gefto w ragŷ newieru vkazala, ta hleda, aby z hrobu mohla wíeru przygiety, Hleda z fmrty zywot przigiety ta, gefto byeffie z zywuota ffmrt popadla.[6] A przıedbýezelý gffuú zeny ffwate apuoftolý. Maria, towiezz magdalena hrzieffnyce, a maría, matka gezukriftowa. Dwie zenye gedno gmíe mata — ze dwuogieho lidu, Towies z pohanftwa a zyddowftwa[7] gedna ffwata cierekew geft uczynyena. Tehdí zemie tr^ze f//fenýe fta fie 393a
welike. Snad fie proto zemíe traffla, neb gffu ty ffwate zeny ffnad pro welíký ffmutek a pro weliku pracy wftawffie yuz bylý zeffnulý; Ale kdyz fie zemye potrzafla, tehdy ffuu ynhed proczytýly a to, czoz býechu poczaly, to nabbuoznye[8] naplnylý. Andyel pak bozý ftupy ff nebeff. A kdyz zagifte gezukrift vmrziel zemfkym lídem nebefke towarziftowuo[9] geft nawraceno A zena, gefto ff dyablem míela radu Ta pak f andielem gma vtieffienye pomluwenye. A prziftupyw odwalí kamen. Ne proto kamene

[1] *o* připsáno později. [2] sic. [3] rozd. [4] t. [5] ras. *í*. [6] ras. [7] rozd. [8] rozd. [9] sic.

odwalil, aby ſyn buozy mohl z hrobu wſtaty, Ale proto, ze ſkrzie to, ze gie on gyzz z mrtwych wſtal, mohl lidem zgiewyty y powiedyety. Nebo ten, genz geſt ſkrzye zawrzeny zywuot matkí ſſwate marzie gſſa ſſmrtedlným, mohl na tento ſſwiet przygyty, Ten take, kdyz gyzz byl neſmrtedlny, mohl ſkrzie zawrzeny hrob ſ tohoto ſſwieta wynytý. Odwalenye kamene znamenawa ottewrzenýe ſedmery ſſwatoſtyſ ſſwate cierekwve, geſto geſt byla pyſſmem ſtareho zakona pokrita. Nebo ſtarŷ zakon na kammenych dczkach byl geſt napiſſan a protoz dobrzie ſkrzie kamen ſie znamena.
393b A ſſedyeſſie na nýem. Skrzie kamen ſſmrt [1]) ſíe//znamenawa, geſto weſken lidſky narod tyſſknyeſſie. a protoz ſkrzie to ze andyel na kameny ſedyel, znamenýe bylo, ze geſt gezukríſt ſſwu ſſmrty naſſy ſſmrt pod ſſe podrobil. I geſt rozumiety, ze ſſta dwa andyely·bila, geden, geſto kamen odwalil, A druhy, geſto ſſu zeny wídyelý w hrobye. A byeſſye widienye geho yakozto bleſkt A rucha geho yakozto ſſnyeh. Skrze bleſk hroza a ſkrzie ſſnyeh dobrota ſie znamenawa. A protoz ze wſemohuczi hoſpodyn welmí geſt hrozen hrzieſſnym a welmí dobrotyw ſprawedlnym lýdem, Protoz welmíe prawie ſſwiedek geho wzkrzíeſſenye, ſſwaty andyel, w bleſku ſſweho obliczíegie y w bíeloſty ſſweho rucha geſt wypiſſan, Aby ſſwy[m] [2]) obliczegem przieſtraſſyl hrzieſſne A ſſwym ruchem vtyeſſil wierne.

A protoz prawi cztenye: A pro geho ſtrach ſſzieſſiechu ſie ſtrazny a vczínyeny biechu yako mrtwí. Teſknoſty ſtrachu ſſuu ſzieſſený ty, geſto míloſty a wiery neygmyechu; a vczýnýený gſſu yako mrtwy ty, geſto gſſu w prawe wzkrzieſſeny[e] [3]) prawdí wierzity nerodylí. Protoz andyel opuſtyw hrzieſſne mluwí k wierným dawage gym vtieſſieny[e] [4]), yakz prawí
394a cztenye: Ale odpowiedyew andyel wece zenam. Strazný//zagiſte ſtrachem ſíeſſeny yakozto mrtwi zmameny leziechu. Awſſa[k] [5]) andyel ne ge, ale zeny tieſſy a rzka: Nerodte ſie baty wy. Jakobý rzekl: oný ſie buoyte, w nychzto newiera vſtawiczna geſt; Ale wý, geſto gezyſſie hledate vkrzyzowaneho, ſlyſte, ze geſt wſtal, a czoz geſt ſlíbil, to naplnyl. Protoz prawi andyel we cztený: wiedye, ze gezyſſe vkrzyzowaneho hledate. Tak byeſſie geho vmuczenye gich wieru zamutílo. A tak ge byla tyezkoſt pokuſſienye nakrrzywila, ze pana nebeſkeho w hrobye hledachu. Ale andyel wece: Nenýet geho zde. Jako bý rzekl: Zdet yuz nenye ſſwym tielem ten, genz welikoſty ſſweho buozzſtwie nebe y zemí naplnygíe; nebot geſt vſtal, yakx geſt byl rzekl. Jakoby rzekl: Acz mnye newierzíte, Ale ſſlowuom geho wierzte. Puodte a wízte míeſto, w nyemzto geſt byl polozen. yako by rzekl: Acz mym ſlowuom newierzyte, ale prazdnemu hrobu wierzte. A netoliko tuto raduoſt gym w gich ſrdcí kazal drzety, ale take gynym, geſto ſyna buozyeho mílowachu, kazal zwieſtowaty, yakz prawí cztenye: Rucze gdyete a powiezte geho mlazſſym, ze geſt wſtal. yako by rzekl: kazdy z nych nawrat
394b ſſie k muzowí yuz vzdrawena a zwieſtuoý//wieru; ty, geſto drzewe k newierze radyl a radu dawal, zwieſtug czlowieku znamenye wzkrzieſſyenye;

---

[1]) ras. [2]) na konci ř. [3]) t. [4]) t. [5]) t.

Ty, gesto gemu byla przyczynek ku padeny, a tedet [1]) przedyede wass do kalylee, tu gey uzrzite. Dobrzie syn buozy w galilj sswymi mlazlymy widyen gest, genz yuz z smrty do zywuota byesse przestupyl. Nebo galilea przestupenye sie wyklada. Sczastne gssu to zeny, gesto sswytiezenye nad smrty tomuto sswietu duostoyný bylý zwiestowaty; Ale sczastnyeyssye gssu ty dussye, genzto den sudny budu tu, kdez hrzieffny budu strachem potazeny. A ony pak w radost sswateho wzkrzieffyenye duostoyny budu wnyty.

I wýnidechu rucie z hrobu strachem a s radosti weliku. Dwuoge zaduost mysll tiechto zen býessye naplnyena, [2]) To gest Strach a Raduost. A gedna pochazyessye z welikosty dywu A druha pochaziessye z zaduosty wídyenŷe toho, genz biessie z mrtwích wstal. A protoz y gedna z nych nemeskala bíezety zwiestowaty mlazssym geho. A kdyz tak hledachu a tak býeziechu, wstrziete gezyss vstrziete [3]) a rzka: zdrawý. Skrze to vkazuge, ze tiem wssiem, gesto poczynagi dobry zywuot yuz westy, ze syn buozy gym wstrzieci byezi chtie gym pomoczí, abý mohli dogyty wiecznelio zdrawíe.//Ale onŷ przystupychu y drziechu geho nohy a pomodlichu sie 395a
gemu. Drziewe gest powiedyeno, ze ge z zawrzeneho hrobu z mrtwich wstal, abý vkazal, ze gieho tielo yuz smrttedlne nenye to, gesto w hrobye mrtwuo zawrzyeno lezalo; Ale nýnye dal sswe nohý zenam drziety, Aby vkazal, ze ma prawe tyelo, gesto ssmrtedlnymí lidmí muoz dotczeno byty. Tehdy wece gym geziss: Nerodte sie baty. Gdyete, zwiestuyte bratrzy mey, at gdu do kalile, tamt míe vzrzîe. Bratrzí nazywa ty, gesto sswemu otczi zwolil za syny. Bratrzy nazywa ty, gesto mílostywý díedycz ssebu vczynyl dyedyce nebeskeho kralewstwie. Ale to, ze syn buozy w gahlíj sie welíj wídyety, duchowný ssmyss ma. Nebo galilea gedynym ssmýslem zgiewenye sie wyklada. A dobrzie znamenawa nebeske kralowstw^e [4]). Tam vzrzyme syna buozieho tak, yakz gest rowen sswemu otczí, tak, yakz gie, vzrzyme, yako gest sam w ssobye. Tu sie nam zgiewí, podobný nass k ssobýe vczynýe, vweda naass s tohoto newierneho sswíeta do wiecznelio kralewstwie.

A kdyz ony odgídechu, tehdy nyekterzy z starssich ssedssie do míesta zwíestowach knyezatom popowým to wssiczko, czoz sie biessie stalo mezý znamenými, gesto gssu sie przý//nassyem gezukrystowi zgíewila; nyektera 395b
gssu byla obeczna wssiemu sswíetu, yakozto tma; A nyektera gedno rýtieruom, gesto ssuu hrobu strziehlí, Jakozto dywne wídyenye andyelske a zemíe trziessenye, gesto sie stalo proto, abý onŷ bylí zmameny, a také proto, aby bylý sswiedczy prawdy: nebo potwrzenye prawdy od protywnykuow welike sswiedecztwie czyny, Jakoz sie gest wssieliký stalo y tuto. Nebo sproftna mýsl a nevczeny, chlapny lydee czasto prawdy tak, yakz gest, beze lsty zgiewugiĵ. Ale knyezata popowa, gesto gssu sie myelí nawratyty ku pokany a gezucrista, genz z mrtwich wstal, naboznye hledaty, vstawiczny bylí w sswey zlosty. A penyezy, gesto bylí dalí na vzytek chramowí,

---

[1]) sic. [2]) sic. [3]) sic. [4]) na konci ř.

ty dalí ſtraznym za to, aby leez mluwilí, yakozto ý drzewe byli dalí trzydczety ſtrziebrnych zradci Judaſſowí. A toz y prawi cztenye: A ſſebrawſſie ſie ſtarſſymí, wzemſſie radu mnoho penyeſſ dalí rytierzuom a rzkuce: Rczete, ze mlazſſy geho w noci przíſſli a vkradli geí ſſuu, kdyz ſſme mý ſſpalí. Ale muoz kazdy znamenaty, kak bý geho mlazſíj, gſſuce lide chudy a hlupíj a neſſmyegice ſie toho czaſſu mezý lidmî zgiewíty, gey mohli vkraſty? A kdyz gſſu od gezucriſta, gieſtie zywa gey wíduce, pricz od nýeho vteklí,
396a kak bý tehdy, yuz//mrtwa gey wíduce, mnoſtwie ſtraznych a rytierſtwa ſie nebalí? Jakz by take mohli taky welikí kamen, genz byeſſie nad hrobem, odlozyty aneb odwalîty, by ſie toho nyekteremu z ſtraznych neudalo poczyty? Procz gſſu take geho prwe noczy neukradli, kdyzto nykte hrobu neſtrzehl — nebo tepruw w ſſobotu proſſilí gſſu pylata, abý polozyl ſtraaz v hrobu? A protoz ſkrze to, ſkrze nyezto gſſu chtielí geho z mrtwich wſtanye vtagity, ſkrze to gſſu gey zgíewili. Nebo kdys gſſu rzeklí, ze ſſu gey geho [1] mlazſſy vkradlí, ſkrze to gſſu wýznali, ze geho tiela v hrobíe nenye. A geſtli to, ze gſſu ſtrazný w tu dobu ſpali, kak gſſu tehdy ten kradeſſz widiety mohlí? A paklí gſſu newídyeli, tehdy gſſu ſſwiedczy byty nemohlí. A aby pro ſtrach wladarzuow te lzy mluwity neopuſtilí, buogice ſe pokuty pro zameſkanye, Protoz gym y wecechuu: Bude-li to vſſliſſano od wladarze, myt gey ſſwedem a beezpeczný wy vczynyme. Tehdy wzemſſie penyeze, vczynychu tak, yakz gſſu byli nauczený. Geſlí to, ze gſſu benyezy [2] v geho mlazſſieho tak welîku muocz míeli, ze gſſu gey proradcí ſſweho míſtra vczynylí, nedyw ſe tomu, ze gſſu ſtrazny penyezy przíemození. Protozz kupene geſt zatanyenye [3] geho wzk//krzíeſſienye a ze [4] leez geho vkra-
396b denye dano ſtrziebro. A yakoz pro to proklenye, geſto gſſu rzeklí: Krew geho na naſſ y na naſſie dyety, welike na ſſobie gmagij obtiezennýe, [5] Takez toto kupenye lzý, ſkrzie nyezto chtieli gſſu prawdu bozieho wzkryeſſenye zatagity, wiecznu wynu gie obwazugie, neb ta giſta rzecz proneſſena geſt mezy zydy az do dneſſnyeho dne.

Gedennadczte pak mlazſſich gydechu do kalilee na huoru, tu kdez gym byeſſie vſtawil gezýſſ. Netoliko tehdy kazal gym gyty do galilee, Ale take y przied ſſwym vmuczeným byl gym rzekl a rzka: Kdyz z mrtwých wſanu [6], przíedeydu was do galilee. tu gey widielí a gemu ſie pomodlilí. A nyekterzý ſie mylili ſnad [7] mnyegice, bý nyektere obludne wídyenye widielí. A na huorze pokazal ſie gym dawagie znamenaty, ze to giſte tielo geſt z obeczneho przyrozenye czlowieczieho na ſſwem narozený byl przygial, na ſſwem wzkrzieſſieny made [8] wſſieczkí zemſke wieczy geho powyſſil. A abý ſſwe wierne nápomanul, chtie-lí tam wyſſoſt wzkrzieſſeníe [9] geho wídíety, Aby zde od tyechto nýzkých rozkoſſij ſſwu zadoſt na wyſ.[10]

---

[1] ras. [2] sic. [3] sic. [4] sic. [5] rozd. [6] ras. ae. [7] ras. [8] sic. [9] *í* přeps. z *e*. [10] sic, nedokončeno.

Slovník.

a, conj. — *Ale*: Co pomuož člověku, by veš svět získal, a na svéj duši trpěl nedostatky? 83[b]; Já mám od tebe křštěn býti, a ty pak jdeš ke mně 38[a]. — *A*: skrze zlost rozumie (jez.) práci a úsilé a péči 85[a]; (lišky) v jeskyniech sě kryjí. A když sě ukáží... 110[b] atd. — *A* při výraze vysvětlovacím: kak mně nebude cesta na moři, když ty kážeš, a tys sě pro ny učinil cestú? 250[a]. — *A* při přechodníku: Svatá Elžběta povědě a řkúci 17[a]; když muž ženu od sebe pustí a jsa sám v témž vinen 77[a]. — *A* připojuje větu hlavní k vedlejš: Když ty mne nenávidíš jako pohana, a já tebe také 292[a]. — *A* tam, kde my bychom dali spojku podřadnou: (Marie) jest jeho stvoření, a ona jej urodila (jez.) 15[a]; Řcete, že mlazší jeho (jez.) v noci přišli a ukradli jej, a my spímy 391[b]. — *A* v případech jiných: jmělo dáno býti naučenie a o rúše jako i o krmi 84[a]. — *Ano*: Rozuměli ste tomu všemu? Vecechu jemu: A 227[a]. — Neumělost slohová: Jest-li to, že tvój přietel, jehožto ty... miluješ, a tebe pohoršuje, zapuď jej 75[a].

Abakuk, m. *jm. os.*: krmě jemu abakuk podal 15[b].

Abel, m. *jm. os.*: od Abele spravedlného 308[a].

Ab:áš, m., *jm. os.*: Abyas pak urodil aza 1[b]; A roboam urodil abíama (sic) 1[b].

Abiud, m., *jm. os.*: Zorobabel pak urodil abýuda 1[b].

Abraham, m., *jm. os.*: od abrahama 2[a]; kak chtie to k aabrahamowí přijednati 341[b]. — Adj. possess. **-óv**: jezukrista, syna abrahamowa 3[a].

aby, **abych** v. *bych*.

ač, conj. — *Jestli*: Toto všecko tobě dám, acz padna budeš mi sě modliti 46[b]; aby židové byli na věčný oheň odsúzeni, acz by sě nepolepšili 35[b]; ktož kolivěk puscí svú ženu — jediné acz by pro smilstvo — a jinú pojme, činí cizoložstvo 298[a]. — *Třeba*: Nebo acz sě dvakrát aneb třikrát muožeš vzdržeti, čtvrté snad padneš 74[a]; acz by čtenie mlčalo, ale svět volá 148[b].

Adam, m., *jm. os.*: prvnieho člověka adama 2[a]. — Adj. possess. **-óv**: že jest (hospodin) z kosti vyňaté z adamowa života ženu stvořil 299[a].

Agrippa, m., *jm. os.*: pod obranú (ps. obrany) krále agrippy 352[b].

Achab, m., *jm. os.*: onen (Eliáš) že je krále Achaba a Jezabel z jich nešlechetnosti tresktal 178[a]. — Adj. possess. **-óv**: těžkost domu Achabuowa 233[b].

Acheldemach, *jm. místní*: Proto puole nazváno jest Acheldemach, tověz puole krve 375[a].

Achim, m., *jm. os.*: v. *Sadoch*.

Achimelech, m., *jm. os.*: (David) přijat Achýmelechem knězem 197[a]. — Adj. possess. **-óv**: Když ste milosrdenstvie Achýmelechowa potvrdili 198[a].

Achior, m., *jm. os.*: achior Holofernovi něco dobrého mluvil 92[a].

aj, interj.: Ay, toť naši svatí řemeslníci 54[a]; Ay, toť ti 170[b].

Akaron, *jm. místní*: Belzebub modla jest vw akaron in Acaron 162[b].

Akaz, m., *jm. os.*: A Joatan pak urodil akaza 1[b].

alabastr, m.: žena jmající Alabaſtrr masti drahé 371[b].

ale, conj. — *Ale*: jenž sě ne z ženy narodil, ale z čisté panny 40[a]; pána netoliko tohoto světa, ale také nebeského

království 14^{a} atd. — Tato řeč nenie pravá, by Abrahamovi oferoval Melchisedech chléb a víno . . ., ale brzz Melchisedech za Abrahama oferoval chléb a víno 341^{b}. — *Pak*: Kým mě pravie lidé? Tehdy oni (mlazší) vecechu: Jedni Janem křstitelem, Ale jiní Eliášem a někteří Jeremiášem 267^{a}. — V enumeraci: Ale déšč jest učenie . . . Ale oblaci . . . někteří od svatého ducha jsú vzbuzeni . . ., někteří od zlého ducha . . . Ale větrové dobří jsú andělové . . . Ale větrové zlí jsú zlí duchové . . . (výklad podobenství) 95^{b}. — *Však, avšak*: Ale viem, že jsi člověk tvrdý 366^{a}; Ale coť muož lidská zlost proti boží radě 22^{b}. — *Než*: (slepci přistoupili k jezukristovi) nic jiného, ale milosrdenstvie žádajíce 138^{a}. — *Aspoň*: Pak-li nemóžeme mstíti, ale hrozíme 48^{b}; A kterých (skutků syna božího) nemohli (duchovníci) utajiti, ale na jiný smysl křivě obracovali 140^{b}.

ale-brž v. *ale*.

Alexandřie, f., *jm. místní*: (kosti sv. Jana) inhed do allexandrzie (jsú) poslány 242^{a}.

Alfej, m., *jm. os.*: ten jistý Kleofáš také alphey byl nazván 145^{b}. — Adj. possess. **-óv**: Jakub alpheow 143^{b}.

almužna, f.: (puost), jenž před jeho (hospodina) oči ruka almuznu dávající přinosí 50^{a}.

alosyrský, adj.: Aloſırſkeho naamana (uzdravil Elizeus) 238^{a}.

amen: Abychom sě radovali v jeho chvále věky věkoma, amen 5^{a}.

Aminadab, m., *jm. os.*: Aram pak urodil Aminadaba 1^{b}.

Amon, m., *jm. os.*: Manasses pak urodil amona 1^{b}.

Amos, m., *jm. os.*: Amoſſ otce měl, jenž kozy pásl 236^{b}.

an, zájm.: Toho (sv. Matěje) jest syn buoží pozval, an bieše mýtným 1^{a}; z túto dvú rybáří každý co je opustil, Ano každý z ní jako nic nejměl? 53^{b}; Přišel syn boží jeda a pie, any pravie: toť člověk obžerce . . . 32^{a}.

Ananiáš, m., *jm. os.*: Ananyaſſ a jeho žena . . . umřeli 79^{b}.

ancikrist v. *antikrist*.

anděl, m.: andıel pastýřóm pověděl a řka 3^{b}.

andělský, anjelský, adj.: Vzem napomanutie andıelſke, bra sě na jinú stranu 27^{a}, andělovo; wu angelſkıch přiebytciech 29^{a}.

aneb, anebo v. *nebo*.

ani, -ž, conj.: a oheň jich v ničem neurazil, any vóně dýmová chopila sě jich 15^{b}; Annyz je div, že věcšie přikázanie dáno jest . . . 60^{a}; Neroďte jmieti zlata Any střiebra Aný peněz . . . Any tobolky . . . Aný dvú sukní Any obuvi any holi! 152^{a}; ta vina nám odpuščena nebude any zde aný tam 188^{b}.

anjelský v. *andělský*.

antikrist(us), ancikrist, m.: kterým činem má antycrıſtus přijíti 355^{a}; učený pak antıkrıſt 37^{b}; z nich, ješto sě k anczykrıſtowí přichýlé 27^{a}. — Adj. possess. **-óv**: aby k vieře ancıcrıſtowıe rozličné lidi přivésti mohli 355^{a}.

Antioch, m., *jm. os.*: antıoch a Herodes 123^{b}.

anýž, m.: pokritci, ješto béřete desátek z máty a z anýzıe 342^{b}.

Apollo, m., *jm. boha*: Já jsem sadil a Apollo zvlažil 253^{b}.

apoštol, m.: svatý Matěj apoſtol 2^{a}; ješto sě nazýváchu apoſtolmí a nejsúce 144^{a}. — Adj. possess. **-óv**: oblak jej (jezukrista) přijal z očí apoſtolowıch 356^{b}, apoštolův.

apoštolský, adj.: Apoſtolſku suol hospodin poslal 66^{b}; v kniháoh apoſtolſkıch skutkóv 147^{b}.

aquarius, adj.: ješto (znamenie) slove vodné a latině aquarius 23^{a}.

Aquin, m., *jm. os.*: Na toto čtenie mluví Tomáš z aquína 51^{a}.

Arabie, f., *jm. země*: město jest w arabí 117^{b}.

arabský, adj.: dceru Arka, krále arabſkeho 240^{a}.

Aram, m., *jm. os.*: Aram pak urodil Aminadaba 1^{b}.

Archelaus, m., *jm. os.*: jeho syna, jemužto bieše jmě archelaus 27^{a}. — Adj. possess. **-óv**: čtyři bratry Archelaowy v těch čtyřech tetrarchách posadil (císař) 239^{b}.

Arimatijě, f., *jm. měst.*: člověk bohatý z arymatyje 377a.

Arka, m., *jm. os.*: Arka, otec jejie (Herodiady) 240a; dceru Arka, krále arabského 239b.

Arnoltus, m., *jm. os.*: Pravi Arnoltus, biskup vlasky 33b.

Aronóv, adj. possess.: v racionále aaronowie 143b.

Asia, f., *jm. země*: všecka Afya 147b.

Asie, **Azie**, f., *jm. země*: když svatí apoštolové chtiechu uw azíj pohanstvu kázati 147b.

asijský, adj.: ten (sv. duch) uw afichfkich (sic) srdce . . . svú milost nalil 147b.

aspidóv, adj. possess.: jed afpidow všecky údy člověčie tajně zemdlí 81a.

at, conj., *at, aby*: inhed mi to věděti dajte, at já také k němu přijedu 20a; Chceš, at ukáži ti lidi, ješto . . . 334a.

Augustin, m., *jm. os.*: Na toto čtenie mluví svatý Auguftyn 59b.

avšak, **-ž**, conj.: A co my jeho divóv vidímy . . ., awffak jeho . . . netbáme následovati 53a; Awffakz toho, jehožto všeliké němé stvořenie . . . jest poznalo, ještě nevěrných židóv srdce sú nepoznala 21a; v. také *ale*.

Aza, m., *jm. os.*: Abiáš pak urodil aza 1b.

azda, **-li**, conj. — *Zdali*: (jezukrist) příklad pokládá, aby, ač by na slova netbal', azda-li by sě skutkóv styděli 315b. — *Aspoň*: prosiechu jeho, aby azda podolka jeho rúcha sě dotkli 247b; by muohl azda posledním v nebeském královstvi býti 311a; ač jsú svú zlost nad sluhami ukázali, azda-li syna počstiti měli 327b.

Azie v. *Asie*.

Azor, m., *jm. os.*: Eliachim pak urodil azora 2a.

až, conj. — *Až*: byl poslušen az do smrti 7b; smrti neokusí az na věky 10b; od dnešnieho dne az do veliky noci šest neděl jest 49b; aby nechodil do Jerusalema (Josef), az by sě dřve v galilejskéj zemi stavil 30b; Málo sě zdálo těm hanebným svatokrádcóm tě ukřižovati, az dřéve posměchu naplnili tvú duši 383b. — Dřéve než-až: Drzewe nez den súdný příde, az to všecko . . . naplněno bude 68a; Drziewe nez on propověděl, až on jemu odpověděl 169b, sotva-již.

Babylon, m., *jm. místní*: w babilonîe 1b.

Babylonie, f., v Egyptě a w babylonij 209a.

babylonský, adj.: Po babilonfkem vězení 1b; tento kalich babylonfky, jenž zapojije vešken svět 388b, světský, hříšný.

Bal, **Bel**, m., *jm. boha*: (aby) nebylo nazýváno to miesto Tofet ani baal, ale Poliandrum 164a; Beel to jest bel nebo baal Bel sive Baal 162b.

Baraban v. *Barabáš*.

Barabáš, m., *jm. os.*: vězně, jemužto jmě bieše Barrabaff 375a; kniežata popová . . . naradichu lidi, aby prosili barrabana a ježíše zatratili 375b.

Barachiášóv, **Barachióv**, adj. possess.: až do krve Zachariášovy, syna Barachyaffowa 347b; až do krve Zachariášovy, syna Barachŷowa 346b.

BarJona, m., *jm. os.*: Baryona syřským jazykem toliko jest řečeno jako syn holubičí Barjona 269a; Blahoslavený jsi, Šimone Baryona 267b.

Barnabáš, m., *jm. os.*: kázaní svatého Pavla a svatého Barnabaffye 295b.

Bartoloměj, m., *jm. os.*: Filip a bartholomyeí 143a.

barva, f.: črné barwy . . . s sebe složiti nerodie 45b.

báti sě, impf.: Josefe, nebuoý fíe přijieti Marije, své ženy 14a; oni fie buoyte, v nichžto nevěra ustavičná jest 394a; ješto fie buogie, tověz ješto nemají duchu nadutého 60b.

bázn, f.: pravá bazíen buožie všecek stud ven vypuzuje 34a; Pro bazyen pak jeho (anděla) ustrašichu sě strážní 391a.

bděnie, n.: se vším snaženstvím a s velikým bdýeným 3b; k bdiený našeho súdce . . . dobrými skutky sě připravmy 152a, k čekání.

bdieti, impf.: A protož bdyete, nebo neviete . . . 358a; (aby člověk) bdyel na modlitvě 90b; Takéž i nenie bdygíczie (!) . . . a věrné duše . . . po synu božiem jdú vigilantes 98a.

Beda, m., *jm. os.*: Na toto čtenie mluví slovutný Beda 69a.

bedlivý, adj.: aby každý služebník jeho byl . . . tak bedlíw 358^b.

bedro, n.: (sv. Jan) mějieše pás kožený u svých bedr 30^b.

běh, m.: kak muože obtiežená početím k biehu lehka býti? 353^a; některá (zvieřata opatřil bóh) rychlým byehê 89^b. — podle měsiecového býehu 58^a, oběhu.

běhánie, n.: Modlte sě, aby vaše býehany^e nebylo zimě neb̄o v sobotu 353^a.

běhati, impf. — *Míjeti*: duch svatý byeha každého člověka pokrytého 42^a; smysl člověčí toho byeha a uši sě lekají 47^a; ti, ješto pro buoh protivenstvie trpěti bíehagy 173^a; kak násilně mámy biehaty přísahati, sám syn boží . . . učí nás a řka 240^b; pověz mnohým, aby jeho (tvého bratra) byehali i nenáviděli detestationi habeant 291^b. — *Utíkati se*: (jezukriste) sílo duši plačtivie a tobě biehagíczy v potu! 389^a.

Bel v. *Bal*.

Belzebub, m., *jm. os.*: Protož mě (lid můj) beelzebubem . . . nazývá 106^b.

bělost, f.: (anděl u hrobu) w bíeloſty svého rúcha jest vypisán 393^b.

Benjaminóv, adj. possess.: (ta strana), v nížto přebýváše národ Judin a benyamínow 298^b.

beran, m.: (Abraham) inhed uzřel berana za sebú 160^a.

beránek, m.: Toť jest beranek buoží 9^a; Tento ovčinec . . . kozlata ſ beranky v hromadu sbierá 311^a. — Adj. possess. **-óv**: ve krvi berankowie 28^b.

Bernart, m., *jm. os.*: Na toto čtenie mluví svatý Bernart 377^a.

Bersabe, f., *jm. os.*: (David) ſ berſabee smilstvo učinil Bethsabee 92^a.

Betfagie, f., *jm. místní*: (když) přijídechu do betphagie 318^a.

Bethanie, f., *jm. místní*: když bieše ježíš v betaníj 371^b.

Bethsaida, f., *jm. místní*: hoře tobě, bethſaýda 176^a.

Betlem, m., *jm. místní*: Bethleem, město v židovskéj zemi 22^a; Když sě narodil ježíš v bethlemíe 19^b.

bez, praep. — ten sám sobě pie a jie, jenž krmě tělestné, ješto jest obecný dar boží, bez chuudych lidy jie 50^b. — Beze mne nemóžte nic učiniti dobrého 12^a. — kto to učiní, ten by bez welikeho hrziechuu nebyl 76^b; ti (sic), ješto biechu jedli, bieše čtyři tisíc mužóv beez zen a beez dyetek 263^a, v. také *kromě*. — (aby mohli tlačiti) na všecky věci jedovaté bez ſwe ſkodí (apoštolové) 13^b. — dobrovolně bez lichwí požič! 81^a; jejiežto (studnice) výsost (jest) bez doſſyezenye, jejiežto širokost beez obſiezenýe 389^b; před tiem bez poczatka přebýval (syn boží) v lóně svého otce 41^a, věčně; potom pak vypravuje (jez.) zlé bez konce, ješto sě má židóm státi 352^b; viem, že to obé máš bez czíſla, indeficientes 99^a. — (věc) ješto by ovšem bez ſmýſla byla 183^a, nesmyslná; jest, že i vy jste bez rozumu? 251^b, nerozumní; Ananiáš a jeho žena . . . rúče umřeli a bez duſſie na zemi padli 79^b; to, což bez prawa držíme, to jmáme navrátiti 304^b, neprávem; (jez.) nechtě ješče bez czaſſu ohlás(i)ti svého božstvie 243^a, nevčasně, předčasně; někteří lidé bez dyeky čistotu držie, . . ., jakožto jsú ti, ješto . . . žádné žádosti k ženám nejmají 301^b; smrt vnáhle a beze wuſieho domnýenie příde 358^b. — člověk, jenž mnoho mluví, řiedko muož bez toho býti, by někdy křivdy nepromluvil 77^b.

bezděčstvie, n., *donucování*: (to slovo) nečiní žádného připuzenie ani bezdyeczſtwie 219^a.

bezdieky, **bezděky**, adv., mimovolně, namátkou: naše mysl hrdá nechce toho dobrovolně ostati, ješto všeliky bezdieki na všaký den potracuje 53^b; to, což dobrovolně hřešie (někteří lidé), pravie, by bezdyeky učinili 169^a; v. také *bez*.

bez-mále, adv.: A bezmale týmiž slovy v prorokových knihách též psáno jest 167^b.

bezmozhý, adj., bez mozku, prázdný: racha toliko jest řečeno tověz prázdný, jehožto my obecnú řečí muožemy nazvati bezmuozhí 69^b.

bezpečenstvie, n., *bezpečnost, bezstarostnost*: mnohé byste svaté lidi k bezpeczienſtwi života připraviti 223^b; Když dějí mír a bezpeczenſtwie, tehdy rúče příde jim zahynutie 357^b.

bezpečně, adv., bez obavy, bezstarostně: Josefe, nebuoj sě, nemuť sě, ale bezpecznie podlé přikázanie zákonového vezmi ji (Marii) jako svú ženu securus et increpidus 17b. — *Bezpečně*: aby před zlostí nepřátel z jednoho miesta do druhého bezpecznýe utekli (křesťane 26b.

bezpečný, adj.: Žádný léní bezpeczen nenie, by sě jemu též nepřihodilo 367b; tvá přielišná mladost, milý jezukriste, od mečuov nepřátelských nikdy bezpeczna nebyla 379b.

bezpříčinně, adv.: (syn boží) ne bezprzícinnye jměl do sebe domněnie že jest roven otci bohu 48a, právem.

běžěti, impf.: kobylky také býezie pryč od lidí 33b; ani bystré vody biezece mohú jím (domem) hnúti 96a; obecní lidé velmě mnozí k svatému Janu na pokřščenie bieziechuu 34b; Tak že dietě nešlo k vězdě (!), ale hvězda k němu biezala 23a. — Domněnie to bieziefſie obecně mezi všemi židy, by židovský národ nejměl s právem dani platiti 335b.

bičík, m.: náš vykupitel učiniv bíczyk z provázkóv, z kostela zástupy ven vypudil 150b.

bičovánie, n.: Po posmievaní a po biczowany . . . (jezukrist) vstal(o) z mrtvých 392a.

bičovati, impf.: (hospodin) byczugie každého syna, jehož přijímá 242a; (lidé) v svých školách buudu vás býczowaty 156a.

bielý, adj.: i jednoho vlasa nemuožeš byela neb črna učiniti 75b; Mój milý jest byely a črvený 8a.

biskup, m.: Arnolfus, býſſkup vlaský 33b; když svatí . . . některých kostelóv biſkupi vendú, Ecclesiarum antistites 105a.

bíti, impf.: protož sě točilo (zvieřátko-oslík) i sem i tam okolo sebe bylo 319b; že ſuu na ni (sv. cierkev) jako búře mořská bili (kacieři) irruebant 115b; Žezl králový v ruce nesieše (jez.) a tiem pak jeho poctivá hlava byta 384b; (lidé) býty od svatých kazatelóv . . . budú položeni v stodolu krále nebeského 142b, zmláceni. — *bíti sě*: v tobé v samém (moři) buudu ſie bítý tvé vlny, confringentur 112b.

blahoslavenstvie, n.: Odjinud odnikudyž neměl jest (jez.) s právem počieti o blahoſlawenſtwí (kázati) 60b.

blahoslavený, adj.: Blahoſlawený sú všickni 8b; První život člověčí byl jest tak blahoſlawení 41b, blažený.

blatný, adj., blátivý, špinavý: v jedné jámě W blatney byl zavřen (Daniel) 15b; blatna věc v uodpočívaní tvého lože (bohatče) 379b.

bláto, n.: (svině) v smrdutém blatye ráda leží 119a.

blázn, m.: že s právem blazſny mají súzeni býti všickni ti, ješto . . . 66a.

bláznivý, adj.: podoben bude k blaznywemu muži, jenž jest svój udělal duom na piesku 95a.

bláznovstvie, -o, n., pošetilost: aby hvězdáři nemněli, bychom jich blaznowuſtwí neuměli odpověděti 23b; blaznowſtwuo veliké sě lidem zdálo, by ten umřel 171b.

bláznový, adj., pošetilý: muž blaznowy jest diábel 95b; by který člověk . . . menších (darů) hledal — a moha dobře věcšie jmieti — blaznowí by skutek učinil 246b; z ust blaznowich stultorum 106a.

bleskt, m.: A bieše viděnie jeho (anděla) jakožto bleſkt 393b.

bliz, adv., *blízko*: Čas muoj blízz jest 372a; blýz okolo do té všie vlasti 29a. — Modla Bal že jest byla bliz ygeruzalema, iuxta 163b; blíz toho času 1b; by byl nedóstojen (Josef) blíz gyei (Marie) přebývati, cui aproximare 17a.

blízký, adj.: Tehdy přiblížichu sě k němu jeho mlazší, aby k slyšení jeho slov bliſſy byli 60a.

blížiti sě, impf.: nebuoť ſie blyzy ten čas, že Herodes bude hledati dietěte 379b.

bližní, adj.: přijídechu . . . jeho mlazší . . . jakožto blízný, proximi 97b.

blud, m.: a tiem svého bludu potvrzují (kacieři) 22b.

blúditi, impf.: (kobylky) sem i tam letiece jako bluudýe 33b; Nemýlím se, nebludým, non fallor 99a; ti, ješto sě zdáchu ustaviční (ve víře), také počnú bludyti 37b.

bludně, adv.: Nikte sě nedomni, by syn boží bludnýe mluvil 280b.

bludný, adj.: chudé bludne uveď v svój dóm 50a; bludne naučenie chtiechu diábli lidem dáti 117b.

blýskanie, n., *zář, světlo*: viděch divóv diábla jakožto blyſkanye s nebe letiece 191a; Jakožto blıſkaníe vychodí ze vzchodu slunečného a zjevuje se i na západ slunce 355a.

blýskati sě, impf., *zářiti*: Dnes bude búře, nebo blıſka ſıe smutně nebe 263b, jest zachmuřeno.

bodenie, n., *bodání*: (tkanice s ostrým trním) aby svým bodenym napom(í)nali je (mistry) k službě boží 344a.

bodlivý, adj., *bodavý*: Rač dáti méj duši buodlýwe vzkrušenie za mé hřiechy 388a.

bóh, m.: otec buoh 6a; Budete jako buohowe 47b; ješto (lidé) veliké z(b)uožie pro buoh opuščují 54a.

bohatec, m.: Co sě viece chlubíš, o bohatcze! 379b.

bohatstvie, n., *bohatství, množství*: Mamona . . . syrským jazykem buohatſtwıe znamenává, lucrum 82b; nalezna nás (zlý duch) prázdny a pusty ode všeho duchovného buohatſtwíe, bonis 44a.

bohatý, adj.: chtíce pojieti mlazší nebo krašší nebo buohatſſy (ženy), zabíjéchu své ženy 300b. — *bohatec*: Snadnějie jest kamelovi skrze dieru jehelnú projíti než buohatemu vníti do nebeského královstvie 302b.

bohobojně, adv.: (tomu) jenž zjevných věcí pěti smysly pozvaných buohoboýnýe jest užíval 367a.

boj, m.: poslán jest boy bellum 167a.

bojovati, impf.: protož nazí s nahým bogýgme! 273a; Každý král když chce buoyowaty proti svému nepřieteli 56b.

bok, m.: v jehožto (jez.) buocze v svatém, v rukú i v nohú diery byly proklány 45a.

bolest, f.: Rozličnými neduhy a boleſtmí biechu obvázáni 58a.

Booz, m., *jm. os.*: Booz pak urodil Obetha 1b.

bósti, impf., *bodati*: Hřebíkóm . . . slova múdrých sě přijednávají; nebo vinám hřiešných lidí neumějí pochlebovati, ale boſtý 173b.

boží, adj.: na buozıem umučení, Domini 92a; pravá bázen buozıe všecek stud ven vypuzuje 34a; Vieže sě řeč bozzíe, Dominicus 164a.

božský, adj.: když muože(m) z buozſkıch skutkóv . . . smysl některý duchovný vyryti 248a.

božstvie, n.: celé buozſtwıe s nímž (jez.) na tento svět přišlo 15b; (jez.) spáše tělem, ale bdieše buozſtwím deitate 113a.

brána, f.: z vrat nebo z bran svatého města 230a.

brániti, impf.: ješto (andělé) jiej (Marie) střežiechu, branyechuu, protegentibus 16a; svatý Jan branyeſſe jemu (Ježíši) toho (křtu) a řka 38a. — *brániti sě*: Ale já vám právi, abyste ſıe nebranylı zlému 75b; mohl by každý chudobú ſye branyty a tak přikázanie toho (pomáhati bližnímu) . . . zbýti, causaris inopiam 169b, omlouvati se.

bráti, impf.: ktož pros , ten berze 88b; Toho berzte na svědečstvie svých skutkóv, jehožto máte za súdci 151b. — *bráti sě, jíti*: a tak ſíe pak berze k boji (král) 56b; Vezmi, cožť je tvé, berzyſſ ſíe 307b; Šimon, opustiv to všecko, což jměl, bra ſe po něm (jez.) 56b.

bratr, m., *bratr*: ten jest muoj bratr, sestra i mátě 6b; (Ježíš) uzře dva bratrı 52b. — *řeholník*: Byl jeden bratrr nábožný 312a.

bratřicě, f., *bratří(čkové)*: Poňavad ste jednomu z těch mých bratrzycı najmenšiemu učinili, mně ste učinili 368b; Svaté čtenie, bratrzıcze milá, jest nám čteno 25b.

bratřie, f.: *Bratří*: Toť, mátě tvá a bratrzıe tvá stojie . . . hledajíc tebe 209b; Kto jsú bratrzıe má? 209b; Jakub urodil Judáše a bratrzy jeho 1a. — *Přátelé, druhové*: povězte méj bratrzý 12b; Protož, bratrzıe milá, když . . . 27b. — *Bližní*: (kacieř sprostnéj bratrzıey srdce oklamávají, fratrum 92a; Jakožto je Kristus svú duši za ny položil, takéž my mámy za svú bratrzí svú duši položiti 248b.

bratrsky, adv., *přátelsky, mile*: abyste to bratrzkí přijali 227b.

bratrský, adj.: závistí bratrſkeho spasenie oslepeni (duchovníci) 128b.

břěh, m.: všecek zástup stáše na bbrzeze 213^{b}; skrze nežto byl (učeník) od brzehu pravedlnosti a od svého spasenie velmi vzdálen 111^{a}.

břěvno, n.: vidíš drastu v uoce svého bratra, a brzewna v svém oce nevidíš 85^{b}.

břěžditi sě, impf., *svitati*: U večer pak soboty, ješto ſie brziezdy v prvú sobotu 391^{a}.

břiemě, n.: Jeden druhého brziemie neste 76^{b}.

břuch, m.: kak jsú (apoštolové) na svój brzich netbali 262^{b}; v těle, ježto jest poddáno brzichuu 42^{a}.

břucho, n.: pak-li v kteréj (ženě) děťátko umřelo, brzycho jí rozřezali, uterum 352^{b}.

brzo, adv., *rychle*: A brzo jděte, povězte . . . 391^{a}.

brž v. *ale*.

buď, conj.: který, střiezev jsa, leč buud duchovní, leč buud světský, smie . . . řéci 79^{b}; Leč buud nemoc, leč buud rána, leč která kolivěk potřeba 100^{b}.

buditi, impf.: K němužto (jez.) přistúpivše jeho mlazší, buudyechu jej, suscitaverunt 113^{a}.

budúcí, adj.-part.: abyste utekli hněvu buožieho buuduczieho 31^{a}; Skrze zajtřie svaté písmo buuduczi čas znamenává 85^{a}.

bujnost, f.: uzdú svaté čistoty buoýnoſt svého těla zkrotí (duše) 109^{b}.

bujný, adj.: ani seděl (jez.) na buýnem koni a svadlivém, ale na oslici tichéj 319^{a}.

búřě, f.: Tehdy burzie veliká vzníde (na moři), tempestas 112^{a}; Burzie mořské sě bojíte, turbinem 113^{b}.

bydlec, m., *obyvatel*: Nemiení (jez.) kamenie ani domóv, ale bydlcíe jejie (Jerusalema) 348^{a}; co sě má státi Jeruzalemu a bydlczuom jeho 348^{a}.

bydliti, impf. — *Bydliti*: na púšči jako zvieře přebývá a s lidmi bytedlně neumie býdlity 237^{a}. — *Býti*: lepší jest jeden den tam (v nebesích) bydlity než tisíc tisícóv na tomto světě 29^{a}; ješto . . . v smrtedlných hřiešiech bydle 51^{b}. — *Prodlévati*: Proč tuto bydlíme, proč nejdeme do Jeruzalema? 284^{b}. — *Žíti*: když pro službu boží jmajíce ženy bydlime tak, jakobychom jich neměli 300.

bydlo, n. — *Obydlí*: že dobří lidé od vrahóv svaté cierkve často z svých býdl mají vyhnáni býti 26^{a}. — *Život*: králi vždy dobré býdlo jmají 23^{b}.

bych, aorist významu spojkového: Tehdy přijíde ježíš . . . k svatému Janovi a bý od něho křštěn, citát ev.; Přišel syn boží, aby byl křštěn od člověka, homil. výklad 39^{a}. — Blahoslavení sú chudí duchovně . . ., yakobý řekl . . . 65^{b}; Ale snad by někto otázal 16^{b}. — O, bý vína na světě nebylo! 284^{a}; Rád bych, i nemohu 312^{b}. — keř Mojžiešóv zdáše sě, by hořal, ale . . . 15^{b}; Neroďte mnieti, bych byl přišel, abych zrušil zákon a proroky 65^{b}. — bedóstojen sem, by ty se mnú přenýval 17^{a}; snad přikázáno nám, abychom hospodinu povolili byli (sic) 73^{a}; Odkudž nám toliko chleba . . ., Abýchme nasytili taký zástup? 262^{a}; To jest řekl syn boží ne proto, abý nedal cti přátelóm činiti, ale ukazuje . . . 111^{a}, že by; Ne proto (kázal Mojžieš knížky rozlúčenie dáti), abý to dobré bylo, ale abý tiem věcšie zlé staveno bylo 76^{b}. — by žádost ku povýšení neslušala, nikake bý apoštol... neřekl 47^{b}, kdyby; A bý byl tak chud, že by nemohl . . . dáti, ješče jedinú dobrú vóli maje, královstvie nebeského muožeš sobě dobyti 54^{b}; Ale abýchom srdce nevěrné věděli (Herodovo), věděli bychom, že sě tajně radoval tomu (stětí Jana Křtitele) 241^{a}, kdybychom; aby nebyla dána v manželství Josefovi (Marie), židové byli by ji ukamenovali 16^{b}. — když nejmějieše čím by zaplatiti, káza jej pán prodati 293^{a}, sic.

býk, m.: bykowe moji a ptactvo mé zbito jest 330^{a}.

bystrý, adj.: ani byſtre vody běžiece mohú jím (domem) hnúti 96^{a}; rozličná závist . . . jako byſtra voda ustavičně ji (svatú cierkev) tluče 52^{a}.

byte(d)lně, adv., *usedle*: na púšči jako zvieře přebývá a s lidmi býtedlnye neumie bydliti 237^{a}.

býti, impf. — (ptačstvo) ješto dnes gſuu a zajtra nebuduu 83^{b}; nenye žádného jiného boha kromě mne 12^{b}. — Naděje

má ſy ty 61[a]; Královstvie nebeské nenýe dávajícieho, ale přijímajícieho 315[a]; A protož budete (sic) hotovi, nebo neviete, který čas má přijíti syn člověčí 358[a]; kak mně nebuude cesta na moři, když ty kážeš 250[a], jak bych nemohl choditi na moři; v těch časech, v nichžto Herodes králem bieſſíe 19[b]; že o penězích a o pokladiech řeč bieſſíe 304[b]; i pade (dům) i bý obořenie veliké toho domu 95[a]; prvá dva bratry byla ſta ručejše slovo božie kázati 56[a]; nebylo mezi nimi bez té pomsty 79[b]; (jez.) poče sě mútiti a truchel býty 373[a]; napomíná (jez.), kak nám živu byty 53[a]; (duše) bude naučena, kak jí byty tichu a milostivu 63[a]. — Sluho nešlechetný, veškenť gſem dluh odpustil, nebos mne prosil 87[a]; rozuměti jest, zey mluvil (jez.) ke všem obecně 62[b]; toho, jenž mýegy poslal 166[b]. — (pohanstvo) velmi nesnadně geſt na vieru křesťanskú obráceno 35[b], bývá; Nenye ten od lidí potlačen, ktož trpí protivenstvie 66[b], nebývá; Když sě buudete modliti, řiekajte 3[a]; Neb střela jedovatá, když v které zvieře bude vstřelena, inhed to zvieře umoří 6[a], kdykoli bývá; Pšenice také, když najprvé buude zmlácena, leží s plevami na jednom miestě spolu 37[b]; A kteří sě kolivěk dotkniechu (jeho podolka), spaseni buudeyechu 250[b]. — a ti (sic), ješto biechu jedli, bieše čtyři tisíc mužóv 263[a]; (Maria) nalezena by, že jest počala 14[a]; lidu, jenž ge ještě bázní a strachem byl svázán 59[b]; žádných divóv jej (jez.) činiec ještě byli neviděli 53[a]; by bylí věřili, nebyli by sě divili 97[a]. — proto gie syn boží tuto dvojí věc jako v hromadu svázav 158[b], svázal; (jinoch) jíde pryč smuten; nebo bieſſie jmaje mnoho dědin 302[b], měl; diáblové u překážení člověčiem býechchuu stvořenie měsiecového ostřiehajíce 58[a], ostříhali, řídili se. — I geſt znamenati, že 87[a]; Geſt také, vědě, že hřiešníkóv buoh nezná 94[b]; Geſt že i vy jste bez rozumu? 251[b], což pak i vy jste bez rozumu; co ge to řéci: Teď ti, ješto ... 173[a], co to znamená; Geſt-li to, že suol zhyne, čím budú soliti? 65[b], zhyne-li; bylo-li by to, že by sě nepolepšili 208[b], jestliže by, v. také *-li*. — tak že ge nelze žádnému přijíti k uotci, jediné skrze syna 194[b], v. také *lzě*. — z téj ženy, jíšto jmě Thamar bylo 1[b]. — Nenýe múdrost, nenýe chytrost, nenie rady proti bohu 22[b], marná jest moudrost.

bývati, impf.: po ovoci dřevo poznáno bywa 182[a]; Toho dne, když sě puostíte, nalezena býwa vaše vóle 50[b].

cantica, n. pl., *píseň písní*: A ona nábožná panna î canticis praví 8[a].

cělost, f.: hrubé sukno nemá býti vloženo v staré rúcho, nebo často odjímá jeho cieloſt i bude horšie rozdřenie 133[b].

cělý, adj.: on czely a nerozdělený buoh 15[b]; v czelem roce nenie viece než tři sta a šestdesát dní 49[b]; desátek cieleho (roku) bohu dáváme t. — (vám slušie) svrchovánu a czelu býti 10[a].

centurio, m.: A onen Centurio bieše poslal k našemu jezukristovi 17[a]; i povědě Centurionowi (ježíš) 102[b].

Cesarea, f., *jm. místní*: jest město Ceſarea 268[a]; Přijíde pak ježíš do kraje ceſaree Filipovy 267[a].

cěsta, f.: Tehdy dva slepce sediece podle cieſty uslyšachu ... 316[a]. — kak mně nebude cieſta na moři 250[a], jak bych nemohl choditi na moři; jakožto i u studnice ustáv ſ cyeſtý sedieše (jez.), de itinere 113[a]; Následuj mých cýeſt, puoď za mnú 126[a].

cet, m., *velryba*: on (Jonáš) vyšel z ceta 207[b]. — Adj. possess. **-óv**: jakž je byl Jonáš v břiše czyetowie tři dni a tři noci 204[b].

cierkev, f.: ovčinec svaté cierekwe 311[a]; mladá nevěsta jest svatá cierekew 130[b]; A svatá cíerekwe ... velmi již sě rozšířila 52[a].

ciesař, m.: Karel čtvrtý, cieſarz římský 227[a]; kdyz jsi (jezukriste) svéj matce, jsa cieſſarz všeho světa, byl poslušen 380[a]. — Adj. possess. **-óv**: vraťte, což jest czieſſarzowuo, czieſſarzowí 335[a]; Zda by on něco proti ustavení czieſſarzowemu byl pověděl (jez.) 336[a].

ciesařovstvo, n., *vladařství, panství*: Oblúpil jest (jez.) czieſſarzowuſtwo nemilostivého faraona 386[a].

ciesařový v. *ciesařóv*.

cuzí, adj.: Czizye dietky jako své často krmí (holúbek) 44^{b}; když by kto poznal czizy ženu 74^{a}; By syn boží byl czyzíj od starého zákona, nebyl by odpoviedal za Mojziese 300^{b}.

cuzoložnice, f.: ten ji (ženu) činí czýzoloznycy 75^{a}.

cuzoložník, m.: Nebudeš czizoloznykem 72^{a}.

cuzoložný, adj.: Národ zlý a czyzolozny znamenie hledá 204^{b}.

cuzoložstvo, n., adulterium: domniece sě, by byla počala z cyzolozſtwa (Maria) 16^{b}; dá jí (ženě) příčinek k czízolozſtwu 76^{b}.

cuzozemec, m.: Přistúpil centurio jako czýzomec rodem, ale jako zeměnín srdcem, alienigena 102^{b}.

cynokon: To ješto my mámy v latinských kniháh: buď povolen, to v řeckých kniháh pisáno jest Cynokon 72^{b}.

cyrenský, adj.: nalezechu člověka cyrenſkeho 376^{a}.

čáka, f., *naděje*: dobrá czaka jest, že jsú předvěděni do nebeského královstvie (lidé pokorní) 289^{b}.

čakánie, n., *čekání, shovívání*: proto jsem přišel k milosti, aby ve mně ukázal jezukrist své pokojné czakanýe 126^{a}; v tejto pověsti také ukazuje (jez.) dlúhé božie czakanye a veliké milosrdenstvie 330^{b}.

čakati, impf.: Ty-li si, jenž máš přijíti, čili jiného czakamy? 170^{a}; (syn boží) spí vašeho utrpenie ... czakagíe, exspectans 115^{a}.

čár, m.: všech czarow pohanských ostanúce 6^{b}; mezi czari obludnými 85^{a}; byli by ji (ženu neplodnou) podlé zlosti židovské některými czarí k smrti připravili 337^{a}.

čarodějník, m.: czarodýeynyczí a hvězdáři 23^{b}; Šimon czarogiednýk (sic) 349^{b}.

čas, m. — *Čas*: Toto jest o onom czaſſu rozuměti tempus 162^{a}; A my pak tohoto czaſſu léta ku puostu ... tělo nuſme 49^{a}; V oněch czaſſyech pověde Ježíš svým mlazším 65^{b}; Proč toliko czaſſow zameškal? 325^{b}. — *Hodina*: Tak ste nemohli jednoho czaſſu bdieti se mnú? 373^{a}, jedné hodiny. — *Vhodná doba*: Czaſſ jest učenie a czaſſ uzdravenie 98^{a}; A když sě přiblíži czaaſſ ovoci 326^{a}; jenž sám (hospodin) vie hodné lékařstvie lidskému národu dáti svými czaſſý 60^{a}, v. také *svój*.

čásek, m.: Tak násilně svého mistra svatí apoštoli milováchu, že za malý czaſſek jeho ostati nerodiechu 265^{b}.

časně, adv., *dočasně*: v každém protivenství, ješto czaſſnye trpímy 123^{b}; ne czaſſnye, ale věčně, temporaliter 107^{b}.

časný, adj. — *Dočasný*: od tohoto světa czaſneho 9^{a}; (svářie sě) o zemské a o czaſne zbožie 61^{a}; aby oni ztratiece radost czaſſnu jměli radost věčnú 61^{b}. — *Včasný*: jenž slyší a inhed s radostí přijme ...; nemá v sobě kořene, ale jest czaſſný 214^{b}.

částka, f.: abychom žádné czaſtkí svých skutkóv diábelskéj vóli nepoddali 10^{a}; kterúžkolivěk czaſtku milováním svého srdce jsi při kterej věci, již tú czaſtku oddáliš sě od milovánie svého boha 338^{a}.

často, adv.: to sme czaſto čtli, non semel 163^{b}.

čekati, impf.: daj chudým, od nichžto odplaty neczekaſſ 304^{b}; abychom našeho ščeščie (!) cziekali 7^{a}.

čeládka, f.: (Josef) bra sě (s svú) czeladku do jedné vlasti 29^{a}.

čeled, f.: (sluha) jehožto ustavil jeho pán nad svú czieledy 358^{a}.

čelední, adj.: by věděl otec czeledný, v který by čas měl zloděj přijíti 358^{a}; Budú-li otce celednyeho belzebuba nazývati 161^{b}.

čest, f., *čest, úcta*: (andělé) chováchu jejie svaté duše (Marie) na cziest tomu, jenž sě z nie jměl naroditi, ad honorem 16^{b}; aby tiem jeho cziest rostla 48^{b}; ktož na čem přisahá, ten to v najvěčší czty jmá 77^{b}. — *Pocta*: To (nechať umrlí své umrlé pohřebají) jest řekl syn boží ne proto, aby nedal cztí přátelóm činiti 111^{a}.

češský, adj.: Karel čtvrtý, ciesař římský a král czíeſkí 227^{a}.

či, **či-li**, part.: když tebe tvój bližní tieže ... jest-li ta věc tak, czy jinak 77^{b}. — Tak-li mnímy, by řečeno bylo

pod mieru, by . . ., Czy-li také miera znamenává něco, aby . . . 67ª.

čí, -ž, -koli-, pronom.: czíe z těchto sedmi (bratrů) bude žena? 336ᵇ; jeho (Jana) ani czyzkolywiek hněv činieše ostra 172ᵇ.

čiest, f.: nebo tři czıeſty (semene) zhynuly, a čtvrtá ovoce nesla 215ᵇ.

čieše, f.: Stálo (nebeské královstvie) onomu za czeſſy vody studené calicem 54ª.

čieška, f.: v staně Mojžiešově netoliko konve, ale i cıeſſký . . . byly jsú učiněny 174ᵇ.

čin, m., *způsob*: těmito všemi czíný per ista omnia 19ᵇ; Týmž czınem tento pad . . . modléše sě jemu Eodem modo 98ᵇ; Jakožto král zemský jiným czynem činí nad svým zemenínem a jiným czynem nad své země nepřátelem (!) 371ª; deset tisícóv czynow uměl (jezukrist) lékařstvie 202ª atd.

čiňenie, n.: (kacieři) přijmúce moc svatého kázanie a divuov czymenẏe 150ᵇ.

činiti, impf. — *Činiti*: Jenž (s) svými sluhami počet czyný 294ª, účtuje; czínte svaté pokánie 6ª; žádných divóv jej czynyecz ještě byli neviděli (jezukrista) 53ª; Když vám budú lidé láti a protivenstvie czínýtı 59ᵇ; (To) jest řekl syn boží ne proto, aby nedal cti přátelóm czínýtý 111ª, uctívati (pohřbem); K svým mlazším vzcházieše (Ježíš), v tom jim čest czynyeſſıe 109ª; (aby) hospodářovi hanby neczýníli (apoštolové) 155ª; syn boží vláští památku czyný o něm (Kafarnau) a řka 204ª; svaté čtenie o tom czyný pamět, když praví 109ᵇ, vzpomíná toho; potvrzenie pravdy od protivníkuov veliké svědečstvie czyny 395ᵇ; meškánie czyny pán muoj přijíti 358ª; duchovníci radu czýnyechu proti němu (jez.) 199ᵇ, radili se; Ale ústavně v jich školách sbor czynyeſſıe (jez.), aby nemohli naň žalovati 237ª, účastnil se sborového jednání s mistry. — (múdrost) ješto člověka pokojna czíný a podobna k bohu 63ᵇ. — *Jednati, počínati si*: takúž mieru každý vezme, jakž cᶻynyl geſt na tomto světě 67ª. — *Předstírati*: (jez.) czíný, jako by jich (hřiešníkóv) neznal 94ᵇ. — **činiti sě**: (hřiešníci) svú vuolí czynye ſıe diáblovi 318ᵇ; spasitel czyny ſſe mateře neznaje 209ᵇ, předstírá. — *Sloveso střídné*: protož řekl (jez.): Kým pravie lidé syna člověčieho? bostvie zajisté tiem mieně, nebo jinde též gıe czynyl 268ᵇ.

číslo, n. — *Číslo*: czıſlo dvanádst, ješto sě skládá ze trojice a ze čtvernice 143ᵇ. — *Počet*: A protož czıſlo těchto rozumóv máme snažně znamenati 63ª; czıſſlo křesťanstva rostieše 191ᵇ, v. také *bez*.

čistě, adv.: ale kak by duši sírú czíſtíe před bohem pokázali, o tom žádné nejmají péče 255ª.

čísti, impf.: bratřie milá, když svatých mučeníkóv den dnešní czteme 27ᵇ. — **čísti sě**: svým velikým milosrdím těší jej vežďy, jakž ſıe czte v žaltáři 228ª.

čistiti, impf.: skrytci, ješto czıſtyte to, což jest zjevně čisto 343ª.

čistota, f.: (kto to mohl vymysliti) aby panna, w czíſtotíe jsúci urodila syna, intacta 15ᵇ; (Maria) pečeti czıſtoty nezlomila, castitatis t.; czıſtota srdce z dobrého svědomie, munditia 63ᵇ.

čistý, adj., *čirý*: Ruce jeho tapaly jsú mirrú czíſtu 24ª. — *Neposkvrněný*: ješto jmají czıſte srdce 59ᵇ; syn boží narodiv sě z cıſte panny, ex Virgine 47ª; že jest všecko czíſto czıſtým omnia munda mundis 99ᵇ.

čiščovati, impf., *očišťovati*: nepřestúpám kázanie, ale zapuzuji a czıſczugý trudovatinu 100ª.

člověčí, adj., *lidský*: w czlowíeczý tváři 1ª; z czlowíeczıch ust 16ª. — Když příde syn czlowıeczẏ 6ᵇ, člověka; nepřietelé czlowıeczý, hominis 167ᵇ.

člověčstvie, n., *lidská přirozenost*: (Kristus) czlowíeczſtwíe na sě přijal 1ª; podle czlowíeczſtwıe, secundum corporis susceptionem 15ª; Nebo, ač sě dvakrát aneb třikrát muožeš vzdržeti, čtvrté snad padneš (patře na krásnou ženu), nebo nejsi bez czlowıeczſtwıe 74ª.

člověk, m., *člověk*, pl. *lidé*: Aniž sě je urodil (jezukrist) jedno jako my czlowıek, ale celé božstvie s nímž přišlo 15ᵇ; aby viece téj řeči nemluvili k žádnému czlowıeku 296ª; to, což w czlowıecze najvěčšie (jest) 62ª. — že jediné deset czlowıekow dobrých

bylo v tolik městech, vin 207ᵃ; ti, ješto biechu jedli, bieše čtyři tisíc czlowiekow kromě dětí a kromě žen 261ᵇ, mužův.

črnost, f.: [illegible] (sv. Matěj) s nich dídu múřenského) czrrnoſt jich hřiechóv, oblekl je v krásu dobrých skutkóv 129ᵃ.

črný, adj.: nebo i jednoho vlasa nemuožeš biela neb czrna učiniti 75ᵇ; czrne barvy . . . s sebe složiti nerodie 45ᵇ.

črvek, m.: Svých dietek czrwukamí jako jiní ptáci nekrmí (holúbek) 44ᵃ; czrwkem hubeným nevzhrdal jsi býti 379ᵃ.

črveněti sě, impf.: Co ſie czrwenye tak jako róže a fioly? 84ᵃ.

črvený, adj.: Mój milý jest bielý a czrwenŷ 8ᵃ; nebe jest czírweno 263ᵇ. — tvú trnovú korunu a hřebíky tvú krví czrwene . . . následuji 387ᵃ. — žena, ješto jmějieše czırwenu nemoc dvanádcte let 134ᵇ, krvotok.

čso, -ž, -koli-, pronom.: Czoz ste vyšli na púšti viděti? 170ᵃ; Czoz je tak divného, že sě je dal (jez.) diáblu nésti? 47ᵃ; Czo máte nelibosti k téjto ženě? 372ᵃ, jakou; Neslyšíš, czo svědečstvie pravie proti tobě? 375ᵃ, kolik, jaké; A o rúše czo pečujete? 82ᵃ, proč; Czo bych vám vypravoval obláštně každú chválu Janovu? 176ᵇ; Czíemu je tato ztráta? 371ᵇ, k čemu, proč; Procz jiej (ženě) také týmž (čistotou) nechceš povinen býti? 74ᵃ. — A czo my jeho divóv vidímy, czo ran od něho trpíme, avšak jeho (jez.) . . . netbáme následovati 53ᵃ, kolik; A czym člověk jest dražší než ovce! 201ᵃ, oč. — Muožeš-li czo, pomuoz nám! 99ᵃ; když chce (bližní) u tebe czo zajieti, neodvracuj sě od něho 81ᵃ; ti, ješto jsú zevně, nemají sě pocz domóv vrátiti 352ᵇ, pro něco; A ktož tebe zacz prosí, daj jemu 75ᵇ. — zaczkolıwıek svého hospodina prosíme, czczeho-lı (sic) sě jemu modlímy, v tom nás neuslyší 33ᵃ; Nebo ktož na czıem přísahá, ten to v najvěčší cti jmá 77ᵇ; to všecko, czo mého jest 186ᵇ; všeho protivenstvie, czoz sě nám děje 10ᵇ; Czozkolíwíek budete prositi, ve všem budete uslyšáni 13ᵃ; aby tiem jeho (jez.) čest potla[illegible] czymz by svého nepřietele na[illegible] [illegible] 48ᵃ.

čstíti, impf.: (diábel) škodí těm, ješto jeho necztye, honorificant 141ᵃ; Czſtýeme v něm jeho buožstvie! 49ᵃ; (mámy) jednoho boha cztýty, jenž jest stvořil nebe i zemi 12ᵇ.

čtenie, n., *sv. pismo*: (sv. Matěj) jest židovským jazykem prvý svaté cztenye napisal 1ᵃ; Na toto cztenye mluví svatý Jan Krysostom 261ᵇ; Ale kak ten rozum všemu cztení muož přijednán býti, Evangelici sermonis 165ᵃ.

čtrnádste, numer.: od Abrahama až do Davida národóv cztrnadſte 2ᵃ.

čtver, numer.: ze cztweri věci stvořeni jsme 49ᵃ; když . . . cztwer knih svatého čtenie ostřieháme 49ᵃ; chtěl cztwero to navrátiti 54ᵃ, čtyrnásob.

čtvernicě, f., *čtveřice, čtverka*: číslo dvanádst, ješto sě skládá ze trojice a ze cztwernýce 143ᵇ.

čtvrteň, m., *čtyrák*: Cztwrten jest peniez, jenž drží v sobě dva malá peniežky 73ᵇ; Nevyndeš odtud, až navrátíš poslední cztwrten 72ᵃ.

čtvrté, adv. v. *čtvrtý*.

čtvrtý, numer.: Na toto čtenie mluví slovutný Karel cztwrty 227ᵃ. — *čtvrtě* (adv.): Nebo, ač sě dvakrát aneb třikrát muožeš vzdržeti (hledě na krásnou ženu), Cztwrte snad padneš 74ᵃ, v. také *jeden*.

čtyřidcěti, numer.: (jezukrist) počal sě postiti na púšči cztírzıdcety dní a cztírıdcıety nocí 43ᵇ; (Mojžieš) druhé cztírzıdczıety dní se postil 49ᵃ, druhých čtyřicet dní.

čtyřie, numer.: jenž bieše pohřeben cztyrzı dni v hrobě 9ᵇ.

čtyřiemezidcietma v. *mezi*.

čtyrkrát v. *-krát*.

čuch, m.: když nesmyslní ptáci přirozeným czichem . . . mrchu čijí 355ᵇ.

čúti, impf.: orlice za mořem czýgíj mrchu a k téj mrše sě sbierají 355ᵇ; Salmon czĝıcı sě znamenává 7ᵃ; (zástupové) hladu neczygıechu 244ᵃ.

dále, adv.: A když odtud jíde dale (jez.), i uzře druhá dva bratry 53ᵃ.

daleko, adv.: zapuď jej (přietele) daleko od sebe 75ᵃ.

daleký, adj.: člověk, jenž jest na dalekeí púti 327ª. — *z-daleka*: že jsú byli (zástupové) z daleka přišli 262ª; Ale Petr jdieše po něm (jez.) zdaleka až do domu 374ª; Z daleka jim namietají jich nedostatky (pět múdrých pěti nemúdrým pannám) 362ᵇ.

dan, f.: ti, ješto bráchu dan 284ᵇ; já jsem prázden té danye 285ᵇ.

dánie, n., *dar*: od něhožto (boha) všecko danýe najlepšie . . . svrcha schodí 227ᵇ.

Daniel, m., *jm. os.*: danýel v jednie jámě byl zavřen 15ᵇ. — Adj. possess. **-óv**: podlé proroctvie danyelowa proroka 297ª.

dar, m.: potom darı ofěrovachu, munera 98ᵇ; (příklad) jenž znamenává sedm darow ducha svatého 45ª.

darmo, adv. — *Marně*: Nebo ne darmo svatý Lukáš píše 43ᵇ; Darmo sě chudobú bráníš, neb tvé svědomie vie, že jest jinak 169ᵇ. — *Zadarmo*: Darmo ste, praví, vzeli, darmo dávajte 150ᵇ.

dáti, pf.: aby je (ženy) . . . od sebe pustili (židové), Daducze jim knížky rozlúčenie 300ᵇ. — Dadye jej (syna člověčieho) pohanstvu (židé), aby jím klamali 313ª; hledáchu křivého svědečstvie proti jezukristovi, aby na smrt jej daly 374ª. — buoh day, by mi muoj muž tak výtečný byl 339ª. — Dayte chválu vašemu vykupitelovi 378ª; jemuž by chtěl (člověk) pro polepšenie některú kázeň daty 79ª; (aby) domněnie lehkosti na sě nedalı (apoštolové) 155ª. — inhed mi to věděti dayte 20ª; abychom sami pro své dobré nedalí sebe chváliti 139ª. — *dáti sě*: Což je tak divného, že ſíe ge dal diáblu nésti (jez.), když ſıe gíe dal jeho údóm (židům) křižovati? 47ª; (Herodes) da ſıe na veliké chytrosti 22ª; Tehdy bratřie dachu ſıe snažně na modlitbu 312ᵇ.

dávati, impf.: (rúcho z žínie učiněné) ješto viece jeho tělo obtěžováše, nežli kterú rozkoš dawaſſíe 33ᵇ; spasenie ščedře dawas, tribuis 99ª; (i křivé proroky) mámy přijímati a potřebu jim dawaty, ministrare 168ᵇ; v tom nám dawa naučenie (jez.) 6ᵇ; z téj prosby nedawagy viny mateři, ale synóm (apoštolové) 315ª. — Královstvie nebeské nenie dawagıcıeho, ale přijímajícieho 315ª.

David, m., *jm. os.*: Jesse pak urodil dawıda krále 1ᵇ. — Adj. possess. **-óv**: jezukrista, syna dawıdowa 1ª.

daviti sě, impf., *hrnouti se*: (Ježíš) chtě zástupóv zbýti, nebo přieliš ſıe k němu dawıechuu 110ª.

dávno, n.: za ſtareho dawna byl ten obyčej 212ª. — *adv.*: (židé) věděvše to dawno dřve, že sě má (jez.) naroditi 22ª; ti (jenž mějiechu v sobě diábly) byli by dawno udáveni, by nad sebú božie pomoci neměli 119ᵇ.

dávný, adj.: za dawneho času 15ᵇ; Dawný časové jsú jakž je všecka Asia vieru křesťanskú přijala 147ᵇ.

dci, f.: Poď rúče, dřéve než umře má dczý 107ª; Jairus . . . za svú dczerz mne prosě, neřekl . . . 107ª. — nejmám ženy své, pójdu k zlé dczerzí 74ª, prostitutce, v. také *zlý*.

dědic, m.: Totoť je dyedıcz, poďme, zabímy jej, i budem mieti jeho dědinu 326ᵇ; když tak veliké lidi a dyedycze královstvie nebeského . . . trpěti vidíny 242ᵇ.

dědina, f. — *Dědictví*: Totoť je dědic, poďme, zabímy jej, i budem mieti jeho dyedynu 326ᵇ; otcovo odkázanie byl by musil (učeník) pósobiti, Díedynu rozděliti a hospodářstvie zpósobně zjednati 111ª. — *Pozemek, statek*: aby (abys) ani zlata ani stříebra ani dıedyn ani vinnic (nemiloval) 338ª; já tobě dám lid, tvú dýedynu 18ᵇ.

Dekapolis, f., *jm. místní*: ješto bieše Samaria, Galilea, Dekapolıs a jiné krajiny 298ᵇ.

děkovánie, n., *vděčnost*: s velikým díekowanym zpomínají (sv. mučeníci), že ne svým zaslúžením, ale jeho pomocí (hospodina) přemohli jsú rozličné muky 28ᵇ.

děkovati, impf.: Nepřestávaj ustavičně dyekowaty, gratias agere 100ᵇ; (lze) hospodinu z těch darów dyekowaty 153ª.

dělati, impf.: jenž (sv. Pavel) rukú dyelaſſíe, potřeby sobě dobýváše 152ᵇ; (kvietie) Nedyela, ani přede 82ª; ale radši dyelaý svýma rukama dielo dobré 44ᵇ; (dobří andělové) jižto ne

[illegible] dyelagíj, přivodiece je k dobrému 95^{b}, působí.

dele, [illegible] rímań, všickni židové byli by zhynuli 353^{b} [illegible] dele nežli nynější lidé živi byli 310^{a}.

deli [illegible] protož jsú také delſſy čas . . . usilovali 310^{b}.

děliti, impf.: Dyehlı gſſuu mezi sobú mé [illegible] 376^{b}.

dělník, m.: Žeň jest veliká, ale dyelnykow málo 139^{b}; Děte ode mne, dyelnycý zlých skutkóv! 93^{b}.

den, m.: den súdný rozdělí (jez.) všecky dobré od hřiešníkóv 5^{a}; jenž bieše pohřeben čtyři dny v hrobě 9^{b}; učiň, aby jednoho dne nebo dvú šla manna s nebe 264^{b}; (život) v němžto člověk den ode dne vždy jde 230^{a}; (sv. mučeníci) slúžie . . . před hospodinem i we dne i v noci 28^{a}.

děnie, dobré děnie v. *dobrý*.

denní, adj.: když učiní (hospodin) nájem s dělníky z penieze dennyeho 307^{a}.

desátek, m.: z svého zbožie deſſatek máte vydati 49^{b}.

desater, numer.: A buožie kázanie jest deſſatero 49^{b}; deſſatero buožie přikázanie naplňujeme 49^{a}.

desět, numer.: Tehdy uslyšavše deſſıet (deset apoštolů) miechu nelibost proti dvěma bratroma 313^{a}; z deſſıety měst 56^{b}; abychom témuž tělu skrze čtyři deſſıety (t. dní postu) utrpenie učinili 49^{b}.

déšč, m.: Slova jich (apoštolův) jako deſſczt bily 55^{b}; I šli jsú dſczowe 95^{a}.

dětátko, n.: Urodila dyetatko, infantem 15^{b}.

dětenstvie, n., *dětskost*: ani kolébky (nemohl jsi mieti), ješto by byla tvé dyetenſtwıe upokojila 379^{a}.

děti, pl. f., v. *dietě*.

dětinstvie, -o, n.: rozu(m) našeho dyetynſtwıe jest 309^{a}. — A když tvé menšie dyetynſtwuo minulo 379^{b}, útlý věk dětský.

děti(n)ný, adj.: Z ust dyetynych a mléčných 323^{a}.

děva, f., *služebná*: uzře jej (Petra) jiná dyewa i vece 374^{b}.

devatdesát, numer.: že sě bude viece jí (ovci nalezené) radovati nežli devěti a dewwyety dezat, ješto jsú nezablúdily 287^{a}, v. také *devět*.

devátý, numer.: k dewatey hodině volal jest ježíš velikým hlasem 376^{b}.

děvečka, f., *dívka*: i dána by (hlava) dyeweczce 238^{b}, dceři Herodiadině.

devět, numer.: však ostaví dewıet a dewaddeſſat (ovec) a jde hledat té, ješto je zablúdila 287^{a}.

děvicě, f., *panna, dívka*: Stokrát viece ovoce nesú svatí mučeníci a čisté dyewıce 221^{a}.

diábel, m.: v tvé jmě jsme dyablı vypuzovali, daemonia 94^{a}. — Adj. possess. **-óv**: (hřiešníci) svú vuolí činie sě dyablowí 318^{b}; když v pokušení dıablowem hlad přemohl (jez.) 52^{a}.

diábelný, adj.: z synóv dyabelnych budú učiněni synové boží 43^{a}.

diábelský, adj.: všech skutkóv dyabelſkích sě odpoviedajíce (my) 3^{a}; knieže dyabelſke, principem daemoniorum 162^{b}.

diek, m.: Měj dyek, sluho dobrý a věrný 363^{b}, v. také *něhodiek*. — (centurio) věda, že nenie jemu w dyek, aby (ty, jezukriste) přišel v jeho duom, non acceptabile sit 104^{a}.

dielo, n. — *Dílo, zaměstnání*: jídechu, tento na své . . . pole a oneno na své vlastnie dyelo 330^{a}. — *Skutek*: aby každý tiem věčieho zisku dobrými dyelı hledal 34^{b}; Zjevná jsú dyela našeho těla, ješto jsú smilstvo, nečistota, svárové . . . 93^{a}.

diera, f.: (holúbek) w dıerach vysokých v skále sě hniezdí 45^{a}; v rukú i v nohú (jezukrista) dyerı byly proklány 45^{a}.

dietě, n., *dítě, syn*; pl. **děti**, f., *děti*: Dýetye sě nám narodilo 18^{a}; Toť jest mé dyetye zvolené 6^{a} (Bůh otec o synu); O výborné dyetıe pána mého hospodina, což jsi učinil (!) 383^{b}; Miluj po boze otce . . . miluj dyety 167^{b}, filios; (národ) podoben jest k dýetem, ješto sedie na trhu 178^{b}. — *Mládě*: naleznete oslici přivázanú a dyetye s ní 318^{a}. — *Hoch, pachole*: Pane, dyetıe mé leží v domu 103^{a}, srv. dále: žádný (neprosil) za svého pacholka, jediný tento (centurio).

dieti, impf. i pf., *praviti, říkati, říci*: když král nebeský dýe každému sluze 7^{b};

A dyeme-li, že hřiechu nejmámy, sami sebú obluzujem 39ª; Což dyeme, bratřice milá, den súdný 53ᵇ, co řekneme; ježús, jemužto dyegi Kristus 2ª.

dieti sě, impf.: skrze toto utrpenie čest ſie dyegie pro buoh 360ᵇ; všeho protivenstvie, což ſie nám dyegie od našich bližních 10ᵇ; pro dobroděnie ješto ſie na (!) jich bližniemi dyegieſſie 202ᵇ; to, což židovstvu ſie dyegyeſſye 147ᵇ.

dietko, n., pl. **dietky**, f., *dítky, mláďata*: Obřezujete dyetký v sobotu 197ᵇ; (holúbek) Svých dyetek črvkami . . . nekrmí 44ª.

dievčí, adj.: skákanie dyewczie smilné (smy slyšali, t. dcery Herodiadiny) 240ª.

dievka, f. — *Panna*: tato svatá dywka urodila hospodina 15ᵇ. — *Služebnice*: (Maria) jest boha rodice, jest jeho dýewuka, ancilla 15ª; I přistúpi k němu (Petrovi) jedna dyeuka a řkúci 374ᵇ; všickni, ješto jmají své sluhy a své dyewkí, famulas 103ª.

div, m. — *Div*: Aniž je dyw, že věcšie přikázanie dáno jest 60ª; proto nenie dyw, že jsú oni tak dobři byli 161ª; w dyw jest to, když kto zmladu duchovní život vede 246ᵇ. — *Zázrak*: jenž . . . tak veliké dywy činí, miracula 102ª; v tvé jmě smy dywow mnoho učinili, virtutes 94ª.

dívanie, n., *podívání, podívaná*: jíde po něm (jez.) zástupóv mnoho. Někteří pro milovánie, . . ., někteří pro dywanye, propter admirationem 98ª.

diviti sě, impf.: hospodin dywieſſe ſie, admirabatur 106ª.

divně, adv. — *Podivuhodně*: aby tiem naše viera dywnye byla potvrzena 40ᵇ; tvé mlčenie bude dywnye volati, mirabiliter 101ª. — *Zázračně*: když by mě dywnye očistil, duostojně bych tě chválil 99ª.

divný, adj., *podivný, zvláštní*: Což je tak dywneho, že . . . 247ª; Dywna mistróv a duchovníkóv židovských nemúdrost!, Mira 251ᵇ; O, věc dywna a hrozná! 112ᵇ.

dlan, f.: (jezukrist) na svéj dlaný drží nebe 10ª.

dle, praep.: ktož praví, by . . ., má . . . každého dle rad učiniti 126ª.

dluh, m.: lichva všecko zbožie w dluh obrátí 81ª.

dlúho, adv.: buď tam tak dluho, až já tobě poviem 25ª; na modlitvě dluho bdieti 91ª.

dlúhý, adj.: Neduha nemoc slove, nemoc dluha 58ª; že chtěl dluhe kázanie učiniti 60ª; po dluhych časiech 241ᵇ.

dlúhost, f., *délka*: Nikte také se skutky svými aneb dluhoſty času nechval 311ª; jehožto (kříže) dluhoſt jest věčnost 387ᵇ, symbolika církevní.

dlužník, m.: svých dluznýkow napomínáte 50ᵇ.

dlužný, adj.: jenž od svého dlužníka to, což jemu jest dluzen, potřebuje 50ᵇ.

dna, f., paralysis: nesiechu předeň . . . ty, ješto dna lámáše 56ᵇ; Chtě uzdraviti hospodin člověka ode dný, hřiechy jemu najprvé odpustil 122ª.

dnes, adv.: nebo sě jest dnes narodil Spasitel 3ᵇ.

dnešní, adj.: když svatých mučeníkóv den dneſſný čteme 27ᵇ; A do dneſſnyeho dne toto otázanie nám jest prospěšno 341ª.

dno, n.: jejiežto (studnice) hlubokost beze dna 389ᵇ.

dnový, adj., paralyticus: že pro své hřiechy byl (nemocný) upadl v tu dnýowu (!) nemoc 122ª.

do, praep. — Když sě židie vrátili do ſwe zemie 1ᵇ; jenž na trhy nebo snad do lazny jde 175ª. — od vzchodu slunečného až do zapada 107ª, v. také *ot*. — Lazar, jehožto nemoc nebyla do ſmrtý 123ᵇ; jenž (učeník) bieše spadl s uokna a do ſſmrty sě zabil 149ᵇ. — ješto (utrpenie) trpíme od těch, do jichžto sme wiery úfali 160ᵇ; ale do kterichs toho neznamenáme (že sě mohú polepšiti), mámy sě jim . . . brániti 80ª; první člověk jměl do ſebe domněnie, že jest roven otci bohu 48ª; (Jan) vědieše do ſebe, ež je viece než prorok 211ª; aby, když svého bližnieho vidí v hřiešiech ležiece, do nyeho sě nerozpačoval, nebo nevie, co božie milosrdenstvie z něho učiní 312ª; (apoštolové) jmějiechu nelibost do dwu bratru 315ª, v. také *k* a *proti*.

doba, f.: (jedno chtě také jejie (ženy) volánie zbyti nebo v jednu dobu na syna božieho volaše 258b.

Dobeš, m., *jm. os.*: svatý Job a svatý Dobeš 123a.

dobré, n., v. *dobrý*.

dobřě, adv. — *Dobře*: Nenie potřebie dobrze se majiecim lekare 124b. — *Správně*: velmi dobrzie jezukrist jest radost a veselé všeho národa lidského 3b; A to dobrzie náš jezukrist sě znamenává 6b. — *Zajisté*: lidé, ješto zajtra živi budú, dobrzîet o svéj potřebě péči budú jmieti 85a; by který člověk . . . menších (daru) hledal — a moha dobrze věcšie jmieti — bláznový by skutek učinil 246b. — *Sice, ovšem*: A to, že jsú dietky zbity a jezukrist . . . ostal živ, znamenává, že nepřietelé viery křesťankéj (!) mučeníky svaté pro vieru muohú dobrze života zbaviti, ale jezukrista nikdy jim odjieti nemohú 26a; kteřiž jiné učie a sami nečinie, slovú dobrze mistři, ale neučeni 235b.

dobro, adv., v. *dobrý*.

dobrodějec, m., *dobrodinec*: že jsú vždy byli nevděčni svým dobrodyeyczom 206a.

dobrodějstvie, n., *dobrodiní*: (mnozí) přijmúce dobrodyeyſtwie, nejsú vděčni 317b.

dobroděnie, n.: pro dobrodyenye, ješto sě na (!) jich bližniemi dějieše 202b.

dobrota, f.: aby pro svú velikú dobrotu pomohl nám svítěžiti (hospodin) 3b; (tiší) přemáhají dobrotu zlost 61a. — Protož nikte sě nerozpačuj pro své hřiechy, aniž kto také přieliš úfaj do své dobroty! 325b.

dobrotivě, adv.: aby oni (mlazší) po jeho (jez.) smrti k vieře křesťankéj (sic) dobrotywie bez obtieženie přijímali 133b.

dobrotivý, adj.: (Cynokon) To sě vykládá dobrovolný nebo dobrotywý 72b.

dobrovolenstvie, n. — *Dobrá vůle*: když jest dobrowuolenſtwie, tu jest také přiezeň 72b; (aby) syna božieho k dobrowolenſtwí připravil, benevolentiam, 103b. — *Svoboda*: (oslice svázána bieše), aby nejměla dobrowolenſtwie jíti, kam jí libo 320a; dřéve než shřešíme, mámy dobrowolenſtwie nemiti v nebi diábelska anebo nechtiti 320a.

dobrovolně, adv.: A my pak mámy svému hospodinu dobrouolnye, nepřipuzeni, poslušni býti 6b; naše mysl hrdá nechce toho dobrowolnye ostati 53b.

dobrovolný, adj.: Buď dobrowolen svému protivníku 72b; protože jsú pošli (židé) od Abrahama z Sáry, jeho dobrowolne ženy 336a, svobodné.

dobrý, adj. — když kto, stár jsa, počne teprv dobbrí býti 247a; když uzře mnicha v dobrem rúše nebo dobre krmě jedúce 86b; každý kazatel má mieti dobre svédečstvie od těch, jimžto káže 57b, že jest dobrý; jídechu o něm (jez.) noviny dob e pověsti 57b; svú dobru volí sě za naše spasenie oběroval (jez.) 6b, v. také *vóle*; oni přijemše od něho (jez.) dobre dyenye, prosiechu jeho, aby od nich šel pryč 120a; pro jeho (jez.) mnohé dobree dyenie zlým sě jemu oplatili 329b. — něco dobreho mluvil, utile 92a; toť jest zákon i proročstvie dobre těm, ješto jeho (boha) prosie 90a, prospěšné; Nám pak slušie . . . voliti to, k čemuž jest vuole božie dobra, abychom tu . . . naplnili 6a. — Adv. **dobro**: Nenie dobro vzieti chléb synóv 257a; Hospodine, dobro jest nám tuto býti 276a. — **dobré**, n.: želenie najvyššieho dobreho 63a, dobra; aby mohl (člověk) věděti najvyššie dobre 63b.

dobytek, m.: aby (abys) ani zlata . . . ani dobitka ani dvorów (nemiloval) 338a.

dobyti, pf. — *Dobýti*: Když město Jerusalem bylo dobyto 188b. — *Získati*: za to, což byl neprávě dobyl, chtěl čtvero to navrátiti (sv. Matěj) 54a. — *Dosáhnouti*: Tak by člověk, aby jedinú milosti božie dobuda (!) viec by pak shřešiti nemohl 254a; (abychom mohli) dobýtý sobě svých hřiechóv odpuščenie 6a.

dobytie, n., *dosažení*: co jest tak neznámé . . . jako . . . dobýtie královstvie nebeského? 249a.

dobývati, impf.: jenž (sv. Pavel) rukú děláše, potřeby sobě dobywaſſie 152b; sobě spasenie dobywame, acquiritur 291b.

dochoditi, impf.: kdož v ně (věčné spasenie) věří, ten jeho také dochodý 97^a.

dojíti, pf.: abyste mohli věčné radosti dogity 4^a; že jsú jako stupňové učiněni, až bylo doydeno (!) ohně pekelného 70^a.

dojka, f., *kojící žena*: hoře těm, ješto jsú těžky, a těm, ješto jsú doyký 353^a; hoře těžkým ženám a doykam v těch dnech 351^a.

dokavad, konj.: Dokawad, hospodine . . ., nesúdíš a nepomstíš našie krve 232^a, do které doby, kdy.

dokonaný, adj. z partic., *dokonalý*: dokonane a svrchované dobré ukazuje (osmé kázání na hoře) 64^a.

dokonati, pf.: když dokona ježíš ta slova, diviechu sě zástupové 95^a; ty svaté ženy to, což byly v pátek večer nedokonalý, tiem jsú pak tehdy (v sobotu ráno) dospěly 292^a. — **dokonati sě**: když ſie dokona všecka naše služba 7^b; (jez. na kříži) vece: Dokonalo ſie geſt 384^a.

dokonávati, impf.: Nebo tam počíná (Isaiáš) od múdrosti božie a dokonawa v strachu božiem 64^a. — **dokonávati sě**: od toho času (čtvrté hodiny) již ſſie jako noc dokonawa 249^b.

dól, m.: povede-li slepec slepce, oba w duol upadneta 251^b.

dole, adv.: s hospodinem jeho mlazší na huoru vzešli, a lénejší dole ostali, deorsum 98^a.

dolejší, adj.: dva doleyſſíe (provazy) odpoviedáta dvěma svrchníma 232^b.

dolóv, adv.: někdy s skal dolowu vysokých strkovali (sv. mučeníky) 28^a; (Jan Křt.) uzře ducha svatého, an jde dolow 40^b: když ježíš jdieše dolow, descendente 98^a; Dolow běže, člověče, modlíš se, Deorsum 98^a, v. také *vrch*.

doložiti sě, pf.: (sluhy) chtiechu inhed stoklasu vytrhati. Ale však ſie dřéve dolozychu svého pána, ale pán jim zapověďě a řka 223^a.

dóm, m.: abychom mohli v jeho domu přebývati 11^b; aby svietila (sviece) všem, ješto jsú w domu 65^b; Mír tomuto duomowí 152^a.

domácí, adj., familiaris: Budú-li otce čeledného Belzebuba nazývati, velmi viece domacíeho (sic, t. j. domácí jeho) 161^b; přijídechu k němu (synu božiemu) jeho mlazší jakožto letní, jakožto domacý, . . . jakožto přietelé, domestici 97^b.

domek, m.: jsem tak chud, že svého domku nemám 110^b.

domněnie, n., *mínění, domněnka*: (první člověk) jměl do sebe domnýenye, že jest roven otci bohu 48^a; Do vína s myrrú a s žlučí smiešeného nejmám dobrého domnyenye 388^b; (diáblové) zlé domnynye po stvořiteli žádáchu vzbuditi 58^a; co mysléše tento svatý, které domnyenye jmějieše? aestimabat 103^a; Uslyšeti máte boje a domnyenye ku bojóm 348^b, pověst; smrt vnáhle a beze všeho domnýenie přide 358^b, neočekávaně.

domnieti sě, impf.: židové byli by ji (Marii) ukamenovali, domnyecze ſie, by byla počala z cizoložstva 16^b.

domóv, adv.: domow jíti, to jest do ráje sě navrátiti 124^a.

domovník, m., *domácí člověk*: nepřietelé člověčí domownýcy jeho, domestici 166^b

doňavadž v. *doněvadž*.

doněvadž, **doňavadž**, **doni(d)ž**, conj.: apoštoli, jižto žalostiti nemohú, donyewadzz ženicha . . . vidie 130^b; Nemohú synové ženichovi žalostiti, donyawadzz ženich s nimi jest 130^b; Dotavad dřevo dobré nenese zlého ovoce, donyawadz jest ustavično v dobrých skutciech 92^b; donydz nebe a země nemine, najmenšie slovce . . . nezhyne 65^b; A donydz nenie v nich milovánie věčných věcí, nejednú teskností jsú raněni 61^a; A donýz byl mlád (jez.) a mluviti nemohl, pohanóm hvězda jej ukázala 21^a; nikte nemuož nad nižším sebe vlásti, donyzdz se nepoddá sebe vyššiemu 62^a.

doni(d)ž v. *doněvadž*.

doplniti, pf., *dokonati, vykonati*: otcové vaši počali jsú zlost na mých sluhách . . ., ale vy pak na mně na samém doplnte 346^b; (Jidáš) vyšed ven poče sě pečovati, aby ten zlý úmysl dokonal a svú mysl doplnyl 381^b.

doplňovati, impf.: na svědečstvie, že zákona nezrušuje (jez.), ale zákon doplnýgie 277^a; (božie milost) ješto

doplnyewasse to, což oni doftati nemožiechu 209a.

dopomahati, impf.: ješto odplaty věčné nám i vám dopomahay jezukristus Amen 52b.

doptati sě, pf.: A když fie jeho (dietěte) doptate, inhed mi věděti dajte 20a.

dopustiti, pf., [illegible]: Tehdy dopustiy toho sv. Jan aby pokrtil Krista 38a.

dosáhati, impf.: vezi učiniti chvátáchu, jížto by nebesa doffahalí, penetrarent 167a; abych to, což nynie věrú doffaham, pak svyma očima viděl 389a.

dosěženie, n.: jej ežto (studnice) výsost bez doffyezenye 389b.

dosieci, pf.: že nikte nemuož k jich řeči vysokosti úplně doffyeczy 227a.

dospělý, adj.: Toť jest život dofpieleho a svrchovaného mudrce 62a.

dospěšný, adj.: (napomínati) nejsem, dofpieffen 174b, non sufficio.

dospěti, pf., *dokonati*: ty svaté ženy to, což byly v pátek večer nedokonaly, tiem gffu pak tehdy dofpiely 392a; (hospodin) vinnici nasadil a jako vším dofpiel 327a. Udělal vinnici a všecko v ní dokonal a dofpiel 332a.

dostatečný, adj.: Vie diábel, že žádné věci sám od sebe nenie učiniti duostojen a doftateczen 118b.

dostati, pf.: (božie milost), ješto doplněváše to, což oni (židé) duoftaty nemožiechu 209a. — **dostati sě**: Snad fie nedoftane i nám i vám (oleje) 359b; (synové Jakubovi) jimžto fíe byla doftala země 51a; v ruce neobřezovaných rytierov gffy fie doftal 383b.

dostávati sě, impf.: co mi ješče fie nedoftawa? (k dokonalosti) 302a.

dosti, adv.: žádný nemni, by na jednom postu doftı bylo 50a; duofty jmá den na svéj zlosti 82b; až za najmenší hřiech dofty učiníš 73b, v. také *učiniti*.

dosti-učiňenie, v. *učiňenie*.

dóstojenstvie, n., *hodnota*; *hodnost*: převeliká jest jejie svatost a ke mému duoftogenftwí nepodobná, indignitati 17b; to slovo jest velikého doftogenftwíe 2b. — Veliké jest jejie (Marie) duoftogenftwíe, dignitas 17b, hodnost matky boží; k duoftogenftwí svatého umučenie nikte nemóž přijíti, jediné . . . 25b.

dóstojně, adv., *hodně*: budem doftoynye [illegible] 9a; abychom jeho bratrie mohli doftoyni byti 12b.

dóstojný, adj., *hodný*: abychom byli doftoýný věčné koruny 5a; abyste nebyli duoftoýny věčného odsúzenie 9b; V prvém (řádě), jakž jest duoftoyno, postaveno jest královstvie nebeské (jako odplata) 65b; ať by duoftoynyeffieho míru ukázal potřebu (jez.) 71a.

dosud, adv.: ode dnóv Jana Křtitele až dofud královstvie nebeské násilé trpí 175b; od počátka světa až dofud 351a.

dosvědčovati, impf. — *Dosvědčovati*: dokonané a svrchované dobré ukazuje a dofwiedczugie (osmé kázání na hoře) 64a. — *Dokládati*: (jez.) příklad . . . přivozuje, vymínanie doffwiedczugie, jižto (sic) jeho mlazšie (duchovníci) viniechu 198a; jakž inhed potom dofwíedczugie, approbatur 93b.

dotavad, -to, adv.: Dotawad dřevo dobré nenese zlého ovoce, doňavadž jest ustavično v dobrých skutciech, Tamdiu — quamdiu 92b; Dotawadto pójdeš (moře), a dále nekročíš 112b.

dotčenie, n.: skrze dotczienye vody jeho svatým tělem svatý křest jest posvěcen 41a; Pět zajisté jest smyslóv našeho těla, to jest viděnie . . . dotczienye 365a.

dotknúti, pf.: Trest zajisté, jakž jie vietr dotkne, inhed sě na jinú stranu obrátí 172a; nechtěl (jez.) jich (zástupóv) přieliš dotknuty, aby ji(m) nedal příčinka k rozpačení 215b; Tehdy ježíš vztáh svú ruku, dotczýe jeho (malomocného), tetigit 97b; když (duše) rukú milosrdenstvie krále nebeského buude dotczena 109b. — **dotknúti sě**: Tehdy ztáh svú ruku ježíš, dotczie fie jeho (malomocného) 99b; když jedna žena nemocná fíe dothkla jeho podolka 7a; kakžkolivěk nikdy fie jie (Marie) stydlivě nedotekl (Josef), non contingeret 16b; A kteří fie kolivěk dotknyechu, spaseni budiechu 250b.

dotýkati, impf.: to proročstvie nic jich nedotyka 219a. — **dotýkati sě**: však jest zákon starý zapověděl, aby fie malomocného niktej nedotykal 99b;

Dotyka ſie také (jez.) těch, ješto . . . 359^{a}, dotýká se v řeči.

doufati, impf.: Ale aby člověk neduoffal sobě a neúfal do sebe 333^{a}.

dovedenie, n., *výklad, vývod*: o svém bostvi i o svém sjednání (s) svým otcem rozličné jim (apoštolům) učinil dowedenýe 268^{a}.

dóvěřiti, impf., *věřiti*: čímž viece nedowíerzil (Tomáš), tiem hlúběji poznal bostvie syna božieho 145^{b}.

dovésti, pf.: nebo on (Filip) . . . mnohé lidi dowedl světlosti královstvie nebeského 145^{a}.

dovoditi, impf.: pokoj váš, tověz vaše kázanie, ješto dowody věčného pokoje 155^{a}.

drahota, f., *drahocennost*: apoštolové ukazováchu jemu krásu a drahoto (sic) toho diela (velechrámu) 348^{b}.

drahý, adj.: co je laciněјšie, když kupuješ, a co draſſie 54^{b}; Drazſſie ofěiy nenie před bohem 54^{b}; draho kamenye nemecte před svině 87^{b}, draheho kamenie nekladte před svině 85^{b}; král jmá mieti na sobě korunu zlatú a drahu 334^{a}; nic veliko, nic draho, pretiosum 106^{a}. — O smrti drahych mučeníków 25^{b}.

drak, m.: Tehdy on uzře draka velikého, draconem 312^{a}.

drasta, f., *mrva*: vidíš draſtu v uoce svého bratra, a břevna v svém oce nevidíš 85^{b}.

dráti, impf.: kacieři, ješto písma starého zákona deru 138^{a}.

draze, adv.: (Šimon čarodějník) aby to, což byl zle kúpil, potom opět drazýe prodal 150^{b}; město drazie okrašuješ 334^{a}, nádherně.

dřéve, **dřve**, **dřv**, adv.: ktož je kradl drzewe, ten již nekradi 44^{b}; v němžto, jako drzewe řečeno, jest mnoho . . ., supra 229^{b}; drzewe než-li prosil, následovánie ukázal, antequam 98^{b}; věděvše to dávno drzwe, že sě má naroditi 22^{a}; Tak že každý drzw sě hněvá 70^{b}.

dřéve-řečený v. *řéci*.

dřěvní, **dřevní**, adj. — *Předešlý*: Ale drziewnye (rozumy) rozuměti jest, žej mluvil ke všem obecně 62^{b}; Nebo hřieši drzewný na svatém křeščení (!) jsú nám odpuščeni 24^{b}. — *Bývalý*: Aby onu drziewní pannu Evu opět obnovil, priorem 18^{a}.

dřěvo, n., *strom*: jabko zapověděného drzewa 47^{b}; že drzewuo dobré muož kdy nésti zlé ovoce, arbor 92^{a}. — *dřevo*: v tom pokušení máme zdvihnúti nahoru drzyewo větrníkové 248^{b}; Jeden z nich drzewem udeřil v moře, ligno 116^{a}.

dřiemati, impf.: Ten, jenžto nikdy nespí, ani drzieme, dormitat 112^{b}.

dřievie, n., *stromoví*: že ste jako zlé drziewie, nemóžete dobrého ovoce nésti 189^{b}; druzí pak rubáchu roždie z drzyewie 318^{a}. — *dříví, hranice*: obět na drziewie připravujíce a potom (h)ohněm sžéhajíce 197^{b}.

druh, m.: dávaje naučenie, aby druh przied druhem nepředčil, ani jeden druhým pýchal 245^{b}.

druhé, adv.: po našem krščení, v němžto smy sě jako druhe duchovně narodili 4^{a}; Ale že jest nelze žádnému člověku druhe sě křščiti 24^{b}; Toto slovo syn boží již druhe řekl a dřéve jest rozum jeho pověděn; protož již netřeba druhe vykládati 265^{b}, v. také *prvé*.

druhý, numer.: našeho druheho narozenie 4^{a}; aby čiest jeho (slova) byla v jednom uše a čiest byla w druhem, in alio — in alio 16^{a}, v. také *jeden*. — *V enumeraci*: Tito zástupové pro čtveru věc za ním (jez.) diechu: Jedni pro nebeské královstvie . . ., Druzi, aby od nemoci uzdraveni byli; třetí, aby . . ., čtvrtí . . . 58^{b}. — *Jiný*: A když odtud jíde dále (ježíš), i uzře druha dva bratry 53^{a}; ktožkolivěk tě nutí, aby šel tisíc kročejí, jdi s ním druhich dva 75^{b}; Pudí-li tě kto, by s ním nesl břiemě za míli, jdi s ním druzie dvě míli 80^{b}.

družec, m.: A což by chtěl, by sě tobě stalo, toho druzcy neodpověděti 55^{a}.

dřvi, pl. f.: by tobě mohly otevřeny býti dwerzi k jich duši 334^{b}; a dwerzy neotevřev krmě jemu podal, claustris non apertis 15^{b}; ten, ješto tluče na dwerzí 89^{a}; když uzríte (!) toto všecko, vězte, žeť bliz jest (jez.) a we dwerziech 351^{b}.

drvo, n.: aby nemohl (chuďas) mieti omluvy chudobú a řka: Nemohu drew mieti 169^{b}.

drznúti, impf.: [illegible] cizieho (zbožie) žádati nedrznyeme! 55ᵇ.

držěnie, n.: daj sě na drzenye svaté čistoty 301ᵇ.

držěti, impf. — *Drž/ěti*: palmy drſſye v svú rukú sv. mučenníci 28ᵃ; Kuohot koliv pohibim, tent jest, drzte jej 373ᵇ; duše počne uměti, kterými chytrostmi tohoto světa drzána geſt v hriešiech 63ᵃ. — Blahoslavení jsú tiší, nebo oni buudu ddrzıety zemi 61ᵃ; Jižto horu drzal národ manesse 117ᵇ; abychom daróv u sebe nedrzali, ale hospodinu vrátili, non teneamus 101ᵇ; nemuož bez žalosti opuščeno býti to, což člověk radostně drzal 63ᵇ. — *Zachovávati*: všech těch, ješto drzie vieru pravú 3ᵃ; (ti, ješto) pro krále nebeského svú dobrú volí drzıe čistotu 301ᵇ; abychom my ve všem protivenství pokoru drzelı 114ᵇ; i proti cti světskéj síla mysli drzena má bytý 114ᵃ. — kakž . . . muož to býti, by ten, jenž se mnú nehromazdí, ani se mnú drzý, by ten mohl mój pomocník býti 186ᵇ. — **držěti sě**: vždy ſıe pravdy drzety a u vieře ustavičnu býti 339ᵃ.

dska, **dcka**, f.: starý zákon na kamenných dczkach byl jest napísán 393ᵃ.

dščiti, impf.: jenž deſſty nad pravé i nad křivé 75ᵇ.

duch, m.: ješto nemají duchu nadutého 60ᵇ; diábli vymietají ve jmě jezukristovo, jmajíce duch jeho nepřietele 94ᵇ; skrze zjevenie ducha svatého 2ᵇ; ten vás bude krstiti w duſſye svatém 31ᵃ; první adam, oblúzen zlým duchem skrze hada 41ᵃ.

duchovenstvie, n. — *Zbožnost*: tak, Josefe, nebuoj sě vzieti jiej (Marie) jakožto tvéj vieře a tvému duchowenſtwı poručeniej, tuae religiositati 18ᵃ; a že rozkoš ta . . . přemáháše jich duchowenſtwíe, rigorem religionis 163ᵇ. — *Niternost*: učiň . . ., abych umřel hřiecha podlé tělesenstvie a živ byl pravedlnosti podle duchowenſtwye388ᵇ.

duchovně, adv.: ne tělestně ležiece ale duchownýe odpočívajíce, spiritualiter 107ᵇ; svatá jména chcmy duchowneí vyložiti 2ᵇ; náš jezukrist, jelikož k boství byl jest duchovní, protož naši duši duchovní muož duchownie pokrstiti 36ᵇ. — Blahoslavení jsú chudí duchownýe 59ᵃ, duchem.

duchovni, **duchovný**, adj.: svatí a duchowny biskupi, religiosi 105ᵃ; u válku duchowniu jsme vstúpili 3ᵃ; z ovoce duchowneho, animae 92ᵃ; pokřščenie duchowne to jest velmi prospěšno 36ᵇ; skrze vykládanie duchownye jich svatých jmen 2ᵇ. — (Petr) v zjevný věci duchownyeho smysla hledá 254ᵇ, vnitřního, tajného. — neslušie lidí chudých duchowních, pokorných tupiti 289ᵇ, chudých duchem. — (žena zlá) vzemši na sě duchownye rúcho vníde v k(l)ášter 325ᵇ. — Zpodstatnělé *duchovní* = kněz: A ktož to (papírovou korunu) na hlavě jmějieše, toho lidé mějiechu za duchownýeho 344ᵃ.

duchovník, m., *židovský vykladač Písma*: viděv mnoho zástupuov židovských duchownıkow . . ., povědě jim (sv. Jan Křtitel), Scribarumque 31ᵃ.

dúpě, n.: Lišky jmají své dupe 108ᵇ.

dušě, f.: co jest naší duſſý škodné 7ᵃ; Ananiáš a jeho žena . . . rúče umřeli a bez duſſıe na zemi padli 79ᵇ.

dúti sě, impf.: (Nabuchodonosor) dma ſſıe pýchú odpovědě 191ᵇ.

dva, numer.: šest neděl jest, z nichžto čtyřidceti dní a dua jsú v čísle 49ᵇ; Nebo, ač sě dwuakrat aneb třikrát muožeš vzdržeti, čtvrté snad padneš 74ᵃ.

dvakrát, v. *dva* a *-krát*.

dvanádste, numer.: sezvav dwannadſte svých apoštolóv 143ᵃ; on (jez.) dwiemanadczte apoštolóm vece 271ᵃ; jeden z dwanadczte 372ᵃ.

dvé, numer.: Tehdy opona chrámová rozdře se na dwe 376ᵇ.

dvércě, pl. n.: (Josef) přivali kamenem (!) veliký ke dwerczom hrobovým 377ᵃ.

dvój, numer.: Dwuoy příklad položil (jez.), o svatbě a o rúše starém 133ᵇ; jenž jest dwogî věc v jednotu přivedl 8ᵃ; dwogym znamením, duplici figura 105ᵃ.

dvór, m.: aby (abys) ani zlata . . . ani dworow (nemiloval) 338ᵃ.

dvorný, adj., *divný*: Co je tu dwuorneho? . . . Zajisté nediv sě tomu 271ᵇ.

dým, m.: aby naše modlitva šla jako dým . . . pred hospodina 8^{a}.

dýmový, adj.: ani vóně dýmowa chopila sě jich (jinochů v peci ohnivé) 15^{b}.

Dysse, n., *jm. místní*: odtud (z Jerusalema) pak do Dyſſıe, ješto jest město fenické země 242^{a}.

Effenice, n., *jm. místní*: (žeňa) v městě effenýcı přebývala 325^{a}.

Egypt, m., *jm. země*: Z eegıpta sem pozval syna svého 25^{a}.

egyp(t)ský, adj.: lid svój egıpſku službú obtiežen uzřel (hospodin) 125^{b}.

Eleazar, m., *jm. os.*: Eleazar pak urodil Mathana 2^{a}.

eli, eli, lama sabathani, *hebr.*: volal jest ježíš: Ely, Ely, lamazabatany 376^{b}.

Eliachim, m., *jm. os.*: Elýachym pak urodil Azora 2^{a}.

Eliáš, m., *jm. os.*: Elyas prorok 79^{a}; k eelıaſſowı, ad Eliam 103^{a}; když helyas a Enoch budú kázati 26^{b}. — Adj. possess. **-óv**: kázaním helyaſſowím a Enochovým mnozí . . . sě na vieru křesťankú (!) obrátie 27^{a}.

Elim, *jm. místní*: Skrze dvanádcste studnic w eelým nalezených 143^{b}.

Eliseus, m., *jm. os.*: Tys dřéve Namana . . . (skrze) Elyzea v Jordáně zmyl 99^{a}.

Eliud, m., *jm. os.*: Achim pak urodil elýuda 2^{a}.

Ennon, m., *jm. os.*: žlab synóv Enuon (!) Hennom 164^{a}.

Elžběta, f., *jm. os.*: A svatá elzbýeta pověde a řkúci 17^{a}.

Emanuel, m., *jm. os.*: jemužto jmě bude emanuel 14^{b}.

Enoch, m., *jm. os.*: když Heliáš a enoch budú kázati 26^{b}. — Adj. possess. **-óv**: kázaním Heliášovým a Enochowím mnozí . . . sě na vieru křesťankú (!) obrátie 27^{a}.

epištola, f.: w eepíſtołe, ješto jest písána 145^{b}; svatý Jakub v svéj epyſtole učí nás a řka 240^{b}.

Erodian v. *Herodian.*

Esrom, m., *jm. os.*: Phares pak urodil ezroma 1^{b}.

etc., zkratka: ktož kolivěk pohorší jednoho z těchto maličkých, duostojen jest etc. 287^{b}.

Eufrates, m., *jm. řeky*: od potoka, jemužto dějí euffrateſſ 57^{b}.

Eva, f., *jm. os.*: skrze ewu byl jest hřéchem národ lidský omráčen 13^{b}.

evangelista, m.: svatý Matěj, apoštol a ewãgelıſta jezukristóv 2^{a}; Protož ewangelıſta mužem jej (sv. Josefa) nazývá 16^{b}; jakž v jiném ewangelıſtye čte(m) 196^{a}; skrze svatých ewangelıſt kázanie 19^{b}.

Ezechiáš, m., *jm. os.*: Akaz pak urodil ezech aſſıe 1^{b}.

Ezechiel, m., *jm. os.*: Svědčí také Ezechıel prorok 129^{b}.

ež v. *že.*

Farao, m., *jm. os.*: v Egyptě před faraonem 277^{a}.

Felicitas, f., *jm. os.*: k niežto věci potvrzení přispiešila k nám svatá felıcıtas 210^{b}; svatéj felıcıtatí od svatého úmysla i muky nemohly rozpáčiti 212^{b}.

feničský, adj.: Tyrus a Sydon jsú města Fenyczſke země 203^{a}.

fík, m.: když vynde fık, (viete) že již . . . list jeho zelen 357^{a}; (Zda kto sbierá) s hložie fıký 91^{b}.

fíkový, adj.: uzřev dřevo fıkowe podlé cesty, jíde k němu (jez.) 321^{a}.

fila(k)téř, m.: (duchovníci) rozšiřie své phılakterz^{e} a činie veliké tkanice 342^{a}; ty jisté korunky sloviechu fılaterzı^{e} 344^{a}.

filantrop, m.: phylantrop, to jest milovník člověčí 200^{b}.

Filip, m., *jm. os.*: Phılıp a Bartoloměj 143^{a}. — Adj. possess. **-óv**: Přijíde pak ježíš do kraje Cesaree phılypowy 267^{a}.

Filištěj, m., *jm. národní*: Aj, toť fılıſteowe na tě, Samsone 382^{b}.

filosof, m.: podlé domněnie múdrých phılozophow 178^{a}.

fiola, f.: Co sě črvenie tak jako róže a fıoly? 84^{a}.

Galaad, *jm. hory*: podlé hory, jíšto dějí Galaad 117^{b}.

galadský, kalatský, adj.-subst.: v epištole, ješto jest písána Gaalathkym (sic) 145^{b}; přikazuje apoštol kalatſkym a řka 169^{b}.

Galilea, f., *jm. země*: Galılea točíšto kolo sě vykládá 58^{b}.

Galile, f., *jm. země*: Tehdy přijde ježíš z galilee k Jordánu 38^{a}; Kafarnaum jest městce w kalilij pohanskej 51^{a}; dve sta galilij 51^{a}.

galilejský, **kalilejský**, adj.: v galyleyfkey zemi 27^{a}; Kafarnaum biese za hlavu kalileyfkey zemi 204^{a}.

geenna, **jehenna**, **jehennon**, oheň pekelný, peklo, gehenna: bojte se toho, jen muož tělo i duši poslati w gíchênu 161^{b}; to jisté jmě slovieše gehennon 163^{b}.

Genezaret, *jm. jezera*: podlé jezera genezareth 51^{a}.

genezaretský, adj.: když sě převezechu do země Genezarethske 247^{b}.

Getsemani, *jm. místní*: Tehdy přijíde ježíš do vsi, jížto bieše jmě Getffemany 373^{a}.

Getulia, f., *jm. země*: jest jedna země, ješto slove getulia 23^{a}.

glossa, f., verse: Jiná gloza praví, tolikokrát aby odpustil . . . 293^{a}.

Golgata, **Kolgata**, f., *jm. hory*: I přijídechu na miesto, jemužto dějí golgata 376^{b}; přivedechu jej (jez.) na to miesto, jemužto dějí kolgata 384^{a}.

Gomora, **Komora**, f., *jm. místní*: Sodoma i Gomorra 204^{a}; když chtěl Sodomu a komorru zkaziti 207^{a}.

gomorejský, **komorejský**, adj.-subst.: budú trpěti mnoho zlého jako Sidoniščí a Gomorreyffczí 188^{b}; Lehčejie bude zemi Sodomitských a komorreýfkich den súdný nežli tomu městu 152^{a}.

gomoritský, adj.-subst.: Sodomitským a Gomorrítfkym lehčejie bude den súdný nežli tomuto městu 155^{b}.

had, m.: aby mohli (apoštolové) tlačiti na hadý 13^{a}; pak-li by prosil ryby, zda haddu podá jemu? 286^{a}.

hadový, adj., *hadí*: onoho duchu jedovatého, jenž sě v hadowie tváři lidem pokázal 42^{a}.

hájiti sě, impf.: Pro naše milovánie . . . spasitel náš umřel, a my pro jeho milovánie sami fie přem a haymý 213^{a}.

hanba, f.: hanbu věčnú jim (svým nepřátelům) učinil (hospodin) 114^{b};Hanba jest mluviti, co zlého trpie i mužie i ženy pro své smilstvo 283^{b}.

hanebně, adv.: Zlé hanebnye zatratí a svú vinici dá jiným 326^{b}; tě, beránka přetichého, . . . hanebnye jsú na smrt tahli 383^{a}. — potupně.

hanebný, adj.: hanebný lidé nevěrní u vieře křesťankéj (!) zablúdie 37^{b}; Ale hanebny židové . . . nic sě tiem nepolepšili 331^{a}; abychom těm nevěřili, ješto . . . vedú život hanebný 93^{b}.

hanějcě, m., *hanitel*: Nechtieše (jez.) vždy příčinka svým hanyegyczyem dáti 258^{a}.

haněnie, n.: k sváróm a k hanýeny sě puostite 50^{b}.

haněti, impf.: Netolik mě hanyete, ale i ducha svatého 188^{b}; nehanyey toho, jehožto ješče nerozumieš 64^{a}; kdyžto svaté apoštoly hanyeli (židové) 332^{a}.

hasnúti, impf.: Udajte nám vašeho oleje, nebo naše stklenice haffnu 359^{b}.

he, interj.: (když diemy) k tomu, jenž sě hněvá, he! 70^{a}.

hedvábie, n.: Neb zajisté hedwabýe, jímžto pavlaka králova tkána jest, muož kvietí (!) přirovnána (sic) býti 84^{a}.

hedvábný, adj.: mimo hedwabne, mimo prašné tvé lože 379^{b}.

Heliáš v. *Eliáš*.

Herodes, m., *jm. os.*: Utec s ní před králem, jemužto dějí herodes 18^{a}; I líbilo sě herodeffowí 238^{b}; Skrze toho heroda lidi pokryté muožemy znamenati 22^{b}. — Adj. possess. **-óv**: v den narozenie Herodyffowa (!) 238^{b}; Herodoffowe nemilosrdenstvie (dietky) zahubilo 379^{b}.

Herodian, m., *jm. sekty*: lidmi, ješto slovú herodyanowe 202^{a}; I poslachu (duchovníci) své mlazšie ff erodíaný k ježíšovi a řkúce 334^{b}.

Herodiada, f., *jm. os.*: který toto Herodes . . ., která-li . . . ta herodyada, o nichžto je řeč? 239^{b}; tento (Jan) že Herodesa a herodyadu . . . žehral 178^{a}. — Adj. possess. **-in**: skákala dci Herodyadyna 238^{b}.

Herodiášóv, adj. possess.: v den narozenie Herodyaffowa 240^{a}.

hlad, m.: mohl by sám (chudý) hladem umřieti 80^{b}; budú morové a hladowe 348^{b}.

hlahol, m., *jazyk*: řeckým hlaholem racha sukno sě znamenává 70^{a}.

hlas, m.: skrze zavolánie svého hlaſſu 9[b]; Pak-li netoliko hlaſſ nelibosti uslyšán bude, ale také slovo 70[b]; že racha nic jiného nenie nežli hlas, jenž hněv našie mysli znamenává 70[a], interjekce, v. také *znamenie*.

hlava, f.: (aby) potlačil hlawu nemilostivého hada 19[a]; Nebo mluvě (jez.) hlawie, tělo také mieni 74[b]. — Nalézáme zajisté, že všech zlých diábel jest hlawa 47[a]; (Kafarnaum) bieše za hlawu kalilejskéj zemi 204[a].

hlédati, hledati, impf.: chceš-li svýma očima na krásné obličeje často hledaty 74[a]. — buoh na srdce hleda a vie úmysl každého člověka 344[a]; Co nám do toho, ty toho hleday! 375[a]; my pak toho hledayme, abychom byli v jednotě s svým hospodinem 12[a]; ti bohu dělají, jižto ne o svém, ale o božiem zisku hledagij 309[b], starají se; (Josef) hledaſſie, kak by sě mohl od nie (Marie) vzdáliti 17[a]; abyste ješitně lidem sě slíbiti . . . nehledali, placere velle 101[a]; — ktož hleda, ten nalezne 11[b]; hledaymy vysokých věcí 9[b]; Ale co sě to znamenává, hledamy (!) 248[a].

hleděti, impf. — *Dívati se*: kdyžto chléb rozmnožil, . . ., tehdy na nebe hlediel (jez.) 245[a]. — *Míti zření*: (že) na nikého nejmáš péče; nebo ty nehledyſſ na člověčie duostojenstvie 334[b].

hlína, f.: (O, člověče) o hlíno, o popele, co pycháš? 381[a].

hložie, n.: (Zda kto sbierá) ſ hlozíe fíky 91[b]; abych mohl po trní a hhlozý tvých muk běžeti 387[b].

hlubocě, adv.: tak že ta těžkost toho hřiecha hluboczie jej v peklo pohrúzí 288[a]; ač písmu svatému hluboczie rozuměti nemohú (mnozí) 365[a]; (tvé slovo) ještoť hlube vchodí nežli které ostré kopie 388[b]; čímž viece nedóvěřil (Tomáš), tiem hlubýegie poznal bostvie syna božieho 145[b].

hlubokost, f.: moře, ješto bieše zaníceno od své hlubokoſtý a profundo 116[a]; rozum jeho (svatého čtenie) jest také hlubokoſty, že . . . 227[a].

hluboký, adj.: Že sě sám hospodin diví, . . ., hlubokym znamenaj smyslem! 106[a].

hlučěti, impf.: (kdy) uzře (jez.) . . . zástup hlucziece 135[b]; řevúcí hlubokost (moře) pod jeho (jez.) nohami hluczieſſie 249[b].

hlučný, adj.: Tehdy viděv Pilát, že nic neprospěje, ale vieceż hluczno bieše (v lidu) 375[b].

hluchý, adj.: uši hluchych uslyšie 140[a].

hluk, m.: ſ hluckem a s křikem jej (jez.) ubudichu, turbulenter 113[a].

hlúpý, adj.: múdří synové z hlupych a sprostných otcóv 236[b].

hnáti, impf.: pudili je (apoštoly) z města do města zienuce je z židovské země 347[b].

hněv, m.: w hnyewíech sem učinil 136[a], v hněvu.

hněvati sě, impf.: každý, ktož ſie hnyewa na svého bratra, vinen bude odsúzenie 68[b]; (aby) lítost hnyewagyciech lidí ukrotili (! kazatel) 157[a].

hněvivý, adj.: větrové velicí a hnyewíwí tepúce 249[a]; ješto s ancikristem ostanú, pak křesťastvu (!) násilně hnyewíwi a lítí budú 27[a].

hniezditi sě, impf.: Nad vodú ſíe rád hnýeſſdy (holúbek) 44[b].

hniezdo, n.: Lišky mají své dúpě a ptáci nebešči hnýezda 108[b].

hnilost, f.: když mrtví vstanú z svého hnitie nebo hnyloſty 306[b].

hnitie, n.: když mrtví vstanú z svého hnytie 306[b].

hníti, impf.: (obilé) odkudž hnýe v zemi, odtudž zelenie a obnovuje 274[b]; (mirra) těla umrlá, aby nehnyla, má schovati 24[a]; by který z tvých úduov . . . byl nemocen, tak že by hnyl 289[a].

hnúti, pf.: ani bystré vody běžéce mohú jím hnutý (domem) 96[a]. — **hnúti sě**: (hvězda) tu sta, nerodieci nikam ſie hnuty 20[b]; tehdy hnu ſie všecky nebeské moci 265[a]; aby sě nepřiezni nebáli (apoštolové), ale odtud jinam ſie hnulí, declinare 162[a].

hnutie, n., *pohyb*: jda před buoh ne léním hnutým svého těla, ale rúčí milostí svéj žádosti 71[b].

hod, m., *svátek, hod*: Hody narozenie (Herodova) pyšné (smy slyšali) 240[a], narozeniny; na hody a na svatbu 331[b]; Hodý svatého Jana světiece Natalem... diem 238[b]; abychom nebeských hod mohli s nimi (sv. mučeníky) účastni

byti 27^{b} od tech . . . hnod, convivium 108^{a}.

hodina, f.: Čtvrta hodyna noci jest poslednie čiest noci 249^{b}. W tu hodynu vece jezis zastupuom 373^{b}.

hoditi sě, impf., *hoditi se, náležeti*: k ničemuž ſie viec nehody (súl), jedno aby byla ven vyvrzena 65^{b}. — Strach boží, ten ſie hody pokorným 64^{a}; Síla, ta ſie hody těm, ješto pravdy žádají t.

hodlivě, adv., *s hodováním*: nejmáme svého narozenie hodlýwie pamatovati 240^{b}.

hodný, adj., *hodný, vhodný*: lidé smilní nejsú k niecemuz dobrému hodný 95^{b}; jenž . . . vie hodne lékařstvie lidskému národu dáti 60^{a}; (některá jiná přikázanie) jenžto by byla hodnyeyſſye k spasení nežli ona 304^{a}. — Nebo hodno jest tobě, aby jeden z tvých údóv zhynul, než by tvé všecko tělo uvrženo bylo v uoheň pekelný 72^{a}.

hodovati, impf.: ne časně, ale věčně hodugice, epulantes 107^{b}.

hól, f.: (Neroďte jmieti) ani dvú sukní ani obuvi ani holí 152^{a}.

Holofernes, m., *jm. os.*: Achioz holofernowí něco dobrého mluvil 92^{a}.

holub, m.: náš vykupitel stolice těch, ješto holubý prodáváchu, převrátil 150^{b}.

holúbek, m.: uzře ducha božieho letiece s nebes jako holubka 38^{b}; Jako holubkowe u svých oken přebývají ti, ješto . . . 55^{b}.

holubičí, adj.: velmi dobře svatý Petr nazván jest syn holubyczy, columbae 269^{a}; duch svatý sstúpil dolóv v holubícziem podobenství 42^{b}.

holubička, f.: přiď, holubiczko má 45^{a}.

holúbkový, adj., *holubičí*: duch svatý . . . v holubkowíe tváři jest sě pokázal 42^{a}; Nebo oko holubkowe . . . hospodin . . . velmi chválí 44^{a}; krásná jsú oči tvoji holubkowe 44^{a}.

holubový, adj., *holubí*: nám potřebie sprostenstvie holubowe mieti 158^{a}.

hora, f.: diábel nese jej (jezukrista) na velmi velikú horu 46^{b}; na horzie, in monte 97^{b}.

hořcě, adv.: I vyšed ven, zplaka horzce (Petr) 374^{b}.

horčičný, adj.: Podobno jest královstvie nebe ke zrnu horcycznemu 224^{a}.

hoře, n.: bude tehdy také horze veliké, jakéž nikdy nebývalo 351^{a}; chudí . . . v hladě a w horzi jsú až do své smrti 23^{b}.

hóre, adv. kompar.: velmi by horzie učinil ten, jenž . . . 111^{b}.

hoře, interj., *běda*: Horze vám, ješto sě nenie smějete 24^{b}; Horze světu od pohoršenie 286^{b}; Ale velmi bude horzie tomu, jenž jiného pohoršuje 288^{b}.

hořěti, impf.: keř Mojžéšóv zdáše sě, by horzal, comburi videbatur 15^{b}; (ktožkolivěk) závistí proti svému bližniemu horzý 33^{a}.

hoří, adj. kompar.: muohla by naše věc býti horſſye poslednie nežli prvnie 44^{a}; aby nepojal (zlý duch) s sebú sedm diáblóv horſſich sebe t.

horko, n.: ješto sme nosili břiemě celý den a w horco 307^{b}.

horkost, f.: již jako slunce nahoru jde, když horkoſt přirozená jako roste 309^{a}.

hořkost, f.: jenž v žluči horzkoſty . . . přebývati povolil 42^{a}; Takéž my (jako holúbek) i žádné horzkoſty i žádné zlosti nejmějmy 44^{a}.

horký, adj.: studené (vody), praví, podaj, ne horke, non calidae 169^{b}.

hořký, adj.: když zdravie žádámy, horzke lékařstvie přijímámy 211^{b}; těm, ješto jej (hospodina) někdy milovali, již jest horziek 148^{b}; búři mořskú . . . tověz horzku a pyšnú mysl, amaros et elatos fluctus 115^{a}.

horlivý, adj., *přísný*: aby ten, jenž jest vinen mnohými hřiechy, aby nebyl horlíwý súdce nad hřiechy svého bližnieho 87^{a}.

horúcí, adj. partic.: v komíně Horuczíem 15^{b}; (sv. Jan) byl vsazen v kád horucieho oleje 314^{b}; (ješto jsú padli) do horucieho pekla 51^{b}.

hospoda, f., *útulek*: když jsi sě narodil, nemohl jsi mieti pokoje ani hoſpuody v městě 379^{a}.

hospodář, m.: aby v každém městě na dóstojnějšieho . . . hoſpodarze sě ptali 155^{a}. — Adj. possess. **-óv**: ti od otce hoſpodarzoweho . . . odplatu přijímají 309^{b}.

hospodářstvie, n.: (učeník) otcovo odkázanie byl by musil pósobiti, dědinu rozděliti, hoſpodarzſtwıe zpósobně zjed-[illegible] 111ª.

hospodin, m.: musíme všemohúcieho hoſpodína prositi, dominum 2ᵇ.

host, m.: nedostatky trpím, nemohu hoſtý přijímati 169ª; jenž v tom klášteře hoſtem přebýváše (bratr světský) 312ª.

hotově, adv.: (abychom) ke všelikéj službě buoží hotowıe jse (!) opásali 33ᵇ.

hotový, adj., *připravený, ochot ý*: zabiti je hotowí biechu (židové své ženy) 76ᵇ; A protož i buděte (ps. budete) hotowí, nebo neviete, který čas má přijíti syn člověčí 358ª; jelikož muožeš, každému buď hotow 174ᵇ; k boji hotow, ač praelium exiens 104ᵇ; každý jmá býti tiem viece pokoren a hotowıcýſſý ku boží službě 364ᵇ.

hovado, n.: Neprosili (diáblové), by mohli vníti v jiná howada (než ve vepře) 119ª; přirovnáni jsú lidé ku howaduom ti, ješto . . . 320ª.

hověnie, n., *pohodlí*: (položení svíce pod mieru znamenává) milovánie howíenye života viece než pravdy svatého kázanie 67ª.

hověti, impf., *shovívati*: vešdy šel pryč (jez.) . . . , mnoho howıegıe křehkosti člověčí 243ª.

hrdati, impf.: (jez.) nás naučil, abychom nikým nehrdalı 99ᵇ; (ježíš) nehrdal do hubených chalúpek rybářových vníti 109ª.

hrdě, adv.: že jsú jeho kázaní pyšně a hrdye sě protivili 204ª.

hrdinsky, adv.: nad ním hrdýnſkí svítěžil (Kristus nad ďáblem) 3ª.

hrdliti, impf., *rdousiti*: A drže hrdleſſıe jej (tovařiše) a řka: Vrať, co jsi dlužen! 293ª; (služebník) druhého služebníka hrdlıty nepřestal 295ᵇ.

hrdlo, n.: ač našeho hrdla tělestný meč nestíná 213ª; O člověče, ješče pozdvih hrdla chodíš nahoru? 381ª. — již hrdla pohanská vieře křesťankéj (!) poddal (jez.) 53ª.

hrdost, f.: (sv. Jan) hřiešným lidem i žádné hrdoſty nezvěstuje 32ª; (aby) skrze to (když ty obětuješ za své uzdravení) bylo tresktánie a svědečstvie hrdoſty nevěrných lidí 101ᵇ.

hřěbík, m.: Hrzıebıkom zajisté a ostnóm slova múdrých sě přijednávají 173ᵇ; železnými hrzıebykí byl probit v nohách a v rukách (jez.) 385ª.

hřěčsky, řecky, adv.: což rzeczky anděl, to latině slove posel 174ª.

hřěčský, řecký, adj.: (slovo racha) nebo ani jest rzeczke, ani jest latinské 70ª.

hřěšiti, impf.: od něhožto (hospodina) sme sě hrzıeſſyece vzdálili 73ª.

hřiech, m.: (diábel) hledá toho, kak by nás mohl . . . k hrzıechu přivésti 3ᵇ; v němžto (křtu) nám jsú naši všickni hrzıeſſý . . . odpuščeni, peccata 4ª; ktož nebude súditi svého bližnieho z hrzıechuu, jimižto proti němu shřešil 86ᵇ.

hřiešnicě, f.: Maria, tověz Magdalena hrzıeſſnyce 392ᵇ.

hřiešník, m.: muky, jimižto hrzıeſſnycý mají mučeni býti, peccatores 164ª.

hřiešný, adj.: my, hrzieſſný lidé 3ᵇ; svatá cierkev jest přenesena z stavu hrzıſſneho do stavu svatého 59ª.

hřímanie, n.: tak že bude hrzymanye tak veliké a hrozné, jakéž nebývalo (na konci světa) 356ª.

hrnčieřový, adj., *hrnčiřský*: kúpichu . . . pole hrnczıerzowe 375ª.

hrob, m.: jenž bieše pohřeben w hrobíe 9ᵇ; hrob mrtvých lidí, tumulus 164ª.

hrobový, adj.: (Josef) přivali kámen (ps. kamenem) veliký ke dvercóm hrobuowym 377ª.

hrom, m.: svými divy jako hrom bili (svatí kazateli) 55ᵇ.

hromada, f.; **v-hromadu**, *dohromady*: Tento ovčinec . . . kozlatá s beránky w hromaddu sbierá 311ª; Když w hromadu sjednámy . . . 81ᵇ; kteříž vadie sě w hromadu 8ᵇ; budú sě (lidé) vhromadu nenáviděti 349ª.

hromazditi, impf.: ktož nehromazdy se mnú, rozmietá 182ª; Znamenajte ptačstvo nebeské, že ani sejí, ani žní, ani v stodoly hromaſſdýe 83ᵇ.

hróza, f.: (jez.) zamúti moře . . ., aby svým mlazším hrozu dal, ut mitteret in timorem 112ᵇ, poděsil.

hrozen v. *hrozn.*

hroziti, impf.: Pak-li nemóžeme mstíti, ale hrozíme 48^{b}; pro strach, jenžto hospodin [illegible] jim hroziesse židuom 78^{a}.

hrozn, **hrozen**, m.: Zda kto sbiera s trnie hrozny? 291^{b}.

hrozný, adj.: hospodin velmi jest hrozen hriešnym 393^{b}, neb ty hrozný v radách na lidské syny (hospodin) 148^{a}; O věc divná a hrozná, stupenda 112^{b}. — nekterá zvieřata ohradil (bóh) hroznými rohy 89^{b}.

hrubý, adj. — *Hrubý, drsný*: podlé hrubieyſſie strany našeho člověčstvie mluvím, crassiorem 163^{a}; ti (Saducei) biechu mnohem hrubieyſſy nežli duchovnicí 336^{b}. — *Nový*; Nikte také nevšívá sukna hrubeho v rúcho v staré 130^{a}.

húba, f.: (jeden z nich) vzam hubu naplni ji octa 376^{b}.

hubenec, m., *ubožák*: Hoře vám hubenczom 343^{b}.

hubenstvie, n., *neštěstí, bída*: že z huubenſtwie budú vypraveni (milosrdní) 61^{b}; v to všecko hubenſtwie upadli sme pro naši zlost a pro naše hřiechy 85^{a}.

hubený, adj. — *Bidný, chudý*: (ježíš) nehrdal do hubenych chalúpek rybářových vníti 109^{a}; ti, ješto pomáhají hubeným 61^{b}. — *Ubohý*: Dietě mé leží v domu, ne pro jednu věc jediné huben (!), miserabilis 103^{b}. — *Nicotný*: chudé vdovičky z najmenšie a z nayhubenyeyſſie věci musiechu plný desátek dáti 345^{b}; svému nepřieteli diáblu hubenný člověk silnú cestu k sobě otvierá 33^{a}.

hvězda, f.: světlost některé hwíezdí 13^{b}.

hvězdář, m.: Pravie tak hwiezdarzí, že . . . 23^{a}.

hýbati, impf.: A ti, ješto jdiechu mimoň (jez.), haniechu jej hybagycze svými hlavami a řkúce 376^{a}, pokyvujíce; (apoštolové) z úmysla nemluviechu toho, ale moc božie jich jazykem hybaſſie 323^{a}; (Jan) nenie trest větrem hýbana 173^{b}. — **hýbati sě**: by vlhkost ſie hýbala v hlavě podlé světlosti měsiecové 281^{a}.

hymna, f.: Dar (jest) naučenie proročie, modlitva, ymný a žalmy 71^{b}.

hynúti, impf.: [illegible] 152^{a}; Davida, jenž hynýeſſye hlade(m), chlebem [illegible] 198^{b}.

hyzditi, impf.: že diábly z lidí vymietám, toho nehýzdýte 189^{b}; při těch, ješto skutek [illegible] božieho hyzdie jim 124^{b}.

chalúpka, f.: (jezis) nehrdal do hubených chalupek rybářových vníti 109^{a}.

Chana v. *Kana*.

cherubin, m.: by byl (ty, jez.) cherubýna nebo serafina . . . poslal 378^{b}.

chlapný, adj. — *Prostý*: neučení, chlapny lidé často pravdy tak, jakž jest, . . . zjevují 395^{b}. — *Nerozumný*: (lidé) biechu chlapný, nebo svého rodu nebeského biechu zapomenuli 320^{a}.

chléb, m.: Člověk nenie jedno chlebem živ, ale slovem 46^{a}; Ulom lačnému svého chleba 50^{a}; Koliko jmáte chlebow? 262^{b}.

chlebný, adj., *chlebový*: aby sě chovali kvasu chlebneho 267^{a}.

chlév, m.: mrzuté jesličky smrdutého chewa (!) 379^{a}.

chlubiti sě, impf.: Co ſye viece chlubíſſ, o bohatče! 379^{a}; když zamietá ty, ješto ſie chlubîechuu bez dobrých skutków božím uměním, jactant 93^{b}.

choditi, impf.: O člověče, ješče pozdvih hrdla chodyſſ nahoru? 381^{a}; lidé, ješto po ní (cestě) chodýe 91^{a}; vidúce jej (jez.) na moři chodyecze, smútichu sě (apoštolové) 247^{a}; anděl napomanul Josefa, aby nechodyl do Jerusalema 30^{b}.

chodlivý, adj., *nestálý*: ne jako nekázaní anebo chodlíwí to trpěti jmějiechu (apoštolové pro jezukrista) 159^{a}.

chopiti, pf.: duchovníci vzechu radu, kak by ježíše chopili v řeči 334^{b}. — **chopiti sě**: ani vóně dýmová chopylla ſýe jich (tří jinochů v peci ohnivé) 15^{b}.

chór, m., *sbor*: jakž bychom mohli nakrmiti . . . chori andělské 34^{a}.

chot, f.: každá duše křesťanká (!), ješto jest chot jezukristova 339^{a}.

chovati, impf. — *Držeti, míti*: že (ptáci) ani sejí, ani žní, ani v stodolách co chowagy 82^{a}; svatí kazateli, aby mohli svého bližnieho bez překazy milovati, i žádného zbožie tohoto světa nechtěli chowaty 55^{a}; Takéž křest, jenž sme

přijali, . . . duostojně chowaýme 43^{b}; Milujete-li mě, chowayte mého kázanie 229^{b}. — *Zachovávati, uchovávati*: všeliké stvořenie svého stavu chuowa, ale člověk . . . svój stav ztratil 289^{b}; ten sám sě sobě postí, jenž krmě . . . svému břichu chowagıe, aby je potom snědl, jich sě chovati snaží 50^{b}. — *Ostříhati, opatrovati*: ješto (andělé) chowachuu jejie svaté duše (Marie), conservantibus 16^{a}; choway jí i měj o ní péči (Marie) 18^{a}. — **chovati sě**=*varovati se*: mámy jeho (diábla) lstí snažně ſíe chowatý 4^{b}; chowaý ſſýe rozličného rozumu, cave 164^{a}; Chowaýte ſſıe od křivých prorokóv 91^{a}; Takéž Josef chowaſſye ſíe, bojieše sě při tak velikéj svatosti (Marii) přebývati, cavebat 17^{a}. — **chovati sě**=*počínati si*: uzříš-li, že tvá pře jmá lstí neb penězi přemožena býti, k témuž tı chowaſſ (sic), aby mohl týmž činem svéj při pomoci 80^{a}.

chozenie, n.: Jelikož vám potřebie k jedení a k chozeny, toliko vezměte! 154^{b}; nikte nemni, by w chozený drahého rúcha (!) hřiechu nebylo 173^{a}.

chrám, m., *velechrám jerusalemský*: I vníde ježíš w chram boží 321^{a}; kněžie, ješto na každý den slúžiechu w chramýe 318^{b}.

chrámový, adj.: jehožto (chleba posvěceného) nebieše lze jiesti, jediné . . . sluhám chramowym 197^{a}; Tehdy opona chramowa rozdře se na dvé 376^{b}.

chřbet, m.: Pod křížem musil svuoj chrzbeth nakloniti 384^{b}.

chromý, adj.: Slepí vidie, chromí chodie 170^{a}.

Chrysostomus, **Krysostomus**, **Krysostom**: Crıſoſtomus 32^{a}; Na toto čtenie mluví svatý Jan Cryſoſtom 182^{b}.

chtieti, impf. — chczy vašemu spasení 194^{b}; I chcze takto řeci, Et est sensus 164^{b}; jelikož muožemy, jich svatá jména chczmý duchovně vyložiti 2^{b}; to, což přepuštijeme, nechtıce přehlédáme 300^{b}; Rachel pláče svých synóv a nechtıela sě utěšiti 25^{b}. — *Význam modální*: k večeru . . . kdyžto slunce již chce zajíti 110^{a}; (židové) zlostí chtıechu sě zadchnúti 322^{b}. — *Význam futurální*: tuto pak ukazuje (jez.), kterým řádem na tento svět chcze přijíti 355^{b}; A protož chczm-lı (!) řádem jako nahoru jdúce čísti, naleznemy, že . . . 64^{a}; Co mi chcete dáti, a já vám jej zradím? 372^{a}. — **chtieti sě**: když vidiechu, že jest lačen (jez.) a že ſíe chce jemu jiesti a píti 118^{b}; že ſıe i ženám po ní (cestě) chtıelo choditi 213^{a}.

chudoba, f.: chudí . . . w chudobíe a v hoři jsú až do své smrti 23^{b}; Chudoba mě tiskne, Paupertate 169^{a}.

chudý, adj.: co královo sě narozuje a mnoho chudych v témž času 23^{b}; (kobylky jsou) krmě chuudıch lidí 33^{b}.

chvácenie, n., *pronásledování*: rozličné nebezpečné chwacenye od nich (ovce od vlků) trpiece 156^{b}.

chvála, f. — *Chvála*: Zpověd, tověz chwalu, svému otci vzdal (jez.) 4^{b}; (lidé) chtie před lidmi chwalu mieti a lidem sě . . . slíbiti 101^{a}. — *Sláva*: když byl ve všie svéj chwale (král Salomon) 82^{b}.

chvála, interj.: Chwala hospodinu, toť již ten drak . . . pryč zaběhl 312^{b}.

chváliti, impf.: A nenie to těžká služba . . . krále nebeského věčně chwalíty 28^{b}; aby tě lidé chwalılı, ut magnificeris 99^{a}; Jenž neslýchanú velikost . . . . chwale praví, commendans 125^{a}. — **chváliti sě**, *honositi se*: aby jeho přietelé mohli ſıe jím chwalıty 35^{a}; nežli by ſíe on chwalıl šlechetností svých přátel 35^{a}.

chvátanie, n.: to (výše řečené) znamenává chwatanye 228^{b}.

chvátati, impf.: jakž by najviece mohl (člověk), tak by chwatal, aby sě od něho (bořícího se domu) vzdálil 148^{b}; věži učiniti chwatachu, jížto by nebesa dosáhali, festinabant 167^{a}; k dobrým skutkóm mámy chwataty 228^{b}.

chvíle, f., *doba*: člověk, jenž jest na dalekéj púti, dlúhú chwılı tam meškā 327^{a}.

chybiti sě, pf., *pochybovati*: proč ſte ſıe chıbılı, malé viery, dubitastis 114^{a}.

chybovati sě, impf., *pochybovati*: (Maria a Marta) jsú řekli: by ty byl zde, nebyl by umřel náš bratr, jako chıbuugíce ſíe, jako nemnějíce, by má moc mohla vežde rúče býti 107^{a}; Budete-li, praví,

jmieti vieru, nic ſe nechybugíce . . . 323^{b}

chyliti, impf., *naklonovati, obraceti*: (někteří přijmúce moc svatého kázanie . . . k užitku lakomému (by) to chylili 150^{b}.

chýliti sè, *skláněti se*: juž slunce jako od své vysosti ſe chýlí 309^{a}.

chytrost, f.: (Herodes) da sě na veliké chytroſty 22^{a}; (duše počne uměti) kterými chýtroſtmí tohoto světa . . . držána jest v hřiešiech 63^{a}.

chytrý, adj.: Starý nepřietel (t. j. diábel) byl jest chítr k uoklamání 158^{a}.

i, conj. — *I* slučuje: y na nebi y na zemi, et in coelo et in terra 16^{a}; ten jest muoj bratr, sestra y mátě 6^{b}; y ve dne y v noci 4^{b}; Budete věděti y zlé y dobré 47^{b}; A tyto všecky věci vypravuje (centurio), že y leží (dietě) y dna je lámá y zle sě má 103^{b}. — *I* připojuje: viechu větrové a na ten duom sě obořichu y pade y by obořenie veliké toho domu 95^{a}; I jest tuto znamenati, že . . . 47^{a}; Protož jim y vece syn boží 97^{b}; by tam (Josef v Egyptě) tak dlúho, až král Herodes y umře 25^{a}; Tehdy přistúpi y ten, ješto bieše jedno závažie vzal, y vece 364^{a}; Rád bych, y nemohu 312^{b}, ale. — při přechodníku: já přída k tobě y uzdravím jej 104^{a}; Odpověděv ježiš y vece jemu 38^{a} atd. — *I* připouští: když již y ženy nevidí, však v sobě tvoří rozličnú žádost 74^{b}. — *I* stupňuje (při záporu): nebo y jednoho vlasa nemuožeš biela neb črna učiniti 75^{b}; aby lidé znamenali, že diábli y sviniem nemohú škoditi, když jim buoh nepožičí 119^{a}; on jest hřiecha y žádného neučinil 39^{a}; bez svaté cerekvi žáden y nemuož spasen býti 139^{a}. — (Jakub) netoliko všeliké poskvrněnie potupil, ale také y své tělo 145^{a}; Potřebu svému bližniemu netolikož, jelikož muožeš, ale i nad mocí činiti 55^{a}. — *I* vytýká: a protož jako y lidé hlad trpiechu (apoštoli) 196^{a}; I když také jako ý my věří v buoh 69^{b}. — *I* připojuje větu hlavní k vedlejší: A když odtud jíde dále (jez.), í uzře druhá dva bratry 53^{a}.

inhed, adv.: hospodin inhed ztáhna ruku odpovie a řka, moci 100^{b}, jakž ynhed potom dosvědčuje, statim 93^{b}.

Isaiáš, m., *jm. os.*: svědečstvie svatého ýsayaſſe 5^{b}. — Adj. posses. **Isaióv**: aby sě naplnilo slovo proročie yſaye. vy (sic), jenž praví a řka 14^{b}.

Isák, m., *jm. os.*: Abraham urodil ysaaka 1^{a}.

Israel, **Israhel**, m., *jm. národní*: Onen pravý ýzrael, svatý Jakub, . . . věřil nad onoho yzrahel Jakuba, ješto byl pravý íſrahel 106^{b}; synové yſrahel . . . na horu vzníti nemožiechu 97^{b}; nenalezl jsem také viery w yzrahel 102^{b}.

Israhel v. *Israel*.

Israhelita, m., *jm. národní*: Toť jest pravý iſrahelita, v němžto lsti nenie 132^{b}.

israhelitský, adj.: (Jetro) jenž v boha yſrahelitſkeho nevěřieše, Israel 92^{a}.

israhelský, adj.: nedokonáte měst yſrahelſkích 161^{b}.

Iz-, **iz-** v. *Is-*, *is-*.

já v. *jáz*.

jabko v. *jablko*.

jablaň, f.: planá yablan . . . již zrúbena jest 36^{a}; větvě plané yablaný budú zrúbeny t.

jab(l)ko, n.: země ta jako yablko zrovnána bude 357^{b}; když yabko zapověděného dřeva ukázal 47^{b}.

Jairus, m., *jm. os.*: Jaýrus, knieže israhelské 107^{a}.

jako, **jak**, **-ž**, **-ť**, **-žto**, conj. — *Jako* vyjadřuje vztah, přirovnává = *jako, jak*: ježúš toliko řečeno jest yako spasitel 2^{a}; yakozto zkrze Evu byl jest hřéchem všecek národ lidský omráčen, takéž skrze zaslúženie svaté Mařie veškeren svět jest osviecen 13^{b}; yakz byl dřéve řekl, Sicut 93^{b}. — učieše je (jezukrist zástupy) yako moc maje 95^{a}; vezmi ji (Marii) k sobě yako svú ženu podlé obyčeje svatebného 17^{b}; jiné kazatele yakozto žence poslal 37^{a}; přijídechu k němu (synu božiemu) jeho mlazší yakozto letní, iakozto domácí, yakozto bližní, yakozto přietelé, yakozto bratřie 97^{b}. — jichžto (zlých skutků) jsú, yako dobrých a užitečných nevědúce, požádali (lidé) 64^{a},

protože neznali dobrých; (zástupové) jenžto na horu vníti nemožiechu, yakozto léní lid a zameškalý 97b, protože byli; Ne yako tiežíce pravie, Non interrogantes 116a. — *Jako* dokládá: yakz otvořitě ukazuje svatý Lukáš v svém čtení a řką 227b; ten nalezne ten poklad skrze milost jezukristovu, Jakz je dřéve řečeno 228a atd. — *Jako* vytýká: by který z tvých úduov, iako ruka nebo noha, byl nemocen 289a; někteří (oblaci) od svatého ducha jsú vzbuzeni, yakoſto apoštoli a proroci, někteří od zlého ducha, yakozto nevěrní kacieři 95b. — *Jako* vyjadřuje vztah neurčitý, přibližný = *takořka*: (duchovníci) písáchu desatero božie kázanie na listě a z toho lista sobě činiechu yako koruny na hlavu 343b; o nichžto sě zdá, by sě . . . yako rúchem nábožným oděli, quasi 92a. — Když ježíš jdieše dolóv (s hory) yako nachýliv sě našiej nemoci 98a, tak často při aplikaci textu evangelského; slyšímy yako na každý den, že svaté písmo pohanstva k vieře křesťanský pozývá 147a, téměř; Ale jiný evangelista yako lépe vypravuje, kakého znamenie žádáchu (duchovníci) 205b, trochu, o něco lépe; když jest iako malý vietr, nemuož všecka pšenice sě zčistiti 37b; z túto dvú rybáří každý co je opustil, ano každý z ní yako nic nejměl? 53b. — *Jako* vyjadřuje výsledek = *že, aby*: my pak tak mámy diábla potlačiti, yakz by sě o ny nemohl pokusiti 13b; Neobrátíte-li se tak, yakz byste byli jako tento malitký 193b. — *Jako* = *jakmile*: yakz jednú (ptačstvo) zahynú, tak viec nebudú 83b; inhed yakz závist naši mysl nadstúpí, dobrá vóle jie odstúpí 55a; A yakz by diábel vypuzen, inhed promluvi němý 140a. — Dávní časové jsú, yakx je všecka Asia vieru křesťanskú přijala 147b, od té doby co.

Jakub, m., *jm. os.*: Isák urodil yacuba 1a. — Adj. possess. **-óv**: žena yakubowa patriarchy 26a; skrze dvanádste synóv iacubowich 143b.

jáma, f.: Daniel v jednie íamíe . . . byl zavřen, intra lacum leonum 15b; a padla-li by ta (ovce) v sobotu w gýamu 199a.

jam, **-žto**, adv., *kam*: lodí, když sě zlámá veslo, tam jde, yam ji povětřie vede 320b; v galilejskéj zemi, yamzto jezukrist byl nesen 27a; Tamto jest na tajném miestě, yamzto nesnadno jeho dojíti 355a.

Jan, m., *jm. os.*: svatý yan, křstitel buoží 9a. — Adj. possess. **-óv**: přistúpichu k němu (jez.) mlazší yanowi a řkúce 130a.

jasný, adj.: Když bude večer, řiekáte: Jaſſno bude 263b.

jáz, **já**, *pronom. pers.*: Iaz vás krstím (v) vuodě 31a; ya jim to vyznám 94a; Mějte úfanie, yat jsem, neroďte sě báti 247b; dar, kterýž kolivěk ode mpne jest 251a; Přineste je mí sem (chléb a ryby) 243a; buoh daj, by mí muoj muž taký byl (múdrý) 339a; aby tato . . . trudovatina na mie přišla 98b.

jazyk, m.: yazyk němých bude prost 140a; Ten jest židovským yazykem prvý svaté čtenie napísal (sv. Matěj) 1a.

ječný, adj.: že je ten chléb byl gieczní 244b.

jěd, m.: gied aspidóv všecky údy člověčie tajně zemdlí 81a; Nebo gied jest svařila (žena, která se líčí) 74b.

jeden, num. — *Jeden*: jehožto (sv. Matěje) také . . . z svých apoštolóv gednoho učinil 125a; kto sě mne dotekl, nebo já jsem poznal, že moc gednoho divu ze mne vyšla 7a; gedne osoby dvojie přirozenie sě ukazuje 48b. — *Jediný, společný, týž*: i gíednoho vlasa nemuožeš biela neb črna učiniti 75b; Svatý Jan . . . i gednoho pitie opilého nepil 130b; od téhož a giednoho boha, jenž je stvořil i nebe i zemi 60a; žena w giednu dobu na syna božieho voláše 258b, stále; Dvě ženě gedno jmě máta (dvě Marie) 392b; Pšenice . . . leží s plevami na jednom miestě spolu 37b; Já a otec jsme vše gedno 192b; sjednaj srdce, ještoť v tě věřie, aby gedno byly 390a; Nedal onomuno viece a onomuno méně, ale všem zagiedno 245b. — *Jakýsi*: Jděte do města k gednomu a rcete jemu 372a, zpodstatnělé = člověk; když gedna žena nemocná sě dotkla jeho podolka 7a; jest

gedna zeme, ješto slove Getulia 23a; Daniel w giednye jámě byl zavřen 15b atd. — *Druh*: Gieden druhého břiemě neste 76b; zradi geden druhého 349a; aby giedno druhého potvrzovalo 278b, v. také *druhý* a *druh*. — *První* v enumeraci: Tito zástupové pro čtveru věc za ním (jez.) diechu: Giedny pro nebeské královstvie . . ., druzí . . ., aliquanti — aliquanti 58b. — **jedenádste**, **jedenácte**: Gedennadczte pak mlazších jídechu do Kalilé 396b. — **jedenádstý**, **jedenáctý**: W giedenadcztu pak hodinu 307a.

jedenácte v. *jeden*.

jedenáctý v. *jeden*.

jědenie, n.: (tři jsú vlastnosti přirozené . . . našemu tělu): prvé giedenye a pitie 90b; o giedení nevelíké péčě jměli (apoštolové) 262b.

jediné, adv., *Pouze*: svého spasenie nemáme od nikehého giedyne skrze našeho jezukrista 13a atd. — *Leč*: potlačen nemuože býti giedyne nižší 66b.

jedinú, adv., *jen jednou*: protož, kteříž (!) byl dvakrát neb třikrát nebo čtyrkrát (konšelem), jměl velmi věčší čest nežli ten, ješto gedynu bývali (!) 212a.

jediný, adj. — *Jediný*: (David Goliáše) sám giedýní přebojoval 3a; žeť jsem já sám gedyný (bůh) 12b; Nebo bratr žádný jiný nenie, jedno ten, ktož jmá s námi giedyneho otce 69b; k giedynemu jeho přikázaní to vše, což měli, toho zapomanuli 53a; (Kristus) nemoci giedynem (sic) slovem zapuzováše 109b. — *Pouhý, pouze*: nic nenie divno . . . giedyna viera, nisi tantum una 106a; Když tito (slepci), zraku nejmajíce, giedynym slyšením v syna božieho jsú věřili 137b; na němžto (místě) nikomému nebylo lze státi na modlitvě, giedynym čistým pannám 347b.

jedno, adv., *pouze*: sjednává-li sě giedno smysl, čili slova také, tantum 167b; co chci jiného, gedno aby hořal (oheň) 7b; tento oheň nic jiného nenie, gedno milovánie svého hospodina 7b; světlost nemuož viděna býti, gedno čistýma očima 61b. — někteří, ješto zde nic netrpie, gedno tam 188b; Nemuož obdržáno býti nebeské královstvie giedno krásnými slovy 93b.

jednostajný, adj.: již žádné světské věci nežádají ti, ješto všecko gednoſtaynym okem vidie 55b; to jest srdce čisté, ješto jest sprostné a gednoſtayne 61b.

jednorozený, adj.: Pohani mě synem božím nazývají všemohúcím gednorozenym 106b.

jednota, f.: jenž jest dvojí věc w gednotu přivedl 8a; abychom byli w gednotýe s svým hospodinem 12a.

jednú, adv.: giednu a druhé umyv tě (kněz) . . . nemohl jsi očiščen býti, semel 101a; jakž gednu zahynú (ptačstvo), tak viec nebudú 83b.

jědovatý, adj.: onoho duchu giedowateho, jenž sě v hadově tváři lidem pokázal, bieše naplněn (Šimon) 42a; střela jedowata když v které zvieře bude vstřelena 6a; (kacieři) jmajíce mysl giedowatu, venenatum 92a.

jedva, adv., *sotva*: jest gedwa jako k vieře podobno, že jsú . . . matery své děti jedly 353b; když každý gedwa sám sě muož posúditi, kakž tehdy muož jiného posúditi 362a, v. také *ledva*.

jehelný, adj.: Snadnějie jest kamelovi skrze dieru giehelnu projíti než bohatému vníti do nebeského královstvie 302b.

jěhňátko, n.: Jicl. (ovcí) pluod velmi jest užitečný . . . od giehnatek, ježto rodí 369b.

jejie, pronom.: Tehdy Josef, muž giegie 14a; ta svátost, ješto bieše v giegýe životě (sv. Marie) 14b; Mezi smrtí a giegie stieněm jest toto rozdělenie 51b.

Jekoniáš, m., *jm. os.*: Joziáš pak urodil gekonýaſſie 1b.

jelení, adj.: Zda jsú mé nohy jako gelenye, abych mohl . . . běžeti? 387b.

jeli-ž, adv. — *Teprv*: nejiesti chleba, až by sě geliz umyli 252a. — *Až když, dokud ne*: dřieve nesál (diábel stoklasu), až gieliſſ všecko poseto bylo 223a.

jelikož, adv., *kolik, pokud*: gelikoz muožemy, jich svatá jména chcmy vyložiti 2b; gelikoz jazyku odolati muožmy, u vietr slov nemluvmy 175b; všecko jejie tajenstvie, gelikoz k tomu slušalo, zvěděl (Joset) 16b. — Gelikoz budete tovařiši utrpenie, tolikéž budete tovařiši veselé 27b, v jaké míře, jak;

v. také *toliko*. — *Demonstrativum*: proto že jsú v syna božieho nevěřili, gelikoz proto budú velikú muku trpěti 155^{b}.

jen, **-to**, pronom. — *Demonstr.*: (zda) bude trpěti gíe, ješto sě jemu protivují (jez.) 181^{a}; A málo gich, ješto skrze ně (úzká vrata) jdú 86^{a}. — Velmi často nadbytečně vedle jiného demonstr.: Avšak toho, o němžto jsú prorokovali, . . ., geho poznati nerodili 22^{a}; Takéž i onoho, jenžto tři a třidceti let ležal v nemoci, zbaviv gey nemoci, káza gemu nésti své lože 101^{b}, v. také *jenž* absol. — *Relat.*: A protož gen učí, abychom sě nehněvali, nezrušuje zákonu 69^{a}; bojte sě toho, gen muož tělo i duši poslati v jehennu 161^{b}; což ta hvězda, pod ny sě je narodil, osúdí 23^{a}; Blahoslavení jsú nepokalení na cestě, gento chodie v zákoně božiem 230^{a}; aby takéž syn boží měl své posly, z nychto byl jeden svatý Jan 31^{b}; Mojžieš . . . knihy o stvoření nebe i země . . . jest popísal, w níchto knihách prvnieho člověka . . . příščie na tento svět vypisuje 2^{a}. — *Relat. absol.*: (jez.) mluví k těm, ješto gen před ním biechu tehdy 62^{b}. — *Pers.*: ſkrze nýen (jez.) nebude jmieti k uotci přistúpenie 166^{a}; Ale Jan bránieše gemu (jez.) a řka 39^{b}; Pak-li tvá ruka pravá pohoršuje tebe, uřež yu a vrz od sebe 72^{a}; aby všem vodám dal muoc a gich posvětil 39^{b}; prosiechu jeho (jez.), aby vyšel z gich krajóv 117^{b}; A protož že gich ženy prací biechu . . . ohuběněly 76^{b}; vie syn boží, kteří jsú geho.

jenž, **-to**, pronom. — *Relativum spojité*: ten, genz všecky vody stvořil 39^{b}; podobno jest královstvie nebeské nevodu puščenu v moře, wenz sě veliký národ ryb sebral 227^{a}; světlost některé hvězdy sobě zvolé, po nýzto hvězdě se opravují 13^{b}; to jisté čtenie, geſto byl napsal (sv. Matěj) 1^{a}; O všech toto muož rozuměno býti, gijzto jiné slibují . . . a jiné ukazují 91^{b}; člověk, na nyehozto by hrdle těžký kámen byl přivázán 288^{a}. — odpovězte Janovi, geſto ste slyšeli a viděli 170^{a}, co; Co jest to, gehozto velíš nekryti? 67^{b}, čehož; aby nic neostalo, z nýehozto by zlý národ mohl zplozen býti 36^{a}; Nebo w nýemz jiného posuzuje, v témž sě pak sám odsuzuje 77^{a}; přijali jsme ducha svatého, pro nyezto muožem . . . řeci 43^{a}, pročež. — Giemuzto odpověděv syn boží vece, Cui respondens 99^{b} atd. (relat. připojuje větu ke kontextu předcházejícímu způsobem latinským). — gehozto času David utekl 197^{b}, toho. — *Relat. absol.*: Plamen, genz jest anděl postavil před rájem 41^{a}; tu zajisté zemi (budú držeti), genzto na věky neztratie 61^{a}; ne toho Judáše, geſto boha proradil 1^{a} atd., velmi často. — *jenž* + *demonstr.*: královstvie to, genzto on o něm kázáše (jez.) 57^{b}; jest uražen ten, geſto na něho sě hněváš 70^{b}; (jez.) rozumie i každého křesťana, jenž jest v potřebě, genz nad tiem máme milosrdenstvie činiti 370^{b}; co sě stalo tomu, geſto jej dna lámáše 122^{b}; kterú odplatu dá těm, geſto jich pozval? 194^{b}; ti (lidé), geſto bieše jich lodí ta 115^{b}; muože i ta, genzto ješče v nye děťátko gy sse (ps. ſe) . . . od něho utéci? (sic) 353^{a}; aby ty tolikrát svému bližniemu odpustil, Giehozto by krát on nemuo(h)l tolikrát shřešiti proti tobě 293^{a}; sbieráše tu, geſtoſſ nerozs(yp)al 364^{a}, kde. — Odtud význam *spojkový*: za toho času, geſto jsú svatí apoštolové ješče na světě byli 354^{b}, když; (Herodes) po božiem narození málo kraloval, genz svědčí svaté čtenie 239^{b}, jak; že jest z lidí, geſto řiekají, jako anděly učinil 154^{a}, jak. — *Person.*: Aniž sě je urodil (jez.) jedno jako i my člověk, ale celé božstvie ſ nýmz na tento svět přišlo 15^{b}.

Jeremiáš, m., *jm. os.*: proročstvie proroka ieremíaſſye 25^{b}.

Jericho, n., *jm. místní*: A když vycháziechu z gíerycho 316^{a}.

Jeronym, m., *jm. os.*: Na toto čtenie mluví svatý Jeroným 29^{b}.

jerosolimský, adj.: ješto jsú jej (Kleofáše) biskupem gerozolymſkym učinili 146^{a}.

Jerusalem, **Jeruzalem**, m. i f., *jm. místní*: Geruſalem jest na prostředce světa 13^{a}; tehdy ieruzalem zhynul 350^{b}; Ale vrchnie ona gerusalem, matka

nad 27ᵇ; daem poznikutov jest nebeska ieruzalem 139ᵃ.

jerusalemský, **jeruzalemský**, adj.: všecek predbytek geruzalemski tak zkažen bude 297ᵃ.

Jeruz- v. *Jerus-*.

jěskyně, f.: lisky w gieskynych se kryjí 110ᵇ.

jěsličky, plur. f.: nemohl jsi mieti . . . ani kolébky . . ., ale mrzuté giesliczki smrduteho chlieva 379ᵃ.

Jesse, m., *jm. os.*: A Obeth pak urodil yesse 1ᵇ.

jěstřáb, m.: aby mohl stieň íeſtrzaba, svého nepřietele, viděti (holúbek) 44ᵇ.

Jesukristus, **Jesukrist**, **Jezukrist**, m., *jm. os.*: že gezukrıſtus sě za ni (lodičku) modlí 248ᵇ; náš gezukrıſt 1ᵃ; Na téjto svatbě ženich byl giezu Krıſt 331ᵃ; milý gezukrıſte, když již nechceš 262ᵃ. — Adj. possess. **-óv**: Svatý Matěj, apoštol a evāgelista gezukrıſtow 2ᵃ; ne všickni, ješto jsú křestěné, jsú yezukrıſtowı 96ᵃ; s pomocí gezukrıſtow 108ᵃ.

ješče, adv.: nehaněj toho, jehožto geſcze nerozumieš 64ᵃ; ješto (Eva), gyeſtıe v čistotě jsúci, skrze povolenie diáblu bieše padla 18ᵃ; Žádných divóv jej činiec geſtıe byli neviděli, o velikéj odplatě gíeſtíe od něho nic nebyli slyšeli 53ᵃ; Avšakž toho, jehožto všeliké němé stvořenie . . . poznalo, geſtýe nevěrných židóv srdce sú nepoznala 21ᵇ; To sme . . . sedmer příklad vám pověděli. Gíeſtýe vám chcmy jeden příklad pověděti 45ᵃ.

jěščer, m.: Jakožto z gieſtíerow geſtyerowe sě narozují 346ᵇ.

jěščěrčí, adj.: Národe gieſſczıercy, kto vám ukáže . . . 31ᵃ.

jěščěrka, f.: aby mohli tlačiti na hady, na gyeſczıerkí i na všeliké věci jedovaté 13ᵃ.

ješto, pronom. relat. abs. v. *jenž*.

ješto, conj. v. *jenž*.

ještojska, f., potrava: Přinesli byli s sebú geſtoýſku 261ᵇ.

ješutenstvie, n.: Všecko jest gieſſytenſſtwîe a tesknost mysli 60ᵇ.

ješutně, adv.: abyste gieſſıtnye lidem sě slíbiti v tom nehledali, inaniter 101ᵃ.

ješutný, adj.: (jenž) gieſſıthne chvály nenávidí 52ᵃ.

jěti, impf.: I gedemý s daıy, abychom sě jemu modlili 20ᵃ; (jez.) káza apoštolóm siesti v lodí a giety pryč tak dlúho, až by on zástupy rozpustil 246ᵃ.

jětie, n., *zajetí*: až do gyetye babylonského 2ᵃ.

Jetro, m., *jm. os.*: yetro, test Mojžiešóv, Jethro 92ᵃ.

Jezabel, f., *jm. os.*: krále Achaba a Iezabel z jich nešlechetnosti tresktal (Eliáš) 178ᵃ.

jězditi, impf.: buude na něm (koni) diábel giezdyty 256ᵃ.

jězero, n.: podle gezera Genezareth 51ᵃ.

Jezu- v. *Jesu-*.

Ježúš, m., *jm. os.*: Nebo yezuˢ toliko řečeno jest jako spasitel 2ᵃ; volal jest gezyſſ hlasem velikým a řka 376ᵇ. — Adj. possess. **-óv**: jenž bieše také mlazší giezyſſow 377ᵃ; k nohám gezyſſowym 260ᵇ.

jho, n.: mé gyho sladké jest 190ᵇ.

jhra, f.: našich údóv . . . ke yhrzıe nesličnie a k skokóm nemámy pójčeti 240ᵇ.

jiesti, impf.: Když gíeſſ a pieš tělo syna božieho 105ᵃ; Přišel svatý Jan ani geda ani pie 32ᵃ; (mnozí) když uzřie mnicha . . . dobré krmě geducze, inhed zlostně jej posúdie 86ᵇ; Vezměte a gieſte, toť jest mé tělo 372ᵇ; mnoho zjevníkóv . . . giedyechu s jezukristem 124ᵇ; giechu všickni i bychu nasyceni 243ᵃ; Kde chceš, abychom tobě učinili gieſty veliku noc? 372ᵃ.

jieti, pf.: Tehdy přistúpichu (židé) . . . i gechu jej (jez.) 373ᵇ; Když jsú tě gety chtěli, . . . všichni zasě na zemi padli 382ᵇ; stonánie yatıch vězňóv 142ᵃ. — **jieti sě**: (bóh) yal ſıe dřve divóv velikých činiti 57ᵇ; žeň yala ſíe rozplozovati 142ᵇ.

jímati, impf.: aby na svých polích žádného zloděje negymalı 196ᵇ.

jinak, adv. — *Jinak*: neb kak by jej (hlas „racha“) gynak vyložil, nalézti nemohl (překladatel) 70ᵇ; jest-li ta věc tak či gýnak 77ᵇ; jenž (věčný oheň) je velmi gynaczıege zpósoben nežli tento, jenžto mámy v uobyčeji 371ᵃ. — *Sice*: Znamenajte, abyste své pravdy

neujžili (!) před lidmi, abyste od nich viděni byli, gynak odplaty nebudete jmieti od vašeho otce 76ª.

jinam, adv.: aby sě nepřiezni nebáli (apoštolové), ale odtud gynam sě hnuli 162ª.

jinde, adv.: že gynde jsa tělem a gynde duchem, absens—praesens 104ᵇ. — jakž jest gynde písáno 61ᵇ.

jiný, adj.: ne toho Judáše, ale gíneho 1ª. — O všech toto muož rozuměno býti, jižto gýne . . . slibují a gyne pak skutky ukazují, aliud—aliud 91ᵇ, něco jiného. — *V enumeraci*: Kým mě pravie lidé? Tehdy oni (mlazší) vecechu: Jedni Janem křstitelem, ale gyny Eliášem a někteří Jeremiášem 267ª.

jiskra, f.: by malú gyſkru uvrhl jeho (učení kacířského) kacieř v tvé srdce 266ᵇ.

jistě, adv.: chceš-li na krásné obličeje často hlédati, budeš gijſtie popaden 74ª.

jistý, adj. — *Jistý*: oheň pekelný nejmá i žádného omyla jakožto súd . . ., nebo oheň pekelný má gíjſte odsúzenie a gíſte utrpenie 71ª; Giſt sem toho, že ani smrt ani život (nás odlúčí od milovánie božieho) 96ᵇ. — *Určitý, odměřený*: Nebo také snad zbožie tohoto světa gíjſtym časem i giſtu měrú sě počíná a skonává 67ª. — *Zmíněný, uvedený*: A když sě přiblíži k téj giſtey zemi 29ª; A ti giſty křiví proroci budú mluviti 355ª; (jez.) káza jemu nésti své lože . . . A to giſte lože nesa . . . voláše, že jest uzdraven (nemocný) 101ᵇ. — zagiſte život onen svatý . . . byl jest u vysokéj v světlosti 41ᵇ (sic); Zagiſte právi vám to 65ᵇ.

jíti, impf.: Aj, toť král tvój gide tobě tichý 318ª; Dý pryč ode mne, hospodine, neboť jsem hřiešný člověk 17ª; Dýete, povězte méj bratří, žeť jsem již z mrtvých vstal 12ᵇ; viděv svatý Jan mnohé duchovníky gduuce ku pokrščení 34ª; Viděv pak (Petr) vietr veliký gduce, báše sě 247ᵇ; (Tehdy hvězda) poče před nimi gyty 20ᵇ; když ſſel s huory, descendente 97ᵇ; dva slepce gdyeſta za ním (jez.) 139ª; zástupové dyechuu po něm, secutae sunt 97ᵇ; I gide dešč, přijídechu vody 95ª. — Na cestu, ješto gde do pohan, nechoďte 147ª; Gdyechu o něm noviny dobré pověsti 57ᵇ.

jmě, n.: z téj ženy, jéšto gmíe Thamar bylo 1ᵇ; gmyᵉ panenstvie poctivé jest 360ª; všakž my v tvé gmíe prorokovali 91ᵇ; křstěte je (národy) we ymíe otce i syna i ducha 42ᵇ; Ktožkolivěk následuje jeho gmena, ten bude spasen 11ª. — tomu (diáblovi) dobré gmíe syna božieho . . . jest zjeveno 58ᵇ, pověst.

jmenovánie, n.: cesta nebeského královstvie spieše poslušenstvím vuoli božiej nežli jeho (nebeského královstvie) menowaným muože nalezena býti 93ᵇ.

jmenovati, impf. — *Jmenovati*: kak ten úřad muož svat býti tiem, jímžto (= že) jméno (toho úřadu) menugem? 93ᵇ. — *Uváděti*: Také prvá a osmá (kázání na hoře) gmenugie nebeské královstvie 64ª; Jedna odplata . . . v těchto řádech (kázání na hoře) rozličně geſt gmenowana 65ᵇ.

jmieti, impf. — Ač zbožie nemam dáti, však v svém srdci mam to, což mohu oběrovati 54ᵇ; (jinoch) bieše gmagie mnoho dědin 302ᵇ, měl; kak jest kto ty dary gmagie zaslúžil 365ᵇ, zasloužil míti; gmieſſie svatý Jan rúcho z srstí kamelových 30ᵇ; (semena) že neygmíegechu kořene, posvadechu 213ᵇ. — nebo maſſ ve čtení, že je ježíš . . . postavil . . . 193ᵇ; čie z těchto sedmi (bratrů) bude žena, nebo všickni gſſu ji gmielí? 337ª. — mámy se všemi lidmi pokoj mýetý 8ᵇ; Myeý diek, sluho dobrý a věrný 363ᵇ, v. také *něhodiek*; Myeíte úfanie, jáť jsem 247ᵇ; jenž gmiel naději k jeho moci, confisus est 100ᵇ; gmiegiechu nelibost do dvú bratrú 315ª; neygmíeli gſſu nelibosti k mateři 315ª; z toho chtie . . . chválu míety, glorificari 101ª; co mysléše tento svatý, které domněnie gmíegieſſie? 103ª. — aby nikte tohoto žaláře v potupě neýmíel 73ᵇ; jenž (věčný oheň) je velmi jinačejie zpósoben nežli tento, jenžto mamy v uobyčeji 371ª; (nám jest) na paměti plně gmîety, kak . . . 242ª. — tehdy my mamý něco proti němu (bratru), když on nás v něčem urazí 71ª; k komu

podoben budu myetý národ tento? 176^{b}. — tento (mój sluha) me ma za pána na zemi a já mam onoho (jez.) za velikeho pana na nebi 103^{a}. — mamy se všemi lidmi pokoj mieti 8^{b}; nenávidiechu lidé lidi, magiez jedno zlosti a hřiechu nenáviděti 81^{b}; S právem gmŷelo dáno býti naučenie 84^{a}. — S významem fut.: Zavěrné pravi vám, že jeden z vás ma mě zraditi 372^{a}; věřímy, že s svými anděly gma přijíti na súd (jez.) 73^{b}; jenž sě z nie gmýel naroditi, generandus erat 16^{b}. — **jmieti sě**: nesiechu předeň ty všecky, ješto ſie zle gmíegiechuu 56^{b}; Nenie potřebie dobře ſie magyczím lékaře, ale zle ſie magyczŷm 124^{b}; (židové) velmě nelibě ſie myeli k tomu, což viděli 219^{b}; ve všem ſie protivně myeli t.

Joachim, m., *jm. os.*: Jekoniáš pak urodil yoachím (sic) 11^{a}.

Joatan, m., *jm. os.*: A yoatan pak urodil Akaza 1^{b}.

Job, m., *jm. os.*: ioba také jsem pokusil 104^{a}.

Joel, Johel, m., *jm. os.*: jakž praví Iohel prorok 356^{a}.

Johel v. *Joel.*

Jonáš, m., *jm. os.*: jakž byl yonaſſ v břiše cetově 204^{b}. — Adj. possess. **Jonóv**: znamenie yonowo proroka 204^{b}.

Joram, m., *jm. os.*: Yoram pak urodil Ozia 1^{b}.

Jordan, m., *jm. řeky*: všecka krajina podle yordana 31^{a}.

Josaphat, m., *jm. os.*: Aza urodil yoſaphata 1^{b}.

Josef, m., *jm. os.*: Jakub pak urodil yoſepha 2^{a}. — Adj. possess. **-óv**: mezi němižto bieše . . . yozefowa mátě 377^{a}.

Joziáš, m., *jm. os.*: Amon pak urodil yoziaſſie 1^{b}.

Judin, adj. possess.: ta strana . . ., v nížto přebýváše národ Judyn a Benjaminóv 298^{b}.

Judáš, m., *jm. os.*: Jakub urodil íudaſſye 1^{a}.

junoch, m.: Vece jemu gŷnoch 302^{a}; třie mladí gýnochowe, pueri 15^{b}.

junošstvie, n.: třetie hodina gynoſtwie rozuměno muož býti 309^{a}.

jutro, n.: ne z gytra . . ., ale k večeru 110^{a}, v. také *zajtra.*

jutřějši v. *zajtřějši.*

jutřie v. *zajtřie.*

již, adv.: Ktož je kradl dřéve, ten ýuz nekradi 44^{b}; Ktož yuz smie řéci: rád bych dobrý byl, ale nemohu? 52^{b}; povězte méj bratří, žeť jsem yuz z mrtvých vstal 12^{b}; milý jezukriste, když yuz nechceš pustiti jich lačných, proč . . . 262^{a}.

k, praep. — *Znamená směr (vztah)*: neb sě k wam přiblíži nebeské královstvie 6^{a}; A k komuz příde duch svatý, učiní jej tichým 42^{a}; Di, vece, knyezy a ořěruj svój dar, ad sacerdotem 100^{b}; Naklonil svú hlavu k rukama svého sluhy 45^{b} atd. — když již k ſſmrty tiehnieše (bratr) 312^{a}; byli by ji (ženu) některými čáry k ſſmrtı připravili 337^{a}; proto jsem přišel k myloſty 126^{a}, dostalo se mi milosti. — když diemy k nemocznemu: nastojte! 70^{a}; k onomu mluvě (jez.), k nam ke wſſıem mluví 101^{b}. — abychom měli milosrdenstvie k nyemu 87^{a}; v tom k ſſwemu bliznýemu závist máme 55^{a}. — Aniž také zapoviedá (hospodin) téj pomsty, ježto slušie k kazny a ku polepſſıený 79^{a}; některé věci podobné k tyem sú 47^{a}; dóstojno bylo k dyw moře . . . utišiti 116^{a}; že jest to učinila k meý pamýety (M. Magdalena vylila mast) 372^{b}; pokušenie netoliko jest ku penyezom, ale také k nyekterey wyſſoſtı 47^{b}; kterým činem muož poznáno býti jejie plné milovánie k ſſwemu muzí? 338^{b}; žádost ku powíſſeny 47^{b}; žádost ku praudye 63^{b}; Uslyšeti máte boje a domněnie ku bogyom 348^{b}, pověsti o bojích; Starý nepřietel (diábel) byl jest chytr k uoklamaní 158^{a}. — A k temuz ſmýſlu mluví apoštol a řka 93^{b}; moc a uměnie k rozeznany mezi zlým a mezi dobrým 270^{a}; Neměškal Petr . . . inhed běžal k ſſlowu 250^{a}. — *Označuje způsob*: že jsú k jich zpyewany . . . neskákali 178^{b}. — *Vyslovuje účel*: (zástupové) jdiechu ku pokrſtíený 31^{a}; aby k oomýty našich všech hřiechó(w) všem vodám dal muoc 39^{b}; k ſwarom a k hanýeny sě postíte 50^{b}; aby (abys)

svého bližnieho veždy k dobbremu učil 81^{a}; Ktož má uši k ſlyſſieny, slyš! 176^{a}. — *Označuje přibližnost*: an (holúbek) sě k němu vráti k weczeru 45^{b}; k dewatey hodynye volal jest ježíš velikým hlasem 376^{b}. — *Přičítá*: ktož bude činiti, a k tomu učiti 66^{a}; tvé tělo kázal (Pilát) bíti, rány k ranam, bolest ku buoleſty přičinije 383^{b}. — *Předl. opakována*: k nam ke wſſiem 101^{b}; mistr učený podoben jest ku czlowieku k hoſpodarzowí 235^{b}.

kacieř, m.: tací jsú kacyerzi, haeretici 114^{b}.

kacieř(s)ký, adj.: ktožkolivěk křivými a bludnými a kacyerzkymí stezkami . . . chodí 33^{a}.

kacieřstvo, n.: diela našeho těla, ješto jsú smilstvo, . . . kaczierſtwuo 93^{a}.

kád, f.: že jest i on (Jan) . . . byl vsazen w kad horúcieho oleje 314^{b}.

kadidlo, n.: oferovachu jemu své dary: zlato, kadydlo a mirru 20^{b}.

Kafarnaum, n., *jm. místní*: (ježíš) bydli w kafarnaum 51^{a}; Ale w kafarnavmíe činil divy (jez.) 236^{b}.

Kaifáš, m., *jm. os.*: k kniežeti popovému, jemužto bieše jmě Cayffas 371^{b}.

Kain, m., *jm. os.*: kayn, bratr jeho 347^{b}.

kako, **kak**, **-ž**, conj., *jak*. — *Tázací*: diábel hledá toho, kak by nás mohl přelstiti 3^{b}. — *Zvolací*: Znamenajme, kak tě pokora božie a kak tě naše nepokora! 48^{b}; znamenaj múdrost mistrovu, kakz jich zjevně pozývá k vieře 244^{a}. *Připustkové*: Mnoho opustil, jenž kak kolýwiek málo, však sobě nic neostavil 53^{b}; kakzkolywiek nikdy sě jie stydlivě nedotekl (Josef Marie), tajenstvie jejie zvěděl 16^{b}; každému člověku, kakz by kolíwíek na tomto světě nevinně přebýval, jest potřebie u vodě svatého pokřštěnie 40^{b}.

kaký, pronom., *jaký*: Neroď zapomínati, kakýſſ byl a kakis učiněn, qualis 100^{b}.

kalatský v. *galatský*.

kalich, m.: Kalich muoj budete píti 313^{a}.

Kalilé v. *Galilé*.

kalilejský v. *galilejský*.

kalný, adj.: skrze nebe rozumie (jez.) oblaky tyto kalne 357^{a}.

kalofilský, adj.: kalofilſkey vdově 238^{a}.

kam, **-koli-**, **-ž**, adv.: jiný tě opáše i povede, kamz ty nechceš 144^{b}; pójdu za tebú, kamz sě kolywiek obrátíš 108^{b}.

kamel, m., velbloud: Snadnějie jest kamelowí skrze dieru jehelnú projíti než bohatému vníti do nebeského královstvie 302^{b}.

kamelový, adj., velbloudí: jmějieše svatý Jan rúcho z srstí kamelowych 30^{b}.

kamenie, n.: jsú tvrdšie nežli kamenie i skály (židóv srdce) 21^{b}; drahého kamenye nekladte před svině 85^{b}.

kamenný, adj.: starý zákon na kammenych dckách byl jest napísán 393^{a}; Živého boha synem jej nazývá proti oněm bohóm pohanským kamenným, němým 268^{b}; kak jsú byla kamenna, . . . některých židuov srdce 21^{b}.

kamenovati, impf.: když svatého Ščepána kamenowachu 311^{b}.

Kana, f., *jm. místní*: nebo kana toliko řečeno jako milost 146^{b}; z ulice města, jemužto jmě chana 144^{b}.

kananejský, adj.: Tehdy žena kananeyſka vyšedši, Chananaea 256^{b}.

kananinský, adj.: Šimona, jenž sloviešе kananynſki 144^{b}.

kananitský, adj.: Šimon kananytſki 146^{b}.

kanariansky, adj.: Šimon kanaryanki (sic) 143^{b}.

kanonika, f.: jakž píše svatý Jakub v svéj kanonyce 227^{b}.

Kapadocie, f., *jm. země*: z kapadocie až do Egypta 57^{b}.

kapati, impf.: ten krvavý pot, jenžto . . . s tvého těla . . . kapall 382^{a}.

kardinál, m.: svatý Jeronym kněz kardýnal 358^{b}.

Karel, m., *jm. os.*: slovutný Karel čtvrtý 227^{a}.

karmelský, adj.: ješto biechu vzešli na horu carmelſku, in Carmelo 102^{b}.

kastel, m., *městečko*: města a kaſtelowe 143^{a}; do kteréhož kolivěk města nebo caſtelle vendete 152^{a}.

káti sě, impf.: těm všem, ješto ſie chtie svých hřiechóv katy 312^{b}; nebude odpuščeno těm, ješto by ſie tobo kalý 187^{b}.

kázanie, n. — *Přikázání*: ktož mé kazanýe plní snažně 10^{b}; desatero božie kazanye jsmy potupili 49^{b}. — *Rozkaz*: Protož tobo (jez.) kazanym vzbudila

se búc na moři 112b. — Vým. výklad: Ktož svatých evangelist . . . kázanie, per praedicationem 19b.

kazatel, m.: každý kazatel má mieti dobré svědectvie od těch, jimžto káže 57b; svetí kazateli svú řeči jej ohlásili (Krista) 21a.

kázati, impf. — *Veleti, dáti*: kaza všecky deti zbiti (Herodes) 25a. — *Trestati*: kohož buoh miluje, toho kazie 242a. — *Kázati, zvěstovati*: já nebeské královstvie kazy, ale on muož je dáti 36a; Tehdy ježíš poče kazatí a řka 51a; kdyz chtěl jíti mezi pohanstvo kazat viery křesťanské 1a.

kaziti, impf.: Malý, praví, kvas všecku věc kazý 266a; ješto pravdu svého učenie zlými skutky kazy, destruunt 93b. — **kaziti sě**: by který z tvých úduov . . . byl nemocen, tak že by hnil a že by jiní údové od něho kazyli sie 289a.

kázn, f. — *Trestání, trest*: téj pomsty, ješto slušie k kazny a ku polepšení 79a; Abych přijma kazen učinil pokánie 98b, correptus. — *Dohled*: z našich bližních, ješto jsú v naší kazny, musímy odpoviedati 75a.

každý, pronom.: i dá odplatu kazdemy podlé jeho zaslúženie 5a; kazdy duom, unaquaeque 167a; kazdí, jenž sě z ženy narodí, nenie bez poskvrněnie přirozeného 40a, žádný; z túto dvú rybáří kazdı co je opustil, ano kazdı z ní jako nic nejměl? 53b.

kde, **-ž**, **-to**, adv.: Kde jest ten, jenž sě je narodil, král židovskej 19b; Kdez ste jej položili? (Lazara) 137a. — aby jej (jez.) duch jeho tam vedl, kdez by jej v pokušení nalezl diábel 46b; V pokoji . . ., kdeſto nenie i žádného protivenstvie 62a; kdezkolywıek starého zákona svědečstvie sě klade, ubicumque 167b.

kdy, **-ž**, adv.: Pověz nám, kdyz to bude? 348b; kdyz jsú apoštolové z jednoho miesta huoru na druhé převracovali? 282b. — Kto takú věc kdý slýchal? unquam 15a.

kdy, **-ž**, **-to**, conj., *když*: A kdí by syn boží již křštěn, na tom miestě vyníde z vody 40b; A kdyz chtěl jíti mezi pohanstvo . . ., tehdy 1a; (Judáš) nesl zlé ovoce tehdy, kdíſto proradil spasenie pohanuom 92b, kdyzto v . . . nad vyvolený . . . přenesen by, quando 92b. — mámy sě připraviti k tomu času, kdyz syn boží sě vrátí 11a; až. (lišky) v jeskyniech sě kryjí, a kdyz sě ukáží, nikdy přiemú cestú nejdú 110b, kdykoli; kdyz sě já nad tiemto (svým sluhou) nesmiluji, kak sě onen (jez.) nade mnú smiluje? 103a jestliže; kdızkolıwıek v tomto svatém puostu ještě něco jiného móžem rozuměti 49b, avšak.

keř, m.: kerz Mojžěšóv zdáše se, by hořal 15b, rubus.

klam, m.: (mohl by každý) chudobú sě brániti, a tak přikázanie toho jako klamem zbýti 169b.

klamač, m.: velmi mnoho klamaczow a ludařóv bude 355b.

klamati, impf.: Co sám sebú clamaſſ? 24b; Dadie jej pohanstvu, aby jím klamalı a bičovali 313a ku posmívaní Br.

klaněti sě, impf.: (Tys) jemužto ſıe dóstojně klanýegy 98b, qui merito coleris.

klánie, n., *píchání*: nemoc dlúhá jakožto pravá nemoc neb klanye v boce 58a.

klas, m.: počechu vymínati klaſſý 195b.

klásti, impf.: drahého kamenie nekladte před svině 85b; (zástupové) rubáchu roždie . . . a kladyechu po cestě 319b. — Již pak klade třetí (příklad) o lahviciech (jez.) 134a; když počet poče klaſty, ofěrován by jemu jeden, jenž bieše dlužen 293a.

klášter, m.: Stalo sě v mém klaſterzıe 312a.

klekati, impf.: klekagıe na svú kolenú sě modlil (Kleofáš) 146a.

kleknúti, pf.: před nohami . . . svého prorádce ráčil kleknuty na svú kolenú (jez.) 381a.

Kleofáš, m., *jm. os.*: ten jistý Cleofaſſ 145b.

Kleofóv, adj. possess.: jižto (Marii) svatý Jan . . . Mariji Cleophowu nazývá 145b.

klestiti, impf.: jsú kleštěnci, ješto . . . držie čistotu, jako by býlı kleſtyený 301b. — **klestiti sě**: jsú kleštěnci, ješto gſſu ſıe sami kleſtýlí 298a.

kleščenec, m.: jsú kleſtyenczy, ješto jsú sě z života mateře tak urodili 298ª.

kleveta, f.: dobře praví: klewety nesličné 270ª.

kľúč, m.: tobě dám klycze královstvie nebeského 267ᵇ.

kľučenstvie, n., *schopnost*: diábel, když nevidí klýcenſtwíe a zpósobenstvie, ani pokusí, ani umie 222ª.

kľučka, f.: nikdy přiemú cestú nejdú, ale i sem i tam klıczkí mecí (lišky) 110ᵇ.

kľučný, adj., *schopný*: vzbuděti (!) k dobrému nejsem klýczen 174ᵇ, non sufficio; ti, ješto jsú klyczný k oklamání 222ª; a tiem činem (aby) ku polepšení klícznyeyſſe je učinil 183ᵇ.

kmen, m.: nebo jsú obojí od jednoho knene (sic) pošli (židové a proroci) 179ª.

kmetstvie, n.: někteří w kmetſtwı počínají (dobrý život) 309ª.

kmín, m.: ješto béřete desátek .... z kmyna 342ᵇ.

kněz, m.: Di, vece, knyezy a oféruj svój dar 100ᵇ, ad sacerdotem; svatý Jeronym knýezz 251ᵇ.

kněžie, f., pak pl. m.: v starém zákoně krále, proroky a kníezý svatým olejem mazáchu 2ᵇ; (Ježíš chodieše) na příklad knyezy, ješto jsú duchovní lékaři 57ª; Davida přivodě na příklad a knyezy židovskú 184ª; skrze zemských knyezí obraz 101ᵇ; sluhám bcžím a knyezym poctěnie slušie 287ª.

kněžský, adj.: sebrav všecky starosty knýeſſke ... a mistry 20ª; onino jedli ch(l)éb svěcený a knyezſkí 197ᵇ; Betfagé bieše městečko knyezke 318ᵇ.

kněžstvie, -o, n., *kněžstvo, kněžství*: ani královstvo ani knyezſtwuo principatus 106ª; A což nás jest, ješto sme k svatému knýezſtwí pozváni 43ᵇ.

kniežě, n.: z tebe vynde knyezıe, ješto bude opráověti muoj lid, princeps 20ª; tehdy knyezıe jedno přistúpiv i modléše sě k němu 134ᵇ; Tehdy knyezıe popové a všecka rada hledáchu křivého svědečstvie 374ª.

knihy, f. pl.: k jiným svatého písma knyham, volumina 162ᵇ; Kníhí narozenie jezukrista 1ª (nadpis); w knyhach králových, in Regum volumine 162ᵇ; w knyhach o milosti, in Cantico 167ᵇ.

knížky, f. pl.: Daj jiej (zapuzené ženě) knyzkí odpuščenie 75ª, lístek rozloučení Br.; budem-li čísti kostelnie knyzkı, v nichžto je písáno 314ᵇ, církevní tradice.

kobylka, f.: A jeho krmě (svatého Jana Křtitele) krmě biechu kobılkí 33ᵇ.

kočka, f.: by z té věci duše člověčie jako i koczka byla stvořena 119ᵇ.

kochánie, n., *záliba*: Pokušenie trojím činem sě stává: Razením, kochaním a povolením 47ª.

kochati sě, impf., *zalíbení míti*: všecko to, v němž ſíe žádá kochaty naše tělo 91ª.

kokot, m., *kohout*: dřéve než kokot zapěje, třikrát mne zapříš 373ª.

kolébka, f.: nemohl jsi mieti ... ani kolebky, ješto by byla tvé dětenstvie upokojila 379ª; slovo života věčného od našich kolebek slyšímy 308ᵇ.

koleno, n.: klekaje na svú kolenu 146ª.

Kolgata v. *Golgata*.

-**koli**, -**kolivěk**, enkl., v. při jednotlivých slovech prostých, k nimž bývá přidáváno.

Koliáš, m., *jm. os.*: (obra) jemužto bieše jmě kolyas 3ª.

koliko, -**ž**, -**krát**, adv.: Kolıko máte chlebuov? 261ᵇ; Jeruzaleme, Jeruzaleme, Kolıko sem krat chtěl shromazditi tvé syny ... 347ª; kolıkoz jich (synů) před ní (sv. Felicitou) umřelo, tolikokrát ona sama ... jako umierala 211ª; kolıkoz kolíwıekkrat jeho vidiechu, věcšie smutky trpiechu 118ᵇ.

kolikrát v. *-krát*.

-**kolivěk** v. *-koli*.

kolo, n.: jenž sě vždy dolóv jako kolo točí (diábel) 58ᵇ.

komár, m.: vymietajíce komara a pohlcijíce velblúda 342ᵇ.

komín, m.: v peci nebo wu komínye horúciem 15ᵇ.

komínový, adj.: v uohni kuomýnowem 315ª.

Komora v. *Gomora*.

komorejský v. *gomorejský*.

komórka, f.: jako z těsných komorek plástóv stred viď vyvodíme 248ª.

kóň, m.: jazyk zajisté jest jako kon králový 256ª; vložíš-li na kón uzdu t.

končina, f., *konec*: Tehdy příde skonánie, tověz konezyna Jeruzalema 350^{b}.

konec, m. — *Konec, okraj, hranice*: Před súdným dnem na konezi světa 29^{b}; budete mi svědčiti . . . v samařskéj zemi a až na konecz světa 332^{b}; tato králevá k němu ſ konce země přišla 208^{a}. — aby se azda koncıe jeho rúcha dotkla 250^{b}. — jehožto moc koncze nejmá, non terminatur 103^{b}. — *Cíl*: jakžto jest břeh konecz plavajících 234^{a}.

konečně, adv.: koneczňye a opět vstaň, hospodine 115^{a}.

konečný, adj.: jakž můžemy z jeho koneczných skutków znamenati 147^{a}.

konev, f.: v staně Mojžiešově netoliko konwe, ale i čiešky . . . byly jsú učiněny 174^{b}.

konšel, m.: by kto konſelem byl 212^{a}.

konšelský, adj.: přijemše ježíše v konſelſkı duom 375^{b}, poradní.

kopie, n.: Tehdy jeden z rytieřóv koppym otevře buok jeho 384^{b}.

kór, m.: v nebeských korzıech 8^{a}.

kóra, f.: nebo zajisté kor nebo otruskov dvanádcte košóv sebrali 245^{b}.

koráb, m.: Noe z svého korabu vypusti vrána 45^{b}.

kořen, m.: již jest sekyra k korzeny dřeva přiložena 31^{a}; že nejměјéchu korzıene, posvadechu (semena) 213^{b}; město Jeruzalem z korzen převrátili (Římané) 297^{a}.

kořenie, n.: tehdy planá jablaň i s větvím i ſ korzîenym již zrúbena jest 36^{a}.

Korint, m., *jm. místní*: w korıntyech, Corinthis 86^{a}; svatý Pavel mluvě kuoríntuom a řka 347^{a}.

korintský, adj.: v koryntſkey zemi 188^{a}.

koronovati, impf.: pokora svatých mučeníków měla koronowana býti 25^{b}.

Korozaim, *jm. místní*: Hoře tobě, korrozaym 176^{a}.

korúhev, f.: k svatému kříži naše dobré skutky . . . mámy jako koruhew přivázati 249^{a}.

koruna, f.: spletše korunu z trnie vsadichu na jeho hlavu 375^{b}; abychom byli dóstojni věčné koruny nebeského královstvie 5^{a}.

korunka, f.: A ty jisté korunky sloviechu filateře 344^{a}.

kost, f.: že jest z koſty vyňaté z Adamova života ženu stvořil 299^{a}; Potom pak koſty jeho (sv. Jana) do Jeruzalema jsú přineseny 242^{a}.

kostel, m. — *Chrám*: v Jeruzalemě na koſtele 52^{a}; Nevchoď do koſtela jako neužitečný, ale oběruj dar svój 101^{b}. — *Svatyně*: vezmi ji (Marii) jako syna božieho přiebytek, jako i poctiv(ý) koſtel 17^{b}. — *Církev*: některých koſtelow biskupi, Ecclesiarum 105^{a}; Pak-li jich nebude poslušen, pověz koſtelu 290^{b}. — chodieše ježíš po všech městech i po koſtelech 139^{b}, v. také *kastel*.

kostelní, adj. — *Chrámový*: na koſtelnyem vrchu 46^{a}. — *Církevní*: když byl protivník ježukristóv a koſtelný, ecclesiae 92^{b}; Posmievajte sě koſtelnyemu rozumu, ecclesiasticam 165^{b}; koſtelnye kronika . . . praví 146^{a}.

koš, m.: I vzdvižechu ostatek dvanádcte koſſow plných ostruskóv 243^{a}.

kovářóv, adj. possess.: Však je toto kowarzow syn 236^{a}.

koza, f.: Amos otce měl, jenž kozý pásl 236^{b}.

kozlátko, n.: jako pastýř kozlatka od beránkóv takéž on zlé od dobrých rozdělí 311^{a}.

kozle, n.: Tento ovčinec . . . kozlata s beránky v hromadu sbierá 311^{a}.

kozlec, m.: jako pastýř rozděluje ovce od kozelczuow 368^{a}.

kozlenec, m.: jakožto pastýř rozděluje ovce od kozlenecz 369^{a}.

kóžě, f.: Obuv z kozíj umrlých zvieřat jest učiněna 153^{b}.

kožěný, adj.: (mějieše) pás kozeny u svých bedr 30^{b}.

krádež, m.: kak jsú tehdy ten kradeſſz viděti mohli? 396^{a}; neučiníš kradeſſıe 302^{a}.

kraj, m., *krajina*: ve všech jiných kragıch 25^{b}; prosiechu jeho (jez.), aby vyšel z jich krayow 117^{b}.

krajina, f. — *Okraj*: Dotknu-li sě jedno kragyní jeho rúcha 135^{b}. — *Krajina*: v Betlemě i ve všech těch kragynach 25^{b}.

král, m.: kral nad kralmí 379^{b}; oni svatí třie kralı magi 98^{b}. — Adj. possess. **-óv**:

Kto jest tento, jmaje obraz jako kralow 384^{b}.

králová, f., *královna*: Kralowa s poledné strany vstane 205^{a}; Kralewua s poledné strany stane 208^{a}.

kralovati, impf.: (strana) v niešto kralowaſſe Archelaus 27^{a}; každá duše, v nížto žádost tělestná kralugíe 109^{b}.

královna, f.: když kralowna nebeská ji (Elžbětu) pozdravi 17^{a}.

královstvie, **-o**, n.: w nebeském kralowſtwí 2^{b}; by Jan neslušal k nebeskému kralewſtwí 177^{a}; bohu nic nenie divno ani zlato . . . ani kralowſtw° 106^{a}.

králový, adj., *královský*: Vy ste kněstvo kralowe 6^{a}; hedvábie, jímžto pavlaka kralowa tkána jest 84^{a}; (příklad) o kraleweý moci 198^{a}; v domiech kralowich 172^{b}; v knihách kralowich, Regum 162^{b}.

krása, f.: apoštolové ukazowáchu jemu kraſſu . . . tohoto diela (velechrámu Šalamounova) 348^{b}; tak vždy ostanu (v) vlastnéj svátosti mé kraſſý 100^{a}.

krásně, adv.: (král Salomon) nebyl nikdy tak kraſſnye oděn jako jedno z nich (kvietie) 82^{b}; čím který člověk svého svědomie od těch lidí . . . viece vzdalije, kraſſe bude kvísti mezi svatými anděly 27^{b}.

krásný, adj.: před malým časem ohaven a dnes velmi kraſſen, decorus 101^{a}; Kraſſna jsi má milá, kraſſna jsú oči tvoji holúbkové 44^{a}; Žena žádného kraſſieho nejmá mieti (!) než svého muže 338^{b}; Tělo nové . . . kraſſie než dřéve vstalo 392^{a}.

krásti, impf.: Ktož gíe kradl dřéve, ten již nekrady 44^{b}.

-krát, adv.: protož, kterýž byl duakrat nebo trzykrat nebo cztýrkrat (konšelem) 212^{a}; by ty je (zvířata) ſtokrat nutil, aby ani jedly ani pily pře(s) svú mieru 284^{a}; ješto je toliko krat . . . umierala, kolıko krat své syny . . . viděla 212^{a}, v. také *koliko*; aby ty tolykkrat svému bližniemu odpustil, jehožto by krat on nemohl tolıkrat shřešiti proti tobě, toties—quoties 293^{a}.

krátký, adj.: kratkymı slovy dává rozuměti 58^{a}.

křěhkost, f.: krzıehkoſt ukazujemy, fragilitate 113^{b}; pro krzıehkoſt tohoto světa zhynú (hřiešní lidé) 263^{a}.

křěhký, adj.: skrze trest . . . krzıehka mysl sě znamenává 172^{a}; ješto ješče sú mdlí (ps. mldý) a krzıehcý 133^{a}.

křest, m.: i přijímáchu od něho krzıeſt v Jordaně 31^{a}.

křěsťan, m.: Kde jest tvá chvála, krzıeſtyene? 377^{b}; ne všickni, ješto jsú krzıeſtyene, jsú jezukristovi 96^{a}.

křěsťanský, adj.: chtěl jíti kázat viery krzıeſtanſke 1^{a}; o vieře krzıeſtankey (tak často) 67^{b}.

křěsťanstvo, n.: všecko krzıeſtanſtwo, credentes 19^{a}.

krev, f.: toť jest krew má nového zákona 372^{b}; zmyli jsú své rúcho . . . we krwí beránkově 28^{b}; aby přišla na ně (židy) všecka nevinná krwe, ješto jest prolita 347^{b}.

křídlo, n.: Vezměmž i my, bratříce milá, krzydle holúbkově 225^{a}.

křiesiti, impf.: (jez.) ukázal, kak jemu jest snadno mrtvé krzíeſſytý 136^{b}.

křik, m.: s hlukem a ſ krzíkem, turbulenter 113^{a}.

Kristus, m., *jm. os.*: ježúš, jemužto dějí krıſtus 2^{a}; vstanú křiví kryſtowe a křiví proroci 351^{a}.

křivda, f.: co jest pravda a co krzywda 9^{a}; člověk múdrý svého slova . . . w krzíwdye neostaví 68^{a}; Přieteli, nečiniť krzywdy, však jsi sě z penieze ujednal se mnú 307^{b}.

křivě, adv.: Neroďte súditi, tověz krzıwíe 9^{b}; (duchovníci skutky syna božieho) na jiný smysl krzıwıe obracovali 140^{b}.

křivý, adj.: krzıwými a bludnými . . . stezkami 33^{a}; Nebudeš krzywým přísežníkem 75^{a}; pro krzíwy súd 9^{b}; tehdy i krzywe proroky mámy přijímati, pseudoprophetas 168^{b}.

kříž, m.: Pod krzyzem musil svuoj chřbet nakloniti 384^{b}; Učiň na sobě znamenie svatého krzyzıe 312^{a}.

křižmo, n.: skrze znamenie svatéh(o) krzızma 46^{a}.

křižovati, impf.: ješto gſuu jej krzızowalı (židové) 47^{a}.

krmě, f.: krmíe jemu podal, prandium 15^{b}; ješto nám dal duši, snadnějie dá

také krmy ... 83b krmie tato ... [illegible]

krmiti, impf.: Svých dietek črvkami . . . nekrmí holúbek 11a. — **krmiti sě**: milostdlivými skutky duše sě pase a krmí 151b.

krocějě, f.: ktozkolivek tě nutí, aby šel tisíc krocziegy, jdi s ním druhých dva 75b.

kročiti, pf.: Dotavadto pójdeš, a dále nekroczyſſ 112b.

kromě. — Adv., *leda*: ktoz kolivek pusti svú ženu, kromie ač pro vilstvo činí, činí cizoložstvo 301a. — *Praep.*: těch, ješto byli jedli, byl jest počet pět tisícóv mužóv kromie zen a dyetek 243a, v. také *bez*; nenie žádného jiného boha kromie mne 12b.

krópě, f., *krúpěj*: těmi ohenními kropiemí osvěť . . . srdce, stillicidio 390a.

krópka, f.: (bohatec v pekle) nemožieše jmieti kropký vody 188b; přepusť, aby ščeňátka mohla sě napiti kropiek, ješto padají s tvého stola 390a.

krstitel, křstitel, křtitel, m.: Tehdy přijíde svatý krſtyttel 30b; svatý Jan, krzſtytel boží 9a. — Adj. possess. **-óv**: Daj mi, vece, hlavu Janovu krztytelowu 238b.

krstíti, křstíti, impf.: Jáz vás krſtým (v) vodě 31a; Já krzſtym 36a; Svatý Jan . . . (v) vodě krzſczieſſie 36a; Já mám od tebe krzſten byty 38a; Od toho mámy všickni krzſczieny byty 39b.

křst- v. *krst-*.

křščenie, n.: krze svaté krzſczienye nebesa nám budú otevřena 41a; na svatém krzieſſczieny (sic) 24b, v. také *dřevni*.

křt- v. *krstitel*.

krúpa, f.: oheň, krupý, snieh, led 60b.

krvavý, adj.: ten krwawy pot, jenžto . . . kapal 382a.

krveprolitie, n.: skrze jich krweprolitye (svatých mučeníků) 28b; (jez.) zapoviedaje boje, zabitie a krweprolytíe 223b.

Krysostom(us) v. *Chrysostomus*.

krýti, impf., *tajiti*: aby učenie, ješto od něho (jez.) slyšiechu, nekrili, ale proto sě učili, aby jiné učiti uměli (učeníci) 67b. — **krýti sě**, *skrývati se*: (Lišky) v jeskyniech ſie krigy 110b.

krze v. [illegible]

který, -ž, -žto, -koli, -kolivěk, pronom. — Interrog.: Ktery je člověk bez poskvrněnie? 40a; kterzy z vás . . . muož . . .? 83b. — své čtenie on počíná, kterím je činem, od kterich lidí syn boží jest přišel na tento svět 1a; Vizme, ktere holúbek má vlastnosti 44a. — Relat.: tým(i)ž činy, kterímiz pokusiv prvnieho člověka, jej sobě porobil, týmiž činy . . . svítěžil 48a; (lodí) kúpě neznámé přivezla, kterez kolíwiek nalezla 249a. — Indef.: když syn boží střelu svého kázanie v kterích lidí srdce vstřelí 6a; ač ktere jmáte protivenstvie 10b; V kterzízkolíwyek čas hřiešný člověk ke mně vzdechne, inhed zapomenu jeho hřiechóv 10b; Pravedlný člověk, kterazkoliwýek smrt a w kerzíz kolywiek čas jej nadstúpí, vežd bude utěšený 12b.

kto, -ž, -kolivěk, pronom. — Inter.: Kto sě mne dotekl? 7a; Nikte nás nezvie, kto jsme 277b; Vece jim ježíš: A vy pak kym mě pravíte? 267a. — Relat.: všickni ti, ktoz tě uzřie 101b; na kohoz padne, zetře jej (kámen) 326b; Kuohot kolywiek políbím, tenť jest, držte jej 373b; Ktoſſkolywiek následuje jeho jména, ten bude spasen 11a. — Indef.: když kto vidí některé lidi 53b; ač které jmáte proti komu protivenstvie 10b.

kudy, adv.: chodil jsi, kudý tobě libo 144b; dává syn boží naučenie, kudy bychom mohli zbýti pohoršenie 288b.

kúkol, f.: ve všelikéj věci kukol smiešena se pšenicí, zizanium 168b.

kupčiti, f., impf.: (život) v němžto nenie jsme a kupczyme 230a; Mistři žido(v)ščí tuláchu sě sem i tam po světu kupcziece 345a.

kúpě, n., *zboží*: kupíe neznámé přivezla (lodí) 249a.

kupec, m.: ten kupczem, jenž penieze proměnije rozličné, býti musí 23b.

kúpenie, n.: toto kupenye lži . . . věčnú vinú je obvazuje (židy) 396b.

kúpiti, pf.: Šimon čarodějník chtěl milost ducha svatého . . . za penieze kupity 150b; Protož kupene (') geſt zatajenie (ps. zatanyenye) jeho vzkřiešenie 396a.

kupovati, impf.: co je lacinějšie, když kupuugieſſ 54^b; A když jídechu kupowat, přijíde ženich 359^b.

kuřátko, n.: jakožto slepice shromažďuje svá kurzatka pod křídle 347^a.

kúsati, impf.: (holúbek) usty nekuſſa 158^b.

kút, m.: Vyndi rúče v ulicę a w kuty města 228^b.

kúzlo, n.: ktožkolivěk věří v čáry a w kuzla 339^b.

kvas, m.: Podobno jest královstvie nebeské kwaſſu 224^a.

kvašěnín, m., *poživatel, hodovník*: (luciféře) jsi vídán měščan nebeských tovařiš a slova božieho kwaſſienýn 381^b.

květ, m.: jako kwiet uvadlý 106^a.

kvielenie, n.: (slyšala jest) pláč a kwíelenýe veliké 25^b.

kvieliti, impf.: žalostili sme vám a vy ſte nequíelılí 176^a.

kvietie, n.: Znamenajte kwietýe, ješto roste na poli 82^a.

kvísti, impf.: (člověk) kráše buude kwıſty mezi svatými anděly 27^b; všickni . . . to vidiechu, že královstvie tohoto světa jako ktwiechu 149^a.

kyj, m.: (přijíde) zástup veliký s meči a ſ kygı 373^b.

kyselý, adj.: Já jsem . . . jedl hrozen kyſſely 383^b; že tento svět (jest) . . . kýſſeleyſſy nežli ocet 388^b.

laciný, adj. — *Levný*: Znamenajtež, bratříce, což jest laczínýeyſſíe, když kupuješ 54^b. — *Bezcenný*: malá zvieřátka a laczyna bez boha nemohú zhynúti (vrabci), vilia 164^b.

lačnost, f., *hlad*: Lacznoſt jest žádost lidského spasenie 198^b.

lačný, adj., *hladový*: Ulom lacznemu svého chleba 50^a; Líto mi zástupuov a nechci jich pustiti lacznych 261^b.

lahvicě, f., *lahvička*: Aniž nalévají vína nového w lahwice vetché 130^a.

lajno, n.: by kto svoji ruce naplnil lagen smrdutých 255^b.

lákati, impf.: kak velikú škodu činiechu diábli těm lidem, jichžto lakachu 119^a.

lakomě, adv., *lačně, dychtivě*: kteréhož kolivěk sbuožie, jehožto nemáme, lakomíe žádáme 55^a.

lakomstvie, -o, n.: jenž své lakomſtwie tomuto světu sám v sobě uhašuje 32^b; ktož kolivěk lakomſtwím tohoto světa jest sě zapıl t., cupiditate; diela našeho těla, ješto jsú smilstvo, . . . lakomſtwuo 93^a.

lakomý, adj. — *Hltavý*: vnitř pak jsú vlcie lakomí (křiví proroci) 91^b. — *Lakomý*: že který lakomý obrátí sě k ščedrosti 273^b.

lámati, impf.: Ti, ješto dna lama 58^b; ty ješto dna lamaſſíe 56^b.

lánie, n.: (rozsěvač) který by tak nemúdře rozsieval, byl by duostojen lanye 216^a.

laskomina, f.: Já jsem . . . jedl hrozen kyselý a tvoji zubové trpie laſkomíný 383^b.

láti, impf.: Mluvil-li jsem zle, laý mi 78^b.

latině, adv.: pod jednú hvězdú, ješto slove váha a latyníe libra 23^a.

latinský, adj.: (slovo racha) ani jest řecké, ani jest latynſke 70^a.

Lazar v. *Lazař*.

Lazař, Lazar, m., *jm. os.*: lazarzíe umrleho z mrtvých vzkřiesil 9^b; mámy příklad o lazarowı a onom buohatci 118^a.

lazebník, m.: vlasy, ješto lazebný^k na nás ostříže, a tensore 165^b.

laziti, impf., *plaziti se*: Had . . . skrze úzkú dieru lazy 158^a.

lázně, f.: jenž na trhy nebo snad do lazny jde 175^a.

léci, pf., *lehnouti*: A hřiešní pak lehu na zemi jako hovada, jeden druhého tlačéce 357^a.

leč, conj., *nechť*: Sluhú rozumiem anděla, lecz dobrého, lecz zlého, sive 73^b; v. také *buď*.

led, m.: ana (duše) jako žíně na ledu zmrzla 283^b.

ledva, letba, adv., *sotva, stěží*: A když ledwa deset let kraloval (Archelaus) 239^b; Tehdy on ledwa sebrav všicku sílu jim odpovědě 312^a. — v nichžtu (v obecných úřadech) bez hřiecha anebo letba, anebo nikakž slúžiti nemohú 127^a.

lehcě, adv.: Hledajtež nejprve královstvie nebeského, nebo jiné všecko lehce vám k tomu přidáno bude 85^a; že diábel lehczıe je (židy) obváže nežli dřéve 209^a; Musí lehczıegıe býti hněvati sě na bratra . . . než řeci racha 70^a.

lehkost, f., *nevážnost, špatnost*: aby (apoštolové) hospodářovi hanby nečinili a také domněnie lehkofty na sě nedali (když by z domu hned odesli) 155^{a}; když který bludných lidí příklad před naši oči bude přiveden, abychom inhed oči . . . odvrátili, aby neviděly lehkofty 271^{a}.

lehky, adv.: vložis-li na kóň uzdu a naučíš jeho lehky jíti 256^{a}.

lehký, adj. — *Lehký*: ktož sě postí, v životě lehek je 283^{a}; kak muože obtiežená početím k běhu lehka býti? 353^{a}; lehkym přikázaním, levissimo 169^{a}. — *Lehkomyslný, prázdný*: nečistota ust (jest) poklínanie . . . a slova lehka 255^{b}.

lékař, m.: on jako snažný lekarz sem i tam chodieše nemocných navštěvuje (jezukrist), medicus 57^{a}.

lékařský, adj.: jehožto lekarzſke mistrovstvie učiniti nemuož (svrchované zdravie navrátiti) 109^{b}.

lékařstvie, n., *lék*: jenž sám vie hodné lekarzſtwie lidskému národu dáti 60^{a}; (jakožto jsú ti) ješto jsú pro lekarzſtwie . . . kleštěni, (pro léčení) 109^{b}. — by syn boží lekarzſtwie neuměl, physicae disputationis 254^{b}.

lekati sě, impf.: Smysl člověčí toho běhá a uši ſíe lekagí 47^{a}.

lekcí, f.: Lekcý svatého čtenie . . . ukazuje 38^{b}.

leknúti sě, pf.: ale oni to uslyšavše, velmě ſíe tiem leczechu (apoštolové) 275^{a}; kněz uzře lekne ſíe, expavescet 101^{a}.

lění, adj. — *Lenivý*: jakožto lený lid, pigri 97^{b}. — *Zdlouhavý*: ne leným hnutím svého těla, ale rúčí milostí svéj žádosti 71^{b}; nebo tyto lenyeyſſie jsú . . . obtieženy početím dietěte (ženy), tardiores 353^{a}.

lenivě, adv.: onu výsost lenýwie sem zameškal 98^{b}.

lenost, f., *liknavost, netečnost*: Aby pro naši lenoſt zlý duch . . . opět sě k nám nenavrátil 43^{b}.

lépe v. *lepí*.

lepí, adj. kompar.: lepſſi jest jeden den tam bydliti než tisíc tisícóv na tomto světě 29^{a}; od něhožto všecko dánie naylepſie . . . schodí (od boha) 227^{b}; tak až naylepſie město Jeruzalem z kořen převrátili (Římané) 297^{a}. — lidé lepe mohú připuzeni býti naučením a dobrotú . . . nežli kterými mukami a hrozú 79^{b}, spíše; abychom tu (t. j. vůli boží), jakž naylepe móžem, naplnili 6^{a}.

les, m.: bieše také tu leſſ, lucus 163^{b}.

lesní, adj.: krmě jeho bieše med leſní (sv. Jana) 31^{a}.

lest, f.: (aby diábel) nemohl žádné lſty nalézti ani vzbuditi, fraudis commenta 14^{b}.

lestný, adj., *lstivý*: přísahy královy leſtne (smy slyšali) 240^{a}.

létanie, n.: aby jako pták svá mladá ptačátka vzbudil k letany 260^{b}.

létati, impf.: A ty Izaiáš oblaky letagície nazvati musil 55^{b}.

letba v. *ledva*.

letěti, impf.: kteří jsú toto, ješto jakžto oblaci leczí (!) 55^{a}; snadno jest, když vidímy, že svět letý, mysl naši od jeho milovánie odvaditi 149^{a}, boří se, hyne.

léti, impf.: víno nové v lahvice nové legý 130^{b}.

letnicě, f. plur.: svatí apoštolové na letníce duchem svatým jsú pokřštěni 36^{b}.

letný, adj.: biechu jemu příbuzni a proto také viece letny, alacres 56^{a}.

léto, n. — *Rok, čas*: (děti) kteréž biechu ve dvú letu 25^{a}; zda teprv toho leta, když jest křštěn, přijal rady ducha svatého (syn boží) 41^{a}. — *Léto*: když vynde fík . . ., viete, že již bliz jest leto 357^{a}.

lev, m.: (v jámě) v nížto lwowe přebýváchu 15^{b}.

Levi, m., *jm. os.*: bylo jemu jmě také lewı (sv. Matěji) 126^{a}.

levicě, f.: Nevěz, praví, tvá lewícze, co činí tvá pravice 228^{b}.

levý, adj.: ten (provaz), jenž jest vdole na lewıe straně, odpoviedá onomu, jenž jest nahoře na lewy straně 232^{b}.

lež, f.: Když člověk který znamenitý v najmenší zly (sic) nalezen bude, velmi sě toho stydí 68^{a}.

ležěti, impf.: Stojie nenie, ješto někdy gſuu lezalý před nohami nemilostivých súdcí (svatí mučeníci) 28^{a}; onoho, jenžto tři a třidceti let lezal v nemoci, iacentem 101^{b}; když svého bližnieho vidí v hřiešiech lezyece 312^{a}; Stalo sě

v mém klášteře, jenž lezy podlé kostela 312ª.

lháti, impf.: (když budú lidé) všecko zlé na vy mluviti, lzýczie 59ᵇ.

-li, konj. — Ve větách tázacích: Tylıſſ, jenžto má přijíti, czylı jiného čakámy? 171ª; neviemy, buude-lý-my (sic) zajtra živi 85ª; (abyste) poznali, kaký jest tento, kakı-lí poklad viery má v sobě 104ª; Závist . . . nehledá, co by řekla, krzywdu-lý, prawdu-ly 182ᵇ; najprvé mámy umysliti, když koho chcem súditi, geſt-lí týž hřiech na našem svědomí 86ᵇ. — Ve větách podmínkových: Poydu-lı já, připravi vám mıesto 11ª; netázal jeho . . ., wıerzıl-lı by, ale inhed jej uzdravi 140ª; A nebude-lýmý (sic) svým závažím snažně těžeti, budem od něho těžký súd trpěti 368ª; Geſt-lı to, že suol zhyne, čím budú soliti 65ᵇ; bylo-lı by to, že by sě nepolepšili 208ᵇ atd.

libra, lat.: pod jednú hvězdú, ješto slove váha a latině lıbra 23ª.

líce, n.: udeří-li tě kto v pravé lıcze 75ᵇ.

líčiti, impf.: a to hubené tělo, jakž najviece muožeš, líczıſſ 334ª. — *líčiti sě*: Pak-li která žena ſıe lîczí proto, aby oči lidské k sobě přitáhla 74ᵇ.

lichevník, m.: zjevníci slovú ti, ješto nevěrně zbožie dobývají, jakožto jsú mýtní, . . ., lıchewnýcí 291ᵇ.

lichva, f., *zisk*: Když chce (bližní) u tebe co zajieti, neodvracuj sě od něho . . ., ale dobrovolně bez lıchwí požič 81ª; když bych já se vrátil, byl bych své i ſſ lıchwu zase vzal 364ª.

lilé, f.: rozuměti jest o lılıch 84ª.

lilium, n.: Znamenajte lılıa na poli 84ª.

lisicě, f., *lis*: ukopal bieše lyſſıcze (hospodář ve vinici) 326ª.

list, m.: když vynde fík, že již . . . lıſt jeho zelen 357ª; knížky, tověz lıſt, na němžto jmějiechu býti písány viny 76ª.

listie, n.: nenaleze na něm ovoce, jediné líſtýe toliko (na fíku) 321ᵇ; (duchovníci) pisáchu desatero božie kázanie na lyſtıe 343ᵇ.

liška, f.: Lıſſkí jmají dúpě (ps. dupe) 108ᵇ.

locuste, cizí slovo: ovoce, jemužto dějí locuſte 31ª.

lodí, f.: uzře druhá dva bratry . . . w lodí 53ª.

lodička, f.: když vsede na lodyczku (jezukrist), in naviculam 111ᵇ.

loket, m.: Kto z vás . . . muož k svéj velikosti přičiniti jediný loket? 82ª.

lóno, n.: (jezukrist) jest w lonye svého otce, in sinu 15ª.

los, m.: rozdělichu mezi sobú rúcho jeho, mecíce loſſy 376ª.

Lot, m., *jm. os.*: také Lotowí ukazova jich nešlechetenstvie (hospodin) 207ª.

lotr, m.: povĕst o člověku, jehožto biechu lotrzý ranili 339ᵇ. — Adj. possess. **-óv**: vy ste jej (dům) učinili peleš lotrowu 321ª.

lovčí, m., v. *lovec*.

lovčí, adj., *lovecký*: Bethsaida duom lowcý sě vykládá 180ª.

lovec, m.: Nebo jsú k nim duchovní lowczí posláni byli 203ª; diábel, lowecz tesknosti jich hřiechóv (lidu) 203ᵇ.

lovečstvie, n.: Sydon toliko jest řečeno jako loweczſtwıe 203ᵇ.

lovenie, n.: w rybném lowíený (sic) 366ª.

loviti, impf.: ti lidé, jenžto od jezera, v němžto lowíechu, nikdy sě nebyli rozdálili 159ª.

lože, n.: káza jemu nésti své lozíe (jezukrist nemocnému), grabatum, lectum t. 101ᵇ; jako drahé kamenie w svém lozý leží v hlubokosti morskéj 87ᵇ.

lstivě, adv.: protož sě pokusili, zda by pochlebováním mohli jej lſtywıe obtéci (duchovníci jezukrista) 336ª.

lstivý, adj.: Diáblové lſtíwí a pyšní 111ª.

ľúbiti sě, impf.: ale zdravie, ješto sě má skrze hořkost (lékařstvie) tu navrátiti, to ſıe nám lybý 212ª.

ľubost, f.: lidé, ješto jeho lıboſt činie (diábla) 186ª.

ľubý, adj.: obět lıba hospodinu jest život člověčí 197ª; k oběti živéj . . . a bohu lıbey 240ᵇ. — adv. **ľubo**: chodil jsi, kudy tobě lıbo 144ᵇ; tak lıbo bylo před tebú 190ᵇ.

lucerna, f.: když jsú tvoji nepřietelé . . . ſ lucernamí a s pochodněmi tebe hledali 382ᵇ.

lucifer, m., padlý anděl: Kak jsi spadl s nebe, lucıferze 381ᵇ.

lúčiti, impf., *zapuzovati*: Ktož kolivěk luczí svú ženu od sebe, daj jí knížky rozlúčenie 76ª.

ľud, m.: lid židovský, populus 163^{b}, bychom mohli toliko lida přemoci 225^{b}; léní lid, populi 97^{b}. — **ľudé**, m. plur.: my, hřiešní lide 3^{b}; nenávidiechu líde lídy 81^{b}.

ludac, m., *klamač*: zpomanuli smy, že onen ludacz . . . řekl 206^{b}.

ludař, m., *podvodník*: málo před tiem praviechu, by byl ludarz a by svodil zástupy s viery (duchovníci o jezukristovi) 336^{a}; přede dnem súdným velmi viece těch ludarzow bude, ješto budú lidi svoditi s pravé viery 355^{a}.

lúditi, impf.: Myslíš-li to, sám sebú ludyſſ 74^{a}, klameš se.

ľudský, adj.: Ale coť muož lidſka zlost proti boží radě 22^{b}, hominum; (Duchovníci) vzložijí je na pleci lidſka (břemena) 343^{b}. — Tehdy sebrachu sě kniežata popová a starosty lidſke 371^{b}, lidu; stvořitel lidſkí 49^{a}, lidí; pro strach lidſki křest přijímáchu 34^{b}, před lidmi.

Lukáš, m., *jm. os.*: Nebo ne darmo svatý Lucaſſ píše 43^{b}.

luňak, m.: jako lunak, ne jako holúbek 55^{b}.

lúpež, m., f.: Svoji ruce vzdalmy od lupezíe 44^{b}.

ľúto, adv.: Lito mi zástupa, nebo . . . nemají, co by jedli 261^{a}.

ľútost, f., *zběsilost*: ty, ješto mějiechu v sobě diábly, nikte nesmějieše jich vésti k ježíšovi pro velikú littoſt, saevitiam 118^{a}.

ľútostivý, adj., *milosrdný*: aby byli litoſtywí jako Mojžieš (apoštolové) 277^{b}.

ľútý, adj., *zuřivý*: před zvieřata lita, aby je roztrhali, metali (svaté mučeníky) 28^{a}; aby proti svatéj panně litý nebyli (židé), non saevirent 16^{b}.

lzě, adv.: lzye jest v sobotu dobře činiti 199^{a}; tak že je nelze žádnému přijíti k uotci, jediné skrze syna 194^{b}; Toť mlazší tvoji činie to, ještoť jim nenie lzye činiti v sobotu 195^{b}.

lživě, adv.: to, což je onen lzywie sliboval, to my slibmy podlé pravdy 158^{a}.

lživý, adj.: kdyžto nikte chytrú řečí a lzýwu nebude sě moci brániti 94^{a}; (jezukrist) žehře duchovníky . . ., že biechu pokrytci a lzywí 346^{a}.

Magdalena, f., *jm. os.*: když mariji magdalenýe jejie hřieši odpuštěni běchu 202^{b}.

magedanský, adj.: přijíde do krajóv magedanſkych (jezukrist) 263^{b}.

Malachiáš, m., *jm. os.*: skrze proroka Malachyaſſíe 178^{a}.

málem v. *málo*.

málo, n. a adv.: Mojžieš sám všel (na horu) a malo lidu s ním 98^{a}; malo před tiem praviechu, by . . . (duchovníci) 336^{a}; A odšed malo, pade na svój obličej (jezukrist) 373^{a}. — (Ktož jest věrný) inhed, yakz malo bude pomlácen některým protivenstvím, navrátí sě k svému hospodinu 37^{a}, jakmile. — ve třidcetech letech, nebo malem viece, kázanie . . . sě naplnilo 350^{b}.

malomocný, adj. subst.: malomoczni člověk, leprosus 98^{a}.

malost, f.: Malitké zajisté ne pro maloſt těla nazval, ale pro nevinu 193^{b}; maloſt dělníkóv znamenává nedostatek kazatelóv 142^{b}, malý počet.

maľučký, adj.: ktož pohorší jednoho z těch maliczkych 286^{b}.

maľutký, adj.: pozvav malitkeho, postavil jej v prostředku (jez.) 193^{b}; Dajte malitkym jíti ke mně t.

malý, adj.: že tak z mala chleba toliko košóv otruskuov kázal jsem ostati 266^{b}; před malym časem ohaven a dnes velmi krásen, ante pusillum 101^{a}; při malem lidu dievka by v domu vzkřiešena 137^{b}; ktož chce malý a pokorný býti 25^{b}.

mamona, f.: Nemuožete bohu slúžiti a mamonye 82^{b}.

Manasses, m., *jm. os.*: A Ezechiáš pak urodil manaſſen 1^{b}; Nebs ty onoho manaſſen očistil 100^{a}.

Manesse, *jm. národa*: Jižto horu držal národ maneſſe 117^{b}.

Manicheus, m., *jm. os.*: Slyštež, Marchion a Manycheus i jiní kacieři 138^{a}. — Těžmy od manýcheow, proč chtie tomu 81^{b}, přívrženců Manicheových.

manna, f.: Otcové naši jedli jsú mannu na púšči 264^{b}.

manželka, f.: když muž který má svú manzelku ženu 338^{b}.

manželský, adj.: jenž s odpuščením manzelſkym všecko jejie tajenstvie zvěděl (Josef o Marii), licentia maritali 16b; by byla vieru manzelſku přestúpila (žena) 77a.

manželstvie, -o, n.: aby jedniem manzyelſtwím svázáni byli 299a; když muž ženu od sebe pustí pro přestúpenie manzelſtwa 77a; když bieše w manzelſtwo dána Maria Josefovi, desponsata 14a.

Marek, m., *jm. os.*: svatý marek praví 121b.

Marchion, m., *jm. os.*: Slyštež, Marchion a Manicheus i jiní kacieři 138a.

Maří, f., *jm. os.*: Jehožto nám dopomáhaj buoh i svatá marzý. Amen 68b.

Maria, f., *jm. os.*: Maria a martha, přieliš mě milujíce, jsú řekly 107a.

Marijě, f., *jm. os.*: Josefe, nebuoj sě přijieti marygíe, své ženy 14a; když marigy Magdaleně jejie hřieši odpuštěni běchu 202b.

Marta, f., *jm. os.* v. *Maria*.

maso, n.: že je maſſa nikdy nejedl (Kleofáš) 146a.

mast, f.: žena jmající alabastr maſty drahé 371b.

máta, f.: pokrytci, ješto béřete desátek z maty 342b.

mátě v. *máti*.

Matěj, m., *jm. os.*: Svatý mathiey byl jest židovského pokolenie 1a. — Adj. possess. **-óv**: k rozumu tohoto svatého čtenie mathíeyowa 227a.

matera v. *máti*.

Matermita, *jm. místní*: v městci ... arabském, ješto Matermýta slove 241a.

Mathan, m., *jm. os.*: Eleazar pak urodil mathana 2a.

máti, mátě, matera, f.: ten jest muoj bratr, sestra i matýe 6b; aby všickni otcové i materí své dietky oféřovali kněží 303a; Taký jest pláč i také kvielenie toho času od mater těch dietek 26a. — Adj. possess. **mateřin**: Prosieše mátě ..., omylováním materzýnym nevědúci, co by prosila 314a.

matka, f.: matka našeho jezukrista Maria 14a.

Maxim, m., *jm. os.*: Na toto čtenie píše svatý Maxým biskup 287a.

Maximila, *jm. os.*: pro to slovo Montan ... a maximíla ... sě postiechu 133a.

mazati, impf.: Mazal tě buoh tvój olejem 45b; Kristus toliko řečeno jest jako mazaní 2b.

mdloba, f.: pro mdlobu žaludka tvého 150a; Nebo on mldlobu (sic) svú očí svého syna tehdy neviděl, kdyžto jemu požehnánie dával (Isák) 22a.

mdlý, adj.: Mdli sme, Parvuli 113b; oni jakožto ještě mdlí u vieře (apoštolové) 57a; aby, ktož chce pomoc jmieti od vyššieho, pomohl také sebė mdleyſſiemu 63b.

meč, m.: rytieř jsem meczem opásaný, gladio 104b.

med, m.: krmě jeho bieše ... med lesní (sv. Jana) 31a.

měděný, adj.: dvanádste volóv, na nichžto stáše moře mýedyene 144a.

měkcě, adv.: Člověka myekce oděného 170b.

měkký, adj.: Když již větev jeho (dřeva fíkového) mýekka bude ..., viete, že je již blízko léto 351b; I jmějieše svatý Jan rúcho ne mýekke ani rozkošné 33b. — adj. subst.: Teď ti, ješto sě w mýekke odievají, v duomiech králových jsú 172b.

Melchisedech, m., *jm. os.*: melchiſedech za Abrahama oféroval chléb a víno 341b. — Adj. possess. **-óv**: podlé zákona melchíſedechowa 341b.

melicě, f., *mlečka*: Dvě melicze (budeta) v žrnoviech 352a.

méně v. *mení*.

mení, adj. kompar.: (když jest malý vietr) jedno menſie plevy budú ven vyvrženy 37b; A když tvé menſſye dětinstvo minulo 379b; ty Betleme, město židovské, nikake nejsi menſie mezi znamenitými městy židovskými 20a; žádný člověk ... nepotupí od mých naymenſych přijieti pokřščenie 40b. — adv.: by Jan neslušal k nebeskému králevství, a velmi menye jiní proroci 177a; A když sě naymenye naděje, příde pán 359b.

měřiti, impf.: kterúž měrú buudete míerzyty, túž vám bude odměřeno 67a.

měsiec, m., luna: jakž myeſſýecze přibývalo neb ubývalo 58a.

měsiecovy, adj.: podle myeſſieczoweho behu 58ᵃ.

mest, m.: Tito lidé mſtu jsú plni 134ᵃ.

městce, n.: Kafarnaum jest mieſtcze 51ᵃ; sſat jest w mieſſczý v jednom arabském (Jan) 241ᵇ.

městišče, n., *místo*: Mýeſtyſtie jest svatá cierkev 37ᵃ; i zčiscí (sic) sě mýeſcziſczie 37ᵃ.

město, n.: U Betlemě v mieſtie židovském, in civitate 20ᵃ; w malém židovské(m) mieſtye, loco 163ᵃ. — Jeruzalem: A ostav jich jíde ven z mieſta do Bethanie 321ᵃ.

měščěnín, m.: jsi vídán myſſczan (sic) nebeských tovařiš 381ᵇ; (král) nad svým mýeſtyenynem tieže, které by jej právo odsúdilo 371ᵃ.

meškánie, n., *otálení*: meſkanýe činí pán muoj přijíti 358ᵃ; šel na pút, tověz dlúhé meſkanie učinil 327ᵃ; beze všeho meſkanye do nebeského královstvie jsú přišli, sine mora 310ᵃ.

meškati, impf., *otáleti*: Nemeſkal Petr, . . . inhed běžal k slovu 250ᵃ; (Hospodin) dlúho meſkal čakaje, zda by sě polepšili 327ᵃ; nic nás nemeſkay, retardet 108ᵃ.

metati, impf.: vedúce s sebú němé a slepé a meczí je k nohám ježíšovým 260ᵇ; draho kamenie nemeczte před svině 87ᵇ; (sv. mučeníky) někdy před zvieřata litá . . . metali 28ᵃ; na mé rúcho metali gſſu losy 376ᵃ; nikdy přiemu cestú nejdú, ale i sem i tam kličky meczý 110ᵇ. — **metati sě**: Tehdy . . . jíde všecko stádo, meczice ſýe v moře 117ᵃ; lodička prostřed moře metaſſe ſie vlnami 247ᵃ, zmítala se.

metla, f.: tu moc skrze metlu znamenával (syn boží o moci apoštolské) 153ᵃ.

mezě, f., hranice: jimžto sě dostala země bliz mezí pohanskéj Galilí 51ᵃ; do nie (nebeské radosti) budú pobráni Pod mezmý (sic) všickni tam, ex gentibus 108ᵃ.

mezi, praep. — S akkusativem: svým andělóm přikázal o tobě, aby tě vzeli mezý ſwogí rucze 46ᵇ; když chtěl jíti mezi pohanſtwo 1ᵃ; prosi jich, aby jej třetieho meſý ſe přijali 292ᵇ. — S instrumentálem: že jsú jeho mlazší klasy mezy rukama třeli 198ᵃ; ktož jest set mezy trrným 214ᵇ; zlé domněnie po stvořiteli mezi lidmí žádáchu vzbuditi (diáblové) 58ᵇ; uměnie k rozeznání mezy zlym a mezý dobrym 270ᵃ; rozdělichu mezy ſſobu rúcho jeho 376ᵃ; při superlativu: že jest on byl milejšieho a kraššieho zpósobenie mezy wſſyemí lidmí (jez.) 8ᵃ. — Pojídechu cztírzimezidcietma starších 129ᵇ; kostelnie kronika mezý gynu wieczy praví 146ᵃ.

mhla, mlha, f.: jenž byl všel na huoru we mlhu (Mojžieš) 277ᵇ.

mieniti, impf., *míniti, znamenati*: Nebo mluvě hlavě, tělo také mýeny (jez.) 74ᵇ; že je (židy) tajně mýenyeſſye, protož i povědě a ika (jez.) 187ᵃ; Aby to, což usty mluvímy, srdcem bychom též myenyli 78ᵃ. — ta slova biechu před nimi skryta, a co by mienyla, nerozumiechu (apoštolové) 285ᵃ.

miera, f. — *Měřice, kbelík*: Ani také zajžhúce svieci postavie ju pod myeru, ale na sviecen 65ᵇ; ve třech mýerach múky 224ᵃ. — *Míra*: w túž míeru bude jemu odměřeno, mensuram 108ᵃ; bych nebe i zemi . . . muohl dáti, zajisté ani tak mýerý pravé odplaty dosieci bych mohl 387ᵃ. — *Umírněnost*: túž míeru a túž tvrdost života . . . měla sta oba 178ᵃ.

miesiti sě, impf.: když ſie buudete mezi mnostvie lida myeſſyty 225ᵇ.

miesto, n.: Jde z úmysla na některé mieſto, aby mohl ženu viděti 74ᵃ; Pójdu-li já, připravi vám mýeſto v nebeském království 11ᵃ; Toto mieſto písma hospodin . . . potom plnějie vykládá a řka 76ᵃ; na všech mýeſtech, ubique 16ᵃ. — **na tom miestě**, *ihned*: když počne člověk svého hospodina snažně milovati . . ., na tom mýeſtýe všecky chytrosti v srdci člověčiem jako zemrú 30ᵃ; A kdy by syn buoží již křštěn, na tom mieſtýe vynide z vody 40ᵇ, srv. ynhed vynide z vody 38ᵃ. — A od toho mieſta hledáše sličenstvie, aby jej zradil (Jidáš) 372ᵃ, od té doby.

miesto, praep.: aby ten ſtud byl nám mieſto muky 34ᵃ.

Micheáš, m., *jm. os.*: nedoloženo. — Ad possess. **-óv**: v mýcheaſſowich prorokových knihách, in Michaea 167ᵇ.

míle, f.: Pudí-li tě kto, by s ním nesl některé břiemě za mílí, jdi s ním druzie dvě mílí 80b.

míle, adv.: aby všecko míle pro pravdu trpěli (učeníci) 67a.

milosrdenstvie, n.: Blahoslavení jsú milo'srdní, nebo miloſrdenſtwie sě nad nimi stane 59b.

milosrdie, n.: svým velikým míloſrdým těší jej veždy 228a; Toho bohatstvie božieho míloſrdie bieše znamenal žaltářník 312b.

milosrdný, adj.: Blahoslavení jsú míloſrdný, misericordes 59b.

milost, f. — *Láska*: míloſt mužská k ženě 90b; Sjednajte ve mně míloſt, charitatem 167b. — *Milost*: O míloſt velikého diva duostojná, gratia 15a; míloſt ducha svatého (nám bude) dána 41a. — Slyšala jest vaše míloſt, že svatý Matěj . . . 227b.

milostivě, adv., *laskavě; s láskou, vroucně*: odpověz chudému miloſtywîe 256a. — Spasitele našeho muky . . . mámy míloſtywie objímati 377b; Tichým . . . země jest odkázána, nebo toho mýloſtywie žádají 65b, vroucně.

milostivý, adj., *milostný, laskavý*: syn boží spí míloſtywym snem, pio somno 115a; aby on ovčičky své jako miloſtywý pastýř . . . obránil (hospodin), mansuetus 33a.

milostník, m., *milovník, miláček*: dosti pravú chválú svého míloſtnyka . . . syn boží jest obdařil 269a.

Milotín, m., *jm. místní*: potom přišed do mílotyna (sv. Pavel) 150a.

milovánie, n., *láska*: mílowanym k svým dietkám jsú zavázány (kojící ženy) 353a; pro milowanýe, propter charitatem 98a.

milovati, impf.: lidí, ješto tento svět přieliš mílugy 27b; Mílugij prvé seděnie na večeřiech (duchovníci) 342a.

milovník, m.: Plodilas, praví, vilstvo s mnohými svými mílownyki (Jeruzalem) 325b; praví (jez.) o těchto, že jsú mílownyczí pravého a věčného zbožie 61b.

milý, adj.: přietel tvój, jenž tobě jest tak míll jako tvá ruka 288b; buohu milí . . . biskupi, deo acceptabiles 105a; Abychom mohli býti milý a žádni 8a, v. také *žádný*; velmě míleyſie hody . . . jemu jest připravil (sv. Matěj jez.) 128a. — Mój mýlý jest bielý 8a, miláček. — V oslovení: Míly pane, pusť mne 292a; Již jest všem známo, o bratříce mila 147a; O milý, o charissime 106a.

mimo, praep., *mimo*: A ti, ješto jdiechu mýmon, haniechu jej (jez.) 376a; každý z nich, což mohl požádati, mímo ſie pustil 53b; že vás mímo gyne mnohe lidy pozval na svatbu 333b z jiných lidí (exclus.); Mýmo hedwabne, mymo praſſne twe lozîe tvrdú slamičku . . . jest sobě zvolil (sic), děťátko 379b. — *nad*: A to, což by viece mýmo to bylo, to zlé jest 75b; zbožie, ješto často mýmo potrziebu máme 212b.

mimochody, adv.: vložíš-li na kóň uzdu a naučíš jeho lehky jíti mímochody, bude na něm král seděti 256a.

minúti, pf.: Donidž nebe a země nemíne, najmenšie slovce . . . nezhyne 66a; Pusté tě miesto a čas již mynul 243a, pokročil.

mír, m.: mír a pokoj lidem na zemi 54b.

miřiti sě, impf., *smiřovati se*: Ani jest hodno s ním ſíe mírzity (s diáblem) 73a.

mírný, adj., *v míru žijící*: (nevizi) bychom jemu byli . . . dobrovolni nebo mírný (diáblu) 72b.

mísa, f.: skrytci, ješto čistíte . . . čieše nebo miſſy 343a.

mistr, m.: Nikodem, míſtr izrahelský, doctor 107a; sebrav míſtrí neb písaře obecné 20a; o jezukristovi: Miſtrzíe, vieme, žes spravedlný 334b atd. — buďmy míſtrzý nad svým svědomím a nad svým tělem 11b. — Adj. possess. **-óv**: Kde jsi míſtrowu stolici přijal 323b, mistrovskou.

mistrovstvie, n.: těl(u) svrchované zdravie navrátil (jez.), jehožto lékařské míſtrowuſtwie učiniti nemuož 109b.

mistrstvie, n.: (jez.) sedě učí; neb přislušie to k duostojenství míſtrſtwie 60a.

mlácenie, n.: Po mlaceny neněšieho života . . . všeckni dobří ode všech zlých budú odlúčeni 37b.

mládec, m.: že diábel toho jistého mladczie . . . byl by . . . zahubil 281a.

mládenec, m.: těchto mladenczow (smrt) 25b, t. j. „Mlaďátek“.

mladost, f.: Toho jsem všeho ostrichal od me mladosty 302^a.

mladý, adj.: doniž byl tak mlad, že mluviti nemohl (jez.) 21^a; aby jako pták sva mlada ptacatka vzbudil k letaní 260^b. Poněmž . . . mlad zmladu obykati 246^b. — adj. subst., *učeník*: zapovıedá mlazſſym, aby svých mistróv nesúdili (sv. Pavel) 86^b; V oněch časiech pověde Ježíš svým mlazſſým, discipulis 65^b atd.

mlátiti, impf.: tu máme býty mlaczeny (na věčnosti) 37^a.

mlčěti, impf.: usta buudu mlczety 94^a; Nepřestávaj ustavičně děkovati,nemlcz vždy sě znáti, non taceas 100^b, neustávej; pravdy mlczetı nechtěl (syn boží) 341^a.

mléčný, adj.: Z ust dětiných a mlecznych dokonal jsi chválu 323^a.

mléko, n.: Oči jejie jako holúbkově, ješto jsú mlekem zmytě 45^a.

mléti, impf.: dvě budeta mlety v žrnově 357^b.

mlha v. *mhla*.

mluvenie, n., *řeč*: Buď vaše mluwenye: Jest, jest; nenie, nenie 77^b.

mluviti, impf.: A doniž byl mlád a mluwíty nemohl (jez.) 21^a; Beda slovutný mluwí na toto čtenie a řka takto 2^a; k onomu mluwıe k nám ke všem mluwí (jez.) 101^b; již tuto počíná mluwýty těm, ješto tehdy před ním biechu (jez.) 63^a; Jakž mluwıeſſıe apoštol a řka 96^b, v citování; ješto o vás zle mluwîe, blasphemiantium 163^a.

mnieti, impf.: Já mný, že dci svaté cerekve jsú . . . 258^a; Nemným toho, by bylo dosti na tom 168^a; A ty také mný, existimes 105^a; Žena žádného silnějšieho nejmá mnyety než svého muže 338^b; kázal jí dáti jésti (jez. dievce), aby nemnyeno bylo, by byla obluda 137^a.

mnich, m.: když uzřie mnýcha v dobrém rúše (mnozí), zlostně jej posúdie 86^b; jeho hlava zjevena byla dvěma mnychoma (sv. Jana) 241^b.

mnohem v. *mnoho*.

mnoho, n. a adv.: Anit váží, mnoholí, ale kterým úmyslem kto co oféruje (bóh) 54^a; lékařstvie, jímžto tak mnoho zlého muožeme zbýti 65^a; Lazař před mnoho lidmi (byl vzkřiešen) 137^b; z mnoho tisicóv vybraný 8^a. — ti biechu mnohem hrubější nežli duchovníci (Saducci) 336^b.

mnohý, adj.: otec mnohych lidí 3^a; Mnozy jsú ti, ješto to činie, v. také *zlý*; mnohe ožebračila a mnohe sirotky zčinila (zlá žena) 325^b.

množiti, impf.: Kdyz buudeſſ mnozyty své modlitby, neuslyším tebe 256^a.

množstvie, n.: mnoſtwıe žni znamená mnoſtwíe lida 142^b.

moc, f.: mocz jednoho divu ze mne vyšla, virtus 7^a; nežádám moczy, potentiam 99^a; pod moczí krale, sub potestate 105^b; přemožmy ty moczý, ješto jsú u povětří, tověz diábly 12^a; to již nenie w naší moczı, arbitrii 291^a.

moci, impf.: viem, že všecko mozeſſ 99^a; Ale coť muoz lidská zlost proti buoží radě 22^b. — Beze mne nemozte nic učiniti dobrého 12^a; Téhož také mocí vaše tělo buude moczı oděno býti 84^a. — jezukrist skrze tu střelu muoz rozuměn býti 5^b; Nemoz to býti, by země a nebě zhynula 67^b; Slyši to, lakomý, . . ., že nemoz bohatství a jezukristovi spolu slúžiti 82^b. — jelikož jest v nich, rádi by mohlı vieru křesťanskú zahubiti 88^a, chtěli; (duše umrlého) velmi by raděši mohla vstúpiti v své vlastnie tělo 118^a. — ješto všelik, muohu-lı, krátce chci vypraviti (sv. čtenie) 307^b.

mocně, adv.: vším mocznye vládne (syn boží) 16^a.

mocný, adj.: věřímy, že syn boží jest všeho mocen 97^a; Takéž nám moccznu a silnu slušie býti 7^a; aby to (smysl a rozum) bylo poddáno muocznyeſſyemu, jenžto jest pravda a jediný syn boží 62^a.

modla, f.: aby všech modl pohanských nenáviděli 352^a; přenečisté modly jménem idoli 162^b.

modlitebný, adj.: Duom muoj duom modlıtebny nazván bude 321^a.

modliti sě, impf.: když ſıe buudete modlıty, řiekajte 3^a; A protož jemu ſíe veždy modlmy (jez.) 11^a; modleſſe ſıe jemu a řka, adorabat 98^a.

modlitva, f.: A tak snažnú vzdal modlıtwu, postulationem 98^b; Vendi, hospo-

dine, má modlítba před tvój svatý obličej 8ª.

modrý, adj.: tkaničky (ps. tkanýc ki) malé modree 344ª.

mój, pronom.: ten jest muoý bratr 6ᵇ; Me utrpenie, ješto trpím 36ᵇ; seděti na méj pravici nebo levici nenie me dáti vám 313ª, není v mé moci.

Mojžieš, m., *jm. os.*: Moyſyeſſ, svatý muž 2ª. — Adj. possess. **-óv**: keř moyzeſſow zdáše sě, by hořal, Moysi 15ᵇ; vlastnost zákona moyzieſſiewa 81ᵇ.

mol, m.: Čiňte sobě, praví, poklady v nebesiech, kdežto ani rez ani molowe pokazie 229ª.

Montan, m., *jm. os.*: pro to slovo montan a Priska . . . sě postiechu 133ª.

mor, m.: budú morowe . . . po městech 348ᵇ.

moře, n.: Obyčej lidí, ješto plovú na morzý 13ᵇ.

Moria, f., *jm. hory*: pod horú, jížto dějí morya 163ª.

mořský, **morský**, adj.: cesta morzſka za Jordanem 51ª; v hlubokosti morſkey 87ᵇ.

mračný, adj.: Podlé běhu a zpósobenie nebe muožete jasné i mraczne dni předvěděti 265ª.

mrcha, f., *mrtvola*: orlice za mořem čijí mrchᵛ a k téj mrſſie sě sbierají 355ᵇ; hrozí hospodin, že chce to jisté miesto naplniti mrchu těl mrtvých lidí, cadaveribus 164ª.

mřieti, impf.: své syny přirozené když mrzyéty viděla (sv. Felicitas) 211ᵇ; břich mrucieho těla zemským chlebe(m) naplniti 175ª, smrtelného.

mrtviti, impf.: když člověk . . . své tělo od žáduosti tělestné mrtwí 50ª.

mrtvý, adj.: Nenie buoh mrtwich, ale živých 335ᵇ; jeho z mrtwich vzkřiešení máte sě radovati (jez.) 4ª.

mrzatý v. *mrzutý*.

mrzkoſt, f., *šerednost, ošklivost*: jeho (nemocného) kněžie židovská pro mrzkoſt dotknúti sě nerodiechu 122ª; (abychom) nikohého w mrzkoſty neměli, horrere 99ᵇ; bylo židóm přikázáno, aby všech modl pohanských nenáviděli a mrzkoſt jich jměli 352ª; nejměl jsi mrzkoſty v tento náš smrtedlný přiebytek své světlosti nachýliti 378ᵇ.

mrzký, adj., *ohavný*: Mrzko buď nám milovati to, což viemy, že má skuoro minúti 213ª.

mrzutý, adj., *šeredný*: O divná pokora mrzuteho, mdlého, jehožto všickni údi jsú zlámáni 122ᵇ; nemohl jsi mieti . . . ani kolébky . . ., ale mrzute jesličky smrdutého chléva (ps. chewa) 379ª; tento najkrašší . . . ka(k)ť jest naymrzutieyſſy byl učiněn mezi všemi lidmi 385ᵇ. — Když uzříte mrzkost zámutka, tověz modlu židóm mrzatu 352ª.

mstíti, impf.: My když kterú křivdú . . . budeme rozhněváni . . ., sami sebe mſtýme 48ᵇ.

mučedlník, m.: svatí muczedlnykowe ohně . . . trpěli, martyres 19ª.

mučeník, m.: O smrti drahých muczenýkow . . . svaté čtenie 25ᵇ.

mučiti, impf.: muky, jimižto hřiešníci mají muczíeny byty, cruciandi 164ª.

múdřě, adv.: Všecko mudrzie činíš, dispensanter 99ª.

mudřec, m.: Toť jest život dospělého a svrchovaného mudrcze 62ª.

múdrý, adj.: s oněmi mudrími pannami 11ª.

múcha, f.: zebub mucha sě vykládá, musca 162ᵇ.

muka, f.: stud na zpovědi jest veliká muka 34ª; skrzě veliké muky 27ᵇ.

múka, f.: Jakožto právě kvas mnoho mukí v sě obrátí 225ᵇ.

múřěnský, **múřinský**, adj.: lid murze ſkí 129ª; Murzynſky lid předejde ruka jeho 135ª.

múřinský v. *múřěnský*.

musiti, impf.: Protož až do našeho skončenie muſſíme s ním u válce býti (s diáblem) 3ᵇ; ne proto, by to tak muſylo býti 217ª; však muſſyegi všickni v jednom království býti 370ª.

muší, adj.: ješto . . . nazvána jest modla muſſye (Belzebub), muscae 162ᵇ.

mútiti, impf.: (moře) ty, ješto po něm plavají, svými vlnami muty 230ᵇ. — **m. sě**: mezi vodami lodička ſie muty 249ª; nebuoj sě, nemut ſíe, non conturberis 17ᵇ.

muž, m. — *Muž*: Muzye ninivitščí vstanú 205ª; k tomu nás napomíná múdrý muzz a řka 240ᵇ; ti, ješto biechu jedli,

bieše čtyři tisíc muzow bez zen a bez dietek 263^a. — *Manžel*: Josefa, mvſye svaté marie 2^a.

muží, adj.: ješto jsú sě narodili z žen a z poznanie muzieho 176^b.

mužně, adv.: aby sě smrti nebáli, ale muznýe smrt trpěli (mlazší jez.) 136^b.

mužobojstvo, n., *vražda*: z srdce pochodie . . . muzoboyſtwa, cizoložstva, homicidia 251^b.

mužsky, adv.: muzſkí a udatně 221^a.

mužský, adj.: pro tvrdost srdce muzſkeho 76^a; milost muzſka k ženě 90^b.

mužstvie, n.: ješto i tento svět i naše muzſtwíe přemohla (žena) 213^a.

my, pronom.: protož mý, jelikož muožemy, jich svatá jména chcmy vyložiti 2^b; když na ný pokušenie příde 47^a.

mýliti sě, impf., *pochybovati, mýliti se*: Nemýlîm ſıe, neblúdím 99^a; Co ſíe mýlıſſ, Josefe, dubitas 17^b; kto ſıe tiem mýlí, že jest to viece 70^b; Nemýlıl gſí ſíe věřiti a já nemeškaje chci tě uzdraviti 99^b, nerozpakoval.

myrra, f.: ofěrovachu jemu své dary, zlato, kadidlo a mýrru 20^b.

mysl, f., *mysl, myšlenka*: Mějte myſl k bohu v dobrotě, animum 42^a; vyšed ven poče sě pečovati, aby ten zlý úmysl dokonal a svú myſſl d plnil (Jidáš) 381^b.

mysliti, impf., *mysliti, smýšleti*: Proč mýſlıte zlost na vašem srdci? 120^b; proto ju (Marii) od sebe pustiti myſſleſye (Josef), cogitabat 16^b. — Takéž jmají všickni, ješto jmají své sluhy a dievky, mýſlitý (jako centurio o svém sluze) 103^a.

myšlenie, n.: když již i ženy nevidí, však v sobě tvoří rozličnú žádost a myſlenye 74^b; (jez.) k jich myſlenym odpověděl 183^a.

mýti sě, impf.: vlažně ſıe nemýl (Kleofáš) 146^a.

mýtný, m. z adj.: jakožto jsú mýtní, zloději, lichevníci 291^b; Toho je syn boží pozval, an bieše mýtnym (sv. Matěje) 1^a.

mýto, n.: uzře člověka sediece na mytye (jez.) 124^b.

mzda, f.: Pozov dělníkóv a vrať jim jich mzdu, mercedem 307^a.

mženie, n.: to sě všecko stane inhed we mzýení oka 96^b; we mzený oka po všem světu sě ukáže (blýskanie) 355^a.

na, praep. — S akk.: korunu z trnie vsadichu na jeho hlawu 375^b; tehdy veliká vlna tepe na lodyczku 248^b, v. také *nad*; to (městečko) ležieše na ſtraný huory Olivetskéj 318^b; Na kazanye je poslal, ad praedicationem 168^a; pak-lı by naše chvála šla na buozy czıeſt 139^a; že jest přišel na tento svět na zdrawíe všemu světu (jez.) 110^a; Plač na ſwe hrzıechí, vzdychaj 255^b; muožeš mě očistiti, mně na vzytek a tobě na chwalu a těm, ješto uzřie, na dyw a k naučení 99^a; Neslušie to na tye, bože, nestane sě tobě to 267^b; Nemalú vinu jmají židové na ſye 137^b; (Herodes) da sě na welıke chýtroſty 22^a; život dobrý s vámi jest, a vy na ſmrt péči máte 113^b; veseléce sě na jeho narozenýe, in eius generatione 19^a atd. — S lok.: všecek zástup stáše na bbrzeze 213^b; ktož jest na ſtrzyeſſye, neslaz 351^a; Učiň na ſſobıe znamenie svatého kříže 312^b; toho nemóžem na bozíe jedno modlitvú obdržeti 143^a; stud na zpowıedy jest veliká muka 34^a; Když stojíte na modlıtwíe 10^b; protožes mi byl na maleý wíeczı věren, dávám úřad nad velikú věcí 7^b; na jeho ſwatem narozený anděl pastýřóm pověděl a řka 3^b; neb bychom snad na naſſy ſmrty jinak ku pokoji přijíti nemohli 72^b, při smrti atd. — Předl. opakována: vzníde na horu na gednu (jez.) 59^a; seděl na oſſlıku na mladem (syn boží) 319^a.

Nabal, m., *jm. os.*: aby zabil nabala, člověka nemúdrého (David) 241^a.

náboženstvie, n., *zbožnost, pobožnost*: ti duchovníci ne pro nabuozenſtwíe, ale pro strach lidský křest přijímáchu 34^b; Tento učeník nemluvieše z nabuozenſtwíe, ale aby divy od ježíše viděl 110^b; někteří, ješto beze všeho nabozenſtwıe svého srdce poslúchají slova božieho 220^a. — tu lidí dobrých nabozenſtwym a pútmi jest navštěvována (hlava sv. Jana Křt.) 242^a.

nábožně, adv.: kterýž kolivěk člověk o jeho svatých ranách nabuoznye pomyslí 45ª.

nábožný, adj.: A ona nabozna panna praví 8ª; rúchem nabuoznym, pietatis 92ª.

nabrati, pf.: pět nemúdrých . . . nenabrachu oleje s sobú 359ᵇ; z tvé plnosti všichni ſme nabralí 389ᵇ.

Nabuchodonosor, m., *jm. os.*: jakožto čtem o Nabuchodonozorowı 191ᵇ.

náčinie, n.: kak muož kto vníti v duom kterého silného a jeho naczynýe pobrati? 185ᵇ.

nad, praep. — S akk.: přišedši nad duom, v němžto bieše děťátko, tu sta (hvězda) 20ᵇ; kak on nade wſſıeczkı lıdy najvyšší jest (jez.) 38ᵇ; A to, což viece nad to, jest od zlého 78ª. — čím viece vlny nad lodyczku tepiechu 112ᵇ; nazval jej hrozným v jeho radách nad ſyný czlowıecíe (prorok jezukrista) 148ᵇ, na syny, v. také *na.* — S lok.: Nad wodu sě rád hniezdí (holúbek) 44ᵇ; knieže nad rıtýerzí (centurio) 102ᵇ; abychom těch, ješto sú nad namí, nesúdili 86ᵇ; dávám (tobě) úřad nad welyku wîeczí 7ᵇ; kdyžto židové . . . tak velikú nenávist nad ſſwatymí apoſtolí ukazovalı 350ª; Potřebu svému bližniemu netolikož, jelikož muo eš, ale i nad moczı činiti 55ª atd. — Předložka opakována: nad to nade wſſıeczko 338ª; nade wſſıeczkí nad tý 106ᵇ.

naděje, f.: položí-li svú nadýegı v světlosti téj hvězdy 14ª, v. také *jmieti.*

nadchnúti, pf., *naplniti*: jelikož vrchnie milosti geſt nadſſen (každý našinec . . .) 174ª.

nadieti sě, impf.: podlé řeči oněch králóv nadyegıeſe ſíe, by mohl ježíš tak stár býti (Herodes) 25ª; aby tomu věčnému, od něhož zboží ſıe nadal, svého časného požičil (sv. Matěj) 127ᵇ.

nadpřirozený, adj.: přistup dar tvé milosti nadprzyrozıenye 250ª.

nadstúpiti, pf.: Pravedlný člověk, kterážkolivěk smrt jej nadſtupí, veždy bude utěšený 12ᵇ; inhed jakž závist naši mysl nadſtuupı, dobrá vóle jie odstúpí 55ª.

nadšenie, n.: vnitřním nadczıenym aby za ním šel, jemu přikázal (sv. Matěj za jez.) 126ᵇ.

nadúti sě, pf.: nadulo ſíe geſt srdce lidu tohoto 214ª.

nadutý, adj.: že pyšní jsú jako naduty a jako větrem rozšířeni 60ᵇ; ješto sě bojie, tověz ješto nemají duchu nadutcho 60ᵇ.

nadýmati, impf.: uměnie nadyma, ale milost polepšěvá 60ᵇ; pýcha nás nenadymay 213ª.

náhlý, adj.: když by nahhly oheň některý duom obklıczıl 151ᵇ; zloděj jest smrt nahla 358ᵇ. — smrt wnahle a beze všeho domněnie přide 358ᵇ.

nahoditi sě, pf.: dar, kterýž kolivěk duchovní ſíe nahody 71ᵇ.

na-hoře, adv.: protož nahorzıe řečeno, supra 231ª.

na-horu, adv., *vzhůru*: O člověče, ješče pozdvih hrdla chodíš nahoru? 381ª.

nahota, f.: Sluhám božím neslušie mietı rúcha . . . jedno ku přikrytí své nahotı 33ª.

nahý, adj. — *Nahý*: Když uzříš naheho, přioděj jemu 50ª. — *Holý*: lépe jest jemu zachovati nahy život 352ᵇ. — *Bezbranný*: protož nazy ſſ nahym bojijme 273ª.

nachýlenie, n. — *Náklonnost, láska*: žádný nemni, by, když jejie synové umierali, jejie přirozenie nachylenıe také umřelo bylo (sv. Felicitaty) 211ᵇ. — *Úmysl*: když jídechu kupovat, tověz nachılenye k tomu jmějiechu (nemúdré panny) 362ᵇ.

nachýliti, pf., *nakloniti*: (aby) syna božieho nachılıl (centurio), commoveret 103ᵇ; aby tvé srdce nebylo odchýleno, ale nachíleno k bohu 338ª. — **nachýliti sě**, *přikloniti se*: nachylíw ſıe našiej nemoci, inclinante se 98ª.

nachylovati, impf., *nakloňovati*: všecko stvořenie k svému přikázaní nachylugıe (jez.) 117ª; k nestatečnéj milosti žádné pochlebovánie nás nenachíluý 172ᵇ.

nájem, m.: A když učini nagıem s dělníky . . . z penieze denniebo, posla je do své vinnice (hospodář) 307ª.

nájemník, m.: nad dobrého pastýře viece než nagemnyka v sobě ukazuje (jez.) 142ᵃ.

najieti, pf., *najmouti*: jenž k zdělání svéj vinnice nagyal geſt dělníky (hospodář) 307ᵇ.

najímati, impf.: jenž vyšel . . . nagymat dělníkóv do své vinnice (hospodář) 307ᵃ.

na(j)posle(dy), adv.: který jest užitek semene, ješto na počátce vzektve, a naypoſſledý pak svadne 160ᵇ; když potom svými divy a napoſledy svú smrtí toho potvrdil (jez.) 278ᵇ; Prvá přišla byla na muky a naypoſſlee všech umřela (sv. Felicitas) 211ᵃ.

najprvé v. *prvé*.

najviece v. *viece*.

nakloniti, pf.: naklon na svého sluhu ten přesladký hlas 387ᵇ; Naklonyl svú hlavu k rukama svého sluhy 40ᵇ.

naklonovati sě, impf.: Vešken ſıe naklonygy a tvého vítězstvie kříž . . . následuji 387ᵃ.

na-krátcě v. *krátcě*.

nakřiviti, pf.: tak je byla těžkost pokušenie nakrzywıla, že pána nebeského v hrobě hledáchu (svaté ženy) 394ᵃ.

nakrmenie, n.: po nakrmený z pěti chlebuov 264ᵇ.

nakrmiti, pf.: jakž bychom mohli nakrmýtý chóry andělské 34ᵃ; (lidé) boží volí jmají nakrmeny býty 83ᵇ.

nalévati, impf.: aniž nalewagy vína nového v lahvice vetché 130ᵃ.

nalézati, impf.: Nalezame zajisté, že všech zlých diábel jest hlava 47ᵃ; lživé řeči naň nalezachu a řkúce (na jez.) 237ᵇ.

naleznúti, pf.: ktož hledá, ten nalezne 11ᵇ; Ale které jest ovoce, jež naleznuczıe, muožem poznati zlé dřevo 92ᵇ.

nalezovati, impf.: málo jich jest, ješto ji nalezugý (cestu) 90ᵇ.

nalézti, pf.: Vyšed ten jistý sluha, naleze jednoho z svých tovařišóv 293ᵃ; (abyste) silni a ustavični bylı nalezený, inveniamini 104ᵃ.

nali-ť, interj., *a aj*: I sta sě, když on sedieše v domu, nalyt mnoho zjevníkóv . . . jediechu s jezukristem 124ᵇ.

Naman, m., *jm. os.*: Tys dřéve naamana, knieže syřské, v Jordaně zmyl 99ᵃ.

náměsiečný, adj.: To mluví netoliko o národu namyeſſieczném, ale o každém národu diábelské(m) (jez.) 283ᵃ.

náměsiečník, m.: nesiechu předeň . . . namieſſıecznykı 56ᵇ.

náměstek, m.: apoštolóm i jich namieſtkom 12ᵇ.

namietati, impf., vytýkati: Z daleka jim namíetagíj jich nedostatky (múdré panny nemúdrým) 362ᵇ.

napisanie, n., *nápis*: Čí je toto obraz a napiſſaníe (na penízi) 335ᵃ.

napiti sě, pf.: přepusť, aby ščeňátka mohla ſıe napýty krópek (ps. kropıek), ješto padají s tvého stola 390ᵃ.

naplňenie, n.: O naplnyení nevoda . . . přibliží se den súdný 232ᵃ, až bude naplněn; v tom jistém hlase otce buoha ukazuje se všie pravdy naplnýenye 43ᵃ.

naplniti, pf. — *Naplniti*: jakž bychom mohli nakrmiti, nasytiti, naplnýty chóry andělské 34ᵃ; svoji ruce jich krve naplnylí (těžaři) 327ᵇ; bude vytažen ten nevod naplnyen 232ᵃ; však je on byl právě naplnyen ducha svatého (syn boží) 41ᵃ. — *Vyplniti*: abychom tu naplnílý (vóli boží) 6ᵃ; A ta všecka znamenie v našem jezukristovi gſuu naplnýena 2ᵇ. — *Doplniti*: a to, což biechu počaly, to nábožně naplnylý (svaté ženy) 393ᵃ. — **n. sě**: aby ſıe naplnylo slovo, compleretur 19ᵃ.

naplňovati, impf.: všecko naplnygíe (syn boží), implet 16ᵃ; Někteří, slyšiece slova jezukristova, diviechu sě, ale skutky jich nenaplnyewachuu 95ᵃ.

napojenie, n.: po bičování a po octovém a žlučovém napuogený 392ᵃ.

napojiti, pf.: žiezlivý (ps. zyezlíwích) tvój lid žádá napogen býtý 390ᵃ; Tehdy slova božieho . . . sčastný ten sbor napogen geſt 381ᵇ.

napomanúti, pf.: svatý anděl napomanul Josefa, aby nechodil do Jerusalema 30ᵇ.

napomanutie, n.: vzemše napomanutíe, jinú cestú do své země sě vrátili (tři králové) 24ᵃ.

napomínanie, n.: budú na napomınanye před tvýma očima (desatero kázanie) 343ᵇ.

napomínati, impf.: každého svědomie tuto napomína 34ᵇ; svých dlužníkóv

napomínate 50b, upomínáte; napomínage je z slibu praví a řka (hosp din) 295a.

naposledy v. *najposledy*.

na-před, adv.: zástupové, ješto jdiechu i nazad i naprzied, volách a řkúce 318a.

náprvé v. *prvé*.

naprzniti, pf., *zlehčiti*: chtiece jeho učenie naprznýtý, otázachu jeho (židové o jez.) 323b.

napsati, pf.: aby je . . . od sebe pustili (židé své ženy) dadúce jim knížky a na nich napiſſyce jich viny 300b; to jisté čtenie, ješto byl napſal (sv. Matěj) 1a; Ten geſt . . . prvý svaté čtenie napîſſal t.

naraditi, pf., *navésti*: Ale kniežata popová a starší naradychu lidi, aby prosili Barabana 375b.

narázěti sě, impf., *roditi se*: Nikdy ſíe ovoce nenarazeí z tebe až na věky (o fíku) 321b; Dobro by bylo jemu, by ſie byl nenarazel ten člověk (Jidáš) 372b.

národ, m. — *Rod, plod*: kto je jeho mátě neb jeho příbuzný, ne skrze narod tělestný, ale skrze sjednánie duchovné ukazuje (jez.) 209b; venž sě veliký narod ryb sebral (v nevod) 227a; již nebudu píti z toho naroda vinničieho 372b. — *Pokolení*: narod lidský, genus 116b; pro obój narod ženský i mužský 210a. — *Národ*: od Abrahama až do Davida narodow čtrnácte 2a.

naroditi, pf., *poroditi*: Jejiemžto v svatém životě jediná svatého ducha moc . . . tě geſt počala i narodyla v pravém člověčiem podobenství 379a. — **naroditi sě**: jenž ſíe jmá narodyty, nascitur 17b; když již větev jeho měkka bude a listie ſie narodylo (dřeva fíkového) 351b.

narozenie, n.: Knihy narozenie jezukrista, generationis 1a.

narozovati sě, impf.: co králóv v království israhelském ſie narozugíe 23b; Jakožto z ještěróv ještěrové ſie narozugi 346b.

nasaditi, pf., *založiti*: hospodář, jenž bíeſſie naſſadyl vinici 323a.

naseti, pf.: přišel nepřietel . . . i naſſaal stoklasy v prostřed pšenice 221b.

násilé, n.: některé, ješto nám zbožie světské naſſilím odjímají, mámy trpěti 80a; nikomému naſſile nečiniti 126b.

násilně, adv., *velice*: A ti pak, ješto s ancikristem ostanú, proti křesťanstvu naſſilnýe hněvivi a líti budú 27a; nebo jej naſſilnye ctiechu (jez.) 244a; vzrostete naſſilnýe a křesťanstvo rozplodíte po všem světu (apošt.) 225.

násilník, m.: byl jeden naſilnyk, tyranni 292a.

následovánie, n.: Dřéve než-li prosil, naſſledowanye ukázal (malomocný), culturam 98b.

následovati, impf.: ktožkolivěk naſſledugye jeho jména (jez.) 11b; naſleduyz onoho centuriona, imitare 105a.

následovník, m.: Vy ste, praví, . . . naſſledownícy sě učinili kostelóv božích 295b.

Nason, m., *jm. os.*: Naaſon pak urodil Salmona 1b.

nastojte, interj.: když diemy k nemocnému naſtoyte 70a.

nasytiti, pf.: nebo oni buduu naſſycený téj krmě 61b; Ve všem v tom nebyla naſſycena nemilost nevěrných židóv 383b.

náš, pronom.: naaſſ jezukrist 1a; neplníme žádostí naſſieho těla 5b atd.

našinec, m.: žádný naſſynecz nemněj, nullum nostrum 105a.

Nat(h)anel, m., *jm. os.*: nikake by natanael v sbuor jeho mlazších přijat nebyl 132b.

naučenie, n.: Jíde po něm zástupóv mnoho . . . někteří pro nauczenye propter doctrinam 98a.

naučiti pf.: buude nauczena, kak jí býti tichu a milostivu (duše) 63a; učinichu tak, jakž gſſu byli nauczený (strážní) 396a, navedeni. — **naučiti sě**: čím viece družce učíš, tiem ſíe viece sám nauczíſſ 81a; (aby) divóm ſie činiti nauczil (učeník) 110b.

navazovati, impf.: činiechu sobě tkanice široké a na ně nawazowachu ostrého trnie (mistři židovští) 344a.

navrácenie, n.: královstvie nebeského nawraczenye 13a.

navracovati sě, impf.: všem nevěrným, a ješto ſíe k svým hřiechóm nawraczugy 44a; nawraczígi ſie k svému bohu (lidé) 263a.

navrátiti, pf.: Mej utrpenie ke mne a všeckoť nawraczy 293^a; Nawrat svuoj meč na jeho miesto 373^b. — **navrátiti sě**: Již na počátek těchto knih ſíe nawrathmy 3^a.

navščěvovánie, n.: měl časté buožie videnie, andelske nawſſczewowanye 41^b.

navščěvovati, impf.: on sem i tam chodieše nemocných nauuſtyewugie (jez.) 57^a; tu lidí dobrých náboženstvím a pútmi geſt nawſtyewowana (hlava sv. Jana v Dysse) 242^a.

navščievenie, n.: tomuto nemocnému potřebie jest tvého slova nawſtyewenye visitatione 105^a.

navščieviti, pf.: přišel hospodin, aby nawſſczıewıl svých apoštolóv smutek 249^a.

na-zad, adv., *vzadu*: zástupové, ješto jdiechu i nazad i napřed, volách a řkúce 318^a.

na-zajtřie, adv.: nazaytrzíe pak vracije se do města, vzechtě se jemu jiesci (jez.) 323^b; aby každý služebník byl tak hotov . . ., jako by inhed nazaytrzıe měl s svým pánem na súd vstúpiti 358^b, druhý den.

Nazarenus: Nazareuas (sic), praví, bude jemu jmě (Josefovi) 29^b.

Nazaret, f., *jm. místní*: prorok od nazareth kalilejské 321^a.

nazaretský, adj.: Tento také byl s ježíšem nazaretſkým (Petr) 374^b.

naznamenati, pf., *poznamenati*: my pak . . skrze znamenie svatéh (!) křižma milostí ducha svatého ſme naznamenany 46^a.

nazvati, pf.: Odkud je to věděla nazwaty jej synem davidovým 257^a; Tiem jmenem jej naſſwalı svatí andělové 19^a; duch také vietr někdy nazwan geſt, vocatur 60^b.

nazývati, impf.: všecky ty, ješto jeho vuoli plnie, nazywa bratří, mát ř a sestry (jez.) 6^b; bohem i pánem je(j) nazýwagıe, invocans 98^b.

ne, adv. — *Ne*: Což žena činí, muž nemuoz učiniti 74^a; nic nás odzývaj, nic nás nemeſkay 108^a; bez svaté cerekvi žáden i nemuoz spasen býti 139^a, v. také *žádný*; i jednoho vlasa nemuozeſſ biela neb črna učiniti 75^b. — První život člověčí byl tak nesmrtedlný, že by člověk byl mohl nikdy neumrzetý 41^b, nemohl umříti; skrze zemi dříve řečenú nerozumíety jest země téjto 80^b, není rozuměti; (abychom snad) chtiece křiví přísežníci nebyty, něco horšieho učinili 241^a, nechtíce býti; lze je každému téj moci nepozywaty 153^a; by toho lze nebylo, zajisté on by nebyl sál 216^a; že člověku nelzıe bude nikdy umřieti 42^a; Toť mlazší tvoji činie to, ještoť jim nenye lze činiti v sobotu 195^b; nic vám nebude nelzıe 279^b; Budeš nemílowaty svého nepřietele 81^b, nenáviděti. — nejsem živ v dřevních hřiešiech, ale však podlé přirozenie neygſſem umřel 274^a, neumřel jsem; nemožechu řěci, by byli neſhrzıeſſıllí (diábli) 118^b. — zjevní bojové ne tak škodně zkazie zemi jakžto vnitřnı 183^b; konec ne vždy znamenává zhynutie 161^a, atd. — Srdceť on váží, ne zbožie (bóh) 54^a; chudí duchovně, tověz ne naduty 63^a; svině jest nenayczıſtſſıe zvieře 119^a, nejnečistší. — *Nikoliv*: Chceš-li, pójdemť a sběřem ji (stoklasu). I vece: Ne, snad sbierajíce stoklasu, vytrhali byste . . . i pšenici 221^b.

neb v. *nebo*.

nebe, n.: o stvoření nebe i země 2^a; otec nebýe a země 192^b; Tehdy nebeſſa sě otevřechu 38^a; coeli alta 167^a.

nebeský, adj.: v nebeſkê království 2^b; na onu nebeſku huoru, coelestem 98^a.

nebezpečenstvie, n.: bojíte sě nebezpeczıenſtwıe 113^b; v potřebách a w nebezpeczıenſtwı síla potřebna jest 114^a.

nebezpečný, adj.: na tomto nebezpecznem moři 230^b.

nebo, **neb**, **anebo**, **aneb**, *-ť*, conj. — *Neboť, protože, že*: Zvěstuji radost a veselé veliké, nebo sě jest dnes narodil spasitel 3^b; Želéše (bůh), že člověka stvořil, neb vidieše, že padl 43^a; Pust ji, nebuot volá po nás 256^b; uslyš ji, nebt volá po nás 258^b. — *Neb* odporovací, rozlučovací: jakž měsiece přibývalo neb ubývalo 58^a; hřiešníci své viny okrašijí, jakoby jich málo bylo nebo ovšem nic nebylo 371^b; pomněm sě, že smy lidé, že též, Anebo horšie činímy 87^a; ti čarodějníci anebo musejí řěci, že těch hvězd ty země nejmají,

anebo že ten osud, o němžto mluvie, nice neme 23b. — *A, či, pak* slučovací: Usty svými nebo nehty neuražujme 44a; po veselí neb radosti 4a; (nevizi) bychom jemu byli povolni a dobrovolni nebo mírni 72b; Nebo počíná sě blahoslavenstvie od pokory 63a, pak atd.

nečas, m., *nepohoda*: pro neczaſſ, pro zimu a pro bláto nesnadno jest běžeti 353a.

nečistota, f.: diela našeho těla, ješto jsú smilstvo, neczíſtota . . . 93a.

nečistý, adj.: svině jest nenayczıſtſſıe zvieře, immundissimum 119a.

něčso, pronom.: Pak-li kto nyeczo nerozumie, nemá proto nenáviděti, aliquid 73b; abychom jako nyeczo drahého skrze žádost nebeskú voněli 24a; Nyeczo pak veliké věci tito třie králi nám znamenati dávají 24a. — by oni mohli písmo křivě na svú stranu vyložiti, a tudy svú zlost nýeczo pokryti 183b, trochu; že sě zdáše to nýeczo těžko těm, ješto slyšiechu 198a; o těch hodech . . . nyeczo pomyslme 27b, trochu.

nečstně, adv.: (mnozí mnicha posúdie) sami . . . kradúce a necztnýe sě obierajíce 86b.

nečstný, adj., *bezectný*: Necztnych domóv pro zlý příklad (aby) sě chovali (apoštolové) 155a; Ten necztný život vedieše (bratr) 312a; všickni tací opilí horší jsú a necztnyeyſſy nežli psi 284a.

nedaleko, adv.: bieše nedaleko . . . stádo vepřóv 117a.

neděle, f.: od dnešnieho dne až do veliky noci šest nedyel jest 49b.

nedělský, adj.: še(s)t dní nedýelſkıch, jichžto sě nepuostíme 49b.

nedieka, f., *vina, špatnost*: Velikú nedyeku tuto jmají mistři židovští na sě, že, jsúce pastýři, obyčej lčský na sobě ukazováchu 142a.

nedochodič, m., *nedochůdče, nízká bytost*: přebývaje w nedochuodýcý, nejměl jsi mrzkosti v tento v náš smrtedlný přiebytek své světlosti nachýliti 378b.

nedostatek, m. — *Nedostatek*: nedoſtatkı trpím, tenuitas 169a; malost dělníkóv znamenává nedoſtatek kazatelóv 142b. — *Chyba, vada*: cizích lidí nedoſtatkí mámy nésti a trpěti 76b; nad nedoſtatkí rozličných lidí jmaje smilovánie, imperfectioni 98a.

nedóstojný, adj.: zdáše sě jemu, by byl nedoſtogıen bliz jiej přebývati (Josef o Marii), indignum 17a; Nenie to nedoſtoynye našemu vykupitelovi, že sebe dal pokusiti 47a.

nedotčený, part. adj.: matka ničím zlým nedotczena, intacta 15a.

neduh, m.: (chodieše Ježíš) uzdravuje všecky neduu' i 56b.

neduha, f.: Neduha nemoc slove, nemoc dlúhá 58a.

neduchovenstvie, n., *bezbožnost*: synové israhel . . . na huoru vzníti nemožiechu pro své neduchowenſtwıe a nemilosrdenstvie 97b.

neduchovně, adv.: Ale tato naučenie neduchownye jmají rozuměna býti 84a.

nehet, m.: Usty svými nebo nehtí neuražujme 44a.

nehoda, f., *zrůda*: (andělé) sberú z jeho královstvie všecky nehody i vpustie je v komín 226b.

něhodiek, adv.: nýehodyek, sluho věrný 7b.

nehodný, adj., *neužitečný*: v zelinu smrdutú, k ničemuž nehodnu 225a.

nechaj, nechať (z impt. nechajť): nechay, vizme, příde-liť Heliáš 376b; nechat umrlí své umrlé pohřebují 108b.

nechati, impf.: Nechaýte, ať obé roste až do žaí 221b; A nechaw města Nazaret, jíde i bydli v Kafarnaum 51a.

nejeden, num.: Negıednu teskností jsú raněni (lidé hříšní) 61a.

někak, adv., *nějak*: by syn boží přikázanie nyekak jinak chtěl přeložiti 358a.

někaký, pronom., *nějaký*: že proti nám řeč nyekakeho posměcha . . . vynde 212b; s hlasem tak zvučným, jako by byla nyekaka veliká . . . trúba 356b.

nekázaný, adj., *nespořádaný, nezvedený*: Ten bieše velmi necazaný (bratr) 312a; jsú všickni k dobrému lénı́ a nekazany 58b.

někdy, adv.: z té ženy, ješto byla nýekdý žena sluhy, quondam 1b; A velmi právě duch také vietr nyekdí nazván jest 60b.

několikrát, adv.: na jiných miestech nyekolıkrat čteme, že . . . 190b.

někter y, pronom. — [illegible]: jakž jest obyčej nyekterich lidí, aliquantis 101^{a}; jde z úmysla na nyektere miesto, aby mohl ženu viděti 74^{a}. — *Jakýsi*: Ale v který čas jsú tyto svaté ženy přišly k hrobu, o tom jest nyektere nesnadenstvie, quaedam 392^{a}. — V enumeraci: jide po něm zástupóv mnoho. Nyekterzy pro milovánie, Nyekterzy pro naučenie, nyekterzy pro dívanie A nyekterzý pro uzdravenie 98^{a}.

někto, pronom.: to, co kto sám činí, lépe muož znáti než-li to, ješto činí nyekto jiný 87^{a}.

nelepota, f.: aby nikte pro svú nelepotu . . . sě nerozpačil 125^{a}.

neľubě, adv.: velmě nelibýe sě měli k tomu, což vidiechu (židové) 219^{b}.

neľubost, f.: Co máte nelibofty k téjto ženě? 372^{a}; že k němu jměl velikú nelibuoſt, když shřešil (bůh k člověku) 42^{b}.

neľubý, adj.: Tehdy vidúce kniežata popova a mistři divy, ješto učinil (jez.) . . ., nelíbo jim bieše 321^{a}.

nemáhati, impf., *nemocen, sláb býti*: (toho času) lid pohanský počal nemahaty 135^{a}; když já svého bližnieho vizi nemahagice 274^{b}.

nemalý, adj.: Nemalu vinu jmají židové na sě 137^{b}; Nemale utěšenie jest trpěti pro jezukrista 159^{a}.

nemilosrdenstvie, n.: Herodosové nemíloſrdenſtwie zahubilo (dietky) 379^{b}.

nemilost, f., *zloba*: Ve všem v tom nebyla nasycena nemíloſt nevěrných židóv 383^{b}.

nemilostivě, adv., *nemilosrdně*: tepete pěstí nemíloſtywie 50^{b}; ode všech svých dlužníkóv . . . nemíloſtíwie dluhóv potřebováchu 297^{a}.

nemilostivý, adj., *nemilosrdný*: před nohami nemíloſtywych súdcí 28^{a}; (aby) potlačil hlavu nemíloſtyweho hada, impii 19^{a}.

nemilovánie, n.: protož w nemílowany nepřietele toto naučenie dáno jest 81^{b}.

nemilý, adj.: že někteří lidé jsú i bohu nemili 81^{b}.

nemnoho, adv.: Nemnoho viece chci mluviti 103^{b}, o málo více.

nemoc, f. — *Slabost*: nachýliv sě našiej nemocy, ad infirmitatem 98^{a}. — *Nemoc*: zbaviv jej nemocy a languore 101^{b}.

nemocný, adj. — *Slabý*: ještě smy nemoczný, nejsme silni 113^{b}. — *Nemocný*: (chodieše Ježiš) uzdravuje všecky neduhy a všecky nemoczne 56^{b}.

nemúdřě, adv.: Co sě mýlíš, Josefe, co nemudrzíe myslíš, imprudenter 17^{b}.

nemúdrost, f.: w takú nemudroſt bieše lid . . . upadl, dementiam 163^{b}.

nemúdrý, adj.: s oněmi pannami nemudrímí 11^{a}; jich řeč(i) nic nenie nemudrzieyſſeho (duchovníkův) 140^{b}.

němý, adj.: modlám slepým a nyemŷ 21^{a}; nyema tvář jej ukázala (Krista) 21^{a}; všeliké nyeme stvořenie 21^{b}. — subst.: jakž byl diábel vypuzen, inhed promluvi nyemý 140^{a}; jazyk nýemych bude prost t.

nenáviděti, impf.: čiňte dobře těm, ješto vás nenawídye 75^{b}; Nenawidme tohoto světa 55^{b}; jediného buude nenawidyety, odio habebit 83^{a}.

nenávist, f.: svrchovaná nenawiſt a svrchované milovánie pravého rozeznánie nemůže jmieti 338^{b}; k svému tělu nejměj nenawiſty, odium 50^{a}.

nenávistník, m.: Neroďte sě báti svých nenawíſtnykow lítosti, persecutorum 163^{a}.

nenější, adj.: Ten křest Janóv hřiechóv neshlazováše, ale k nýenýeyſſyemu křstu připravenie dáváše 34^{a}.

nenie, adv.: Hoře vám, ješto sě nenye smějete 24^{b}.

nepitomý, adj., *nekrmený, netučný*: Ktož je set na skále, ješto jest v srdci tvrdém a nepýtomem seto 220^{a}.

neplodný, adj.: budeme jako země neplodna a trním porostlá 246^{b}.

nepodobenstvie, n., *nemožnost, pošetilost*: chtěl ukázati nepodobenſtwie petrových slov (jez.) 272^{b}.

nepodobný, adj.: to, což sě neumělým vidí nepodobno 63^{a}; břemena těžká a k nesení nepodobna 343^{b}; o sladkost, k vypravení nepodobna 15^{a}; nenie to velmi nepodobne k vieře 47^{a}.

nepokalený v. *pokaliti*.

nepokoj, m.: nestrachoval jsi sě . . . chudoby, nepokoge pokusiti 379^{a}.

nepokojný, adj.: ktož proti svému bratru jest nepokogen 71^{a}; jenž nad nepo-

koynymí ... kraluje (knieže tohoto světa) 62^{b}.

nepokora, f.: Znamenajme, kak tě buožie pokora a kak tě naše nepokora 48^{b}.

neposkvrněný, adj.: matka nepoſkwrnyena, incorrupta 15^{a}.

neposlušenstvie, n.: skrze pýchu, nepoſſluſſenſtwíe, lakomstvie 24^{b}.

neposlušný, adj.: proti nepoſſluſſnym lidem, rebelles 167^{a}; ti jediné jsú nepoſſluſſní, inoboedientes 116^{b}.

nepotřěbný, adj., *zbytečný*: že setie stoklasy netoliko bylo škodné, ale také nepotrziebne 223^{a}.

nepřátelský, adj.: když nás z neprzatelſku rukú vypravuje (hospodin) 116^{b}.

nepravda, f.: že padl z té pravedlnosti a neviny ... u velikú neprawdu 43^{a}.

neprávě, adv.: za to, což byl neprawíe dobyl, chtěl čtvero to navrátiti 54^{a}.

nepravedlnost, f.: vnitř biechu plni hřiechó a všie neprawedlnoſti 346^{a}.

nepravý, adj., *lichý*: (když) stará smrt nad vším člověčstvím neprawie panstvie ukazováše 378^{a}.

neprázdn, f., *zaneprázdnění*: pro přielišnú neprazden 196^{a}.

nepřěstávajúcí, adj. z pt.: Vežde tvá moc neprzieſtawagicíe, indeficiens 104^{b}.

nepřietel, m.: diábla, silného našeho neprzietele 3^{a}.

nepřiezn, f.: velmě bude věcšie zlost a neprzíezen proti křesťanstvu 27^{a}; aby neprziezen ukázal oráčovi 223^{a}; aby sě neprziezny nebáli, persecutionem 16?^{a}.

Neptalim, *jm. země*: v krajích Zabulon a neptalym 51^{a}.

nerad, adj.: aby tú (silú) taženi byli nerady (lidé) 233^{b}.

nerovně, adv.: v tom nerownýe a nesmyslně mluvíte 189^{b}, nedůsledně; jměl otce nerownye sprostnějšieho sebe (Mojžieš) 237^{a}, daleko, nepoměrně.

nerovný, adj.: že jmě proročie jest jemu nerowno (Janovi) 173^{b}.

nerozdělený, adj.: on celý a nerozdyelenî buoh 15^{b}, indivisus; (slovo) v ničem cele nerozdyelene, integrum 16^{a}.

nerozdielný, adj.: Svatéj a nerozdielne trojice ... znamenie 42^{b}.

nerozřiezený, adj.: (vieždy jsa) nerozrzíezení, nerozdělený, inscissus 16^{a}.

nesčastný, adj.: O neduostojná a neſſczaſtna proměno 383^{b}.

nesčěstie, n.: budúcie˘o života přielišné sčestie neſſczeſty^{e} 388^{a}.

nesenie, n.: Přivazují, praví, břemena těžká a k neſſieny nepodobná 343^{b}.

nesjědnaný, adj., *neklidný, neuravnaný*, jenž nad nepokojnými, nezgiednanymí kraluje (knieže tohoto světa) 62^{b}.

neslíčný, adj., *nehezký*: co jest neſſliczne˘o, káží vše zcíditi 32^{b}; těmi neſſlicznými sváry 63^{a}; A velmi jest to neſliczno, by to muž řekl 74^{a}.

neslýchaný, adj.: Ale muky neſlichane, nevídané na věky trpěti bude, inaestimabiles 38^{a}; przyed tak neſlychanu (Marií), ante tam ineffabilem 17^{a}.

nesmierný, adj., *nemírný*: Pokorný mistr ... tú dvú apoštolú netresktal z neſſmierne˘o lakomstvie 315^{b}.

nesmrtedlný, adj.: První život člověčí byl jest tak ... neſmrtedlní 41^{b}.

nesmyslně, adv., *nerozumně*: co neſſmyſlnýe pečiješ, irrationabiliter 17^{b}.

nesmyslný, adj., *nerozumný*: viece nenávidie lidí než-li neſſmyſlnych zvieřat (diábli) 119^{b}; že dietky neſſmýſſlne tak chválu boh̃u vzdáváchu 323^{a}; jich žaloba bieše neſſmyſlna 182^{b}.

nesnadenstvie, n., *nesnáz*: kak ten rozum všemu čtení muož přijednán býti, nemalé nezſnadenſtwíe jest, difficultatis 165^{a}.

nesnadně, adv.: velmi tvrdě, velmi neſſnadnýe 35^{b}.

nesnadný, adj.: v neſnadní buoj jsme vstúpili (s diáblem) 3^{a}.

nesnaženstvie, n., *nedbalost*: tiem viece v něm netbánie by a neſnazenſtwie rostlo 217^{b}.

nesnažně, adv.: an netbalivě a neſſnaznye učenie poslúchá 217^{b}.

nesnažný, adj., *nedbalý*: on proto nepřestal, by slova svého ... i snažným i neſnazným ... nesál 215^{b}; (spravedlní) jsú léni a neſſnazní k dobrým skutkuom 290^{a}.

nestatečný, adj., *slabý*: k neſtateczney milosti žádné pochlebovánie nás nenachyluj 172^{b}.

nésti, impf.: An neſſieſe svuoj kříž 384^{a}, (jez.); že dřevo dobré muož kdy neſty zlé ovoce, facere 92^{a}; ti, ješto neſſu

své manželstvo, duostojne je držiec a chovajíc 221a, snášejí

nestud, m., *nestoudnost*: ješto svým neſtudem všecky zlé ženy byla přemohla (zlá žena) 325a.

nestydlivý, adj.: aby židové neſſtydlíwí i žádné omluvy nejměli 31b.

nesvrchovaný, adj., *nedokonalý*: (zástupové) jakožto lérí lid a zameškalý a neſſwrchowaný, imperfecti 97b.

nesytý, adj., *nenasytný*: (to) ješto po tvéj smrti neſyta zlost tvých nepřátal tobě učinila 388b.

nešlechetenstvie, n., *nešlechetnost*: také Lotovi ukazova jich neſſlechetenſtwie (hospodin o Sodomských) 207a.

nešlechetnost, f.: že je krále Achaba a Jezabel z jich neſlechetnoſty tresktal (Eliáš) 178a.

nešlechetný, adj.: Sluho neſlechetny, veškenſ jsem dluh odpustil 87a; v zléj a neſſlechetney žádosti 33a.

netbalivě, adv., *nedbale*: Proč ste k svému dobrému tak netbalíwie zpósobeni? 185b.

netbánie, n., *nedbalost*: tiem viece v něm netbanýe by a nesnaženstvie rostlo 217b; pro svú lenost a pro své netbanýe 219b.

netoliko-ž, adv.: pána netolıko tohoto světa, ale také nebeského královstvie 14a. — *netoliko-jelikož*: A netolıko jich smrti želejmy, jelikož sě radujmy, že jsú svítěžili 27b, nejen — nýbrž i; Potřebu svému bližniemu netolıkoz, jelikož muožeš, ale i nad mocí činiti 55a.

neučený, adj. z pt.: my sme lidé neuczıený, kak my móžem kázati (sv. apoštolové) 323a.

neumělý, adj. z pt., *neznalý*, *nevědomý*: to, což sě neumıelým vidí nepodobno 63a.

neuměnie, n., *nevědomost*: on jim ukazuje, že jich otázanie pochodí z velikého neumíenye 337a.

neupřiemo, adv., *nepřímo*, *tajně*: hlédaj, kak tě zástupóv neuprzíemo zbyl, aby jich nesmútil (jez.) 110b.

neustavičně, adv., *nestále*: (abychom) nikake proti tějto věci neuſtawıcznye sě neproměňovali 172b.

neustavičný, adj., *nestálý*: tak skuoro padl a tak rúče neuſtawíczen sě učinil (Petr) 274b. Namiesiecníci jsú všickni newſtawiczny 58b.

neužitečný, adj.: Nevchoď do kostela jako neuzyteczný, infructuosus 101b; malé věci a nevzyteczne, otiose dicta 165b.

nevděčenstvie, n., *nevděk*: tak v svém w newdyeczıenſtwı ustavičn: jsúce 350b.

nevděčný, adj.: nebuďmy newdıeczný, ingrati 100b.

nevděčstvie, n., *nevděčnost*: Vypraviv jich newdyeczſtwíe, vypravuje pak jich hubenstvie (jez. o židech) 208b.

nevěděnie, n., *nevědomost*: tento mohl pejíti z newıedyenýe (hřiech) 189a.

nevědomě, adv., *tajně*: andělové, jišto newıedomíe v smyslech člověčích dělají, přivodiece je k dobrému 95b.

neveliký, adj.: o jedení newelıke péče jměli (apoštolové) 262b.

nevěra, f.: Židové, ješto jsú v svéj newıerzıe ostali 329a.

nevěřenie, n.: pro jediné vaše newıerzıenye budete ztraceni 188a.

nevěřiti, impf.: Když vám buudu newıerzítý a vás nenáviděti 26b.

nevěrně, adv., *nespravedlivě*: zjevníci slovú ti, ješto newıernye zbožie dobývají 291b.

nevěrný, adj. — *Nevěřící*: on jest svatú cierkev rozdělil od tovařistva všech newíerných lidí, jakožto od židóv, pohanóv a kacieřóv 5a. — *Nevěrecký*: mistři židovščí biechu nalezli newıernu novinu a nové zlé naučenie 252a. — *Nevěrný, lstivý*: Lišky jsú zvieřátka velmě newıerna 110b; newıerných lidí, infidelibus 101b.

nevěsta, f. — *Nevěsta*: mladá newíeſta jest svatá cerekev 130b. — *Snacha*: (přišel jsem rozděliti) newıeſtu proti cti jejie, nurum 166b.

nevídaný, adj.: muky neslýchané, newídane na věky trpěti bude 38a.

nevidomý, adj., *neviditelný*, *utajený*: proto vidomí divové svědčie, aby srdce vidomých k vieře k newídomy věci přitáhli 149b.

nevina, f.: že padl z té pravedlnosti a z newînŷ . . . u velikú nepravdu (člověk) 43a.

nevinně, adv.: každému člověku, kakžby kolivěk na tomto světě newínnýe ... přebýval, jest potřebie ... svatého pokřštěnie 40b.

nevinný, adj.: on je tiem newynen 216a; (jez.) sě ofěroval ofěrú newýnu 6b; O smrti drahých mučeníkóv a newínnych dietek, innocentium 25b.

nevod, m., *síť*: podobno jest královstvie nebeské newodu puščenu v moře 227a; Naplněn bude ten jistý newod 231b.

nezhynujúcí, part. adj., *nehynoucí*: Slunce jsem, vece nezhynugyczîe, incorruptibilis 100a.

neznámý, adj.: neb jsem jim pro své člověčstvie neznam (jez. o židech) 205b. — subst.: Jonáš byl neznamý a příchozí 207b.

nezpósobný, adj., *nezpůsobilý*: (aby) učinila sě nezpoſſobna k naučení (duše) 63a.

než, **-li**, konj.: v celém roce nenie viece nez tři sta a šestdesát dní 49b; dřéve nez sě narodil na tento svět, slul ježíšem 18b; jsú tvrdšie nezlı kamenie (srdce židóv) 21b. — našeho myšlenie diábel věděti nemóž, nez skrze zjevenie znamenie muož sě vtípiti 255a, ale.

ničs, **nice**, **nic**, **-že**, pronom. a adv. — *Nic*: Tento oheň nýcz jiného nenie jedno milovánie 7b; nycz nenie divno před božím obličejem, nycz veliko, nycz draho 106a; nícz nám nenie tak potřebného jako naše spasenie 111a; nycz našich věcí ... tajno nenie 165a; že ten osud, o němžto mluvie, nýcze nenie 23b; to jest všecko před ním jako stieň a jako nýcz a jako květ uvadlý 106a; matka nyczym zlým nedotčená 15a, atd. — ten div nyczym menší nebyl než prvý 246a, o nic; jenž by nycz sě nedotekl 196b, ničeho; jest div velmi veliký z nýczehoz všecko stvořiti 57b; nejsem povinen z nyczıehuoz počtu vydati 367b. — *Nikoli*: nýcz viece než třidceti a šest dní ... ostane 49b; to všecko pokušenie zde vně bylo, ale vnitř v něm nýcz nebylo (v jez.) 47b. — *v-niveč*: sám by sě inhed w nýwecz obrátil (diábel) 119a.

nikako, **nikake**, **-ž**, adv., *nijak*: ty, Betléme, nýkake nejsi menšie mezi městy židovskými 20a; v druhú (sukni) ... nykakez sě neoblačmy 153b.

nikamo, **nikam**, adv.: tu sta nerodieci nykam sě hnúti (hvězda) 20b.

nikdy, **-ž**, adv.: v níšto nykdý nelze umřieti (v zemi svaté) 9a; ruka nykdey (!) nenie prázdna od daru 54b; (bude) také huoře, jakéž jest nykdyz nebývalo 353b.

Nikodem, m., *jm. os.*: Nıcodem, mistr izrahelský 107a.

nikterý, pronom.: kak to muože býti, by sě pod tiem znamením v téj zemi nýkterý člověk nenarodil? 23a.

nikto, **nikte**, **-ž**, pronom.: A nýkto toho muož řéci, by bylo s diáblem přiezen jmieti 72b; Nykte nepójde na nebe jedno syn člověčí 9b; královstvie nebeského nykteez nemuož zaslúžiti 310b; však je zákon starý zapověděl, aby sě malomocného nyktey nedotýkal 99b; otec buoh nykokeho nesúdí 9a; svého spasenie nemáme od nykeheho 13a; Mistře, vieme, žes spravedlný ... a na nykeho nejmáš péče 334b; viz, aby nykomemu nepravil 97b, atd.

ninivitský, adj.: Mužie Nínywıttíſczy vstanú 205a.

nízký, adj.: nikte nemuož nad nyzſſímí sebe vlásti 62a; aby zde od těchto nýzkých rozkoší ... (nedok.) 396b.

nižádný, adj.: nepójdeš-li k nyzadney jinéj jedno k svéj ženě 74a.

Nobi, *jm. místní*: David přišel do Nobý 197a.

noc, f.: opilý den w nocz obracuje 284a; i ve dne i w noczí 28b; v sobotu noczí, tověz v noci 392b, tu noc.

Noe, m., *jm. os.*: Noe ... vypusti vrána 45b.

noha, f.: Vzbí naň moji ruce i moji noze (kříž) 388a; w nohach a v rukách 385a.

nositi, impf.: pásy vlněné měkké noſſıechuu 33b; všakž gıe Judáš noſſyl penieze 285b; pro své hřiechy tuto trudovatinu noſſym na sobě 99a; (ktož jej ... v svém srdci noſſy (jez.) 29b; Jsú mnozí, ... ješto podobenstvie tohoto sluhy na sobě noſíe 366a, jsou podobni.

nošenie, n.: břemena těžká a k noſſení nepodobná 341b.

novina, f. — *Novota*: aby žádných nowyn v zakone nenalezali 252^a. — *Zpráva*: jiechu o nem nowiny dobre povésti (o jez.) 57^b.

nový, adj.: v který čas událo sě jim krále noweho viděti 20^a; že nowa hvězda . . . ukázala sě 22^b; toť jest krev má noweho zákona 372^b; k starým hřiechóm i nowe hřiechy přičinil (lid židovský) 295^a.

nrav, m.: dobré nrawý jmieti 3^b; ze zlých mrawow v dobré obyčeje 12^a.

nucenie, n.: Nucyenýe nic jiného nenie, jediné k některéj práci bez práva připuzenie 80^b.

nutiti, impf.: ktožkolivěk tě nuty, aby šel tisíc kročejı, jdi s ním druhých dva 75^b; ku puostu, jelikož muožeme, tělo nutme 49^a.

núzě, f.: radši dělaj . . ., aby mohl pomoci w nuzí svému bližniemu 44^b.

nynie, adv.: nynýe nenie času těm znamenim 265^a.

o, praep. — S akkusativem: (ti, ješto nejsú tiši) vadie sě a svářie o zemſke a o czaſne ſbuozıe 61^a; Tehdy o puol noci sta sě volánie 361^b. — S lokalem: Protož o nýem bieše řekl svatý Jan (o jez.) 39^b; když tebe tvój bližní tıeže o nyekterey wıecý 77^b; Daj mé mysli, ať by vždy myslila o twem przykazany 388^a; aby o thom dyetatku i o nyey ſamey ſwatey marzy péči jměl Josef 15^a, o to děťátko; ten skutek, ješto sě bieše o ſſwatem Janu stal 243^b; dřevní div o chlebýe byl sě stal 262^a, s chlebem; O powıeſtech skončenie světa již syn boži vypravuje čin súdného dne 369^a, při pověstech; O naplnyení nevoda . . . přiblíží sě den súdný 232^a, po naplnění. — Předl. opakována: Zpievá cierkev svatá o wſſiech o takıch kajícnících 334^b; o dný o tom a o téj hodině nikte nevie 357^b.

ó, interj.: O, pıocítiž, má duše 384^b; O, bohatče, pıoč tvrdé postele nejmáš 379^b.

ob, praep.: ob onu ſtranu Jordana 53^a, na druhé straně.

oba, numer.: Co také to číslo znamenává, že ſſ obu stranú jich pět a pět jest (panen) 360^a.

obcě, **obec**, f. — *Obec*: té pomsty nemá niktc činiti, jediné ten, ktož jest na to volen a od obcze jemu poručeno 79^a; veselá obecz, congregatio 107^b. — *Lid*: duchovníci báchu sě, by jich obecz nekamenovala 34^b.

obcovánie, n.: abychom nevcházeli v těch domy, ani s nimi mluvili nebo obczowanýe měli 156^a.

obdařiti, pf.: Ty, ješto byli . . . zisk utěželi, obdarzîl (pán) 364^b; dosti pravú chválú svého milostníka syn boží geſt obdarzıl 269^a.

obdařovati, impf.: kaké jest to jmě, jímžto svého poznavače (ps. poznawagycze) obdarzygıe (jez.) 269^a.

obdělati, pf.: zdí obdıelal (vinař vinici) 327^a.

obdržěnie, n.: naděje k uobdrzıenní zdravie a života 131^a.

obdržěti, pf.: (abychom mohli) obdrzıetı věčný přiebytek 10^a; jenž geſt byl odpuščenie . . . obdrzal, impetraverat 293^b; netoliko budúcích muk zbudemy, ale . . . raduostí buudemí obdrzaný (sic) 213^a.

obé, m. z numer.: den súdný obee, zčiščeno . . . bude (země a nebe) utrumque 68^a; víno nové v lahvice nové lejí a tak obeho zachovávají 130^b; Muož býti, že jest syn boží na obê seděl (na oslici i oslátku) 319^a.

obec v. *obcě*.

obecně, adv., *vůbec*: nebo on tu obecznye přebýváše (Archelaus) 27^a; Nezapoviedá také obecznye všem, aby nesúdili (bóh) 86^b; A netoliko má péči o svých obecznýe, ale o každém obláštně (jez.) 119^b. — protož neřekli upřiemo . ., ale obecznye otázali (apoštolové) 287^a, povšechně.

obecný, adj. — *Společný*: jenž krmě tělestné, ješto jsú obeczny dar boží, bez chudých lidí jie 50^b; aby druh před druhem nepředčil, . . . ale všecko mezi sebú jměli obeczno 245^b; aby to, což v člověce . . . najlepšie jest, panovalo nad tiem, ješto jest obeczno nám a skotu (smysl a rozum) 62^a. — *Obecní*: sebrav všecky starosty . . . a mistry neb písaře obeczne 20^a. — *Obyčejný, všední, obecný*: (racha) toliko jest řečeno tověz prázdný, jehožto my obecznu

řečí muožemy nazvati bezmozhý 69[b]; nemaje chlebóv obecznych dal jemu ch(l)éb posvacený 197[a]; A ten, jenž jest přisahati zapověděl, ten také učí, kak nám jest mluviti w uobecznych věcech a řka 77[b]; jest obeczne příslovie, že velikú mysl pyšní lidé jmají 60[b].

oběd, m.: obyed mój jsem připravil 330[a].

obedlivě, adv., *bedlivě*: ktož sě post', ... obedlíwie sě muož modliti 283[a].

oběsiti sě, pf.: on ſie sám obíeſſyl (Judáš) 146[b].

Obet, m., *jm. os.*: Booz pak urodil obetha 1[b].

obět, f.: tu své obyetý oferováchu, hostias 163[b].

obchoditi, impf., *obcházeti*: Hoře vám, mistři a duchovníci, skrytci, ješto obchodyte moře a zemi 342[a].

obierati sě, impf., *zaměstnávati se*: (mnozí mnicha v dobrém rúše odsúdie) sami ... kradúce a ne(t)ctně ſie obîeragŷce 86[b].

obieti, pf.: (to, což sě nynie naději) svú duší abych to obyal a políbil 389[a].

obilé, n.: Obıle chováš-li, ztratíš 274[b].

obinúti, pf.: čistú rúchú, tověz čistotú, mú duši obyn (hospodine) 388[b]; A on vzem tělo ježíšovo obýnu je v čisté plátno (Josef z Arimatie) 377[a].

objímati, impf.: Spasitele našeho muky .. mámy milostivě obgýmaty 377[b].

o(b)kľúčiti, pf.: když by náhlý oheň některý duom obklıczıl 151[b]; Tak je býlo oklıczylo milovánie božie (židy) 329[b].

obkľúčovati, impf.: Ty, ješto zemi piedí obklıczygeſſ 379[a].

oblačiti sě, impf., *oblékati se*: v druhú (sukni) ... nikakež ſie neoblaczmy 153[b].

oblak, m.: kteří jsú toto, ješto jakžto oblaczí lecí 55[a].

oblášče, adv., *zvlášť*: nepraví o každém oblaſtíe, kteřiž byl od své nemoci uzdraven (sv. čtenie) 58[a].

oblášťně, adv., *zvláště*: A netoliko má péči o svých obecně, ale o každém oblaſtnýe (jez.) 119[b].

obléci, pf.: svlekše jej, pláščem čirveným jej obleczıechu (rytieři jez.) 375[b]; sněm s nich črnost jich hřiechóv oblekl je v krásu dobrých skutkóv (sv. Matěj lid múřenský) 129[a].

oblehčiti, pf.: Skrze to jich mysl oblehczyl 136[b].

oblehnúti, pf.: telci tlustí oblehly mě 260[a].

oblepšiti, pf.: Aby sě jim to přikázanie tvrdo nezdálo, oblepſſy to a řka (syn boží) 154[b].

obličěj, m.: Nejsem duostojen tvého oblıczegıe, aspectu 104[b]; nám pokázáno oblíczyegıem k oblıczıegı (svaté jmě), facie ad faciem 19[b]; oblıczıey nebe súditi umiete 263[b], vzhled.

obložně, adv., *obšírně*: tvé sladkosti pamět obloznye mluvíme 378[a].

oblud, m., *přízrak, přelud*: vidúce jej na moři chodiece smútichu sě a řkúce, že oblud jest (apoštolové o jez.) 247[b].

obluda, f., *přízrak, přelud*: kázal jí dáti jésti, ... aby nemněno bylo, by byla obludda (dívka z mrtvých vzkříšená) 137[a]; obluda bohatstvie zadusí slovo 214[b], netvor.

oblúditi, pf., *zmásti*: Darmo sě chudobú bráníš, neb tvé svědomie vie, že jest jinak, aniž muožeš obludýtý 169[b]; první adam, obluzen zlým duchem 41[a].

obludný, adj., *bludný, klamný*: A někteří sě mýlili snad mnějíce, by některé obludne viděnie viděli 396[b]; mezi čáry obludnymı 85[a]; aby mne křivú chválú nesvedl a obludnu sladkostí nezapojil (kalich babylonský) 388[b].

oblúpiti, pf.: Oblupyl geſt ciesařovstvo nemilostivého faraona (jez.) 386[a].

oblúzenie, n., *blud, klam*: Smiech sem měl za obluzenye 24[b].

obluzovati, impf.: dieme-li, že hřiechu nejmámy, sami sebú obluzugem 39[a]; Ti, ješto vás svatými pravie, ti vás obluzugíj 362[b].

obměkčiti, pf.: Obmıekczıemz, bratříce milá, své srdce 297[b].

obměkčovati, impf.: Tvrdost kázanie obmyekczygıe naděje (ps. nadagıe) odplaty, temperat 168[a]; naděje ... jejie žalost obmíekczowaſſye (sv. Felicity) 211[a].

obmyti, pf.: holúbek, obmýt tělestnú vodú 45[b].

obmytie, n.: však jsem chtěl přijieti obmýtíe (u) vodě skrze svatý křest 40[b].

obmývati, impf.: Tělo (u) vodě obmywaſſıe (sv. Jan) 36[a].

obnovenie, n.: Skrze to obnovenye rozumme jeh porušenie (jez. o nebi a zemi) 68^{a}.

obnoviti, pf.: Obilé chováš-li, ztratíš; pakli je vseješ, obnowiſſ 274^{b}; Aby onu drevni pannu Evu opet obnowil a nahoru pozdvihl (jez.), renovaret 18^{b}.

obnovovati, impf.: odkudž hnie v zemi, odtudž zelenie a obnowugie (obilé) 274^{b}. — **o. sě**: tak staré kóže zbývá a tudy ſíe obnowugie (had) 158^{a}.

obój, numer.: z obogieho lidu syn boží některé osvietil (z židů i pohanů) 139^{a}.

obořenie, n.: i by obuorzienye veliké toho domu 95^{a}.

obořiti, pf.: ty všeckny, ješto jsú udělány na piesku, buudu oborziený (domy) 96^{b}. — **o. sě**: že ſíe svět má oborzity a súdný den býti, . . . to ukazuje (jez.) 53^{a}; (větrové) na ten duom ſie oborzíchuu 95^{a}.

obr, m.: on jest obra velikého přebojoval (David) 3^{a}.

obrácenie, n.: aby jim byla dána milost k oobracziený 148^{a}; O divné obracenýe! Israhel někdy syn, ale my psi, conversio 253^{b}, obrat.

obracovati, impf.: opilý den v noc obraczugie a světlost v temnost 284^{a}; kterých nemohli utajiti, ale na jiný smysl křivě obraczowali (duchovníci skutky syna božího) 140^{b}. — **o. sě**: by duše umrlých lidí obraczowaly ſie v diábly 117^{b}; k modlám diábelský(m) ſie obraczowachu (židé) 203^{a}.

obrana, f. — *Obrana*: na súdě ještě obrana muož dána býti 71^{a}. — *Ochrana*: ti, ješto pod jeho obranu utekli byli (krále Agrippy) 352^{b}.

obráncě, m.: abych já . . . byl váš obrancie 348^{a}.

obráňenie, n.: aby svým milosrdným obranýením ráčil nás ode lsti diábla obranýti 5^{a}.

obrániti, pf.: aby on ovčičky své . . . obranyl ode všeho zlého (hospodin) 33^{a}, v. také *obráňenie*. — **o. sě**: by věděla naše duše, v který den smrt příde, ovšem by ſíe žádostiem svého těla obranýla 358^{b}.

obraňovati, impf.: slepice shromažďuje kuřátka i obranýgie je svýma křídloma od zimy 348^{a}.

obrátec, m., *obrácenec*: abyste jednoho nového obratcze na vieru učinili 342^{b}.

obrátiti, pf.: udeří-li tě kto v pravé líce, obrat jemu i druhé 75^{b}; Jakožto právě kvas mnoho múky v sě obraty, takéž i vy veškon svět obratite v múdrost jezukristovu 225^{b}; kdežto syn boží obratyl vodu u víno 144^{b}, proměnil. — **o. sě**: pójdu za tebú, kamž ſie kolivěk obratyſſ 108^{b}; aby náš smiech ſe v pláč ſie (!) neobratyl 44^{b}; ktož ſíe neobraty od svých hřiechóv k svatému pokání, convertitur 25^{b}.

obraz, m. — *Obraz*: Čí je toto obraz a napísanie (na penízi) 335^{a}. — *Podoba*: kto jest tento, jmaje obraz jako královó, ale však . . . hanby a potupy naplněn v koruně jde 384^{b}. — *Podobenství*: ne skrze zemských kněží obraz, ale skrze najvyššieho kněze světlost (nemocný očištěn) 101^{b}; dal nám hospodin znamenie a obraz naučenie, abychom pokoru drželi 114^{b}.

obřězánie, n.: když obrziezanye člověk přijímá v sobotu 201^{a}.

obřězati, pf.: i tvú duši neobrzezanemu psu dali (Pilátovi) 383^{b}.

obřězovati, impf.: Obrzezugete dietky v sobotu 197^{b}; v ruce neobrzezowanych rytieřóv jsi sě dostal (jez.) 383^{b}.

obrtnúti sě, pf., *klopýtnouti*: a obrtnuc ſie vás by urazily (svině) 87^{b}.

obsáhnúti, pf.: on jsa tak veliké moci, že jeho moci veš svět nemohl obſahnutý (jez.) 91^{a}.

obsěženie, n.: jejiežto širokost beez obſiezenýe (studnice) 389^{b}.

obtéci, pf.: protož sě pokusili, zda by pochlebováním mohli jej lstivě obtecí (duchovníci jez.) 336^{a}.

obtěžovati, impf.: ješto viece jeho tělo (sv. Jana) obtyezowaſſíe nežli kterú rozkoš dáváše (rúcho z žínie učiněné) 33^{b}.

obtieženie, n., *obtíž, břemeno*: aby oni . . . k vieře křesťankéj (!) dobrotivě bez obtiezenye přijímali (mlazší jez.) 133^{b}, bez obtíže, rádi; pro to proklenie . . . veliké na sobě jmají obtiezennýe (židé) 396^{b}.

obtiežiti, pf.: když pravedlný člověk . . . nemocí gſſa obtyezen, pokorně to trpí

123ᵃ; tyto lenějšie jsú . . . obtiezený početím dietěte (ženy) 353ᵃ.

obtočiti, pf.: Provazy hřiechóv gſſu mě obtoczyli 233ᵇ.

obuv, f.: (Neroďte jmieti) ani dvú sukní ani obuwí 152ᵃ.

obvázanie, n., *opoutání*: nikakž sě nemuož vypraviti od obwaſanye tak mnohého zlého 63ᵇ.

obvázati, pf., *opoutati*: že diábel lehče je obwazye nežli dřieve (židy) 209ᵃ. — **o. sě**: svým lakomstvím sám ſie obwazaw, poddává sě diáblu, implicatur 83ᵃ.

obvazovati, impf., *opoutávati*: toto kúpenie lži . . . věčnú vinú je obwazugie (židy) 396ᵇ. — **o. sě**: tehdy zajisté v svatém písmě užitečně ſſe obwazugem, když . . . vzpomínámy 238ᵇ.

obveseliti, pf.: obweſſiel, potvrď a sjednaj srdce, ještoť v tě věřie, exhilara 390ᵃ.

obvěsiti, pf.: by kto tvój duom . . . oponami zlatými obwieſſil 334ᵃ.

obyčěj, m. — *Obyčej, zvyk, mrav*: Obýcziey jest . . . syrským a palestinský(m) lidem k každý řeči přivoditi podobenstvie, Familiare est, 293ᵇ; jenž je velmi jinačejie zpósoben nežli tento, jenžto mámy w uobycziegi (věčný oheň) 371ᵃ; tiem činem mohl by člověk přijíti w uobýcziey 77ᵃ; syn boží nezapoviedá přisahati, ale obyczegie ku přísaze 77ᵇ; (duše počne uměti) kterými . . . obyczeymí tělestnými držána jest v hřiešiech 63ᵃ; obycziey dobrých skutkóv na se přijieti 30ᵇ; dobré nravy a dobré obýczieǵie jmieti 3ᵇ. — *Způsob*: k nenějšiemu křstu připravenie a obýcziey dáváše (křest Janův) 34ᵃ; že nejsi očiščen podle obýcziegie zákonového, ale milostí boží 101ᵇ.

obyčějný, adj., *navyklý*: města pohanská a hřiechó(m) obýczieyna 203ᵃ.

obykati, impf.: Počněmž, bratříce milá, inhed zmladu obykatý 246ᵇ.

obyknúti, pf., *uvyknouti*: ale že zvieřátko nebílo ještě tomu obyklo, protož sě točilo i sem i tam (oslík) 319ᵇ; Tyto nemúdré pa(n)ny bylý gſſu obýklý chvály světské hledati 361ᵇ.

obžalovati, pf.: aby jej mohli obzalowaty (židé jez.) 199ᵃ.

obžehrati, pf., *pokárati*: ale tuto mlčie, kakžkolivěk obzehraný (židé) 322ᵇ.

obžercě, m.: toť člověk obziercze a opilec vína 32ᵃ.

obžerstvie, n.: nebo jeho obzyerſtwím, pýchú a lakomstvem pokusil (diábel prvního člověka) 47ᵇ.

ocet, m.: že tento svět (jest) . . . kyselejší nežli oczet 388ᵇ.

octový, adj.: (žádám, aby) hořkost ocztowu přičinil k mým ustuom 388ᵃ.

očistiti, pf.: nemohl jsi oczíſczen býty, mundari 101ᵃ. — **o. sě**: křest . . . duostojně chovajme, Oczíſcziecze ſie ode všeho poskvrněnie 43ᵇ.

oděnec, m., *bojovník*: aby svázal onoho silného odiencze diábla (jez.), armatum 19ᵃ.

oděnie, n., *zbroj*: když jsú tvoji nepřietelé . . . s lucernami i s pochodněmi a ſſ odyenym . . . tebe hledali 382ᵇ; to jest naše duchovnie odyenýe proti diáblu 223ᵇ.

oděný, adj. part., *ozbrojený, ozbrojenec*: jestli to, že odyeny s nahým bojije 273ᵃ.

odhroziti, pf., *uvarovati*: jeho nemilosrdné srdce chtěl jsi odhrozyty (Jidáše) 382ᵇ; aniž jich to od tebe odhrozilo, že jsú . . . všichni zasě na zemi padli 382ᵇ.

odieti, pf.: nebyl nikdy tak krásně odyen (král Šalomon) 82ᵇ. — **o. sě**: Co budeme jiesti . . . anebo čím ſie odyegem, induatis (!) 82ᵇ; abychom ſie pokorú odyeli 33ᵇ; se circumdare 92ᵃ.

odievati, impf.: abyste neměli péče . . . čím je odyewaty (tělo) 82ᵃ.

odolati, pf.: Biechu . . . přikázanie syna božieho tak veliká . . ., že křehkost člověčie jim by nemohla odolatý 89ᵃ; Jelikož jazyku odolatý muožmy, u vietr slov nemluvmy 175ᵇ.

odraziti, pf.: ješitnú chválu od sebe odrazil (jez.) 52ᵃ.

ofěra, f., *oběť*: Dražšie offierí nenie před bohem nežli dobrá vóle 54ᵇ.

ofěrovati, impf. — *Podati, předložiti, předvésti*: Pokažte mi peniez dani. Tehdy oni offierowachu jemu peniez, obtulerunt 335ᵃ; offieroval jsem jej tvým mlazším, a nemohli jeho uzdraviti (syna) 279ᵇ; když počet poče klásti,

Offierowan bý jemu jeden, jenž bieše dlužen 293^{a}. — *Obětovati*: tu své oběti offierowachu (lid), immolaret 163^{b}. — **o. sě**, *obětovati se*: za naše spasenie ſie offierowal (Jež.) 6^{b}.

ohavný, adj.: před malým časem ohawen a dnes velmi krásen, horribilis 101^{a}; tak svatý člověk . . . krve prolitie a skončenie svého života přijal ohawne svetu 242^{b}.

oheň, m.: abych ohen pustil na tento svět 7^{b}; aby židové byli na věčný ohen odsúzeni 35^{b}.

ohenní, adj., *ohnivý*: těmi ohennými krópěmi, igneo 390^{a}.

ohlásiti, pf.: nerodě jie pronésti nebo ohlaſity (Josef Marie) 16^{b}; svatí apoštolové svým kázaním po všem světu to svaté jmě ohlaſſili, praedicantes 19^{a}.

ohlášenie, n.: proto jsem nynie přišel pod tajenstvím, ale tehdy přídu s velikým ohlaſſienym (jez. na konci světa) 265^{a}.

ohňový, adj.: i pustie je v komín ohnowý (andělé zlé) 224^{b}.

ohraditi, pf., *ohraditi, opatřiti*: hospodář, jenž biesě nasadil vinici a kamením ji ohradyl 326^{a}; (cesta zatracenie) slove široká, nebo nenie kázní ohrazena 91^{a}. — když jest buoh jiná zvieřata rozličně ohradyl: některá rychlým během, některá ostrými nehty . . . 89^{b}; Oni odšedše ohradychu hrob . . . strážemi (židové) 390^{b}.

ohrazovati, impf., *omezovati*: To také syn boží ohrazugie velmi lehkým přikázaním a řka, diluit 169^{a}.

ohuběněti, pf.: jich ženy z Egypta prací a horke(m) biechuu velmě . . . ohubenyelý (židův) 76^{b}.

ohyzdný, adj.: abychom sě sami jím ohyzdní činili (vínem) 284^{a}.

ochotenstvie, n., *přízeň*: má známost a ochotenſtwie u bohatého (některý) 367^{b}.

oklamánie, n.: Starý nepřietel byl jest chytr k uoklamaní (diábel) 158^{a}.

oklamati, pf.: Nedajmy sě oklamaty žádnému lakomství 24^{b}.

oklamávati, impf.: jmajíce mysl jedovatú sprostnéj bratřiej srdce oklamawagij (kacieři), decipiunt 92^{a}.

okľúčiti v. *obkľúčiti*.

okno, n.: Okna jsú naši oči 55^{b}.

oko, n.: vidíš drastu w uoce svého bratra 45^{b}; před našima oczýma 6^{a}.

okojiti, pf., *uchlácholiti*: onoho utrpením svú nemoc okogitý (bližnieho) 78^{b}. — **o. sě**, *nabažiti se*: okogywſſe ſie rozkoší tohoto světa 45^{b}.

okolé, n.: ješto biechu v Betlemě i ve všem tom ckoli (děti) 25^{a}.

okolkem, adv., *nepřímo*: protož jinými slovy omlúvá jako okolkem a řka 185^{a}.

okolo, praep.: (nosiechu) tkanice široké s trním okolo plaſczuow (duchovníci) 346^{a}; pás kožený jmějieše okolo ſwich bedr (sv. Jan) 33^{b}; viděv ježíš mnoho zástupóv okolo ſebe 108^{b}; protož sě točilo i sem i tam a okolo ſſebe bilo (zvieřátko t. j. oslík) 319^{b}.

okolomluvenie, n., *obšírnost, rozvláčnost*: Toto jisté okolomluwenye snad dává znamenati 60^{a}.

okrásiti, pf., *ozdobiti*: svú duši okraſſity dobrými skutky 333^{b}; ti, ješto gſſu apoštolský(m) okraſſieni duostojenstvím 165^{a}.

okrášenie, n.: každého města (král) má . . . viece okraſſienye jmieti nežli město 334^{a}.

okrašľovati, impf.: Nejmáte spolu těla i duše okraſlowaty 333^{b}.

okrašovati, impf.: to hubené tělo . . . líčíš a tak je okraſſugeſſ 334^{a}; co škodí urozenie sprostné tomu, jehožto nravi dobří okraſſugi? 35^{a}.

okřín, m., *mísa*: Daj mi, vece, tuto na okrzyńýe hlavu Janovu 238^{b}.

okusiti, pf.: A když okuſſy, nerodi píti (jez. vína se žlučí) 376^{a}; smrti neokuſſy až na věky 10^{b}.

olej, m.: ješto w uolegi pečeny biechu (kobylky) 33^{b}; proroky kněží svatým olegem mazáchu 2^{b}.

olejový, adj.: jež sladkost oleýowu zahubuje (múcha), olei 162^{b}.

olivetský, adj.: k huoře olýwetſkey 318^{a}.

olivie, n., *olivové stromoví*: druzí pak rubáchu roždie ſſ olywie 319^{b}.

olivný, adj.: Roždka olywna zelená 45^{b}.

oltář, m.: na svatém oltarzí 19^{b}.

omdleti, pf.: aby neomdleli na cestě (zástupové) 262^{a}; pro křehkost tohoto světa zhynú a omdlegý (hřiešní lidé) 263^{a}.

omluva, f., *výmluva*: aby židové nestydliví i žádné omluwı nejměli 31b; zlí beze všie omluwý musejí zhynúti 159a, bez námitky.

omlúvanie, n., *vyčítání, výčitka*: syn boží vypravuje je z toho omluwanýe (apoštoly, že neuzdravili nemocného) 281b.

omlúvati, impf. — *Omlouvati*: Mnozí lidé omluwagý své hřiechy 169a. — **o. sě**: z úřada sobě poručeného pokorně ſıe omluwa a řka (sv. Jan) 38b. — *Vyčítati*: kakť před zástupem zjevně prosí ježíše (aby uzdravil syna), omluwagıe jeho apoštoly (že neuzdravili syna) 281b.

omluvenie, n., *výtka*: protož k milosrdenství své omluwenye obracije (jez.) 198a.

omluviti sě, pf. — *Vymluviti se*: někto jiný mohl by ſíe omluwity a řka: Chı doba mě tiskne . . . nemohu hostí přijímati 169a. — *Ospravedlniti se*: (jenž) nikdy ust neotevřel, aby nebo nepožaloval nebo ſıe omluwıl nebo pohrozil 384b.

omluvovati, impf., *omlouvati*: Omluwugıe Mojžieše i starý zákon odpoviedá (jez.) 300b. — **o. sě**: k svému pánu omluwugıe ſe přišel (sluha zlý) 366a.

omráčiti, pf.: skrze Evu byl geſt hřéchem všecek národ lidský omraczen 13b.

omyl, m., *pochybnost*: O Abelovi žádného omyla nenie, že jest byl ten, jehožto jest Kain zabil 347b; Skrze něšto jmě beze všeho omyla pán náš jezukrist se znamenává 360a.

omýlenie, n., *pochybení*: beze všeho omylene (sic) muožem řéci, že . . . 46b.

omylovánie, n., *mýlení*: (Prosieše mátě) blude(m) zemským, omýlowanym mateřiným nevědúci, co by prosila 314a.

omytı, pf.: aby omyl naše vše poskvrněnie 39a; Od toho měl svatý Jan . . . hřiechu přirozeného omýt byty (jez.) 39b.

omytie, n.: aby k oomýty našich všech hřiechóm (!) všem vodám dal moc 39b.

omývati, impf.: nemaje i žádné potřeby omýwaty kterých svých hřiechóv 39a.

on, pronom.: Srdceť on váží, ne zbožie (bóh) 54a; a k jich prosbě aby jim svú on muoc ukázal (jez.) 112b; Blahoslavení jsú ti, ješto jmají čisté srdce, nebo oný uzřie hospodina 59b; on sluha, a já pán; on vyšel z ceta, a já z mrtvých (Jonáš — jez.) 207b; netoliko lidé, ale i on sám Herodes za proroka jej jmějieše (sv. Jana) 240a.

Ondřej, m., *jm. os.*: (ježíš uzře) Šimona . . . a ondrzegıe, jeho bratra 52b.

onečiščěti, pf.: protože jsú diáblóm ofěrovány, protož gſſu oneczıſczıelı (krmě) 253b.

oněměti, pf.: I vece jemu: Přieteli, kak si sem všel . . .? Tehdy on onýemíe 330a.

onemocněti, pf.: (víno nám jest dáno) ne proto, abýchom onemocznyelí 284a.

onen, -o, pronom. — z one strany Jordana 51b, z protější strany; z této země smrtedlné done země svaté 9a; Tehdy w uonıech dnech přijíde svatý krstitel 30b; ani seho ani onoho 367b; Duostojni jsú tresktánie oný, ješto biechu vzešli . . k Eliášovi 103a; A ona nábožná panna . . . praví 8a; všecka ona znamenie staréno zákona naplnil syn boží 67b; v nás jest naplněno ono, ješto syn boží praví 134b. — (Mnozí) za rozličné prosiechu nemoci: Onen za syna, onen za jiného, ale žádný za svého pacholka 103a. — Tvary emfatické: kak mně oneno bude pomocen? 103a; Nedal onomuno viece a onomuno méně, ale všem zajedno 245b; nebo zajisté onono slušalo učiniti 342b.

opačovati, impf., *opakovati*: Dvakrát to slovo opaczugıe dávaje nám naučenie (jez: Jest, jest — nenie, nenie) 78a.

opakovati, impf.: že v tom ustavični biechu a opět též opakowachu 182b.

opálati, pf., *očistiti obilí od plev*: Potom pak ji opalagý, aby pšenice od plev byla odlúčena 37a; tu máme bytý opalany (na věčnosti) t.

opásati, pf.: když sě staráš, jiný tě opaſſıe 144b; rytieř jsem mečem opaſſaný, accinctus 104b. — **o. sě**: (abychom) ke všelikéj službě buoží hotově yſſe (!) opaſſalı 33b.

opasovati, impf.: (jenz) svú duši svatú čistotú opaſſugıe 32b.

opět, adv.: A opyet vám právi 4a; Mám moc svú duši pustiti a opyet ji přijieti 7a.

opilec, m.: toť člověk obžerce a opylecz vína 32ª; pomne . . . jiesti a píti i opilezi (sluha) 358ª.

opilstvie, -o, n.: nemuož w opılſtwí královstvie nebeského viděti 284ª; diela našeho těla, ješto jsú smilstvo . . ., závisti opilſtwuo, lakomstvo 95ª.

opilý, adj. — *Opilý*: všichni taci opilij horší jsú a nectnější nežli psi 284ª. — *Opojný*: Svatý Jan vína i jednoho pitie opíleho nepil 130ᵇ.

opiti sě, pf.: Vstal jest . . . a opıw ſie vínem i udeřil své nepřátely v zadek (hospodin) 114ᵇ.

opitomiti, pf., *ochočiti, zkrotiti*: (ješto) tělestné žádosti opıtomíecze, bývají v nebeském království (pokojní) 62ª.

opivcě, m., *opilec*: Toť člověk obžerce a opywcze vína 176ª.

oplatiti sě, pf.: A čím ſíe tobě mohu oplatyty, silný bože 386ᵇ; pro jeho mnohé dobré děnie zlým ſıe jemu oplatylı (židé jez.) 329ᵇ.

opojiti sě, pf.: mnohé slyši, když ſıe opogy, že mluvie a řkúce 283ᵇ.

opona, f.: by kto tvój duom velmi okrásil a oponamí zlatými obvěsil 334ª; Tehdy opona chrámová rozdře se na dvé 376ᵇ.

opravenie, n., *správa, řízení, řád*: (to) jımžto . . . neslýchaná múdrost opra-wenýe světa silně a divně jest učinila i do tohoto času činí 377ᵇ.

oprávěti, impf., *spravovati*: z tebe vynde knieže, ješto bude oprawıety muoj lid 20ª.

opraviti, pf., *oprávniti*: Posluchači zákona nejsú právi před bohem, ale ješto skutky plnie zákon, ti budu opraweny 324ᵇ.

opravovati, impf. — *Spravovati*: máš-li kterého přietele, ješto . . . tvé zbožie oprawugıe jako tvá ruka 74ᵇ; náš stvořitel, jenž oprawuge ty, ješto je stvořil 307ᵇ. — *Opravovati*: Protož syn boží oprawugıe a řka (t. j. starý zákon) 81ᵇ. — **o. sě**, *říditi se*: po nížto hvězdě ſýe opıawgy tak dlúho, až do té země přijedú 13ᵇ.

opřieti sě, pf., *vzepříti se*: opruuce ſíe urazıe vás (svině) 85ᵇ.

opustiti, pf.: Mnohoť geſt ten opuuſtyl, jenž sobě nic neostavil 53ᵇ; A aby pro [illegible] vladanov té lzi mluviti neopatrně [illegible] 396ª.

opúšćěti, *pomíjeti*: Neopuuſſczıety také toho, co jest on (sv. Matěj) měl dvě jmeně (nelze pomíjeti toho, proč . . .) 125ᵇ; onono slušalo učiniti, a tohoto neopuſczetý 312ᵇ.

opuščovati, impf., *opouštěti*: ješto veliké z(b)uožie pro buoh opuuſczugy (lidé) 54ª.

oráč, m.: Thatěj oracz srdce sě vykládá 146ª.

Origenes, m., *jm. os.*: Orıgenes mluví na toto čtenie a řka takto 14ᵇ.

orlicě, f.: Kdežkolivěk bude tělo, tu sě sberú i orlíce 351ª.

osel, m.: Vezměte příklad od oſla 284ª.

osenie, n.: Jdieše ježíš v sobotu po oſſený 195ᵇ.

osidlo, n.: (abychom) oſſıdla diábla . . . viděli 44ᵇ.

osidlovati, impf., *do osidel zaplétati*: netoliko krású, ale čáry lidi oſydlowala 325ᵇ; ktož na lichvu požíčie . . ., mnohým pak oſſıdluge 81ª.

osiřěti, pf.: (bála sě sv. Felicitas) by jimi byla neoſſyrzyela (svými syny) 210ᵇ.

osladiti, pf.: hořkost ukřižovánie svým milovníkóm geſt oſſladyl (jez.) 377ᵇ.

oslátko, n.: Aj, toť král tvój jde . . . sedě na oslici a na oſlatku jejie 318ª.

oslavenie, n.: A když pak příde syn člo-věčí v svém oſſlawený 368ª.

oslepenie, n.: někteří proti tělestným pomstám . . . nevědě, kterým oſlepený, jsú tak líti 79ᵇ.

oslepiti, pf.: zlost jeho ta jej oſſlepí 217ᵇ; závistí bratrského spasenie oſſlepení, pomniechu . . . (duchovníci) 128ᵇ.

oslicě, f.: naleznete oſſlıczy přivázanú 318ª.

osličí, adj.: aby pověšen byl oſſlyczý kámen na jeho hrdle 286ᵇ.

oslík, m.: Najprvé seděl na oſſlıku na mladém (syn boží) 319ª.

osm, numer.: I jesto (sic) již oſſm ro-zumóv 62ᵇ.

osmý, numer.: až do oſſmeho rozumu 62ᵇ.

osoliti, pf.: vy, skrze něšto má lid jako oſſolen bytý 66ª.

ostarati sě, pf., *zestárnouti*: Když ſſe oſtaraſſ, ztiehneš svoji ruce a jiný tě opáše 211ᵇ.

ostatek, m.: I vzdvižechu oſtatek dvanádcte košóv 243^{a}.

ostati, pf. — *Zůstati*: jakž sú vieru křesťanskú přijeli, tak věčně v ní oſtanuu (pohanstvo) 35^{b}; Ostante vždy (v) věrném milování 12^{b}; urodila syna, avšak pannú oſtala (Maria) 15^{b}. — *Přestati*: kak tě syn boží uzdravenie nemocných neoſtal, permansit 202^{b}. — *Opustiti*: abychom všech čáróv pohanských oſtanuce . . . čekali 6^{b}; Tehdy diábel jeho oſta (jez.) 46^{b}; bože, bože muoj, proč gſſí mne oſtal? 376^{b}; oſtawſſe svého otce tělestného i šli za otcem nebeským (Jakub a Jan) 145^{a}.

ostávati, impf., *opouštěti*: Neoſtawagie věci nebeskéj, přišel také hledati zemskéj (jez.) non relinquens 16^{a}; (Ten) jenž rozkoši zemské . . . pro krále nebeského oſtawa 29^{b}; neoſtawaymý svého vypravitele, non relinquamus 100^{b}.

ostaviti, pf., *zůstaviti, zanechati*: oſtaw tu dar a jdi 68^{b}; každého při jeho svědomí oſtawme 283^{b}; to jisté čtenie, ješto byl napsal, oſtawi křesťanstvu pro památku (sv. Matěj) 1^{a}; Mnohoť jest ten opustil, jenž sobě nic neoſtawil 53^{b}.

ostavovati, impf., *zůstavovati, zanechávati*: Kristus jest za ny trpěl nám oſtawugie příklad 248^{b}.

osten, m.: Slova múdrých jako oſtnowe 173^{b}.

ostřieci, pf., *uchrániti*: Jichžto (muk) nás rač oſtrzicy otec, syn, duch svatý 38^{a}. — **o. sě**: abychom ſie mohli oſtrzieczý ode všeho zlého 10^{a}.

ostřiehanie, n., *ochrana*: (Spie lidé) jimžto najviece oſtrziehanye pole jest poručeno 222^{a}.

ostřiehati, impf., *zachovávati, ochraňovati*: Proč že v tomto pustu (!) čtyřidceti dní oſtrziehame? 49^{a}; Otče svatý, rač oſtrzyehatý těch všech, ještos mně poručil 11^{b}; Toho gſſem všeho oſtrziehal od své mladosti 302^{a}. — diáblové u překážení člověčiem býechchuu stvořenie měsiecového oſtrziehagice 58^{a}, řídili se.

ostřihati, impf.: vlasy, ješto lazebník na nás oſtrziſſýe, decisi 165^{b}.

ostrov, m.: ten oſtrow pln pohanstva nevěrného nalezl (sv. Pavel) 150^{a}.

ostrý, adj.: (mějieše sv. Jan rúcho) tvrdé a oſtre z žínie učiněné 33^{b}; některá (zvieřata ohradil bóh) oſtrímí nehty 89^{b}; Následujžmež, bratřice milá, nesnadné a oſtre cesty našeho spasitele 213^{a}.

osud, m.: by ta hvězda byla jeho oſſuud (narozeného) 22^{b}.

osudie, n., *nádoba*: vybrachu dobré v svá oſſudye (ryby) 227^{a}.

osúditi, pf.: by každému člověku nelze sě bylo nic jiného státi, jedinč což ta hvězda, pod ní sě je narodil, oſſudy 23^{a}.

osvěcovati, impf.: všecko naplnije, všecko oſſwieczugie (syn boží), illustrat 16^{a}.

osviecenie, n.: Maria toliko jest řečeno jako oſſwyeczenýe, jako hvězda 13^{b}; aby (jezukriste) božieho slova . . . . světlost ukázal k uoſſwieczeny všeho světa 380^{a}.

osvietiti, pf.: oſſwíetý skrytosti temné (hospodin) 162^{b}; (syn boží) oſſwietil svatého Jana, illuminavit 31^{b}.

ot, praep. — kobylky také běžie pryč od lidy 33^{b}; Svoji ruce vzdalme od lupezíe 44^{b}; Chovajte sě od krzîwich prorokow 91^{a}; chudý toho, což má, od ſebe nemuož dáti 80^{b}; nedaleko od giezera Tiberiadis 117^{b}. — (slepice) obranije je (kuřátka) svýma křídloma od zýmy 348^{a}; Nevinen jsem já od krwe tohoto pravého 375^{b}; jenž je byl čist ode wſſieho poſkwrnýenye 39^{b}; srv. též 43^{b}, 50^{a}, 300^{b}, 379^{b}; Já jsem od ſebe, sem již uhašen 274^{a}. — (nebe) hvězdu od ſebe poslalo 21^{b}; aby, ktož čtenie zvěstuje, od cztenye také živ byl 153^{a}; Hoře světu od pohorſſyenye 286^{b}; to každý sám od ſebe vie, že je to dobré 57^{a}; (syn boží) sám od ſebe mluvieše a od ſweho otcze 97^{a}, z moci své a otcovy; ježíš sám od ſebe všel 109^{a}, dobrovolně. — Vezměte příklad od oſla, ode pſa i od' kazde nyeme twarzy 284^{a}; Josef a Maria od ſſebe platili dan 285^{a}, za sebe, srv. též 78^{b}, 118^{b}, 314^{a}. — od wſchodu ſluneczneho až do západa 107^{a}; Tehdy opona chrámová rozdře se na dvé od wrchu až dolóv 376^{b}, atd., v. také *do*. — Jich (ovcí) pluod velmi jest užitečný od

wlny, od mleka a od gielmatek, ješto rodi 369^{b}, vlnou, mlekem. — budete nenaviděti mefto od mefta (proroky) 346^{a}; den ode dne 230^{a}. — Od tey prawedlnofty . . . praví prorok 60^{a}, o té pravedlnosti. — Opakování předložky nedoloženo.

Otavian, m., *jm. os.*: od času ciesaře ottawiana 285^{a}.

otázalivý, adj., *hodný otázání, povážlivý*: Otazaliwa jsú toto slova 234^{b}.

otázanie, n.: skrze otazanye a odpověděnie 262^{a}.

otázati pf.: By kto otazal, co znamenává huora 59^{b}; Protož ottyezme jich (židů) 341^{a}.

otazovati, impf.: (syn boží) jich otazugíe, aby . . . zpomenuli (mlazší 262^{b}.

otčiniti, pf.: komuž jsi křivdu učinil, odczyn 255^{b}.

otdáliti sě, pf.: kterúžkolivěk částkú milováním svého srdce jsi při kteréj věci, již tú částkú oddalíſſ ſie od milovánie svého boha 338^{a}.

otdati, pf., *vrátiti*: nejmáš dáti bohatým, ješto by snad tolikéž oddalí 304^{b}.

otec, m.: ať pohřebu svého otcze 108^{b}; otecz čeledný, pater familias 358^{a}; kterú jsú vinu ve mně vaši otczíj nalezli 329^{b}, předkové. — Adj. possess. **-óv**: když jest řekl hlas otczow: Toto jest muoj syn milý 42^{b}; syn boží přivodí podobenstvie otczowe a synové 90^{a}, o otci a synovi.

otemněti, pf. *zatmiti se*: slunce otemnýe a měsiec nedá své světlosti 351^{b}; Ale otemnyelo geſt jich srdce 380^{b}.

otevřěnie, n.: Odvalenie kamene znamenává ottewrzenýe sedmery svátosti 393^{a}.

otevřieti, pf.: dveří neotewrziew claustris non apertis 15^{b}. — **o sě**: Tehdy nebesa ſie otewrzíechu 38^{b}.

otezvati, pf., *odvolati*: svój úmysl odzowa, to ještos byl dřéve počal, budeš oſěrovati svój dar 71^{b}.

otcházěti, impf.: všecky ti, ješto odchazíegíj od jezukrista 371^{a}.

otchýliti, pf.: aby tvé srdce nebilo odchileno, ale nachýleno k bohu 338^{a}.

otjieti, pf.: z nichžto (čtyřiceti dvou dní) když še(s)t dní nedělských . . . oteymeme 19^{b}, neb tet jemu odyata bieſſe 110^{a}.

otjimati, impf.: ješto sobě na čas odgýma, chudým nerozdělí (krmě) 50^{b}.

otjinud, adv.: (že) nejmá moci odgynud, jediné od otce (jezukrist) 245^{a}.

otjíti, pf.: odeydíj ode m(p)ne kalich tento 373^{a}; kto chtěl odgyty od něho 110^{a}.

otkázanie, n., *odkaz*: (učeník) po pohřebu otcovo odkazanye byl by musil pósobiti 111^{a}.

otkázati, pf.: Tichým země . . . geſt odkazana 65^{b}.

otkud, **-ž**, adv.: Odkud mně to, aby matka mého hospodina ke mně přišla 17^{a}; všaks dobré siemě sál na svém poli; odkudz tehdy má stoklasu? 221^{b}. — oni zajisté odkud sě jměli diviti, odtud jej pak tupiechu 237^{a}; (obilé) odkudſſ hnie v zemi, odtudž zelenie 274^{b}, pokud.

otložiti, pf.: Jakž by také mohli taký veliký kámen, jenž bieše nad hrobem, odlczyty? 396^{a}.

otlúčiti, pf.: aby pšenice od plev byla odluczena 37^{b}; abychom nebylí oduczienýl věčného spasenie 11^{a}.

otměřiti, pf.: kterúž měrú budete měřiti, túž vám buude odmíerzeno, metietur 67^{a}.

otmlúvati, impf., *odmlouvati*: a ty jim nic neodmluwaſſ 383^{a}.

otmluvenie, n., *odmluva, výčitka*: (jako člověk) jenžto neslyší a ješto nemá v svých ustech žádného odmluwenye 381^{a}.

otnikudy-ž, adv.: A odjinud odnykudyz neměl jest s právem počieti o blahoslavenství (jez.) 60^{b}.

otnižd-ž-to, adv.: odtud pohoršenie člověk přijal, odnyzdzto měl děkovati 171^{b}.

otpláceti sě, impf.: abychom svým vinníkóm zlý(m) ſie neodplacelı, ale dobrým 141^{a}.

otplacovati, impf.: Diábel, když sě jemu protivenstvie stane, dobrým toho neodplacugie, ale škodí 141^{a}.

otplata, f.: daj chudým, od nichžto odplaty nečekáš 304^{b}; nadějí odplaty, promissorum 168^{a}; ztracujíce odplatu, mercedem 101^{a}.

otplatiti, pf.: (když příde syn člověčí) tehdy odplaty každému podlé jeho zaslúženie 6^{b}.

otpočinúti, pf.: jakž moře nikdy neodpoczyne, ale vždy sě tepe 230^{b}; Spěte již a odpoczýnte 373^{b}.

otpočivadlo, n.: A toť jest odpocziwadlo a život všech svatých (země věčného života) 61^{a}.

otpočívanie, n.: (o bohatče) blatná věc w uodpoczywany tvého lože 379^{b}; naleznete odpoczywanye svým dušiem 190^{b}.

otpočívati, impf.: na němžto větví (svatého čtenie) již králi i kniežata rádi odpoczywagy 225^{a}; tuž nenie i odpoczywagy v kostele (kosti sv. Jana) 242^{a}.

otpověděnie, n. — *Odpověď*: skrze otázanie a odpowiedyenye 262^{a}. — *odříkání se*: to jisté prodánie a odpowiedyenie má býti na tihu 228^{b}.

otpověděti, pf. — *Odpověděti*: když tebe tvój bližní tieže . . ., tak jemu odpowies a řka 77^{b}; Odpowiedyew ježíš i vece jemu 38^{a}. — *Odepříti*: A což by chtěl, by sě tobě stalo, toho družci neodpowiedíety 55^{a}; ta (pomoc boží) nikomému odpowiedyena nebude 301^{b}. — *Vypověděti boj*: jedinú jemu (diáblu) odpowiedyewſſie, v určený boj s ním jsmy vstúpili 73^{a}. — **o. sě**, *odříci se*: Donižd ſie kto neodpowie toho všeho, což má 228^{b}; Chce-li kto po mně jíti, odpowiez ſie sám sebe 272^{a}.

otpoviedati, impf. — *Odpovídati*: že jest syn boží ku pokušení diábelskému skrze písmo svaté odpowiedal 48^{a}; dva dolejšie (provazy) odpowiedata dvěma svrchníma 232^{b}. — *Míti odpovědnost*: z našich bližních, ješto jsú v naší kázni, musímy odpowiedaty 75^{a}. — *Odpírati*: když chce (bližní) u tebe co zajieti, neodvracuj sě od něho, tověz neodpowieday jemu 81^{a}. — *Omlouvati*: Omluvuje Mojžieše i starý zákon odpowieda (jez.) 300^{b}. — **o. sě**, *odříkati se*: všech skutkóv diábelských ſie odpowiedagíce 3^{a}.

otpuditi, pf., *zapuditi*: abych ji (nemoc) od nich odpuudyl, expellam 100^{a}.

otpustiti, pf. — *Odpustiti*: My pak mámy odpuuſtytý viny svým vinníkóm, dimittere 8^{a}. — *Dovoliti*: odpuuſt, ať vstúpímy (v) vepře 118^{b}; neprosili, aby jim odpuuſtyl vníti v jiné lidi 119^{a}.

otpuščenie, n. — *Odpuštění*: (abychom mohli) dobyti sobě svých hřiechóv odpuſczíenie 6^{a}. — *Dovolení*: jenž (Josef) ſ odpuſczieným manželským . . . všecko jejie tajenstvie zvěděl, licentia 16^{b}. — *Propuštění*: Ktožkolivěk pustí od sebe ženu, daj jiej knížky odpuuſczenye 75^{a}.

otpúščěti, impf. — *Odpouštěti*: syn člověčí má moc . . . hřiechy odpuuſſczíety 121^{a}; přikázáno jest, abychom odpuſtyelli viny našim vinníkuom 291^{a}. — *Dovolovati*: Syn boží odpuuſſczie péči jmieti o náhléj potřebě 85^{a}.

otpúščovati, impf., *odpouštěti*: (bóh) skrze ty odpuſtygie (hřiechy), jimžto dává svú moc 122^{a}.

otpuzovati, impf., *zapuzovati*: Tuto pak učí, aby nikte své ženy neodpuuzowal od sebe 76^{a}.

otřiesti, pf.: oſtrzieſte (sic) prach s svých noh 155^{b}; otrzeſſ prach s sebe 384^{b}.

otrusek, m., *drobeček*: a ty kóry a otruſkí byly z těch pěti chlebóv 245^{b}.

otstúpiti, pf.: inhed jakž závist naši mysl nadstúpí, dobrá vóle jie odſtupí 55^{a}; inhed od svého úmysla . . . odſtupymý 212^{b}.

otsúditi, pf.: které by jej právo odſuudilo 371^{a}; jediné ti . . . buudu odſuuzení, damnabuntur 116^{b}.

otsúzenie, n.: abyste nebyli duostojni věčného odſuuzenýe 9^{b}.

otsuzovati, impf.: Sedete i vy . . . odſuuzugice dvanádste roduov israhelských 306^{b}. — **o. sě**: v němž jiného posuzuje, v témž ſie pak sám odſſuzugie 77^{a}.

ottáhnúti sě, pf.: aby ſie mysl ottahhla od toho 63^{b}.

ottud-to, -ž, adv.: ktož v ten (oheň pekelný) jedinú vržen bude, viec odtuud nevynde 38^{a}; odtudto mámy naučenie, aby . . . 303^{a}; (obilé) odkudž hnie v zemi, odtudzſſ zelenie a obnovuje 274^{b}.

otučniti, pf.: olej hřiešného neotuczny mé hlavy 362^{b}.

otvaditi, impf., *odvraceti*: všecky zemské žádosti . . . má (člověk) od sebe odwadyty 230^{a}; snadno jest . . . mysl

naši od jeho (světa) milovanie od wadyty 149^{a}.

otvalenie, n.: Odwalenye kamene znamenává otevřenie sedmery svátosti 393^{a}.

otvaliti, pf.: A přistúpiv anděl odwali kamen 394^{a}.

otvařovati, impf., *otvírati*: vrata lidem velika a vyborna ottwarzygie (buh otec) 180^{a}.

otvázati, pf.: Odwiezte (oslici) a přiveďte ke mně 318^{a}.

otvésti, pf.: aby přielišné snaženstvie k jedení od nich odwedl 266^{b}; abyste vy od bludu odwedlı lidi všeliké 66^{a}.

otvierati, impf.: svému nepřieteli diáblu hubený člověk ... cestu otwiera 33^{a}; ten svá usta otwieraſſe, jenž v starém zákoně otwieral usta proročie 60^{a}.

otvléci, pf., *zanedbati*: ač kdy hospodi(n) naši prosbu uslyšeti odwlecze, ... však my nepřestávajmy prositi 317^{a}.

otvoditi, impf.: nám potřebie, abychom naše skutky od jich tovařišstvie odwadılı (sic) 5^{a}.

otvořitě, adv., *otevřeně, zjevně*: to, což ste slyšeli jako v zavření, kažte otworzıtye, apertius 163^{a}.

otvořiti, pf., *otevříti*: ottwuorzeníma očima svého smysla 39^{a}. — **o. sě**: Tehdy nebesa ſie otworzechu 40^{b}.

otvrácenie, n., *zvrácenost*: Ukazuje (jez.) jich přehroznú zlost a odwraczenýe (židuv) 218^{b}.

otvracěti sě, impf.: Ktož chce, by jemu požičil, neodwraczvý ſıe od něho 75^{b}.

otzývati, impf., *odvraceti*: jest-li to, že od milosti svého bližnieho odzýwa 174^{a}; Nic nás odzywaý ... od těch žádúcích huod, revocet 108^{a}.

ovcě, f.: (člověk) jenž by měl jednu owczy 201^{a}.

ovčí, adj.: jenžto (křiví proroci) přichodie k vám v rúše owczıem 91^{a}.

ovčička, f.: aby on owczíczkí své ... obránil ode všeho zlého (hospodin) 33^{a}.

ovčinec, m.: Tento owuczynecz svaté cerekve 311^{a}.

ovoce, n.: krmě jeho bieše owuoce 30^{b}; z owuoce duchovného, Ex fructibus 92^{a}.

ovšem, adv., *zcela, vůbec*: A ktož pak jest owuſſiem nevěrný 37^{a}; Ale já vám právi, abyste nepřisahali owſſem 77^{a} atd. — (Věříte-li tomu?) Odpověděchu jemu: owſſem, pane 136^{a}, ano.

Ozeáš, m., *jm. os.*: skrze proroka, jemužto dějí Ozean 344^{b}.

Ozias, m., *jm. os.*: Joram pak urodil ozya. Ozyas pak urodil Joatana 1^{b}.

ožebračiti, pf.: A mnohé ozebraczyla (žena) 325^{b}.

ožiehati, impf.: rozličného protivenstvie plamen ten svět ozıeha 151^{b}; ale oheň jeho v ničem neozıehaſſye, non tangebat 15^{b}.

padati, impf.: Viděl jsem protivníka, an jako blesk dolóv pada 239^{a}; Želenie žádné v buoh nepada 42^{b}. — najviec kocháním a povolením padame 47^{a}. — někteří z svaté cěrekve padagy 96^{a}.

padenie, n.: nevinné táhnú ku padeny (kacieři), ad ruinam 92^{a}; žádný smysl od jeho (světa) padenýe nás nerozlučuje 148^{b}, od zániku.

padnúti, pf.: Nebo ač sě dvakrát aneb třikrát muožeš vzdržeti, čtvrté snad padneſſ 74^{a}; duom ... nemuož padnutý 96^{a}.

pacholek, m., *pachole, služebník*: žádný (neprosil) za svého pacholka, jediný tento 103^{a}.

pak, conj.: Judáš pak urodil phares 1^{a}; králi vždy dobré bydlo jmají a chudí pak v chudobě jsú 23^{b}; Ale jakž bude která věc z něho (kamene) učiněna, pak ta věc velmě dlúho trvá 35^{a}.

pak-li, conj.: Mluvil-li jsem zle, laj mi; pak-lı dobře, proč mě tepeš? 78^{b}; Pak-lı poslúchati nechce, sin autem 291^{b}.

Palestina, f., *jm. země*: vlast, jížto dějí paleſtína 58^{a}.

palestinský, adj.: Obyčej jest ... syrským a paleſtynſkŷ lidem, Palaestinis 293^{b}.

palma, f.: palmý držie v svú rukú (sv. mučeníci) 28^{a}.

památka, f.: to jisté čtenie ostavi křesťanstvu pro pamatku (sv. Matěj) 1^{a}. — syn boží vláští pamatku činí o něm (Kafarnau) a řka 204^{a}, vzpomíná.

pamatovati, impf., *míti na paměti*: Pamatowamy (sic): Nebo racha skryté slovo jest 70^{a}.

paměť, f., *pamět, vzpomínka*; *památka*: jehožto pamíet to, což dobré jest, vzpomíná 339^b; (nám jest) na pamiety plně jmieti 242^a; nevychoďte z tvé pamíety jeho rány 386^a; Protož svaté čtenie o tom činí pamíet, když praví 109^b. — že jest to činila k méj pamýety 372^a, na mou památku.

pán, m.: Toho narozenie nejsi pan, ale sluha 17^b; Nemuož nikte panoma dvěma slúžiti 82^a; to je tvá šlechetnost, pane jezukriste 382^b; Milý pane, pusť mě 292^a.

panenský, adj.: slibem čistoty panenſkę 378^b.

panenstvie, n.: (když) jmě panenſtwíe poctivé jest 360^a.

paní, f.: svatá Maří pany jest nazvána 14^a.

panna, f.: ona nábožná panna praví 8^a.

panošě, m.: ktožkolivěk mezi vámí chce prvý býti, bude váš panoſſye 313^b.

panovati, impf.: abychom byli dóstojni na onom světě věčně panowaty 7^b; aby to, což v člověce najvěčšie a najlepšie panowalo nad tiem, ješto jest obecno nám a skotu 62^a.

panstvie, **-o**, n.: (když) stará smrt nad vším člověčstvím nepravé ppanſtwie ukazováše 378^a; (dva slepci) panſtwo jeho vyznávají (jez.) 138^b.

papež, m.: svatý Řehoř Papezz 46^b.

pás, m.: (mějieše sv. Jan) paas kožený u svých bedr 30^b.

past, f.: abyste neupadli w paſty diábelské, in muscipulam 114^a.

pásti, pf., *padnouti*: Jiná (semena) padechu mezi skalé 213^b; (větrové) na ten duom sě obořichu i pade 95^a; ješto (Eva) skrze povolenie diáblu bieſſíe padla, ceciderat 18^b.

pásti, impf., *pásti, živiti*: bieše nedaleko . . . stádo vepřóv veliké, ješto paſſyechuu 117^a; avšak otec nebeský ten je (ptáky) paſſe 82^a. — **p. sě**: Krmí tělo ſíe paſſíe 151^b.

pastva, f.: když ptačstvo beze všie péče jmají paſtwu 83^b; (bieše) stádo veliké na paſtwie 118^b.

pastýř, m.: anděl paſtyrzom pověděl [illegible] 3^b.

pašijě, f.: Totoť jest již paſſygîe 371^b.

patdesát, numer.: jmaje pod sebú paddeſſat rytieřóv 103^a.

pátek, m.: w patek večer 392^a; Druhý pak den, ješto bieše po velikém patku 390^a.

pater, numer.: patera jest věc 123^a; patero chleba a dvě rybě 243^a.

Pathmos, m., *jm. ostrova*: do ostrova, jemužto bieše jmě Pathmos 314^b.

patriarcha, m.: s Abrahamem, Isákem a Jakubem patriarchí 8^b.

pátý, numer.: V patem pak řádu 63^b.

Pavel, m., *jm. os.*: svatého pawla apoštola 8^b.

pavlak, m.: oblečechu jej v sukni z pawlaku učiněnú 384^a.

pavlaka, f.: hedvábie, jímžto pawlaka králová tkána jest 84^a.

pec, f.: třie mladí jinochové wu peczí nebo v komíně byli zavřeni, in camino 15^b.

péci, impf.: (kobylky), ješto v uoleji peczeny biechuu 33^b.

péčě, f., *péče, starost*: jenž bieše peczemí časnými obvázán (sv. Matěj), sollicitudinibus 125^a; (aby o tom děťátku) peczy jměl Josef, curam 15^a; vy na smrt peczí máte, solliciti estis 113^b.

pečet, f.: pecziety čistoty nezlomila (sv. Maří), sigillum 15^b.

pečovati, impf.: co nemúdře myslíš, co nesmyslně peczígeſſ? meditaris 17^b; Protož služ . . . a peczyg, fer curam 17^b; A o rúše co peczugete? 82^a. — **p. sě**: (Jidáš) vyšed ven, poče ſíe peczowaty, aby ten zlý úmysl dokonal 381^b.

pekelný, adj.: Oheň ten jest oheň pekelní 38^a.

peklo, n.: však proto bude w pekle (žena) 74^b.

peleš, f.: vy ste jej (dům) učinili peleſſ lotrovú 321^a.

Pella, f., *jm. místní*: do jednoho města, jemužto bieše jmě pella 352^b.

peněžník, m.: stoly penyeznýkuow . . . převráti (ježíš) 321^a; Jměl jsi s právem mé střiebro dáti penyeznykuom 364^a.

pěnie, n., *zpěv*: Miesto pienýe má stonánie (holúbek) 44^b.

peniez, m.: ti penyezy na chudé lidi slušiechu 285^b; jenž jemu biesě dlužen sto penyezz 293^a; ten kupcem, jenž penýeze proměnije rozličné, býti musí, aes 23^b.

peniežek, m., *groš*: Stalo (nebeské královstvie) chudéj vdově za dva malá penyetki 54ᵃ, za dva penyetkí, assibus 165ᵃ.

pes, m.: Neroďte svátosti dávati pſom 87ᵇ; tvú duši neobřezanému pſſu dali 383ᵇ.

pěst, f.: tepete pieſty nemilostivě 50ᵇ.

pěší, adj.: (ježíš) nešel pyeſſ, ale na lodí 264ᵇ.

pěškami, adv., *pěšky*: jídechu po něm (jez.) pyeſſkamí z měst 242ᵇ.

pět, numer.: otrusky byly z těch pıety chlebóv 245ᵇ.

Petr, m., *jm. os.*: svatý petr apoštol 6ᵃ. — Adj. possess. **-óv**: do domu petrowa 108ᵇ.

Phares, m., *jm. os.*: Judáš pak urodil phares 1ᵃ.

pied, f., *píď*: Ty, ješto zemi pyedy obkličiješ 379ᵃ.

piesek, m.: jenž jest svój udělal duom na pieſku, in arena 95ᵃ.

piesn, f.: jakž pıeſſen v tanci zpievají 179ᵃ.

Pilát, m., *jm. os.*: Zda úd jeho (diábla) nenie pylat? 47ᵃ. — Adj. possess. **-óv**: svázavše tě před pylatuow obličej vedli 383ᵇ.

písaný, adj.-part., *zdobný*: v uodpočívaní tvého lože pıſſaneho a rozkošného 379ᵇ.

písař, m.: sebrav všecky . . . mistry neb píſſarze obecné 20ᵃ.

písmo, n., *Písmo sv.*: o němžto pıſmo praví, Scriptura 18ᵃ; v svatém čtení i w pıſmýe 26ᵃ. — Svatého čtenie . . . krátké pyſmo jest pověděno 209ᵇ, text.

píti, impf.: když jieš a pıeſſ tělo syna božieho 105ᵃ; Píte všickni 372ᵇ; jedúce a píce 351ᵇ.

pitie, n. — *Pití*: (tři jsú vlastnosti přirozené našemu tělu) prvé jedenie a pýtye 90ᵇ. — *Nápoj*: Svatý Jan vína i jednoho pítye opilého nepil 130ᵇ; toho přečistého pytıe 381ᵇ.

pláč, m.: Čiňmyž pokánie ſ placzıem 24ᵇ.

plaččivý, plačtivý, adj.: sílo duši placztywıe 389ᵃ.

plachta, f.: rúchem, ješto bylo z žínie a z plachtý učiněno 334ᵇ.

plakati, impf., *plakati, oplakávati*: A my stoňme a placzme před svým hospodinem 14ᵇ; rachel plačiec svých synóv 25ᵇ.

plamen, m.: plamen, jenž jest anděl postavil před rájem 41ᵃ.

plamenný, adj.: Potuočku . . . vína . . ., jenž jsi moci plamenne 390ᵃ.

planý, adj.: větvě plane jablani budú zrúbeny 35ᵇ.

plást, m.: jako z těsných komórek plaſtow stred . . . vyvodíme 248ᵃ.

plášč, m.: svlečechu s něho plaſt 376ᵃ; plaſſczem čirveným jej oblečechu 375ᵇ; přidaj jemu i plaſſczt, melotam 75ᵇ.

pláščček, m.: plaſkem črveným oděchu jej 384ᵃ.

plat, m.: Králi zemščí od koho berú dan nebo plat 284ᵇ.

plátenný, adj.: (Kleofáš) Platenneho rúcha nenosil 146ᵃ.

platiti, impf.: každý člověk platyeſſıe od sebe dva peniežky 285ᵃ.

plátno, n.: (Josef z Arimatije) obinu je (tělo jež.) v čisté platno 377ᵃ.

platný, adj.: cizie svědečstvie nikomému nemuož platno býti před bohem 362ᵃ.

plavati, impf.: moře, na němžto plawamý, navigamus 389ᵇ; takéž člověk plawua v kterém nebezpečenství 13ᵇ.

plece, n.: Ten zajisté přeboží kříž vlož na moji pleczý 387ᵇ.

plen, m., *kořist*: desátek z plenu . . . přijal 341ᵇ.

pleva, f.: aby pšenice od plew byla odlúčena 37ᵇ.

plně, adv.: plnyᵉ znáš i plnye budeš utěšen, plenissime 99ᵇ; Toto miesto písma . . . spasitel potom plnyegıe vykládá a řka 76ᵃ.

plniti, impf.: všecky ty, ješto jeho vuoli plnýe 6ᵇ; Úřad také svatého čtenie inhed počal plnytý (sv. Matěj) 127ᵇ.

plnost, f.: z plnoſty srdce usta mluvie 182ᵇ.

plný, adj., *plný, celý*: A pln vytáhnú (nevod) 232ᵃ; jišto plnu mzdu . . . jsú vzali 308ᵃ; aby plny desátek byl dáván 345ᵇ.

plod, m. — *Plod, ovoce*: piesek plodu dobrého nenese 95ᵇ; skrze plod dobrých skutkóv 3ᵇ. — *Rod*: zlořečený slovieše, ktož by byl plodu po sobě neostavil 337ᵃ; chytrost hadového plodu 158ᵃ. —

Chov: jich (ovcí) pluod velmi jest užitečný od vlny 369b.

ploditi, impf.: Plodylaſſ, praví, vilstvo s mnohými svými milovníky 325b.

plovúcí v. *plúti*.

plúti, impf. — *Plouti*: však neutone (lodička), ale vždy plowe 249a. — *Plaviti se*: Obyčej lidí, ješto plowu na moři, navigant 13b. — *Téci*: z jichžto břicha plowu vody umrlé 95b; nad plowucziemí vodami 249b.

plvati, impf.: A plígice naň (jez.) vzechu trest 376a; Tehdy plwachu na jeho obličej 374b.

po, praep. — S dativem: (Ondřej) bral sě po ſynu boziemu 144b; Poďte po mnye 53a, v. také *za*. — S akk.: ti, ješto jsú zevně, nemají sě pocz domóv vrátiti 352b, pro něco; Radujte sě v boze po wſſie czaſſy 4a. — s lokálem: jdieše ježíš v sobotu po oſſený 195b; chodě po ſwietu 57a. — často ten, jehož vidímy, že po naſſ jde, ... nás předejde 311b, za námi; v. také *po* s dat. a *za*. — (diáblové) zlé domněnie po ſtworzitelı mezi lidmi žádáchu vzbuditi 58b; Po jich owuocý poznáte je 91b; vzachu každý po penyezy 307a.

poběhnúti, pf.: že pobýehnu vesele a ponesu ... kříž tvój 387b; jenž by byl někdy z boje pobýehl (rytieř) 290b; tito pobyehnu súdu bojiece sě pekelné muky 233a.

pobrati, pf.: až přišla potopa i pobrala všecky 351b; do niež (nebeské radosti) buduu pobrany ... všickni, colliguntur 108a.

pocěstník, m., *poutník*: jako bludný poczíeſtnyk 33a.

počátek, m.: Poczatek všie múdrosti jest strach boží 60b; przıed poczatkem tohoto světa, ante saecula 18a; na poczatcze, in principiis 162a.

počekati, pf.: poczıekayte tuto a bděte se mnú (sic) 373a.

počet, m.: těch, ješto byli jedli, byl jest poczıet pět tisícóv mužóv 243a; že i z prázdného slova mámy vydati poczıet 69b; jenž chtěl (s) svými sluhami poczıet položiti 294a.

počětie, n.: tyto (ženy) lénějšie jsú ..., obtieženy poczıetym dietěte 353a.

počieti, pf.: a to, což byechu poczaly, to nábožně naplnily (svaté ženy) 393a; a proto by (hřiešník) nesměl prositi poczíety 90a; nepřiezen pocznuce, uraziti je žádají 88a. — (Maria) nalezena by, že geſt poczala, in utero habens 16a; Jejiemžto v svatém životě jediná svatého ducha moc ... tě geſt poczala 379a. — **p. sě**: Kdyžto v Jeruzalemě nenávist hrozná poczala ſíe byla, orta 162a; nám, ješto gſme ſıe v hřiešiech pocziełí 39a.

počínati, impf.: již tuto poczína mluviti (jez.) 63a; těm všem, ješto poczynagı dobrý život již vésti 394b. — **p. sě**: jeho čtenie takto ſıe poczína 1a.

počinek, m., *počátek*: mnozí na poczynczıe jsú udatni a na konci sě pak ustrašie 160b.

počísti, pf. — *Započítati*: nejsem duostojen mezi jeho sluhami poczten bytý 36a; dobrá vóle za skutek pocztena bude 6b. — *Vypočítati, vyčísti*: Poczet divy svéj moci, o pokoře své smrti odpovědě a řka (jez.) 171b.

počítati, impf.: poczytaý, co je přijal (každý od boha) 368a.

počščenie, n., *pocta*: sluhám božim a kněžím pocztyenye slušie 287a.

počstiti, pf.: (Betlém) má byty poczteno narozením nového knížete 22a; laje-li jemu kto ... aneb chválí nebo poczty 287b.

počstivě, adv., *uctivě*: Spasitele našeho muky ... mámy poczſtíwíe slaviti 377b; že skočivše k němu (jez.), ne pocztywıe ani zlehky, ale s hlukem, non modeste 113a.

počstivý, adj., *ctný, počestný*: tiem (žezlem) pak jeho pocztywa hlava bita 384b; když jmě panenstvie pocztywe jest 360a.

počúti, pf.: Jakž by ... mohli (mlazší) taký veliký kámen ... odvaliti, by sě toho některému z strážných neudálo poczyty 396a.

pod, praep. — S akk.: Nejsem duostojen, by ty všel pod mu ſtrzıechuu 17a; jezukrist ponížil sě pod andíelý 377b; že jest jezukrist svú smrtí naši smrt pod ſſe podrobil 393b. — S instr.: pod horu, ad radices montis 163b; Pod krzyzem musil svuoj chřbet nakloniti

(jez.) 384^{b}, mam pod tebuu rytierstvo 102^{a}, pod tacenltwym 265^{a}, tajně; pod przyſſahu slíbil jest jí dáti to vše 238^{b}, atd.

podařiti, pf.: Zajisté azda nás tiem podarz, jehožto jsú oni přijieti nechtěli 259^{b}.

podati, pf.: krmě jemu poddal, allatum 15^{b}; Nepodal druhého líce, ale řekl (jez.) 78^{b}.

podávati, impf.: abychom té svátosti (křtu) lidem podawalı 43^{b}.

podčěpie, n., *čepobití*, přenes. *o věku stařeckém*: kmetstvo (ps. knyezſtwuo!), ješto już podczıepye slove 309^{a}.

poddati, pf.: (pokojní) ješto všecky žádosti své mysli přemohúce poddadye smyslu je a duchovenství 62^{a}; sobě jej (člověka) poddana učinil (diábel) 47^{b}.

poddávati, impf.: Mučím své tělo a v službu je puoddawam 274^{a} — **p. sě**: diáblové ſie nám poddawagy, subduntur 191^{a}.

poděkovánie, n.: z rozličných daróv svému hospodinu podyekowanýe 4^{b}.

poděkovati, impf., *díky vzdáti*: A vzem kalich podyekowa 372^{b}.

podepřieti sě, pf.: na niž (hól) kto ſíe podeprzıe 153^{b}.

podiviti sě, pf.: A on neodpovědě jemu . . ., tak že ſíe vladař velmi podywí 375^{a}.

podjíti, pf., *podstoupiti*: By mi bylo s některým válku podgytý 187^{a}.

podkopati, pf.: nedal by podkopaty svého domu 358^{a}.

podlé, praep. — *Podél*: sediece podle cıeſty 316^{a}; všecka krajina podle yordana 31^{a}. — *Podle*: i dá odplatu každému podle geho zaſſluzenie 5^{a}; Podle toho rozumu řečeno jest ono slovo, juxta 83^{b}, v tom smyslu. — *Vzhledem*: jenž na nebesiech podle ſweho buozſtwye jest v lóně svého otce a zde na zemi podle czlowíeczſtwıe jest v lóně svéj matky 15^{a}.

podnož, f. (z *podnožie*, n.), *podnoží*: až položím tvé nepřátaly (sic) w puodnooz tvých noh 337^{b}.

podobenstvie, n. — *Podoba*: v člověčiem přišel jest podobenſtwí (jez.) 15^{b}; duch svatý (s)stúpil dolóv v holubičiem podobenſtwí 42^{b}; synové k uotci jmají podobenſtwıe mieti 62^{a}. — *Podobenství*: pod podobenſtwím krále a pána, sub comparatione 293^{b}; přivoditi podobenſtwıe, parabolam 293^{b}, v. také *pověst*. — *Obdoba*: všecko podobenſtwıe tvých muk oblec na svého sluhu 388^{a}.

podobný, adj. — *Podobný*: některé věci podobne k těm sú 47^{a}; ale podobnyeſſıe jest k tomu, že 94^{b}, více se podobá. — *Možný*: ktož tebe zač prosí, tověz podobneho, daj jemu 81^{a}; všickni mrtvı . . . z mrtvých vstanú. A to je dobře podobne 356^{a}. — *Vhodný*: čakajž podobneho času 223^{b}.

podolek, m.: (žena nemocná) sě dotkla jeho podolka 7^{a}.

podrobiti, pf.: že geſt jezukrist svú smrtí naši smrt pod se podrobil 393^{b}.

podstúpiti, pf.: jenž geſt diábla sám podſtupyl (jez.) 3^{a}.

podúti, pf.: poduw v jich obličej, řekl jim (jez.) 270^{b}.

pohan, m.: pohan jsem, gentilis 104^{b}; Tacíž jsú byli . . . pohany, pagani 114^{a}; Na cestu, ješto jde do pohan, nechoďte 147^{a}; mezí pohaní, in gentibus barbaris 106^{b}.

pohaňenie, n., *pokárání*: v tom duostojen bieše pohanýenýe 305^{a}.

pohaniti, pf., *zahanbiti*: (Josef nechtě) zjevně jie pohanyty (Marie) 14^{a}; pýcha zemská inhed buude pohanyena 20^{b}.

pohanský, adj.: v Galilí pohanſkı 51^{a}; (vypravuje) pohanſke pozvánie 330^{b}, pohanův.

pohanstvo, n.: když chtěl jíti mezı pohanſtwo 1^{a}; pohanſtwo . . . s radostí a s veselím přišli 333^{a}.

pohlcovati, impf.: Vodičové slepí, vymietajíce komára a pohlczıgıce velblúda 342^{b}.

pohltiti, pf.: Tehdy on uzře draka velikého, jenž jej chtieše pohltyty, ad devorandum se 312^{a}.

pohoršenie, n.: My kážemy jezukrista ukřižovaného, zajisté vám (židům) pohorſſenýe 171^{b}.

pohoršiti, pf.: ktož pohorſſy jednoho z těch maličkých 286^{b}; jenž nebude pohorſſen ve mně 170^{a}. — **p. sě**: mysl nevěrných lidí velmi ſýe tiem pohorſſyla 171^{b}.

pohoršovati, impf.: Pak-li tvá ruka pravá pohorſſugie tebe, uřež ju 72^a. — **p. sě**: tak ſie pohorſſowachy v něm (jez.) 230^a.

pohřeb, m.: po pohrziebu 111^a.

pohřébati, impf.: nechať umrlí své umrlé pohrziebagy 111^a.

pohřebovati, impf.: nechať umrlí své umrlé pohrziebugý 108^b.

pohřésti, pf.: Pane, přepuščt mi . . ., ať pohrziebu svého otce 108^b, ješto mohli toho umrlého pohrzeſty 111^b; jenž byeſſíe pohrzíeben v hrobě 9^b.

pohrúziti, pf.: tak že ta těžkost toho hřiecha hluboce jej v peklo pohruzíj 288^a; kopie v tvém boce pohruzene 387^a; (an) svého pokušitele do pekla mohl pohrzizty (sic) 48^a. — **p. sě**: u vodě velikéj muky gſſi ſie pohruzyl 386^b.

pocházěti, impf.: odkudž vietr chvály pochazie 172^a, v. též 394^b.

pochlebník, m.: na němžto súdě svědci nebudú pochlebnyczí 94^a.

pochlebný, adj., *chlubivý*: že slova ta . . . nebyla pochlebna 138^b.

pochlebovánie, n.: jeho (sv. Jana) ani pochlebowanye (činieše) milostiva 172^b.

pochlebovati, impf.: pochlebugice nebo hroziece, svodie s pravé viery 270^a.

pochoden, f.: s lucernami i ſ pochodnýemí 382^b.

pochoditi, impf.: od tebe všecko vítězstvie pochodý 4^b; (slovem) ješto pochody z ust buožích 46^b.

pochváliti sě, pf.: kto muož ſíe pochwalíty a řka 362^a.

pochýliti, pf.: ani diábelský vietr muož (domu) pochilitý 96^a.

pójčka, f.: ty samé jesličky od němých hovad matka tvá jako w puogiczkach vzala 379^a.

pojieti, pf.: (vrátě sě) poymu vás k sobě 11^a; Herodiadu . . . pogyal za ženu (Filip) 240^a; A ktož tak puštěnú poyme 75^a, za ženu.

pojímati, impf.: aby jiné (ženy) mohli pogîmaty (židé) 76^b.

pojíti, pf.: když poýdeſſ do kostela, Ambulantem 101^a; Hospodine, kuomu poydem? 271^a; tento (hřiech) mohl pogýtý z nevěděnie 189^a; Tehdy pogíde o něm řeč po vší . . . zemi 56^b; jenž geſt poſſyel z svaté Mařie (jez.) 14^a.

pokaliti v. *nepokalený*.

pokánie, n.: svaté pokanýe 4^b; ku pokaný, ad poenitentiam 92^b.

pokáti sě, pf.: anděl jako ſíe pokaw řekl 29^b; (aby člověk) svých ſie hřiechóv pokal 123^a.

pokázanie, n., *projev, úkaz*: nebo rozličná jeho (světa) pokazanye hlasové jeho (hospodina) jsú 148^b.

pokázati, pf., *ukázati*: Pokazte mi peniez dani 335^a; nám pokazano (sv. jmě), apparentem 19^b. — **p. sě**: syn boží na tomto světě ſye pokazal, apparuit 19^b.

pokaziti, pf.: Čiňte sobě, praví, poklady v nebesiech, kdežto ani rez ani molové pokazie 229^a.

pokazovati sě, impf.: nepokazuý ſie před bohem s prázdnú rukú, non videaris 101^b.

poklad, m. — *Ložisko*: jenž vyvodí větry z svých pokladwow 112^b; drahý potok z svých pokladow vypúščieš (studnice), ex thesauris 389^b. — *Poklad*: že o peněziech a o pokladyech řeč bieše 304^b.

pokládati, impf.: ten pod mieru svieci poklada. jenž světlost . . . utajije 67^a; ješto všickni svú naději v svém buohatství pokladagí 305^a.

pokleknúti, pf.: A pokleek na svú kolenú na zemi, padl jsi 382^a.

poklínanie, n.: nečistota ust: Poklýnanye, lánie . . . 255^b.

poklnúti, pf., *prokliti*: že syn boží jeho (fíku) pokle, to sě stalo pro jeho mlazšie 323^b.

pokoj, m. — *Síň*: nemohl jsi mieti pokugie ani hospody 379^a; (sebrachu sě) do pokogie k kniežeti popovéſnu 371^b. — *Mír*: svatá cierkev opět wu pokogy přebývati bude 26^b.

pokojný, adj.: holúbek jest ptáček tichý, pokoyní 42^a.

pokolenie, n.: od Abrahamova pokolenýe pošli biechu (židé) 35^a.

pokora, f.: Aby pokoru ukázal, humilitatem 99^b; (abychom) pokoru drželi, patientiam 114^b.

pokořiti sě, pf.: Pokorně ſíe pod rukú silného boha pokorzme 242^b.

pokorně, adv.: ráčil pokorníe sám k němu přijíti (Kristus k Janovi) 38^b.

pokorný, adj.: obrátí sě k hospodinu i bude pokoren 273^{b}; slovy pokornými odpovedal 18[illegible].

pokořovati sě, **pokorovati sě**, impf.: Takéž Josef s pravem ne pokorugye buojieše sě při tak velikéj svatosti (Marii) přebývati, humilians se 17^{a}.

pokrm, m.: Duostojen jest dělník svého pokrmu 152^{a}.

pokrstiti, pf.: A pokrzſtyeny, vedený svatým duchem, šel jsi na púšť 380^{a}.

pokrščenie, n.: na svatém pokrzſſcziený 3[illegible].

pokrytec, m.: Pokrıtczîe, vyvrz najprvé trám (z) svého oka 85^{b}.

pokryti, pf. — *Zakrýti, skrýti*: ješto (svatá cerekev) geſt byla písmem starého zákona pokríta 393^{a}; Nenye tak pokríto, by nebylo zjeveno 161^{b}. — *Pokrýti, zahladiti*: jenž nemějieše v sobě, ješto by mělo svatým křstem pokrıto byty, i žádné viny 39^{b}.

pokrytstvie, **-o**, n.: vnitř plni ste pokrîtſtwıe 343^{a}; (Mistři) svým pokrytſtwem . . . zisku hledajíce 345^{a}.

pokrytý, adj. z part., *pokrytecký*: duch svatý běhá každého člověka pokrıteho 42^{a}. — Nebo zajisté pod pokrıtem a pod tajenstvím mluvieše 215^{a}, skrytě.

pokusiti, pf.: nestrachoval jsi sě . . . chudoby, nepokoje pokuſſyty 379^{a}; aby jeho diábel tam pokuſſıl (ježíše na poušti), tentaret 46^{a}. — **p. sě**: jakž by ſíe (diábel) o ny nemohl pokuſſýty 13^{b}.

pokušenie, n.: diábelské pokuſſyenýe přemoci 4^{b}; w každém pokuſſeny, tentatione 104^{a}.

pokúšěti, impf.: Co mne pokuſſıete, pokrytci 336^{b}; také by jeho nepokuſſal 48^{b}.

pokušitel, m.: an je . . . svého pokuſſıtele do pekla mohl pohříısti (sic) 48^{a}.

pokušovati, impf.: Nebudeſſ pokuſſowaty svého hospodina 46^{b}.

pokuta, f., *trest*: beze všie pokuty mějiechu jej (zloděje) pryč pustiti 196^{b}.

pól, m.: osta tu pol třetieho dne 136^{b}; w puol noci 359^{b}.

pole, n.: kvietie, ješto roste na polı 82^{a}; tu také bieše pole, campi planities 163^{b}.

poledne, **polodne**, n.: ne z jitra, w polodne, ale k večeru 110^{a}. — strana, ješto bieše na polodne 298^{b}.

poledný, adj.: králová s poledne strany v[illegible] 20[illegible].

polehćenie, n.: polehczenye toho utrpenie [illegible] syn bozi, 159[illegible].

polepšenie, n.: ſkrzíe polepſenye svého života 45^{b}; ješto polepſıenye žádáchu (malomocní), levamen 98^{a}.

polepšievati, impf.: Uměnie nadýmá, ale milost polepſıewa 60^{b}.

polepšiti, pf.: on (jez.) nepřišel na to, aby hřiešníky zjevil, ale aby jich polepſıl 183^{a}. — **p. sě**: aby židové byli na věčný oheň odsúzeni, ač by ſıe nepolepſılı 35^{b}.

polepšovati, impf.: jelikož kázaním polepſſygîe, tolikož skutky pohoršuje 68^{b}; netolik zástupóv nepolepſowachu, ale také pohoršováchu (mistři) 142^{a}.

Poliandrum, n., *jm. místní*: (aby) nebylo nazýváno to město Tofet ani Bál, ale Políandrum, Poliandrium 164^{a}.

políček, m.: když . . . v jeho líce bieše dán polıczek 78^{b}.

polodne v. *poledne*.

polovicě, f.: Ani sě je on rozdělil tak, aby polowíczıe jeho u otce a polowícze v svatéj dievce, dimidius 16^{a}.

položenie, n.: skrze polozıenýe sviece pod mieru 67^{a}.

položiti, pf.: By, hospodine, naše hřiechy na váze polozyl 386^{b}; polozy-lı svú naději v světlosti téj hvězdy, ten nikdy neutone 14^{a}; veškeren svět v zlosti geſt polozzen 303^{a}; jenž chtěl (s) svými sluhami počet polozyty 294^{a}.

polský, adj.: A když seno polſke . . . buoh tak odievá 82^{b}.

poľúbenie, n.: ku polıbený tvých ust 382^{b}.

poľúbiti, pf.: Kuohoť kolivěk polıbym, tenť jest 373^{b}.

pomáhati, impf.: ti, ješto pomahagý hubeným 61^{b}.

po-málu, adv.: nebo již pomalu prospieváchu (mlazší) 262^{b}.

pomazovati, impf.: kdyžto slepému zrak dal (jez.), pomazowa blátem jeho oči 201^{a}.

pomeškánie, n.: beze všeho pomeſkanye 124^{a}.

pometlo, n.: ſkrzıe pometlo svatého čtenie 32^{b}; nalezne jej (dům) prázden, pometlami (sic) učištěn 205^{a}.

pomlátiti, pf.: jakž málo buude pomlacen některým protivenstvím 37ᵃ.

pomluvenie, n., *promluvení, hovor*: s andělem jmá utěšenie (sic) pomluwenye (M. Magdalena) 393ᵃ.

pomnieti, pf.: Pomný, praví, na to, Jakube, že jsi sluha muoj 295ᵃ; (duchovníci) Pomnýechu to, že svatý Matěj byl zjevníkem 128ᵇ. — **p. sě**: pomnýem ſie, že smy lidé 86ᵇ, rozpomeňme se.

pomoc, f.: S pomoczí jezukristovú, Adjuvante 108ᵃ.

pomoci, pf.: pomozeno mi geſt 12ᵃ; pomuoz nám, adjuva 99ᵃ.

pomocník, m.: by ten mohl mój pomocznyk býti 186ᵇ.

pomocný, adj.: kak mně oneno bude pomocen? subveniet 103ᵃ; co jest naší duši škodné neb pomoczne 7ᵃ.

pomodliti sě, pf.: viděvše jej (jez.), pomodlýchu ſie jemu 391ᵇ; ažť já dojdu tamto a pomodlým ſíe 373ᵃ.

pomsta, f., *trest*: nad nimižto smrti pomſtu činiechu 79ᵃ; Aniž také hospodin zapoviedá téj pomsty, ješto slušie k kázni a ku polepšení t.

pomstiti, pf., *potrestati*: hotovi budú (lidé) pomſtyty všeho neposlušenstvie 181ᵃ; když své ukáže (jez.), tehdy i nad oněmi pomſty 181ᵃ.

pomšťovati, impf., *trestati*: svatí lidé mnohých hřiechóv smrtí gſuu pomſtowalí 79ᵃ.

pomysliti, pf.: o těch hodech . . . něco pomýſlme 27ᵇ; kteříž kolivěk člověk o jeho svatých ranách nábuožně pomýſlı 45ᵃ.

poňavad- v. *poňevad-*.

ponésti, pf.: že poběhnu vesele a poneſſu bez ustánie kříž tvój po tobě 387ᵇ

poňevad, **poňavad**, **poniž**, konj.: Ponyawad ste jednomu z těch mých bratřicí najmenšiemu učinili, mně ste učinili 368ᵇ, pokud, co; a ponyz by jiní kralovali 370ᵃ, pokud.

Poncius, adj.: Herodes a poncıus Pilát 296ᵇ; i dachu jej (jez.) ponczowí (!) Pilátovi 374ᵇ.

poniž v. *poňevad*.

poníženie, n.: sami jeho ponyzenye káží (lidé o hospodinu) 148ᵇ.

ponížiti, pf.: každý, jenž sě sám výší, buude ponyzen 38ᵇ. — **p. sě**: jezukrist Ponyzıl ſıe pod anděly 377ᵇ.

popový, adj., *kněžský*: pro jich popowe duostojenstvie 343ᵇ; od kniežat popowıch 267ᵇ.

popadnúti, pf.: Popadna, což muož, uteče 151ᵇ; kak jest nesnadno popadnuty súduov jeho 227ᵃ.

popásti, pf., *lapiti*: když popadechu sluhy jeho 330ᵃ; aby jej mohli v řeči popaſty 226ᵃ; chceš-li . . . na krásné obličeje často hlédati, buudeſſ jistě popaden 74ᵃ.

popel, m.: w puopele a v blátě smrdutém 334ᵃ.

popleniti, pf.: tehdy jeho duom popleny (až sváže silného) 182ᵃ.

poprava, f., *výkon soudní*: anděli jakožto sluhy, ješto jmají všicku popraw (sic) učiniti 234ᵇ.

popravovati, impf., *opravovati*, *vytýkati*: ješto je (židy) tresktali a toho nad nimi poprawowalı 209ᵃ.

poprslek, m.: (Slunce) pustí před sebú poprſlkı 31ᵇ; svými poprzſlkí, splendoribus 100ᵃ.

popsati, pf., *napsati*: Mojžieš knihy o stvoření nebe i země geſt popıſal 2ᵃ; všickni divové gſſu popıſaní 282ᵇ.

pořad, m.: sličným porzadê přičinil (jez.) k tomu a řka, consequentia 89ᵃ; když té věci čas a porzad chcme znamenati 171ᵃ.

pořád, adv., *po pořádku*: jichžto jména svatý Matěj porzad . . . vykládá 2ᵇ.

pořádně, adv.: A které jest to ovoce . . ., týž apoštol porzadnýe vypravuje, consequenter 93ᵃ.

poraziti, pf.: jehožto buoh . . . slepotú porazıl 80ᵃ; tu kdež hřiešní budu strachem porazeny 394ᵇ.

porobiti, pf.: pokusiv prvnieho člověka, jej sobě porobıl (diábel) 48ᵃ.

porostlý, adj.: budeme jako země neplodná a trním poroſtla 246ᵇ.

porozenie, n.: skrze jejie (sv. Mařie) svaté porozenýe 13ᵇ.

porúbiti, pf.: (každé dřevo) buude porubeno 31ᵃ.

poručený v. *poručiti*.

porúčěti, impf.: Otče muoj, v ruce (ps. race) tvoji porucıem duši mú 384ᵃ.

poruciti, pf.: [illegible] v to se nám neslušie vzati, ale buohu, jemužto známo, tomu poruczity 56a; všetek súd poruczyl geſt svému synovi, commendavit 9a; z úřada sobě poruczeneho se omluva 38b. — **p. sě**: král Agrippa i s nekterymi židy, ješto ſie byechu jemu poruczyli 352b.

porušenie, n.: Skrze to obnovenie rozumie (jez.) jich (nebe a země) poruſſienye 68a.

posaditi, pf.: čtyři bratry Archelaovy v těch čtyřech tetrarchách poſſadyl (ciesař) 239b; (když tato lodi) u moře lité . . . poſſazena 249a.

posdravenie, **pozdravenie**, n., *pozdrav*: Milují (duchovníci) pozdrawenie na tržišti 342a.

posdraviti, **pozdraviti**, pf.: vcházejíce v dóm pozdrawite jeho a řkúce 152a.

posdravovati, **pozdravovati**, impf.: budete-li pozdrawuowaty jedno bratří 76a.

posel, m.: poslav své poſſlý 25a.

posěti, pf.: kdyžto již bylo (pole) vzoráno i poſſieto 223a.

posielati, impf.: poſſielagye své mlazšie na kázanie jim přikazuje (jez.) 147a.

posílenie, n.: vzem poſſilenie 2a.

posíliti, pf.: (aby) toho krmí tělestnú poſſilil 127b. — **p. sě**: poſylmy ſie v hospodinu 9b.

posilovati, impf.: s pomocí toho, jenž mne poſſylugýe 7a.

poskvrna, f.: (kámen) světlé barvy a beze všie poſſkwrny 229a; (kněžie v chrámě) bez poſſkwrný jsú 197b.

poskvrňenie, n.: (údy sv. mučeníkův) byly . . . očiščeny ode všeho poſſkwrn'enye 28b; jenž sě z ženy narodí, nenie bez poſſkwrnýenye přirozeného 40a.

poskvrněti, impf.: hněv nás neroztrhaj, smilstvo nepoſſkwrnyey 213a.

poskvrniti, pf.: křesťan sám sebe nemá v žádnéj věci poſkwrnýty 76b.

poskvrňovati, impf.: Co pomuož tomu, jehožto poſkwrnýgý zlí nravi 35a; rázit, aby jeho (jazyka) nepoſkwrnyewal 256a.

poslánie, n.: ducha svatého utěšitele poſſlanýe 113b.

poslati, pf.: (Praví hospodin) Poſſli vám Eliáše 178a; (hospodin) naučenie věrného lida poſlaty nepřestává 308a (sic); svatí apoštolové na kázanie poſlany bíechu, mittebantur 162a.

posledek, m.: I budú poſſledczy toho člověka hoři i nežli předci 208b.

poslední, adj.: zákon poſſledný a najvyšší 57b; Vieže sě řeč božie a poſſlednye přední zpravuje, sequentia 164a.

posluchač, m.: Poſſluchaczý zákona nejsú právi před bohem 321b.

poslúchati, impf.: ten, ješto jeho slov poſluch a poſluchagie skutky je plnie 96a; Pak-li poſluchaty nechce, audire 291b.

poslušenstvie, n. — *Poslušnost*: cesta nebeského královstvie spieše poſluſenſtwím vuoli božiej . . . muož nalezena býti 93b. — *Poddanství, moc*: aby bylo (naše tělo) v jeho poſſluſſenſtwí (Kristově) 11b.

poslušný, adj.: skutkové tvojí vuole jsú poſſluſſný, obediunt 99a; všecko jest poſſluſſno duši, neb duše jest poſſluſſna bohu 65a; v. také 116a.

posměch, m.: buoh nemá býti w poſſmíechu 169b.

posmievanie, n.: Netresktal syn boží jich z poſſmyewanye 136b.

posmievati sě, impf.: Poſſmýewaŷte ſye kostelniemu rozumu, Derident 165b; poſſmýechowachuu ſye (!) jemu 136b.

pósobiti, impf.: jenž všecko dobře poſſobí dispensantem 106b; po pohřebu otcovo odkázanie byl by musil poſſobítý 111a, spravovati.

pospiechati, impf.: do niež (radosti) poſpíechagy všickni, festinaverunt ire 107b.

pospiešiti, pf.: kázals jemu (Jidáši) poſſpieſſytŷ tiem, což bieše zamyslil 381b.

postaviti, pf.: Aniž také zajžhúce svieci poſtawíe ju pod mieru, ale na sviecen 65b; nad velikú tě věcí puoſtawým 279a.

postavovati, impf.: s diáblem je (židy) vhromadu poſtawugie (jez.) 187a.

postel, f.: proč tvrdé poſtele nejmáš 379b.

postihnúti, pf.: často ten . . . nás předejde, a ledva vzajtra jej poſtyhnem 311b; (kak jest nesnadno) poſtyhnutŷ cest jeho (boha) 227a.

postiti sě, impf.: leč ſie puoſtýe (lidé), jejunaverint 101^a; pusciti jich poſtieczie ſie nechci 261^b.
postlati, pf.: (zástupové) puoſtlachu své rúcho na cestě 319^b.
postúpiti, pf.: I poſtupıl do galilí (jez.) 51^b; Ale ježíš . . . poſtupý odtud 199^b.
posúditi, pf.: (mnozí) když uzřie mnicha v dobrém rúše, . . . inhed zlostně jej poſſuudye 86^b. — **p. sě**: když každý jedva sám ſie muož poſſudyty 362^a.
posuzovati, impf.: v němž jiného poſſuſſugıe, v témž sě pak sám odsuzuje 77^a.
posvacený, adj.: dal jemu ch(l)éb poſſwaczený 197^a.
posvadnúti, pf.: (semena) poſſwadechu 213^b.
posvěcovati sě: impf.: ješto (stolice našeho narozenie) ſie u vodě a v svatém duše poſſwíeczugíe 39^b.
posvědčiti, pf., *dosvědčiti, potvrditi*: když jej (Petra) synem ducha svatého poſſwıedczıl (jez.) 269^a.
posvětiti, pf.: v kostele, jenž v jeho jmě geſt poſſwıecen 242^a.
pot, m.: ten krvavý pot 382^a.
potáhnúti, pf.: všecky věrné potahne (jez.) do nebeského královstvie 181^a.
potkati, pf.: Tehdy ježíš potka je (dvě Marie) a řka 391^b; nebezpečenstvie, ješto jej muože lehce potkaty 270^a.
potlačitel, m.: Jakub jest toliko řečeno jako potlaczıtel 4^a.
potlačiti, pf.: (aby) potlaczıl hlavu . . . hada, ad concultandum 19^a.
potóček, m.: sladký potoczku studnice skryté 389^b.
potok, m.: od potoka, jemužto dějí Eufrates 57^b; ščedré potoky krve 385^a.
potom, adv.: praví inhed potom, subjicit 168^b; co potom praví, adjecit 105^a.
potonúti, pf.: abych v hlubokosti tvého milovánie všecek potonul 389^a.
potopa, f.: když ta potopa přešla 45^b.
potopiti, pf.: když hospodin bıeſſíe potopíl vešken svět 45^a.
potracovati, impf.: naše mysl hrdá nechce toho ostati, ješto . . . na všaký den potraczugie 53^b.
potřěba, f. — *Potřěbná věc, výživa*: (i křivé pıoroky) mámy přijímati a potrzıebu jim dávati, alimoniam 168^b; dělati mámy, abychom mohli mieti potrzebu 84^b. — *Nouze*: každého křesťana, jenž jest w puotrzıebye 370^b. — *Potřeba*: pak-li potrzıeba ta přide, necessitas 167^b; aby člověk nepřisahal bez potrzıebý 78^a.
potřěbie, adv.: potrzıebýe jest, oportet 238^b; co je toho bylo potrzıebıe 31^b.
potřěbně, adv.: Naypotrzıebnye nám jest toho 291^a.
potřěbný, adj. — *Potřebný*: A velmi jest potrzîebna síla 63^b. — *Nuzný*: pracným nemocným a potrzıebným (lidem) 359^a.
potřěbovati, impf., *vymáhati, žádati*: jenž od svého dlužníka to, což jemu jest dlužen, potrzebugıe, repetit 50^b; jest-li to, že toho (čistoty) potrzıebugıeſſ od své ženy, proč jiej také týmž nechceš povinen býti? 74^a.
potřěnie, n., *záhuba*: Dvojím potrzıenym potře je hospodin 123^b.
potřiesti, pf.: Trest větrem potrzıeſſıenu 170^b. — **p. sě**: když ſie země potrzaſla 393^a.
potřieti, pf.: (nevěrní lidé) potrzıety chtiece (církev), conterentes 115^b.
potupa, f.: (abychom) nikohého w potupıe nejměli, contemptibilem 99^b; když hněv tají na srdci a potupu na mysli 70^b.
potupcě, m.: Jakub potupcıe sě vykládá 145^a.
potupiti, pf. — *Potupiti*: desatero buožie kázanie gſmy potupılı 49^b. — *Pohrdnouti*: že gſſu (mudrci) sbožie potupílı 306^b; (žádný člověk) nepotupí od mých najmenších přijieti pokřščenie 40^b.
potvrditi, pf. — *Potvrditi*: aby i skutky slovem i slova skutky byla potwrzena, comprobetur 93^b. — *Utvrditi*: aby jeho mlazší . . . potwrzeny bylı (u) vieře, firmarentur 114^b; potwrd a sjednaj srdce, confirma 390^a.
potvrzenie, n. — *Potvrzení*: když které pravdy vyšším potrwrzeným potvrzujete 78^a; k niešto věci potwrzený přispiešila . . . svatá Felicitas 210^b. — *Utvrzení*: to čtenie písal (sv. Matěj) na potwrzenýe svaté cerekve 129^b.
potvrzovati, impf.: tiem svého bludu potwrzugy (kacieři) 22^b.
pověděti, pf.: my jim powíemý, inferemus 92^b.

pověsiti, pf.: aby powiessen byl oslí kámen na jeho hrdle 286b.

pověst, f., [illegible]: jehožto o něm noviny dobré powiesti 57b. — I mluvil jim mnoho w powiesteh a řka 213b.

pověšovati, impf.: [illegible] své tělo nad plovúciemi vodami powiessugeli 249b.

povětřie, n.: ty moci, ješto jsú v powietrzy 12a. — (lodí) tam jde, jam ji powietrzye vede 320b.

povětrný, adj.: diábly powietrne, aereis 115a.

povieti, pf.: když od člověčích ust vietr chvály powiene, raduje sě pýcha 172a.

povinný, adj.: ktož zabie, powinen bude odsúzenie 68b; že křestěné věrní tiem všiem (výživou) jsú powynni sluhám božím 153a.

povolenie, n. — *Dovolení, povolení*: ſ powolenym svého otce, ex voluntate 18a; ješto (Eva) ſkrze powuolenye diáblu bieše padla 18a. — *Náklonnost*: (jez.) nic v sobě toho nejměl, pro něšto by k hriechu powolenye jměl 47b.

povoliti, pf.: (Herodes) k umučení syna božieho powolil Pilátovi 239b.

povolný, adj.: Buď powuolen svému protivniku 72a.

povolovati, impf.: aby tomu pokušení nepowolowal (člověk) 42a.

povrci, pf.: když uzříte město Jeruzalem powrzeno, dirutam 206b; A powrh střébrné jíde pryč (Jidáš) 375a.

povraz, provaz, m.: vytáhnú nás čtyrmi powrazy 232b; čtyrmi prowaſý t.; Prvému prowrazu(!) . . . odpoviedá t.

povrázek v. *provázek*.

povýšenie, n.: žáduost ku powíſſený 47b.

povýšiti, pf.: abychom mohli býti powýſſený 9b.

povyšovati, impf.: Sčestie nás žádné nepowyſſuý 172b. — **p. sě**: ktož ſie powyſſuge, bude ponížen 342a.

povzdvíhati, pozdvíhati, impf.: jenž (jez.) srdce svých kazatelóv pozdwiha od žádosti světské 145b. — **p. sě**: aby nepýchal, člověče, ani hrdostí ſie pozdwíhal, erigaris 114a.

povzdvihnúti, pozdvihnúti, pf.: O člověče, ješče puozzdwih hrdla chodíš nahoru? 381a; Aby onu dřevní pannu Evu [illegible] pozdwihl (jez.), [illegible] 18b.

povzdviženie, pozdviženie, n.: vida jich [illegible] pozdwyzenye 235a.

povznieti, pf.: [illegible]

pozdě, adv.: jižto plnú mzdu, pozdýe přišedše, jsú vzali 308a.

pozdr- v. *posdr-*.

pozdv- v. *povzdv-*.

poznánie, n.: ješto jsú sě narodili z žen a z poznanye mužieho 176b.

poznati, pf.: když ste mě mocna poznali 114a; já gſſem poznal, že moc jednoho divu ze mne vyšla. — by jedno to bylo cizoložstvo, když by kto poznal cizí ženu 74a.

poznavač, m., *vyznavač*: svého milostníka a svého poznawaczie 239a; jmě, jímžto svého poznawagycze (sic) obdařije (jez.) t.

poznávati, impf., *vyznávati*: Judáš pak poznawagyczí sě vykládá 146a. — **p. sě**, Poznawam ſye tobě, otče 190b.

pozvánie, n.: židovské vypuzenie i pohanské pozwanye 330b.

pozvati, pf.: kteréhož kolivěk naleznete, těch pozowte 333a; mnú gſuu pozwany lidé rozliční 8b.

pozývati, impf.: kakž jich zjevně pozywa k vieře (mistr) 244a.

požádati, pf.: to, což mohl pozadaty 53b; ktož uzří ženu, aby jiej pozadal 72a.

požalovati, pf.: (jenž) nikdy ust neotevřel, aby nebo nepozalowal (sic), nebo sě omluvil 384b.

požehnánie, n.: ſkrzie svatého kříže poziehnanýe, signaculum 19b; pozehnanýe pochodí od samého boha 370a.

požehnati, pf.: (jez.) vzhléd na nebe pozehna (chléb) 243a; Pozehnany, jenž jest přišel ve jmě božie 318a.

požierati, impf.: vymietajíc komára a pozíeragícz velblúda 345b.

požieti, pf.: (syn boží) pozal rozličné lidi z tohoto světa 37a.

poži(t)čěti, impf., *půjčovati*: ktož na lichvu pozyczie, ten svého nedává 81a; našich . . . údóv ke jhře nesličnie a k skokóm nemámy pogyczety 240b.

poži(t)čiti, pf., *půjčiti, propůjčiti*: A ktož chce, by jemu poziczil, neodvracuj sě od

něho 75b; Pozyczeno geſt diáblu někdy pravdu mluviti 94b.

poži(t)čovati, impf., *propůjčovati*: tehdy na ně (židy) žehral (jez.), Pozyczygie jim, aby rozličnými divy poznali jeho moc 182b.

požívati, impf.: Pozywaí málo vína pro mdlobu žaludka tvého 150a.

prácě, f.: beze všie praczíe, beże všeho úsilé 41b.

pracný, adj., *nemocný*: vidúce člověka praczneho před sebú, laborantem 200a.

prach, m.: setřete prach (s) svých noh 152a.

prak, m.: zhynú jeho prakowe 62b.

prašný, adj., *prachový*: mimo hedvábné, mimo praſſne tvé lože 379b.

pravda, f. — *Pravda*: mámy zvěděti, co jest prawda a co křivda 9a. — Eliáš, to jest prawda, že má přijíti 279a; ſ prawdu a s právem 304b. — *Poznatek, pravda náboženská*: Vizme, které jest rozjednánie mezi prawdu duchovníkóv a křesťanskú 69b.

právě, adv. — *Náležitě, správně, dobře*: chcme-li slova svatého čtenie prawíe znamenati 23a; Ktož k hospodářovi prawiegie muož podoben býti nežli náš stvořitel 307b. — *Docela, právě*: S vámi jsem po všecky časy až prawie do skončenie světa 19b; Jakožto prawíe keř zdáše sě, by hořal 15b.

pravedlnost, f.: měsiec (jsem) prawedlnoſty, justitiae 100a; (jez.) kázáše prawedlnoſty přirozené 57a.

praved(l)ný, adj.: Josefem svatým a prawedlnym, iusto 16b; (jez.) zove prawednych 129a.

pravicě, f.: Nevěz, praví, tvá levice, co činí tvá prawice 228b; na prawíczý boží 98a.

praviti, pf.: Praẃí pak písmo, ait 16a; o němžto písmo praẃí, praenuntiat 18a; (to) po všem světu udatně prawte, edicite 163a; Vecechu jemu, prawi, mlazší 262a, atd.

právo, n.: které by jej prawuo odsúdilo 371a; bez prawa 80b; podle prawa 271b; máte sě ſ prawem radovati 4a.

pravý, adj. — *Pravdivý*: svědečstvie tvé nenie prawe 32a; Tato řeč neníe prawa 341b. — *Spravedlivý, správný*: (Abychom) prawy súd učinili 9a; že jest svatý a prawí 240a; Jděte i vy do mé vinice, a což bude prawe, to vám dám 307a. — *Ospravedlněný*: i žádný člověk bez pokřščenie u vodě nemuože praw býti 40b; Posluchači zákona nejsú prawi před bohem 324b. — *Skutečný, pravý*: že jest on prawý buoh byl 18b; nemoc dlúhá, jakožto prawa nemoc 58a; prawa milost všecku těžkost přemáhá 243b. — *Pravý*: Pak-li oko tvé prawe pohoršuje tebe 72a; na prawie straně 232b.

prázdnost, f. — *Prázdeň*: sobota jest prazdnoſt 198b. — *Marnost*: Proč jsú vrčeli národové a lidé myslili jsú prazdnoſt? 296b.

prázdný, adj. — *Prázdný*: s prazdnu rukú, vacua 101b. — *Prostý*: já jsem prazden té daně 285b; nalezna nás prazdný a pusty ode všeho duchovného bohatstvie 43b; uzře jiné stojiece na tržišti prazdny 307a. — *Marný*: (lidé) ješto praſſdnych řečí mnoho mluviti umějí 95b; židovský zákon prazden bieše, neb jeho neplniechu 198b.

pře, f.: že tvá przie jmá lstí neb penězi přemožena býti 80a.

přěbehnúti, pf.: to krátkú řečí prziebyehnyem 216b.

přěbojovati, pf.: (David) obra velikého sám jediný przíeboýowal 3a.

přěbolestný, adj.: przeboleſtnými ranami 383b.

přěboží, adj.: Ten zajisté przíebuozy kříž vlož na moji pleci 387b.

přěbývati, impf. — *Bydliti*: v jámě, v nížto lvové przîebywachuu 15b; syn boží mezi lidmi przíebywal, conversari 19b. — *Býti, trvati*: svatá cierkev opět v pokoji przíebywaty buude 26b; v jeho (jez.) chvále przíebywatý 5a.

přěčistý, adj.: jest jeden drahý kámen przieczíſty 229a; dietky przieczíſte 302b.

před, praep. — S akk.: drahého kamenie neklaďte przied ſſwínye 85b; nesiechu przeden (jez.) ty všecky 56b. — S lok.: nepokazuj sě przied bohem, in conspectu 101b; nebo jsi skryl to przied mudrymi 190b; ten drak przied waſſy modlitwu pryč zaběhl 312b; (lidé) chtie przied lidmí chválu mieti 101a;

Přišel jsi przied czassem aby ny mučil 117ª, předčasně atd.

předběhnuti, pf.: otázanim hledáchu jeho przedbyehnuty 200ᵇ.

předběžěti, pf., *předběhnouti*: Vy przedbyezely gsu ženy svaté apostoly 392ᵇ.

předběžcě, m.: oba (Eliás a Jan) sta przredbiezce božie byla 178ª.

předčiti, impf.: (jez.) nechtě svými divy przredczyty dřéve, než by byl prošen 244ª; aby nikte milosrdenstvím neprzredczyl před zákonem, anteferret 167ᵇ; on przredczýw jej, vece jemu 285ᵇ, předešed.

předek, m., *počátek*: I budú posledci toho člověka horší nežli przredczy 208ᵇ.

přěde-všiem, adv.: A protož przedewſſym jim pověděl a řka 157ª.

předchódcě, m.: on věda sě przredchodczi . . . svého spasitele 38ᵇ.

předivný, adj.: o przredywne zračenie 379ª.

předjíti, pf.: aby on dřéve przredſſyed na tento svět ukázal příščie syna buožieho 31ᵇ; toho také (jez.) przredſſyel do pekla 171ª.

předkládati, impf.: netoliko před zlými, ale i před dobrými je przreklada (sic), antefert 219ᵇ.

přední, adj.: Vieže sě řeč božie a poslednie przredný zpravuje, sequentia pendent ex superioribus 164ª.

předpeklé, n.: v przredpekli 21ᵇ.

předpověděnie, n.: przredpowiedyenie. syna božieho 288ª.

předpověděti, pf.: že on przredpowiedyel, že sě tak stane 288ᵇ.

předrahúcí, adj.: dávájíce jim korony przezdrahucie (sic) 28ª.

předrahý, adj.: Poklad przredrahí 23ᵇ.

předstihnúti, pf.: bychom jej (čas) byli przredſtyhli 311ᵇ.

předvěděti, pf.: muožete jasné i mračné dni przredwiedyety 265ª; že gſu przredwiedýeny do nebeského královstvie 289ᵇ.

přěhlédati, impf. — *Opatrovati, spravovati*: lépe jest tobě svýma vlastníma očima svého zbožie przrehledagîce jíti 75ª. — *Opomíjeti*: to, což přepuštijeme, nechtíce przrehledame 300ᵇ.

přěhrozný, adj.: na onen przehrozný súd 212ᵇ.

přěchutný, adj.: obět vuoné przechutne 385ª.

prejíti, pf.: kdyz przesſſle jezu pře přievoz, ustře(t)esta jej dva 117ª; když ta potopa przreſſla, Noe vypusti vrana 15ᵇ.

překážěnie, n.: v przrekazeny člověčiem 58ª, hlem.

překážěti, impf.: Aniž také (hospodin) przekazíe tomu úmyslu 79ª; aby jemu rúcho neprzekazalo 153ᵇ.

překrásný, adj.: Przrekraſſne jest sjednánie, pulcherrimus 168ª.

prelát, m.: mnozí zajisté prelatý bludné lidi uvodiece v svatú cierkev 222ᵇ.

přělomiti, pf.: aby (duchovníci) przyᵉlomeny viděním, svéj zlosti ostali 200ª.

přěložiti, pf., *upraviti, změniti*: by syn boží přikázanie někak jinak chtél przrelozyty 338ª.

přělstiti, pf.: kak by nás mohl przelſtyty (diábel) 3ᵇ.

přělubý, adj.: przrelubych krmí 128ª.

přělúditi, pf., *přelstíti*: aby jeho (křesťanstva) křiví proroci . . . nemohli svésti a przeludyty 355ᵇ.

přěmahač, **přěmohač**, m.: Jakub przíemahacz sě vykládá 13ª; vítězuom a przremuohaczuom 315ª.

přěmáhati, impf.: (že) rozkoš ta . . . przíemahaſſye jich duchovenstvie, vincerent 163ᵇ.

přěmilý, adj.: na jeho przemíly obličej plijíce 384ᵇ; O przremíly hospodine 383ª.

přěmluviti, pf., *promluviti*: tuto jsme tuto věc nakrátce przremluwili 39ª.

přěmoci, pf.: všecky žádosti své mysli przemohuce 62ª; že gſu strážní penězi przremození 396ª.

přěmohač v. *přěmahač*.

přěnečistý, adj.: przreneczíſte modly jménem, immundissimi 162ᵇ.

přěnesenie, n.: galilea toliko jest řečeno jako przreneſſenye 27ᵇ.

přěneslýchaný, adj.: przeneſlychana múdrost 387ᵇ.

přěnesnadný, adj.: o svatost ku vymluvení przíeneſnadna 15ª.

přěnésti, pf.: svatá cierkev geſt przíeneſſena z stavu hřišného do stavu svatého 59ª.

přěplúti, pf.: Moře, přes něšto syn boží przeplul 121^{a}.

přěpokorný, adj.: přěvěrný a przepokorni sluha 39^{a}.

přěpustiti, pf. — *Dopustiti*: jižto (nečistotu) geſt hospodin naň przıepuuſtyl, immittuntur 99^{b}; proč geſt tak veliká rána na ně przıepuſſczena, 353^{b}. — *Dovoliti*: Pane, przıepuſſczt mi prvé jíti, ať pohřebu svého otce 108^{b}.

přěpuščenie, n.: buožím przıepuſtyeným v krátkém čase musili umřieti 26^{b}.

přěpúščěti, impf.: i žádného času hospodin nám prázdného neprzepuuſczıe 72^{b}.

přěpuščovati, impf., *dopouštěti, dovolovati*: to, což przıepuſtygeme 300^{b}.

přěs, praep.: to jisté lože nesa przıeſ proſſtrzıedek města 101^{b}; jídechu s ním mlazší jeho przıeſ przıewoz 111^{b}. — každé (zvieře) i v jedení i v pití má svú mieru, a przíeſ to, by ty je stokrát nutil, aby ani jedli, ani pili 284^{a}.

přěsilný, adj.: moci všemohúcieho boha przıeſılna 378^{a}.

přěsladký, adj.: ten przıeſſladky hlas 387^{b}.

přěsnicě, f. plur.: Prvý pak den przeſſnycz 372^{a}.

přěstánie, n.: když mysl od svých zlostí nemá przeſtanye 50^{b}; bez przıeſtanye 390^{a}.

přěstati, pf.: Przıeſtanz hněv, przıeſtante svárové 50^{b}; aby zákonu starému již przıeſtatý kázal 190^{a}.

přěstávati, impf.: Neprzeſtaway ustavičně děkovati, Non cesses 100^{b}; O neprzeſtawagıce kráso vysokého boha 389^{b}.

přěstavovati, impf.: snad gſſu (apoštolové) huory przíeſtawowalı 282^{b}.

přěstrašiti, pf.: Pane, przıeſtraſſıls mě tiemto slibem, terruisti 104^{b}.

přěstúpati, impf.: neprzeſtupam kázanie, Non destruo 100^{a}.

přěstúpenie, n.: pro przıeſtupenýe manzelstva 77^{a}.

přěstúpiti, pf.: jenž (syn boží) již z smrti do života byeſſıe przıeſtupyl 394^{b}; ktožkolivěk przeſſtuupí které božie kázanie 68^{a}.

přěstupovati, impf.: proč jeho mlazší přikázanie starších przeſtupugy, non [illegible] 251^{b}.

přěsvatý, adj.: jeho hlava przeſſwata 241^{b}.

přěščedřě, adv.: slova božieho przeſſczedrze tekúcieho 381^{b}.

přěščedrý, adj.: Przıeſſczıedra studnice všech milostí 389^{a}.

přěškoditi, pf.: pak-li kdy kto nám co przeſkody 294^{a}.

přětichý, adj.: beránka przetycheho 383^{a}.

přěveliký, adj.: przıewelıka jest jejie svatost, superexcellit 17^{b}.

přěvěrný, adj.: przıewíerní a přěpokorný sluha 39^{a}.

přěvézti sě, pf.: když ſıe przıewezechu do země 247^{b}.

přěvítěžný adj.: tvé przewítyezzne z smrti vzkřiešenie 387^{a}.

přěvrácenie n. — *Obrácení*: on (Jonáš) kázal przíewraczıenýe města conversionem 207^{b}. — *Zvrácenost*: pro jich učenie przıewracenye propter nequitiam 93^{b}.

přěvracovati impf.: když gſſu apoštolové z jednoho miesta huoru na druhé przıewraczowalı 282^{b}.

přěvrátiti pf. — *Převrátiti*: náš vykupitel stolice těch, ješto holuby prodáváchu, przıewratyl 150^{b}; O národe nevěřicí a przewraczeny 279^{b}. — *Vyvrátiti*: tak až . . . Jeruzalem z kořen przıewratylı 297^{a}; chrám bude z kořen przewracen 348^{b}.

přěv(z)dieti pf., *nazvati*: a przewzdıegeſſ jemu ježíš 14^{b}; i przıewdyechuu jemu Ježíš 14^{b}.

přězlý, adj.: Tak bude tomu národu przıezzlemu 205^{a}.

přězřieti, pf.: (jez. židům) nebyl velmi těžek, ale mnoho jim przıezrzıel 243^{b}.

přěžádný, adj.: (Mój milý jest) všecek przıezadný 8^{a}.

při, praep.: jenžto przý tom biechu 136^{b}; przy malem lıdu dievka by v domu vzkřiešena; každého przy jeho ſwıedomí ostavme 283^{b}, atd.

přibiti, pf.: levici przybí hřebíkem 388^{a}.

přiblíženie, n.: nejsem duostojen tvého przıblızenýe, appropinquatione 104^{b}.

přiblížiti sě, pf.: przıblızychuu ſíe k němu jeho mlazší 59^{a}; neb ſıe k vám przíblızy nebeské královstvie 6^{a}.

přibližovánie, n.: volánie jich (slepcův) a przyblızowanýe zjevnu činieše jich vieru 316^{b}.

přibližovati sě, impf.: ke [illegible] přy[illegible] [illegible], appropio 100a.
příbuzník v. [illegible]
příbuzný v. [illegible]
přibývati, impf.: jakž měsiece [illegible] 58a; aby [illegible] svatých kazatelov [illegible] 142b.
příč v. [illegible]
příčina, f., *podnět, dúvod*: všemi hřiechy byl by vinen, kterýmž by prziczínu dal 76b; věčšie jest przyczyna ku boží chvále 290a.
příčinek, m., *příčina*: aby sě nehněvali bez prziczínku 69a; Já, člověk ztracený, tvého všeho zetřenie byl jsem przýczínek 383b; przyczýnek, occasio 162a.
příčiněti, impf., *přičiňovati*: Neprzyczynýeyte, praví, nic k slovóm 252a.
přičiniti, pf. — *Připojiti, přidati*: kto z vás . . . muož k svéj velikosti przyczíníty jediný loket? 82a; Przýczynyl gſſy mysliti o nás myšlenie pokoje 378b; znamenitě przyczynyl a řka, addidit 168a. — *Přibrati*: Nebude-li tebe poslušen (bratr), przyczyn s sebú jednoho nebo dva 290b. — *Přiložiti*: Tehdy přistúpichu a ruce przıſcynychu k jezukristovi a jechu jej 373b; usta . . . k jeho ustuom . . . sladce gſſı przýczynnyl 382b. — *Zjednati, způsobiti*: aby sobě věčného ztracenie przıczínylı (židové) 21b. — **p. sě**, *přilnouti*: Przyczyn ſie k tobě, má duše (k bohu) 387a.
přičinovati, impf. — *Přikládati*: někdy uzdravoval jediné slovem a někdy pak rukú przíczynowal 109a. — *Dokládati*: A opět potom przíczýnýgíe a řka (jez.) 159a.
přidati, pf.: przıdaý jemu i plášč 75b; to všecko buude vám przıdano k tomu 82b.
přídržěti sě, impf., *držeti se, přidržovati*: (člověk) bude ſie své ženy przydrzety 299b; jenž (Petr) pravé viery ſie przydrzal 271a; abychom ſíe przydrzıelý dobrého 7a.
přiebytek, m.: David utekl z przıebıtku králového 197b; vezmi ji (Marii) jako jediného syna božieho przıebytek, mansionem 17b.
přiekaza, f., *překážení, překážka*: Abychom mohli bez jeho przıekazí (diábla) [illegible] 53a.
přieliš, adv.: (Mojžieš) przíeliſſ sě pokořil, nimium 104b.
přielišenstvie, n., *nemirnost*: a oni (sluhy [illegible]) [illegible] nemají [illegible] [illegible] zlostných 153a.
přielišiti, impf., *překypovati*: Tu kdež przıelyſſıl hřiech, tu geſt przıelıſſyla i milost, abundavit — superabundavit 125a.
přielišný, adj.: przyelíſſneho ohné a przıelıſſne studenosti, nimii 164a.
přiemo, adv.: aby naše modlitva šla przıemo před hospodina 8a.
přiemý, adj.: (Lišky) nikdy przıeymu cestú nejdú 110b.
přiesně, adv.: A což nemáme, . . ., przıſſne toho hledáme 53b.
přiesti, impf.: (lilia na poli) ani dělají, ani przaduu 84a.
přietel, m.: aby jeho przíetele mohli sě jím chváliti 35a; milost svých przatel, parentum (!) 167b. — Przıetelı, kak si sem všel, amice 330a.
přietelsky, adv.: ješto je na hody . . . przıetelſkí zváchu 331b.
přietelský, adj.: napomínaním przıetelſkym 329b.
přieti, impf., *přáti*: ani (lid) nám tak nepızıegy a smrtedlně nenávidie 225b.
přieti, impf., *popírati*: Chlubie sě slovy, by znali boha, ale skutky jeho przíe 94a.
přieti sě, impf., *příti se, zápasiti*: my pro jeho (jez.) milovánie sami ſíe przıem a hajmy 213a.
přievoz, m.: jídechu s ním mlazší jeho przıeſ przıewoz 111b.
přiezn, f., *příbuzenský svazek, příbuzenstvo*: (násilník) prosi jich, aby jej . . . k svéj przyeſſzný přijali 292b; abychom jeho (jez.) mohli duostojně býti, ostati máme vždy věrně przıeſný 12b.
přihlédati, impf.: máš-li kterého přietele, ješto k tvému zboží tak snažně przyhleda 74b.
příhoda, f.: ve všech przıhodach, quidquid evenerit 113b.
přihoditi sě. — impf., *hoditi se*: to jmě jemu ſıe dobře przyhodý 126a. — pf., *státi se*: neroď již hřešiti, ať by ſie něco horšieho neprzyhodylo 260a.

přihrávati, impf.: nebo jim (čarodějníkům) diábli k tomu (vymítání) jako przihrawagý 94^{b}.

přicházěti, impf.: nemoci na naše těla przichazegy 123^{a}; (že ti) hlubokému rozumu duchovných věcí prýchazegi 367^{a}.

přichoditi, impf.: Chovajte sě od křivých prorokóv, jenžto przichodie k vám v rúše ovčiem 91^{a}; jediné skrze vieru . . przichodyme do nebeského královstvie 269^{b}.

příchozí, adj. subst.: jako przychozy a sbězi semo tamo blúditi budete 206^{b}.

přichýliti, pf.: (aby) srdce k milosrdenství przýchylili 200^{b}. — **p. sě**: z nich, ješto ſie k ancikristovi przichlile 27^{a}.

přichylovati, impf.: (mnozí lidé) svá srdce przychilowachu k jeho milování 298^{b}.

přijednánie, n., *přirovnání*: velmi krásným prźigednanym tiem sě přirovnává ku pravdě 45^{b}.

přijednati, pf. — *Připojiti*: kak ten rozum všemu čtení muož przigednan býtý, coaptetur 165^{a}. — *Přirovnati*: vidí mi sě, že sedm daróv ducha svatého . . . k těmto řádóm przigednany býty (sic) 64^{a}.

přijednávati, impf.: (chovaj sě) aby k svému smyslu písma neprzygednawal, attemperes 164^{a}; aby przigednawal ku písmu, jungas t.

příjemcě, m.: nebos ty przygemcze muoj, buoh muoj 312^{b}.

přijěti, pf.: až do té země prźigedu, do niešto przygety žádají 13^{b}.

přijětie, n.: k przigety daróv 143^{a}.

přijieti, pf., *přijmouti*: mni, jakoby samého hospodina przigial, suscipiens 105^{a}; jenž naše člověčstvie przýgal, in carnem advenerat 15^{b}; abych przygma kázeň učinil pokánie 98^{b}; przygemſie od něho (jez.) dobré děnie, prosiechu jeho 120^{a}. — **p. sě**: Téhož my ſie, bratříce, przygmíemy 246^{a}, ujměme se; aby ſie mne nemoc przigýala, adhaereat 100^{a}; že nemohl (diábel) vytrhnúti toho, ješto ſie dobře kořenem przygýalo 222^{a}.

přijímanie, n.: W przygymani svatých apoštolóv 168^{b}.

přijímati, impf.: nemohu hostí przygýmaty, hospitalis esse 169^{a}; slova za skutky przigimaty, accipere 93^{b}; když przígýmaſſ krmi svatú, sumis 105^{a}.

přijíti, pf.: Przigidechuu k němu jeho mlazší, venerunt 97^{b}; když na ny pokušenie przíde, . . . padáme 47^{a}; (aby) mohl przygyty k spasení, salvetur 291^{b}; przígitý v uobyčej 77^{a}, atd.

příjmě, n.: Šimon, jemužto je przygmíe Petr 144^{a}.

přikázanie, n.: to také syn boží ohrazuje velmi lehkým przykazaným, praecepto 169^{a}; Tvrdost przykazanýe, mandatorum 168^{a}.

přikázati, pf.: učini tak, jakž jemu bieſſe przikazal anděl 14^{b}.

přikazovati, impf.: (všem těm) przykazugíe (jez.), aby jej otcem nazývali 3^{a}.

příklad, m.: povězme to pod przykladem, sub exemplo 294^{a}; téžť jest i onomu przíklad hospodin dal, mandavit 100^{b}.

přikládati, impf.: protož věcší práci . . . k tomu przyklada (diábel) 222^{b}. — **p. sě**: zbožie, ješt ſie jedno po druhém przyklada 235^{b}.

přikryti, pf.: náh jsem byl a przykrili ſte mé 368^{b}.

přikrytie, n.: (neslušie mieti rúcha) jedno ku przikrytý své nahoty 33^{a}.

přikrývati, impf.: tak že lodičku przíkríwachuu vlny, operiretur fluctibus 112^{a}; jenž světlost svatého kázanie . . . utajije a przikríwa 67^{a}.

přiložiti, pf.: již geſt sekyra k kořeni dřeva przylozena 31^{a}.

přiměšovati sě, impf.: aby ſie neprzímieſſowali k učení duchuovníkóv (apoštolové) 266^{a}.

přimlúvati, impf., *domlouvati*: Przymmluwate mým mlazším, proč by v sobotu klasy třeli 197^{b}.

přinésti, pf.: Potom pak kosti jeho . . . do Jerusalema gſſu przyneſſený 242^{a}.

přinositi, impf.: (puost) jenž před jeho (hospodina) oči ruka almužnu dávající przínoſſy 50^{a}.

přiodieti, pf.: Když uzříš nahého, przíodyey jemu 50^{a}.

připisovati, impf.: duchovníci, když lidi učiechu, vždy to učenie jiným przipiſſowachu 97^{a}.

připlozenie, n., *přírůstek*: A to bylo przíplozenýe jeho svatosti, augmentum 103^{a}.

připlúti, pf.: k brehuom ... lodij przy plutý připudili (větrové) 249a.

připoviedati, impf., *slibovati*: tuto pak jim przypowieda (jez.) 156b.

příprava, f., *náčiní*: (Římští) chrám jich sejzhli a všecku przyprawu služby bozie vzebrali 297a.

připravenie, n.: (křest Januv) k nenéj siemu krstu przipravenye . . . dáváše 34a.

připravený, adj. z pt., *upravený*: ne przyprawenych krmí hledati, ale sprostných 196b; (apoštoli) vzhrdachu przyprawenym stolem a hlad trpiechu 196b.

připraviti, pf.: przíprawme cestu boží 33a; oběd mój gſſem przyprawil 330a; do ohně věčného, jenž geſt przíprawen diáblu 96b; že byl k mlčení Saduceje przyprawil (jez.) 337b; byli by ji (ženu) . . . některými čáry k smrti przyprawilí 337a.

připravovati, impf.: przíprawugite cestu bozi 30b.

připsati, pf.: (I vyberú dobré) tověz przypiſſy je k nebeskému království 234a; to všecko máme jeho milosrdenstvím przipiſſatý (!) 4b.

připuditi, pf.: A ta geſt věc przipudyla i řeckého vykladače 70b; (mámy) dobrovolně, neprzypuzený poslušni býti 6b.

připuzenie, n.: k některéj práci bez práva przipuzienye 80b.

připúzěti, impf.: mukami rozličnými lidi k tomu przýpuzíechu 295b; že je hlad k tomu przypuzal 197b.

přirovnánie, n.: by má síla mohla které przyrownanýe k jeho síle jmieti 36a.

přirovnati, pf.: k vlkóm gſuu przírownany, comparuntur 92a. — **p. sě**: abyste ſie jeho vieře przírownali, similetis 104a.

přirovnávati sě, impf.: jakž piesen v tanci zpievají, takéž ſie lidé k tomu svými skoky przyrownawagí 179a; velmi krásným přijednáním tiem ſie przirowunawa ku pravdě 45b.

přirozenie, n., *přirozenost*: by dvojie przírozenye bylo sobě protivno, naturas 92a; przírozenýe ješčerčie jest toto 34b; (kvas) tehdy všicku (múku) w své przýrozenye obrátí 225b.

přirozený, adj.: země naše przýrozena jes tráj nebeskej 24a; sedm svých przyrozenych synov 210b hriechu przýrozeneho omyt býti 39b.

přísaha, f.: naplníš hospodinu své przíſſahu 75a; pod przyſſahu slíbil jest jí dáti 238b.

přisahati, impf.: Neprziſſahaty ovšem ani na nebi . . ., ani na zemi 75a.

přísěžník, m.: Nebudeš křivým przíſſeznýkem 75a; křiví przyſſaſníczy 241a.

přisieci, pf.: mohl by někdy křivě prziſſieczí 77b; przýſahl geſt byl David na samém boze 241a.

Priska, m., *jm. os*: pro to slovo Montan a pryſka . . . sě postiechu 133a.

přislovie, n., *přísloví*: jest obecné prziſſlowie, že veliků mysl pyšní lidé jmají 60b.

přislušěti, impf.: neb prziſluſſie to k duostojenství mistrstvie 60a; ti, ješto k nám prziſluſſyegy 74b.

přispiešiti, pf.: beze všeho pomeškánie . . . zdravie rúče priziſſpieſſylo 124b.

pristilian, m.: kacieři, jenžto slovú priſtylianowe 22b.

přistup, m.: jenž skrze syna bude jmieti przýſtup k uotci 166a.

přistúpenie, n.: skrze něn (jez.) nebude jmieti k uotci przyſtupenýe 166a.

přistúpiti, pf.: Przíſtupte k němu, accedite 115a.

přisvětiti, pf.: les, jenž bieſſie téj modle prziſſwiecen, consecratus 163b.

příščie, n. — *Příchod*: nejsem duostojen tvého przíſtýe, accessu vel introitu 104b. — *Přístup*: tehdy prziſſczie bude zavřeno k nebeskému králevství 363a.

přitáhnúti, pf.: diábel našeho otce ku pýše i prizitahl 48a.

přitovařišiti, pf.: když k věrným a k učeným lidem svú vieru przítowarziſſie 270b.

přitrhnúti, pf.: jestli to, že oděný s nahým bojije, spieše bude k zemi przytrzien 273a.

přivábiti, pf.: (muožeš jej) k svéj přiezni przíwabitý 71b.

přivaliti, pf.: (Josef z Arimatije) przýwalí kamenem (siç) veliký ke dvércóm hrobovým a odjíde 377a.

přivázati, pf. — *Přivázati*: člověk, na něhožto by hrdle těžký kámen byl przywazan 288a. — *Připoutati, přinutiti*: aby sě mysl odtáhla od toho,

k němužto smrtedlně przywazana byla 63[b]; Gſſu przywazaný potřebu jim dáti 152[b]. — **p. sě**: pakli shřešíme jedinú, przywiezemy ſie k jeho (diábla) skutkuom 320[b].

přivazovati, impf.: *Přivazovati, připoutávati*: (duchovníci) przywazugi břemena těžká 341[b]; k němužto (světu) nás naše křehkost przywazuge 149[a]. — *Ukládati*: když co hospodin przywazugie 152[b].

přivěsiti, pf.: aby byl kámen osličí k jeho hrdlu przywieſſyen 288[a].

přivésti, pf.: przywed k tomu svého bližnieho, adhibeatur 291[b]; veď ju (Marii) do Egypta a opět zase przíwed, deduc 18[a]; aby jej (lid) . . . przýwedl k spasení, salvare 18[b].

přivézti, pf.: (lodí) kúpě neznámé przywezla 249[a].

přivnaditi, pf.: aby nás k témuž przywnadyl 380[a].

přivnazovati, impf.: v tom jim čest činieše a k sobě je przýwnazugie (jez.) 109[a].

přivoditi, impf.: (obyčej jest) k každéj řeči przywodyty podobenstvie, jungere 293[b].

přivolati, pf.: A przywolaw ježíš děťátko . . . vece 286[a].

přivozovati, impf.: (syn boží) k otci nebeskému lidí przywozowal 140[b]; (andělské svrženie) na pamět nám przywozuge a řka (jez.) 239[a].

přívuzník, m.: aby byli svaté cerekve przíbuznýcy 56[b].

přívuzný, **příbuzný**, adj.: biechu jemu przybuzný 56[a]; kto je jeho mátě nebo jeho przybuzný 209[b].

přivyknúti, pf.: (židové) biechuu przíwykli tam obyčejóm pohanským 76[b].

pro, praep.: pro blato nesnadno jest běžeti 353[a]. — člověk ne pro hwiezdí, ale hvězdy pro czlowieka jsú stvořeny 23[a]; jemuž by to chtěl pro polepſſienýe některú kázeň ďáti 79[a]; žalost jest smutek pro ztracenýe milých věcí 61[a]. — snad pro ſwateho petra praví o prvních 56[a], vzhledem; aby pro ſſwu weliku dobrotu pomohl nám svítěžiti 3[b]; bratřie pro míloſrdenſtwíe jeho navščevováchu 312[a], z útrpnosti atd. — Předl. opakována: pro nýcz pro gynebo (!) 334[b]; pro to pro wſſieczko 381[b].

probiti, pf.: železnými hřebíky byl probýt v nohách a v rukách (jez.) 385[a].

procútiti, pf., *procitnouti*: O proczytyzz, má duše 384[b]; když sě země potřásla, tehdy ſſuu inhed proczytýly (ženy) 393[a].

proč v. *čso*.

prodánie, n.: to jisté prodanye . . . má býti na trhu 228[b].

prodati, pf.: aby to, což by byl zle kúpil, potom opět draze prodal 150[b].

prodávati, impf.: (skrze pět vrabcóv) ješto prodawagy za dva peniežky, veneunt 165[a].

prohlásiti, pf.: (Josef) nerodě jie (Marie) prohlaſſyty, traducere 16[b].

projíti, pf.: že je snadnějie velblúdu skrze dieru jehelnú progity 305[a].

proklati, pf.: snad jemu (hól) ruku zlámá nebo prokole 153[b]; v rukú i v nohú diery byli proklaný 45[a].

proklenie, n.: pro to proklenye . . . veliké na sobě jmají (židé) obtieženie 396[b].

prokletie, n.: prokletye každý sám sobě činí, jenž skutky prokletye duostojny činil 370[b].

prokletý, adj. pt.: Děte, proklety, do věčného ohně 96[b].

prokvetlý, adj. z pt.: že tento svět tak prokwetlý jest jako húba 388[a].

prolévati, impf.: (rytieř jsem) krev prolewa͡, fundens 104[b].

prolitie v. *krveprolitie*.

proliti, pf.: kakžkolivěk nepřietel jich kvre neprolil 315[a].

prolomiti, pf.: aby je (duchovníky) viděním (divu) prolomyl 200[a].

proměna, f. — *Výměna*: kterú dá člověk promíenu za svú duši 272[b]. — *Změna*: Pakli sě nestala promíena v lidech 216[a]; beze všie promýeny 206[b].

proměniti, pf. — *Proměniti, změniti*: (A ti hlasové) nesnadně mohú v jiné jazyky promýenyeny bytý 70[b]; jehožto (Jana) od jeho pravého stavu žádná věc promíenýty nemožieše 172[b]; A promyenyw rúcho tělestné zkvetl jest (v) věčný kráse 386[a]. — *Zaměniti*: podlé rozličenstvie viery jména (syn — pes) gſſu promyenyena 259[b]. — **p. sě**: (jez.) promíení ſie před nimi (na hoře) 276[a].

proměňovati, impf.: ten kupcem, jenž penieze promýenyge rozličné, býti

musí 23^b. — **p. sě**: (abychom) neustavieme se nepromienowali 172^b.

promluvenie, n.: ktery jest pocziatek toho promluwenýe, sermonis 163^b; smútili sme tiemto promluwenym, de dicto 104^b.

promluviti, pf.: pak-li někdy s svými poddanymi mile promluwie 157^a. A jakž by diábel vypuzen, inhed promluwi nemy 140^a. by nekdy cloveku křivdy nepromluwil 77^b.

pronášěti sě, impf., *šířiti se pověsti*: od mnohych ſie pronaſſieſie že kristus divy cini 120^a.

pronésti, pf., *zjeviti*: I proneſſeno geſt to slovo mezi židy 391^b; žes toho nevěrného (Jidáše) nechtěl před apoštolským sborem proneſty 381^b.

propověděti, pf.: Dřieve než on propowie, až on jemu odpoviedá 169^b; neučiníš krádeže, nepropowieſſ křivého svědečstvie 302^a.

propýchati, pf., *promrhati*: ten, jemužto je zbožie . . . poručeno, nemá toho . . . propychaty 359^a.

prorádcě, m.: (Judáš) proradcze sě učinil 326^a.

proraditi, pf.: kdyžto proradyl spasitele, prodidit 92^b.

proročí, adj.: slovo proroczie, jenž praví a řka 19^a; podle naučenie proroczieho 33^a.

proročstvie, n.: v znamení a w proroczſtwi in imaginibus 19^b.

prorok, m.: skrze proroka svatého 10^b; což jest v prorocíech . . . písáno 68^a. — Adj. possess. **-óv**: v Micheášových prorokowich knihách 167^b.

prorokovati, impf.: (sv. Jakub) prorokowal o něm, prophetavit 106^a.

prosba, f.: jeho milosrdenstvie bylo věcšie než jich proſba 243^b.

prositi, impf.: jediné tvé vuole proſſý, deprecor 99^a; tato pak žena královstvie svým synóm jeho (jez.) proſſieſie 313^b; by byla hlava Herodiadina proſiena 241^b; (váš otec) dá dobré proſſígýcým sebe 86^a.

prospěšenstvie, n., *prospěch*: proſpieſſenſtwíe svému bližniemu (!) jako sám svému sě raduovati 54^b.

prospěšný, adj.: pokřščenie duchovné to jest velmi proſſpieſſno 36^b; aby mohli [illegible] byti apoštolové 170^a.

prospěti, pf.: (dar) tobě proſpiegie 251^a; kázaní svatých apoštolóv proſpíelo na zjevnícìech a na hřešnícìech 177^b; jelikož ſte vy v dobrém proſpíeli 175^a.

prospievati, impf.: nebo již pomálu proſpiewachu (mlazší), kakžkolivěk ne všemu rozumiechu 262^b.

prostlati, pf.: A veliký pak zástup proſtlachu své rúcho na cestě 318^a.

prostně, adv., *prostě*: (Neřekl) pán tvój nebo pán náš . . ., a proſtnye pán 318^b.

prostranný, adj.: široká jsú vrata a proſtrana 90^b.

prostřěd, praep.: proſtrzíed zemíe 13^a; proſtrzied lotrow na kříži 385^a. — (nepřietel) nasál stoklasy w proſtrzied pſſenyce 221^b.

prostřědek, m.: przieſ proſſtrziedek města mediam 101^b; Jerusalem jest na proſtrziedcze světa 13^a.

prostý, adj., *volný*: jazyk němých bude proſt 140^a; chtě svého přietele tuhdy proſta učiniti 292^a, osvoboditi.

proti, praep.: sediece proty hrobu 377^a; nebeské tovařišstvo vesele proty gím vyšlo 27^b. — (ješto) proty gemu sě vztiekají 181^a; král když chce bojovati proty ſwemu neprzietelí 56^b, v. také *s*. — což jste proty nyemu (bohu) učinili 10^b; když sě která věc protý naſſy wolí stane 42^b; (apoštolové) miechu nelibost proty dwíema bratroma 313^a; Ale coť muož lidská zlost protý buozy raddýe 22^b. — že sme mužie, a což smy proty ney (sv. Felicitatě), to vizmy 212^b.

protivenstvie, n. — *Nepřátelství*: Protywenſtwie diábelské syn buoží trpěl 48^b; we všem protywenſtwí contumelia 114^b. — *Odpor, nechuť*: ktož jest malé viery, ledva s velikým protywenſtwím k svému hospodinu sě navrátí 37^a. — *Opak*: co činí Belzebub? Zajisté všecko protywenſtwie tomuto, co já činím 186^b.

protiviti sě, impf.: Protywte ſie diáblu 13^b.

protivně, adv., *naopak*: (diábel) škodí těm, ješto jeho nectie. Ale syn boží protywnýe tomu činí 141^a.

protivník, m.: kdyžto v sud vyvolený z protywnyka přenesen byl (Pavel), de

persecutore 92b; Jdi, praví, pryč, protywnycie 46b.

protivný, adj. — *Nepříznivý, nepřátelský*: bieše vietr protywní 247a; by protywný súdce hrozných věcí nezpósobil 148a. — *Protivný*: by dvojie přirozenie bylo sobě protywne, contrarias 92a.

protivovati sě, impf.: což ſie pravdě protywugie 155a; skrze naše obžerstvie kázaní buožiemu ſie protywugeme 49b.

proto, -ž, konj.: an proto přišel, že za hřiešné chtěl umřieti 47a; Svatá cierkev píše jej v člověčí tváři proto, nebo své čtenie on počíná 1a; tyto všecky věci vypravuje . . . Protoz, aby tesknost své duše ukázal 103b; A protoz ze on nikdy nepřestane (diábel), Protoz musíme s ním u válce býti 3b; A protoz z ovoce duchovného . . . k vlkóm jsú přirovnáni ergo 92a; Protoz k nim i vece, Ideo 97b.

provaz v. *povraz*.

provázek, m.: bičík z prowaſkow 150b; (řeč) jako prowaſıek, funiculi 292b.

proviliti, pf., *vilným životem promarniti*: ten, jemužto je zbožie . . . poručeno, nemá toho . . . prowılıtý 359a.

provláčiti, pf., *oddáliti, meškati*: Neprowlaczyl ſí pravdy vyznati, Non distulisti 99b.

provléci, pf., *oddáliti, zdržeti*: že jest syn boží tiem znenáhlejie šel . . ., aby prowlekl tak dlúho, až by dievka umřela 136a.

prs, m.: na prſſıech syna božieho on ležal 145a.

prst, m.: (Jan) toho, o němžto prorokoval, prſtê ukázal 173b.

prvé, adv.: přepuščt mi prwe jíti, ať pohřebu svého otce 108b; Prwe svého hospodina . . . A potom svého bližnieho . . . milovati 30a; *v enumeraci*: Tři jsú vlastnosti . . . Prwe jedenie a pitie, druhé milost . . . a třetie spánie 90b. — když jsú židové wprwe na svatbu . . . přijíti vzhrdali 333a, dříve; V nížto pověsti naprwe znamenati jest 229a; ktož nayprwe sám dobře činí a potom jiné činiti učí 68b; Pšenice také když nayprwe bude zmlácena, cum primum 37b.

první, adj.: prwnieho člověka Adama 2a.

prvorod(l)ný, adj.: až ona (Maria) urodi svého syna prworodlneho 14b.

prvý, adj.: Ten . . . prwý svaté čtenie napísal 1a; Milují (duchovníci) prwe seděnie na večeřiech 342a. — *s-prvu*: syn buoží inhed ſprwu neučinil kázanie o pravdě 52b; *s prva počátka*: ſ prwa poczatka tak je nebylo 298a; ſ prwu poczatka (sic) 129b.

pryč, přič, adv.: Pustím ji prícz, dimittam 17b; utni ji (ruku) a vrz od sebe przícz 74b.

psanec, m.: (Jan) jako pſanecz poslán do ostrova 314b.

psáti, impf.: Na toto čtenie píſſıe svatý Jeronym 251b; (duchovníci) pıſachu desatero božie kázanie na listě 343b; Nebo pıſano geſt (sic) 22b, tak stále; i přirozený zákon i pıſſany přestúpivše 203b.

psík, m.: ano i pſſykowe jedie z otruskóv 257a.

pšenicě, f.: kúkol smiešena ſe pſſyeníczý, tritico 168b.

pšeničný, adj.: zrno pſſenýczne 38a.

ptáčátko, n.: aby jako pták svá mladá ptaczatka vzbudil k létaní 260b.

ptáček, m.: holúbek jest ptaczıek tichý 42a.

ptačstvo, n.: Znamenajte ptaczſtwuo nebeské 83b.

pták, m.: ptacý nebeščí (jmají) hniezda 108b.

ptáti sě, impf.: musíš najprvé . . . znamenati své vlastnie hřiechy a potom ſıe na cizie ptaty 87b.

Publius, m., *jm. os.*: člověka, jemuž bylo jmě publýus 150a.

puditi, impf.: a ppudylı je (apoštoly) z města do města 347b; Puudy-lı tě kto, aby s ním nesl některé břiemě 80b.

púhý, adj.: to, což o puhem člověku věřil 239a.

pústeníkový, adj., *poustevničí*: šel jsi na púšť, aby puuſtenýkowí život nám dal příklad 380b.

pustiti, pf.: abych oheň puſtyl na tento svět 7b; chtieše ju tajně z svého domu puuſtyty, dimittere 14a; snad by jednú mimo sě stud puſtye, byl by ustavičen v hřieše, amiserit 291b; A ježíš pak opět volaje . . . puſty duši 376b. — **p. sě**: Jsi-li syn buoží, puuſt ſıe dolóv 46a.

pustý, adj.: Puſte je mesto 243^{a}; nalezna nas prázdny a puuſty ode všeho duchovného bohatstvie 43^{b}.

pušč, f.: coż ste vyšli na puuſty videti 170^{a}.

púščěti, impf.: ktož puuſtye od sebe ženu svú, dimittit 76^{b}; uzře dva bratry, . . . ani puuſtýechuu své sieti v moře 52^{b}.

pút, f.: člověk, jenž jest na dalekéj puty 327^{a}; náboženstvím a putmí 242^{a}.

pútničí, adj.: ku pohřebu putnýczemu 375^{a}, poutníkův.

putovati, impf.: v němžto (životě) již nejmáte dlúho putowaty 309^{b}.

pýcha, f.: pýcha zemská bude pohaněna 20^{b}.

pýchati, impf.: aby nepychal, člověče, neque extollaris 114^{a}; (Jan) ani sčeščím pychaſſie 172^{b}.

pyšně, adv.: že jsú jeho kázaní pyſſnye a hrdě sě protivili 204^{a}.

pyšný, adj.: Jest-li to, že je kto z nás pyſſien elatus 273^{b}; buoh všem pyſſnym sě protiví 73^{a}.

Rab, f., *jm. os.*: z téj ženy, jéšto jmě bieše raab 1^{b}.

Rabanus, m., *jm. os.*: Rabanus 36^{a}.

rabi, m.: aby je lidé nazývali rabıȷ 342^{a}.

racionál, m.: w racıonale aronově 143^{b}.

ráčiti, impf.: Jezukrist na tento svět geſt raczıl přijíti 2^{b}; ukaž to, že muožeš dokonati, což racziſſ 104^{b}.

rád, adj., adv.: (Herodes) rad jej (jez.) zahubiti chtieše 22^{b}; proč sě radyegí nebral (Josef) do Jeruzalema 30^{a}; (duše) velmi by radíeſſy mohla vstúpiti v své vlastnie tělo 118^{a}; jenž (Jan) žádal od hospodina křštěn býti radſy než hospodina křstíti 39^{a}; (diáblové) v smrdutých hřiešiech neyradyeyſſıe sě kochají 119^{a}.

řád, m. — *Způsob*: že tiem rzadem má sě všecka pravda naplniti 40^{a}. — *Pořádek*: chcme-li rzad jeho pokušenie věděti 47^{b}; chcm-li (sic) rzadê jako nahoru jdúce čísti 64^{a}. — *Oddíl*: V pátém pak rzadu 63^{b}.

rada, f. — *Rada*: (Jetro) dal Mojžiešovi dobrú radu, consilium 92^{a}; (jez.) radu mohl pokušen býti 47^{b}, sváděním. — *Rozhodnutí*: Ale coť muož lidská zlost proti bohu radila 22^{b}. — *Sněm*: rada nevěrných lidí byla vzbuzena, concilia 115^{b}; ktož die . . . racha, vinen bude radě 68^{b}.

rádcě, m.: kto radcze jeho (boha) byl 227^{b}.

raditi, impf.: Protož razyt, aby jeho (jazyka) neposkvrněval 256^{a}. — **r. sě**: (duchovníci) radyechu ſıe, aby jej mohli zabiti 336^{a}.

radost, f.: raduoſt i veselé, laetitia 107^{b}; pro velikú raduoſt toho poklada 228^{b}.

radostně, adv.: což člověk radoſtnýe držal 63^{b}.

radovánie, n.: do věčného radowanye 11^{a}.

radovati sě, impf.: kdežto ſíe všickni radugy, jucundantur 107^{b}.

racha, hebr.: ktož die bratru svému racha 68^{b}.

Rachel, f., *jm. os.*: rachel pláče svých synóv 25^{b}.

ráj, m.: raý nebeskej 24^{b}.

rajský, adj.: do rayſkeho přiebytka 310^{a}.

Ráma, *jm. místní*: Hlas, praví, w rama slyšala jest 25^{b}.

rána, f.: uzdravuji ranu, vulnus 100^{a}; proč jest tak veliká rana na ně (židy) přepuščena 353^{b}.

raniti, pf.: že jeho srdce milostí geſt ranyeno 255^{a}. — **r. sě**: (židé) modlám na čest sami ſıe ranýechu 259^{a}.

ráno, adv.: že jsú velmě rano v sobotu přišly (ženy) k hrobu 392^{a}.

razenie, n.: pokušenie trojím činem sě stává: Razením . . . 47^{a}.

řéci, impf. a pf.: neblúdím, nerzku, jako onen byl k tobě řekl 99^{a}; poče každý z nich rzecy 372^{b}; Beda slovutný mluví a rzka takto 2^{a}. — A rzekſſe chválu vynídechu 372^{b}; kým by rzıeklı lidé syna člověčieho 235^{a}; v téjto řeči, ješto ge rzıecena 217^{a}; mezy rzıeczenym a učiněným veliké jest rozdělenie 122^{b}. — v sloviech drzıewerzeczených 232^{a}.

řecky v. *hřěčsky*.

řecký v. *hřěčský*.

řěč, f. — *Řeč*: rzecz jemu (němému) odjata bieše 140^{a}; k každéj rzeczí sermonem 293^{b}; Téjto rzıeczı muož sě zdáti protivno, sententiae 93^{b}. — *Jazyk*: ty si také z nich, nebo i tvá rzecz tě známa činí 374^{b}. — *Pověst*: Tehdy pojíde o něm rzecz po vší syrskéj zemi 56^{b}.

řečník, m., *přímluvčí*: Rzıecznyka mámy u buoha otce 12^a.

Řehoř, m., *jm. os.*: Na toto čtenie mluví svatý Rrzıehorz 20^b.

řěka, f.: proti domu . . . (šly) Rzıeki, tověz svaté čtenie 96^a.

řemen, m.: Nejsem duostojen rozvázati rzemene jeho třeví 324^a.

řemeslník, m.: naši svatí rzıemeſſlnycí (apoštolové) 54^a.

řemeslo, n.: některému sě rzemeſſlu naučil 367^b.

ret, m.: Rty každého kněze ostřiehaj 174^a.

řevúcí v. *řváti*.

rez, f.: (v nebesiech), kdežto ani reez ani molové pokazie (poklady) 229^a.

řezati, impf.: své syny téj modle na čest tu rzíezachu 163^b.

řiedko, adv.: člověk, jenž mnoho mluví, rzıedko muož bez toho býti, by někdy křivdy nepromluvil 77^b.

řiedký, adj., *vzácný*: aby rzíedku pravdu svědky potvrzoval (diábel) 94^b.

řiekati, impf.: když sě budete modliti, rzıekayte 3^a.

Řím, m., *jm. místní*: že jsú w rzýmíe byla jedna vrata 305^b.

Říměnín, m.: svatý Řehoř papež, Rzýmanyn 364^a; přišedše rzymene 328^a; by byla déle trvala vojna rzyman 353^b.

římský, adj.: Karel čtvrtý, ciesař Rzymſky 227^a; lid židovský . . . da (hospodin) v moc rzymſkıch 297^a.

robě, n.: Tehdy přinesechu předeň robatka 302^a.

robětěz, m., *otrok*: pánu všeho stvořenie jako zavrženému robıetyezowí políčky dávali 383^a.

Roboam, m., *jm. os.*: Salomon pak urodil roboama 1^b.

rod, m. — *Rod*: cizí rodem, natione 102^b; vzdáli ji (Marii) od sebe a od svého ıoddu, a cognitione mea 17^b. — *Rodiče*: vstanú synové proti svému rodu 156^a. — *Pokolení*: Josefe, synu Davidóv, tověz rodu Davidova 14^a.

rodic, m.: Jonáš byl neznámý a příchozí, ale já rodícz a téhož národa 207^b.

rodicě, f.: (Maria) jest buoha rodycye, genitrix 15^a.

roditi, impf., *roditi*: jich (ovcí) pluod velmi jest užitečný . . . od jehňátek, ješto rody 369^b.

roditi, impf., *chtíti*: Nerodte sobě otce nazývati na tomto světě 8^b; (hvězda) tu sta, nerodíeczı nikam sě hnúti 20^b.

roh, m.: některá (zvieřata ohradil bóh) hroznými rohí 89^b.

rok, m., *rok, lhůta*: v celém rocze 49^b; když sě k tomu roku . . . navráti, ad condictam diem 292^a.

rolí, f., *role*: (cesta muož) v dobrú rolý sě obrátiti 216^a.

rostenie, n., *vzrůst*: Josef roſtenýe sě vykládá života 13^b.

rósti, impf.: kvietie, ješto roſte na poli 82^a; číslo křesťanstva roſtýeſſıe 191^b

rovně, m. a f.: Zmazal tě buoh mój olejem radosti mimo jiné tvé rownye 361^a.

rovný, adj.: že jest rowen otci buohu 48^a; jměls ty sě smilovati nad druhým služebníkem, nad svým rownym 296^b.

rozběhnúti sě, pf.: (židuov) ješto . . . i sem i tam bylı ſie rozbıehlı 354^a.

rozbierati, impf.: ktož břiemě služebnosti svrže s sebe, ten je (bohatstvie) buude rozbıeraty jako pán 83^a.

rozbuditi, pf., *vzbuditi*: aby všecky hněvy na ny rozbuudýl (hospodin) 114^b.

rozcěstie, n.: jděte . . . na rozcıeſtıe 333^a.

rozdáliti sě, pf., *vzdáliti se*: ti lidé, jenžto od jezera, v němžto loviechu, nikdy ſíe nebýlı rozdalılı 159^a.

rozdávati, impf.: ten, ješto násilím cizie bral, již pak své pro buoh rozdawa 237^b.

rozdělenie, n. — *Rozdělení*: rozdıelený veliké věci zahýnají 183^b. — *Rozdíl*: Mezi smrtí a jejie stienem jest toto rozdyelenye 51^b. — k zlému rozdyelenye 93^a, přichýlení.

rozděliti, pf.: přišel jsem rozdyelıtý člověka proti jeho otci 166^b; on geſt svatú cierkev rozdíelıl od tovarišstva všech nevěrných lidí 5^a. — **r. sě**: abychom ſíe rozdıelılı ode všech nevěrných lidí 5^a. — ne rozdıelenu věrú, ale s celú, non dimidius 102^b.

rozdělovati, impf.: ten nynie milostivě dary své rozdyelıge 365^b; jako pastýř rozdyelugıe ovce od kozelcuov 368^a.

rozdřěnie, n. *díra*: horšıe rozdrzıenýe bude 130^a.

rozdrieti, pf.: Tehdy kněze popové rozdrze své rúcho 374^a. — **r. sě**: Tehdy opona chramova rozdrzie ſſe 376^b.

rozduti sě, pf.: rozdulo ſie geſt srdce lidu tohoto 218^b.

rozdvojený, adj. z pt.: ne rozdwuogenym srdcem, ale sjednanym 112^a.

rozehnati, pf.: Rozzýen, hospodine, lid, Dissipa 167^a.

rozeskřvieti sě, pf., *rozplynouti se*: rozeſſkrzwí ſíe, má duše, ohněm slitovánie 385^a.

rozetřieti, pf.: když rozýetrzieno buude (zrno horčičné) 282^a.

rozeznánie, n.: svrchovaná nenávist a svrchované milovánie pravého rozeznanýe nemůže (sic) jmieti 338^b.

rozeznati, pf.: tiemto mohú (diábel a duch svatý) rozeznany býtý, že . . . 94^b.

rozhlédanie, n., *pohled*: aby svým rozhledanym milostivým mohl je (duchovníky) od zlosti odvésti 201^b.

rozhněvati, pf.: (viny) jimižto gſſu svého boha rozhnyewali 369^b. — **r. sě**: (Herodes) rozhnyewa ſye velmě 25^a.

rozhorčiti sě, pf., *rozpáliti se*: když slunce vznide, rozhorczichu ſie (semena) 213^b.

rozhřěšenie, n.: abychom přijmúce rozhrzieſſenýe svých hřiechóv 43^b.

rozjednánie, n., *rozdíl*: Vizmy, které jest rozgednanye mezi pravdú duchovníkóv a křesťanskú 69^b.

rozjednati, pf., *rozděliti*: Muožemy také rozdělenie těch hodin po věku každého člověka rozgednaty 309^a.

rozjednávati, impf., *rozlišovati*: jako od lidí je (apoštoly) rozgiednawagie (jez.) 268^b.

rozkoš, f.: rozkoſſ ta . . . přemáháše jich duchovenstvie, deliciae 163^b; pole velmi krásné a všie rozkoſſy plné 163^b.

rozkošný, adj.: rúcho ne měkké ani rozkoſſne 33^b; ještoť rozkoſſný život vedú 379^a; rozkoſſne děťátko (jez.) 379^b.

rozkřiesiti, pf., *vzkřísiti*: bohu, jenž muož rozkrzieſſyty, tomu (dievka) spí 136^b.

rozkryti sě, pf.: (židóv) ješto i zde i onde byli ſe rozkryli 354^a.

rozléti, pf.: inhed tu krmi . . . rozle (člověk) po údiech, infusae 254^b.

rozličenstvie, n.: podle rozliczienſtvie viery 259^b.

rozličně, adv.: nebo sme rozliczнye shřešili 39^a.

rozličný, adj.: z rozlyczních daróv poděkovánie 1^b.

rozlomiti, pf.: Pět chlebóv rozlomýwu dal (jez.) 245^a.

rozlúčenie, n.: přijmúc rozluczenye s tiemto svetem 309^b.

rozlúčěti, impf.: což buoh slúčil, člověk nerozluczíegy 298^a.

rozlúčiti, pf.: kto nás rozluczí od milosti buozie 64^a.

rozlučovati, impf.: žádný smysl od jeho (světa) padenie nás nerozluczugíe 148^b.

rozmetati, pf.: (diábel) žádá zrušiti a rozmetaty to všecko, co mého jest 186^b.

rozmietati, impf., *rozptylovati*: ktož nehromazdí se mnú, rozmíeta 182^a.

rozmnožiti, pf.: kdyžto chléb rozmnozyl (jez.) 245^a.

rozněcovati, impf.: každý súd roznyeczugie na srdci hněv 80^a.

roznemoci sě, pf., *onemocněti*: Tehdy sta sě, že ſie roznemuozîe smrtedlně (bratr) 312^a.

roznésti sě, pf.: I rozneſſe ſye ta věc po všiej téj zemi 136^a.

roznietiti, pf.: aby jich k věčí (!) závisti neroznyetyl (jez.) 236^b.

rózno, adv.: sberú sě předeň všickni lidé i rozdělí je rozno 368^a.

rozorati, pf.: Thatěj oráč . . . sě vykládá; nebo on geſt svým kázaním rozwolal (sic) rozličných lidí srdce 146^a.

rozpáčěnie, n., *pochybování*: Rozpaczienye toto . . . jako smrt viery byla 250^a.

rozpáčěti sě, impf., *pochybovati*: Nerozpaczyegte ſíe 10^a; (svině) na čas vieru přijmúce, skoro ſie rozpacziece jako zase sě obrtnú 88^a.

rozpačilý, adj., *pochybný, povážlivý*: (že) všecky nemoci rozpaczyle rúče zapuzováše (jez.) 140^a.

rozpačiti, pf. — *Odvésti, zviklati*: svatéj Felicitaty od svatého úmysla i muky nemohly rozpaczyty 212^b. — **r. sě**: (kto) ve všelikém protivenství ſie nerozpaczy 161^a; do žádného člověka, kakžkolivěk jest zjevný hřiešník, neslušie ſie rozpaczyty 325^a; (mnozí křestěné) od viery křesťanské ſie rozpaczyli 350^a.

rozpačivě, adv., *povážlivě*: že rozpaczywie nemocni biechu 202^a.

rozpačovati sě, impf., *pochybovati, zoufati*: aby, když svého bližnieho vidí v hřiešiech ležiece, do něho ſie nerozpaczowal 312^a; ač bychom pro naše hřiechy sě rozpačili, pro otcovu dobrotu boží bychom ſie nerozpaczowalı 90^a.

rozpieti, pf.: (syn boží) všecko své tělo (byl) hotov pro naše hřiechy na kříži dáti rozpıety 78^b.

rozploditi, pf.: vzrostete násilně a křesťanstvo rozplodyte po všem světu 225^a. — **r. sě**: když ſie již křesťanstvo rozplodýlo 149^b.

rozplozenie, n.: Já jsem sadil . . ., ale buoh rozplozenye dal 253^b; div o rozplození chleba 266^b.

rozplozovati sě, impf.: tehdy inhed žeň jala sě rozplozowatý 142^b; (když) národ ſſye lidský rozplozowaſſye 149^a.

rozpomanúti sě, pf.: Rozpomanmy ſie na křehkost toho, jehožto mámy súditi 87^a.

rozpraviti, pf., *vypraviti, pověděti*: i rozprawıchu (sluhy) pánu svému všecko, co sě bíše stalo 293^b.

rozprchnúti sě, pf: (křesťané) rozprchly ſie po vší . . . zemi dispersi sunt 162^a.

rozpuditi, pf.: křesťanstvo, ješto rozpuzeno bylo 26^b.

rozpuknúti sě, pf.: jinak by ſie rozpuklı lahvice 130^a.

rozpustiti, pf.: až by on (jez.) zástupy rozpuuſtyl 246^a.

rozřězati, pf.: pak-li v kteréj (ženě) děťátko umřelo, břicho jí rozrzezalı 353^b.

rozsěvač, m.: syn boží, jako i každý rozſſıewacz, vychodí . . ., aby oral 215^b.

rozsievati, impf.: by chtěl semena rozſiewatý 216^a.

rozsypati, pf.: (že já) sbierám tu, kdež gſſem neroſipal 364^a.

rozšafenstvie, n., *schopnost*: (člověk) jednomu (sluze) dal pět závaží a druhému dvě a třetiemu jedno, každému podle jeho rozſſafenſtwíe 363^b.

rozšířiti, pf.: (duchovníci) rozſſyrzıe své filakteře a činie veliké tkanice 342^a; náš jezukrist dobře gîe lidi rozſırzil 8^b. — **r sě**: (svatá cerekve) velmi již ſie rozſyrzila 52^a.

rozšiřovati sě, impf.: milost nade všecko stvořenie ſie rozſyrzygícz 387^b.

roztáhnúti, pf.: k svatému kříži naše dobré skutky . . . mámy jako korúhev přivázati a roztahnuty 249^a.

roztrhati, pf.: (svaté mučeníky) někdy před zvieřata lítá, aby je roztrhalı, metali 28^a; hněv nás neroztrhay 213^a.

roztrhnúti sě, pf.: (řeč) jako provázek truojnásob nemuož ſie roztrhnuty rumpi 292^b.

roztrúsiti, pf.: (slova) rozdělena jsú a sem i tam roztruſſyena 96^b.

rozum, m. — *Rozum*: Jest, že i vy jste bez rozumu? 251^b; Podle jich rozumu intelligentiam 92^a. — *Smysl*: Podle toho rozumu řečeno jest ono slovo, significationem 83^b.

rozuměti, impf. — *Rozuměti*: lid mne muoj nerozumíel, non intellexit 106^b; o všech toto muož rozumíeno bytý, intelligi 91^b. — *Míniti*: Ješto slova, když bychom jich o tomto životě nerozumíelı, acceperimus 83^b; Skrze zpověd svaté písmo veždy roſſumíe svaté pokánie 4^b. — *Zkoumati, badati*: Neroďte vysoce rozumíety, ale bojte sě 64^a; jsú někteří, ješto svým rozumem u písmě hlubuoce rozumíegy 365^a.

rozumně, adv., *srozumitelně*: proč toho zástupóm rozumnye nepověděl? 215^b.

rozumný, adj. — *Rozumný*: za viece stojíte, nebo ste rozumný 83^b. — *Srozumitelný*: A aby to rozumnyeyſſıe bylo manifestius 294^a.

rozvázati, pf.: Nejsem duostojen rozwazaty řemene jeho třeví 324^a; cožkolivěk rozwíezeſſ na zemi, bude rozwazano i na nebi 267^b.

rozvlažiti, pf.: což je svatý Pavel sadil a Apollo rozwlazil 253^b.

rozvlažovati, impf.: děšč jest učenie, ješto člověka rozwlazugıe 95^b.

rozžéci, pf.: (těmi ohennými krópěmi) rozeyzy srdce, ještoť v tě věřie 390^a.

roždie, n., *haluzi*: druzí pak rubachu rozdýe z dřievie 318^a.

roždka, f., *haluz*: Rozdka olivná zelená 45^b.

róžě, f.: Co sě črvenie tak jako rozıe a fioly? 84^a.

rubati, impf., *řezati*: druzí pak rubachu roždie z dřievie 318^a.

rúče, adv., *rychle, hned*: poď ruczıe velociter 107^a.

rucest, f. [illegible] skutkuov 71[b].

rucí, adj. [illegible] k dobrym skutkom 290[b], prvá dva bratry byla sta ruczieyſſie slovo [illegible] 56[a].

rúcha, f.: (bieše) rucha jeho jakožto snieh 393[b]; Hřiešnýma rukama byli ruchu oblecej na posmech zavazali 383[a].

rúcho, n.: ktož nám dal tělo, snadnějie nám dá také rucho, vestimentum 83[a].

ruka, f.: Naklonil svú hlavu k rukama svého sluhy 40[b]; (svatí) stanú na pravý rucze královĕ 369[b]; z nepřátelskú ruku ab inimicis 116[b].

rušiti, impf.: Nic v onom diele (pokoj člověka) neruſſie (?) 62[b].

rúška, f.: obinut w ruſký byl jsi tu položen (v jeslích) 379[a].

Rut, f., *jm. os.*: z téj ženy, ješto jmě bylo ruth 1[b].

řváti, impf.: (duchovníci) vnitř zlostí proti nim jako rzewu 157[a]; diábel jak lev rzewa, túlá sě 358[b]. — rzewczi hlubokost (moře) pod jeho nohami hlučieše 249[b].

ryba, f.: aby již nenosili rib 56[b].

rybář, m.: z túto dvú ribarzi 53[b].

rybářový, adj., *rybářský*: (Ježíš) nehrdal do hubených chalúpek ribarzowich vníti 109[a].

rybí, adj.: všeho národu ribieho 231[a].

rybicĕ, f.: málo rýbicz 263[b].

rybka, f.: málo ríbek 262[b].

rybník, m.: jenž tĕ pustí w svój ribnyk 326[a].

rybný, adj.: v ríbnem lovĕní 366[a].

rychlost, f.: S rychloſty časy hynú cum velocitate 152[a].

rychlý, adj.: ríchlym bĕhem 89[b].

rytieř, m.: knieže nad ritýerzi, militum 102[b].

rytieřstvo, n.: mám pod sebú rítyer[z]ſtwuo 102[a]; bez čísla rztyerzſtwa 279[a].

s, praep. — S genitivem: jenž bieše spadl ſ uokna 149[b]; Zda kto sbierá ſ trnýe hrozny anebo pak ſ hlozíe fíky? 91[b]. — abychom mohli své hřiechy ſſebe splákati 6[a]. — ſ tohoto budeš lidi loviti již 231[a], od této doby; ſſ uobu ſtranu 360[a]. — S akkusativem: nedoloženo. — S instrumentalem: syn buoží chtĕ bo[illegible] jako na lotra [illegible] 373[b]. — Aby [illegible] v [illegible] nebyly [illegible] 38[a] [illegible] napomínám 175[a], vás i sebe. — nepokazuj sĕ před [illegible] 101[b]; [illegible] k nĕmu centurio vĕrnĕ, ne rozdĕlenú [illegible] 102[b]. — [illegible] máte sĕ ſ prawem radovati 4[a], právem; Nebo ſ prawdu nemuož n'kte řéc' 77[a] atd. — Předl. opakována: nedoloženo.

sadice, n., *štĕp, sazenice*: Všeliké ſadýcie, jehožto nesadil otec mój nebeský, bude vykopáno 251[b].

saditi, pf.: (sadice) jehožto neſadyl otec mój 251[b].

Sadoch, m., *jm. os.*: ſadoch pak urodil Achima 2[a].

Saducej, m.: že byl (jez.) k mlčení Saducege připravil 337[b]; ješto sloviechu Saduczeý 336[b]; Saduceowe 335[a].

Salathiel, m., *jm. os.*: Jekoniáš pak urodil ſalathiela 1[b].

Salomon v. *Šalomún.*

sám, pronom.: (David Goliáše) ſam jediný přebojoval 3[a]; treskci jej (bratra) mezi tebú a mezi ním ſamyem 290[b]. — ostaviv̌še jej ſameho utečechu 374[a]. — *Zmocňuje*: aby naše modlitva šla přiemo před ſamoho hospodina 8[a]. — *Omezuje*: jehožto (chleba posvĕceného) nebieše lze jiesti i žádnému, jediné ſamý knĕží 197[a]. — *sám sĕ*: Myslíš-li to, ſam ſebu lúdíš 74[a]; dieme-li, že hřiechóv nejmámy, ſamí ſebuu obluzujem 39[a]. — *sám svój*: svého bližnieho protivenstvie jako ſam ſweho želeti a prospĕšenstvie (sic) svému bližniemu jako ſam ſwemu sĕ radovati 54[b]. — I by uzdraveno dietĕ v ten ſamý čas 102[b], týž; ty ſame jesličky . . . matka tvá vzala 379[a] zmínĕné.

Samaria, f., *jm. zemĕ*: jakožto bieše ſamaria . . . a jiné krajiny 298[b].

Samařie, f., *jm. zemĕ*: z Samarzie do Jeruzalema 242[a].

Samaritán, m., *jm. obyv.*: ſamarítan ten . . . milosrdenstvie nad ním ukázal 339[b].

samaritánský, adj.: v mĕsta samaritanſka nevcházejte 146[b]; v mĕsta ſamaritanſkich nevchoďte 162[a].

samaritský, adj.: Vztáhli jsú na Jeruzalem provázek ſamarytſkí 233[b].

samařský, adj.: v ſamarzſkei zemi 332^{b}.

Samson, m., *jm. os.*: Aj, toť Filišteové na tě, ſamſone 382^{b}.

Samuel, m., *jm. os.*: ſamuel . . . řekl k Saulovi 85^{a}.

Sara, f., *jm. os.*: z ſſarí, jeho dobrovolné ženy 336^{a}. — Adj. possess. **-in**: ſarzýno břicho (jsem) uzdravil 104^{a}.

Saraiáš, m., *jm. os.*: Judáš pak urodil ſarayaſſie 1^{b}.

Saul, m., *jm. os.*: k ſaulowí 85^{a}.

sbierati, impf.: aby zlú zelinu ſbieral (rozsevač) 215^{b}; jenž (Herodes) zſbýeraſſie dan ciesařovu 336^{a}; jenž ſbyera hřiechy tohoto světa 170^{b}. — s. **sě**: (orlice) k téj mrše ſie ſbýeragiȷ̂ 355^{b}.

sbor, m.: tento sjedaný ſbor conventio 107^{b}; chovajte sě lidí, nebo zradie vás w svých ſborziech 156^{a}.

sbožíčko, n.: (duchovníci) od chudých vduov jich ſſbuoziczko vyklamováchu 344^{b}.

sbožie, n., *majetek*: z svého ſbuozíe desátek máte vydati 49^{b}.

sčastný, adj.: ſſczaſtnyeygſſye jsú ty duše, jenžto den súdný budú tu 394^{b}.

sčěstie, ščěstie, n.: (abychom) od samého hospodina všeho našeho zczieſſczíe čekali 6^{b}; Szcieſtye nás žádné nepovyšuj 172^{b}.

sčísti, pf.: Vaši pak vlasi . . . zeczteny gſuu 162^{a}.

sde, zde, adv.: (člověk) jenž zde ovoce dobrých skutków činiti netbá 35^{b}, na tomto světě; v. také *tam*. — Protož to všecko pokušenie (jezukristovo od diábla) zde vně bylo 47^{b}, v tomto případě.

sdejší, zdejší, adj.: jižto (Antioch a Herodes), jelikož muk v pekle věčně měli trpěti, zdeyſſym hubenstvím a nemocí ukazováchu 123^{b}, na tomto světě.

sdravie, zdravie, n.: jenž jemu (nemocnému) dal zdrawíe 102^{a}; I by (ruka) navrácena k zdrawı 199^{b}.

sdravý, zdravý, adr.: (Jidáš) k jezukristovi vece: Zdraw, mistře 373^{b}; Tehdy ježíš potka je (dvě Marie) a řka: Zdrawí 391^{b}.

sě, pronom.: Dělili jsú mezy ſſobu mé rúcho 376^{a}. — jedinú lodí a siet ſobıe obdrželi 54^{a}; váš otec . . . dá dobré prosijícím (sic) ſebe 86^{a}; Učiň na ſſobıe znamenie svatého kříže 312^{a}; A sám ſie viece miluje nežli bližnieho 87^{a}, v. také *sám*; že jezukrist svú smrtí naši smrt pod ſſe podrobil 393^{b}; tohoto nemluvieše (Petr) sám pro ſe, ale pro syna božieho 278^{a}; kvas mnoho múky w ſſie obrátí 225^{b}; (němý) sám za ſſie prositi nemožieše 140^{a} atd.

Sebasten, n., *jm. místní*: (v městě) ješto nynie slove Sebaſten 241^{b}.

sebránie, n.: A to sě ſebranye (lidí) stane skrze anděly 369^{a}.

sebrati, pf.: ſſberze pšeni.i v svú stodolu 31^{b}; Tehdy ſebraw všecky starosty kněžské, je se jich tázati 20^{a}; Tehdy on ledva ſebbraw všicku sílu, jim odpověde 312^{a}. — **s. sě**: Kdežkolivěk bude tělo, tu ſíe ſberu i orlice 351^{a}.

seděnie, n., *sídlo, místo*: (syn boží) jměl ſedyenýe v nebeském královstvı 41^{a}; Milují (duchovníci) prvé ſedyenye na večeřiech 342^{a}.

seděti, impf.: (jez.) ſedye učí 60^{a}; lid, jenž ſedyeſſe ve tmě, viděl světlost velikú 5^{b}.

sedm, numer.: ſedm diáblóv 44^{a}.

sedmdesát, numer.: Poslal jest hospodin i jiných dva a ſedmdeſſat 191^{a}; až do ſedmídczat krát 291^{a}.

sedmer(ý), numer.: To sme . . . ſedmer příklad vám pověděli 45^{a}; ſedmerych daróv ducha svatého 389^{b}.

sedmý, numer.: též sě třetiemu a čtvrtému (bratru) stalo až do ſedmeho 336^{b}.

sěkyra, f.: již jest ſekyra k kořeni dřeva přiložena 31^{a}.

selhati, pf.: (ktož miluje) ten ani zabie, ani ſelzıe 340^{b}.

sěm, adv.: (kobylky) ſem i tam letiece jako blúdie 33^{b}.

sen, m.: zjevi sě jemu we ſſnye 14^{a}; biechu oči jich ſſnem obtieženy 373^{a}.

sen, pronom., *tento*: ani ſeho ani onoho 367^{b} (jen ten doklad).

sěno, n., *tráva*: A když ſíeno polské . . . buoh tak odievá 82^{b}; káza zástupovi siesti na ſſienye 243^{a}.

serafin, m.: by byl cherubina nebo ſeraphýna . . . poslal 378^{b}.

seslánie, n.: ducha svatého ſeſſlanýe 13^{a}.

sestra, f.: ten jest muoj bratr, ſeſtra i mátě 6^{b}.

sétie, n.: že fetve stoklasy netolko bylo škodne 223^{a}.
setrieti, pf.: vynduce ven [illegible] fetrzete prach svých noh 152^{a}.
sezvati, pf.: Tehdy ffezwaw dvanádste svých apostolov 143^{a}.
sežrati, pf.: ďabeh hledaje, koho by fezral 228^{a}.
sežženie, n., *spálení*: svěžte ji (stoklasu) v snopky k ffiezeny (sic) 221^{b}.
shladiti, pf.: (ti hřieši) tiem (trestem) na nich fhlazený bylí 79^{a}. 1[illegible]
shlazovati, impf.: ten křest hřiechóv nefhlazowatfye 34^{a}.
shlédnúti, pf.: když syn boži fhlede na zemi 142^{a}.
shořěti, pf.: pro svú nevěru ohněm gfuu fhuorzali, combusti sunt 103^{a}.
shřěšenie, n.: fkrzie své fhrzíeffíenie 34^{b}.
shřěšiti, pf.: kak geft Mojžieš . . . fhrzieffil, peccaverit 92^{a}.
shromázditi, pf.: ale pšenici fhromazdyte v mú stodolu, colligite 221^{b}.
shromažďovati, impf.: jakožto slepice fhromaffdugie svá kuřátka pod křídle 347^{a}.
schoditi, impf., *scházeti, pocházeti*: od něhožto (boha) všeliký dar svrcha fchodŷ 227^{b}.
schovati, pf. — *Skrýti*: (slunce) svú světlost bylo fchowalo 21^{b}. — *Uchovati*: (mirra) těla umrlá, aby nehnila, má fchowati 24^{a}; abychom vieru křesťankú (sic) bez poskvrněnie fchowalí 157^{b}. — ač jim jest z prvnieho nebezpečenstvie pomoženo, ale velmi tvrdšie jim potom fchowano bylo 161^{a}.
schovávati, impf.: To, což jest na nebi, v sobě fchowawagíe (jez.), conservans 16^{a}.
Sicilie, f., *jm. ostrova*: do fíczílíe 325^{a}.
Sidon, m., *jm. místní*: Tyrus a Sydon jsú města 203^{a}.
sidonitský, adj.: budú trpěti mnoho zlého jako Sydoníffczy 188^{b}.
sidonský, adj.: že by Tyrští a Sydonfty velikú pokoru byli ukázali 203^{b}.
sieci, impf.: všichni, kteříž mečem feku, ti mečem sendú 373^{b}.
siemě, n. — *Símě*: by chtěl femena rozsievati 216^{a}. — *Rod*: pojme jeho ženu, aby vzbudil fiemíe bratru svému 335^{a}. — *Pokolení*: všecko fyemíe adamovo . . . bieše poddáno 378^{a}.
sien, f.: když chodieše po králový fyený 191^{b}.
siesti, pf.: Mnozí přídú i ffeduu v nebeském království 8^{b}; fiedete i vy na dvanádcte stoliciech 234^{a}; (ježíš) všed na lodičku i ffyede 213^{b}.
siet, f.: ani (dva bratří) púštiechu své fyety v moře 52^{b}.
sieti, impf.: Toť vyšel, jenž fegie, aby ffaal své siemě 213^{b}.
síla, f.: nehledám fylý, fortitudinem 99^{a}.
silně, adv.: lidem, ješto nás tak filnye budú nenáviděti 159^{b}; Hlédaj, kakť je filnye miloval syna božieho 278^{a}.
silný, adj.: smy nemocni, nejsme filný, robusti 113^{b}; filne větry ukázati, furentes 116^{a}; aby svázal onoho filneho oděnce, fortem 19^{a}; Já jsem fíllen vás pozvati ku pokání, ale on filen jest k hřiechóm odpuščení 36^{a}.
Siloe: k vodě do fíloee 102^{a}.
Simeon, m., *jm. os.*: Však Symeon praví 193^{a}.
Sinai, *jm. hory*: na hoře fyna (sic) 278^{a}.
Sion, *jm. hory*: Rcete dceři fyon 318^{a}.
sirotek, m.: (žena zlá) mnohé fyrotki zčinila 325^{b}.
sirý, adj.: kak by duši fýru čistě před bohem pokázali 255^{a}.
sjednánie, n. — *Sloučení*: jakžto fgiednanym maléj (sic) věci velmi rostú 183^{b}. — *Soulad*: Toto zgiednanyne . . . potřebno jest, ordo 167^{b}; Sgiednanye svatého Lukáše vezměme 191^{a}, shodný text.
sjednaný, adj. z part. — *Sjednocený, jednotný*: tento fgiednaný sbor, unanimis 107^{b}; ne rozdvojeným srdcem, ale fgiednaným, simplici 112^{a}. — *Upravený*: v nebeském království, v němžto všecko jest tak fgiednane, aby to, což v člověce najvěčšie . . ., panovalo nad tiem, ješto je obecno nám a skotu 62^{a}.
sjednati, pf., *spojiti, sjednotiti*: Když v hromadu fgiednamy, abychom i zlých nemilovali i božie kázanie naplnili 81^{b}; O žádný hospodine, . . . ffgiednay srdce, . . ., aby jedno byly 390^{a}.
sjednávanie, n., *jednota*: (bůh) ukazuje jeho (jez.) fgiednawanýe, ješto má s otcem 180^{a}.

sjednávati sě, impf., *shodovati se*: ſgiednawa-li ſie jedno smysl, čili slova také consentiat 167^{b}.

sjíti v. *sníti*.

skákanie, n., *tanec*: Skakanye dievčie smilné 240^{a}.

skákati, impf. — *Skákati*: dáš sě jemu (koni) zabývati a ſkakaty 256^{a}. — *Tančiti*: v den narozenie Herodiášova ſkakala dci Herodiadina 240^{a}.

skála, f.: jenž (hrob) bieše vytesal z ſſkalý 377^{a}.

skalé, n.: Jiná (semena) padechu mezy ſkale 213^{b}; ſkale a huory zetřeny budú 357^{b}.

skalský, adj., *skalní*: v děrách ſkalſkich a zedních 45^{a}.

skládati, impf.: ani (bratří) ſkladachuu své sieti 53^{a}; (svatý Jan) také čtenie ſkladal 56^{a}. — **s. sě**: číslo dvanádst, ješto ſie ſklada ze trojce a ze čtvernice 143^{b}.

skládti, pf.: Znamenaj jich zlost, kakť gſſu chytře tu lež ſkladli 337^{a}.

skloniti, pf.: syn člověčí nemá, kde by mohl svú hlavu ſklonyty 108^{b}.

skočiti, pf.: že ſkoczywſſie (mlazší) k němu (jez.) . . . jej budiechu, irruerent 113^{a}.

skok, m., *tanec*: (našich údóv) ke jhře nesličnie a k ſſkokom nemámy pójčeti 240^{b}.

skonánie, n., *konec*: žeň jest ſkonanye světa 224^{b}; v. také *končina*.

skonávati sě, impf.: (sbožie tohoto světa) ſie počíná i ſkonawa 67^{a}.

skončenie, n.: den našeho ſkonczienye 240^{b}; až právě do ſkonczenye světa 19^{b}.

skončěti, pf.: (Král nebeský chce věděti) ſkonczal-lí geſt (křesťan) v milosti ducha svatého 333^{b}.

skóro, adv., *brzo*: že Herodes sám potom ſkoro umřel 26^{b}; Mistře, ſkoro-lí po Antikristovi bude den súdný? 357^{a}.

skot, m.: ješto jest obecno nám a ſſkotu 62^{a}.

skřehtánie, n., *skřípání*: tu bude pláč a ſkrzehtanye zubóv 102^{b}.

skrotiti, pf.: (duše) uzdú svaté čistoty bujnost svého těla ſkroty 109^{b}.

skrovenstvie, n., *skromnost*: múdrost, síla, ſkrowenſtwie 121^{b}.

skrovně, adv., *málo*: avšak sě smútili, a ne ſkrownye, ale násilně 285^{a}.

skrytec, m., *pokrytec*: Hoře vám, mistři a duchovníci, ſkrítczí 343^{a}.

skrýti, pf.: (hory) padněte na ny a ſkryte nás od obličeje toho, jenž sedí na stolici 233^{b}; sladký potóčku studnice ſkrite od očí 389^{b}.

skrytost, f.: (kdyžto hospodin) osvietí ſkrítoſty temné, latebras 162^{b}.

skrytý, adj. z part., *tajemný*, *temný*: racha ſkríte slovo jest, nebo ani jest řecké, ani jest latinské 70^{a}.

(s)krzě, praep.: Vejděte ſkrzie uzka wrata 86^{a}; hoře člověku tomu, ſkrzenz to příde pohoršenie 286^{b}. — Nebo on praví ſkrzye proroka 10^{b}; krzie ſwate krzſczienye nebesa nám budú otevřena 41^{a}. — Skrzie nohi gezukriſtowí rozumie (Chrysostom) všecky křesťany 36^{a}. — když král nebeský příde ſkrzie ſſwu pomſtu 328^{b}. — Postpos.: (hospodin) proroka yzayaſſie ſkrzie napomínaje je . . . praví 295^{a}.

skúpý, adj.: by bohatec ſkupy mohl vníti do nebeského královstvie 305^{b}.

skutek, m.: Slova za ſkutkí přijímati, pro factis 93^{b}; vuole tvá jest ſkutek, opus 99^{a}; pravdu svého učenie zlými ſkutkí kazí, operibus 93^{b}.

skvieti sě v. *stvieti sě*.

sladkost, f.: (múcha) jež ſladkoſt olejovú zahubuje, suavitatem 162^{b}; pro mú (ps. nu) ſladkoſt, dulcedinem 101^{a}.

sladký, adj.: ſſladkí hospodine, dulcissime 100^{b}.

sláma, f.: by ſlama v uohni nehořala 247^{a}.

slamička, f.: (když rozkošné děťátko) mimo prašné tvé lože tvrdú ſlamíczku . . . jest sobě zvolil (sic) 379^{b}.

sláva, f.: diviece sě jeho (jez.) ſlawie 370^{a}.

slaviti, impf.: že svatého Ondřeje apoštola hody ſlawíme 55^{b}.

slavný, adj.: tato ſlawna oběra 55^{a}.

slaziti, impf., *slézati*: ktož jest na střeše, neſlaz 351^{a}.

slepec, m.: onoho ſlepce poslal k vodě, caecum 102^{a}. — Adj. possess. **-óv**: slepíť jsú a vod(i)či ſlepczowí 251^{b}.

slepicě, f.: jakožto ſlepicze shromažduje svá kuřátka 347^{a}.

slepota, f.: o svatém Pavlu, jehožto buoh . . . ſlepotu porazil 80^{a}.

slepý, adj.: slepec, ješto sě bieše ſlep [illegible] 123 [illegible] 21

sličenstvie, n., *vhodnost, příležitost*: A od [illegible] 372

sličně, adv., *vhodně, pěkně*: v těchto knihách svatý Matěj ſlyczníe vypra- [illegible] 2

sličný, adj., *vhodný, pěkný*: to nám uka- [illegible] 41ᵃ.

slovce, n.: najmenšie ſlowcze . . . nezhyne [illegible].

slovo, n.: Slowa za skutky přijímati, dicta 93ᵇ; jižto jiné rúchem a ſlowem slibují, sermone 91ᵇ; Pro to ſlowuo někteří kacieři praviechu, ex hac sententiola 254ᵇ; Téjto řeči muož sě zdáti protivno ono ſlowuo, illud 93ᵇ.

slovutně, adv.: Slowutnýe věříš a ſſlowutnýe budeš očištěn, magnifice 99ᵇ.

slovutnost, f.: uslyšel Herodes . . . ſlowutnoſt jezukristovu, magnificentiam 238ᵃ.

slovutný, adj.: Dvojie vec ſlowuthna, praeclara 18ᵇ; Beda ſlowuthní 2ᵃ.

složiti, pf.: když břemana (sic) ſloziechu (velblúdové) 305ᵇ; ſlozz s sebe rúcho 273ᵃ; tehdy on ſlozil tu zlost, jišto jmel 144ᵇ.

sľub, m.: Pane, přestrašils mě tiemto ſlibem, de hoc promisso 104ᵇ.

sľúbiti, pf.: lidé, jimžto geſt věčnost ſlíbena 83ᵇ. — **s. sě**, *zalíbiti se*: abyste ješitně lidem ſie ſlibity v tom nehledali, placere.

sľubovati, impf.: kak ſlibugeſſ, hospodine, přijíti, promittis 104ᵃ.

slúčiti, pf.: což buoh ſluczyl, člověk nerozlúčej 298ᵃ.

sluha, m.: Ktož je ſluha bohatstvie 82ᵇ; svému věrnému ſluzie 7ᵇ.

slunce, n.: ſlunce pravedlnosti, jezukrist 5ᵇ.

slunečný, adj.: ode vzchodu ſluneczneho 21ᵃ.

slušěti, impf.: k duši-li tato krmě ſluſſie, pertineat 83ᵃ; jelikož k tomu ſluſſalo ut putabatur 16ᵇ.

slúti, impf.: (modla) ješto múcha ſlowe, dicitur 162ᵇ; dřéve než se narodil na tento svět, ſlul ježíšem 18ᵇ.

sľutovánie, n.: majíce ſlytowanye k svému [illegible] 274

sľutovati sě, pf.: Uzřev ježíš zástupy, ſlytowa ſie nad nimi 142ᵃ.

služba, f.: (nejsem duostojen) ani které najmenšie ſluſbí jemu učiniti 36ᵃ.

služebník, m.: aby každý ſluzebnyk jeho [illegible] 358

služebnost, f.: ktož břiemě ſluzebnoſty svrže s sebe 83ᵃ.

služebný, adj.: Obet ſluzebny sě vykládá 7.

slúžiti, impf.: Protož ſluz, hlédaj, pečij ministra 17ᵇ; kněžie, ješto na každý den ſluzyechᵛ v chrámě 318ᵇ.

slýchati, impf.: to od něho často ſli- [illegible] 285ᵃ.

slyšěnie, n.: aby k ſlíſſiený jeho slov bližší byli 60ᵃ; W ſliſſeny svéj bratří nestyděl jsi se pověděti a řka, audientibus 382ᵃ. — tito (slepci), zraku nemajíce, jediným ſlyſſiеným v syna božieho jsú věřili 137ᵇ, v. také *viděnie*.

slyšeti, impf.: Sliſſý to, lakomý, ſliſ to křesťan 82ᵇ; Sliſſali ſte, že jest řečeno 68ᵇ; ſliſſali ſſme lodičku tapajíce (t. j. ve čtení) 247ᵇ.

slza, f.: protož své svědomie ſſlzamí a pokáním musímy smýti 24ᵇ.

smělý, adj.: jsa ſmyeleyſy a smyslně(j)ší než ona (muž) 74ᵃ.

smělenie, n.: Veliké ſſmyenyenie Petr rybář bieše, fiducia 306ᵃ.

smentiti, pf., *selhati*: což jsú slíbili, by v tom neſmentili 295ᵃ.

smiech, m.: Aby náš ſmýech (se) v pláč sě neobrátil 44ᵇ.

smiernost, f., *umírněnost*: levici přibí hřebíkem ſſmýernoſty 388ᵃ.

smiesiti, pf.: kúkol ſſmyeſſena se pšenicí, mixtum est 168ᵇ; I dachu jemu víno píti se žlučí ſſmíeſſyene 376ᵃ.

smieti, impf. — *Odvažovati se*: Kak ty ſmyes prositi hospodina zač, audes 90ᵃ; ty, ješto mějiechu v sobě diábly, nikte neſſmíegieſſie jich vésti k ježíšovi 118ᵃ. — *Směti*: Napomínati neſſmýem a nejsem dospěšen 174ᵇ; apoštolové gſu neſmýelí soboty světiti, jedno židové 353ᵃ.

smieti sě, impf.: Hoře vám, ješto ſie nenie ſmýegete 24ᵇ; abychom [illegible] ſmali 284ᵃ.

smilný, adj.: lidé ſmílný nejsú k ničemuž dobrému hodni 95b.

smilovánie, n.: nad nedostatky rozličných lidí jmaje ſmílowanýe, misertus 98a.

smilovati sě, pf.: nebo ſíe nad nimi ſmílugîe (hospodin) 61b.

smilstvie, -o, n.: (člověk smilný) v svém se vеždy ſmílſtwi zabývá 283b; (David) s Bersabé ſmílſtwuo učinil, concubuerit 92a.

smířenie, n.: jmáme jíti k ſſmýrzený 71b.

smiřitel, m.: duch svatý ſmýrzıtel buoží a člověčí 42a.

smířiti, pf.: jenž (jez.) s svým otcem ju (cierkev) ſmýrzıl 8a. — **s. sě**: jdi, ſmır ſſıe (s) svým bratrem 68b.

smrad, m.: ſmrad hřiechóv smrtedlných 32b.

smrděti, impf.: jižť ſmrdy, nebť čtyři dni v hrobě leží (Lazar) 137a.

smrdúcí, adj.: již ten ſſmrduczy súdec byl veň vyvržen 381b.

smrdutý, adj.: v ſſmrdutem blátě 119a; v zelinu ſmrdutu 225a.

smrt, f.: kterú ſmrt má trpěti odsúzený 71a; byl poslušen až do ſmrtý 7b.

smrtedlně, adv. — *Lidsky, pozemsky*: aby sě mysl odtáhla od toho, k němužto ſmrtedlnye přivázána byla 63b. — *Na smrt*: ani (lid) nám tak nepřejí a ſmrtedlnye nenávidie 225b; Tehdy sta sě, že sě (bratr) roznemuože ſmrtedlnye 312a. — aby svú duši ſſmrtedlnýe ztratili 381a.

smrtedlný, adj. — *Smrtelný*: svú smrtí ſmrtedlne moci jej (lid) vypravíš, mortis 19a; proti svatým apoštolóm ſmrtedlnu zlost a nepřiezen počali (židé) 350a, na smrt. — *Pomíjející*: z této země ſmrtedlne 9a. — *Smrtelník, člověk*: jenž (Jan Křtitel) nade všecky ſmrtedlne zaslúžil (viděti ducha svatého) 39a.

smucovati sě, impf.: Neroďte ſíe ſmuczowaty 115a; (Jan) ani protivenstvím ſıe ſmuczowaſſýe 172b.

smutek, m.: lodička trpí ſmutek od vod 248b; ve všech ſmutczıech, in conturbatione 114b.

smútiti, pf.: (Pane) ſmutyls mě tiemto promluvením 104b. — **s. sě**: Tehdy Herodes uslyšav to ſmuty ſıe 20a.

smutně, adv.: Dnes bude búře, nebo blýská sě ſmutnýe nebe 263b; zasmušile.

smutný, adj.: Proč (s)te ſmutny, turbati 114a; po ſſmutney řeči pravi jim pak veselú a řka 275a.

smysl, m.: hlubokým znamenaj ſmýſlem, sensu 106a; Pět zajisté jest ſmýſlow našeho těla 365a; O múdrosti, o ſmyſl . duše, intellectus 105b; podle ſmýſla duchovného, spiritualiter 162b.

smyslně, adv., *rozumně*: když by sě byl (člověk) ſmýſlnýe vystřiehal 42a.

smyslný, adj., *rozumný*: (muž) jsa smělejší a ſſmyſlnyeſſy než ona 74a; nebo jsi skryl to před múdrými a ſſmyſſlnymí 190b.

smýti, pf.: protož své svědomie slzami a pokáním musímy ſmýty 24b.

snad, adv.: ſnad sbierajíce stoklasu vytrhali byste s ní i pšenici 221b.

snadně, adv.: to (símě) inhed ſnadnye . . . zdvihl (diábel) 222b.

snadno, adv.: ſnadno jest . . . mysl naši . . . odvaditi 149a; Co je ſnadnyegıe ré i 120b.

snadnost, f.: velikú ſſnadnoſt k uoklamání jim dáváchu 222b.

snadny, adv.: tyto (ženy) lénějšie jsú a ſſnadny utéci nemohú 353a.

snaženstvie, n., *snaha*: (nebude-li) péče a ſnazenſtwie o tomto světu z srdce člověčieho vypuzena 137b.

snažiti, impf., *usilovati*: protož najvěcše na to ſnazyl, aby to domněnie zrušil 194b. — **s. sě**: Herodes buude ſíe ſnazıty, kak by mohl to dietě zabiti 25a.

snažně, adv.: aby (kněží) nemocných ſnaznye navštěvovali 57a; abychom ſſnaznyegye chvátali ku puokoji 292a.

snažný, adj.: on (jez.) jako ſnazny lékař sem i tam chodieše 57b; o desátku pro své lakomstvie velmi ſnazny biechu (duchovníci) 345b; (hřiešní) jsú ſſnazny a rúči k dobrým skutkóm 290b. — on (jez.) proto nepřestal, by slova svého i ſnaznym i nesnažným . . . nesál 215b.

snésti, pf.: Ješče mnoho jiného mám vám praviti, ale nemuožte nenie ſneſtý 88b.

snieh, m.: rúcho jeho (jez.) učini sě bielo jako ſnyeh 276a.

sniesti, pf.: aby mohli dětátko ſſnyeſty [illegible] 353[a] [illegible] 213[b].

snieti, pf.: aby s tohoto světa [illegible] 39[b]. [illegible] hřiechóv oblekl je v krásu dobrých skutkov 129[a].

snimati, impf.: toť jest ten, ještoť ſnýma hřiechy tohoto světa 39b.

sniti, pf. — *Sestoupiti*: Jsi-li syn boží, ſendyz s kříže 376b; když ježiš ſnýde s hory, jíde po něm mnoho zástupóv 97b. — *Zemříti*: všichni, kteříž mečem sekú, ti mečem ſendu 373b; Jan svú vlastní smrtí zſſiel 314b. — **s. sě**, *setkati se*: dřéve než ſíe ſnydechu tělestně (Josef a Maria), nalezena by, že jest počala 14a.

snopek, m.: svěžte ji (stoklasu) w ſſnopky 221[b].

sobota, f.: jdieše ježíš w ſſobotu po osení 195b.

sobotný, adj.: zákon ſobotný muož (hospodin) proměriti 198b.

Sodoma, f., *jm. místní*: i ſodoma i Gomorra 204a.

sodomitský, adj.: Lehčejie bude zemi ſodomítſkych 152a.

sodomský, adj.: zemi ſodomſkeý lehčejie bude 176b.

Sokrates, m., *jm. os.*: ſocrates i jiní mudrci 306b.

sól, f.: vy ste ſuol zemská 65b.

soliti, impf.: Jest-li to, že suol zhyne, čím buudu ſuolıty (lidé) 65b.

spadnúti, pf.: hvězdy . . . ſpadnu s nebe 356a; když svatý duch ſpade na syna buožieho 42b.

spánie, n.: Tehdy Josef vstav ze ſpaníe 14b.

spanlivý, adj.: kak jest jich mysl ſpanlywu nahoru vzbudil 267a.

spasenie, n.: ſſpaſſenýe ščedře dáváš, salutem 99a.

spasitedlně, adv.: nového i starého zákona znamenie ſpaſſytedlnye vynosí a vykládá (mistr učený) 235b.

spasitel, m.: ſpaſſıtel tohoto světa, salvator 3b.

spasiti, pf.: Pane, ſpaſſ nás, hynemť, salva 112a.

spašovati, impf.: To, což jest na nebi, v sobě schovávaje, a což jest na zemi, [illegible] 16a.

spásti v. *spadnúti*.

spáti, impf.: Spıete juž a odpočiňte 373b; to by zajisté bylo ſpaty s cizí zenú 386a.

spieše, adv., *spíše*: duom ſpıeſſýe nežli královstvie zahyne 184a.

splákati, impf., *smývati*: abychom mohli své hřiechy s sebe ſplakatý 6a.

splésti, pf.: [illegible] korunu z [illegible] vsadichu na jeho hlavu 375b.

spolkem, adv.: že nade všemi ſpolkem buoží div sě stal 58a; by který lékař inhed ſpolkem i nemoci zbavil i na tom miestě plně zdravie navrátil 109b.

spolu, adv.: jídechu přič všickni ſpolu 20b.

spomáhati, impf.: (slyšali sme) jezukrista tapajícím ſpomahagıce 248a.

spravedlně, adv.: aby židové nemuohli ſpraweldnye (sic) řéci 32a, s právem.

spravedlnost, f.: (Bude súditi) lidi v svéj ſprawedlnoſtý 294b.

spraved(l)ný, adj.: že bieše (Josef) člověk ſprawedlný 14a; vy zjevně ukazujete sě lidem ſprawedny 346a.

správně v. *zprávně*.

spravovati v. *zpravovati*.

sprostenstvie, n., *prostota*: aby svého přirozenie ſproſtenſtwıe ukázal skrze toho ptáčka (duch sv.) 42a.

sprostně, adv., *skromně*: (slepci) nepřistúpili jsú (k jez.) ſproſtníe, non modeste 138a.

sprostný, adj., *prostý*: ſproſtney bratřiej srdce oklamávají, simpliciorum 92a; ne připravených krmí hledati, ale ſproſtnych 196b; (Mojžieš) jměl otce nerovně ſprothnyeyſſyeho (sic) sebe 237a.

s-prvu v. *prvý*.

srdce, n.: sprostnéj bratřiej ſrdce oklamávají, corda 92a; bude syn člověčí w ſrdczy země tři dni a tři noci 390b.

srdečný, adj.: (mysl), ješto slovo božie . . . ſrdecznym náboženstvím přijímá 221a.

srst, f.: rúcho z ſſyrſtı kamelových 30b.

ssáti, impf.: (kak muože) ta, jenžto ješče u nie (!) dětátko ji ſe, . . . od něho utéci 353a; Z ust dietek, a ješto ještě ſuu 321a; any (dietky) ješče ſſaachu 379b.

ssědati sě, impf.: skály ſie zſſedachu 376^b^; mnohé z nich (skal) velmě ſie ſedalý 21^b^.

sstarati sě, pf., *sestárnouti*: když ſie ſtaraſſ, jiný tě opáše i povede 144^b^.

sstavovati, impf., *sestavovati*: kámen úhelný dvě stěně vhromadu ſſtawuge 328^b^.

sstrkovati, impf.: (svaté mučeníky) s skal dolóv vysokých ſtrkowalí 28^a^.

sstúpenie, n., *sestoupení*: abych byl také předchuodce tvého ſſtupenýe (do pekla) 171^a^.

sstúpiti, pf., *sestoupiti*: duch svatý ſtupil dolóv 42^b^.

stádo, n.: bieše nedaleko . . . ſtado vepřóv veliké 117^a^.

stan, m.: učiníme tuto tři ſtany 276^a^.

stanúti, pf. — *Stanouti*: (Svatí) ſtanu na pravý ruce královĕ 369^b^; (hvězda) tu ſta, nerodieci nikam sě hnúti 20^b^. — *Potrvati*: kakž tehdy ſtane královstvie jeho 181^b^; každé město nebo duom proti sobě rozdělený neſtane 181^b^, zanikne.

starost, f., *staroba*: w ſtaroſty dal jsem jí Izáka syna, in senectute 104^a^.

starosta, m.: sebrav všecky ſtaroſty kněžské 20^a^; aby tvój ſtaroſta tvé zbožie věrně a užitecně zpravoval 359^a^.

starý, adj. — *Starý*: když kto, ſtar jsa, počne teprv dobrý býti, senex 247^a^; Slyšali ste, že jest řečeno ſtarím: Nezabieš 68^b^; Proč mlazší tvoji přestupují přikázanie ſtarſſich 251^a^; od kniežat popových a ſtarſſych z lidu 373^b^; v ſtarem zákoně 2^b^. — *Dávný*: našeho ſtareho nepřietele diábla 5^a^. — *Bývalý*: (by Eliáš jměl) vrátiti všecko v ſtari stav 280^a^. — Aequalis: (nadějieše sě Herodes) by mohl ježíš tak ſtar býti 25^a^.

statčiti, impf.: jelikož vaše síla muož ſtatczytý 175^b^.

statek, m. — *Podstata*: všecek ſtatek tvého těla, substantia 101^a^. — *Majetek*: uděl jemu svého ſtatka 154^b^. — *Dostatek*: Neb se nám vidí, by to byl náš nedostatek, v němž náš bližní má svój ſtatek 55^a^.

státi, impf.: Když ſtogite na modlitvě 10^b^; Tehdy Ježiš ſtaſſye před vladařem 375^a^. — Siet za velikú věc neſtogy 54^a^ atd.

státi sě, pf.: když ſie která věc proti naší vóli ſtane 42^b^; Tehdy o puol noci ſta ſe volánie 361^b^.

stav, m. — *Stav*: když náš jezukrist byl již w pravém svém ſtawie, tak že mohl již mluviti 21^a^; z těchto tří ſtawow (panenského, vdovského, manželského) 221^a^. — *Hranice*: jenž jest moři ſtaw učinil piesek, terminum 112^b^. — *Místo*: (kupec) nikdy w jednom ſtawie nestojí a protož vlastně kupec slove 229^b^.

stávati sě, impf.: pokušenie trojím činem ſie ſtawa 47^a^.

staviti, impf.: jako by on (jez.) spě tělem nemuohl těch vln ſtawítý, sedare 113^b^; aby tiem věcšie zlé ſtaweno bylo 76^b^. — **s. sě**: Musí dřéve ſtawíty ſie v galilejskéj zemi 30^b^.

stěna, f.: kámen úhelný dvě ſtyenye vhromadu (s)stavuje 328^b^.

stesknúti, pf.: Jímžto nebezpečenstvím . . . ſtek (sic) sobě prorok zavolal k hospodinu a řka 230^b^.

stětie, n.: že jeho hlava (Janova) po dlúhých časech po ſtyety . . . zjevena byla 241^b^.

stezka, f.: Připravujte cestu boží a zpravte jeho ſtezki 30^b^.

stieň, m.: v zemi ſtyenýe smrtedlného 51^a^; To jest všecko před ním jako ſtyen a jako nic 106^a^.

stieti, pf.: A poslav i ſtye Jana v žaláři (Herodes) 238^b^.

stínati, impf.: ač našeho hrdla tělestný meč neſtýna 213^a^; Golgata, ješto jest miesto ſtynanych hlav 376^a^.

stisknúti, pf.: (tento drak) ſſtyſkl mi ruce i prsy i hrdlo 312^b^.

s(t)klenicě, f.: i připravichu své ſſtklenycie 359^b^; vzemše své ſklenýce t.

stkvieti sé v. *stvieti sě*.

stláti, impf.: druzí pak rubáchu roždie z dřievie i ſtlachu na cestě 318^a^.

sto, n.: tři ſta a šestdesát dní 49^b^; by ty je (zvieřata) ſtokrat nutil 284^a^.

stodola, f.: sběře pšenici w svú ſtodolu 31^b^.

stoklasa, f.: (nepřietel) nasál ſtoklaſſy v prostřed pšenice 221^b^.

stól, m.: vzhrdachu (apoštoli) připraveným ſtolem a hlad trpiechu 196^b^.

stolicě, f.: Milují (duchovníci) prvé ſtolice ve školách 342^a^; Kde jsi mistrovu

ftolcy v pupal 323b; na slovutnych ftolicech super thronos 107b.

stonánie, n.: aby uslyšel (syn boží) ftonanye patych vězňov 112a.

stonati, impf.: Vmy ftonyme a placzeme 44b.

strach, m.: Počátek všie múdrosti jest ftrach bozi 60b; duchovnici pro ftrach lidský křest přijímáchu 34b; smútichu se ftrachu apostolové 249b.

strachovati sě, impf.: proto sě bojímy, protoz fie ftrachugemy, trepidamus 113b; Ti dobrých skutkuov činiti fie ftrachugi 366a.

Strakonóv, adj. possess.: jedna (Cesarea) biese Filipova a druhá biese Strakonowa 268a.

strana, f. — *Strana, kraj*: se všech ftran všeho světa 8b; (ježiš) jíde do ftran tyrských a sydonských 256b. — nebo by oni (fariseové) mohli písmo křivě na svú ftranu vyložiti 183b. — *Stránka*: znamenaje všecky ftrany té pověsti 360a; podle hrubějšie ftrany našeho člověčstvie mluvím, corporis substantiam 163a.

strašivý, adj., *strašný*: velmi ftraffywa řeč jest to 297a.

strašlivý, adj., *bázlivý*: Co ste ftraflwí, malé viery 112a.

strážě, m., *strážce*: ohradichu hrob . . . ftrazemí 390b; nebieše jim dán ftrazie 143a; jmá anděla, ftrazy svého 289a.

strážný, adj. subst., *strážce*: tehdy někteří z ftraznych přijídechu do města 391b; aby ostřiehali (vinice) a ftrazny byli 327a.

stred, m.: jako z těsných komórek plástóv ftred viď vyvodíme 248a.

střědní, adj.: i malým i velikým i ftrziedným (káže jez.) 141a.

střěcha, f.: ktož jest na ftrzyeffye, neslaz 351a.

střěla, f.: ftrzela jedovatá inhed to zvieře umoří 6a.

střětnúti, pf., *potkati*: abychom ftrzietlý jezukrista 233b.

střiebrný, adj. subst.: Tehdy oni uložichu jemu třidceti fftrziebrních 372a.

střieci, impf.: Ktož je sluha bohatstvie, ten bohatstvie ftrziezie, custodit 83a; ti, ješto s ním biechu ftrzehuce ježíše 377a.

střiehati, impf., *střeci*: poklad ten kdyz člověk nalezne, chová jej a ftrzieha jeho 228.

střieleti, impf.: někdy je (mučeníky) střielami ftrzeleh 28.

střiezvěti, impf. a pf., *vystřizlivěti*: jměli sě polepšiti a ztrzeezwiety od té zlosti 335b; oni (židové) z své zlosti nikdy neftrzyezwyeli 327b.

střiezvý, adj., *střizlivý*: A který, ftrziezew jsa, smie . . . řéci 79b; buďte ftrzyczwí a bdete 358b.

strkati, impf.: (by) tak tebe chtěl za něco prositi, . . ., ale nohami by jej od sebe ftrkal 256a.

strójcě, m., *správce*: abychom toho zbožie ftroyce byli, ne páni 80b; vece pán vinnice svému ftroyczy 307a.

strojiti, impf.: (král) proti nepřieteli vojnu ftrogy 371a.

stud, m.: pravá bázen buožie všecek ftud ven vypuzuje, pudorem 34a.

studenicě, f., *zimnice*: i osta jie (svěsti Petrovy) ftudenyce 108b.

studenost, f.: to jest přielišného ohně a přielišné ftudenofty, frigoris 164a.

studený, adj.: za čěši vody ftudene, frigidae 54a. — (ježiš) uzře svěst jeho ležiece v ftudeney nemoci 108b, v. také *studenicě*.

studnicě, f.: Bude v něm ftudnycze vody tekúcie do věčného života, puteus 61b.

stúpějě, f., *kročej*: neto(li)ko jeho ftupiegý, ale viece jeho svatosti následujíce, gressus 112a.

stupeň, m.: A protož ftupnyewe jsú v těchto hřieśiech 71b; vina neměla by ftupnow, by také hřieši jako ftupnyemy nebylı 70a.

stúpiti, pf., *postoupiti*: ktož to naplní, . . ., ale však jako některý stupeň ftupí 69a.

stvieti sě, **stkvieti sě**, **skvieti sě**, impf.: kak z ust bláznových . . . taká viera fie fthkwiela, limpida effulsit 106a; Tehdy dobří buudu fie ffkwiety jako slunce 279a.

st(k)vúcí, adj. z part.: ftwucye tovaristvo (svatých), fulgens 107b.

stvořenie, n. — *Stvoření, tvor*: (sv. Maří) jest jeho ftworzenýe, a ona jej urodila, plasmatio 15a; všeliké němé ftworzenye, creatura 21b. — *Vzezření, tvar*: diáblové u překážení člověčiem biechu

ſtwuorzienye měsiecového ostřiehajíce 58[a].

stvořiti, pf.: Tebú geſt všecko ſtwuorzeno, facta sunt 98[b].

styděti sě, impf.: ſtíd ſie tvú pýchú 381[a]; když člověk který . . v najmenší lži nalezen bude, velmi ſie toho ſtydý 68[a].

stydlivě, adv., *necudně*: kakžkolivěk nikdy sě jie (Josef Marie) ſtydlíwie nedotekl 16[b].

sud, m.: kdyžto w ſud vyvolený přenesen byl, in vas 92[b].

súd, m.: aby který člověk věrný stál na ſuudye před tiem, ješto křesťan nenie 80[a].

súdcě, m.: má boha ſuudczy 297[b]; před nohami nemilostivých ſuudczý 28[a].

súdec, m., *soudek*: ten smrdúcí ſuudecz 381[b]; vzechu olej v svých ſuudczich 359[b].

súditi, impf.: kdyžto tajenstvie lidská hospodin bude ſudýty, judicabit 162[b]; že s právem blázni mají ſı uzený bytý všickni ti, ješto . . . 66[a] za blázny pokládáni. — pf.: Dokavad, hospodine, neſudyſſ a nepomstíš našie krve nad těmi 232[a]. — **s. sě**: tomu, jenž ſie chce s tebú ſuudyty 75[b].

súdný, adj.: až do ſuudneho dne, ad consummationem saeculi 19[a]; nebo příde den ſuudný, iudicii 163[a].

suchý, adj.: (nečistý duch) chodí po miestech ſuchıch 205[b].

súkenný, adj.: by to (slovo racha) řečeno toliko jako ſukenný 70[a].

sukně, f.: chtě vzieti tvú ſukný 75[b].

sukno, n.: (Nikte) nevšívá ſukna hrubého v rúcho staré 130[a].

súkromě, adv.: (ježíš) jíde odtud na lodice na púšči ſukromíe 242[b].

svadlivý, adj., *hašteřivý*: na bujném koni a ſſwadlywem 319[a].

svadnúti, pf.: který jest užitek semene, ješto . . . zſſwadne 160[b].

svár, m.: přestaňte ſwarowe 50[b].

svařiti, pf.: jed geſt ſwarzíla (žena) 74[b].

svářiti sě, impf.: (ježto nejsú tiši) vadie sě a ſſwarzíe o zemské a o časné zbožie 61[a]; on jest nebyl přišel, aby ſie ſſwarzıl s nimi 180[b].

svatba, f.: když mine ſwatba 130[b].

svatbiti sě, impf.: před potopú jedli a pili a ſwatbılı ſie 357[b].

svatebný, adj.: podlé obyčeje ſwatebneho, nuptiarum 17[b].

sváteční, adj.: w ſſwateczny den 371[b].

svatokrádec, m.: Málo sě zdálo těm hanebným ſſwatokradczom tě ukřižovati 383[b].

svatokrádstvo, n.: By kto z nás učinil . . . ſſwatokradſtwo, sacrilegium 294[a].

svatost, f.: převeliká jest jejie ſwatoſt, sanctitas 17[b]; A to bylo připlozenie jeho ſwatoſty, beatitudinis 103[a].

svátost, f.: uslyšav o ſſwatoſty, de sacramento 107[a].

svatý, adj. — *Svatý*: ſwaty Petr, beatus 17[a]; ſſwata Elžběta, sancta t. — *Světec*: co mysléše tento ſwatý 103[a]; leč co na oltář nebo na ſſwate položie 101[a]. — *Posvátný*: na tom ſſwatem miestě 352[a]; oltář, jenžto dar ſſwat činí 342[b].

svázati, pf.: aby ſwazal onoho . . . diábla ad colligandum 19[a]; Dřéve než ſſwıezıe silného 185[b].

svazovati, impf.: však já s ním (diáblem) buojiji a jej ſſwazugy 185[b].

svěcenie, n.: k jichžto (lidí) ſwyecení posláni jsú apoštoli 66[b].

svědčiti, impf.: Ne jako tiežíce . . ., ale ſwıedcziece, asserentes 116[a].

svědečstvie, n.: ſwíedeczſtwıe svatého proroka 5[b].

svědek, m.: aby v ustech dvú nebo tří ſſwıedkow stálo všecko slovo 290[b]; aby jich posmıevanie bylo ſwyedek pravého umřenie 137[a].

svědomie, n.: nikte dobrým ſwıedomym svého pána nemuož nenáviděti 83[a].

svěst, f., *tchyně*: (ježíš) uzře ſwıeſt jeho (Petrovu) ležiece v studenéj nemoci 108[b].

svésti, pf.: Vizte, aby nikte vás neſſwedl 348[b].

svět, m.: vešken ſſwıet proti sobě rozdělen jest, orbis 167[a]; když sě přiblížilo skončenie tohoto ſwýeta, saeculi 18[a]; stvořitele všeho ſwıeta, cunctorum 15[a].

světiti, impf.: Hody svatého Jana ſſwietiece, celebrantes 238[b]; kto tě knězem ſſwıetyl 323[b]; jedli ch(l)éb ſſwíeczený, consecratum 197[b].

světle, adv.: Ti všickni jsú ſwıetle a zjevně o jeho příští mluvili, clare 106[b].

svĕtlo, n.: Coz vam pravi ve tmě, to pravte na ſſwietle, publice 163^{a}.
svĕtlost, f.: kdezto je ſwietloſt, lux 107^{b}. tak jest ze tmy pohanské taká . . . ſſwietloſt wyla, lumen 106^{a}. zkrze najwyſſieho kneze ſwyetloſt, splendorem 101^{b}.
svĕtly, adj.: jest jeden drahý kámen precisty a ſſwietle barvy 229^{a}.
svĕtský, adj.: (Nedajmy sĕ oklamati) žádnému ſwíetſkemu veselí 24^{b}; od ſwieczke a tĕlestné žádosti 65^{a}. — vy, bratřie milá, ješto ſſwietſke rúcho nosíte 151^{a}, laické.
sviecĕ, f.: Ani také zajžhúce ſwieczí postavie ju pod mieru 65^{b}.
sviecen, m.: postavie svieci . . . na ſwiecen, aby svietila všem 65^{b}.
svietiti, impf.: (postavie svieci) na sviecen, aby ſwietyla všem 65^{b}; kako svatý Matĕj mezi všemi údy svaté cerekve ſwíety 129^{b}. — **s. sĕ**, *svítati*: (v sobotu nocí) ješto ſie ſwíety v první hodinu 392^{b}.
svinĕ, f.: drahého kamenie neklaďte przied ſſwinye 85^{b}.
svítĕženie, n.: po tom ſwítyezení 3^{a}.
svítĕžiti, pf., *zvítĕziti*: jenž geſt nad ním hrdinsky ſwítyezil 3^{a}.
svítĕžovati, impf.: (Puost) nad muocmi diábelskými ſſwítyezygie 283^{a}.
svlažiti, pf.: aby mohl svój jazyk ſſzwazyty (sic) 188^{b}.
svléci, pf.: Sſwleczte s sebe starého člověka 199^{a}; ſſwleczechu s nĕho plášť 376^{a}.
svodič, m., *svůdce*: vĕdúce jej (jez.) spravedlného, ſſwuodyczem jej nazývali 390^{b}.
svoditi, impf.: mnohé sprostné křesťany s viery ſſwodiechu 350^{a}.
svój, pronom.: když jsú sĕ židie vrátili do ſwe zemĕ 1^{b}; klekaje na ſſwu kolenú 146^{a}; židové ſſwyma očima vidúce divy 137^{b}. — Hlédaj, kak je připravuje (jez. farisee) k zſſwey známosti 185^{a} poznání sebe; tak muožeš jej upokojiti a k ſſweí přiezni přivábiti 71^{b}. — cizí rodem, ale ſwuoy vĕrú, alacer 102^{b}; A netoliko má (jez.) péči o ſſwich obecnĕ, ale o každém obláštnĕ 119^{b}. — každá vĕc pod nebem má ſwoy čas, tempus et tempora 98^{b}; jenž nie vie hodne lékarstvie lidskému národu dáti ſſwymi czaſſy 60^{a}; každé (zvieře) i v jedení i v pití má ſſwu mieru 284^{a} atd.
svrci, pf.: ktoz bremie sluzebnosti ſwrze s sebe 82^{b}.
svrchní, adj.: dva dolejšie (provazy) odpovedáta dvema ſwrchnyma 232^{b}.
svrchovanĕ, adv.: řečí svatého čtenie nikte nemuož ſſwrchowanye vyložiti 227^{a}.
svrchovánie, n., *dovršení, dokonalost*: konec ne vždy znamenává zhynutie, ale nĕkdy ſſwrchowanýe 161^{a}; jenž jest ſwrchowaníe našie svatosti (jez.) 2^{a}; V pokoji jest ſwrchowanye, kdežto nenie i žádného protivenstvie 62^{a}.
svrchovaný, adj., *úplný, dokonalý*: slovo tvé jest skutek ſwrchowaný, consummatum 104^{b}; (jez.) tĕlu ſſwrchowane zdravie navrátil 109^{b}; Buďte ſwrchowany, jako váš otec nebeský ſwrchowan jest 9^{b}.
s-vrcha, s-vrchu, adv.: od nĕhožto (boha) . . . všeliký dar svrchovaný ſſwrcha schodí 227^{b}; aby mĕ voda ſſwrchu na sobĕ nesla 250^{a}.
svrženie, n.: andĕlské dolóv s nebes ſſwrzenye 239^{a}.
syn, m.: matka jediného ſýna, unigeniti 15^{a}; Sedĕ (jez.) na oslici a na oslátku, na ſſynu jejie 319^{a}; aby ani zlata . . . ani rúcha ani ſynow ani přátal (sic) (nemiloval) 338^{a} dĕtí. — Adj. possess. **-óv**: syn boží přivodí podobenstvie otcové a ſynowe 90^{a} o otci a synu.
Syria, f., *jm. zemĕ*: Syria jest zemĕ veliká 57^{b}.
Syrofenisa, f., *jm. os.*: za ženu kananejskú, ješto jiný evangelista ſýrofenyſu nazývá 258^{b}.
syrský, adj.: Naamana, knieže ſyrzſke Syriae 99^{a}; (Obyčej jest) ſyrſkym a palestinským lidem Syris 293^{b}; ſírſkym jazykem, Punice 82^{b}.
sytost, f.: Pak-li sĕ vám líbí ſytoſt 179^{b}.
sytý, adj.: I jechu všichni i bychu ſyty 261^{b}.
s-zadu, z-zadu, adv., *od zadu*: když jedna žena nemocná ſzaddu sĕ dotkla jeho podolka 7^{a}.
sžéci, pf., *spáliti*: ale plevy ſeyzzie v uohni 31^{b}; (Římští) chrám jich ſſeýzhlí 297^{a}.

sžiehati, impf., *spalovati*: potom hohněm (sic) to (obět) zſzehagýce 197^{b}.

Šalomún, m., *jm. os.*: David pak král urodil ſalomuna 1^{b}; Salomon pak urodil Roboama t. — Adj. possess. **-óv**: uslyšeti múdrost ſalomunowu 205^{a}.

ščedřě, adv.: spasenie ſcziedrzie dáváš, largiter 99^{a}.

ščedrost, f.: že který lakomý obrátí sě k ſſcziedroſty 273^{b}.

ščedrý, adj., *hojný*: ſſczedree potoky krve 385^{a}.

ščekati, impf.: (Psi jsú ti) ješto proti vieře křesťankéj (sic) jako ſſczekagyce mluvie 88^{a}.

ščeňátko, n.: ano i ſſczienatka jedie z otruskóv 259^{b}.

ščenec, m.: otrusky, ješto ſczienczi jedie 259^{b}; že sě ne ku psóm, ale ſſczenczuom přirovnávala (žena) 259^{a}.

Ščepán, m., *jm. os.*: když svatého Sczyepana kamenováchu 311^{b}.

ščestie v. *sčestie*.

šest, numer.: od dnešnieho dne až do veliky noci ſſyeſt neděl jest 49^{b}.

šestdesát, numer.: v celém roce nenie viece než tři sta a ſſeſtdeſſat dní 49^{b}.

šestý, numer.: V ſſieſtem řádu 63^{b}.

Šimon, m., *jm. os.*: onen Sýmon 42^{a}. — Adj. possess. **-óv**: k otázaní ſymonowu 235^{a}.

šířiti sě, impf.: jichžto pýcha jako dým ſie ſſyrzieſſie 180^{b}.

širokost, f.: (kříž) jehožto ſſyrokoſt jest milost 387^{b}.

široký, adj.: (mistři) činiechu sobě tkanice ſyroke 344^{a}; ſyroké přikázanie o milování 8^{a}.

širost, f., *šíře*: (kříž) jehožto ſýroſt jest milost 387^{b}.

škařědý, adj.: svého ſkarzedeho obyčeje nerodili ostati 328^{a}.

Škariot, m., *jm. os.*: Judáš ſkaríoth 143^{b}.

škariotský, adj.: Judáš ſcarioťſki 146^{b}.

škoda, f.: (aby mohli tlačiti) na všecky věci jedovaté bez své ſkodí 13^{b}.

škoditi, impf.: (žádost) jišto mají (diáblové) ſkodyty lidem 119^{a}.

škodně, adv.: zjevní bojové ne tak ſkodnye zkazie zemi jakžto vnitřní 183^{b}.

škodný, adj.: co jest naší duši ſkodne 7^{a}.

škola, f.: (Chodieše Ježíš) uče w jich ſkolach 56^{b}; abychom sě w ſkolu syna buožieho uvedli 11^{b}.

šlechetnost, f.: vaše ſlechetnoſt bude zjevena, virtus 163^{a}.

šlechetný, adj. — *Ušlechtilý*: však viete, že duše jest ſlechetnyeſſie věc nežli krmě 82^{a}; Slechetnu cestu činí svému hospodinu, jenž své lakomstvie . . . uhašuje 32^{b}. — *Úrodný*: (hospodin) dal jim (židuom) zákon, zemi ſlechetnu a město Jeruzalem 327^{a}.

ť, enkl.: At bych velikú milost ukázal, ruku chci k tobě ztáhnúti 99^{b}; weſſkent jsem dluh odpustil, nebos mne prosil 71^{b}; Přieteli, neczýnýt křivdy 307^{b}. — Pane, spas nás, hynemt 112^{a}. — povězte méj bratří, zet jsem již z mrtvých vstal 12^{b}; Mnohot jest ten opustil, jenž sobě nic neostavil 53^{b}. — Znamenajme, kak tie pokora buožie a kak tie naše nepokora 48^{b} atd.

táhnúti, impf.: (Petr) nethabl jeho (jez.) v svój duom . . ., ale ježíš sám od sebe všel 109^{a}; (z ovoce duchovného) jímžto nevinné tahnu ku padení, trahunt 92^{a}; když již k smrti tiehnyeſſye (bratr), ad extremum veniens 312^{a}.

tajenstvie, n.: kdyžto tagenſtwie lidská hospodin bude súditi, occulta 162^{b}; praví svatý Jan w tagyenſtwí buožiem a řka 10^{b}.

tajiti, impf.: duchovníci židovští skutky syna božieho tagechu 140^{b}. — **t. sě**: klasy svýma rukama třeme, abychom klasóm (sic), ješto ſie jich v nich tagie, přišli 248^{a}.

tajně, adv.: taýnye ji (Marii) od sebe pustiti chtieše (Josef), occulte 16^{b}.

tajný, adj.: že nic našich věcí před hospodinem taýno nenie, lateat 165^{a}; (ten den i ten čas) chtěl tagen a skryt jmieti (syn boží) 357^{b}.

tak, **-ž**, adv.: anděl pokáza sě Josefovi ve sně a tak jemu povědě: 25^{a}; buď tam tak dlúho, až já tobě poviem 25^{a}; (jez.) neodpovědě jemu k žádnému slovu, tak že sě vladař velmi podivi 373^{a}, v. také *že*. — Tak ste nemohli i jednoho času bdieti se mnú? 373^{a}, což pak. — Takz i proši, aby . . . 388^{b}.

také, **-ž**, adv. — *Také*: Petr take . . . zapřel a řka, quoque 92^{a}; Svatý take

Pavel jednoho diabla pomal 79b. by diabel jeho [illegible] člověkem nevidel, také by jeho nepoknul 18b. takez nám [illegible] světlost věčná, quoque 5b. *Rovněž, podobně*: Takez i proti rozkoši . . . síla mysli držena má býti, similiter 114a; Takez v knihách starého zákona . . . píše se, Tale quid 167a. — *takéž — jakž*: jenž (bóh) svým sluncem svieti takez na zlé yakz na dobré 81b, v. také *jakž*. — *Zajisté*: Rozuměli-li ste tomu všemu? Vecechu jemu: Také 234b; (žena) vece: Take, pane 259a, v. také *a*.

takto, adv.: praví svatý Jan a řka takto 10a.

taký, **-ž**, **-to**, pronom.: Kto taku věc kdy slýchal 15a; hospodin chválí oči tacie 45a; tacziz jsú ti právě, ješto žebří, jako ti, u nichžto žebří 90a; Já jsem duše takehoto člověka 117b.

tamo, **-ž**, **tam**, **-to**, adv.: Tamoz pak syn buoží svú milú . . . jest uveden 363a; ta vina vám odpuščena nebude ani zde ani tam 188b; diete téjto huoře: Jdi tamto, a pójde 279b.

tanec, m.: jakž piesen w tanczí zpievají 179a.

tápati, impf., *topiti se*: slyšali sme lodičku tapagice, periclitantem 247b; Ruce jeho tapali gſuu mirrú čistú 24a.

tázati, impf.: Tíezmý kacieřóv, Quaeramus 92a; když tebe tvój bližní tiezíe o některéj věci 77b; (král) nad svým měštěnínem tyezíe, které by jej právo odsúdilo 371a. — **t. sě**: Jděte a snažně ſie tyezte na to dietě 20a.

tbáti, impf.: avšak jeho, an nás zóve, netbame následovati 53a; abychom netoliko nebezpečenství svých hřiechóv tbali 74b.

tě v. **ť**.

téci, impf.: (pod horú) z niežto tecزie voda Siloe fluit 163b.

teď, adv., *hle*: Ted ste nynie slyšeli řeč proti bohu 374a. — A tedíet (sic) předejde vás do Kalilé 394b, teď.

tehdy, **-ž**, adv. a konj. — *Tehdy*: když sě která věc proti naší vóli stane, tehdí toho želéme 42b; Tehdí přijide Ježíš z Galilé k Jordanu 38a; (když) nerodili přijíti na svatbu, tehdyzz [illegible] 331b. — *Tehdy*, zmocňuje: když každý jedva sám sě muož posúditi, kakž tehdý muož jiného posúditi 362a. — *Pak*: všaks dobré siemé sál na svém poli; odkudž tehdí má [illegible] 221b.

tele, n.: daj nám tuto ovci nebo toto tele 252a.

telec, m.: telczy tlustí oblehli mě 260a.

tělesenstvie, n., *tělesnost*: abych umřel hřiecha podle tieleſſenſtwie 388b.

těles(t)ně, adv.: ne tyeleſtnye ležiece, carnaliter 107a.

těles(t)ný, adj.: duše nenie tieleſtna, incorporea 83a; slovo člověčie a tyeleſtne, corporale 16a.

tělo, n.: z hřiešného tíela sě narodivše 47a; skrze svátost rozumie svatý křest a svaté tielo božie 87b.

temnost, f.: opilý den v noc obracuje a světlost w temnoſt 284a.

temný, adj.: (kdyžto hospodin) osvietí skrytosti temne, tenebrarum 162b.

temple, n., *svatyně velechrámu*: (chlebóv) ješto ustavičně ležiechu w templí na stole 143b.

ten, **-ž**, **-ť**, pronom. — *Ukazuje*: jakž sě čte v kostelních knihách. V tyech takéž kronikách nalézáme 241b; ve všem tom okolí 25a; (Římané město zkazili) Toz jim (židům) syn boží prorokoval a řka 328b; A tyemzt diábel našeho otce ku pýše i přitáhl, když jej k žádosti tělestné vzbudil 48a. — *V korrelaci*: ktož prosí, ten vezme 11b; kto by byl ten, ješto by chtěl milovati 149a, takový; nic v sobě toho nejměl (jez.), pro něšto by k pokušení povolenie jměl 47b; a toz jest, ješto praví čtenie 196a; tiem viece jmají lidé boha ctíti, týem (sic) je viece trpěl protivenstvie 171b. — *Vytýká*: avšak otec nebeský ten je pase (ptáky) 82a; A pokrščenie duchovné to jest velmi prospěšno 36b; to což jest najvyššie . . . v člověce, to jest smysl a rozum 62a atd.

tento, **ť**b, pronom.: spasitel tohoto světa 3b; Poďte ke mně tento nebo oneno 194b; ješto hledají tyemato tělestnýma očima boha viděti 61b; ne tyeto uši ani tieto oči, ale ty, ješto jsú od duše 219a. — přepokorný sluha tento Jan

39^{a}; který jest toto protivník 72^{b}; Tototye puost, jenž já velmi viece volím 50^{a} atd.

tepati, impf.: (vlny) tepiechu na lodičku, irruebant 112^{b}; tepete pěstí nemilostivě 50^{b}. — **t. sě**: moře nikdy neodpočine, ale vždy ſie tepe 230^{b}.

teplota, f., *teplo*: i žádné teploty v ní (duši) nenie ani milosti ducha svatého 283^{b}.

teprv, adv.: Ne tak slušie věřiti, by teprw toho času synu božiemu tajenstvie nebeské otevřeno bylo 41^{a}.

tesklivý, adj.: odkud tak teſklywa modlitba 382^{a}.

tesknost, f. — *Tíseň*: aby teſknoſt své duše ukázal, angustias 103^{b}. — *Obtíž*: aby vám dlúhé vykládanie (sv. čtenie) teſknoſty neučinilo 307^{b}.

těsný, adj.: Jděte skrze tyeſſna vrata 90^{b}.

tessalonický, adj.: jakž i praví svatý Pavel Teſſalonýczſkím 295^{b}.

test, m., *tchán*: Jetro, teſt Mojžiešóv socer 92^{a}.

těšiti, impf.: A tiem je (apoštoly) tieſſyeſſyc (jez.) 159^{b}.

tetrarcha, m. i f., *jm. os.* i *země*: Herodes tethrarcha 239^{a}; Herodes thetrarca (sic) 238^{a}. — každá krajina slula tethrarcha 239^{b}.

též, adv., *také*: Aby to, což usty mluvímy, srdcem bychom tez mienili 78^{a}.

těžař, těžieř, m., *dělník*: udělal (hospodář) věžii i dal ji tyezarom 326^{a}; Tehdy tiezierzí popadše sluhy jeho, jednoho zbichu 326^{a}.

těžcě, adv.: nebo to poslednie (oheň pekelný) velmě tiezce vzní 70^{a}; aby nebyli tiem tyezie súzeni 148^{a}; velmě jest tieſſczegie odpověděti sě samého sebe 273^{a}.

těžěnie, n.: sluhu, ješto byl lénî k tyezeny, na vězenie odsúdil 364^{b}.

těžěti, impf.: že sě bál (sluha zlý) tiem závažím tiezety 366^{a}.

těžko, adv.: Nenie jest tyezko odpověděti sě toho, což jmáš 273^{a}.

těžkost, f.: pro tyezſkoſt postu 133^{b}; pravá milost všecku týezkoſt přemáhá 243^{b}.

těžký, adj.: nenie to tieſka služba 28^{b}; Židuom, ješto tehdy nevěřili, nebyl (jez.) velmi tiezek, ale mnoho jim přezřel 243^{b}; čímž jest tyezſſyu hospodin nemoc uzdravil 125^{a}. — Hoře tyeezkym ženám a dojkám 351^{a}, těhotným.

Thamar, f., *jm. os.*: z téj ženy, ješto jmě thamar bylo 1^{b}.

Thateus, Thatěj, m., *jm. os.*: Tatheus Šimon kanarianký (sic) 143^{b}; Jakub Alfeóv a Thatýey 145^{b}.

thesbitský, adj.: Pošli vám Eliáše Teſbithſkeho 178^{a}.

Tiberiadis, *jm. jezera*: nedaleko od jezera tyberiadis 117^{b}.

ticho, n.: veliké tycho aby bylo, tranquillitatem 114^{b}.

tichost, f.: A činí (syn boží) velikú tychuoſt, tranquilitatem 115^{b}.

tichý, adj.: (Josef) jako tychý pius 16^{b}; Co je tyſſieho . . . syna božieho 343^{a}.

Timotheus, m., *jm. os.*: Thímothea, věrného křesťana, . . . nemoci zbavil 150^{a}.

tisknúti, impf.: Chudoba mě tyſkne, Paupertate prohibeor 169^{a}.

tišúc, m.: (koruna) tyſſycem bodením . . . jeho hlavu ranila 384^{b}; Mój milý jest z mnoho tyſſyczow vybraný 8^{a}; dva tyſſicz vepřóv utonulo 120^{a}; najprvé sě tři tyſſycz židóv obrátilo 147^{b}; kdož tě nutí k tyſſícz kročejí, jdi s ním druhých dva 80^{b}.

tišě, adv.: by ten . . . mohl tak tyſſie odpoviedati 183^{a}.

tišiti, impf.: klasy rukama trúce jediechu, a tiem tyſſiechu své přirozenie 196^{b}.

Tit(us), m., *jm. os.*: od Tyta a (o)d Vespesiana 209^{a}.

tkanicě, f.: dotče sě (žena) tkanyce jeho (jez.) rúcha 135^{a}.

tkanička, f.: aby židové na čtyřech úhlech svých pláščóv činili tkanýcekí (sic) malé modré 344^{a}.

tkáti, impf.: hedvábie, jímžto pavlaka králova tkana gieſt 84^{a}.

tlačiti, impf.: (země) jišto nohami tlaczymý 66^{b}; dal (jez.) apoštolóm moc, aby mohli tlaczity na hady 13^{a}; duchovníci židovští skutky syna božieho tajéchu a tlacziechu 140^{b}.

tlúci, impf.: ktož tluucze, tomu bude otevřeno 11^{b}.

tlustý, adj.: telci tluſty oblehli mě 260^{a}.

tma, f.: Což vám právi we tmíe, to pravte na světle, abscondite 163^{a}.

tobolka, f.: Nenoste [illegible] tobolkí na cestu 152a.

točenie, n.: tento svět rozličným toczienym [illegible] sě točí 230b.

točilivý, adj., *vrtivý, neklidný*: tento oslík toczilivy, neposlusny 319b.

tociti, impf.: (O) člověče, ješče tebú tva nepokora toczŷ? 381a. — **t. sě**: (bohatstvie) velmi jest neustavičné i sem i tam ſie toczŷ 220b.

točúš, -to, adv., *totiž*: aby je (duchovníky) lidé nazývali rabi, tocziſſ mistry 342a; Galilea toczizto kolo sě vykládá 58b.

Tofet, *jm. místní*: (aby) nebylo nazýváno to miesto Tofet ani bál 164a.

tolikéž, adv.: Jelikož budete tovařiši utrpenie, tolikez budete tovařiši veselé 27b.

tolik(o), -ž, adv.: malé bieše číslo svatých apoštolóv proti tolikо lidu 142b; že jediné deset člověkóv dobřích (sic) bylo v tolik městech 207a. — ježíš tolico řečeno jest jako spasitel 2a; toliko jsú opustili, jelikož požádati mohli 53b; jelikož kázaním polepšije, tolikoz skutky pohoršuje (špatný kazatel) 68b. — Omezuje, *jen, pouze*: nenaleze na něm (fíku) ovoce, jediné listie toliko 321b. — V. také *-krát.*

tolikrát v. *-krát.*

toliký, adj.: abychom nasytili zástup toliki 261b.

Tóma, m., *jm. os.*: Zjevil hospodin syna svého . . . svatému tomýe 194a.

Tomáš, m., *jm. os.*: svatý thomaaſſ povědě 12b.

tonúti, impf.: A když poče tonuty, zavola (Petr na moři) 247b.

toť, adv.: Tot jest mé dietě zvolené 6a; Aj, tot král tvój jde tobě tichý 318a.

tovařiš, m.: Jelikož budete towarziſſy utrpenie 27b.

tovařišstvie, -o, n.: Andělské towarziſtwie 41b; stvúcie towarziſtwo, conjunctio 107b.

tověz, adv., *totiž*: všecka búře mořská, Towies kniežata . . . tohoto světa, id est 115a; racha toliko jest řečeno towies prázdný 69b.

trálivý, adj., *trvalý*: žádný oheň mezi lidmi nenie věčný aniž také dlúho tralíwy 371a.

trám, m.: ano trám jest v tvém oce 85b.

tráti, impf., *trvati*: (že) jich zlé ustavičně tra 206b; to jisté proroctvie bude traty až na věky 297a.

tratiti, pf. (sic): všelikú věc světskú chovajíce tratyte a ščedře dávajíce zachováte 151b.

tré v. *trój.*

třěba, adv.: což nám viece svédkuov trzieba 374a.

třěsenie, n.: budú morové a hladové a trzieſſienye zemye 349b; budú morové a hladové a zemýe trzieſſenýe po městech 348b.

tresktánie, n., *kárání*: skrze to bylo treſktanye . . . hrdosti nevěrných lidí, increpatio 101b.

tresktati, impf., *kárati, vytýkati*: když který učeník ze zlých žádostí tělestných treſkcze 57b; Syna božieho treſkczy (duchovníci), proč jeho mlazší přikázanie starších přestupují, arguunt 251b.

trest, f., *třtina*: hól ze trzſty učiněná 153b; (jeden z nich) vloži (húbu) na treeſt i dáváše jemu píti 376b.

třetí, numer.: aby jej trzietyeho mezi se . . . přijali 292b. — v. také *jeden.*

třetie, adv.: Prvé . . ., Druhé . . ., Trzietýe, aby židové nemohli . . . řéci 32a; v. také *prvé.*

třěvie, n., *obuv*: jehožto já nejsem duostojen trziewi nositi 31a.

trh, m.: jenž na trhý nebo snad do lázní jde 175a.

třidsěti, -dc-, numer.: syn buoží trzí a trzidcety let mezi lidmi přebýval 19b; nic viece než trzidcety a šest dní . . . ostane 49b trzidcetech letech 256b.

tře, numer.: trzye mladí jinochové 15b; trzí jsú vlastnosti přirozené 90b; v. také *dva.*

třieda, f., *střída, řada*: když svú trziedu vyplniechu (kněžie), v tom pak městečku přebýváchu 318b.

třiesti sě, impf.: všickni strachy buudu ſie trzieſty 94a; (země) ſie trzaſſla 21b.

třieti, impf.: klasy rukama trucze jediechu 196b; když vás bude trziety protivenstvie 282b. — **t. sě**: (třevie), ješto ſie vždy o zemi i o kamenie tru 36b; zástupové ustavičně ſie po nich (apoštolích) trziechu 196b.

třikrát v. *-krát*.

trnie, n.: Zda kto sbierá ſ trnýe hrozny 91[b].

trnový, adj.: tvú trnowu korunu . . . následuji 387[a].

trój, numer.: pokušenie trogým činem sě stává 47[a]; Troy smy zlých lidí (sic) slyšali 240[a]. — **tré**, n. z numer.: (kalich umučenie) jenž jsú i tree dietek pily 315[a].

trojicě, f.: číslo dvanádst, ješto sě skládá ze troýce (sic) a ze čtvernice 143[b]; Svatéj a nerozdielné trogice . . . znamenie 42[b].

trojnásob, adv.: jako provázek truoynaſſob nemuož sě roztrhnúti, triplicis 292[b].

trpělivý, adj. — *Trpící*: (jez.) ukazuje, že pravé člověčie tělo má i trpíeliwe, corruptibile 113[a]. — *Trpělivý*: milosrdný jest (hospodin) a trpıelywí 295[a].

trpěti, impf.: svatí mučedlníkové ohně, meče . . . trpíellı contra ignem . . . in, mortem resistentes 19[a]; kterú smrt má trpıety odsúzený 71[a]; tvoji zubové trpíe laskominy 383[b]; diáblové vypuzenie trpíechu 149[b], byli vypuzováni. — jednoho (pána) buude trpıety a druhého tupiti, patietur 83[a].

trúba, f.: před tiem domem, v němž některý člověk byl umřel, truby trúbiechu 136[b].

trubač, m.: (když jez.) uzře trubacıe 135[b].

trúbiti, impf.: trúby trubýechuu 136[b].

trubky, f. plur., *jm. svátkův*: hody, ješto v starém zákoně sloviechu trubkí 197[b].

trudný, adj., *znavený, smutný*: (zástupy) biechu trudny 142[a].

trudovatina, f.: by očištěna jeho trudowatyna, lepra 97[b].

trudovatý, adj.: v domu Šimona trudowateho, leprosi 371[b].

truchlý, adj.: (jez.) poče sě mútiti a truchel býti 373[a].

trvati, impf.: bez něhožto (chleba) člověčie přirozenie nemuož trwaty 266[a]; By byla déle trwala vojna Říman, všickni Židové byli by zhynuli 353[b].

trýzniti, impf.: rozličnými mukami nad nimi (mučeníky) trıznylı 28[a].

tržišče, n.: uzře jiné stojiece na trzıſty prázdny 307[a].

tščě, f., *tchyně*: (přišel jsem rozděliti) nevěstu proty cztty jejie, adversus socrum 166[b].

tu, **-ž**, **-to**, adv.: Když jest dobrovolenstvie, tu jest také přiezen 72[b]; a inhed do Alexandřie poslány (kosti Janovy); Tuz nenie i odpočívají 242[a]; Seďte tuto, ažť já dojdu tamto 373[a]. — až budu stár . . ., tuzz sě polepším 359[b], tehdy.

tučný, adj., *úrodný*: skála muož sě proměniti a obrátiti sě v tucznu zemi 216[a].

tudiež, adv., *rovněž*: jakž tudíeez praví (hospodin) 61[b].

tudy, adv., *tak*: (had) staré kóže zbývá a tudy sě obnovuje 158[a].

tuhdy, adv., *tak*: že tuhdy dojdem nebeského královstvie, když . . . 270[b]; (když sě k tomu roku navráti) chtě svého přietele tuhdı prosta učiniti 292[a].

túlati sě, impf.: (diábel) Tula ſıe hledaje, koho by sežral 228[a]; Mistři a duchovníci židovščí tulachu ſıe sem i tam po světu 345[a].

tupiti, impf.: jednoho (pána) bude trpěti a druhého tupıty, contemnet 83[a]; když kto zmladu . . . tělestné žádosti tupy 247[a].

túžiti, impf.: když po něm (jez.) tuzymý 134[a].

tvář, f.: w člověčí twarzý 1[a], podobě; němá twarz jej (jez.) ukázala 21[a], tvor.

tvořiti, impf.: když již i ženy nevidí, však v sobě tworzí rozličnú žádost 74[b]

tvrdě, adv.: ne twrdıe toho (dani) od něho (Petra) potřebováchu, ale tiše 285[b], A my pak twrdye mámy věřiti 13[a]; avšakž proto muky nezbudete, ale twrzıe odsúzeni (budete) 184[b].

tvrdost, f. — *Krutost*: Twrdoſt přikázanie obměkčije nadějí odplaty, Austeritatem 168[a]; (na púšči) twrdoſt hladu (jez.) trpěl 380[a]. — *Pevnost, tuhost*: kaká twrdoſt jest učiněna vnitř od boha (v člověku) 62[b]; túž mieru a túž twrdoſt života měla sta oba (Jan a Eliáš) 178[a].

tvrdý, adj. — *Tvrdý, krutý*: (srdce židóv jsú twrdſſye nežli kamenie 21[b]; aby syn boží . . . nám také nebyl twrd dáti . . . přiebytek v nebeském králevství 297[b]. — *Pevný, tuhý*: jakožto zdí velmě twrduu ji (naši duši) obklíčí

(pokrsčenie) 36^{b}. Protož svaty Jan chtie neco twrzheho nemiti, pas kozeny u bedr nosiese 33^{b}.

ty, pronom.: Nadeje ma si ty 61^{a}. — V. také **ť**.

týkati, impf., *sahati*: Ktož tyka se mnú v mu misu, ten me zradí 372^{b}.

Tyr(us), m., *jm. místní*: Tyrus a Sydon jsu mesta 203^{a}; Tyrowi a Sydonovi lehčejie bude den súdný než vám t.; w tyrzie a v Sydoně 176^{a}.

tyrský, adj.: že by tyrſty a Sydonští velikú pokoru . . . byli ukázali Tyrii 203^{b}.

týž, pronom. — *Tý.*: týmiž činy od druhého člověka jest přemožen (diábel), kterýmiž činy, že prvnieho člověka přemohl, sě chlubieše 48^{a}; kterúž měrú budete měřiti, tuuz vám bude odměřeno 67^{a}; Sám syn buoží náprve to učinil, potom pak jiným tezz činiti kázal 26^{b}. — abychom tehoz jednoho člověka i nenáviděli . . . i milovali 82^{a}; od teho za jednoho boha, jenž je stvořil i nebe i zemi 60^{a}. — *Zmíněný*: (slunce) tehoz času stálo ve tmě 21^{b}; Praví opět o nich tyzz svatý Jan 28^{b} atd.

u, praep.: (jez.) v ſtudnyce . . . sedieše 112^{b}; ještě jsi v zladkích prſſy své matky visal 379^{b}; u ſſwateho petra chtieše milost ducha svatého kúpiti (Šimon) 110^{b}; abychom daróv u ſſebe nedržali 101^{b} atd. — *u* m. *v* v. *v*.

ubávati sě, impf., *báti se*: (mnozí) po svatých cestách počieti ſie choditi vbawagy 366^{a}.

ubivcě, m., *vrah*: člověka vbýwczí prosili (židové), aby jim dán byl 383^{b}; takéž ste vy sě z uotcóv, ješto jsú byli vbywce, narodili vbywcie 346^{b}.

ubuditi, pf., *vzbuditi*: ubudychuu jej a řkúce: Pane, spas nás, hynemť 112^{a}.

ubývati, impf.: jakž měsiece přibývalo neb vbýwalo 58^{a}.

učástek, m., *podíl, účast*: jenž (spasitel) svému věrnému poznavači (Petrovi) dal uczaſtek svého jména 269^{b}.

účastný, adj.: jmají jej učiniti vczaſtna svého zbožie 154^{b}; abychom nebeských hod mohli . . . uczaſtný býti 27^{b}.

učenie, n.: Ca jest vczenye, doctrinae 98^{b}; pro jeh vczienye převrácenie, dogmatum 93^{b}.

učeník, m.: evangelisty a uczenýcí, ješto lidi k dobrému učie 95^{b}. — Adj. possess. **-óv**: jenž dobrým příkladem k lepšiemu jej (bližnieho) obracije, úřad uczyenykowy napl(u)nije 127^{b}.

učený, adj.: pozvav těch králóv vczených 20^{a}. — *Učenec*: Tehdy vczeny, ješto biechu také králi . . ., přijídechu 19^{b}.

účinek, m., *skutek*: vczynek uzdravenie dosti ukazoval, že jest on pánem nad zákonem 201^{a}; jiejž (duši) jest potřebie . . . dobrých vczynkow 121^{a}.

učiňenie, n.: podle zlého vczynyenye 237^{b}; Vzpomínaj, kak jsi veliké doſty vczynyenye od něho (jez.) . . . přijal 386^{a}.

učiniti, pf.: věži vczynyty chvátáchu, exstruere 167^{a}; (rúcho) z žínie vczynýene 33^{b}; Mezi řečeným a vczynyenym veliké jest rozdělenie 122^{b}; ješto (apoštolové) gſſu jej biskupem vczýnyli 146^{a}; A což pak vczynym z Ježíše 375^{b}, s Ježíšem; kde chceš, abychuom tobě vczynylí jiesti veliku noc? 372^{a}. — Abych přijma kázen vczínyl pokánie, poenituissem 98^{b}; By kto z nás vczynil mužobojstvo, commiserit 294^{a}; až za najmenší hřích dosti uczýníſſ 73^{b}, v. také *dosti*. — vczíným vás rybáře lidské 53^{a}; nercď zapomínati, kakýs byl a kakýs vczínyen 100^{b}; Podobno vczínyeno geſt královstvie nebeské člověku králi 329^{b}. — **u. sě**: mnohých lidí otec ſie vczýnîl 3^{a}; Matkú syna svého ſie uczinyla 15^{b}; (aby duše) vczínýla ſie nezpósobna k naučení 63^{a}; od šesté hodiny tma ſie vczýnýla po všem světu 376^{b} atd.

učistiti, pf.: nalezne jej (duch svůj dům) pometlami vcziſtyen a okrášen 205^{a}.

učiti, impf.: Když syn boží vczieſſie na hoře, docente 97^{b}; Však viera nás tomu vczí 41^{a}; učeníci, ješto lidi k dobrému vczie 95^{b}. — **u. sě**: (Aby) proto ſie vczili (učeníci), aby jiné učiti uměli 67^{b}; těm, ješto ſie snažně vczye 316^{b}.

učúti, pf.: Nebo on (jez.) vczil, když jedna žena sě dotkla jeho podolka 7^{a}.

úd, m.: (člověk rozlé tu krmi) po vdyech, per artus 254[b]; my pak jezukristovi a svaté cerekve vdowe 45[b].

udati, pf., *poskytnouti*: Vdaýte nám vašeho oleje 359[b]; vdaýz mi něco své moci 250[a].

udáti sě, pf.: uda-lı ſſıe, že ji (ovci) nalezne 287[a]; v který čas vdalo ſıe jim hvězdu viděti 20[a].

udatně, adv.: (to) po všem světu vdatnýe pravte, audacter 163[a].

udatstvie, n., *síla*: mysli vdatſtwı[e] a pýchu 60[b]; nenávisti vdatſtwıe 93[a].

udáviti, pf., *zahubiti*: ti bylı bý dávno vdaweny, by nad sebú božie pomoci byli neměli 119[b].

udělánie, n.: hospodář k udyelany své vinnice . . . dělníky najímá 308[a].

udělati, pf.: jenž (múdrý muž) geſt svój duom udyelal na skále 95[a].

udělávati, impf.: Vach, jenž zkažiješ chrám boží a ve třech dnech jej vdıelawaſſ 376[a].

uděliti, pf.: vdíel jemu svého statka 154[b].

udeřenie, n.: (syn boží) byl hotov v druhé líce uderzenye trpěti 78[b].

udeřiti, pf.: Jeden z nich dřevem uderzıl v moře, ligno mari percusso 116[a]; by smrt na vy vderzıla 113[b].

udicě, f.: Jdi k moři a pusť vdyczy 284[b].

udieleti, impf.: některý jest zbožie tohoto světa přijal, a toho má chudým ščedře udyelety 367[b].

úfalivě, adv., *s důvěrou*: (mlazší jez.) vfalıwıe přistúpichu a jeho otázachu 226[a].

úfanie, n., *doufání, naděje*: abych vám naději dal a ufanye, fiduciam vel confidentiam 104[a]; Mějte vffanye, jáť jsem, nerocťe sě báti 247[b].

úfati, impf., *doufati, důvěřovati*: v tě věřím, v tě vffam 387[a]; ješto vffagıce do své pravdy, pravdě boží poddáni nechtie býti 129[a].

uhaněnie, n., *pohana*: v hlase (jest) vhanýenýe zjevenie 70[b], projev pohany.

uhaněti, pf.: jiní pak, když popadechu sluhy jeho, vhanyechu je 330[a].

uhaniti, pf., *zahanbiti*: žes toho nevěrného (Jidáše) nechtěl před apoštolským sborem . . . vhanyty 381[b]; aby vhanyl silné a zjevil sě maličkým 193[b].

uhaňovati, impf., *zahanbovati*: opět je (farisee) jiným činem vhanyge 189[a].

uhasiti, pf.: (anděl plamen) krze vodu svatého krščenie vhaſſıl 41[b]; Mohl zajisté syn boží beze všie krmě hlad vhaſſýtý 245[b]; hněv hněvem nemuož vhaſſen byty 158[b]; ſſem již vhaſſen, nebo nejsem živ v dřievních hřiešiech 274[a].

uhašovati, impf.: jenž své lakomstvie tomuto světu sám v sobě vhaſſugıe 32[b].

úhel, m., *roh*: ten (kámen) jest vložen na prvé miesto vhla 326[b]; aby židové na čtyřech vhlech svých pláščóv činili tkaničky 344[a].

ucho, n.: (slovo) we mnohých lidí vſſy sě nerozdělí, in auribus 16[a].

uchovati, pf.: Tu bude pláč a skřehtánie zubuov, ješto mne i vás rač vchowaty otec, syn, svatý duch 359[b]. — **u. sě**: abych ſıe mohl vchowaty skutkuov tělestných 388[a].

ujednati sě, pf.: však gſſı ſıe z penieze ugednal se mnú 307[b], smluvil jsi peníz.

ujednávati, impf., *stanoviti*: Protož to vgıednawagıe syn boží, aby, ktož čtenie zvěstuje, od čtenie také živ byl, to apoštolóm mluvieše 153[a].

ujieti, pf.: (jez.) vníde i ugıe dievku za ruku 136[a].

ujiščovati, impf.: ještě jiným činem je (apoštoly) vgyſtygıe a řka (jez.) 219[b].

ujíti, pf.: (jez.) ostal živ a uſſyel 26[a].

ukamenovati, pf.: židové byli by ji vkamenowalı, lapidibus occidissent 16[b].

ukázanie, n., *projev*: (slovo) ješto již jisté ukazanye, proti komu jest pověděno, znamenati dává 70[b]. — (jez.) divóv nečinieše pro své vkazanye, ale pro lidský užitek 237[b].

ukázati, pf. — *Ukázati*: (abychom) vkazalí jiným lidem cestu 6[a]; že vláštie milosti pln byl vkazan (Petr) 269[a]. — **u. sě**: (hospodin) pokorně ſíe vkazal 38[b]; (lišky) v jeskyniech sě kryjí, a když ſíe vkazý, nikdy přiemú cestú nejdú 110[b]. — *Napomenouti, potrestati*: A on (jez.) vstav ukaza větry a moře, imperabat 115[a]; ač by ty od sebe udeřil, zda proto ukazeſſ toho, jenž tě tepe? 78[b].

ukazovati, impf.: Ktera sta dva bratry ukazugie, ostendit 82b; (Herodes) vkazowalfe na oblicěji smutek 241a.

ukojiti, pf.: hněvem hněvu nemuožeš ukogyty 78b.

ukradenie, n.: za lež jeho vkradenye jež z lichie dáno střiebro 396b.

ukradnuti, pf.: což jsi jako ukradna schoval 174b.

ukrásti, pf.: což vidie, vkrafty svému bližniemu chtie 55b.

ukrátiti, pf.: by nebyli vkratczeny (sic) dnové 351a.

ukřižovánie, n.: před mým vkrzyzowanym 188a.

ukřižovati, impf.: Vecechu všichni: Vkrzyzyg jej 375b.

ukryti sě, pf.: aby mohl (holúbek) stieň jestřába . . . viděti a tak lie jeho vkrytý 44b.

ulicě, f.: Vyndi rúče w ulyczye a v kúty města 228b.

ulomiti, pf.: Vlom lačnému svého chleba 50a.

uloviti, pf.: lid, jenž je byl diábel . . . jal a vlowil 203b.

ulovovati, impf.: všecky lidi . . . tento nevod . . . sbierá a vlowugie 231a.

uložiti, pf.: Tehdy oni vlozichu jemu (Jidášovi) třidceti střiebrných 372a.

um, m., *rozum, mysl*: Takým strachem byli se lekli (mlazší), že byli jako z uma vystúpili, animo 113a.

umdliti, pf., *zeslabiti*: ciesař, chtě královstvie židovské vmdlity, rozdělil je ve čtyři krajiny 239b.

uměle, adv., *dovedně*: neb o budúciem životě . . . tak vmîele mluvieše (jez.) 337b.

umělý, adj., *znalý, dovedný*: že jsú byli velmě vmíelíj v zákoně (proroci) 347b.

uměnie, n., *znalost, dovednost*: ješto sě chlubiechu bez dobrých skutkóv božím vmíeným, habere scientiam Domini 93b; pln svatého písma vmýenie 22a; Vmíenye nadýmá 60b.

umenšovati, impf.: Nepřičíňějte, praví, nic k slovóm, ještoť já vám dávám, ani také co vmenſuýte 252a.

uměte(d)lnost, f., *znalost, vědomost*: když žádosti tělestné člověka přemohú, ihned wmýetedlnoſt spravedlnosti přirozené usne 57a.

uměti, impf.: když vy, jsúce zlí, vmiete dobré svým synóm dávati 86a; Blúdíte nevmíegice písma 337a.

umierati, impf.: kdyžto on (jez.) vmíeral 21b.

umořenie, n.: Myrra vmorzíenye žáduosti tělestné znamenává 24a.

umořiti, pf.: když gſſuu (židové) syna božieho . . . na kříž vzbili i vmorzyli 329a.

umořovati, impf.: (praví) o každém o tom, ješto žáduosti tělestné vmorzigie 24a.

umřěnie, n.: aby jich posmievanie bylo svědek pravého vmrzieyne 137a.

umřieti, pf.: když on byl vmrziel 21b; jíde všecko stádo mecíce sě v moře i vmrziechuu (v) vodě 117b; viera bez skutkóv vmrzela geſt 270a; (učiň) abych vmrzel hřiecha 388b. — (vzkřiešená dievka jest) duše každá zlým myšlením neb žádcstí vmrziena (sic) 137a, umrtvená.

umrlý, adj.: (jez.) Lazaře vmrleho z mrtvých vzkřiesil 9b; Obuv z koží vmrlich zvieřat jest učiněna 153b; z jichžto břicha plovú vody vmrle 95b. — subst.: nechať vmrlí své vmrle pohřebují 108b.

umučenie, n.: na buožiem vmucziený, in Passione 92a.

umučiti, pf.: nepřátel nejmámy, ješto by nás vmuczylí 213a.

úmysl, m.: Aniť váží (bóh), mnoholi, ale kterým vmýſſlem kto co oſěruje 54a; tiem umýſlem tu pomstu čiň jako otec nad svým dietětem 79a; toť nás často od dobrého vmýſla řeč odvracije 212b; jde z umýſla na někteřé miesto, aby mohl ženu viděti 74a, úmyslně.

umysliti, pf., *pomysliti, povážiti*: Často zajisté něco dobrého učiniti vmyſlíme 212b; najprvé mámy vmýſlítý, když koho chcem súditi, jest-li týž hřiech na našem svědomí 86b.

umyti, pf.: když sě postíš . . ., vmyg svój obličej, ablue 90b. — **u. sě**: nejiesti chleba, až by ſie jelíž vmýlí 252a.

umývanie, n.: zjevnú čistotú — jakožto vmywaným rukú — svého boha ctiechu 252b.

umývati, impf.: (mlazší jez.) neumywagy rukú, když chléb jedie 251a.

upadati, impf.: sami v sobě máme, pro něšto v pokušenie wpadame 47[a].

upadnúti, pf.: povede-li slepec slepce, oba v duol wpadneta 251[b].

upadovati, impf.: ti, ješto odcházejí od jezukrista, wpadugij u věčný oheň 371[a].

upamatovati, pf.: aby je (apoštoly) upamatowali (sic, jez.), aby pomněli znamenie 266[b].

upásti, pf.: v takú nemúdrost byeſſíe lid židovský wpadl, venerat 163[b].

úplně, adv.: že nikte nemuož k jich (svatého čtenie) vysokosti wplnye dosieci 227[a]; Zlé vuole lidské wplnye ukázati nemuožem 300[b].

upokojiti, pf.: (nemohl jsi mieti) kolébky, ješto by byla tvé dětenstvie vpokogyla 379[a]; Prokletá jich zlost, že . . . ani milosrdným skutkem mohla vpokogiena bytý 383[a].

upřiemo, adv., *přímo*: syn boží jim (duchovníkům) wprziemo odpovědě, že jeho v ničem popásti nemožiechu 338[a].

upřiemý, adj., *přímý, upřímný*: Nebo oko holúbkové a vpprzieme hospodin . . . velmi chválí 44[a].

u-prvé, adv., v. *prvé*.

úřad, m.: vrzad proročí jest budúcí věc zvěstovati 211[a].

uradovati sě, pf., *zaradovati se*: uslyšavše to pohani vradowachu ſie 333[a].

úraz, m. — *Úraz*: (abychom) nikohého v potupě nejměli pro vraz jeho těla, propter corporis laesionem 99[b]. — *Urážka*: My když kterú křivdú nebo kterým vrazê budeme rozhněváni 48[b].

uraziti, pf. — *Udeřiti, uškoditi*: (svině oprúce sě) vrazie vás 85[b]; oheň jich (tří jinochů v peci) v ničem neurazyl, non laedebat 15[b]. — *Uraziti*: (hlas nelibosti) jímž geſt vrazen ten, ješto na něho sě hněváš 70[b].

uražovati, impf.: Usty svými nebo nehty neurazuýme 44[a].

určený, adj. z part., *určitý, rozhodný*: jedinú jemu (diáblu) odpověděvše, v urcení boj s ním jsmy vstúpili 73[a].

uřězati, pf.: Pak-li tvá ruka pravá pohoršuje tebe, urziez ju a vrz od sebe 72[a].

Uriáš, m., *jm. os.*: kdyžto byl vriaſſie zabil (David) Uria interfecto 92[a].

uroditi, pf.: (aby) vrodyla syna, generaret 15[b]; Abraham vrodyl Izáka, genuit 1[a].

urozenie, n., *rod*: Co pomuož tomu, jehožto poskvrnijí zlí nravi, vrozenye vysoké? 35[a].

urozovati sě, impf.: (mnoho chudých) v téj zemi ſie vrozugie 23[b].

urozuměti, pf., *porozuměti, pochopiti*: Přišel tě tobě (král), vrozumieſ-li, aby tě spasil 319[a]; aniž také vrozumieli (apoštolové) . . . ješče nebyli tak svichování 262[a].

usaditi sě, pf.: na němžto (starém zákoně) hospodin svú milostí najprvé ſie byl vſadyl 319[b].

usdravenie, uzdravenie, n.: jeden z těch, ješto vzſdrawenye hledáchu, curam 98[a].

usdraviti, uzdraviti, pf.: (jez.) duše a srdce vzdrawil, animas curavit, corda sanavit 98[b]; když tvuoj mlazší . . . uťal ucho, ty svým dotčením jej uzdrawi 383[a] (jediný doklad 2. os. sg. aoristu).

usdravovati, uzdravovati, impf.: vzdrauvgy ránu, curo 100[a].

uschlý, adj.: naliť člověk, jenž mějieše ruku vſſchlu 199[a].

uschnúti, pf.: I uſchnu inhed dřevo fíkové 321[b].

úsilé, n.: beze všie práce, beze všeho uſſile 41[b]; (každý kazatel) za své uſſyle od boha odplatu bude jmieti 155[b].

úsilný, adj., *silný, urputný*: že jest byl velmě vſilen a protiven židuom (Jakub), durus 276[b].

usilovati, impf., *namáhati se, usilovati*: vſſilowaty a dělati mámy, abychom mohli mieti potřebu 84[b]; (pohané) za svój věčný život vſſylowaty zameškali 308[b].

uslyšěti, pf.: uši hluchých vſſlyſſie 140[a]; Když vſſliſſye jinoch ta slova, jíde pryč smuten 304[b]; ve všem buudete vſſliſſany 13[a].

usnúti, pf.: A když meška ženich, vſſnuchu všecky (panny) 361[a].

usta, n. plur.: když ty uſt neotevreš, os 101[a]; Nebo praví on svými svatými vſtmý 11[a].

ustánie, n.: ponesu bez vſtanye kříž tvój po tobě 387[b].

ustáti, pf., *unaviti se*: jakožto i u studnice uſtaw z cesty sediesě (jez.), lassus vel

fatigatus 113^{a}; (jezis) dštova se nad nimi zastupy nebo lyechu vstali 139^{b}.

ustavenie, n., *ustanovení*: abych zákonového vftawenye nezkazil instituta 18^{a}.

ustavičenstvie, n.: ſkrze uſtawiczienſtwie ve všem dobrém 3^{b}.

ustavičně, adv.: po vše časy uſtawícznýe 4^{a}.

ustavičný, adj., *stálý*, *vytrvalý*: byl by uſtawiczen v hřieše, remaneat 291^{b}; jsa uſtawiczen v tom, permanens 32^{b}; (abychom ve všech smutciech) vſtawiczni byli, stabiles 114^{b}.

ustaviti, pf. — *Upevniti*: Já vás posílím, tověz ve všem pokoji uſtawym 195^{a}. — *Založiti*: každý křesťan, jenž geſt na jezukristovi vſtawil, i žádné protivenstvie nemuož jeho obořiti 96^{a}. — *Ustanoviti*: (sluha) jehožto vſtawil jeho pán nad svú čeledí 358^{a}.

ústavně, adv. — *Stále, vytrvale*: vypustí-li hlas nelibosti . . ., velmi jesto (sic) viece, nežli by vſtawnye hněv svój sám v sobě tajil 70^{b}; (zástupové) hladu nečijiechu . . . prosiece uſtawnýe, aby nemocné uzdravoval 244^{a}. — *Řádně, náležitě*: (jez.) vſtawnye v jich školách sbor činieše, aby nemohli naň žalovati (židé) 237^{a}.

ustrašiti sě, pf.: mnozí na počince jsú udatni, a na konci ſie pak wſtraſſye 160^{b}; Pro bázeň pak jeho (anděla) wſtraſſychu ſye strážní 391^{a}.

ustrčiti, pf., *vrtnouti*: aby tě (andělé) vzeli na svoji ruce, aby ty nikdy svých noh neuſtrczil o kamenie 46^{b}. — **u. sě**, *klopýtnouti*: aby oslík ſie neuſtrczyl, ani sě zaklál v nohu 319^{b}.

ustřětnúti, pf., *potkati*: (když) tak běžiechu (svaté ženy), wſtrziete ježíš vſtrziete (sic) a řka 394^{b}; vſtrziezeſta (sic) jej (jez.) dva, ješto měјiešta v sobě diábly 117^{a}.

ustyděti sě, pf., *zastyděti se*: Snad ſie vſtydie mého syna 327^{b}; zda by ſie tak uſtýdyel (bratr) 291^{b}.

usýpati, impf., *usínati*: ten, ješto nikdy neuſippal, ten spí, obdormit 112^{b}.

uščnúti, pf., *uštknouti*: když člověka uſſtne (ješčerka), běží k vodě 34^{b}.

uškoditi, pf.: dal jim (hospodin učenikům) moc šlapati na hady . . ., a to jim nic neuškody 191^{a}.

utajenie, n.: aby jedno utagenýe sviece povedeno bylo) 66^{b}.

utajiti, pf.: (aby ta veliká svatost) před diáblem byla skryta a vtagiena, celaretur 14^{b}.

utajovati, impf.: jenž světlost svatého kázanie . . . vtagygie a přikrývá 67^{a}.

utéci, pf.: Vtecz s ní (Marií) před králem, attende fugiens 18^{a}. — **u. sě**: my ſie vteczmy do jiných měst, fugiamus 162^{b}; kak vtecziete odsúzenie pekelného? 343^{a}; syn boží vtecze ſie k svéj moci 244^{a}.

útěcha, f.: že všiej utyechy obecně budú zbaveni (židé) 209^{a}.

utěšěnie, n.: nadějem sě také, že si (hospodine) to (utrpení) k utieſſyený svých nemocných údóv přijal 382^{a}.

utěšěný, adj.: ta pak (Magdalena) s andělem jmá vtieſſienye pomluvenie 393^{a}.

utěšitel, m.: ducha svatého utyeſſitele poslánie, paracleti 113^{b}.

utěšiti, pf.: plně buudeſſ utyeſſien, laetificaris 99^{b}; (aby apoštolové) velmi utyeſſiený byli, exhilarati 114^{b}; Pravedlný člověk veždy bude vtyeſſení (sic) 12^{b}. — **u. sě**: Rachel pláče svých synóv a nechtěla ſie vtíeſſytý 25^{b}.

utěžěti, pf., *vytěžiti*, *získati*: Pane, dvěs mi závaží dal, toť druzě dvě vtyezal ſſem 364^{a}; Ty, ješto bylí . . . zisk vtiezeli, obdařil 364^{b}.

utiekanie, n.: modlte sě, aby vaše vtiekanýe nebylo v zimě nebo v sobotu 351^{a}.

utiekati sě, impf.: (nemúdré panny) vtiekagi ſie k bohu 363^{a}.

utieti, pf.: (Petr) vtal pachuolku kniežete židovského ucho 278^{a}; lépe by bylo ten úd . . . pryč utyety 289^{a}.

utišiti, pf.: (jez.) moře zbudil a opět je vtyſſil, complacabat 113^{a}.

utlačiti, pf.: abych židovskú zlost . . . vtlaczil, excludam atque dejiciam 18^{a}.

utonúti, pf.: že jezukristus sě za ni (lodičku) modlí, protož nemuož vtonuty 248^{b}.

utonutie, n.: ſkrzie vtonutýe těch vepřóv 119^{b}.

utopiti, pf.: aby mě neutopíla búře morská 231ᵃ.

utrhati, impf., *ujímati*: (jez.) nechtieše chudým vtrhaty 285ᵇ.

utrpenie, n. — *Utrpení, bolest*: jich (mučeníků) vtrpěnye následujmy 27ᵇ; abychom témuž tělu . . . vtrpenye učinili 49ᵇ. — *Trpělivost*: (syn boží spí) vašeho utrpenýe čakaje, patientiam 115ᵃ; Měj vtrpenye ke mně, a všeckoť navráci 293ᵃ.

utvrditi, pf.: Ten pokoj, jenž v člověce vnitř buude zpósoben a vtwrzen 62ᵇ.

uvadlý, adj.: jako květ uwadlý, decidens 106ᵃ.

uvázati, pf.: vwiezeſſ je (desatero kázanei) v své ruce 343ᵇ.

uváznúti, pf.: tu rybu, ještoť najprvé uwiezne, vezmi 284ᵇ.

uvěřiti, pf.: (mohli) v syna božieho vwierzity 120ᵇ.

uvésti, pf.: chudé bludné uwed v svój dóm 50ᵃ; (abychom) byli vwedený do věčného radovánie 11ᵃ. — **u. sě**: abychom ſýe v školu syna buožieho uwedli 11ᵇ.

uvoditi, impf., *uváděti*: když který učeník ze zlých žádostí treskce, neuwodí tiem nového naučenie 57ᵇ.

uvrci, pf.: než by tvé všecko tělo uwrzeno bylo v uoheň pekelný 72ᵃ.

uzda, f.: v svéj žádosti měj vzdu 55ᵇ.

úzkost, f., *těsnost*: vrata úzká nazván jest jezukrist ne pro uſzkoſt jeho moci, ale pro jeho pokoru 91ᵃ.

úzký, adj.: Vejděte skrze uzka vrata 86ᵃ.

uznamenati, pf.: aby oni (apoštolové) vznamenalí, že on všecko vie 156ᵇ.

uzřieti, pf.: když hvězdu vzrziechuu, velmi tiem veseli bychu 20ᵇ. — *Pohleděti*: ktož vzrzí ženu, aby jiej požádal 72ᵃ.

užéci, pf.: (Abraham) syna svého Izáka v uohni vzehl 160ᵃ.

užiehati, impf.: tak že své syny téj modle na čest tu řezáchu a v uohni vzyehachu, incenderent 163ᵇ.

užitečně, adv.: aby tvój starosta tvé zbožie věrně a vzitecznye zpravoval 359ᵃ.

užitečný, adj.: těm věcem, ješto jsú vzýteczný k jich spasení 78ᵃ.

užitek, m., *užitek, prospěch*: který jest vzytek semene 160ᵇ; mně na uzytek a tobě na chválu, ad beneficium 99ᵃ; ten úřad i ty všecky vzytkí opustiv (sv. Matěj), beneficia 1ᵃ.

užiti, pf.: Znamenajte, abyste své pravdy neuyzyli (sic) před lidmi, abyste od nich viděni byli 76ᵃ.

užívati, impf.: svého domku nemám, ani vzywam své střechy 110ᵇ; nechať vzywam tohoto času a tohoto světa 359ᵇ.

v, **ve**, před retnicemi často také **u**, praep. — S akkusativem: I vníde ježíš w chram buozýý 321ᵃ; (diáblové) vnídechu weprze 117ᵃ; ani púštiechu své sieti w morze 52ᵇ; (hospodin) plevy vrže w uohen 38ᵃ. — Želenie žádné w buoh nepadá 42ᵇ; u wietr slov nemluvmy 175ᵇ; ktož věří w míe 11ᵃ. — w dyw jest to, mirandum est 246ᵇ; Budete w nenawiſt všemu lidu 156ᵃ; věda (centurio), že nenie jemu w dyek, aby (ty, jezukriste) přišel v jeho duom 104ᵃ, že není hoden. — S lokalem: vidíš drastu w uoce svého bratra 85ᵇ; (Herodes) káza všecky dětí zbíti, kteréž biechu we dwu letu 25ᵃ. — lidé neverni u wierzie krzieſtankey zablúdie 37ᵇ; položí-li (plavec) svú naději w ſwyetloſty téj hvězdy 14ᵃ; ješto, jsúc sami welikich zloſtech . . ., jiné súdie 86ᵇ; Skutek dobrý učinila jest we mnie 372ᵃ. — W nýemz jiného posuzuje, w temz sě pak sám odsuzuje 77ᵃ; W uobzerſtwí jeho (jez.) pokusil 47ᵇ, srv. t. obzyerſtwím; to, což slyšíte w uſſie 161ᵇ, srv. w ucho 167ᵃ. — we mzýení oka 96ᵇ, ihned atd. — Předl. opakována: v Jeruzalemě w chramie w zidowſkem 347ᵇ.

vábiti, impf.: i tiem (ste vzhrdali), jímzto ſſmy vás k dobrým skutkóm wabylí 179ᵃ.

vaditi sě, impf., *hašteřiti se, hádati*: wadyeſie a svářie o zemské a o časné zbuožie 61ᵃ.

váha, f.: By, hospodine, naše hřiechy na wazye položil 386ᵇ.

váhati, impf., *zmítati*: když ju (lodí) i sem i tam wahachu (větrové) 249ᵃ.

vach [illegible] 376^a.

Valentin, m., *jm. os.*: Marchion a Va[illegible] 266^a.

váleti se [illegible] v blatě [illegible] 283^b.

valka [illegible]

varhany [illegible] valy . . . světlé ony a plamenné war[illegible] 390^a.

varovati, impf.: (Mojžieš) chtěl warowaty ženského zabitie 76^a. — **v. sě**: abychom . . . osidla diábla . . . viděli a tak [illegible] 15^a.

váš, [illegible] byl wass [illegible] wassye milost 227^b.

vašinec, m.: ač neodpustíte každý waſſynecz bratru svému 297^a.

vázati sě, impf.: Wiezie ſie řeč božie, haeret sibi sermo 292^b; v to ſie nám neslušie wazaty 56^a.

vážiti, impf. — *Vážiti, ceniti*: jmámy wazyty dobrú vóli viece nežli zbuožie 53^b. — *Odvažovati*: každý z ní (Mojžieš a Eliáš) wazyl svój život pro milost krále nebeského 277^a.

vážný, adj., *těžký*: By, hospodine, naše hřiechy na váze položil . . . a utrpenie (tvého syna) . . ., to zajisté utrpenie waznyeſſie bude 386^b.

včera, adv.: wcziera nečist a dnes čist, hesterno 101^a.

včerajší, adj.: před wczerayſſým . . . dnem 104^b.

v-diek, adv., v. *diek*.

v-dole, adv.: ten (provaz), jenž jest wdole . . ., odpoviedá onomu, jenž jest nahoře 232^b.

vdova, f.: svaté . . . wdowî a wdowczowe 221^a.

vdovec, m., v. *vdova*.

vdoví, adj.: Hoře vám, mistři a duchovníci, ješto jiete domy wdowie 342^a.

vdovička, f.: chudé wdowiczkí z najmenšie . . . věci musiechu plný desátek dáti 345^b.

vdovstvie, n.: vdovcové, ješto w svém wduoſtwym (sic) . . . nábožně přebývají 221^a.

věc, f.: smutek pro ztracenie milých wieczí 61^a; neostávaje wyeczí nebeskéj, [illegible] před [illegible] 16[illegible]

věcěti, impf., *praviti*: Odpověděv ježíš i wecze jemu 38^a; Lékař, wecze, jsem nebeský 100^a; Což pak Petr wecie praví 277^b.

věcí, v. *veliký*.

večer, m.: ſkrzie ten řečený weczer 392^b. — *Adv.*: v pátek wueczer 392^a.

večeřě, f.: Milují (duchovníci) prvé sedénie na weczierz'ech 342^a.

večeřěti, impf.: A když weczerzechu, vze ježíš chléb 372^b.

věčně, adv.: ne časně, ale wgiecznye hodujíce, aeternaliter 107^b.

věčný, adj.: znamenie našeho vykúpenie a wiecznelio spasenie 2^b.

veď, viď, v. *věděti*.

věděnie, n., *vědomí, znalost*: nebo když bez buozyeho wiedyenýe malá zvieřátka nemohú zhynúti 165^a; wiedyenye čísla ukazuje, scientia 165^b.

věděti, impf., *věděti, znáti*: Wiedíe viece, hospodine, scio 259^b; Newiezz, praví, tvá levice, co činí tvá pravice 228^a; všecko přitáhnu k sobě, svú wiez to silú 233^b; jenž sám wie hodné lékařstvie lidskému národu dáti 60^a; na toho, jehožto wiediel, že jest svatý 240^a; ješto wieducze svú křehkost nestydie sě v tom znáti 129^a. — Nebo on wieda se předchódcí svého spasitele 38^b. — Wed to tě ten čas, o němžto jsú . . . prorokovali 185^b; jako z těsných komórek plástóv stred wid vyvodíme 248^a.

věk, m.: Muožemy také rozdělenie těch hodin po wieku každého člověka rozjednati 309^a. — jenž jest živ na wieký 129^b; smrti neokusí až na wieký 10^b; abychom sě radovali v jeho chvále wiekí wiekoma, in saecula saeculorum 5^a.

velblúd, m.: že je snadněјie welbluduu skrze dieru jehelnú projíti 305^a.

veleti, impf.: Co jest to jehožto weliſſ nekryti 67^b; že syn boží v Galilí sě welíj viděti 395^a.

veličenstvie, n.: s mnohú mocí a ſſ welicženſtwým, cum magnitudine 351^b.

veličiti sě, impf.: Weliczte ſie v jeho svatém jméně synové vykúpení 377^b.

velika noc f., *velikonoce*: od dnešnieho dne až do welıkı noczí 49ᵇ.

velikost, f.: (kto z vás) muož k svéj welykoſty přičinıti jediný loket 82ᵃ.

veliký, adj.: to slovo jest welıkeho dóstojenstvıe 2ᵇ; welıku mysl pyšní lidé jmají 60ᵇ; den, ješto bieše po welıkem pátku 390ᵃ; ktož nám dal wieczſſıe, zajisté dá nám ı menšie 83ᵇ; synové tohoto královstvıe . . . budú vyvrženı do nawıeczie tmy 102ᵇ.

velmě, adv.: nám welmíe vıece potřebie 5ᵃ.

velmi, adv.: nenie to welmí nepodobné k vieře 47ᵃ; Welmı viece, quanto magis 16ᵃ.

velryb, m., *velryba*: v téj rybě, jenž slove welryb 390ᵇ.

ven, adv.: pravá bázeň buožie všecek stud wen vypuzuje 34ᵃ.

vepř, m.: stádo wepprzow velıké 117ᵃ.

věřiti, impf.: Ktož wierzý v mě 11ᵃ; neb ti z mrtvých vzkřiešenie newierzıechu 336ᵇ; každý duom má ı newıerzyece ı wıerzyeczie 167ᵃ.

věrně, adv. — *Vytrvale*: že za ny tak wyernýe buojoval 10ᵃ. — *Duvěřivě*: přistúpi k němu centurio wiernye vere 102ᵇ.

věrný, adj.: wierne duše po synu božiem jdú, fideles 98ᵃ.

ves, f.: Tehdy přijíde Ježíš . . . do wſſý 373ᵃ.

vesele, adv.: weſſele jemu děkujmy, alacriter 100ᵇ.

veselé, n.: (kdežto je) raduost ı weſſele, exsultatio 107ᵇ.

veseliti sě, impf.: kdežto ſıe všickni weſſelle, gaudent 107ᵇ.

veselý, adj.: weſſela obec, hilaris 107ᵇ.

veslo, n.: když sě zlámá weſſlo 320ᵇ.

Vespezian, m., *jm. os.*: Tyt a veſpezyan . . . přišedše 331ᵇ.

vésti, impf.: Wed ju do Egypta, duc 18ᵃ; (ješto) wedu život hanebný, vivunt 93ᵇ.

veš, pronom.: weſſ svět jej uzří, totus 354ᵇ; rozprchli sě po wſſy židovskéj zemi, universam 162ᵃ; ti, ješto jsú jeho wſſyeho přijali, totum 251ᵃ; I sebrachu k němu wſſichnu obec 384ᵃ; aby súdil weſken svět 6ᵇ; Poďte ke mně wſſykny 190ᵇ; weſkeren svět v zlosti jest položen 303ᵃ; (syn boží) na všech miestech wſſyecek jest, totus 16ᵃ; wſſıczek tento svět 114ᵇ; wſſıeczko křesťanstvo, cuncti credentes 19ᵃ; Tehdy wſſıeczko město vyníde 117ᵇ; wſſıczcy větrové 114ᵇ; Wſſıeczkný národové 2ᵃ; wſſyetek súd poručil jest svému synovi 9ᵃ.

větev, f.: wietwie plané jablani budú srúbeny 35ᵇ.

vetchý, adj., *starý*: Aniž nalévají vína nového v lahvice wethche 130ᵃ.

větrník, m.: aby wíetrnykem buožím zlí od dobrých byli rozlúčeni 37ᵇ.

větrníkový, adj.: dřevo wietrnýkowe 248ᵇ.

větvie, n.: tehdy planá jablaň i ſſ wietwím ı s kořením již srúbena jest 36ᵃ.

vězeň, m.: obyčej jmějieše vladař pustiti lidu jednoho wieznye 375ᵃ.

vězenie, n.: (aby) vypravil svój lid z jeho wîezenîe, captivitatem 19ᵃ.

vezpod, adv.: dva (provazy) wezpod pod vodú plavajíce 232ᵇ.

vezřěnie, **vzezřěnie**, n.: Slovo tvé jest wzezrzíenye 104ᵇ.

vezřieti, pf., *shlédnouti*: Wezrzyz, otče bože, s svého svatého miesta 385ᵇ; Protož, bratřice milá, na své nravy wezrzete 309ᵃ.

v(e)zvati, pf., *pozvati*: že geſt po svéj smrti syn boží židuov newzwal, ale pohanóv na svatbu 332ᵃ.

věžě, f.: (ješto) wíezý učiniti chvátáchu, turrem 167ᵃ.

vežde, adv., *všude*: buoh wezde jest 73ᵃ.

v(e)ždy, adv.: Wezdý kříž má nošen býti 168ᵃ; za jednu prosbu wzſdí prosme hospodina 11ᵇ.

v-hromadu, v. *hromada*.

vcházěti, impf.: v města samaritánská newchazeyte 146ᵃ; K svým mlazším wzchaſſıeſſíe (sic) 109ᵃ.

vchod, m.: diábel, skrze něhožto jest wchod do pekla 90ᵇ.

vchoditi, impf.: Wchodý ı nenie hospodin pod střechu svých věrných, intrat 105ᵃ; Newchod do kostela jako neužitečný, non venies 101ᵇ.

viď, v. *věděti*.

vídati, impf.: kto to kdy wídal 15ᵃ; (lucifeře) slovutně gſſy widan měščan nebeských tovařiš 381ᵇ.

viděnie, n. — *Patření*: vežde tvé wídyeny, aspectus 104ᵇ; múdrost, tověz wí-

dyenye pravdy 63ª. — *Zjevení*, ec: anděl boží v widyeniy se jemu pokazal 17ᵇ. A biese widyenye jeho anděla jakožto blesky 393ᵇ. — *Zrak*: mámy svej dusi nemiti utrpenie od rozkosi, ješto muož mieti skrze widyenie 360ᵇ.

viděti, impf.: Slepí wídye 170ª; ježiš jim vecé: widyech divóv diábla 191ª, jen ten doklad 1. sg. aor.; wyzmý, který jest příčinek toho promluvenie, Quaeramus 163ᵇ; by diábel jeho člověkem newídiel, také by jeho nepokúšal 48ᵇ; ani muož wídyena bytý (duše), invisibilis 163ª. — **v. sě**. — *Hleděti* (*sebe*): bojte sě, tověz newýſte sami sebe 64ª; cožkolivěk dobrého člověk činí, wizíz ſíe, aby na jezukristovi dělal 96ª. — *Zdáti se*: to, což ſie neumělým wídý nepodobno 63ª; Neb ſie nám wídy, by to byl náš nedostatek 55ª.

vidomě, adv.: vidúce jej (slepce), an již chodí wídomíe 102ª.

vidomý, adj. — *Patrný, zřejmý*: Tolik wídomích divóv znamenaje, kto by nevěřil 149ᵇ. — *Vidoucí, živý*: aby srdce widomich k vieře k nevidomý věci přitáhli (divové) 149ᵇ; on jest všecko stvořil z ničehož i wídome i newidome 192ᵇ.

viece, -ž, adv. — nemámy wiecze buohóv následovati, ale jednoho boha ctíti 12ᵇ; v čas pokoje jmá odložiti od sebe to, což nad ním nawiecz muož panovati 275ª. — *Spíše, zvláště*: neroďte sě chváliti a řkúce: Otce mámy Abrahama, ale wíecze sě styďte, že ste jeho synové 35ª; (jez.) zóve pravedných, aby wieczez, wiecziez právi byli 129ª; (život) v němžto člověk . . . wíeczieſſ, wiecziezz k svéj smrti sě přibližije 230ª; abychom daróv u sebe nedržali, ale hospodinu vrátili, Naywiece když budemy z kterého hřiecha vypraveni, maxime 101ᵇ. — ktož v ten (oheň pekelný) jedinú vržen bude, wíecz odtud newynde 38ª.

viera, f., *víra, věrnost*: Ale však nenie to velmi nepodobné k wíerzie 47ª; wieru křesťankú plně přijal (sv. Matěj) 1ª. — by byla (žena) wieru manželskú přestúpila 77ª. — Adv.: Wíeru, syn boží jsi ty 247ᵇ.

vieru, adv., v. *viera*.

vieti, impf.: wiechu větrové 95ª; wieli [illegible] větrové 1.

vietr, m. — *Vítr*: když jest jako malý wietr, nemuož všecka pšenice sě zčistiti 37ᵇ. — *Strana*: i shromazdie (andělové) zvolené jeho od čtyř wíetrow 351ᵇ.

vilstvo, n., *vilnost, smilstvo*: Plodilas, praví, wilſtwuo s mnohými svými milovníky 325ᵇ.

vina, f.: ktožkolivěk pustí svú ženu bez wýny skutku tělestného 75ª.

vinař, m.: to vše, což jest jměl dobrý wýnarz s právem učiniti 327ª.

vinnicě, f., *vinice*: Já jsem vás sadil u wynnýcy pravú a dobrú 254ª.

vinničí, adj.: již nebudu píti z toho národa wynnyczieho 372ᵇ.

vinník, m.: My pak mámy odpustiti viny svým wynnykom 8ª.

vinný, adj. — všemi hřiechy byl by wínen 76ᵇ; jsa v témž winen 77ª; ktož sě hněvá na svého bratra, wínen bude odsúzenie 68ᵇ. — jelikož svatých lidí . . . jako wýnneho kořenie v ní (církvi) sě je narodilo 308ª.

víno, n.: Svatý Jan wína i jednoho pitie opilého nepil 130ᵇ.

viseti, impf. — *Viseti*: kdyžto na svatém kříži syn boží wíſſaal 356ª. — *Záležeti*: V tom dvém přikázaní všecek zákon wiſſy a proroci 337ᵇ.

vítěz, m.: a protož on jest wítíez silný 3ª. — Adj. possess. **-óv**: koruno wítiezowa 389ª.

vítěžstvie, -zstvie, n.: od tebe všecko wítyezſtwíe pochodí 4ᵇ.

vitrati v. *vrtrati*.

vjednávati, impf., *uváděti*: zrna jedie (apoštoli), kdyžto, ješto sě polepšují, ty v tělo svaté cerekve wgiednawagy 199ª.

vjěti, pf.: syn boží na oslíku wgiel geſt do Jeruzalema 320ᵇ.

vkládati, impf.: neb na ně (dietky) kněz newklada svú rukú, ale jezukrist 303ª.

vkopati, pf.: šed i wkopa je (závaží) v zemi i skry peniez 363ᵇ; (hospodář) wkoppal bieſſie lisice (ve vinici) 326ª.

vkopávati, impf.: Ten zavěrné v zemi wkuopawa (hřivnu), jenž vzem od boha dobrý rozum jediné na užitek a na rozkoš tohoto světa jej ztráví 365ª.

vláčiti, impf., *smýkati*: (krále) dáš hanebně po blátu smrdutém wlaczity 334ª.

vládanie, n., *vláda*: tvé wladanye jest po všem světu 18ᵇ; pod wladaným některé hvězdy 22ᵇ.

vladař, m.: Tehdy ježiš stáše przied wladarziem 375ª. — Adj. possess. **-óv**: aby pro strach wladarzuow té lži mluviti neopustili 396ª, před vladařem.

vládnúti, impf.: (syn boží) vším mocně wladne, possidet 16ª.

vláha, f.: (pole) ješto od té vody wlahy duosti jmějieše, irrigua 163ᵇ.

vlas, m.: wlaſſý, ješto lazebník na nás ostřiže, capillis 165ᵇ.

vlaský v. *vlašský*.

vlast, f., *země*: (Josef bra sě) do jedné wlaſty, jišto bieše jmě Galilea 29ᵇ.

vlásti, impf.: nikte nemuož nad nižšim sebe wlaſty 62ª.

vlastně, adv.: To slovo wlaſtnýe jest židovské, proprie 69ᵇ. — Protož velmi wlaſtnye hlas těchto lidí . . . vypisuje a řka 94ª, výstižně.

vlastní, **-ý**, adj.: nepójdeš-li k nižádnéj jinéj jedno k svéj ženě wlaſtney 74ª; Jan svú wlaſtny smrtí sšel 314ᵇ; svého zbuožie wlaſtnyeho 55ᵇ; vždy ostanu wlaſtney svatosti mé krásy, singulari 100ª. — Adj.-subst.: kázanie našeho vykupitele, jeho wlazſtnýmî potupeno 147ᵇ.

vlastnost, f.: wlaſtnoſt božie jest od hřiechóv spasiti, Dei est 18ᵇ; Vizme, které holúbek má wlaſtnoſtý 44ª.

vláščě, adv.: Ale však wlaſczie o kacieřích jest rozuměti, specialiter 91ᵇ.

vláščí, adj.: z wlaſczeho naučenie (apoštolům) šel pak do měst, aby obecně kázal 170ª; syn boží wlaſty památku činí o něm (Kafarnau) a řka 204ª.

vlašský, adj.: Arnolfus, biskup wlaſkí 33ᵇ.

vlažně, adv.: (Kleofáš) wlaznýe sě nemyl 146ª.

vlčský, adj., *vlčí*: (mistři židovští) jsúce pastýři, obyčej wlcſkí na sobě ukazováchu 142ª.

vlézti, pf.: Pod'my, wlezmý na huoru boží 107ª.

vlhkost, f.: by wlhkoſt sě hýbala v hlavě 281ª.

vlhký, adj.: ješto (měsiec) jest wlhkeho přirozenie 281ª.

vlk, m.: ale vnitř jsú (křiví proroci) wlc lakomí 91ᵇ.

vlna, f.: lodičku přikrýváchu wlný, fluctibus 112ª. — Jich (ovcí) plvod velmi jest užitečný od wlný 369ᵇ.

vlněný, adj.: pásy wlnyene měkké nosiechu 33ᵇ.

vložiti, pf.: Ten zajisté přeboží kříž wloz na moji pleci 387ᵇ; buudeſſ wlozen v žalář 72ª.

w-náhle, adv.: smrt wnahle a beze všeho domněnie příde 358ᵇ.

vně, adv.: Protož to všecko pokušenie zde wnye bylo, ale vnitř v něm (jez.) nic nebylo 47ᵇ.

vnésti, pf.: Roždku olivnú holúbek . . . wneſl v koráb 45ᵇ; neb jsú (apoštolové) pravý smysl písma starého zákona . . . wneſli v svatú cerekev 391ª.

vníti, pf., *vejíti*, *vstoupiti*: Nejsem duostojen, by ty wſſyel pod mú střechu 17ª; (pokřščenie) wenda v naši duši jakožto zdí ji obklíčí 36ᵇ. — jenžto (zástupové) na horu wnýtý nemožiechu, ascendere 97ᵇ.

v-nově, adv.: A jakožto pravý hospodář v potřebu . . . vynosie nové, ješto nedávno wnowie položil (do svého pokladu) 235ᵇ.

vňutř, adv.: wnytrz jmajíce mysl jedovatú, intrinsecus 92ª.

vňutřní, adj.: tři jsú vlastnosti přirozené a wnýtrzný e našemu tělu 90ᵇ.

voda, f. — *Voda*: aby byl křštěn u wuodach ten, jenž všecky wuody stvořil 39ª. — *Rybník*: onoho slepce poslal k wuodýe do Siloe, in natatoriam 102ª. — *Moře*: kaž mi k tobě přijíti na wodach 247ᵇ.

vódcě, m.: (milovánie božie) bude jeho wuodce 340ᵇ.

vodič, m., *vůdce*: (slepci) ani wuodycze jmajíce . . ., však k němu (jez.) přijíti žádáchu 316ᵇ.

voditi, impf.: k biskupóm a královi budete wozený 156ª.

vodný, adj.: pod jedním znamením nebeským, ješto slove wodne a latině aquarius 23ª.

vojna, f.: By byla déle trvala wuoyna Říman proti městu 353ᵇ.

vól, m.: skrze dvanádcste wolow 144ª.

volanie, n.: Nebo mal chtie (je) také jejie (ženy) wolanye slyšeti 258ᵃ.

volati, impf.: ten jesto jeho wola od [illegible] 126ᵃ. — [illegible] wolagyeli na [illegible] 32ᵃ.

vóle, f.: když se která věc proti naší woli stane 12ᵇ; dobrá wole za skutek počtena bude 6ᵇ; zlé wuole polepšenie 52ᵇ; i woli i newolij na sobě je nosiece 249ᵇ.

voliti, impf.: vlka miesto beránka . . . wolece 383ᵇ; té pomsty nemá nikto činiti, jedině ten, ktož gest na to wuolen 79ᵇ. — Stvořitel své wolene tak na tomto světě mocně drží 307ᵇ.

volný, adj.: (jez. tbal) míle naučiti sobě wolne 132ᵃ; skála jest tvrdost v sobě wuolnye mysli 216ᵇ, v nepoddajné mysli.

vóně, f.: ani wonýe dýmová chopila sě jich, odor fumi 15ᵇ.

voněnie, n., *chut*: mámy svéj duši učiniti utrpenie od rozkoši, ješto muož mieti skrze viděnie . . ., ſkrze wonyenye 360ᵇ.

voněti, impf.: aby jedno byli, jedno wonyelí (veřící), sapiant 390ᵃ; vysokú věc wuonyeyte 98ᵃ.

vóz, m.: (jez.) neseděl jest na zlatém wuozie 319ᵃ.

vpadati v. *upadati*.

vpadnúti v. *upadnúti*.

vpadovati v. *upadovati*.

v-prvé, adv.: synové israhel wprwe na huoru vzníti nemožechu, primitus 97ᵇ.

vpustiti, pf.: tíž vytáhnú (nevod), ješto ſu jej wpuuſtylí 232ᵃ.

vpúščěti, impf.: (kacieři) pro ješitnú chválu svój jed wpuſſcziegy 223ᵃ.

vrabec, m.: dva wrabcze za penieżek prodávají, passeres 161ᵇ.

vracovati sě, impf.: vzemše přikázanie, aby ſie newraczowali králi (k králi) 20ᵇ.

vran, m.: Noe z svého korábu vypusti wrana 45ᵇ.

vrah, m., *nepřítel*: od wrahow svaté cierkve 26ᵃ.

vráska, f.: (aby) beze všech wraſk naše korúhev nalezena byla 249ᵃ.

vrata, n. plur.: (aby) před námi wrata nebeská nebyla zavřena 11ᵃ.

vrátiti, pf., *vydati*: Wrat, co jsi dlužen 293ᵃ; A proto wratte, což jest ciesařovo, ciesařovi 335ᵃ; Tehdy Pilát káza wratity tělo jeho Josefovi z Arimatie 377ᵃ. — **v. sě**: Wraczy ſie do svého domu, odnadž jsem vyšel 20[illegible].

vrci, pf.: Sběře pšenici v svú stodolu a plevy wrſye v uoheň 38ᵃ; sviežíce jich nohy a ruce i wurhu je ve tmu neslýchanú 279ᵃ; Tehdy všecko stádo wrzie sebú v moře 119ᵇ.

vrčeti, impf., *reptati*: Proč gſſau wrczelí narodowe 296ᵃ.

vrch, m.: na kostelniem wrchu 46ᵃ; Tehdy opona chrámová rozdře se na dvé od wrchu až dolóv 376ᵇ.

vrchní, adj., *svrchovaný, nejvyšší*: jenž jest wrchnyeho súdci zvěstovati poslán 174ᵃ.

vrtránie, n., *reptání*: z vašeho bláznivého wrtranye 131ᵇ.

vrtrati, **vitrati**, impf., *reptati*: A proto ti . . . wrtrziece pravie 310ᵃ; že o mistru pravedlnému (sic) wytrachᵛ (duchovníci) 128ᵇ.

vsaditi, pf.: A spletše korunu z trnie wſadychu na jeho hlavu 375ᵇ; kdyžto svatý Jan wſſazen v žalář 52ᵇ.

vsědnúti, pf.: syn boží wſſiedl potom na oslici tichú 319ᵇ.

vsiesti, pf.: když wſſiede (Kristus) na lodičku, jídechu za ním mlazší 111ᵇ.

vsieti, pf.: pak-li je (obilé) wſſiegyeſſ, obnoví 274ᵇ.

v-skóřě, adv.: súdce, jenž jmá wſkorzíe přijíti 152ᵃ.

vstánie, n.: ještě nás nepotvrdily muky božie ani jeho z mrtvých wſtanye 113ᵇ.

vstáti, pf.: Ta búře sama od sebe wſtala, oborta est 112ᵇ; A on wſtaw ukáza větry, surgens 115ᵃ.

vstávati, impf.: by lidé umrlí z mrtvých wſtawalí, resurectionem 165ᵇ; umrlí z mrtvých wzſtawachu 149ᵃ; ti, ješto sú viděli nemocného wſtawagicze 122ᵇ.

vstaviti, pf., *postaviti*: svú duši oděj v zlatohlav a wſtaw na ni korunu drahú 334ᵃ.

vstřěliti, pf.: (střela) když v které zvieře bude wſtrzelena 6ᵃ.

v-střieci, adv., *vstříc*: na huoru vzníti nemožechu wſtrziecý svému hospodinu, ad obviandum Deo 97ᵇ.

vstřětnúti v. *ustřětnúti*.

vstúpenie, n.: (syna božího) na nebesa wſtupený máte sě radovati 4ᵃ.

vstúpiti, pf.: u válku duchovnú s ním (diáblem) ſme wſtupili 3ª; člověk, jenž geſt wſtupil v dědinu svého otce 359ª.

vstupovati, impf.: to, jehožto oko tělestné nevídalo . . ., ani na srdce člověčie wſtupowalo 65ª.

však, adv., *však, vždyt*: ješto kakžkolivěk v smrtedlných hřiešiech bydlé, wſſak jsú ješče živi na tomto světě 51ᵇ; Odkud tomuto múdrost tato a divové? wſak je toto kovářóv syn, wſſak mateři jeho dějí Maria 236ª; v. také *ale*.

všaký, pronom., *každý*: na wſaki den 53ᵇ.

všelik, -ž, adv., *přece*: on (jez.) ukazova to, že myšlenie vie, ale wſſielik jich myšlenie (fariseů) obci nezjevil 183ª; Ale wſſielikz mnozí jsú chtěli řeckého jazyka rozum jeho (slova) vzieti 70ª.

všeliky, adv., *přece*: že prosiechu za to, ješto on (Herodes) wſſieliky i dřéve učiniti myslil 241ᵇ; naše mysl hrdá nechce toho dobrovolně ostati, ješto wſſieliki bezdieky na všaký den potracuje 53ᵇ.

všeliký, pronom., *všechen, každý*: wſielike tváře němé . . . svědčily 21ᵇ; Ale wſſielicy židové . . . vinnici ztratili 328ª; Člověk nenie jedno chlebem živ, ale slovem wſíelikim, ješto pochodí z ust buožích 46ª.

všemohúcí, adj.: veždy jsa wſſiemohuczy, omnipotens 16ª.

všívati, impf.: Nikte také newſywa sukna hrubého v rúcho v staré 130ª.

vſúpiti sě, pf.: našeho myšlenie diábel věděti nemóž, než skrze zjevenie znamenie muož ſie wtypíty 255ª.

vy, pronom.: když vás buoh volil k tomu, abyste wý od bludu odvedli lidi všeliké 66ª; když vám budú lidé láti . . . a všecko zlé na wý mluviti 59ᵇ; (Zda) chcete poznati toho, jenž wem nynie mluví 160ª; Toť bude wam duom váš opuščen 348ª; Tehdy já jim to vyznám, že jsem was nikdy neznal 94ª.

vybierati, impf.: (jez. káže) i malým i velikým . . ., newýbyeragýe ani znamenaje moci bohatých 141ª.

výborný, adj.: pokrm jmějieše ovoce neslýchané, wýbuorne 41ᵇ.

vybrati, pf., *vyvoliti*: Pošle syn člověčí anděly své i wýberu z královstvie jeho všecko zlé 224ᵇ; mnoho jest pozvaných, ale málo wýbranych 307ᵇ.

vydánie, n.: ku wýdaný počta 364ᵇ.

vydati, pf.: z svého zbožie desátek máte wýdaty 48ᵇ; v. též *počet*.

vydávati, impf.: (rúcho) svědečstvie o jeho svatosti wydawaſſe 33ᵇ.

vydierati, impf.: Tito duchovníci velmi tvrdě od chudých lidí desátek wydierarachu (sic) 345ᵇ.

vydřieti, pf.: Pakli tvé oko tebe pohoršuje, wýdrzy je a vyvrz od sebe 286ᵇ.

vyhnati, pf.: že dobří lidé . . . z svých bydl mají wyhnaný bytý 26ª.

vycházěti, impf.: to, ješto vychodí z ust, wychaſie z srdce 251ᵇ.

vychoditi, impf.: newychodte z tvé paměti jeho rány 386ª; Tehdy wychodieſſe k němu vešken Jerusalem 31ª.

vyjíti, vyníti, pf.: když wynde fík 357ª; musí wýnýty z smrtedlných hřiechóv 30ª; A když by syn buoží již křštěn, na tom miestě wýníde z vody 40ᵇ; (slovo) wynda ve mnohých lidí uši, immissum 16ª.

vykladač, m., *překladatel*: A ta jest věc (nepřeložitelnost slova) připudila i řeckého wýkladacze i latinského, aby ten hlas (racha) tak, jakž vzní, položil 70ᵇ.

vykládanie, n.: rozličné svatého písma wykladanye 225ª.

vykládati, impf. — *Klásti*: nade všecky jej (jez.) wykladachu a chváléchu 140ª. — *Vykládati*: jichžto jména svatý Matěj pořád wýklada 2ᵇ. — **v. sě**: Abraham otec mnohých lidí ſie wyklada 3ª.

vyklamovati, impf., *podvodně dobývati*: (duchovníci) i od chudých vduov jich zbožíčko wyklamowachu 344ᵇ.

vykopati, pf.: aby trnie wykopal (rozsevač) 215ᵇ.

vykúpenie, n.: znamenie našeho wykupenye 2ᵇ.

vykupitel, m.: našemu wýkupitelowí 47ª.

vykúpiti, pf.: kakú mocí od našeho pokušenie ſme wykupený 47ᵇ.

vyličovati, impf.: A to potom lépe wyliczygie, když praví 191ª.

vyliti, pf.: přistúpi k němu (jez.) žena jmající alabastr masti drahé i wylí na jeho hlavu 371ᵇ.

vyložiti, pf.: jich svatá jména chcmy duchovně wyložity 2^{b}.

vylupiti, pf.: Jest li to, že tvé oko pravé pohoršuje tebe, wylup je a vrz od sebe 74^{b}.

vymésti, pf.: (aby) z srdce lidského smrad hříchov . . . ven wymetl 32^{b}.

vymetati, impf.: (ježíš) wýmetaſſye všecko, ješto prodáváchu a kupováchu v chrámě 321^{a}.

vymietati, impf.: Tento newymyeta diáblóv 181^{b}.

vyminanie, n., *mnutí klasův*: (jez.) wýmýnanye dosvědčuje 198^{a}.

vyminati, impf., *mnouti*: počechu wymínaty klasy a jiesti 195^{b}.

vymluvenie, n.: o svatost, ku wýmluwený přenesnadná, ineffabile 15^{a}.

vymysliti, pf.: kto to mohl wýmyſlíty, excogitare 15^{a}; to, což gſſu tvoji ruce wymyſlie 296^{b}.

vynésti, pf.: za získané to jmá, což muož ven z ohně wýneſty 151^{b}.

vynieti, pf.: Nechať wynmu drastu z tvého oka 85^{b}; z kosti wynate z Adamova života 299^{a}.

vyniti, impf.: (jez.) vymínanie dosvědčuje, jišto (sic, jímžto) jeho mlazšie wynýechu (duchovníci) 198^{a}.

vyníti v. *vyjíti*.

vynositi, impf.: dobrý člověk z dobrého pokladu wynoſſi dobré 182^{b}.

vypisovati, impf.: Pak potom pokládá číslo svatých apoštolóv a jich jména wypýſſugie 144^{a}. — **v. sě**: ty (muky) skrze toto miesto ſie wypíſſugy denotantur 164^{a}.

vyplacenie, n.: buďte múdři k svému wyplaczeny 158^{a}.

vyplniti, pf.: (kněžie) když svú třiedu wyplnyechu, v tom pak městečku přebýváchu 318^{b}.

vypravenie, n.: o sladkost, k wypraweny nepodobná inenarrabilis 15^{a}.

vypravitel, m. — *Vypravěč*: (Mojžieš) onen wyprawítel tvých děl narrator 104^{b}. — *Osvoboditel*: neostávajmy svého wyprawitele Redemptorem 100^{b}.

vypraviti, pf. — *Vysloviti*: Otevru . . . usta svá, wyprawym skrytosti od počátka světa narrabo 224^{a}. — *Vysvětliti*: wypraw nám podobenstvie o stoklase na poli 224^{a}. — *Vyprositi*: lidský národ měl z diábelské moci wyprawen byty 14^{b}. — **v. sě**: (Josef) hledáše, kak by ſie mohl od nie (Marie) wyprawíty a vzdáliti 17^{a}.

vypravovati, impf. — *Vypravovati*: Co bych vám wyprawowal obláštně každú chválu Janovu 176^{b}. — **v. sě**: Svatéj a nerozdielné trojice ve krste wyprawge ſie znamenie 42^{b}. — *Uváděti*: tuto syn boží hlad wyprawugie 196^{a}. — *Vysvobozovati*: přide-liť Heliáš wyprawugie jej (jez.) 376^{b}, aby jej vysvobodil.

vyprositi, pf.: (aby) svéj dceři wyproſſila zdravie 257^{b}.

vypsati, pf.: to gſſu vše wypiſſalí (sv. evangelisté), aby ty vzal naučenie 203^{a}; (anděl) v bělosti svého rúcha geſt wypiſſan 393^{b}.

vypuditi, pf.: když Adama odtud (z ráje) wýppudyl 41^{b}.

vypustiti, pf.: (Josef) nechtě jie (Marie) z svého domu wypuuſtyty 14^{a}; wýpuuſte z svého srdce, ač které jmáte protivenstvie 10^{b}.

vypúščěti, impf.: drahý potok z svých pokladóv wypuſſczieſſ (studnice) 389^{b}.

vypuščovati, impf.: proto wýpuuſtygiem hlas z svých ust 32^{a}.

vypuzenie, n.: diáblové wýpuzenýe trpiechu 149^{b}, byli vymítáni.

vypuzovati, impf.: v tvé jmě gſme diábly wýpuzowali ejicere 94^{a}.

vyřězati, pf.: jakožto úd některý tvého těla z tebe wyrziezan byl 300^{a}.

vyrúbiti, pf.: každé dřevo, ješto nenese dobrého ovoce, buude wýrubeno 91^{b}.

vyryti, pf.: když muože(m) z božských skutkóv . . . smysl některý duchovný wýríty 248^{a}.

vysaditi, pf.: aby dci kniežete z toho čísla byla wyſſazena 135^{a}.

vysocě, adv.: Neroďte wyſſocze rozuměti, ale bojte sě 64^{a}.

vysokost, f.: rozum jeho (svatého čtenie) jest také hlubokosti, že nikte nemuož k jich (!) wyſſokoſty úplně dosieci 227^{a}.

vysoký, adj.: (sv. mučeníky) někdy s skal dolóv wýſſokich sstrkovali 28^{a}; wýſoke věci hledajte Quae sursum sunt 98^{a}; on všech wyſſich nawyſſy jest 177^{a}; skrze naywýſſieho kněze světlost 101^{b}; u wyſſokem lakomství jeho pokušuje 48^{a}.

výsost, f.: pusť sě dolóv s téjto wyſſoſty 46[a]; onu wýſſoſt . . . sem zameškal illa summa 98[b].

vystřieci, pf., *upozorniti, navésti*: (prorok) wyſtrziehl je, aby skrze to znamenie poznali svého krále 319[a]; Tehdy ona (dci Herodiadina) wýſtrziezena mateří: Daj mi, vece, . . . hlavu Janovu 238[b].

vystřiehati sě, impf.: když by ſie byl (člověk) smyslně wýſtrzíehal, aby tomu pokušení nepovoloval 42[a].

vystúpiti, pf.: že bylí jako z uma wyſtupilí animo alienati 113[a].

vystupovati, impf.: mnozí křiví svědci proti němu (jez.) wiſtupuowachu 374[a].

výšiti sě, impf.: (abyste) tiem ſie newyſſili non extolli 101[a].

výštie, n.: síla potřebna jest . . . v každém protivenství až do wýſſie (!) duše usque ad animae exitum 113[b].

vytáhnúti, pf.: buude wytazen ten nevod naplněn 232[a].

vytahovati, impf.: protož praví: wytahugycze (nevod) 232[a].

vytéci, pf.: jinak by sě rozpukly lahvice a víno by wýteklo 130[a].

výtečný, adj.: Kak je toto wýteczný muž 339[a].

vytesati, pf.: jenž (hrob) byeſſie wyteſſal z skály 377[a].

vytrhati, pf.: snad sbierajíce stoklasu, wýtrhali byste s ní i pšenici 221[b].

vytrhnúti, pf.: (Petr) wytrhl svój meč 278[a].

vyvésti, pf.: židové, když biechuu wýwedený z Egypta 76[a].

vyvléci, pf.: u vodě velikéj muky jsi se pohrúzil, aby mě všeho odtud wywlekl 386[b].

vyvoditi, pf.: byla (búře) poslušna tomu, jenž wýwuody větry z svých pokladuov 112[b].

vyvoliti, pf.: kdyžto v sud wywoleny přenesen byl in vas electionis 92[b]; mnoho jest pozvaných, ale málo wywolenych 330[b].

vyvozovati, impf.: Dobře velmi je (apoštoly) tudy ku pokoře připravuje (jez.) a z závisti wywodygye (sic) 287[b].

vyvrci, pf.: Pak-li oko tvé pravé pohoršuje tebe, wýwrzſſ je 72[a]; jedno menšie plevy buduu ven wýwrſſyení 37[b].

vyznati, pf.: Neprovláčí[1] si pravdy wyznaty Non distulisti confessionem 99[b].

vyznávati, impf.: Dřéve wýznawagie tak pak i slova mluvě contestans 98[b].

vzácný, adj.: ta (viera) jemu (bohu) jest wzaczna, aestimat 106[a].

v-zajtra, adv.: často ten . . . nás předejde a ledva wzaýtra jej postihnem 311[b].

vzbíti, pf.: když gſſuu (židové) . . . syna božieho . . . na kříž vzbili 329[a].

vzblúditi, pf.: když by sě naše mysl, wzbludíeczi, od své zlé vóle sě nenavrátila 148[a].

vzbúděti v. *vzbúzěti*.

vzbuditi, zbuditi, pf.: (jez.) zamúti moře a wzbuudy větry, commovit 112[b]; moře zbuudil a opět je utišil (jez.) concitabat 113[a]; (Aby) kniežata a králové toho světa wzbbuzeni byli concitentur 115[a].

vzbuzenie, n.: pro našeho srdce wzbuuzenye 57[a].

vzbúzěti, impf.: wzzbudyety k dobrému nejsem klíčen 174[b].

vzbuzovati, zbuzovati, impf.: nebo oni (diábli) búři mořskú wzbuzugý commovent 115[a]; že ge syn boží zbuzowal své mlazšie aby prosili 143[b].

vzdálený, adj. z part.: vezmi ji k sobě jako svú ženu, podlé obyčeje svatebného ot tebe velmě wzdalenu alienam 17[b].

vz-dál(i), adv.: bieše (městečko) do Jerusalema wzddal jednu míli 318[b].

vzdáliti, pf.: Pustím ji pryč, wzdalí ji od sebe longe faciam 17[b]. — **v. sě**: hledáše (Josef), kak by ſie mohl od nie (Marie) wzdality se longe facere 17[a].

vzdalovati, impf.: čím který člověk svého svědomie od těch lidí . . . viece wzdaligie, kráše bude kvísti mezi svatými anděly 27[b].

vzdáti, pf.: A tak snažnú wzdal modlitvu obtulit postulationem 98[b].

vzdávati impf.: chválu tobě wzdawam 4[b].

vzdechnúti pf.: V kteřížkolivěk (sic) čas hřiešný člověk ke mně Wzdechne 10[b].

vzdělánie zdělánie, n.: k wzdíelany svý vinnici (sic) 308[a]; jenž k zdyelany svéj vinnice najal jest dělníky 307[b].

vzdieti, pf., *nazvati*: wzdyegieſſ jemu ježiš vocabis 18[b].

vzdřiemati sě, pf.: A když meškánie činieše ženich, wzdrziemachu ſie všecky (panny) 359^{b}.

vzdržěti sě, pf.: Nebo ač ſie dvakrát aneb třikrát muožeš wzdrzety čtvrté snad padneš 74^{a}.

vzdvihač, zdvihač, m.: Azaiáš sě zdwíhacz vykládá 9^{a}.

vzdvíhati, zdvíhati, impf.: Toť jest beránek buoží, jenž zdwiha hřiechy tohoto světa 9^{a}. — **v. sě**: Wzdwihachu ſie vlny, ale (jez.) tlačieše je 249^{b}.

vzdvihnúti, zdvihnúti, pf.: I wzdwizechu ostatek (chleba) 243^{a}; A my pak mámy své srdce od tohoto světa zdwyhnuty k onomu věčnému světu 9^{a}. — **v. sě**: Tehdy búře veliká vznide a wzdwize ſie na moři 111^{b}; Starý nepřietel proti prvniemu člověku . . . ſie zdwihl 47^{b}.

vzdychánie, n.: ktož smie to beez wzdychanye . . . vzpomanúti 382^{b}.

vzdychati, impf.: Plač na své hřiechy, wzdychay 255^{b}.

vzebrati, pf.: (Římští) všicku přípravu služby božie wzebrali 297^{a}.

vzechtieti sě, pf., *zachtíti se*: Potom ſie jemu (jez.) wzchotye jiesti 46^{a}; wzechtýe ſie jemu (jez.) jiesti 321^{a}.

vzezřěnie, n., *pohled, vzhled*: Slovo tvé jest wzezrzienye aspectus 104^{b}; Bieše pak wzezſſrzenye obličej jeho (anděla) jako blesk 391^{a}.

vzezřieti, pf., *vzhlédnouti*: hospodine, wzezryzz na jich hrózu 296^{b}.

vzhlédnúti, pf.: (ježíš) wzhled na nebe požehna a zlomi (chléb) 243^{a}.

vzhrdati, pf.: jakoby král wzhrdal rúchem, ješto by bylo z žínie . . . učiněno 334^{b}; když by oni . . . obrátiti sě wzhrdalí 147^{a}; (Viz) kakť . . . člověk tento byl . . . wzhrdan 384^{b}.

vzhrděti, pf.: jenž (Petr) wzhrdyew všemi bludy, pravé viery sě přídržal 271^{a}.

vzhrzěti, pf.: Penězi zajisté wzhrrſſyety snadno jest 353^{a}.

vzcházěti, impf.: (ti) dřéve . . . do královstvie nebeského wzchaziegiſ 309^{b}.

vzchod, m., *východ*: od wzſchodu slunečného de Oriente 167^{a}.

vzchoditi, impf., *vycházeti*: jenž svému slunci velí wzchodyty i nad zlé i nad dobré 75^{b}.

vzchovati, pf., *vychovati*: onino gſſu býlí wſſchowaný mezi pohany, ale vy mezi proroky 207^{b}.

vzieti, pf.: ktož prosí, ten weſſme 11^{b}; (Mojžieš) vzem posílenie 2^{a}; Tehdy kniežata wzenſſye radu kúpichu . . . pole 375^{a}; (rytieř) wzam húbu naplni ji octa 376^{b}; otěžme jich wzewſſie naučenie od jezukrista 341^{a}; skrze dvanádcste kamenóv, ješto gſuu byli wzíety z Jordana 144^{a}, atd.

vzjednati, zjednati, pf., *zpořádati, upraviti*: (učeník byl by musil) hospodářstvie zpósobně zgiednaty 111^{a}.

vzkládanie, n.: mniechu, by časté wzkladanye svú rukú na dietky jako jiný člověk ustál (jez., sic) 303^{a}.

vzkřěsitel, m.: Eliachim wzkrzieſſýtel sé vykládá 12^{a}.

vzkřěšovati, impf.: Nemocné uzdravujte, mrtvé wzkrzieſſuyte 149^{a}.

vzkřiesiti, pf.: že muož (bóh) z tohoto kamenie syny Abrahámovy wzkrzieſſyty 31^{a}.

vzkřiešenie, n.: (syna božieho) z mrtvých wzkrzieſſiený máte sě radovati 4^{a}.

vzkrušenie, zkrušenie, n., *lítost*: skrze pravú zpověd a vnitřnie wſſkruſſyenýe 228^{b}; jišto (hřiešníci) nechtie ſkruſſienýe mieti 228^{a}.

vzkrušený, zkrušený, adj. z part., *kajícný*: Srdce ſkruſſyeneho a pokorného buoh nebude nenáviděti 228^{a}.

vzkvísti, zkvísti, pf.: který jest užitek semene, ješto na počátce wzektwe a najposledy pak svadne 160^{b}; A proměniv rúcho tělestné zkwetl geſt (v) věčný kráse (jez.) 386^{a}.

vzložiti, pf.: ruku wzlozie (jez.) na člověka uzdravováše 201^{b}.

vzložovati, impf.: (duchovníci) wzlozygy je (břemena) na pleci lidská 343^{b}.

vznieti v. *zvnieti*.

vzníti, pf.: Wzende vám slunce pravedlnosti 5^{b}; Tehdy búře veliká wznyde a vzdviže se na moři 111^{b}; (semena) ihned wznýdechu 213^{b}.

vzorati, pf.: wzuorzme své pole 246^{b}; kdyžto již bylo wzorano (pole) i poseto 223^{a}.

vzplakati, zplakati, pf.: A vyšed ven (Petr), zplaka hořce 374^{b}.

vzpomanúti, zpomanúti, pf.: Wzpomanzmez (sic), bratříce milá, na naše hřiechy 312[b]; I wzpomanu Petr slovo ježíšovo 374[b]; aby skrze otázanie zpomenulí (mlazší) na ten div 262[b].

vzpomínati, zpomínati, impf.: (sv. mučeníci) s velikým děkováním zpomínagi 28[b].

vzrósti, pf.: i wzroſte trnie i zadusi je (semena) 213[b].

vzsvésti, pf.: (falešní proroci) mnoho jiných . . . s pravé viery na bludnú wzſſwedu 349[b]

vztáhnúti, ztáhnúti, pf.: Tehdy ježíš wzſtah svú ruku, dotče jeho (malomocného) 97[b]; Tehdy vece (jez.) k člověku: Ztiehny svú ruku extende 199[b]; kdyžby v žádosti cizím věcem wzſtazena byla (uzda) 55[b].

vzteklý, adj.: (židové) jako wzteklí sě zabýváchu 202[b].

vztiekati sě, impf.: (Židové) zlobivě ſie wztiekachu 202[b].

vztrhnúti sě, pf.: když ſie vietr wztrzie veliký 250[a]; Mnoho bojóv, mnoho válek wztrrhlo ſie bylo v židovskéſ zemi 349[b].

vztrhovati, impf.: že búře ſie wztrhugie, muož lodička smutek trpěti 248[b].

vzvěděti, zvěděti, pf.: o Lazařovi když wzwiedye (jez.), osta tu pól třetieho dne 136[b]; Nikte nás nezwie, kto jsme 277[b]; když zwies smrt toho krále 18[a].

vzvolati, pf.: tehdy Mojžieš . . . wzwola k hospodinu a řka 277[b].

vzývati, impf.: Pohani . . . pánem mě wzýwagy 106[b]; (Kristus) vzýwagie svědečstvie svatého proroka, praví o sobě 5[b] (?).

ymna v. *hymna*.

z, praep. — vyšed ježíš z domu 213[b]; tato králevá k němu ſ konce země přišla 208[a]; Tehdy Josef vstav ze ſpaníe 14[b]. — ne z gytra . . ., ale k večeru 110[a]. — jmějieše svatý Jan rúcho z ſſyrſti kamelowych 30[b]; A což pak učiním z giezíſſie, jemužto dějí kristus? 375[b], s Ježíšem; abyste nepřátelóm dobře činili z ſweho ſbuozie tieleſtneho 87[b]; syn boží sám z ſſwe wlaſtnye mocy mluvieše 97[a], v. také *ot*; (Jan) z urzada sobě poručeného pokorně sě omlúvá 38[b]; že kto z ktere nemocy nebo z ktereho zleho by zbaven 202[b]; (jez.) ustáv ſ cyeſtý sedieše 113[a]; každý z naſſ 12[a]. — hospodin učí bližnieho nemoc z míloſrdenſtwie trpěti 78[b]; z obyczíegye by mohl někdy křivě přisieci (člověk) 77[b]; (lze) hospodinu z tiech darow děkovati 153[a]; (hospodin) napomínaje je z ſlibbu praví 295[a]. — (diábel) Z lakomſtwie jeho (jez.) pokusil 47[b], srv. lakomſtwem pokusil t.; když učini (hospodář) nájem s dělníky z pennyezie dennieho 307[a]; najlepšie město Jeruzalem z korzen převrátili 297[a]. — Předl. opakována: z welike z ſſwe pychy 359[a].

za, praep. — S genitivem: za dawneho czaſſu 15[b]; za ſtareho dawna byl ten obyčej 212[a]. — S akkusativem: zvrhli jsú (lidé) tvá slova za ſſie 380[b], zavrhli; aby stál (ježíš) za ny před tvým oblicějem 386[a], za nás; modlte sě za ſſwe protywnyki 75[b]; dajž Za mie a za ſſe (peniez) 284[b]; (apoštolové) majíce péči za nye (lidi) i pověděchu 305[b], o ně; oko za hoko (sic), zub za zub 75[b]. — Siet za weliku wiecz nestojí 54[a]. — dobrá vóle za ſkutek počtena bude 6[b]; (Kafarnaum) bieše za hlawu kalilejskéj zemi 204[a]; vy jim za zle nemáte, a každý z ní (David a Achimelech) přestúpil zákon 197[a]; (každý) jměj za to, že přijímá jezukrista 168[b]. — Pudí-li tě kto, by s ním nesl některé břiemě za mílí, jdi s ním druzie dvě míli 80[b]. — S instrumentálem: Tehdy oni . . . jídechu za nym (jez.) 53[a], v. také *po*; (Abraham) inhed uzřel berana za ſſebu 160[a]. — Předl. opakována: nedoloženo.

zaběhnúti, pf.: toť již ten drak před vaší modlitvú pryč zabiehl 312[b].

zabíjěnie, n.: velmi viece bude vzdálen od zabígenýe 69[a].

zabíjěti, impf.: že jest řečeno starým: Nezabigîeý 69[b]; ktož to naplní, aby nezabíya[1] 69[a].

zabiti, pf.: kdyžto byl Uriáše zabil Uria interfecto 92[a]; zabil gíí sílu mé duše interfecisti 104[b]; Tehdy zradie vás . . . a zaby vás interficient 349[a]. — **z. sě**: jenž bieše spadl s uokna . . . a do smrti ſíe zabil 149[b].

zabitie, n.: (Mojžieš) chtěl varovati ženského zabitye 76^a.

zablúditi, pf.: By kto jmel sto ovec a jedna z nich zabludyla 287^a; (mátě jeho) tělestného sě smysla držeti nemúdře zabludyla 210^a.

zabrániti, pf.: nikte nebyl, kto by jemu mohl zabranytý 183^b.

Zabulon, *jm. země*: v krajích zabulon a Neptalim 51^a.

zabylstvo, n., *urputnost, zášť*: div sě tomu jich nešlechetnému zabilſtwu 203^a.

zabylý, adj., *urputný*: skrze moře zabyle tento svět (rozumějte) 248^b.

zabývati sě, impf., *zapomínati se, bouřiti se*: (Židové) jako vzteklí ſie zabywachu 202^b; pak-li jej (koně) pustíš bez uzdy, dáš ſie jemu zabýwaty a skákati 256^a; kakž ſie kolivěk moře zabýwa 249^a.

zádava, f., *strast*: že jsú takú zadawu trpěli (hlad) 196^b.

zadávenie, n., *zardoušení*: Judáš zadawenye sě vykládá 146^b.

zadáviti sě, pf., *zardousiti se*: on (Judáš) sě sám oběsil a provazem zadawil 146^b.

zadek, m.: (hospodin) udeřil své nepřátely w zadek 114^b.

zadchnúti sě, pf., *udusiti se*: (Židové) zlostí chtiechu ſie zadchnuty 322^b.

zadržěnie, n.: jiešto (duše) zadrzienye v těle jest krmě tato tělestná retinaculum 83^a.

zadržěti, pf.: (aby žádný z nás) žádného poskvrněnie nezadrzal na svém srdci retineat 100^a.

zadusiti, pf.: trnie a hložie, ješto siemě slova božieho zaduſſilo 305^a.

zadušovati, impf.: obluda bohatstvie zaduſſygie slovo 220^b.

Zafira, f., *jm. os.*: Svatý Pavel . . . zafiru tresktal 86^a.

zahladiti, pf.: Neroďte mnieti, bych byl přišel zahladyti zákon nebo proroky 67^a; (Jonáš) jměl za zlé, že Ninivitščí nezahlazený 207^b.

zahnati, pf.: že zahnaw (bůh) temnost našeho srdce, dal nám světlost 239^a.

zahraditi, pf.: tento drak zahradyl mi usta 312^b.

zahubenie n.: stalo se jest toto jich (židů) zbitie a zahubenye 331^b.

zahubiti, pf.: (Herodes) rád jej (jez.) zahubity chtieše 22^b.

zahubovati, impf.: (múcha) jež sladkost olejovú zahubugie exterminat 162^b.

zahýnati, impf., *hynouti*: rozdělením veliké veci zahynagy 183^b.

zahynúti, pf.: jakž jednú zahýnu (ptačstvo), tak viec nebudú 83^b.

zahynutie, n.: tehdy rúče jim přide zahynutie 357^b.

Zachariáš, m., *jm. os.*: což jest řečeno skrze proroka zachariaſſie 319^a. — Adj. possess. -**óv**: až do krve zacharzîaſſowý, syna Barachiova 346^b.

Zacheus, m., *jm. os.*: (královstvie nebeské) stálo zacheowi za polovici zbuožie 54^a.

záchod, m. — *Západ*: zachod slunečný umučenie a smrt . . . znamenává 110^a. — *Záchod*: všecko, což v usta vchodí, v břicho jde a w zzachod puščeno bude in secessum 254^b.

zachovati, pf.: všeliků věc světskú chovajíce tratíte a ščedře dávajíce zachowate 151^b.

zachovávati, impf.: víno nové v lahvice nové lejí, a tak obého zachowawagi 130^b.

za-jedno v. *jeden*.

zajieti, pf., *zabrati, vypůjčiti si*: když chce (bližní) u tebe co zagiety, neodvracuj sě od něho . . ., ale požič 81^a.

za-jisté v. *jistý*.

zajíti, pf.: kdyžto slunce již chce zagity 110^a; když by je které protive(n)stvie zaſſlo 156^b.

zajtra, adv., *zítra*: ješto (seno) dnes jest a zaytra bude v pec vrženo 82^b.

zajtřější, adj., *zítřejší*: Neroďte pečovati o zaytrzieyſſiem dni 82^b.

zajtřie, n., *zítří*: Skrzie zaytrzie svaté písmo budúcí čas znamenává 85^a.

zakalenie, n.: jejiešto (studnice) čistota bez zakalenýe 389^b.

základ, m.: skrze dvanádcste zakladuow Jerusalema 144^a; ti všickni budú v blud uvedeni, nebo dobrého zaklada jmieti nebudú 354^b.

zaklati sě, pf., *kopnouti se, klopýtnouti*: (zástupové) kladiechu (roždie) po cestě, aby oslík sě neustrčil, ani ſie zaklal v nohu 319^b.

zaklínati, impf.: Zaklynam tě živým bohem, aby nám pověděl 374^a.

zákon, m.: w starém zakonie 2^b. — bych byl zrušil zakon a proroky 65^b.

zákonně, adv.: jímž (jazykem), kdy je čist a bez poskvrněnie, boha zakonye držíme 256ᵃ.
zákonový, adj.: podlé přikázanie zakonoweho, legis 17ᵇ.
založiti, pf.: (duom) byl zalozen na skále 95ᵃ.
zameškalý, adj.: jakožto lénié lid a zameſkalí negligentes 97ᵇ.
zameškati, pf.: onu výsost lenivě ſem zameſkal tardare passus sum 98ᵇ.
zameškávati, impf.: ktož až do poslednie starosti bohu slúžiti zameſkawa 309ᵇ. — **z. sě**: veliká pokuta bude těm, ješto ſie sami v svém dobrém zameſſkawagi 330ᵇ.
zametati, impf.: (jez.) jeho (diábla) zlosti všecky zamece 186ᵃ.
zamietati, impf.: když zamieta (jez.) ty, ješto sě chlubiechu, refutari 93ᵇ.
zamlčěti, pf.: kak oni (apoštolové) . . . svých velikých neduostatkuov nezamlczíelí 262ᵇ.
zamucovati, impf.: Ani protivenstvie (nás) zamuczuý 172ᵇ.
zámutek, m.: když uzříte mrzkost zamutka . . ., utecte na huory 351ᵃ, ohavnost zpuštění Br.
zamútiti, pf.: když všel v lodičku (jez.), zamuty moře fecit turbare 112ᵇ; pro tvú drahú duši tak pro mě zamuczenu 387ᵃ.
zamysliti, pf., *uminiti si*: kázals jemu (Jidáši) pospiešiti tiem, což bieſſie zamýſſlil 381ᵇ.
zamýšleti, impf.: diábel tak zamyſle, aby přivedl k bludu ty, ješto slyšie 118ᵃ.
zanietiti, pf., *zanítiti, vzbouřiti*: chovajme sě, abychom sobě sami ohně nezahnýetyli (sic) 44ᵃ. — moře, ješto bieſſie zaniczieno od své hlubokosti commotum 116ᵃ.
západ, m.: ode vzchodu a zapadu slunečného 8ᵇ.
zapečětiti, pf.: ješto (Marie) geſt prvá byla (v)slibem čistoty panenské zapeczetiena 378ᵇ.
zapekelný, zapeklený, adj.: že jsú nevěrní a zapekelný s věrnými smiešeni byli 88ᵇ; kak jsú byla . . . zapeklena některých židuov srdce 21ᵇ.
zapěti, pf., *zazpívati*: dřéve než kokot zapiegie, třikrát mne zapříš 373ᵃ.
zapierati, impf., *popírati*: ne jako potvrzuje, ale jako zapierage negare 172ᵃ.
zapiti sě, pf., *opojiti se*: ktož kolivěk lakomstvím tohoto světa geſt ſíe zapil 32ᵇ.
záplata, f.: Nikte nevšívá zaplaty sukna hrubého v nové (sic) rúcho 133ᵃ.
zaplatiti, pf.: (jez.) nechtieše chudým utrhati a sám za sě zaplatyty (daň) 285ᵇ.
zapojiti, pf., *opojiti*: aby (tento kalich babylonský) mne . . . obludnú sladkostí nezapogyl 388ᵇ.
zapojovati, impf., *opojovati*: Některý (kněz) mysl těch, (ješto) slyšie, zapogygie inebriat 174ᵇ.
zapomanúcí, adj. z part., *zapomětlivý*: Manasses zapomanuczí sě vykládá 10ᵃ.
zapomanúti, pf.: to vše, což měli, toho zapomanuli 53ᵃ.
zapomínati, impf.: nezapomýnaí mne 295ᵃ.
zapomnieti, pf.: přielišnú péči zapoviedá (hospodin), pro ništo by člověk . . . zapomnyel svého náboženstvie 84ᵇ.
zápověd, f.: to jest proty boží zapuowiedy ženu od sebe pustiti 300ᵃ.
zapověděti, pf.: však geſt záko(n) starý zapuowiedіel prohibuisset 99ᵇ; jabko zapowiedyeneho dřeva 47ᵇ.
zapoviedati, impf.: syn boží nezapowieda přisahati 77ᵇ.
zaprieti, pf.: Petr také na buožiem umučení zaprziel a řka negarit 92ᵃ; ktož mne zaprzý před lidmi, zaprzým já jeho také před svým otcem 162ᵃ.
zapuditi, pf.: když některé zlé skutky od sebe zapudyme 4ᵇ; čím svój hlad zapudýme 245ᵃ.
zapuzovati, impf.: nepřestúpám kázanie, ale zapuzugy trudovatinu fugo 100ᵃ.
zarytý, adj. z part., *zarputilý*: sluha tento zarýtý a nevděčný 295ᵃ.
zasě, adv. — *Zpět*: všichni zaſſie na zemi padli 382ᵇ; Veď ju do Egypta a opět zaſſe přiveď do země židovskéj (Josef Marii) 18ᵃ. — *Opět*: Sluha, jenž jest dvojie závažie vzal, zaſſie navrátil 365ᵇ.
zaslúženie, n.: nic našemu zaſſluzený (nemáme připisovati) 4ᵇ.
zaslúžiti, pf.: výsosti toho jména (anděl) i vy . . . muožete zaſſluzytý 174ᵃ.

zastavovati, impf., *dávati v zástavu*: Milý pane, . . zaſtawugīth tohoto druhého přietele vadem dedisset 292ª.

zástup, m.: zaſtupowe diechu po něm, turbae 97ᵇ.

zatajenie, n.: Protož kúpené jest zatajenye (sic) jeho vzkriesenie 396ª.

zatajiti, pf.: toto kúpenie lži, skrze něsto chtěli jsú (židé) pravdu božieho vzkriesenie zatagity 396ᵇ.

za-tiem, adv.: když jídechu kupovat (nemúdré panny), zatiem přijide ženich 362ᵇ.

zatracenie, n.: abychom nedošli věčného zatraczenye 5ª.

zatratiti, pf.: duchovníci radu činiechu proti němu (jez.), kak by jej zatratyli 199ᵇ.

zatýkati, impf.: ktož zatyka svoji uši, aby neslyšal 90ª.

zavázati, pf., *ovázati*, *opoutati*: Hřiešnýma rukama byli rúchú obličej . . . zawazalí 383ª; (ženy kojící) milováním k svým dietkám ſſuu zawazany 353ª.

zavazovati sě, impf., *zaplétati se*: Hlédaj, kakť sami (duchovníci) v svém otázaní sami ſie zawazugy 251ᵇ.

závažie, n., *hřivna*: deset tisícóv zawaſſzy talentorum 293ᵇ.

za-věrné, adv., *zajisté*: Zawíerne právi vám, vero 72ª.

záviděti, impf.: milosrdný pán a mistr nezawídý svým sluhám 144ª.

zavierati, impf., *zavírati*: (hoře vám) ješto zawierate královstvie nebeské před lidmi 342ª. — **z. sě**, *končiti se*: A tak ſie to zawíera (kázání na hoře): Blahoslavení jsú pokojní 63ᵇ. — všecko, což jest písáno v zákoně i v prorociech, to ſie v tomto krátkém slovci zawiera 90ᵇ, jest obsaženo.

zaviniti, pf.: to, jenž proti tobě zawinyl (bratr) 71ᵇ; aby on také odpustil svým bližním viny, jim(i)žto by proti němu zawynyli 293ᵇ.

závist, f.: (ktožkolivěk) zawiſty prot[1] svému bližniemu hoří 32ᵇ.

závistivý, adj.: jest diábel zawiſtywy a pyšný 58 .

závistný, adj.: proti oněch zawiſtnych řeči 186ª.

zavolánie, n., *zvolání*: (jenž) ſkrzie zawolanýe svého hlasu Lazaře z mrtvých vzkriesil 9ᵇ.

zavolati, pf., *zvolati*: A když zawolachu naň (jez.) kniežata popová a starší, nic neodpověde 375ª

zavrci, pf.: (že) židové někteří svú zlost a závist zawrhuuce, zase přijmú vieru křesťankú 26ᵇ; pánu všeho stvořenie jako zawrzenemu robětězovi políčky dávali 383ª.

zavřěnie, n.: to, což ste slyšeli jako w zawrzíení, kažte otvořitě in mysterio 163ª.

zavřieti, pf.: tře mladí jinochové v peci . . . býechuu zawrzyený inclusi 15ᵇ.

zazpievati, pf.: A ihned kokot zazpíewa cecinit 374ᵇ.

zažéci, pf.: ktož jedinú zayzie v sobě oheň 74ᵇ; Ani zazhuuce svieci, postavie ji pod mieru 66ᵇ; zayzhuuce 65ᵇ; (mámy jmieti) srdce vždy zayzene k milování 8ª. — **z. sě**: v lakomství býli gſſuu ſie zayzhlí 315ᵇ.

zažiehati, impf.: nikte nezazieha sviece proto, aby ji skryl 66ᵇ.

zažženie, n.: Jesse zayzenŷe sě vykládá7ᵇ.

zbaviti, pf.: aby jej (lid) zbawil hřiechóv liberare 18ᵇ; zbawíw jej nemoci erigens a languore 101ᵇ; že kto z které nemoci . . . byl zbawen 202ᵇ.

zbavovati, impf.: (Jan) duše hřiechóv nezbawowaſſie 36ª; ješto já . . . činím..., lidi z jich zlosti zbawugie 189ª.

zběh, m.: jako . . . zbyezy semo tamo blúditi budete 206ᵇ.

zběliti, pf.: (ješto) zmyli jsú své rúcho a zbíelili ve krvi beránkově 28ᵇ; pokrytci, ješto ste podobni k hrobuom zbíelenŷm 343ª.

zbíti, pf.: ješto (Římští) některé (židy) z nich hladem zmořili, některé mečem zbili 297ª; býkové moji a ptactvo mé zbýto geeſt 330ª.

zbrojiti sě, impf., *bouřiti se*: A když vníde (jez.) do Jeruzalema, zbrogi ſie všecko město 321ª.

zbýti, pf.: budúcích muk zbudemý 213ª; učini to Ježíš, chtě zástupóv zbytý 110ª.

zbývati, impf., *zbavovati se*: (had) skrze úzkú dieru lazí a tak staré kóže zbywa 158ª.

zcúditi, pf.: co jest neslıčného, káží vše zczídıty 32b.
zcuzoložiti, pf.: ktož uzří ženu, aby jiej požádal, již jı zcízolozıl v svém srdcı 72a.
zčesati, pf.: když sě postíš, zceſſ svú hlavu 90b.
zčiniti, pf.: (žena zlá) mnohé sirotky zczynyla 325b.
zčistiti, pf.: ježíš vece onomu, jehožto zczıſtyl od trudovatıny 100b.
zčiščovati, impf.: (syn boží) malomocné zczıſczowal 140b.
zčrnati, pf.: že jıch (židóv) ženy . . . prací a horkem bıechuu velmě zczrnalý 76b.
zda, conj.: zda chceš co proti zákonu mluvıtı 67b; protož sě pokusılı (duchovnícı), zda by . . . mohlı jej (jez.) lstıvě obtécı 336a. — ty, Kafarnaum, zda až do nebe budeš povýšena, až do pekla sendeš 176a.
z-daleka v. *daleký*.
zdáti sě, impf.: těsno a úzko ſıe zda činıtı skutky pravedlné, úzko ſıe zdý na modlıtvě dlúho bdıetı 91a; keř Mojžéšóv zdaſye ſıe, by hořal comburi videbatur 15b.
zde v. *sde*.
zdejší v. *sdejší*.
zdělánie v. *vzdělánie*.
zdravie v. *sdravie*.
zdravý v. *sdravý*.
zdv- v. *vzdv-*.
Zebed(eus) m., *jm. os.*: ı uzře druhá dva bratry . . . v lodí z ſeebedem, s otcem jıch 53a. — Adj. possess. **-óv**: Jakuba syna zebedowa 53a; mátě synóv zebedeowıch 314a.
zeď, f.: jakožto zdíj velmě tvrdú jı (našı duši) obklíčí (pokrščenıe) 36b.
zední, adj.: v dıerách skalských a zednych 45a.
zedrati, pf.: aby sobě poddané zedraty mohlı 157a.
zejmati, pf., *zjímati*: (Tit a Vespesian) židovstvo zbili a některé zeymalı 331b.
zeleněti impf., *zelenati se*: (obılé) odkudž hnıe v zemı, odtudž zelenye a obnovuje 274b.
zelený, adj.: Roždka olıvná zelena 45b; (že již) lıst jeho (fíku) zelen 357a.
zelina, f.: (rozsevač vychodí) aby zlú zelínu sbıeral 215b.
zelinie, n., *tráva, býlí*: (kázanıe svatého čtenıe) nerostlo w zelynýe, ale v dřevo velıké
zemdliti, pf.: jakožto jed aspıdóv údy člověčıe tajně zemdlí, takéž lıchva všecko zbožıe v dluh obrátí 81a.
země, f., *země, prsť*: w židovskéj zemı 1a; Jıná (semena) padechu mezı skalé, ješto nejmıechu mnoho zemíe 213b.
zeměnín, m., *krajan*: Přistúpıl centurıo jako cızozemec rodem, ale jako zemýenyn srdcem 102b; nebo ste vy od svých zeman též trpělı jakožto ı onı od žıduov 295b.
zemětřěsenie v. *třěsenie*.
zemřieti, pf.: nebo gſuu zemrzıelı tı, ješto jsú hledalı smrtı toho děťátka 29a.
zemský, adj.: (lıdé sváříe sě) o zemſke a o časné zbožıe terrena 61a.
zesnúti, pf., *usnouti*: (panny) vzdřıemachu sě všecky ı zeſſnuchu 359b.
zest(k)vieti sě, pf., *zaskvíti se*: I zeſtkwıe ſſe oblıčej jeho jako slunce 276a.
zetřěnie, n., *záhuba*: tvého všeho zetrzíenye byl jsem příčınek 383b.
zetřieti, pf. — *Utříti*: jeho (zrádce) prokleté nohy . . . ráčıl sı umývatı ı zetrzıetý 381a. — *Ztlačiti, potlačiti*: Cesta geſt . . . mysl zlým myšlením často zetrzıena 216b; když geſt náš jezukrıst dıábla zetrzıel 4a. — **z. sě**: ktož padne na ten kámen, zetrzıe ſıe 326b.
zhasiti, pf.: (mój mılý) svíce, z nıežto dým jde, nezhaſſy 180a.
zhasnúti, pf.: v ohnı, jenžto nıkdy nezhaſſne 31b.
zhynulý, adj. z part.: k nıčemu sě nehodí suol zhynula 66a.
zhynúti, pf.: (syn boží) káza zhynuty všem nepřátelóm evanescere 115b; ınhed zhýne trudovatına effugit 100a.
zhynutie, n.: konec ne vždy znamenává zhynutýe, ale někdy svrchovánıe 161a.
zima, f.: Modlte sě, aby vaše běhánıe nebylo zymíe nebo v sobotu 353a; pro nečas, pro zymu a pro bláto nesnadno jest běžetı 353a.
zimní, adj.: zymnýeho času 205b.
zisk, m.: aby každý tıem věčıeho zyſku dobrýmı dıely hledal 34b.
získati, pf.: A jest-lı to, že bude poslušen (náš bratr), zyſczıemy duši jeho, lucri-

facimus 291^{b}; za zyſkane to jmá, což množ ven z ohně vynesti 151^{b}.

zjednati v. *vzjednati*.

zjěvenie, n. — *Zjevení*: ſkrzie ſie zgiewenye ducha svatého 235^{a}; ſkrzie zgyewenýe ducha svatého 2^{b}. — *Projev*: trojie věc, tověz hněv a hlas . . . a v hlase uhanenie zgiewenýe 70^{b}.

zjěviti, pf.: Jdi a zgiew chválu boží 139^{a}; on (jez.) nepřišel na to, aby hřiešníky zgyewil 183^{a}. — **z. sě**: tehdy anděl boží zgiewí ſie jemu (Josefovi) a řka 14^{a}.

zjěvně, adv. — *Vně*: i vnitř i zgiewnye 121^{b}. — *Zjevně*: ti, ješto zgyewnye jsú pohani aperte 291^{b}; aby jejie (dievky) vzkřiešení tiem zgiewnýegie bylo 136^{b}.

zjěvník, m.: zgiewnyczy slovú ti Publicani 291^{b}.

zjěvný, adj.: a zgíewní učiní rady každého srdce (hospodin), manifesta 163^{a}; Nebo zgiewny hřiešníci též činie publicani 76^{a}.

zjěvovati sě, impf.: inhed otázanie ſie zgiewugie 190^{b}.

zjievati, impf., *zjevovati*: přikáza jim (jez. uzdraveným), aby jeho nezgiewalí 199^{b}.

zkalenie, n.: aby beze všeho zkalenye . . . naše korúhev nalezena byla 249^{a}.

zkáleti, pf., *pokáleti*: Všicku jeho krásu krví zkalel zvěř 386^{a}.

zkaliti, pf.: ješto (údy) sě zdáchu, by byly zkaleny a poskvrněny 28^{b}.

zkaziti, pf.: abych zákonového ustavenie nezkazil non destruam 18^{a}.

zkaženie, n.: ani o zkazený Jeruzalema . . . nic jim neodpověděl (jez.) 349^{b}.

zkažovati, impf.: Vach, jenž zkazygeſſ chrám boží a ve třech dnech jej vděláváš 376^{a}.

zklamati, pf.: Herodes viděv, že gſuu jím oni králi učení ſklamalí 25^{a}.

zkrotiti, pf.: inhed bude uzdravena (duše) a uzdú svaté čistoty bujnost svého těla ſkroty 109^{b}.

zkrýti, pf.: zkry mě, až i mine tvuoj hněv 389^{a}.

zkušovati, impf.: (jez.) ne vždy jiným (sic, l. jediným) činem jich zlosti zkuſſowal 184^{a}.

zkvetlý, adj. z part.: Ale Nazaret zkwetlý sě vykládá 27^{b}.

zkysati, pf.: až zkyſſalo všecko (mouka s kvasem) 224^{a}.

zlámati, pf.: O divná pokora mrzutého, mdlého, jehožto všickni údi gſuu zlamaný 122^{a}; člověka, jehožto byeſſye dna zlamala 201^{a}. — **z. sě**: na niž (hól) kto sě podepře, lehce ſie pod ním zlama 153^{b}.

zlato, n.: ofěrovachu jemu své dary: zlato, kadidlo a myrru 20^{b}.

zlatohlav, m.: svú duši oděj w zlatohlaw 334^{a}.

zlatohlavový, adj.: nenie vám potřebie zlatohlawnoweho rúcha 333^{b}.

zlatoustý, adj.: Krysostom zlatovſtý 196^{a}.

zlatý, adj.: (jez.) neseděl jest na zlatem voze 319^{a}.

zle, adv.: aby to, což by byl zle kúpil, potom opět draze prodal 150^{b}; že i leží (dietě) i dna je lámá i zle ſie ma dure detentum 103^{b}.

z-lehky, adv.: ne poctivě ani zlechkí, ale s hlukem . . . jej ubudichu leniter 113^{a}.

zleptati, pf., *zdeptati*: neboť jej zvěř škaředá ſleptala 385^{b}.

zlobivě, adv.: (židové) zlobiwie sě vztiekáchu 202^{b}.

zloděj, m.: aby na svých polích žádného zlodyege nejímali 196^{b}.

zlodějcě, m.: aby mezi nepřátely a zlodyeyczemí počteni nebyli 370^{a}.

zlodějstvo, n., *zlodějství, zločin*: (z srdce pochodie) smilstva, zlodyeyſtwa 251^{b}; z přestúpenie soboty na svaté apoštoly židové žalováchu radějši nežli zlodýeſtwa (sic) 196^{b}, z polní krádeže.

zlomiti, pf.: (ježíš) vzhléd na nebe požehna a zlomí i da mlazším chléb 243^{a}; (Maria) pečeti čistoty nezlomíla, non perdidit 15^{b}.

zlořečený, adj.: zlorziecený slovieše, ktož by byl plodu po sobě neostavil 337^{a}.

zlost, f., *zloba*: (židé) w svéj zloſty jsú zhynuli in malis 114^{a}; pro židovskú zloſt, pravitatem 16^{b}; i jich zloſt i vaše šlechetnost bude zjevena nequitia 163^{a}.

zlostně, adv.: když uzře mnicha v dobrém rúše, inhed zloſtnye jej posúdie 86^{b}.

zlostný, adj.: Zda oko tvé zloſtne jest proto, že jsem já dobrý 307^{b}.

zlý, adj.: aby zlu zelinu sbieral 215b; skrze zle povolenie pravam 18b; zle domněnie po stvořiteli žádáchu vzbuditi (diáblové) 58a. — nejmám ženy své, pójdu k zlee dceři 74a, k nevěstce. — Subst. **zlé**, n.: Tak je veliké zle závist, že . . . i svým vlastním sě protiví 202a.

zmámiti, pf., *omámiti*: (Strážní) jakožto mrtvi zmameny ležiechu 394a.

zmazati, pf., *pomazati*: našeho jezukrista otec buoh geſt zmazal olejem 2b.

z-mladu v. *mladý*.

zmlátiti, pf.: Pšenice také, když najprvé buude zmlaczena, leží s plevami 37b.

zmluviti, pf., *namluviti*: ti, ktož co zlého na ně zmluwie, nemají sě báti 190a.

zmořiti, pf., *umořiti*: ješto (Římští) některé (židy) hladem zmorzyli 297a.

zmrznúti, pf.: ana (duše) jako žíně na ledu zmrzla 283b.

zmučiti, pf.: (tělo) puostem zmuczene přivede nás ku pokání 50a.

zmýti, pf.: Tys . . . Naamana . . . v Jordaně zmýl tingens 99a; Oči jejie (duše) jako holúbkově, ješto gſuu mlékem zmýtye 45a.

znamenati, impf.: Znamenaýte ptačstvo nebeské Respicite 83b; A jest znamenaty notandum 167b; Znamenaymez i my Consideremus 100a. — (židé) ohradichu hrob, znamenawſſíe kámen, i strážemi 390b; skrze znamenie svatého křižma milostí ducha svatého ſme znamenany 46a.

znamenávati, impf.: A to obé znamenawa našeho jezukrista significat 3a; aby lidé znamenawali, že diábli i sviniem nemohú škoditi 119a. — **z. sě**: Ale co ſie to znamenawa, hlédámy! 248a.

znamenie, n.: Učiň na sobě znamenie svatého kříže signum 312a; (Josef) moc velikého znamenye . . . v niej (Marii) znajieše mysterii 17a.

znamenitě, adv.: velmi znamenytíe přičiněno jest 69b.

znamenitý, adj., *proslulý*: když člověk který znamenytŷ v najmenší lži nalezen bude, velmi sě toho stydí 68a; I jmějieše (vladař) tehdy velmi znamenyteho vězně 375a.

známost, f., *známost, znalost*: příde (duše) k znamoſty svatého písma 63a; ani (židé) jsú to mému otci činili, takú znamoſt majíce jeho 205b, znajíce; (některý) má znamoſt a ochotenstvie u bohatého 367b.

známý, adj.: Od znamýeyſſich věcí příklady přivozuje 183b.

znáti, impf.: Znaſſ-lí to Confiteris 99b. — **z. sě**: nemlč vždy ſie znaty non taceas confiteri 100b.

z-nenáhle, adv. (kontam.): že jest syn boží tiem znenahlegie šel . . ., aby provlekl tak dlúho, až by dievka umřela 136a.

zoře, f. pl.: aby zorze, napřed jdúce, ukázaly, že sě den již přibližuje 31b.

Zorobabel, m., *jm. os.*: Salatiel pak urodil zorobabela 1b.

zpievanie, n.: že jsú k jich zpyewany . . . neskákali 178b.

zpievati, impf.: (andělové) zpíewagíce a veseléce sě, psallentes 19a.

zploditel, m.: (Kristus) zplodytel lidského spasenie 109b.

zploditi, pf.: aby nic neostalo, z něhožto by zlý národ muohl zplozen byty 36a.

zpomáhati, impf.: (slyšali jsme) jezukrista tápajícím ſpomahagice 248a.

zpomanúti, pf.: když zpomanem, že jsme bratra na něčem urazili 71b; zpomanuw (Jan) na svú křehkost 38b.

zpósobenie, n., *tvářnost, podoba*: Noe z svého korábu vypusti vrána, chtě věděti, které jest zpoſſobenýe na zemi 45b; že jest on (jez.) byl kraššieho zpoſſobenýe mezi všemi lidmi 8a. — *Prozřetelnost*: neroďte sě báti, byste byli živi bez božieho zpoſſobenye sine providentiam 164b.

zpósobenstvie, n., *zpusobilost*: diábel když nevidí kličenstvie a zpoſobenſtwie, ani pokusí, ani umie 222a.

zpósobiti, pf., *upraviti, zříditi*: Abychom tak již svój život zpoſſobili 33b; Ten pokoj, jenž v člověce vnitř buude zpoſſoben 62b; (tento) od lóna Abrahamova zpoſſoben deputatus est 103a. — **z. sě**: ani by oni (apoštolové) svati byli, by ſie byli dřéve vnitř sami k tomu nezpoſſobyli 219a.

zpósobně, adv., *úpravně, řádně*: (učeník) otcovo odkázanie byl by musil pósobiti, . . . hospodářstvie zpoſobnýe zjednati 111a.

zpósobovati, *upravovati*, impf.: To hospodin dřéve zpoſſobuge, aby (kresťané) duchovnie lidi přijímali 168b.

zpověd, f.: Zpowied hřiechóv 34a.

zpoviedati sě, impf.: zpowiedagice ſie svých hřiechóv 31a.

zpraviti, pf., *zpraviti*, *napraviti*: Připravujte cestu boží a zprawte jeho stezky 30b; i zprawena ge múdrost od svých synóv 176a.

zprávně, adv.: hlad lidský ſprawnýe jmajíce za omluvu 197a; Ale zajisté on je měl k nim ſprawnyegie řéci: 323a.

zpravovati, impf.: jenž nebe i zemi zprawugie, gubernat 112b.

zprostiti, pf., *vysvoboditi*: aby nás služby diábelské zproſtyl 7b.

zprostřieti, pf., *rozprostříti*: své kázanie a učenie zproſtrziel (jez.) 236b.

zpýchati, pf., *zpyšněti*: (aby) nezpychal, přepuščena nemoc na jeho tělo byla 123a.

zpytati, impf., *zpytovati*: chcemy-li vyšším smyslem to, což sě stalo, ſpytaty 128a.

zpytač, m.: skrze dvanádcste ſpytaczow poslaných od Mojžieše 143b.

zračenie, n.: O milostivé, o předivné zracenye 379a.

zrádcě, m.: i Judáše zradczy máme přijímati 168b.

zraditi, pf.: když uslyše Ježíš, že geſt Jan zrazen 51a.

zrak, m.: když tito (slepci), zraku nemajíce, jediným slyšením v syna božieho jsú věřili 137b.

zrazovati, impf.: Judáši, políbením syna člověčieho zraſſugeſſ 382b.

zrcadlo, n.: abychom tu (nad vodú sv. písma) jako w zrczadle osidla diábla . . . viděli 44b.

zřieti, impf.: Mistře, viemy, (že) nebojíš sě nikohého, nebo nezrzyſſ na dóstojenstvie člověčie 335b.

zrno, n.: žádné zrno pšeničné 38a.

zrovnati, pf., *vyrovnati*: země ta jako jablko zrownana buude 357b.

zrúbiti, pf., *zrubati*: větvě plané jablani buudu ſruubeny 35b.

zrušenie, n.: kdy sě to stane, tověz chrámu zruſſienýe 349a.

zrušiti, pf.: aby byl zruſſen mír zlý rumperetur 167a; Tit a Vespezian zruſſýwſie Jeruzalem a chrám 352a.

zrušovati, impf.: na svědečstvie, že zákona nezzruſſigie, ale zákon doplnije (jez.) 277a.

zstydnúti, pf.: A proto že bude přielišná zlost, zſtýdne milovánie mnohých 349a.

ztáhnúti v. *vztáhnúti*.

ztlačiti, pf.: drahokamenie nemecte před svině, nebo snad by je ztlaczíli svými nohami 87b.

ztonúti, pf., *utonouti*: v němžto (jezeře) gſuu vepřové ztonuli 117b.

ztopiti, pf.: proto ſuu diáblové ty vepře ztopili 120a.

ztracenie, n. — *Ztráta*: Žalost jest smutek pro ztraczenýe milých věcí 61a. — *Zatracení*: Aby sobě věčného ztraczenýe přičinili (židé) 21b.

ztracovati, impf.: ztraczugice odplatu perdentes 101a; (hřiešnici) tak ztraczygy oči milosti božie 228a.

ztráta, f.: Ztraty cizie jako sám své želeti 54b. — *Škoda*: Čemu je tato ztrata? 371b.

ztratiti, pf.: Učiněna jest matkú, ale čistoty neztratyla non amisit 15b. — *Zatratiti*: Já, člověk ztraceny, tvého všeho zetřenie byl jsem příčinek 383b.

ztrava, f.: odkud ztrawa, čím sě živiti sumptus 168a.

ztráviti, pf.: Ač jsú co s sebú přinesli (zástupové), to gſſu již v těch třech dnech ztrawili 262a.

ztřiesti sě, pf., *otřásti se*: Země ſſe ztrzeſſie a skály sě ssedachu 376b.

zub, m.: zub za zub 75b.

zváti, impf.: avšak jeho (jez.), an nás zowe, netbáme následovati 53a; kteréž koliněk naleznete, zowte na svatbu 330a.

zvěděti v. *vzvěděti*.

zvěř, m. i f.: Všicku jeho krásu krví zkálel zwýerz 386a; neboť jej zwierzz škaředá zleptala 385b.

zvieřátko, n.: Když malá zwierzatka a laciná bez buoha stvořitele nemohú zhynúti animalia 164b.

zvieřě, n.: smyslné zwíerzie, tověz anděl animal 21a.

zvěstovati, impf.: aby ktož čtenie zwíeſtugie, od čtenie také živ byl 153a. — **z. sě**: (ten lid) v tom slově ſie zwieſtowaſſie 18b.

zvlažiti, pf.: Já jsem sadil a Apollo zwalazil 253^b.

zvnieti, impf.: aby ten hlas tak, jakž wzný, položil 70^b.

zvolenec, m.: náš jezukrist byl jest zwolenecz buoží 6^a.

zvolenie, n., *vyvolení*: jako od lidí je (apoštoly) rozjednávaje a jim božie zwolenýe . . . ukazuje 268^b, že jsou vyvoleni.

zvoliti, pf.: (obyčej lidí na moři), že světlost některé hvězdy sobě zwuole 13^b.

zvrhnúti, pf.: otemnělo jest jich (židů) srdce, hospodine, a zwrhly gſſu tvá slova za sě 380^b.

zvučný, adj.: s hlasem tak zwucznym, jako by byla někaká . . . trúba 356^b.

zvuk, m.: V každú zemi všel jest zwuk slova jich (apoštolů) 231^a; nežli by jediné wzwuk (!) nelibosti uslyšal byl 70^b.

zžasnúti, pf., *ustrašiti*: Tesknosti strachu ſſuu ſzieſſený ti, ješto . . . viery nejměchu 393^b. — **s. sě**: pro jeho (anděla) strach ſſzieſſiechu ſie strážní 393^b.

zžéci, pf., *spáliti*: jímžto (duchem svatým) bychom mohli zſſeczí toto trnie 246^b.

zžieti, pf.: aby oni zzelý to, ješto jsú nebyli vseli 142^b.

žádanie, n.: tito (apoštolové) darmo závidiechu jich (synů Zebedových) zadaný 315^b.

žádati, impf.: zadagice nebeského královstvie desiderantes 98^a; v duši zadagící zlého nevende duch múdrosti 42^a.

žádný, adj. — *Žádoucí, milý*: A nenie to těžká služba, ale velmi milá a zadna 28^b desiderabilis; Od toho miesta, zadný jezukriste, počal jsi trpěti 379^b. — *Žádný*: bez svaté cerekvi zaden i nemuož spasen býti 139^a; aby židové nestydliví i zadne omluvy nejměli 31^b; Žena nejmá zadnyeyſſieho (!) múdřejšieho mnieti než svého muže 338^b.

žádost, f.: w ka(ž)déj zadoſty, affectu 167^b; ne pro žádnú zadoſt tělestnú in concupiscentia 15^a; (duše) by sě zadoſtyem svého těla obránila 358^b.

žádúcí, adj.: nic nám nepřekážej od těch zaducich huod 108^a.

žákovský, adj.: sebrav všecky starosty kněské a zakowſſke 20^a.

žákovstvo, n., *nižší duchovenstvo*: snad že zakowuſtwo skrze pokoru má povýšeno býti 287^a.

žalář, m.: kdyžto svatý Jan vsazen w zalarz 52^b.

žalm, m.: pravie, by ten zaalm byl učiněn o sluze Abrahamovi 341^a.

žaloba, f.: nesmějiechu zjeviti těch zalob 183^a.

žalost, f.: potom budete w zaloſtí a budete plakati 24^b.

žalostiti, impf.: tehdy buduu zaloſtyty všickni národové 351^b; zaloſty hospodin těch měst 180^a.

žalostivě, adv.: Hlédala mátě zaloſtywíe . . . na smrt svých synóv 211^a.

žalovati, impf.: zda by . . . co slyšeli, z něhožto by naň (jez.) zalowaty mohl[1] 58^b.

žaltář, m.: Jakožto prosieše svatý David w zaltarzî a řka 8^a.

žaltářník, m.: Ješto zaltarznýk dobře znamenaje praví 148^a.

žaltářóv, adj.: podle slova zaltarzowa 228^a.

žaludek, m.: Požívaj málo vína pro mdlobu zaludka tvého 150^a.

že, **ž**, enkl. pro důraz: Proč ze v tomto puostu čtyřidceti dní ostřieháme 49^a; Przieſtanz hněv 50^b; wſſakz ze každý, jenž se z ženy narodí, nenie bez poskvrněnie 40^a; Naſſleduyſſmez, bratřice milá, . . . cesty 213^a.

že, **ež**, conj.: viem, ze všecko móžeš quia 99^a; vědieše (Jan) do sebe, eez je viece než prorok 211^a. — Což dieme, bratřice milá, den súdný, ze od milovánie tohoto světa . . . sě nepolepšímy 53^b, jestliže.

žebrák, m.: aby on (jez.) poznal své zebraki (nás), poznajmy my také své 90^a.

žebránie, n.: Velíš nám zebraným živ býti 154^a.

žebrati, impf.: tacíž jsú ti právě, ješto zebrzy, jako ti, u nichžto zebrzý 90^a.

žehránie, n., *domlouvání, výtka*: protož také slyšímy od něho ziehranye z malé viery increpationem 113^b; Všecka tato řeč jest zehranye jich nevěry 178^b.

žehrati, impf., *domlouvati*: Tehdy poče (jez.) zehraty města 176[a] hriešníkóm nepochlebovál, ale tvrdymi slovy zehral a tka 173[b], abychom nebyli zehraný jako zidové 246[a].

žěl, adv.: Potom pak by jemu toho zzel 322[a].

žělenie, n.: Zelenýe žádné v buoh nepadá 42[b].

žěleti, impf.: tak jich (pání sluh) zelety (jmají), condolere 103[b]; Blahoslavení jsú, ješto zelegý a pláčí 44[b].

železný, adj.: zeleeznymı hřebíky byl probıt (jez.) 385[a].

žěliti, impf.: Zelım, že jsem člověka stvořıl 42[b]. — **ž. sě**: (Taký jest pláč) že by ſíe mohlo buohu . . . zíelıty 26[a].

žeň, f.: Zen jest velıká, ale dělníkóv málo 139[b]; ať obé roste až do zný 221[b].

žena, f. — *Žena*: co zlého trpıe ı mužıe ı zeny pro své smılstvo 283[b]. — *Manželka*: pro Herodıadu, bratra jeho zenu 238[a]. — *Nevěstka* v. *zlý*.

ženich m.: Žda mohú smutnı býtı synové mladého zenýcha 130[a]. — Adj. possess. **-óv**: Nemohú synové zzeníchowí žalostıtı 130[b].

ženiti sě, impf.: neslušıe ſıe zeníty 298[a].

ženní, adj.: času zennýeho ı řku žencóm 221[b].

ženský, adj.: (Heroda) přemohla mılost zenſka 240[a].

žezl, m., *žezlo*: Zezl králový v ruce nesıeše (jez.) 384[b].

žid, m.: Ale zydye . . . sě hřıešníky nazývatı nechtıechu 34[b]; Nebo zydowe . . . bıechu přıvyklı obyčejóm pohanským 76[b].

židovský, adj.: Svatý Matěj byl jest zydowſkeho pokolenıe 1[a]; po vší zydowſkey zemı, Judeam 162[a].

židovstvie, **-o**, n.: Obyčej bıeše w zýduowſtwí toho času 33[b]; že jsú sě jım zydowſtwo svú zlostí protıvılı 332[b].

žieti, impf.: Nebo člověk, co bude sıetı, též také buude zyetý messurus sis 169[b]; věděls, že já zný tu, kdež jsem nesál 364[a]; že anı sejí (ptáci), anı zny 82[a].

žiezlivý, adj.: byl jsem zyezlýw a dalı ste mı pitı 368[b].

žíla, f.: když člověk krmı jıe nebo pıe, ınhed tu krmı . . . rozlé po údıech a po zylach per venas 254[b].

žíně, f.: ana (duše) jak zynye na ledu zmrzla 283[b].

žínie n.: Toť jsú tı, ješto w zyní chodıe, na púščı přebývají 334[a].

živiti sě, impf.: odkud ztrava, čím ſíe zywíty 168[a]; (lıdé) jıšto jí (lodıčkú) ſíe také zywıechuu sese transigebant 116[a].

život, m. — *Tělo*: had vším svým zywuotem hlavu přıkrývá 157[b]; panna počne w svém zywotye 14[b]. — *Život*: (ješto) vedú zywot hanebný 93[b].

živý, adj.: Jenž jest zyw a kraluje vivit 19[b]; Člověk nenıe jedno chlebem zýw 46[a]; Zaklínám tě zywým bohem 374[a]; Nenıe buoh mrtvých, ale zywích 335[b].

žlab, m.: zlab synóv Enuon vallis 164[a].

žleb, m.: (vzhlédl jsı) na tento zleb pln pláče 378[b].

žluč, f.: Prvá vlastnost (holúbkova), že zluczı nejmá 44[a].

žlučový, adj.: po octovém a zluczowem napojení 392[a].

žnec, m.: jıné kazatele jakožto zencze poslal 37[a].

žráti, impf.: Hoře vám, mıstřı a duchovnícı, pokrytcı, ješto zerzete domy vdovıe 344[b].

žrnov, m.: Dvě melıce (budeta) w zrnowıech 352[a].

žženie, n.: svěžte (stoklasu) v snopky ku ýzíený 224[a].

Opravy a doplňky.

Na str. 248 na okraji *P. L.* m. *N. L.*

Lat. text homilií sv. Tomáše Aquinského v. S. Thomae A. *Opera omnia t. X.* p. 42—272.

SBÍRKA PRAMENŮV
KU POZNÁNÍ LITERÁRNÍHO ŽIVOTA V ČECHÁCH,
NA MORAVĚ A V SLEZSKU.

SKUPINA I. ČÍSLO 10

EVANGELIUM SV. MATOUŠE

S HOMILIEMI.

K VYDÁNÍ UPRAVIL

DR. JOSEF HOLUB.

V PRAZE.
NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.
1913.

Publikace III. třídy České Akademie posud vydané.

a) Rozpravy:

ROČNÍK I.
Čís. 1. *Jan Kvíčala.* Nové kritické a exegetické příspěvky k Vergiliově Aeneidě . K 3·—
„ 2. *Adolf Patera.* Jana Amosa Komenského korrespondence . . . . „ 3.60
„ 3. *J. Truhlář.* Počátky humanismu v Čechách . . . . „ ·80
„ 4. *Robert Novák.* Grammatická, lexikální a kritická pozorování u Velleja Paterkula „ 1·80
„ 5. *Jiří Polívka.* Kronika o Bruncvíkovi v ruské literatuře . . . . „ 2·80

ROČNÍK II.
Čís. 1. *V. E. Mourek.* Syntaxis složených vět v gotštině . . . . „ 6·40

ROČNÍK III.
Čís. 1. *Jan Kvíčala.* Bádání v oboru skladby jazyků indoevropských. Část I. . . . „ 4·80
„ 2. *Robert Novák.* Mluvnicko-kritická studia k Liviovi . . . . „ 4·—
„ 3. *Vavřinec Josef Dušek.* Hláskosloví nářečí jihočeských. I. Část: Consonantismus „ 1·—
„ 4. *Josef Truhlář.* Humanismus a humanisté v Čechách za krále Vladislava II. „ 3·20

ROČNÍK IV.
Čís. 1. *Ferdinand Menčík.* Příspěvky k dějinám českého divadla . . . . „ 2·60

ROČNÍK V.
Čís. 1. *Jan Kvíčala.* Kritické a exegetické příspěvky k Platonovým rozmluvám. I. Faidros. Gorgias . . . . „ 7·

ROČNÍK VI.
Čís. 1. *Josef Zahradník.* O skladbě veršů v Iliadě a Odyssei . . . . „ 2·80
„ 2. *Vavřinec Josef Dušek.* Hláskosloví nářečí jihočeských. II. Část: Vokalismus „ 1·—
„ 3. *Jan Kvíčala.* Kritické a exegetické příspěvky k Platonovým rozmluvám. II. Protagoras. Symposion . . . . „ 6·40
„ 4. *Ignác Hošek.* O poměru jazyka písní národních k místnímu nářečí . . . „ —·40

ROČNÍK VII.
Čís. 1. *Jan Loriš.* Rozbor podřečí Hornoostravského ve Slezsku . . . . „ 1·50

ROČNÍK VIII.
Čís. 1. *Ignác Hošek.* Nářečí českomoravské. Díl I. Podřečí polenské . . . . . . „ 2·60

ROČNÍK IX.
Čís. 1. *Vavř. Jos. Dušek.* Kmenosloví nářečí jihočeských . . . . „ 1·50
„ 20. *Václav Vondrák.* Studie z oboru církevněslovanského písemnictví . . . . „ 3·20
„ 21. *Ignác Hošek.* Nářečí českomoravské. Díl druhý: Podřečí polnické. I. 1. Mluvnický nástin . . . . „ 2·70
„ 22. *Ignác Hošek.* Nářečí českomoravské. Díl druhý: Podřečí polnické. I. 2. Ukázky podřečí . . . . „ 2·70
„ 23. *Jan Máchal.* Staročeské skladby dramatické původu liturgického . . . . „ 4·—
„ 24. *Vavřinec Jos. Dušek.* Hláskosloví nářečí jihočeských. III. část: O změnách slabičných a o kvantitě . . . . „ 1·40
„ 25. *Jan Kvíčala.* Příspěvky k dějinám lyrického a tragického básnictví řeckého „ 5·50
„ 26. *Ant. Kašík.* Popis a rozbor nářečí středobečevského . . . . „ 3·20
„ 27. *St. Souček.* Studie Štítenské . . . . „ —·80
„ 28. *Hynek Vysoký.* Praxiteles . . . . „ 2·40
„ 29. *Ant. Frinta.* Novočeská výslovnost . . . . „ 4·90
„ 30. *Václav Tille.* České pohádky do roku 1848 . . . . „ 2·70
„ 31. *Arnošt Kraus.* Pražské časopisy 1770—1774 a české probuzení . . . . . . „ 1·50
„ 32. *Josef Hanuš.* Mik. Adaukt Voigt, český buditel a historik . . . . „ 1·60
„ 33. *Oldřich Hujer.* Slovanská deklinace jmenná . . . . „ 4·70
„ 34. *Jan Krejčí.* Příspěvky k poznání básnické činnosti Siegfrieda Kappera . „ 2·60
„ 35. *Rudolf Dvořák.* Žalmy. Část I. . . . . „ 7·—
„ 36. *Josef Chlumský.* Pokus o měření českých zvuků a slabik v řeči souvislé . . . „ 2·—

b) Mimo Rozpravy:

V. E. Mourek. Kronika Dalimilova. Vydání II. . . . . K 2·80
V. Vondrák. Glagolita Clozův . . . . „ 6·
Jan Urban Jarník. Dvě verse starofrancouzské legendy o sv. Kateřině Alexandrinské „ 10·—
Václav Vondrák. Frisinské památky . . . . „ 3·60
J. Hanuš. Život a spisy Václava Bolemíra Nebeského . . . . „ 1·20
Adolf Petr Záturecký. Slovenská přísloví, pořekadla a úsloví . . . . „ 6·80
Frant. Bartoš. Národní písně moravské nově nasbírané. (Díl I.) . . . . „ 7·30
Frant. Bartoš. Národní písně moravské nově nasbírané. (Díl II.) . . . . „ 14·80
Maxmilian Křepinský. O poměru předlohy Hartmannova Gregoria k starofrancouzským legendám o sv. Řehoři . . . . „ 2·20
Ant. Truhlář. Rukověť k písemnictví humanistickému, zvláště básnickému v Čechách a na Moravě ve století XVI. (Svazek I.) . . . . „ 3·—

Josef Truhlář. Katalog českých rukopisů c. k. veřejné a universitní knihovny pražské K 2·40
František Groh. Topografie starých Athen. Část I. . . . . „ 2·40
V. *Tille.* Roncesvalles . . . . „ 1·50
František Groh. Topografie starých Athen. Část II. . . . . „ 1·60

c) Sborník filologický.

Ročník I. K 8·40
Ročník II. . . . . „ 6·—
Ročník III. . . . . „ 6·—

d) Sbírka pramenů. Skupina I. Řada I. (Spisy nejdávnější až do začátku XV. stol.)

Čís. 1. *Martin Hattala.* Besední řeči Tomáše ze Štítného . . . . K 2·40
„ 2. *Adolf Patera.* Žaltář Poděbradský . . . . „ 4·60
„ 3. *Justin V. Prášek.* Marka Pavlova z Benátek Millión . . . . „ 4·20
„ 4. *František Černý.* Evangeliář Olomoucký . . . . „ 3·50
„ 5. *Adolf Patera.* O sv. Jeronymovi knihy troje . . . . . . „ 2·30
„ 6. *Jan Loriš.* Sborník hraběte Baworowského . . . . . . „ 5·60
„ 7. *Adolf Patera.* Čtenie zimnieho času . . . . „ 2·32
„ 8. *Emil Smetánka.* Staročeské životy sv. otcův . . . . . . „ 17·—
„ 9. *František Šimek.* Cestopis t. zv. Mandevilla . . . . . . „ 8·20

e) Sbírka pramenů. Skupina I. Řada II. (Spisy od dob M. Jana Husi až po r. 1620.)

Čís. 1. *Just. V. Prášek.* M. Kabátníka cesta z Čech do Jerusaléma a Kaira r. 1491—1492 K —·80
„ 2. *Jan V. Novák.* Staročeská Gesta Romanorum . . . . . . „ 4·60
„ 3. *Ant. Truhlář.* Jana Albína Ezopovy fabule a Brantovy rozprávky . . . „ 5·50
„ 4. *Ferdinand Strejček.* Jana Hasištejnského z Lobkovic putování k svatému hrobu „ 1·60
„ 5. *Čeněk Zíbrt.* Staročeský Lucidář. Text rukopisu Fürstenberského a prvotisku z roku 1498 . . . . „ 1·—
„ 6. *Čeněk Zíbrt.* Frantova práva . . . . „ 2·—
„ 7. *Mil. Svoboda.* Mistra Jakoubka ze Stříbra překlad Viklefova Dialogu . . „ 4·30
„ 8. *Čeněk Zíbrt.* Markolt a Nevím v literatuře staročeské . . . . . „ 4·40
„ 9. *J. V. Novák.* Petra Comestora Historia scholastica. Část 1. . . . . . „ 6·25

f) Sbírka pramenů. Skupina II. (Obsahuje literární korrespondence a prameny cizojazyčné.)

Čís. 1. *Josef Truhlář.* Listář Bohuslava Hasišteinského z Lobkovic . . . . . . K 4·40
„ 2. *Adolf Patera.* Vzájemné dopisy Josefa Dobrovského a Fortunata Duricha z let 1778—1800 . . . . „ 5·80
„ 3. *Josef Truhlář.* Dva listáře humanistické. I. Dra. Racka-Doubravského. II. M. Václava Píseckého. S doplňkem listáře Jana Šlechty ze Všehrd . . . „ 2·—
„ 4. *V. J. Nováček.* Františka Palackého korrespondence a zápisky. I. Autobiografie a zápisky do r. 1863 . . . . „ 2·80
„ 5. *V. J. Nováček.* Františka Palackého korrespondence a zápisky. II. Korrespondence z let 1812—1826 . . . . „ 3·10
„ 6. *Václav Otak. Slavík.* Karla Aloisa Vinařického korrespondence a spisy pamětní. I. Korrespondence od roku 1820—1833 . . . . „ 4·—
„ 7. *Josef Karásek.* Kollárova dobrozdání a nástin životopisný z roku 1849 . . „ 1·80
„ 8. *Vl. Francev.* Korrespondence Josefa Dobrovského. Díl II. . . . . . . „ 4·—
„ 9. *Adolf Patera.* Korrespondence Josefa Dobrovského. Díl III. . . . . . . „ 3·30
„ 10. *František Bílý.* Korrespondence a zápisky Frant. Ladislava Čelakovského. I. Seš. 1. K 2·20. — Seš. 2. K 2·20. — Seš. 3. . . . . „ 1·80
„ 11. *J. V. Novák* a *V. Flajšhans.* Daniele Sinapiuse Neoforum Latinoslovenicum „ 1·60
„ 12. *Richard Schmertosch v. Riesenthal.* Ioannis Cocini a Cocineto opuscula I. Isagoge ad tres sermones Ciceronis de oratore . . . . „ —·56
„ 13. *Václav Otak. Slavík.* Karla Aloisa Vinařického Korrespondence a spisy pametní. II. Korrespondence od roku 1833—1849. Seš. 1. K 4·—. Seš. 2 „ 4·40
„ 14. *František Bílý.* Korrespondence a zápisky. Frant. Ladislava Čelakovského. II. Seš. 1. 4·20. Sešit 2. . . . . „ 4·—
„ 15. *Ferd. Strejček.* Vojtěcha Nejedlého Bohyně, báseň v osmi zpěvích . . . „ 2·80
„ 16. *V. J. Nováček.* Františka Palackého korrespondence a zápisky. III. Korrespondence z let 1816—1826 . . . . „ 2·—
„ 17. *František Bílý.* Korrespondence a zápisky Frant. Ladislava Čelakovského. III. Sešit 1. . . . . „ 4·40

g) Sbírka pramenů. Skupina III. (Obsahuje práce bibliografické v jakémkoli jazyku sepsané od nejstarších časů až po doby přítomné.)

Čís. 1. *Čeněk Zíbrt.* Bibliografický přehled českých národních písní . . . . . . K 5·80
„ 2. *V. Flajhšhans.* Knihy české v knihovnách švédských a ruských . . . . „ 1·20
„ 3. *V. Flajšhans.* Literární činnost M. Jana Husi . . . . „ 2·50
„ 4. *Zdeněk V. Tobolka.* Česká bibliografie. Svazek I. Za rok 1902 . . . . . „ 4·20
„ 5. *Zdeněk V. Tobolka.* Česká bibliografie. Svazek II. Za rok 1903 . . . . „ 5·50
„ 6. *Zdeněk V. Tobolka.* Česká bibliografie. Svazek III. Za rok 1904 . . . . „ 5·—
„ 7. *Zdeněk V. Tobolka.* Český slovník bibliografický. Díl I. . . . . „ 2·60

h) Archiv pro lexikografii a dialektologii.

Čís. 1. *František Št. Kott.* Příspěvky k česko-německému slovníku zvláště grammaticko-fraseologickému . . . K 11·60
,, 2. *V. Flajšhans.* Podrobný seznam slov rukopisu Královdvorského . . . ,, 1·80
,, 3. *František Št. Kott.* Druhý příspěvek k česko-německému slovníku . . . ,, 6·20
,, 4. *František Št. Kott.* Třetí příspěvek k česko-německému slovníku zvláště grammaticko-fraseologickému . . . ,, 13·70
,, 5. *Isidor Theod. Zahradník.* Slovník latinsko-německo-český pro Ladislava Pohrobka . . . ,, 2·20
,, 6. *Frant. Bartoš.* Dialektický slovník moravský. I. Část 1. K 5·50. — Část 2. ,, 5·80
,, 7. *Jan František Hruška.* Dialektický slovník chodský . . . ,, 3·10
,, 8. *Frant. Št. Kott.* Dodatky k Bartošovu Dialektickému slovníku moravskému ,, 3·40

i) Spisy J. Am. Komenského.

Čís. 1. *Jan Kvíčala.* Korrespondence Jana Amosa Komenského. (Listy Komenského a vrstevníků jeho.) Nová sbírka. — Sv. I. K 3·—. Sv. II. . . . K 3·60
,, 2. *Jan V. Novák* a *Adolf Patera.* J. A. Komenského Theatrum universitatis rerum ,, 1·20
,, 3. *Jos. Müller.* J. A. Komenského na spis proti Jednotě Bratrské od Sam. Martinia z Dražova sepsaný Ohlášení. Připojen spis Samuele Martinia z Dražova Třicet pět duvoduv . . . ,, 3·—
,, 4. *Jan V. Novák.* Jana Amosa Komenského: Moudrost starých Čechů, za zrcadlo vystavená potomkům . . . ,, 1·70
,, 5. *Jan Kvačala.* Korrespondence Jana Amosa Komenského. Listy Komenského a vrstevníků jeho. Svazek III. . . . ,, 5·—
,, 6. *Josef Th. Müller.* Jana Felina Rozebrání obrany Sam. Martinia. — Jana Amosa Komenského Cesta pokoje. — Induciae Martinianae . . . ,, 3·80

j) Soupis rukopisů knihoven a archivů zemí českých, jakož i rukopisných bohemik mimočeských.

Čís. 1. *Ad. Patera* a *Ant. Podlaha.* Soupis rukopisu knihovny metropolitní kapitoly pražské. Část I. . . . K 10·—
,, 2. *J. V. Šimák.* Rukopisy majorátní knihovny hrabat z Nostitz a Rhienecka v Praze . . . ,, 3·40

k) Bibliotéka klassiků řeckých a římských.

Čís. 1. Q. Curtius Rufus O činech Alexandra Velikého, krále macedonského. Přeložil *Frant. Št. Kott* . . . K 4·80
,, 2. Aristotelova Ústava Athenská. Přeložil *Josef Pražák* . . . ,, 2·—
,, 3. Herondovy Mimiamby. Přeložil *Jan Lad. Čapek* . . . ,, 1·20
,, 4. P. Ovidia Nasona Fasti. Přeložil *Ant. Škoda* . . . ,, 2·40
,, 5. Homerova Odysseia. Přeložil *Antonín Škoda.* Díl první. Vydání II. . . . ,, 2·—
,, 6. G. Suetonia Tranquilla Životopisy XII císařů římských. Přeložil *O. Kubelka* ,, 4·—
,, 7. Gaja Velleja Paterkula. Dějiny římské až ku konsulátu M. Vinicia. Přeložil *Frant. Št. Kott* . . . ,, 2·—
,, 8. T. Maccia Plauta Mostellaria. Přeložil *Jan Lad. Čapek* . . . ,, 1·80
,, 9. Homerova Ilias. Přeložil *Antonín Škoda.* Díl I. . . . ,, 1·80
,, 10. Xenofontovy Drobné spisy. Přeložil *Karel Müller* . . . ,, 3·40
,, 11. M. Juniana Justina Výtah z dějin filipských Pompeja Troga. Přeložil *František Št. Kott* . . . ,, 3·80
,, 12. Homerova Ilias. Díl II. Přeložil *Antonín Škoda* . . . ,, 2·50
,, 13. Thukydidovy Dějiny války Peloponneské. Díl I. Přeložil *Jan Konůpek* . ,, 2·—
,, 14. T. Maccia Plauta komoedie „Pseudolus“. Přeložil *Jan L. Čapek* . . . ,, 1·50
,, 15. Thukydidovy Dějiny války Peloponneské. Díl II. Přeložil *Jan Konůpek* . ,, 1·50
,, 16. Homerova Odysseia. Díl II. Přeložil *Ant. Škoda* . . . ,, 1·50
,, 17. Thukydidovy Dějiny války Peloponneské. Díl III. Přeložil *Jan Konůpek* . ,, 1·50
,, 18. Jezdci. Komoedie Aristofanova. Přeložil *Aug. Krejčí* . . . ,, 1·20
,, 19. Lysistrate. Komoedie Aristofanova. Přeložil *Aug. Krejčí* . . . ,, 1·—
,, 20. Výbor epigramu M. Valeria Martiala. Přeložil *Josef Němec* . . . ,, 1·70
,, 21. Hippolytos. Tragoedie Euripidova. Přeložil *Josef Král* . . . ,, 1·—
,, 22. Acharňané. Komoedie Aristofanova. Přeložil *Aug. Krejčí* . . . ,, 1·10

Číslo 1.—4. této Bibliotéky vyšlo nákladem Aloisa Wiesnera

l) Bibliotéka klassiků orientálních.

Čís. 1. Firdúsího Kniha králu (Šáh-náme). Přeložil *Jar. Borecký.* Svazek I. . . . K 4·20

Tiskem Aloisa Wiesnera v Praze, knihtiskaře České Akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění a c. k. české vysoké školy technické v Praze.